لو كانت الدنيا تعدل عند الله جناح بعوضة ما سقى كافرا منها شربة ما

قال رسول الله صلى الله عليه وسلم

جامع - سنن - الترمذي

tirmizijin džami'- sunen

TIRMIZIJINA ZBIRKA HADISA

PRIJEVOD I KOMENTAR
PROF. MAHMUT KARALIĆ

KNJIGA
6

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i univerzitetska biblioteka
Bosne i Hercegovine, Sarajevo

UDK 297.18

TIRMIZI
Tirmizijina zbirka hadisa = Tirmizijin
Džami' - Sunen / prijevod i komentar Mahmut Karalić.
- 1. izd. - Travnik : Elči Ibrahim-pašina medresa,
1999. - Knj. < 6 > ; 24 cm
Prijevod djela: Tirmizijin Džami' - Sunen. - Tekst
na bos. i arap. jeziku. - Bibliografske i druge
bilješke uz tekst.

Dosadašnji sadržaj:
Knj. 6. - 2007. - 549 str.-

ISBN 9958-9633-0-2 (cjelina)
ISBN 9958-9633-6-6 (Knj. 6.)

1. Karalić, Mahmut.-I. et Tirmizi, Ebu Isa
Muhammad vidi Tirmizi

COBISS/BiH-ID 6582278

Na osnovu mišljenja Federalnog ministarstva obrazovanja, nauke, kulture i sporta broj: 02-15-2231/99 od 14. 05. 1999. godine, a na osnovu člana 19. tačka 13. Zakona o porezu na promet proizvoda i usluga, na ovaj proizvod se ne plaća porez na promet.

ISBN 9958-9633-6-6

"U čijem se domu nađe ova zbirka kao da je u njemu Vjerovjesnik koji govori"

TIRMIZIJIN DŽAMI'-SUNEN
TIRMIZIJINA ZBIRKA HADISA

ŠESTA KNJIGA
PRVO IZDANJE

Prijevod i komentar
PROF. MAHMUT KARALIĆ

Travnik, 2007. godine

Tirmizijin *Džami'-Sunen*
Naslov originala:

جامع الترمذي، سنن الترمذي
Prijevod i komentar:
MAHMUT KARALIĆ, prof.

Redaktor prijevoda:
dr. BILAL HASANOVIĆ

Recenzenti:
dr. ŠEFIK KURDIĆ
dr. ŠUKRIJA RAMIĆ

Lektor:
Prof. dr. Džemaludin Latić

Korektor:
MIDHAT KASAP, prof.

Kompjuterska obrada arapskog teksta:
MUAZ KARALIĆ

Tehnički urednik:
MUHAMED ČIČAK

أبواب صفة الْقِيَامَة عَنْ رَسُولِ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

١. بَاب مَا جَاءَ فِي شَأْنِ الْحِسَاب وَالْقِصَاص *

٢٥٤٢. حَدَّثَنَا هَنَّادٌ أَخْبَرَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ خَيْثَمَةَ عَنْ عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ قال: قَالَ رَسُولُ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **مَا مِنْكُمْ مِنْ رَجُلٍ إِلَّا سَيُكَلِّمُهُ رَبُّهُ يَوْمَ الْقِيَامَة وَلَيْسَ بَيْنَهُ وَبَيْنَهُ تُرْجُمَانٌ. ثم يَنْظُرُ أَيْمَنَ مِنْهُ فَلَا يَرَى شَيْئًا إِلَّا شَيْئًا قَدَّمَهُ. ثُمَّ يَنْظُرُ أَشْأَمَ مِنْهُ فَلَا يَرَى شَيْئًا إِلَّا شَيْئًا قَدَّمَهُ. ثُمَّ يَنْظُرُ تِلْقَاءَ وَجْهِهِ فَتَسْتَقْبِلُهُ النَّارُ.** قَالَ رَسُولُ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **مَنِ اسْتَطَاعَ مِنْكُمْ أَنْ يَقِيَ وَجْهَهُ النَّارِ وَلَوْ بِشِقِّ تَمْرَةٍ فَلْيَفْعَل.**

٢٥٤٣. حَدَّثَنَا أَبُو السَّائِبِ أَخْبَرَنَا وَكِيعٌ يَوْمًا بِهَذَا الْحَدِيثِ عَنِ الْأَعْمَشِ. فَلَمَّا فَرَغَ وَكِيعٌ مِنْ هَذَا الْحَدِيثِ قَالَ: **مَنْ كَانَ هَا هُنَا مِنْ أَهْلِ خُرَاسَانَ فَلْيَحْتَسِبْ فِي إِظْهَارِ هَذَا الْحَدِيثِ بِخُرَاسَانَ.** قَالَ أبو عيسَى: **لِأَنَّ الْجَهْمِيَّةَ يُنْكِرُونَ هَذَا!** . هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ.

٢٥٤٤. حَدَّثَنَا حُمَيْدُ بْنُ مَسْعَدَةَ حَدَّثَنَا حُصَيْنُ بْنُ نُمَيْرٍ أَبُو مِحْصَنٍ أَخْبَرَنَا حُسَيْنُ بْنُ قَيْسٍ الرَّحَبِيُّ أَخْبَرَنَا عَطَاءُ بْنُ أَبِي رَبَاحٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **لَا تَزُولُ قَدَمُا ابْنِ آدَمَ يَوْمَ الْقِيَامَة مِنْ عِنْدِ رَبِّهِ حَتَّى يُسْأَلَ عَنْ خَمْسٍ: عَنْ عُمُرِهِ فِيما أَفْنَاهُ وَعَنْ شَبَابِهِ فِيمَا أَبْلَاهُ وعن مَالِهِ مِنْ أَيْنَ اكْتَسَبَهُ وَفِيمَا أَنْفَقَهُ وَمَاذَا عَمِلَ فِيمَا عَلِمَ.** هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ مِنْ حَدِيثِ ابْنِ مَسْعُودٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ الْحُسَيْنِ بْنِ قَيْسٍ . وَحُسَيْنٌ يُضَعَّفُ فِي الْحَدِيثِ. وَفِي الْبَاب عَنْ أَبِي بَرْزَةَ وَأَبِي سَعِيد *

٢٥٤٥. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّه بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَخْبَرَنَا الْأَسْوَدُ بْنُ عَامِرٍ أَخْبَرَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ عَيَّاشٍ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ عَبْدِ اللَّه بْنِ جُرَيْجٍ عَنْ أَبِي بَرْزَةَ الْأَسْلَمِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : **لَا تَزُولُ قَدَمَا عَبْدٍ حَتَّى يُسْأَلَ عَنْ عُمُرِهِ فِيمَا أَفْنَاهُ وَعَنْ عِلْمِهِ فِيمَا فَعَلَ وَعَنْ مَالِهِ مِنْ أَيْنَ اكْتَسَبَهُ وَفِيمَا أَنْفَقَهُ وَعَنْ جِسْمِهِ فِيمَا أَبْلَاهُ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَسَعِيدُ بْنُ عَبْدِ اللَّه بْنِ جُرَيْجٍ هُوَ مَوْلَى أَبِي بَرْزَةَ الْأَسْلَمِيِّ وَأَبُو بَرْزَةَ الْأَسْلَمِيِّ اسْمُهُ نَضْلَةُ بْنُ عُبَيْد *

٢٥٤٦. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **أَتَدْرُونَ مَا الْمُفْلِسُ؟ قَالُوا الْمُفْلِسُ فِينَا يَا رَسُولَ اللَّه مَنْ لَا دِرْهَمَ لَهُ وَلَا مَتَاعَ.** قَالَ رَسُولُ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : **الْمُفْلِسُ مِنْ أُمَّتِي مَنْ يَأْتِي يَوْمَ الْقِيَامَة بِصَلَاةٍ وَصِيَامٍ وَزَكَاةٍ وَيَأْتِي قَدْ شَتَمَ هَذَا وَقَذَفَ هَذَا وَأَكَلَ مَالَ هَذَا وَسَفَكَ دَمَ هَذَا**

وَضَرَبَ هَذَا فَيَقْعُدُ فَيَقْتَصُّ هَذَا مِنْ حَسَنَاتِهِ وَهَذَا مِنْ حَسَنَاتِهِ فَإِنْ فَنِيَتْ حَسَنَاتُهُ قَبْلَ أَنْ يُقْتَصَّ مَا عَلَيْهِ مِنَ الْخَطَايَا أُخِذَ مِنْ خَطَايَاهُمْ فَطُرِحَ عَلَيْهِ ثُمَّ طُرِحَ فِي النَّارِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٢٥٤٧. حَدَّثَنَا هَنَّادٌ وَنَصْرُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْكُوفِيُّ قَالَا: أَخْبَرَنَا الْمُحَارِبِيُّ عَنْ أَبِي خَالِدٍ يَزِيدَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَبِي أُنَيْسَةَ عَنْ سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: رَحِمَ اللَّهُ عَبْدًا كَانَتْ لِأَخِيهِ عِنْدَهُ مَظْلَمَةٌ فِي عِرْضٍ أَوْ مَالٍ فَجَاءَهُ فَاسْتَحَلَّهُ قَبْلَ أَنْ يُؤْخَذَ وَلَيْسَ ثَمَّ دِينَارٌ وَلَا دِرْهَمٌ فَإِنْ كَانَتْ لَهُ حَسَنَاتٌ أُخِذَ مِنْ حَسَنَاتِهِ وَإِنْ لَمْ تَكُنْ لَهُ حَسَنَاتٌ حَمَّلُوا عَلَيْهِ مِنْ سَيِّئَاتِهِمْ . هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ رَوَاهُ مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ عَنْ سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهم عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَهُ *

٢٥٤٨. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: لَتُؤَدُّنَّ الْحُقُوقَ إِلَى أَهْلِهَا حَتَّى يُقَادَ لِلشَّاةِ الْجَلْحَاءِ مِنَ الشَّاةِ الْقَرْنَاءِ. وَفِي الْبَاب عَنْ أَبِي ذَرٍّ وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ أُنَيْسٍ. حَدِيثُ أَبِي هُرَيْرَةَ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

POGLAVLJA O OPISU SUDNJEG DANA
od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem

1. O stanju prilikom polaganja i izravnavanja računa

2542. ISPRIČAO NAM Je Hennad; kaže: Obavijestio nas je Ebu Muavija prenijevši od A'meša, on od Hajsemea, a on od Adija b. Hatima, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "**Sa svakim će od vas,[1] na Sudnjem danu, vaš Gospodar razgovarati izravno bez tumača. Pogledat će rob desno, i samo će vidjeti ono što je uradio. Potom će pogledati lijevo, i samo će vidjeti ono što je uradio. Potom će pogledati ispred sebe i dočekat će ga vatra.**"[2] **Allahov Poslanik. sallallahu alejhi ve sellem, kaže: "Ko je u mogućnosti da se zaštiti od vatre pa makar i** (time što će podijeliti) **polovinu hurme, neka to učini!"**

2543. ISPRIČAO NAM JE Ebu Saib[3]; kaže: Jednog dana nas Veki' obavijesti o ovome hadisu prenijevši ga od A'meša. I pošto završi sa ovim

[1] Ovo se odnosi na vjernike. Dakle, sa svakim će vjernikom Allah, dž.š, razgovarati izravno, bez posrednika.

[2] Ibn Hubejra smatra da će ga dočekati vatra zbog toga što će morati preći preko Sirata koji vodi preko vatre.

[3] Ebu Saib Selm b. Džunade b. Selm es-Suvai el-Kufi je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je desetoj generaciji.

hadisom, Veki' reče: **Ko je ovdje bio prisutan od stanovnika Horasana, neka računa na nagradu ukoliko ovaj hadis saopći u Horasanu, jer džehmije[4], veli Ebu Isa, ovo negiraju."** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[5]

2544. ISPRIČAO NAM JE Humejd b. Mes'ade; kaže: Ispričao nam je Husajn b. Numejr Ebu Muhsan[6]; kaže: Obavijestio nas je Husejn b. Kajs er-Rehabi[7]; kaže: Nas je obavijestio Ata b. Ebu Rebah prenijevši od Ibn Omera, on od Ibn Mes'uda, a on da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"Čovjek se na Sudnjem danu neće pomaknuti ispred svoga Gospodara dok ne bude upitan za petero: za život u čemu ga je prošao, za mladost u čemu ju je proveo, za imetak kako ga je stekao i u što ga je trošio i da li je postupao prema onome što je znao."**

Ovaj hadis je garibun.[8] Od hadisa koje je Ibn Mes'ud prenio od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, poznat nam je samo preko Husejna b. Kajsa. A Husejna su smatrali slabim ravijom hadisa. O ovoj temi preneseni su hadisi i od Ebu Berzea i Ebu Seida.

2545. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Abdur-Rahman[9]; kaže: Obavijestio nas je Esved b. Amir[10]; kaže: Nas je obavijestio Ebu Bekr b. Ajjaš prenijevši od A'meša, on od Seida b. Abdullaha b. Džurejdža, a on od Ebu Berzea el-Eslemija koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Osoba se neće pomaknuti s mjesta** (na Sudnjem danu) **dok ne bude upitana za život u što ga je provela, za znanje da li je po njemu postupala, za imovinu kako ju je stekla i u što ju je trošila i za tijelo u što ga je angažovala."**

Ovaj hadis je hasenun-sahihun. Seid b. Abdullah b. Džurejdž je bio štićenik Ebu Berzea el-Eslemija. A Ebu Berzeu el-Eslemiju je ime Nadle b. Ubejd.[11]

2546. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Abdul-Aziz b. Muhammed prenijevši od Alaa b. Abdur-Rahmana, on od svoga

---

[4] Džehmije su, po mišljenju El-Kermanija, zabludjela sekta koju je osnovao Džehm b. Safvan. Oni, između ostalog, negiraju svojstva i atribute Allaha, dž.š.

[5] Bilježe ga El-Buhari i Muslim u *Sahihima.*

[6] Nusajr b. Numej Ebu Muhasan el-Vasiti nije loš prenosilac hadisa. Pripadao je osmoj generaciji. On je porijeklom iz Kufe.

[7] Husejn b. Kajs er-Rehabi Ebu Ala el-Vasiti je prenosilac koga su hadiski učenjaci odbacili. Pripadao je šestoj generaciji.

[8] Po mišljenju El-Mubarekforija, ovaj hadis je daif zato što je u njegovu senedu Husejn b. Kajs koga su hadiski učenjaci odbacili.

[9] Abdullah b. Abdur-Rahman ed-Darimi je autor jednog od poznatih musneda.

[10] Ebu Abdur-Rahman Esved b. Amir eš-Šami je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je devetoj generaciji. Nastanio se u Bagdadu.

[11] On je poznati ashab. Primio je islam prije oslobođenja Mekke. Učestvovao je u sedam bitki. Učestvovao je i u pohodu na Horasan. Nakon toga se nastanio u Basri. Umro je 65. godine po Hidžri.

oca, a on od Ebu Hurejrea da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: "**Znate li vi ko je istinski siromah? Allahov Poslaniče, mi istinskim siromahom smatramo onoga koji nema dirhema niti onoga što mu je potrebno za život, a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, će na to:Istinski siromah moga ummeta bit će** (svaki) **onaj koji će doći na Sudnji dan sa namazom, postom i zekatom, doći će, ali je ovoga uvrijedio, toga potvorio, onoga bespravno zakinuo, ovome krv bespravno prolio, toga udario, pa ovaj zatraži naknadu** (za to) **iz njegovih dobrih djela i taj zatraži naknadu iz njegovih dobrih djela. Ukoliko nestane njegovih dobrih djela prije negoli svima nadoknadi za grijehe koje je prema njima počinio, uzet će se od njihovih grijeha i prebaciti na njega, a onda će biti bačen u vatru.**" Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[12]

2547. ISPRIČALI SU NAM Hennad i Nasr b. Abdur-Rahman el-Kufi i kazali: Obavijestio nas je El-Muharibi prenijevši od Ebu Halida Jezida b. Abdur-Rahmana, on od Zejda b. Ebu Unejsea[13], on od Seida el-Makburija, a on od Ebu Hurejrea koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "**Allah se smilovao osobi koja je svome bratu po vjeri učinila nasilje ukaljavši mu čast, ili zakinuvši ga u imetku, a potom ode kod njega i zatraži da mu halali prije negoli se, od njega, bude tražila nadoknada i to ondje gdje neće biti ni dinara niti dirhema, nego će se, ukoliko bude imao dobrih djela, uzeti od njegovih dobrih djela. A ako ne bude imao dobrih djela, prebacit će se na njega njihova loša djela.**"

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[14] Malik b. Enes je prenio od Seida el-Makburija, on od Ebu Hurejrea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, slično prethodnom hadisu.

2548. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Abdul-Aziz b. Muhammed prenijevši od Alaa b. Abdur-Rahmana, on od svoga oca, a on od Ebu Hurejrea da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: "**Uistinu ćete morati dati svakome njegovo pravo koje mu pripada, i to do te mjere da će se dovesti šušava ovca** (bez rogova) **da uzme svoje pravo od rogate ovce!**"[15]

---

[12] Bilježi ga i Muslim u *Sahihu.*

[13] Zejd b. Ebu Unejse el-Ganevi Ebu Usame el-Džezeri je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je šestoj generaciji.

[14] Bilježi ga i El-Buhari u *Sahihu.*

[15] Ovaj hadis je dokaz da će na Sudnjem danu i životinje biti proživljene. To potvrđuje i 5. ajet sure *Et-Tekvir:* "i kada se divlje životinje saberu". Istina, životinje neće polagati račun Allahu, dž.š., ali će biti proživljene kako bi izmirile međusobne hakkove koje su jedne prema drugima ostale dužne na dunjaluku.

O ovoj temi preneseni su hadisi i od Ebu Zerra i Abdullaha b. Unejsa. Ebu Hurejreov hadis je hasenun-sahihun.[16]

٢ . بَاب مِنْهُ

٢٥٤٩ . حَدَّثَنَا سُوَيْدُ بْنُ نَصْرٍ أَخْبَرَنَا ابْنُ الْمُبَارَكِ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ يَزِيدَ بْنِ جَابِرٍ حَدَّثَنِي سُلَيْمُ بْنُ عَامِرٍ أَخْبَرَنَا الْمِقْدَادُ صَاحِبُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: **إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ أُدْنِيَتِ الشَّمْسُ مِنَ الْعِبَادِ حَتَّى تَكُونَ قِيدَ مِيلٍ أَوِ اثْنَيْنِ** : قَالَ سُلَيْمُ بْنُ عَامِرٍ : لَا أَدْرِي أَيَّ الْمِيلَيْنِ عَنَى أَمَسَافَةَ الْأَرْضِ أَمِ الْمِيلَ الَّذِي تُكْتَحَلُ بِهِ الْعَيْنُ. قَالَ: **فَتَصْهَرُهُمُ الشَّمْسُ فَيَكُونُونَ فِي الْعَرَقِ بِقَدْرِ أَعْمَالِهِمْ: فَمِنْهُمْ مَنْ يَأْخُذُهُ إِلَى عَقِبَيْهِ وَمِنْهُمْ مَنْ يَأْخُذُهُ إِلَى رُكْبَتَيْهِ وَمِنْهُمْ مَنْ يَأْخُذُهُ إِلَى حِقْوَيْهِ وَمِنْهُمْ مَنْ يُلْجِمُهُ إِلْجَامًا. فَرَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُشِيرُ بِيَدِهِ إِلَى فِيهِ أَيْ يُلْجِمُهُ إِلْجَامًا**. وَفِي الْبَاب عَنْ أَبِي سَعِيدٍ وَابْنِ عُمَرَ . هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ.

٢٥٥٠ . حَدَّثَنَا أَبُو زَكَرِيَّا يَحْيَى بْنُ دُرُسْتَ الْبَصْرِيُّ أَخْبَرَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ. قَالَ حَمَّادٌ وَهُوَ عِنْدَنَا مَرْفُوعٌ (**يَوْمَ يَقُومُ النَّاسُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ**) قَالَ: **يَقُومُونَ فِي الرَّشْحِ إِلَى أَنْصَافِ آذَانِهِمْ** . هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ.

٢٥٥١ . حَدَّثَنَا هَنَّادٌ حَدَّثَنَا عِيسَى بْنُ يُونُسَ عَنِ ابْنِ عَوْنٍ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ **نَحْوَهُ** *

2. O istoj temi

2549. ISPRIČAO NAM JE Suvejd b. Nasr; kaže: Obavijestio nas je Ibn Mubarek; kaže: Nas je obavijestio Abdur-Rahman b. Jezid b. Džabir; kaže: Ispričao mi je Sulejm b. Amir[17]; kaže: Obavijestio nas je Mikdad[18], ashab Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i kazao: Čuo sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada je rekao: "**Kada nastupi Sudnji dan, Sunce će se približiti na jednu ili dvije milje od ljudi.**" Sulejm b. Amir kaže: Ne znam na koju je milju mislio, da li na milju kojom se mjeri razdaljina na Zemlji ili na milju kojom se mjeri razdaljina između Sunaca. "**Sunce će ih peći tako da će biti u znoju**

[16] Bilježi ga i Muslim u *Sahihu.*

[17] Sulejm b. Amir el-Kilai Ebu Jahja el-Himsi je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je trećoj generaciji. Abdur-Rahman el-Mubarekfori smatra da nisu u pravu oni koji ga smatraju ashabom.

[18] Mikdad b. Amr b. Sa'lebe el-Behrani el-Kindi ez-Zuhri je ashab koji je među prvima primio islam.

shodno svojim djelima! Nekima će znoj biti do peta, nekima do koljena, nekima do pojasa, a nekima do usta." Vidio sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako rukom pokazuje na svoja usta!

O ovoj temi preneseni su hadisi i od Ebu Seida i Ibn Omera. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[19]

2550. ISPRIČAO NAM JE Ebu Zekerijja Jahja b. Durust el-Basri[20]; kaže: Obavijestio nas je Hammad b. Zejd, prenijevši od Ejuba, on od Nafi'a, a on od Ibn Omera. Hammad kaže da je (ovaj hadis), po našem mišljenju, merfu'. (U njemu govoreći o ajetu): ***na Dan kada će se ljudi zbog Gospodara svjetova dići*** (Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem,) kaže: **"Dići će se u znoju do polovine ušiju!"**[21] Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[22]

2551. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Obavijestio nas je Isa b. Junus prenijevši od Ibn Avna, on od Nafi'a, on od Ibn Omera, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, **slično prethodnom hadisu.**

٣. بَاب مَا جَاءَ فِي شَأْنِ الْحَشْرِ *

٢٥٥٢. حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ أَخْبَرَنَا أَبُو أَحْمَدَ الزُّبَيْرِيُّ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنِ الْمُغِيرَةِ بْنِ النُّعْمَانِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : **يُحْشَرُ النَّاسُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حُفَاةً عُرَاةً غُرْلًا كَمَا خُلِقُوا ثُمَّ قَرَأَ (كَمَا بَدَأْنَا أَوَّلَ خَلْقٍ نُعِيدُهُ وَعْدًا عَلَيْنَا إِنَّا كُنَّا فَاعِلِينَ) وَأَوَّلُ مَنْ يُكْسَى مِنَ الْخَلَائِقِ إِبْرَاهِيمُ وَيُؤْخَذُ مِنْ أَصْحَابِي بِرِجَالٍ ذَاتَ الْيَمِينِ وَذَاتَ الشِّمَالِ فَأَقُولُ يَا رَبِّ أَصْحَابِي فَيُقَالُ: إِنَّكَ لَا تَدْرِي مَا أَحْدَثُوا بَعْدَكَ إِنَّهُمْ لَمْ يَزَالُوا مُرْتَدِّينَ عَلَى أَعْقَابِهِمْ مُنْذُ فَارَقْتَهُمْ فَأَقُولُ كَمَا قَالَ الْعَبْدُ الصَّالِحُ (إِنْ تُعَذِّبْهُمْ فَإِنَّهُمْ عِبَادُكَ وَإِنْ تَغْفِرْ لَهُمْ فَإِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ).**

٢٥٥٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ وَمُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى قَالَا: أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ شُعْبَةَ عَنِ الْمُغِيرَةِ بْنِ النُّعْمَانِ فَذَكَرَ **نَحْوَهُ**.

---

[19] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Muslim u *Sahihu.*

[20] Ebu Zekerijja Jahja b. Durust el-Basri je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je desetoj generaciji.

[21] Dakle, ljudi će u veoma teškom stanju iščekivati suđenje. Bit će u znoju do polovine ušiju jer će im Svevišnji Allah približiti Sunce do iznad glava njihovih.

[22] Bilježi ga i Muslim u *Sahihu.*

٢٥٥٤. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ أَخْبَرَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ أَخْبَرَنَا بَهْزُ بْنُ حَكِيمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: **إِنَّكُمْ مَحْشُورُونَ رِجَالًا وَرُكْبَانًا وَتُجَرُّونَ عَلَى وُجُوهِكُمْ**. وَفِي الْبَاب عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ *

3. O stanju na Dan sakupljanja

2552. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Obavijestio nas je Ebu Ahmed ez-Zubejri; kaže: Nas je obavijestio Sufjan prenijevši od Mugirea b. Numana[23], on od Seida b. Džubejra, a on od Ibn Abbasa, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Ljudi će se na Sudnjem danu sakupljati bosi, goli i neobrezani onako kako su stvoreni[24]. Potom prouči:** ***onako kako smo prvi put iz ništa stvorili, tako ćemo ponovo iz ništa stvoriti, to je obećanje Naše, Mi smo doista kadri to učiniti.*** **Od svih stvorenja prvi će biti obučen Ibrahim.[25] Neki će moji ashabi biti uzeti među sretne, a neki, među nesretne.** (Kad to ugledam,) **ja ću povikati: Gospodaru, oni su moji ashabi! Tad će mi se reći: Ti ne znaš kakve su novotarije oni, nakon tvoje smrti, uveli! Oni su se odmetnuli još od momenta kad si se od njih rastao.[26] Ja ću tada kazati**

---

[23] Mugire b. Nu'man en-Nehai el-Kufi je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je šestoj generaciji.

[24] Iz ovoga hadisa se jasno vidi da će svi ljudi na Sudnji dan biti sakupljeni goli, bosi i neobrezani onako kao ih je Allah, dž.š., stvorio. Potom će Allah, dž.š, narediti da se prvi obuče Ibrahim, a.s, potom ostali poslanici pa šehidi itd. U hadisu koji, kako ističe El-Bejheki, bilježi Ebu Davud u *Sunenu* od Ebu Seida, a koga je Ibn Hiban ocijenio vjerodostojnim hadisom, stoji da je Ebu Seid, kada mu se prikučila smrt, zatražio da mu obuku novu odjeću rekavši da je čuo Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kada je kazao: "Umrli će biti proživljen u odjeći u kojoj je umro." U želji da pomire ova dva, na prvi pogled kontradiktorna hadisa, neki su učenjaci ustvrdili da će umrli u kaburima biti proživljeni u odjeći u kojoj su umrli, zatim će sa njih, kada se budu sakupljali na Sudnjem danu, ta odjeća biti svučena, tako da će se na Sudnjem danu svi sakupiti goli i bosi. Neki, pak, drže da se Ebu Seidov hadis odnosi isključivo na šehide, a ne na ostale ljude. To znači da će samo šehidi biti proživljeni u odjeći u kojoj su ukopani, dok će ostali ljudi biti proživljeni goli. Zato nije preporučljivo sa šehida skidati odjeću u kojoj su poginuli, kako bi se na Sudnjem danu pojavili u toj odjeći.

[25] U hadisu koji je zabilježio Ibn Mubarek, u djelu *Ez-Zuhd*, od Alije b. Ebu Taliba stoji da je (Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem,) kazao: "Prvi će na Sudnjem danu biti obučen Allahov prijatelj Ibrahim, a.s, u dva lijepa, bijela, lanena egipatska platna, a poslije njega Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, u crni ogrtač donesen od desne strane Arša."

[26] Učenjaci su se razišli u pogledu značenja ovih riječi. Neki smatraju da se ovo odnosi na one ashabe koji su se, nakon Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, smrti, odmetnuli od islama i umrli kao nevjernici. Neki učenjaci drže da se ovo odnosi na one ashabe koji su, nakon Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, smrti, postali licemjeri (munafici), dok neki

onako kako je kazao dobri rob[27]: ***Ako ih kazniš, robovi su Tvoji, a ako im oprostiš, silan i mudar Ti si[28].***"

2553. ISPRIČALI SU NAM Muhammed b. Beššar i Muhammed b. Musenna i kazali: Obavijestio nas je Muhammed b. Džafer prenijevši od Šu'bea, a on od Mugirea b. Nu'mana, **a potom je spomenuo slično prethodnom hadisu.**[29]

2554. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Obavijestio nas je Jezid b. Harun; kaže: Nas je obavijestio Behz b. Hakim prenijevši od svoga oca, a on od svoga djeda, koji je kazao: Čuo sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada reče: **"Vi ćete se, na Sudnji dan, sakupljati pješke i na jahalicama i licima zemlji okrenutim!**[30]" O ovoj temi prenesen je hadis i od Ebu Hurejrea. Ovaj hadis je hasenun.[31]

٤. بَاب مَا جَاءَ فِي الْعَرْضِ *

٢٥٥٥. حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ أَخْبَرَنَا وَكِيعٌ عَنْ عَلِيٍّ عَنِ الْحَسَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **يُعْرَضُ النَّاسُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ثَلَاثَ عَرْضَاتٍ. فَأَمَّا عَرْضَتَانِ فَجِدَالٌ وَمَعَاذِيرُ، وَأَمَّا الْعَرْضَةُ الثَّالِثَةُ فَعِنْدَ ذَلِكَ تَطِيرُ الصُّحُفُ فِي الْأَيْدِي فَآخِذٌ بِيَمِينِهِ وَآخِذٌ بِشِمَالِهِ.**

وَلَا يَصِحُّ هَذَا الْحَدِيثُ مِنْ قِبَلِ أَنَّ الْحَسَنَ لَمْ يَسْمَعْ مِنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَقَدْ رَوَاهُ بَعْضُهُمْ عَنْ عَلِيٍّ بن علي وهو الرِّفَاعِيِّ عَنِ الْحَسَنِ عَنْ أَبِي مُوسَى عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

---

smatraju da se ovo odnosi na one ashabe koji su, nakon Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, smrti uveli novotarije i činili velike grijehe.

[27] Dobri rob je Isa, a.s. U suri *El-Maide*, 116. i 117. ajet Uzvišeni Allah kaže: "A kada Allah rekne: O, Isa, sine Merjemin, jesi li ti govorio ljudima: Prihvatite mene i majku moju kao dva boga uz Allaha! - on će reći: Hvaljen neka si Ti! Meni nije prilično da govorim ono što nemam pravo! Ako sam ja to govorio, Ti to već znaš; Ti znaš šta ja znam, a ja ne znam šta Ti znaš; samo Ti jedini sve što je skriveno znaš. Ja sam im samo ono govorio što si mi Ti naredio: Klanjajte se Allahu, i mome i svome Gospodaru! I ja sam nad njima bdio dok sam među njima bio, a kad si mi Ti dušu uzeo, Ti si ih jedini nadzirao; Ti nad svim bdiš."

[28] Sura *El-Maida* 118. ajet.

[29] Prethodni, tj. Ibn Abbasov hadis, bilježe i El-Buhari i Muslim u *Sahihima*.

[30] Dakle, skupljat ćete se na Sudnjem danu neki na jahalicama, neki pješke, a neki pješke licima okrenutim prema zemlji. Oni koji su bili čvršćeg i potpunijeg imana dolazit će na jahalicama. Oni koji su bili slabijeg imana dolazit će pješke, dok će grješnici dolaziti pješke sa licima prema zemlji.

[31] Bilježi ga i El-Nesai u *Sunenu*.

4. O izvođenju

2555. ISPRIČAO NAM JE Ebu Kurejb; kaže: Obavijestio nas je Veki' prenijevši od Alije, on od Hasana, a on od Ebu Hurejrea, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Ljudi će na Sudnjem danu biti tri puta izvođeni. Prva dva izvođenja će proći u raspravi i pravdanju dok će prilikom trećeg izvođenja biti podijeljene stranice, nekom u desnu, a nekom u lijevu ruku."**[32]

Ovaj hadis nije vjerodostojan zbog toga što Hasan nije slušao hadise od Ebu Hurejrea.[33] Neki su ga prenijeli od Alije b. Alije, a on je Er-Rifai, on od Hasana, on od Ebu Musaa, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

٥. بَاب مِنْهُ *

٢٥٥٦. حَدَّثَنَا سُوَيْدُ بْنُ نَصْرٍ أَخْبَرَنَا ابْنُ الْمُبَارَكِ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ الْأَسْوَدِ عَنِ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ يَقُولُ: **مَنْ نُوقِشَ الْحِسَابَ هَلَكَ. قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنَّ اللَّهَ يَقُولُ : (فَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتَابَهُ بِيَمِينِه فَسَوْفَ يُحَاسَبُ حِسَابًا يَسِيرًا) قَالَ : ذَلِكَ الْعَرْضُ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَرَوَاهُ أَيُّوبُ أَيْضًا عَنِ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ *

5. O istoj temi

2556. ISPRIČAO NAM JE Suvejd b. Nasr; kaže: Obavijestio nas je Ibn Mubarek prenijevši od Osmana b. Esveda[34], on od Ibn Ebu Mulejkea, a on od Aiše, koja je kazala: Čula sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada je rekao: **"Ko, prilikom polaganja računa, bude detaljno pretresan, taj je propao!" Rekoh: Allahov Poslaniče, Uzvišeni Allah kaže:** ***onaj kome bude knjiga njegova u desnu ruku njegovu data lahko će***

---

[32] Kada ljudi budu prvi put dovedeni pred Svevišnjeg Allaha, oni će sve negirati. Polemisat će sa Gospodarom svjetova tvrdeći da oni nisu znali za bilo kakve propise niti im je poslanik došao. Prilikom drugog dovođenja pred Allaha, dž.š, oni će priznati da im je došao poslanik i da su znali za propise vjere, ali da su nehotice i nesvjesno griješili. Prilikom trećeg dovođenja pred Allaha, dž.š, bit će im podijeljene stranice u kojima su registrovana njihova dobra i loša djela. Sretnicima će te stranice biti date u desnu, a nesretnicima u lijevu ruku.

[33] Ibn Hadžer el-Askalani u djelu *Fethul-Bari* tvrdi da su ovaj hadis Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Ibn Madže u *Sunenu* zabilježili kao merfu' hadis, dok ga je El-Bejheki zabilježio sa dobrim senedom od Abdullaha b. Mesuda i to kao mevkuf hadis.

[34] Osman b. Esved b. Musa el-Mekki je pouzdan i siguran prenosilac hadisa. Pripadao je sedmoj generaciji.

račun položiti[35]. **On reče: "To će biti** (formalni) **pregled** (onoga što je radio)."

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[36] Također ga je Ejub prenio od Ibn Ebu Mulejkea.

٦. بَاب مِنْهُ *

٢٥٥٧. حَدَّثَنَا سُوَيْدٌ أَخْبَرَنَا ابْنُ الْمُبَارَكِ أَخْبَرَنَا إِسْمَعِيلُ بْنُ مُسْلِمٍ عَنِ الْحَسَنِ وَقَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **يُجَاءُ بِابْنِ آدَمَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ كَأَنَّهُ بَذَجٌ فَيُوقَفُ بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ تعالى فَيَقُولُ اللَّهُ : أَعْطَيْتُكَ وَخَوَّلْتُكَ وَأَنْعَمْتُ عَلَيْكَ فَمَاذَا صَنَعْتَ؟ فَيَقُولُ: جَمَعْتُهُ وَثَمَّرْتُهُ فَتَرَكْتُهُ أَكْثَرَ مَا كَانَ فَارْجِعْنِي آتِكَ بِهِ كُلِّهِ. فَيَقُولُ لَهُ: أَرِنِي مَا قَدَّمْتَ. فَيَقُولُ: يَا رَبِّ جَمَعْتُهُ وَثَمَّرْتُهُ فَتَرَكْتُهُ أَكْثَرَ مَا كَانَ فَارْجِعْنِي آتِكَ بِهِ كُلِّهِ. فَإِذَا عَبْدٌ لَمْ يُقَدِّمْ خَيْرًا فَيُمْضَى بِهِ إِلَى النَّارِ.** قَالَ أَبو عِيسَى: وَقَدْ رَوَى هَذَا الْحَدِيثَ غَيْرُ وَاحِدٍ عَنِ الْحَسَنِ. قَوْلَهُ وَلَمْ يُسْنِدُوهُ. وَإِسْمَعِيلُ بْنُ مُسْلِمٍ يُضَعَّفُ فِي الْحَدِيثِ. وَفِي الْبَاب عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَأَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ *

٢٥٥٨. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الزُّهْرِيُّ الْبَصْرِيُّ أَخْبَرَنَا مَالِكُ بْنُ سُعَيْرٍ أَبُو مُحَمَّدٍ الْكُوفِيُّ التَّمِيمِيُّ أَخْبَرَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ قَالَا: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **يُؤْتَى بِالْعَبْدِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَيَقُولُ اللَّهُ لَهُ: أَلَمْ أَجْعَلْ لَكَ سَمْعًا وَبَصَرًا وَمَالًا وَوَلَدًا وَسَخَّرْتُ لَكَ الْأَنْعَامَ وَالْحَرْثَ وَتَرَكْتُكَ تَرْأَسُ وَتَرْبَعُ فَكُنْتَ تَظُنُّ أَنَّكَ مُلَاقِي يَوْمَكَ هَذَا؟ قَالَ: فَيَقُولُ : لَا. فَيَقُولُ لَهُ: الْيَوْمَ أَنْسَاكَ كَمَا نَسِيتَنِي.** هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ. وَمَعْنَى قَوْلِهِ: الْيَوْمَ أَنْسَاكَ كَمَا نَسِيتَنِي. يَقُولُ الْيَوْمَ أَتْرُكُكَ فِي الْعَذَابِ. هَكَذَا فَسَّرَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ هَذِهِ الْآيَةَ (فَالْيَوْمَ نَنْسَاهُمْ) قَالُوا مَعْنَاهُ الْيَوْمَ نَتْرُكُهُمْ فِي الْعَذَابِ *

6. O istoj temi

2557. ISPRIČAO NAM JE Suvejd; kaže: Obavijestio nas je Ibn Mubarek; kaže: Nas je obavijestio Ismail b. Muslim[37] prenijevši od Hasana i Katadea, njih dvojica od Enesa, a on da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"Čovjek će poput janjeta, na Sudnjem danu, biti doveden pred Uzvišenog Allaha. Allah će reći: Dao sam ti** (imetak), **učinio sam te bogatim i obasuo sam te brojnim blagodatima, pa šta si**

---

[35] Sura *El-Inšikak* 7. ajet.

[36] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima*.

[37] Ismail b. Muslim Ebu Ishak el-Mekki je iz Basre. Nastanio se u Mekki. Slovio je kao šeri'atski pravnik. Slab je prenosilac hadisa. Pripadao je petoj generaciji.

(s tim) **uradio? Reći će: Gomilao sam ga,** (imetak) **uvećavao i ostavio sam ga većim nego što je bio. Povrati me** (na onaj svijet), **ja ću Ti ga svega donijeti. Allah će reći: Pokaži mi šta si** (od dobrih djela) **poslao? On će reći: Gomilao sam ga, uvećavao i ostavio sam ga većim nego što je bio. Povrati me** (na onaj svijet) **ja ću Ti ga svega donijeti. Tad će se pokazati da rob nije nikakva dobra** (uradio) **i poslao, te će zbog toga biti bačen u Džehennem."**

Ebu Isa kaže: Mnogi su ovaj hadis prenijeli od Hasana, ali bez seneda a i Ismaila b. Muslima su učenjaci smatrali slabim prenosiocem hadisa. O ovoj temi prenesen je hadis i od Ebu Hurejrea i Ebu Seida el-Hudrija.

2558. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed ez-Zuhri el-Basri[38]; kaže: Obavijestio nas je Malik b. Suajr Ebu Muhammed el-Kufi et-Temimi[39]; kaže: Nas je obavijestio A'meš prenijevši od Ebu Saliha, a on od Ebu Hurejrea i Ebu Seida koji su kazali da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Čovjek će biti doveden na Sudnji dan pa će mu** (Allah) **reći: Zar ti nisam dao sluh, vid, imetak i dijete i učinio da se stokom i usjevima koristiš i ostavio te da budeš vladar ljudima i uzimaš četvrtinu od ratnog plijena, pa da li si ikad pomislio da ćeš se sresti sa Mnom ovoga dana? Nisam, odgovorit će, a Allah će mu reći: Sada ću Ja tebe zaboraviti kao što si i ti zaboravio Mene."**

Ovaj hadis je sahihun-garibun. Njegove riječi: Danas ću i Ja tebe zaboraviti kao što si i ti zaboravio Mene, imaju značenje: Danas ću te ostaviti u patnji! Tako su neki protumačili ovaj ajet: *Sada ćemo Mi njih zaboraviti*[40], pa vele da ima značenje: Danas ćemo vas ostaviti u patnji!

٧. بَاب مِنْهُ *

٢٥٥٩. حَدَّثَنَا سُوَيْدُ بْنُ نَصْرٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي أَيُّوبَ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ أَبِي سُلَيْمَانَ عَنْ سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَرَأَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ (يَوْمَئِذٍ تُحَدِّثُ أَخْبَارَهَا) قَالَ أَتَدْرُونَ مَا أَخْبَارُهَا؟ قَالُوا اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ. قَالَ: فَإِنَّ أَخْبَارَهَا أَنْ تَشْهَدَ عَلَى كُلِّ عَبْدٍ أَوْ أَمَةٍ بِمَا عَمِلَ عَلَى ظَهْرِهَا. أَنْ تَقُولَ عَمِلَ كَذَا وَكَذَا فِي يَوْمِ كَذَا وَكَذَا قَالَ فَهَذِهِ أَخْبَارُهَا. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ *

---

[38] Abdullah b. Muhammed ez-Zuhri el-Basri je iskren prenosilac hadisa. Pripadao je desetoj generaciji.

[39] Ebu Muhammed Malik b. Suajr b. Hims el-Kufi et-Temimi nije loš prenosilac hadisa. Pripadao je devetoj generaciji.

[40] Sura *El-A'raf*, 51. ajet.

7. O istoj temi

2559. ISPRIČAO NAM JE Suvejd b. Nasr; kaže: Obavijestio nas je Abdullah[41]; kaže: Nas je obavijestio Seid b. Ebu Ejub; kaže: Nas je obavijestio Jahja b. Ebu Sulejman[42] prenijevši od Seida el-Makburija, a on da je Ebu Hurejre kazao: "**Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prouči:** ***toga Dana će ona vijesti svoje kazivati***[43]**, a potom upita: "Znate li vi šta su to njene vijesti?" Allah i Njegov Poslanik to najbolje znaju, odgovoriše prisutni, a on reče: "Njene vijesti će biti da će svjedočiti za svakog muškarca i ženu o onome, što su radili na njenoj površini, govoreći: Radio je to i to toga i toga dana! Eto to će biti, "veli on," njeno saopćenje, to će biti njen posao, i to će biti njene vijesti!"** Ovaj hadis je hasenun-garibun.[44]

٨. بَاب مَا جَاءَ فِي شَأْنِ الصُّورِ *

٢٥٦٠. حَدَّثَنَا سُوَيْدُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّه بْنُ الْمُبَارَك أَخْبَرَنَا سُلَيْمَانُ التَّيْمِيُّ عَنْ أَسْلَمَ الْعِجْلِيِّ عَنْ بِشْرِ بْنِ شَغَاف عَنْ عَبْد اللَّه بْنِ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ قَالَ: **جَاءَ أَعْرَابِيٌّ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ فقَالَ: مَا الصُّورُ؟ قَالَ: قَرْنٌ يُنْفَخُ فِيه.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صحيح. وَقَدْ رَوَاه غَيْرُ وَاحِد عَنْ سُلَيْمَانَ التَّيْمِيِّ وَلَا نَعْرِفُهُ إِلَّا منْ حَديثه *

٢٥٦١. حَدَّثَنَا سُوَيْدٌ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّه أَخْبَرَنَا خالد أَبُو الْعَلَاءِ عَنْ عَطِيَّةَ عَنْ أَبِي سَعِيد قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ: **وكَيْفَ أَنْعَمُ وَصَاحِبُ الْقَرْن قَد الْتَقَمَ الْقَرْنَ وَاسْتَمَعَ الْإِذْنَ مَتَى يُـؤْمَرُ بِالنَّفْخِ فَيَنْفُخُ. فَكَأَنَّ ذَلكَ ثَقُلَ عَلَى أَصْحَاب النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ, فَقَالَ لَهُمْ: قُولُوا حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ عَلَى اللَّه تَوَكَّلْنَا.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ. وَقَدْ رُوِيَ منْ غَيْرِ وَجْه هَذَا الْحَدِيثُ عَنْ عَطِيَّةَ عَنْ أَبِي سَعِيدِ الْخُدْرِيِّ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ نَحْوَهُ *

---

[41] Abdullah b., Mubarek el-Mervezi je pouzdan i siguran prenosilac hadisa, šeri'atski pravnik i učenjak. Pripadao je osmoj generaciji.

[42] Jahja b. Ebu Sulejman Ebu Salih el-Medeni je bio blag u prenošenju hadisa. Pripadao je šestoj generaciji.

[43] Toga dana će Zemlja svoje vijesti kazivati. Allah će dati Zemlji mogućnost govora kako bi mogla svjedočiti za svakog čovjeka i ženu koji su živjeli na njoj šta su kog dana, tokom svoga života, radili na njenoj površini, od dobra i zla.

[44] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel i Abd b. Humejd u *Musnedima*, te El-Nesai u *Sunenu*, Hakim u *Mustedreku* i El-Bejheki u djelu *Šu'abul-Iman*. Hakim ga smatra vjerodostojnim hadisom.

8. O Suru (rogu)

2560. ISPRIČAO NAM JE Suvejd[45]; kaže: Obavijestio nas je Abdullah b. Mubarek; kaže: Nas je obavijestio Sulejman et-Tejmi prenijevši od Eslema el-Idžlija[46], on od Bišra b. Šegafa[47], a on da je Abdullah b. Amr b. As kazao: **"Dođe neki beduin Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i upita: Šta je to Sur? On reče: To je rog u koji će se puhnuti."**[48]

Ovaj hadîs je hasenun-sahihun.[49] Mnogi su ga prenijeli od Sulejmena et-Tejmija i samo nam je preko njega poznat.

2561. ISPRIČAO NAM JE Suvejd; kaže: Obavijestio nas je Abdullah; kaže: Nas je obavijestio Halid Ebu Ala[50] prenijevši od Atijjea[51], a on od Ebu Seida koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Kako da se radujem kad je već onaj što će puhnuti u Rog stavio Rog u usta i samo očekuje dozvolu kad će mu biti naređeno da u njega puhne. To teško pade Vjerovjesnikovim, sallallahu alejhi ve sellem, ashabima. Primijetivši to, on im reče: "Recite: Dovoljan je nama Allah i divan je On Gospodar. Mi se na Allaha oslanjamo!"**

Ovaj hadis je hasenun.[52] Prenesen je sa više seneda od Atijjea, on od Ebu Seida, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, slično prethodnom hadisu.

٩. بَاب مَا جَاءَ فِي شَأْنِ الصِّرَاطِ *

٢٥٦٢. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حُجْرٍ أَخْبَرَنَا عَلِيُّ بْنُ مُسْهِرٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ إِسْحَقَ عَنِ النُّعْمَانِ بْنِ سَعْدٍ عَنِ الْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **شِعَارُ الْمُؤْمِنِ عَلَى الصِّرَاطِ: رَبِّ سَلِّمْ سَلِّمْ**. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ إِسْحَقَ *

---

[45] Suvjed b. Nasr b. Suvejd Ebu Fadl el-Mervezi je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je desetoj generaciji.

[46] Eslem el-Idžli je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je četvrtoj generaciji.

[47] Bišr b. Šegaf Basri je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je trećoj generaciji.

[48] U suri *Jasin,* u 51., 52. i 53. ajetu Uzvišeni Allah kaže: "I puhnuće se u rog, pa će oni iz grobova prema Gospodaru svome pohrliti, govoreći: Teško nama! Ko nas iz naših grobova oživi?- Eto ostvari je se prijetnja Milostivog, poslanici su istinu govorili. Bit će to samo jedan glas i oni će se svi pred Nama obreti!"

[49] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu,* Ebu Davud, El-Nesai i Ed-Darimi u *Sunenima,* Hakim u *Mustedreku.* Ibn Hibban i Hakim ga također smatraju vjerodostojnim hadisom.

[50] Halid b. Tuhman Ebu Ala el-Kufi je iskren prenosilac hadisa. Neki drže da je bio šiija. Pred kraj života je posenilio. Pripadao je petoj generaciji.

[51] Atijje b. Seid b. Džunade el-Avfi el-Džedeli Ebu Hasan el-Kufi bio je iskren prenosilac hadisa, ali je prilikom prenošenja hadisa puno griješio. Pripadao je trećoj generaciji.

[52] Bilježi ga i Hakim u *Mustedreku* i smatra ga vjerodostojnim hadisom.

٢٥٦٣. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الصَّبَّاحِ الْهَاشِمِيُّ أَخْبَرَنَا بَدَلُ بْنُ الْمُحَبَّرِ أَخْبَرَنَا حَرْبُ بْنُ مَيْمُونٍ الْأَنْصَارِيُّ أَبُو الْخَطَّابِ أَخْبَرَنَا النَّضْرُ بْنُ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: سَأَلْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَشْفَعَ لِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ, فَقَالَ أَنَا فَاعِلٌ. قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَأَيْنَ أَطْلُبُكَ؟ قَالَ: اطْلُبْنِي أَوَّلَ مَا تَطْلُبُنِي عَلَى الصِّرَاطِ. قُلْتُ فَإِنْ لَمْ أَلْقَكَ عَلَى الصِّرَاطِ؟ قَالَ: فَاطْلُبْنِي عِنْدَ الْمِيزَانِ. قُلْتُ فَإِنْ لَمْ أَلْقَكَ عِنْدَ الْمِيزَانِ؟ قَالَ: فَاطْلُبْنِي عِنْدَ الْحَوْضِ, فَإِنِّي لَا أُخْطِئُ هَذِهِ الثَّلَاثَ الْمَوَاطِنَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ *

9. O stanju na Siratu[53]

2562. ISPRIČAO NAM JE Alija b. Hudžr; kaže: Obavijestio nas je Alija b. Mushir prenijevši od Abdur-Rahmana b. Ishaka, on od Nu'mana b. Sa'da, a on od Mugirea b. Šu'bea koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Znak raspoznavanja među vjernicima na Siratu bit će** (riječi)**: Gospodaru, spasi** (nas), **spasi** (nas)**!"**[54] Ovaj hadis je garibun.[55] Poznat nam je samo preko Abdur-Rahmana b. Ishaka.

2563. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Sabbah el-Hašimi; kaže: Obavijestio nas je Bedel b. Muhabbir; kaže: Nas je obavijestio Harb b. Mejmun el-Ensari Ebu Hattab[56]; kaže: Nas je obavijestio Nadr b. Enes b. Malik[57] prenijevši da je njegov otac[58] kazao: **"Pitao sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da se za mene** (posebno) **zauzme na Sudnjem danu pa je rekao: "Učinit ću to". A gdje ću te potražiti Allahov Poslaniče, upitah. On reče: "Prvo me potraži na Siratu!" Rekoh: A ako**

---

[53] Ovdje se pod Siratom misli na Sirat-i ćupriju, most koji vodi preko džehennemske vatre, preko koga treba proći svako da bi dospio u Džennet.

[54] Et-Taberani u *El-Mu'džemul-Kebiru* bilježi od Ibn Amra da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Znak raspoznavanja među mojim sljedbenicima, kada budu na Siratu, bit će riječi: Allahu! Nema dugog Boga osim Tebe!" Po mišljenju Menavija, riječi koje su spomenute u hadisu Mugirea b. Šu'bea bit će znak raspoznavanja, na Siratu, među vjernicima iz svih naroda, dok će riječi koje su spomenute u ovom hadisu biti znak raspoznavanja, na Siratu, samo među Muhammedovim, sallallahu alejhi ve sellem, sljedbenicima.

[55] Bilježi ga i Hakım u *Mustedreku.*

[56] Harb b. Mejmun Ebu Hattab el-Ensari je iskren prenosilac hadisa. Neki sumnjaju da je bio kaderija. Pripadao je sedmoj generaciji.

[57] Nadr b. Enes b. Malik el-Ensari Ebu Malik el-Basri je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je trećoj generaciji.

[58] Enes b. Malik je poznati ashab koji je godinama dobrovoljno služio Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, tako da je imao priliku da od njega čuje i zapamti brojne hadise koje će kasnije prenijeti.

te ne nađem na Siratu? "Onda me potraži kod Mizana (vage)!" **reče on. A ako te ne nađem, ni kod Mizana, ponovo upitah. On reče: "Onda me potraži kod Havda** (vrela)! **Ja ta tri mjesta neću mimoići."** Ovaj hadis je hasenun-garibun.[59] Poznat nam je samo u ovoj formi.

١٠. بَاب مَا جَاءَ فِي الشَّفَاعَةِ *

٢٥٦٤. حَدَّثَنَا سُوَيْدُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ أَخْبَرَنَا أَبُو حَيَّانَ التَّيْمِيُّ عَنْ أَبِي زُرْعَةَ بْنِ عَمْرِو بْنِ جَرِيرٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: أُتِيَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِلَحْمٍ فَرُفِعَ إِلَيْهِ الذِّرَاعُ فَأَكَلَهُ وَكَانَ يُعْجِبُهُ فَنَهَسَ مِنْهَا نَهْسَةً ثُمَّ قَالَ: أَنَا سَيِّدُ النَّاسِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ هَلْ تَدْرُونَ لِمَ ذَاكَ؟ يَجْمَعُ اللَّهُ النَّاسَ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ فِي صَعِيدٍ وَاحِدٍ فَيُسْمِعُهُمُ الدَّاعِي وَيَنْفُذُهُمُ الْبَصَرُ وَتَدْنُو الشَّمْسُ مِنْهُمْ فَبَلَغَ النَّاسُ مِنَ الْغَمِّ وَالْكَرْبِ مَا لَا يُطِيقُونَ وَلَا يَحْتَمِلُونَ. فَيَقُولُ النَّاسُ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ: أَلَا تَرَوْنَ مَا قَدْ بَلَغَكُمْ أَلَا تَنْظُرُونَ مَنْ يَشْفَعُ لَكُمْ إِلَى رَبِّكُمْ؟ فَيَقُولُ النَّاسُ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ: عَلَيْكُمْ بِآدَمَ فَيَأْتُونَ آدَمَ فَيَقُولُونَ: أَنْتَ أَبُو الْبَشَرِ خَلَقَكَ اللَّهُ بِيَدِهِ وَنَفَخَ فِيكَ مِنْ رُوحِهِ وَأَمَرَ الْمَلَائِكَةَ فَسَجَدُوا لَكَ, اشْفَعْ لَنَا إِلَى رَبِّكَ أَلَا تَرَى مَا نَحْنُ فِيهِ؟ أَلَا تَرَى مَا قَدْ بَلَغَنَا؟ فَيَقُولُ لَهُمْ آدَمُ إِنَّ رَبِّي قَدْ غَضِبَ الْيَوْمَ غَضَبًا لَمْ يَغْضَبْ قَبْلَهُ مِثْلَهُ, وَلَنْ يَغْضَبَ بَعْدَهُ مِثْلَهُ. وَإِنَّهُ قَدْ نَهَانِي عَنِ الشَّجَرَةِ فَعَصَيْتُهُ. نَفْسِي نَفْسِي اذْهَبُوا إِلَى غَيْرِي, اذْهَبُوا إِلَى نُوحٍ. فَيَأْتُونَ نُوحًا فَيَقُولُونَ يَا نُوحُ أَنْتَ أَوَّلُ الرُّسُلِ إِلَى أَهْلِ الْأَرْضِ وَقَدْ سَمَّاكَ اللَّهُ عَبْدًا شَكُورًا, اشْفَعْ لَنَا إِلَى رَبِّكَ أَلَا تَرَى إِلَى مَا نَحْنُ فِيهِ؟ أَلَا تَرَى مَا قَدْ بَلَغَنَا؟ فَيَقُولُ لَهُمْ نُوحٌ إِنَّ رَبِّي قَدْ غَضِبَ الْيَوْمَ غَضَبًا لَمْ يَغْضَبْ قَبْلَهُ مِثْلَهُ وَلَنْ يَغْضَبَ بَعْدَهُ مِثْلَهُ, وَإِنَّهُ قَدْ كَانَتْ لِي دَعْوَةٌ دَعَوْتُهَا عَلَى قَوْمِي, نَفْسِي نَفْسِي نَفْسِي, اذْهَبُوا إِلَى غَيْرِي اذْهَبُوا إِلَى إِبْرَاهِيمَ . فَيَأْتُونَ إِبْرَاهِيمَ فَيَقُولُونَ يَا إِبْرَاهِيمُ أَنْتَ نَبِيُّ اللَّهِ وَخَلِيلُهُ مِنْ أَهْلِ الْأَرْضِ اشْفَعْ لَنَا إِلَى رَبِّكَ أَلَا تَرَى مَا نَحْنُ فِيهِ؟ فَيَقُولُ إِنَّ رَبِّي قَدْ غَضِبَ الْيَوْمَ غَضَبًا لَمْ يَغْضَبْ قَبْلَهُ مِثْلَهُ وَلَنْ يَغْضَبَ بَعْدَهُ مِثْلَهُ, وَإِنِّي قَدْ كَذَبْتُ ثَلَاثَ كَذِبَاتٍ. فَذَكَرَهُنَّ أَبُو حَيَّانَ فِي الْحَدِيثِ. نَفْسِي نَفْسِي اذْهَبُوا إِلَى غَبْرِي, اذْهَبُوا إِلَى مُوسَى. فَيَأْتُونَ مُوسَى فَيَقُولُونَ يَا مُوسَى أَنْتَ رَسُولُ اللَّهِ فَضَّلَكَ اللَّهُ بِرِسَالَتِهِ وَبِكَلَامِهِ عَلَى الْبَشَرِ, اشْفَعْ لَنَا إِلَى رَبِّكَ أَلَا تَرَى مَا نَحْنُ فِيهِ؟ فَيَقُولُ إِنَّ رَبِّي قَدْ غَضِبَ الْيَوْمَ غَضَبًا لَمْ يَغْضَبْ قَبْلَهُ مِثْلَهُ وَلَنْ يَغْضَبَ بَعْدَهُ مِثْلَهُ وَإِنِّي قَدْ قَتَلْتُ نَفْسًا لَمْ أُومَرْ بِقَتْلِهَا, نَفْسِي نَفْسِي اذْهَبُوا إِلَى غَيْرِي, اذْهَبُوا إِلَى عِيسَى. فَيَأْتُونَ عِيسَى فَيَقُولُونَ يَا عِيسَى أَنْتَ رَسُولُ اللَّهِ وَكَلِمَتُهُ أَلْقَاهَا إِلَى مَرْيَمَ وَرُوحٌ مِنْهُ وَكَلَّمْتَ النَّاسَ فِي الْمَهْدِ

[59] Bilježi ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu.*

اشْفَعْ لَنَا إِلَى رَبِّكَ أَلَا تَرَى مَا نَحْنُ فِيهِ؟ فَيَقُولُ عِيسَى إِنَّ رَبِّي قَدْ غَضِبَ الْيَوْمَ غَضَبًا لَمْ يَغْضَبْ قَبْلَهُ مِثْلَهُ وَلَنْ يَغْضَبَ بَعْدَهُ مِثْلَهُ وَلَمْ يَذْكُرْ ذَنْبًا, نَفْسِي نَفْسِي نَفْسِي اذْهَبُوا إِلَى غَيْرِي, اذْهَبُوا إِلَى مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. قَالَ فَيَأْتُونَ مُحَمَّدًا فَيَقُولُونَ: يَا مُحَمَّدُ أَنْتَ رَسُولُ اللَّهِ وَخَاتَمُ الْأَنْبِيَاءِ وَقَدْ غُفِرَ لَكَ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ وَمَا تَأَخَّرَ اشْفَعْ لَنَا إِلَى رَبِّكَ أَلَا تَرَى مَا نَحْنُ فِيهِ . فَأَنْطَلِقُ فَآتِي تَحْتَ الْعَرْشِ فَأَخِرُّ سَاجِدًا لِرَبِّي. ثُمَّ يَفْتَحُ اللَّهُ عَلَيَّ مِنْ مَحَامِدِهِ وَحُسْنِ الثَّنَاءِ عَلَيْهِ شَيْئًا لَمْ يَفْتَحْهُ عَلَى أَحَدٍ قَبْلِي. ثُمَّ يُقَالَ يَا مُحَمَّدُ ارْفَعْ رَأْسَكَ سَلْ تُعْطَهْ وَاشْفَعْ تُشَفَّعْ. فَأَرْفَعُ رَأْسِي فَأَقُولُ يَا رَبِّ أُمَّتِي يَا رَبِّ أُمَّتِي يَا رَبِّ أُمَّتِي. فَيَقُولُ يَا مُحَمَّدُ أَدْخِلْ مِنْ أُمَّتِكَ مَنْ لَا حِسَابَ عَلَيْهِ مِنَ الْبَابِ الْأَيْمَنِ مِنْ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ وَهُمْ شُرَكَاءُ النَّاسِ فِيمَا سِوَى ذَلِكَ مِنَ الْأَبْوَابِ. ثُمَّ قَالَ: وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ ان مَا بَيْنَ الْمِصْرَاعَيْنِ مِنْ مَصَارِيعِ الْجَنَّةِ كَمَا بَيْنَ مَكَّةَ وَهَجَرَ وَكَمَا بَيْنَ مَكَّةَ وَبُصْرَى.

وَفِي الْبَابِ عَنْ أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ وَأَنَسٍ وَعُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ وَأَبِي سَعِيدٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ*

10. O zagovoru (šefa'atu)

2564. ISPRIČAO NAM JE Suvejd; kaže: Obavijestio nas je Abdullah b. Mubarek; kaže: Nas je obavijestio Ebu Hajjan et-Tejmi[60] prenijevši od Ebu Zur'e b. Amra b. Džerira, a on da je Ebu Hurejre kazao: **"Allahovu Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, je doneseno meso. Data mu je prednja noga, što je inače volio. Jeo ju je otkidajući meso zubima, a zatim reče: "Ja ću na Sudnjem danu biti iznad** (svih) **ljudi! Znate li zašto? Allah će sakupiti ljude, i one prve i one posljednje, na jednu visoravan, omogućit će im da čuju onoga koji zove, učinit će im pogled savršenim i približiti im Sunce. Ljude će zadesiti tegobe i jad kakav neće moći podnijeti. Ljudi će jedni drugima govoriti: Zar ne vidite šta vas je snašlo, zar nećete pokušati naći nekoga ko će se za vas kod Allaha zauzeti? Govorit će neki ljudi drugima: Držite se Adema! Otići će do Adema i reći mu: Ti si prvi čovjek. Allah te je Svojom rukom stvorio i u tebe život udahnuo, i naredio melecima da ti se poklone, zauzmi se za nas kod tvoga Gospodara! Zar ne vidiš u kakvoj smo nevolji i šta nas je snašlo? Adem će im reći: Moj se Gospodar danas rasrdio kako do danas nije nikad i kako se od danas neće nikad rasrditi, a osim toga, zabranio mi je približavanje onom drvetu, a ja sam protivurječio Njegovoj zabrani. Danas se ja samo o sebi brinem,**

---

[60] Ebu Hajjan Jahja b. Seid b. Hajjan et-Tejmi el-Kufi je pouzdan prenosilac hadisa i pobožan čovjek. Pripadao je šestoj generaciji.

zato idite nekome drugom. Idite Nuhu. Otići će Nuhu i reći mu: O, Nuhu! Ti si prvi poslanik koji je upućen stanovnicima Zemlje[61]. Allah te je nazvao zahvalnim robom[62] pa te molimo da se za nas zauzmeš kod tvoga Gospodara! Zar ne vidiš u kakvoj smo nevolji i šta nas je snašlo? Nuh će im reći: Moj se Gospodar danas rasrdio kako do danas nije nikad i kako se od danas neće nikad rasrditi! Osim toga, ja sam već uputio dovu protiv svoga naroda[63]. Danas se ja samo o sebi brinem, idite nekome drugom. Idite Ibrahimu. Otići će Ibrahimu i reći: Ibrahime, ti si Allahov vjerovjesnik i Njegov prijatelj među stanovnicima Zemlje, zauzmi se za nas kod tvoga Gospodara! Zar ne vidiš u kakvoj smo nevolji? Ibrahim će reći: Moj se Gospodar danas rasrdio kako do danas nije nikad i kako se od danas neće nikad rasrditi! Osim toga, ja sam rekao tri neistine[64]. (Ebu Hajjan ih je u hadisu kojeg je on prenio sve tri spomenuo.) Danas se ja samo o sebi brinem, idite nekome drugom. Idite Musau. Otići će Musau i reći će: O, Musa, ti si Allahov poslanik. Allah ti je, slanjem Svoje Objave i izravnim razgovorom s tobom, dao prednost nad ostalim ljudima, pa se zauzmi za nas kod tvoga Gospodara! Zar ne vidiš u kakvoj smo nevolji? On će reći: Moj se Gospodar danas rasrdio kako do danas nije nikad i kako se od danas neće nikad rasrditi! Osim toga, ja sam ubio čovjeka koga nisam smio ubiti. Danas se ja samo o sebi brinem, idite nekome drugom. Idite Isau. Otići će Isau i reći: O, Isa, ti si Allahov poslanik i Riječ Njegova koju je Merjemi dostavio, i Duh od Njega, a razgovarao si i sa ljudima dok si bio u bešici, zauzmi se za nas kod Tvoga gospodara! Zar ne vidiš u kakvoj smo nevolji? Isa će reći: Moj

---

[61] Svi koji su prije njega slani na Zemlji bili su vjerovjesnici. On je prvi poslanik koji je upućen stanovnicima Zemlje.

[62] U 3. ajetu sure *El-Isra* Uzvišeni Allah veli: " O, potomci onih koje smo sa Nuhom nosili! On je, doista, bio rob zahvalni."

[63] Dakle, ja sam na dunjaluku uputio dovu Uzvišenom Allahu da uništi moj narod. Allah je uslišao moju dovu i čitav moj narod potopom uništio. Ostalo je samo nekoliko onih koji su me u vjeri slijedili.

[64] Prva neistina koju je Ibrahim izrekao bila je kada je rekao svome narodu da će se razboljeti. U suri *Es-Saffat*, od 83. do 90. ajeta, Uzvišeni Allah veli: "Iste vjere kao i on bio je Ibrahim, kad je Gospodaru svome iskrena srca došao, kad je ocu svome i narodu some rekao: Čemu se to vi klanjate? Zar lažna božanstva umjesto Allaha hoćete? i šta o Gospodaru svjetova mislite? I on baci pogled na zvijezde, pa reče: Ja ću se, evo, razboljeti! pa oni ga napustiše, uzmaknuvši, a on se kumirima njihovim prikrade, pa reče: Zašto ne jedete? Šta vam je, ne govorite? I krišom im priđe desnom rukom ih udarajući." Druga neistina koju je Ibrahim izgovorio bila je: To je učinio ovaj najveći od njih. U suri *El-Enbija*, 62. i 63. ajetu, Uzvišeni Allah veli: "Jesi li ti uradio ovo s bogovima našim, o, Ibrahime? - upitaše. To je učinio ovaj najveći od njih, pitajte ih ako umiju da govore! - reče on." Treća neistina koju je Ibrahim izgovorio bile su riječi koje je uputio svojoj ženi: Obavijesti ga da sam ja tvoj brat.

se Gospodar danas rasrdio kako do danas nije nikad i kako se od danas neće nikad rasrditi! Ne spomenu grijeh (da su ga ljudi smatrali bogom) **nego reče: Danas se ja brinem o sebi, idite nekome drugom. Idite Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem. Otići će, veli on, Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem, i reći: Muhammede, ti si Allahov poslanik, posljednji vjerovjesnik i osoba kojoj su oprošteni unaprijed grijesi koje će eventualno počiniti i oni koje je eventualno počinila. Zauzmi se za nas kod svoga Gospodara! Zar ne vidiš u kakvoj smo nevolji? On će reći: Otići ću, i kad stignem ispod Arša, past ću mome Gospodaru na sedždu. Tad će mi Allah pokazati riječi kojima ću Mu zahvaljivati i kojima ću Ga veličati i slaviti, a koje prije mene nije nikome pokazao. Tad će se reći: Muhammede! Podigni glavu i traži, šta hoćeš bit će ti dato i zauzmi se** (za koga hoćeš), **tvoj zagovor će biti prihvaćen. Podići ću glavu i reći: Gospodaru,** (smiluj se i oprosti) **mojim sljedbenicima, Gospodaru** (smiluj se i oprosti) **mojim sljedbenicima, Gospodaru** (smiluj se i oprosti) **mojim sljedbenicima! Reći će** (Allah): **Muhammede! Uvedi od tvojih sljedbenika one koji neće račun polagati na desnu džennetsku kapiju, dok će oni koji će polagati račun ostalim svijetom ulaziti na ostale kapije! Potom reče: Tako mi Onoga u čijoj je ruci moja duša, razdaljina između dva kanata džennetskih kapija je poput razdaljine između Mekke i Hudžera[65] i Mekke i Busre[66]."**

O ovoj temi preneseni su hadisi i od Ebu Bekra es-Siddika, Enesa, Ukbea b. Amira i Ebu Seida. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[67]

١١. بَاب مِنْهُ *

٢٥٦٥. حَدَّثَنَا الْعَبَّاسُ الْعَنْبَرِيُّ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **شَفَاعَتِي لِأَهْلِ الْكَبَائِرِ مِنْ أُمَّتِي**. وَفِي الْبَاب عَنْ جَابِرٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ *

٢٥٦٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ أَخْبَرَنَا أَبُو دَاوُدَ الطَّيَالِسِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ ثَابِتٍ الْبُنَانِيِّ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **شَفَاعَتِي لِأَهْلِ الْكَبَائِرِ مِنْ أُمَّتِي**. قَالَ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ: فَقَالَ لِي جَابِرٌ: يَا مُحَمَّدُ مَنْ لَمْ يَكُنْ مِنْ أَهْلِ الْكَبَائِرِ فَمَا لَهُ وَلِلشَّفَاعَةِ. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ*

---

[65] Hudžer je, prema mišljenju nekih, mjesto u Bahrejnu, a prema mišljenju drugih, selo u okolini Medine.

[66] Busra je grad u Šamu.

[67] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima*.

٢٥٦٧. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَرَفَةَ أَخْبَرَنَا إِسْمَعِيلُ بْنُ عَيَّاشٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زِيَادٍ الْأَلْهَانِيِّ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا أُمَامَةَ يَقُولُ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: **وَعَدَنِي رَبِّي أَنْ يُدْخِلَ الْجَنَّةَ مِنْ أُمَّتِي سَبْعِينَ أَلْفًا لَا حِسَابَ عَلَيْهِمْ وَلَا عَذَابَ. مَعَ كُلِّ أَلْفٍ سَبْعُونَ أَلْفًا وَثَلَاثُ حَثَيَاتٍ مِنْ حَثَيَاتِ رَبِّي.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ *

٢٥٦٨. حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ حَدَّثَنَا إِسْمَعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ خَالِدٍ الْحَذَّاءِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ شَقِيقٍ قَالَ: كُنْتُ مَعَ رَهْطٍ بِإِيلِيَاءَ فَقَالَ رَجُلٌ مِنْهُمْ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: **يَدْخُلُ الْجَنَّةَ بِشَفَاعَةِ رَجُلٍ مِنْ أُمَّتِي أَكْثَرُ مِنْ بَنِي تَمِيمٍ. قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ سِوَاكَ؟ قَالَ. سِوَايَ. فَلَمَّا قَامَ قُلْتُ مَنْ هَذَا؟ قَالُوا هَذَا ابْنُ أَبِي الْجَذْعَاءِ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ. وَابْنُ أَبِي الْجَذْعَاءِ هُوَ عَبْدُ اللَّهِ. وَإِنَّمَا يُعْرَفُ لَهُ هَذَا الْحَدِيثُ الْوَاحِدُ*

٢٥٦٩. حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ حُرَيْثٍ أَخْبَرَنَا الْفَضْلُ بْنُ مُوسَى عَنْ زَكَرِيَّا بْنِ أَبِي زَائِدَةَ عَنْ عَطِيَّةَ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **إِنَّ مِنْ أُمَّتِي مَنْ يَشْفَعُ لِلْفِئَامِ مِنَ النَّاسِ, وَمِنْهُمْ مَنْ يَشْفَعُ لِلْقَبِيلَةِ, وَمِنْهُمْ مَنْ يَشْفَعُ لِلْعَصَبَةِ, وَمِنْهُمْ مَنْ يَشْفَعُ لِلرَّجُلِ حَتَّى يَدْخُلُوا الْجَنَّةَ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ *

٢٥٧٠. حَدَّثَنَا أَبُو هِشَامٍ محمد بن يزيد الرِّفَاعِيُّ الْكُوفِيُّ قَالَ: حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ الْيَمَانِ عَنْ جِسْرِ بن جَعْفَرٍ عَنِ الْحَسَنِ الْبَصْرِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **يَشْفَعُ عُثْمَانُ بْنُ عَفَّانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُم يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِمِثْلِ رَبِيعَةَ وَمُضَرَ** *

٢٥٧١. حَدَّثَنَا هَنَّادٌ أَخْبَرَنَا عَبْدَةُ عَنْ سَعِيدٍ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَبِي الْمَلِيحِ عَنْ عَوْفِ بْنِ مَالِكٍ الْأَشْجَعِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **أَتَانِي آتٍ مِنْ عِنْدِ رَبِّي فَخَيَّرَنِي بَيْنَ أَنْ يُدْخِلَ نِصْفَ أُمَّتِي الْجَنَّةَ وَبَيْنَ الشَّفَاعَةِ فَاخْتَرْتُ الشَّفَاعَةَ وَهِيَ لِمَنْ مَاتَ لَا يُشْرِكُ بِاللَّهِ شَيْئًا.** وَقَدْ رُوِيَ عَنْ أَبِي الْمَلِيحِ عَنْ رَجُلٍ آخَرَ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُم عَلَيْهِ وَسَلَّمَ, وَلَمْ يَذْكُرْ عَنْ عَوْفِ بْنِ مَالِكٍ. *

11. O istoj temi

2565. ISPRIČAO NAM JE Abbas el-Anberi; kaže: Obavijestio nas je Abdur-Rezzak prenijevši od Ma'mera, on od Sabita, a on od Enesa koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Moj zagovor će biti za one grješnike moga ummeta koji su činili velike**

grijehe[68]**.**"Ovaj hadis je prenesen i od Džabira. Ovaj hadis je u ovoj formi hasenun-sahihun-garibun.[69]

2566. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Obavijestio nas je Ebu Davud et-Tajalisi, on je prenio od Muhammeda b. Sabita el-Bunanija[70], on od Džafera b. Muhammeda, on od svoga oca, a on od Džabira b. Abdullaha koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "**Moj zagovor će biti za one grješnike mog ummeta koji su činili velike grijehe.**"

Muhammed b. Ali[71] veli: Rekao mi je Džabir: Muhammede, ko ne bude imao velikih grijeha, njemu neće biti ni potreban zagovor! Ovaj hadis je u ovoj formi garibun.[72]

2567. ISPRIČAO NAM JE Hasan b. Arefe; kaže: Obavijestio nas je Ismail b. Ajjaš prenijevši da je Muhammed b. Zijad el-Ilhani[73] kazao: Čuo sam Ebu Umamu kada kaže: Čuo sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada je rekao: "**Moj mi je Gospodar obećao da će od mojih sljedbenika, bez polaganja računa i bez patnje, uvesti u Džennet sedamdeset hiljada, uz svaku hiljadu još sedamdeset hiljada, i plus tri pregršti moga Gospodara!**" Ovaj hadis je hasenun-garibun.[74]

2568. ISPRIČAO NAM JE Ebu Kurejb; kaže: Ispričao nam je Ismail b. Ibrahim prenijevši od Halida el-Hizaija, on da je Abdullah b. Šekik rekao: Bio sam sa skupinom ljudi u Bejtul-Makdisu. Jedan od njih[75] reče: Čuo sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada reče: "**Zagovorom jednog čovjeka, iz moga ummeta,**[76] **ući će u Džennet više osoba nego što ih je u plemenu Benu Temim!**" **Neko će na to: Allahov**

---

[68] Po mišljenju El-Mubarekforija, bit će pet vrsta zagovora: 1) zagovor Posljednjeg vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, za neke osobe da bi im se smanjile grozote, na Sudnjem danu, i ubrzalo polaganje računa; 2) zagovor Posljednjeg vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, za neke osobe da bez polaganja računa uđu u Džennet; 3) zagovor Posljednjeg Allahova poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, za one osobe koje su svojim grijesima zaslužile Džehennem; 4) zagovor Posljednjeg Allahova poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, za osobe koje su već u džehennemskoj vatri i njihovo izbavljanje iz nje njegovim šefa'atom; 5) Vjerovjesnikov, sallallahu alejhi ve sellem, zagovor za neke stanovnike Dženneta da bi im se povećao stepen u Džennetu.

[69] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Ebu Davud i El-Nesai u *Sunenima*, Ibn Hibban u *Sahihu* i Hakim u *Mustedreku*.

[70] Muhammed b. Sabit el-Bunani je slab prenosilac hadisa. Pripadao je sedmoj generaciji.

[71] Muhammed b. Ali je otac Džafera es-Sadika. Više je poznat po imenu Bakir.

[72] Bilježe ga i Ibn Madže u *Sunenu*, Ibn Hibban u *Sahihu* i Hakim u *Mustedreku*.

[73] Muhammed b. Zijad el-Ilhani Ebu Sufjan el-Himsi je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je četvrto generaciji.

[74] Bilježe ga Ahmed b. Hanbel *u Musnedu* i Ibn Madže *u Sunenu*.

[75] To je bio Abdullah b. Ebu Džeza'.

[76] Ali el-Kari smatra da je riječ o Osmanu b. Affanu, dok neki misle da je riječ o Uvejsu Kureniju.

Poslaniče, (zagovorom) **nekog drugog osim tebe? On reče: "Nekog drugog osim mene!" Pošto ustade, upitah: Tko je ovaj? Rekoše: Ovo je Ibn Ebu Džez'a."**

Ovaj hadis je hasenun-sahihun garibun.[77] Ibn Ebu Džeza' je Abdullah[78]. On je, koliko je poznato, prenio samo jedan hadis, i to ovaj.

2569. ISPRIČAO NAM JE Husejn b. Hurejs; kaže: Obavijestio nas je Fadl b. Musa prenijevši od Zekerijjaa b. Ebu Zaidea, on od Atijjea[79], a on od Ebu Seida da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"Neki će se pojedinci moga ummeta[80] moći zauzimati za brojnu grupu ljudi, neki za pleme, neki za skupinu, a neki za jednu osobu sve dok ne uđu u Džennet."** Ovaj hadis je hasenun.

2570. ISPRIČAO NAM JE Ebu Hišam Muhammed b. Jezid er-Rifai el-Kufi i kazao: Ispričao nam je Jahja b. Jeman prenijevši od Husejna b. Džafera, a on od Hasana el-Basrija koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Osman b. Affan će se moći zauzeti na Sudnjem danu za onoliko osoba koliko ih je u plemenima Rebi'a i Mudr."**

2571. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Obavijestio nas je Abde[81] prenijevši od Seida[82], on od Katadea, on od Ebu Meliha[83], a on od Avfa b. Malika el-Ešdžeija[84], koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Došao mi je od moga Gospodara melek i ponudio mi mogućnost izbora; da polovinu mojih sljedbenika uvede u Džennet, ili da imam pravo zagovora** (šefa'at). **Ja sam odabrao pravo zagovora. On će važiti za onog** (iz moga ummeta) **ko umre, a Allahu ništa ne pripiše kao druga."**

Preneseno je od Ebu Meliha, on od nekog drugog vjerovjesnikova, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, a nije spomenuo od Avfa b. Malika.

---

[77] Bilježe ga i Ed-Darimi i Ibn Madže *u Sunenima.*

[78] Abdullah b. Ebu Džeza' je poznati Vjerovjesnikov, sallallahu alejhi ve sellem, ashab. Po mišljenju nekih, prenio je samo ovaj hadis, dok je, po mišljenju drugih, prenio dva hadisa.

[79] Atijje b. Seid b. Džunade el-Avfi el-Džedeli Ebu Hasan el-Kufi je pouzdan prenosilac hadisa, ali je prilikom prenošenja puno griješio. Pripadao je trećoj generaciji.

[80] Kao što su učeni, šehidi i dobri ljudi, muttekije.

[81] Abde b. Sulejman el-Mirvezi. On je iskren prenosilac hadisa. Pripadao je desetoj generaciji.

[82] Seid b. Ebu Arube je autora jednog od musneda.

[83] Ebu Meliha b. Usamea.

[84] Avf b. Malik el-Ešdžei je poznati Vjerovjesnikov ashab. Živio je u Damasku. Umro je 73. godine po Hidžri.

١٢. بَاب مَا جَاءَ فِي صِفَةِ الْحَوْضِ *

٢٥٧٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى أَخْبَرَنَا بِشْرُ بْنُ شُعَيْبِ بْنِ أَبِي حَمْزَةَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنِ الزُّهْرِيِّ أَخْبَرَنِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهم عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **إِنَّ فِي حَوْضِي مِنَ الْأَبَارِيقِ بِعَدَدِ نُجُومِ السَّمَاءِ** . هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ *

٢٥٧٣. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ نِيزَكَ الْبَغْدَادِيُّ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَكَّارٍ الدِّمَشْقِيُّ أَخْبَرَنَا سَعِيدُ بْنُ بَشِيرٍ عَنْ قَتَادَةَ عَنِ الْحَسَنِ عَنْ سَمُرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **إِنَّ لِكُلِّ نَبِيٍّ حَوْضًا وَإِنَّهُمْ يَتَبَاهَوْنَ أَيُّهُمْ أَكْثَرُ وَارِدَةً وَإِنِّي أَرْجُو أَنْ أَكُونَ أَكْثَرَهُمْ وَارِدَةً** . هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. وَقَدْ رَوَى الْأَشْعَثُ بْنُ عَبْدِ الْمَلِكِ هَذَا الْحَدِيثَ عَنِ الْحَسَنِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُرْسَلًا وَلَمْ يَذْكُرْ فِيهِ عَنْ سَمُرَةَ وَهُوَ أَصَحُّ *

12. O opisu Vrela

2572. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Jahja[85]; kaže: Obavijestio nas je Bišr b. Šuajb b. Ebu Hamza[86]; kaže: Ispričao mi je moj otac prenijevši od Zuhrija; kaže: Obavijestio me je Enes b. Malik da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: "**Na mome vrelu će biti ibrika koliko na nebu zvijezda.**"Ovaj hadis je u ovoj formi hasenun-sahihun-garibun.[87]

2573. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Muhammed b. Nizek el-Bagdadi[88]; kaže: Obavijestio nas je Muhammed b. Bekkar ed-Dimeški[89]; kaže: Nas je obavijestio Seid b. Bešir[90] prenijevši od Katadea, on od Hasana, a on od Semurea koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "**Svaki će vjerovjesnik imati svoje vrelo** (iz koga će piti njegovi sljedbenici). **Oni će se međusobno hvalisati koji od njih**

[85] Muhammed b. Jahja b. Abdullah b. Halid b. Faris b. Zuvejb ez-Zuheli en-Nejsaburi je pouzdan prenosilac i hafiz hadisa. Pripadao je jedanaestoj generaciji.
[86] Bišr b. Šuajb b. Ebu Hamza b. Dinar el-Kureši el-Himsi je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je desetoj generaciji.
[87] Bilježi ga i Muslim u *Sahihu.*
[88] Ahmed b. Muhammed b. Nizek el-Bagdadi Ebu Džafer et-Tusi je ravija na čije su pamćenje imali primjedbi. Pripadao je jedanaestoj generaciji.
[89] Muhammed b. Bekkar ed-Dimeški el-Amili Ebu Abdullah el-Kadi je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je desetoj generaciji.
[90] Seid b. Bešir el-Ezdi porijeklom je iz Basre, a po nekima, iz Vasita. Slab je prenosilac hadisa. Pripadao je osmoj generaciji.

ima više onih koji na njega dolaze. Nadam se da ću ja imati najviše onih koji će dolaziti na (moje) **vrelo**[91]**.**"

Ovaj hadis je hasenun-garibun.[92] Eš'as b. Abdul-Melik je ovaj hadis prenio od Hasana, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kao mursel, i u njemu nije spomenuo, od Semurea, i to je pouzdanije.

١٣. بَاب مَا جَاءَ فِي صِفَةِ أَوَانِي الْحَوْضِ *

٢٥٧٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَعِيلَ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ صَالِحٍ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُهَاجِرِ عَنِ الْعَبَّاسِ عَنْ أَبِي سَلَّامٍ الْحَبَشِيِّ قَالَ: بَعَثَ إِلَيَّ عُمَرُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ فَحُمِلْتُ عَلَى الْبَرِيدِ. فَلَمَّا دَخَلَ عَلَيْهِ قَالَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ لَقَدْ شَقَّ عَلَى مَرْكَبِي الْبَرِيدُ. فَقَالَ يَا أَبَا سَلَّامٍ مَا أَرَدْتُ أَنْ أَشُقَّ عَلَيْكَ وَلَكِنْ بَلَغَنِي عَنْكَ حَدِيثٌ تُحَدِّثُهُ عَنْ ثَوْبَانَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْحَوْضِ فَأَحْبَبْتُ أَنْ تُشَافِهَنِي بِهِ. قَالَ أَبُو سَلَّامٍ: حَدَّثَنِي ثَوْبَانُ عَنْ رَسُولِ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: حَوْضِي مِنْ عَدَنَ إِلَى عَمَّانَ الْبَلْقَاءِ. مَاؤُهُ أَشَدُّ بَيَاضًا مِنَ اللَّبَنِ وَأَحْلَى مِنَ الْعَسَلِ وَأَكَاوِيبُهُ عَدَدُ نُجُومِ السَّمَاءِ. مَنْ شَرِبَ مِنْهُ شَرْبَةً لَمْ يَظْمَأْ بَعْدَهَا أَبَدًا. أَوَّلُ النَّاسِ وُرُودًا عَلَيْهِ فُقَرَاءُ الْمُهَاجِرِينَ الشُّعْثُ رُءُوسًا, الدُّنْسُ ثِيَابًا, الَّذِينَ لَا يَنْكِحُونَ الْمُتَنَعِّمَاتِ وَلَا تُفْتَحُ لَهُمُ السُّدَدُ. قَالَ عُمَرُ: لَكِنِّي نَكَحْتُ الْمُتَنَعِّمَاتِ وَفُتِحَ لِيَ السُّدَدُ. نَكَحْتُ فَاطِمَةَ بِنْتَ عَبْدِ الْمَلِكِ لَا جَرَمَ أَنِّي لَا أَغْسِلُ رَأْسِي حَتَّى يَشْعَثَ, وَلَا أَغْسِلُ ثَوْبِي الَّذِي يَلِي جَسَدِي حَتَّى يَتَّسِخَ. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. وَقَدْ رُوِيَ هَذَا الْحَدِيثُ عَنْ مَعْدَانَ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ عَنْ ثَوْبَانَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. وَأَبُو سَلَّامٍ الْحَبَشِيُّ اسْمُهُ مَمْطُورٌ *

٢٥٧٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ أَخْبَرَنَا أَبُو عَبْدِ الصَّمَدِ الْعَمِّيُّ عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ الصَّمَدِ أَخْبَرَنَا أَبُو عِمْرَانَ الْجَوْنِيُّ عَنْ عَبْدِ اللَّه بْنِ الصَّامِتِ عَنْ أَبِي ذَرٍّ قَالَ: قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّه مَا آنِيَةُ الْحَوْضِ؟ قَالَ: وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَآنِيَتُهُ أَكْثَرُ مِنْ عَدَدِ نُجُومِ السَّمَاءِ وَكَوَاكِبِهَا فِي لَيْلَةٍ مُظْلِمَةٍ مُصْحِيَةٍ مِنْ آنِيَةِ الْجَنَّةِ. مَنْ شَرِبَ مِنْهَا شَرْبَةً لَمْ يَظْمَأْ. آخِرَ مَا عَلَيْهِ عَرْضُهُ مِثْلُ طُولِهِ مَا بَيْنَ عُمَانَ إِلَى أَيْلَةَ. مَاؤُهُ أَشَدُّ بَيَاضًا مِنَ اللَّبَنِ وَأَحْلَى مِنَ الْعَسَلِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ. وَفِي الْبَاب عَنْ حُذَيْفَةَ

[91] Po mišljenju Alija el-Karija, ovu nadu je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, izrazio prije nego je saznao da će njegov ummet u Džennetu biti najbrojniji, da će u Džennetu od Njegova ummeta biti osamdeset redova, a od svih ostalih ummeta četrdeset redova.

[92] U nekim rukopisima Tirmizijeve zbirke stoji da je ovaj hadis hasenun-garibun. Međutim, u senedu ovog hadisa je Seid b. Bušejr koji je, kako smo ranije istakli, slab prenosilac hadisa.

بْنِ الْيَمَانِ وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو وَأَبِي بَرْزَةَ الْأَسْلَمِيِّ وَابْنِ عُمَرَ وَحَارِثَةَ بْنِ وَهْبٍ وَالْمُسْتَوْرِدِ بْنِ شَدَّادٍ .

وَرُوِيَ عَنِ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: حَوْضِي كَمَا بَيْنَ الْكُوفَةِ إِلَى الْحَجَرِ الْأَسْوَدِ

13. O opisu posuđa pored Vrela

2574. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Ismail[93]; kaže: Obavijestio nas je Jahja b. Salih[94]; kaže: Nas je obavijestio Muhammed b. Muhadžir[95] prenijevši od Abbasa[96], a on od Ebu Sellama el-Hubšija[97], koji je kazao: Poslao je po mene Omer b. Abdul-Aziz pa su me na mazgi doveli do njega. Pošto uđe kod njega reče: Vladaru pravovjernih, naporno mi je bilo jahati na mazgi! On reče: Ebu Sellame! Nisam želio da te opteretim, ali je do mene dopro hadis koji si ti ispričao od Sevbana, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, o Vrelu, pa sam ga želio čuti iz tvojih usta. Ebu Sellam reče: Ispričao mi je Sevban da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "**Moje vrelo ti je kao od Adena do Ammana** (grada blizu Belka'a u Palestini). **Voda mu je bjelja od mlijeka, a slađa od meda. Oko njega ima toliko čaša koliko je zvijezda na nebu. Ko ga se jednom napije, više nikada neće ožednjeti! Prvi će do njega stići siromašni muhadžiri raščupanih kosa, prljave odjeće, koji se nisu ženili bogatima niti su im otvarana vrata![98] Omer reče: Ali ja sam se oženio bogatom i otvarana su mi vrata. Oženio sam se Fatimom bint Abdul-Melik. Svakako ne perem glavu dok mi se kosa ne raščupa i ne perem donje rublje dok se ne isprlja[99].**"

---

[93] Ebu Abdullah Muhammed b. Ismail b. Ibrahim el-Džufi el-Buhari je poznati hadiski učenjak. On je autor poznatog *El-Džami'us-sahiha.*

[94] Jahja b. Salih el-Vahizi el-Himsi je pouzdan prenosilac hadisa. On je iz Re'ja. Pripadao je devetoj generaciji.

[95] Muhammed b. Muhadžir el-Ensari eš-Šami je brat Amra b. Muhadžira el-Ensarija. On je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je sedmoj generaciji.

[96] Abbas b. Salim el-Lahmi ed-Dimeški je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je šestoj generaciji.

[97] Ebu Sellam Memtur Esved el-Hubši je pouzdan prenosilac hadisa. Često je prenosio mursel hadise. Pripadao je trećoj generaciji.

[98] Ovdje su opisani siromašni muhadžiri koji će imati prednost da se napiju sa Vjerovjesnikova, sallallahu alejhi ve sellem, vrela. To su ljudi koji su u ime Allaha, dž.š, napustili svoju imovinu u Mekki i preselili se u Medinu. Bili su toliko siromašni da nisu imali dovoljno sredstava ni da se redovito čiste i češljaju. Kao takvi, koju god bi ugledniju ženu zaprosili, bili bi odbijeni, a kad god bi nekome pokucali na vrata da kod njega uđu, vrata im nisu otvarana. Zbog tako bijednog života koji su proživjeli, oni će imati prednost da prvi dođu na Vjerovjesnikovo, sallallahu alejhi ve sellem, vrelo i da se napiju.

[99] Omer b. Abdul-Aziz, koji je bio poznat po skromnosti, kada je čuo ovaj hadis, pokušao je sebe svrstati među te siromašne muhadžire. Međutim, ubrzo je shvatio da njegov način življenja ne odgovara opisu njihova življenja. On se oženio i to uglednom ženom, Fatimom

Ovaj hadis je u ovoj formi garibun.[100] Prenesen je i od Ma'dana b. Ebu Talhe, on od Sevbana, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Ebu Sellamu el-Hubšiju je ime Memtur.

2575. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Obavijestio nas je Ebu Abdus-Samed el-Ammi Abdul-Aziz b. Abdus-Samed[101]; kaže: Nas je obavijestio Ebu Imran el-Dževni[102], prenijevši od Abdullaha b. Samita, a on od Ebu Zerra da je kazao: **"Rekao sam: Allahov Poslaniče, koliko će biti posuđa na Vrelu? On reče: Tako mi Onoga u čijoj je ruci moja duša, na njemu će biti više posuđa negoli zvijezda i nebeskih tjela na nebu u mrkloj vedroj noći. Ko se iz njega napije više neće ožednjeti. Širina Vrela je ista kao i njegova dužina. To je poput razdaljine između Ammana i Ejle[103]. Njegova voda je bjelja od mlijeka a slađa od meda."**

Ovaj hadis je hasenun sahihun-garibun.[104] O ovoj temi preneseni su hadisi i od Huzejfea b. Jemana, Abdullaha b. Amra, Ebu Berzea el-Eslemija, Ibn Omera, Harisea b. Vehba i Mustevrida b. Šeddada. Preneseno je od Ibn Omera, a on da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: "Moje vrelo je toliko kao prostor između Kufe i Hadžerul-Esveda.

١٤. بَاب مِنْهُ *

٢٥٧٦. حَدَّثَنَا أَبُو حَصِينٍ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ يُونُسَ أَخْبَرَنَا عَبْثَرُ بْنُ الْقَاسِمِ عن حُصَيْنٌ وهُوَ ابْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: لَمَّا أُسْرِيَ بِالنَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَعَلَ يَمُرُّ بِالنَّبِيِّ وَالنَّبِيَّيْنِ وَمَعَهُمُ الْقَوْمُ وَالنَّبِيِّ وَالنَّبِيَّيْنِ وَمَعَهُمُ الرَّهْطُ وَالنَّبِيِّ وَالنَّبِيَّيْنِ وَلَيْسَ مَعَهُمْ أَحَدٌ حَتَّى مَرَّ بِسَوَادٍ عَظِيمٍ. فَقُلْتُ مَنْ هَذَا قِيلَ مُوسَى وَقَوْمُهُ. وَلَكِنِ ارْفَعْ رَأْسَكَ فَانْظُرْ قَالَ فَإِذَا سَوَادٌ

---

bint Mervan, halifinom kćerkom. Uz to je, kao halifa, u svakoj kući bio dobro došao, za razliku od spomenutih muhadžira.

[100] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Ibn Madže u *Sunenu* i Hakim u *Mustedreku*. Hakim ga smatra vjerodostojnim hadisom.

[101] Ebu Abdus-Samed el-Ammi Abdul-Aziz b. Abdus-Samed el-Basri je pouzdan prenosilac i hafiz hadisa. Pripadao je devetoj generaciji.

[102] Ebu Imran el-Dževni Abdul-Melik b. Habib el-Ezdi, ili, el-Kindi je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je četvrtoj generaciji.

[103] Amman je glavni grad Jordana, a Ejla je mjesto u Šamu. Inače, učenjaci se razilaze u pogledu veličine Vjerovjesnikova vrela s obzirom da je ta veličina i u brojnim predajama različito interpretirana. U hadisu koji je prenio Sevban stoji da je vrelo toliko koliki je prostor između Adena (u Jemenu) i Ammana (u Šamu). Prema hadisu koji prenosi Ebu Zerr, njegova veličina je poput prostora između Ammana i Ejle, a u hadisu koji prenosi Enes njegova veličina je poput prostora između San'e (u Jemenu) i Ejle u Šamu. Ibn Hadžer el-Askalani kaže da su sve navedene razdaljine približne. One iznose otprilike oko 1400 km.

[104] Bilježi ga i Muslim u *Sahihu*.

عظيمٌ قَدْ سَدَّ الْأُفُقَ مِنْ ذَا الْجَانِبِ وَمِنْ ذَا الْجَانِبِ, فَقِيلَ هَؤُلَاءِ أُمَّتُكَ وَسِوَى هَؤُلَاءِ مِنْ أُمَّتِكَ سَبْعُونَ أَلْفًا يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ بِغَيْرِ حِسَابٍ فَدَخَلَ وَلَمْ يَسْأَلُوهُ وَلَمْ يُفَسِّرْ لَهُمْ. فَقَالُوا نَحْنُ هُمْ . وَقَالَ قَائِلُونَ هُمْ أَبْنَاؤُنَا الَّذِينَ وُلِدُوا عَلَى الْفِطْرَةِ وَالْإِسْلَامِ. فَخَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: هُمْ الَّذِينَ لَا يَكْتَوُونَ وَلَا يَسْتَرْقُونَ وَلَا يَتَطَيَّرُونَ وَعَلَى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ. فَقَامَ عُكَّاشَةُ بْنُ مِحْصَنٍ فَقَالَ أَنَا مِنْهُمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: نَعَمْ . ثُمَّ جاءه آخَرُ فَقَالَ أَنَا مِنْهُمْ؟ فَقَالَ: سَبَقَكَ بِهَا عُكَّاشَةُ. وَفِي الْبَاب عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ وَأَبِي هُرَيْرَةَ * هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ

٢٥٧٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بَزِيعٍ الْبَصْرِيُّ أَخْبَرَنَا زِيَادُ بْنُ الرَّبِيعِ أَخْبَرَنَا أَبُو عِمْرَانَ الْجَوْنِيُّ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: مَا أَعْرِفُ شَيْئًا مِمَّا كُنَّا عَلَيْهِ عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. فَقُلْتُ: أَيْنَ الصَّلَاةُ؟ قَالَ: أَوَلَمْ تَصْنَعُوا فِي صَلَاتِكُمْ مَا قَدْ عَلِمْتُمْ . هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. وَقَدْ رُوِيَ مِنْ غَيْرِ وَجْهٍ عَنْ أَنَسٍ *

٢٥٧٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى الْأَزْدِيُّ الْبَصْرِيُّ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ بْنُ عَبْدِ الْوَارِثِ أَخْبَرَنَا هَاشِمٌ ابْنُ سَعِيدٍ الْكُوفِيُّ حَدَّثَنِي زَيْدٌ الْخَثْعَمِيُّ عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ عُمَيْسٍ الْخَثْعَمِيَّةِ قَالَتْ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: بِئْسَ الْعَبْدُ عَبْدٌ تَخَيَّلَ وَاخْتَالَ وَنَسِيَ الْكَبِيرَ الْمُتَعَالِ. بِئْسَ الْعَبْدُ عَبْدٌ تَجَبَّرَ وَاعْتَدَى وَنَسِيَ الْجَبَّارَ الْأَعْلَى. بِئْسَ الْعَبْدُ عَبْدٌ سَهَا وَلَهَا وَنَسِيَ الْمَقَابِرَ وَالْبِلَى. بِئْسَ الْعَبْدُ عَبْدٌ عَتَا وَطَغَى وَنَسِيَ الْمُبْتَدَا وَالْمُنْتَهَى. بِئْسَ الْعَبْدُ عَبْدٌ يَخْتِلُ الدُّنْيَا بِالدِّينِ. بِئْسَ الْعَبْدُ عَبْدٌ يَخْتِلُ الدِّينَ بِالشُّبُهَاتِ. بِئْسَ الْعَبْدُ عَبْدٌ طَمَعٌ يَقُودُهُ. بِئْسَ الْعَبْدُ عَبْدٌ هَوًى يُضِلُّهُ. بِئْسَ الْعَبْدُ عَبْدٌ رَغَبٌ يُذِلُّهُ. هَذَا حَدِيثٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ وَلَيْسَ إِسْنَادُهُ بِالْقَوِيِّ *

٢٥٧٩. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ حَاتِمٍ الْمُؤَدِّبُ أَخْبَرَنَا عَمَّارُ بْنُ مُحَمَّدٍ ابْنُ أُخْتِ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ أَخْبَرَنَا أَبُو الْجَارُودِ الْأَعْمَى وَاسْمُهُ زِيَادُ بْنُ الْمُنْذِرِ الْهَمْدَانِيُّ عَنْ عَطِيَّةَ الْعَوْفِيِّ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : أَيُّمَا مُؤْمِنٍ أَطْعَمَ مُؤْمِنًا عَلَى جُوعٍ أَطْعَمَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنْ ثِمَارِ الْجَنَّةِ. وَأَيُّمَا مُؤْمِنٍ سَقَى مُؤْمِنًا عَلَى ظَمَإٍ سَقَاهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنَ الرَّحِيقِ الْمَخْتُومِ. وَأَيُّمَا مُؤْمِنٍ كَسَا مُؤْمِنًا عَلَى عُرْيٍ كَسَاهُ اللَّهُ مِنْ خُضْرِ الْجَنَّةِ. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ. وَقَدْ رُوِيَ هَذَا عَنْ عَطِيَّةَ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ مَوْقُوفًا, وَهُوَ أَصَحُّ عِنْدَنَا وَأَشْبَهُ *

٢٥٨٠. حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي النَّضْرِ حَدَّثَنِي أَبُو النَّضْرِ أَخْبَرَنَا أَبُو عَقِيلٍ الثَّقَفِيُّ أَخْبَرَنَا أَبُو فَرْوَةَ يَزِيدُ بْنُ سِنَانٍ التَّمِيمِيُّ حَدَّثَنِي بُكَيْرُ بْنُ فَيْرُوزَ قَال: سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : مَنْ خَافَ أَدْلَجَ وَمَنْ أَدْلَجَ بَلَغَ الْمَنْزِلَ أَلَا إِنَّ سِلْعَةَ اللَّهِ غَالِيَةٌ أَلَا إِنَّ سِلْعَةَ اللَّهِ الْجَنَّةُ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ أَبِي النَّضْرِ *

٢٥٨١. حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي النَّضْرِ أَخْبَرَنَا أَبُو النَّضْرِ حَدَّثَنِي أَبُو عَقِيلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَقِيلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يَزِيدَ حَدَّثَنِي رَبِيعَةُ بْنُ يَزِيدَ وَعَطِيَّةُ ابْنُ قَيْسٍ عَنْ عَطِيَّةَ السَّعْدِيِّ وَكَانَ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : **لَا يَبْلُغُ الْعَبْدُ أَنْ يَكُونَ** مِنَ الْمُتَّقِينَ حَتَّى يَدَعَ مَا لَا بَأْسَ بِهِ حَذَرًا لِمَا بِهِ الْبَأْسُ . هَذَا **حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ** *

٢٥٨٢. حَدَّثَنَا عَبَّاسٌ الْعَنْبَرِيُّ أَخْبَرَنَا أَبُو دَاوُدَ أَخْبَرَنَا عِمْرَانُ الْقَطَّانُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ يَزِيدَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الشِّخِّيرِ عَنْ حَنْظَلَةَ الْأُسَيِّدِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : **لَوْ أَنَّكُمْ تَكُونُونَ كَمَا تَكُونُونَ عِنْدِي لَأَظَلَّتْكُمُ الْمَلَائِكَةُ بِأَجْنِحَتِهَا.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. وَقَدْ رُوِيَ هَذَا الْحَدِيثُ مِنْ غَيْرِ هَذَا الْوَجْهِ ايضا عَنْ حَنْظَلَةَ الْأُسَيْدِيِّ. وَفِي الْبَابِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ *

٢٥٨٣. حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ سَلْمَانَ أَبُو عُمَرَ الْبَصْرِيُّ أَخْبَرَنَا حَاتِمُ بْنُ إِسْمَعِيلَ عَنِ محمد ابْنِ عَجْلَانَ عَنِ الْقَعْقَاعِ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : **إِنَّ لِكُلِّ شَيْءٍ شِرَّةً وَلِكُلِّ شِرَّةٍ فَتْرَةً. فَإِنْ صَاحِبُهَا سَدَّدَ وَقَارَبَ فَارْجُوهُ. وَإِنْ أُشِيرَ إِلَيْهِ بِالْأَصَابِعِ فَلَا تَعُدُّوهُ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ وَقَدْ رُوِيَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ: **بِحَسْبِ امْرِئٍ مِنَ الشَّرِّ أَنْ يُشَارَ إِلَيْهِ بِالْأَصَابِعِ فِي دِينٍ أَوْ دُنْيَا إِلَّا مَنْ عَصَمَهُ اللَّهُ** *

٢٥٨٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي يَعْلَى عَنِ الرَّبِيعِ بْنِ خُثَيْمٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ قَالَ: **خَطَّ لَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَطًّا مُرَبَّعًا وَخَطَّ فِي وَسَطِ الْخَطِّ خَطًّا, وَخَطَّ خَارِجًا مِنَ الْخَطِّ خَطًّا, وَحَوْلَ الَّذِي فِي الْوَسَطِ خُطُوطًا فَقَالَ : هَذَا ابْنُ آدَمَ وَهَذَا أَجَلُهُ مُحِيطٌ بِهِ . وَهَذَا الَّذِي فِي الْوَسَطِ الْإِنْسَانُ وَهَذِهِ الْخُطُوطُ عُرُوضُهُ إِنْ نَجَا مِنْهُ يَنْهَشُهُ هَذَا. وَالْخَطُّ الْخَارِجُ الْأَمَلُ.** هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ *

٢٥٨٥. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : **يَهْرَمُ ابْنُ آدَمَ وَيَشِبُّ مِنْهُ اثْنَانِ: الْحِرْصُ عَلَى الْمَالِ وَالْحِرْصُ عَلَى الْعُمُرِ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ.

٢٥٨٦. حَدَّثَنَا أَبُو هُرَيْرَةَ مُحَمَّدُ بْنُ فِرَاسٍ الْبَصْرِيُّ أَخْبَرَنَا أَبُو قُتَيْبَةَ سَلْمُ بْنُ قُتَيْبَةَ أَخْبَرَنَا أَبُو الْعَوَّامِ وَهُوَ عِمْرَانُ الْقَطَّانُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ مُطَرِّفِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الشِّخِّيرِ عَنْ أَبِيهِ قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **مُثِّلَ ابْنُ آدَمَ وَإِلَى جَنْبِهِ تِسْعَةٌ وَتِسْعُونَ مَنِيَّةً إِنْ أَخْطَأَتْهُ الْمَنَايَا وَقَعَ فِي الْهَرَمِ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٢٥٨٧. حَدَّثَنَا هَنَّادٌ أَخْبَرَنَا قَبِيصَةُ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَقِيلٍ عَنِ الطُّفَيْلِ بْنِ أُبَيِّ بْنِ كَعْبٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: **كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عليْهِ وَسَلَّمَ إِذَا ذَهَبَ ثُلُثَا اللَّيْلِ قَامَ فَقَالَ يَا أَيُّهَا**

النَّاسُ اذْكُرُوا اللَّهَ اذْكُرُوا اللَّهَ جَاءَتِ الرَّاجِفَةُ تَتْبَعُهَا الرَّادِفَةُ جَاءَ الْمَوْتُ بِمَا فِيهِ جَاءَ الْمَوْتُ بِمَا فِيهِ. قَالَ أُبَيٌّ: قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي أُكْثِرُ الصَّلَاةَ عَلَيْكَ فَكَمْ أَجْعَلُ لَكَ مِنْ صَلَاتِي؟ قَالَ مَا شِئْتَ. قَ قُلْتُ الرُّبُعَ؟ قَالَ مَا شِئْتَ. فَإِنْ زِدْتَ فَهُوَ خَيْرٌ لَكَ. قُلْتُ فَالنِّصْفَ؟ قَالَ مَا شِئْتَ, فَإِنْ زِدْتَ فَهُوَ خَيْرٌ. قُلْتُ فَالثُّلُثَيْنِ؟ قَالَ مَا شِئْتَ, فَإِنْ زِدْتَ فَهُوَ خَيْرٌ . قُلْتُ أَجْعَلُ لَكَ صَلَاتِي كُلَّهَا؟ قَالَ إِذًا تُكْفَى هَمَّكَ وَيُغْفَرُ لَكَ ذَنْبُكَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ *

٢٥٨٨. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدٍ عَنْ أَبَانَ بْنِ إِسْحَقَ عَنِ الصَّبَّاحِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُرَّةَ الْهَمْدَانِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : اسْتَحْيُوا مِنَ اللَّهِ حَقَّ الْحَيَاءِ. قُلْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّا نَسْتَحْيِي وَالْحَمْدُ لِلَّهِ. قَالَ لَيْسَ ذَاكَ وَلَكِنَّ الاسْتِحْيَاءَ مِنَ اللَّهِ حَقَّ الْحَيَاءِ أَنْ تَحْفَظَ الرَّأْسَ وَمَا وَعَى وَالْبَطْنَ وَمَا حَوَى وَلْتَذْكُرِ الْمَوْتَ وَالْبِلَى, وَمَنْ أَرَادَ الْآخِرَةَ تَرَكَ زِينَةَ الدُّنْيَا. فَمَنْ فَعَلَ ذَلِكَ فَقَدِ اسْتَحْيَا مِنَ اللَّهِ حَقَّ الْحَيَاءِ. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ إِنَّمَا نَعْرِفُهُ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ مِنْ حَدِيثِ أَبَانَ بْنِ إِسْحَقَ عَنِ الصَّبَّاحِ بْنِ مُحَمَّدٍ .

٢٥٨٩. حَدَّثَنَا سُفْيَانُ بْنُ وَكِيعٍ أَخْبَرَنَا عِيسَى بْنُ يُونُسَ عَنْ أَبِي بَكْرِ بْنِ أَبِي مَرْيَمَ .

٢٥٩٠. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَخْبَرَنَا عَمْرُو بْنُ عَوْنٍ أَخْبَرَنَا ابْنُ الْمُبَارَكِ عَنْ أَبِي بَكْرِ بْنِ أَبِي مَرْيَمَ عَنْ ضَمْرَةَ بْنِ حَبِيبٍ عَنْ شَدَّادِ بْنِ أَوْسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : الْكَيِّسُ مَنْ دَانَ نَفْسَهُ وَعَمِلَ لِمَا بَعْدَ الْمَوْتِ. وَالْعَاجِزُ مَنْ أَتْبَعَ نَفْسَهُ هَوَاهَا وَتَمَنَّى عَلَى اللَّهِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ. وَمَعْنَى قَوْلِهِ مَنْ دَانَ نَفْسَهُ يَقُولُ يُحَاسِبَ نَفْسَهُ فِي الدُّنْيَا قَبْلَ أَنْ يُحَاسَبَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ. وَيُرْوَى عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ قَالَ: حَاسِبُوا أَنْفُسَكُمْ قَبْلَ أَنْ تُحَاسَبُوا وَتَزَيَّنُوا لِلْعَرْضِ الْأَكْبَرِ وَإِنَّمَا يَخِفُّ الْحِسَابُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَى مَنْ حَاسَبَ نَفْسَهُ فِي الدُّنْيَا. وَيُرْوَى عَنْ مَيْمُونِ بْنِ مِهْرَانَ قَالَ: لَا يَكُونُ الْعَبْدُ تَقِيًّا حَتَّى يُحَاسِبَ نَفْسَهُ كَمَا يُحَاسِبُ شَرِيكَهُ, مِنْ أَيْنَ مَطْعَمُهُ وَمَلْبَسُهُ *

٢٥٩١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ وهو بْنِ مَدُّوَيْهِ أَخْبَرَنَا الْقَاسِمُ بْنُ الْحَكَمِ الْعُرَنِيُّ أَخْبَرَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ الْوَلِيدِ الْوَصَّافِيُّ عَنْ عَطِيَّةَ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ قَالَ: دَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُصَلَّاهُ فَرَأَى نَاسًا كَأَنَّهُمْ يَكْتَشِرُونَ. قَالَ: أَمَا إِنَّكُمْ لَوْ أَكْثَرْتُمْ ذِكْرَ هَاذِمِ اللَّذَّاتِ لَشَغَلَكُمْ عَمَّا أَرَى, فَأَكْثِرُوا مِنْ ذِكْرِ هَاذِمِ اللَّذَّاتِ الْمَوْتِ فَإِنَّهُ لَمْ يَأْتِ عَلَى الْقَبْرِ يَوْمٌ إِلَّا تَكَلَّمَ فِيهِ فَيَقُولُ: أَنَا بَيْتُ الْغُرْبَةِ, أَنَا بَيْتُ الْوَحْدَةِ, أَنَا بَيْتُ التُّرَابِ, أَنَا بَيْتُ الدُّودِ. فَإِذَا دُفِنَ الْعَبْدُ الْمُؤْمِنُ قَالَ لَهُ الْقَبْرُ مَرْحَبًا وَأَهْلًا. أَمَا إِنْ كُنْتَ لَأَحَبَّ مَنْ يَمْشِي عَلَى ظَهْرِي إِلَيَّ فَإِذْ وُلِّيتُكَ الْيَوْمَ وَصِرْتَ إِلَيَّ فَسَتَرَى صَنِيعِيَ بِكَ, فَيَتَّسِعُ لَهُ مَدَّ بَصَرِهِ وَيُفْتَحُ لَهُ بَابٌ إِلَى الْجَنَّةِ. وَإِذَا دُفِنَ الْعَبْدُ الْفَاجِرُ أَوِ الْكَافِرُ قَالَ لَهُ الْقَبْرُ لَا مَرْحَبًا وَلَا أَهْلًا أَمَا إِنْ كُنْتَ لَأَبْغَضَ مَنْ يَمْشِي عَلَى ظَهْرِي إِلَيَّ فَإِذْ وُلِّيتُكَ الْيَوْمَ وَصِرْتَ إِلَيَّ

فَسَتَرَى صَنِيعِيَ بِكَ. قَالَ فَيَلْتَئِمُ عَلَيْهِ حَتَّى يَلْتَقِيَ عَلَيْهِ وَتَخْتَلِفَ أَضْلَاعُهُ. قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: بِأَصَابِعِهِ فَأَدْخَلَ بَعْضَهَا فِي جَوْفِ بَعْضٍ قَالَ وَيُقَيَّضُ لَهُ سَبْعِينَ تِنِّينًا لَوْ أَنَّ وَاحِدًا مِنْهَا نَفَخَ فِي الْأَرْضِ مَا أَنْبَتَتْ شَيْئًا مَا بَقِيَتِ الدُّنْيَا, فَيَنْهَشْنَهُ وَيَخْدِشْنَهُ حَتَّى يُفْضَى بِهِ إِلَى الْحِسَابِ. قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّمَا الْقَبْرُ رَوْضَةٌ مِنْ رِيَاضِ الْجَنَّةِ أَوْ حُفْرَةٌ مِنْ حُفَرِ النَّارِ. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ *

٢٥٩٢. حَدَّثَنَا عَبْدُ بْنُ حُمَيْدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي ثَوْرٍ قَالَ: سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ يَقُولُ: أَخْبَرَنِي عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ قَالَ: **دَخَلْتُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَإِذَا هُوَ مُتَّكِئٌ عَلَى رَمْلِ حَصِيرٍ فَرَأَيْتُ أَثَرَهُ فِي جَنْبِهِ**. وَفِي الْحَدِيثِ قِصَّةٌ طَوِيلَةٌ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٢٥٩٣. حَدَّثَنَا سُوَيْدُ بْنُ نَصْرٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ عَنْ مَعْمَرٍ وَيُونُسَ عَنِ الزُّهْرِيِّ أَنَّ عُرْوَةَ بْنَ الزُّبَيْرِ أَخْبَرَهُ أَنَّ الْمِسْوَرَ بْنَ مَخْرَمَةَ أَخْبَرَهُ أَنَّ عَمْرَو ابْنَ عَوْفٍ, وَهُوَ حَلِيفُ بَنِي عَامِرِ بْنِ لُؤَيٍّ, وَكَانَ شَهِدَ بَدْرًا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخْبَرَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعَثَ أَبَا عُبَيْدَةَ بْنَ الْجَرَّاحِ فَقَدِمَ بِمَالٍ مِنَ الْبَحْرَيْنِ. وَسَمِعَتِ الْأَنْصَارُ بِقُدُومِ أَبِي عُبَيْدَةَ فَوَافَوْا صَلَاةَ الْفَجْرِ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. فَلَمَّا صَلَّى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ انْصَرَفَ فَتَعَرَّضُوا لَهُ فَتَبَسَّمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ رَآهُمْ ثُمَّ قَالَ: **أَظُنُّكُمْ سَمِعْتُمْ أَنْ أَبَا عُبَيْدَةَ قَدِمَ بِشَيْءٍ؟ قَالُوا أَجَلْ يَا رَسُولَ اللَّهِ. قَالَ فَأَبْشِرُوا وَأَمِّلُوا مَا يَسُرُّكُمْ, فَوَاللَّهِ مَا الْفَقْرَ أَخْشَى عَلَيْكُمْ وَلَكِنِّي أَخْشَى عَلَيْكُمْ أَنْ تُبْسَطَ الدُّنْيَا عَلَيْكُمْ كَمَا بُسِطَتْ عَلَى مَنْ قَبْلَكُمْ فَتَنَافَسُوهَا كَمَا تَنَافَسُوهَا فَتُهْلِكَكُمْ كَمَا أَهْلَكَتْهُمْ**. هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ *

٢٥٩٤. حَدَّثَنَا سُوَيْدٌ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ عَنْ يُونُسَ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ وَابْنِ الْمُسَيَّبِ أَنَّ حَكِيمَ بْنَ حِزَامٍ قَالَ: سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَعْطَانِي, ثُمَّ سَأَلْتُهُ فَأَعْطَانِي, ثُمَّ سَأَلْتُهُ فَأَعْطَانِي, ثُمَّ قَالَ: **يَا حَكِيمُ إِنَّ هَذَا الْمَالَ خَضِرَةٌ حُلْوَةٌ فَمَنْ أَخَذَهُ بِسَخَاوَةِ نَفْسٍ بُورِكَ لَهُ فِيهِ. وَمَنْ أَخَذَهُ بِإِشْرَافِ نَفْسٍ لَمْ يُبَارَكْ لَهُ فِيهِ, وَكَانَ كَالَّذِي يَأْكُلُ وَلَا يَشْبَعُ. وَالْيَدُ الْعُلْيَا خَيْرٌ مِنَ الْيَدِ السُّفْلَى**. فَقَالَ حَكِيمٌ: فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ لَا أَرْزَأُ أَحَدًا بَعْدَكَ شَيْئًا حَتَّى أُفَارِقَ الدُّنْيَا. فَكَانَ أَبُو بَكْرٍ يَدْعُو حَكِيمًا إِلَى الْعَطَاءِ فَيَأْبَى أَنْ يَقْبَلَهُ. ثُمَّ إِنَّ عُمَرَ دَعَاهُ لِيُعْطِيَهُ فَأَبَى أَنْ يَقْبَلَ مِنْهُ شَيْئًا. فَقَالَ عُمَرُ: إِنِّي أُشْهِدُكُمْ يَا مَعْشَرَ الْمُسْلِمِينَ عَلَى حَكِيمٍ أَنِّي أَعْرِضُ عَلَيْهِ حَقَّهُ مِنْ هَذَا الْفَيْءِ فَيَأْبَى أَنْ يَأْخُذَهُ. فَلَمْ يَرْزَأْ حَكِيمٌ أَحَدًا مِنَ النَّاسِ شَيْئًا بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى تُوُفِّيَ. هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ *

٢٥٩٥. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا أَبُو صَفْوَانَ عَنْ يُونُسَ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ قَالَ: ابْتُلِينَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالضَّرَّاءِ فَصَبَرْنَا. ثُمَّ ابْتُلِينَا بِالسَّرَّاءِ بَعْدَهُ فَلَمْ نَصْبِرْ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ *

٢٥٩٦. حَدَّثَنَا هَنَّادٌ أَخْبَرَنَا وَكِيعٌ عَنِ الرَّبِيعِ بْنِ صَبِيحٍ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبَانَ وَهُوَ الرَّقَاشِيُّ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ كَانَتِ الْآخِرَةُ هَمَّهُ جَعَلَ اللَّهُ غِنَاهُ فِي قَلْبِهِ وَجَمَعَ لَهُ شَمْلَهُ وَأَتَتْهُ الدُّنْيَا وَهِيَ رَاغِمَةٌ. وَمَنْ كَانَتِ الدُّنْيَا هَمَّهُ جَعَلَ اللَّهُ فَقْرَهُ بَيْنَ عَيْنَيْهِ وَفَرَّقَ عَلَيْهِ شَمْلَهُ وَلَمْ يَأْتِهِ مِنَ الدُّنْيَا إِلَّا مَا قُدِّرَ لَهُ *

٢٥٩٧. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ خَشْرَمٍ أَخْبَرَنَا عِيسَى بْنُ يُونُسَ عَنْ عِمْرَانَ بْنِ زَائِدَةَ بْنِ نَشِيطٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي خَالِدٍ الْوَالِبِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَقُولُ: يَا ابْنَ آدَمَ تَفَرَّغْ لِعِبَادَتِي أَمْلَأْ صَدْرَكَ غِنًى وَأَسُدَّ فَقْرَكَ, وَإِلَّا تَفْعَلْ مَلَأْتُ يَدَيْكَ شُغْلًا وَلَمْ أَسُدَّ فَقْرَكَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. وَأَبُو خَالِدٍ الْوَالِبِيُّ اسْمُهُ هُرْمُزُ *

14. O istoj temi

2576. ISPRIČAO NAM JE Ebu Husajn Abdullah b. Ahmed b. Junus[105]; kaže: Obavijestio nas je Abser b. Kasim prenijevši od Husajna, on od Ibn Abdur-Rahmana, on od Seida b. Džubejra, a on da je Ibn Abbas kazao: **"Kada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bio na Mi'radžu prošao je pored vjerovjesnika sa kojima je bio njihov narod, i pored vjerovjesnika sa kojima je bila jedna skupina, i pored vjerovjesnika sa kojima nije bilo nikoga. "Pošto prođoh pored velike mase svijeta** (veli Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem,), **ja upitah: Ko su ovi? Neko reče: To je Musa i njegov narod, ali, podigni glavu i pogledaj! Pogledah, kad ogromna masa, svijeta začepila vidik s desne i s lijeve strane! Neko reče: Ovo su tvoji sljedbenici! Osim ovih, još će sedamdeset hiljada tvojih sljedbenika ući u Džennet bez polaganja računa!" Rekavši to, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, uđe** (u jednu od odaja svojih supruga) **ne objasnivši im ko će biti ti** (što će bez polaganja računa ući u Džennet). **Prisutni počeše nagađati. Neki rekoše: To ćemo biti mi![106] Neki povikaše: To će biti djeca koja su rođena u**

---

[105] Ebu Husajn Abdullah b. Ahmed b. Junus el-Jerbui el-Kufi je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je jedanaestoj generaciji.

[106] U Buharijevoj predaji ovoga hadisa stoji da su rekli: "Mi smo ti koji povjerovasmo u Allaha i slijedismo Njegova Poslanika, prema tome, mi ćemo biti ti!"

islamu![107] **Tada Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, iziđe i reče: "To će biti oni koji se** (za života) **nisu kauterizirali, nisu nosili zapise i hajmajlije i nisu vjerovali u loše predznake, nego su se na svoga Gospodara istinski oslanjali." Tada ustade Ukkaše b. Mihsan i reče: Allahov Poslaniče,** (zamoli Allaha da ja budem) **jedan od njih! "Ti ćeš biti jedan od njih" reče. Potom dođe neki drugi čovjek i reče:** (Zamoli Allaha da i ja budem) **jedan od njih! On će na to: "Pretekao te je u tome Ukkaše!**[108]**"**

O ovoj temi preneseni su hadisi i od Ibn Mes'uda i Ebu Hurejrea, r.a. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[109]

2577. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Abdullah b. Bezig el-Basri[110]; kaže: Obavijestio nas je Zijad b. Rebi'[111]; kaže: Nas je obavijestio Ebu Imran el-Dževni prenijevši da je Enes b. Malik kazao: **"Nije mi poznato da je išta ostalo onako kako smo praktikovali u vrijeme Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. A namaz?**[112] **On reče: Vi znate šta ste uradili sa vašim namazom."** Ovaj hadis je u ovoj formi hasenun-garibun.[113] Prenesen je sa više seneda od Enesa.

2578. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b Jahja el-Ezdi el-Basri; kaže: Obavijestio nas je Abdus-Samed b. Abdul-Varis; kaže: Nas je obavijestio Hašim b. Seid el-Kufi[114]; kaže: Ispričao mi je Zejd el-Has'ami[115] prenijevši

---

[107] U Buharijevoj predaji stoji da su kazali: "To će biti naša djeca. Ona su rođena u islamu, dok smo mi rođeni u predislamsko doba."

[108] Nevevi smatra da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, na temelju Objave, znao da će u grupi onih koji će ući u Džennet bez polaganja računa biti Ukaše b. Mihsan, a da u njoj neće biti ovaj drugi što je tražio da za njega uputi dovu. Po mišljenju Suhejla, kad je Ukaše b. Mihsan zamolio Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da za njega uputi dovu da bude jedan od onih koji će bez polaganja računa ući u Džennet, bio je trenutak u kome Allah prima dove, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je to znao, tako, kada ga je za to zamolio ovaj drugi, taj trenutak je već bio prošao.

[109] Bilježi ga i El-Buhari u *Sahihu.*

[110] Muhammed b. Abdullah b. Bezig el-Basri je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je desetoj generaciji.

[111] Zijad b. Rebi' el-Juhmedi Ebu Hidaš el-Basri je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je osmoj generaciji.

[112] Zabilježio je Ibn Sa'd u djelu *Et-Tabekat* da je Sabit el-Bunani rekao: "Bio sam sa Enesom b. Malikom kad je Hadždžadž zakasnio sa klanjanjem namaza. Enes ga htjede upozoriti, ali ga braća, po vjeri, u tome spriječiše iz bojazni za njega. Enes iziđe iz džamije, uzjaha svoju jahalicu i reče: Tako mi Allaha, nije mi poznato da je ostalo išta, onako kako smo praktikovali u Vjerovjsenikovo, sallallahu alejhi ve sellem, vrijeme, osim svjedočenja da je samo Allah Bog! Na to će neki čovjek: Ebu Hamza, a namaz? On reče: Klanjate podne u akšamsko vrijeme! Zar je takav bio namaz Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem?

[113] Bilježi ga i El-Buhari u *Sahihu.*

[114] Hašim b. Seid el-Kufi Ebu Ishak el-Basri je slab prenosilac hadisa. Pripadao je osmoj generaciji.

od Esme bint Umejs el-Has'amije[116], koja je kazala: Čula sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada je rekao: "**Teško li se onom čovjeku koji se uobrazi i uzoholi, a zaboravi Veličanstvenog i Uzvišenog! Teško li se onom čovjeku koji postane naprasit i nasilan da zaboravi Silnog i Svevišnjeg! Teško li se onom čovjeku koji je nemaran i koji se zabavlja, a zaboravlja kabure i truhljenje kostiju! Teško li se onom čovjeku koji se izopači i prelazi granicu dozvoljenog, a zaboravlja** (na svoj) **početak i kraj! Teško li se onom čovjeku koji na račun vjere traži ovaj svijet! Teško li se onom čovjeku koji sumnjama podriva vjeru! Teško li se onom čovjeku kome je gramzivost vodilja! Teško li se onom čovjeku koga hir zabluđuje! Teško li se onom čovjeku koga želja čini bijednim!**" Ovaj nam je hadis poznat samo u ovoj formi. Njegov sened nije jak.[117]

2579. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Hatim el-Mueddeb; kaže: Obavijestio nas je Ammar b. Muhammed, sin sestre Sufjana es-Sevrija[118]; kaže: Nas je obavijestio Ebu Džarud el-A'ma[119], kome je ime Zijad b. Munzir el-Hemdani, prenijevši od Atijjea el-Avfija, a on od Ebu Seida el-Hudrija koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "**Koji god vjernik nahrani gladnog vjernika, Allah će njega na Sudnjem danu nahraniti džennetskim plodovima! Koji god vjernik napoji žednog vjernika, Allah će njega na Sudnjem danu napojiti zapečaćenim džennetskim napitkom! Koji god vjernik obuče vjernika bez odjeće, Allah će njega obući u zelenu džennetsku odjeću!**" Ovaj hadis je garibun.[120] Ovaj hadis je i od Atijjea, a on od Ebu Seida el Hudrija prenesen i kao mevkuf hadis. On je po našem mišljenju pouzdaniji i potpuniji.

---

[115] Zejd b. Atijje el-Has'ami ili Es-Selmi je nepoznat (medžhul) prenosilac. Pripadao je trećoj generaciji.

[116] Esma bint Umejs el-Has'amije je žena ashab. Ona je sestra po majci Mejmune bint Haris, Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem , supruge. Oženio se njom Džafer b. Ali b. Ebu Talib.

[117] Bilježe ga i Ibn Madže u *Sunenu*, Hakim u *Mustedreku*, Et-Taberani u *El-Mu'džemul-kebiru* i El-Bejheki u djelu *Šuabul-iman*. Ovaj hadis je po mišljenju Menavija slab jer su u njegovu senedu Hašim b. Seid el-Kufi, koji je slab prenosilac hadisa, i Zejd b. Atijje el-Has'ami, koji je kao prenosilac nepoznat.

[118] Ammar b. Muhammed, sin sestre Sufjana es-Sevrija, Ebu Jekzan el-Kufi es-Sevri iskren je prenosilac hadisa i pobožan čovjek, ali je prilikom prenošenja hadisa griješio. Stanovao je u Bagdadu. Pripadao je osmoj generaciji.

[119] Ebu Džarud el-A'ma el-Kufi je je bio rafidija. Jahja b. Mein ga je smatrao lažovom. Pripadao je sedmoj generaciji. Ibn Hadžer el-Askalani u djelu *Tehzibut-tehzib* tvrdi da je Et-Tirmizi od njega prenio jedan hadis u poglavlju "O hranjenju gladnog".

[120] Ovaj hadis je slab jer je u njegovu senedu Ebu Džarud el-A'ma. Ovaj hadis je zabilježio i Ebu Davud u *Sunenu*, ali sa sasvim drugim senedom.

2580. ISPRIČAO NAM JE Ebu Bekr b. Ebu Nadr[121]; kaže: Ispričao mi je Ebu Nadr; kaže: Obavijestio nas je Ebu Akil es-Sekafi[122]; kaže: Nas je obavijestio Ebu Ferve Jezid b. Sinan et-Temimi[123]; kaže: Ispričao mi je Bukejr b. Fejruz[124] i kazao: Čuo sam Ebu Hurejrea kada reče da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: "**Ko se boji** (neprijatelja u zoru), **neka putuje s početka noći. Ko bude putovao s početka noći, stići će do cilja. Znajte da je ono što je kod Allaha skupocjeno! Ono što je kod Allaha je Džennet!**" Ovaj hadis je hasenun-garibun.[125] Poznat nam je samo preko Ebu Nadra.

2581. ISPRIČAO NAM JE Ebu Bekr b. Ebu Nadr; kaže: Obavijestio nas je Ebu Nadr; kaže: Ispričao mi je Ebu Akil; kaže: Obavijestio nas je Abdullah b. Akil; kaže: Nas je obavijestio Abdullah b. Jezid[126]; kaže: Ispričali su mi Rebi'a b. Jezid i Atijje b. Kajs prenijevši od Atijjea es-Sa'dija, Vjerovjesnikova, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba koji je kazao da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "**Osoba neće postati bogobojaznom sve dok se ne odrekne i onoga što nije loše iz bojazni da ne uradi ono što je loše[127].**" Ovaj hadis je hasenun-garibun.[128] Poznat nam je samo u ovoj formi.

2582. ISPRIČAO NAM JE Abbas el-Anberi; kaže: Obavijestio nas je Ebu Davud[129]; kaže: Nas je obavijestio Imran el-Kattan prenijevši od Katadea, on od Jezida b. Abdullaha b. Šihhira[130], a on od Hanzale el-Usejdija,[131] koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem,

---

[121] Ebu Nadr Hašim b. Kasim b. Muslim el-Lejsi je pouzdan i siguran prenosilac hadisa. Pripadao je devetoj generaciji.

[122] Ebu Akil Abdullah b. Akil es-Sekafi el-Kufi je iskren prenosilac hadisa. Nastanio se u Bagdadu. Pripadao je sedmoj generaciji.

[123] Ebu Ferve Jezid b. Sinan e-Temimi er-Rehavi je slab prenosilac hadisa. Pripadao je sedmoj generaciji.

[124] Bukejr b. Fejruz er-Rehavi je makbul prenosilac hadisa. Pripadao je trećoj generacij. Od njega je Et-Tirmizi prenio samo jedan hadis.

[125] Ovaj hadis je slab jer je u njegovu senedu Ebu Ferve, koji je slab ravija. Zabilježio ga je i Hakim u *Mustedreku.*

[126] Abdullah b. Jezid ed-Dimeški je slab prenosilac hadisa. Pripadao je šestoj generaciji.

[127] Muslimanu je dozvoljeno da ima više žena (do četiri). Da bi se mogao oženiti sa više žena, uvjet je da bude pravedan prema njima. Bogobojazni, iz straha da neće biti pravedni prema njima, žene se samo jednom, iako im je dozvoljeno da se žene sa više njih.

[128] Bilježe ga i Ibn Madže *Sunenu* i Hakim u *Mustedreku.*

[129] Ebu Davud et-Tajalisi.

[130] Jezid b. Abdullah b. Šehir el-Amiri Ebu Ala el-Basri je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je osmoj generaciji.

[131] Hanzale b. Rebi' b. Sajfi el-Usejdi et-Temimi je Vjerovjesnikov, sallallahu alejhi ve sellem, ashab. Nastanio se u Kufi. Umro je nakon Alije b. Ebu Taliba. Poznat je kao pisar Hanzala.

rekao: "**Kada biste bili** (uvijek) **onakvi kakvi ste kad ste kod mene, meleci bi vam svojim krilima pravili hlad.**"[132]

Ovaj hadis je u ovoj formi hasenun-garibun.[133] Ovaj hadis također od Hanzale el-Usejdija prenesen je i sa drugim senedom. O ovoj temi prenesen je hadis i od Ebu Hurejrea.

2583. ISPRIČAO NAM JE Jusuf b. Selman Ebu Amr el-Basri[134]; kaže: Obavijestio nas je Hatim b. Ismail prenijevši od Muhammeda b. Adžlana, on od Ka'kaa[135], on od Ebu Saliha[136], on od Ebu Hurejrea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem: "**Sve ima svoj zanos, a svaki zanos ima svoje slabosti. Želim da onaj ko bude u zanosu bude umjeren u činjenju dobrih djela. Ako u njega budu upirali prstom, ne mislite da je pobožan!**"

Ovaj hadis je u ovoj formi hasenun-garibun.[137] Preneseno je od Enesa b. Malika, a on da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: "Dovoljno je čovjeku zla ukoliko u njega, radi pobožnosti ili bogatstva, prstom upiru. Izuzetak od toga je onaj koga Allah sačuva."

2584. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Obavijestio nas je Jahja b. Seid[138]; kaže: Nas je obavijestio Sufjan[139] prenijevši od svoga oca, on od Ebu Ja'laa[140], on od Rebi'a b. Husejma[141], a on da je Abdullah b. Mes'ud kazao: "**Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nam je** (na zemlji) **nacrtao jedan kvadrat. Potom nam je, u sredini tog kvadrata, nacrtao još jedan kvadrat. A onda je, izvan onog velikog kvadrata, nacrtao još jedan kvadrat. Onda je oko onoga malog kvadrata u sredini povukao crte na sve strane i rekao: "Ovaj mali**

---

[132] U Muslimovoj predaji ovog hadisa stoji da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Kada biste bili (uvijek) onakvi kakvi ste kad ste kod mene, meleci bi se sa vama rukovali u vašim posteljama i na vašim putevima."

[133] Bilježi ga i Muslim *u Sahihu* u nešto dužem obliku od ovoga.

[134] Jusuf b. Sulejman Ebu Amra el-Basri el-Bahili el-Mazini je iskren prenosilac hadisa. Pripadao je desetoj generaciji.

[135] Ka'ka b. Hakim el-Kinani el-Medeni je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je četvrtoj generaciji.

[136] Ebu Salih Zekvan es-Sem'an ez-Zejat el-Medeni je pouzdan i siguran prenosilac hadisa. Pripadao je trećoj generaciji.

[137] Bilježi ga i El-Bejheki u *Sunenu.*

[138] Jahja b. Seid el-Kattan.

[139] Sufjan b. Seid b. Mesruk es-Sevri.

[140] Ebu Ja'la Munzir b. Ja'la es-Sevri el-Kufi je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je šestoj generaciji.

[141] Rebi' b. Husejm b. Aid b. Abdullah es-Sevri Ebu Jezid el-Kufi je bio pouzdan prenosilac hadisa i pobožan čovjek. On je muhadrem, što znači da je živio u Vjerovjesnikovo, sallallahu alejhi ve sellem, vrijeme ali se sa njim nije susreo. To je druga generacija. Njemu je Abdullah b. Mesud rekao: Da te je sreo Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, on bi te volio.

kvadrat je čovjek, a kvadrat iza njega je njegov kraj života. Ovaj mali kvadrat u sredini je čovjek, a crte oko njega su bolesti, nedaće, glad i žeđ, koje će ga vrebati. Ako se i spasi od njih, na kraju ga ipak čeka smrt. Kvadrat izvan većeg kvadrata je (njegova) **nada.**"Ovaj hadis je sahihun.[142]

2585. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Ebu Avane prenijevši od Katadea, a on od Enesa koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Čovjek ostari a dvoje kod njega ostaju mladi: želja za imetkom i želja za životom."** Ovaj hadis je sahihun.[143]

2586. ISPRIČAO NAM JE Ebu Hurejre Muhammed b. Firas el-Basri; kaže: Obavijestio nas je Ebu Kutejbe Selm b. Kutejbe; kaže: Nas je obavijestio Ebu Avvam, on je Imran el-Kattan, prenijevši od Katadea, on od Muatarrifa b. Abdullaha b. Šihhira, a on od svoga oca koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Stvoren je čovjek, a uz njega je stvoreno i devedeset i devet smrti koje će ga** (kroz život) **vrebati. Ukoliko ga te smrti zaobiđu, čeka ga na kraju starost** (i neizbježna smrt)."[144] Ovaj hadis je hasenun-sahihun.

2587. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Obavijestio nas je Kabisa prenijevši od Sufjana, on od Abdullaha b. Muhammeda b. Akila, on od Tufejla b. Ubejja b. Ka'ba[145], a on da je njegov otac kazao: "**Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bi, kada bi prošle dvije trećine noći, ustao i povikao: "O, ljudi,[146] spominjite Allaha, spominjite Allaha! Približava se Dan kada će se prvi put puhnuti u Rog, a zatim i drugi put![147] Približava se smrt sa onim što sa sobom nosi!" Ubej reče: Allahov Poslaniče, želim da povećam učenje salavata na tebe, pa koliko ću vremena, od mog noćnog ibadeta, provesti u učenju salavata na tebe? "Koliko hoćeš" odgovori on. Hoću li četvrtinu? "Koliko hoćeš," reče on, "sve što provedeš više, to će biti bolje za tebe!" Da provedem polovinu? "Koliko hoćeš" odgovori on, "sve što provedeš više, bit će bolje za tebe!" Rekoh: Da provedem dvije trećine? Reče: "Koliko**

---

[142] Bilježe ga i El-Buhari u *Sahihu*, i El-Nesai i Ibn Madže u *Sunenima*.

[143] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima*.

[144] Uzvišeni Allah stvorio je čovjeka, a uz njega je stvorio brojna iskušenja, bolesti, nesreće i stradanja koje će ga pratiti kroz život i koje će vrebati da ga usmrte. Ukoliko prevaziđe sva ta iskušenja i ostane živ, na kraju ga čeka starost od koje će neminovno umrijeti.

[145] Tufejl b. Ubej b. Ka'b el-Ensari el-Hazredži je pouzdan prenosilac hadisa. Rođen je u Vjerovjesnikovo, sallallahu alejhi ve sellem, vrijeme. Pripadao je drugoj generaciji.

[146] Činio je to Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, da bi probudio ashabe radi noćnog namaza i ibadeta.

[147] Kada melek Israfil prvi put puhne u Rog, sve će što je živo pomrijeti, a kada drugi put puhne u Rog, sve će što je pomrlo biti proživljeno radi polaganja računa.

hoćeš, sve što provedeš više, bit će bolje za tebe!" Rekoh: Da cjelokupno vrijeme mog noćnog ibadeta provedem u učenju salavata na tebe? On će na to: "Ako tako budeš radio; postići ćeš ono što želiš i bit će ti oprošteni grijesi."Ovaj hadis je hasenun.[148]

2588. ISPRIČAO NAM JE Jahja b. Musa; kaže: Obavijestio nas je Muhammed b. Ubejd[149] prenijevši od Ebana b. Ishaka[150], on od Sabbaha b. Muhammeda[151], on od Murrea el-Hemdanija, a on od Abdullaha b. Mes'uda, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Istinski se Allaha stidite!" Rekosmo: Allahov Vjerovjesniče, mi se, hvala Allahu, stidimo. On reče: "Nije to istinski stid! Istinski stid od Allaha je da čuvaš glavu i ono što je na njoj,[152] da čuvaš stomak i ono što se vezuje za njega,[153] da se sjećaš smrti i nestanka tijela. Ko želi budući svijet, neka ostavi ukrase ovoga. Ko tako bude postupao, on se Allaha istinski stidi."**

Ovaj hadis je garibun.[154] Poznat nam je sa ovim senedom preko Ebana b. Ishaka od Sabbaha b. Muhammeda.

2589. ISPRIČAO NAM JE Sufjan b. Veki'; kaže: Obavijestio nas je Isa b. Junus, prenijevši od Ebu Bekra b. Ebu Merjema.

2590. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Abdur-Rahman[155]; kaže: Obavijestio nas je Amr b. Avn[156]; kaže: Nas je obavijestio Ibn Mubarek prenijevši od Ebu Bekra b. Ebu Merjema, on od Damrea b. Habiba[157], on od Šeddada b. Evsa[158], a on da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem,

---

[148] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Hakim u *Mustedreku*. Hakim ga smatra vjerodostojnim hadisom.

[149] Muhammed b. Ubejd b. Ebu Umejje et-Tenafusi el-Kufi el-Ahdeb je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je jedanaestoj generaciji.

[150] Eban b. Ishak el-Esedi en-Nahvi je pouzdan prenosilac hadisa. El-Ezdi ga je neosnovano kritikovao. Pripadao je šestoj generaciji.

[151] Sabbah b. Muhammed b. Ebu Hazim el-Bedželi el-Ahmesi el-Kufi je slab prenosilac hadisa. Pripadao je sedmoj generaciji.

[152] Prvi znak da se Allaha, dž.š., istinski stidiš je da čuvaš svoju glavu i ono što je na njoj: uši, oči i jezik. da ne čine ono što Tvoj gospodar ne voli.

[153] Drugi znak je da se Allaha istinski stidiš da čuvaš stomak i ono što se vezuje za njega; srce, spolni organ, ruke i noge od harama.

[154] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Hakim u *Mustedreku* i El-Bejheki u *Sunenu*. Hakim ovaj hadis smatra vjerodostojnim. Sa njim se slaže i Ez-Zehebi.

[155] Abdullah b. Abdur-Rahman ed-Darimi je poznati hadiski učenjak. On je autor jednog od poznatih sunena.

[156] Amr b. Avn b. Evs el-Vasiti Ebu Osman el-Bezzar el-Basri je bio pouzdan i siguran prenosilac hadisa. Pripadao je desetoj generaciji.

[157] Damre b. Habib b. Suhejb ez-Zubejdi el-Himsi je bio pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je četvrtoj generaciji.

[158] Šeddad b. Evs b. Sabit el-Ensari je Vjerovjesnikov, sallallahu alejhi ve sellem, ashab. Umro je u Šamu oko 60. godine po Hidžri. Bio je brat Hassana b. Sabita, poznatog

rekao: "**Pametan je onaj ko je pokoran i radi za život nakon smrti, a slabić je onaj ko se prepusti svojim strastima, a od Allaha očekuje oprost!**"

Ovaj hadis je hasenun.[159] Ko se pokori, znači: ko sa sobom svodi račun na ovome svijetu prije nego bude polagao račun na Sudnjem danu. Prenosi se da je Omer b. Hattab kazao: Vodite računa o sebi prije nego budete račun polagali. Pripremite se za veliki dan (kad ćete pred Gospodara biti dovedeni)! Polaganje računa bit će lagahno onome ko je sam sa sobom svodio račun na ovome svijetu. Prenosi se da je Mejmun b. Mihran[160] kazao: Neće rob biti bogobojazan sve dotle dok ne bude vodio računa o sebi kao što vodi računa o svom ortaku, odakle mu hrana i odjeća.

2591. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Ahmed a on je Ibn Medduvejh[161]; kaže: Obavijestio nas je Kasim b. Hakem el-Ureni[162]; kaže: Nas je obavijestio Ubajdullah b. Velid el-Vessafi[163] prenijevši od Atijjea[164], a on oda je Ebu Seid kazao: "**Ušao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, na musallu.[165] Vidjevši neke ljude kako se smiju, reče: Da se više sjećate smrti, to bi vas odvratilo od onoga što vidim.[166] Puno se sjećajte smrti** (i znajte) **da ne osvane ni jedan dan, a da mezar ne rekne: Ja sam neobična kuća, ja sam kuća samoće, ja sam kuća praha, ja sam kuća crva! Kad se ukopa vjernik, mezar mu rekne: Dobro došao, ti si mi bio najdraži od onoga što je, po mojoj površini, hodilo. Sad kad si mi blizu i kad si mi došao, vidjet ćeš šta ću za tebe učiniti! Potom će mu se proširiti koliko okom može vidjeti i otvorit će mu se vrata za Džennet. A kad bude ukopan grješnik ili nevjernik, kabur će mu reći: Nisi dobro došao, ti si mi bio najmrži od onoga što je hodilo po mojoj**

---

pjesnika koji je ispjevao mnogo pjesama u kojima veliča Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i brani ga od napada njegovih neprijatelja.

[159] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Ibn Madže u *Sunenu* i Hakim u *Mustedreku*. Hakim ga smatra vjerodostojnim hadisom.

[160] Mejmun b. Mihran el-Džezeri Ebu Ejub Kufi je pouzdan prenosilac hadisa i šeri'atski pravnik. Pripadao je četvrtoj generaciji.

[161] Muhammed b. Ahmed b. Husejn b. Medduvejh el-Kureši Ebu Abdur-rahman et-Tirmizi je iskren prenosilac hadisa. Pripadao je jedanaestoj generaciji.

[162] Kasim b. Hakem b. Kesir el-Ureni Ebu Ahmed el-Kufi, kadija Hemdana, iskren je, ali blag prenosilac hadisa. Pripadao je devetoj generaciji.

[163] Ubejdullah b. Velid el-Vessafi Ebu Ismail el-Kufi el-Idžli je slab prenosilac hadisa. Pripadao je šestoj generaciji.

[164] Atijje b. Seid b. Džunade el-Avfi el-Džedeli Ebu Hasan el-Kufi je iskren prenosilac hadisa, koji je prilikom prenošenja hadisa mnogo griješio. Bio je šiija i sklon obmanama. Pripadao je trećoj generaciji.

[165] Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je izišao na musallu da klanja. Ali el-Kari tvrdi da je to bila dženaza-namaz, pošto je svijet na dženazi obično tužan i šuti, slabo govori.

[166] To bi vas odvratilo od toga što vidim, tj. smijeha i priče.

površini. Sad kad si mi blizu i kad si mi došao, vidjet ćeš šta ću s tobom uraditi. Tad će se, veli on, mezar (oko njega toliko) **stisnuti da će mu rebra jedno mimo drugo proći."** (Prenosilac) **veli da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, to demonstrirao i pokazao prstima svojih ruku probacivši jedan pored drugoga. "Potom će," veli Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, "na njega biti poslano sedamdeset velikih otrovnih zmija, od kojih, ako bi jedna puhnula na Zemlju, na njoj više ništa, dok postoji ovaj svijet, ne bi izniklo. One će ga gristi i ujedati sve dotle dok ne bude odveden radi polaganja računa."** (Ravija) **kaže da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem,** (i ovo) **rekao: "Svaki je kabur ili vrt od džennetskih vrtova ili jama od džehennemskih jama!"** Ovaj hadis je garibun.[167] Poznat nam je samo u ovoj formi.

2592. ISPRIČAO NAM JE Abd b. Humejd; kaže: Obavijestio nas je Abdur-Rezzak[168] prenijevši od Ma'mera on od Zuhrija, a on od Ubejdullaha b. Abdullaha b. Ebu Sevra,[169] koji je kazao: Čuo sam Ibn Abbasa kada kaže: Obavijestio me je Omer b. Hattab rekavši: **"Ušao sam kod Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a on leži na pletenoj hasuri. Vidio sam njene tragove utisnute u njegovo tijelo."**U ovom hadisu je poduže kazivanje. Ovaj hadis je hasenun-sahihun-garibun.[170]

2593. ISPRIČAO NAM JE Suvejd b. Nasr; kaže: Obavijestio nas je Abdullah[171] prenijevši od Ma'mera[172] i Junusa[173], njih dvojica od Zuhrija da ga je Urve b. Zubejr obavijestio, da je njega obavijestio Mussevir b. Mahreme, njega je obavijestio Amr b. Avf - saveznik plemena Benu Amir b. Luejj - da je sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, bio na Bedru. Obavijestio ga je (također) da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao Ebu Ubejdu b. Džerraha[174] koji se vrati sa imovinom iz Bahrejna. Pošto Ensarije čuše o Ebu Ubejdeovu povratku, dođoše da klanjaju sabah sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem. Kada Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, klanja i krenu, oni stadoše ispred njega. Ugledavši ih, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, se

---

[167] Bilježi ga i El-Bejheki u *Sunenu*.

[168] Abdur-Rezzak b. Hemmam b. Nafi' el-Humejri Ebu Bekr es-San'ani je pouzdan prenosilac i hafiz hadisa. Autor je jednog od poznatih musannefa. Pred kraj života je oslijepio. Pripadao je devetoj generaciji.

[169] Ubejdullah b. Abdullah b. Ebu Sevr el-Medeni, štićenik Benu Nevfela, pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je trećoj generaciji.

[170] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima*.

[171] Abdullah b. Mubarek.

[172] Ma'mera b. Rašida.

[173] Junusa b. Jezida el-Ejlija.

[174] Poslao je Ebu Ubejdu Amira b. Abdullaha b. Džerraha, poznatog ashaba, u Bahrejn da ubire zekjat.

osmjehnu, a potom reče: **"Pretpostavljam da ste čuli da se Ebu Ubejde vratio sa imovinom?"** Jesmo, o, Allahov Poslaniče, odgovoriše. On reče: **"Radujte se i nadajte se tome što će vas obveseliti! Tako mi Allaha, ja se za vas ne bojim siromaštva, nego se bojim da se pred vama ne prostre dunjaluk kao što se prostro pred onima prije vas pa da se u njemu ne počnete nadmetati pa da vas uništi kao što je uništio i njih!"** Ovaj hadis je sahihun.[175]

2594. ISPRIČAO NAM JE Suvejd; kaže: Obavijestio nas je Abdullah prenijevši od Junusa, on od Zuhrija, on od Urvea b. Zubejra i Ibn Musejjeba da je Hakim b. Hizam[176] kazao: **"Zatražio sam** (pomoć) **od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i on mi je dao. Potom sam je** (još jednom) **zatražio i on mi je dao. Potom sam je** (ponovo) **zatražio i on mi je dao, a onda rekao: "Hakime! Ovaj imetak je primamljiv i sladak. Ko ga dobije a da ga ne traži bit će mu blagoslovljen. A ko ga dobije tražeći, neće mu biti blagoslovljen i bit će poput onoga koji jede a ne može da se zasiti. Gornja ruka je bolja od donje!"** Čuvši to, Hakim reče: Tako mi Onoga koji te je sa istinom poslao, poslije tebe više ni od koga neću ništa uzeti sve dok ne napustim ovaj svijet! Poslije je Hakima zvao Ebu Bekr da mu nešto da i on je odbio da prihvati. Zatim ga je zvao Omer pa je odbio da išta prihvati. Vidjevši to, Omer reče: Uzimam vas za svjedoke, o, skupino muslimana, da sam Hakimu nudio njegov hakk od ratnog plijena i da je odbio da ga prihvati. Hakim, nakon Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, više nije ni od koga ništa uzeo sve do svoje smrti. Ovaj hadis je sahihun.[177]

2595. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Ebu Safvan[178] prenijevši od Junusa, on od Zuhrija, on od Humejda b. Abdur-Rahmana, a on da je Abdur-Rahman b. Avf[179] kazao: **"Sa Allahovim Poslanikom smo stavljani u iskušenje oskudicom pa smo odoljeli iskušenju. Potom smo, nakon njegove smrti, stavljeni u iskušenje izobiljem, i nismo odoljeli."** Ovaj hadis je hasenun.[180]

---

[175] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima*.

[176] Hakim b. Hizam b. Huvejlid b. Esed b. Abduluza el-Meki, bratić Hatidže, majke pravovjernih, Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, prve supruge. Primio je islam u vrijeme oslobođenja Mekke. Tada je imao 47 godina.

[177] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima*.

[178] Ebu Safvan Abdullah b. Seid b. Abdul-Melik b. Mervan el-Emevi ed-Dimeški je pouzdan prenosilac hadisa. Nastanio se u Mekki. Pripadao je devetoj generaciji.

[179] Abdur-Rahman b. Avf el-Kureši ez-Zuhri je poznati Vjerovjesnikov, sallallahu alejhi ve sellem, ashab, jedan je od one desetorice kojima je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, za života obećao Džennet.

[180] Abdur-Rahman el-Mubarekfori smatra da su svi prenosioci u senedu ovoga hadisa pouzdani.

2596. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Obavijestio nas je Veki' prenijevši od Rebi'a b. Sabiha[181], on od Jezida b. Ebana, a on je Er-Rekaši[182], a on od Enesa b. Malika koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Kome preokupacija bude budući svijet, Allah će mu srce ispuniti bogatstvom, kompletirati mu različite stvari, a dolazit će mu ovosvjetska dobra odakle se i ne nada. A kome preokupacija bude ovaj svijet, Allah će mu među oči staviti siromaštvo, raspršiti od njega različite stvari, a od ovosvjeskih dobara će mu doći samo ono što mu je određeno."**

2597. ISPRIČAO NAM JE Alija b. Hašrem; kaže: Obavijestio nas je Isa b. Junus prenijevši od Imrana b. Zaidea b. Nešita, on od svoga oca, on od Ebu Halida el-Valibija, on od Ebu Hurejrea, a on da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"Uzvišeni Allah je rekao: Čovječe, posveti se ibadetu Meni, Ja ću ti srce ispuniti bogatstvom i sačuvat ću te siromaštva. Ako to ne učiniš ispunit ću ti ruke poslom i neću te sačuvati siromaštva."** Ovaj hadis je hasenun-garibun.[183] Ebu Halidu el-Valibiju je ime Hurmuz.

١٥. باب منه

٢٥٩٨. حَدَّثَنَا هَنَّادٌ أَخْبَرَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنْ دَاوُدَ بْنِ أَبِي هِنْد عَنْ عَزْرَةَ عَنْ حُمَيْد بْنِ عَبْد الرَّحْمَنِ الْحِمْيَرِيِّ عَنْ سَعْد بْنِ هِشَامٍ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: **كَانَ لَنَا قِرَامُ سِتْرٍ فِيه تَمَاثِيلُ عَلَى بَابِي. فَرَآهُ رَسُولُ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ فَقَالَ: انْزَعِيه فَإِنَّهُ يُذَكِّرُنِي الدُّنْيَا. قَالَتْ وَكَانَ لَنَا سَمَلُ قَطِيفَة عَلَمُهَا حَرِيرٍ كُنَّا نَلْبَسُهَا.** قَالَ أَبو عِيسَى: هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ *

٢٥٩٩. حَدَّثَنَا هَنَّادٌ أَخْبَرَنَا عَبْدَةُ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيه عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: **كَانَتْ وِسَادَةُ رَسُولِ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الَّتِي يَضْطَجِعُ عَلَيْهَا مِنْ أَدَمٍ حَشْوُهَا لِيفٌ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ من هذا الوجه *

٢٦٠٠. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيد عَنْ سُفْيَانَ عَنْ أَبِي إِسْحَقَ عَنْ أَبِي مَيْسَرَةَ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّهُمْ ذَبَحُوا شَاةً فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ: **مَا بَقِيَ مِنْهَا؟ قَالَتْ مَا بَقِيَ مِنْهَا إِلَّا كَتِفُهَا. قَالَ بَقِيَ كُلُّهَا غَيْرَ كَتِفِهَا.** هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ . وَأَبُو مَيْسَرَةَ هُوَ الْهَمْدَانِيُّ اسْمُهُ عَمْرُو بْنُ شُرَحْبِيلَ

---

[181] Rebi' b. Sabih es-Sa'di el-Basri iskren je prenosilac hadisa, ali je iamo lošu memoriju. Er-Ramehurmuzi veli da je on u Basri prvi napisao knjigu. Pripadao je sedmoj generaciji.

[182] Jezid b. Eban er-Rekaši Ebu Amr el-Basri je veoma pobožan čovjek, ali je kao prenosilac hadisa slab. Pripadao je petoj generaciji.

[183] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Ibn Madže u *Sunenu*, Ibn Hibban u *Sahihu*, Hakim u *Mustedreku* i El-Bejheki u djelu *Ez-Zuhd*. Hakim veli da mu je sened vjerodostojan. Sa njim se u tome slaže i El-Menavi.

٢٦٠١. حَدَّثَنَا هَارُونُ بْنُ إِسْحَقَ الْهَمْدَانِيُّ أَخْبَرَنَا عَبْدَةُ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: **إِنْ كُنَّا آلُ مُحَمَّدٍ نَمْكُثُ شَهْرًا مَا نَسْتَوْقِدُ نَارًا إِنْ هُوَ إِلَّا الْمَاءُ وَالتَّمْرُ**. هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ

٢٦٠٢. حَدَّثَنَا هَنَّادٌ أَخْبَرَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: **تُوُفِّيَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعِنْدَنَا شَطْرٌ مِنْ شَعِيرٍ فَأَكَلْنَا مِنْهُ مَا شَاءَ اللَّهُ. ثُمَّ قُلْتُ لِلْجَارِيَةِ كِيلِيهِ فَكَالَتْهُ فَلَمْ يَلْبَثْ أَنْ فَنِيَ. قَالَتْ: فَلَوْ كُنَّا تَرَكْنَاهُ لَأَكَلْنَا مِنْهُ أَكْثَرَ مِنْ ذَلِكَ** . هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ. شَطْرٌ يعْنِي شَيْئًا من شعير *

٢٦٠٣. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَخْبَرَنِي رَوْحُ بْنُ أَسْلَمَ أَبُو حَاتِمٍ الْبَصْرِيُّ أَخْبَرَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ أَخْبَرَنَا ثَابِتٌ عَنْ أَنَسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **لَقَدْ أُخِفْتُ فِي اللَّهِ وَمَا يُخَافُ أَحَدٌ. وَلَقَدْ أُوذِيتُ فِي اللَّهِ وَمَا يُؤْذَى أَحَدٌ. وَلَقَدْ أَتَتْ عَلَيَّ ثَلَاثُونَ مِنْ بَيْنِ يَوْمٍ وَلَيْلَةٍ وَمَا لِي وَلِبِلَالٍ طَعَامٌ يَأْكُلُهُ ذُو كَبِدٍ إِلَّا شَيْءٌ يُوَارِيهِ إِبْطُ بِلَالٍ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَمَعْنَى هَذَا الْحَدِيثِ حِينَ خَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَارِبًا مِنْ مَكَّةَ وَمَعَهُ بِلَالٌ إِنَّمَا كَانَ مَعَ بِلَالٍ مِنَ الطَّعَامِ مَا يَحْمِلُهُ تَحْتَ إِبْطِهِ *

٢٦٠٤. حَدَّثَنَا هَنَّادٌ أَخْبَرَنَا يُونُسُ بْنُ بُكَيْرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَقَ حَدَّثَنِي يَزِيدُ بْنُ زِيَادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ كَعْبٍ الْقُرَظِيِّ قال: حَدَّثَنِي مَنْ سَمِعَ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ يَقُولُ: **خَرَجْتُ فِي يَوْمٍ شَاتٍ مِنْ بَيْتِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَدْ أَخَذْتُ إِهَابًا مَعْطُوبًا فَحَوَّبْتُ وَسَطَهُ فَأَدْخَلْتُهُ عُنُقِي وَشَدَدْتُ وَسَطِي فَحَزَمْتُهُ بِخُوصِ النَّخْلِ وَإِنِّي لَشَدِيدُ الْجُوعِ وَلَوْ كَانَ فِي بَيْتِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ طَعَامٌ لَطَعِمْتُ مِنْهُ. فَخَرَجْتُ أَلْتَمِسُ شَيْئًا فَمَرَرْتُ بِيَهُودِيٍّ فِي مَالٍ لَهُ وَهُوَ يَسْقِي بِبَكَرَةٍ لَهُ فَاطَّلَعْتُ عَلَيْهِ مِنْ ثُلْمَةٍ فِي الْحَائِطِ فَقَالَ: مَا لَكَ يَا أَعْرَابِيُّ، هَلْ لَكَ فِي دَلْوٍ بِتَمْرَةٍ؟ قُلْتُ: نَعَمْ، فَافْتَحِ الْبَابَ حَتَّى أَدْخُلَ. فَفَتَحَ فَدَخَلْتُ فَأَعْطَانِي دَلْوَهُ. فَكُلَّمَا نَزَعْتُ دَلْوًا أَعْطَانِي تَمْرَةً حَتَّى إِذَا امْتَلَأَتْ كَفِّي أَرْسَلْتُ دَلْوَهُ وَقُلْتُ حَسْبِي فَأَكَلْتُهَا. ثُمَّ جَرَعْتُ مِنَ الْمَاءِ فَشَرِبْتُ ثُمَّ جِئْتُ الْمَسْجِدَ فَوَجَدْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِيهِ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ *

٢٦٠٥. حَدَّثَنَا أَبُو حَفْصٍ عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَبَّاسٍ الْجُرَيْرِيِّ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا عُثْمَانَ النَّهْدِيَّ يُحَدِّثُ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ: **أَنَّهُ أَصَابَهُمْ جُوعٌ فَأَعْطَاهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَمْرَةً تَمْرَةً** . هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٢٦٠٦. حَدَّثَنَا هَنَّادٌ أَخْبَرَنَا عَبْدَةُ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عن ابيه عَنْ وَهْبِ بْنِ كَيْسَانَ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: **بَعَثَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَنَحْنُ ثَلَاثُ مِائَةٍ نَحْمِلُ زَادَنَا عَلَى رِقَابِنَا فَفَنِيَ زَادُنَا حَتَّى إِنْ كَانَ يَكُونُ لِلرَّجُلِ مِنَّا كُلَّ يَوْمٍ تَمْرَةٌ. فَقِيلَ لَهُ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ وَأَيْنَ كَانَتْ تَقَعُ التَّمْرَةُ**

مِنَ الرَّجُلِ؟ فَقَالَ: لَقَدْ وَجَدْنَا فَقْدَهَا حِينَ فَقَدْنَاهَا وَأَتَيْنَا الْبَحْرَ فَإِذَا نَحْنُ بِحُوتٍ قَدْ قَذَفَهُ الْبَحْرُ فَأَكَلْنَا مِنْهُ ثَمَانِيَةَ عَشَرَ يَوْمًا مَا أَحْبَبْنَا. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٢٦٠٧. حَدَّثَنَا هَنَّادٌ أَخْبَرَنَا يُونُسُ بْنُ بُكَيْرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَقَ قال: حَدَّثَنِي يَزِيدُ بْنُ زِيَادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ كَعْبٍ الْقُرَظِيِّ قال: حَدَّثَنِي مَنْ سَمِعَ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ يَقُولُ: إِنَّا لَجُلُوسٌ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْمَسْجِدِ إِذْ طَلَعَ علينا مُصْعَبُ بْنُ عُمَيْرٍ مَا عَلَيْهِ إِلَّا بُرْدَةٌ لَهُ مَرْقُوعَةٌ بِفَرْوٍ. فَلَمَّا رَآهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَكَى لِلَّذِي كَانَ فِيهِ مِنَ النِّعْمَةِ وَالَّذِي هُوَ الْيَوْمَ فِيهِ. ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : كَيْفَ بِكُمْ إِذَا غَدَا أَحَدُكُمْ فِي حُلَّةٍ وَرَاحَ فِي حُلَّةٍ وَوُضِعَتْ بَيْنَ يَدَيْهِ صَحْفَةٌ وَرُفِعَتْ أُخْرَى وَسَتَرْتُمْ بُيُوتَكُمْ كَمَا تُسْتَرُ الْكَعْبَةُ؟ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ نَحْنُ يَوْمَئِذٍ خَيْرٌ مِنَّا الْيَوْمَ نَتَفَرَّغُ لِلْعِبَادَةِ وَنُكْفَى الْمُؤْنَةَ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : لَأَنْتُمُ الْيَوْمَ خَيْرٌ مِنْكُمْ يَوْمَئِذٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. يَزِيدُ بْنُ زِيَادٍ هُوَ مَدَنِيٌّ . وَقَدْ رَوَى عَنْهُ مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ وَغَيْرُ وَاحِدٍ مِنْ أَهْلِ الْعِلْمِ . وَيَزِيدُ بْنُ زِيَادٍ الدِّمَشْقِيُّ الَّذِي رَوَى عَنِ الزُّهْرِيِّ رَوَى عَنْهُ وَكِيعٌ وَمَرْوَانُ بْنُ مُعَاوِيَةَ, وَيَزِيدُ بْنُ أَبِي زِيَادٍ كُوفِيٌّ رَوَى عَنْهُ سُفْيَانُ وَشُعْبَةُ وَابْنُ عُيَيْنَةَ وَغَيْرُ وَاحِدٍ مِنَ الْأَئِمَّةِ *

٢٦٠٨. حَدَّثَنَا هَنَّادٌ أَخْبَرَنَا يُونُسُ بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنِي عُمَرُ بْنُ ذَرٍّ أَخْبَرَنَا مُجَاهِدٌ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: كَانَ أَهْلُ الصُّفَّةِ أَضْيَافُ أَهْلِ الْإِسْلَامِ. لَا يَأْوُونَ عَلَى أَهْلٍ وَلَا مَالٍ. وَاللَّهِ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ إِنْ كُنْتُ لَأَعْتَمِدُ بِكَبِدِي عَلَى الْأَرْضِ مِنَ الْجُوعِ وَأَشُدُّ الْحَجَرَ عَلَى بَطْنِي مِنَ الْجُوعِ. وَلَقَدْ قَعَدْتُ يَوْمًا عَلَى طَرِيقِهِمِ الَّذِي يَخْرُجُونَ فِيهِ فَمَرَّ بِي أَبُو بَكْرٍ فَسَأَلْتُهُ عَنْ آيَةٍ مِنْ كِتَابِ اللَّهِ مَا أَسْأَلُهُ إِلَّا لِيُشْبِعَنِي فَمَرَّ وَلَمْ يَفْعَلْ. ثُمَّ مَرَّ بِي عُمَرُ فَسَأَلْتُهُ عَنْ آيَةٍ مِنْ كِتَابِ اللَّهِ مَا أَسْأَلُهُ إِلَّا لِيُشْبِعَنِي فَمَرَّ وَلَمْ يَفْعَلْ. ثُمَّ مَرَّ أَبُو الْقَاسِمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَتَبَسَّمَ حِينَ رَآنِي وَقَالَ: أَبَا هُرَيْرَةَ قُلْتُ لَبَّيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ. قَالَ الْحَقْ وَمَضَى فَاتَّبَعْتُهُ وَدَخَلَ مَنْزِلَهُ فَاسْتَأْذَنْتُ فَأَذِنَ لِي. فَوَجَدَ قَدَحًا مِنْ لَبَنٍ. فَقَالَ مِنْ أَيْنَ هَذَا اللَّبَنُ لَكُمْ؟ قِيلَ أَهْدَاهُ لَنَا فُلَانٌ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَبَا هُرَيْرَةَ, قُلْتُ لَبَّيْكَ. فَقَالَ الْحَقْ إِلَى أَهْلِ الصُّفَّةِ فَادْعُهُمْ وَهُمْ أَضْيَافُ الْإِسْلَامِ لَا يَأْوُونَ عَلَى أَهْلٍ وَلَا مَالٍ. إِذَا أَتَتْهُ صَدَقَةٌ بَعَثَ بِهَا إِلَيْهِمْ وَلَمْ يَتَنَاوَلْ مِنْهَا شَيْئًا. وَإِذَا أَتَتْهُ هَدِيَّةٌ أَرْسَلَ إِلَيْهِمْ فَأَصَابَ مِنْهَا وَأَشْرَكَهُمْ فِيهَا فَسَاءَنِي ذَلِكَ. وَقُلْتُ مَا هَذَا الْقَدَحُ بَيْنَ أَهْلِ الصُّفَّةِ وَأَنَا رَسُولُهُ إِلَيْهِمْ. فَسَيَأْمُرُنِي أَنْ أُدِيرَهُ عَلَيْهِمْ فَمَا عَسَى أَنْ يُصِيبَنِي مِنْهُ؟ وَقَدْ كُنْتُ أَرْجُو أَنْ أُصِيبَ مِنْهُ مَا يُغْنِينِي وَلَمْ يَكُنْ بُدٌّ مِنْ طَاعَةِ اللَّهِ وَطَاعَةِ رَسُولِهِ. فَأَتَيْتُهُمْ فَدَعَوْتُهُمْ . فَلَمَّا دَخَلُوا عَلَيْهِ فَأَخَذُوا مَجَالِسَهُمْ قَالَ: أَبَا هُرَيْرَةَ خُذِ الْقَدَحَ وَأَعْطِهِمْ . فَأَخَذْتُ الْقَدَحَ فَجَعَلْتُ أُنَاوِلُهُ الرَّجُلَ فَيَشْرَبُ حَتَّى يَرْوَى ثُمَّ يَرُدُّهُ

فَأُنَاوِلُهُ الْآخَرَ حَتَّى انْتَهَيْتُ بِهِ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ . وَقَدْ رَوَى الْقَوْمُ كُلُّهُمْ فَأَخَذَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْقَدَحَ فَوَضَعَهُ عَلَى يَدَيْهِ ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ فَتَبَسَّمَ وقَالَ: أَبَا هُرَيْرَةَ اشْرَبْ. فَشَرِبْتُ ثُمَّ قَالَ: اشْرَبْ فَلَمْ أَزَلْ أَشْرَبُ وَيَقُولُ اشْرَبْ ثم قُلْتُ وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ مَا أَجِدُ لَهُ مَسْلَكًا. فَأَخَذَ الْقَدَحَ فَحَمِدَ اللَّهَ وَسَمَّى ثُمَّ شَرِبَ . هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٢٦٠٩. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ حُمَيْدٍ الرَّازِيُّ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْقُرَشِيُّ حَدَّثَنِي يَحْيَى الْبَكَّاءُ عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: تَجَشَّأَ رَجُلٌ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: كُفَّ عَنَّا جُشَاءَكَ فَإِنَّ أَكْثَرَهُمْ شِبَعًا فِي الدُّنْيَا أَطْوَلُهُمْ جُوعًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. وَفِي الْبَاب عَنْ أَبِي جُحَيْفَةَ *

٢٦١٠. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ بْنِ أَبِي مُوسَى عَنْ أَبِيهِ قَالَ : يَا بُنَيَّ لَوْ رَأَيْتَنَا وَنَحْنُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَصَابَتْنَا السَّمَاءُ لَحَسِبْتَ أَنَّ رِيحَنَا رِيحُ الضَّأْنِ. هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ. وَمَعْنَى هَذَا الْحَدِيثِ أَنَّهُ كَانَ ثِيَابُهُمُ الصُّوفُ, فَإِذَا أَصَابَهُمُ الْمَطَرُ يَجِيءُ مِنْ ثِيَابِهِمْ رِيحُ الضَّأْنِ *

٢٦١١. حَدَّثَنَا عَبَّاسُ بْنُ مُحَمَّدٍ الدُّورِيُّ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يَزِيدَ الْمُقْرِئُ أَخْبَرَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي أَيُّوبَ عَنْ أَبِي مَرْحُومٍ عَبْدِ الرَّحِيمِ بْنِ مَيْمُونٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ مُعَاذِ ابْنِ أَنَسٍ الْجُهَنِيِّ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مَنْ تَرَكَ اللِّبَاسَ تَوَاضُعًا لِلَّهِ, وَهُوَ يَقْدِرُ عَلَيْهِ دَعَاهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَى رُءُوسِ الْخَلَائِقِ حَتَّى يُخَيِّرَهُ مِنْ أَيِّ حُلَلِ الْإِيمَانِ شَاءَ يَلْبَسُهَا.

٢٦١٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ حُمَيْدٍ الرَّازِيُّ أَخْبَرَنَا زَافِرُ بْنُ سُلَيْمَانَ عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنْ شَبِيبِ بْنِ بَشِيرٍ عَنْ أَنَسِ ابْنِ مَالِكٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : النَّفَقَةُ كُلُّهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ إِلَّا الْبِنَاءَ , فَلَا خَيْرَ فِيهِ. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ. هَكَذَا قَالَ مُحَمَّدُ بْنُ حُمَيْدٍ: شَبِيبُ بْنُ بَشِيرٍ, وَإِنَّمَا هُوَ شَبِيبُ بْنُ بِشْرٍ

٢٦١٣. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حُجْرٍ أَخْبَرَنَا شَرِيكٌ عَنْ أَبِي إِسْحَقَ عَنْ حَارِثَةَ بْنِ مُضَرِّبٍ قَالَ : أَتَيْنَا خَبَّابًا نَعُودُهُ, وَقَدِ اكْتَوَى سَبْعَ كَيَّاتٍ فَقَالَ: لَقَدْ تَطَاوَلَ مَرَضِي وَلَوْلَا أَنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: لَا تَمَنَّوُا الْمَوْتَ لَتَمَنَّيْتُ وَقَالَ : يُؤْجَرُ الرَّجُلُ فِي نَفَقَتِهِ كُلِّهَا إِلَّا التُّرَابَ أَوْ قَالَ فِي الْبِنَاءِ . هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ *

٢٦١٤. حَدَّثَنَا الْجَارُودُ بْنُ مُعَاذٍ أَخْبَرَنَا الْفَضْلُ بْنُ مُوسَى عَنْ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ قَالَ: كُلُّ بِنَاءٍ وَبَالٌ. قُلْتُ: أَرَأَيْتَ مَا لَا بُدَّ مِنْهُ؟ قَالَ: لَا أَجْرَ وَلَا وِزْرَ *

٢٦١٥. حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ أَخْبَرَنَا أَبُو أَحْمَدَ الزُّبَيْرِيُّ أَخْبَرَنَا خَالِدُ بْنُ طَهْمَانَ أَبُو الْعَلَاءِ حَدَّثَنِي حُصَيْنٌ قَالَ: جَاءَ سَائِلٌ فَسَأَلَ ابْنَ عَبَّاسٍ. فَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ لِلسَّائِلِ: أَتَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ؟ قَالَ: نَعَمْ.

قَالَ: أَتَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ؟ قَالَ: نَعَمْ. قَالَ: وَتَصُومُ رَمَضَانَ؟ قَالَ: نَعَمْ. قَالَ: سَأَلْتَ وَلِلسَّائِلِ حَقٌّ إِنَّهُ لَحَقٌّ عَلَيْنَا أَنْ نَصِلَكَ, فَأَعْطَاهُ ثَوْبًا ثُمَّ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: **مَا مِنْ مُسْلِمٍ كَسَا مُسْلِمًا ثَوْبًا إِلَّا كَانَ فِي حِفْظٍ مِنَ اللَّهِ مَا دَامَ مِنْهُ عَلَيْهِ خِرْقَةٌ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ *

٢٦١٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ الثَّقَفِيُّ وَمُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ وَابْنُ أَبِي عَدِيٍّ وَيَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ عَوْفِ بْنِ أَبِي جَمِيلَةَ عَنْ زُرَارَةَ بْنِ أَوْفَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَلَامٍ قَالَ: **لَمَّا قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ, يعني الْمَدِينَةَ, انْجَفَلَ النَّاسُ إِلَيْهِ, وَقِيلَ قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهم عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهم عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَجِئْتُ فِي النَّاسِ لِأَنْظُرَ إِلَيْهِ. فَلَمَّا اسْتَبَنْتُ وَجْهَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَرَفْتُ أَنَّ وَجْهَهُ لَيْسَ بِوَجْهِ كَذَّابٍ. وَكَانَ أَوَّلُ شَيْءٍ تَكَلَّمَ بِهِ أَنْ قَالَ: أَيُّهَا النَّاسُ أَفْشُوا السَّلَامَ وَأَطْعِمُوا الطَّعَامَ وَصَلُّوا وَالنَّاسُ نِيَامٌ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ بِسَلَامٍ**. هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ *

٢٦١٧. حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ الْحَسَنِ الْمَرْوَزِيُّ بِمَكَّةَ أَخْبَرَنَا ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ أَخْبَرَنَا حُمَيْدٌ عَنْ أَنَسٍ قَالَ: **لَمَّا قَدِمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَدِينَةَ أَتَاهُ الْمُهَاجِرُونَ فَقَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا رَأَيْنَا قَوْمًا أَبْذَلَ مِنْ كَثِيرٍ وَلَا أَحْسَنَ مُوَاسَاةً مِنْ قَلِيلٍ مِنْ قَوْمٍ نَزَلْنَا بَيْنَ أَظْهُرِهِمْ لَقَدْ كَفَوْنَا الْمُؤْنَةَ وَأَشْرَكُونَا فِي الْمَهْنَإِ, حَتَّى لَقَدْ خِفْنَا أَنْ يَذْهَبُوا بِالْأَجْرِ كُلِّهِ. فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَلَا مَا دَعَوْتُمُ اللَّهَ لَهُمْ وَأَثْنَيْتُمْ عَلَيْهِمْ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ *

٢٦١٨. حَدَّثَنَا إِسْحَقُ بْنُ مُوسَى الْأَنْصَارِيُّ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مَعْنٍ الْمَدَنِيُّ الْغِفَارِيُّ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **الطَّاعِمُ الشَّاكِرُ بِمَنْزِلَةِ الصَّائِمِ الصَّابِرِ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ *

٢٦١٩. حَدَّثَنَا هَنَّادٌ أَخْبَرَنَا عَبْدَةُ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو الْأَوْدِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِمَنْ يَحْرُمُ عَلَى النَّارِ, أَوْ بِمَنْ تَحْرُمُ عَلَيْهِ النَّارُ؟ عَلَى كُلِّ قَرِيبٍ هَيِّنٍ سَهْلٍ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ *

٢٦٢٠. حَدَّثَنَا هَنَّادٌ أَخْبَرَنَا وَكِيعٌ عَنْ شُعْبَةَ عَنِ الْحَكَمِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنِ الْأَسْوَدِ بْنِ يَزِيدَ قَالَ: **قُلْتُ: يا عَائِشَةَ أَيُّ شَيْءٍ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَصْنَعُ إِذَا دَخَلَ بَيْتَهُ؟ قَالَتْ: كَانَ يَكُونُ فِي مَهْنَةِ أَهْلِهِ, فَإِذَا حَضَرَتِ الصَّلَاةُ قَامَ فَصَلَّى**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٢٦٢١. حَدَّثَنَا سُوَيْدُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ عَنْ عِمْرَانَ بْنِ زَيْدٍ التَّغْلَبِيِّ عَنْ زَيْدٍ الْعَمِّيِّ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: **كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا اسْتَقْبَلَهُ الرَّجُلُ فَصَافَحَهُ لَا يَنْزِعُ يَدَهُ مِنْ يَدِهِ**

حَتَّى يَكُونَ الرَّجُلُ يَنْزِعُ, وَلَا يَصْرِفُ وَجْهَهُ عَنْ وَجْهِهِ حَتَّى يَكُونَ الرَّجُلُ هُوَ الَّذِي يَصْرِفُهُ. وَلَمْ يُرَ مُقَدِّمًا رُكْبَتَيْهِ بَيْنَ يَدَيْ جَلِيسٍ لَهُ. قَالَ هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ *

٢٦٢٢. حَدَّثَنَا هَنَّادٌ ح أَخْبَرَنَا أَبُو الْأَحْوَصِ عَنْ عَطَاءِ بْنِ السَّائِبِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: خَرَجَ رَجُلٌ مِمَّنْ كَانَ قَبْلَكُمْ فِي حُلَّةٍ لَهُ يَخْتَالُ فِيهَا, فَأَمَرَ اللَّهُ الْأَرْضَ فَأَخَذَتْهُ, فَهُوَ يَتَجَلْجَلُ فِيهَا, أَوْ قَالَ يَتَلَجْلَجُ فِيهَا إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ. قَالَ أَبو عِيسَى: هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ *

٢٦٢٣. حَدَّثَنَا سُوَيْدُ بْنُ نَصْرٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَجْلَانَ عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: يُحْشَرُ الْمُتَكَبِّرُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَمْثَالَ الذَّرِّ فِي صُوَرِ الرِّجَالِ. يَغْشَاهُمُ الذُّلُّ مِنْ كُلِّ مَكَانٍ. فَيُسَاقُونَ إِلَى سِجْنٍ فِي جَهَنَّمَ يُسَمَّى بُولَسَ تَعْلُوهُمْ نَارُ الْأَنْيَارِ يُسْقَوْنَ مِنْ عُصَارَةِ أَهْلِ النَّارِ طِينَةَ الْخَبَالِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٢٦٢٤. حَدَّثَنَا عَبْدُ بْنُ حُمَيْدٍ وَعَبَّاسُ بْنُ مُحَمَّدٍ الدُّورِيُّ قَالَا: أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يَزِيدَ أَخْبَرَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي أَيُّوبَ حَدَّثَنِي أَبُو مَرْحُومٍ عَبْدُ الرَّحِيمِ بْنُ مَيْمُونٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ مُعَاذِ بْنِ أَنَسٍ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مَنْ كَظَمَ غَيْظًا وَهُوَ يَقْدِرُ عَلَى أَنْ يُنَفِّذَهُ, دَعَاهُ اللَّهُ عَلَى رُءُوسِ الْخَلَائِقِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حَتَّى يُخَيِّرَهُ فِي أَيِّ الْحُورِ شَاءَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ *

٢٦٢٥. حَدَّثَنَا سَلَمَةُ بْنُ شَبِيبٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الْغِفَارِيُّ الْمَدَنِيُّ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ أَبِي بَكْرِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ عَنْ جَابِرٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: ثَلَاثٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ نَشَرَ اللَّهُ عَلَيْهِ كَنَفَهُ وَأَدْخَلَهُ الجَنَّةَ: رِفْقٌ بِالضَّعِيفِ وَشَفَقَةٌ عَلَى الْوَالِدَيْنِ وَإِحْسَانٌ إِلَى الْمَمْلُوكِ. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ *

٢٦٢٦. حَدَّثَنَا هَنَّادٌ أَخْبَرَنَا أَبُو الْأَحْوَصِ عَنْ لَيْثٍ عَنْ شَهْرِ بْنِ حَوْشَبٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ غَنْمٍ عَنْ أَبِي ذَرٍّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى: يَا عِبَادِي كُلُّكُمْ ضَالٌّ إِلَّا مَنْ هَدَيْتُهُ فَسَلُونِي الْهُدَى أَهْدِكُمْ. وَكُلُّكُمْ فَقِيرٌ إِلَّا مَنْ أَغْنَيْتُ فَسَلُونِي أَرْزُقْكُمْ. وَكُلُّكُمْ مُذْنِبٌ إِلَّا مَنْ عَافَيْتُ فَمَنْ عَلِمَ مِنْكُمْ أَنِّي ذُو قُدْرَةٍ عَلَى الْمَغْفِرَةِ فَاسْتَغْفَرَنِي غَفَرْتُ لَهُ وَلَا أُبَالِي. وَلَوْ أَنَّ أَوَّلَكُمْ وَآخِرَكُمْ وَحَيَّكُمْ وَمَيِّتَكُمْ وَرَطْبَكُمْ وَيَابِسَكُمُ اجْتَمَعُوا عَلَى أَتْقَى قَلْبِ عَبْدٍ مِنْ عِبَادِي مَا زَادَ ذَلِكَ فِي مُلْكِي جَنَاحَ بَعُوضَةٍ. وَلَوْ أَنَّ أَوَّلَكُمْ وَآخِرَكُمْ وَحَيَّكُمْ وَمَيِّتَكُمْ وَرَطْبَكُمْ وَيَابِسَكُمُ اجْتَمَعُوا عَلَى أَشْقَى قَلْبِ عَبْدٍ مِنْ عِبَادِي مَا نَقَصَ ذَلِكَ مِنْ مُلْكِي جَنَاحَ بَعُوضَةٍ. وَلَوْ أَنَّ أَوَّلَكُمْ وَآخِرَكُمْ وَحَيَّكُمْ وَمَيِّتَكُمْ وَرَطْبَكُمْ وَيَابِسَكُمُ اجْتَمَعُوا فِي صَعِيدٍ وَاحِدٍ فَسَأَلَ كُلُّ إِنْسَانٍ مِنْكُمْ مَا بَلَغَتْ أُمْنِيَّتُهُ فَأَعْطَيْتُ كُلَّ سَائِلٍ مِنْكُمْ مَا سَأَلَ مَا نَقَصَ ذَلِكَ مِنْ مُلْكِي إِلَّا كَمَا لَوْ أَنَّ أَحَدَكُمْ مَرَّ

بِالْبَحْرِ فَغَمَسَ فِيهِ إِبْرَةً ثُمَّ رَفَعَهَا إِلَيْهِ ذَلِكَ بِأَنِّي جَوَادٌ مَاجِدٌ أَفْعَلُ مَا أُرِيدُ. عَطَائِي كَلَامٌ وَعَذَابِي كَلَامٌ إِنَّمَا أَمْرِي لِشَيْءٍ إِذَا أَرَدْتُهُ أَنْ أَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ. وَرَوَى بَعْضُهُمْ هَذَا الْحَدِيثَ عَنْ شَهْرِ بْنِ حَوْشَبٍ عَنْ مَعْدِي كَرِبَ عَنْ أَبِي ذَرٍّ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَهُ *

٢٦٢٧. حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ أَسْبَاطِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْقُرَشِيُّ أَخْبَرَنَا أَبِي أَخْبَرَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ عَبْدِ اللَّه بْنِ عَبْدِ اللَّه عَنْ سَعْدٍ مَوْلَى طَلْحَةَ عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُحَدِّثُ حَدِيثًا لَوْ لَمْ أَسْمَعْهُ إِلَّا مَرَّةً أَوْ مَرَّتَيْنِ حَتَّى عَدَّ سَبْعَ مَرَّاتٍ وَلَكِنِّي سَمِعْتُهُ أَكْثَرَ مِنْ ذَلِكَ. سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: كَانَ الْكِفْلُ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ لَا يَتَوَرَّعُ مِنْ ذَنْبٍ عَمِلَهُ. فَأَتَتْهُ امْرَأَةٌ فَأَعْطَاهَا سِتِّينَ دِينَارًا عَلَى أَنْ يَطَأَهَا. فَلَمَّا قَعَدَ مِنْهَا مَقْعَدَ الرَّجُلِ مِن امْرَأَتِهِ أَرْعَدَتْ وَبَكَتْ فَقَالَ: مَا يُبْكِيكِ أَأَكْرَهْتُكِ؟ قَالَتْ: لَا, وَلَكِنَّهُ عَمَلٌ مَا عَمِلْتُهُ قَطُّ وَمَا حَمَلَنِي عَلَيْهِ إِلَّا الْحَاجَةُ. فَقَالَ: تَفْعَلِينَ أَنْتِ هَذَا وَمَا فَعَلْتِهِ, اذْهَبِي فَهِيَ لَكِ وَقَالَ: لَا وَاللَّهِ لَا أَعْصِي اللَّهَ بَعْدَهَا أَبَدًا . فَمَاتَ مِنْ لَيْلَتِهِ فَأَصْبَحَ مَكْتُوبًا عَلَى بَابِهِ إِنَّ اللَّهَ قَدْ غَفَرَ لِلْكِفْلِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ. وَقَدْ رَوَاهُ شَيْبَانُ وَغَيْرُ وَاحِدٍ عَنِ الْأَعْمَشِ وَرَفَعُوهُ. وَرَوَى بَعْضُهُمْ عَنِ الْأَعْمَشِ فَلَمْ يَرْفَعْهُ. وَرَوَى أَبُو بَكْرِ بْنُ عَيَّاشٍ هَذَا الْحَدِيثَ عَنِ الْأَعْمَشِ فَأَخْطَأَ فِيهِ وَقَالَ عَنْ عَبْدِ اللَّه بْنِ عَبْدِ اللَّه عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ وَهُوَ غَيْرُ مَحْفُوظٍ. وَعَبْدُ اللَّه بْنُ عَبْدِ اللَّه الرَّازِيُّ هُوَ كُوفِيٌّ وَكَانَتْ جَدَّتُهُ سُرِّيَّةً لِعَلِيِّ ابْنِ أَبِي طَالِبٍ. وَرَوَى عَنْ عَبْدِ اللَّه بْنِ عَبْدِ اللَّه الرَّازِيِّ عُبَيْدَةُ الضَّبِّيُّ وَالْحَجَّاجُ بْنُ أَرْطَاةَ وَغَيْرُ وَاحِدٍ *

٢٦٢٨. حَدَّثَنَا هَنَّادٌ أَخْبَرَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ عُمَارَةَ بْنِ عُمَيْرٍ عَنِ الْحَارِثِ بْنِ سُوَيْدٍ. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّه بِحَدِيثَيْنِ أَحَدُهُمَا عَنْ نَفْسِهِ وَالْآخَرُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ . قَالَ عَبْدُ اللَّه: إِنَّ الْمُؤْمِنَ يَرَى ذُنُوبَهُ كَأَنَّهُ فِي أَصْلِ جَبَلٍ يَخَافُ أَنْ يَقَعَ عَلَيْهِ. وَإِنَّ الْفَاجِرَ يَرَى ذُنُوبَهُ كَذُبَابٍ وَقَعَ عَلَى أَنْفِهِ قَالَ بِهِ هَكَذَا فَطَارَ * قَالَ رَسُولُ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : لَلَّهُ أَفْرَحُ بِتَوْبَةِ أَحَدِكُمْ مِنْ رَجُلٍ بِأَرْضٍ فَلَاةٍ دَوِيَّةٍ مَهْلَكَةٍ مَعَهُ رَاحِلَتُهُ عَلَيْهَا زَادُهُ وَطَعَامُهُ وَشَرَابُهُ وَمَا يُصْلِحُهُ فَأَضَلَّهَا. فَخَرَجَ فِي طَلَبِهَا حَتَّى إِذَا أَدْرَكَهُ الْمَوْتُ. قَالَ أَرْجِعُ إِلَى مَكَانِي الَّذِي أَضْلَلْتُهَا فِيهِ فَأَمُوتُ فِيهِ. فَرَجَعَ إِلَى مَكَانِهِ فَغَلَبَتْهُ عَيْنُهُ فَاسْتَيْقَظَ فَإِذَا رَاحِلَتُهُ عِنْدَ رَأْسِهِ عَلَيْهَا طَعَامُهُ وَشَرَابُهُ وَمَا يُصْلِحُهُ. قَالَ أَبُو عِيسَى: هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَفِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَالنُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ وَأَنَسِ بْنِ مَالِكٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ *

٢٦٢٩. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ أَخْبَرَنَا زَيْدُ بْنُ حُبَابٍ أَخْبَرَنَا عَلِيُّ بْنُ مَسْعَدَةَ الْبَاهِلِيُّ أَخْبَرَنَا قَتَادَةُ عَنْ أَنَسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: كُلُّ ابْنِ آدَمَ خَطَّاءٌ وَخَيْرُ الْخَطَّائِينَ التَّوَّابُونَ. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ عَلِيِّ بْنِ مَسْعَدَةَ عَنْ قَتَادَةَ *

15. O istoj temi

2598. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Obavijestio nas je Ebu Muavija[184] prenijevši od Davuda b. Ebu Hinda, on od Urvea, on od Humejda b. Abdur-Rahmana el-Himjerija, on od Sa'da b. Hišama, a on da je Aiša kazala: **"Na mojim vratima smo imali vunenu zavjesu na kojoj su bile slike nekih životinja. Kad je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ugleda, reče: "Ukloni je, jer me podsjeća na ovaj svijet!"**Aiša kaže: A imali smo ishabanu plišanu haljinu, čiji je porub bio od svile, koju smo nosili. Ebu Isa veli: Ovaj hadis je hasenun.

2599. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Obavijestio nas je Abde prenijevši od Hišama b. Urvea, on od svoga oca, a on da je Aiše kazala: **"Jastuk na kome je spavao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je od uštavljene kože natrpane palminim vlaknima."** Ovaj hadis je u ovoj formi hasenun-sahihun-garibun.[185]

2600. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Obavijestio nas je Jahja b. Seid prenijevši od Sufjana, on od Ebu Ishaka, on od Ebu Mejserea, a on od Aiše da su zaklali ovcu (u kurban). Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upita: **"Šta je od nje ostalo?" Aiša reče: Ostala je samo plećka, a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, će na to: "Ostala je sva osim plećke[186]."** Ovaj hadis je sahihun. Ebu Mejsereu el-Hemdaniju je ime Amr b. Šurahbil.

2601. ISPRIČAO NAM JE Harun b. Ishak el-Hemdani; kaže: Obavijestio nas je Abde prenijevši od Hišama b. Urvea, on od svoga oca, a on da je Aiše kazala: **"Mi, Muhammedova, sallallahu alejhi ve sellem, porodica, znali smo provesti i po mjesec dana ne potpalivši vatru. Živjeli smo od hurmi i vode."** Ovaj hadis je sahihun.[187]

2602. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Obavijestio nas je Ebu Muavija prenijevši od Hišama b. Urvea, on od svoga oca, a on da je Aiše kazala: **"Kad je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, preselio na Ahiret, kod nas je ostalo nešto ječma. Jeli smo od njega onoliko koliо je Allah htio da jedemo, a onda sam rekla služavki da ostatak izvaga. Kad ga je izvagala, brzo ga je nestalo. Aiša veli:** (Imam dojam)

---

[184] Ebu Muavija Muhammed b. Hazim ed-Darir el-Kufi je pouzdan prenosilac hadisa. Najbolje je pamtio hadise od A'meša. Ponekad je, prilikom prenošenja hadisa, pravio previde. Pripadao je devetoj generaciji. Neki su sumnjali da je naginjao murdžijama.

[185] Bilježe ga El-Buhari i Muslim u *Sahihima.*

[186] Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je naglasio da je ostala sva ovca zato što ono što se podijeli ima trajnu vrijednost, jer sevapi ostaju do Sudnjeg dana, dok ono što se pojede ima privremeni karakter i prolazno je, shodno riječima Uzvišenog: "Ono što je u vas - prolazno je, a ono što je u Allaha - vječno je..." Sura *En-Nahl,* 96. ajet.

[187] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima.*

da ga nismo izvagali, da bi nam više trajao.[188]"Ovaj hadis je sahihun.[189] *Šetrun* ovdje znači nešto ječma!

2603. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Abdur-Rahman[190]; kaže: Obavijestio me je Revh b. Eslem Ebu Hatim el-Basri; kaže: Nas je obavijestio Hammad b. Seleme; kaže: Nas je obavijestio Sabit prenijevši od Enesa koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Prestrašivan sam na Allahovome Putu kako nije niko, i proganjan sam na Allahovome Putu kako nije niko. Trideset dana smo proveli ja i Bilal, a jedina hrana koju živ čovjek može jesti bilo nam je ono što je Bilal mogao ponijeti pod pazuhom."**

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[191] Ovaj se hadis odnosi na to kada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pobjegao iz Mekke, a sa njim je bio Bilal.[192] Bilal je sa sobom ponio hrane onoliko koliko je mogao pod pazuhom ponijeti.

2604. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Obavijestio nas je Junus b. Bukejr, prenijevši od Muhammeda b. Ishaka, koji je kazao: Ispričao mi je Jezid b. Zijad[193] prenijevši od Muhammeda b. Ka'ba el-Kurezija, koji je rekao: Ispričao mi je onaj koji je čuo od Alije b. Ebu Taliba da je rekao: **"Izišao sam, jednog hladnog dana, iz kuće Allahova Poslanika,**

---

[188] Mjerenje životnih namjernica prilikom kupoprodaje je obavezno, što se da vidjeti iz hadisa koji prenosi Mikdam b. Madi-Jekrib u kome Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: "Vagajte vašu hranu, Allah će vam u njoj dati bereket!" Međutim, mjerenje hrane iz bojazni da se vidi koliko je ima i hoće li je brzo nestati nije preporučljivo jer tada Allah, dž.š, u njoj uskraćuje bereket, a što se vidi iz Aišina hadisa. Muslim bilježi od Džabira: da je neki čovjek došao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, da od njega zatraži hrane. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, mu da pola tovara ječma. Čovjek, njegova porodica i njihovi gosti su taj ječam dugo jeli sve dok ga nisu izvagali, a kad su ga izvagali, brzo ga je nestalo. On ode Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, da mu to saopći, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, mu reče: "Da ga niste izvagali, još bi vam dugo bilo."

[189] Bilježi ga i El-Buhari u *Sahihu.*

[190] Abdullah b. Abdur-Rahman ed-Darimi poznati hadiski učenjak i autor jednog od musneda.

[191] Bilježe ga i Ibn Madže u *Sunenu* i Ibn Hibban u *Sahihu.*

[192] Očito se vidi da ovdje nije riječ o poznatoj Hidžri iz Mekke u Medinu, nego je riječ o jednom od Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, pokušaja bježanja od mušrika. Neki misle da je ovo bilo prilikom njegova izlaska iz Mekke i odlaska u Taif kod Abdul-Kulala, poglavice Taifa, da od njega zatraži zaštitu od mušričkih progona. On ne samo da ga nije htio zaštiti, nego je, kao što nam je poznato, naredio djeci da ga gađaju kamenjem, što su oni učinili. Tom prilikom je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio mnogo izranjavan. Neki, pak, osporavaju da je to bilo tada, jer se zna da je sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, tada bio Zejd b. Harise, a ne Bilal.

[193] Jezid b. Zijad b. Ebu Zijad Medeni je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je šestoj generaciji. On je prenio hadise od Muhammeda b. Ka'ba el-Kurezija, dok su ih od njega prenijeli Ibn Ishak i Malik.

sallallahu alejhi ve sellem. Uzeo sam kožu sa koje su bile skinute dlake, prorezah je na sredini i natakoh na vrat. Pričvrstio sam sredinu vezavši je palmovim lišćem. Bio sam jako gladan, a da je u kući Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, bilo išta od hrane, ja bih jeo. Izišao sam da nešto potražim. Naiđoh pored jednog jevreja koji je koloturom, zalijevao baštu. Provirih kroz otvor u zidu, a on (pošto me ugleda) **reče: Šta je Arape, hoćeš li, za hurme, da zalijevaš kofom? Hoću, odgovorih. Otvori vrata da uđem! On otvori i ja uđoh, a on mi dade svoju kofu. Kad god bih izlio kofu, on bi mi dao jednu hurmu. Pošto napuni moju šaku** (hurmama), **ostavih kofu i rekoh: Dosta mi je, i počeh da ih jedem. Pošto ih pojedoh, napih se vode i krenuh prema džamiji. U njoj zatekoh Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem."** Ovaj hadis je hasenun-garibun.

2605. ISPRIČAO NAM JE Ebu Hafs Amr b. Ali; kaže: Obavijestio nas je Muhammed b. Džafer; kaže: Nas je obavijestio Šu'be prenijevši od Abbasa el-Džurejrija,[194] koji je kazao: Čuo sam Ebu Osmana en-Nehdija[195] kada priča od Ebu Hurejrea **da ih je snašla glad i da im je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, davao po jednu hurmu.**[196] Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[197]

2606. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Obavijestio nas je Abde prenijevši od Hišama b. Urvea, on od svoga oca, on od Vehba b. Kejsana, a on od Džabira b. Abdullaha koji je kazao: **"Poslao nas je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, tri stotine** (u jedan vojni pohod).[198] **Putnu opskrbu smo na sebi ponijeli. Ubzo nam je ponestalo opskrbe. Ostalo je samo toliko da je svaki čovjek mogao dobiti po jednu hurmu dnevno. Neko mu reče: Ebu Abdullahu, šta je jedna hurma za čovjeka?**

---

[194] Abbas b. Feruh el-Džurejri Ebu Muhammed el-Basri je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je šestoj generaciji.

[195] Ebu Osman Abdur-Rahman b. Mel en-Nehdi je pouzdan i siguran prenosilac hadisa: Pripadao je trećoj generaciji.

[196] Ali el-Kari smatra da je stanovnike sofe snašla teška glad i to dok su bili na nekom dugačkom putovanju i da im je tada Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, davao po jednu hurmu kako bi im moglo biti dok se ne vrate kući. Međutim, Abdur-Rahman el-Mubarekfori veli da nije naišao ni na jednu izričitu predaju iz koje bi se moglo vidjeti da se ovdje radilo o stanovnicima sofe. Hoće da kaže da su u takvom stanju bili svi ashabi koji su se sa njim našli na tom putovanju. U Ibn Madžinoj predaji stoji da ih je na tom putovanju sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, bilo sedmerica. Jedan od njih veli: Davao mi je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, po sedam hurmi, za svakog od nas po jednu.

[197] Bilježi ga i Ibn Madže u *Sunenu*.

[198] U predaji koju je El-Buhari zabilježio u *Sahihu*, u poglavlju O vojnim pohodima, stoji: "Poslao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nas tri stotine konjanika pod komandom Ebu Ubejdea b. Džeraha da motrimo na kurejševićku karavanu. Na morskoj obali smo ostali pola mjeseca."

On reče: Osjetili smo njen značaj tek kad smo i nju izgubili. Stigosmo moru, kad tamo more izbacilo kita. Jeli smo ga osamnaest dana."[199]
Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[200]

2607. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Obavijestio nes je Junus b. Bukejr prenijevši od Muhammeda b. Ishaka koji je kazao: Ispričao mi je Jezid b. Zijad, prenijevši da je Muhammed b. Ka'b el-Kurezi rekao: Ispričao mi je onaj koji je čuo Aliju b. Ebu Taliba kada je rekao: **"Sjedili smo sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, u džamiji[201] kad se pomoli Mus'ab b. Umejr,[202] koji je na sebi imao samo prugasti ogrtač zakrpljen kožom. Kad ga ugleda, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zaplaka imajući u vidu kakvu je udobnost imao, a u kakvom je stanju sada. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "Kako ćete se ponašati tada kada budete, u takvom izobilju, da ćete jutrom oblačiti jednu, a predvečer drugu odjeću i kada pred vama bude više posuda sa različitom hranom i kada budete zastirali zidove vaših domova skupocjenim platnima kakvim se zastire Ka'ba?" Rekoše: Tada ćemo biti bolji nego danas. Posvetit ćemo se ibadetu, a nećemo brinuti o opskrbi. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, će na to: "Ne, vi ste danas daleko bolji nego što ćete biti tada!"**

Ovaj hadis je hasenun-garibun. Jezid b. Zijad je Medinelija. Od njega su hadise prenijeli Malik b. Enes i drugi učenjaci, dok su od Jezida b. Zijada ed-Dimeškija, koji prenosi od Zuhrija, hadise prenijeli Veki' i Mervan b. Muavija. Od Jezida b. Ebu Zijada Kufija su hadise prenijeli Sufjan, Šu'be, Ibn Ujejne i drugi učenjaci.

2608. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Obavijestio nas je Junus b. Bukejr; kaže: Ispričao mi je Omer b. Zerr[203]; kaže: Obavijestio nas je Mudžahid prenijevši da je Ebu Hurejre kazao: **"Stanovnici sofe su bili**

---

[199] U Muslimovoj predaji ovog hadisa stoji: "Ostali smo, nas tri stotine, mjesec dana i ugojili smo se." U drugoj njegovoj predaji stoji: "Jeli smo je pola mjeseca." U trećoj njegovoj predaji stoji: "Vojska ju je jela osamnaest dana."

[200] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima*.

[201] Sjedili smo sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, u njegovoj džamiji u Medini, ili, pak, u džamiji u Kubau.

[202] Mus'ab b. Umejr je imao veliki imetak u Mekki, on je to sve ostavio i, Allaha radi, otišao u Medinu. Tamo je živio kao puki siromah, na sofi Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, džamije sa ostalim siromasima. Naime, njega je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nakon drugog sastanka na Akkabi, poslao u Medinu da tamošnje muslimane poučava vjeri. U predislamsko doba on je bio jedan od onih koji su najraskošnije živjeli.

[203] Omer b. Zerr b. Abdullah b. Zurare el-Hemdani Ebu Zerr el-Kufi je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je šestoj generaciji. Sumnja se da je pripadao murdžijama.

gosti sljedbenika islama. Oni nisu imali ni porodice ni imetka.[204] **Tako mi Onoga osim koga drugog Boga, nema, od gladi sam stomak pritiskao za Zemlju i stavljao kamen na njega! Jednog dana sam sjeo na put kojim su obično prolazili** (neki ashabi). **Naiđe Ebu Bekr, a ja ga upitah za jedan ajet iz Allahove Knjige, samo za to ne bi li me poveo sa sobom** (da me nahrani). **Međutim, on prođe i ne povede me. Nakon toga naiđe Omer, a ja i njega upitah za jedan ajet iz Allahove Knjige samo za to ne bi li me poveo sa sobom** (da me nahrani). **Međutim, i on prođe i ne povede me.**[205] **Potom naiđe Ebu Kasim, sallallahu alejhi ve sellem. Kad me ugleda, osmijehnu se i reče: "Ebu Hurejre!"**[206] **Odazivam ti se, Allahov Poslaniče, odgovorih. "Slijedi me," reče," i nastavi put!" Ja krenuh za njim. On dođe do kuće i uđe. Ja zatražih dozvolu, i pošto mi bi dozvoljeno, uđoh i ja. Kad ugleda posudu s mlijekom,** (Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem,) **upita: "Odakle vam ovo mlijeko?" Donio nam je taj i taj, reče neko, a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "Ebu Hurejre!" Odazivam ti se, Allahov Poslaniče, odgovorih. "Idi i pozovi ostale stanovnike sofe! Oni su gosti sljedbenika islama. Oni nemaju ni porodice ni imetka." Inače bi svaki put kad dođe zekat poslao ga njima, a sebi ne bi uzimao ništa, a kad bi dobio od nekoga poklon, dijelio bi ga sa njima. Rekoh** (u sebi): **Šta je ova posuda za onolike stanovnike sofe? Vjerovatno će za posudu** (s mlijekom), **Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zadužiti mene da ih ja naokolo častim, pa valjda da i meni nešto ostane. Valjda će mi ostati toliko kako mogu glad utoliti. Ja moram biti pokoran Allahu i Njegovu Poslaniku. Otišao sam do njih i pozvao ih. Kad su ušli i posjedali, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "Ebu Hurejre, uzmi posudu i počasti ih!" Uzeo sam posudu i dodao je prvom. On se napi, i pošto se zasiti, vrati mi je, a ja je dodadoh sljedećem i sve tako redom dok na kraju sa**

---

[204] Živjeli su na sofi Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, džamije i živjeli od onoga što bi im ko dao. Ebu Nuajm u djelu *Hil'jetul-evlijai vet-tabekatil-esfijai* spomenuo je preko stotinu imena onih koji su tu živjeli. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je jednom prilikom rekao: "Ko od vas ima hrane za dvoje, neka (od njih) povede i trećeg. Ko od vas ima hrane za troje, (neka od njih) povede i četvrtog, a ko ima hrane za četvero, (neka od njih) povede i petog." Ebu Nuajm u spomenutom djelu bilježi da je Ibn Sirin kazao: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bi nakon namaza stanovnike sofe dijelio među ashabima. Neko bi od ashaba (na jelo) poveo jednog, neko dvojicu i tako redom dok ne spomenu da bi neki od njih poveli desetericu."

[205] Ibn Hadžer el-Askalani veli: Možda su Ebu Bekr i Omer shvatili Ebu Hurejreovu namjeru, ali nisu ni oni imali ništa od harane kod kuće da bi ga pozvali. Iz Ebu Hazmove predaje se vidi da je Omer žalio zbog toga što nije mogao povesti Ebu Hurejrea sa sobom, ali nije imao u kući ništa od hrane.

[206] Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je na licu Ebu Hurejrea prepoznao da mu je dotužila glad.

njom ne dođoh, nakon što se svi napojiše, do Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uze posudu, stavi je na svoju ruku, osmijehnu se i reče: "Pij, Ebu Hurejre" i ja se napih. On mi opet reče pij. Tako sam ja pio, a on mi govorio pij. Na kraju rekoh: Tako mi Onoga koji te je sa istinom poslao, ne mogu više! Tek tada on uze posudu, zahvali Allahu, prouči Bismillu i napi se.[207]"Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[208]

2609. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Humejd er-Razi; kaže: Obavijestio nas je Abdul-Aziz b. Abdullah el-Kureši[209]; kaže: Ispričao mi je Jahja el-Bekka[210] prenijevši da je Ibn Omer kazao: "**Jednom se čovjeku**[211] **u prisustvu, Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, podrignu. On reče: "Nosi, od nas, to tvoje podrigivanje! Zaista će oni koji su na ovome svijetu bili najsitiji najduže gladovati na Sudnjem danu."** Ovaj hadis je u ovoj formi hasenun-garibun.[212] O ovoj temi prenesen je hadis i od Ebu Džuhajfea.

2610. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Ebu Avane prenijevši od Katadea, on od Ebu Burdea b. Ebu Musaa, a on od svoga oca koji je kazao: "**Sinčiću moj, da si nas vidio sa Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, kada bi nas zadesila kiša ili hladnoća, pomislio bi da je naš vonj vonj brava.**[213]"

---

[207] Ovdje je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pokazao jednu od svojih mu'džiza. Naime, njegovom dovom dao je Allah, dž.š., toliki bereket u mlijeko da su se svi stanovnici sofe, kojih je bilo preko stotinu, zasitili iz jedne male posude.

[208] Bilježi ga i El-Buhari u *Sahihu.*

[209] Abdul-Aziz b. Abdullah el-Kureši Ebu Jahja en-Nemreki er-Razi je munkerul-hadis. To znači da je prilikom prenošenja hadisa često protivrječio drugim pouzdanijim prenosiocima. Pripadao je osmoj generaciji.

[210] Jahja b. Muslim, ili Jahja b. Sulejm b. Hulejd el-Basri el-Huddani, poznat kao Jahja el-Bekka, je slab prenosilac hadisa. Pripadao je četvrtoj generaciji.

[211] To je, po mišljenju Et-Turbeštija, bio Vehb Ebu Džuhajfe es-Suvai. Podrignulo mu se jer je previše jeo. Vehb Ebu Džuhajfe kaže: Jedanput sam jeo poparu od pšenična hljeba i mesa, a nakon toga otišao Allahovu Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem. Pošto mi se podrignu, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "Nosi od nas to tvoje podrigivanje, uistinu će oni koji su bili najsitiji na ovom svijetu najduže gladovati na Sudnjem danu!" U predaji ovog hadisa koju bilježe Et-Taberani u *El-Mu'džemul-kebiru* i u *El-Mu'džemul-vesitu* i El-Bejheki u *Sunenu* stoji dodatak: "Nakon ovoga Ebu Džuhajfe, do kraja života, više nije napunio svoj stomak. Ako bi ručao, ne bi večerao ili, ako bi večerao, ne bi ručao." U predaji koju bilježi Ibn Ebu Dunija, Ebu Džuhajfe kaže: "Više od trideset godina nisam napunio svoj stomak."

[212] Bilježi ga i El-Bejheki u *Sunenu*. U njegovu senedu su Abdul-Aziz b. Abdullah i Jahja el-Bekka koji su, po ocjeni hadiskih učenjaka, slabi prenosioci hadisa.

[213] Prilikom kiše i velike hladnoće ashabi su oblačili vunenu odjeću. Onaj ko bi sjedio sa njima osjećao bi da mirišu na brave, jer je vuna tako mirisala.

Ovaj hadis je sahihun.[214] Smisao ovog hadisa ukazuje na to da im je odjeća bila vunena. Kada bi ih snašla kiša iz njihove odjeće izlazio bi miris brava.

2611. ISPRIČAO NAM JE Abbas ed-Duri; kaže: Obavijestio nas je Abdullah b. Jezid el-Mukri; kaže: Nas je obavijestio Seid b. Ebu Ejub prenijevši od Ebu Merhuma Abdur-Rahima b. Mejmuna, on od Sehla b. Muaza b. Enesa el-Džuhenija, a on od svoga oca da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"Ko, iz skrušenosti prema Allahu, napusti luksuzno oblačenje iako je imućan, Allah će ga, na Sudnjem danu, pozvati pred svim stvorenjima da izabere sebi odjeću koju nose vjernici, onakvu kakvu želi."**

2612. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Humejd er-Razi; kaže: Obavijestio nas je Zafir b. Sulejman[215] prenijevši od Israila[216], on od Šebiba b. Bešira, a on od Enesa b. Malika koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Svi troškovi** (na porodicu) **spadaju u trošenje na Allahovome putu, osim** (bespotrebne) **gradnje! U njoj nikakva dobra nema!"**

Ovaj hadis je garibun. Muhammed b. Humejd je kazao: Šebib b. Bešir, a on je, ustvari, Šebib b. Bišr.

2613. ISPRIČAO NAM JE Alija b. Hudžr; kaže: Obavijestio nas je Šerik[217] prenijevši od Ebu Ishaka[218], a on od Harisea b. Mudarriba,[219] koji je kazao: **"Otišli smo Habbabu[220] da ga obiđemo jer se sedam puta kauterizirao. On reče: Moja bolest se oduljila, da nisam čuo Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada je rekao: "Ne želite sebi smrt," ja bih je sebi zaželio!"** Rekao je i ovo: **"Osoba će biti nagrađena za sve što potroši** (na porodicu) **osim za ono što uloži u zemlju, ili je kazao: u izgradnju."** Ovaj hadis je sahihun.[221]

---

[214] Bilježe ga i Ebu Davud i Ibn Madže u *sunenima.*

[215] Zafir b. Sulejman el-Ejadi Ebu Sulejman el-Kuhustani je iskren prenosilac hadisa, ali je puno pravio previde. Pripadao je devetoj generaciji. Bio je kadija u Sidžistanu.

[216] Israil b. Junus b. Ebu Ishak el-Hemdani Ebu Jusuf el-Kufi je pouzdan prenosilac hadisa. Neki su ga neosnovano kritikovali. Pripadao je sedmoj generaciji.

[217] Šerik b. Abdullah en-Nehai Ebu Abdullah el-Kufi je iskren prenosilac hadisa ali je prilikom prenošenja hadisa puno griješio. Bio je kadija u Vasitu i Kufi. Bio je vrijedan i pravedan. Kad je preuzeo funkciju kadije u Kufi, promijenilo mu se pamćenje. Pripadao je osmoj generaciji.

[218] Ebu Ishak Amr b. Abdullah el-Hemdani es-Sebi'i je pouzdan prenosilac hadisa i pobožan čovjek. Posenilio je pred kraj života. Pripadao je trećoj generaciji.

[219] Harise b. Mudarrib el-Abdi el-Kufi je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je drugoj generaciji. Pogriješili su oni što su prenijeli od Alija b. Medinija da ga je kao raviju odbacio.

[220] Tj. Habbabu b. Erettu, poznatom Vjerovjesnikovu ashabu koji je veoma rano primio islam i jednom od učesnika bitke na Bedru. Umro je u Kufi 37. godine po Hidžri.

[221] Bilježi ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu.*

2614. ISPRIČAO NAM JE Džarud[222]; kaže: Obavijestio nas je Fadl b. Musa, prenijevši od Sufjana es-Sevrija, on od Ebu Hamze[223], a on od Ibrahima[224] da je kazao: "**Za svaku** (bespotrebnu) **gradnju će se odgovarati. Rekoh: A šta kažeš za ono što je neophodno? On reče: Za to nema ni nagrade ni odgovornosti.** "[225]

2615. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Obavijestio nas je Ebu Ahmed ez-Zubejri; kaže: Nas je obavijestio Halid b.Tuhman Ebu A'la[226]; kaže: Ispričao mi je Husajn[227] i kazao: Dođe neki prosjak i zatraži (pomoć) od Ibn Abbasa. Ibn Abbas ga upita: Svjedočiš li da je samo Allah Bog? Da, odgovori. Svjedočiš li da je Muhammed Allahov Poslanik? Da, odgovori. A postiš li ramazan? Da, odgovori. On reče: Pitao sam te zato što i prosjak ima pravo. Dužni smo te pomoći, i dade mu odjeću, a onda reče: Čuo sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada je rekao: **"Koji god musliman obuče muslimana davši mu odjeću bit će pod Allahovom zaštitom sve dok je na njemu i krpa od te odjeće."**[228] Ovaj hadis je u ovoj formi hasenun-garibun.[229]

2616. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Obavijestili su nas Abdul-Vehhab es-Sekafi, Muhammed b. Džafer, Ibn Ebu Adij i Jahja b. Seid, oni su prenijeli od Avfa b. Ebu Džemile, on od Zurarea b. Evfaa[230], a on od Abdullaha b. Selama[231] da je kazao: "**Kada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, došao,** tj. u Medinu[232], **svijet je odjurio pred njega. Neko reče došao je Allahov Poslanik, sallallahu**

---

[222] Džarud b. Muaz es-Sulemi et-Tirmizi je pouzdan prenosilac hadisa. Neki su sumnjali da je murdžija. Pripadao je desetoj generaciji.

[223] Ebu Hamza Mejmun el-A'ver el-Kassab je slab prenosilac hadisa. Pripadao je šestoj generaciji. Više je poznat po nadimku (Ebu Hamza) nego po imenu.

[224] Ovo su riječi učenjaka Ibrahima en-Nehaija.

[225] Postoje vidovi izgradnje za koju će onaj ko u njih uloži sredstva biti nagrađen. To su izgradnja džamija, škola, fakulteta, sirotišta, musafirhana i drugih općekorisnih ustanova te doma svojoj djeci.

[226] Halid b. Tuhman Ebu A'la el-Kufi je iskren prenosilac hadisa. Pred kraj života je posenilio. Neki su za njega tvrdili da je šiija. Pripadao je petoj generaciji.

[227] Husajn b. Malik el-Bedželi el-Kufi je iskren prenosilac hadisa. Pripadao je trećoj generaciji. Ibn Hadžer el-Askalani u djelu *Tehzibut-tehzib* tvrdi da je Et-Tirmizi od njega prenio samo ovaj hadis.

[228] U Hakimovoj predaji ovog hadisa stoji: "...Bit će pod Allahovom zaštitom sve dotle dok je na njemu i konac od te odjeće."

[229] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Hakim u *Mustedreku*. Hakim kaže da mu je sened vjerodostojan.

[230] Zurare b. Evfa el-Amiri el-Havši el-Basri je pouzdan prenosilac hadisa i veoma pobožan čovjek. Pripadao je trećoj generaciji. Bio je kadija u Basri. Umro je na namazu.

[231] Abdullah b. Selam Ebu Jusuf el-Israili. Bilo mu je ime Husejn pa mu je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dao ime Abdullah. Umro je u Medini 43. godine po Hidžri.

[232] Ovo su riječi nekog od prenosilaca hadisa.

alejhi ve sellem, pa sam i ja otišao sa svijetom da ga vidim. Kad sam pogledao lice Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, znao sam da njegovo lice nije lice lažova. Prvo što je progovorio bilo je: O ljudi širite selam, hranite gladne i klanjajte dok svijet spava, ući ćete u Džennet spašeni." Ovaj hadis je sahihun.[233]

2617. ISPRIČAO NAM JE Husejn b. Hasan el-Mirvezi, u Mekki; kaže: Obavijestio nas je Ibn Ebu Adij; kaže: Nas je obavijestio Humejd[234] prenijevši da je Enes kazao: **"Kada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, došao u Medinu, dođoše mu muhadžiri i rekoše: Allahov Poslaniče! Nismo vidjeli da je neko prema nama ljepše postupio, svjedno da li bio bogat ili siromašan, od ovih kod kojih smo odsjeli. Dali su nam sve što nam treba i sve sa nama podjednako dijele[235], tako da se bojimo da oni ne pokupe sve sevape. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, će na to: "Neće, ukoliko se budete molili Allahu za njih i ukoliko im budete zahvalni na tome."** Ovaj hadis je hasenun-sahihun-garibun.[236]

2618. ISPRIČAO NAM JE Ishak b. Musa el-Ensari; kaže: Obavijestio nas je Muhammed b. Ma'n el-Medini el-Gifari[237]; kaže: Ispričao mi je moj otac[238] prenijevši od Seida el-Makburija, on od Ebu Hurejrea, a on da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"Onaj koji je sit a zahvalan** (Allahu) **na rangu je postača koji post strpljivo podnosi."** Ovaj hadis je hasenun-garibun.[239]

2619. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Obavijestio nas je Abde prenijevši od Hišama b. Urvea, on od Musaa b. Ukbea, on od Abdullaha b. Amra el-Evdija[240], a on od Abdullaha b. Mes'uda koji je kazao da je

---

[233] Bilježe ga i Ibn Madže i Ed-Darimi u *Sunenima.*

[234] Humejd b. Ebu Humejd et-Tavil Ebu Ubejde el-Basri je pouzdan prenosilac hadisa, ali je bio mudellis. Pripadao je petoj generaciji ravija.

[235] Poznato je da su starosjedioci Medine, ensarije toplo primili svoju braću koji su došli iz Mekke, muhadžire i sa njima sve što su imali, i kuće i bašče napola podijelili. Čak su im i ženu, ukoliko su imali dvije, jednu razvjenčali i dali. Uzvišeni Allah za njih u suri *El-Hašr,* u 9. ajetu, kaže: "I onima koji su Medinu za življenje izabrali i domom prave vjere još prije njih je učinili; oni vole one koji im se doseljavaju i u grudima svojim nikakvu tegobu, zato što im se daje, ne osjećaju, i više vole njima nego sebi, mada im je samima potrebno.A oni koji se uščuvaju lakomosti, oni će sigurno uspjeti."

[236] Bilježe ga i Ebu Davud i El-Nesai u *Sunenima.*

[237] Muhammed b. Ma'n b. Muhammed b. Ma'n el-Medini Ebu Junus el-Gifari je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je osmoj generaciji.

[238] Ma'n b. Muhammed b. Ma'n b. Nedle el-Gifari je prihvatljiv (makbul) prenosilac hadisa. Pripadao je šestoj generaciji.

[239] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu,* Ibn Madže u *Sunenu* i Hakim u *Mustedreku.* Hakim ga smatra vjerodostojnim hadisom.

[240] Abdullah b. Amr el-Evdi el-Kufi je prihvatljiv (makbul) prenosilac hadisa. Pripadao je trećoj generaciji. Ibn Hibban ga je svrstao među pouzdane prenosioce, i od njega bilježi

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Hoćete li da vas obavijestim o tome ko će biti zabranjen vatri i vatra njemu? To će biti svako ko je bio blizak, jednostavan i skroman** (sa svijetom)." Ovaj hadis je garibun.[241]

2620. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Obavijestio nas je Veki' prenijevši od Šu'bea, on od Hakema, on od Ibrahima, a on da je Esved b. Jezid kazao: **"Rekao sam: Aiša, šta bi Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, radio kada bi ušao u kuću? Ona reče: Pomagao bi ukućanima, a kada bi nastupilo namasko vrijeme, otišao bi da klanja."**Ovaj hadis je sahihun.[242]

2621. ISPRIČAO NAM JE Suvejd; kaže: Obavijestio nas je Abdullah b. Mubarek prenijevši od Imrana b. Zejda et-Taglibija, on od Zejda el-Ammija, a on da je Enes b. Malik kazao: **"Kad bi Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, neko sreo i sa njim se rukovao,** (Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem) **ne bi spuštao svoju ruku iz njegove sve dok ovaj ne bi ispustio svoju ruku, niti bi se od njega okretao dok se ovaj ne bi okrenuo, niti ga je ikad neko vidio da je pružio noge pred onima sa kojima bi sjedio."** Ovaj hadis je garibun.

2622. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Obavijestio nas je Ebu Ahves prenijevši od Ataa b. Saiba, on od svoga oca[243], a on od Abdullaha b. Amra da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem kazao: **"Jedan je čovjek, koji je živio prije vas, izišao u svome ogrtaču oholeći se u njemu pa je Allah naredio zemlji te ga je progutala. On će u nju** (tako) **propadati ili je kazao tonuti sve do Sudnjeg dana."** Ebu Isa kaže: Ovaj hadis je sahihun.[244]

2623. ISPRIČAO NAM JE Suvejd b. Nasr; kaže: Obavijestio nas je Abdullah prenijevši od Muhammeda b. Adžlana, on od Amra b. Šuajba, on od svoga oca, on od djeda, a on da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"Oholi će na Sudnjem danu biti proživljeni u liku ljudi, ali poput sitnih mrava. Bit će ponižavani na svakome mjestu. Bit će odvedeni u zatvor u Džehennemu koji se zove Bules, gdje će u velikoj vatri gorjeti, a bit će napajani ekstraktima - gnojom stanovnika Džehennema."**Ovaj hadis je hasenun.[245]

---

hadis u *Sahihu*. Po mišljenju Ibn Hadžera el-Askalanija, Et-Tirmizi je od njega zabilježio samo ovaj hadis.

[241] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Et-Taberani *u El-Mu'džemul-kebiru.*

[242] Bilježi ga i El-Buhari u *Sahihu.*

[243] Saiba b. Malika, ili b. Zejda, el-Kufija. On je bio pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je drugoj generaciji.

[244] Bilježi ga i El-Buhari u *Sahihu.*

[245] Bilježi ga i El-Nesai u *Sunenu.*

2624. ISPRIČALI SU NAM Abd b. Humejd i Abbas b. Muhammed ed-Duri i kazali: Obavijestio nas je Abdullah b. Jezid; kaže: Nas je obavijestio Seid b. Ebu Ejub; kaže: Ispričao mi je Ebu Merhum Abdur-Rahim b. Mejmun prenijevši od Sehla b. Muaza b. Enesa, a on od svoga oca, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: "**Ko savlada srdžbu onda kada je u mogućnosti da je ispolji, Allah će ga pozvati pred svim stvorenjima da odabere sebi huriju koju želi.**" Ovaj hadis je hasenun-garibun.[246]

2625. ISPRIČAO NAM JE Seleme b. Šebib[247]; kaže: Obavijestio nas je Abdullah b. Ibrahim el-Gifari el-Medini[248]; kaže: Ispričao mi je moj otac, prenijevši od Ebu Bekra b. Munkedira, a on od Džabira koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "**Kod bude posjedovao troje, Allah će ga uzeti pod svoju zaštitu i uvesti ga u Džennet: blagost prema slabašnom, ljubaznost prema roditeljima i dobročinstvo prema potčinjenom.**" Ovaj hadis je garibun.[249]

2626. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Obavijestio nas je Ebu Ahves prenijevši od Lejsa, on od Šehra b. Havšeba, on od Abdur-Rahmana b. Ganma, a on od Ebu Zerra koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: Uzvišeni Allah veli: "**O, Moji robovi[250], svi ste u zabludi, osim onih koje Ja uputim na Pravi Put, pa molite Me za uputu, Ja ću vas uputiti! Svi ste siromašni osim onih kojima Ja bogatstvo dam, pa molite Me, Ja ću vas opskrbiti! Svi ste grješnici, osim onih kojima oprostim, zato, ko zna da sam Ja moćan oprostiti, neka od Mene traži oprosta, Ja ću mu oprostiti, nije Me briga! Kada biste svi, od prvog do posljednjeg, živi i mrtvi, mladi i stari, bili bogobojazni poput najbogobojaznijeg Moga roba, to Moju vlast ne bi uvećalo ni koliko za krilo mušice! Isto tako, kada biste svi, od prvog do posljednjeg, živi i mrtvi, mladi i stari, bili poput najgoreg Moga roba, to Moju vlast ne bi umanjilo ni koliko za krilo mušice! Kada biste se svi vi, od prvog do posljednjeg, živi i mrtvi mladi i stari, sakupili na jednu visoravan i svaki od vas tražio što želi, i kad bih svakom od vas dao ono što je tražio, to od onoga što posjedujem ne bi umanjilo ni koliko bi**

---

[246] Bilježe ga i Ebu Davud i Ibn Madže u *Sunenima.*

[247] Seleme b. Šebib en-Nejsaburi je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je jedanaestoj generaciji. Nastanio se u Mekki.

[248] Abdullah b. Ibrahim b. Ebu Amr el-Gifari Ebu Muhammed el-Medeni je prenosilac koga su hadiski učenjaci odbacili. Ibn Hibban smatra da je izmišljao hadise. Pripadao je desetoj generaciji.

[249] Po mišljenju El-Mubarekforija, ovaj hadis je slab jer su u njegovu senedu Abdullah b. Ibrahim, koga su hadiski učenjaci kao prenosioca odbacili, i njegov otac Ibrahim b. Ebu Amr el-Gifari koji kao prenosilac hadisa nije dovoljno poznat, medžhul.

[250] Et-Tibi smatra da su ove riječi upućene i ljudima i džinima.

neki od vas na igli, kada bi je umočio u more, vode izvukao. To, zato, što sam Ja plemenit, imućan i slavan i činim što hoću, a Moj dar i Moja kazna su riječi![251] Moja naredba za nešto kad hoću da bude je da reknem: Budi, i ono bude!"

Ovaj hadis je hasenun.[252] Neki su ovaj hadis prenijeli od Šehra b. Havšeba, on od Madikeriba, on od Ebu Zerra, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, slično prethodnom hadisu.

2627. ISPRIČAO NAM JE Ubejd b. Esbat b. Muhammed el-Kureši; kaže: Obavijestio nas je moj otac; kaže: Nas je obavijestio A'meš prenijevši od Abdullaha b. Abdullaha[253], on od Sa'da, Talhina štićenika[254], a on da je Ibn Omer kazao: Čuo sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kada priča hadis, nisam ga čuo samo jedanput, dvaput, nego i sedam puta i pa i više od toga. Čuo sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada veli: **"Među Izraelićanima je bio čovjek po imenu Kifl. Nije se sustezao od griješenja. Jednog dana mu dođe neka žena kojoj dade šezdeset dinara da sa njom vodi ljubav. Kad joj priđe, kao što čovjek prilazi ženi, ona zadrhta i zaplaka. Šta te uplaka, upita on. Da te nisam primorao? Nisi, odgovori ona, i reče: Ovo do sad nisam nikad radila, ali me je sada nužda natjerala na to. Čuvši te riječi, on reče: Svjedeno je li te na to natjerala nužda ili nije, idi, a to što sam ti dao, tvoje je, a onda povika: Ne, tako mi Allaha, nakon nje, više nikada neću pogriješiti prema Allahu. On te noći umrije, a na njegovim vratima osvanu natpis: Allah je oprostio Kiflu."** Ovaj hadis je hasenun.[255]

Prenijeli su ga Šejban i drugi od A'meša kao merfu' hadis. Neki su ga prenijeli od A'meša, ali ne kao merfu'. Ebu Bekr b. Ajjaš je ovaj hadis prenio od A'meša i u njemu pogriješio rekavši: od Abdullaha b. Abdullaha, on od Seida b. Džubejra, a on od Ibn Omera. On nije sačuvan. Abdullah b. Abdullah er-Razi je Kufi. Njegova nena je bila sluškinja kod Alije b. Ebu Taliba. Od Abdullaha b. Abdullaha er-Razija su hadise prenijeli Ubejde ed-Dabijji, Hadždžadž b. Ertate i mnogi drugi.

---

[251] Moj da,r kada hoću da nekome nešto dam, i Moja kazna, kada hoću da nekoga kaznim su riječi: Budi i ono bude. U suri *Jasin*, u 82. ajetu Uzvišeni Allah kaže: "i zaista On može, kada nešto hoće, samo za to rekne: Budi! - i ono bude!"

[252] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Ibn Madže u *Sunenu*. Slično ovome bilježi i Muslim u *Sahihu*.

[253] Abdullah b. Abdullah er-Razi, porijeklom iz Kufe, iskren je prenosilac hadisa. Pripadao je četvrtoj generaciji.

[254] Ibn Hadžer el-Askalani u djelu *Takribut-tehzib* kaže: Sa'd, Talhin štićenik je kao prenosilac hadisa nedovoljno poznat (medžhul). Pripadao je četvrtoj generaciji.

[255] Bilježi ga i Ibn Hibban u *Sahihu*.

2628. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Obavijestio nas je Ebu Muavija[256] prenijevši od A'meša, on od Umarea b. Umejra, on od Harisa b. Suvejda[257]; kaže: Ispričao nam je Abdullah[258] dva hadisa, jedan od sebe, a drugi od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Abdullah kaže: **"Vjernik na svoje grijehe gleda kao da su planina pa se boji da na njega ne padne, dok grješnik na svoje grijehe gleda kao da je muha pala na njegov nos, a on ovako samo mahne i ona odleti."** Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: **"Allah se više obraduje pokajanju jednog od vas nego čovjek koji u pustinji izgubi jahalicu na kojoj je njegova hrana, voda i druge potrebne stvari. Krene da je traži i taman kad dođe u situaciju da gotovo umre, rekne: Vratit ću se tamo gdje sam je izgubio i tamo ću umrijeti. Vrati se na to mjesto, savlada ga san i zaspi. Kad se probudi, a jahalica sa hranom, vodom i ostalim potrepštinama pored njegove glave."**

Ebu Isa kaže: Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[259] O ovoj temi preneseni su hadisi i od Ebu Hurejrea, Nu'mana b. Beširа i Enesa b. Malika od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

2629. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Obavijestio nas je Zejd b. Hubab; kaže: Nas je obavijestio Alija b. Mes'ade el-Bahili[260]; kaže: Nas je obavijestio Katade prenijevši od Enesa, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem: **"Svaki čovjek mnogo griješi, a najbolji među grješnicima su oni koji se mnogo kaju."**Ovaj hadis je garibun.[261] Poznat nam je samo preko Alije b. Mes'adea od Katadea.

١٦. باب منه

٢٦٣٠. حَدَّثَنَا سُوَيْدٌ أَخبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيُكْرِمْ ضَيْفَهُ. وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيَقُلْ خَيْرًا أَوْ لِيَصْمُتْ**. هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ. وَفِي الْبَابِ عَنْ عَائِشَةَ وَأَنَسٍ وَأَبِي شُرَيْحٍ الْكَعْبِيِّ وهو الْعَدَوِيِّ. وَاسْمُهُ خُوَيْلِدُ بْنُ عَمْرٍو *

---

[256] Ebu Muavija Muhammed b. Hazim ed-Darir el-Kufi je pouzdan prenosilac hadisa. On je najbolje pamtio hadise A'meša. Pripadao je devetoj generaciji.
[257] Haris b. Suvejd et-Tejmi Ebu Aiše el-Kufi je pouzdan i siguran prenosilac hadisa. Pripadao je drugoj generaciji.
[258] Abdullah b. Mes'ud.
[259] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima.*
[260] Alija b. Mes'ade el-Bahili Ebu Habib el-Basri je iskren prenosilac hadisa, ali je prilikom prenošenja hadisa pravio previde. Pripadao je sedmoj generaciji.
[261] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Ibn Madže i Ed-Darimi u *Sunenima* i Hakim u *Mustedreku.* Hakim ga smatra vjerodostojnim hadisom.

٢٦٣١. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ عَنْ يَزِيدَ بْنِ عَمْرٍو عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْحُبُلِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **مَنْ صَمَتَ نَجَا**. هَذَا حَدِيثٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ ابْنِ لَهِيعَةَ *

16. O istoj temi

2630. ISPRIČAO NAM JE Suvejd; kaže: Obavijestio nas je Abdullah b. Mubarek prenijevši od Ma'mera, on od Zuhrija, on od Ebu Selemea, on od Ebu Hurejrea, a on da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"Ko vjeruje u Allaha i Sudnji dan, neka počasti svoga gosta[262]. Ko vjeruje u Allaha i Sudnji dan, neka govori ono što je dobro ili neka šuti."**

Ovaj hadis je sahihun.[263] O ovoj temi preneseni su hadisi i od Aiše, Enesa i Ebu Šurejha el-Ka'bija, a on je El-Adevi, ime mu je Huvejlid b. Amr.

2631. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Ibn Lehi'a prenijevši od Jezida b. Amra, on od Ebu Abdur-Rahmana el-Hubulija, a on od Abdullaha b. Amra koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Ko bude šutio, bit će spašen."**[264] Ovaj hadis nam je poznat samo preko Ibn Lehie.[265]

١٧. باب منه

٢٦٣٢. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعِيدٍ الْجَوْهَرِيُّ أَخْبَرَنَا أَبُو أُسَامَةَ حَدَّثَنِي بُرَيْدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى قَالَ: **سُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيُّ الْمُسْلِمِينَ أَفْضَلُ؟ قَالَ: مَنْ سَلِمَ الْمُسْلِمُونَ مِنْ لِسَانِهِ وَيَدِهِ**. هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ أَبِي مُوسَى *

٢٦٣٣. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ أَبِي يَزِيدَ الْهَمْدَانِيُّ عَنْ ثَوْرِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ خَالِدِ بْنِ مَعْدَانَ عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **مَنْ عَيَّرَ أَخَاهُ بِذَنْبٍ لَمْ**

---

[262] Pod čašćenjem gosta misli se na to da ga dočeka vesela lica, da mu uputi riječi dobrodošlice i da ga ugosti najboljom hranom koju ima, tri dana i tri noći, ukoliko planira da ostane toliko. Toliko je obavezan, međutim, ako ostane više od tri dana to će mu se računati kao sadaka.

[263] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima.*

[264] Ko bude razmišljao prije negoli progovori da li je to što želi reći dobro ili nije i ne govori ružne i bespotrebne riječ, taj će se spasiti od jezika, zbog koga će najviše ljudi goriti u Džehennemu.

[265] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu,* Ed-Darimi u *Sunenu* i El-Bejheki u djelu *Šu'abul-iman.* Ovo je slab hadis jer je u njegovu senedu Ibn Lehi'a koji je, po ocjeni hadiskih učenjaka, slab prenosilac hadisa.

يَمُتْ حَتَّى يَعْمَلَهُ. قَالَ أَحْمَدُ: مِنْ ذَنْبٍ قَدْ تَابَ مِنْهُ. هَذَا حَدِيثٌ حسن غَرِيبٌ. وَلَيْسَ إِسْنَادُهُ بِمُتَّصِلٍ . وَخَالِدُ ابْنُ مَعْدَانَ لَمْ يُدْرِكْ مُعَاذَ بْنَ جَبَلٍ. وَرُوِيَ عَنْ خَالِدِ بْنِ مَعْدَانَ أَنَّهُ أَدْرَكَ سَبْعِينَ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

17. O istoj temi

2632. ISPRIČAO NAM JE Ibrahim b. Seid el-Dževheri; kaže: Obavijestio nas je Ebu Usama; kaže: Ispričao mi je Burejd b. Abdullah prenijevši od Ebu Burdea, a on da je Ebu Musa kazao: "Upitan je Allahov Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o tome koji je musliman najvredniji, pa je odgovorio: **"Onaj od čijeg su jezika i ruku sigurni ostali muslimani."**[266]Ovaj hadis Ebu Musaa je sahihun-garibun.[267]

2633. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Obavijestio nas je Muhammed b. Hasan b. Ebu Jezid el-Hemdani[268] prenijevši od Sevra b. Jezida, on od Halida b. Ma'dana, a on od Muaza b. Džebela, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Ko svoga brata** (po vjeri) **bude sramotio zbog grijeha koji je učinio, neće umrijeti dok isti** (taj) **grijeh on ne počini."** Ahmed[269] kaže: zbog grijeha za koji se pokajao.

Ovaj hadis je hasenun-garibun. Njegov sened nije spojen, jer Halid b. Ma'dan nije vremenski zatekao Muaza b. Džebela. Prenosi se od Halida b. Ma'dana da je zatekao sedamdeset Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba.

١٨. باب منه

٢٦٣٤. حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ إِسْمَعِيلَ بْنِ مُجَالِدِ بن سعيد الْهَمْدَانِيُّ أَخْبَرَنَا حَفْصُ بْنُ غِيَاثٍ. و حَدَّثَنَا سَلَمَةُ بْنُ شَبِيبٍ أَخْبَرَنَا أُمَيَّةُ بْنُ الْقَاسِمِ قال أَخْبَرَنَا حَفْصُ بْنُ غِيَاثٍ عَنْ بُرْدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ مَكْحُولٍ عَنْ وَاثِلَةَ بْنِ الْأَسْقَعِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **لَا تُظْهِرِ الشَّمَاتَةَ لِأَخِيكَ فَيَرْحَمَهُ اللَّهُ وَيَبْتَلِيكَ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. وَمَكْحُولٌ قَدْ سَمِعَ مِنْ وَاثِلَةَ بْنِ الْأَسْقَعِ وَأَنَسِ بْنِ مَالِكٍ وَأَبِي هِنْدٍ الدَّارِيِّ. وَيُقَالُ إِنَّهُ لَمْ يَسْمَعْ مِنْ أَحَدٍ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَّا مِنْ هَؤُلَاءِ

---

[266] U predaji koju bilježi Ibn Hibban u *Sahihu* stoji da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "...Onaj od čijeg je jezika i ruku siguran svijet."

[267] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima*.

[268] Muhammed b. Hasan b. Ebu Jezid el-Hemdani Ebu Hasan el-Kufi je, po mišljenju hadiskih učenjaka, slab prenosilac hadisa. Pripadao je devetoj generaciji. Kasnije se nastanio u Vasitu.

[269] Ahmed b. Meni' Tirmizijev učitelj. Neki vele da je to Ahmed b. Hanbel.

الثَّلَاثَة. وَمَكْحُولٌ شَامِيٌّ يُكْنَى أَبَا عَبْدِ اللَّهِ, وَكَانَ عَبْدًا فَأُعْتِقَ. وَمَكْحُولٌ الْأَزْدِيُّ بَصْرِيٌّ سَمِعَ مِنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَو وَيَرْوِي عَنْهُ عُمَارَةُ بْنُ زَاذَانَ.

٢٦٣٥. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حُجْرٍ ح أَخْبَرَنَا إِسْمَعِيلُ بْنُ عَيَّاشٍ عَنْ تَمِيمٍ عن ابْنِ عَطِيَّةَ قَالَ: كَثِيرًا مَا كُنْتُ أَسْمَعُ مَكْحُولًا يُسْئَلُ فَيَقُولُ: نَدَانَمْ *

18. O istoj temi

2634. ISPRIČAO NAM JE Omer b. Ismail b. Mudžalid b. Seid el-Hemdani; kaže: Obavijestio nas je Hafs b. Gijas. A ispričao nam je Seleme b. Šebib; kaže: Obavijestio nas je Umejje b. Kasim[270] i kazao: Obavijestio nas je Hafs b. Gijas prenijevši od Burda b. Sinana, on od Mekhula, a on od Vasilea b. Eska'a,[271] koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Ne pokazuj zluradost prema tvome bratu pa da se Allah njemu smiluje, a tebe stavi u iskušenje."**

Ovaj hadis je hasenun-garibun. Mekhul je hadise slušao od Vasila b. Eska'a, Enesa b. Malika i Ebu Hinda ed-Darija, a nije ih, vele, slušao od drugih Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba osim ove trojice. Mekhulu eš-Šamiju je nadimak Ebu Abdullah, bio je rob pa je oslobođen. Mekhul el-Ezdi iz Basre je slušao hadise od Abdullaha b. Amra, a od njega ih je prenosio Umare b. Zazan.

2635. ISPRIČAO NAM JE Alija b. Hudžr; kaže: Obavijestio nas je Ismail b. Ajjaš, prenijevši od Temima, a on od Ibn Atijjea[272], koji je kazao: **"Više puta sam čuo Mekhula, kad bi ga nešto upitali, da bi rekao: Ne znam."**

١٩. باب منه

٢٦٣٦. حَدَّثَنَا هَنَّادٌ أَخْبَرَنَا وَكِيعٌ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْأَقْمَرِ عَنْ أَبِي حُذَيْفَةَ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : **مَا أُحِبُّ أَنِّي حَكَيْتُ أَحَدًا وَأَنَّ لِي كَذَا وَكَذَا.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ.

---

[270] Ibn Hadžer el-Askalani u djelu *Takribut-tehzib* kaže da je Kasim b. Umejje el-Huzai iskren prenosilac hadisa. Pripadao je desetoj generaciji.

[271] Vasile b. Eska' b. Ka'b el-Lejsi je poznati Vjerovjesnkov, sallallahu alejhi ve sellem, ashab. Živio je u Šamu do 85. godine po Hidžri. Živio je 105 godina.

[272] Temim b. Atijje el-Anesi eš-Šami je iskren prenosilac hadisa. Pripadao je sedmoj generaciji. Prenio je hadise od Mekhula, Fedalea b. Dinara, Umejra b. Hani'a i dr. Od njega su hadise preuzeli Ismail b. Ajjaš i drugi.

٢٦٣٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ ح أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ وَعَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ قَالَا: أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْأَقْمَرِ عَنْ أَبِي حُذَيْفَةَ, وَكَانَ مِنْ أَصْحَابِ ابْنِ مَسْعُودٍ, عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: حَكَيْتُ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلًا فَقَالَ: **مَا يَسُرُّنِي أَنِّي حَكَيْتُ رَجُلًا وَأَنَّ لِي كَذَا وَكَذَا. قَالَتْ فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ, إِنَّ صَفِيَّةَ امْرَأَةٌ وَقَالَتْ بِيَدِهَا هَكَذَا كَأَنَّهَا تَعْنِي قَصِيرَةً. فَقَالَ: لَقَدْ مَزَجْتِ بِكَلِمَةٍ لَوْ مَزَجْتِ بِهَا مَاءَ الْبَحْرِ لَمُزِجَ** *

19. O istoj temi

2636. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Obavijestio nas je Veki' prenijevši od Sufjana[273], on od Alije b. Akmera[274], on od Ebu Huzejfea[275], a on od Aiše, koja je kazala da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Ne želim nikoga imitirati pa kad bih za to dobio to i to."**Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[276]

2637. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Obavijestili su nas Jahja b. Seid i Abdur-Rahman[277] i kazali: Obavijestio nas je Sufjan prenijevši od Alije b. Akmera, on od Ebu Huzejfea, učenika Abdullaha b. Mes'uda, a on da je Aiša kazala: Imitirala sam Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, nekog čovjeka, a on će na to: **"Ne bi me radovalo da imitiram neku osobu kad bih za to dobio to i to! Rekoh: Allahov Poslaniče, Safija je žena i pokazala rukom da je niska. On reče: Izgovorila si riječ[278] tako ružnu, da se pomiješa sa vodom mora, zamutila bi je."**

٢٠. باب منه

٢٦٣٨. حَدَّثَنَا أَبُو مُوسَى مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى أَخْبَرَنَا ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ سُلَيْمَانَ الْأَعْمَشِ عَنْ يَحْيَى بْنِ وَثَّابٍ عَنْ شَيْخٍ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أراه عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **ان الْمُسْلِمُ إِذَا كَانَ يُخَالِطُ النَّاسَ وَيَصْبِرُ عَلَى أَذَاهُمْ خَيْرٌ مِنَ الْمُسْلِمِ الَّذِي لَا يُخَالِطُ النَّاسَ وَلَا يَصْبِرُ عَلَى أَذَاهُمْ**. قَالَ ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ: كَانَ شُعْبَةُ يَرَى أَنَّهُ ابْنُ عُمَرَ *

---

[273] Sufjan es-Sevri.
[274] Alija b. Akmer b. Amr el-Hemdani Ebu Vazi' el-Vadi'i je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je četvrtoj generaciji.
[275] Ebu Huzejfe Seleme b. Suhejb, neki vele b. Suhejbe, Erhabi je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je trećoj generaciji.
[276] Bilježi ga i Ebu Davud u *Sunenu.*
[277] Jahja b. Seid el-Kattan i Abdur-Rahman b. Mehdi.
[278] Izgovorila si tako ružnu riječ kojom si je ogovorila da, kad bi ona pala u more, zamutila bi ga, pa kako da ne pomuti tvoja dobra djela.

٢٦٣٩: حَدَّثَنَا أَبُو يَحْيَى مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ الْبَغْدَادِيُّ أَخْبَرَنَا مُعَلَّى بْنُ مَنْصُورٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ الْمَخْرَمِيُّ، هُوَ مِنْ وَلَدِ الْمِسْوَرِ بْنِ مَخْرَمَةَ، عَنْ عُثْمَانَ بْنِ مُحَمَّدٍ الْأَخْنَسِيِّ عَنْ سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **إِيَّاكُمْ وَسُوءَ ذَاتِ الْبَيْنِ فَإِنَّهَا الْحَالِقَةُ.** قَالَ أَبُو عِيسَى: هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. وَسُوءُ ذَاتِ الْبَيْنِ إِنَّمَا يَعْنِي بِهِ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ. وَقَوْلُهُ الْحَالِقَةُ إِنَّهَا تَحْلِقُ الدِّينَ *

٢٦٤٠. حَدَّثَنَا هَنَّادٌ ح أَخْبَرَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ عَنْ سَالِمِ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ عَنْ أُمِّ الدَّرْدَاءِ عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِأَفْضَلَ مِنْ دَرَجَةِ الصِّيَامِ وَالصَّلَاةِ وَالصَّدَقَةِ؟ قَالُوا: بَلَى. قَالَ: صَلَاحُ ذَاتِ الْبَيْنِ . فَإِنَّ فَسَادَ ذَاتِ الْبَيْنِ هِيَ الْحَالِقَةُ.** هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ. وَيُرْوَى عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ: **هِيَ الْحَالِقَةُ لَا أَقُولُ تَحْلِقُ الشَّعَرَ وَلَكِنْ تَحْلِقُ الدِّينَ** *

٢٦٤١ . حَدَّثَنَا سُفْيَانُ بْنُ وَكِيعٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ عَنْ حَرْبِ بْنِ شَدَّادٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ يَعِيشَ بْنِ الْوَلِيدِ أَنَّ مَوْلَى الزُّبَيْرِ حَدَّثَهُ أَنَّ الزُّبَيْرَ بْنَ الْعَوَّامِ حَدَّثَهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **دَبَّ إِلَيْكُمْ دَاءُ الْأُمَمِ قَبْلَكُمْ: الْحَسَدُ وَالْبَغْضَاءُ هِيَ الْحَالِقَةُ. لَا أَقُولُ تَحْلِقُ الشَّعَرَ وَلَكِنْ تَحْلِقُ الدِّينَ. وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَا تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ حَتَّى تُؤْمِنُوا وَلَا تُؤْمِنُوا حَتَّى تَحَابُّوا أَفَلَا أُنَبِّئُكُمْ بِمَا يُثَبِّتُ ذلِكَ لَكُمْ؟ أَفْشُوا السَّلَامَ بَيْنَكُمْ** .

20. O istoj temi*

2638. ISPRIČAO NAM JE Ebu Musa Muhammed b. Musenna; kaže: Obavijestio nas je Ibn Ebu Adij prenijevši od Šu'bea, on od Sulejmana el-A'meša, on od Jahjaa b. Vessaba, a on od jednog šejha od Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba, a on, mislim da je kazao, od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: **"Musliman koji se druži sa svijetom i podnosi njihove uvrede bolji je od muslimana koji se izolovao od svijeta i ne podnosi njihove uvrede."** Ibn Adij smatra da je to (taj šejh) bio Ibn Omer.[279]

[279] Bilježi Ibn Madže u *Sunenu*, sa dobrim senedom, od Ibn Omera da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Vjernik koji se druži sa svijetom i podnosi njihove uvrede bolji je od onoga koji se.izolovao od svijeta i ne podnosi njihove uvrede."

2639. ISPRIČAO NAM JE Ebu Jahja Muhammed b. Abdur-Rahim el-Bagdadi[280]; kaže: Obavijestio nas je Mualla b. Mensur; kaže: Nas je obavijestio Abdullah b. Džafer el-Mahrumi[281], jedan od sinova Misvera b. Mahremea, on od Osmana b. Muhammeda el-Ahnesija[282], on od Seida el-Makburija, a on od Ebu Hurejrea da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"Čuvajte se mržnje jer je ona oštra britva!"**[283]

Ebu Isa kaže: Ovaj hadis je u ovoj formi sahihun-garibun. *Su'u zatil-bejn* znači neprijateljstvo i mržnja; halika znači oštra britva, a to uništava vjeru.

2640. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Obavijestio nas je Ebu Muavija, prenijevši od A'meša, on od Amra b. Murrea, on od Salima b. Ebu Dža'da, on od Ummu Derda, a ona od Ebu Derdaa koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Hoćete li da vam kažem šta je vrjednije od** (dobrovoljnog) **posta, namaza i sadake?" Hoćemo, odgovoriše prisutni, a on reče: "Izmirenje zavađenih, jer je nesloga oštra britva."**

Ovaj hadis je sahihun.[284] Prenosi se da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Ona (nesloga) je britva, koja brije i uništava, neću reći dlaku, nego vjeru (dobra djela)."

2641. ISPRIČAO NAM JE Sufjan b. Veki'; kaže: Obavijestio nas je Abdur-Rahman b. Mehdi prenijevši od Harba b. Šeddada, on od Jahjaa b. Ebu Kesira, on od Jeiša b. Velida da mu je pričao Zubejrov štićenik, da je njemu pričao Zubejr b. Avvam[285] da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Među vas se uvukla bolest naroda koji su prije vas živjeli: zavidnost i mržnja, a mržnja je oštra britva koja brije i uništava, neću reći dlaku, nego vjeru. Tako mi Onoga u čijoj je ruci moja duša, vi nećete ući u Džennet sve dotle dok ne budete vjerovali, a nećete vjerovati sve dotle dok se ne budete međusobno voljeli. Hoćete li da vam kažem čime ćete to postići? Širite među sobom selam."**[286]

---

[280] Ebu Jahja Muhammed b. Abdur-Rahim el-Bagdadi je pouzdan prenosilac i hafiz hadisa. Pripadao je jedanaestoj generaciji.

[281] Ebu Muhammed Abdullah b. Džafer el-Mahrumi el-Medeni nije loš prenosilac hadisa. Pripadao je osmoj generaciji.

[282] Osman b. Muhammed b. Mugire b. Ahnes es-Sekafi el-Ahnesi je iskren prenosilac, ali je prilikom prenošenja pravio previde. Pripadao je šestoj generaciji.

[283] Koja uništava vjeru.

[284] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Ebu Davud u *Sunenu* i Ibn Hibban u *Sahihu*.

[285] Zubejr b. Avvam b. Huvejlid b. Esed Ebu Abdullah el-Kureši el-Esedi je poznati Vjerovjesnikov, sallallahu alejhi ve sellem, ashab. Jedan je od deseterice kojima je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, za života obećao Džennet. Ubijen je 36. godine po Hidžri kada se vraćao iz Bitke za devu.

[286] Ovaj hadis bilježe i Ahmed b. Hanbel i El-Bezzar, sa dobrim senedom, u *Musnedima* i El-Bejheki u *Sunenu*.

٢١. باب منه

٢٦٤٢. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حُجْرٍ أَخْبَرَنَا إِسْمَعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عُيَيْنَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي بَكْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : **مَا مِنْ ذَنْبٍ أَجْدَرُ أَنْ يُعَجِّلَ اللَّهُ لِصَاحِبِهِ الْعُقُوبَةَ فِي الدُّنْيَا مَعَ مَا يَدَّخِرُ لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْبَغْيِ وَقَطِيعَةِ الرَّحِمِ** . هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ *

٢٦٤٣. حَدَّثَنَا سُوَيْدُ أَخْبَرَنَا عبدالله عَنِ الْمُثَنَّى بْنِ الصَّبَّاحِ عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ جَدِّهِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: **خَصْلَتَانِ مَنْ كَانَتَا فِيهِ كَتَبَهُ اللَّهُ شَاكِرًا صَابِرًا . وَمَنْ لَمْ تَكُونَا فِيهِ لَمْ يَكْتُبْهُ اللَّهُ شَاكِرًا وَلَا صَابِرًا : مَنْ نَظَرَ فِي دِينِهِ إِلَى مَنْ هُوَ فَوْقَهُ فَاقْتَدَى بِهِ, وَمَنْ نَظَرَ فِي دُنْيَاهُ إِلَى مَنْ هُوَ دُونَهُ فَحَمِدَ اللَّهَ عَلَى مَا فَضَّلَهُ بِهِ عَلَيْهِ, كَتَبَهُ اللَّهُ شَاكِرًا صَابِرًا. وَمَنْ نَظَرَ فِي دِينِهِ إِلَى مَنْ هُوَ دُونَهُ وَنَظَرَ فِي دُنْيَاهُ إِلَى مَنْ هُوَ فَوْقَهُ فَأَسِفَ عَلَى مَا فَاتَهُ مِنْهُ لَمْ يَكْتُبْهُ اللَّهُ شَاكِرًا وَلَا صَابِرًا.**

٢٦٤٤. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ حِزَامٍ أَخْبَرَنَا عَلِيُّ بْنُ إِسْحَقَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا الْمُثَنَّى بْنُ الصَّبَّاحِ عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ **نَحْوَهُ** . هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ وَلَمْ يَذْكُرْ سُوَيْدُ عَنْ أَبِيهِ فِي حَدِيثِهِ *

٢٦٤٥. حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ أَخْبَرَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ وَوَكِيعٌ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **انْظُرُوا إِلَى مَنْ هُوَ أَسْفَلَ مِنْكُمْ وَلَا تَنْظُرُوا إِلَى مَنْ هُوَ فَوْقَكُمْ فَإِنَّهُ أَجْدَرُ أَنْ لَا تَزْدَرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ** . هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ *

21. O istoj temi

2642. ISPRIČAO NAM JE Alija b. Hudžr; kaže: Obavijestio nas je Ismail b. Ibrahim[287] prenijevši od Ujejnea b. Abdur-Rahmana[288], on od svoga oca[289], a on od Ebu Bekrea koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Nema prikladnijih grijeha za koje će Allah ubrzati kaznu njihovu počiniocu na ovome svijetu uz onu na**

---

[287] Ismail b. Ibrahim b. Miksem el-Esedi, poznat kao Ibn Ulejje, pouzdan je prenosilac i hafiz hadisa Pripadao je osmoj generaciji.

[288] Ujejne b. Abdur-Rahman b. Dževšen el-Gatafani je iskren prenosilac hadisa. Pripadao je sedmoj generaciji.

[289] Abdur-Rahmana b. Dževšena Basrija. On je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je trećoj generaciji.

budućem svijetu, od nasilja i kidanja rodbinskih veza." Ovaj hadis je sahihun.[290]

2643. ISPRIČAO NAM JE Suvejd; kaže: Obavijestio nas je Abdullah prenijevši od Musennaa b. Sabbaha[291], on od Amra b. Šuajba, a on od svoga djeda Abdullaha b. Amra, koji je kazao: Čuo sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada veli: **"Kod koga se nađu dva svojstva, Allah će ga upisati među zahvalne i strpljive, a kod koga se ne nađu ova dva svojstva, Allah ga neće upisati među zahvalne i strpljive. Ko u pogledu vjere bude gledao u onoga ko je iznad njega i u njega se bude ugledao, a u pogledu dunjaluka u onoga ko je ispod njega i Allahu bude zahvaljivao, zbog toga što ga je uzdigao iznad njega, Allah će ga upisati među zahvalne i strpljive. Ko, pak, u pogledu vjere bude gledao u onoga ko je ispod njega, a u pogledu dunjaluka u onoga ko je iznad njega i bude tugovao za onim što mu je od njega promaklo, Allah ga neće upisati među zahvalne i strpljive."**

2644. ISPRIČAO NAM JE Musa b. Hizam[292]; kaže: Obavijestio nas je Alija b. Ishak[293]; kaže: Nas je obavijestio Abdullah; kaže: Nas je obavijestio Musenna b. Sabbah prenijevši od Amra b. Šuajba, on od svoga oca, on od njegova djeda, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, **slično prethodnom hadisu.** Ovaj hadis je garibun.[294] Suvejd u hadisu koji on prenosi nije spomenuo: *on od svoga oca.*

2645. ISPRIČAO NAM JE Ebu Kurejb; kaže: Obavijestio nas je Ebu Muavija i Veki' prenijevši od A'meša, on od Ebu Saliha, a on od Ebu Hurejrea, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Gledajte u onoga ko je ispod vas, a ne gledajte u onoga ko je iznad vas, kako ne biste omalovažili Allahove blagodati prema vama."** Ovaj hadis je sahihun.[295]

---

[290] Bilježe ga i Ebu Davud i Ibn Madže u *Sunenima*, Ibn Hibban u *Sahihu* i Hakim u *Mustedreku*. Hakim kaže da mu je sened vjerodostojan.

[291] Musenna b. Sabbah el-Jemani Ebu Abdullah, neki vele, Ebu Jahja el-Ebnavi je slab prenosilac hadisa. Pred kraj života je posenilio. Pripadao je sedmoj generaciji.

[292] Ebu Imran Musa b. Hizam et-Tirmizi je pouzdan prenosilac hadisa, šeri'atski pravnik i pobožan čovjek. Pripadao je jedanaestoj generaciji.

[293] Ali b. Ishak es-Sulemi, porijeklom iz Tirmiza, pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je desetoj generaciji.

[294] Ovaj hadis je slab jer je u njegovu senedu Musenna b. Sabbah, koji je po ocjeni hadiskih učenjaka, slab prenosilac hadisa.

[295] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Muslim u *Sahihu* i Ibn Madže u *Sunenu*.

٢٢. باب منه

٢٦٤٦. حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ هِلَالٍ الْبَصْرِيُّ أَخْبَرَنَا جَعْفَرُ بْنُ سُلَيْمَانَ عَنْ سَعِيدٍ الْجُرَيْرِيِّ . و حَدَّثَنَا هَارُونُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْبَزَّازُ ح أَخْبَرَنَا سَيَّارٌ أَخْبَرَنَا جَعْفَرُ بْنُ سُلَيْمَانَ عَنْ سَعِيدٍ الْجُرَيْرِيِّ وَالْمَعْنَى وَاحِدٌ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ عَنْ حَنْظَلَةَ الْأُسَيِّدِيِّ وَكَانَ مِنْ كُتَّابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **أَنَّهُ مَرَّ بِأَبِي بَكْرٍ وَهُوَ يَبْكِي فَقَالَ: مَا لَكَ يَا حَنْظَلَةُ؟ قَالَ: نَافَقَ حَنْظَلَةُ يَا أَبَا بَكْرٍ. نَكُونُ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُذَكِّرُنَا بِالنَّارِ وَالْجَنَّةِ كَأَنَّا رَأْيَ عَيْنٍ فَإِذَا رَجَعْنَا عافسنا الْأَزْوَاجَ وَالضَّيْعَةَ و نَسِينَا كَثِيرًا . قَالَ فَوَاللَّهِ إِنَّا كَذَلِكَ انْطَلِقْ بِنَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. فَانْطَلَقْنَا فَلَمَّا رَآهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : مَا لَكَ يَا حَنْظَلَةُ؟ قَالَ: نَافَقَ حَنْظَلَةُ يَا رَسُولَ اللَّهِ نَكُونُ عِنْدَكَ تُذَكِّرُنَا بِالنَّارِ وَالْجَنَّةِ كَأَنَّا رَأْيَ عَيْنٍ فَإِذَا رَجَعْنَا عَافَسْنَا الْأَزْوَاجَ وَالضَّيْعَةَ وَنَسِينَا كَثِيرًا. قَالَ: فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَوْ تَدُومُونَ عَلَى الْحَالِ الَّذِي تَقُومُونَ بِهَا مِنْ عِنْدِي لَصَافَحَتْكُمُ الْمَلَائِكَةُ فِي مَجَالِسِكُمْ وَعَلَى فُرُشِكُمْ وَفِي طُرُقِكُمْ, وَلَكِنْ يَا حَنْظَلَةُ سَاعَةً وَسَاعَةً.** قَالَ أَبُو عِيسَى: هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٢٦٤٧. حَدَّثَنَا سُوَيْدٌ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **لَا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّى يُحِبَّ لِأَخِيهِ مَا يُحِبُّ لِنَفْسِهِ.** هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ *

٢٦٤٨. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ مُوسَى أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ أَخْبَرَنَا لَيْثُ بْنُ سَعْدٍ وَابْنُ لَهِيعَةَ عَنْ قَيْسِ بْنِ الْحَجَّاجِ, قَالَ وحَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَخْبَرَنَا أَبُو الْوَلِيدِ أَخْبَرَنَا لَيْثُ بْنُ سَعْدٍ حَدَّثَنِي قَيْسُ بْنُ الْحَجَّاجِ, الْمَعْنَى وَاحِدٌ, عَنْ حَنَشٍ الصَّنْعَانِيِّ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: **كُنْتُ خَلْفَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمًا فَقَالَ يَا غُلَامُ, إِنِّي أُعَلِّمُكَ كَلِمَاتٍ: احْفَظِ اللَّهَ يَحْفَظْكَ, احْفَظِ اللَّهَ تَجِدْهُ تُجَاهَكَ. إِذَا سَأَلْتَ فَاسْأَلِ اللَّهَ وَإِذَا اسْتَعَنْتَ فَاسْتَعِنْ بِاللَّهِ. وَاعْلَمْ أَنَّ الْأُمَّةَ لَوِ اجْتَمَعَتْ عَلَى أَنْ يَنْفَعُوكَ بِشَيْءٍ لَمْ يَنْفَعُوكَ إِلَّا بِشَيْءٍ قَدْ كَتَبَهُ اللَّهُ لَكَ. وَلَوِ اجْتَمَعُوا عَلَى أَنْ يَضُرُّوكَ بِشَيْءٍ لَمْ يَضُرُّوكَ إِلَّا بِشَيْءٍ قَدْ كَتَبَهُ اللَّهُ عَلَيْكَ. رُفِعَتِ الْأَقْلَامُ وَجَفَّتِ الصُّحُفُ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٢٦٤٩. حَدَّثَنَا أبو حفص عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ الْقَطَّانُ أَخْبَرَنَا الْمُغِيرَةُ بْنُ أَبِي قُرَّةَ السَّدُوسِيُّ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ يَقُولُ: **قَالَ رَجُلٌ: يَا رَسُولَ اللَّهِ, أَعْقِلُهَا وَأَتَوَكَّلُ أَوْ أُطْلِقُهَا وَأَتَوَكَّلُ؟ قَالَ: اعْقِلْهَا وَتَوَكَّلْ.** قَالَ عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ : قَالَ يَحْيَى: وَهَذَا عِنْدِي حَدِيثٌ مُنْكَرٌ. قَالَ أَبُو عِيسَى: وَهَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ أَنَسٍ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. وَقَدْ رُوِيَ عَنْ عَمْرِو بْنِ أُمَيَّةَ الضَّمْرِيِّ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُعَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَ هَذَا *

٢٦٥٠. حَدَّثَنَا أَبُو مُوسَى الْأَنْصَارِيُّ ح أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ إِدْرِيسَ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ بُرَيْدِ بْنِ أَبِي مَرْيَمَ عَنْ أَبِي الْحَوْرَاءِ السَّعْدِيِّ قَالَ: قُلْتُ لِلْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ: مَا حَفِظْتَ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ؟ قَالَ: حَفِظْتُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: دَعْ مَا يَرِيبُكَ إِلَى مَا لَا يَرِيبُكَ. فَإِنَّ الصِّدْقَ طُمَأْنِينَةٌ وَإِنَّ الْكَذِبَ رِيبَةٌ. وَفِي الْحَدِيثِ قِصَّةٌ. وَهَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ. وَأَبُو الْحَوْرَاءِ السَّعْدِيُّ اسْمُهُ رَبِيعَةُ بْنُ شَيْبَانَ.

٢٦٥١. حَدَّثَنَامحمد بن بشار أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ بُرَيْدٍ فَذَكَرَ نَحْوَهُ *

٢٦٥٢. حَدَّثَنَا زَيْدُ بْنُ أَخْزَمَ الطَّائِيُّ الْبَصْرِيُّ أَخْبَرَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ أَبِي الْوَزِيرِ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ الْمَخْرَمِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ نُبَيْهٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ عَنْ جَابِرٍ قَالَ: ذُكِرَ رَجُلٌ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِعِبَادَةٍ وَاجْتِهَادٍ, وَذُكِرَ آخَرُ بِرِعَةٍ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا يُعْدَلُ بِالرِّعَةِ. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ *

٢٦٥٣. حَدَّثَنَا هَنَّادٌ وَأَبُو زُرْعَةَ وَغَيْرُ وَاحِدٍ قَالُوا أَخْبَرَنَا قَبِيصَةُ عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنْ هِلَالِ بْنِ مِقْلَاصٍ الصَّيْرَفِيِّ عَنْ أَبِي بِشْرٍ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ أَكَلَ طَيِّبًا وَعَمِلَ فِي سُنَّةٍ وَأَمِنَ النَّاسُ بَوَائِقَهُ دَخَلَ الْجَنَّةَ. فَقَالَ رَجُلٌ: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ هَذَا الْيَوْمَ فِي النَّاسِ لَكَثِيرٌ. قَالَ: وَسَيَكُونُ فِي قُرُونٍ بَعْدِي. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ مِنْ حَدِيثِ إِسْرَائِيلَ.

٢٦٥٤. حَدَّثَنَا عَبَّاسٌ بن محمد أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ أَبِي بُكَيْرٍ عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنْ هِلَالِ بْنِ مِقْلَاصٍ نَحْو حديث قبيصة عَنْ إِسْرَائِيلَ*

٢٦٥٥. حَدَّثَنَا عَبَّاسٌ الدُّورِيُّ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يَزِيدَ أَخْبَرَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي أَيُّوبَ عَنْ أَبِي مَرْحُومٍ عَبْدِ الرَّحِيمِ بْنِ مَيْمُونٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ مُعَاذٍ الْجُهَنِيِّ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ النَّبِيَّ اللَّه صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مَنْ أَعْطَى لِلَّهِ وَمَنَعَ لِلَّهِ وَأَحَبَّ لِلَّهِ وَأَبْغَضَ لِلَّهِ وَأَنْكَحَ لِلَّهِ فَقَدِ اسْتَكْمَلَ إِيمَانَهُ. هَذَا حَدِيثٌ مُنْكَرٌ حسن *

22. O istoj temi

2646. ISPRIČAO NAM JE Bišr b. Hilal el-Basri; kaže: Obavijestio nas je Džafer b. Sulejman prenijevši od El-Džurejrija, a ispričao nam je Harun b. Abdullah el-Bezaz; kaže: Obavijestio nas je Sejjar; kaže: Nas je obavijestio Džafer b. Sulejman prenijevši od Seida el-Džurejrija isti smisao, on od Ebu Osmana, on od Hanzale el-Esedija, jednog od pisara Allahova

Poslánika, sallallahu alejhi ve sellem[296], **da je plačući prošao pored Ebu Bekra koji ga upita: Šta je, Hanzala? On reče: Ebu Bekre, Hanzala je dvoličnjak. Budemo kod Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, on nas podsjeti na Džehennem i Džennet, a mi uvjereni** (u to) **kao da ih očima gledamo. Kad se vratimo** (kućama) **zabavimo se oko supruga, i imanja i mnogo toga zaboravimo. On reče: Tako mi Allaha, i ja isto tako! Pođimo Allahovu Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem. Krenusmo. Kad ga Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ugleda, reče: "Šta ti je, Hanzala?" On reče: Hanzala je dvoličan, Allahov Poslaniče. Budemo kod tebe, ti nas podsjetiš na Džehennem i Džennet i budemo uvjereni kao da to očima gledamo, kad se vratimo kućama, zabavimo se oko žena i imanja i mnogo toga zaboravimo. Čuvši to, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "Kada biste ostali onakvi kakvi od mene odete, meleci bi se s vama rukovali u vašim sijelima, u vašim posteljama i na vašim putevima, nego, Hanzala, trenutak** (istinske prisutnosti), **trenutak** (zahlađenja)**."** Ebu Isa kaže: Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[297]

2647. ISPRIČAO NAM JE Suvejd; kaže: Obavijestio nas je Abdullah prenijevši od Šu'bea, on od Katadea, on od Enesa, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: **"Neće od vas niko** (istinski) **vjerovati sve dotle dok ne bude želio svome bratu ono što želi sebi."** Ovaj hadis je sahih.[298]

2648. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Muhammed b. Musa; kaže: Obavijestio nas je Abdullah b. Mubarek; kaže: Obavijestili su nas Lejs b. Sa'd i Ibn Lehi'a prenijevši da je Kajs b. Hadždžadž rekao: Ispričao nam je Abdullah b. Abdur-Rahman; kaže: Obavijestio nas je Ebu Velid[299]; kaže: Obavijestio nas je Ebu Lejs b. Sa'd; kaže: Ispričao mi je Kajs b. Hadždžadž, isti smisao, prenijevši od Haneša es-San'anija[300], a on da je Ibn Abbas kazao: **"Jednoga dana bijah iza Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, a on reče: "Dječače, naučiću te neke riječi: Pazi na Allaha,**

---

[296] Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, imao je nekoliko pisara koji su mu pisali Objavu i drugo što mu je bilo potrebno. Ibn Dževzi u djelu *Et-Telkih* navodi imena nekolicine njih koji su slovili kao Vjerovjesnikovi, sallallahu alejhi ve sellem, pisari. To su: Ebu Bekr es-Siddik, Omer b. Hattab, Osman b. Affan, Alija b. Ebu Talib, Ubej b. Ka'b, Zejd b. Sabit el-Ensari, Muavija b. Ebu Sufjan, Hanzala b. Rebi' el-Esedi, Halid b. Seid b. As, Eban b. Seid, Ala b. El-Hadremi i i Zejd b. Muavija.

[297] Bilježi ga i Muslim u *Sahihu.*

[298] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima.*

[299] Ebu Velid Hišam b. Abdul-Melik el-Bahili et-Tajalisi el-Basri pouzdan je i siguran prenosilac hadisa. Pripadao je devetoj generaciji.

[300] Haneš b. Abdullah, neki vele, b. Ali b. Amr es-Sebti Ebu Rišdin es-San'ani, pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je trećoj generaciji. Poslije se nastanio u Africi.

Allah će tebe paziti! Pazi na Allaha, naći ćeš Ga na tvojoj strani![301] **Kada nešto moliš, moli** (prvo) **Allaha, i kad tražiš kakvu pomoć, traži je prvo od Allaha, i znaj: da se stvorenja sakupe da bi ti kakvu korist pružila, pružit će ti samo ono što ti je Allah već propisao, i da se skupe da bi ti, kakvu štetu nanijeli, samo ti mogu nanijeti štetu koju ti je Allah već propisao! Pera su podignuta, a stranice su osušene!**[302]" Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[303]

2649. ISPRIČAO NAM JE Ebu Hafs Amr b. Ali; kaže: Ispričao mi je Jahja b. Seid el-Kattan; kaže: Obavijestio nas je Mugire b. Ebu Kurre es-Sedusi[304] i kazao: Čuo sam Enesa b. Malika kada veli: "**Neki čovjek reče: Allahov Poslaniče, hoću li prvo svezati devu pa se onda osloniti na Allaha ili ću je pustiti pa se osloniti na Allaha? On reče: "Prvo je sveži pa se onda osloni na Allaha!"**

Amr b. Ali veli da je Jahja[305] kazao: Po mome mišljenju, ovaj hadis je munker. Ebu Isa kaže: Ovaj Enesov hadis je garibun. Poznat nam je samo u ovoj formi. Preneseno je od Amra b. Umejjea ed-Damrija, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, slično ovome.

2650. ISPRIČAO NAM JE Ebu Musa el-Ensari[306]; kaže: Obavijestio nas je Abdullah b. Idris; kaže: Nas je obavijestio Šu'be prenijevši od Burejda b. Ebu Merjema, a on od Ebu Havraa es-Sa'dija,[307] koji je kazao: "**Upitao sam Hasana b. Aliju: Šta si upamtio od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem? On reče: Od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, sam upamtio sljedeće: "Kloni se onoga što ti je sumnjivo, a drži se onoga što ti nije sumnjivo! Uistinu, iskrenost donosi smiraj, a laž uznemirenost.**" Hadis sadrži poduže kazivanje.[308] Ovaj hadis je sahihun.[309] Ebu Havrau es-Sa'diju je ime Rebi'a b. Šejban.

---

[301] Tj. pazi ti na svoje dužnosti i obaveze prema Allahu, dž.š., Allah, dž.š, će paziti tebe i sačuvat će te od raznih bolesti i drugih neugodnosti. Pazi ti na svoje dužnosti i obaveze prema Allahu, dž.š., Allah, dž.š, će biti na tvojoj strani.

[302] Pera kojima su ispisane Allahove odredbe i sudbina podignuta su, a stranice osušene, tako da više u tom pogledu nema nikakvih izmjena.

[303] Bilježi ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu.*

[304] Mugire b. Ebu Kurre es-Sedusi je dosta tajanstven prenosilac hadisa. Ibn Hibban ga smatra pouzdanim. Pripadao je petoj generaciji.

[305] Jahja b. Seid el-Kattan smatra da je ovaj hadis munker. To znači da se u njegovu senedu nalaze neki prenosioci koji su, prilikom prenošenja hadisa, protivurječili drugim pouzdanim prenosiocima hadisa.

[306] Ebu Musa Ishak b. Musa b. Abdullah b. Musa b. Abdullah b. Jezid el-Medeni je pouzdan i čvrst prenosilac hadisa. Pripadao je desetoj generaciji.

[307] Ebu Havra Rebi'a b. Šejban es-Sadi el-Basri je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je trećoj generaciji.

[308] Bilježi Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* da je Ebu Havraa kazao: Rekao sam Hasanu b. Aliju: "Čega se sjećaš od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem? On reče: Sjećam se kad sam uzeo jednu hurmu iz gomile hurmi od zekjata i stavio je u usta. Allahov

2651. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Obavijestio nas je Muhammed b. Džafer; kaže: Nas je obavijestio Šu'be prenijevši od Burejda **slično prethodnom hadisu.**

2652. ISPRIČAO NAM JE Zejd b. Ahzem et-Tai el-Basri; kaže: Obavijestio nas je Ibrahim b. Ebu Vezir; kaže: Nas je obavijestio Abdullah b. Džafer el-Mahremi prenijevši od Muhammeda b. Abdur-Rahmana b. Nubejha[310], on od Muhammeda b. Munkedira, a on da je Džabir kazao: **"U prisustvu Vjerovjesnika neki su spomenuli jednog čovjeka istaknuvši njegov ibadet i marljivost, i drugog istaknuvši njegovu bogobojaznost, pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Bogobojaznosti nije ništa ravno!"** Ovaj hadis je garibun.[311] Poznat nam je samo u ovoj formi.

2653. ISPRIČALI SU NAM Hennad, Ebu Zur'a[312] i drugi i kazali: Obavijestio nas je Kabisa[313] prenijevši od Israila, on od Hilala b. Miklasa es-Sajrefija[314], on od Ebu Bišra[315], on od Ebu Vaila, a on od Ebu Seida el-Hudrija, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Ko bude jeo halal hranu, postupao u skladu sa sunnetom, i od čijeg zla budu sigurni ljudi, ući će u Džennet."** (Čuvši to) **neki čovjek reče: Allahov Poslaniče, takvih danas, među ljudima, ima dosta. On reče: "Bit će ih i u pokoljenjima nakon mene."** Ovaj hadis je garibun.[316] Poznat nam je samo u ovoj formi preko Israila.

2654. ISPRIČAO NAM JE Abbas b. Muhammed; kaže: Obavijestio nas je Jahja b. Ebu Bukejr prenijevši od Israila, a on od Hilala b. Miklasa **sličo hadisu Kabisea b. Israila.**

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, mi je izvadi iz usta i vrati na gomilu. Vidjevši to, neki čovjek reče: Allahov Poslaniče, zašto ga spriječi da pojede hurmu? On reče: "Mi (ja i moja porodica) ne jedemo od zekjata", a potom reče: "Kloni se onoga što ti je sumnjivo, a okreni se onome što ti nije sumnjivo. Uistinu, iskrenost donosi smiraj, a laž uznemirenost!"

[309] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu,* El-Nesai u *Sunenu,* Ibn Hibban u *Sahihu* i Hakim u *Mustedreku.*

[310] Muhammed b. Abdur-Rahman b. Nubejh je nedovoljno poznat prenosilac hadisa. Pripadao je sedmoj generaciji.

[311] Ovaj hadis je slab jer je u njegovu senedu Muhammed b. Abdur-Rahman b. Nubejh koji je nedovoljno poznat prenosilac hadisa.

[312] Ebu Zur'a Ubejdullah b. Abdul-Kerim er-Razi slovi kao imam i hafiz u hadisu. Pouzdan je i mnogo poznat. Pripadao je jedanaestoj generaciji.

[313] Kabisa b. Ukbe b. Muhammed b. Sufjan es-Suvai Ebu Amir el-Kufi je iskren prenosilac hadisa. Ponekad je znao protivurječiti drugima. Pripadao je devetoj generaciji.

[314] Hilal b. Miklas es-Sajrefi, neki vele: Hilal b. Ebu Humejd, ili Hilal b. Abdullah el-Džuheni el-Kufi pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je šestoj generaciji.

[315] Ebu Bišr, Ebu Vailov učenik, nedovoljno je poznat prenosilac hadisa. Pripadao je šestoj generaciji.

[316] Bilježi ga i Hakim u *Mustedreku.*

2655. ISPRIČAO NAM JE Abbas ed-Duri; kaže: Obavijestio nas je Abdullah b. Jezid; kaže: Nas je obavijestio Seid b. Ebu Ejub prenijevši od Ebu Merhuma Abdur-Rahima b. Mejmuna, on od Sehla b. Muaza el-Džuhenija, a on od svoga oca da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Ko bude dijelio u ime Allaha, i uskraćivao** (dijeljenje) **u ime Allaha, ko bude volio u ime Allaha i prezirao u ime Allaha i ko bude udavao** (neudate) **u ime Allaha, taj je upotpunio svoj iman."** Ovaj hadis je munkerun-hasenun.[317]

[317] Bilježe ga Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Et-Tirmizi u *Sunenu* i vele da je munker hadis, a bilježi ga i Hakim u *Mustedreku* i veli da mu je sened vjerodostojan.

أبواب صفة الْجَنَّة عَنْ رَسُولِ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ *

١. بَاب مَا جَاءَ فِي صِفَة شَجَرِ الْجَنَّة *

٢٦٥٦. حَدَّثَنَا عَبَّاسٌ بن محمد الدُّورِيُّ أَخْبَرَنَا عُبَيْدُ اللَّه بْنُ مُوسَى عَنْ شَيْبَانَ عَنْ فِرَاسٍ عَنْ عَطِيَّة عَنْ أَبِي سَعِيد الْخُدْرِيِّ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **فِي الْجَنَّة شَجَرَةٌ يَسِيرُ الرَّاكِبُ فِي ظِلِّهَا مِائَةَ عَامٍ لَا يَقْطَعُهَا. قَالَ ذَلِكَ الظِّلُّ الْمَمْدُودُ.**

٢٦٥٧. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بن سَعِيد حَدَّثَنَا اللَّيْثُ بن سعد عَنْ سَعِيد بْنِ أَبِي سَعِيد عَنْ أَبِيه عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ رَسُولِ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ : **إِنَّ فِي الْجَنَّة لَشَجَرَةً يَسِيرُ الرَّاكِبُ فِي ظِلِّهَا مِائَةَ سَنَةٍ.** وَفِي الْبَاب عَنْ أَنَسٍ وَأَبِي سَعِيد. هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ *

٢٦٥٨. حَدَّثَنَا أَبُو سَعِيد الْأَشَجُّ أَخْبَرَنَا زِيَادُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ الْفُرَاتِ الْقَزَّازُ عَنْ أَبِيه عَنْ جَدِّه عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **مَا فِي الْجَنَّة شَجَرَةٌ إِلَّا وَسَاقُهَا مِنْ ذَهَبٍ.** هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ حَسَنٌ *

POGLAVLJA O OPISU DŽENNETA
od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem

1. O opisu džennetskog drveća

2656. ISPRIČAO NAM JE Abbas b. Muhammed ed-Duri; kaže: Obavijestio nas je Ubejdullah b. Musa prenijevši od Šejbana, on od Firasa[318], on od Atijjea, on od Ebu Seida el-Hudrija, a on da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"U Džennetu postoji drvo[319] ispod čijeg bi hlada konjanik putovao stotinu godina i ne bi ga prešao. To je, "veli on," prostrana hladovina."[320]**

2657. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid; kaže: Ispričao nam je Lejs b. Sa'd prenijevši od Seida b. Ebu Seida[321], on od svoga oca, on od

[318] Firas b. Jahja el-Hemdani el-Harifi Ebu Jahja el-Kufi je iskren prenosilac hadisa, ali je ponekad prilikom prenošenja hadisa pravio previde. Pripadao je šestoj generaciji.
[319] Po mišljenju Ibn Dževzija, to je Tuba drvo. Hafiz Ibn Hadžer el-Askalani tvrdi da potvrda za to ima u hadisu koga su zabilježili Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Et-Taberaniu *El-Mu'džemul-kebiru* i Ibn Hibban u *Sahihu* od Utbea b. Abdus-Sulemija.
[320] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima.*
[321] Seid b. Seid Kejsan el-Makburi Ebu Seid el-Medeni je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je trećoj generaciji. Četiri godine prije smrti je posenilio.

Ebu Hurejrea, a on da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"U Džennetu postoji drvo ispod čijeg bi hlada konjanik putovao stotinu godina."**

O ovoj temi preneseni su hadisi i od Enesa i Ebu Seida. Ovaj hadis je sahihun.[322]

2658. ISPRIČAO NAM JE Ebu Seid el-Ešedždž; kaže: Obavijestio nas je Zijad b. Hasan b. Furat el-Kazzaz[323] prenijevši od svoga oca[324], on od njegova djeda, on od Ebu Hazima, a on od Ebu Hurejrea koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Stablo svakog drveta u Džennetu je od zlata."**[325] Ovaj hadis je garibun-hasenun.[326]

٢. بَاب مَا جَاءَ فِي صِفَةِ الْجَنَّةِ وَنَعِيمِهَا *

٢٦٥٩. حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ فُضَيْلٍ عَنْ حَمْزَةَ الزَّيَّاتِ عَنْ زِيَادٍ الطَّائِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قُلْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا لَنَا إِذَا كُنَّا عِنْدَكَ رَقَّتْ قُلُوبُنَا وَزَهِدْنَا وَكُنَّا مِنْ أَهْلِ الْآخِرَةِ. فَإِذَا خَرَجْنَا مِنْ عِنْدِكَ فَآنَسْنَا أَهَالِينَا وَشَمَمْنَا الأَوْلَادَ أَنْكَرْنَا أَنْفُسَنَا؟ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَوْ أَنَّكُمْ تَكُونُونَ إِذَا خَرَجْتُمْ مِنْ عِنْدِي كُنْتُمْ عَلَى حَالِكُمْ ذَلِكَ لَزَارَتْكُمُ الْمَلَائِكَةُ فِي بُيُوتِكُمْ. وَلَوْ لَمْ تُذْنِبُوا لَجَاءَ اللَّهُ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ كَيْ يُذْنِبُوا فَيَغْفِرَ لَهُمْ. قَالَ قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ مِمَّ خُلِقَ الْخَلْقُ؟ قَالَ مِنَ الْمَاءِ. قُلْت الْجَنَّةُ مَا بِنَاؤُهَا؟ قَالَ لَبِنَةٌ مِنْ فِضَّةٍ وَلَبِنَةٌ مِنْ ذَهَبٍ وَمِلَاطُهَا الْمِسْكُ الْأَذْفَرُ وَحَصْبَاؤُهَا اللُّؤْلُؤُ وَالْيَاقُوتُ وَتُرْبَتُهَا الزَّعْفَرَانُ مَنْ دَخَلَهَا يَنْعَمُ لَا يَبْأَسُ, وَيَخْلُدُ لَا يَمُوتُ, وَلَا تَبْلَى ثِيَابُهُمْ وَلَا يَفْنَى شَبَابُهُمْ. ثُمَّ قَالَ: ثَلَاثَةٌ لَا تُرَدُّ دَعْوَتُهُمْ: الْإِمَامُ الْعَادِلُ وَالصَّائِمُ حِينَ يُفْطِرُ وَدَعْوَةُ الْمَظْلُومِ يَرْفَعُهَا فَوْقَ الْغَمَامِ وَيُفَتَّحُ لَهَا أَبْوَابُ السَّمَاءِ وَيَقُولُ الرَّبُّ تبارك وتعالي: وَعِزَّتِي لَأَنْصُرَنَّكَ

---

322 Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima* i Ibn Madže u *Sunenu*.

323 Zijad b. Hasan b. Furat el-Kazzaz et-Temimi el-Kufi je iskren prenosilac hadisa, ali je prilikom prenošenja hadisa bio sklon griješenju. Pripadao je devetoj generaciji.

324 Hasan b. Furat b. Ebu Abdur-Rahman et-Temimi el-Kazzaz el-Kufi je iskren prenosilac hadisa ali sklon previdima. Pripadao je sedmoj generaciji.

325 Bilježi Ebu Nuajm od Ebu Hurejrea koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "U Džennetu postoji drvo čije je stablo od zlata, a grane od topaza i bisera. Kad vjetar puhne, ono zatreperi i zazveči takvim glasom kakav slušaoci do tada nisu nikad čuli." Bilježi Ibn Ebu Dunija od Ibn Abbasa, sa dobrim senedom, da je kazao: "Stabla palmi u Džennetu su od zelenih smaragda, granje od crvenoga zlata, njihovo će lišće biti odjeća stanovnicima Dženneta, njihova odjeća i nakit, dok će njihovi plodovi biti poput vrčeva i kofi koji će biti bjelji od mlijeka, slađi od meda, a nježnije od putera i u sebi neće imati košpica."

326 Bilježi ga i Ibn Hibban u *Sahihu*.

وَلَوْ بَعْدَ حِينٍ. هَذَا حَدِيثٌ لَيْسَ إِسْنَادُهُ بِذَاكَ الْقَوِيِّ وَلَيْسَ هُوَ عِنْدِي بِمُتَّصِلٍ. وَقَدْ رُوِيَ هَذَا الْحَدِيثُ بِإِسْنَادٍ آخَرَ عَنْ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ *

2. O opisu Dženneta i njegovih blagodati

2659. ISPRIČAO NAM JE Ebu Kurejb; kaže: Obavijestio nas je Muhammed b. Fudajl, prenijevši od Hamze ez-Zejjata, on od Zijada et-Taija[327], a on da je Ebu Hurejre kazao: **"Rekli smo: Allahov Poslaniče, šta je ovo sa nama: kad smo kod tebe, naša srca su nježna, a mi skromni, budemo pravi ahiretski ljudi, a kada odemo od tebe i pridružimo se našim ženama i našoj djeci, ne možemo se prepoznati?! Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "Kada biste vi, nakon što odete od mene, bili onakvi, kakvi ste kad ste kod mene, vas bi posjećivali meleci u vašim domovima! A da ne griješite, Allah bi došao sa novim bićima koja će griješiti kako bi im opraštao[328]". Rekoh: Allahov Poslaniče, a od čega su stvorena živa bića? "Od vode[329]", odgovori on. Rekoh: Od čega su građene džennetske građevine? On reče: "Od srebrenih i zlatnih cigli; malter im je od mirisavog mošusa; džennetski šljunak su biseri i safiri; a njegova zemlja je šafran. Ko u njega uđe, uživat će, a nevolja više nikad neće imati; živjet će vječno i više nikad neće mrijeti; njihova se odjeća više neće poderati, niti će im više ikada njihova mladost proći." Potom reče: "Trima osobama dova neće biti odbijena: pravednu vladaru, postaču dok ne iftari i dova onoga kome je nepravda učinjena. Nju Allah podigne iznad oblaka i otvori joj nebeske kapije. Uzvišeni Gospodar rekne: Tako mi Moje veličine, pomoći ću te pa makar nakon izvjesnog vremena!"[330]**

---

[327] Zijad et-Tai, po mišljenju Ibn Hadžera el-Askalanija, nije dovoljno poznat kao prenosilac hadisa. Pripadao je šestoj generaciji.

[328] U Muslimovoj predaji ovoga hadisa stoji da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "A da vi ne griješite, Allah bi vas uništio a stvorio bi one koji će griješiti kako bi od Njega oprost tražili i kako bi im praštao."

[329] Uzvišeni Allah u suri *El-Enbija,* u 30. ajetu kaže: "Zar ne znaju nevjernici da su nebesa i Zemlja bili jedna cjelina, pa smo ih mi raskomadali, i da Mi od vode sve živo stvaramo? I zar neće vjerovati?" A u suri *En-Nur,* u 45. ajetu, kaže: "Allah sve životinje stvara od vode, neke od njih na trbuhu puze, neke idu na dvije noge, a neke, opet, hode na četiri; Allah stvara šta hoće, jer Allah sve može."

[330] Ovaj Ebu Hurejreov hadis sadržan je od četiri hadisa: 1. od riječi : "Šta je ovo sa nama, kad smo kod tebe... pa do riječi: meleci bi vas posjećivali u vašim domovima." Bilježi ga Ahmed b. Hanbel u *Musnedu;* 2. od riječi: "A da ne griješite...pa do riječi: kako bi im praštao." Bilježi ga Muslim u *Sahihu;*. 3. od riječi: "Rekoh Allahov Poslaniče, od čega su stvorena živa bića... pa do riječi: niti će im više ikada njihova mladost proći." Bilježe ga Ahmed b. Hanbel i El-Bezzar u *Musnedima*, Ed-Darimi u *Sunenu*, Et-Taberani u *El-*

Sened ovoga hadisa nije čvrst, niti je, po mome mišljenju, spojen. Ovaj hadis je prenesen i drugim senedom od Ebu Hurejrea.

٣. بَاب مَا جَاءَ فِي صِفَةِ غُرَفِ الْجَنَّةِ *

٢٦٦٠. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حُجْرٍ أَخْبَرَنَا عَلِيُّ بْنُ مُسْهِرٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ إِسْحَقَ عَنِ النُّعْمَانِ بْنِ سَعْدٍ عَنْ عَلِيٍّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **إِنَّ فِي الْجَنَّةِ لَغُرَفًا يُرَى ظُهُورُهَا مِنْ بُطُونِهَا وَبُطُونُهَا مِنْ ظُهُورِهَا. فَقَامَ إِلَيْهِ أَعْرَابِيٌّ فَقَالَ: لِمَنْ هِيَ يَا نَبِيَّ اللَّهِ؟ قَالَ: هِيَ لِمَنْ أَطَابَ الْكَلَامَ وَأَطْعَمَ الطَّعَامَ وَأَدَامَ الصِّيَامَ وَصَلَّى لِلَّهِ بِاللَّيْلِ وَالنَّاسُ نِيَامٌ.** هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ. وَقَدْ تَكَلَّمَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ فِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ إِسْحَقَ هَذَا مِنْ قِبَلِ حِفْظِهِ، وَهُوَ كُوفِيٌّ. وَعَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ إِسْحَقَ الْقُرَشِيُّ مَدَنِيٌّ وَهُوَ أَثْبَتُ مِنْ هَذَا *

٢٦٦١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ الصَّمَدِ الْعَمِّيُّ عَنْ أَبِي عِمْرَانَ الْجَوْنِيِّ عَنْ أَبِي بَكْرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ قَيْسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **إِنَّ فِي الْجَنَّةِ جَنَّتَيْنِ مِنْ فِضَّةٍ آنِيَتُهُمَا وَمَا فِيهِمَا، وَجَنَّتَيْنِ مِنْ ذَهَبٍ آنِيَتُهُمَا وَمَا فِيهِمَا، وَمَا بَيْنَ الْقَوْمِ وَبَيْنَ أَنْ يَنْظُرُوا إِلَى رَبِّهِمْ إِلَّا رِدَاءُ الْكِبْرِيَاءِ عَلَى وَجْهِهِ فِي جَنَّةِ عَدْنٍ.** وَبِهَذَا الْإِسْنَادِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **إِنَّ فِي الْجَنَّةِ لَخَيْمَةً مِنْ دُرَّةٍ مُجَوَّفَةٍ، عَرْضُهَا سِتُّونَ مِيلًا. فِي كُلِّ زَاوِيَةٍ مِنْهَا أَهْلٌ لَا يَرَوْنَ الْآخَرِينَ يَطُوفُ عَلَيْهِمُ الْمُؤْمِنُ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَأَبُو عِمْرَانَ الْجَوْنِيُّ اسْمُهُ عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ حَبِيبٍ أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي مُوسَى. قَالَ أَحْمَدُ بْنُ حَنْبَلٍ: لَا يُعْرَفُ اسْمُهُ وَأَبُو مُوسَى الْأَشْعَرِيُّ اسْمُهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ قَيْسٍ *

3. O opisu džennetskih odaja

2660. ISPRIČAO NAM JE Alija b. Hudžr; kaže: Obavijestio nas je Alija b. Mushir prenijevši od Abdur-Rahmana b. Ishaka, on od Nu'mana b. Sa'da, a on od Alije, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"U Džennetu su odaje čija se spoljašnost vidi iz njihove unutrašnjosti, a njihova unutrašnjost s njihove spoljašnosti."** (Čuvši to), **ustade neki beduin i reče: Za koga su one, o, Allahov Vjerovjesniče? On reče: "One su za svakoga ko bude govorio ono što je**

Mu'džemul-vesitu i Ibn Hibban u *Sahihu*; 4. od riječi: "Trima osobama dova neće biti odbijena... pa do kraja hadisa. Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Ibn Madže u *Sunenu*.

dobro, ko bude hranio gladnog, ko bude postio nafilu i ko bude klanjao dok ostali svijet spava."

Ovaj hadis je garibun. Neki su hadiski učenjaci kritikovali Abdur-Rahmana b. Ishaka u pogledu njegova pamćenja. On je iz Kufe, a Abdur-Rahman b. Ishak el-Kureši je iz Medine. On je pouzdaniji od ovoga.

2661. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Ispričao nam je Abdul-Aziz b. Abdus-Samed el-Ami prenijevši od Ebu Imrana el-Dževnija, on od Ebu Bekra b. Abdullaha b. Kajsa[331], on od svoga oca[332], a on da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: "**U Džennetu imaju dva vrta u kojima je posuđe i drugo što se u njima nalazi**[333] **od srebra i dva vrta u kojima je posuđe i drugo što se u njima nalazi od zlata. Između ljudi i mogućnosti da vide njihova Gospodara bit će samo zastor gordosti na Njegovu licu** (u momentu dok budu boravili) **u edenskom vrtu.**"[334] Ovim senedom je preneseno da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "**U Džennetu su šatori od bisera izdubljenih. Njihova širina je šezdeset milja**[335]**. U svakom njegovom ćošku je porodica**[336] **koja ne vidi druge porodice** (u ostalim ćoškovima)! **Njih će vjernik obilaziti.**"

Ovaj hadis je sahihun.[337] Ebu Imranu el-Dževniju je ime Abdul-Melik b. Habib Ebu Bekr b. Ebu Musa. Ahmed b. Hanbel kaže: Njegovo ime nije poznato. Ebu Musau el-Eš'ariju je ime Abdullah b. Kajs.

---

[331] Ebu Bekr Amr b. Abdullah b. Kajs je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je trećoj generaciji.

[332] Abdullaha b. Kajsa b. Sulejma b. Hudara el-Eš'arija, poznatog Vjerovjesnikovog, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba, koji je više poznat kao Ebu Musa el-Eš'ari.

[333] Kao što su zgrade, kreveti, postelja, grane drveća i dr.

[334] U hadisu koji bilježi Muslim u *Sahihu* stoji da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Kada stanovnici Dženneta uđu u Džennet, Uzvišeni Allah će reći: Želite li još nešto da vam dam? Zar nam nisi učinio naša lica bijelim i uveo nas u Džennet, odgovorit će. Tada će Allah podići zastor da Ga vide. Kad Ga ugledaju, reći će da im ništa draže i ljepše nije dato." Potom je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, citirao ajet: "One koji čine dobra djela čeka nagrada i više od toga!..." (sura *Junus*, 26. ajet).

[335] U jednoj predaji ovoga hadisa stoji: "... Njihova dužina i njihova širina su po šezdeset milja..."

[336] U Muslimovoj predaji ovog hadisa stoji: "U svakom njegovom ćošku je po jedna vjernikova porodica koju on stalno obilazi."

[337] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima*.

٤. بَاب مَا جَاءَ فِي صِفَةِ دَرَجَاتِ الْجَنَّةِ *

٢٦٦٢. حَدَّثَنَا عَبَّاسٌ الْعَنْبَرِيُّ أَخْبَرَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ أَخْبَرَنَا شَرِيكٌ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جُحَادَةَ عَنْ عَطَاءٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **فِي الْجَنَّةِ مِائَةُ دَرَجَةٍ مَا بَيْنَ كُلِّ دَرَجَتَيْنِ مِائَةُ عَامٍ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ *

٢٦٦٣. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ وَأَحْمَدُ بْنُ عَبْدَةَ الضَّبِّيُّ قَالَا: أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **مَنْ صَامَ رَمَضَانَ وَصَلَّى الصَّلَاةَ وَحَجَّ الْبَيْتَ, لَا أَدْرِي أَذَكَرَ الزَّكَاةَ أَمْ لَا, إِلَّا كَانَ حَقًّا عَلَى اللَّهِ أَنْ يَغْفِرَ لَهُ إِنْ هَاجَرَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ مَكَثَ بِأَرْضِهِ الَّتِي وُلِدَ بِهَا. قَالَ مُعَاذٌ: أَلَا أُخْبِرُ بِهَذَا النَّاسَ؟ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : ذَرِ النَّاسَ يَعْمَلُونَ فَإِنَّ فِي الْجَنَّةِ مِائَةَ دَرَجَةٍ مَا بَيْنَ كُلِّ دَرَجَتَيْنِ كَمَا بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ, وَالْفِرْدَوْسُ أَعْلَى الْجَنَّةِ وَأَوْسَطُهَا وَفَوْقَ ذَلِكَ عَرْشُ الرَّحْمَنِ. وَمِنْهَا تُفَجَّرُ أَنْهَارُ الْجَنَّةِ. فَإِذَا سَأَلْتُمُ اللَّهَ فَسَلُوهُ الْفِرْدَوْسَ.** هَكَذَا رُوِيَ هَذَا الْحَدِيثُ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَعْدٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ. وَهَذَا عِنْدِي أَصَحُّ مِنْ حَدِيثِ هَمَّامٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ. وَعَطَاءٌ لَمْ يُدْرِكْ مُعَاذَ بْنَ جَبَلٍ. وَمُعَاذٌ قَدِيمُ الْمَوْتِ مَاتَ فِي خِلَافَةِ عُمَرَ *

٢٦٦٤. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أنبأنا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ أَخْبَرَنَا هَمَّامٌ عن زَيْدُ بْنُ أَسْلَمَ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **فِي الْجَنَّةِ مِائَةُ دَرَجَةٍ مَا بَيْنَ كُلِّ دَرَجَتَيْنِ كَمَا بَيْنَ الْأَرْضِ وَالسَّمَاءِ. وَالْفِرْدَوْسُ أَعْلَاهَا دَرَجَةً, وَمِنْهَا تُفَجَّرُ أَنْهَارُ الْجَنَّةِ الْأَرْبَعَةُ, وَمِنْ فَوْقِهَا يَكُونُ الْعَرْشُ. فَإِذَا سَأَلْتُمُ اللَّهَ فَسَلُوهُ الْفِرْدَوْسَ.**

٢٦٦٥. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ أَخْبَرَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ ح أَخْبَرَنَا هَمَّامٌ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ نَحْوَهُ *

٢٦٦٦. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ عَنْ دَرَّاجٍ عَنْ أَبِي الْهَيْثَمِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **إِنَّ فِي الْجَنَّةِ مِائَةَ دَرَجَةٍ لَوْ أَنَّ الْعَالَمِينَ اجْتَمَعُوا فِي إِحْدَاهُنَّ لَوَسِعَتْهُمْ**. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ *

4. O opisu deredža Dženneta

2662. ISPRIČAO NAM JE Abbas el-Anberi; kaže: Obavijestio nas je Jezid b. Harun; kaže: Nas je obavijestio Šerik prenijevši od Muhammeda b. Džuhadea, on od Ataa, a on od Ebu Hurejrea koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"U Džennetu ima stotinu**

deredža, između svake deredže je stotinu godina (hoda)." Ovaj hadis je hasenun-garibun.[338]

2663. ISPRIČALI SU NAM Kutejbe i Ahmed b. Abde ed-Dabi i kazali: Obavijestio nas je Abdul-Aziz b. Muhammed prenijevši od Zejda b. Eslema, on od Ataa b. Jesara, a on od Muaza b. Džebela da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: "**Ko bude postio ramazan, klanjao namaz i hadždž obavio, ne znam da li je spomenuo i zekjat ili nije**[339]**, Allah je obećao da će mu oprostiti, svejedno da li je učinio hidžru na Allahovome Putu ili je ostao u mjestu u kome se rodio." Čuvši to Muaz reče: Hoću li o tome obavijestiti svijet? Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "Pusti svijet neka se trudi jer u Džennetu ima stotinu deredža**[340]**, a između svake dvije deredže je razdaljina kao između nebesa i Zemlje. Firdevs je najviša, a i srednja deredža u Džennetu. Iznad njega je Aršur-Rahman ispod njega** (iz Firdevsa) **izviru džennetske rijeke.**[341] **Zato, kada molite Allaha, molite Ga da vam podari Firdevs!"**[342]

Tako je ovaj hadis prenesen i od Hišama b. Sa'da, on od Zejda b. Eslema, on od Ata b. Jesara, a on od Muaza b. Džebela. Ovo je, po mome mišljenju, vjerodostojnije od hadisa koji je prenio Hemmam, od Zejda b. Eslema, on od Ataa b. Jesara, a on od Ubadea b. Samita. Ata nije zatekao Muaza b. Džebela. Muaz je umro ranije. Umro je u vrijeme hilafeta Omera.

2664. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Abdur-Rahman; kaže: Saopćio nam je Jezid b. Harun; kaže: Obavijestio nas je Hemmam prenijevši od Zejda b. Eslema, on od Ataa b. Jesara, a on od Ubadea b. Sabita da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "**U Džennetu je stotinu deredža, između svake dvije deredže je razdaljina kao između nebesa i Zemlje. Firdevs ja najviša deredža u njemu. Iz njega izviru četiri džennetske rijeke, a iznad njega je Arš. Zato, kada molite Allaha, molite ga da vam podari Firdevs!**"

---

[338] Bilježi ga i Et-Taberaniu *El-Mu'džemul-evsatu*, s tim što u njegovoj predaji stoji da je razdaljina između svake dvije deredže pet stotina godina.

[339] Ata b. Jesar veli da se ne sjeća da li je Muaz b. Džebel spomenuo zekjat ili nije.

[340] Kada Muaz b. Džebel ču te riječi, reče: Allahov Poslaniče, hoću li o tome obavijestiti svijet da se raduje? Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "Nemoj, jer će se na ovo moje obećanje osloniti! Bolje je neka svijet o tome ne zna kako bi se više trudio i zaslužio veću deredžu u Džennetu."

[341] Uzvišeni Allah u suri *Muhammed*, u 15. ajetu kaže: "Zar je Džennet, koji je obećan onima koji se Allaha boje - u kome su rijeke od vode neustajale i rijeke od mlijeka nepromijenjena okusa, i rijeke od vina, prijatna onima koji piju, i rijeke od meda procijeđenog i gdje ima voća svakovrsnog i oprosta od Gospodara njihova - zar je to isto što i patnja koja čeka one koji će u vatri vječno boraviti, koji će se uzavrelom vodom pojiti, koja će im crijeva kidati."

[342] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Ibn Madže u *Sunenu*.

2665. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Obavijestio nas je Jezid b. Harun; kaže: Nas je obavijestio Hemmam prenijevši od Zejda b. Eslema, **slično prethodnom hadisu.**

2666. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Ibn Lehi'a prenijevši od Derradža, on od Ebu Hejsema, on od Ebu Seida, a on da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"U Džennetu je stotinu deredža. Kada bi se svi svjetovi**[343] **skupili u jednu od njih, bila bi im komotna."** Ovaj hadis je garibun.[344]

٥. بَاب فِي صِفَة نِسَاء أَهْلِ الْجَنَّة *

٢٦٦٧. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّه بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ح أَخْبَرَنَا فَرْوَةُ بْنُ أَبِي الْمَغْرَاءِ أَخْبَرَنَا عَبِيدَةُ بْنُ حُمَيْد عَنْ عَطَاءِ بْنِ السَّائِبِ عَنْ عَمْرِو بْنِ مَيْمُون عَنْ عَبْدِ اللَّه بْنِ مَسْعُود عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **إِنَّ الْمَرْأَةَ مِنْ نِسَاءِ أَهْلِ الْجَنَّة لَيُرَى بَيَاضُ سَاقِهَا مِنْ وَرَاءِ سَبْعِينَ حُلَّةً حَتَّى يُرَى مُخُّهَا وَذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ يَقُولُ: (كَأَنَّهُنَّ الْيَاقُوتُ وَالْمَرْجَانُ). فَأَمَّا الْيَاقُوتُ فَإِنَّهُ حَجَرٌ لَوْ أَدْخَلْتَ فِيهِ سِلْكًا ثُمَّ اسْتَصْفَيْتَهُ لَأُرِيتَهُ مِنْ وَرَائِه.**

٢٦٦٨. حَدَّثَنَا هَنَّادٌ أَخْبَرَنَا عَبِيدَةُ بْنُ حُمَيْد عَنْ عَطَاءِ بْنِ السَّائِبِ عَنْ عَمْرِو بْنِ مَيْمُون عَنْ عَبْدِ اللَّه بْنِ مَسْعُودٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ **نَحْوَهُ.**

٢٦٦٩. حَدَّثَنَا هَنَّادٌ أَخْبَرَنَا أَبُو الْأَحْوَصِ عَنْ عَطَاءِ بْنِ السَّائِبِ عَنْ عَمْرِو بْنِ مَيْمُون عَنْ عَبْدِ اللَّه بْنِ مَسْعُود **نَحْوَهُ بِمَعْنَاهُ، وَلَمْ يَرْفَعْهُ.** وَهَذَا أَصَحُّ مِنْ حَدِيثِ عَبِيدَةَ بْنِ حُمَيْد. وَهَكَذَا رَوَى جَرِيرٌ وَغَيْرُ وَاحِدٍ عَنْ عَطَاءِ بْنِ السَّائِبِ وَلَمْ يَرْفَعُوهُ *

٢٦٧٠. حَدَّثَنَا سُفْيَانُ بْنُ وَكِيعٍ أَخْبَرَنَا أَبِي عَنْ فُضَيْلِ بْنِ مَرْزُوقٍ عَنْ عَطِيَّةَ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **إِنَّ أَوَّلَ زُمْرَةٍ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ يَوْمَ الْقِيَامَة عَلَى مِثْلِ ضَوْءِ الْقَمَرِ لَيْلَةَ الْبَدْرِ وَالزُّمْرَةُ الثَّانِيَةُ عَلَى مِثْلِ أَحْسَنِ كَوْكَبٍ دُرِّيٍّ فِي السَّمَاءِ. لِكُلِّ رَجُلٍ مِنْهُمْ زَوْجَتَانِ عَلَى كُلِّ زَوْجَةٍ سَبْعُونَ حُلَّةً يُرَى مُخُّ سَاقِهَا مِنْ وَرَائِهَا.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ*

٢٦٧١. حَدَّثَنَا الْعَبَّاسُ بْنُ مُحَمَّد أَخْبَرَنَا عُبَيْدُ اللَّه بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا شَيْبَانُ عَنْ فِرَاسٍ عَنْ عَطِيَّةَ عَنْ أَبِي سَعِيدِ الْخُدْرِيِّ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **أَوَّلُ زُمْرَةٍ تَدْخُلُ الْجَنَّةَ عَلَى صُورَةِ الْقَمَرِ لَيْلَةَ الْبَدْرِ، وَالثَّانِيَةُ عَلَى لَوْنِ أَحْسَنِ كَوْكَبٍ دُرِّيٍّ فِي السَّمَاءِ. لِكُلِّ رَجُلٍ مِنْهُمْ زَوْجَتَانِ. عَلَى كُلِّ زَوْجَةٍ سَبْعُونَ حُلَّةً يَبْدُو مُخُّ سَاقِهَا مِنْ وَرَائِهَا.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

---

[343] Dakle, jedna deredža ili stepen Dženneta bi bio dovoljan za sva stvorenja koja su živjela na ovome svijetu od kako on postoji.

[344] Bilježi ga i Ibn Hibban u *Sahihu*. On ovaj hadis smatra vjerodostojnim.

5. O opisu žena stanovnica Dženneta

2667. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Abdur-Rahman; kaže: Obavijestio nas je Ferve b. Ebu Magra[345]; kaže: Obavijestio nas je Abide b. Humejd prenijevši od Ataa b. Saiba, on od Amra b. Mejmuna, on od Abdullaha b. Mes'uda, a on da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"U žene stanovnice Dženneta vidi se bjelina njene noge kroz sedamdeset haljina, čak joj se vidi i koštana srž. Uzvišeni Allah veli:** ***bit će kao rubin i biser.***"[346] Rubin je vrsta dragog kamena; ako bi kroz njega provukao konac, vidio bi se.

2668. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Obavijestio nas je Abide b. Humejd prenijevši od Ataa b. Saiba, on od Amra b. Mejmuna, on od Abdullaha b. Mes'uda, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, **slično prethodnom hadisu.**

2669. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Obavijestio nas je Ebu Ahves prenijevši od Ataa b. Saiba, on od Amra b. Mejmuna, a on od Abdullaha b. Mes'uda, **po značenju, slično prethodnom hadisu,** ali ne kao merfu', i ovo je vjerodostojnije od hadisa Abidea b. Humejda. Tako su Džerir i drugi prenijeli od Ataa b. Saiba**, ali ne kao merfu'.**

2670. ISPRIČAO NAM JE Sufjan b. Veki'; kaže: Obavijestio nas je moj otac prenijevši od Fudajla b. Merzuka, on od Atijjea, on od Ebu Seida, a on da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Lica prve grupe koja će ući u Džennet, na Sudnjem danu, sijat će poput Mjeseca u uštapu! Lica druge grupe sijat će poput najblistavije zvijezde na nebu!**[347] **Svaki će muškarac imati po dvije žene! Na svakoj ženi će biti po sedamdeset haljina kroz koje će se vidjeti koštana moždina njene noge!"** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[348]

2671. ISPRIČAO NAM JE Abbas b. Muhammed; kaže: Obavijestio nas je Ubejdullah b. Musa; kaže: Nas je obavijestio Šejban prenijevši od Firasa, on od Atijjea, on od Ebu Seida el-Hudrija, a on da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"Lica prve grupe koja će ući u Džennet sijat će poput Mjeseca u uštapu. Lica druge grupe sijat će poput najblistavije zvijezde na nebu! Svaki će muškarac imati po dvije žene! Na svakoj ženi će biti po sedamdeset haljina kroz koje će se vidjeti koštana srž njene noge!"** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[349]

---

[345] Fevre b. Ebu Megra Madikerib Ebu Kasim el-Kindi je iskren prenosilac hadisa. Pripadao je desetoj generaciji.

[346] Sura *Er-Rahman,* 58. ajet.

[347] Po mišljenju El-Mubarekforija, prva skupina koja će ući u Džennet bit će vjerovjesnici, sallahu alejhim ve sellem, dok će druga skupina biti evlije i dobri ljudi.

[348] Bilježi ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu.*

[349] Bilježi ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu.*

٦. بَاب مَا جَاءَ فِي صِفَةِ جِمَاعِ أَهْلِ الْجَنَّةِ *

٢٦٧٢. حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ وَمُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ قَالَا: أَخْبَرَنَا أَبُو دَاوُدَ الطَّيَالِسِيُّ عَنْ عِمْرَانَ الْقَطَّانِ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **يُعْطَى الْمُؤْمِنُ فِي الْجَنَّةِ قُوَّةَ كَذَا وَكَذَا مِنَ الْجِمَاعِ. قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَوَ يُطِيقُ ذَلِكَ؟ قَالَ: يُعْطَى قُوَّةَ مِائَةٍ.** وَفِي الْبَاب عَنْ زَيْدِ بْنِ أَرْقَمَ. هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ مِنْ حَدِيثِ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ عِمْرَانَ الْقَطَّانِ *

6. O spolnom odnosu među stanovnicima Dženneta

2672. ISPRIČALI SU NAM Mahmud b. Gajlan i Muhammed b. Beššar i kazali: Obavijestio nas je Ebu Davud et-Tajalisi prenijevši od Imrana el-Kattana, on od Enesa, a on da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"Vjerniku će u Džennetu biti data takva i takva snaga u pogledu spolnog općenja!"[350] Neko će na to: Allahov Poslaniče, hoće li uistinu to tako moći? On reče: "Bit će mu data snaga stotine ljudi."[351]**

O ovoj temi prenesen je hadis i od Zejda b. Erkama. Ovaj hadis je sahihun-garibun.[352] Od hadisa koje je Katade prenio od Enesa poznat nam je samo preko Imrana el-Kattana.

٧. بَاب مَا جَاءَ فِي صِفَةِ أَهْلِ الْجَنَّةِ *

٢٦٧٣. حَدَّثَنَا سُوَيْدُ بْنُ نَصْرٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامِ بْنِ مُنَبِّهٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **أَوَّلُ زُمْرَةٍ تَلِجُ الْجَنَّةَ صُورَتُهُمْ عَلَى صُورَةِ الْقَمَرِ لَيْلَةَ الْبَدْرِ لَا يَبْصُقُونَ وَلَا يَمْتَخِطُونَ وَلَا يَتَغَوَّطُونَ فِيهَا. آنِيَتُهُمْ فِيهَا الذَّهَبُ وَأَمْشَاطُهُمْ مِنَ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ وَمَجَامِرُهُمْ مِنَ الْأَلُوَّةِ وَرَشْحُهُمُ الْمِسْكُ. وَلِكُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمْ زَوْجَتَانِ يُرَى مُخُّ سُوقِهِمَا مِنْ**

---

350 Ovdje se radi o aluziji na veći broj žena, kako ističe El-Mubarekfori, dvadest, trideset, četrdeset, stotinu i sl.

351 Bilježe Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, El-Nesai u *Sunenu*, Hakim u *Mustedreku* i Ibn Hibban u *Sahihu* od Zejda b. Erkama, koji je kazao: "Dođe neki od sljedbenika prijašnjih objavljenih Knjiga Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i reče: Ebu Kasime! Ti tvrdiš da će stanovnici Dženneta u Džennetu jesti i piti? "Da, reče on. Tako mi Onoga u čijoj je ruci Muhammedova duša, svaki od njih će imati mogućnost jela, pića i spolnog općenja kao stotinu ljudi. On će na to: Onaj ko jede i pije ima i fiziološke potrebe da se prazni jer u Džennetu nema neprijatnosti. On reče: Oni će fiziološke nužde obavljati tako što će im sve što im smeta izlaziti na kože poput mirišljavog znoja. Na takav način će se oni olakšavati."

352 Bilježi ga i Ibn Hibban u *Sahihu*.

وَرَاءِ اللَّحْمِ مِنَ الْحُسْنِ. لَا اخْتِلَافَ بَيْنَهُمْ وَلَا تَبَاغُضَ. قُلُوبُهُمْ قَلْبُ رَجُلٍ وَاحِدٍ يُسَبِّحُونَ اللَّهَ بُكْرَةً وَعَشِيًّا. هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ *

٢٦٧٤. حَدَّثَنَا سُوَيْدُ بْنُ نَصْرٍ أَخْبَرَنَا ابْنُ الْمُبَارَكِ أَخْبَرَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ عَنْ دَاوُدَ بْنِ عَامِرِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: لَوْ أَنَّ مَا يُقِلُّ ظُفُرٌ مِمَّا فِي الْجَنَّةِ بَدَا لَتَزَخْرَفَتْ لَهُ مَا بَيْنَ خَوَافِقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ. وَلَوْ أَنَّ رَجُلًا مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ اطَّلَعَ فَبَدَا أَسَاوِرُهُ لَطَمَسَ ضَوْءَ الشَّمْسِ كَمَا تَطْمِسُ الشَّمْسُ ضَوْءَ النُّجُومِ. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ بِهَذَا الْإِسْنَادِ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ ابْنِ لَهِيعَةَ. وَقَدْ رَوَى يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ هَذَا الْحَدِيثَ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ, وَقَالَ عَنْ عُمَرَ بْنِ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ *

7. O stanovnicima Dženneta

2673. ISPRIČAO NAM JE Suvejd b. Nasr; kaže: Obavijestio nas je Ibn Mubarek; kaže: Nas je obavijestio Ma'mer prenijevši od Hemmama b. Munebbiha, a on od Ebu Hurejrea, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Lica prve skupine koja će ući u Džennet će sijati poput Mjeseca u uštapu! Oni neće imati pljuvačke, neće se osecati, niti će obavljati nuždu. U njemu će njihovo posuđe biti od zlata, njihovi češljevi od zlata i srebra,**[353] **a njihove mangale će biti od mirisnog alojina drveta, dok će im znoj mirisati poput miska. Svaki će od njih imati dvije žene u kojih će se, od silne ljepote, kroz tijelo vidjeti njihova koštana srž.**[354] **Među njima neće biti razilaženja i u njihovim srcima neće biti prijezira i mržnje prema bilo kome. Oni će jutrom i večerom veličati Allaha."**[355] Ovaj hadis je sahihun.[356]

---

[353] U Buharijevoj predaji ovoga hadisa stoji: "...U njemu će njihovo posuđe biti od zlata i srebra, a njihovi češljevi od zlata..." Ibn Hadžer el-Askalani navodi kao mogućnost da su ovdje spomenuti različiti rangovi u Džennetu shodno hadisu koji su zabilježili El-Buhari i Muslim u *Sahihima* od Ebu Musaa, a u kome stoji da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: "U njemu imaju dva vrta u kojima su posuđe i sve što je u njima od zlata, i dva vrta u kojima su posuđe i sve što je u njima od srebra."

[354] Dakle, svaki će stanovnik Dženneta, pored velikog broja hurija imati i po dvije žene sa ovim opisom ljepote, koje će biti toliko lijepe da će im se kroz odjeću njihovu i tijelo njihovo vidjeti i njihova koštana srž.

[355] Et-Taberani u *El-Mudžemul-kebiru* čvrstim senedom bilježi od Enesa da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: "Najnižeg, po rangu, stanovnika Dženneta će opsluživati deset hiljada sluga. U rukama svakog od njih će biti dvije zdjele, jedna od zlata a druga od srebra."

[356] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima*.

2674. ISPRIČAO NAM JE Suvejd b. Nasr; kaže: Obavijestio nas je Abdullah b. Mubarek; kaže: Nas je obavijestio Ibn Lehi'a prenijevši od Jezida b. Ebu Habiba, on od Davuda b. Amira b. Ebu Vekkasa[357], on od svoga oca[358], on od svoga djeda[359], a on da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"Kada bi se koliko nokat džennetske ljepote ispoljilo na ovaj svijet, ukrasilo bi prostor između nebesa i Zemlje, a kada bi se** (na njemu) **pojavila narukvica samo jednog stanovnika Dženneta, ona bi prekrila sunčev sjaj kao što Sunce prekriva sjaj zvijezda."**

Ovaj hadis je garibun. Sa ovim senedom nam je poznat samo preko Ibn Lehi'e. Jahja b. Ejub je ovaj hadis prenio od Jezida b. Ebu Habiba i kazao: *od Amra b. Sa'da b. Ebu Vekkasa, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.*

٨. بَاب مَا جَاءَ فِي صِفَةِ ثِيَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ *

٢٦٧٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ وَأَبُو هِشَامٍ الرِّفَاعِيُّ قَالَا: أَخْبَرَنَا مُعَاذُ بْنُ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَامِرٍ الْأَحْوَلِ عَنْ شَهْرِ بْنِ حَوْشَبٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : **أَهْلُ الْجَنَّةِ جُرْدٌ مُرْدٌ كُحْلِي لَا يَفْنَى شَبَابُهُمْ وَلَا تَبْلَى ثِيَابُهُمْ** . هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ *

٢٦٧٦. حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ أَخْبَرَنَا رِشْدِينُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ الْحَارِثِ عَنْ دَرَّاجٍ أَبِي السَّمْحِ عَنْ أَبِي الْهَيْثَمِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي قَوْلِهِ: (**وَفُرُشٍ مَرْفُوعَةٍ**) **قَالَ: ارْتِفَاعُهَا لَكَمَا بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ مَسِيرَةَ خَمْسِ مِائَةِ سَنَةٍ**. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ رِشْدِينَ ابْنِ سَعْدٍ. و قَالَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ فِي تَفْسِيرِ هَذَا الْحَدِيثِ: مَعْنَاهُ إِنَّ الْفُرُشَ فِي الدَّرَجَاتِ وَبَيْنَ الدَّرَجَاتِ كَمَا بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ *

---

[357] Davud b. Amir b. Sa'd b. Ebu Vekkas ez-Zuhri el-Medeni je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je šestoj generaciji.

[358] Amira b. Sa'da b. Ebu Vekkasa ez-Zuhrija el-Medenija. On je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je trećoj generaciji.

[359] Tj. Sa'da b. Ebu Vekkasa, poznatog Vjerovjesnikova, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba.

8. O odjeći stanovnika Dženneta

2675. ISPRIČALI SU NAM Muhammed b. Beššar i Ebu Hišam er-Rifai i kazali: Obavijestio nas je Muaz b. Hišam prenijevši od svoga oca[360], on od Amira el-Ahvela[361], on od Šehra b. Havšeba, a on od Ebu Hurejrea, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Stanovnici Dženneta će biti mladi golobradi mladići surmelijastih očiju, čija mladost neće proći i čija se odjeća neće pohabati."**[362] Ovaj hadis je garibun.[363]

2676. ISPRIČAO NAM JE Ebu Kurejb; kaže: Obavijestio nas je Rišdin b. Sa'd prenijevši od Amra b. Harisa, on od Derradža Ebu Semha, on od Ebu Hejsema, on od Ebu Seida, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je o riječima Uzvišenoga: *i na posteljinama uzdignutim,* kazao: **"One će biti uzdignute toliko kolika je razdaljina između nebesa i Zemlje, a razdaljina između njih je pet stotina godina[364]!"**

Ovaj hadis je garibun.[365] Poznat nam je samo preko Rišdina b. Sa'da. Neki učenjaci, objašnjavajući ovaj hadis, kažu: To znači da će postelje biti po deredžama. Razdaljina između deredža će biti tolika kolika je razdaljina između nebesa i Zemlje.[366]

٩. بَاب مَا جَاءَ فِي صِفَةِ ثِمَارِ أَهْلِ الْجَنَّةِ *

٢٦٧٧. حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ أَخْبَرَنَا يُونُسُ بْنُ بُكَيْرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَقَ عَنْ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ قَالَتْ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَذُكِرَ لَهُ سِدْرَةُ الْمُنْتَهَى قَالَ: يَسِيرُ الرَّاكِبُ فِي ظِلِّ الْفَنَنِ مِنْهَا مِائَةَ سَنَةٍ. أَوْ يَسْتَظِلُّ بِظِلِّهَا مِائَةُ رَاكِبٍ, شَكَّ يَحْيَى, فِيهَا فِرَاشُ الذَّهَبِ كَأَنَّ ثَمَرَهَا الْقِلَالُ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ *

---

[360] Hišama b. Ebu Abdullaha Sinbera, Ebu Bekra el-Basrija ed-Destivaija. On je pouzdan i siguran prenosilac hadisa. Pripadao je sedmoj generaciji. Neki su sumnjali da je kaderija.

[361] Amir b. Abdul-Vahid el-Ahvel el-Basri je iskren prenosilac hadisa, koji je prilikom prenošenja hadisa, bio sklon griješenju. Pripadao je šestoj generaciji.

[362] Ovaj hadis ukazuje na to da će stanovnici Dženneta biti vječito mladi i da odjeća koju će nositi neće biti sklona deranju.

[363] Bilježi ga i Ed-Darimi u *Sunenu.*

[364] Najvjerovatnije je da se ovdje misli na svjetlosne godine.

[365] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i El-Nesai u *Sunenu.*

[366] Et-Turbešti smatra da će između svake dvije deredže biti razdaljina tolika kolika je razdaljina između nebesa i Zemlje.

9. O džennetskim plodovima

2677. ISPRIČAO NAM JE Ebu Kurejb; kaže: Obavijestio nas je Junus b. Bukejr prenijevši od Muhammeda b. Ishaka, on od Jahjaa b. Abdullaha b. Zubejra[367], on od svoga oca, a on da je Esma bint Ebu Bekr kazala: Čula sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada je, spomenuvši Sidretul-Munteha[368], rekao: **"Putnik[369] bi hladovinom jedne njegove grane putovao stotinu godina ili je kazao: u njen hlad bi se smjestilo stotinu putnika** (Jahjaova dilema). **Među njegovim granama je postelja od zlata, a njegovi plodovi su poput zemljanih vrčova."** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.

١٠. بَاب مَا جَاءَ فِي صِفَةِ طَيْرِ الْجَنَّةِ *

٢٦٧٨. حَدَّثَنَا عَبْدُ بْنُ حُمَيْدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: سُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا الْكَوْثَرُ؟ قَالَ: ذَاكَ نَهْرٌ أَعْطَانِيهِ اللَّهُ يَعْنِي فِي الْجَنَّةِ أَشَدُّ بَيَاضًا مِنَ اللَّبَنِ وَأَحْلَى مِنَ الْعَسَلِ فِيهَا طَيْرٌ أَعْنَاقُهَا كَأَعْنَاقِ الْجُزُرِ. قَالَ عُمَرُ: إِنَّ هَذِهِ لَنَاعِمَةٌ, قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَكَلَتُهَا أنعم مِنْهَا. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ. وَمُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُسْلِمٍ هُوَ ابْنُ أَخِي ابْنِ شِهَابٍ الزُّهْرِيِّ*

---

[367] Jahja b. Abdullah b. Zubejr b. Avvam el-Medeni je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je petoj generaciji.

[368] Sidretul-Munteha je lotos na sedmom nebu. U hadisu koji bilježe El-Buhari i Muslim, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, opisujući svoje putovanje nebeskim prostranstvima, kaže: "Potom sam doveden do lotosova drveta čiji su plodovi poput zemljenih vrčeva, a listovi poput slonovih ušiju." Po mišljenju Nevevija, ovo lotosovo drvo je nazvano Sidretul-Muntehaom (Krajnjom granicom) zbog toga što od toga drveta dalje, osim posljednjeg Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, nije kročilo ni jedno drugo živo biće, pa čak ni jedan melek. Kao što Kur'an kaže, kod njega je džennetsko prebivalište. U suri *En-Nedžm,* u 13., 14., i 15. ajetu, Uzvišeni Allaha kaže: "On ga je drugi put vidio, kod Sidretul-Muntehaa, kod kojeg je džennetsko prebivalište."

[369] U hadisu je upotrijebljen izraz *rakib* što znači putnik koji jaše ili putnik koji se vozi. To, opet, može podrazumijevati napravu kojom će se putnik voziti brzinom svjetlosti.

10. O džennetskim pticama

2678. ISPRIČAO NAM JE Abd b. Humejd; kaže: Obavijestio nas je Abdullah b. Mesleme[370] prenijevši od Muhammeda b. Abdullaha b. Muslima[371], on od svoga oca[372], a on da je Enes b. Malik kazao: **"Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o tome šta je Kevser pa je kazao: "To je rijeka koju će mi Allah podariti u Džennetu, koja će biti bjelja od mlijeka, a slađa od meda. Pored nje će biti ptice čiji su vratovi poput devinih!"[373] Omer reče:** (Gledanje u rijeku i) **njih će biti zadovoljstvo, a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, će na to: "Jedenje njih bit će veće zadovoljstvo."**

Ovaj hadis je hasenun.[374] Muhammed b. Abdullah b. Muslim je sin moga brata Ibn Šihaba ez-Zuhrija.

١١. بَاب مَا جَاءَ فِي صِفَة خَيْلِ الْجَنَّة *

٢٦٧٩. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَخْبَرَنَا عَاصِمُ بْنُ عَلِيٍّ أَخْبَرَنَا الْمَسْعُودِيُّ عَنْ عَلْقَمَةَ بْنِ مَرْثَدٍ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ بُرَيْدَةَ عَنْ أَبِيهِ: أَنَّ رَجُلًا سَأَلَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّه هَلْ فِي الْجَنَّة مِنْ خَيْلٍ؟ قَالَ: إِن اللَّهُ أَدْخَلَكَ الْجَنَّةَ فَلَا تَشَاءُ أَنْ تُحْمَلَ فِيهَا عَلَى فَرَسٍ مِنْ يَاقُوتَة حَمْرَاءَ تطِيرُ بِكَ فِي الْجَنَّة حَيْثُ شِئْتَ الا فعلت. قَالَ وَسَأَلَهُ رَجُلٌ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّه هَلْ فِي الْجَنَّة مِنْ إِبِلٍ؟ قَالَ: فَلَمْ يَقُلْ لَهُ مِثْلَ مَا قَالَ لِصَاحِبِه. قَالَ: إِنْ يُدْخِلْكَ اللَّهُ الْجَنَّةَ يَكُنْ لَكَ فِيهَا مَا اشْتَهَتْ نَفْسُكَ وَلَذَّتْ عَيْنُكَ.

---

[370] Abdullah b. Mesleme b. Ka'neb el-Ka'nebi el-Harisi Ebu Abdur-Rahman el-Basri porijeklom je iz Medine. Slovio je kao pouzdan ravija i pobožan čovjek. Pripadao je devetoj generaciji.

[371] Muhammed b. Abdullah b. Muslim b. Ubejdullah b. Abdullah b. Šihab ez-Zuhri el-Medeni je iskren prenosilac hadisa koji je bio sklon previdima. Pripadao je šestoj generaciji.

[372] Abdullaha b. Muslima b. Ubejdullaha b. Abdullaha b. Šihaba b. Harisa ez-Zuhrija el-Medinija. On je brat poznatog učenjaka Ez-Zuhrija. Slovi kao imam i pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je trećoj generaciji. Umro je prije brata.

[373] U predaji koju bilježi Muslim u *Sahihu* od Enesa b. Malika stoji: "Dok smo jednog dana bili kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, na trenutak ga uhvati drijemež i san. Nakon izvjesnog vremena on podiže glavu smiješeći se. Ugledavši ga, mi upitasmo. Čemu se smiješ Allahov Poslaniče? On reče: "Ovog trena mi je objavljena sura." Potom prouči *Bismilllahir-rahmanir-rahim i Ina a'tajna kel kevser do kraja.* A onda upita: "Znate li vi šta je to Kevser?" Allah i Njegov Poslanik to najbolje znaju, odgovorismo, a on reče: "To je rijeka koju mi je Allah obećao, a u kojoj će biti mnogo dobro. To je, ustvari, moje vrelo na koje će dolaziti moji sljedbenici na Sudnjem danu."

[374] Bilježi ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* sa dobrim senedom.

٢٦٨٠. حَدَّثَنَا سُوَيْدٌ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ عَلْقَمَةَ بْنِ مَرْثَدٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ سَابِطٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ **نَحْوَهُ بِمَعْنَاهُ**. وَهَذَا أَصَحُّ مِنْ حَدِيثِ الْمَسْعُودِيِّ.

٢٦٨١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَعِيلَ بْنِ سَمُرَةَ الْأَحْمَسِيُّ أَخْبَرَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنْ وَاصِلِ ابْنِ السَّائِبِ عَنْ أَبِي سَوْرَةَ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ قَالَ: **أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَعْرَابِيٌّ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي أُحِبُّ الْخَيْلَ أَفِي الْجَنَّةِ خَيْلٌ؟ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنْ أُدْخِلْتَ الْجَنَّةَ أُتِيتَ بِفَرَسٍ مِنْ يَاقُوتَةٍ لَهُ جَنَاحَانِ فَحُمِلْتَ عَلَيْهِ, ثُمَّ طَارَ بِكَ حَيْثُ شِئْتَ**. هَذَا حَدِيثٌ لَيْسَ إِسْنَادُهُ بِالْقَوِيِّ وَلَا نَعْرِفُهُ مِنْ حَدِيثِ أَبِي أَيُّوبَ إِلَّا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. وَأَبُو سَوْرَةَ هُوَ ابْنُ أَخِي أَبِي أَيُّوبَ يُضَعَّفُ فِي الْحَدِيثِ ضَعَّفَهُ يَحْيَى بْنُ مَعِينٍ جِدًّا. وَ سَمِعْت مُحَمَّدَ بْنَ إِسْمَعِيلَ يَقُولُ: أَبُو سَوْرَةَ هَذَا مُنْكَرُ الْحَدِيثِ يَرْوِي مَنَاكِيرَ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ لَا يُتَابَعُ عَلَيْهَا *

11. O opisu džennetskih konja

2679. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Abdur-Rahman; kaže: Obavijestio nas je Asim b. Ali;[375] kaže: Nas je obavijestio El-Mes'udi prenijevši od Alkame b. Merseda, on od Sulejmana b. Burejdea[376], a on od svoga oca da je neki čovjek upitao Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, rekavši: **"Allahov Poslaniče, hoće li u Džennetu biti konja? On reče: "Ako te Allah uvede u Džennet pa poželiš da u njemu uzjašeš na konja, od crvenog rubina, da te pronosa po Džennetu tamo gdje poželiš, bit će ti udovoljeno. Drugi čovjek će: Allahov Poslaniče, a hoće li u Džennetu biti deva? Ravija kaže: Nije mu odgovorio onako kao što je učinio prvom, nego je rekao: "Ako te Allah uvede u Džennet, imat ćeš u njemu sve ono što ti duša poželi i čime ti se oko naslađuje."**

2680. ISPRIČAO NAM JE Suvejd; kaže: Obavijestio nas je Abdullah b. Mubarek prenijevši od Sufjana, on od Alkame b. Mersada, on od Abdur-Rahmana b. Sabita, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, **po značenju slično prethodnom hadisu**, i ovo je pouzdanije od hadisa koji je prenio El-Mes'udi.

2681. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Ismail b. Semure el-Ahmesi;[377] kaže: Obavijestio nas je Ebu Muavija, prenijevši od Vasila b.

---

[375] Asim b. Ali b. Asim b. Suhejb el-Vasiti Ebu Hasan et-Tejmi je iskren prenosilac hadisa koji je ponekad pravio previde. Pripadao je devetoj generaciji.

[376] Sulejman b. Burejde b. Hasib el-Eslemi el-Mirvezi je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je trećoj generaciji. Bio je kadija u Mirvezu.

[377] Muhammed b. Ismail b. Semure el-Ahmesi Ebu Džafer es-Siradž je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je desetoj generaciji.

Saiba,[378] on od Ebu Sevrea,[379] a on od Ebu Ejuba, koji je kazao: "**Došao je Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, neki beduin i rekao: Allahov Poslaniče, ja volim konje, pa hoće li u Džennetu biti konja? Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "Ako budeš uveden u Džennet, bit će ti dat konj od crvenog rubina koji će imati dva krila, kojeg ćeš moći jahati i na njemu letjeti gdje želiš.**"

Sened ovoga hadisa nije stabilan. Od hadisa koje je prenio Ebu Ejub poznat nam je samo u ovoj formi. Ebu Sevre je Ebu Ejubov bratić. Smatrali su ga slabim prenosiocem hadisa. Jahja b. Mein ga smatra veoma slabim ravijom. Čuo sam Muhammeda b. Ismaila kada kaže: Ebu Sevre je prenosio munker hadise. Od Ebu Ejuba je prenio munker hadise koji nemaju drugih seneda.

١٢. بَاب مَا جَاءَ فِي سِنِّ أَهْلِ الْجَنَّةِ *

٢٦٨٢. حَدَّثَنَا أَبُو هُرَيْرَةَ مُحَمَّدُ بْنُ فِرَاسٍ الْبَصْرِيُّ أَخْبَرَنَا أَبُو دَاوُدَ ح أَخْبَرَنَا عِمْرَانُ أَبُو الْعَوَّامِ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ شَهْرِ بْنِ حَوْشَبٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ غَنْمٍ عَنْ مُعَاذِ ابْنِ جَبَلٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: يَدْخُلُ أَهْلُ الْجَنَّةِ الْجَنَّةَ جُرْدًا مُرْدًا مُكَحَّلِينَ أَبْنَاءَ ثَلَاثِينَ أَوْ ثَلَاثٍ وَثَلَاثِينَ سَنَةً. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. وَبَعْضُ أَصْحَابِ قَتَادَةَ رَوَوْا هَذَا عَنْ قَتَادَةَ مُرْسَلًا وَلَمْ يُسْنِدُوهُ *

12. O starosnoj dobi stanovnika Dženneta

2682. ISPRIČAO NAM JE Ebu Hurejre Muhammed b. Firas el-Basri; kaže: Obavijestio nas je Ebu Davud; kaže: Nas je obavijestio Imran Ebu Uvvam prenijevši od Katadea, on od Šehra b. Havšeba, on od Abdur-Rahmana b. Ganma, a on od Muaza b. Džebela da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: "**Stanovnici Dženneta će svi do jednog ući u Džennet golobradi, surmom podvučenih očiju, imat će trideset, ili[380] trideset i tri godine.**"

---

[378] Vasil b. Saib er-Rikaši Ebu Jahja el-Basri je slab prenosilac hadisa. Pripadao je šestoj generaciji.

[379] Ebu Sevre el-Ensari je bratić Ebu Ejuba el-Ensarija, kod koga je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odsjeo kada je došao iz Mekke u Medinu.. On je slab prenosilac hadisa. Pripadao je trećoj generaciji.

[380] Ovdje je riječ o dilemi nekog od prenosilaca hadisa koji nije bio siguran da li je od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, preneseno da je kazao trideset ili trideset i tri godine. U hadisu koji su Ibn Ebu Dunija, Et-Taberani i El-Bejheki prenijeli od Ebu Hurejrea stoji decidno trideset i tri godine.

Ovaj hadis je hasenun-garibun.[381] Neki Katadeovi učenici su ga od Katadea prenijeli kao mursel hadis.

١٣. بَاب مَا جَاءَ فِي كم صَفِّ أَهْلِ الْجَنَّة *

٢٦٨٣. حَدَّثَنَا حُسَيْنُ بْنُ يَزِيدَ الطَّحَّانُ الْكُوفِيُّ ح أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ فُضَيْلٍ عَنْ ضِرَارِ بْنِ مُرَّةَ عَنْ مُحَارِبِ بْنِ دِثَارٍ عَنِ ابْنِ بُرَيْدَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **أَهْلُ الْجَنَّةِ عِشْرُونَ وَمِائَةُ صَفٍّ ثَمَانُونَ مِنْهَا مِنْ هَذِهِ الْأُمَّةِ وَأَرْبَعُونَ مِنْ سَائِرِ الْأُمَمِ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ. وَقَدْ رُوِيَ هَذَا الْحَدِيثُ عَنْ عَلْقَمَةَ بْنِ مَرْثَدٍ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ بُرَيْدَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُرْسَلًا. وَمِنْهُمْ مَنْ قَالَ سُلَيْمَانَ بْنِ بُرَيْدَةَ عَنْ أَبِيهِ. وَحَدِيثُ أَبِي سِنَانٍ عَنْ مُحَارِبِ بْنِ دِثَارٍ حَسَنٌ. وَأَبُو سِنَانٍ اسْمُهُ ضِرَارُ بْنُ مُرَّةَ. وَأَبُو سِنَانٍ الشَّيْبَانِيُّ اسْمُهُ سَعِيدُ بْنُ سِنَانٍ وَهُوَ بَصْرِيٌّ. وَأَبُو سِنَانٍ الشَّامِيُّ اسْمُهُ عِيسَى بْنُ سِنَانٍ هُوَ الْقَسْمَلِيُّ *

٢٦٨٤. حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ أَخْبَرَنَا أَبُو دَاوُدَ أَنْبَأَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي إِسْحَقَ قَالَ: سَمِعْتُ عَمْرَو بْنَ مَيْمُونٍ يُحَدِّثُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ قَالَ: **كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي قُبَّةٍ نَحْوًا مِنْ أَرْبَعِينَ. فَقَالَ لَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : أَتَرْضَوْنَ أَنْ تَكُونُوا رُبُعَ أَهْلِ الْجَنَّةِ؟ قَالُوا: نَعَمْ. قَالَ: أَتَرْضَوْنَ أَنْ تَكُونُوا ثُلُثَ أَهْلِ الْجَنَّةِ؟ قَالُوا : نَعَمْ . قَالَ: أَتَرْضَوْنَ أَنْ تَكُونُوا شَطْرَ أَهْلِ الْجَنَّةِ؟ إِنَّ الْجَنَّةَ لَا تدْخُلُهَا إِلَّا نَفْسٌ مُسْلِمَةٌ. مَا أَنْتُمْ فِي الشِّرْكِ إِلَّا كَالشَّعْرَةِ الْبَيْضَاءِ فِي جِلْدِ الثَّوْرِ الْأَسْوَدِ أَوْ كَالشَّعْرَةِ السَّوْدَاءِ فِي جِلْدِ الثَّوْرِ الْأَحْمَرِ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَفِي الْبَاب عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ وَأَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ *

13. O tome u koliko će redova biti poredani stanovnici Dženneta

2683. ISPRIČAO NAM JE Husejn b. Jezid et-Tahhan el-Kufi[382]; kaže: Obavijestio nas je Muhammed b. Fudajl prenijevši od Dirara b. Murrea,[383] on od Muhariba b. Disara, on od Ibn Burejdea, a on od svoga oca, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Stanovnici Dženneta će biti poredani u stotinu i dvadeset redova.**

---

[381] El-Bejheki je ovaj hadis prenio od Mikdama sa dobrim senedom, dok ga je Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* zabilježio također kao mursel hadis.

[382] Husejn b. Jezid b. Jahja et-Tahhan el-Ensari el-Kufi je bio popustljiv prilikom prenošenja hadisa. Pripadao je desetoj generaciji.

[383] Dirar b. Murre el-Kufi Ebu Sinan eš-Šejbani je pouzdan i siguran prenosilac hadisa. Pripadao je šestoj generaciji.

Osamdeset redova će biti moji sljedbenici dok će četrdeset redova biti sljedbenici ostalih vjerovjesnika."[384]

Ovaj hadis je hasenun. [385] Ovaj hadis je prenesen od Alkame b. Merseda, on od Sulejmana b. Burejdea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kao mursel hadis. Neki su kazali da ga je Sulejman b. Burejde prenio od svoga oca (a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem). Hadis koji je Ebu Sinan prenio od Muhariba b. Disara je hasenun. Ebu Sinanu je ime Dirar b. Murre. Ebu Sinanu eš-Šejbaniju je ime Seid b. Sinan. On je iz Basre, dok je Ebu Sinanu eš-Šamiju ime Isa b. Sinan. On je el-Kasmeli.

2684. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Obavijestio nas je Ebu Davud; kaže: Saopćio nam je Šu'be prenijevši od Ebu Ishaka, koji je kazao: Čuo sam Amra b. Mejmuna kada priča od Abdullaha b. Mes'uda da je kazao: **"Jednom prilikom nas je sa Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, u šatoru bilo oko četrdeset. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "Da li biste bili zadovoljni ako biste četvrtinu stanovnika Dženneta sačinjavali vi?" Bismo, odgovoriše prisutni. Nakon toga će on opet: "Da li biste bili zadovoljni ako biste vi sačinjavali trećinu stanovnika Dženneta?" Bismo, odgovoriše. Nakon toga će on ponovo: "A da li biste bili zadovoljni ako biste polovinu stanovnika Dženneta sačinjavali vi?" Samo će pokorni ući u Džennet, a vas će, u odnosu na mušrike, biti malo kao što je malo bijelih dlaka na koži crnog vola, ili kao što je malo crnih dlaka na koži crvenog vola."**[386]

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[387] O ovoj temi preneseni su hadisi i od Imrana b. Husajna i Ebu Seida el-Hudrija.

١٤. بَاب مَا جَاءَ فِي صِفَةِ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ *

٢٦٨٥. حَدَّثَنَا الْفَضْلُ بْنُ الصَّبَّاحِ الْبَغْدَادِيُّ أَخْبَرَنَا مَعْنُ بْنُ عِيسَى الْقَزَّازُ عَنْ خَالِدِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **بَابُ أُمَّتِي الَّذِي يَدْخُلُونَ مِنْهُ الْجَنَّةَ عَرْضُهُ مَسِيرَةُ الرَّاكِبِ الْمُجَوِّدِ ثَلَاثًا. ثُمَّ إِنَّهُمْ لَيُضْغَطُونَ عَلَيْهِ حَتَّى تَكَادُ مَنَاكِبُهُمْ تَزُولُ.** هَذَا

---

[384] Ovaj hadis ukazuje na to da će sljedbenika islama u Džennetu biti više nego sljedbenika svih ranijih poslanika.

[385] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Ibn Madže i Ed-Darimi u *Sunenima*, Ibn Hibban u *Sahihu*, Hakim u *Mustedreku* i El-Bejheki u djelu *El-Ba'su ven-nušur*.

[386] Abdul-Hakk u djelu *El-Lem'at* smatra da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zaželio da njegovi sljedbenici sačinjavaju bar polovinu ukupnog broja stanovnika Dženneta. Međutim, iz milosti prema njemu Allah, dž.š., mu je obećao da će oni sačinjavati dvije trećine ukupnog broja stanovnika Dženneta i on je to saopćio u prethodnom hadisu.

[387] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima*.

حَدِيثٌ غَرِيبٌ. وَسَأَلْتُ مُحَمَّدًا عَنْ هَذَا الْحَدِيثِ فَلَمْ يَعْرِفْهُ. و قَالَ لِخَالِدِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ مَنَاكِيرُ عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ *

14. O džennetskim kapijama

2685. ISPRIČAO NAM JE Fadl b. Sabbah el-Bagdadi; kaže: Obavijestio nas je Ma'n b. Isa el-Kazzaz prenijevši od Halida b. Ebu Bekra,[388] on od Salima b. Abdullaha, a on od svoga oca koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Kapija kroz koju će moji sljedbenici ulaziti u Džennet široka je toliko koliko konjanik sa dobrim konjem može prijeći za tri** (godine)! **Ona će stanovnicima Dženneta od moga ummeta biti toliko tijesna da će im se umalo, od silne gužve** (dok budu prolazili kroz nju), **ramena kidati."**

Ovaj hadis je garibun.[389] Pitao sam Muhammeda (Buharija) za ovaj hadis pa mu je bio nepoznat. On kaže: Halid b. Ebu Bekr je od Salima b. Abdullaha prenosio munker hadise.

١٥ . بَاب مَا جَاءَ فِي سُوقِ الْجَنَّةِ *

٢٦٨٦ . حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَعِيلَ أَخْبَرَنَا هِشَامُ بْنُ عَمَّارٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْحَمِيدِ بْنُ حَبِيبِ بْنِ أَبِي الْعِشْرِينَ أَخْبَرَنَا ا الْأَوْزَاعِيُّ حَدَّثَنَا حَسَّانُ بْنُ عَطِيَّةَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ : **أَنَّهُ لَقِيَ أَبَا هُرَيْرَةَ, فَقَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ: أَسْأَلُ اللَّهَ أَنْ يَجْمَعَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ فِي سُوقِ الْجَنَّةِ. فَقَالَ سَعِيدٌ: أَفِيهَا سُوقٌ؟ قَالَ: نَعَمْ . أَخْبَرَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهعَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ أَهْلَ الْجَنَّةِ إِذَا دَخَلُوهَا نَزَلُوا فِيهَا بِفَضْلِ أَعْمَالِهِمْ, ثُمَّ يُؤْذَنُ فِي مِقْدَارِ يَوْمِ الْجُمُعَةِ مِنْ أَيَّامِ الدُّنْيَا فَيَزُورُونَ رَبَّهُمْ وَيُبْرِزُ لَهُمْ عَرْشَهُ وَيَتَبَدَّى لَهُمْ فِي رَوْضَةٍ مِنْ رِيَاضِ الْجَنَّةِ. فَتُوضَعُ لَهُمْ مَنَابِرُ مِنْ نُورٍ, وَمَنَابِرُ مِنْ لُؤْلُؤٍ, وَمَنَابِرُ مِنْ يَاقُوتٍ, وَمَنَابِرُ مِنْ زَبَرْجَدٍ, وَمَنَابِرُ مِنْ ذَهَبٍ, وَمَنَابِرُ مِنْ فِضَّةٍ. وَيَجْلِسُ أَدْنَاهُمْ وَمَا فِيهِمْ مِنْ دَنِيٍّ عَلَى كُثْبَانِ الْمِسْكِ وَالْكَافُورِ وَمَا يَرَوْنَ أَنَّ أَصْحَابَ الْكَرَاسِيِّ بِأَفْضَلَ مِنْهُمْ مَجْلِسًا. قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ: قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ: وَهَلْ نَرَى رَبَّنَا؟ قَالَ: نَعَمْ . قَالَ: هَلْ تَتَمَارَوْنَ فِي رُؤْيَةِ الشَّمْسِ وَالْقَمَرِ لَيْلَةَ الْبَدْرِ؟ قُلْنَا: لَا. قَالَ: كَذَلِكَ لَا تُمَارَوْنَ فِي رُؤْيَةِ رَبِّكُمْ. وَلَا يَبْقَى فِي ذَلِكَ الْمَجْلِسِ رَجُلٌ إِلَّا حَاضَرَهُ اللَّهُ مُحَاضَرَةً حَتَّى يَقُولَ لِلرَّجُلِ مِنْهُمْ يَا فُلَانُ بْنَ فُلَانٍ, أَتَذْكُرُ يَوْمَ قُلْتَ كَذَا وَكَذَا فَيُذَكِّرُهُ بِبَعْضِ غَدَرَاتِهِ فِي**

[388] Halid b. Eb Bekr b. Ubejd b. Abdullah b. Omer b. Hattab el-Adevi el-Medeni bio je popustljiv prilikom prenošenja hadisa. Pripadao je sedmoj generaciji.

[389] Zehebi je ovaj hadis spomenuo u djelu *El-Mizan*, uz biografiju Halida b. Ebu Bekra, istakavši da je to jedan od munker hadisa koje je on prenio.

الدُّنْيَا. فَيَقُولُ يَا رَبِّ أَفَلَمْ تَغْفِرْ لِي؟ فَيَقُولُ بَلَى فَسَعَةُ مَغْفِرَتِي بَلَغَتْ بِكَ مَنْزِلَتَكَ هَذِهِ. فَبَيْنَمَا هُمْ عَلَى ذَلِكَ غَشِيَتْهُمْ سَحَابَةٌ مِنْ فَوْقِهِمْ فَأَمْطَرَتْ عَلَيْهِمْ طِيبًا لَمْ يَجِدُوا مِثْلَ رِيحِهِ شَيْئًا قَطُّ. وَيَقُولُ رَبُّنَا قُومُوا إِلَى مَا أَعْدَدْتُ لَكُمْ مِنَ الْكَرَامَةِ فَخُذُوا مَا اشْتَهَيْتُمْ فَنَأْتِي سُوقًا قَدْ حَفَّتْ بِهِ الْمَلَائِكَةُ فِيهِ مَا لَمْ تَنْظُرِ الْعُيُونُ إِلَى مِثْلِهِ وَلَمْ تَسْمَعِ الْآذَانُ وَلَمْ يَخْطُرْ عَلَى الْقُلُوبِ. فَيُحْمَلُ لَنَا مَا اشْتَهَيْنَا لَيْسَ يُبَاعُ فِيهَا وَلَا يُشْتَرَى. وَفِي ذَلِكَ السُّوقِ يَلْقَى أَهْلُ الْجَنَّةِ بَعْضُهُمْ بَعْضًا. قَالَ: فَيُقْبِلُ الرَّجُلُ ذُو الْمَنْزِلَةِ الْمُرْتَفِعَةِ فَيَلْقَى مَنْ هُوَ دُونَهُ وَمَا فِيهِمْ دَنِيٌّ فَيَرُوعُهُ مَا يَرَى عَلَيْهِ مِنَ اللِّبَاسِ فَمَا يَنْقَضِي آخِرُ حَدِيثِهِ حَتَّى يَتَخَيَّلَ إِلَيْهِ مَا هُوَ أَحْسَنُ مِنْهُ وَذَلِكَ أَنَّهُ لَا يَنْبَغِي لِأَحَدٍ أَنْ يَحْزَنَ فِيهَا. ثُمَّ نَنْصَرِفُ إِلَى مَنَازِلِنَا فَيَتَلَقَّانَا أَزْوَاجُنَا فَيَقُلْنَ مَرْحَبًا وَأَهْلًا لَقَدْ جِئْتَ وَإِنَّ بِكَ مِنَ الْجَمَالِ أَفْضَلَ مِمَّا فَارَقْتَنَا عَلَيْهِ. فَيَقُولُ: إِنَّا جَالَسْنَا الْيَوْمَ رَبَّنَا الْجَبَّارَ، وَيَحِقُّنَا أَنْ نَنْقَلِبَ بِمِثْلِ مَا انْقَلَبْنَا. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ. لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ *

٢٦٨٧. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ وَهَنَّادٌ قَالَا: أَخْبَرَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ إِسْحَقَ عَنِ النُّعْمَانِ بْنِ سَعْدٍ عَنْ عَلِيٍّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ فِي الْجَنَّةِ لَسُوقًا مَا فِيهَا شِرَاءٌ وَلَا بَيْعٌ إِلَّا الصُّوَرَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ. فَإِذَا اشْتَهَى الرَّجُلُ صُورَةً دَخَلَ فِيهَا. قَالَ أَبو عِيسَى هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ *

15. O džennetskoj pijaci

2686. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Ismail[390]; kaže: Obavijestio nas je Hišam b. Ammar[391]; kaže: Nas je obavijestio Abdul-Hamid b. Habib b. Ebu Išrin[392]; kaže: Nas je obavijestio El-Evzai; kaže: Ispričao nam je Hassan b. Atijje prenijevši od Seida b. Musejjeba **da je jednom prilikom sreo Ebu Hurejrea. Ebu Hurejre** (mu) **reče: Molim Allaha da mene i tebe sastavi na džennetskoj pijaci. Seid će na to: Zar u njemu ima pijaca? Ima, odgovori on. Obavijestio me je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, da će stanovnicima Dženneta, pošto uđu u Džennet i smjeste se u svoja boravišta, koja su svojim djelima zaslužili,**

---

390 Muhammed b. Ismail b. Ibrahim el-Džu'fi el-Buhari je poznati i priznati hadiski učenjak, autor poznatog *El-Džamius-sahiha*.

391 Hišam b. Ammar b. Nusajr es-Sulemi ed-Dimeški je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je desetoj generaciji.

392 Abdul-Hamid b. Habib b. Ebu Išrin Ebu Seid ed-Dimeški je iskren prenosilac hadisa, koji je prilikom prenošenja hadisa bio sklon griješenju. Pripadao je devetoj generaciji. Bio je Evzaijev pisar.

biti omogućeno da jednu sedmicu, poput ovosvjetske sedmice, posjete svoga Gospodara. Tada će im biti pokazan Njegov prijesto i tada će im se On otkriti u jednom od džennetskih vrtova. Tom prilikom će im biti postavljene stolice od svjetla, bisera, safira, topaza, zlata i od srebra na koje će posjedati. Najniži između njih, po rangu, iako među njima neće biti niskog ranga, sjest će na pješčane humke od mošusa i kamfora. Njima se neće činiti da su oni što sjede u stolicama po nečemu vrjedniji od njih. Čuvši to, Ebu Hurejre upita: Allahov Poslaniče, a hoćemo li mi, uistinu, vidjeti našega Gospodara? On reče: "Hoćete! Da li sumnjate u viđenje Sunca i Mjeseca u uštapu?" Ne, odgovorih, a on će na to: "Također nemojte sumnjati ni u viđenje vašega Gospodara! Svakome će se prisutnom Allah pokazati i sa njim izravno razgovarati. Kada sa nekim bude razgovarao, reći će mu: O, ti (spomenuvši ga po imenu), **sine toga i toga, sjećaš li se dana kad si to i to govorio, podsjećajući ga na neke njegove grijehe. Reći će: Gospodaru, zar mi nisi oprostio? Jesam, odgovorit će Allah. Obiljem Moje milosti dospio si na to mjesto. Dok oni tako budu razgovarali, iznad njih će se pojaviti oblak iz koga će pasti kiša koja će mirisati takvim mirisom kakvog do tada nisu nikad osjetili. Naš Uzvišeni Gospodar će** (tada) **reći: Ustanite i dođite da vidite šta sam vam** (još) **od počasti pripremio, pa uzmite sve što vam je volja! Tada ćemo doći do pijace iznad koje lebde meleci. Na njoj će biti svega i svačega što oči do tada nisu vidjele, za što uši nisu čule i što nikome nije naumpalo. Bit će nam dato svega što budemo poželjeli, bez kupovine. Na toj pijaci će stanovnici Dženneta susretati jedni druge. Tada će osoba, veli on, koja bude visoko rangirana susresti onu koja je niže rangirana iako tu neće biti niskog ranga, i zadiviti se odjeći koju na njoj ugleda. Osobi koja će biti niže rangirana činit će se da je na njoj ljepša odjeća nego što je na onoj koja je više rangirana. To će biti zato što se u njemu** (Džennetu, ni trena) **niko neće nelagodno osjećati. Sa pijace ćemo se vratiti u naše dvorce gdje će nas dočekati naše supruge** (hurije) **i, izraziti nam dobrodošlicu, govorit će: Došao si ljepši nego što si od nas otišao! Odgovorit će: Danas smo bili sa našim Uzvišenim Gospodarom te je i logično da budemo ljepši nego što smo bili.**"Ovaj hadis je garibun.[393] Poznat nam je samo u ovoj formi.

2687. ISPRIČALI SU NAM Ahmed b. Meni' i Hennad i kazali: Obavijestio nas je Ebu Muavija; kaže: Ispričao nam je Abdur-Rahman b. Ishak prenijevši od Nu'mana b. Sa'da, a on od Alije, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"U Džennetu ima pijaca na kojoj se ništa drugo ne kupuje i ne prodaje osim likovi ljudi i**

[393] Bilježi ga i Ibn Madže u *Sunenu*.

žena Ako neko poželi da bude u nekom od tih likova, bude pretvoren u njega."Ovaj hadis je hasenun-garibun.[394]

١٦. بَاب مَا جَاءَ فِي رُؤْيَةِ الرَّبِّ تَبَارَكَ وَتَعَالَى *

٢٦٨٨. حَدَّثَنَا هَنَّادٌ أَخْبَرَنَا وَكِيعٌ عَنْ إِسْمَعِيلَ بْنِ أَبِي خَالِدٍ عَنْ قَيْسِ بْنِ أَبِي حَازِمٍ عَنْ جَرِيرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْبَجَلِيِّ قَالَ: كُنَّا جُلُوسًا عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَنَظَرَ إِلَى الْقَمَرِ لَيْلَةَ الْبَدْرِ فَقَالَ: **إِنَّكُمْ سَتُعْرَضُونَ عَلَى رَبِّكُمْ فَتَرَوْنَهُ كَمَا تَرَوْنَ هَذَا الْقَمَرَ لَا تُضَامُونَ فِي رُؤْيَتِهِ. فَإِنِ اسْتَطَعْتُمْ أَنْ لَا تُغْلَبُوا عَلَى صَلَاةٍ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَصَلَاةٍ قَبْلَ غُرُوبِهَا فَافْعَلُوا . ثُمَّ قَرَأَ (فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ الْغُرُوبِ)**. هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ *

٢٦٨٩. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ أَخْبَرَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ ثَابِتٍ الْبُنَانِيِّ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي لَيْلَى عَنْ صُهَيْبٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي قَوْلِهِ (لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا الْحُسْنَى وَزِيَادَةٌ) قَالَ: **إِذَا دَخَلَ أَهْلُ الْجَنَّةِ الْجَنَّةَ, نَادَى مُنَادٍ إِنَّ لَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ مَوْعِدًا. قَالُوا: أَلَمْ يُبَيِّضْ وُجُوهَنَا وَيُنَجِّنَا مِنَ النَّارِ وَيُدْخِلْنَا الْجَنَّةَ؟ قَالُوا: بَلَى. فَيَنْكَشِفُ الْحِجَابُ قَالَ: فَوَاللَّهِ مَا أَعْطَاهُمْ شَيْئًا أَحَبَّ إِلَيْهِمْ مِنَ النَّظَرِ إِلَيْهِ**. هَذَا حَدِيثٌ إِنَّمَا أَسْنَدَهُ حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ وَرَفَعَهُ. وَرَوَى سُلَيْمَانُ بْنُ الْمُغِيرَةِ هَذَا الْحَدِيثَ عَنْ ثَابِتٍ الْبُنَانِيِّ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي لَيْلَى قَوْلَهُ *

٢٦٩٠. حَدَّثَنَا عَبْدُ بْنُ حُمَيْدٍ أَخْبَرَنِي شَبَابَةُ بن سوار عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنْ ثُوَيْرٍ قَالَ: سَمِعْتُ ابْنَ عُمَرَ يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : **إِنَّ أَدْنَى أَهْلِ الْجَنَّةِ مَنْزِلَةً لَمَنْ يَنْظُرُ إِلَى جِنَانِهِ وَأَزْوَاجِهِ وَنَعِيمِهِ وَخَدَمِهِ وَسُرُرِهِ مَسِيرَةَ أَلْفِ سَنَةٍ. وَأَكْرَمَهُمْ عَلَى اللَّهِ مَنْ يَنْظُرُ إِلَى وَجْهِهِ غَدْوَةً وَعَشِيَّةً. ثُمَّ قَرَأَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: (وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ نَاضِرَةٌ إِلَى رَبِّهَا نَاظِرَةٌ)**. وَقَدْ رُوِيَ هَذَا الْحَدِيثُ مِنْ غَيْرِ وَجْهٍ عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنْ ثُوَيْرٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ مَرْفُوعًا. وَرَوَاهُ عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ أَبْجَرَ عَنْ ثُوَيْرٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ مَوْقُوفًا. وَرَوَاه عُبَيْدُ اللَّهِ الْأَشْجَعِيُّ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ ثُوَيْرٍ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَوْلَهُ وَلَمْ يَرْفَعْهُ.

٢٦٩١. حَدَّثَنَا بِذَلِكَ أَبُو كُرَيْبٍ مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ أَخْبَرَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ الْأَشْجَعِيُّ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ ثُوَيْرٍ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ **نَحْوَهُ وَلَمْ يَرْفَعْهُ** *

٢٦٩٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ طَرِيفٍ الْكُوفِيُّ حَدَّثَنَا جَابِرُ بْنُ نُوحٍ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **تُضَامُونَ فِي رُؤْيَةِ الْقَمَرِ لَيْلَةَ الْبَدْرِ؟ وَتُضَامُونَ فِي**

[394] Ovaj hadis je također zabilježio Ibn Ebu Dunja.

رُؤْيَةِ الشَّمْسِ. قَالُوا: لَا. قَالَ: فَإِنَّكُمْ سَتَرَوْنَ رَبَّكُمْ كَمَا تَرَوْنَ الْقَمَرَ لَيْلَةَ الْبَدْرِ, لَا تُضَامُونَ فِي رُؤْيَتِه. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. وَهَكَذَا رَوَى يَحْيَى بْنُ عِيسَى الرَّمْلِيُّ وَغَيْرُ وَاحِدٍ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ . وَرَوَى عَبْدُ اللَّه بْنُ إِدْرِيسَ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. وَحَدِيثُ ابْنِ إِدْرِيسَ عَنِ الْأَعْمَشِ غَيْرُ مَحْفُوظٍ. وَحَدِيثُ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَصَحُّ. وَهَكَذَا رَوَاهُ سُهَيْلُ بْنُ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. وَقَدْ رُوِيَ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ غَيْرِ هَذَا الْوَجْهِ مِثْلُ هَذَا الْحَدِيثِ, وَهُوَ حَدِيثٌ صَحِيحٌ أيضا *

16. O viđenju Uzvišenog Allaha

2688. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Obavijestio nas je Veki' prenijevši od Ismaila b. Ebu Halida, on od Kajsa b. Ebu Hazima, a on od Džerira b. Abdullaha el-Bedželija koji je kazao: Jednom prilikom smo sjedili kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. On pogleda u pun mjesec i reče: **"Vi ćete doći pred vašega Gospodara i gledat ćete Ga kao što gledate ovaj mjesec u čije gledanje ne sumnjate! Zato nastojte, koliko god možete, da ne propuštate namaz klanjati na vrijeme, prije sunčeva izlaska i prije njegova zalaska![395] Potom je proučio: "...** ***i veličaj Gospodara svoga i zahvaljuj Mu prije sunčeva izlaska i prije zalaska."***[396] Ovaj hadis je sahihun.[397]

2689. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Obavijestio nas je Abdur-Rahman b. Mehdi; kaže: Nas je obavijestio Hammad b. Seleme prenijevši od Sabita el-Bunanija, on od Abdur-Rahmana b. Ebu Lejle, on od Suhejba, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je u pogledu riječi Uzvšenog Allaha: "One koji čine dobra djela čeka nagrada, i više od toga!..."[398] kazao: **Kada stanovnici Dženneta uđu u Džennet, tada će glasnik povikati: Vi imate i više od toga kod Allaha! Reći će: Zar nam** (nije dovoljno to što nam je) **lica učinio bijelim, spasio nas vatre i uveo nas u Džennet? Nije, odgovorit će glasnik. Potom će**

---

[395] Dakle, nastojte, koliko je u vašoj mogućnosti, da ne propuštate klanjanje sabahskog i ikindijskog namaza na vrijeme! Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je posebno skrenuo pažnju na ova dva namaza iz razloga što će sabah ljudi često prespavati, a zbog svakodnevnih obaveza će često odugovlačiti sa klanjanjem ikindijskog namaza.

[396] Sura *Kaf,* 39. ajet.

[397] Bilježe ga svi u *El-Kutubus-sitte* i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu.*

[398] Prvi dio 26. ajeta sure *Junus.*

biti podignut zastor i, tako mi Allaha, od onoga što im je dato, neće im biti ništa draže od gledanja u Njega (Allaha)."[399]

Ovaj hadis je sa senedom, i to kao merfu' hadis, prenio Hammad b. Seleme, dok je Sulejman b. Mugire ovaj hadis prenio od Sabita el-Bunanija, a on od Abdur-Rahmana b. Ebu Lejle kao njegove riječi.

2690. ISPRIČAO NAM JE Abd b. Humejd; kaže: Mene je obavijestio Šebabe b. Sevvar prenijevši od Israila, a on da je Suvejr kazao: Čuo sam Ibn Omera kada veli da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "**Najniži stepen, od stanovnika Dženneta, imat će onaj koji će imati tolike vrtove, u njima će biti smješten on, njegove supruge, njegove sluge, njegove blagodati koje će mu biti date, i njegove postelje, a koji se neće moći obići za hiljadu godina, dok će, po rangu, najviši stepen, od stanovnika Dženeta, imati onaj koji će i jutrom i večerim gledati u svoga Gospodara." Potom je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, proučio:** *Toga dana će neka lica blistava biti, u Gospodara svoga će gledati.*"[400]

Ovaj hadis je sa više seneda prenesen od Israila, on od Suvejra, a on od Ibn Omera kao merfu' hadis[401], dok ga je Abdul-Melik b. Ebdžer prenio od Suvejra, a on od Ibn Omera kao mevkuf hadis. Ubejdullah el-Ešdže'i ga je prenio od Sufjana, on od Suvejra, on od Mudžahida, a on od Ibn Omera sa senedom koji se ne vezuje za Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

2691. TAKO NAM JE PRENIO Ebu Kurejb Muhammed b. el-Ala; kaže: Obavijestio nas je Ubejdullah el-Ešdže'i prenijevši od Sufjana, on od Suvejra, on od Mudžahida, a on od Ibn **Omera slično prethodnom hadisu, s tim što ga nije vezivao za Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.**

2692. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Tarif el-Kufi; kaže: Nama je ispričao Džabir b. Nuh prenijevši od A'meša, od Ebu Saliha, a on od Ebu Hurejrea, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "**Da li vi sumnjate u viđenje punog Mjeseca? Da li sumnjate u viđenje Sunca?" Ne, odgovoriše prisutni, a on nastavi: "Uistinu ćete vidjeti svoga Gospodara kao što gledate pun Mjesec, u čije gledanje ne sumnjate.**"

Ovaj hadis je hasenun-garibun.[402] Ovako su prenijeli Jahja b. Isa er-Remli i drugi od A'meša, on od Ebu Saliha, on od Ebu Hurejrea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Abdullah b. Idris je prenio od A'meša, on od Ebu Saliha, on od Ebu Seida, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Međutim, hadis koji je prenio Ibn Idris od

---

[399] Bilježe ga i Muslim i Ibn Hibban i Ibn Huzejme u *Sahihima*, te El-Nesai u *Sunenu*.

[400] Sura *El-Kijame* 22. i 23. ajet.

[401] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Et-Taberani u *El-Mu'džemul-kebiru* i Hakim u *Mustedreku*.

[402] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima* od Ebu Hurejrea u nešto dužoj formi.

A'meša nije dobro upamćen, zato je Ebu Salihov hadis od Ebu Hurejrea od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, vjerodostojniji. Ovako je i Suhejl b. Ebu Salih prenio od svoga oca, on od Ebu Hurejrea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. A prenesen je i od Ebu Seida od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, slično ovom hadisu. Ovaj hadis je također vjerodostojan.

١٧. باب منه.

٢٦٩٣. حَدَّثَنَا سُوَيْدُ بْنُ نَصْرٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ أَخْبَرَنَا مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ اللَّهَ يَقُولُ لِأَهْلِ الْجَنَّةِ يَا أَهْلَ الْجَنَّةِ، فَيَقُولُونَ: لَبَّيْكَ رَبَّنَا وَسَعْدَيْكَ. فَيَقُولُ: هَلْ رَضِيتُمْ؟ فَيَقُولُونَ: مَا لَنَا لَا نَرْضَى وَقَدْ أَعْطَيْتَنَا مَا لَمْ تُعْطِ أَحَدًا مِنْ خَلْقِكَ. فَيَقُولُ أَنَا أُعْطِيكُمْ أَفْضَلَ مِنْ ذَلِكَ. قَالُوا: وأَيُّ شَيْءٍ أَفْضَلُ مِنْ ذَلِكَ؟ قَالَ: أُحِلُّ عَلَيْكُمْ رِضْوَانِي فَلَا أَسْخَطُ عَلَيْكُمْ أَبَدًا. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

17. O istoj temi

2693. ISPRIČAO NAM JE Suvejd b. Nasr; kaže: Obavijestio nas je Abdullah b. Mubarek; kaže: Nas je obavijestio Malik b. Enes prenijevši od Zejda b. Eslema, on od Ataa b. Jesara, a on od Ebu Seida el-Hudrija, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Uzvišeni Allah će zovnuti stanovnike Dženneta: O, stanovnici Dženneta! Reći će: Odazivamo Ti se i pokoravamo, naš Gospodaru! Upitat će ih: Jeste li zadovoljni? Reći će: Kako ne bismo bili zadovoljni kad si nam dao, ono što nisi dao ni jednom drugom stvorenju?! On će reći: Dat ću vam i bolje od toga! A šta je to bolje od toga, upitat će. On će reći: Podarit ću vam Moju naklonost i nikada se na vas neću srditi!"**[403] Ovaj hadis je hasenun-sahihun[404]

١٨. بَاب مَا جَاءَ فِي تَرَائِي أَهْلِ الْجَنَّةِ فِي الْغُرَفِ *

٢٦٩٤. حَدَّثَنَا سُوَيْدُ بْنُ نَصْرٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا فُلَيْحُ بْنُ سُلَيْمَانَ عَنْ هِلَالِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: إِنَّ أَهْلَ الْجَنَّةِ لَيَتَرَاءَوْنَ فِي الْغُرْفَةِ كَمَا

---

[403] Potvrda ovoga hadisa sadržana je u 72. ajetu sure *Et-Tevbe* koji glasi: "Allah obećava vjernicima i vjernicama džennetske bašče kroz koje će rijeke teći, u kojima će vječno boraviti, i divne dvorove u vrtovima edenskim. A i malo naklonosti Allahove veće je od svega toga: to će, doista, uspjeh veliki biti! "

[404] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i El-Buhari i Muslim u *Sahihima.*

تَتَرَاءَوْنَ الْكَوْكَبَ الشَّرْقِيَّ أَوِ الْكَوْكَبَ الْغَرْبِيَّ الْغَارِبَ فِي الْأُفُقِ أَوِ الطَّالِعَ فِي تَفَاضُلِ الدَّرَجَاتِ. فَقَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ, أُولَئِكَ النَّبِيُّونَ؟ قَالَ: بَلَى وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ وَأَقْوَامٌ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَصَدَّقُوا الْمُرْسَلِينَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

18. O gledanju stanovnika Dženneta u one što su visoko u odajama

2694. ISPRIČAO NAM JE Suvejd b. Nasr; kaže: Obavijestio nas je Abdullah; kaže: Nas je obavijestio Fulejh b. Sulejman prenijevši od Hilala b. Alija,[405] on od Ataa b. Jesara, on od Ebu Hurejrea, a on da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"Stanovnici Dženneta će gledati one što su u odajama** (visoko iznad njih) **kao što istočna ili zapadna zvijezda gledaju u gornji dio obzorja ili kao što gledaju u zvijezdu koja je visoko iznad njih." Hoće li ti** (što će biti visoko u odajama) **biti vjerovjesnici, Allahov Poslaniče upitaše prisutni. On reče: "Da, tako mi Onoga u čijoj je ruci moja duša, bit će oni i obični ljudi koji su vjerovali u Allaha i Njegova Poslanika i koji su vjerovali u ostale poslanike."**[406] Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[407]

١٩. بَاب مَا جَاءَ فِي خُلُودِ أَهْلِ الْجَنَّةِ وَأَهْلِ النَّارِ *

٢٦٩٥. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: يَجْمَعُ اللَّهُ النَّاسَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِي صَعِيدٍ وَاحِدٍ, ثُمَّ يَطَّلِعُ عَلَيْهِمْ رَبُّ الْعَالَمِينَ فَيَقُولُ: أَلَا يَتْبَعُ كُلُّ إِنْسَانٍ مَا كَانُوا يَعْبُدُونَهُ؟ فَيُمَثَّلُ لِصَاحِبِ الصَّلِيبِ صَلِيبُهُ, وَلِصَاحِبِ التَّصَاوِيرِ تَصَاوِيرُهُ, وَلِصَاحِبِ النَّارِ نَارُهُ. فَيَتْبَعُونَ مَا كَانُوا يَعْبُدُونَ. وَيَبْقَى الْمُسْلِمُونَ فَيَطَّلِعُ عَلَيْهِمْ رَبُّ الْعَالَمِينَ فَيَقُولُ: أَلَا تَتَّبِعُونَ النَّاسَ؟ فَيَقُولُونَ: نَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْكَ, نَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْكَ, اللَّهُ رَبُّنَا, وهَذَا مَكَانُنَا حَتَّى نَرَى رَبَّنَا, وَهُوَ يَأْمُرُهُمْ وَيُثَبِّتُهُمْ. قَالُوا : وَهَلْ نَرَاهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: وَهَلْ تُضَارُّونَ فِي رُؤْيَةِ الْقَمَرِ لَيْلَةَ الْبَدْرِ؟ قَالُوا: لَا يَا رَسُولَ اللَّهِ, قَالَ: فَإِنَّكُمْ لَا تُضَارُّونَ فِي رُؤْيَتِهِ تِلْكَ السَّاعَةَ. ثُمَّ يَتَوَارَى ثُمَّ يَطَّلِعُ فَيُعَرِّفُهُمْ نَفْسَهُ ثُمَّ يَقُولُ: أَنَا رَبُّكُمْ فَاتَّبِعُونِي. فَيَقُومُ الْمُسْلِمُونَ

---

[405] Hilal b. Ali b. Usame el-Amiri el-Medeni je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je petoj generaciji.

[406] Ovaj hadis govori o tome da će u Džennetu biti različiti nivoi i stepeni. Stanovnici Dženneta koji će biti u visokim rangovima Dženneta gledat će u one koji su u odajama visoko iznad sebe kao što stanovnici Zemlje gledaju u zvijezde.

[407] Bilježi ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*.

وَيُوضَعُ الصِّرَاطُ فَيَمُرُّونَ عَلَيْهِ مِثْلَ جِيَادِ الْخَيْلِ وَالرِّكَابِ وَقَوْلُهُمْ عَلَيْهِ سَلِّمْ سَلِّمْ . وَيَبْقَى أَهْلُ النَّارِ فَيُطْرَحُ مِنْهُمْ فِيهَا فَوْجٌ. فَيُقَالُ: هَلِ امْتَلَأْتِ؟ فَتَقُولُ: هَلْ مِنْ مَزِيدٍ؟ ثُمَّ يُطْرَحُ فِيهَا فَوْجٌ فَيُقَالُ: هَلِ امْتَلَأْتِ؟ فَتَقُولُ: هَلْ مِنْ مَزِيدٍ؟ حَتَّى إِذَا أُوعِبُوا فِيهَا وَضَعَ الرَّحْمَنُ قَدَمَهُ فِيهَا, وَأَزْوَى بَعْضَهَا إِلَى بَعْضٍ, ثُمَّ قَالَ: قَطْ. قَالَتْ: قَطْ قَطْ. فَإِذَا أَدْخَلَ اللَّهُ تعالي أَهْلَ الْجَنَّةِ الْجَنَّةَ وَأَهْلَ النَّارِ النَّارَ أُتِيَ بِالْمَوْتِ مُلَبَّبًا فَيُوقَفُ عَلَى السُّورِ بَيْنَ أَهْلِ الْجَنَّةِ وَأَهْلِ النَّارِ ثُمَّ يُقَالُ: يَا أَهْلَ الْجَنَّةِ, فَيَطَّلِعُونَ خَائِفِينَ, ثُمَّ يُقَالُ: يَا أَهْلَ النَّارِ, فَيَطَّلِعُونَ مُسْتَبْشِرِينَ يَرْجُونَ الشَّفَاعَةَ, فَيُقَالُ: لِأَهْلِ الْجَنَّةِ وَأَهْلِ النَّارِ: هَلْ تَعْرِفُونَ هَذَا؟ فَيَقُولُونَ: هَؤُلَاءِ وَهَؤُلَاءِ: قَدْ عَرَفْنَاهُ هُوَ الْمَوْتُ الَّذِي وُكِّلَ بِنَا. فَيُضْجَعُ فَيُذْبَحُ ذَبْحًا عَلَى السُّورِ. ثُمَّ يُقَالُ. يَا أَهْلَ الْجَنَّةِ خُلُودٌ لَا مَوْتَ, وَيَا أَهْلَ النَّارِ خُلُودٌ لَا مَوْتَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ

٢٦٩٦ . حَدَّثَنَا سُفْيَانُ بْنُ وَكِيعٍ أَخْبَرَنَا أَبِي عَنْ فُضَيْلِ بْنِ مَرْزُوقٍ عَنْ عَطِيَّةَ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ يَرْفَعُهُ قَالَ: إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ أُتِيَ بِالْمَوْتِ كَالْكَبْشِ الْأَمْلَحِ فَيُوقَفُ بَيْنَ الْجَنَّةِ وَالنَّارِ فَيُذْبَحُ وَهُمْ يَنْظُرُونَ. فَلَوْ أَنَّ أَحَدًا مَاتَ فَرَحًا لَمَاتَ أَهْلُ الْجَنَّةِ. وَلَوْ أَنَّ أَحَدًا مَاتَ حُزْنًا لَمَاتَ أَهْلُ النَّارِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ * وَقَدْ رُوِيَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رِوَايَاتٌ كَثِيرَةٌ مِثْلُ هَذَا مَا يُذْكَرُ فِيهِ أَمْرُ الرُّؤْيَةِ أَنَّ النَّاسَ يَرَوْنَ رَبَّهُمْ وَذِكْرُ الْقَدَمِ وَمَا أَشْبَهَ هَذِهِ الْأَشْيَاءَ. وَالْمَذْهَبُ فِي هَذَا عِنْدَ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنَ الْأَئِمَّةِ مِثْلِ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ وَمَالِكِ بْنِ أَنَسٍ وسُفْيَانَ ابْنِ عُيَيْنَةَ وَابْنِ الْمُبَارَكِ وَوَكِيعٍ وَغَيْرِهِمْ أَنَّهُمْ رَوَوْا هَذِهِ الْأَشْيَاءَ.و قَالُوا: تُرْوَى هَذِهِ الْأَحَادِيثُ وَنُؤْمِنُ بِهَا وَلَا يُقَالُ كَيْفَ. وَهَذَا الَّذِي اخْتَارَهُ أَهْلُ الْحَدِيثِ أَنْ يرْوَوا هَذِهِ الْأَشْيَاءُ كَمَا جَاءَتْ وَيُؤْمَنُ بِهَا وَلَا تُفَسَّرُ وَلَا يتَوَهَّمُ وَلَا يُقَالُ كَيْفَ. وَهَذَا أَمْرُ أَهْلِ الْعِلْمِ الَّذِي اخْتَارُوهُ وَذَهَبُوا إِلَيْهِ. وَمَعْنَى قَوْلِهِ فِي الْحَدِيثِ: فَيُعَرِّفُهُمْ نَفْسَهُ يَعْنِي يَتَجَلَّى لَهُمْ *

19. O besmrtnosti stanovnika Dženneta i stanovnika Džehennema

2695. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Abdul-Aziz b. Muhammed prenijevši od El-Alaa b. Abdur-Rahmana, on od svoga oca, a on od Ebu Hurejrea da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"Allah će, na Sudnjem danu, na jednoj visoravni, sakupiti sve ljude, zatim će pred njih Gospodar svjetova doći i reći: Svaka će osoba** (danas) **slijediti ono čemu se klanjala! Kršćaninu će se predočiti njegov križ, obožavaocu kipova njegovi kipovi, a obožavaocu**

vatre njegova vatra, i svako će krenuti za onim što je obožavao.[408] **Ostat će samo muslimani. Tada će pred njih doći Gospodar svjetova i reći: Zar nećete poći za ostalim svijetom? Reći će: Mi se utječemo Allahu od tebe, mi se utječemo Allahu od tebe, Allah je naš Gospodar!**[409] **Ostat ćemo na ovome mjestu dok ne vidimo našega Gospodara, a on će im** (i dalje) **govoriti** (da krenu za ostalima) **kušajući njihovu stabilnost." Hoćemo li Ga** (uistinu) **vidjeti, Allahov Poslaniče, upitaše prisutni. On će na to: "Da li sumnjate u viđenje punog Mjeseca? Ne, povikaše oni, a on reče: "Onda ne sumnjajte ni u viđenje Njega u tom trenutku! On se od njih skrivaše jedno vrijeme, a potom im se pokaza i uvjeri ih da je On to: On reče: Ja sam vaš Gospodar pa me slijedite. Muslimani će krenuti** (za melecima koji će ih povesti u Džennet) **preko Sirata.**[410] **Oni će preko njega lahko prijeći, poput konjanika na dobru konju, u momentu dok se pored njega oni** (tj. vjerovjesnici i poslanici) budu molili (Allahu za svoje sljedbenike)[411], **a stanovnici Džehennema će ostati. Kad god, od njih, u Džehennem bude bačena skupina, on će biti upitan: Jesi li se napunio? - a on će odgovoriti: Ima li još?**[412] **Zatim će ponovo, kad god, od njih, u njega bude bačena skupina, biti upitan: Jesi li se napunio? - a on će odgovoriti: Ima li još? Kad u njega budu bačeni svi, Milostivi će u njega staviti Svoje stopalo**[413] **i pritjesnivši ih jedne uz druge, reći: Je li dosta? a Džehennem će odgovoriti: Dosta je, dosta je! Kada Uzvišeni Allah stanovnike Dženneta uvede u Džennet, a stanovnike Džehennema u Džehennem bit će dovedena smrt, postavljena na pregradu između stanovnika Dženneta i stanovnika Džehennema, a onda će biti pozvani stanovnici Dženneta koji će** (iz svojih boravišta) **izići preplašeni i stanovnici Džehennema koji će** (iz svojih boravišta) **izići radosni,**[414]

---

[408] Potom će i oni i njihova božanstva biti bačeni u džehennemsku vatru. Uzvišeni Allah u suri *El-Enbija,* u 98. ajetu kaže: "I vi, i oni kojima se, pored Allaha klanjate - bit ćete gorivo u Džehennemu, a u njeg ćete doista ući!."

[409] Po mišljenju Ibnul-Arebija, oni su se od njega utjecali zato što nisu mogli da pojme da bi ih Svevišnji Allah mogao usmjeravati da i oni krenu za onima koji su krenuli za krivim božanstvima. Međutim, On će to činiti kako bi oni još jednom potvrdili da su na Pravome Putu i da su dosljedni u tome.

[410] Koji će, kako stoji u Muslimovoj predaji ovoga hadisa, biti postavljen preko Džehennema.

[411] Svaki će vjerovjesnik i poslanik pored Sirata moliti Allaha da njegovim sljedbenicima podari uspješan prelazak preko njega.

[412] U suri *Kaf* u 30. ajetu Uzvišeni Allah kaže: "Na Dan kad upitamo Džehennem: Jesi li se napunio?- on će odgovoriti: Ima li još?"

[413] U Muslimovoj predaji ovog hadisa stoji da će Milostivi staviti Svoju nogu.

[414] Kada Uzvišeni Allah pozove stanovnike Dženneta i stanovnike Džehennema, stanovnici Dženneta će biti preplašeni bojeći se da se šta u pogledu njih nije promijenilo, dok će se

očekujući nečije zauzeće za njih, i bit će upitani: Poznate li vi ovo? I jedni i drugi će odgovoriti: Poznajemo, to je smrt kojom smo pomoreni! Ona će tada biti povaljena na pregradu i priklana, a onda će se reći: O, stanovnici Dženneta, vječnost, nema više umiranja, i o, stanovnici Džehennema, vječnost, nema više umiranja." Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[415]

2696. ISPRIČAO NAM JE Sufjan b. Veki'; kaže: Obavijestio nas je moj otac prenijevši od Fudajla b. Merzuka, on od Atijjea, a on od Ebu Seida, koji ga vezuje za Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je kazao: **"Kada bude Sudnji dan, dovest će se smrt poput crnobijelog ovna, stavit će se između Dženneta i Džehennema i zaklat će se, a oni će gledati. Da iko umire od radosti,** (u tom trenutku) **bi, od radosti, pomrli stanovnici Dženneta! A da iko umire od tuge,** (u tom trenutku) **bi, od tuge, pomrli stanovnici Džehennema!"** Ovaj hadis je hasenun.[416]

Prenesene su od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, mnoge predaje poput ove u kojima se spominje viđenje, da će ljudi vidjeti svoga Gospodara, te spominjanje stopala i sličnih stvari. Stav učenjaka, poput Sufjana es-Sevrija, Malika b. Enesa, Sufjana b. Ujejnea, Ibn Mubareka, Veki'a i dr. u tom pogledu je da oni drže do tih stvari. Oni vele: Ti hadisi su preneseni (takvi kakvi su) i mi vjerujemo u njih (i u ono što je u njima spomenuto) bez postavljanja pitanja kako. Ovo je i meritorno mišljenje učenjaka hadisa koji vjeruju u te stvari onako kako su spomenute u hadisu bez izokretanja značenja i bez postavljanja pitanja kako. To je odabrano mišljenje većine učenjaka. Njegove riječi u hadisu: *potom im se pokaza* znače: *potom im se otkri.*

٢٠ . بَاب مَا جَاءَ حُفَّتِ الْجَنَّةُ بِالْمَكَارِهِ وَحُفَّتِ النَّارُ بِالشَّهَوَاتِ *

٢٦٩٧ . حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَخْبَرَنَا عَمْرُو بْنُ عَاصِمٍ أَخْبَرَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ حُمَيْدٍ وَثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **حُفَّتِ الْجَنَّةُ بِالْمَكَارِهِ وَحُفَّتِ النَّارُ بِالشَّهَوَاتِ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ صَحِيحٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ *

٢٦٩٨ . حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ أَخْبَرَنَا عَبْدَةُ بْنُ سُلَيْمَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرٍو أَخْبَرَنَا أَبُو سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **لَمَّا خَلَقَ اللَّهُ الْجَنَّةَ وَالنَّارَ أَرْسَلَ جِبْرِيلَ إِلَى الْجَنَّةِ فَقَالَ: انْظُرْ إِلَيْهَا وَإِلَى مَا أَعْدَدْتُ لِأَهْلِهَا فِيهَا. قَالَ: فَجَاءَهَا وَنَظَرَ إِلَيْهَا وَإِلَى مَا أَعَدَّ اللَّهُ لِأَهْلِهَا**

---

stanovnici Džehennema obradovati nadajući se da se za njih neko zauzeo i da će im se položaj promijeniti.

[415] Bilježe ga i Ibn Madže u *Sunenu* i Ibn Hibban u *Sahihu.*

[416] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima* i El-Nesai u *Sunenu.*

فِيهَا. قَالَ: فَرَجَعَ إِلَيْهِ. قَالَ: فَوَعِزَّتِكَ لَا يَسْمَعُ بِهَا أَحَدٌ إِلَّا دَخَلَهَا. فَأَمَرَ بِهَا فَحُفَّتْ بِالْمَكَارِهِ.
فَقَالَ: ارْجِعْ إِلَيْهَا فَانْظُرْ إِلَى مَا أَعْدَدْتُ لِأَهْلِهَا فِيهَا قَالَ فَرَجَعَ إِلَيْهَا فَإِذَا هِيَ قَدْ حُفَّتْ بِالْمَكَارِهِ
فَرَجَعَ إِلَيْهِ فَقَالَ: وَعِزَّتِكَ لَقَدْ خِفْتُ أَنْ لَا يَدْخُلَهَا أَحَدٌ. قَالَ: اذْهَبْ إِلَى النَّارِ فَانْظُرْ إِلَيْهَا وَإِلَى مَا
أَعْدَدْتُ لِأَهْلِهَا فِيهَا. فَإِذَا هِيَ يَرْكَبُ بَعْضُهَا بَعْضًا فَرَجَعَ إِلَيْهِ فَقَالَ: وَعِزَّتِكَ لَا يَسْمَعُ بِهَا أَحَدٌ
فَيَدْخُلَهَا. فَأَمَرَ بِهَا فَحُفَّتْ بِالشَّهَوَاتِ. فَقَالَ: ارْجِعْ إِلَيْهَا فَرَجَعَ إِلَيْهَا فَقَالَ: وَعِزَّتِكَ لَقَدْ خَشِيتُ
أَنْ لَا يَنْجُوَ مِنْهَا أَحَدٌ إِلَّا دَخَلَهَا. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

20. Džennet je okružen neugodnostima, a Džehennem požudama i strastima

2697. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Abdur-Rahman; kaže: Obavijestio nas je Amr b. Asim; kaže: Nas je obavijestio Hammad b. Seleme prenijevši od Humejda i Sabita, a njih dvojica od Enesa da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"Džennet je opasan neugodnostima[417], a Džehennem požudama."** Ovaj hadis je u ovoj formi hasenun-garibun-sahihun.[418]

2698. ISPRIČAO NAM JE Ebu Kurejb; kaže: Obavijestio nas je Abde b. Sulejman prenijevši od Muhammeda b. Amra; kaže: Obavijestio nas je Ebu Seleme prenijevši od Ebu Hurejrea, a on da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"Pošto Allah stvori Džennet i Džehennem, posla Džibrila do Dženneta i reče: Pogledaj u njega i u ono što sam u njemu pripremio za njegove stanovnike! Džibril, veli, ode i pogleda u njega i u ono što je u njemu Allah pripremio za njegove stanovnike, a potom Mu se povrati i reče: Tako mi Tvoje veličine, neće za njega niko čuti a da, u njega, neće i dospjeti! On, potom, naredi te se opasa neugodnostima i reče: Vrati se i pogledaj u njega i u ono što sam u njemu pripremio za njegove stanovnike! On se, veli, povrati i vidjevši kako je opasan neugodnostima povrati se k Njemu i reče: Tako mi Tvoje veličine plašim se da u njega** (nakon ovoga) **neće niko dospjeti. Allah reče: Otiđi do Džehennema i pogledaj u njega i u ono što sam u njemu pripremio za njegove stanovnike. Kad vidje kako** (od žestine) **vatra jedna drugu guta, vrati se k Njemu i reče: Tako mi Tvoje veličine, niko ko čuje za njega u njega neće dospjeti! On, potom, naredi da se opasa požudama, a onda reče: Vrati se, sada, do njega! On se**

---

[417] To znači da će svaka osoba, da bi dospjela u Džennet, morati da podnosi razna iskušenja i nedaće i morat će biti ustrajna i strpljiva u izvršenju svojih vjerskih dužnosti.
[418] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Muslim u *Sahihu.*

vrati i, pošto to vidje, reče: Tako mi Tvoje veličine, bojim se da se niko, od njega, neće spasiti!" Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[419]

٢١ . بَاب مَا جَاءَ فِي احْتِجَاجِ الْجَنَّةِ وَالنَّارِ *

٢٦٩٩ . حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ أَخْبَرَنَا عَبْدَةُ بْنُ سُلَيْمَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرٍو عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: احْتَجَّتِ الْجَنَّةُ وَالنَّارُ فَقَالَتِ الْجَنَّةُ: يَدْخُلُنِي الضُّعَفَاءُ وَالْمَسَاكِينُ. وَقَالَتِ النَّارُ: يَدْخُلُنِي الْجَبَّارُونَ وَالْمُتَكَبِّرُونَ. فَقَالَ لِلنَّارِ: أَنْتِ عَذَابِي أَنْتَقِمُ بِكِ مِمَّنْ شِئْتُ. وَقَالَ لِلْجَنَّةِ: أَنْتِ رَحْمَتِي أَرْحَمُ بِكِ مَنْ شِئْتُ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

21. O polemici između Dženneta i Džehennema

2699. ISPRIČAO NAM JE Ebu Kurejb; kaže: Obavijestio nas je Abde b. Sulejman prenijevši od Muhammeda b. Amra, on od Ebu Selemea, a on od Ebu Hurejrea koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "**Raspravljaše Džennet i Džehennem. Džennet reče: U mene će dospjeti** (uglavnom) **slabašni i siromašni! Džehennem reče: U mene će dospjeti** (uglavnom) **gordi i oholi!** (Uzvišeni Allah) **reče Džehennemu: Ti ćeš biti Moja kazna! Tobom ću kazniti onoga koga hoću! A Džennetu reče: Ti ćeš biti Moja milost, tobom ću ukazati milost onome kome hoću."** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[420]

٢٢ . بَاب مَا جَاءَ مَا لِأَدْنَى أَهْلِ الْجَنَّةِ مِنَ الْكَرَامَةِ *

٢٧٠٠ . حَدَّثَنَا سُوَيْدُ بن نصر أَخْبَرَنَا أبن المبارك أَخْبَرَنَا رِشْدِينُ بْنُ سَعْدٍ حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ الْحَارِثِ عَنْ دَرَّاجٍ عَنْ أَبِي الْهَيْثَمِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَال: قَالَ رَسُولُ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ: أَدْنَى أَهْلِ الْجَنَّةِ الَّذِي لَهُ ثَمَانُونَ أَلْفَ خَادِمٍ وَاثْنَتَانِ وَسَبْعُونَ زَوْجَةً وَتُنْصَبُ لَهُ قُبَّةٌ مِنْ لُؤْلُؤٍ وَزَبَرْجَدٍ وَيَاقُوتٍ كَمَا بَيْنَ الْجَابِيَةِ إِلَى صَنْعَاءَ * وَبِهَذَا الْإِسْنَادِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ قَالَ: مَنْ مَاتَ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ مِنْ صَغِيرٍ أَوْ كَبِيرٍ يُرَدُّونَ أَبْنَاءَ ثَلَاثِينَ فِي الْجَنَّةِ لَا يَزِيدُونَ عَلَيْهَا أَبَدًا. وَكَذَلِكَ أَهْلُ النَّارِ. وَبِهَذَا الْإِسْنَادِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ قَالَ: إِنَّ عَلَيْهِمُ التِّيجَانَ, إِنَّ أَدْنَى لُؤْلُؤَةٍ مِنْهَا لَتُضِيءُ مَا بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ رِشْدِينَ بْنِ سَعْدٍ *

---

[419] Bilježe ga i Ebu Davud i El-Nesai u *Sunenima*, te Ibn Hibban u *Sahihu* i Hakim u *Mustedreku*.
[420] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima*.

٢٧٠١. حَدَّثَنَا أبو بكر محمد بز بشار أَخْبَرَنَا مُعَاذُ بْنُ هِشَامٍ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ عَامِرٍ الْأَحْوَلِ عَنْ أَبِي الصِّدِّيقِ النَّاجِيِّ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **الْمُؤْمِنُ إِذَا اشْتَهَى الْوَلَدَ فِي الْجَنَّةِ كَانَ حَمْلُهُ وَوَضْعُهُ وَسِنُّهُ فِي سَاعَةٍ كَمَا يَشْتَهِي**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. وَقَدِ اخْتَلَفَ أَهْلُ الْعِلْمِ فِي هَذَا, فَقَالَ بَعْضُهُمْ: فِي الْجَنَّةِ جِمَاعٌ وَلَا يَكُونُ وَلَدٌ. هَكَذَا رُوِيَ عَنْ طَاوُسٍ وَمُجَاهِدٍ وَإِبْرَاهِيمَ النَّخَعِيِّ. و قَالَ مُحَمَّدٌ: قَالَ إِسْحَقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ فِي حَدِيثِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِذَا اشْتَهَى الْمُؤْمِنُ الْوَلَدَ فِي الْجَنَّةِ كَانَ فِي سَاعَةٍ وَاحِدَةٍ كَمَا يَشْتَهِي وَلَكِنْ لَا يَشْتَهِي. قَالَ مُحَمَّدٌ: وَقَدْ رُوِيَ عَنْ أَبِي رَزِينٍ الْعُقَيْلِيِّ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: إِنَّ أَهْلَ الْجَنَّةِ لَا يَكُونُ لَهُمْ فِيهَا وَلَدٌ. وَأَبُو الصِّدِّيقِ النَّاجِيِّ اسْمُهُ بَكْرُ بْنُ عَمْرٍو, وَيُقَالُ بَكْرُ بْنُ قَيْسٍ أَيْضًا *

22. Kakve će počasti imati po deredži najniži stanovnici Dženneta

2700. ISPRIČAO NAM JE Suvejd b. Nasr; kaže: Obavijestio nas je Ibn Mubarek; kaže: Nas je obavijestio Rišdin b. Sa'd; kaže: Ispričao mi je Amr b. Haris prenijevši od Derradža, on od Ebu Hejsema, a on od Ebu Seida el-Hudrija, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "**Najniži, po deredži, stanovnik Dženneta će imati osamdeset hiljada sluga, sedamdeset i dvije žene. Imat će dvorac od biserja, topaza i safira, a prostirat će se na površini kao što je prostor od Džabije do San'e[421].**" Ovim senedom je preneseno od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao i ovo: "**Kada umre** (neko ko će biti) **od stanovnika Dženneta, bio mlad ili star, povratit će se u dob od trideset godina i nikada više neće biti stariji od toga, a i** (oni što će biti) **stanovnici Džehennema!**"[422] Ovim senedom je od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, preneseno da je kazao i ovo: "**Na njihovim glavama[423] će biti krune od biserja čiji će najmanji bobak obasjavati prostor poput onoga između istoka i zapada.**" Ovaj hadis je garibun.[424] Poznat nam je samo preko Rišdina b. Sa'da.

2701. ISPRIČAO NAM JE Ebu Bekr Muhammed b. Beššar; kaže: Obavijestio nas je Muaz b. Hišam; kaže: Ispričao mi je moj otac prenijevši od Amira el-Ahvela, on od Ebu Siddika en-Nadžija, a on od Ebu Seida el-

---

[421] Džabija je selo u Šamu dok je San'a grad u Jemenu. Ovaj hadis su zabilježili i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Ibn Hibban *u Sahihu*.

[422] Iz ovoga se hadisa da zaključiti da će i stanovnici Dženneta i stanovnici Džehennema biti vraćeni u dob od trideset godina i da više nikada neće biti stariji od toga.

[423] Tj. na glavama stanovnika Dženneta.

[424] Abdur-Rahman el-Mubarekfori tvrdi da su sva tri hadisa sa spomenutim senedom slabi.

Hudrija koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "**Ako vjernik u Džennetu poželi dijete, ono će istog časa biti začeto, rođeno i naraslo kao što je poželio.**" Ovaj hadis je hasenun-garibun.[425]

U pogledu ovoga se učenjaci razilaze. Neki vele da u Džennetu neće biti spolnog odnosa niti djece. Ovako misle Tavus, Mudžahid i Ibrahim en-Nehai. Muhammed[426] veli da je Ishak b. Ibrahim[427] o hadisu: "Ako vjernik u Džennetu poželi dijete, ono će istog časa biti onako kako je poželio", međutim, on ga neće ni željeti. Muhammed veli: Preneseno je od Ebu Rezina el-Ukajlija, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da stanovnici Dženneta u njemu neće imati djece. Ebu Saddiku en-Nadžiju je ime Bekr b. Amr, a neki vele i Bekr b. Kajs.

٢٣. بَاب مَا جَاءَ فِي كَلَامِ الْحُورِ الْعِينِ *

٢٧٠٢. حَدَّثَنَا هَنَّادٌ وَأَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ قَالَا: أَخْبَرَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ إِسْحَقَ عَنِ النُّعْمَانِ بْنِ سَعْدٍ عَنْ عَلِيٍّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **إِنَّ فِي الْجَنَّةِ لَمُجْتَمَعًا لِلْحُورِ الْعِينِ يُرَفِّعْنَ بِأَصْوَاتٍ لَمْ يَسْمَعِ الْخَلَائِقُ مِثْلَهَا. يَقُلْنَ: نَحْنُ الْخَالِدَاتُ فَلَا نَبِيدُ. وَنَحْنُ النَّاعِمَاتُ فَلَا نَبْؤُسُ. وَنَحْنُ الرَّاضِيَاتُ فَلَا نَسْخَطُ. طُوبَى لِمَنْ كَانَ لَنَا وَكُنَّا لَهُ.** وَفِي الْبَابِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَأَبِي سَعِيدٍ وَأَنَسٍ. حَدِيثُ عَلِيٍّ حَدِيثٌ غَرِيبٌ *

23. O pjesmi hurija

2702. ISPRIČALI SU NAM Hennad i Ahmed b. Meni' i kazali: Obavijestio nas je Ebu Muavija; kaže: Nas je obavijestio Abdur-Rahman b. Ishak prenijevši od Nu'mana b. Sa'da, a on od Alije koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "**U Džennetu postoje dva skupa na kojima će hurije podići glas pjevajući. One će zapjevati pjesmu kakvu stvorenja do tada nisu čula. U njoj će kazati: Mi smo vječne i ne umiremo! Uživamo i ne brinemo! Zadovoljne smo i ne srdimo se! Blago onome ko bude naš i čije mi budemo!**" O ovoj temi preneseni su hadisi i od Ebu Hurejrea, Ebu Seida i Enesa. Alijin hadis je garibun.[428]

---

[425] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Ibn Madže i Ed-Darimi u *Sunenima* te Ibn Hibban u *Sahihu*.
[426] To je Ebu Abdullah Muhammed b. Ismail b. Ibrahim el-Džufi el-Buhari.
[427] To je Ibn Rahivejh.
[428] Bilježi ga i Bejheki u *Sunenu*.

٢٤. بَاب مَا جَاءَ فِي صِفَةِ أَنْهَارِ الْجَنَّةِ *

٢٧٠٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ أَخْبَرَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ أَخْبَرَنَا الْجُرَيْرِيُّ عَنْ حَكِيمِ بْنِ مُعَاوِيَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **إِنَّ فِي الْجَنَّةِ بَحْرَ الْمَاءِ وَبَحْرَ الْعَسَلِ وَبَحْرَ اللَّبَنِ وَبَحْرَ الْخَمْرِ ثُمَّ تُشَقَّقُ الْأَنْهَارُ بَعْدُ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَحَكِيمُ بْنُ مُعَاوِيَةَ هُوَ وَالِدُ *

٢٧٠٤. حَدَّثَنَا هَنَّادٌ أَخْبَرَنَا أَبُو الْأَحْوَصِ عَنْ أَبِي إِسْحَقَ عَنْ بُرَيْدِ بْنِ أَبِي مَرْيَمَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **مَنْ سَأَلَ اللَّهَ الْجَنَّةَ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ قَالَتِ الْجَنَّةُ: اللَّهُمَّ أَدْخِلْهُ الْجَنَّةَ. وَمَنِ اسْتَجَارَ مِنَ النَّارِ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ قَالَتِ النَّارُ: اللَّهُمَّ أَجِرْهُ مِنَ النَّارِ**. هَكَذَا رَوَى يُونُسُ عَنْ أَبِي إِسْحَقَ هَذَا الْحَدِيثَ عَنْ بُرَيْدِ بْنِ أَبِي مَرْيَمَ عَنْ أَنَسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَهُ. وَقَدْ رُوِيَ عَنْ أَبِي إِسْحَقَ عَنْ بُرَيْدِ بْنِ أَبِي مَرْيَمَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قوله *

٢٧٠٥. حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ أَخْبَرَنَا وَكِيعٌ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ أَبِي الْيَقْظَانِ عَنْ زَاذَانَ عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **ثَلَاثَةٌ عَلَى كُثْبَانِ الْمِسْكِ أُرَاهُ قَالَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَغْبِطُهُمُ الْأَوَّلُونَ وَالْآخِرُونَ: رَجُلٌ يُنَادِي بِالصَّلَوَاتِ الْخَمْسِ فِي كُلِّ يَوْمٍ وَلَيْلَةٍ، وَرَجُلٌ يَؤُمُّ قَوْمًا وَهُمْ بِهِ رَاضُونَ، وَعَبْدٌ أَدَّى حَقَّ اللَّهِ وَحَقَّ مَوَالِيهِ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ. وَأَبُو الْيَقْظَانِ اسْمُهُ عُثْمَانُ بْنُ عُمَيْرٍ وَيُقَالُ ابْنُ قَيْسٍ *

٢٧٠٦. حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ آدَمَ عَنْ أَبِي بَكْرِ بْنِ عَيَّاشٍ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ رِبْعِيٍّ عَنْ عَبْدِ اللَّه بْنِ مَسْعُودٍ يَرْفَعُهُ قَالَ: **ثَلَاثَةٌ يُحِبُّهُمُ اللَّهُ عز وجل: رَجُلٌ قَامَ مِنَ اللَّيْلِ يَتْلُو كِتَابَ اللَّهِ، وَرَجُلٌ تَصَدَّقَ صَدَقَةً بِيَمِينِهِ يُخْفِيهَا أُرَاهُ قَالَ مِنْ شِمَالِهِ، وَرَجُلٌ كَانَ فِي سَرِيَّةٍ فَانْهَزَمَ أَصْحَابُهُ فَاسْتَقْبَلَ الْعَدُوَّ**. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ وَهُوَ غَيْرُ مَحْفُوظٍ. وَالصَّحِيحُ مَا رَوَى شُعْبَةُ وَغَيْرُهُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ رِبْعِيِّ بْنِ حِرَاشٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ ظَبْيَانَ عَنْ أَبِي ذَرٍّ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. وَأَبُو بَكْرِ بْنُ عَيَّاشٍ كَثِيرُ الْغَلَطِ *

٢٧٠٧. حَدَّثَنَا أَبُو سَعِيدٍ الْأَشَجُّ أَخْبَرَنَا عُقْبَةُ بْنُ خَالِدٍ ح أَخْبَرَنَا عُبَيْدُ اللَّه بْنُ عُمَرَ عَنْ خُبَيْبِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ جَدِّهِ حَفْصِ بْنِ عَاصِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **يُوشِكُ الْفُرَاتُ يَحْسِرُ عَنْ كَنْزٍ مِنْ ذَهَبٍ. فَمَنْ حَضَرَهُ فَلَا يَأْخُذْ مِنْهُ شَيْئًا**. هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ.

٢٧٠٨. حَدَّثَنَا أَبُو سَعِيدٍ الْأَشَجُّ أَخْبَرَنَا عُقْبَةُ بْنُ خَالِدٍ أَخْبَرَنَا عُبَيْدُ اللَّه بن عمر عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِثْلَهُ **إِلَّا أَنَّهُ قَالَ يَحْسِرُ عَنْ جَبَلٍ مِنْ ذَهَبٍ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٢٧٠٩. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ وَمُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى قَالَا: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ مَنْصُورِ بْنِ الْمُعْتَمِرِ قَالَ: سَمِعْتُ رِبْعِيَّ بْنَ حِرَاشٍ يُحَدِّثُ عَنْ زَيْدِ ابْنِ ظَبْيَانَ يَرْفَعُهُ إِلَى أَبِي ذَرٍّ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: ثَلَاثَةٌ يُحِبُّهُمُ اللَّهُ وَثَلَاثَةٌ يُبْغِضُهُمُ اللَّهُ. فَأَمَّا الَّذِينَ يُحِبُّهُمُ اللَّهُ فَرَجُلٌ أَتَى قَوْمًا فَسَأَلَهُمْ بِاللَّهِ وَلَمْ يَسْأَلْهُمْ بِقَرَابَةٍ بَيْنَهُ وَبَيْنَهُمْ فَمَنَعُوهُ فَتَخَلَّفَ رَجُلٌ بِأَعْقَابِهِمْ فَأَعْطَاهُ سِرًّا لَا يَعْلَمُ بِعَطِيَّتِهِ إِلَّا اللَّهُ وَالَّذِي أَعْطَاهُ. وَقَوْمٌ سَارُوا لَيْلَتَهُمْ حَتَّى إِذَا كَانَ النَّوْمُ أَحَبَّ إِلَيْهِمْ مِمَّا يُعْدَلُ بِهِ نَزَلُوا فَوَضَعُوا رُءُوسَهُمْ فَقَامَ أَحَدُهُمْ يَتَمَلَّقُنِي وَيَتْلُو آيَاتِي. وَرَجُلٌ كَانَ فِي سَرِيَّةٍ فَلَقِيَ الْعَدُوَّ فَهُزِمُوا وَأَقْبَلَ بِصَدْرِهِ حَتَّى يُقْتَلَ أَوْ يُفْتَحَ لَهُ. وَالثَّلَاثَةُ الَّذِينَ يُبْغِضُهُمُ اللَّهُ. الشَّيْخُ الزَّانِي, وَالْفَقِيرُ الْمُخْتَالُ, وَالْغَنِيُّ الظَّلُومُ.

٢٧١٠. حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ أَخْبَرَنَا النَّضْرُ بْنُ شُمَيْلٍ عَنْ شُعْبَةَ نَحْوَهُ. هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ. وَهَكَذَا رَوَى شَيْبَانُ عَنْ مَنْصُورٍ **نَحْوَ هَذَا**. وَهَذَا أَصَحُّ مِنْ حَدِيثِ أَبِي بَكْرِ بْنِ عَيَّاشٍ *

24. O opisu džennetskih rijeka

2703. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Obavijestio nas je Jezid b. Harun; kaže: Nas je obavijestio El-Džurejri[429] prenijevši od Hakima b. Muavije, on od svoga oca, a on da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"U Džennetu postoji velika rijeka vode, velika rijeka meda, velika rijeka mlijeka i velika rijeka vina, potom se granaju u manje rijeke!"** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[430] Hakim b. Muavija je Behzov otac.

2704. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Obavijestio nas je Ebu Ahves prenijevši od Ebu Ishaka, on od Burejda b. Ebu Merjema, a on od Enesa b. Malika koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Kada neko tri puta zamoli Allaha da ga uvede u Džennet, Džennet rekne: Allahu, uvedi ga u mene! A ko tri puta zamoli Allaha da ga sačuva Džehennema, Džehennem rekne: Allahu, sačuvaj ga od mene!"** Ovako je Junus ovaj hadis prenio od Ebu Ishaka, on od Burejda b. Ebu Merjema, on od Enesa, a on od Vjerovjesnika slično prethodnom hadisu. Ebu Ishak je prenio od Burejda b. Ebu Merjema, a on od Enesa b. Malika i njegove riječi.

2705. ISPRIČAO NAM JE Ebu Kurejb; kaže: Obavijestio nas je Veki' prenijevši od Sufjana, on od Ebu Jekzana, on od Zazana, a on od Ibn Omera

[429] Ebu Mesud Seid b. Ijas el-Džurejri el-Basri je pouzdan prenosilac hadisa. Tri godine prije smrti je posenilio. Pripadao je petoj generaciji.

[430] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i El-Bejheki u *Sunenu*.

koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Trojica će biti na pješčanim humcima od mošusa, mislim da je kazao na Sudnjem danu, poželjet će to i oni prvi i oni posljednji: čovjek koji, svaki dan i noć, bude učio ezan na pet vakata namaza, čovjek koji bude predvodio ljude kao imam i njime budu zadovoljni i rob koji bude izvršavao svoje obaveze prema Allahu i obaveze prema svojim gospodarima.«**[431] Ovaj hadis je hasenun-garibun. Poznat nam je samo preko Sufjana es-Sevrija. Ebu Jekzan se zvao Osman b. Umejr, neki vele Ibn Kajs.

2706. ISPRIČAO NAM JE Ebu Kurejb; kaže: Obavijestio nas je Jahja b. Adem prenijevši od Ebu Bekra b. Ajjaša, on od A'meša, on od Mensura,[432] on od Rib'ijja,[433] a on od Abdullaha b. Mes'uda kao merfu' hadis (u kome je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem,) kazao: **"Tri osobe Uzvišeni Allah voli: onu koja noću ustaje i uči Allahovu Knjigu, onu koja dijeli milostinju skrivajući svoju desnu ruku mislim da je kazao od svoje lijeve ruke i čovjeka koji se nađe u četi, i kada njegovi drugovi pobjegnu, on se nastavi boriti protiv neprijatelja."**

Ovaj hadis je garibun. U ovoj formi nije sačuvan. Vjerodostojan je onaj hadis što su ga Šu'be i drugi prenijeli od Mensura, on od Rib'ijja b. Hiraša, on od Zejda b. Zabjana, on od Ebu Zerra, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Ebu Bekr b. Ajjaš je (prilikom prenošenja hadisa) puno griješio.

2707. ISPRIČAO NAM JE Ebu Seid el-Ešedždž; kaže: Obavijestio nas je Ukbe b. Halid; kaže: Nas je obavijestio Ubejdullah b. Omer prenijevši od Habiba b. Abdur-Rahmana, on od svoga djeda Hafsa b. Asima, a on od Ebu Hurejrea koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Ubrzo će Eufrat otkriti riznicu zlata!**[434] **Ko to doživi, neka od toga ništa ne uzima!"**[435] Ovaj hadis je sahihun.[436]

---

[431] U predaji ovog hadisa koju bilježi Et-Taberani stoji da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Trojica neće osjetiti veliki strah niti će polagati račun. Oni će biti na pješčanim humcima od mošusa sve dok ne prođe strah i dok stvorenja ne završe polaganje računa: osoba koja bude učila Kur'an isključivo radi Allahova zadovoljstva, čovjek koji bude predvodio ljude kao imam i oni budu njime zadovoljni, muezin koji bude učio ezane na pet dnevnih namaza isključivo radi Allahova zadovoljstva, i rob koji bude savjesno izvršavao svoje obaveze prema Allahu i obaveze prema svojim gospodarima."

[432] Ebu Isab Mensur b. Mu'temir b. Abdullah es-Selemi el-Kufi je pouzdan i siguran prenosilac hadisa. Ponekad je prilikom prenošenja hadisa bio sklon obmanama. Umro je 132. godine po Hidžri.

[433] Ebu Merjem Ribijj b. Hiraš el-Abesi el-Kufi je bio pouzdan prenosilac hadisa i pobožan čovjek. Bio je muhadrem. Pripadao je drugoj generaciji.

[434] Jahja b. Šeref en-Nevevi smatra da će rijeka Eufrat presušiti i da će se u dnu njena korita pokazati zlato.

2708. ISPRIČAO NAM JE Ebu Seid el-Ešedždž; kaže: Obavijestio nas je Ukbe b. Halid; kaže: Nas je obavijestio Ubejdullah b. Omer prenijevši od Ebu Zinada, on od A'redža, on od Ebu Hurejrea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, poput prethodnog hadisa s tim što je (ovdje) kazao: "**...otkrit će brdo zlata.**" Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[437]

2709. ISPRIČALI SU NAM Muhammed b. Beššar i Muhammed b. Musenna i kazali: Ispričao nam je Muhammed b. Džefer; kaže: Obavijestio nas je Šu'be prenijevši od Mensura b. Mu'temira da je kazao: Čuo sam Rib'ijja b. Hiraša kada priča od Zejda b. Zabjana[438] (hadis) vezujući ga za Ebu Zerra, a on da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: "**Tri osobe Allah voli, a tri prezire. Osobe koje Allah voli su: ona koja se nađe među ljudima kada neko od njih, u ime Allaha, zatraži pomoć i oni ga odbiju, ona se izdvoji i da mu tajno tako da niko osim Allaha i te osobe ne zna da mu je ona dala; ona koja, putujući sa ljudima noću i kada tako umorni legnu da spavaju, ustane i iz pokornosti prema Allahu uči Njegove ajete, i čovjeka koji se nađe u četi, i kada sretnu neprijatelja, svi pobjegnu, on se nastavi boriti sve dok ne pogine ili ne pobijedi. Osobe koje Allah prezire su: starac koji počini blud, oholi siromah i bogataš koji čini nasilje.**"

2710. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Obavijestio nas je Nadr b. Šumejl prenijevši od Šu'bea slično prethodnom hadisu. Ovaj hadis je sahihun.[439] Šejban je od Mensura prenio slično ovome hadisu, i to je vjerodostojnije od hadisa koji je prenio Ebu Bekr b. Ajjaš.

---

[435] Po mišljenju El-Mubarekforija, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranjuje onima koji to budu doživjeli da od toga zlata uzimaju zbog toga što bi to zlato moglo biti uzrokom mnogih međusobnih sukoba i obračuna, imajući u vidu ljudsku pohlepu, i da će svako željeti da od toga prigrabi sebi što više.

[436] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima*, te Ebu Davud u *Sunenu*.

[437] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima*, te Ebu Davud u *Sunenu*.

[438] Zejd b. Zabjan el-Kufi je makbul ravija. Pripadao je drugoj generaciji. Po mišljenju Ibn Hadžera, prenosio je hadise od Ebu Zerra i Ribijja b. Hiraša. Od njega su Et-Tirmizi i El-Nesai prenijeli samo ovaj hadis. Ibn Hibban ga smatra pouzdanim prenosiocem hadisa.

[439] Bilježe ga i El-Nesai u *Sunenu*, Ibn Hibban u *Sahihu* i Hakim u *Mustedreku*.

بسم الله الرحمن الرحيم

أبواب صِفَةِ جَهَنَّمَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ *

١. بَاب مَا جَاءَ فِي صِفَةِ النَّارِ *

٢٧١١. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أنبأنا عُمَرُ بْنُ حَفْصِ بْنِ غِيَاثٍ أَخْبَرَنَا أَبِي عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ خَالِدٍ الْكَاهِلِيِّ عَنْ شَقِيقٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : **يُؤْتَى بِجَهَنَّمَ يَوْمَئِذٍ لَهَا سَبْعُونَ أَلْفَ زِمَامٍ مَعَ كُلِّ زِمَامٍ سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ يَجُرُّونَهَا**. قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ : وَالثَّوْرِيُّ لَا يَرْفَعُهُ.

٢٧١٢. حَدَّثَنَا عَبْدُ بْنُ حُمَيْدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ عَمْرٍو وأَبُو عَامِرٍ الْعَقَدِيُّ عَنْ سُفْيَانَ عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ خَالِدٍ **بِهَذَا الْإِسْنَادِ نَحْوَهُ وَلَمْ يَرْفَعْهُ** *

٢٧١٣. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُعَاوِيَةَ الْجُمَحِيُّ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُسْلِمٍ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **يَخْرُجُ عُنُقٌ مِنَ النَّارِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ لَه عَيْنَانِ تُبْصِرَانِ وَأُذُنَانِ تَسْمَعَانِ وَلِسَانٌ يَنْطِقُ يَقُولُ: وُكِّلْتُ بِثَلَاثَةٍ: بِكُلِّ جَبَّارٍ عَنِيدٍ, وَبِكُلِّ مَنْ دَعَا مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ, وَبِالْمُصَوِّرِينَ**. وَفِي الْبَاب عَنْ أَبِي سَعِيدٍ قَالَ أَبو عِيسَى هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ.

U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog

POGLAVLJA O OPISU DŽEHENNEMA

od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem

1. O opisu vatre

2711. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Abdur-Rahman; kaže: Saopćio nam je Omer b. Hafs b. Gijas[440]; kaže: Obavijestio nas je moj otac prenijevši od Alaa b. Halida el-Kahilija[441], on od Šekika, a on od Abdullaha b. Mes'uda, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Kad se toga dana Džehennem primakne,[442] imat će, sedamdeset**

---

[440] Omer b. Hafs b. Gijas b. Talk el-Kufi je pouzdan prenosilac hadisa. Ponekad je prilikom prenošenja hadisa pravio određene previde. Pripadao je desetoj generaciji.

[441] Ala b. Halid el-Esedi el-Kahili je iskren prenosilac hadisa. Pripadao je šestoj generaciji.

[442] Uzvišeni Allah u suri *El-Fedžr,* u 23. i 24. ajetu kaže: "I kad se tog dana primakne Džehennem; tada će se čovjek sjetiti - a na što mu je sjećanje?! - i reći: Kamo sreće da sam se za ovaj život pripremio!"

hiljada uzdi![443] **Uz svaku uzdu će biti sedamdeset hiljada meleka koji će je vući!"**[444] Abdullah b. Abdur-Rahman veli da ga Es-Sevri nije prenio kao merfu' hadis.

2712. ISPRIČAO NAM JE Abd b. Humejd; kaže: Obavijestili su nas Abdul-Melik b. Omer i Ebu Amir el-Akdi prenijevši od Sufjana, on od Alaa b. Halida, ovim senedom, **slično prethodnom hadisu,** s tim što ga nisu prenijeli kao merfu'.

2713. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Muavija el-Džumhi; kaže: Obavijestio nas je Abdul-Aziz b. Muslim prenijevši od A'meša, on od Ebu Saliha, a on od Ebu Hurejrea koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Na Sudnjem danu će se iz Džehennema izdvojiti plamen vatre, imat će dva oka, dva uha i jezik koji će govoriti. Reći će: Ja sam zadužen za tri kategorije ljudi: za svakog silnika, za svakog onoga koji je nekoga mimo Allaha dozivao i za vajare i kipare."** Ovaj hadis je hasenun-sahihun-garibun.

٢. بَاب مَا جَاءَ فِي صِفَة قَعْرِ جَهَنَّمَ *

٢٧١٤. حَدَّثَنَا عَبْدُ بْنُ حُمَيْد أَخْبَرَنَا حُسَيْنُ بْنُ عَلِيٍّ الْجُعْفِيُّ عَنْ فُضَيْلِ بْنِ عِيَاضٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ حسان عَنِ الْحَسَنِ قَالَ: قَالَ عُتْبَةُ بْنُ غَزْوَانَ عَلَى مِنْبَرِنَا هَذَا, مِنْبَرِ الْبَصْرَة عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **إِنَّ الصَّخْرَةَ الْعَظِيمَةَ لَتُلْقَى مِنْ شَفِيرِ جَهَنَّمَ فَتَهْوِي فِيهَا سَبْعِينَ عَامًا مَا تُفْضِي إِلَى قَرَارِهَا.** قَالَ: وَكَانَ عُمَرُ يَقُولُ: **أَكْثِرُوا ذِكْرَ النَّارِ, فَإِنَّ حَرَّهَا شَدِيدٌ, وَإِنَّ قَعْرَهَا بَعِيدٌ, وَإِنَّ مَقَامِعَهَا حَدِيدٌ.** لَا نَعْرِفُ لِلْحَسَنِ سَمَاعًا مِنْ عُتْبَةَ بْنِ غَزْوَانَ. وَإِنَّمَا قَدِمَ عُتْبَةُ ابْنُ غَزْوَانَ الْبَصْرَةَ فِي زَمَنِ عُمَرَ, وَوُلِدَ الْحَسَنُ لِسَنَتَيْنِ بَقِيَتَا مِنْ خِلَافَة عُمَرَ *

٢٧١٥. حَدَّثَنَا عَبْدُ بْنُ حُمَيْد أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ مُوسَى عَنِ ابْنِ لَهِيعَةَ عَنْ دَرَّاجٍ عَنْ أَبِي الْهَيْثَمِ عَنْ أَبِي سَعِيد عَنْ رَسُولِ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ قَالَ: **الصَّعُودُ جَبَلٌ مِنْ نَارٍ يَتَصَعَّدُ فِيه الْكَافِرُ سَبْعِينَ خَرِيفًا وَيَهْوِي فِيه كَذَلِكَ أَبَدًا.** قَالَ أَبُو عِيسَى هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ مَرْفُوعًا إِلَّا مِنْ حَدِيث ابْنِ لَهِيعَةَ *

---

[443] Dakle, meleci će posjedovani mnoštvo uzdi pomoću kojih će, one koji to budu zaslužili, vući u Džehennem.

[444] Ovaj hadis je zabilježio i Muslim u *Sahihu*.

2. O dubini Džehennema

2714. ISPRIČAO NAM JE Abd b. Humejd; kaže: Obavijestio nas je Husejn b. Ali el-Džu'fi prenijevši od Fudajla b. Ijada,[445] on od Hišama b. Hassana, a on od Hasana da je kazao: Utbe b. Gazvan[446] je na ovom našem minberu u Basri prenio da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Kada bi ogromna stijena bila bačena sa strane Džehennema, ona za sedamdeset godina ne bi sletila na dno Džehennema!** (Utbe b. Gazvan) **također je kazao: Omer bi govorio: Puno se sjećajte Džehennema, jer je njegova vatra žestoka, njegova dubina duboka, a njegovi bičevi su od željeza."**

Nije nam poznato da je Hasan slušao hadise od Utbea b. Gazvana pošto je Utbe b. Gazvan došao u Basru u vrijeme hilafeta Omera, a Hasan je rođen dvije godine pred kraj Omerova hilafeta.

2715. ISPRIČAO NAM JE Abd b. Humejd; kaže: Obavijestio nas je Hasan b. Musa prenijevši od Ibn Lehie, on od Derradža, on od Ebu Hejsema, on od Ebu Seida, a on da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"Saud je brijeg od vatre u Džehennemu na kojeg će se nevjernik penjati sedamdeset godina! On će se na njega tako vječno penjati i padati!"** Ovaj hadis je garibun. Kao merfu' hadis poznat nam je samo preko Ibn Lehie.

٣. بَاب مَا جَاءَ فِي عِظَمِ أَهْلِ النَّارِ *

٢٧١٦. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حُجْرٍ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَمَّارٍ حَدَّثَنِي جَدِّي مُحَمَّدُ بْنُ عَمَّارٍ وَصَالِحٌ مَوْلَى التَّوْأَمَةِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **ضِرْسُ الْكَافِرِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِثْلُ أُحُدٍ وَفَخِذُهُ مِثْلُ الْبَيْضَاءِ وَمَقْعَدُهُ مِنَ النَّارِ مَسِيرَةُ ثَلَاثٍ مِثْلُ الرَّبَذَةِ**. قوله مِثْلُ الرَّبَذَةِ يعني به كَمَا بَيْنَ الْمَدِينَةِ وَالرَّبَذَةِ. وَالْبَيْضَاءُ جَبَلٌ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ *

٢٧١٧. حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ حَدَّثَنَا مُصْعَبُ بْنُ الْمِقْدَامِ عَنْ فُضَيْلِ بْنِ غَزْوَانَ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَفَعَهُ قَالَ: **ضِرْسُ الْكَافِرِ مِثْلُ أُحُدٍ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ. وَأَبُو حَازِمٍ هُوَ الْأَشْجَعِيُّ واسْمُهُ سَلْمَانُ مَوْلَى عَزَّةَ الْأَشْجَعِيَّةِ *

---

[445] Ebu Ali Fudajl b. Ijad b. Mesud et-Temimi je poznati pobožnjak. Porijeklom je iz Horasana, ali je živio u Mekki. Slovio je kao pouzdan prenosilac i imam. Pripadao je osmoj generaciji.

[446] Utbe b. Gazvan b. Džar el-Mazini je poznati ashab.

٢٧١٨. حَدَّثَنَا هَنَّادٌ أَخْبَرَنَا عَلِيُّ بْنُ مُسْهِرٍ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ أَبِي الْمُخَارِقِ عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **إِنَّ الْكَافِرَ لَيُسْحَبُ لِسَانُهُ الْفَرْسَخَ وَالْفَرْسَخَيْنِ يَتَوَطَّؤُهُ النَّاسُ.** هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ إِنَّمَا نَعْرِفُهُ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. وَالْفَضْلُ بْنُ يَزِيدَ كُوفِيٌّ قَدْ رَوَى عَنْهُ غَيْرُ وَاحِدٍ مِنَ الْأَئِمَّةِ. وَأَبُو الْمُخَارِقِ لَيْسَ بِمَعْرُوف *

٢٧١٩. حَدَّثَنَا عَبَّاسٌ بن محمد الدُّورِيُّ أَخْبَرَنَا عُبَيْدُ اللَّه بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا شَيْبَانُ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ قَالَ: **إِنَّ غلَظَ جلْد الْكَافِرِ اثْنَان وَأَرْبَعُون ذرَاعًا, وَإِنَّ ضِرْسَهُ مثْلُ أُحُد, وَإِنَّ مَجْلسَهُ منْ جَهَنَّمَ مَا بَيْنَ مَكَّةَ وَالْمَدِينَة.** هَذَا حَديثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ صَحِيحٌ مِنْ حَدِيثِ الْأَعْمَشِ *

3. O krupnoći stanovnika Džehennema

2716. ISPRIČAO NAM JE Alija b. Hudžr; kaže: Obavijestio nas je Muhammed b. Ammar[447]; kaže: Ispričali su mi moj djed Muhammed b. Ammar[448] i Salih, Tevemin štićenik, prenijevši od Ebu Hurejrea koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Zub kutnjak nevjernika na Sudnjem danu će biti poput Uhuda, njegovo stegno će biti poput Bejdaa[449], a njegovo sjedalo u Džehennemu će biti tri dana hoda kao između Rebze[450] i Medine!"[451]** Bejda je brdo. Ovaj hadis je hasenun-garibun.[452]

2717. ISPRIČAO NAM JE Ebu Kurejb; kaže: Obavijestio nas je Mus'ab b. Mikdam prenijevši od Fudajla b. Gazvana, on od Ebu Hazima, a on od Ebu Hurejrea koji ga veže za Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je kazao: **"Zub kutnjak nevjernika će biti poput Uhuda!"** Ovaj hadis je hasenun.[453] Ebu Hazim je El-Ešdžei. Ime mu je Selman. On je štićenik Azzea el-Ešdžeija.

---

[447] Muhammed b. Ammar b. Hafs b. Omer b. Sa'd el-Kurezi el-Medeni kao prenosilac hadisa nije loš. Pripadao je sedmoj generaciji Nadimak po djetetu mu je Kešakiš.

[448] Muhammed b. Ammar b. Sa'd el-Karez. Ibn Hibban ga je ocijenio pouzdanim prenosiocem hadisa. On je djed Muhammeda b. Ammara sa majčine strane.

[449] Uhud i Bejda su brda u okolini Medine.

[450] Rebza je selo u okolini Medine u kome je ukopan ashab Ebu Zerr el-Gifari.

[451] Ovaj i hadisi koji slijede ukazuju na to da će Uzvišeni Allah uvećati tijela nevjernika u Džehennemu kako bi što više osjetili patnju.

[452] Bilježi ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu.*

[453] Bilježi ga i Muslim u *Sahihu.*

2718. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Obavijestio nas je Alija b. Mushir[454] prenijevši od Fadla b. Jezida[455], on od Ebu Muharika, a on od Ibn Omera koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Nevjernik će za sobom vući svoj jezik ferseh ili dva ferseha[456] po kome će ljudi gaziti!"**

Ovaj nam je hadis poznat samo u ovoj formi. Fadl b. Jezid je Kufijac. Od njega su hadise prenijeli mnogi imami hadisa. Ebu Muharik je nepoznat.[457]

2719. ISPRIČAO NAM JE Abbas b. Muhammed ed-Devri; kaže: Obavijestio nas je Ubdullah b. Musa; kaže: Nas je obavijestio Šejban prenijevši od A'meša, on od Ebu Saliha, on od Eb Hurejrea, a on da je Vjerovjesnik, s.a, kazao: **"Hrapavost kože nevjernika će biti četrdeset i dva aršina, njegov kutnjak će biti poput Uhuda, a njegovo sjedalo u Džehennemu će biti kao prostor između Mekke i Medine!"** Ovaj hadis preko A'meša je hasenun-garibun-sahihun.[458]

٤. بَاب مَا جَاءَ فِي صِفَةِ شَرَابِ أَهْلِ النَّارِ *

٢٧٢٠. حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ ح أَخْبَرَنَا رِشْدِينُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ الْحَارِثِ عَنْ دَرَّاجٍ عَنْ أَبِي الْهَيْثَمِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي قَوْلِهِ (كَالْمُهْلِ) قَالَ: **كَعَكَرِ الزَّيْتِ, فَإِذَا قَرَّبَهُ إِلَى وَجْهِهِ سَقَطَتْ فَرْوَةُ وَجْهِهِ فِيهِ**. هَذَا حَدِيثٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ رِشْدِينَ بْنِ سَعْدٍ. وَرِشْدِينُ قَدْ تُكُلِّمَ فِيهِ من قبل حفظه *

٢٧٢١. حَدَّثَنَا سُوَيْدٌ بن نصر أَخْبَرَنَا ابن المبارك أَخْبَرَنَا سَعِيدُ بْنُ يَزِيدَ عَنْ أَبِي السَّمْحِ عَنِ ابْنِ حُجَيْرَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **إِنَّ الْحَمِيمَ لَيُصَبُّ عَلَى رُءُوسِهِمْ فَيَنْفُذُ الْحَمِيمُ حَتَّى يَخْلُصَ إِلَى جَوْفِهِ فَيَسْلُتُ مَا فِي جَوْفِهِ حَتَّى يَمْرُقَ مِنْ قَدَمَيْهِ وَهُوَ الصَّهْرُ. ثُمَّ يُعَادُ كَمَا كَانَ**. وَابْنُ حُجَيْرَةَ هُوَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ حُجَيْرَةَ الْمِصْرِيُّ. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ صَحِيحٌ*

---

[454] Alija b. Mushir el-Kureši el-Kufi je bio pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je osmoj generaciji. Bio je kadija u Mevsilu.

[455] Fadl b. Jezid es-Sumali el-Bedželi el-Kufi je iskren prenosilac hadisa. Pripadao je šestoj generaciji.

[456] Jedan ferseh iznosi tri milje ili, po nekima, 2250 metara, a po nekima, 7 odnosno 8 kilometara.

[457] Abdur-Rahman el-Mubarekfori smatra da je Et-Tirmizi napravio previd kada je kazao da je Ebu Muharik nepoznat prenosilac hadisa. On smatra da je Ebu Muharik, ustvari, Ebu Adžlan el-Muharibi koga je El-Buhari spomenuo u djelu *El-Kuna*.

[458] Bilježe ga i Ibn Hibban u *Sahihu* i Hakim u *Mustedreku*. Hakim ga smatra vjerodostojnim hadisom.

٢٧٢٢. حَدَّثَنَا سُوَيْدُ بْنُ نَصْرٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّه ابن المبارك أَخْبَرَنَا صَفْوَانُ بْنُ عَمْرٍو عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ بُسْرٍ عَنْ أَبِي أُمَامَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي قَوْلِه: (**وَيُسْقَى مِنْ مَاءٍ صَدِيدٍ يَتَجَرَّعُهُ**) قَالَ: **يُقَرَّبُ إِلَى فِيهِ فَيَكْرَهُهُ. فَإِذَا أُدْنِيَ مِنْهُ شَوَى وَجْهَهُ وَوَقَعَتْ فَرْوَةُ رَأْسِه. فَإِذَا شَرِبَهُ قَطَّعَ أَمْعَاءَهُ حَتَّى تَخْرُجَ مِنْ دُبُرِه. يَقُولُ اللَّه تبارك و تعالى: (وَسُقُوا مَاءً حَمِيمًا فَقَطَّعَ أَمْعَاءَهُمْ) وَيَقُولُ: (وَإِنْ يَسْتَغِيثُوا يُغَاثُوا بِمَاءٍ كَالْمُهْلِ يَشْوِي الْوُجُوهَ بِئْسَ الشَّرَابُ و ساءت مرتفقا)**. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ. هَكَذَا قَالَ مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَعِيلَ عَنْ عُبَيْدِ اللَّه بْنِ بُسْرٍ. وَلَا يعْرِفُ عُبَيْدَ اللَّه بْنَ بُسْرٍ إِلَّا فِي هَذَا الْحَدِيثِ. وَقَدْ رَوَى صَفْوَانُ بْنُ عَمْرٍو عَنْ عَبْدِ اللَّه بْنِ بُسْرٍ صَاحِبِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ غَيْرَ هَذَا الْحَدِيثِ. وَعَبْدُ اللَّه بْنُ بُسْرٍ لَهُ أَخٌ قَدْ سَمِعَ مِنَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ وَأُخْتُهُ قَدْ سَمِعَتْ مِنَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ . وَعُبَيْدُ اللَّه بْنُ بُسْرٍ الَّذِي رَوَى عَنْهُ صَفْوَانُ بْنُ عَمْرٍو حَدِيثَ أبي امامة لعله أن يكون أخا عُبَيْدُ اللَّه بْنُ بُسْرٍ *

٢٧٢٣. حَدَّثَنَا سُوَيْدٌ بن نصر أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّه أَخْبَرَنَا رِشْدِينُ بْنُ سَعْدٍ حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ الْحَارِثِ عَنْ دَرَّاجٍ عَنْ أَبِي الْهَيْثَمِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ قَالَ: (**كَالْمُهْلِ**) **كَعَكَرِ الزَّيْتِ فَإِذَا قُرِّبَ إِلَيْه سَقَطَتْ فَرْوَةُ وَجْهِه فِيه** * وَبِهَذَا الْإِسْنَادِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ قَالَ: **لِسُرَادِقِ النَّارِ أَرْبَعَةُ جُدُرٍ. كِثَفُ كُلِّ جِدَارٍ مِثْلُ مَسِيرَةِ أَرْبَعِينَ سَنَةً** * وَبِهَذَا الْإِسْنَادِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ قَالَ: **لَوْ أَنَّ دَلْوًا مِنْ غَسَّاقٍ يُهَرَاقُ فِي الدُّنْيَا لَأَنْتَنَ أَهْلَ الدُّنْيَا**. هَذَا حَدِيثٌ إِنَّمَا نَعْرِفُهُ مِنْ حَدِيثِ رِشْدِينَ بْنِ سَعْدٍ. وَفِي رِشْدِينَ بْنِ سَعْدٍ مَقَالٌ*

٢٧٢٤. حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ أَخْبَرَنَا أَبُو دَاوُدَ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ قَرَأَ هَذِه الْآيَةَ: (**اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تُقَاتِه وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ**). **قَالَ رَسُولُ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ: لَوْ أَنَّ قَطْرَةً مِنَ الزَّقُّومِ قُطِرَتْ فِي دَارِ الدُّنْيَا لَأَفْسَدَتْ عَلَى أَهْلِ الدُّنْيَا مَعَايِشَهُمْ, فَكَيْفَ بِمَنْ يَكُونُ طَعَامَهُ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ*

4. O piću stanovnika Džehennema

2720. ISPRIČAO NAM JE Ebu Kurejb; kaže: Obavijestio nas je Rišdin b. Sa'd prenijevši od Amra b. Harisa, on od Derradža, on od Ebu Hejsema, on od Ebu Seida, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je, tumačeći riječi (Uzvišenog): ***poput rastopljene kovine***[459]

---

[459] U suri *El-Kehf*, u 29. ajetu Uzvišeni Allah veli: "i reci: Istina dolazi od Gospodara vašeg, pa ko hoće - neka vjeruje, a ko hoće - neka ne vjeruje! Mi smo nevjernicima pripremili vatru čiji će ih dim sa svih strana obuhvatiti; ako zamole pomoć, pomoći će im

rekao: "**Poput** (zagrijanog) **uljanog taloga, koji ako bi ga primakao licu, koža bi sa lica ostala u njemu.**"

Ovaj hadis nam je poznat samo preko Rišdina b. Sa'da.[460] Što se tiče Rišdina, učenjaci su diskutirali u pogledu njegova pamćenja.

2721. ISPRIČAO NAM JE Suvejd b. Nasr; kaže: Obavijestio nas je Ibn Mubarek; kaže: Nas je obavijestio Seid b. Jezid[461] prenijevši od Ebu Semha[462], on od Ibn Hudžejrea[463], on od Ebu Hurejrea, a on da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: "**Uistinu će ključala voda biti na njihove glave ljevana! Ključala voda će prodrijeti kroz njihove utrobe trgajući i topeći ono što je u njima, a onda će izbiti na njihova stopala! To je to topljenje! Potom će sve biti povraćeno onako kako je prije bilo.**"[464]

Ibn Hudžejre je, ustvari, Abdur-Rahman b. Hudžejre el-Misri. Ovaj hadis je garibun-sahihun.

2722. ISPRIČAO NAM JE Suvejd b. Nasr; kaže: Obavijestio nas je Abdullah b. Mubarek; kaže: Nas je obavijestio Safvan b. Amr prenijevši od Ubejdullaha b. Busra, on od Ebu Umamea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je, tumačeći riječi Uzvišenog Allaha: ***i on će biti pojen odvratnom kapljevinom, mučit će se da je proguta...***[465], kazao: "**Primaknut će se njegovim ustima, a bit će mu odvratna! A ako mu se još približi, ispeći će njegovo lice i pržiti kožu sa njegove glave! Ako je popije, ona će mu potrgati crijeva koja će mu na stražnjicu izići." Uzvišeni Allah kaže:** ***"Koji će se uzavrelom vodom pojiti, koja će im crijeva kidati!"***[466] **Također Uzvišeni Allah veli:** ***"ako zamole pomoć, pomoći će im se tekućinom poput rastopljene kovine koja će lica pržiti! Užasna li pića i grozna li boravišta."***[467]

---

se tekućinom poput rastopljene kovine koja će lica ispeći! Užasna li pića i grozna li boravišta!"

[460] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Hakim u *Mustedreku*. Hakim veli da je sened ovoga hadis pouzdan.

[461] Seid b. Jezid el-Humejri el-Katijani Ebu Šudža' el-Iskenderani je pouzdan prenosilac hadisa i pobožan čovjek. Pripadao je sedmoj generaciji.

[462] Derradž b. Seman Ebu Semh el-Masri je iskren prilikom prenošenja hadisa od Ebul-Hejsema. Inače je slab prenosilac hadisa. Pripadao je četvrtoj generaciji.

[463] Abdur-Rahman b. Hudžejre el-Masri je pouzdan prenosilac hadisa. On je stariji Hudžejrin sin. Pripadao je trećoj generaciji.

[464] U suri El-*Hadždž*, u 19. i 20. ajetu Uzvišeni Allah kaže: "Ova dva protivnička tabora spore se oko Gospodara svoga; onima koji ne budu vjerovali bit će odijela od vatre skrojena, a ključala voda bit će na glave njihove ljevana; od nje će se istopiti ono što je u trbusima njihovim, i koža!"

[465] Sura *Ibrahim*, 16. i 17. ajet.

[466] Sura *Muhammmed*, dio 15. ajeta.

[467] Sura *El-Kehf*, 29. ajet.

Ovaj hadis je garibun.[468] Tako veli Muhammed b. Ismail prenijevši od Ubejdullaha b. Busra, a Ubejdullah b. Busr je poznat samo u senedu ovoga hadisa. Safvan b. Amr je prenio od Abdullaha b. Busra, Vjerovjesnikova, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba, i druge hadise osim ovoga. Brat Abdullaha b. Busra je također slušao hadise od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Također je i njegova sestra slušala hadise od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Postoji vjerovatnoća da je Ubejdullah b. Busr taj od koga su Safvan b. Amr i Ebu Umame, brat Abdullaha b. Busra, preuzeli hadise.

2723. ISPRIČAO NAM JE Suvejd b. Nasr; kaže: Obavijestio nas je Abdullah[469]; kaže: Nas je obavijestio Rišdin b. Sa'd; kaže: Ispričao mi je Amr b. Haris, prenijevši od Derradža, on od Ebul-Hejsema, on od Ebu Seida el-Hudrija, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je, tumačeći riječi: ***poput rastopljene kovine***, kazao: **"Poput** (zagrijanog) **uljanog taloga: kada se primakne licu** (grješnika), **koža sa njegova lica će pasti u njega!"** Ovim senedom je preneseno da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"Džehennemski dim će imati četiri sloja! Širina svakog od tih slojeva bit će četrdeset godina pješačkog hoda."** Istim senedom je preneseno da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"Kada bi se samo jedna kofa onoga što iziđe iz tijela stanovnika Džehennema prosula po ovom svijetu, zasmrdjela bi svim stanovnicima svijeta!"**

Ovaj hadis nam je poznat samo preko Rišdina b. Sa'da[470]. O Rišdinu b. Sa'du su učenjaci polemisali.

2724. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Obavijestio nas je Ebu Davud; kaže: Nas je obavijestio Šu'be prenijevši od A'meša, on od Mudžahida, a on od Ibn Abbasa da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, proučivši ovaj ajet: ***O, vjernici bojte se Allaha onako kako se treba bojati i umirite samo kao muslimani***[471], rekao: **"Kada bi samo kapljica iz džehennemskog drveta zekkum pala na ovaj svijet, uništila bi život stanovnika na njemu, a kako će biti tek onome kome ono bude hrana!"** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[472]

---

[468] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Hakim u *Mustedreku*. Hakim smatra da je ovaj hadis vjerodostojan prema kriterijima Muslima.

[469] Abdullah b. Mubarek el-Murzi, štićenik plemena Benu Hanzale, bio je pouzdan i siguran prenosilac hadisa, priznati učenjak i šeri'atski pravnik. Pripadao je osmoj generaciji.

[470] Ovaj hadis je zabilježio i Hakim u *Mustedreku*. Hakim tvrdi da mu je sened pouzdan.

[471] Sura *Ali Imran*, 102. ajet.

[472] Bilježe ga i El-Nesai i Ibn Madže u *Sunenima*, te Ibn Hibban u *Sahihu*.

٥. بَاب مَا جَاءَ فِي صفَة طَعَامِ أَهْلِ النَّارِ *

٢٧٢٥. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَخْبَرَنَا عَاصِمُ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا قُطْبَةُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ شِمْرِ بْنِ عَطِيَّةَ عَنْ شَهْرِ بْنِ حَوْشَبٍ عَنْ أُمِّ الدَّرْدَاءِ عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **يُلْقَى عَلَى أَهْلِ النَّارِ الْجُوعُ فَيَعْدِلُ مَا هُمْ فِيهِ مِنَ الْعَذَابِ فَيَسْتَغِيثُونَ فَيُغَاثُونَ بِطَعَامٍ مِنْ ضَرِيعٍ, لَا يُسْمِنُ وَلَا يُغْنِي مِنْ جُوعٍ. فَيَسْتَغِيثُونَ بِالطَّعَامِ فَيُغَاثُونَ بِطَعَامٍ ذِي غُصَّةٍ. فَيَذْكُرُونَ أَنَّهُمْ كَانُوا يُجِيزُونَ الْغَصَصَ فِي الدُّنْيَا بِالشَّرَابِ فَيَسْتَغِيثُونَ بِالشَّرَابِ فَيُرْفَعُ إِلَيْهِمُ الْحَمِيمُ بِكَلَالِيبِ الْحَدِيدِ فَإِذَا دَنَتْ مِنْ وُجُوهِهِمْ شَوَتْ وُجُوهَهُمْ, فَإِذَا دَخَلَتْ بُطُونَهُمْ قَطَّعَتْ مَا فِي بُطُونِهِمْ. فَيَقُولُونَ ادْعُوا خَزَنَةَ جَهَنَّمَ , فَيَقُولُونَ:(أَلَمْ تَكُ تَأْتِيكُمْ رُسُلُكُمْ بِالْبَيِّنَاتِ قَالُوا بَلَى قَالُوا فَادْعُوا وَمَا دُعَاءُ الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَالٍ). قَالَ: فَيَقُولُونَ: ادْعُوا مَالِكًا فَيَقُولُونَ: (يَا مَالِكُ لِيَقْضِ عَلَيْنَا رَبُّكَ). قَالَ: فَيُجِيبُهُمْ (إِنَّكُمْ مَاكِثُونَ). قَالَ الْأَعْمَشُ: نُبِّئْتُ أَنَّ بَيْنَ دُعَائِهِمْ وَبَيْنَ إِجَابَةِ مَالِكٍ إِيَّاهُمْ أَلْفَ عَامٍ. قَالَ: فَيَقُولُونَ: ادْعُوا رَبَّكُمْ فَلَا أَحَدَ خَيْرٌ مِنْ رَبِّكُمْ. فَيَقُولُونَ: (رَبَّنَا غَلَبَتْ عَلَيْنَا شِقْوَتُنَا وَكُنَّا قَوْمًا ضَالِّينَ. رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْهَا فَإِنْ عُدْنَا فَإِنَّا ظَالِمُونَ). قَالَ: فَيُجِيبُهُمْ (اخْسَئُوا فِيهَا وَلَا تُكَلِّمُونِ). قَالَ: فَعِنْدَ ذَلِكَ يَئِسُوا مِنْ كُلِّ خَيْرٍ وَعِنْدَ ذَلِكَ يَأْخُذُونَ فِي الزَّفِيرِ وَالْحَسْرَةِ وَالْوَيْلِ.** قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ: وَالنَّاسُ لَا يَرْفَعُونَ هَذَا الْحَدِيثَ. قَالَ و إِنَّمَا روي هَذَا الْحَدِيثَ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ شِمْرِ بْنِ عَطِيَّةَ عَنْ شَهْرِ بْنِ حَوْشَبٍ عَنْ أُمِّ الدَّرْدَاءِ عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ قَوْلَهُ وَلَيْسَ بِمَرْفُوعٍ وَقُطْبَةُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ هُوَ ثِقَةٌ عِنْدَ أَهْلِ الْحَدِيثِ *

٢٧٢٦. حَدَّثَنَا سُوَيْدٌ بن نصر أَخْبَرَنَا ا بْنُ الْمُبَارَكِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ يَزِيدَ أَبِي شُجَاعٍ عَنْ أَبِي السَّمْحِ عَنْ أَبِي الْهَيْثَمِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **(وَهُمْ فِيهَا كَالِحُونَ) قَالَ: تَشْوِيهِ النَّارُ فَتَقَلَّصُ شَفَتُهُ الْعُلْيَا حَتَّى تَبْلُغَ وَسَطَ رَأْسِهِ وَتَسْتَرْخِي شَفَتُهُ السُّفْلَى حَتَّى تَضْرِبَ سُرَّتَهُ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ. وَأَبُو الْهَيْثَمِ اسْمُهُ سُلَيْمَانُ بْنُ عَمْرِو بْنِ عَبْدٍ الْعُتْوَارِيُّ وَكَانَ يَتِيمًا فِي حِجْرِ أَبِي سَعِيدٍ *

٢٧٢٧. حَدَّثَنَا سُوَيْدٌ بن نصر أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا سَعِيدُ بْنُ يَزِيدَ عَنْ أَبِي السَّمْحِ عَنْ عِيسَى بْنِ هِلَالٍ الصَّدَفِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِي قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **لَوْ أَنَّ رَصَاصَةً مِثْلَ هَذِهِ, وَأَشَارَ إِلَى مِثْلِ الْجُمْجُمَةِ, أُرْسِلَتْ مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ هِيَ مَسِيرَةُ خَمْسِ مِائَةِ سَنَةٍ لَبَلَغَتِ الْأَرْضَ قَبْلَ اللَّيْلِ. وَلَوْ أَنَّهَا أُرْسِلَتْ مِنْ رَأْسِ السِّلْسِلَةِ لَسَارَتْ أَرْبَعِينَ خَرِيفًا, اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ, قَبْلَ أَنْ تَبْلُغَ أَصْلَهَا أَوْ قَعْرَهَا.** هَذَا حَدِيثٌ إِسْنَادُهُ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

5. O hrani stanovnika Džehennema

2725. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Abdur-Rahman; kaže: Obavijestio nas je Asim b. Jusuf[473]; kaže: Nas je obavijestio Katbe b. Abdul-Aziz prenijevši od A'meša, on od Šimra b. Atijjea[474], on od Šehra b. Havšeba, on od Ummu Derdaa, a ona od Ebu Derdaa, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Stanovnici Džehennema će biti gladu mučeni. Taj vid patnje bit će ravan ostalim vidovima njihove patnje. Zatražit će pomoć, a bit će im data hrana od trnja koja neće ni nahraniti ni glad utoliti. Zatražit će hranu, a bit će ima data jela koja u grlu zastaju. Sjetit će se da su hranu koja bi im na ovome svijetu zastajala u grlu probavljali pićem te će zatražiti piće. Bit će im data ključala voda sa željeznim kukama koja će, kad se primakne licima njihovim, spržiti ih, a kada dospije u utrobe njihove, potrgat će ono što je u njima. Povikat će jedni drugima: Zovite čuvare Džehennema! I kada ih zovnu, oni će reći: A zar vam poslanici vaši nisu jasne dokaze donosili? Jesu! - odgovorit će. Molite onda vi! - reći će oni. Ali će molba nevjernika uzaludna biti. Tada će oni, veli Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, jedni drugima reći: Zovite Malika! Oni će dozivati: O, Malik! Neka Gospodar tvoj učini da umremo! - a on će reći: Vi ćete tu vječno ostati!** A'meš kaže: Obaviješten sam da je, od momenta kada su počeli dozivati Malika pa do momenta kada im se on odazvao, prošlo hiljadu godina. **Tada će, veli Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, jedni drugima reći: Molite vašega Gospodara, niko nije bolji od vašeg Gospodara! Reći će: Gospodaru naš, naši prohtjevi su bili od nas jači te smo postali narod zalutali! Gospodaru naš, izbavi nas iz nje; ako bismo ponovo zlo radili, sami bismo sebi nepravdu učinili! A On će im, veli Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovoriti: Ostanite u njoj prezreni i ništa Mi ne govorite! Oni će tada izgubiti svaku nadu u bilo kakav spas, a preostaće im jedino uzdisanje, kajanje i patnja."**

Abdullah b. Abdur-Rahman (ed-Darimi) veli da neki ljudi ovaj hadis ne smatraju merfu'om, nego su ga od A'meša, on od Šimra b. Atijjea, on od Šehira b. Havšeba, on od Ummu Derdaa, a ona od Ebu Derdaa prenijeli kao njegove riječi, odnosno kao mevkuf hadis. Kutbe b. Abdul-Aziz je po mišljenju učenjaka hadisa pouzdan prenosilac.

---

[473] Ebu Amir Asim b. Jusuf el-Jerbui el-Kufi je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je desetoj generaciji.

[474] Šimr b. Atijje el-Esedi el-Kahili el-Kufi je iskren prenosilac hadisa. Pripadao je šestoj generaciji.

2726. ISPRIČAO NAM JE Suvejd b. Nasr; kaže: Obavijestio nas je Ibn Mubarek prenijevši Seida b. Jezida Ebu Šudža'a, on od Ebu Semha, on od Ebul-Hejsema, on od Ebu Seida el-Hudrija, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je, (tumačeći riječi Uzvišenog): ***oni će u njemu iskeženih zuba ostati***, kazao: **"Vatra će im lica ispržiti da će im gornju usnu skupiti do polovine glave, a donju olabaviti pa će do pupka biti obješena!"**

Ovaj hadis je hasenun-sahihun-garibun.[475] Ebul-Hejsemu je, ustvari, ime Sulejman b. Amr b. Abdul. Kod Ebu Seida je živio kao siroče.

2727. ISPRIČAO NAM JE Suvejd b. Nasr; kaže: Obavijestio nas je Abdullah; kaže: Nas je obavijestio Seid b. Jezid prenijevši od Ebu Semha, on od Isaa b. Hilala es-Sadefija[476], a on od Abdullaha b. Amra b. Asa koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Kada bi sa neba na Zemlju, između kojih je razdaljina pet stotina godina pješačkog hoda, bio bačen komad olova poput ovoga pokazao je na drvenu čašu on bi na nju sletio prije noći! A kada bi ga bacio sa vrha sindžira, on bi putovao četrdeset godina dan i noć dok bi stigao do njegovog kraja ili je kazao: do njegovog dna!"**[477] Sened ovoga hadisa je hasenun-sahihun.[478]

٦. بَاب مَا جَاءَ أَنَّ نَارَكُمْ هَذِهِ جُزْءٌ مِنْ سَبْعِينَ جُزْءًا مِنْ نَارِ جَهَنَّمَ *

٢٧٢٨. حَدَّثَنَا سُوَيْدٌ بن نصر أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بن مبارك أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامِ بْنِ مُنَبِّهٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: نَارُكُمْ هَذِهِ الَّتِييوقدُ بنوا ادم جُزْءٌ وَاحِدٌ مِنْ سَبْعِينَ جُزْءًا مِنْ حَرِّ جَهَنَّمَ . قَالُوا: وَاللَّهِ إِنْ كَانَتْ لَكَافِيَةً يَا رَسُولَ اللَّهِ. قَالَ: فَإِنَّهَا فُضِّلَتْ بِتِسْعَةٍ وَسِتِّينَ جُزْءًا كُلُّهُنَّ مِثْلُ حَرِّهَا. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَهَمَّامُ بْنُ مُنَبِّهٍ هُوَ أَخُو وَهْبِ بْنِ مُنَبِّهٍ وَقَدْ رَوَى عَنْهُ وَهْبٌ *

6. Vaša vatra je tek sedamdeseti dio džehennemske vatre

2728. ISPRIČAO NAM JE Suvejd b. Nasr; kaže: Obavijestio nas je Abdullah b. Mubarek; kaže: Nas je obavijestio Ma'mer prenijevši od

---

[475] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Hakim u *Mustedreku*. Hakim naglašava da je sened ovog hadisa pouzdan.

[476] Isa b. Hilal es-Sadefi el-Masri je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je četvrtoj generaciji.

[477] U suri *El-Haqqa,* u 32. ajetu Uzvišeni Allah veli: "a onda ga u sindžire sedamdeset lakata duge vežite!"

[478] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i El-Bejheki u *Sunenu*.

Hemmama b. Munebbiha, on od Ebu Hurejrea, a on da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhı ve sellem, kazao: **"Vaša vatra koju ložite je sedamdeseti dio vreline džehennemske vatre!" Prisutni rekoše: Tako nam Allaha, Allahov Poslaniče, i ona je bila dovoljna** (da se njome kazne nevjernici i grješnici)! **On reče: "Vrelina džehennemske vatre, u odnosu na ovu, uvećana je za šezdeset i devet dijelova, a svaki dio je vreo poput nje!"**

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[479] Hemmam b. Munebbih je brat Vehba b. Munebbiha. Vehb je od njega prenio hadise.

٧. بَاب مِنْهُ *

٢٧٢٩. حَدَّثَنَا الْعَبَّاسُ الدُّورِيُّ أَخْبَرَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا شَيْبَانُ عَنْ فِرَاسٍ عَنْ عَطِيَّةَ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **نَارُكُمْ هَذِهِ جُزْءٌ مِنْ سَبْعِينَ جُزْءًا مِنْ نَارِ جَهَنَّمَ لِكُلِّ جُزْءٍ مِنْهَا حَرُّهَا.** هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ أَبِي سَعِيدٍ *

٢٧٣٠. حَدَّثَنَا عَبَّاسٌ بن محمد الدُّورِيُّ الْبَغْدَادِيُّ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ أَبِي بُكَيْرٍ أَخْبَرَنَا شَرِيكٌ عَنْ عَاصِمٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **أُوقِدَ عَلَى النَّارِ أَلْفَ سَنَةٍ حَتَّى احْمَرَّتْ ثُمَّ أُوقِدَ عَلَيْهَا أَلْفَ سَنَةٍ حَتَّى ابْيَضَّتْ ثُمَّ أُوقِدَ عَلَيْهَا أَلْفَ سَنَةٍ حَتَّى اسْوَدَّتْ فَهِيَ سَوْدَاءُ مُظْلِمَةٌ.**

٢٧٣١. حَدَّثَنَا سُوَيْدٌ بن نصر أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ عَنْ شَرِيكٍ عَنْ عَاصِمٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ أَوْ رَجُلٍ آخَرَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ **نَحْوَهُ وَلَمْ يَرْفَعْهُ.** وَحَدِيثُ أَبِي هُرَيْرَةَ فِي هَذَا مَوْقُوفٌ أَصَحُّ وَلَا أَعْلَمُ أَحَدًا رَفَعَهُ غَيْرَ يَحْيَى بْنِ أَبِي بُكَيْرٍ عَنْ شَرِيكٍ *

7. O istoj temi

2729. ISPRIČAO NAM JE Abbas b. Muhammed ed-Duri; kaže: Obavijestio nas je Ubejdullah b. Musa; kaže: Nas je obavijestio Šejban prenijevši od Firasa, on od Atijjea[480], on od Ebu Seida, a on da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"Ova vaša vatra je dio od sedamdeset dijelova džehennemske vatre! Svaki njen dio ima vrelinu poput njene!"** Ovaj, Ebu Seidov, hadis je garibun.

2730. ISPRIČAO NAM JE Abbas b. Muhammed ed-Duri el-Bagdadi; kaže: Ispričao nam je Jahja b. Ebu Bukejr; kaže: Nas je obavijestio Šerik prenijevši od Asima, on od Ebu Saliha, on od Ebu Hurejrea, a on da je

[479] Bilježe ga i Malik b. Enes u *Muvettau*, te El-Buhari i Muslim u *Sahihima*.
[480] Atijje b. Sa'd el-Avfi el-Džedeli el-Kufi.

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: "**Džehennemska vatra će biti raspaljivana hiljadu godina dok ne postane crvena, zatim će biti raspaljivana još hiljadu godina dok ne postane bijela, a onda će biti raspaljivana još hiljadu godina dok ne postane crna! Ona će biti crna i tamna!**"

2731. ISPRIČAO NAM JE Suvejd b. Nasr; kaže: Obavijestio nas je Abdullah prenijevši od Šerika, on od Asima, on od Ebu Saliha, ili od nekog drugog, a on od Ebu Hurejrea slično prethodnom hadisu s tim što ga nije vezivao za Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Hadis koji je od Ebu Hurejrea prenesen kao mevkuf pouzdaniji je i nije nam poznato da ga je iko drugi osim Jahjaa b. Ebu Bukejra od Šerika prenio kao merfu' hadis.

٨. بَاب مَا جَاءَ أَنَّ لِلنَّارِ نَفَسَيْنِ وَمَا ذُكِرَ مَنْ يَخْرُجُ مِنَ النَّارِ مِنْ أَهْلِ التَّوْحِيدِ *

٢٧٣٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُمَرَ بْنِ الْوَلِيدِ الْكِنْدِيُّ الْكُوفِيُّ أَخْبَرَنَا الْمُفَضَّلُ بْنُ صَالِحٍ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **اشْتَكَتِ النَّارُ إِلَى رَبِّهَا وَقَالَتْ أَكَلَ بَعْضِي بَعْضًا. فَجَعَلَ لَهَا نَفَسَيْنِ: نَفَسًا فِي الشِّتَاءِ وَنَفَسًا فِي الصَّيْفِ. فَأَمَّا نَفَسُهَا فِي الشِّتَاءِ فَزَمْهَرِيرٌ. وَأَمَّا نَفَسُهَا فِي الصَّيْفِ فَسَمُومٌ**. هَذَا حَدِيثٌ حسن صَحِيحٌ. قَدْ رُوِيَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ مِنْ غَيْرِ وَجْهٍ. وَالْمُفَضَّلُ بْنُ صَالِحٍ لَيْسَ عِنْدَ أَهْلِ الْحَدِيث بِذَلِكَ الْحَافِظِ *

٢٧٣٣. حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ أَخْبَرَنَا أَبُو دَاوُدَ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ وَهِشَامٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **يَخْرُجُ مِنَ النَّارِ**, وَقَالَ شُعْبَةُ: **أَخْرِجُوا مِنَ النَّارِ, مَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَكَانَ فِي قَلْبِهِ مِنَ الْخَيْرِ مَا يَزِنُ شَعِيرَةً. أَخْرِجُوا مِنَ النَّارِ مَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَكَانَ فِي قَلْبِهِ مِنَ الْخَيْرِ مَا يَزِنُ بُرَّةً. أَخْرِجُوا مِنَ النَّارِ مَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَكَانَ فِي قَلْبِهِ مِنَ الْخَيْرِ مَا يَزِنُ ذَرَّةً**. و قَالَ شُعْبَةُ: مَا يَزِنُ ذُرَةً مُخَفَّفَةً. وَفِي الْبَاب عَنْ جَابِرٍ وَعِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٢٧٣٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ رَافِعٍ أَخْبَرَنَا أَبُو دَاوُدَ عَنْ مُبَارَكِ بْنِ فَضَالَةَ عَنْ عُبَيْدِ اللَّه بْنِ أَبِي بَكْرِ بْنِ أَنَسٍ عَنْ أَنَسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: يَقُولُ اللَّهُ. **أَخْرِجُوا مِنَ النَّارِ مَنْ ذَكَرَنِي يَوْمًا أَوْ خَافَنِي فِي مَقَامٍ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ *

٢٧٣٥. حَدَّثَنَا هَنَّادٌ أَخْبَرَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَبِيدَةَ السَّلْمَانِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّه بْنِ مَسْعُودٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **إِنِّي لَأَعْرِفُ آخِرَ أَهْلِ النَّارِ خُرُوجًا, رَجُلٌ يَخْرُجُ**

مِنْهَا زَحْفًا فَيَقُولُ: يَا رَبِّ قَدْ أَخَذَ النَّاسُ الْمَنَازِلَ. قَالَ: فَيُقَالُ لَهُ: انْطَلِقْ فَادْخُلِ الْجَنَّةَ. قَالَ فَيَذْهَبُ لِيَدْخُلَ فَيَجِدُ النَّاسَ قَدْ أَخَذُوا الْمَنَازِلَ فَيَرْجِعُ فَيَقُولُ يَا رَبِّ قَدْ أَخَذَ النَّاسُ الْمَنَازِلَ. قَالَ: فَيُقَالُ لَهُ: أَتَذْكُرُ الزَّمَانَ الَّذِي كُنْتَ فِيهِ؟ فَيَقُولُ: نَعَمْ. فَيُقَالُ لَهُ: تَمَنَّ. قَالَ: فَيَتَمَنَّى. فَيُقَالُ لَهُ: فَإِنَّ لَكَ مَا تَمَنَّيْتَ وَعَشَرَةَ أَضْعَافِ الدُّنْيَا. قَالَ فَيَقُولُ: أَتَسْخَرُ بِي وَأَنْتَ الْمَلِكُ؟ قَالَ: فَلَقَدْ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ضَحِكَ حَتَّى بَدَتْ نَوَاجِذُهُ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٢٧٣٦. حَدَّثَنَا هَنَّادٌ أَخْبَرَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنِ الْمَعْرُورِ بْنِ سُوَيْدٍ عَنْ أَبِي ذَرٍّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنِّي لَأَعْرِفُ آخِرَ أَهْلِ النَّارِ خُرُوجًا مِنَ النَّارِ وَآخِرَ أَهْلِ الْجَنَّةِ دُخُولًا الْجَنَّةَ. يُؤْتَى بِرَجُلٍ فَيَقُولُ سَلُوا عَنْ صِغَارِ ذُنُوبِهِ وَاخْبَئُوا كِبَارَهَا. فَيُقَالُ لَهُ: عَمِلْتَ كَذَا وَكَذَا يَوْمَ كَذَا وَكَذَا, عَمِلْتَ كَذَا وَكَذَا فِي يَوْمِ كَذَا وَكَذَا. قَالَ: فَيُقَالُ لَهُ: فَإِنَّ لَكَ مَكَانَ كُلِّ سَيِّئَةٍ حَسَنَةً. قَالَ: فَيَقُولُ يَا رَبِّ لَقَدْ عَمِلْتُ أَشْيَاءَ مَا أَرَاهَا هَا هُنَا. قَالَ: فَلَقَدْ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَضْحَكُ حَتَّى بَدَتْ نَوَاجِذُهُ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ*

٢٧٣٧. حَدَّثَنَا هَنَّادٌ أَخْبَرَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي سُفْيَانَ عَنْ جَابِرٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: يُعَذَّبُ نَاسٌ مِنْ أَهْلِ التَّوْحِيدِ فِي النَّارِ حَتَّى يَكُونُوا فِيهَا حُمَمًا. ثُمَّ تُدْرِكُهُمُ الرَّحْمَةُ فَيُخْرَجُونَ وَيُطْرَحُونَ عَلَى أَبْوَابِ الْجَنَّةِ. قَالَ: فَيَرُشُّ عَلَيْهِمْ أَهْلُ الْجَنَّةِ الْمَاءَ فَيَنْبُتُونَ كَمَا يَنْبُتُ الْغُثَاءُ فِي حِمَالَةِ السَّيْلِ, ثُمَّ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ رُوِيَ مِنْ غَيْرِ وَجْهٍ عَنْ جَابِرٍ *

٢٧٣٨. حَدَّثَنَا سَلَمَةُ بْنُ شَبِيبٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: يُخْرَجُ مِنَ النَّارِ مَنْ كَانَ فِي قَلْبِهِ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ مِنَ الْإِيمَانِ. قَالَ أَبُو سَعِيدٍ: فَمَنْ شَكَّ فَلْيَقْرَأْ (إِنَّ اللَّهَ لَا يَظْلِمُ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ). هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٢٧٣٩. حَدَّثَنَا سُوَيْدُ بْنُ نَصْرٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّه بن مبارك أَخْبَرَنَا رِشْدِينُ بن سعد قال: حَدَّثَنِي ابْنُ أَنْعُمَ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ أَنَّهُ حَدَّثَهُ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: إِنَّ رَجُلَيْنِ مِمَّنْ دَخَلَ النَّارَ اشْتَدَّ صِيَاحُهُمَا فَقَالَ الرَّبُّ عَزَّ وَجَلَّ: أَخْرِجُوهُمَا. فَلَمَّا أُخْرِجَا قَالَ لَهُمَا: لِأَيِّ شَيْءٍ اشْتَدَّ صِيَاحُكُمَا؟ قَالَا: فَعَلْنَا ذَلِكَ لِتَرْحَمَنَا. قَالَ: رَحْمَتِي لَكُمَا أَنْ تَنْطَلِقَا فَتُلْقِيَا أَنْفُسَكُمَا حَيْثُ كُنْتُمَا مِنَ النَّارِ. فَيَنْطَلِقَانِ فَيُلْقِي أَحَدُهُمَا نَفْسَهُ فَيَجْعَلُهَا عَلَيْهِ بَرْدًا وَسَلَامًا. وَيَقُومُ الْآخَرُ فَلَا يُلْقِي نَفْسَهُ. فَيَقُولُ لَهُ الرَّبُّ عَزَّ وَجَلَّ: مَا مَنَعَكَ أَنْ تُلْقِيَ نَفْسَكَ كَمَا أَلْقَى صَاحِبُكَ؟ فَيَقُولُ: يَا رَبِّ إِنِّي لَأَرْجُو أَنْ لَا تُعِيدَنِي فِيهَا بَعْدَ مَا أَخْرَجْتَنِي. فَيَقُولُ لَهُ الرَّبُّ تبارك و تعالي: لَكَ رَجَاؤُكَ

فَيَدْخُلَانِ جَمِيعًا الْجَنَّةَ بِرَحْمَةِ اللَّهِ. إِسْنَادُ هَذَا الْحَدِيثِ ضَعِيفٌ لِأَنَّهُ عَنْ رِشْدِينَ بْنِ سَعْدٍ وَرِشْدِينُ بْنُ سَعْدٍ هُوَ ضَعِيفٌ عِنْدَ أَهْلِ الْحَدِيثِ و عَنِ ابْنِ أَنْعُمَ وَهُوَ الْأَفْرِيقِيُّ وَالْأَفْرِيقِيُّ ضَعِيفٌ عِنْدَ أَهْلِ الْحَدِيثِ*

٢٧٤٠. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ ح أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ ذَكْوَانَ عَنْ أَبِي رَجَاءٍ الْعُطَارِدِيِّ عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **لَيَخْرُجَنَّ قَوْمٌ مِنْ أُمَّتِي مِنَ النَّارِ بِشَفَاعَتِي يُسَمَّوْنَ الْجَهَنَّمِيُّونَ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَأَبُو رَجَاءٍ الْعُطَارِدِيُّ اسْمُهُ عِمْرَانُ بْنُ تَيْمٍ, وَيُقَالُ ابْنُ مِلْحَانَ *

٢٧٤١. حَدَّثَنَا سُوَيْدٌ بن نصر أَخْبَرَنَا ابن المبارك عَنْ يَحْيَى بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **مَا رَأَيْتُ مِثْلَ النَّارِ نَامَ هَارِبُهَا. وَلَا مِثْلَ الْجَنَّةِ نَامَ طَالِبُهَا**. هَذَا حَدِيثٌ إِنَّمَا نَعْرِفُهُ مِنْ حَدِيثِ يَحْيَى بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ وَيَحْيَى بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ ضَعِيفٌ عِنْدَ أَكْثَرِ أَهْلِ الْحَدِيثِ. تَكَلَّمَ فِيهِ شُعْبَةُ*

8. Džehennemska vatra ima dva oduška i ko će sve od vjernika u jednog Boga izići iz Džehennema

2732. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Omer b. Velid el-Kindi el-Kufi; kaže: Obavijestio nas je Mufeddal b. Salih[481] prenijevši od A'meša, on od Ebu Saliha, a on od Ebu Hurejrea koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Džehennemska vatra se požali svome Gospodaru: Gospodaru, moji dijelovi** (od žestine) **gutaju jedni druge pa joj On dade dva oduška, jedan zimi, a drugi ljeti. Zimski odušak je velika studen, a ljeti je to vrući vjetar!"**

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[482] Sa više seneda je prenesen od Ebu Hurejrea. Učenjaci hadisa Mufeddala b. Saliha ne smatraju hafizom hadisa.

2733. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Obavijestio nas je Ebu Davud; kaže: Nas su obavijestili Šu'be i Hišam prenijevši od Katadea, a on od Enesa da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Izići će iz vatre kako je prenio Hišam, ili : Izvedite iz vatre, kako je prenio Šu'be svakoga ko je igovorio *La ilahe illellah* i imao u svome srcu makar koliko ječmeno zrno imana! Izvedite iz vatre svakoga ko je izgovorio *La ilahe illellah* i imao u svome srcu makar koliko pšenišno zrno imana! Izvedite iz vatre svakoga ko je izgovorio**

[481] Mufeddal b. Salih el-Esedi el-Kufi slab je prenosilac hadisa. Pripadao je osmoj generaciji.
[482] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima.*

La ilahe illellah **i imao svome srcu makar koliko kukuruzno zrno imana!**[483]" Šu'be je kazao: *i koliko zrno prohe.*

O ovoj temi preneseni su hadisi i od Džabira i Imrana b. Husajna. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[484]

2734. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Rafi'; kaže: Obavijestio nas je Ebu Davud prenijevši od Mubareka b. Feddalea, on od Ubejdullaha b. Ebu Bekra b. Enesa[485], on od Enesa, a on da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: Allah će reći: **"Izvedite iz vatre svakoga ko Me se, makar jednom u životu,** (iskreno) **sjetio i svakoga ko Me se, makar jednom u životu, pobojao!"** Ovaj hadis je hasenun-garibun.[486]

2735. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Obavijestio nas je Ebu Muavija prenijevši od A'meša, on od Ibrahima[487], on od Ubejdea es-Selmanija[488], a on od Abdullaha b. Mes'uda, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Ja znam ko će biti posljednji stanovnik Džehennema koji će izići iz vatre! To će biti osoba koja će iz nje izići pužući. Reći će: Gospodaru, ljudi su već zauzeli svoja mjesta. Tad će joj se, veli on, reći: Idi i uđi u Džennet. Otići će, veli on da uđe u Džennet, i kada vidi da su ljudi zauzeli sva mjesta u njemu, vratit će se i reći: Gospodaru, ljudi su zauzeli sva mjesta** (u njemu). **Tad će joj se, veli on, reći: Sjećaš li se** (užitka) **svoga dok si bio na dunjaluku? Sjećam, odgovorit će on. Poželi ga** (opet). **On će ga poželjeti, a na to će mu se reći: Bit će ti dat deseterostruko veći užitak od toga što si ga poželio! Kad to čuje, ona će, veli Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reći: Ismijavaš se sa mnom, a ti si Gospodar? Tad sam, veli** (Abdullah b. Mes'ud), **vidio Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kad se toliko nasmijao da su mu se umnjaci ugledali."** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[489]

2736. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Obavijestio nas je Ebu Muavija prenijevši od A'meša, on od Ma'rura b. Suvejda, a on od Ebu Zerra koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Ja znam ko će biti posljednji stanovnik Džehennema koji će izići iz vatre i**

---

[483] U ovom hadisu nije riječ o slijedu, od većeg ka manjem, nego je riječ o slijedu od manjeg većem. Slijed od većega ka manjem spomenut je u Muslimovoj predaji ovoga hadisa, gdje je na prvome mjestu spomenuto kukuruzno, potom pšenično, pa ječmeno zrno.

[484] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima.*

[485] Ebu Muaz Ubejdullah b. Ebu Bekr b. Enes b. Malik el-Ensari je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je četvrtoj generaciji.

[486] Bilježi ga i El-Bejheki u djelu *El-Ba'su ven-Nušuru.*

[487] Ibrahim en-Nehai.

[488] Ubejde es-Selmani Ebu Amr el-Kufi je muhadrem, osoba koja je živjela u Vjerovjesnikovo, sallallahu alejhi ve sellem, vrijem,e ali se sa njim nije susrela. On je pouzdan i siguran prenosilac hadisa.

[489] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima.*

posljednji stanovnik Dženneta koji će ući u Džennet! Bit će (na Sudnji dan) **dovedena osoba, pa će** (Uzvišeni Allah) **reći: Pitajte je za njene male grijehe, a sakrijte velike! Reći će joj se: Toga i tog dana radila si to i to, toga i tog dana radila si to i to! Zatim će joj se, veli Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reći: Umjesto svakog grijeha imaš sevap. Ona će reći: Gospodaru, činila sam stvari koje ne vidim ovdje! Tad sam, veli** (Ebu Zerr), **vidio Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada se toliko nasmija da su mu se umnjaci ugledali."** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[490]

2737. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Obavijestio nas je Ebu Muavija prenijevši od A'meša, on od Ebu Sufjana, a on od Džabira, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"U Džehennemu će ljudi, koji su vjerovali u jednog Boga** (a griješili), **biti prženi dok ne postanu ugljen! Zatim će ih stići milost te će biti izvađeni iz njega i bačeni pred džennetska vrata.** (Kad ih ugledaju), **stanovnici Dženneta će po njima prskati vodu te će izniknuti poput sjemenki koje se nađu u talogu koji bujica nanese. Nakon toga će biti uvedeni u Džennet."** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[491] Prenesen je od Džabira sa više seneda.

2738. ISPRIČAO NAM JE Seleme b. Šebib; kaže: Obavijestio nas je Abdur-Rezzak; kaže: Nas je obavijestio Ma'mer prenijevši od Zejda b. Eslema, on od Ataa b. Jesara, a on od Ebu Seida el-Hudrija da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"Izići će iz Džehennema svako ko u svome srcu bude imao i trun imana! Ebu Seid kaže: Ko u ovo sumnja, neka uči:** ***Allah neće nikome ni trunku nepravde učiniti."***[492] Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[493]

2739. ISPRIČAO NAM JE Suvejd b. Nasr; kaže: Obavijestio nas je Ibn Mubarek; kaže: Obavijestio nas je Rišdin b. Sa'd i kazao: Ispričao mi je Ibn En'am[494] prenijevši od Ebu Osmana[495] da mu je ispričao od Ebu Hurejrea, a on da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"Dvije će osobe, od onih koji će biti u Džehennemu, žestoko vikati, pa će Uzvišeni Gospodar reći: Izvedite ih! Kad ih izvedu upitat će ih: Zašto ste toliko vikali? Reći će: Učinili smo da bi nam se Ti smilovao! On će reći: Neka vas obojicu obaspe Moja milost, a sad idite i bacite se**

---

[490] Bilježi ga i Muslim u *Sahihu.*
[491] Bilježi ga i Muslim u *Sahihu* u nešto dužem obliku.
[492] Dio 40. ajeta sure *En-Nisa.*
[493] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima* u nešto dužem obliku.
[494] Abdur-Rahman b. Zijad b. En'am el-Ifriki je slab prenosilac hadisa. Slabo je pamtio. Pripadao je sedmoj generaciji.
[495] Ebu Osman Muslim b. Jesar, učitelj Abdur-Rahmana b. Zijada, bio je prenosilac hadisa koji zadovoljava. Pripadao je trećoj generaciji.

u Džehennem ondje gdje ste bili! Otići će. Jedan od njih će se baciti na mjesto gdje je bio, ali će ga Allah učiniti hladnim i spasom, dok drugi neće. Tada će Uzvišeni Gospodar upitati onoga što se nije htio baciti: Šta te spriječi da se baciš kao što je to učinio tvoj drug? Odgovorit će: Gospodaru, ja Te molim da me ne vraćaš u Džehennem, nakon što si me iz njega izbavio! Uzvišeni Gospodar će reći: Imat ćeš to što želiš i obojica će Allahovom milošću ući u Džennet."

Sened ovoga hadisa je slab, jer ga je prenio Rišdin b. Sa'd koji je, po ocjeni hadiskih učenjaka, slab prenosilac hadisa, od Ibn En'ama el-Ifrikija a el-Ifriki je, po ocjeni hadiskih učenjaka, slab prenosilac hadisa.

2740. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Obavijestio nas je Jahja b. Seid[496]; kaže: Nas je obavijestio Hasan b. Zekvan prenijevši od Ebu Redžaa el-Utaridija, on od Imrana b. Husajna, a on da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"Neki će moji sljedbenici, koji će biti izbavljeni iz Džehennema mojim zagovorom, dobiti naziv džehennemlije!"**[497]

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[498] Ebu Redža el-Utaridi zvao se Imran b. Tejm, neki vele Ibn Melhan.

2741. ISPRIČAO NAM JE Suvejd b. Nasr; kaže: Obavijestio nas je Ibn Mubarek prenijevši od Jahjaa b. Ubejdullaha, on od svoga oca, a on od Ebu Hurejrea koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Nisam vidio ništa** (tako strašno) **kao Džehennem, a onaj koji bi trebao od njaga bježati, spava, niti sam vidio išta** (tako lijepo) **kao Džennet, a onaj koji bi trebao** (svim silama) **nastojati da ga se domogne** (također) **spava."**

Ovaj hadis nam je[499] poznat preko Jahjaa b. Ubejdullaha, a Jahja b. Ubejdullah je slab ravija po ocjeni hadiskih učenjaka. Kritikovao ga je Šu'be.

---

[496] Jahja b. Seid b. Feruh et-Temimi Ebu Seid el-Kattan el-Basri je pouzdan i precizan ravija. Slovio je kao hafiz i imam u hadisu. Pripadao je devetoj generaciji.

[497] U hadisu koji bilježi El-Nesai u Sunenu od Enesa stoji: "...da će im stanovnici Džehennema govoriti ovo su džehennemlije, a Allah će reći: Ovo su Allahovi oslobođeni robovi." U nekim predajama stoji da će oni moliti Allaha, dž.š, da sa njih ukloni taj naziv pa će ga Allah, dž.š, ukloniti. Neki, pak, komentatori hadisa smatraju da ovo za njih ne predstavlja ponižavajući naziv, nego da im je taj naziv dat kako bi ih podsjećao na Allahove, dž.š, blagodati prema njima kada ih je oslobodio džehennemske vatre.

[498] Bilježe ga i El-Buhari u *Sahihu* i Ebu Davud i Ibn Madže u *Sunenima*.

[499] Bilježi ga i Et-Taberani u *El-Mu'džemul-evsatu*. Hejsemi smatra da je ovaj hadis hasenun

٩. بَاب مَا جَاءَ أَنَّ أَكْثَرَ أَهْلِ النَّارِ النِّسَاءُ *

٢٧٤٢. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ حَدَّثَنَا إِسْمَعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَخْبَرَنَا أَيُّوبُ عَنْ أَبِي رَجَاءٍ الْعُطَارِدِيِّ قَالَ: سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **اطَّلَعْتُ فِي الْجَنَّةِ فَرَأَيْتُ أَكْثَرَ أَهْلِهَا الْفُقَرَاءَ وَاطَّلَعْتُ فِي النَّارِ فَرَأَيْتُ أَكْثَرَ أَهْلِهَا النِّسَاءَ** *

٢٧٤٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ أَخْبَرَنَا ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ وَمُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ وَعَبْدُ الْوَهَّابِ قَالُوا: أَخْبَرَنَا عَوْفٌ عَنْ أَبِي رَجَاءٍ الْعُطَارِدِيِّ عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **اطَّلَعْتُ فِي النَّارِ فَرَأَيْتُ أَكْثَرَ أَهْلِهَا النِّسَاءَ, وَاطَّلَعْتُ فِي الْجَنَّةِ فَرَأَيْتُ أَكْثَرَ أَهْلِهَا الْفُقَرَاءَ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَهَكَذَا يَقُولُ عَوْفٌ عَنْ أَبِي رَجَاءٍ عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ. وَيَقُولُ أَيُّوبُ عَنْ أَبِي رَجَاءٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ. وَكِلَا الْإِسْنَادَيْنِ لَيْسَ فِيهِمَا مَقَالٌ. وَيُحْتَمَلُ أَنْ يَكُونَ أَبُو رَجَاءٍ سَمِعَ مِنْهُمَا جَمِيعًا. وَقَدْ رَوَى غَيْرُ عَوْفٍ أَيْضًا هَذَا الْحَدِيثَ عَنْ أَبِي رَجَاءٍ عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ *

9. O tome da će većina stanovnika Džehennema biti žene

2742. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Ispričao nam je Ismail b. Ibrahim; kaže: Obavijestio nas je Ejub prenijevši od Ebu Redžaa el-Utaridija koji je kazao: Čuo sam Ibn Abbasa kada kaže da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Pokazan mi je Džennet pa sam vidio da će većina njegovih stanovnika biti siromasi,[500] a pokazan mi je i Džehennem[501] pa sam vidio da će većina njegovih stanovnika biti žene!"[502]**

2743. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Obavijestili su nas Ibn Ebu Adijj, Muhammed b. Džafer i Abdul-Vehhab i kazali: Obavijestio nas je Avf prenijevši od Ebu Redžaa el-Utaridija, a on od Imrana b. Husajna koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve

[500] Po mišljenju Ibn Bettala, iz ovoga ne treba razumjeti da će siromasi biti vrjedniji od bogatih, nego da će na dunjaluku siromaha, u odnosu na bogate, biti u svakom vremenu više. Ujedno, ovim hadisom Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, siromahe podstiče na strpljivo podnošenje takvog stanja.

[501] Ibn Hadžer el-Askalani smatra da su Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem, Džennet i Džehennem pokazani kad je bio na Mi'radžu.

[502] U jednoj predaji ovog hadisa stoji da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prošao pored skupine žena i da im se tom prilikom obratio riječima: "O, skupino žena, što više dijelite sadakuu jer sam u Džehennemu najviše vidio žena!" Neka od njih upita: A zbog kakvih grijeha će nas najviše biti u Džehennemu? A on reče: "Mnogo vas je sklono proklinjanju i mnogo će vas biti nezahvalnih vašim muževima!"

sellem, rekao: **"Pokazan mi je Džehennem pa sam vidio da će većina njegovih stanovnika biti žene, a pokazan mi je i Džennet pa sam vidio da će većina njegovih stanovnika biti siromasi."**

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[503] Avf veli: od Ebu Redžaa, a on od Imrana b. Husajna. Ejub veli: od Ebu Redžaa, a on od Ibn Abbasa. Ni na jedan od ova dva seneda nema primjedbi. Moguće je da je Ebu Redža hadise slušao od obojice. I drugi su osim Avfa ovaj hadis prenijeli od Ebu Redžaa, a on od Imrana b. Husajna.

١٠. باب منه

٢٧٤٤. حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ أَخْبَرَنَا وَهْبُ بْنُ جَرِيرٍ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ أَبِي إِسْحَقَ عَنِ النُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهم عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **إِنَّ أَهْوَنَ أَهْلِ النَّارِ عَذَابًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ رَجُلٌ فِي أَخْمَصِ قَدَمَيْهِ جَمْرَتَانِ يَغْلِي مِنْهُمَا دِمَاغُهُ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَفِي الْبَاب عن أَبِي هُرَيْرَةَ والْعَبَّاسِ بْنِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ وَأَبِي سَعِيدٍ *

10. O istoj temi

2744. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Obavijestio nas je Vehb b. Džerir prenijevši od Šu'bea, on od Ebu Ishaka, a on od Nu'mana b. Beširа da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"Najblažu će kaznu, od stanovnika Džehennema, imati onaj kome će ispod udubine tabana biti stavljene dvije žeravice od kojih će mu mozak ključati."**[504]

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[505] O ovoj temi preneseni su hadisi i od Ebu Hurejrea, Abbasa b. Abdul-Muttaliba i Ebu Seida.

---

[503] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u Sahihima. El-Buhari ga bilježi od Imrana b. Husajna, dok ga Muslim bilježi od Ibn Abbasa. Et-Tirmizi ga bilježi i od jednog i od drugoga.

[504] U Muslimovoj predaji ovoga hadisa stoji da će, od stanovnika Džehennema, najblažu kaznu imati Ebu Talib. U Muslimovoj predaji također stoji da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Najblažu kaznu, od stanovnika Džehennema, imat će onaj kome će biti obuvene nanule i kaiši od vatre od kojih će mu mozak ključati poput (vode) u kazanu. On će misliti da on ima najtežu kaznu u Džehennemu, a, ustvari, to će biti najblaža džehennemska kazna!" Muslim bilježi od Ibn Abbasa da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Najblažu kaznu, od stanovnika Džehennema, imat će Ebu Talib kome će biti obučene nanule od vatre od kojih će mu mozak ključati."

[505] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima.*

١١. باب منه

٢٧٤٥. حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ أَخْبَرَنَا أَبُو نُعَيْمٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ مَعْبَدِ بْنِ خَالِدٍ قَالَ: سَمِعْتُ حَارِثَةَ بْنَ وَهْبٍ الْخُزَاعِيَّ يَقُولُ: سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِأَهْلِ الْجَنَّةِ كُلُّ ضَعِيفٍ مُتَضَعِّفٍ لَوْ أَقْسَمَ عَلَى اللَّهِ لَأَبَرَّهُ. أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِأَهْلِ النَّارِ كُلُّ عُتُلٍّ جَوَّاظٍ مُتَكَبِّرٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

11. O istoj temi

2745. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Obavijestio nas je Ebu Nuajm; kaže: Nas je obavijestio Sufjan[506] prenijevši od Ma'beda b. Halida[507] koji je kazao: Čuo sam Harisea b. Vehba el-Huzaija kada kaže: Čuo sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada veli: **"Hoćete li da vas obavijestim o stanovnicima Dženneta? To će biti svaki slabašni, nemoćni koga svijet, zbog njegove nemoći, ponižava i nad kojim se sili, koji, kad se zakune Allahom da će nešto uraditi, izvrši to. Hoćete li da vas obavijestim o stanovnicima Džehennema? To će biti svaki surovi, uobraženi i oholi."** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[508]

---

[506] Sufjan es-Sevri.

[507] Ma'bed b. Halid el-Džedeli el-Kufi je bio pouzdan prenosilac hadisa i pobožan čovjek. Pripadao je trećoj generaciji.

[508] Bilježe ga u *El-Kutubus-sitte* svi, osim Ebu Davuda te Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*.

أبواب الْإِيمَان عَنْ رَسُولِ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ *

١ . بَاب مَا جَاءَ أُمِرْتُ أَنْ أُقَاتِلَ النَّاسَ حَتَّى يَقُولُوا لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ *

٢٧٤٦ . حَدَّثَنَا هَنَّادٌ أَخْبَرَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ: **أُمِرْتُ أَنْ أُقَاتِلَ النَّاسَ حَتَّى يَقُولُوا لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ, فَإِذَا قَالُوهَا عصموا منِّي دِمَاءَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ إِلَّا بِحَقِّهَا وَحِسَابُهُمْ عَلَى اللَّه**. وَفِي الْبَاب عَنْ جَابِرٍ وَأَبِي سَعِيدٍ وَابْنِ عُمَرَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٢٧٤٧ . حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّه بْنُ عَبْد اللَّه بْنِ عُتْبَةَ بْنِ مَسْعُود عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: **لَمَّا تُوُفِّيَ رَسُولُ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ وَاسْتُخْلِفَ أَبُو بَكْرٍ بَعْدَهُ كَفَرَ مَنْ كَفَرَ مِنَ الْعَرَب. فَقَالَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّاب لِأَبِي بَكْرٍ: كَيْفَ تُقَاتِلُ النَّاسَ وَقَدْ قَالَ رَسُولُ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ: أُمِرْتُ أَنْ أُقَاتِلَ النَّاسَ حَتَّى يَقُولُوا لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ. وَمَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ عَصَمَ مِنِّي مَالَهُ وَنَفْسَهُ إِلَّا بِحَقِّه وَحِسَابُهُ عَلَى اللَّه؟ فقَالَ أَبُو بَكْرٍ: وَاللَّه لَأُقَاتِلَنَّ مَنْ فَرَّقَ بَيْنَ الصَّلَاة وَ الزَّكَاة, وَإِنَّ الزَّكَاةَ حَقُّ الْمَال. وَاللَّه لَوْ مَنَعُونِي عِقَالًا كَانُوا يُؤَدُّونَهُ إِلَى رَسُول اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ لَقَاتَلْتُهُمْ عَلَى مَنْعه. فَقَالَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّاب: فَوَاللَّه مَا هُوَ إِلَّا أَنْ رَأَيْتُ أَنَّ اللَّهَ قَدْ شَرَحَ صَدْرَ أَبِي بَكْرٍ لِلْقِتَالِ فَعَرَفْتُ أَنَّهُ الْحَقُّ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَهَكَذَا رَوَى شُعَيْبُ بْنُ أَبِي حَمْزَةَ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُبَيْد اللَّه بْنِ عَبْد اللَّه بْنِ عُتْبة عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ. وَرَوَى عِمْرَانُ الْقَطَّانُ هَذَا الْحَدِيثَ عَنْ مَعْمَرٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ أَبِي بَكْرٍ وَهُوَ حَدِيثٌ خَطَأٌ. وَقَدْ خُولِفَ عِمْرَانُ فِي رِوَايَته عَنْ مَعْمَرٍ *

POGLAVLJA O VJEROVANJU (IMANU)[509]

od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem

1. O naredbi da se borim protiv ljudi dok ne izgovore: *La ilahe illellah*

2746. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Obavijestio nas je Ebu Muavija prenijevši od A'meša, on od Ebu Saliha, a on od Ebu Hurejrea, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

[509] Po mišljenju *Ehlus-selefa*, iman podrazumijeva vjerovanje srcem, izgovor jezikom i fizičko izvršenje tijelom.

"Naređeno[510] mi je da se borim protiv ljudi sve dotle dok ne izgovore *La ilahe illellah.* Kada to reknu, oni su time, od mene, zaštitili svoje živote i svoje imetke osim u slučajevima kad je to propisima vjere opravdano[511], a račun će Allahu polagati."[512]

O ovoj temi preneseni su hadisi i od Džabira, Ebu Seida i Ibn Omera. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[513]

2747. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Lejs prenijevši od Ukajla, on od Zuhrija, koji kaže: Obavijestio me je Ubejdullah b. Abdullah b. Utbe b. Mes'ud prenijevši od Ebu Hurejrea koji je kazao: **"Kada Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, preseli na Ahiret i kada, nakon njega, za halifu bi izabran Ebu Bekr, neki Arapi se odmetnuše** (i odbiše da daju zekjat). **Ebu Bekr ustade protiv njih, a Omer b. Hattab mu reče: Kako ćeš se boriti protiv ljudi kad ti je poznato da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: Naređeno mi je da se borim protiv ljudi sve dotle dok ne izgovore *La ilahe illellah.* Ko izgovori *La ilahe illellah*, zaštitio je, od mene, svoj imetak i svoj život, osim u slučajevima kada je to propisima vjere opravdano, a račun će Allahu polagati? Ebu Bekr će na to: Tako mi Allaha, borit ću se protiv onoga ko pravi razliku između namaza i zekjata, jer je zekjat** (šeriatska) **obaveza koja se izdvaja na imovinu! Tako mi Allaha, ako mi odbiju dati godišnji zekjat koji su davali Allahovu Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, borit ću se protiv njih zbog njegova odbijanja!** (Čuvši to), **Omer b. Hattab reče: Tako mi Allaha, vidjeh da je Allah otvorio Ebu Bekrovu dušu za borbu i spoznadoh da je to istina!"**

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[514] Tako je prenio i Šuajb b. Ebu Hamza, od Zuhrija, on od Ubejdullaha b. Abdullaha b. Utbea, a on od Ebu Hurejrea. Imran el-Kattan je ovaj hadis prenio od Ma'mera, on od Zuhrija, on od Enesa b. Malika, a on od Ebu Bekra, i to je pogrešno. Imran je,

---

[510] Kada Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekne *Naređeno mi je*, onda to podrazumijeva da mu je naredio Allah, dž.š, a kada to kaže ashab, onda to podrazumijeva da mu je naredio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

[511] Po islamu je opravdano osuditi muslimana na smrt samo u tri slučaja: kada bespravno ubije drugog, kada počini blud ako je udat ili oženjen, i kada se odmetne od vjere, dok mu je, po islamu, dozvoljeno konfiskovati imovinu ukoliko ju je silom od drugog oteo, a uzet će mu se od nje i dati drugom u slučaju odmazde (kisasa) ili u slučaju kada uništi tuđu imovinu i sl.

[512] Dakle, onaj ko posvjedoči da je samo Allah Bog postaje musliman i time stiče sva prava koja imaju i svi drugi muslimani, bez obzira šta u sebi skriva i kako se ponaša. Za ono što u sebi krije i za svoje ponašanje će Allahu, dž.š, račun polagati kao i svi drugi.

[513] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima.*

[514] Bilježe ga u *El-Kutubus-sitte* svi, osim Ibn Madžea.

prilikom njegova prenošenja, proturječio (ostalim prenosiocima) kada ga je prenio od Ma'mera.

٢. بَاب مَا جَاءَ أُمِرْتُ أَنْ أُقَاتِلَ النَّاسَ حَتَّى يَقُولُوا لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ *

٢٧٤٨. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ يَعْقُوبَ الطَّالَقَانِيُّ أَخْبَرَنَا ابْنُ الْمُبَارَكِ أَخْبَرَنَا حُمَيْدٌ الطَّوِيلُ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أُمِرْتُ أَنْ أُقَاتِلَ النَّاسَ حَتَّى يَشْهَدُوا أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ وَأَنْ يَسْتَقْبِلُوا قِبْلَتَنَا وَيَأْكُلُوا ذَبِيحَتَنَا وَأَنْ يُصَلُّوا صَلَاتَنَا فَإِذَا فَعَلُوا ذَلِكَ حُرِّمَتْ عَلَيْنَا دِمَاؤُهُمْ وَأَمْوَالُهُمْ إِلَّا بِحَقِّهَا, لَهُمْ مَا لِلْمُسْلِمِينَ وَعَلَيْهِمْ مَا عَلَى الْمُسْلِمِينَ. وَفِي الْبَاب عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ وَأَبِي هُرَيْرَةَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. وَقَدْ رَوَاهُ يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسٍ نَحْوَهُ*

2. Naređeno mi je da se borim protiv ljudi dok ne izgovore La ilahe illellah i dok ne počnu obavljati namaz

2748. ISPRIČAO NAM JE Seid b. Jakub et-Talikani; kaže: Obavijestio nas je Ibn Mubarek; kaže: Nas je obavijestio Humejd et-Tavil prenijevši od Enesa b. Malika koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Naređeno mi je da se borim protiv ljudi sve dotle dok ne posvjedoče da je samo Allah Bog i da je Muhammed Njegov rob i Poslanik, dok se ne okrenu prema našoj Kibli[515], dok ne budu jeli ono što mi zakoljemo u kurban i dok ne počnu obavljati naš namaz! Kada počnu to činiti, bit će nam zabranjeno prolijevanje njihove krvi i njihova imovina, osim u** (šeriatu) **opravdanim slučajevima. U tom slučaju će imati ista prava i obaveze kao i drugi muslimani."**

O ovoj temi preneseni su hadisi i od Muaza b. Džebela i Ebu Hurejrea. Ovaj hadis je u ovoj formi hasenun-sahihun-garibun.[516] Prenio ga je i Jahja b. Ejub, od Humejda, a on od Enesa slično prethodnom hadisu.

---

[515] Po mišljenju El-Mubarekforija u hadisu je posebno naglašeno okretanje prema našoj kibli, i ako se to podrazumijeva i pri obavljanju našeg namaza, zato što svaki pripadnik jedne vjere zna svoju kiblu a ne mora da zna svoju molitvu, i što sve molitve u osnovi imaju zajedničkih i sličnih radnji, a naša kibla je specifična samo za nas, tako kada vidimo nekoga da se u molitvi okrenuo prema našoj kibli, možemo za njega posvjedočiti da je musliman.

[516] Bilježe ga u *El-Kutubis-sitte* svi, osim Ebu Davuda i Ibn Madžea.

٣. بَاب مَا جَاءَ بُنِيَ الْإِسْلَامُ عَلَى خَمْسٍ *

٢٧٤٩. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ سُعَيْرِ بْنِ الْخِمْسِ التَّمِيمِيِّ عَنْ حَبِيبِ بْنِ أَبِي ثَابِتٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **بُنِيَ الْإِسْلَامُ عَلَى خَمْسٍ: شَهَادَةِ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ, وَإِقَامِ الصَّلَاةِ, وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ, وَصَوْمِ رَمَضَانَ وَحَجِّ الْبَيْتِ**. وَفِي الْبَاب عَنْ جَرِيرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ رُوِيَ مِنْ غَيْرِ وَجْهٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَ هَذَا. وَسُعَيْرُ بْنُ الْخِمْسِ ثِقَةٌ عِنْدَ أَهْلِ الْحَدِيثِ.

٢٧٥٠. حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ أَخْبَرَنَا وَكِيعٌ عَنْ حَنْظَلَةَ بْنِ أَبِي سُفْيَانَ الْجُمَحِيِّ عَنْ عِكْرِمَةَ بْنِ خَالِدٍ الْمَخْزُومِيِّ عَنِ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ **نَحْوَهُ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

3. O tome da je islam zasnovan na pet temelja

2749. ISPRIČAO NAM JE Ibn Ebu Omer; kaže: Obavijestio nas je Sufjan b. Ujejne prenijevši od Su'ajra b. Himsa et-Temimija, on od Habiba b. Ebu Sabita, a on od Ibn Omera, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Islam je zasnovan na pet temelja: Svjedočenju da je samo Allah Bog i da je Muhammed Allahov Poslanik, klanjanju namaza, davanju zekjata, postu ramazana i hodočašću Kabi."**

O ovoj temi prenesen je hadis i od Džerira b. Abdullaha. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[517] Prenesen je sa više seneda od Ibn Omera, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, slično ovom hadisu. Su'ajr b. Hims je, po mišljenju hadiskih učenjaka, pouzdan prenosilac.

2750. ISPRIČAO NAM JE Ebu Kurejb; kaže: Obavijestio nas je Veki', prenijevši od Hanzalea b. Ebu Sufjana el-Džumehija[518], on od Ikrimea b. Halida el-Mahzumija[519], on od Ibn Omera, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, **slično prethodnom hadisu.** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[520]

---

[517] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima.*

[518] Hanzala b. Ebu Sufjan el-Džumehi el-Mekki je pouzdan prenosilac i hudžže u hadisu. Pripadao je šestoj generaciji.

[519] Ikrime b. Halid b. As b. Hišam el-Mahzumi je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je trećoj generaciji.

[520] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima.*

٤. بَاب مَا جَاءَ فِي وَصْفِ جِبْرِيلَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْإِيمَانَ وَالْإِسْلَامَ *

٢٧٥١. حَدَّثَنَا أَبُو عَمَّارٍ الْحُسَيْنُ بْنُ حُرَيْثٍ الْخُزَاعِيُّ أَخْبَرَنَا وَكِيعٌ عَنْ كَهْمَسِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُرَيْدَةَ عَنْ يَحْيَى بْنِ يَعْمَرَ قَالَ: أَوَّلُ مَنْ تَكَلَّمَ فِي الْقَدَرِ مَعْبَدٌ الْجُهَنِيُّ قَالَ: خَرَجْتُ أَنَا وَحُمَيْدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْحِمْيَرِيُّ حَتَّى أَتَيْنَا الْمَدِينَةَ فَقُلْنَا لَوْ لَقِينَا رَجُلًا مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهعَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَأَلْنَاهُ عَمَّا أَحْدَثَ هَؤُلَاءِ الْقَوْمُ فَلَقِينَاهُ, يَعْنِي عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ وَهُوَ خَارِجٌ مِنَ الْمَسْجِدِ, فَاكْتَنَفْتُهُ أَنَا وَصَاحِبِي فَظَنَنْتُ أَنَّ صَاحِبِي سَيَكِلُ الْكَلَامَ إِلَيَّ فَقُلْتُ: يَا أَبَا عَبْدِ الرَّحْمَنِ, إِنَّ قَوْمًا يَقْرَءُونَ الْقُرْآنَ وَيَتَقَفَّرُونَ الْعِلْمَ, وَيَزْعُمُونَ أَنْ لَا قَدَرَ, وَأَنَّ الْأَمْرَ أُنُفٌ. قَالَ: فَإِذَا لَقِيتَ أُولَئِكَ فَأَخْبِرْهُمْ أَنِّي مِنْهُمْ بَرِيءٌ, وَأَنَّهُمْ مِنِّي بُرَءَاءُ. وَالَّذِي يَحْلِفُ بِهِ عَبْدُ اللَّهِ لَوْ أَنَّ أَحَدَهُمْ أَنْفَقَ مِثْلَ أُحُدٍ ذَهَبًا مَا قُبِلَ ذَلِكَ مِنْهُ حَتَّى يُؤْمِنَ بِالْقَدَرِ خَيْرِهِ وَشَرِّهِ. قَالَ: ثُمَّ أَنْشَأَ يُحَدِّثُ فَقَالَ: قَالَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ: كُنَّا عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَجَاءَ رَجُلٌ شَدِيدُ بَيَاضِ الثِّيَابِ شَدِيدُ سَوَادِ الشَّعَرِ لَا يُرَى عَلَيْهِ أَثَرُ السَّفَرِ وَلَا يَعْرِفُهُ مِنَّا أَحَدٌ حَتَّى أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَلْزَقَ رُكْبَتَهُ بِرُكْبَتِهِ ثُمَّ قَالَ: يَا مُحَمَّدُ مَا الْإِيمَانُ؟ قَالَ: أَنْ تُؤْمِنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَالْقَدَرِ خَيْرِهِ وَشَرِّهِ. قَالَ: فَمَا الْإِسْلَامُ؟ قَالَ: شَهَادَةُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ وَإِقَامُ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءُ الزَّكَاةِ وَحَجُّ الْبَيْتِ وَصَوْمُ رَمَضَانَ. قَالَ: فَمَا الْإِحْسَانُ؟ قَالَ: أَنْ تَعْبُدَ اللَّهَ كَأَنَّكَ تَرَاهُ فَإِنَّ لَمْ تَكُنْ تَرَاهُ فَإِنَّهُ يَرَاكَ. قَالَ: فِي كُلِّ ذَلِكَ يَقُولُ لَهُ صَدَقْتَ. قَالَ: فَتَعَجَّبْنَا مِنْهُ يَسْأَلُهُ وَيُصَدِّقُهُ. قَالَ: فَمَتَى السَّاعَةُ؟ قَالَ: مَا الْمَسْئُولُ عَنْهَا بِأَعْلَمَ مِنَ السَّائِلِ. قَالَ: فَمَا أَمَارَتُهَا؟ قَالَ: أَنْ تَلِدَ الْأَمَةُ رَبَّتَهَا وَأَنْ تَرَى الْحُفَاةَ الْعُرَاةَ الْعَالَةَ رعاء الشَّاءِ يَتَطَاوَلُونَ فِي الْبُنْيَانِ. قَالَ عُمَرُ: فَلَقِيَنِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعْدَ ذَلِكَ بِثَلَاثٍ فَقَالَ: يَا عُمَرُ هَلْ تَدْرِي مَنِ السَّائِلُ؟ ذَاكَ جِبْرِيلُ أَتَاكُمْ يُعَلِّمُكُمْ أمر دِينِكُمْ.

٢٧٥٢. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا ابْنُ الْمُبَارَكِ أَخْبَرَنَا كَهْمَسُ بْنُ الْحَسَنِ بِهَذَا الْإِسْنَادِ نَحْوَهُ بمعناه.

٢٧٥٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى أَخْبَرَنَا مُعَاذُ ابْنُ هشام عَنْ كَهْمَسٍ بِهَذَا الْإِسْنَادِ نَحْوَهُ بِمَعْنَاهُ. وَفِي الْبَاب عَنْ طَلْحَةَ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ وَأَنَسِ بْنِ مَالِكٍ وَأَبِي هُرَيْرَةَ. هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ حَسَنٌ. وَقَدْ رُوِيَ مِنْ غَيْرِ وَجْهٍ نَحْوُ هَذَا. وَقَدْ رُوِيَ هَذَا الْحَدِيثُ عَنِ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. وَالصَّحِيحُ هُوَ عن ابْنُ عُمَرَ عَنْ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّم *

4. O Džibrilovu opisu Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, imana i islama

2751. ISPRIČAO NAM JE Ebu Ammar Husejn b. Hurejs el-Huzai; kaže: Obavijestio nas je Veki' prenijevši od Kehmesa b. Hasana[521], on od Abdullaha b. Burejdea, a on od Jahjaa b. Ja'mura, koji je kazao: **"Prvi koji je počeo nijekati sudbinu** (kader) **bio je Ma'bed el-Džuheni**[522], **pa nastavlja: Krenuli smo ja i Humejd b. Abdur-Rahman el-Himjeri. Pošto stigosmo u Medinu, rekosmo: Eh, da nam je sresti nekoga od Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba da ga upitamo kakve su to novine koje uvode neki ovdašnji ljudi. Sretosmo Abdullaha b. Omera kad je izlazio iz džamije. Okružismo ga ja i moj saputnik. Smatrajući da moj saputnik prepušta riječ meni, rekoh: Ebu Abdur-Rahmane**[523], **neki ljudi koji uče Kur'an i traže nauku**[524] **misle da nema sudbine i da događaji nisu predodređeni. On reče: Kada sretneš te, reci im da se ja ograđujem od njih i da oni ne pripadaju meni. Tako mi Onoga u koga se zaklinje Abdullah, kada bi neko od njih podijelio u dobrotvorne svrhe koliko Uhud zlata, od njega to neće biti primljeno sve dok ne povjeruje u sudbinu dobra i zla.**[525] **Potom, veli** (Jahja) **on nastavi da priča i reče: Ispričao je Omer b. Hattab : Bili smo kod Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada dođe neki čovjek u izrazito bijeloj odjeći, izrazito crne kose, na njemu se nije primijetio trag od putovanja, niti ga je ko od nas poznavao. Dođe do Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, priljubi svoje koljeno uz njegovo**[526], **a onda upita: Muhammede, šta je iman?**[527] **On reče:** "(Iman

---

[521] Kehmes b. Hasan et-Temimi Ebu Hasan el-Basri pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je petoj generaciji.

[522] Ma'bed b. Halid el-Džuheni je iz plemena Džuhejna. Slušao je predavanja od Hasana el-Basrija. On je prvi počeo da negira sudbinu smatrajući da ništa nije unaprijed predodređeno. Ubio ga je Hadždžadž b. Jusuf.

[523] Ebu Abdur-Rahman je nadimak po djetetu za Abdullaha b. Omera b. Hattaba.

[524] U Muslimovoj predaji ovog hadisa stoji: "Kod nas su se pojavili neki ljudi koji uče Ku'an i koji su učeni a koji misle da ne postoji sudbina i da stvari nisu unaprijed predodređene."

[525] Iz ovih riječi Abdullaha b. Omera da se zaključiti da je on kaderije, one koji ne vjeruju u sudbinu, smatrao nevjernicima.

[526] U Muslimovoj predaji ovoga hadisa stoji: "...priljubi svoja koljena uz njegova i stavi svoje šake na njegova stegna ..."

[527] U predaji koju prenosi Ebu Ferve stoji da je Džibril, pošto je došao, prvo nazvao selam rekavši: "Es-selamu alejke, ja Muhammed, primakni se! Više puta mu je govorio: Primakni se..." U predaji koju prenosi Ata od Ibn Omera stoji da je rekao: " Es-selamu alejke, ja Resulallah..." U predaji koju prenosi Metar el-Verak stoji da je Allahov Poslanık, sallallahu alejhi ve sellem, rekao Džibrilu: Primakni se, a nije spomenut selam.

je) **da vjeruješ u Allaha, u Njegove meleke, u Njegove Knjige, u Njegove poslanike, u Posljednji dan i u sudbinu (da sve što se događa, dobro i zlo, biva Njegovom voljom i određenjem)." A šta je islam, upita: On reče:** "(Islam je) **svjedočenje da je samo Allah Bog i da je Muhammed Njegov rob i poslanik, klanjanje namaza, davanje zekjata, hodočašće Kabi i post ramazana.**[528]**" A šta je ihsan** (dobročinstvo), **ponovo upita. On reče: "**(Dobročinstvo je) **da vjeruješ u Allaha tako čvrsto kao da Ga očima gledaš, jer ako ti Njega ne vidiš, On vidi tebe." Omer kaže: Nakon svakog tog odgovora on mu je govorio: Istinu si kazao, pa smo mu se, veli čudili: i pita i potvrđuje odgovor. A kad će Sudnji dan? ponovo će on: Reče: "Ništa o tome upitani ne zna više od onoga koji pita." A koji su njegovi predznaci?, ponovo će. On reče: "Od njegovih predznaka su** (i ovi): **kada robinja rodi sebi gospodaricu**[529]**, i kada vidiš bosonoge, gole i siromašne pastire kako se nadmeću u građenju visokih zgrada." Omer kaže: Nakon tri dana me susretnu Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, i upita: "Omere, znaš li ko je onaj što je pitao? To je bio Džibril, došao je da vas poduči osnovama vaše vjere."**

2752. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Muhammed; kaže: Obavijestio nas je Ibn Mubarek; kaže: Nas je obavijestio Kehmes b. Hasan sa ovim senedom, po smislu, **slično prethodnom hadisu.**

2753. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Musenna; kaže: Obavijestio nas je Muaz b. Hišam prenijevši od Kehmesa sa ovim senedom, po smislu, **slično prethodnom hadisu.**

O ovoj temi preneseni su hadisi i od Talhe b. Ubejdullaha, Enesa b. Malika i Ebu Hurejrea. Ovaj hadis je sahihun-hasenun.[530] Na ovaj način je prenesen sa više seneda. Ovaj hadis je prenesen i od Ibn Omera, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Pouzdano je ono što je preneseno od Ibn Omera, od Omera, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

---

[528] Učenjaci se railaze u pogledu shvatanja pojmova *iman* i *islam*. Neki, poput Zuhrija, smatraju da riječ islam označava vanjsku manifestaciju, a iman unutarnje uvjerenje. Svoj stav oni temelje na 14. ajetu sure *El-Hudžurat* koja glasi: "Neki beduini govore: Mi vjerujemo! Reci: Vi ne vjerujete, ali recite: Mi se pokoravamo! jer u srca vaša prava vjera nije još ušla." Neki, pak, smatraju da riječi islam i iman imaju isto značenje. Svoje mišljenje oni zasnivaju na 35. i 36. ajetu sure *Ez-Zarijat* u kojima stoji: "I Mi iz njega vjernike izvedosmo - a u njemu samo jednu kuću muslimansku nađosmo." Po mišljenju El-Hatabija riječ islam ima općenitije značenje od riječi iman. Po njegovu mišljenju, *muslim* je u nekim situacijama *mu'min*, a u nekim nije, dok je *mu'min* u svim situacijama i *muslim*. Zato vele: Svaki je *mu'min muslim*, a svaki *muslim* nije *mu'min*.

[529] U jednoj predaji stoji: "Kad robinja rodi sebi gospodara", a u drugoj: "Kad robinja rodi sebi muža."

[530] Bilježi ga i Muslim u *Sahihu*.

٥. بَاب مَا جَاءَ فِي إِضَافَةِ الْفَرَائِضِ إِلَى الْإِيمَانِ *

٢٧٥٤. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا عَبَّادُ بْنُ عَبَّادٍ الْمُهَلَّبِيُّ عَنْ أَبِي جَمْرَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: قَدِمَ وَفْدُ عَبْدِ الْقَيْسِ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالُوا إِنَّا هَذَا الْحَيَّ مِنْ رَبِيعَةَ وَلَسْنَا نَصِلُ إِلَيْكَ إِلَّا فِي أَشْهُرِ الْحَرَامِ. فَمُرْنَا بِشَيْءٍ نَأْخُذُهُ عَنْكَ وَنَدْعُو إِلَيْهِ مَنْ وَرَاءَنَا. فَقَالَ: آمُرُكُمْ بِأَرْبَعٍ: الْإِيمَانِ بِاللَّهِ, ثُمَّ فَسَّرَهَا لَهُمْ: شَهَادَةُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنِّي رَسُولُ اللَّهِ, وَإِقَامِ الصَّلَاةِ, وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ, وَأَنْ تُؤَدُّوا خُمْسَ مَا غَنِمْتُمْ.

٢٧٥٥. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَبِي جَمْرَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِثْلَهُ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَأَبُو جَمْرَةَ الضُّبَعِيُّ اسْمُهُ نَصْرُ بْنُ عِمْرَانَ. وَقَدْ رَوَاهُ شُعْبَةُ عَنْ أَبِي جَمْرَةَ أَيْضًا وَزَادَ فِيهِ: أَتَدْرُونَ مَا الْإِيمَانُ؟ شَهَادَةُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنِّي رَسُولُ اللَّهِ, وَذَكَرَ الْحَدِيثَ. سَمِعْت قُتَيْبَةَ بْنَ سَعِيدٍ يَقُولُ: مَا رَأَيْتُ مِثْلَ هَؤُلَاءِ الْفُقَهَاءِ الْأَشْرَافِ الْأَرْبَعَةِ: مَالِكِ بْنِ أَنَسٍ وَاللَّيْثِ بْنِ سَعْدٍ وَعَبَّادِ بْنِ عَبَّادٍ الْمُهَلَّبِيِّ وَعَبْدِ الْوَهَّابِ الثَّقَفِيِّ. قَالَ قُتَيْبَةُ: وَكُنَّا نَرْضَى أَنْ نَرْجِعَ كُلَّ يَوْمٍ مِنْ عِنْدِ عَبَّادٍ بِحَدِيثَيْنِ. وَعَبَّادُ بْنُ عَبَّادٍ هُوَ مِنْ وَلَدِ الْمُهَلَّبِ بْنِ أَبِي صُفْرَةَ *

5. O pridodavanju fardova imanu[531]

2754. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Abbad b. Abbad el-Muhellebi prenijevši od Ebu Džemrea, a on da je Ibn Abbas kazao: **"Došla je delegacija Allahovu Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem iz plemena Abdul-Kajs, i rekla: Mi smo potomci Rebi'a i nismo ti u mogućnosti doći osim u mjesecima ešhurul-hurum[532] pa nam naredi nešto što ćemo od tebe uzeti i prenijeti onima koji su ostali iza nas. On reče: "Naređujem vam četvero: vjeru u Allaha, protumačivši im to kao: Svjedočenje da je samo Allah Bog i da sam ja Njegov Poslanik, klanjanje namaza, davanje zekjata i da, od onoga što steknete kao ratni plijen, date petinu."**

---

[531] Naziv ovoga poglavlja ukazuje na to da i Et-Tirmizi spada u plejadu onih islamskih učenjaka i velikana koji smatraju da djela spadaju u sastavne dijelove imana.

[532] Ešhurul-hurum su sveti mjeseci u kojima je zabranjeno ratovanje i prolijevan je krvi. To su: zul-ka'de, zul-hidždže, muharrem i redžeb. U suri *Et-Tevbe,* u 36. ajetu Uzvišeni je krvi. To su: zul-ka'de, zul-hidždže, muharrem i redžeb. U suri *Et-Tevbe,* u 36. ajetu Allah veli: "Broj mjeseci u Allaha je dvanaest, prema Allahovoj knjizi, od dana kada je nebesa i Zemlju stvorio, a četiri su sveta, to je prava vjera. U njima ne griješite! A borite se protiv svih mnogobožaca, kao što se oni svi bore protiv vas; i znajte da je Allah na strani onih koji se Allaha boje i grijeha klone!"

2755. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Hammad b. Zejd prenijevši od Ebu Džemrea, on od Ibn Abbasa, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, **isto kao i u prethodnom hadisu.**

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[533] Ebu Džemre ed-Dubej'i zvao se Nasr b. Imran. I Šu'be je prenio od Ebu Džemrea i (tom hadisu) dodao: "Znate li vi šta je vjerovanje? To je svjedočenje da je samo Allah Bog i da sam ja Allahov Poslanik, potom je spomenuo hadis do kraja. (Et-Tirmizi) veli: Čuo sam Kutejbu b. Seida kada je kazao: Nisam vidio ljudi poput ove četverice uglednih šeri'atskih pravnika: Malika b. Enesa, Lejsa b. Sa'da, Abbada b. Abbada el-Muhellebija i Abdul-Vehhaba es-Sekafija. Kutejbe kaže: Mi bismo bili zadovoljni kada bismo se svakog dana vratili sa dva hadisa od Abbada b. Abbada. Abbad b. Abbad je od potomaka Muhelleba b. Ebu Sufrea.

٦. بَاب فِي اسْتِكْمَالِ الْإِيمَانِ وَالزِيَادَةِ وَالنُقْصَانِ*

٢٧٥٦. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ الْبَغْدَادِيُّ أَخْبَرَنَا إِسْمَعِيلُ ابْنُ عُلَيَّةَ أَخْبَرَنَا خَالِدٌ الْحَذَّاءُ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **إِنَّ مِنْ أَكْمَلِ الْمُؤْمِنِينَ إِيمَانًا أَحْسَنُهُمْ خُلُقًا وَأَلْطَفُهُمْ بِأَهْلِهِ.** وَفِي الْبَاب عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَأَنَسِ بْنِ مَالِكٍ. هَذَا حَدِيثٌ حسن. وَلَا نَعْرِفُ لِأَبِي قِلَابَةَ سَمَاعًا مِنْ عَائِشَةَ. وَقَدْ رَوَى أَبُو قِلَابَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ يَزِيدَ, رَضِيعٍ لِعَائِشَةَ, عَنْ عَائِشَةَ غَيْرَ هَذَا الْحَدِيثِ. وَأَبُو قِلَابَةَ اسمه عَبْدُ اللَّهِ بْنُ زَيْدٍ الْجَرْمِيُّ.

٢٧٥٧. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ بن عيينة قَالَ ذَكَرَ أَيُّوبُ السَّخْتِيَانِيُّ أَبَا قِلَابَةَ فَقَالَ: **كَانَ وَاللَّهِ مِنَ الْفُقَهَاءِ ذَوِي الْأَلْبَابِ** *

٢٧٥٨. حَدَّثَنَا أَبُو عَبْدِ اللَّهِ هُرَيْمُ بْنُ مِسْعَرٍ الْأَزْدِيُّ التِّرْمِذِيُّ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ سُهَيْلِ بْنِ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ: **أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَطَبَ النَّاسَ فَوَعَظَهُمْ ثُمَّ قَالَ: يَا مَعْشَرَ النِّسَاءِ تَصَدَّقْنَ فَإِنَّكُنَّ أَكْثَرُ أَهْلِ النَّارِ. فَقَالَتِ امْرَأَةٌ مِنْهُنَّ: وَلِمَ ذَاكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: لِكَثْرَةِ لَعْنِكُنَّ, يَعْنِي وَكُفْرِكُنَّ الْعَشِيرَ. قَالَ: وَمَا رَأَيْتُ مِنْ نَاقِصَاتِ عَقْلٍ وَدِينٍ أَغْلَبَ لِذَوِي الْأَلْبَابِ وَذَوِي الرَّأْيِ مِنْكُنَّ. قَالَتِ امْرَأَةٌ مِنْهُنَّ: وَمَا نُقْصَانُ عَقْلِهَا ودينها؟ قَالَ: شَهَادَةُ امْرَأَتَيْنِ مِنْكُنَّ بِشَهَادَةِ رَجُلٍ. وَنُقْصَانُ دِينِكُنَّ الْحَيْضَةُ, فَتَمْكُثُ إِحْدَاكُنَّ الثَّلَاثَ وَالْأَرْبَعَ لَا تُصَلِّي.** وَفِي الْبَاب عَنْ أَبِي سَعِيدٍ وَابْنِ عُمَرَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

[533] Bilježe ga u *El-Kutubus-sitte* svi osim Ibn Madžea.

٢٧٥٩. حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ أَخْبَرَنَا وَكِيعٌ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ سُهَيْلِ بْنِ أَبِي صَالِحٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **الْإِيمَانُ بِضْعٌ وَسَبْعُونَ بَابًا أَدْنَاهَا إِمَاطَةُ الْأَذَى عَنِ الطَّرِيقِ وَأَرْفَعُهَا قَوْلُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَهَكَذَا رَوَى سُهَيْلُ بْنُ أَبِي صَالِحٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ. وَرَوَى عُمَارَةُ بْنُ غَزِيَّةَ هَذَا الْحَدِيثَ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **الْإِيمَانُ أَرْبَعَةٌ وَسِتُّونَ بَابًا**.

٢٧٦٠. حَدَّثَنَا بِذَلِكَ قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا بَكْرُ بْنُ مُضَرَ عَنْ عُمَارَةَ بْنِ غَزِيَّةَ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ *

6. O upotpunjenju, povećanju i smanjenju imana[534]

2756. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni' el-Bagdadi; kaže: Obavijestio nas je Ismail b. Alijje; kaže: Nas je obavijestio Halid el-Hazzai prenijevši od Ebu Kilabea, a on od Aiše, koja je kazala da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Najpotpunijeg je imana onaj vjernik koji ima najljepšu narav i koji je najljubazniji prema svojoj čeljadi."**

O ovoj temi preneseni su hadisi i od Ebu Hurejrea i Enesa b. Malika. Ovaj hadis je hasenun.[535] Nije nam poznato da je Ebu Kilabe slušao hadise od Aiše. Ebu Kilabe je prenio i od Abdullaha b. Jezida - Aišinog brata po mlijeku - a on od Aiše i drugi hadis osim ovog. Ebu Kilabe se zvao Abdullah b. Zejd el-Džermi.

2757. ISPRIČAO NAM JE Ibn Ebu Omer; kaže: Obavijestio nas je Sufjan b. Ujejne i kazao: Ejub es-Sahtijani je spomenuo Ebu Kilabea i kazao: **Tako mi Allaha, bio je šeri'atski pravnik i izuzetno pametan čovjek.**

2758. ISPRIČAO NAM JE Ebu Abdullah Hurejm b. Mis'ar el-Ezdi et-Tirmizi[536]; kaže: Obavijestio nas je Abdul-Aziz b. Muhammed prenijevši od Suhejla b. Ebu Saliha, on od svoga oca, a on od Ebu Hurejrea da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, (jedanput) držao govor i

---

[534] Većina učenjaka *ehlis-sunneta vel-džema'a*, od selefa i halefa, smatra da se vjerovanje (iman) povećava i smanjuje. Takvo mišljenje od ashaba zastupaju Omer b. Hattab, Alija, Ibn Mesud, Muaz b. Džebel, Ebu Derda, Ibn Abbas, Ibn Omer, Ammar b. Jasir, Ebu Hurejre, Aiša, Selma, Huzejfe i dr. Od tabi'ina: Ata, Tavus, Mudžahid, Ez-Zuhri, Omer b. Abdul-Aziz, Seid b. Džubejr, Ibrahim en-Nehai i dr.

[535] Bilježi ga i Hakim u *Mustedreku*.

[536] Ebu Abdullah Hurejm b. Mis'ar el-Ezdi et-Tirmizi je prenosilac hadisa koji zadovoljava. Pripadao je desetoj generaciji.

savjetovao svijet[537], a zatim rekao: **"O, skupino žena, što više dijelite sadaku jer će od stanovnika Džehennema vas biti najviše!" Na to će neka od njih: Zbog čega će to nas najviše biti u Džehennemu, Allahov Poslaniče? On reče: "Zbog vaše sklonosti ka čestom proklinjanju, odnosno zbog vaše nezahvalnosti muževima! Nisam vidio" veli on, "da iko, manjkavijeg razuma i vjere, tako često nadvlada pametne i razborite kao što to vi činite!" A u čemu se ogleda to pomanjkanje našeg razuma i vjere?, ponovo će neka od njih. On reče: "Pomanjkanje vašeg razuma ogleda se u tome što je potrebno svjedočenje dviju žena umjesto svjedočenja jednog muškarca, a pomanjkanje u vjeri ogleda se u tome što svaka od vas, tokom menstruacije, ne klanja tri, četiri** (ili više) **dana i noći."**[538] O ovoj temi preneseni su hadisi i od Ebu Seida i Ibn Omera. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[539]

2759. ISPRIČAO NAM JE Ebu Kurejb; kaže: Obavijestio nas je Veki' prenijevši od Sufjana, on od Suhejla b. Ebu Saliha, on od Abdullaha b. Dinara, on od Ebu Saliha, a on od Ebu Hurejrea, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Vjerovanje se sastoji od sedamdeset i nekoliko[540] poglavlja;[541] najniže je ukloniti prepreku sa puta, a najviše je izgovor: *La ilahe illellah*** (Samo je Allah Bog)."

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[542] Tako je prenio Suhejl b. Ebu Salih od Abdullaha b. Dinara, on od Ebu Saliha, a on od Ebu Hurejrea. Umare b. Gazijje je ovaj hadis prenio od Ebu Saliha, on od Ebu Hurejrea, a on da je

---

[537] U predaji koju bilježe El-Buhari i Muslim u *Sahihima* od Ebu Seida el-Hudrija stoji: "Jednom prilikom je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, na Kurban-bajram ili je kazao na Ramazanski bajram, izišao na musallu. Prošavši pored skupine žena, on reče: "O, skupino žena. puno dijelite sadaku..."

[538] U Ebu Seidovoj predaji ovog hadisa stoji: "Zar neka od vas, dok je u mjesečnom ciklusu, ne izostavlja namaze i dane posta?" Izostavlja, odgovori neka od njih, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, će na to: "Eto, to joj je pomanjkanje u vjeri."

[539] Bilježi ga i Muslim u *Sahihu.*

[540] Riječ *bid'un* (nekoliko), po mišljenju nekih arapskih lingvista, označava neodređeni broj od tri do devet, dok po mišljenju drugih označava neodređeni broj od trinaest do devetnaest. Otuda hadisi, u kojima se ističe da se vjerovanje sastoji od sedamdeset i nekoliko dijelova i onih u kojima se ističe da se vjerovanje sastoji od šezdeset i nekoliko dijelova, imaju isti smisao i značenje, pošto su prenosioci kod prve vrste hadisa riječ *bid'un* (nekoliko) najvjerovatnije upotrijebili u smislu neodređenog broja od tri do devet, dok su prenosioci kod druge grupe hadisa riječ *bid'un* (nekoliko) upotrijebili u smislu neodređenog broja od trinaest do devetnaest.

[541] U predaji koju bilježe El-Buhari i Muslim u *Sahihima* stoji da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Vjerovanje se sastoii od sedamdeset i nekoliko dijelova..." U spomenutom hadisu, kod Tirmizija, *poglavlje* (bab), veli El-Mubarekfori, znači također dio.

[542] Zabilježili su ga u *El-Kutubus-sitte* svi.

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: "Vjerovanje se sastoji od šezdeset i četiri poglavlja."[543]

2760. TAKO NAM JE ISPRIČAO Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Bekr b. Mudar prenijevši od Umarea b. Gazijjea, on od Ebu Saliha, on od Ebu Hurejrea, a on od Vjerovjevsnika, sallallahu alejhi ve sellem.

٧. بَاب مَا جَاءَ أَنَّ الْحَيَاءَ مِنَ الْإِيمَانِ *

٢٧٦١. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ وَأَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ, الْمَعْنَى وَاحِدٌ, قَالَا: أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَالِمٍ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرَّ بِرَجُلٍ وَهُوَ يَعِظُ أَخَاهُ فِي الْحَيَاءِ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **الْحَيَاءُ مِنَ الْإِيمَانِ**. قَالَ أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ فِي حَدِيثِه: إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَمِعَ رَجُلًا يَعِظُ أَخَاهُ فِي الْحَيَاءِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَفِي الْبَاب عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ*

7. O tome da je i stid od imana

2761. ISPRIČALI SU NAM ibn Ebu Omer i Ahmed b. Meni', isti smisao, i kazali: Obavijestio nas je Sufjan b. Ujejne prenijevši od Zuhrija, on od Salima, a on od svoga oca da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prošao pored nekog čovjeka koji je svoga brata savjetovao u pogledu stida. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, mu reče: **"Stid je od imana."** Ahmed b. Meni je, u hadisu koji je on prenio, kazao: "Čuo je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nekog čovjeka kako svoga brata savjetuje u pogledu stida."

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[544] O ovoj temi hadis je prenesen i od Ebu Hurejrea.

٨. بَاب مَا جَاءَ فِي حُرْمَةِ الصَّلَاةِ *

٢٧٦٢. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّه بْنُ مُعَاذ الصَّنْعَانِيُّ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ عَاصِمِ بْنِ أَبِي النَّجُودِ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ قَالَ: **كُنْتُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي سَفَرٍ فَأَصْبَحْتُ يَوْمًا قَرِيبًا مِنْهُ وَنَحْنُ نَسِيرُ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّه أَخْبِرْنِي بِعَمَلٍ يُدْخِلُنِي الْجَنَّةَ وَيُبَاعِدُنِي عَنِ النَّارِ. قَالَ: لَقَدْ سَأَلْتَنِي عَنْ عَظِيمٍ وَإِنَّهُ لَيَسِيرٌ عَلَى مَنْ يَسَّرَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ. تَعْبُدُ اللَّهَ وَلَا تُشْرِكْ بِه شَيْئًا, وَتُقِيمُ الصَّلَاةَ, وَتُؤْتِي الزَّكَاةَ, وَتَصُومُ رَمَضَانَ, وَتَحُجُّ الْبَيْتَ. ثُمَّ قَالَ: أَلَا أَدُلُّكَ عَلَى أَبْوَابِ الْخَيْرِ:**

---

[543] Po mišljenju El-Mubarekforija ovaj hadis je slab pošto u sebi ima skrivenih mahana i nedostataka.

[544] Zabilježili su ga u *El-Kutubus-sitte* svi.

الصَّوْمُ جُنَّة, وَالصَّدَقَةُ تُطْفِئُ الْخَطِيئَةَ كَمَا يُطْفِئُ الْمَاءُ النَّارَ , وَصَلَاةُ الرَّجُلِ مِنْ جَوْفِ اللَّيْلِ. قَالَ: ثُمَّ تَلَا: (تَتَجَافَى جُنُوبُهُمْ عَنِ الْمَضَاجِعِ , حَتَّى بَلَغَ (يَعْمَلُونَ) ثُمَّ قَالَ : أَلَا أُخْبِرُكَ بِرَأْسِ الْأَمْرِ كُلِّهِ وَعَمُودِهِ وَذِرْوَةِ سَنَامِهِ؟ قُلْتُ: بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ. قَالَ: رَأْسُ الْأَمْرِ الْإِسْلَامُ وَعَمُودُهُ الصَّلَاةُ, وَذِرْوَةُ سَنَامِهِ الْجِهَادُ. ثُمَّ قَالَ: أَلَا أُخْبِرُكَ بِمَلَاكِ ذَلِكَ كُلِّهِ؟ قُلْتُ: بَلَى يَا نَبِيَّ اللَّهِ : فَأَخَذَ بِلِسَانِهِ قَالَ: كُفَّ عَلَيْكَ هَذَا. فَقُلْتُ: يَا نَبِيَّ اللَّهِ وَإِنَّا لَمُؤَاخَذُونَ بِمَا نَتَكَلَّمُ بِهِ؟ فَقَالَ: ثَكِلَتْكَ أُمُّكَ يَا مُعَاذُ, وَهَلْ يَكُبُّ النَّاسَ فِي النَّارِ عَلَى وُجُوهِهِمْ أَوْ عَلَى مَنَاخِرِهِمْ, إِلَّا حَصَائِدُ أَلْسِنَتِهِمْ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٢٧٦٣. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ ح أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ وَهْبٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ الْحَارِثِ عَنْ دَرَّاجٍ أَبِي السَّمْحِ عَنْ أَبِي الْهَيْثَمِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِذَا رَأَيْتُمُ الرَّجُلَ يَتَعَاهَدُ الْمَسْجِدَ فَاشْهَدُوا لَهُ بِالْإِيمَانِ. فَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَقُولُ: (إِنَّمَا يَعْمُرُ مَسَاجِدَ اللَّهِ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَآتَى الزَّكَاةَ) الْآيَةَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ *

8. O svetosti namaza

2762. ISPRIČAO NAM JE Ibn Ebu Omer; kaže: Obavijestio nas je Abdullah b. Muaz es-San'ani[545] prenijevši od Ma'mera, on od Asima b. Ebu Nudžuda, on od Ebu Vaila, a on da je Muaz b. Džebel kazao: **"Bio sam sa Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, na jednom putovanju. Primakoh mu se jednog jutra dok smo putovali[546] i rekoh: Allahov Poslaniče, obavijesti me o djelu koje će me približiti Džennetu, a udaljiti od Džehennema! On reče: "Upitao si me o krupnoj stvari, ali je ona lahka za onoga kome je Allah učini lahkom: robuj Allahu i ne smatraj Mu ništa ravnim, klanjaj namaz, dijeli zekjat, posti ramazan i hodočasti Kabu." Potom reče: "Hoćeš li da te uputim na vrata dobra? Post je štit, sadaka briše grijehe kao što voda gasi vatru, također** (grijehe briše i) **čovjekov namaz sredinom noći, a onda prouči:** ***Bokovi njihovi se postelja lišavaju i oni se Gospodaru svome iz straha i želje klanjaju, a dio onog što im Mi dajemo udjeljuju. I niko ne zna kakve ih,***

---

[545] Abdullah b. Muaz b. Nešit es-San'ani iskreni je prenosilac hadisa. Pripadao je devetoj generaciji.

[546] U jednoj predaji ovoga hadisa stoji: "Dok smo, sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, putovali u pohodu na Tebuk, zadesi nas strašna vrućina te se ljudi raziđoše (tražeći hlada). Pogledah, kad Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, blizu mene. Primakoh mu se i rekoh..."

kao nagrada za ono što su činili, skrivene radosti čekaju![547] **Nakon toga reče: "Hoćete li da vas obavijestim o osnovi svake stvari, njenom stupu i njenom vrhuncu?" Rekoh hoću, Allahov Poslaniče, a on nastavi: "Osnova islama i njegov stup je namaz, a njegov vrhunac je borba na Allahovom putu." Zatim reče: "Hoćeš li da te obavijestim o tome šta je temelj svega toga?" Rekoh: Hoću Allahov Poslaniče. On rukom uze za svoj jezik i reče: "Čuvaj ovo!" Allahov Poslaniče, zar ćemo biti pitani za ono što budemo govorili? upitah. On reče: "Jadan ne bio, Muaze, a zar će nešto drugo u Džehennemu izvrtati ljude na lica njihova ili nosove njihove do ono što su počinili njihovi jezici!?"** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[548]

2763. ISPRIČAO NAM JE Ibn Ebu Omer; kaže: Obavijestio nas je Abdullah b. Vehb prenijevši od Amra b. Harisa, on od Derradža Ebu Semha, on od Ebu Hejsema, a on od Ebu Seida koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Kada vidite nekoga da se brine o džamiji, svjedočite za njega da je vjernik, jer je Allah rekao:** ***Allahove džamije održavaju oni koji u Allaha i u onaj svijet vjeruju i koji namaz obavljaju i zekjat daju...***[549] "Ovaj hadis je hasenun-garibun.[550]

٩. بَاب مَا جَاءَ فِي تَرْكِ الصَّلَاة *

٢٧٦٤. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا جَرِيرٌ وَأَبُو مُعَاوِيَةَ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي سُفْيَانَ عَنْ جَابِرٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **بَيْنَ الْكُفْرِ وَالْإِيمَانِ تَرْكُ الصَّلَاة.**

٢٧٦٥. حَدَّثَنَا هَنَّادٌ أَخْبَرَنَا أَسْبَاطُ بْنُ مُحَمَّد عَنِ الْأَعْمَشِ بِهَذَا الْإِسْنَاد نَحْوَهُ وَقَالَ: **بَيْنَ الْعَبْدِ وَبَيْنَ الشِّرْكِ أَوِ الْكُفْرِ تَرْكُ الصَّلَاة.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَأَبُو سُفْيَانَ اسْمُهُ طَلْحَةُ بْنُ نَافِعٍ*

٢٧٦٦. حَدَّثَنَا هَنَّادٌ أَخْبَرَنَا وَكِيعٌ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ عَنْ جَابِرٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **بَيْنَ الْعَبْدِ وَبَيْنَ الْكُفْرِ تَرْكُ الصَّلَاة.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَأَبُو الزُّبَيْرِ اسْمُهُ مُحَمَّدُ بْنُ مُسْلِمِ بْنِ تَدْرُسَ *

٢٧٦٧. حَدَّثَنَا أَبُو عَمَّارٍ الْحُسَيْنُ بْنُ حُرَيْثٍ وَيُوسُفُ بْنُ عِيسَى قَالَا: أَخْبَرَنَا الْفَضْلُ بْنُ مُوسَى عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ وَاقِدٍ.

---

547 Sura *Es-Sedžda*, 16. i 17 ajet.

548 Bilježe ga u *El-Kutubus-sitte* svi osim Ebu Davuda.

549 Sura *Et-Tevba* ,18. ajet.

550 Bilježe ga i Ibn Madže i Ed-Darimi u *Sunenima* te Ibn Huzejme u *Sahihu* i Hakim u *Mustedreku*. Hakim kaže da je ovaj hadis vjerodostojan.

٢٧٦٨. و حَدَّثَنَا أَبُو عَمَّارٍ الْحُسَيْنُ بْنُ حُرَيْثٍ وَمَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ قَالَا: أَخْبَرَنَا عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ بْنِ وَاقِدٍ عَنْ أَبِيهِ.

٢٧٦٩. و حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحَسَنِ الشَّقِيقِيُّ وَمَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ قَالَا: ح أَخْبَرَنَا عَلِيُّ ابْنُ الْحَسَنِ بْنِ شَقِيقٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ وَاقِدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُرَيْدَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **الْعَهْدُ الَّذِي بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمُ الصَّلَاةُ فَمَنْ تَرَكَهَا فَقَدْ كَفَرَ**. وَفِي الْبَاب عَنْ أَنَسٍ وَابْنِ عَبَّاسٍ هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ *

٢٧٧٠. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا بِشْرُ بْنُ الْمُفَضَّلِ عَنِ الْجُرَيْرِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ شَقِيقٍ الْعُقَيْلِيِّ قَالَ: **كَانَ أَصْحَابُ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَرَوْنَ شَيْئًا مِنَ الْأَعْمَالِ تَرْكُهُ كُفْرٌ غَيْرَ الصَّلَاةِ**.

9. O izostavljanju namaza

2764. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestili su nas Džerir[551] i Ebu Muavija prenijevši od A'meša, on od Ebu Sufjana, a on od Džabira da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"Između nevjerništva i imana je izostavljanje namaza."**

2765. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Obavijestio nas je Esbat b. Muhammed prenijevši od A'meša sa ovim senedom slično prethodnom hadisu da je (Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem,) kazao: **"Između roba i širka ili nevjerništva je izostavljanje namaza."**[552] Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[553] Ebu Sufjan se zvao Talha b. Nafi'.

2766. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Obavijestio nas je Veki' prenijevši od Sufjana, on od Ebu Zubejra, a on od Džebira koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Između roba i nevjerništva je izostavljanje namaza."** Ovaj hadis je hasenun-sahihun. Ebu Zubejr se zvao Muhammed b. Muslim b. Tedrus.

2767. ISPRIČALI SU NAM Ebu Ammar Husejn b. Hurejs i Jusuf b. Isa i kazali: Obavijestio nas je Fadl b. Musa prenijevši od Husejna b. Vakida.

2768. ISPRIČALI SU NAM Ebu Ammar i Mahmud b. Gajlan i kazali: Obavijestio nas je Alija b. Husejn b. Vakid prenijevši od svoga oca.

---

[551] Džerir b. Abdul-Hamid b. Kurt ed-Dubei el-Kufi je bio kadija u Rejju. Slovio je kao pouzdan prenosilac hadisa. Umro je 188. godine po Hidžri.

[552] To znači da se osoba, sve dok obavlja namaz, može tretirati vjernikom. Onog momenta kada ona napusti namaz, ona postaje nevjernik, bez obzira kakva druga djela činila.

[553] Bilježe ga u *El-Kutubus-sitte* svi, osim Buharija. Bilježi ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu.*

2769. ISPRIČALI SU NAM Muhammed b. Ali b. Hasan eš-Šekiki i Mahmud b. Gajlan i kazali: Obavijestio nas je Alija b. Husejn b. Šekik prenijevši od Husejna b. Vakida, on od Abdullaha b. Burejdea, a on od svoga oca koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Ugovor između nas i njih** (munafika) **je namaz[554]. Ko ga izostavi, postao je nevjernik."**

O ovoj temi preneseni su hadisi i od Enesa i Ibn Abbasa. Ovaj hadis je hasenun-sahihun-garibun.[555]

2770. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Bišr b. Mufeddal prenijevši od Džurejrija, a on od Abdullaha b. Šekika el-Ukajlija, koji je kazao: **"Muhammedovi, sallallahu alejhi ve sellem, ashabi smatrali su da od djela, ukoliko se izostavi, ni jedno drugo ne izvodi iz vjere osim namaz."**[556]

١٠. باب منه

٢٧٧١. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا اللَّيْثُ عَنِ ابْنِ الْهَادِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ الْحَارِثِ عَنْ عَامِرِ بْنِ سَعْدٍ عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: **ذَاقَ طَعْمَ الْإِيمَانِ مَنْ رَضِيَ بِاللَّهِ رَبًّا وَبِالْإِسْلَامِ دِينًا وَبِمُحَمَّدٍ نَبِيًّا**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٢٧٧٢. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ الثقفي عَنْ أَيُّوبَ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ أَنَسِ بن مالك أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **ثَلَاثٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ وَجَدَ بِهِنَّ طَعْمَ الْإِيمَانِ: مَنْ كَانَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِمَّا سِوَاهُمَا. وَأَنْ يُحِبَّ الْمَرْءَ لَا يُحِبُّهُ إِلَّا لِلَّهِ. وَأَنْ يَكْرَهَ أَنْ يَعُودَ فِي الْكُفْرِ**

---

[554] Dokle god munafici klanjaju, nije dozvoljeno ostalim muslimanima da ustaju protiv njih. Onog momenta kada prestanu obavljati namaz, dozvoljava se borba protiv njih.

[555] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Ebu Davud u *Sunenu.*

[556] Eš-Ševkani u djelu *Nejlul-evtar* u poglavlju: *Dokazi onih koji smatraju da je nevjernik onaj ko napusti namaz* veli: Nema razilaženja među muslimanima u tome da je nevjernik svaka osoba koja iz nevjerništva izostavlja namaz. Međutim, razilaze se u pogledu onih osoba koje vjeruju da je namaz fard, ali ga izostavljaju iz lijenosti. Većina učenjaka, među kojima su i Malik i Eš-Šafi, smatraju da takve osobe nisu nevjernici, nego da su grješnici te da ih treba pozvati na pokajanje, pa ako se pokaju i počnu redovno klanjati, neće se protiv njih primjenjivati sankcije, u protivnom, zaslužuju smrtnu kaznu, poput udate i oženjenog koji počine blud, s tom razlikom što će se nad njim kazna izvršiti mačem. Neki učenjaci, među kojima je, prema nekim rivajetima, i Ahmed b. Hanbel, smatraju da su takve osobe nevjernici i da će se prema njima postupati onako kako se postupa prema nevjernicima. Ebu Hanife i grupa učenjaka iz Kufe smatraju da se takve osobe ne smatraju nevjernicima, niti nad njima treba izvršavati smrtnu kaznu, nego ih treba uhapsiti i držati u zatvoru dok ne počnu klanjati ili dok ne umru.

بَعْدَ إِذْ أَنْقَذَهُ اللَّهُ مِنْهُ كَمَا يَكْرَهُ أَنْ يُقْذَفَ فِي النَّارِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ رَوَاهُ قَتَادَةُ عَنْ أَنَسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ *

10. O istoj temi

2771. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Lejs prenijevši od Ibnul-Hada[557], on od Muhammeda b. Ibrahima b. Harisa, on od Amira b. Sa'da, a on od Abbasa b. Abdul-Mutalliba da je čuo Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada je kazao: **"Osjetit će slast imana svako ko je zadovoljan da mu je Gospodar Allah, vjera islam i vjerovjesnik Muhammed."**[558] Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[559]

2772. ISPRIČAO NAM JE Ibn Ebu Omer; kaže: Obavijestio nas je Abdul-Vehhab es-Sekafi prenijevši od Ejuba[560], on od Ebu Kilabea, a on od Enesa b. Malika da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"Kod koga se nađu ove tri vrline, osjetit će pomoću njih slast imana: Kome Allah i Njegov Poslanik budu draži od svega ostalog, ko bude volio čovjeka isključivo radi Allaha i ko bude mrzio povratak u nevjerništvo, nakon što ga je Allah iz njega izbavio, kao što mrzi da bude bačen u vatru."** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[561] Prenio ga je Katade od Enesa b. Malika, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

١١ . بَاب لَا يَزْنِي الزَّانِي وَهُوَ مُؤْمِنٌ *

٢٧٧٣ . حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ أَخْبَرَنَا عَبِيدَةُ بْنُ حُمَيْدٍ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا يَزْنِي الزَّانِي وَهُوَ مُؤْمِنٌ. وَلَا يَسْرِقُ السَّارِقُ وَهُوَ مُؤْمِنٌ. وَلَكِنَّ التَّوْبَةَ مَعْرُوضَةٌ. وَفِي الْبَاب عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ وَعَائِشَةَ وَعَبْدِ اللَّه بْنِ أَبِي أَوْفَى. حَدِيثُ أَبِي

---

[557] Ebu Abdullah Jezid b. Abdullah b. Usame Ibnul-Had el-Lejsi el-Medeni je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je petoj generaciji. Spada među prenosioce koji su prenijeli mnogo hadisa.

[558] Osjetit će slast imana svako ko je zadovoljan da mu je Allah Bog i ne traži drugog boga osim Njega, ko je zadovoljan da mu je vjera islam i ne traga za drugom vjerom i ko je zadovoljan da mu je vjerovjesnik Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, i ne traži drugog vjerovjesnika osim njega, niti slijedi drugi put osim njegovog.

[559] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Muslim u *Sahihu.*

[560] Ejub b. Ebu Temime es-Sahtijani Ebu Bekr el-Basri je pouzdan i siguran ravija. Slovi kao hudždže u hadisu i šeri'atski pravnik. Pripada petoj generaciji. Umro je 131. godine po Hidžri.

[561] Bilježe ga u *El-Kutubus-sitte* svi osim Ebu Davuda. Bilježi ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*.

هُرَيْرَةَ حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ صَحِيحٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. وَقَدْ رُوِيَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: إِذَا زَنَى الْعَبْدُ خَرَجَ مِنْهُ الْإِيمَانُ فَكَانَ فَوْقَ رَأْسِهِ كَالظُّلَّةِ. فَإِذَا خَرَجَ مِنْ ذَلِكَ الْعَمَلِ عَادَ إِلَيْهِ الْإِيمَانُ. وَقَدْ رُوِيَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ أَنَّهُ قَالَ: فِي هَذَا خَرَجَ مِنَ الْإِيمَانِ إِلَى الْإِسْلَامِ. وَقَدْ رُوِيَ مِنْ غَيْرِ وَجْهٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ فِي الزِّنَا وَالسَّرِقَةِ: مَنْ أَصَابَ مِنْ ذَلِكَ شَيْئًا فَأُقِيمَ عَلَيْهِ الْحَدُّ فَهُوَ كَفَّارَةُ ذَنْبِهِ. وَمَنْ أَصَابَ مِنْ ذَلِكَ شَيْئًا فَسَتَرَ اللَّهُ عَلَيْهِ فَهُوَ إِلَى اللَّه تعالى، إِنْ شَاءَ عَذَّبَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَإِنْ شَاءَ غَفَرَ لَهُ. رَوَى ذَلِكَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ وَعُبَادَةُ بْنُ الصَّامِتِ وَخُزَيْمَةُ بْنُ ثَابِتٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ *

٢٧٧٤. حَدَّثَنَا أَبُو عُبَيْدَةَ بْنُ أَبِي السَّفَرِ أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ اللَّه الْهَمْدَانِيُّ أَخْبَرَنَا حَجَّاجُ بْنُ مُحَمَّدٍ بن يُونُسَ بْنِ أَبِي إِسْحَقَ عَنْ أَبِي إِسْحَقَ الْهَمْدَانِيِّ عَنْ أَبِي جُحَيْفَةَ عَنْ عَلِيٍّ بن أبي طالب عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **مَنْ أَصَابَ حَدًّا فَعُجِّلَ عُقُوبَتَهُ فِي الدُّنْيَا فَاللَّهُ أَعْدَلُ مِنْ أَنْ يُثَنِّيَ عَلَى عَبْدِهِ الْعُقُوبَةَ فِي الْآخِرَةِ. وَمَنْ أَصَابَ حَدًّا فَسَتَرَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ وَعَفَا عَنْهُ فَاللَّهُ أَكْرَمُ مِنْ أَنْ يَعُودَ إِلَى شَيْءٍ قَدْ عَفَا عَنْهُ.** حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. وَهَذَا قَوْلُ أَهْلِ الْعِلْمِ لَا نَعْلَمُ أَحَدًا كَفَّرَ أَحَدًا بِالزِّنَا أَوِ السَّرِقَةِ وَشُرْبِ الْخَمْرِ *

11. Bludnik ne čini blud kao vjernik

2773. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Obavijestio nas je Abide b. Humejd prenijevši od A'meša, on od Ebu Saliha, a on od Ebu Hurejrea koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Bludnik neće učiniti blud a da je, u času dok ga čini, vjernik, niti će kradljivac nešto ukrasti a da je, u času dok to čini, vjernik. Međutim,** (ako uradi nešto od toga), **ostavljena mu je mogućnost pokajanja."**[562]

[562] Učenjaci su se razišli u pogledu značenja ovog hadisa. Meritoran stav većine učenjaka o tome jeste; da osoba koja uradi jedan od spomenutih grijeha ne gubi potpuno iman, nego gubi njegovu potpunost i svjetlost. Kao potvrdu ovakvom stavu, oni navode dva vjerodostojna hadisa: Ebu Zerr priča da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Ko rekne da je samo Allah Bog ući će u Džennet pa makar počinio blud i ukrao." Ubade b. Samit veli: Dali su prisegu Allahovu Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, da neće: krasti, činiti blud i činiti druge poznate grijehe. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, im reče: " Ko od vas ispuni to na što je dao prisegu, imat će nagradu kod Allaha. Ko uradi nešto od toga, bit će nad njim izvršena precizirana kazna na ovome svijetu i to će mu biti iskup za počinjeni grijeh. Međutim, ko počini nešto od toga a nad njim ne bude izvršena precizirana kazna, to će ostati između njega i Allaha: ukoliko bude htio, kaznit će ga, a ukoliko bude htio, oprostit će mu."

O ovoj temi preneseni su hadisi i od Ibn Abbasa, Aiše i Abdullaha b. Ebu Evfaa. Ebu Hurejreov hadis je u ovoj formi hasenun-garibun-sahihun.[563] Preneseno je od Ebu Hurejrea, a on da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: "Kada osoba počne činiti blud, iz nje iziđe iman i bude joj iznad glave poput oblaka, i kad završi s tim činom iman joj se vrati."[564]

Prenosi se da je Ebu Džafer Muhammed b. Alija kazao: Ovdje se radi o izlasku iz imana u islam.

Preneseno je sa više seneda od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je o bludu i krađi kazao: "Ko počini nešto od toga pa se nad njim izvrši precizirana kazna, to će mu biti iskup za njegov grijeh. A ko počini nešto od toga pa mu to Allah prikrije, to će biti između njega i Uzvišenog Allaha: ukoliko bude htio kaznit će ga na Sudnjem danu, a ukoliko bude htio oprostit će mu."[565] To su prenijeli Alija b. Ebu Talib, Ubade b. Samit i Huzejme b. Sabit od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

2774. ISPRIČAO NAM JE Ebu Ubejde b. Ebu Sefer Ahmed b. Abdullah el-Hemdani; kaže: Obavijestio nas je Hadždžadž b. Muhammed b. Junus b. Ebu Ishak prenijevši od Ebu Ishaka el-Hemdanija, on od Ebu Džuhajfea, on od Alije b. Ebu Taliba, a on da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"Ko uradi jedan grijeh za koji je predviđena precizirana kazna pa se ta kazna nad njim izvrši na dunjaluku, Allah je time pravedniji prema robu nego da ga** (zbog tog grijeha) **neprestano kažnjava na budućem svijetu. Onome nad kim se izvrši precizirana kazna Allah će pokriti i oprostiti grijeh, a Allah je toliko plemenit da se neće vraćati onome što je već oprostio."**

Ovaj hadis je hasenun-garibun.[566] Ovo je stav učenjaka. Nije nam poznato da je iko od njih nekoga zbog bluda, krađe i opijanja smatrao nevjernikom.

---

[563] Bilježe ga u *El-Kutubus-sitte* svi, osim Ibn Madžea.

[564] Et-Tirmizi je, kao što vidimo, ovaj hadis zabilježio bez seneda. Ebu Davud i El-Bejheki u *Sunenenima* te Hakim u *Mustedreku* su ovaj hadis zabilježili sa senedom. Hakim smatra da je ovaj hadis vjerodostojan prema kriterijima Buharija i Muslima.

[565] Malik u *Muvetta'u* bilježi od Seida b. Musejjeba da je neki čovjek iz plemena Eslem došao Ebu Bekru i rekao: "Učinio sam blud! Ebu Bekr ga upita: Jesi li to još ikom rekao osim meni? Nisam, odgovori, a Ebu Bekr će na to: Pokaj se Allahu i sakrij taj grijeh, Allah prima pokajanje od Svojih robova! Dotični čovjek se nije s tim pomirio, veli Ebu Seid, nego je otišao i Omeru b. Hattabu upitavši ga o onome o čemu je pitao i Ebu Bekra, pa mu je i Omer rekao isto što i Ebu Bekr."

[566] Bilježe ga i Ibn Madže u *Sunenu* i Hakim u *Mustedreku*. El-Menavi ističe da je sened ovoga hadisa dobar.

١٢. بَاب مَا جَاءَ الْمُسْلِمَ مَنْ سَلِمَ الْمُسْلِمُونَ مِنْ لِسَانِهِ وَيَدِهِ *

٢٧٧٥. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا اللَّيْثُ عَنِ ابْنِ عَجْلَانَ عَنِ الْقَعْقَاعِ بْنِ حَكِيمٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **الْمُسْلِمُ مَنْ سَلِمَ الْمُسْلِمُونَ مِنْ لِسَانِهِ وَيَدِهِ. وَالْمُؤْمِنُ مَنْ أَمِنَهُ النَّاسُ عَلَى دِمَائِهِمْ وَأَمْوَالِهِمْ*** وَيُرْوَى عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ سُئِلَ أَيُّ الْمُسْلِمِينَ أَفْضَلُ؟ قَالَ: **مَنْ سَلِمَ الْمُسْلِمُونَ مِنْ لِسَانِهِ وَيَدِهِ**

٢٧٧٦. حَدَّثَنَا بِذَلِكَ إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعِيدٍ الْجَوْهَرِيُّ أَخْبَرَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ بُرَيْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ جَدِّهِ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سُئِلَ: **أَيُّ الْمُسْلِمِينَ أَفْضَلُ؟ قَالَ: مَنْ سَلِمَ الْمُسْلِمُونَ مِنْ لِسَانِهِ وَيَدِهِ.** هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ * وَفِي الْبَاب عَنْ جَابِرٍ وَأَبِي مُوسَى وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو. و حديث أبو هريرة حسن صحيح.

12. Musliman je onaj od čijeg su jezika i ruke pošteđeni ostali muslimani

2775. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Lejs prenijevši od Ibn Adžlana, on od Ka'ka'a, on od Ebu Saliha, a on od Ebu Hurejrea koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Musliman je onaj od čijeg su jezika i ruke pošteđeni ostali muslimani, a vjernik je onaj od koga su ljudi sigurni za svoje živote i svoje imetke."** Prenosi se od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je upitan o tome koji je musliman najvrjedniji, pa je kazao: **"Onaj od čijeg su jezika i ruke sigurni ostali muslimani."**

2776. TAKO NAM JE ISPRIČAO Ibrahim b. Seid el-Dževheri; kaže: Obavijestio nas je Ebu Usama prenijevši od Burejda b. Abdullaha b. Ebu Burdea, on od svoga djeda Ebu Burdea, a on od Ebu Musaa el-Eš'arija da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, upitan o tome koji je musliman najvrjedniji pa je rekao: **"Onaj od čijeg su jezika i ruke sigurni ostali muslimani."**

Ovaj hadis koji je Ebu Musa el-Eš'ari prenio od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, je sahihun-garibun. O ovoj temi preneseni su hadisi i od Džabira, Ebu Musaa i Abdullaha b. Amra. Ebu Hurejreov hadis je hasenun-sahihun.[567]

---

[567] Bilježi ga i El-Nesai u *Sunenu.*

١٣. بَاب مَا جَاءَ أَنَّ الْإِسْلَامَ بَدَأَ غَرِيبًا وَسَيَعُودُ غَرِيبًا *

٢٧٧٧. حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ أَخْبَرَنَا حَفْصُ بْنُ غِيَاثٍ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي إِسْحَقَ عَنْ أَبِي الْأَحْوَصِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بن مسعود قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **إِنَّ الْإِسْلَامَ بَدَأَ غَرِيبًا وَسَيَعُودُ غَرِيبًا كَمَا بَدَأَ فَطُوبَى لِلْغُرَبَاءِ**. وَفِي الْبَاب عَنْ سَعْدٍ وَابْنِ عُمَرَ وَجَابِرٍ وَأَنَسٍ وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ صَحِيحٌ مِنْ حَدِيثِ ابْنِ مَسْعُودٍ. وإِنَّمَا نَعْرِفُهُ مِنْ حَدِيثِ حَفْصِ بْنِ غِيَاثٍ عَنِ الْأَعْمَشِ. وَأَبُو الْأَحْوَصِ اسْمُهُ عَوْفُ بْنُ مَالِكِ بْنِ نَضْلَةَ الْجُشَمِيُّ، تَفَرَّدَ بِهِ حَفْصٌ *

٢٧٧٨. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَخْبَرَنَا إِسْمَعِيلُ بْنُ أَبِي أُوَيْسٍ حَدَّثَنِي كَثِيرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرِو بْنِ عَوْفِ بْنِ زَيْدِ بْنِ مِلْحَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **إِنَّ الدِّينَ لَيَأْرِزُ إِلَى الْحِجَازِ كَمَا تَأْرِزُ الْحَيَّةُ إِلَى جُحْرِهَا. وَلَيَعْقِلَنَّ الدِّينُ مِنَ الْحِجَازِ مَعْقِلَ الْأُرْوِيَّةِ مِنْ رَأْسِ الْجَبَلِ. إِنَّ الدِّينَ بَدَأَ غَرِيبًا وَيَرْجِعُ غَرِيبًا فَطُوبَى لِلْغُرَبَاءِ الَّذِينَ يُصْلِحُونَ مَا أَفْسَدَ النَّاسُ مِنْ بَعْدِي مِنْ سُنَّتِي**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ *

13. Islam je počeo sa pojedincima i vratit će se, kao što je i počeo, na pojedince

2777. ISPRIČAO NAM JE Ebu Kurejb; kaže: Obavijestio nas je Hafs b. Gijas prenijevši od A'meša, on od Ebu Ishaka, on od Ebu Ahvesa, a on od Abdullaha b. Mes'uda koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Zaista je islam počeo sa pojedincima i vratit će se na pojedince, kao što je i počeo, pa blago** (tim) **pojedincima!"**[568]

O ovoj temi preneseni su hadisi i od Sa'da, Ibn Omera, Džabira, Enesa i Abdullaha b. Amra. Ovaj Ibn Mes'udov hadis je hasenun-garibun-sahihun.[569] Poznat nam je preko Hafsa b. Gijasa od A'meša. Ebu Ahves se zvao Avf b. Malik b. Nadle el-Džušemi.[570] Hafs ga je sam prenio.

---

[568] Po mišljenju kadije Ijada, u početku su islam prihvatali pojedinci; potom je islam kulminirao proširivši se na sve krajeve svijeta; potom će doći do njegove stagnacije u smislu da će ljudi iz svoje praktične primjene izbacivati dio po dio tako da će se ponovo svesti samo na pojedince koji će ga u potpunosti prakticirati. Blago li se svim pojedincima koji su istrajali u istinskoj vjeri, kako onima koji su u samom početku ponijeli njegovo breme, tako i onima koji će ga ljubomorno sačuvati do Sudnjeg dana, a naročito u vremenima kada ga ljudi budu skrnavili.

[569] Bilježi ga i Ibn Madže u *Sunenu.*

[570] Ebu Ahves Avf b. Malik b. Nadle el-Džušemi pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je trećoj generaciji. Više je bio poznat po nadimku po djetetu nego po imenu. Ubijen je u vrijeme Muavijeve uprave Irakom.

2778. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Abdur-Rahman[571]; kaže: Obavijestio nas je Ismail b. Ebu Uvejs[572]; kaže: Ispričao mi je Kesir b. Abdullah b. Amr b. Avf b. Zejd b. Milha prenijevši od svoga oca, a on od njegova djeda da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"Vjera će se vraćati u Hidžaz[573] kao što se zmija vraća u svoje skrovište, i u Hidžazu će se utvrditi kao što se divokoza utvrdi na vrhu planine! Uistinu je vjera počela sa pojedincima i vratit će se na pojedince, pa blago pojedincima koji budu pokušavali ispraviti ono što ljudi budu, nakon mene, iskrivili od mog sunneta!"** Ovaj hadis je hasenun.

١٤ . بَاب فِي عَلَامَةِ الْمُنَافِقِ *

٢٧٧٩ . حَدَّثَنَا أَبُو حَفْصٍ عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ قَيْسٍ عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **آيَةُ الْمُنَافِقِ ثَلَاثٌ: إِذَا حَدَّثَ كَذَبَ, وَإِذَا وَعَدَ أَخْلَفَ, وَإِذَا اؤْتُمِنَ خَانَ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ الْعَلَاءِ. وَقَدْ رُوِيَ مِنْ غَيْرِ وَجْهٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. وَفِي الْبَاب عَنْ عبدالله ابْنِ مَسْعُودٍ وَأَنَسٍ وَجَابِرٍ.

٢٧٨٠ . حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حُجْرٍ أَخْبَرَنَا إِسْمَعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِي سُهَيْلِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ **نَحْوَهُ**. وَأَبُو سُهَيْلٍ هُوَ عَمُّ مَالِكِ بْنِ أَنَسٍ وَاسْمُهُ نَافِعُ بْنُ مَالِكِ بْنِ أَبِي عَامِرٍ الْخَوْلَانِيُّ الْأَصْبَحِيُّ *

٢٧٨١ . حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ أَخْبَرَنَا عُبَيْدُ اللَّه بْنُ مُوسَى عَنْ سُفْيَانَ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ عَبْدِ اللَّه بْنِ مُرَّةَ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَبْدِ اللَّه بْنِ عَمْرٍو عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **أَرْبَعٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ كَانَ مُنَافِقًا وَإِنْ كَانَتْ فِيهِ خَصْلَةٌ مِنْهُنَّ كَانَتْ فِيهِ خَصْلَةٌ مِنَ النِّفَاقِ حَتَّى يَدَعَهَا: مَنْ إِذَا حَدَّثَ كَذَبَ, وَإِذَا وَعَدَ أَخْلَفَ, وَإِذَا خَاصَمَ فَجَرَ ,وَإِذَا عَاهَدَ غَدَرَ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَإِنَّمَا مَعْنَى هَذَا عِنْدَ أَهْلِ الْعِلْمِ نِفَاقُ الْعَمَلِ. وَإِنَّمَا كَانَ نِفَاقُ التَّكْذِيبِ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. هَكَذَا رُوِيَ عَنِ الْحَسَنِ الْبَصْرِيِّ شَيْءٌ مِنْ هَذَا.

---

[571] Abdullah b. Abdur-Rahman ed-Darimi je priznati hadiski učenjak koji je napisao poznati *Sunen*.

[572] Ismail b. Abdullah b. Abdullah b. Uvejs b. Malik b. Ebu Amir el-Asbehi Ebu Abdullah b. Ebu Uvejs el-Medeni je iskren prenosilac hadisa. Griješio je prilikom prenošenja onih hadisa koje je znao napamet. Pripadao je desetoj generaciji.

[573] Hidžazom se nazivaju Mekka i Medina i mjesta oko njih. Dakle, vjera će se stalno vraćati u krug dvaju harema i uvijek će tu biti onih koji će vjeru islam temeljito poznavati i prakticirati.

٢٧٨٢. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ الْخَلَّالُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ نُمَيْرٍ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ابْنِ مُرَّةَ **بِهَذَا الْإِسْنَادِ نَحْوَهُ**. وَهَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ*

٢٧٨٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ أَخْبَرَنَا أَبُو عَامِرٍ أَخْبَرَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ طَهْمَانَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ عَبْدِ الْأَعْلَى عَنْ أَبِي النُّعْمَانِ عَنْ أَبِي وَقَّاصٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَرْقَمَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **إِذَا وَعَدَ الرَّجُلُ وَيَنْوِي أَنْ يَفِيَ بِهِ فَلَمْ يَفِ بِهِ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ**. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ. وَلَيْسَ إِسْنَادُهُ بِالْقَوِيِّ. عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْأَعْلَى ثِقَةٌ. وَ أَبُو النُّعْمَانِ مَجْهُولٌ وَ أَبُو وَقَّاصٍ مَجْهُولٌ *

14. O znacima munafika (licemjera)

2779. ISPRIČAO NAM JE Ebu Hafs Amr b. Ali; kaže: Obavijestio nas je Jahja b. Muhammed b. Kajs[574] prenijevši od Alaa b. Abdur-Rahmana, on od svoga oca, a on od Ebu Hurejrea koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Znaci munafika** (licemjera) **su tri osobine: kad govori laže, kad obeća ne ispuni i kad mu se nešto povjeri iznevjeri."**

Alaov hadis je hasenun-garibun.[575] Prenesen je sa više seneda od Ebu Hurejrea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. O ovoj temi preneseni su hadisi i od Abdullaha b. Mes'uda, Enesa i Džabira.

2780. ISPRIČAO NAM JE Ali b. Hudžr; kaže: Obavijestio nas je Ismail b. Džafer prenijevši od Ebu Suhejla b. Malika, on od svoga oca, on od Ebu Hurejrea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, **slično prethodnom hadisu**. Ebu Suhejl je amidža Malika b. Enesa, a zvao se Nafi' b. Malik b. Ebu Amir el-Havlani el-Asbehi.

2781. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Obavijestio nas je Ubejdullah b. Musa prenijevši od Sufjana, on od A'meša, on od Abdullaha b. Murrea, on od Mesruka, on od Abdullaha b. Amra, a on da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"Kod koga se nađu četiri svojstva, on je pravi licemjer, a ako se kod njega nađe jedno od njih, on ima svojstvo licemjerstva sve dok to od sebe ne odbaci: ko, kada govori, laže, kada obeća, ne ispuni, kada se prepire, bestidno govori i kada nešto dogovori, iznevjeri."**

---

[574] Jahja b. Muhammed b. Kajs el-Muharibi Ebu Muhammed el-Medeni je iskren prenosilac hadisa, ali je prilikom prenošenja hadisa mnogo griješio. Pripadao je osmoj generaciji.

[575] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima* sa senedom od Ebu Hurejrea i Ibn Madže u *Sunenu*.. U nekim predajama ovog hadisa stoji dodatak: "...pa makar i postio i klanjao i smatrao sebe muslimanom."

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[576] Ovo, po mišljenju učenjaka, označava licemjerstvo u postupku, dok se u vrijeme Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, licemjerstvo manifestovalo kroz poricanje. Ovako je nešto preneseno od Hasana el-Basrija.

2782. ISPRIČAO NAM JE Hasan b. Ali el-Hallal; kaže: Obavijestio nas je Abdullah b. Numejr prenijevši od A'meša, a on od Abdullaha b. Murrea sa ovim senedom **slično prethodnom hadisu**. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.

2783. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Obavijestio nas je Ebu Amir; kaže: Nas je obavijestio Ibrahim b. Tahman prenijevši od Alija b. Abdul-A'laa, on od Ebu Nu'mana, on od Ebu Vekkasa, a on od Zejda b. Erkama koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Ako osoba nešto obeća i naumi to obećanje ispuniti pa ga ne ispuni, neće imati grijeha."**

Ovaj hadis je garibun.[577] Sened mu je nestabilan. Ali b. Abdul-A'la je pouzdan prenosilac, dok su Ebu Nu'man i Ebu Vekkas kao prenosioci hadisa nepoznati.[578]

١٥ . بَاب مَا جَاءَ سِبَابُ الْمُؤْمِنِ فُسُوقٌ *

٢٧٨٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بَزِيعٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْحَكِيمِ بْنُ مَنْصُورٍ الْوَاسِطِيُّ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ عُمَيْرٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **قِتَالُ الْمُسْلِمِ أَخَاهُ كُفْرٌ وَسِبَابُهُ فُسُوقٌ**. وَفِي الْبَاب عَنْ سَعْدٍ وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُغَفَّلٍ. حَدِيثُ ابْنِ مَسْعُودٍ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ رُوِيَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ مِنْ غَيْرِ وَجْهٍ *

٢٧٨٥. حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ أَخْبَرَنَا وَكِيعٌ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ زُبَيْدٍ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : **سِبَابُ الْمُسْلِمِ فُسُوقٌ وَقِتَالُهُ كُفْرٌ** . هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ*

15. Vrijeđanje muslimana je grijeh

2784. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Abdullah b. Bezig; kaže: Obavijestio nas je Abdul-Hakim b. Mensur el-Vasiti[579] prenijevši od Abdul-Melika b. Umejra, on od Abdur-Rahmana b. Abdullaha b.

---

[576] Bilježe ga *u El-Kutubus-sitte* svi osim Ibn Madžea i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu.*

[577] Bilježi ga i Ebu Davud u *Sunenu.*

[578] Što se tiče Ebu Nu'mana, Ibn Hibban ga je ocijenio pouzdanim prenosiocem hadisa, dok je Ebu Vekkas nedovoljno poznat, po mišljenju svih učenjaka.

[579] Abdul-Hakim b. Mensur el-Vasiti Ebu Sehl ili Ebu Sufjan el-Huzai je prenosilac koga *su hadiski učenjaci odbacili. Ibn Mein ga smatra lažovom. Pripadao je sedmoj generaciji.*

Mes'uda[580], a on od svoga oca koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Borba protiv brata muslimana je nevjerništvo, a vrijeđenje brata muslimana je grijeh."**[581]

O ovoj temi preneseni su hadisi i od Sa'da i Abdullaha b. Mugaffela. Ibn Mes'udov hadis je hasenun-sahihun.[582] Prenesen je od Abdullaha b. Mes'uda sa više seneda.

2785. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Obavijestio nas je Veki' prenijevši od Sufjana, on od Zubejda[583], on od Ebu Vaila, a on od Abdullaha b. Mes'uda koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Vrijeđanje muslimana je grijeh, a njegovo ubistvo je nevjerništvo."** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[584]

١٦. بَاب فِيمَنْ رَمَى أَخَاهُ بِكُفْرٍ *

٢٧٨٦. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ أَخْبَرَنَا إِسْحَقُ بْنُ يُوسُفَ الْأَزْرَقُ عَنْ هِشَامٍ الدَّسْتُوَائِيِّ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ ثَابِتِ بْنِ الضَّحَّاكِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **لَيْسَ عَلَى الْعَبْدِ نَذْرٌ فِيمَا لَا يَمْلِكُ. وَلَاعِنُ الْمُؤْمِنِ كَقَاتِلِه. وَمَنْ قَذَفَ مُؤْمِنًا بِكُفْرٍ فَهُوَ كَقَاتِلِه. وَمَنْ قَتَلَ نَفْسَهُ بِشَيْءٍ عَذَّبَهُ اللَّهُ بِمَا قَتَلَ بِهِ نَفْسَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.** وَفِي الْبَاب عَنْ أَبِي ذَرٍّ وَابْنِ عُمَرَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٢٧٨٧. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ عَنْ مَالِك بن أنس عَنْ عَبْدِ اللَّه بْنِ دِينَارٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **أَيُّمَا رَجُلٍ قَالَ لِأَخِيهِ كَافِرٌ فَقَدْ بَاءَ بِهِ أَحَدُهُمَا.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

---

[580] Abdur-Rahman b. Abdullah b. Mesud el-Hedeli el-Kufi pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je plejadi mlađih prenosilaca iz druge generacije. Vrlo malo je hadisa prenio od svoga oca Abdullaha b. Mes'uda.

[581] Jednoglasno je mišljenje učenjaka da je vrijeđanje muslimana haram i da je onaj ko vrijeđa muslimana grješnik, kao što je rekao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

[582] Iako je u senedu ovog hadisa Abdul-Hakim b. Mensur el-Vasiti, prenosilac koga su učenjaci odbacili i koga je Ibn Mein smatrao lažovom. Et-Tirmizi ga ocjenjuje pouzdanim zbog toga što je on došao i drugim pouzdanim senedima u kojima nema spomenutog prenosioca.

[583] Zubejd b. Haris b. Abdul-Kerim b. Amr b. Ka'b el-Jami, neki vele: El-Ejami Ebu Abdur-Rahman, neki vele: Ebu Abdullah el-Kufi pouzdan je i siguran prenosilac hadisa i pobožan čovjek. Pripadao je šestoj generaciji.

[584] Bilježe ga u *El-Kutubus-sitte* svi osim Ebu Davuda. Bilježi ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*.

16. O onome ko svoga brata optuži za nevjerništvo

2786. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'[585]; kaže: Obavijestio nas je Ishak b. Jusuf el-Ezrek prenijevši od Hišama ed-Destevaija, on od Jahjaa b. Ebu Kesira, on od Ebu Kilabea, on do Sabita b. Dahhaka[586], a on da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: "**Osoba nije dužna izvršiti zavjet u onome što ne posjeduje[587]. Onaj ko proklinje vjernika poput je onoga koji ga ubije, a i onaj ko vjerniku rekne da je nevjernik poput je onoga koji ga ubije! Ko nečim izvrši samoubistvo, Allah će ga na Sudnjem danu kažnjavati onim čime je izvršio samoubistvo!**"

O ovoj temi preneseni su hadisi i od Ebu Zerra i Ibn Omera. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[588]

2787. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe prenijevši od Malika b. Enesa, on od Abdullaha b. Dinara, on od Ibn Omera, a on da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: "**Ko god rekne svome bratu** (da je) **nevjernik, nevjerništvo će se vratiti na jednog od njih dvojice.**"[589] Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[590]

١٧ . بَاب فِيمَنْ يَمُوتُ وَهُوَ يَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ *

٢٧٨٨. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا اللَّيْثُ عَنِ ابْنِ عَجْلَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى بْنِ حَبَّانَ عَنِ ابْنِ مُحَيْرِيزٍ عَنِ الصُّنَابِحِيِّ عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ أَنَّهُ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَيْهِ وَهُوَ فِي الْمَوْتِ, فَبَكَيْتُ فَقَالَ: مَهْلًا لِمَ تَبْكِي؟ فَوَاللَّهِ لَئِنِ اسْتُشْهِدْتُ لَأَشْهَدَنَّ لَكَ, وَلَئِنْ شُفِّعْتُ لَأَشْفَعَنَّ لَكَ. وَلَئِنِ اسْتَطَعْتُ لَأَنْفَعَنَّكَ. ثُمَّ قَالَ: وَاللَّهِ مَا مِنْ حَدِيثٍ سَمِعْتُهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَكُمْ فِيهِ خَيْرٌ إِلَّا حَدَّثْتُكُمُوهُ إِلَّا حَدِيثًا وَاحِدًا. وَسَوْفَ أُحَدِّثُكُمُوهُ الْيَوْمَ وَقَدْ أُحِيطَ بِنَفْسِي. سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

[585] Ahmed b. Meni' b. Abdur-Rahman Ebu Džafer el-Begavi, neki vele: Ebu Abdullah el-Kufi, pouzdan je prenosilac i hafiz hadisa. Pripadao je desetoj generaciji.

[586] Sabit b. Dahhak b. Halife el-Ešheli je poznati Vjerovjesnikov, sallallahu alejhi ve sellem, ashab. Umro je, kako tvrdi El-Fellas, 45. godine, a ispravno je da je umro 64. godine po Hidžri.

[587] To, po mišljenju Ibnul-Melika, znači da neko kaže: Ako mi Allah, dž.š, dā da mi neko ko je bolestan ozdravi, taj i taj rob će biti slobodan, a taj rob na koga je mislio kada je to rekao nije u njegovu posjedu, nego je u posjedu sasvim nekoga drugog. Ukoliko bi mu bolesnik ozdravio, on taj zavjet ne bi bio dužan izvršiti.

[588] Bilježe ga u *El-Kutubus-sitte* svi. Bilježi ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu.*

[589] Ako musliman muslimanu rekne da je nevjernik, ukoliko taj kome je to rečeno čini djela koja izvode iz vjere i uistinu bude nevjernik, taj što mu je to rekao neće imati posljedica. Međutim, ukoliko to rekne muslimanu koji ne čini takva djela i koji uistinu nije nevjernik, nevjerništvo će se vratiti na onoga koji mu je to rekao.

[590] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima* i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu.*

وَسَلَّمَ يَقُولُ: مَنْ شَهِدَ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ النَّارَ. وَفِي الْبَاب عَنْ أَبِي بَكْرٍ وَعُمَرَ وَعُثْمَانَ وَعَلِيٍّ وَطَلْحَةَ وَجَابِرٍ وَابْنِ عُمَرَ وَزَيْدِ بْنِ خَالِدٍ. وَالصُّنَابِحِيُّ هُوَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عُسَيْلَةَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ. هذا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ عريب من هذا الوجه. وَقَدْ رُوِيَ عَنِ الزُّهْرِيِّ أَنَّهُ سُئِلَ عَنْ قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ دَخَلَ الْجَنَّةَ, فَقَالَ: إِنَّمَا كَانَ هَذَا فِي أَوَّلِ الْإِسْلَامِ قَبْلَ نُزُولِ الْفَرَائِضِ وَالْأَمْرِ وَالنَّهْيِ. وَوَجْهُ هَذَا الْحَدِيثِ عِنْدَ بَعْضِ أَهْلِ الْعِلْمِ أَنَّ أَهْلَ التَّوْحِيدِ سَيَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ وَإِنْ عُذِّبُوا بِالنَّارِ بِذُنُوبِهِمْ فَإِنَّهُمْ لَا يُخَلَّدُونَ فِي النَّارِ. وَقَدْ رُوِيَ عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ وَأَبِي ذَرٍّ وَعِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ وَجَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ وَابْنِ عَبَّاسٍ وَأَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ وَأَنَسِ بْنِ مَالِكٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ, سَيَخْرُجُ قَوْمٌ مِنَ النَّارِ مِنْ أَهْلِ التَّوْحِيدِ وَيَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ. وهَكَذَا رُوِيَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ وَإِبْرَاهِيمَ النَّخَعِيِّ وَغَيْرِ وَاحِدٍ مِنَ التَّابِعِينَ فِي تَفْسِيرِ هَذِهِ الْآيَةِ: (رُبَمَا يَوَدُّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ كَانُوا مُسْلِمِينَ) قَالُوا. إِذَا أُخْرِجَ أَهْلُ التَّوْحِيدِ مِنَ النَّارِ وَأُدْخِلُوا الْجَنَّةَ يَوَدُّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ كَانُوا مُسْلِمِينَ *

٢٧٨٩. حَدَّثَنَا سُوَيْدُ بْنُ نَصْرٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بن المبارك عَنْ لَيْثِ بْنِ سَعْدٍ حَدَّثَنِي عَامِرُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْمَعَافِرِيِّ ثُمَّ الْحُبُلِيِّ قَالَ: سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ يَقُولُ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: **إِنَّ اللَّهَ سَيُخَلِّصُ رَجُلًا مِنْ أُمَّتِي عَلَى رُءُوسِ الْخَلَائِقِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَيَنْشُرُ عَلَيْهِ تِسْعَةً وَتِسْعِينَ سِجِلًّا, كُلُّ سِجِلٍّ مِثْلُ مَدِّ الْبَصَرِ, ثُمَّ يَقُولُ: أَتُنْكِرُ مِنْ هَذَا شَيْئًا؟ أَظَلَمَكَ كَتَبَتِي الْحَافِظُونَ؟ فَيَقُولُ: لَا يَا رَبِّ. فَيَقُولُ: أَفَلَكَ عُذْرٌ؟ فَيَقُولُ: لَا يَا رَبِّ. فَيَقُولُ: بَلَى إِنَّ لَكَ عِنْدَنَا حَسَنَةً فَإِنَّهُ لَا ظُلْمَ عَلَيْكَ الْيَوْمَ. فَتَخْرُجُ بِطَاقَةٌ فِيهَا أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ. فَيَقُولُ: احْضُرْ وَزْنَكَ. فَيَقُولُ: يَا رَبِّ مَا هَذِهِ الْبِطَاقَةُ مَعَ هَذِهِ السِّجِلَّاتِ؟ فَقَالَ: إِنَّكَ لَا تُظْلَمُ. قَالَ: فَتُوضَعُ السِّجِلَّاتُ فِي كَفَّةٍ وَالْبِطَاقَةُ فِي كَفَّةٍ فَطَاشَتِ السِّجِلَّاتُ وَثَقُلَتِ الْبِطَاقَةُ فَلَا يَثْقُلُ مَعَ اسْمِ اللَّهِ شَيْءٌ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ.

٢٧٩٠. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ ح أَخْبَرَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ عَنْ عَامِرِ بْنِ يَحْيَى **بِهَذَا الْإِسْنَادِ نَحْوَهُ بمعناه**. والبطاقة: القطعة *

17. O osobi koja umre, a svjedočila je da je samo Allah Bog

2788. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; Obavijestio nas je Lejs prenijevši od Ibn Adžlana, on od Muhammeda b. Jahjaa b. Habbana, on od Ibn

Muhajriza[591], a on od Es-Sunabihija koji je prenio od Ubadea b. Samita rekavši: **"Ušao sam kod njega kad je bio na samrtnom času. Ugledavši ga, zaplakah, a on reče: Polahko, zašto plačeš? Tako mi Allaha, ako od mene budeš tražio da ti budem svjedok, ja ću ti to biti; ako budeš tražio da se za tebe zauzmem, ja ću se zauzeti; i ako budem u stanju da ti ikakvu korist pružim, ja ću ti je pružiti, a potom reče: Tako mi Allaha nisam čuo ni jedan hadis od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u kome je za vas dobro, a da vam ga nisam ispričao osim jednog hadisa. Njega ću vam danas, pošto mi se primakao čas smrti, ispričati. Čuo sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada veli: "Ko posvjedoči da je samo Allah Bog i da je Muhammed Allahov Poslanik, Allah je za njega zabranio Džehennem."**

O ovoj temi preneseni su hadisi i od Ebu Bekra, Omera, Osmana, Alije, Talhe, Džabira, Ibn Omera i Zejda b. Halida. Es-Sunabihi je Abdur-Rahman b. Usejle Ebu Abdullah. Ovaj hadis je u ovoj formi hasenun-sahihun-garibun.[592] Prenosi se od Zuhrija da je upitan o Vjerovjesnikovim, sallallahu alejhi ve sellem, riječima: "Ko rekne da je samo Allah Bog, ući će u Džennet", pa je odgovorio: Ovo je važilo u početku islama dok još nisu bile objavljene dužnosti, naredbe i zabrane. Po mišljenju nekih učenjaka, ovaj hadis znači da će svi oni koji su vjerovali u jednog Boga ući u Džennet, pa makar u Džehennemu i otpatili za svoje grijehe. Oni u Džehennemu neće vječno ostati. Preneseno je od Ibn Mes'uda, Ebu Zerra, Imrana b. Husajna, Džabira b. Abdullaha, Ibn Abbasa, Ebu Seida el-Hudrija i Enesa da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: "Oni koji su vjerovali u jednog Boga izići će iz Džehennema i ući u Džennet." Tako je preneseno od Seida b. Džubejra, Ibrahima en-Nehaija i drugih tabiina da su, tumačeći ovaj ajet: *"Zažaliće nevjernici često što nisu postali muslimani"*[593], kazali: "Kada oni koji su vjerovali jednog Boga budu izvedeni iz Džehennema i uvedeni u Džennet, tad će nevjernici zažaliti što nisu bili muslimani."

2789. ISPRIČAO NAM JE Suvejd b. Nasr; kaže: Obavijestio nas je Ibn Mubarek prenijevši od Lejsa b. Sa'da koji je kazao: Ispričao mi je Amir b. Jahja[594] prenijevši od Ebu Abdur-Rahmana el-Meafirija potom Hubulija koji je kazao: Čuo sam Abdullaha b. Amra b. Asa kada veli: Čuo sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada kaže: **"Allah će**

[591] Abdullah b. Muhajriz b. Džunade b. Vehb el-Džumehi el-Mekki je pouzdan prenosilac hadisa i pobožan čovjek. Pripadao je trećoj generaciji. Odgajan je kao siroče u kući Ebu Mahzurea u Mekki. Kasnije je otišao u Kuds.

[592] Bilježi ga i Muslim u *Sahihu.*

[593] Sura *El-Hidžr*, 2. ajet.

[594] Amir b. Jahja Ebu Hunejs el-Muafiri je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je šestoj generaciji.

odabrati jednog čovjeka od mog ummeta pred svim stvorenjima na Sudnjem danu[595] **i predočiti mu devedest i devet registara**[596]**, svaki od njih je velik kao prostor do koga pogled dopire, a onda će ga upitati: Poričeš li nešto od ovoga? Jesu li ti, možda, moji pisari i čuvari učinili nepravdu? Ne, Gospodaru, odgovorit će. A imaš li kakvu ispriku** (za djela koja si počinio)?**, upitat će On. Ne, Gospodaru, odgovorit će, a Allah će mu reći: Ti kod Nas imaš jedno dobro djelo, zato ti danas neće biti učinjena nepravda. Tad će biti izvučena cedulja na kojoj je napisano:** ***Ešhedu en la ilahe illella ve ešhedu enne Muhammeden abduhu ve resuluhu*** (Svjedočim da je samo Allah Bog i svjedočim da je Muhammed Njegov rob i poslanik). **Reći će: Donesite vagu** (i izvagajte težinu cedulje)**! Reći će: Gospodaru, šta je težina cedulje u odnosu na težinu ovih registara? On će reći: Neće ti se nepravda učiniti! Tad će, veli on, biti stavljeni registri na jedan tas vage, a cedulja na drugi, pa će se podići tas sa registrima, a pretegnuti tas sa ceduljom, pošto se ništa ne može mjeriti sa Allahovim imenom."**[597] Ovaj hadis je hasenun-garibun.[598]

2790. Ispričao nam je Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Ibn Lehi'a prenijevši od Amira b. Jahjaa sa ovim senedom **smisao sličan prethodnom hadisu.** Cedulja: komadić papira.

١٨. باب افْتِرَاق هَذه الْأُمَّة *

٢٧٩١. حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ حُرَيْث أَبُو عَمَّار أَخْبَرَنَا الْفَضْلُ بْنُ مُوسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرٍو عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **تَفَرَّقَت الْيَهُودُ عَلَى إِحْدَى وَسَبْعِينَ فِرْقَةً أَوِ اثْنَتَيْنِ وَسَبْعِينَ فِرْقَةً وَالنَّصَارَى مِثْلَ ذَلِكَ وَتَفْتَرِقُ أُمَّتِي عَلَى ثَلَاث وَسَبْعِينَ فِرْقَةً**. وَفِي الْبَاب عَنْ سَعْدٍ وَعَبْدِ اللَّهِ ابْنِ عَمْرٍو وَعَوْفِ بْنِ مَالِكٍ. حَدِيثُ أَبِي هُرَيْرَةَ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

---

[595] U Ibn Madžinoj predaji ovog hadisa stoji: "Bit će pozvana osoba od mog umeta pred svim stvorenjima na Sudnjem danu..."

[596] To su registri u kojima su zabilježena njegova djela. U njima su bila upisana uglavnom njegova loša djela pošto dobrih, očito, nije ni imao. Kasnije će se pronaći ta cedulja u kojoj je upisano da je svjedočio da je samo Allah Bog i da je Muhammed Njegov rob i poslanik.

[597] Očito se ovdje radi o osobi koja je cijeli život bila nevjernik i radila loša djela, a onda je pred samu smrt izgovorila Kelime-i šehadet. Prema tome, to bi joj moglo biti prvo dobro djelo koje je uradila, i kako tvrdi Ali el-Kari, prvi Šehadet koji je izgovorila, a islam briše sve ono što je osoba dok je bila nevjernik činila.

[598] Bilježe ga i Ibn Madže i El-Bejheki u *Sunenima*, Ibn Hibban u *Sahihu* i Hakim u *Mustedreku*. Hakim tvrdi da je ovaj hadis vjerodostojan prema kriterijima Muslima.

٢٧٩٢. حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ أَخْبَرَنَا أَبُو دَاوُدَ الْحَفَرِيُّ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ زِيَادِ بْنِ أنعم الْأَفْرِيقِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **لَيَأْتِيَنَّ عَلَى أُمَّتِي مَا أَتَى عَلَى بَنِي إِسْرَائِيلَ حَذْوَ النَّعْلِ بِالنَّعْلِ حَتَّى إِنْ كَانَ مِنْهُمْ مَنْ أَتَى أُمَّهُ عَلَانِيَةً لَكَانَ فِي أُمَّتِي مَنْ يَصْنَعُ ذَلِكَ. وَإِنَّ بَنِي إِسْرَائِيلَ تَفَرَّقَتْ عَلَى ثِنْتَيْنِ وَسَبْعِينَ مِلَّةً وَتَفْتَرِقُ أُمَّتِي عَلَى ثَلَاثٍ وَسَبْعِينَ مِلَّةً كُلُّهُمْ فِي النَّارِ إِلَّا مِلَّةً وَاحِدَةً. قَالُ مَنْ هِيَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: مَا أَنَا عَلَيْهِ وَأَصْحَابِي.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ مُفَسَّرٌ. لَا نَعْرِفُهُ مِثْلَ هَذَا إِلَّا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ*

٢٧٩٣. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَرَفَةَ أَخْبَرَنَا إِسْمَعِيلُ بْنُ عَيَّاشٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي عَمْرٍو السَّيْبَانِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الدَّيْلَمِيِّ قَالَ: سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَمْرٍو يَقُولُ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: **إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ خَلَقَ خَلْقَهُ فِي ظُلْمَةٍ فَأَلْقَى عَلَيْهِمْ مِنْ نُورِهِ فَمَنْ أَصَابَهُ مِنْ ذَلِكَ النُّورِ اهْتَدَى وَمَنْ أَخْطَأَهُ ضَلَّ. فَلِذَلِكَ أَقُولُ جَفَّ الْقَلَمُ عَلَى عِلْمِ اللَّهِ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ *

٢٧٩٤. حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ أَخْبَرَنَا أَبُو أَحْمَدَ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي إِسْحَقَ عَنْ عَمْرِو بْنِ مَيْمُونٍ عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **أَتَدْرِي مَا حَقُّ اللَّهِ عَلَى الْعِبَادِ؟ فَقُلْتُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ. قَالَ: فَإِنَّ حَقَّهُ عَلَيْهِمْ أَنْ يَعْبُدُوهُ وَلَا يُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا. قَالَ: أَتَدْرِي مَا حَقُّهُمْ عَلَى اللهِ إِذَا فَعَلُوا ذَلِكَ؟ قَالَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ. قَالَ: أَنْ لَا يُعَذِّبَهُمْ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ رُوِيَ مِنْ غَيْرِ وَجْهٍ عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ *

٢٧٩٥. حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ أَخْبَرَنَا أَبُو دَاوُدَ أنبأنا شُعْبَةُ عَنْ حَبِيبِ بْنِ أَبِي ثَابِتٍ وَعَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ رُفَيْعٍ وَالْأَعْمَشِ، كُلُّهُمْ سَمِعُوا زَيْدَ بْنَ وَهْبٍ عَنْ أَبِي ذَرٍّ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **أَتَانِي جِبْرِيلُ فَبَشَّرَنِي أَنَّهُ مَنْ مَاتَ لَا يُشْرِكُ بِاللَّهِ شَيْئًا دَخَلَ الْجَنَّةَ. قُلْتُ: وَإِنْ زَنَى وَإِنْ سَرَقَ؟ قَالَ: نَعَمْ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَفِي الْبَابِ عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ *

18. O razjedinjenju ovog ummeta

2791. ISPRIČAO NAM JE Husejn b. Hurejs Ebu Ammar; kaže: Obavijestio nas je Fadl b. Musa prenijevši od Muhammeda b. Amra, on od Ebu Selemea, a on od Ebu Hurejrea, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"Jevreji su se razjedinili na sedamdeset i jednu ili na sedamdeset i dvije grupe kršćani isto tako, a moji sljedbenici će se razdijeliti na sedamdeset i tri grupe."**[599]

---

[599] Ebu Mensur Abdul-Kahir b. Tahir et-Temimi je, komentarišući ovaj hadis, napisao cijelu knjigu. U njoj, na jednome mjestu, on tvrdi da Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve

O ovoj temi preneseni su hadisi i od Sa'da, Abdullaha b. Amra i Avfa b. Malika. Ebu Hurejreov hadis je hasenun-sahihun.[600]

2792. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Obavijestio nas je Ebu Davud el-Haferi[601] prenijevši od Sufjana, on od Abdur-Rahmana b. Zijada b. En'ama el-Efrikija, on od Abdullaha b. Jezida, a on od Abdullaha b. Amra koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Doći će vrijeme kada će moji sljedbenici raditi ono što su radili Israilićani i** (po svom ponašanju će toliko ličiti na njih) **kao što liči sandala na sandalu. Ukoliko među njima bude onih koji su javno činili blud s majkom, i među mojim sljedbenicima će biti onih koji će to činiti! Israilićani su se razdijelili na sedamdeset i dvije grupe, a moji sljedbenici će se razdijeliti na sedamdeset i tri grupe! Sve će one u Džehennem osim jedne. Koja je ta, Allahov Poslaniče?, upitaše prisutni. On reče: "To je ona koja će slijediti ono na čemu sam ja i moji ashabi."**

Ovaj hadis je hasenun-garibun[602] i mufesserun (objašnjen). Poznat nam je samo u ovoj formi.

2793. ISPRIČAO NAM JE Hasan b. Arefe; kaže: Obavijestio nas je Ismail b. Ajjaš prenijevši od Jahjaa b. Ebu Amra eš-Šejbanija,[603] on od Abdullaha b. Dejlemija,[604] koji je kazao: Čuo sam Abdullaha b. Amra kada veli: Čuo sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada kaže: **"Allah Uzvišeni je Svoja stvorenja** (ljude i džine) **stvorio u tami, a onda je na njih bacio nešto od Svoga svjetla. Koga god je** (od njih) **obasjalo to svjetlo, on će krenuti ispravnim putem, a koga nije, on će zalutati. Zbog toga i kažem: Pera su osušena** (nakon što je ispisano) **ono što Allah zna** (i što je zauvijek odredio)." Ovaj hadis je hasenun.[605]

---

sellem, ovim hadisom nije mislio na grupe koje će se međusobno razići u domenu šeriatsko-pravnih pitanja, nego je mislio na grupe koje će se međusobno razići u domenu apologetike i poimanja istine.

[600] Bilježe ga i Ebu Davud, El-Nesai i Ibn Madže u *Sunenima* i Hakim u *Mustedreku*. Hakim također smatra da je ovaj hadis vjerodostojan.

[601] Ebu Davud Omer b. Sa'd b. Ubejd el-Haferi je bio pouzdan prenosilac hadisa i pobožan čovjek. Pripadao je devetoj generaciji.

[602] Bilježi ga i Hakim u *Mustedreku*. U senedu ovog hadisa je Abdur-Rahman b. Zijad el-Efriki, koji je slab prenosilac hadisa.

[603] Jahja b. Ebu Amr eš-Šejbani Ebu Zur'a el-Himsi je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je šestoj generaciji.

[604] Abdullah b. Fejruz ed-Dejlemi Dahhakov brat, pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je generaciji starijih tabi'ina. Neki ga učenjaci smatraju i ashabom.

[605] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Ibn Hibban u *Sahihu* i Hakim u *Mustedreku*. Hakim ga smatra vjerodostojnim hadisom.

2794. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Obavijestio nas je Ebu Ahmed[606]; kaže: Nas je obavijestio Sufjan prenijevši od Ebu Ishaka, on od Amra b. Mejmuna, a on od Muaza b. Džebela, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Da li znaš kakvo je Allahovo pravo kod robova?" Rekoh: Allah i Njegov Poslanik najbolje znaju, a on reče: "Njegovo pravo je, kod njih, da Mu robuju i da Mu ništa ne smatraju ravnim." Potom upita: "A znaš li kakvo je njihovo pravo kod Allaha, ukoliko budu tako postupali?" Allah i Njegov Poslanik najbolje znaju, reče, a on će na to: "Njihovo je pravo da ih ne kazni."**

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[607] Prenesen je sa više seneda od Muaza b. Džebela.

2795. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Obavijestio nas je Ebu Davud; kaže: saopćio nam je Šu'be prenijevši od Habiba b. Ebu Sabita[608], Abdul-Aziza b. Rufej'a i A'meša da su čuli Zejda b. Vehba kako prenosi od Ebu Zerra da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Došao mi je Džibril i donio mi radosnu vijest da će svako ko umre, a nije Allahu ništa smatrao ravnim, ući u Džennet." Rekoh: Pa makar učinio blud i ukrao?" Da", reče on."**[609]

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[610] O ovoj temi prenesen je hadis i od Ebu Derdaa.

---

[606] Ebu Ahmed Abdullah b. Zubejr b. Amr b. Dirhem el-Esedi ez-Zubejri el-Kufi, pouzdan je i siguran prenosilac hadisa. Pripadao je devetoj generaciji. Prilikom prenošenja hadisa od Es-Sevrija griješio je.

[607] Bilježe ga u *El-Kutubus-sitte* svi osim Ibn Madžea.

[608] Habib b. Ebu Sabit b. Kajs, neki vele Hind, b. Dinar el-Esedi Ebu Jahja el-Kufi, pouzdan je prenosilac hadisa i šeri'atski pravnik. Pripadao je trećoj generaciji. Puno je prenosio mursel i mudelles hadise.

[609] Ovaj hadis je dokaz da niko od onih koji budu vjerovali u jednog i jedinog Allaha i u Muhammeda kao posljednjeg Njegovog poslanika neće vječito boraviti u Džehennemu, pa makar činili i teške grijehe.

[610] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima.*

أبواب الْعِلْمِ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ *

١ . بَاب إِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِعَبْدٍ خَيْرًا فَقَّهَهُ فِي الدِّينِ *

٢٧٩٦ . حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حُجْرٍ أَخْبَرَنَا إِسْمَعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ أخبرني عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَعِيدِ بْنِ أَبِي هِنْدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **مَنْ يُرِدِ اللَّهُ بِهِ خَيْرًا يُفَقِّهْهُ فِي الدِّينِ**. وَفِي الْبَاب عَنْ عُمَرَ وَأَبِي هُرَيْرَةَ وَمُعَاوِيَةَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog:

POGLAVLJA O NAUCI

od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem

1. Kada Allah hoće nekom dobro, uputi ga da shvati vjeru

2796. ISPRIČAO NAM JE Ali b. Hudžr; kaže: Obavijestio nas je Ismail b. Džafer; kaže: Mene je obavijestio Abdullah b. Seid b. Ebu Hind prenijevši od svoga oca, a on od Ibn Abbasa da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"Kome Allah hoće dobro uputi ga da shvati i razumije vjeru** (islam)."[611]

O ovoj temi preneseni su hadisi i od Omera, Ebu Hurejrea i Muavije. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[612]

٢ . بَاب فَضْلِ طَلَبِ الْعِلْمِ *

٢٧٩٧ . حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ أَخْبَرَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **مَنْ سَلَكَ طَرِيقًا يَلْتَمِسُ فِيهِ عِلْمًا سَهَّلَ اللَّهُ لَهُ طَرِيقًا إِلَى الْجَنَّةِ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ *

٢٧٩٨ . حَدَّثَنَا نَصْرُ بْنُ عَلِيٍّ أَخْبَرَنَا خَالِدُ بْنُ يَزِيدَ الْعَتَكِيُّ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ الرَّازِيِّ عَنِ الرَّبِيعِ بْنِ أَنَسٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **مَنْ خَرَجَ فِي طَلَبِ الْعِلْمِ كَانَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ حَتَّى يَرْجِعَ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. وَرَوَاهُ بَعْضُهُمْ فَلَمْ يَرْفَعْهُ *

---

[611] Tj. omogućit će mu da shvati vjeru i upozna njene propise.

[612] Bilježi ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu.*

٢٧٩٩. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ حُمَيْدٍ الرَّازِيُّ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُعَلَّى أَخْبَرَنَا زِيَادُ بْنُ خَيْثَمَةَ عَنْ أَبِي دَاوُدَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَخْبَرَةَ عَنْ سَخْبَرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **مَنْ طَلَبَ الْعِلْمَ كَانَ كَفَّارَةً لِمَا مَضَى**. هَذَا حَدِيثٌ ضَعِيفُ الْإِسْنَادِ . أَبُو دَاوُد اسمه نفيع الاعميَ يُضَعَّفُ فِي الْحَدِيثِ. وَلَا نَعْرِفُ لِعَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَخْبَرَةَ كَبِيرَ شَيْءٍ وَلَا لِأَبِيهِ *

2. O vrijednosti traženja nauke

2797. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Obavijestio nas je Ebu Usama prenijevši od A'meša, on od Ebu Saliha, a on od Ebu Hurejrea, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Ko krene na put da bi tražio nauku, Allah će mu time olakšati put u Džennet."** [613] Ovaj hadis je hasenun.[614]

2798. ISPRIČAO NAM JE Nasr b. Ali; kaže: Obavijestio nas je Halid b. Jezid el-Ateli[615] prenijevši od Ebu Džafera er-Razija, on od Rebi'a b. Enesa, a on od Enesa b. Malika, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Ko krene** (od kuće) **da traži nauku, on je na Allahovu Putu sve dok se ne vrati."**[616] Ovaj hadis je hasenun-garibun.[617] Neki su ga prenijeli kao mevkuf hadis.

2799. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Humejd er-Razi; kaže: Obavijestio nas je Muhammed b. Mualla; kaže: Nas je obavijestio Zijad b. Hajseme prenijevši od Ebu Davuda, on od Abdullaha b. Sahberea, on od Sahberea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: **"Ko bude tražio nauku, to će mu biti iskup za grijehe koje je do tada počinio."**[618]

---

[613] Ovaj hadis je dokaz da je preporučeno otići od kuće s ciljem traženja nauke. Mnogi su velikani odlazili od kuće da traže nauku. Musa, a.s, je otišao Hidru da bi ga poučio onome čemu je on bio poučen. Uzvišeni Allah u suri *El-Kehf*, u 66. ajetu, veli: "Mogu li da te pratim - upita ga Musa -, ali da me poučiš onome čemu si ti ispravno poučen?" Džabir b. Abdullah je putovao mjesec dana da bi došao do Abdullaha b. Kajsa kako bi provjerio samo jedan hadis koji mu je od njega prenesen. El-Buhari, Muslim, Ebu Davud, Et-Tirmizi, El-Nesai, Ibn Madže i drugi učenjaci su godine proveli izvan svoga mjesta tražeći nauku.

[614] Bilježi ga i Muslim u *Sahihu* ali u nešto dužem obliku.

[615] Halid b. Jezid el-Ezdi el-Ateli el-Basri bio je iskren prenosilac hadisa, ali je, prilikom prenošenja hadisa, pravio previde. Pripadao je osmoj generaciji.

[616] Da bi se osoba koja ode od kuće da traži nauku tretirala na Allahovu Putu, uvjet je da nauku traži u ime Allaha.

[617] Bilježi ga i Ed-Darimi u *Sunenu*.

[618] Abdur-Rahman el-Mubarekfori veli: Ko bude tražio islamsku nauku.

Sened ovog hadisa je slab[619]. Ebu Davuda, koji se zvao Nufej' el-A'ma, smatrali su slabim prenosiocem hadisa. Nije nam poznato da su Abdullah b. Sahbere i njegov otac prenijeli puno hadisa.

٣. بَاب مَا جَاءَ فِي كِتْمَانِ الْعِلْمِ *

٢٨٠٠. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ بُدَيْلِ بْنِ قُرَيْشٍ الْيَامِيُّ الْكُوفِيُّ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ نُمَيْرٍ عَنْ عُمَارَةَ بْنِ زَاذَانَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ عَطَاءٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **مَنْ سُئِلَ عَنْ عِلْمٍ عَلِمَهُ ثُمَّ كَتَمَهُ أُلْجِمَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِلِجَامٍ مِنْ نَارٍ**. وَفِي الْبَاب عَنْ جَابِرٍ وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو. حَدِيثُ أَبِي هُرَيْرَةَ حَدِيثٌ حَسَنٌ *

3. O skrivanju znanja

2800. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Budejl b. Kurejš el-Jami el-Kufi; kaže: Obavijestio nas je Abdullah b. Numejr prenijevši od Umarea b. Zazana[620], on od Alija b. Hakema,[621] on od Ataa[622], a on od Ebu Hurejrea, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Ko bude upitan za nešto** (iz oblasti vjere), **a što mu je poznato, pa to prikrije, bit će mu na Sudnjem danu stavljena uzda od vatre."**

O ovoj temi preneseni su hadisi i od Džabira i Abdullaha b. Amra. Ebu Hurejreov hadis je hasenun.[623]

٤. بَاب مَا جَاءَ فِي الاسْتِيصَاءِ بِمَنْ طَلَبَ الْعِلْمَ *

٢٨٠١. حَدَّثَنَا سُفْيَانُ بْنُ وَكِيعٍ أَخْبَرَنَا أَبُو دَاوُدَ الْحَفَرِيُّ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ أَبِي هَارُونَ قَالَ: كُنَّا نَأْتِي أَبَا سَعِيدٍ فَيَقُولُ: مَرْحَبًا بِوَصِيَّةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. إِنَّ النبِيَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **إِنَّ النَّاسَ لَكُمْ تَبَعٌ وَإِنَّ رِجَالًا يَأْتُونَكُمْ مِنْ أَقْطَارِ الْأَرْضِ يَتَفَقَّهُونَ فِي الدِّينِ. فَإِذَا أَتَوْكُمْ فَاسْتَوْصُوا بِهِمْ خَيْرًا**. قَالَ عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ: كَانَ شُعْبَةُ يُضَعِّفُ أَبَا هَارُونَ الْعَبْدِيَّ. قَالَ

---

[619] Bilježi ga i Ed-Darimi u *Sunenu*.

[620] Umare b. Zazan es-Sajdelani Ebu Seleme el-Basri je iskren prenosilac, koji je prilikom prenošenja hadisa puno griješio. Pripadao je sedmoj generaciji.

[621] Ali b. Hakem el-Bunani Ebu Hakem el-Basri pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je petoj generaciji. El-Ezdi ga je bez ikakva dokaza ocijenio slabim ravijom.

[622] Ata b. Ebu Rebbah el-Kureši el-Mekki je pouzdan prenosilac hadisa i šeri'atski pravnik. Pripadao je trećoj generaciji. Mnogo je prenosio mursel-hadise.

[623] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Ebu Davud i El-Nesai u *Sunenima* te Hakim u *Mustedreku*. Hakim veli da je ovaj hadis vjerodostojan.

يَحْيَى: وَمَا زَالَ ابْنُ عَوْنٍ يَرْوِي عَنْ أَبِي هَارُونَ الْعَبْدِيِّ حَتَّى مَاتَ. وَأَبُو هَارُونَ اسْمُهُ عُمَارَةُ بْنُ جُوَيْنٍ *

٢٨٠٢. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا نُوحُ بْنُ قَيْسٍ عَنْ أَبِي هَارُونَ الْعَبْدِيِّ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: يَأْتِيكُمْ رِجَالٌ مِنْ قِبَلِ الْمَشْرِقِ يَتَعَلَّمُونَ. فَإِذَا جَاءُوكُمْ فَاسْتَوْصُوا بِهِمْ خَيْرًا. قَالَ: فَكَانَ أَبُو سَعِيدٍ إِذَا رَآنَا قَالَ: مَرْحَبًا بِوَصِيَّةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. وَ هَذَا حَدِيثٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ أَبِي هَارُونَ الْعَبْدِيِّ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ *

4. O činjenju dobra onima koji traže nauku

2801. ISPRIČAO NAM JE Sufjan b. Veki'; kaže: Obavijestio nas je Ebu Davud el-Hafri prenijevši od Sufjana[624], on od Ebu Haruna[625], koji je kazao: Mi bismo odlazili kod Ebu Seida, a on bi govorio: Dobro mi došla oporuka Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.[626] Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: **"Zaista će vas ljudi slijediti i dolazit će vam sa svih strana, da bi naučili o vjeri. Zato, kada vam dođu, učinite im** (što je za njih) **dobro[627]."**

Alija b. Abdullah veli da je Jahja b. Seid[628] kazao: Šu'be je Ebu Haruna el-Abdija smatrao slabim prenosiocem hadisa. Jahja veli: Ibn Avn[629] je sve do smrti hadise prenosio od Ebu Haruna el-Abdija. Ebu Harunu je ime Umare b. Džuvejn.

2802. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Nuh b. Kajs prenijevši od Ebu Haruna el-Abdija, on od Ebu Seida el-Hudrija, a on da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"Dolazit će vam ljudi sa istoka da uče od vas. Pa kada vam dođu, vi im učinite dobro."**[630]

---

[624] Sufjan es-Sevri.

[625] Ebu Harun Umare b. Džuvejn el-Abdi je ravija koga su hadiski učenjaci uglavnom odbacili. Neki su ga smatrali lažovom. Pripadao je četvrtoj generaciji.

[626] Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je oporučio da se lijepo dočekaju oni koji će dolaziti da traže nauku, da se sa njima lijepo postupa i da se pouče onome što će biti za njih dobro. Dakle, da se poučavaju propisima vjere.

[627] Tj. budite sa njima strpljivi i podučite ih korisnom znanju.

[628] Jahja b. Seid el-Kattan.

[629] Abdullah b. Avn b. Irtiban Ebu Avn el-Basri pouzdan je i siguran prenosilac hadisa. Pripadao je šestoj generaciji.

[630] Pa kada vam dođu, vi im recite: Dobro nam došla oporuka Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, preporučite im i naučite ih onom što je za njih dobro.

On (Ali b. Abdullah[631]) veli: Ebu Seid bi kada bi nas ugledao rekao: Dobro mi došla oporuka Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem,. Ovaj hadis nam je poznat samo preko Ebu Haruna el-Abdija[632] od Ebu Seida el-Hudrija.

٥. بَاب مَا جَاءَ فِي ذَهَابِ الْعِلْمِ *

٢٨٠٣. حَدَّثَنَا هَارُونُ بْنُ إِسْحَقَ الْهَمْدَانِيُّ أَخْبَرَنَا عَبْدَةُ بْنُ سُلَيْمَانَ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **إِنَّ اللَّهَ لَا يَقْبِضُ الْعِلْمَ انْتِزَاعًا يَنْتَزِعُهُ مِنَ النَّاسِ، وَلَكِنْ يَقْبِضُ الْعِلْمَ بِقَبْضِ الْعُلَمَاءِ . حَتَّى إِذَا لَمْ يَتْرُكْ عَالِمًا اتَّخَذَ النَّاسُ رُءُوسًا جُهَّالًا فَسُئِلُوا فَأَفْتَوْا بِغَيْرِ عِلْمٍ فَضَلُّوا وَأَضَلُّوا** . وَفِي الْبَاب عَنْ عَائِشَةَ وَزِيَادِ بْنِ لَبِيدٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ رَوَى هَذَا الْحَدِيثَ الزُّهْرِيُّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو وَعَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِثْلَ هَذَا *

٢٨٠٤. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنبأنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنِي مُعَاوِيَةُ بْنُ صَالِحٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ جُبَيْرِ بْنِ نُفَيْرٍ عَنْ أَبِيهِ جُبَيْرِ بْنِ نُفَيْرٍ عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ قَالَ: **كُنَّا مَعَ النبي صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَشَخَصَ بِبَصَرِهِ إِلَى السَّمَاءِ ثُمَّ قَالَ: هَذَا أَوَانُ يُخْتَلَسُ الْعِلْمُ مِنَ النَّاسِ حَتَّى لَا يَقْدِرُوا مِنْهُ عَلَى شَيْءٍ. فَقَالَ زِيَادُ بْنُ لَبِيدٍ الْأَنْصَارِيُّ: كَيْفَ يُخْتَلَسُ مِنَّا وَقَدْ قَرَأْنَا الْقُرْآنَ فَوَاللَّهِ لَنَقْرَأَنَّهُ وَلَنُقْرِئَنَّهُ نِسَاءَنَا وَأَبْنَاءَنَا؟ فَقَالَ: ثَكِلَتْكَ أُمُّكَ يَا زِيَادُ إِنْ كُنْتُ لَأَعُدُّكَ مِنْ فُقَهَاءِ أَهْلِ الْمَدِينَةِ. هَذِهِ التَّوْرَاةُ وَالْإِنْجِيلُ عِنْدَ الْيَهُودِ وَالنَّصَارَى فَمَاذَا تُغْنِي عَنْهُمْ. قَالَ جُبَيْرٌ: فَلَقِيتُ عُبَادَةَ بْنَ الصَّامِتِ فَقُلْتُ أَلَا تَسْمَعُ إِلَى مَا يَقُولُ أَخُوكَ أَبُو الدَّرْدَاءِ؟ فَأَخْبَرْتُهُ بِالَّذِي قَالَ أَبُو الدَّرْدَاءِ. قَالَ: صَدَقَ أَبُو الدَّرْدَاءِ إِنْ شِئْتَ لَأُحَدِّثَنَّكَ بِأَوَّلِ عِلْمٍ يُرْفَعُ مِنَ النَّاسِ الْخُشُوعُ. يُوشِكُ أَنْ تَدْخُلَ مَسْجِدَ الْجَامِعِ فَلَا تَرَى فِيهِ رَجُلًا خَاشِعًا**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. وَمُعَاوِيَةُ بْنُ صَالِحٍ ثِقَةٌ عِنْدَ أَهْلِ الْحَدِيثِ. وَلَا نَعْلَمُ أَحَدًا تَكَلَّمَ فِيهِ غَيْرَ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ الْقَطَّانِ. وَقَدْ رُوِيَ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ صَالِحٍ نَحْوُ هَذَا. وَرَوَى بَعْضُهُمْ هَذَا الْحَدِيثَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ جُبَيْرِ بْنِ نُفَيْرٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَوْفِ بْنِ مَالِكٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ *

---

631 Ali b. Abdullah b. Medini je Buharijev i Tirmizijev učitelj.

632 Bilježi ga i Ibn Madže u *Sunenu.* Ovaj hadis je slab jer je u njegovu senedu Ebu Harun Umare b. Džuvejn el-Abdi koji je, po mišljenju hadiskih učenjaka, slab prenosilac hadisa.

5. O nestanku znanja

2803. ISPRIČAO NAM JE Harun b. Ishak el-Hemdani; kaže: Obavijestio nas je Abde b. Sulejman prenijevši od Hišama b. Urvea, on od svoga oca, a on od Abdullaha b. Amra b. Asa, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "**Allah neće podići znanje tako što će ga istrgnuti iz glava ljudi, nego će ga podići tako što će dati da pomru učeni ljudi, pa kada ne bude uleme ljudi, će se prikloniti neukima, pitati ih o nečemu, a oni će im odgovore davati bez ikakva znanja. Na taj način će i sebe i njih voditi u zabludu.**"

O ovoj temi preneseni su hadisi i od Aiše i Zijada b. Lebida. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[633] Ovaj je hadis Ez-Zuhri prenio od Urvea, a on od Abdullaha b. Amra i od Urvea, on od Aiše, a ona od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, slično ovome.

2804. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Abdur-Rahman; kaže: saopćio nam je Abdullah b. Salih; kaže: Ispričao mi je Muavija b. Salih, prenijevši od Abdur-Rahmana b. Džubejra b. Nufejra, on od svoga oca Džubejra b. Nufejra, a on da je Ebu Derda kazao: "**Bili smo sa Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, kada podiže pogled u nebesa, a potom reče: "Ovo je vrijeme u kome će biti istrgnuto znanje od ljudi i oni tu neće moći ništa učiniti.**"[634] (Čuvši to), **Zijad b. Lebid el-Ensari reče: Kako će biti od nas istrgnuto kada učimo Kur'an, a, tako mi Allaha, i ubuduće ćemo ga učiti i poučavati naše žene i sinove?**[635] **On reče: "Jadan ne bio, Zijade, ja sam tebe smatrao jednim od fakiha** (šeri'atskih pravnika) **Medine! Zar Tevrat i Indžil nisu kod Jevreja i kršćana, i kakva im je korist?"**[636] **Džubejr reče: Sreo sam** (nakon toga) **Ubadea b. Samita i rekao mu: Zar nisi čuo šta priča tvoj brat Ebu Derda? Ja ga obavijestih o onome što priča Ebu Derda, a on će na to: Istinu je rekao Ebu Derda. Ako želiš, ja ću ti reći šta će od ljudi prvo iščeznuti? Prvo će od njih iščeznuti skrušenost. Ubrzo će doći vrijeme kada u džamiji nećeš moći vidjeti ni jednu skrušenu osobu.**"

---

[633] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, El-Buhari i Muslim u *Sahihima* i Ibn Madže u *Sunenu*.

[634] Et-Tibi smatra da je Allahovu Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, tom prilikom otkriveno da mu se bliži kraj života. Ovdje se pod *znanjem* misli na Objavu. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nagovještava da će ubrzo biti završena Objava i da će prestati silaziti.

[635] Dakle, kako će biti istrgnuto znanje kada će među nama ostati Kur'an.

[636] U Ibn Madžinoj predaji ovog hadisa od Zijada b. Lebida stoji: "...Zar i jevreji i kršćani ne čitaju Tevrat i Indžil, ali kakva korist kada ne žive u skladu sa njima?"

Ovaj hadis je hasenun-garibun. Po mišljenju hadiskih učenjaka, Muavija b. Salih je pouzdan prenosilac. Od učenjaka se o njemu negativno izrazio samo Jahja b. Seid el-Kattan. Od Muavija b. Saliha je preneseno slično ovome. Neki su učenjaci ovaj hadis prenijeli od Abdur-Rahmana b. Džubejra b. Nufejra, on od svoga oca, on od Avfa b. Malika, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

٦. بَاب مَا جَاءَ فِي مَنْ يَطْلُبُ بِعِلْمِهِ الدُّنْيَا *

٢٨٠٥. حَدَّثَنَا أَبُو الْأَشْعَثِ أَحْمَدُ بْنُ الْمِقْدَامِ الْعِجْلِيُّ الْبَصْرِيُّ أَخْبَرَنَا أُمَيَّةُ بْنُ خَالِدٍ أَخْبَرَنَا إِسْحَقُ بْنُ يَحْيَى بْنِ طَلْحَةَ حَدَّثَنِي ابْنُ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: **مَنْ طَلَبَ الْعِلْمَ لِيُجَارِيَ بِهِ الْعُلَمَاءَ أَوْ لِيُمَارِيَ بِهِ السُّفَهَاءَ أَوْ يَصْرِفَ بِهِ وُجُوهَ النَّاسِ إِلَيْهِ أَدْخَلَهُ اللَّهُ النَّارَ.** هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. وَإِسْحَقُ بْنُ يَحْيَى بْنِ طَلْحَةَ لَيْسَ بِذَاكَ الْقَوِيِّ عِنْدَهُمْ. تُكُلِّمَ فِيهِ مِنْ قِبَلِ حِفْظِهِ *

٢٨٠٦. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ نَصْرِ بْنِ عَلِيٍّ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبَّادٍ الْهُنَائِيُّ أَخْبَرَنَا عَلِيُّ بْنُ الْمُبَارَكِ عَنْ أَيُّوبَ السَّخْتِيَانِيِّ عَنْ خَالِدِ بْنِ دُرَيْكٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **مَنْ تَعَلَّمَ عِلْمًا لِغَيْرِ اللَّهِ أَوْ أَرَادَ بِهِ غَيْرَ اللَّهِ فَلْيَتَبَوَّأْ مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ***

6. O onome ko svojim znanjem traži ovaj svijet

2805. ISPRIČAO NAM JE Ebul-Eš'as Ahmed b. Mikdam el-Idžli el-Basri; kaže: Obavijestio nas je Umejje b. Halid; kaže: Nas je obavijestio Ishak b. Jahja b. Talha; kaže: Ispričao mi je Ibn Ka'b b. Malik[637] prenijevši od svoga oca, koji je kazao: Čuo sam Allahova Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kada kaže: **"Ko bude tražio nauku kako bi se nadmetao sa ulemom, prepirao se sa ljudima kratke pameti i kako bi skrenuo pažnju ljudi na sebe, Allah će ga uvesti u Džehennem."**

Ovaj hadis je garibun.[638] Poznat nam je samo u ovoj formi. Ishak b. Jahja b. Talha, po mišljenju hadiskih učenjaka, nije tako jak prenosilac hadisa. Kritikovali su ga zbog lošeg pamćenja.

2806. ISPRIČAO NAM JE Ali b. Nasr b. Ali; kaže: Obavijestio nas je Muhammed b. Abbad el-Hunai[639]; kaže: Nas je obavijestio Ali b. Mubarek

[637] On je, po mišljenju El-Mubarekforija ili Abdur-Rahman b. Ka'b, ili Abdullah b. Ka'b. Obojica su tabi'ini i obojica su pouzdani prenosioci hadisa.

[638] Bilježi ga i Ibn Madže u *Sunenu* od Abdullaha b. Omera.

[639] Muhammed b. Abbad el- Hunai Ebu Abbad el-Basri je iskren prenosilac hadisa. Pripadao je devetoj generaciji.

prenijevši od Ejuba es-Sahtijanija, on od Halida b. Durejka[640], on od Ibn Omera, a on da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"Ko bude tražio nauku u ime nekoga drugog, a ne u ime Allaha, ili želio nečije drugo zadovoljstvo, a ne Allahovo[641], neka pripremi sebi mjesto u Džehennemu."**[642]

٧. بَاب فِي الْحَثِّ عَلَى تَبْلِيغِ السَّمَاعِ *

٢٨٠٧. حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ أَخْبَرَنَا أَبُو دَاوُدَ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ سُلَيْمَانَ مِنْ وَلَدِ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ قَال: سَمِعْتُ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ أَبَانَ بْنِ عُثْمَانَ يُحَدِّثُ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: خَرَجَ زَيْدُ بْنُ ثَابِتٍ مِنْ عِنْدِ مَرْوَانَ نِصْفَ النَّهَارِ. قُلْنَا مَا بَعَثَ إِلَيْهِ فِي هَذِهِ السَّاعَةِ إِلَّا لِشَيْءٍ سَأَلَهُ عَنْهُ. فقمنا فَسَأَلْنَاهُ. فَقَالَ نَعَمْ سَأَلَنَا عَنْ أَشْيَاءَ سَمِعْنَاهَا مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: **نَضَّرَ اللَّهُ امْرَأً سَمِعَ مِنَّا حَدِيثًا فَحَفِظَهُ حَتَّى يُبَلِّغَهُ غَيْرَهُ. فَرُبَّ حَامِلِ فِقْهٍ إِلَى مَنْ هُوَ أَفْقَهُ مِنْهُ. وَرُبَّ حَامِلِ فِقْهٍ لَيْسَ بِفَقِيهٍ.** وَفِي الْبَاب عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ وَمُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ وَجُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ وَأَبِي الدَّرْدَاءِ وَأَنَسٍ. حَدِيثُ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ حَدِيثٌ حَسَنٌ *

٢٨٠٨. حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ أَخْبَرَنَا أَبُو دَاوُدَ أَنْبَأَنَا شُعْبَةُ عَنْ سِمَاكِ بْنِ حَرْبٍ قَال: سَمِعْتُ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ يُحَدِّثُ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: **نَضَّرَ اللَّهُ امْرَأً سَمِعَ مِنَّا شَيْئًا فَبَلَّغَهُ كَمَا سَمِعَهُ. فَرُبَّ مُبَلِّغٍ أَوْعَى مِنْ سَامِعٍ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

7. O podsticaju da se ono što se čuje prenese i drugom

2807. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Obavijestio nas je Ebu Davud; kaže: Nas je obavijestio Šu'be; kaže: Mene je obavijestio Omer b. Sulejman, jedan od potomaka Omera b. Hattaba[643], i kazao: Čuo sam Abdur-Rahmana b. Ebana b. Osmana[644] kada priča od svoga oca[645] da

---

[640] Halid b. Durejk pouzdan je prenosilac hadisa. Prenio je puno mursel hadisa. Pripadao je trećoj generaciji.

[641] Ovdje se radi o izvjesnoj dilemi kod nekog od prenosilaca hadisa.

[642] Bilježi ga i Ibn Madže u *Sunenu* preko Muhammeda b. Abbada. U senedu ovoga hadisa je prekid pošto Halid b. Durejk nije vremenski zatekao Abdullaha b. Omera.

[643] To je Omer b. Sulejman b. Asim b. Omer b. Hattab. On je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je šestoj generaciji.

[644] Abdur-Rahman b. Eban b. Osman b. Affan el-Emevi el-Medeni je pouzdan prenosilac hadisa i pobožan čovjek. Pripadao je šestoj generaciji.

je kazao: Jednom prilikom je u pola dana od Mervana izišao Zejd b. Sabit. Rekosmo: Zbog čega li je kod njega došao baš u ovo vrijeme? Nije došao ni zbog čega drugog nego da ga nešto upita. Otišli smo kod njega i upitali ga o tome, a on reče: Da, pitali su me o nečemu što sam čuo od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Čuo sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada kaže: **"Podario Allah udoban život onome ko od nas čuje hadis pa ga upamti i prenese drugome! Mnogo je onih koji znanje prenesu onome ko ga od njih bolje shvata, a mnogo je i onih koji prenose znanje, a koji ga nedovoljno razumiju."**

O ovoj temi preneseni su hadisi i od Abdullaha b. Mes'uda, Muaza b. Džebela, Džubejra b. Mut'ima, Ebu Derdaa i Enesa. Zejd b. Sabitov hadis je hasenun.[646]

2808. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Obavijestio nas je Ebu Davud; kaže: saopćio nam je Šu'be prenijevši od Simaka b. Harba, koji je kazao: Čuo sam Abdur-Rahmana b. Abdullaha b. Mes'uda kada priča od svoga oca da je kazao: Čuo sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada je rekao: **"Podario Allah udoban život onome ko od nas nešto čuje pa ga prenese onako kako ga je čuo![647] Mnogo je onih kojima se prenese koji bolje upamte od onoga koji izravno čuje."** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[648]

٨. بَاب فِي تَعْظِيمِ الْكَذِبِ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ *

٢٨٠٩. حَدَّثَنَا أَبُو هِشَامٍ الرِّفَاعِيُّ أَخْبَرَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ عَيَّاشٍ أَخْبَرَنَا عَاصِمٌ عَنْ زِرٌّ عَنْ عَبْدِ اللَّه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **مَنْ كَذَبَ عَلَيَّ مُتَعَمِّدًا فَلْيَتَبَوَّأْ مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ** *

٢٨١٠. حَدَّثَنَا إِسْمَعِيلُ بْنُ مُوسَى الْفَزَارِيُّ ابْنُ ابِنْتِة السُّدِّيِّ أَخْبَرَنَا شَرِيكُ بْنُ عَبْدِ اللَّه عَنْ مَنْصُورِ بْنِ الْمُعْتَمِرِ عَنْ رِبْعِيِّ بْنِ حِرَاشٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِب قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا تَكْذِبُوا عَلَيَّ فَإِنَّهُ مَنْ كَذَبَ عَلَيَّ يَلِجُ فِي النَّارِ. وَفِي الْبَاب عَنْ أَبِي بَكْرٍ وَعُمَرَ وَعُثْمَانَ وَالزُّبَيْرِ وَسَعِيدِ بْنِ زَيْدٍ وَعَبْدِ اللَّه بْنِ عَمْرٍو وَأَنَسٍ وَجَابِرٍ وَابْنِ عَبَّاسٍ وَأَبِي سَعِيدٍ وَعَمْرِو بْنِ عَبَسَةَ وَعُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ

---

645 Ebana b. Osmana b. Affana el-Emevija Ebu Seida, neki vele Ebu Abdullaha, Medenija, koji je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je trećoj generaciji.

646 Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Ebu Davud, Ibn Madže i Ed-Darimi u *Sunenima*.

647 To znači: Podario Allah udoban život svakome ko od mene ili od mojih ashaba upamti hadis i prenese ga onako kako ga je čuo a da mu ništa ne doda ili da šta od njega oduzme.

648 Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Ibn Madže u *Sunenu* i Ibn Hibban u *Sahihu*. El-Menavi smatra da je sened ovoga hadisa vjerodostojan.

وَمُعَاوِيَةَ وَبُرَيْدَةَ وَأَبِي مُوسَى وَأَبِي أُمَامَةَ وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ وَالْمُقَنَّعِ وَأَوْسٍ الثَّقَفِيِّ. حَدِيثُ عَلِيٍّ بن أبي طالب حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. قَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ: مَنْصُورُ بْنُ الْمُعْتَمِرِ أَثْبَتُ أَهْلِ الْكُوفَـــةِ. و قَالَ وَكِيعٌ: لَمْ يَكْذِبْ رِبْعِيُّ بْنُ حِرَاشٍ فِي الْإِسْلَامِ كَذْبَةً *

٢٨١١. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا اللَّيْثُ بْنُ سَعْدٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّـــهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **مَنْ كَذَبَ عَلَيَّ ,حَسِبْتُ أَنَّهُ قَالَ مُتَعَمِّدًا , فَلْيَتَبَوَّأْ بَيْتَهُ مِنَ النَّارِ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ صَحِيحٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. مِنْ حَدِيثِ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَنَسٍ. وَقَدْ رُوِيَ هَذَا الْحَدِيثُ مِنْ غَيْـــرِ وَجْهٍ عَنْ أَنَسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ*

8. O opasnosti laži na Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem

2809. ISPRIČAO NAM JE Ebu Hišam er-Rifai; kaže: Obavijestio nas je Ebu Bekr b. Ajjaš; kaže: Nas je obavijestio Asim[649] prenijevši od Zirra[650], a on od Abdullaha[651] koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Ko na mene slaže[652] namjerno, neka pripremi sebi mjesto u Džehennemu."**

2810. ISPRIČAO NAM JE Ismail b. Musa el-Fezari b. Ibneti Es-Suddi; kaže: Obavijestio nas je Šerik b. Abdullah prenijevši od Mensura b. Mu'temira, on od Rib'ijja b. Hiraša, a on od Alije b. Ebu Taliba koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Ne lažite na mene, jer ko bude lagao na mene, ući će u Džehennem."**

O ovoj temi preneseni su hadisi i od Ebu Bekra, Omera, Osmana, Zubejra, Seida b. Zejda, Abdullaha b. Amra, Enesa, Džabira, Ibn Abbasa, Ebu Seida, Amra b. Abesea, Ukbea b. Amira, Muavije, Burejdea, Ebu Musaa, Ebu Umamea, Abdullaha b. Omera, Munka'a[653], i Evsa es-

---

[649] Asim b. Behdele b. Ebu Nedžud el-Esedi Ebu Bekr el-Kufi je iskren prenosilac hadisa, koji je prilikom prenošenja hadisa dosta pravio previde. On je poznati imam u kiraetu. Pripadao je šestoj generaciji.

[650] Zirr b. Hubejš b. Hubaše el-Esedi Ebu Merjem el-Kufi je pouzdan prenosilac hadisa. On je muhadrem, što znači, da je živio u Vjerovjesnikovo vrijeme, ali se sa njim nije susreo.

[651] Abdullaha b. Mes'uda, poznatog Vjerovjesnikovog, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba.

[652] Slagati na Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, po mišljenju El-Kermanija, znači pripisati mu ono što on nije rekao.

[653] Nuneka'a b. Husajn b. Jezid. Ibn Sa'd u djelu *Tabekatu ehli Basre*, spominje ga među ashabima.

Sekafija.[654] Hadis Alije b. Ebu Taliba je hasenun-sahihun.[655] Abdur-Rahman b. Mehdi veli: Mensur b. Mu'temir je jedan od najsigurnijih ravija među stanovnicima Kufe. Veki' veli: Rib'ijj b. Hiraš, otkako je primio islam, nije nikada slagao.

2811. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Lejs b. Sa'd prenijevši od Ibn Šihaba, a on od Enesa b. Malika, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Ko slaže na mene - mislim da je rekao: namjerno - neka pripremi sebi boravište u Džehennemu!"**

Ovaj hadis je, u ovoj formi, preko Zuhrija od Enesa b. Malika, hasenun-garibun-sahihun.[656] Ovaj hadis je sa više seneda prenesen od Enesa, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

٩. بَاب فِي مَنْ رَوَى حَدِيثًا وَهُوَ يَرَى أَنَّهُ كَذِبٌ *

٢٨١٢. حَدَّثَنَا بندار أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ حَبِيبِ بْنِ أَبِي ثَابِتٍ عَنْ مَيْمُونِ بْنِ أَبِي شَبِيبٍ عَنِ الْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **مَنْ حَدَّثَ عَنِّي حَدِيثًا وَهُوَ يَرَى أَنَّهُ كَذِبٌ فَهُوَ أَحَدُ الْكَاذِبِينَ.** وَفِي الْبَاب عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ وَسَمُرَةَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَرَوَى شُعْبَةُ عَنِ الْحَكَمِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي لَيْلَى عَنْ سَمُرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَذَا الْحَدِيثَ. وَرَوَى الْأَعْمَشُ وَابْنُ أَبِي لَيْلَى عَنِ الْحَكَمِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي لَيْلَى عَنْ عَلِيٍّ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. وَكَأَنَّ حَدِيثَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي لَيْلَى عَنْ سَمُرَةَ عِنْدَ أَهْلِ الْحَدِيثِ أَصَحُّ. قَالَ: سَأَلْتُ عَبْدَ اللَّه بْنَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَبَا مُحَمَّدٍ عَنْ حَدِيثِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ حَدَّثَ عَنِّي حَدِيثًا وَهُوَ يَرَى أَنَّهُ كَذِبٌ فَهُوَ أَحَدُ الْكَاذِبِينَ. قُلْتُ لَهُ: مَنْ رَوَى حَدِيثًا وَهُوَ يَعْلَمُ أَنَّ إِسْنَادَهُ خَطَأٌ أَيُخَافُ أَنْ يَكُونَ قَدْ دَخَلَ فِي حَدِيثِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. أَوْ إِذَا رَوَى النَّاسُ حَدِيثًا مُرْسَلًا فَأَسْنَدَهُ بَعْضُهُمْ أَوْ قَلَبَ إِسْنَادَهُ يَكُونُ قَدْ دَخَلَ فِي هَذَا الْحَدِيثِ؟ فَقَالَ: لَا. إِنَّمَا مَعْنَى هَذَا الْحَدِيثِ إِذَا رَوَى الرَّجُلُ حَدِيثًا وَلَا يُعْرَفُ لِذَلِكَ الْحَدِيثِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَصْلٌ فَحَدَّثَ بِهِ فَأَخَافُ أَنْ يَكُونَ قَدْ دَخَلَ فِي هَذَا الْحَدِيثِ *

[654] Ibn Dževzi tvrdi da je ove hadise o laži na Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, prenijelo 98 ashaba. Neki vele da ih je prenijelo oko dvije stotine ashaba, dok Ibn Dihje tvrdi da ih je prenijelo oko četiri stotine ashaba.
[655] *Bilježe ga u* El-Kutubus-sitte svi osim Ebu Davuda.
[656] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima*.

9. O onome ko prenese hadis, a sumnja da je lažan

2812. ISPRIČAO NAM JE Bundar; kaže: Obavijestio nas je Abdur-Rahman b. Mehdi; kaže: Nas je obavijestio Sufjan prenijevši od Habiba b. Ebu Sabita, on od Mejmuna b. Ebu Šebiba, on od Mugirea b. Šu'bea, a on da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"Ko prenese od mene hadis, u koji se sumnja da je lažan, i on je jedan od lažaca na mene."**

O ovoj temi preneseni su hadisi i od Alije b. Ebu Taliba i Semurea. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[657] Ovaj hadis je prenio Šu'be od Hakema, on od Abdur-Rahmana b. Ebu Lejla, on od Semurea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. A prenijeli su A'meš i Ibn Ebu Lejla od Hakema, on od Abdur-Rahmana b. Ebu Lejla, on od Alije, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Po mišljenju hadiskih učenjaka, vjerodostojniji je onaj hadis koji je prenio Abdur-Rahman b. Ebu Lejla od Semurea. (Et-Tirmizi) veli: Pitao sam Abdullaha b. Abdur-Rahmana Ebu Muhammeda[658] o Vjerovjesnikovu, sallallahu alejhi ve sellem, hadisu : "Ko prenese od mene hadis znajući da je lažan, on je jedan od onih koji lažu na mene", rekavši mu: Ko prenese hadis znajući da mu je sened pogrešan, treba li se za njega bojati da i on ne potpada pod spomenuti Vjerovjesnikov, sallallahu alejhi ve sellem, hadis? Ili, kada ljudi prenesu hadis kao mursel, pa mu neki spomenu potpun sened dok ga neki ispreturaju, da li će i oni potpasti pod ovaj hadis? On će na to: Ne, neće! Smisao tog hadisa se odnosi na onoga koji prenese hadis kome uopće ne pozna izvor, međutim, i pored toga, on ga i dalje prenosi. Za njega se bojim da će potpasti pod smisao ovog hadisa.

١٠. بَاب مَا نُهِيَ عَنْهُ أَنْ يُقَالَ عِنْدَ حَدِيث رَسُولُ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ *

٢٨١٣. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ مُحَمَّد بْنِ الْمُنْكَدرِ وَسَالم أَبِي النَّضْرِ عَنْ عُبَيْد اللَّه بْنِ أَبِي رَافِعٍ عَنْ أَبِي رَافِعٍ وَغَيْرِه رَفَعَهُ قَالَ: **لَا أُلْفِيَنَّ أَحَدَكُمْ مُتَّكِئًا عَلَى أَرِيكَته يَأْتِيه أَمْرٌ مِمَّا أَمَرْتُ بِه أَوْ نَهَيْتُ عَنْهُ فَيَقُولُ لَا أَدْرِي. مَا وَجَدْنَا فِي كِتَاب اللَّه اتَّبَعْنَاهُ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ. وَرَوَى بَعْضُهُمْ عَنْ سُفْيَانَ عَنِ ابْنِ الْمُنْكَدرِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُرْسَلًا. وَسَالِمٍ أَبِي النَّضْرِ عَنْ عُبَيْد اللَّه بْنِ أَبِي رَافِعٍ عَنْ أَبِيه عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. وَكَانَ ابْنُ عُيَيْنَةَ إِذَا رَوَى هَذَا الْحَدِيثَ عَلَى

---

[657] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Muslim u *Sahihu* i Ibn Madže u *Sunenu*.

[658] Abdullaha b. Abdur-Rahmana Ebu Muhammeda ed-Darimija, autora poznatog *Sunena*, jednog od svojih učitelja.

الانْفِرَادِ بَيَّنَ حَدِيثَ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ مِنْ حَدِيثِ سَالِمٍ أَبِي النَّضْرِ. وَإِذَا جَمَعَهُمَا رَوَى هَكَذَا وَأَبُو رَافِعٍ مَوْلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اسْمُهُ أَسْلَمُ *

٢٨١٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ أَخْبَرَنَا مُعَاوِيَةُ بْنُ صَالِحٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ جَابِرٍ اللَّخْمِيِّ عَنِ الْمِقْدَامِ بْنِ مَعْدِي كَرِبَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَلَا هَلْ عَسَى رَجُلٌ يَبْلُغُهُ الْحَدِيثُ عَنِّي وَهُوَ مُتَّكِئٌ عَلَى أَرِيكَتِهِ فَيَقُولُ: بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ كِتَابُ اللَّهِ فَمَا وَجَدْنَا فِيهِ حَلَالًا اسْتَحْلَلْنَاهُ وَمَا وَجَدْنَا فِيهِ حَرَامًا حَرَّمْنَاهُ. وَإِنَّ مَا حَرَّمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَمَا حَرَّمَ اللَّهُ. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ *

10. Šta je zabranjeno reći za hadis Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem

2813. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Sufjan b. Ujejne prenijevši od Muhammeda b. Munkedira i Salima Ebu Nadra, njih dvojica od Ubejdullaha b. Ebu Rafi'a, a on od Ebu Rafi'a i drugih, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"Neka nipošto neki od vas, kada do njega dopre nešto od onoga što sam ja naredio ili zabranio, zavalivši se u svoje sjedište, ne rekne: Ma, ne znam, mi ćemo slijediti** (samo) **ono što nađemo u Allahovoj Knjizi!"**[659]

Ovaj hadis je hasenun.[660] Neki su (ovaj hadis) od Sufjana, on od Ibn Munkedira, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i Salima Ebu Nadra od Ubejdullaha b. Ebu Rafi'a, on od svoga oca, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, prenijeli kao mursel. Zato bi Ibn Ujejne, ukoliko bi ove hadise prenosio pojedinačno, razdvojio hadis Muhammeda b. Munkedira od Hadisa Salima Ebu Nadra. A ukoliko bi ih prenosio skupa, prenio bi ih na ovaj način. Ebu Rafi' je bio Vjerovjesnikov, sallallahu alejhi ve sellem, štićenik, a zvao se Eslem.

2814. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Obavijestio nas je Abdur-Rahman b. Mehdi; kaže;: Nas je obavijestio Muavija b. Salih prenijevši od Hasana b. Džara el-Lahmija, a on od Mikdama b.

---

[659] Danas u svijetu ima onih koji sebe nazivaju sljedbenicima Kur'ana (ehlul-Kur'an) i koji za sebe kažu da će slijediti samo ono što nađu u Kur'anu ignorirajući time hadis Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Oni koji tako misle, zapravo ne slijede ni Kur'an. Uzvišeni Allah u suri *El-Hašr*, 7. ajet kaže: "Ono što vam Poslanik da to uzmite, a ono što vam zabrani, ostavite..." Bilježi Ed-Darimi u *Sunenu* od Jahjaa b. Kesira da je kazao: "Džibril je Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem, silazio sa sunnetom kao što mu je silazio i sa Kur'anom."

[660] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Ebu Davud i Ibn Madže u *Sunenima* te El-Bejheki u djelu *Delailun-nubuvveti*.

Ma'dikeriba, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Uistinu će pogriješiti svaka osoba do koje od mene dopre hadis, a ona, zavalivši se u svoje sjedište, rekne: Pred nama i pred vama je Allahova Knjiga, pa što u njoj nađemo da je dopušteno, držat ćemo dopuštenim, a što u njoj nađemo da je zabranjeno, držat ćemo zabranjenim. Uistinu je sve ono što je zabranio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, poput onoga što je Allah zabranio** (u Kur'anu)." Ovaj hadis je u ovoj formi garibun.[661]

١١. بَاب فِي كَرَاهِيَةِ كِتَابَةِ الْعِلْمِ *

٢٨١٥. حَدَّثَنَا سُفْيَانُ بْنُ وَكِيعٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عن أبيه عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي سَعِيدِ الْخُدْرِيِّ قَالَ: اسْتَأْذَنَّا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْكِتَابَةِ فَلَمْ يَأْذَنْ لَنَا. وَقَدْ رُوِيَ هَذَا الْحَدِيثُ مِنْ غَيْرِ هَذَا الْوَجْهِ أَيْضًا عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ. رَوَاهُ هَمَّامٌ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ *

11. O pokuđenosti pisanja hadisa (u početku Objave)

2815. ISPRIČAO NAM JE Sufjan b. Veki'; kaže: Obavijestio nas je Ibn Ujejne prenijevši od Zejda b. Eslema, on od svoga oca, on od Ataa b. Jesara, a on da je Ebu Seid kazao: **"Tražili smo od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, dozvolu u pogledu pisanja[662] pa nam nije dozvolio."**

Ovaj hadis je također prenesen i sa drugim senedom od Zejda b. Eslema. Prenio ga je Hemmam od Zejda b. Eslema.[663]

---

[661] Bilježe ga i Ebu Davud, Ibn Madže i Ed-Darimi u *Sunenima*.

[662] Tražili smo dozvolu od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u pogledu zapisivanja hadisa pa nam nije dozvolio. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je u početku zabranio pisanje hadisa. Muslim u *Sahihu* bilježi od Ebu Seida da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Ne pišite od mene ništa, osim Kur'ana!" U jednoj predaji ovog hadisa stoji: Ko napiše nešo osim Kur'ana, neka to pobriše." Hadiski učenjaci navode više razloga zbog kojih je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u početku bio zabranio pisanje hadisa. Evo nekih od njih: a) učinio je to iz bojazni da se hadis ne bi pomješao sa Kur'anom, pošto se u to vrijeme Kur'an zapisivao a ljudi još nisu bili u stanju da raspoznaju stil Kur'ana od stila hadisa; b) malo je bilo onih koji su znali pisati pa je bilo neophodno da se angažuju na pisanju Kur'ana; c) da se ljudi ne bi oslonili na pisanje, a zapostavili pamćenje hadisa napamet.

[663] Bilježi ga i Muslim u *Sahihu*.

١٢. بَاب فِي الرُّخْصَةِ فِيه *

٢٨١٦. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا اللَّيْثُ عَنِ الْخَلِيلِ بْنِ مُرَّةَ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: كَانَ رَجُلٌ مِنَ الْأَنْصَارِ يَجْلِسُ إِلَى رسول الله صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ فَيَسْمَعُ مِنَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ الْحَدِيثَ فَيُعْجِبُهُ وَلَا يَحْفَظُهُ. فَشَكَا ذَلِكَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّه إِنِّي أَسْمَعُ مِنْكَ الْحَدِيثَ فَيُعْجِبُنِي وَلَا أَحْفَظُهُ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّه صَلَّى اللَّهم عَلَيْه وَسَلَّمَ: اسْتَعِنْ بِيَمِينِكَ وَأَوْمَأَ بِيَدِه لِلْخَطِّ. وَفِي الْبَاب عَنْ عَبْدِ اللَّه بْنِ عَمْرٍو. هَذَا حَدِيثٌ إِسْنَادُهُ لَيْسَ بِذَلِكَ الْقَائِمِ. و سَمِعْت مُحَمَّدَ بْنَ إِسْمَعِيلَ يَقُولُ: الْخَلِيلُ بْنُ مُرَّةَ مُنْكَرُ الْحَدِيث *

٢٨١٧. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ مُوسَى وَمَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ قَالَا: أَخْبَرَنَا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ عن الْأَوْزَاعِيُّ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ خَطَبَ فَذَكَرَ الْقِصَّةَ فِي الْحَدِيثِ. فقَالَ أَبُو شَاه: اكْتُبُوا لِي يَا رَسُولَ اللَّه. فَقَالَ رَسُولُ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ: اكْتُبُوا لِأَبِي شَاهٍ. وَفِي الْحَدِيث قِصَّةٌ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ رَوَى شَيْبَانُ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ مِثْلَ هَذَا *

٢٨١٨. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ عَنْ وَهْبِ بْنِ مُنَبِّه عَنْ أَخِيهِ وَهُوَ هَمَّامُ بْنُ مُنَبِّه قَال: سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ يَقُولُ: لَيْسَ أَحَدٌ مِنْ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ أَكْثَرَ حَدِيثًا عَنْ رَسُولِ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ مِنِّي إِلَّا عَبْدَ اللَّه بْنَ عَمْرٍو فَإِنَّهُ كَانَ يَكْتُبُ وَكُنْتُ لَا أَكْتُبُ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَوَهْبُ بْنُ مُنَبِّه عَنْ أَخِيهِ هُوَ هَمَّامُ بْنُ مُنَبِّه *

12. O dopuštenju u tom pogledu

2816. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Lejs prenijevši od Halila b. Murrea[664], on od Jahjaa b. Ebu Saliha, a on da je Ebu Hurejre kazao: **"Jedan bi ensarija sjedio uz Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. On bi od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, čuo hadis koji bi mu se dopao, ali ga ne bi mogao upamtiti, pa se požali Allahovu Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, rekavši: Allahov Poslaniče, ja od tebe čujem hadis koji mi se dopadne, ali ga ne mogu upamtiti, a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, će na to: "Pomozi se svojom desnom rukom!" pokazavši na pisanje."**

[664] Halil b. Murre ed-Dubei el-Basri je slab prenosilac hadisa. Pripadao je šestoj generaciji.

O ovoj temi prenesen je hadis i od Abdullaha b. Amra. Sened ovog hadisa nije tako stabilan. Čuo sam Muhammeda b. Ismaila kada veli: Halil b. Murre je prenosio munker hadise.

2817. ISPRIČALI SU NAM Jahja b. Musa i Mahmud b. Gajlan i kazali: Obavijestio nas je Velid b. Muslim prenijevši od el-Evzaija, on od Jahjaa b. Ebu Kesira, on od Ebu Selemea, a on od Ebu Hurejrea: **"Jednom je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, održao govor u kome je spomenuo poduže kazivanje. Čuvši to, Ebu Šah reče: Allahov Poslaniče, neka mi se ovo napiše, a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, će na to: "Napišite Ebu Šahu!"** Hadis sadrži poduže kazivanje.

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[665] Šejban je od Jahjaa b. Ebu Kesira prenio slično ovome.

2818. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Sufjan b. Ujejne prenijevši od Amra b. Dinara, on od Vehba b. Munebbiha, a on od svoga brata Hemmama b. Munebbiha koji je kazao: Čuo sam Ebu Hurejrea kada kaže: **"Niko od ashaba Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, nije prenio više hadisa od Allahova Poslanika od mene, osim Abdullaha b. Amra, jer je on pisao a ja nisam."**[666]

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[667] Vehb b. Munebih od svoga brata tj. Hemmama b. Munebbiha.

١٣. بَاب مَا جَاءَ فِي الْحَدِيثِ عَنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ *

٢٨١٩. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ عَنْ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ ثَابِتِ بْنِ ثَوْبَانَ العابد الشامي عَنْ حَسَّانَ بْنِ عَطِيَّةَ عَنْ أَبِي كَبْشَةَ السَّلُولِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : **بَلِّغُوا عَنِّي وَلَوْ آيَةً, وَحَدِّثُوا عَنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ وَلَا حَرَجَ. وَمَنْ كَذَبَ عَلَيَّ مُتَعَمِّدًا فَلْيَتَبَوَّأْ مَقْعَدَهُ من النَّارِ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ.

٢٨٢٠. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ أَخْبَرَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنِ الْأَوْزَاعِيِّ عَنْ حَسَّانَ بْنِ عَطِيَّةَ عَنْ أَبِي كَبْشَةَ السَّلُولِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ **نَحْوَهُ.** وَهَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ*

---

[665] Zabilježen je u *El-Kutubus-sitte*.

[666] Spomenuti hadisi jasan su dokaz da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kasnije, kada je prestala bojazan da se hadis pomiješa sa Kur'anom, dozvolio pisanje hadisa. U posljednjem hadisu Ebu Hurejre priznaje da je Abdullah b. Amr b. As, od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, prenio više hadisa od njega, a razlog tome je što je Abdullah b. Amr zapisivao hadise, a on nije. Međutim, svjedoci smo danas da je više hadisa zabilježeno od Ebu Hurejrea nego od Abdullaha b. Amra b. Asa. Kao mogući razlog tome El-Mubarekfori navodi to što se Abdullah b. Amr b. As više posvetio ibadetu, dok se Ebu Hurejre više posvetio širenju hadisa.

[667] Bilježi ga i El-Buhari u *Sahihu* i El-Nesai u *Sunenu*.

13. O hadisu Benu Israila

2819. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Jahja[668]; kaže: Obavijestio nas je Muhammed b. Jusuf prenijevši od Abdur-Rahmana Sabita b. Sevbana el-Abida eš-Šamija, on od Hassana b. Atijjea, on od Ebu Kebšea es-Selulija, a on od Abdullaha b. Amra, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Prenesite od mene pa makar jedan ajet i pričajte od sinova Israilovih, u tome nema grijeha![669] A ko slaže na mene namjerno, neka pripremi sebi mjesto u Džehennemu!"** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[670]

2820. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Obavijestio nas je Ebu Asim prenijevši od El-Evzaija, on od Hassana b. Atijjea, on od Ebu Kebšea es-Selulija, on od Abdullaha b. Amra, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, **slično prethodnom hadisu.** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.

١٤. بَاب مَا جَاءَ أن الدَّالُّ عَلَى الْخَيْرِ كَفَاعِلِه *

٢٨٢١. حَدَّثَنَا نَصْرُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْكُوفِيُّ أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ بَشِيرٍ عَنْ شَبِيبِ بْنِ بِشْرٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِك قَالَ: **أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلٌ يَسْتَحْمِلُهُ. فَلَمْ يَجِدْ عِنْدَهُ مَا يَحْمِلُهُ فَدَلَّهُ عَلَى آخَرَ فَحَمَلَهُ فَأَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرَهُ فَقَالَ: إِنَّ الدَّالَّ عَلَى الْخَيْرِ كَفَاعِلِه.** وَفِي الْبَاب عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ وَبُرَيْدَةَ. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ مِنْ حَدِيثِ أَنَسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ *

٢٨٢٢. حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ أَخْبَرَنَا أَبُو دَاوُدَ أَنْبَأَنَا شُعْبَةُ عَنِ الْأَعْمَشِ قَال: سَمِعْتُ أَبَا عَمْرٍو الشَّيْبَانِيَّ يُحَدِّثُ عَنْ أَبِي مَسْعُود الْبَدْرِيِّ أَنَّ رَجُلًا أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَسْتَحْمِلُهُ. فَقَالَ: إِنَّهُ قَدْ أُبْدِعَ بِي فَقَالَ رَسُولُ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: ائْتِ فُلَانًا. فَأَتَاهُ فَحَمَلَهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **مَنْ دَلَّ عَلَى خَيْرٍ فَلَهُ مِثْلُ أَجْرِ فَاعِلِه, أَوْ قَالَ عَامِلِه.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَأَبُو عَمْرٍو الشَّيْبَانِيُّ اسْمُهُ سَعْدُ بْنُ إِيَاسٍ. وَأَبُو مَسْعُودٍ الْبَدْرِيُّ اسْمُهُ عُقْبَةُ ابْنُ عَمْرٍو.

٢٨٢٣. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ الْخَلَّالُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّه بْنُ نُمَيْرٍ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي عَمْرٍو الشَّيْبَانِيِّ عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَهُ وَقَالَ: **مِثْلُ أَجْرِ فَاعِلِه وَلَمْ يَشُكَّ فِيه***

---

[668] Muhammed b. Jahja je ustvari imam Ez-Zuheli, Buharijev i Tirmizijev učitelj.
[669] Tj. pričajte od sinova Israilovi ono što oni prenose o događajima prijašnjih naroda.
[670] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i El-Buhari u *Sahihu*.

٢٨٢٤. حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ وَالْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ وَغَيْرُ وَاحِدٍ قَالُوا: أَخْبَرَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ بُرَيْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ جَدِّهِ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **اشْفَعُوا وَلْتُؤْجَرُوا وَلْيَقْضِي اللَّهُ عَلَى لِسَانِ نَبِيِّهِ مَا شَاءَ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَبُرَيْدٌ بن عَبْدُ اللَّه بن أبي بردة ابْنُ أَبِي مُوسَى قد رزي عنه الثوري و سفيان بن عيينة. و بريد يُكْنَى أَبَا بُرْدَةَ. هُوَ ابْنُ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ. *

٢٨٢٥. حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ أَخْبَرَنَا وَكِيعٌ وَعَبْدُ الرَّزَّاقِ عَنْ سُفْيَانَ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُرَّةَ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **مَا مِنْ نَفْسٍ تُقْتَلُ ظُلْمًا إِلَّا كَانَ عَلَى ابْنِ آدَمَ كِفْلٌ مِنْ دَمِهَا. وَذَلِكَ لِأَنَّهُ أَوَّلُ مَنْ أَسَنَّ الْقَتْلَ.** و قَالَ عَبْدُ الرَّزَّاقِ: سَنَّ الْقَتْلَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

14. Onaj ko nekoga uputi na dobro, imat će nagradu kao i onaj koji ga uradi

2821. ISPRIČAO NAM JE Nasr b. Abdur-Rahman el-Kufi; kaže: Obavijestio nas je Ahmed b. Bešir[671] prenijevši od Šebiba b. Bišra[672], a on od Enesa b. Malika, koji je kazao: **"Dođe neki čovjek Allahovu Poslaniku i zatraži od njega jahalicu. Pošto je nije imao, on ga uputi drugome. Nakon što mu je ovaj dade, on dođe Vjerovjesniku i obavijesti ga o tome, a on reče: "Onaj ko uputi na dobro ima nagradu kao i onaj koji ga uradi."**

O ovoj temi preneseni su hadisi i od Ebu Mes'uda i Burejdea. Ovaj hadis je, u ovoj formi preko Enesa od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, garibun.

1822. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Obavijestio nas je Ebu Davud; kaže: Saopćio nam je Šu'be prenijevši od A'meša koji je kazao: Čuo sam Ebu Amra eš-Šejbanija kada priča od Ebu Mes'uda el-Bedrija[673] da je neki čovjek došao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, da od njega traži jahalicu kazavši da je njegova malaksala. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "Otiđi tom i tom." On otiđe kod njega i pošto mu je dade, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem,

---

[671] Ahmed b. Bešir el-Mahzumi Ebu Bekr el-Kufi, štićenik Amra b. Hurejsa, iskren je prenosilac hadisa, ali je bio sklon previdima. Pripadao je devetoj generaciji.

[672] Šebib b. Bišr, ili Bešir el-Bedželi el-Kufi iskren je prenosilac hadisa, ali je prilikom prenošenja hadisa bio sklon griješenju. Pripadao je petoj generaciji.

[673] Ebu Mesud el-Bedri Ukbe b. Amr b. Sa'lebe el-Ensari poznati je Vjerovjesnikov, sallallahu alejhi ve sellem, ashab.

reče: **"Ko uputi na dobro, ima nagradu kao i onaj koji ga uradi, ili je kazao: učini."**

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[674] Ebu Amru eš-Šejbaniju je ime Sa'd b. Ijas, dok je Ebu Mes'udu el-Bedriju ime Ukbe b. Amr.

2823. ISPRIČAO NAM JE Hasan b. Ali el-Hallal; kaže: Obavijestio nas je Abdullah b. Numejr prenijevši od A'meša, on od Ebu Amra eš-Šejbanija, on od Ebu Mes'uda, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, **slično prethodnom hadisu, s tim što je kazao: "...nagradu sličnu nagradi onoga koji ga uradi"**, bez dileme.

2824. ISPRIČALI SU NAM Mahmud b. Gajlan, Hasan b. Ali i drugi i kazali: Obavijestio nas je Ebu Usama prenijevši od Burejda b. Abdullaha b. Ebu Burdea, on od svoga djeda Ebu Burdea, on od Ebu Musaa el-Ešarija, a on da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"Iziđite u susret bit ćete nagrađeni! Allah što hoće propisuje jezikom svoga Vjerovjesnika."**

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[675] Od Burejdea b. Abdullaha b. Ebu Burdea b. Ebu Musaa prenijeli su Es-Sevri i Sufjan b. Ujejne. Burejd je imao nadimak Ebu Burde, on je sin Ebu Musaa el-Eš'arija.

2825. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Obavijestili su nas Veki' i Abdur-Rezzak prenijevši od Sufjana, on od A'meša, on od Abdullaha b. Murrea[676], on od Mesruka, a on od Abdullaha b. Mes'uda, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Neće ni jedna osoba biti bespravno ubijena a da Ademov sin[677] neće imati udjela u njenom ubistvu! To zbog toga što je on prvi izvršio ubistvo."** Abdur-Rezzak kaže: Što je on prvi uveo ubistvo. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[678]

١٥ . بَاب مَا جَاءَ فِي مَنْ دَعَا إِلَى هُدًى فَاتُّبِعَ أَوْ إِلَى ضَلَالَةٍ *

٢٨٢٦ . حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حُجْرٍ أَخْبَرَنَا إِسْمَعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:مَنْ دَعَا إِلَى هُدًى كَانَ لَهُ مِنَ الْأَجْرِ مِثْلُ أُجُورِ مَنْ يَتَّبِعُهُ لَا يَنْقُصُ ذَلِكَ مِنْ أُجُورِهِمْ شَيْئًا. وَمَنْ دَعَا إِلَى ضَلَالَةٍ كَانَ عَلَيْهِ مِنَ الْإِثْمِ مِثْلُ آثَامِ مَنْ يَتَّبِعُهُ لَا يَنْقُصُ ذَلِكَ مِنْ آثَامِهِمْ شَيْئًا. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

---

[674] Bilježi ga i Muslim u *Sahihu.*

[675] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima.*

[676] Abdullah b. Murre el-Hemdani.

[677] Ademov sin Kabil, koji je prvi bespravno ubio svoga brata Habila.

[678] Bilježe ga u *El-Kutubus-sitte* svi osim Ebu Davuda.

٢٨٢٧. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ أَخْبَرَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ قال: أَخْبَرَنَا الْمَسْعُودِيُّ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ عُمَيْرٍ عَنِ ابْنِ جَرِيرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **مَنْ سَنَّ سُنَّةَ خَيْرٍ فَاتُّبِعَ عَلَيْهَا فَلَهُ أَجْرُهُ وَمِثْلُ أُجُورِ مَنِ اتَّبَعَهُ غَيْرَ مَنْقُوصٍ مِنْ أُجُورِهِمْ شَيْئًا. وَمَنْ سَنَّ سُنَّةَ شَرٍّ فَاتُّبِعَ عَلَيْهَا كَانَ عَلَيْهِ وِزْرُهُ وَمِثْلُ أَوْزَارِ مَنِ اتَّبَعَهُ غَيْرَ مَنْقُوصٍ مِنْ أَوْزَارِهِمْ شَيْئًا.** وَفِي الْبَابِ عَنْ حُذَيْفَةَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ رُوِيَ مِنْ غَيْرِ وَجْهٍ عَنْ جَرِيرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوُ هَذَا. وَقَدْ رُوِيَ هَذَا الْحَدِيثُ عَنِ الْمُنْذِرِ بْنِ جَرِيرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. وَقَدْ رُوِيَ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ جَرِيرٍ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ *

15. Ko bude pozivao na Pravi Put ili na stranputicu pa ga budu slijedili u tome

2826. ISPRIČAO NAM JE Ali b. Hudžr; kaže: Obavijestio nas je Ismail b. Džafer prenijevši od Alaa b. Abdur-Rahmana, on od svoga oca, a on od Ebu Hurejrea koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Ko bude pozivao na Pravi Put, imat će nagradu kao svi oni koji ga u tome budu slijedili, a njima time ni najmanje neće biti umanjena njihova nagrada, a ko bude pozivao na stranputicu, imat će grijeh kao svi oni koji ga u tome budu slijedili, a njima time ni najmanje neće biti umanjeni njihovi grijesi."** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[679]

2827. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Obavijestio nas je Jezid b. Harun i kazao: Nas je obavijestio El-Mes'udi prenijevši od Abdul-Melika b. Umejra, on od Ibn Džerira b. Abdullaha[680], a on od svoga oca, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Ko uvede kakav dobar običaj[681] pa ga u tome budu slijedili, imat će nagradu kao svi oni koji ga u tome budu slijedili, a njima time ni najmanje neće biti umanjena njihova nagrada, a ko uvede kakav loš običaj[682] pa ga u tome budu slijedili, imat će grijeh kao svi oni koji ga u tome budu slijedili, a njima time ni najmanje neće biti umanjeni njihovi grijesi."**

---

679 Bilježi ga i Muslim u *Sahihu.*

680 Munzir b. Džerir b. Abdullah el-Bedželi el-Kufi je prenosilac hadisa koji zadovoljava (makbul). Pripadao je trećoj generaciji.

681 U Muslimovoj predaji ovog hadisa stoji: "Ko u islamu uvede kakav lijep običaj..."

682 U Muslimovoj predaji stoji: "...a ko u islamu uvede kakav loš običaj..."

O ovoj temi prenesen je hadis i od Huzejfea. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[683] Prenesen je sa više seneda od Džerira b. Abdullaha, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, slično ovome. Ovaj hadis je prenesen i od Munzira b. Džerira b. Abdullaha, on od svoga oca, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. A prenesen je i od Abdullaha b. Džerira, on od svoga oca, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

١٦. بَاب الْأَخْذ بِالسُّنَّة وَاجْتِنَاب الْبِدَع *

٢٨٢٨. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حُجْرٍ أَخْبَرَنَا بَقِيَّةُ بْنُ الْوَلِيدِ عَنْ بَحِيرِ بْنِ سَعْدٍ عَنْ خَالِدِ بْنِ مَعْدَانَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَمْرٍو السُّلَمِيِّ عَنِ الْعِرْبَاضِ بْنِ سَارِيَةَ قَالَ: وَعَظَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمًا بَعْدَ صَلَاةِ الْغَدَاةِ مَوْعِظَةً بَلِيغَةً ذَرَفَتْ مِنْهَا الْعُيُونُ وَوَجِلَتْ مِنْهَا الْقُلُوبُ. فَقَالَ رَجُلٌ: إِنَّ هَذِهِ مَوْعِظَةُ مُوَدِّعٍ فَمَاذَا تَعْهَدُ إِلَيْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: أُوصِيكُمْ بِتَقْوَى اللَّهِ, وَالسَّمْعِ, وَالطَّاعَةِ, وَإِنْ عَبْدٌ حَبَشِيٌّ. فَإِنَّهُ مَنْ يَعِشْ مِنْكُمْ يَرَى اخْتِلَافًا كَثِيرًا, وَإِيَّاكُمْ وَمُحْدَثَاتِ الْأُمُورِ فَإِنَّهَا ضَلَالَةٌ فَمَنْ أَدْرَكَ ذَلِكَ مِنْكُمْ فَعَلَيْهِ بِسُنَّتِي وَسُنَّةِ الْخُلَفَاءِ الرَّاشِدِينَ الْمَهْدِيِّينَ. عَضُّوا عَلَيْهَا بِالنَّوَاجِذِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ رَوَى ثَوْرُ بْنُ يَزِيدَ عَنْ خَالِدِ بْنِ مَعْدَانَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَمْرٍو السُّلَمِيِّ عَنِ الْعِرْبَاضِ بْنِ سَارِيَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَ هَذَا.

٢٨٢٩. حَدَّثَنَا بِذَلِكَ الْحَسَنُ ابْنُ عَلِيٍّ الْخَلَّالُ وَغَيْرُ وَاحِدٍ قَالُوا: أَخْبَرَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ ثَوْرِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ خَالِدِ بْنِ مَعْدَانَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَمْرٍو السُّلَمِيِّ عَنِ الْعِرْبَاضِ بْنِ سَارِيَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهعَلَيْه وَسَلَّمَ نَحْوَهُ. وَالْعِرْبَاضُ بْنُ سَارِيَةَ يُكْنَى أَبَا نَجِيحٍ. وَقَدْ رُوِيَ هَذَا الْحَدِيثُ عَنْ حُجْرِ بْنِ حُجْرٍ عَنْ عِرْبَاضِ بْنِ سَارِيَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهعَلَيْه وَسَلَّمَ نَحْوَهُ *

٢٨٣٠. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّه بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ مَرْوَانَ بْنِ مُعَاوِيَةَ عَنْ كَثِيرِ بْنِ عَبْدِ اللَّه عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لِبِلَالِ بْنِ الْحَارِثِ: اعْلَمْ. قَالَ: مَا أَعْلَمُ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: اعْلَمْ يَا بِلَالُ. قَالَ: مَا أَعْلَمُ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: إِنَّهُ مَنْ أَحْيَا سُنَّةً مِنْ سُنَّتِي قَدْ أُمِيتَتْ بَعْدِي فَإِنَّ لَهُ مِنَ الْأَجْرِ مِثْلَ مَنْ عَمِلَ بِهَا مِنْ غَيْرِ أَنْ يَنْقُصَ مِنْ أُجُورِهِمْ شَيْئًا. وَمَنِ ابْتَدَعَ بِدْعَةَ ضَلَالَةٍ لَايَرْضَاها اللَّهَ وَرَسُولَهُ كَانَ عَلَيْهِ مِثْلُ آثَامِ مَنْ عَمِلَ بِهَا لَا يَنْقُصُ ذَلِكَ مِنْ أَوْزَارِ النَّاسِ شَيْئًا. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ. وَمُحَمَّدُ بْنُ عُيَيْنَةَ هُوَ مَصِّيصِيٌّ شَامِيٌّ. وَكَثِيرُ بْنُ عَبْدِ اللَّه هُوَ ابْنُ عَمْرِو بْنِ عَوْفٍ الْمُزَنِيُّ *

---

[683] Bilježe ga i Muslim u *Sahihu*, u nešto dužem obliku, i Ibn Madže u *Sunenu*.

٢٨٣١. حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ حَاتِمٍ الْأَنْصَارِيُّ الْبَصْرِيُّ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيُّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ زَيْدٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ قَالَ: قَالَ أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ: قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **يَا بُنَيَّ إِنْ قَدَرْتَ أَنْ تُصْبِحَ وَتُمْسِيَ لَيْسَ فِي قَلْبِكَ غِشٌّ لِأَحَدٍ فَافْعَلْ. ثُمَّ قَالَ لِي: يَا بُنَيَّ وَذَلِكَ مِنْ سُنَّتِي. وَمَنْ أَحْيَا سُنَّتِي فَقَدْ أَحَبَّنِي وَمَنْ أَحَبَّنِي كَانَ مَعِي فِي الْجَنَّةِ.** وَفِي الْحَدِيثِ قِصَّةٌ طَوِيلَةٌ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. وَمُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيُّ ثِقَةٌ وَأَبُوهُ ثِقَةٌ. وَعَلِيُّ بْنُ زَيْدٍ صَدُوقٌ إِلَّا أَنَّهُ رُبَّمَا يَرْفَعُ الشَّيْءَ الَّذِي يُوقِفُهُ غَيْرُهُ. و سَمِعْت مُحَمَّدَ بْنَ بَشَّارٍ يَقُولُ: قَالَ أَبُو الْوَلِيدِ: قَالَ شُعْبَةُ: أَخْبَرَنَا عَلِيُّ بْنُ زَيْدٍ وَكَانَ رَفَّاعًا وَلَا نَعْرِفُ لِسَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَنَسٍ رِوَايَةً إِلَّا هَذَا الْحَدِيثَ بِطُولِهِ. وَقَدْ رَوَى عَبَّادٌ الْمِنْقَرِيُّ هَذَا الْحَدِيثَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ زَيْدٍ عَنْ أَنَسٍ وَلَمْ يَذْكُرْ فِيهِ: عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ. وَذَاكَرْتُ بِهِ مُحَمَّدَ بْنَ إِسْمَعِيلَ فَلَمْ يَعْرِفْهُ وَلَمْ يُعْرَفْ لِسَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَنَسٍ هَذَا الْحَدِيثُ وَلَا غَيْرُهُ. وَمَاتَ أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ سَنَةَ ثَلَاثٍ وَتِسْعِينَ. وَمَاتَ سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ بَعْدَهُ بِسَنَتَيْنِ. مَاتَ سَنَةَ خَمْسٍ وَتِسْعِينَ *

16. O prihvatanju sunneta i odbacivanju novotarija

2828. ISPRIČAO NAM JE Ali b. Hudžr; kaže: Obavijestio nas je Bekijje b. Velid prenijevši od Behira b. Seida, on od Halida b. Ma'dana, on od Abdur-Rahmana b. Amra es-Sulemija[684], a on od Irbada b. Sarijea,[685] koji je kazao: "**Jednom prilikom nam je, nakon jutarnjeg namaza, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, održao takav govor od koga su nam iz očiju suze lile a srca ustreperila. Na to će neki čovjek: Kao da je ovo oproštajni govor, pa šta nam preporučuješ Allahov Poslaniče? On reče: "Preporučujem vam bogobojaznost, poslušnost i pokornost pa makar vam na čelu bio abesinski rob. Zaista, ko od vas bude živio** (nakon mene)**, vidjet će velika razilaženja, i zato se čuvajte novotarija jer su one zabluda!**[686] **Ko od vas dočeka to vrijeme, neka se drži moga puta i puta Hulefair-rašidina-mehdijjina!**[687] **Neka ga se drži čvrsto!"**

---

[684] Abdur-Rahman b. Amr b. Abese es-Sulemi eš-Šami prenosilac ja hadisa koji zadovoljava (makbul). Pripadao je trećoj generaciji.

[685] Irbad b. Sarije Ebu Nedžih es-Sulemi poznati je Vjerovjesnikov, sallallahu alejhi ve sellem, ashab. Bio je jedan od stanovnika sofe. Kasnije se nastanio u Humsu u Šamu.

[686] U Ebu Davudovoj predaji ovog hadisa stoji: "...zato se čuvajte novina jer je svaka novina novotarija, svaka novotarija je zabluda, a svakoj zabludi je mjesto u Džehennemu."

[687] To su, kako ističe Ali el-Kari u djelu *El-Murekat*, četverica prvih halifa: Ebu Bekr es-Siddik, Omer el-Faruk, Osman b. Affan i Alija b. Ebu Talib.

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[688] Prenio je Sevr b. Jezid od Halida b. Ma'dana, on od Abdur-Rahmana b. Amra es-Sulemija, on od Irbada b. Sarijea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, slično prethodnom hadisu.

2829. TAKO SU NAM ISPRIČALI Hasan b. Ali el-Hallal i drugi i kazali: Obavijestio nas je Ebu Asim prenijevši od Sevra b. Jezida, on od Halida b. Ma'dana, on od Abdur-Rahmana b. Amra es-Sulemija, on od Irbada b. Sarijea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, **slično prethodnom hadisu.**

Irbad b. Sarije imao je nadimak Ebu Nedžih. Ovaj hadis je prenesen i od Hudžra b. Hudžra, on od Irbada b. Sarijea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, slično prethodnome hadisu.

2830. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Abdur-Rahman[689]; kaže: Obavijestio nas je Muhammed b. Ujejne[690] prenijevši od Mervana b. Muavije[691], on od Kesira b. Abdullaha, on od svoga oca[692], a on od njegova djeda[693] da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, jednom prilikom rekao Bilalu b. Harisu[694]: **"Znaj!" A šta to treba da znam, Allahov Poslaniče? upita. On reče: "Znaj, ko oživi sunnet od mojih sunneta koji je, nakon mene, bio izumro, imat će nagradu kao svi oni koji ga budu prakticirali, a time njima njihova nagrada ni najmanje neće biti umanjena, a ko uvede lošu novotariju kojom Allah i Njegov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nisu zadovoljni, imat će grijeh kao svi oni koji je budu prakticirali, a tim ljudima njihovi grijesi ni najmanje neće biti umanjeni."**

Ovaj hadis je hasenun.[695] Muhammed b. Ujejne je Missisi Šami, dok je Kesir b. Abdullah Ibn Amr b. Avf el-Muzeni.

2831. ISPRIČAO NAM JE Muslim b. Hatim el-Ensari el-Basri; kaže: Obavijestio nas je Muhammed b. Abdullah el-Ensari prenijevši od svoga oca, on od Alija b. Zejda, a on od Seida b. Musejjeba, koji je kazao da je

---

[688] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Ebu Davud i Ibn Madže u *Sunenima*.

[689] Abdullah b. Abdur-Rahman ed-Darimi.

[690] Muhammed b. Ujejne el-Fezari el-Missisi prenosilac je hadisa koji zadovoljava (makbul). Pripadao je desetoj generaciji.

[691] Mervan b. Muavija b. Haris b. Esma el-Fezeri Ebu Abdullah el-Kufi je pouzdan prenosilac i hafiz hadisa. Pripadao je osmoj generaciji. Kasnije se nastanio u Mekki, a potom u Šamu.

[692] Abdullaha b. Amra b. Avfa b. Zejda el-Muzenija el-Medenija. On je prenosilac hadisa koga su hadiski učenjaci ocijenili ocjenom makbul. Pripadao je trećoj generaciji.

[693] Tj. Amra b. Avfa b. Zejda Ebu Abdullaha el-Muzenija. On je poznati Vjerovjesnikov, sallallahu alejhi ve sellem, ashab. Umro je za vrijeme Muavijinog hilafeta.

[694] Bilal b. Haris Ebu Abdur-Rahman el-Muzeni poznati je Vjerovjesnikov, sallallahu alejhi ve sellem, ashab. Umro je 60. godine po Hidžri, u osamdesetoj godini života.

[695] Bilježi ga i Ibn Madže u *Sunenu*.

Enes b. Malik rekao: "**Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, mi jednom prilikom reče: "Sinko moj! Ako si u stanju da osvaneš i omrkneš a da u tvom srcu nema ni prema kome mržnje, uradi to!" Potom reče: "Sinko moj, to je od moga sunneta, pa ko oživi moj sunnet, i mene je oživio, a ko oživi mene bit će sa mnom u Džennetu[696].**"

Ovaj hadis sadrži poduže kazivanje. Ovaj hadis je, u ovoj formi, hasenun-garibun. Muhammed b. Abdullah el-Ensari je pouzdan prenosilac hadisa, a i njegov otac je pouzdan prenosilac hadisa, dok je Ali b. Zejd iskren prenosilac s tim što je neke hadise, koji su, po mišljenju drugih mevkuf, prenosio kao merfu' hadise. Čuo sam Muhammeda b. Beššara kada kaže: Ebu Velid je kazao da je Šu'be rekao: Obavijestio nas je Ali b. Zejd, a on je mnoge mevkuf hadise prenio kao merfu', a od predaja Seida b. Musejjeba od Enesa nam je poznat samo ovaj hadis u cijelosti. Abbad el-Minkari je ovaj hadis prenio od Ali b. Zejda, on od Enesa, a u njemu nije spomenuo: od Seida b. Musejjeba. Spomenuo sam ovaj hadis Muhammedu b. Ismailu pa ga nije poznavao niti mu je poznato da je Seid b. Musejjeb od Enesa prenio ovaj ili neki drugi hadis. Enes b. Malik je umro 93., a Seid b. Musejjeb dvije godine kasnije. Umro je 95. godine (po Hidžri).

١٧. بَاب فِي الانْتِهَاءِ عَمَّا نَهَى عَنْهُ رَسُولُ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ *

٢٨٣٢. حَدَّثَنَا هَنَّادٌ أَخْبَرَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: اتْرُكُونِي مَا تَرَكْتُكُمْ. فَإِذَا حَدَّثْتُكُمْ فَخُذُوا عَنِّي. فَإِنَّمَا هَلَكَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ بِكَثْرَةِ سُؤَالِهِمْ وَاخْتِلَافِهِمْ عَلَى أَنْبِيَائِهِمْ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

17. O prestanku sa onim što je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio

2832. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Obavijestio nas je Ebu Muavija prenijevši od A'meša, on od Ebu Saliha, a on od Ebu Hurejrea, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "**Pustite me onda kada ja vas ostavim[697], a kada vam pričam, vi to prihvatajte od mene[698], jer su oni koji su živjeli prije vas propali zbog mnoštva**

[696] U nekim primjercima Tirmizijeve zbirke stoji: "Ko bude volio moj sunnet, taj voli i mene, a ko bude volio mene, bit će sa mnom u Džennetu."
[697] Pustite onda kada vam ne dolazim sa novim propisima, i ne pitajte me puno!
[698] Tj. kada vam nešto naredim, izvršavajte koliko ste u mogućnosti, a kada vam nešto zabranim, klonite se toga!

pitanja i razilaženja sa njihovim vjerovjesnicima!" Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[699]

١٨. بَاب مَا جَاءَ فِي عَالِمِ الْمَدِينَةِ *

٢٨٣٣. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ الصَّبَّاحِ الْبَزَّارُ وَإِسْحَقُ بْنُ مُوسَى الْأَنْصَارِيُّ قَالَا: أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رِوَايَةً: **يُوشِكُ أَنْ يَضْرِبَ النَّاسُ أَكْبَادَ الْإِبِلِ يَطْلُبُونَ الْعِلْمَ فَلَا يَجِدُونَ أَحَدًا أَعْلَمَ مِنْ عَالِمِ الْمَدِينَةِ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَهُوَ حَدِيثُ ابْنِ عُيَيْنَةَ. وَقَدْ رُوِيَ عَنِ ابْنِ عُيَيْنَةَ أَنَّهُ سُئِلَ فِي هَذَا مَنْ عَالِمُ الْمَدِينَةِ؟ فَقَالَ: إِنَّهُ مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ. قَالَ إِسْحَقُ بْنُ مُوسَى: سَمِعْتُ ابْنَ عُيَيْنَةَ يَقُولُ: هُوَ الْعُمَرِيُّ الزَّاهِدُ وَاسْمُهُ عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ. و سَمِعْت يَحْيَى بْنَ مُوسَى يَقُولُ: قَالَ عَبْدُ الرَّزَّاقِ: هُوَ مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ*

18. O medinskom alimu

2833. ISRIČALI SU NAM Hasan b. Sabbah el-Bezzar i Ishak b. Musa el-Ensari i kazali: Obavijestio nas je Sufjan b. Ujejne prenijevši od Ibn Džurejdža, on od Ebu Zubejra, on od Ebu Saliha, a on od Ebu Hurejrea prenijevši da je (Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem,) kazao: **"Uskoro bi ljudi mogli upregnuti i kamile[700] tragajući za znanjem, ali neće naći učenijeg od učenjaka Medine."**

Ovaj hadis je hasenun-sahihun. To je Ibn Ujejneov hadis. Preneseno je od Ibn Ujejnea da je upitan o tome koji bi to medinski učenjak mogao biti, a on je odgovorio da je to Malik b. Enes. Ishak b. Musa kaže: A čuo sam Ibn Ujejnea kada je kazao da je to El-Umeri, pobožnjak koji se zvao Abdul-Aziz b. Abdullah[701]. A čuo sam i Jahjaa b. Musaa kada veli da je Abdur-Rezzak rekao da je to Malik b. Enes.

---

[699] Bilježi ga i Muslim u *Sahihu* u Poglavlju o hadždžu.

[700] Po mišljenju Et-Tibija, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ovdje je spomenuo kamile kako bi ukazao da će ljudi puno putovati tragajući za naukom, ali u to vrijeme neće biti većeg učenjaka od učenjaka iz Medine. To je, po mišljenju Sufjana b. Ujejnea i Abdur-Rezzaka, Malik b. Enes, poznati imam i utemeljitelj malikijske pravne škole.

[701] Ovako je Et-Tirmizi opisao spomenutog El-Umerija, medinskog pobožnjaka, koji se zvao Abdul-Aziz b. Abdullah, dok hafiz Ibn Hadžer el-Askalani u djelu *Tehzibut-tehzib* smatra da je El-Umeri, medinski pobožnjak, njegov sin Abdullah b. Abdul-Aziz b. Abdullah b. Abdullah b. Omer b. Hattab.

١٩. بَاب فِي فَضْلِ الْفِقْهِ عَلَى الْعِبَادَةِ *

٢٨٣٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَعِيلَ أَخْبَرَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا الْوَلِيدُ هو ابْنُ مُسْلِمٍ أَخْبَرَنَا رَوْحُ بْنُ جَنَاحٍ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **فَقِيهٌ أَشَدُّ عَلَى الشَّيْطَانِ مِنْ أَلْفِ عَابِدٍ**. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ وَلَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. مِنْ حَدِيثِ الْوَلِيدِ بْنِ مُسْلِمٍ *

٢٨٣٥. حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ خِدَاشٍ الْبَغْدَادِيُّ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَزِيدَ الْوَاسِطِيُّ أَخْبَرَنَا عَاصِمُ بْنُ رَجَاءِ بْنِ حَيْوَةَ عَنْ قَيْسِ بْنِ كَثِيرٍ قَالَ: **قَدِمَ رَجُلٌ مِنَ الْمَدِينَةِ عَلَى أَبِي الدَّرْدَاءِ وَهُوَ بِدِمَشْقَ. فَقَالَ: مَا أَقْدَمَكَ يَا أَخِي؟ فَقَالَ: حَدِيثٌ بَلَغَنِي أَنَّكَ تُحَدِّثُهُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. قَالَ: أَمَا جِئْتَ لِحَاجَةٍ؟ قَالَ. لَا. قَالَ: أَمَا قَدِمْتَ لِتِجَارَةٍ؟ قَال: لَاز قَالَ: مَا جِئْتُ إِلَّا فِي طَلَبِ هَذَا الْحَدِيثِ؟ قَالَ: فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: مَنْ سَلَكَ طَرِيقًا يَبْتَغِي فِيهِ عِلْمًا سَلَكَ اللَّهُ بِهِ طَرِيقًا إِلَى الْجَنَّةِ. وَإِنَّ الْمَلَائِكَةَ لَتَضَعُ أَجْنِحَتَهَا رِضَاءً لِطَالِبِ الْعِلْمِ. وَإِنَّ الْعَالِمَ لَيَسْتَغْفِرُ لَهُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ حَتَّى الْحِيتَانُ فِي الْمَاءِ. وَفَضْلُ الْعَالِمِ عَلَى الْعَابِدِ كَفَضْلِ الْقَمَرِ عَلَى سَائِرِ الْكَوَاكِبِ. إِنَّ الْعُلَمَاءَ وَرَثَةُ الْأَنْبِيَاءِ. إِنَّ الْأَنْبِيَاءَ لَمْ يُوَرِّثُوا دِينَارًا وَلَا دِرْهَمًا إِنَّمَا وَرَّثُوا الْعِلْمَ. فَمَنْ أَخَذَ بِهِ أَخَذَ بِحَظٍّ وَافِرٍ**. وَلَا نَعْرِفُ هَذَا الْحَدِيثَ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ عَاصِمِ بْنِ رَجَاءِ بْنِ حَيْوَةَ. وَلَيْسَ اسناده عِنْدِي بِمُتَّصِلٍ. هَكَذَا حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ خِدَاشٍ هَذَا الْحَدِيثَ. وَإِنَّمَا يُرْوَى هَذَا الْحَدِيثُ عَنْ عَاصِمِ بْنِ رَجَاءِ بْنِ حَيْوَةَ عَنْ دَاوُدَ بْنِ جَمِيلٍ عَنْ كَثِيرِ بْنِ قَيْسٍ عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. وَهَذَا أَصَحُّ مِنْ حَدِيثِ مَحْمُودِ بْنِ خِدَاشٍ*

٢٨٣٦. حَدَّثَنَا هَنَّادٌ أَخْبَرَنَا أَبُو الْأَحْوَصِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ مَسْرُوقٍ عَنِ ابْنِ أَشْوَعَ عَنْ يَزِيدَ بْنِ سَلَمَةَ الْجُعْفِيِّ قَالَ: **قَالَ يَزِيدُ بْنُ سَلَمَةَ: يَا رَسُولَ اللَّه إِنِّي قَدْ سَمِعْتُ مِنْكَ حَدِيثًا كَثِيرًا أَخَافُ أَنْ يُنْسِيَنِي أَوَّلَهُ آخِرُهُ. فَحَدِّثْنِي بِكَلِمَةٍ تَكُونُ جِمَاعًا. قَالَ: اتَّقِ اللَّهَ فِيمَا تَعْلَمُ**. هَذَا حَدِيثٌ لَيْسَ إِسْنَادُهُ بِمُتَّصِلٍ وَهُوَ عِنْدِي مُرْسَلٌ. وَلَمْ يُدْرِكْ عِنْدِي ابْنُ أَشْوَعَ يَزِيدَ بْنَ سَلَمَةَ. وَابْنُ أَشْوَعَ اسْمُهُ سَعِيدُ بْنُ أَشْوَعَ *

٢٨٣٧. حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ أَخْبَرَنَا خَلَفُ بْنُ أَيُّوبَ عَنْ عَوْفٍ عَنِ ابْنِ سِيرِينَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّه صَلَّى اللَّهعَلَيْه وَسَلَّمَ: **خَصْلَتَانِ لَا تَجْتَمِعَانِ فِي مُنَافِقٍ: حُسْنُ سَمْتٍ وَلَا فِقْهٌ فِي الدِّينِ**. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ. وَلَا نَعْرِفُ هَذَا الْحَدِيثَ مِنْ حَدِيثِ عَوْفٍ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ هَذَا الشَّيْخِ خَلَفِ بْنِ أَيُّوبَ الْعَامِرِيِّ. وَلَمْ أَرَ أَحَدًا يَرْوِي عَنْهُ غَيْرَ أَبِي كُرَيْبٍ مُحَمَّدِ بْنِ الْعَلَاءِ. وَلَا أَدْرِي كَيْفَ هُوَ *

٢٨٣٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الْأَعْلَى أَخْبَرَنَا سَلَمَةُ بْنُ رَجَاءٍ أَخْبَرَنَا الْوَلِيدُ بْنُ جَمِيلٍ أَخْبَرَنَا الْقَاسِمُ أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي أُمَامَةَ الْبَاهِلِيِّ قَالَ: **ذُكِرَ لِرَسُولِ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلَانِ:**

أَحَدُهُمَا عَابِدٌ وَالْآخَرُ عَالِمٌ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: فَضْلُ الْعَالِمِ عَلَى الْعَابِدِ كَفَضْلِي عَلَى أَدْنَاكُمْ. ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ وَأَهْلَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرَضِينَ حَتَّى النَّمْلَةَ فِي جُحْرِهَا وَحَتَّى الْحُوتَ لَيُصَلُّونَ عَلَى مُعَلِّمِ النَّاسِ الْخَيْرَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ صَحِيحٌ. سَمِعْتُ أَبَا عَمَّارٍ الْحُسَيْنَ بْنَ حُرَيْثٍ الْخُزَاعِيَّ يَقُولُ: سَمِعْتُ الْفُضَيْلَ بْنَ عِيَاضٍ يَقُولُ: عَالِمٌ عَامِلٌ مُعَلِّمٌ يُدْعَى كَبِيرًا فِي مَلَكُوتِ السَّمَوَاتِ *

٢٨٣٩. حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ الشَّيْبَانِيُّ الْبَصْرِيُّ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ وَهْبٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ الْحَارِثِ عَنْ دَرَّاجٍ عَنْ أَبِي الْهَيْثَمِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **لَنْ يَشْبَعَ الْمُؤْمِنُ مِنْ خَيْرٍ يَسْمَعُهُ حَتَّى يَكُونَ مُنْتَهَاهُ الْجَنَّةُ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ *

٢٨٤٠. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُمَرَ بْنِ الْوَلِيدِ الْكِنْدِيُّ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ نُمَيْرٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ الْفَضْلِ عَنْ سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **الْكَلِمَةُ الْحِكْمَةُ ضَالَّةُ الْمُؤْمِنِ فَحَيْثُ وَجَدَهَا فَهُوَ أَحَقُّ بِهَا**. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. وَإِبْرَاهِيمُ بْنُ الْفَضْلِ الْمَخْزُومِيُّ ضَعِيفٌ فِي الْحَدِيثِ*

19. O vrijednosti znanja u odnosu na pobožnost

2834. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Ismail[702]; kaže: Obavijestio nas je Ibrahim b. Musa; kaže: Nas je obavijestio Velid, a on je sin Muslimov; kaže: Nas je obavijestio Ruh b. Dženah[703] prenijevši od Mudžahida, a on od Ibn Abbasa, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Jedan vrstan poznavalac šeri'ata opasniji je za šejtana od hiljadu pobožnjaka."**

Ovaj hadis je garibun.[704] Poznat nam je samo u ovoj formi preko Velida b. Muslima.

2835. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Hidaš el-Bagdadi; kaže: Obavijestio nas je Muhammed b. Jezid el-Vasiti; kaže: Nas je obavijestio Asim b. Redža b. Hajve[705] prenijevši od Kajsa b. Kesira, koji je kazao: Došao je jedan čovjek iz Medine Ebu Derdau koji se nalazio u Damasku.

---

[702] Muhammed b. Ismail b. Ibrahim el-Džufi el-Buhari je poznati hadiski učenjak, autor poznatog El-*Džamius-sahiha*, inače jedan od Tirmizijevih učitelja.

[703] Ruh b. Dženah el-Emevi Ebu Seid ed-Dimeški slab je prenosilac hadisa. Ibn Hibban je sumnjao da je on bio sklon laži. Pripadao je sedmoj generaciji.

[704] Ibn Hadžer u djelu *Tehzibut-tehzib* kaže: Es-Sadži ga je ocijenio munker hadisom. El-Mubarekfori veli: Iako su senedi ovog hadisa slabi, oni se međusobno osnažuju.

[705] Asim b. Redža b. Hajve el-Kindi el-Falestini je iskren prenosilac hadisa, ali je bio sklon previdima. Pripadao je osmoj generaciji.

Ugledavši ga, Ebu Derda upita: Zbog čega si, brate, došao? Zbog hadisa. Rekli su mi da ga ti pričaš od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, odgovori on. Nisi došao zbog potrebe? Nisam, odgovori on. Nisi došao ni zbog trgovine (ponovo će Ebu Derda)? Nisam, nego sam došao isključivo tragajući za ovim hadisom. Ebu Derda reče: Čuo sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada reče: **"Ko krene na put s ciljem da traži nauku, Allah će mu olakšati put za Džennet; meleci, iz zadovoljstva, ispod onoga koji krene da traži nauku podmeću svoja krila! Za učenoga traže oprost svi što su na nebesima i na Zemlji, čak i ribe u vodi! Vrijednost učenog nad pobožnim je kao vrijednost** (punog) **Mjesca nad ostalim zvijezdama. Učeni su nasljednici vjerovjesnika. Vjerovjesnici nisu naslijedili ni dinara ni dirhema, nego su naslijedili znanje, pa ko prihvati nauku, prihvatio je veliki dio** (njihovog nasljedstva)."

Ovaj nam je hadis poznat samo preko Asima b. Redžaa b. Hajvea. Po mome mišljenju, sened ovog hadisa nije spojen. Nama je ovaj hadis ispričao Mahmud b. Hidaš. Ovaj hadis je prenesen i od Asima b. Redžaa b. Hajvea, on od Davuda b. Džemila, on od Kesira b. Kajsa, on od Ebu Derdaa, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i ovo je vjerodostojnije od hadisa Mahmuda b. Hidaša.

2836. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Obavijestio nas je Ibn Ahves[706] prenijevši od Seida b. Mesruka, on od Ibn Ešvea[707], a on od Jezida b. Selemea el-Džu'fija,[708] koji je kazao: **"Jednom prilikom Jezid b. Seleme reče: Allahov Poslaniče, ja od tebe čujem mnoge hadise pa se bojim da, dok slušam one posljednje, ne zaboravim one prve, zato mi reci nešto kratko i sažeto. On reče: "Boj se Allaha u onome što znaš!"**

Sened ovoga hadisa nije spojen.[709] Po mom mišljenju on je mursel jer Ebu Ešve' nije zatekao Jezida b. Selemea. Ibn Ešve'u je ime Seid b. Ešve'.

2837. ISPRIČAO NAM JE Ebu Kurejb[710]; kaže: Obavijestio nas je Halef b. Ejub prenijevši od Avfa, on od Ibn Sirina, a on od Ebu Hurejrea, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Dvije se osobine ne mogu skupa naći kod licemjera: lijepo ponašanje i upućenost u vjeru."**

---

[706] Ebu Ahves Selam b. Selim el-Hanefi el-Kufi pozdan je i precizan prenosilac hadisa. Pripadao je sedmoj generaciji.

[707] Seid b. Amr b. Ešve' el-Hemdani el-Kufi pouzdan je prenosilac hadisa. Na njega su sumnjali da naginje šiijamama. Bio je kadija u Kufi. Pripadao je šestoj generaciji.

[708] Jezid b. Seleme b. Jezid el-Džufi poznati je Vjerovjesnikov, sallallahu alejhi ve sellem, ashab. Kasnije se nastanio u Kufi.

[709] Bilježi ga i El-Buhari u djelu *Et-Tarihul-kebir*.

[710] Ebu Kurejb Muhammed b. el-A'la.

Ovaj hadis je garibun.[711] Poznat nam je samo preko Avfa od ovoga šejha Halefa b. Ejuba el-Amirija i nije nam poznato da ga je iko drugi prenio od njega osim Muhammeda b. Alaa, a kakvo je njegovo stanje, nije mi poznato.

2838. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Abdul-A'la; kaže: Obavijestio nas je Seleme b. Redža[712]; kaže: Nas je obavijestio Velid b. Džemil; kaže: Nas je obavijestio Kasim Ebu Abdur-Rahman prenijevši od Ebu Umamea el-Bahilija, koji je kazao: **"Spomenuta su Allahovu Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, dva čovjeka, jedan od njih je pobožan a drugi učen. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "Vrijednost učenog nad pobožnim je kao što je moja vrijednost nad najslabijim među vama." Potom Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "Zaista Allah, Njegovi meleci, stanovnici nebesa i Zemlje, čak i mrav u svome skrovištu i riba** (u vodi) **mole se Allahu za onoga koji ljude poučava dobru."**

Ovaj hadis je hasenun-garibun-sahihun.[713] Čuo sam Ebu Ammara Husejna b. Hurejsa el-Huzaija kada veli: Čuo sam Fudajla b. Ijada kada kaže: Učenoga, koji postupa po znanju i koji druge tome poučava veličaju oni što su u nebeskim prostranstvima.

2839. ISPRIČAO NAM JE Omer b. Hafs eš-Šejbani el-Basri; kaže: Obavijestio nas je Abdullah b. Vehb prenijevši od Amra b. Harisa, on od Derradža, on od Ebu Hejsema, on od Ebu Seida el-Hudrija, a on da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"Neće se vjernik zasititi znanja koje sluša sve dotle dok ne završi u Džennetu."** Ovaj hadis je hasenun-garibun.[714]

2840. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Omer b. Velid el-Kindi; kaže: Obavijestio nas je Abdullah b. Numejr prenijevši od Ibrahima b. Fadla, on od Seida el-Makburija, a on od Ebu Hurejrea, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Mudra riječ je izgubljena stvar vjernika, pa gdje god je nađe, on je najpreči da je uzme."**

Ovaj hadis je garibun.[715] Poznat nam je samo u ovoj formi. Ibrahim b. Fadl el-Mahzumi[716] je slab prenosilac hadisa.

---

[711] Po mišljenju Abdur-Rahmana el-Mubarekforija, ovaj hadis je slab jer je u njegovu senedu Halef b. Ejub koji je, po ocjeni hadiskih učenjaka, slab prenosilac hadisa.

[712] Seleme b. Redža et-Temimi Ebu Abdur-Rahman el-Kufi je iskren prenosilac hadisa koji je često, prilikom prenošenja hadisa, proturječio drugim pouzdanijim prenosiocima. Pripadao je osmoj generaciji.

[713] Bilježi ga i Ed-Darimi u *Sunenu*.

[714] Bilježi ga i Ibn Hibban u *Sahihu*.

[715] Bilježi ga i Ibn Madže u *Sunenu*. El-Menavi smatra da je sened ovog hadisa dobar.

بسم الله الرحمن الرحيم

أبواب الِاسْتِئْذَانِ وَالْآدَابِ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ *

١. بَاب مَا جَاءَ فِي إِفْشَاءِ السَّلَامِ *

٢٨٤١. حَدَّثَنَا هَنَّادٌ أَخْبَرَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَا تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ حَتَّى تُؤْمِنُوا وَلَا تُؤْمِنُوا حَتَّى تَحَابُّوا. أَلَا أَدُلُّكُمْ عَلَى أَمْرٍ إِذَا أَنْتُمْ فَعَلْتُمُوهُ تَحَابَبْتُمْ. أَفْشُوا السَّلَامَ بَيْنَكُمْ.** وَفِي الْبَاب عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَلَامٍ وَشُرَيْحِ بْنِ هَانِئٍ عَنْ أَبِيهِ وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو وَالْبَرَاءِ وَأَنَسٍ وَابْنِ عُمَرَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog:

POGLAVLJA O TRAŽENJU DOZVOLE I LIJEPOM PONAŠANJU

od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem

1. O širenju selama

2841. ISPRIČAO NAM JE Hennad, kaže: Obavijestio nas je Ebu Muavija prenijevši od A'meša, on od Ebu Saliha, a on od Ebu Hurejrea, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Tako mi Onoga u čijoj je ruci moj život, nećete ući u Džennet sve dotle dok ne budete** (istinski) **vjerovali, a nećete** (istinski) **vjerovati sve dotle dok se međusobno ne budete voljeli! Hoćete li da vas uputim na nešto, ako ga budete činili, međusobno ćete se voljeti? Širite selam među vama!"**

O ovoj temi su hadisi preneseni i od Abdullaha b. Selama, Šurejha b. Hani'a, od njegova oca, Abdullaha b. Amra, Beraa, Enesa i Ibn Omera. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[717]

٢. بَاب مَا ذُكِرَ فِي فَضْلِ السَّلَامِ *

٢٨٤٢. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ وَالْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْحَرِيرِيُّ الْبَلْخِيُّ قَالَا. أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ سُلَيْمَانَ الضُّبَعِيِّ عَنْ عَوْفٍ عَنْ أَبِي رَجَاءٍ عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ: **أَنَّ رَجُلًا جَاءَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ:** السَّلَامُ عَلَيْكُمْ. **فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: عَشْرٌ. ثُمَّ جَاءَ آخَرُ فَقَالَ: السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ. فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: عِشْرُونَ. ثُمَّ جَاءَ**

---

[716] Ibrahim b. Fadl, neki vele Ibrahim b. Ishak el-Mahzumi Ebu Ishak el-Medeni je prenosilac koga su hadiski učenjaci odbacili. Pripadao je osmoj generaciji.

[717] Bilježe ga i Muslim u *Sahihu* i Ebu Davud i Ibn Madže u *Sunenima*.

آخَرُ فَقَالَ: السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ. فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: ثَلَاثُونَ. هَـذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ من حديث عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ. وَفِي الْبَابِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ وعَلِـيٍّ وَسَهْلِ بْنِ حُنَيْفٍ*

2. Šta je spomenuto o vrijednosti selama

2842. ISPRIČALI SU NAM Abdullah b. Abdur-Rahman i Husejn b. Muhammed el-Džurejri el-Belhi i kazali: Obavijestio nas je Muhammed b. Kesir[718] prenijevši od Džafera b. Sulejmana ed-Dubeija, on od Avfa[719], on od Ebu Redžaa, a on od Imrana b. Husajna: "**Dođe neki čovjek Allahovu Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i reče: Es-selamu alejkum. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, će na to: "Deset!" Potom dođe drugi i reče: Es-selamu alejkum ve rahmetullahi, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, će na to: "Dvadeset!" Potom dođe i treći i reče: Es-selamu alejkum ve rahmetullahi ve berekatuhu, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "Trideset!"**[720]

Ovaj hadis je u ovoj formi od Imrana b. Husajna hasenun-garibun.[721] O ovoj temi preneseni su hadisi i od Ebu Seida, Alije i Sehla b. Hunejfa.

٣. بَاب مَا جَاءَ فِي أَنَّ الاسْتِئْذَانَ ثَلَاثٌ*

٢٨٤٣. حَدَّثَنَا سُفْيَانُ بْنُ وَكِيعٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى بْنُ عَبْدِ الْأَعْلَى عَنِ الْجُرَيْرِيِّ عَنْ أَبِي نَضْرَةَ عَـنْ أَبِي سَعِيدٍ قَالَ: اسْتَأْذَنَ أَبُو مُوسَى عَلَى عُمَرَ. فَقَالَ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ أَأَدْخُلُ؟ فقَالَ عُمَرُ: وَاحِدَةٌ. ثُمَّ سَكَتَ سَاعَةً ثُمَّ قَالَ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ أَأَدْخُلُ؟ قَالَ عُمَرُ: ثِنْتَانِ. ثُمَّ سَكَتَ سَاعَةً فَقَالَ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ

[718] Muhammed b. Kesir el-Abdi el-Basri pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je desetoj generaciji.

[719] Avf b. Ebu Džemila el-Abdi el-el-Basri pouzdan je prenosilac hadisa. Za njega se govorilo da naginje kaderijama i šiijama. Pripadao je šestoj generaciji.

[720] Za prvog čovjeka, koji je nazvao jedan dio selama, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao da ima deset sevapa, za drugog čovjeka, koji je dodao još jedan dio selama, rekao je da ima dvadeset sevapa, dok je za trećeg čovjeka, koji je nazvao kompletan selam, rekao da ima trideset sevapa. Malik b. Enes u *Muvettau'* bilježi od Ibn Abbasa, koji je kazao: "Selam je kompletan do ve berekatuhu." El-Bejheki u djelu *Šu'abul-iman* bilježi sa senedom od Abdullaha b. Babejha da je neki čovjek došao Omeru b. Hattabu i rekao: "Es-selamu alejkum ve rahmetullahi ve berekatuhu ve magfiretuhu. Čuvši to, Omer mu reče: Dovoljno ti je do: ve berekatuhu."

[721] Bilježe ga i Ebu Davud i El-Nesai u *Sunenima*. El-Bejheki ovaj hadis smatra dobrim.

أَأَدْخُلُ؟ فَقَالَ عُمَرُ ثَلَاثٌ. ثُمَّ رَجَعَ فَقَالَ عُمَرُ لِلْبَوَّابِ: مَا صَنَعَ؟ قَالَ: رَجَعَ. قَالَ: عَلَيَّ بِهِ. فَلَمَّا جَاءَهُ قَالَ: مَا هَذَا الَّذِي صَنَعْتَ؟ قَالَ: السُّنَّةُ. قَالَ: آلسُّنَّةُ؟ وَاللَّهِ لَتَأْتِيَنِّي عَلَى هَذَا بِبُرْهَانٍ و بِبَيِّنَةٍ أَوْ لَأَفْعَلَنَّ بِكَ. قَالَ: فَأَتَانَا وَنَحْنُ رُفْقَةٌ مِنَ الْأَنْصَارِ فَقَالَ: يَا مَعْشَرَ الْأَنْصَارِ أَلَسْتُمْ أَعْلَمَ النَّاسِ بِحَدِيثِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ؟ أَلَمْ يَقُلْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الاسْتِئْذَانُ ثَلَاثٌ فَإِنْ أُذِنَ لَكَ وَإِلَّا فَارْجِعْ. فَجَعَلَ الْقَوْمُ يُمَازِحُونَهُ. قَالَ أَبُو سَعِيدٍ: ثُمَّ رَفَعْتُ رَأْسِي إِلَيْهِ فَقُلْتُ فَمَا أَصَابَكَ فِي هَذَا مِنَ الْعُقُوبَةِ فَأَنَا شَرِيكُكَ. قَالَ: فَأَتَى عُمَرَ فَأَخْبَرَهُ بِذَلِكَ. فَقَالَ عُمَرُ: مَا كُنْتُ عَلِمْتُ بِهَذَا. وَفِي الْبَابِ عَنْ عَلِيٍّ وَأُمِّ طَارِقٍ مَوْلَاةِ سَعْدٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَالْجُرَيْرِيُّ اسْمُهُ سَعِيدُ بْنُ إِيَاسٍ يُكْنَى أَبَا مَسْعُودٍ. وَقَدْ رَوَى هَذَا غَيْرُهُ أَيْضًا عَنْ أَبِي نَضْرَةَ. وَأَبُو نَضْرَةَ الْعَبْدِيُّ اسْمُهُ الْمُنْذِرُ بْنُ مَالِكِ بْنِ قُطَعَةَ *

٢٨٤٤. حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ يُونُسَ عن عِكْرِمَةَ بْنُ عَمَّارٍ حَدَّثَنِي أَبُو زُمَيْلٍ حَدَّثَنِي ابْنُ عَبَّاسٍ حَدَّثَنِي عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ قَالَ: اسْتَأْذَنْتُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثَلَاثًا فَأَذِنَ لِي. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. وَأَبُو زُمَيْلٍ اسْمُهُ سِمَاكٌ الْحَنَفِيُّ. وَإِنَّمَا أَنْكَرَ عُمَرُ عِنْدَنَا عَلَى أَبِي مُوسَى حِينَ رَوَى عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ: الاسْتِئْذَانُ ثَلَاثٌ فَإِذَا أُذِنَ لَكَ وَإِلَّا فَارْجِعْ. وَقَدْ كَانَ عُمَرُ اسْتَأْذَنَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثَلَاثًا فَأَذِنَ لَهُ. وَلَمْ يَكُنْ عَلِمَ هَذَا الَّذِي رَوَاهُ أَبُو مُوسَى عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ: فَإِنْ أُذِنَ لَكَ وَإِلَّا فَارْجِعْ *

3. O tome da se dozvola za ulazak traži (do) tri puta

2843. ISPRIČAO NAM JE Sufjan b. Veki'; kaže: Obavijestio nas je Abdul-A'la b. Abdul-A'la prenijevši od El-Džurejrija, on od Ebu Nadrea, a on od Ebu Seida koji je kazao: "**Ebu Musa zatraži dozvolu da uđe kod Omera rekavši: Esselamu alejkum, mogu li da uđem? Omer će na to: Jedno.**[722] **Nakon toga Ebu Musa zašutje izvjesno vrijeme, a onda reče: Es-selamu alejkum, mogu li da uđem? Omer će na to: Dvoje. Nakon toga Ebu Musa ponovo zašutje izvjesno vrijeme, a onda reče: Es-selamu alejkum, mogu li da uđem? Omer će na to: Troje. Ebu Musa se nakon toga vrati, a Omer će vrataru: Šta je uradio? Vratio se, odgovori, a on će na to: Dovedi mi ga. Pošto mu ga dovede, Omer ga upita: Kako ti to postupi? Po sunnetu. Po sunnetu? upita Omer. Pošto ovaj potvrdi, Omer reče: Tako mi Allaha, ako mi za to što si rekao ne dovedeš svjedoka koji je to također čuo** (od Allahova Poslanika,

[722] Jedno traženje dozvole za ulazak.

sallallahu alejhi ve sellem,), **ja ću te izbičevati!**[723] **Tada među nas, ensarije,** (sav uplašen), **veli Ebu Seid, dođe Ebu Musa i reče: O, skupino ensarija! Zar vi ne poznajete najbolje sunnet Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem? Zar Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije rekao da se dozvola za ulazak traži do tri puta, pa ukoliko se dozvoli, treba ući, a ukoliko ne dozvoli, treba se vratiti. Ljudi se počeše s njim šaliti. Podigoh glavu, veli Ebu Seid, i rekoh mu: Što god da ti se zbog toga desi, ja ću to podijeliti s tobom. Potom ode Omeru i obavijesti ga** (da je i on to isto čuo od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem,). **Kad to ču, Omer reče: Ja za to nisam znao."**[724]

O ovoj temi preneseni su hadisi i od Alije i Ummi Tarik, Sa'dove štićenice. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[725] El-Džurejriju je ime Seid b. Ijas, a nadimak mu je po djetetu Ebu Mes'ud. I drugi su ovo, također, prenijeli od Ebu Nadrea. Ebu Nadreu el-Abdiju je ime Munzir b. Malik b. Kuta'a.

2844. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Obavijestio nas je Omer b. Junus prenijevši od Ikrimea b. Ammara koji je kazao: Ispričao mi je Ebu Zumejl; kaže: Meni je ispričao Ibn Abbas; kaže: Meni je ispričao Omer b. Hattab: **"Tri puta sam zatražio dozvolu da uđem kod Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa mi je dozvolio."**

Ovaj hadis je hasenun-garibun. Ebu Zumejl se zvao Simak el-Hanefi. Po našem mišljenju, Omer je osporio Ebu Musau ono što je prenio od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: Dozvolu za ulazak treba tražiti do tri puta, pa ako ti se dozvoli, uđi, a ako ne dozvoli, ti se vrati. Omer je već dozvolu za ulazak kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, tražio tri puta i on mu je dozvolio. Omer nije znao ono što je Ebu Musa prenio od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je kazao: "Ako ti bude dozvoljeno uđi, a ako ne bude, ti se vrati."

---

[723] Omer je od Ebu Musaa tražio da mu dovede još nekoga kao svjedoka koji je to čuo od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, zbog toga što se pobojao da možda Ebu Musa zbog straha od Omera nije rekao nešto što Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije izgovorio. Omer to od njega nije tražio zbog toga što nije prihvatao ahad predaje, kako tvrde neki.

[724] Učenjaci su jednoglasni u stavu da se dozvola za ulazak traži do tri puta, a razilaze se u tome da li će se prvo nazvati selam pa potom zatražiti dozvola ili će se obrnuto postupiti. U tom pogledu postoje tri mišljenja. Neki vele da će se svaki put prvo nazvati selam, a nakon toga će se upitati: mogu li da uđem. Neki vele da će prvo upitati: mogu li da uđem, pa ako mu se dozvoli, onda će tek nazvati selam. Neki, pak, učenjaci u tom pogledu osobi ostavljaju mogućnost izbora. Ukoliko hoće, može prvo nazvati selam pa zatražiti dozvolu za ulazak, a može i prvo zatražiti dozvolu za ulazak pa nakon toga nazvati selam.

[725] Bilježe ga u *El-Kutubus-sitte* svi osim Nesaije.

٤. بَاب مَا جَاءَ كَيْفَ رَدُّ السَّلَامِ *

٢٨٤٥. حَدَّثَنَا إِسْحَقُ بْنُ مَنْصُورٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ نُمَيْرٍ أَخْبَرَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ عَنْ سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: **دَخَلَ رَجُلٌ الْمَسْجِدَ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَالِسٌ فِي نَاحِيَةِ الْمَسْجِد. فَصَلَّى ثُمَّ جَاءَ فَسَلَّمَ عَلَيْهِ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعَلَيْكَ ارْجِعْ فَصَلِّ فانك لم تصل, فَذَكَرَ الْحَدِيثَ بِطُولِه.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ. وَرَوَى يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ الْقَطَّانُ هَذَا الحديث عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ فَقَالَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ. وَحَدِيثُ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ أَصَحُّ *

4. Kako se uzvraća na selam

2845. ISPRIČAO NAM JE Ishak b. Mensur; kaže: Obavijestio nas je Abdullah b. Numejr; kaže: Nas je obavijestio Ubejdullah b. Omer prenijevši od Seida el-Makburija, a on da je Ebu Hurejre kazao: **"Uđe neki čovjek[726] u džamiju dok je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, sjedio u kutku te džamije. Klanja namaz** (nabrzinu), **potom priđe i nazva mu selam. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "Ve alejkes-selamu (Neka je i sa tobom mir), vrati se i** (ponovo) **klanjaj jer ti nisi** (kako treba) **klanjao!" Zatim je spomenuo hadis u cijelosti."**[727]

Ovaj hadis je hasenun. Jahja b. Seid el-Kattan je ovaj hadis prenio od Ubejdullaha b. Omera, a on da je Seid el-Makburi kazao: "od njegova oca, od Ebu Hurejrea". Međutim, hadis Jahjaa b. Seida je pouzdaniji.

٥. بَاب فِي تَبْلِيغِ السَّلَامِ *

٢٨٤٦. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ الْمُنْذِرِ الْكُوفِيُّ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ فُضَيْلٍ عَنْ زَكَرِيَّا بْنِ أَبِي زَائِدَةَ عَنْ عَامِرٍ قال: حَدَّثَنِي أَبُو سَلَمَةَ أَنَّ عَائِشَةَ حَدَّثَتْهُ: **أَنَّ رَسُولَ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَهَا: إِنَّ جِبْرِيلَ يُقْرِئُكِ السَّلَامَ. قَالَتْ: وَعَلَيْهِ السَّلَامُ وَرَحْمَةُ اللَّه وَبَرَكَاتُهُ.** وَفِي الْبَاب عَنْ رَجُلٍ مِنْ بَنِي نُمَيْرٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ رَوَاهُ الزُّهْرِيُّ أَيْضًا عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ عَائِشَةَ *

---

[726] Po mišljenju El-Mubarekforija bio je to Hallad b. Rafi.

[727] Ovaj hadis je u cijelosti ranije spomenut u Knjizi II, str. 56, u poglavlju "Opis namaza."

5. O dostavljanju selama

2846. ISPRIČAO NAM JE Ali b. Munzir el-Kufi[728]; kaže: Obavijestio nas je Muhammed b. Fudajl prenijevši od Zekerijjaa b. Ebu Zaidea, on od Amira,[729] koji je kazao: Ispričao mi je Ebu Seleme da mu je Aiša ispričala da joj je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, jednom prilikom rekao: **"Džibril ti naziva selam!" Ona reče: Neka je i sa njim mir i Allahova milost i bereket."**[730]

O ovoj temi prenesen je hadis i od nekog čovjeka iz plemena Benu Numejr, on od svoga oca, a on od njegova djeda. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[731] I Ez-Zuhri ga je također prenio od Ebu Selemea, a on od Aiše.

٦. بَاب فِي فَضْلِ الَّذِي يَبْدَأُ بِالسَّلَامِ *

٢٨٤٧. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حُجْرٍ أَخْبَرَنَا قُرَّانُ بْنُ تَمَّامٍ الْأَسَدِيُّ عَنْ أَبِي فَرْوَةَ الرهاوي يَزِيدَ بْنِ سِنَانٍ عَنْ سُلَيْمِ بْنِ عَامِرٍ عَنْ أَبِي أُمَامَةَ قَالَ: **قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ: الرَّجُلَانِ يَلْتَقِيَانِ أَيُّهُمَا يَبْدَأُ بِالسَّلَامِ؟ فَقَالَ: أَوْلَاهُمَا بِاللَّهِ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ. قَالَ مُحَمَّدٌ أَبُو فَرْوَةَ الرَّهَاوِيُّ مُقَارِبُ الْحَدِيثِ, إِلَّا أَنَّ ابْنَهُ مُحَمَّدَ بْنَ يَزِيدَ يَرْوِي عَنْهُ مَنَاكِيرَ *

6. O vrijednosti onoga koji prvi naziva selam

2847. ISPRIČAO NAM JE Ali b. Hudžr; kaže: Obavijestio nas je Kurran b. Temmam el-Esedi[732] prenijevši od Ebu Fervea er-Rehavija Jezida b. Sinana, on od Sulejma b. Amira, a on od Ebu Umamea, koji je kazao: **"Neko upita Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem,: Allahov Poslaniče: Kada se dvije osobe susretnu, koja će od njih prva nazvati selam? "Ona koja više teži Allahovoj milosti", odgovori on."**

---

[728] Ali b. Munzir el-Kufi et-Tariki je dosta iskren prenosilac, međutim, protežirao je šiizam. Pripadao je desetoj generaciji.

[729] Amir eš-Ša'bij.

[730] En-Nevevi smatra da je ovaj hadis dokaz da se selam može poslati po nekom drugoj osobi i da ga je ovaj dužan dostaviti i prenijeti. Kada se određenoj osobi selam prenese od nekoga, ona je dužna istog momenta na taj selam odgovoriti. El-Nesai u *Sunenu* bilježi da je neki čovjek iz plemena Benu Temim Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, prenio selam od svoga oca, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, čuvši to, reče: "Neka je mir i sa tobom i tvojim ocom."

[731] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima.*

[732] Kurran b. Temmam el-Esedi el-Kufi iskren je prenosilac hadisa, koji je ponekad prlikom prenošenja hadisa griješio. Pripadao je osmoj generaciji. Nastanio se u Bagdadu.

Ovaj hadis je hasenun.[733] Muhammed veli da je Ebu Ferve er-Rehavi osrednji prenosilac hadisa, s tim što je njegov sin Muhammed b. Jezid od njega prenio munker hadise.

٧. بَاب فِي كَرَاهِيَةِ إِشَارَةِ الْيَدِ بِالسَّلَامِ *

٢٨٤٨. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **لَيْسَ مِنَّا مَنْ تَشَبَّهَ بِغَيْرِنَا. لَا تَشَبَّهُوا بِالْيَهُودِ وَلَا بِالنَّصَارَى فَإِنَّ تَسْلِيمَ الْيَهُودِ الْإِشَارَةُ بِالْأَصَابِعِ، وَتَسْلِيمَ النَّصَارَى الْإِشَارَةُ بِالْأَكُفِّ.** هَذَا حَدِيثٌ إِسْنَادُهُ ضَعِيفٌ. وَرَوَى ابْنُ الْمُبَارَكِ هَذَا الْحَدِيثَ عَنِ ابْنِ لَهِيعَةَ فَلَمْ يَرْفَعْهُ *

7. O pokuđenosti gesta rukom prilikom pozdravljanja

2848. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Ibn Lehi'a prenijevši od Amra b. Šuajba, on od svoga oca, a on od njegova djeda da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Ne pripada nama onaj ko oponaša druge! Ne oponašajte ni jevreje ni kršćane! Pozdrav jevreja je gest prstima, a pozdrav kršćana je gest dlanovima."**[734]

Sened ovoga hadisa je slab.[735] Ibn Mubarek je ovaj hadis prenio od Ibn Lehi'e kao mevkuf.

٨. بَاب مَا جَاءَ فِي التَّسْلِيمِ عَلَى الصِّبْيَانِ *

٢٨٤٩. حَدَّثَنَا أَبُو الْخَطَّابِ زِيَادُ بْنُ يَحْيَى الْبَصْرِيُّ أَخْبَرَنَا أَبُو عَتَّابٍ سَهْلُ بْنُ حَمَّادٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ سَيَّارٍ قَالَ: **كُنْتُ أَمْشِي مَعَ ثَابِتٍ الْبُنَانِيِّ فَمَرَّ عَلَى صِبْيَانٍ فَسَلَّمَ عَلَيْهِمْ. فَقَالَ ثَابِتٌ: كُنْتُ مَعَ أَنَسٍ فَمَرَّ عَلَى صِبْيَانٍ فَسَلَّمَ عَلَيْهِمْ. وَقَالَ أَنَسٌ: كُنْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَمَرَّ عَلَى صِبْيَانٍ فَسَلَّمَ عَلَيْهِمْ.** هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ. وَرَوَاهُ غَيْرُ وَاحِدٍ عَنْ ثَابِتٍ. وَرُوِيَ مِنْ غَيْرِ وَجْهٍ عَنْ أَنَسٍ.

٢٨٥٠. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا جَعْفَرُ بْنُ سُلَيْمَانَ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ **نَحْوَهُ** *

---

[733] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Ebu Davud u *Sunenu.*

[734] Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u ovom hadisu od svojih sljedbenika zahtijeva da svoj pozdrav (selam) izgovaraju riječima i zabranjuje im da to čine samo gestom ruku, kao što čine jevreji i kršćani prilikom pozdravljanja.

[735] El-Nesai je ovaj hadis u *Sunenu* zabilježio od Džabira sa dobrim senedom.

8. O nazivanju selama djeci

2849. ISPRIČAO NAM JE Ebu Hattab Zijad b. Jahja el-Basri; kaže: Obavijestio nas je Ebu Attab Sehl b. Hammad; kaže: Ispričao nam je Šu'be, prenijevši od Sejjara,[736] koji je kazao: **"Putovao sam sa Sabitom el-Bunanijem koji je, prošavši pored djece, nazvao selam. Sabit je rekao: Putovao sam sa Enesom koji je, prošavši pored djece, nazvao im selam. Enes je rekao: Putovao sam sa Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, koji je, prošavši pored djece, nazvao selam."**[737]

Ovaj hadis je sahihun.[738] Mnogi su ga prenijeli od Sabita. Prenesen je i sa više seneda od Enesa.

2850. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Džafer b. Sulejman prenijevši od Sabita, on od Enesa, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, **slično prethodnom hadisu.**

٩. بَاب مَا جَاءَ فِي التَّسْلِيمِ عَلَى النِّسَاء *

٢٨٥١. حَدَّثَنَا سُوَيْدٌ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْحَمِيدِ بْنُ بَهْرَامَ أَنَّهُ سَمِعَ شَهْرَ بْنَ حَوْشَبٍ يَقُولُ: سَمِعْتُ أَسْمَاءَ بِنْتَ يَزِيدَ تُحَدِّثُ: **أَنَّ رَسُولَ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرَّ فِي الْمَسْجِدِ يَوْمًا وَعُصْبَةٌ مِنَ النِّسَاءِ قُعُودٌ فَأَلْوَى بِيَدِهِ بِالتَّسْلِيمِ وَأَشَارَ عَبْدُ الْحَمِيدِ بِيَدِهِ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ. قَالَ أَحْمَدُ ابْنُ حَنْبَلٍ: لَا بَأْسَ بِحَدِيثِ عَبْدِ الْحَمِيدِ بْنِ بَهْرَامَ عَنْ شَهْرِ بْنِ حَوْشَبٍ. قَالَ مُحَمَّدٌ: شَهْرٌ حَسَنُ الْحَدِيثِ وَقَوَّى أَمْرَهُ. و قَالَ: إِنَّمَا تَكَلَّمَ فِيهِ ابْنُ عَوْنٍ. ثُمَّ رَوَى عَنْ هِلَالِ بْنِ أَبِي زَيْنَبَ عَنْ شَهْرِ بْنِ حَوْشَبٍ.

٢٨٥٢. حَدَّثَنَا أَبُو دَاوُدَ أَخْبَرَنَا النَّضْرُ بْنُ شُمَيْلٍ عَنِ ابْنِ عَوْنٍ قَالَ: إِنَّ شَهْرًا نَزَكُوهُ. قَالَ أَبُو دَاوُدَ: قَالَ النَّضْرُ: نَزَكُوهُ أَيْ طَعَنُوا فِيهِ*

9. O nazivanju selama ženama

2851. ISPRIČAO NAM JE Suvejd; kaže: Obavijestio nas je Abdullah b. Mubarek; kaže: Nas je obavijestio Abdul-Hamid b. Behram[739] da je čuo

[736] Sejjar b. Verdan, neki kažu Verd, Ebul-Hakem el-Anezi pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je šestoj generaciji.
[737] El-Nesai u *Sunenu* bilježi preko Džafera b. Sulejmana od Sabita el-Bunanija da je kazao: "Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bi posjetio ensarije, nazvao bi selam njihovoj djeci, pomilovao bi ih po glavi i upućivao Allahu za njih dovu."
[738] Bilježe ga u *El-Kutubus-sitte* svi osim Ibn Madžea.

Šehra b. Havšeba kada kaže: Čuo sam Esmu Jezidovu kćerku kada priča **"da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, jednog dana u džamiji, prošavši pored skupine žena koje su sjedile, mahnuo rukom selamivši ih na taj način. Abdul-Hamid je** (pričajući ovo) **pokazao rukom. "**

Ovaj hadis je hasenun.[740] Ahmed b. Hanbel veli: Nije loš hadis koji je Abdul-Hamid b. Behram prenio od Šehra b. Havšeba. Muhammed (El-Buhari) veli: Šehr je dobar prenosilac hadisa. Nakon što se o njemu pozitivno izrazi, reče: O njemu je polemisao Ibn Avn, a potom je prenio hadis od Hilala b. Ebu Zejneba, a on od Šehra b. Havšeba.

2852. ISPRIČAO NAM JE Ebu Davud; kaže: Obavijestio nas je Nadr b. Šumejl prenijevši od Ibn Avna koji je kazao: O Šehru su se nepovoljno izrazili. Ebu Davud veli: Nadr je kazao: Nepovoljno su se izrazili, znači da su o njemu negativno rekli.

١٠. بَاب مَا جَاءَ فِي التَّسْلِيمِ إِذَا دَخَلَ بَيْتَهُ *

٢٨٥٣. حَدَّثَنَا أَبُو حَاتِمٍ الْأَنْصَارِيُّ الْبَصْرِيُّ مُسْلِمُ بْنُ حَاتِمٍ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيُّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ زَيْدٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ قال:قال أَنَسٍ: قَالَ قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : **يَا بُنَيَّ إِذَا دَخَلْتَ عَلَى أَهْلِكَ فَسَلِّمْ يَكُنْ بَرَكَةً عَلَيْكَ وَعَلَى أَهْلِ بَيْتِكَ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ *

10. O nazivanju selama pri ulasku u vlastitu kuću

2853. ISPRIČAO NAM JE Ebu Hatim el-Ensari el-Basri Muslim b. Hatim[741]; kaže: Obavijestio nas je Muhammed b. Abdullah el-Ensari[742] prenijevši od svoga oca, on od Alija b. Zejda, a on od Seida b. Musejjeba, koji je kazao da je Enes rekao: **"Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, mi jednom prilikom reče: "Sinko, kada uđeš kod svoje čeljadi, nazovi selam. Taj će selam biti bereket i za tebe i za tvoju kućnu čeljad."**Ovaj hadis je hasenun-sahihun-garibun.

---

[739] Abdul-Hamid b. Behram el-Fezari el-Medaini iskren je prenosilac hadisa. Pripadao je šestoj generaciji

[740] Bilježe ga i Ebu Davud, Ibn Madže i Ed-Darimi u *Sunenima.*

[741] Ebu Hatim Muslim b. Hatim el-Ensari el-Basri iskren je prenosilac hadisa, ali je ponekad prilikom prenošenja hadisa pravio previde. Pripadao je desetoj generaciji.

[742] Muhammed b. Abdullah b. Musenna b. Abdullah b. Enes b. Malik el-Ensari el-Basri pouzdan je prenosilac hadisa i kadija. Pripadao je devetoj generaciji.

١١. السَّلَامِ قَبْلَ الْكَلَامِ *

٢٨٥٤. حَدَّثَنَا الْفَضْلُ بْنُ الصَّبَّاحِ أَخْبَرَنَا سَعِيدُ بْنُ زَكَرِيَّا عَنْ عَنْبَسَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زَاذَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **السَّلَامُ قَبْلَ الْكَلَامِ**. وَبِهَذَا الْإِسْنَادِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: لَا تَدْعُوا أَحَدًا إِلَى الطَّعَامِ حَتَّى يُسَلِّمَ. هَذَا حَدِيثٌ مُنْكَرٌ. لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. سَمِعْت مُحَمَّدًا يَقُولُ: عَنْبَسَةُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ضَعِيفٌ فِي الْحَدِيثِ ذَاهِبٌ. وَمُحَمَّدُ بْنُ زَاذَانَ مُنْكَرُ الْحَدِيثِ *

11. O nazivanju selama prije bilo kakva razgovora

2854. ISPRIČAO NAM JE Fadl b. Sabbah; kaže: Obavijestio nas je Seid b. Zekerijja[743] prenijevši od Anbese b. Abdur-Rahmana[744], on od Muhammeda b. Zazana, on od Muhammeda b. el-Munkedira, a on od Džabira b. Abdullaha, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Selam se naziva prije** (bilo kakva) **razgovora."**[745]

Preneseno je, istim senedom, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: "Ne zovite za jelo nikoga dok ne nazove selam!"

Ovo je munker hadis. Poznat nam je samo u ovoj formi. Čuo sam Muhammeda (Buhariju) kada je rekao: Anbese b. Abdur-Rahman je slab prenosilac hadisa, dok je Muhammed b. Zazan prenosio munker hadise.

١٢. بَاب مَا جَاءَ فِي كَرَاهِيَةِ التَّسْلِيمِ عَلَى الذِّمِّيِّ *

٢٨٥٥. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ سُهَيْلِ بْنِ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **لَا تَبْدَءُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى بِالسَّلَامِ وَإِذَا لَقِيتُمْ أَحَدَهُمْ فِي الطَّرِيقِ فَاضْطَرُّوهُمْ إِلَى أَضْيَقِهِ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٢٨٥٦. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْمَخْزُومِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: **إِنَّ رَهْطًا مِنَ الْيَهُودِ دَخَلُوا عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالُوا: السَّامُ عَلَيْكَ. فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: عَلَيْكُمْ. فَقَالَتْ عَائِشَةُ: فقلت بَلْ عَلَيْكُمُ السَّامُ وَاللَّعْنَةُ. فَقَالَ**

---

[743] Seid b. Zekerijja el-Kureši el-Medaini iskren je prenosilac hadisa. Pripadao je devetoj generaciji. On nije bio hafiz hadisa.

[744] Anbese b. Abdur-Rahman b. Anbese b. Seid b. As el-Emevi je ravija koga je većina hadiskih učenjaka odbacila. Ebu Hatim ga optužuje da je izmišljao hadise. Pripadao je osmoj generaciji.

[745] Po mišljenju El-Mubarekforija, ovaj hadis je dokaz da je sunnet nazvati selam prije početka bilo kakva razgovora.

النَّبِيُّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: يَا عَائِشَةُ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الرِّفْقَ فِي الْأَمْرِ كُلِّه. قَالَتْ عَائِشَةُ: أَلَمْ تَسْمَعْ مَا قَالُوا؟ قَالَ: قَدْ قُلْتُ عَلَيْكُمْ. وَفِي الْبَاب عَنْ أَبِي بَصْرَةَ الْغِفَارِيِّ وَابْنِ عُمَرَ وَأَنَسٍ وَأَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْجُهَنِيِّ. حَدِيثُ عَائِشَةَ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

12. O pokuđenosti nazivanja selama nemuslimanima

2855. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Abdul-Aziz b. Muhammed prenijevši od Suhejla b. Ebu Saliha, on od svoga oca, a on od Ebu Hurejrea da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"Ne pozdravljajte vi prvi jevreje i kršćane. Kada sretnete nekog od njih, pritijesnite ga uz kraj puta!"**[746] Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[747]

2856. ISPRIČAO NAM JE Seid b. Abdur-Rahman el-Mahzumi; kaže: Nama je ispričao Sufjan prenijevši od Zuhrija, on od Urvea, a on od Aiše, koja je kazala: **"Došla je skupina jevreja Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekla: Es-samu alejke** (što znači: Neka te stigne prijeka smrt). **Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovori: "Alejkum** (Neka vas stigne)!" **Aiša kaže:** (Kad sam to čula), **rekla sam: Neka vas stigne prijeka smrt i prokletstvo, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, će na to: "Aiša, Allah u svemu voli blagost." Aiša reče: Zar nisi čuo šta su rekli, a on će na to: "Pa rekao sam: Neka vas stigne."**[748]

O ovoj temi preneseni su hadisi i od Ebu Basrea el-Gifarija, Ibn Omera, Enesa i Ebu Abdur-Rahmana el-Džuhenija. Aišin hadis je hasenun-sahihun.[749]

---

[746] Ove je riječi Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, izrekao nakon Bitke na Hendeku, kada je poslao vojsku da kazni jevrejska plemena Benu Kurejza i Benu Nadir koja su izdala muslimane u toj bici i time prekršila sklopljeni ugovor o zajedničkoj odbrani Medine. Prema tome, ovaj propis važi u ratnim okolnostima.

[747] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Muslim u *Sahihu* i Ebu Davud u *Sunenu*.

[748] Učenjaci su jednoglasni u mišljenju da smo dužni, ukoliko nam nemusliman nazove selam, odgovoriti mu na selam, ali ne riječima: *Ve alejkumus-selam* ili *alejkumus-selame*, nego samo riječima *alejkum*. Što se tiče nazivanja selama nemuslimanima, većina učenjaka smatra da je muslimanu zabranjeno nazivati selam nemuslimanu.

[749] Bilježe ga u *L -Kutubus-sitte* svi osim Ebu Davuda.

١٣. بَاب مَا جَاءَ فِي السَّلَامِ عَلَى مَجْلِسٍ فِيهِ الْمُسْلِمُونَ وَغَيْرُهُمْ *

٢٨٥٧. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ أَنَّ أُسَامَةَ بْنَ زَيْدٍ أَخْبَرَهُ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرَّ بِمَجْلِسٍ وَفِيهِ أَخْلَاطٌ مِنَ الْمُسْلِمِينَ وَالْيَهُودِ فَسَلَّمَ عَلَيْهِمْ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

13. O nazivanju selama skupini u kojoj ima i muslimana i nemuslimana

2857. ISPRIČAO NAM JE Jahja b. Musa; kaže: Obavijestio nas je Abdur-Rezzak; kaže: Nas je obavijestio Ma'mer penijevši od Zuhrija, on od Urvea da ga je Usama b. Zejd obavijestio **da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, prošao pored grupe ljudi koji su sjedili a u kojoj su bili izmiješani muslimani i jevreji[750] pa im je nazvao selam."** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[751]

١٤. بَاب مَا جَاءَ فِي تَسْلِيمِ الرَّاكِبِ عَلَى الْمَاشِي *

٢٨٥٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى وَإِبْرَاهِيمُ بْنُ يَعْقُوبَ قَالَا: أَخْبَرَنَا رَوْحُ بْنُ عُبَادَةَ عَنْ حَبِيبِ بْنِ الشَّهِيدِ عَنِ الْحَسَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **يُسَلِّمُ الرَّاكِبُ عَلَى الْمَاشِي وَالْمَاشِي عَلَى الْقَاعِدِ وَالْقَلِيلُ عَلَى الْكَثِيرِ**. وَزَادَ ابْنُ الْمُثَنَّى فِي حَدِيثِهِ: **وَيُسَلِّمُ الصَّغِيرُ عَلَى الْكَبِيرِ**. وَفِي الْبَاب عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ شِبْلٍ وَفَضَالَةَ بْنِ عُبَيْدٍ وَجَابِرٍ. هَذَا حَدِيثٌ قَدْ رُوِيَ مِنْ غَيْرِ وَجْهٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ. و قَالَ أَيُّوبُ السَّخْتِيَانِيُّ وَيُونُسُ بْنُ عُبَيْدٍ وَعَلِيُّ بْنُ زَيْدٍ إِنَّ الْحَسَنَ لَمْ يَسْمَعْ مِنْ أَبِي هُرَيْرَةَ *

٢٨٥٩. حَدَّثَنَا سُوَيْدُ بْنُ نَصْرٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّه أَخْبَرَنَا حَيْوَةُ بْنُ شُرَيْحٍ أَخْبَرَنِي أَبُو هَانِئٍ الْخَوْلَانِيُّ عَنْ أَبِي عَلِيٍّ الْجَنْبِيِّ عَنْ فَضَالَةَ بْنِ عُبَيْدٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **يُسَلِّمُ الْفَارِسُ عَلَى الْمَاشِي وَالْمَاشِي عَلَى الْقَائِمِ وَالْقَلِيلُ عَلَى الْكَثِيرِ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَأَبُو عَلِيٍّ الْجَنْبِيُّ اسْمُهُ عَمْرُو بْنُ مَالِكٍ *

---

[750] U predaji koju bilježe El-Buhari i Muslim u *Sahihima* stoji: "Prošao je pored skupine u kojoj su bili izmiješani muslimani, idolopoklonici i jevreji..." Na temelju ovog i drugih hadisa Nevevi smatra da će musliman, ukoliko naiđe pored grupe u kojoj su i muslimani i nemuslimani nazvati selam toj grupi, ali će u sebi pomisliti da selam naziva samo muslimanima.

[751] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima* u nešto dužem obliku.

٢٨٦٠. حَدَّثَنَا سُوَيْدُ بْنُ نَصْرٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامِ بْنِ مُنَبِّهٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **يُسَلِّمُ الصَّغِيرُ عَلَى الْكَبِيرِ وَالْمَارُّ عَلَى الْقَاعِدِ وَالْقَلِيلُ عَلَى الْكَثِيرِ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

14. O tome da će onaj koji jaše nazvati selam onome koji ide pješke

2858. ISPRIČALI SU NAM Muhammed b. Musenna i Ibrahim b. Jakub i kazali: Obavijestio nas je Revh b. Ubade prenijevši od Habiba b. Šehida, on od Hasana, on od Ebu Hurejrea, a on da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"Onaj koji jaše nazvat će selam onome koji ide pješke, onaj koji ide pješke nazvat će selam onome koji sjedi, dok će manja skupina nazvati selam većoj skupini.** Ibn Musenna je u hadisu koji on prenosi dodao: " **a mlađi će nazvati selam starijem."**

O ovoj temi preneseni su hadisi i od Abdur-Rahmana b. Šibla, Fedalea b. Ubejda i Džabira. Ovaj hadis je sa više seneda prenesen od Ebu Hurejrea. Ejub es-Sahtijani[752], Junus b. Ubejd i Ali b. Zejd vele da Hasan nije slušao hadise od Ebu Hurejrea.

2859. ISPRIČAO NAM JE Suvejd b. Nasr; kaže: Obavijestio nas je Abdullah; kaže: Nas je obavijestio Hajve b. Šurejh; kaže: Mene je obavijestio Ebu Hani' el-Havlani prenijevši od Ebu Alija el-Dženbija, on od Fedalea b. Ubejda da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"Konjanik će nazvati selam onome koji ide pješke, onaj koji ide pješke onome koji stoji, dok će manja skupina nazvati selam većoj skupini."** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[753] Ebu Aliju el-Dženbiju je ime Amr b. Malik.

2860. ISPRIČAO NAM JE Suvejd b. Nasr; kaže: Obavijestio nas je Abdullah b. Mubarek; kaže: Nas je obavijestio Ma'mer prenijevši od Hemmama b. Munebbeha, on od Ebu Hurejrea, a on da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"Mlađi će nazvati selam starijem, prolaznik onome koji sjedi, dok će manja skupina nazvati selam većoj skupini."** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[754]

---

[752] Ejub b. Ebu Temime Kejsan es-Sahtijani Ebu Bekr el-Basri pouzdan i siguran ravija. Slovi kao hudždže u hadisu i vrsni šeri'atski pravnik. Pripadao je petoj generaciji. Umro je 131. godine po Hidžri.

[753] Bilježe ga i El-Buhari u djelu *El-Edebul-mufred*, El-Nesai u *Sunenu* i Ibn Hibban u *Sahihu*.

[754] Bilježe ga i El-Buhari u *Sahihu* i Ebu Davud u *Sunenu*.

١٥ . بَاب التَّسْلِيمِ عِنْدَ الْقِيَامِ وَعِنْدَ الْقُعُودِ *

٢٨٦١ . حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا اللَّيْثُ عَنِ ابْنِ عَجْلَانَ عَنْ سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **إِذَا انْتَهَى أَحَدُكُمْ إِلَى مَجْلِسٍ فَلْيُسَلِّمْ, فَإِنْ بَدَا لَهُ أَنْ يَجْلِسَ فَلْيَجْلِسْ. ثُمَّ إِذَا قَامَ فَلْيُسَلِّمْ فَلَيْسَتِ الْأُولَى بِأَحَقَّ مِنَ الْآخِرَةِ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ. وَقَدْ رُوِيَ هَذَا الْحَدِيثُ عَنِ ابْنِ عَجْلَانَ أَيْضًا عَنْ سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ *

15. O nazivanju selama pri dolasku i odlasku

2861. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Lejs prenijevši od Ibn Adžlana, on od Seida el-Makburija, a on od Ebu Hurejrea da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"Kada neko od vas dođe među ljude, neka nazove selam i, ako hoće sjediti, neka sjedne, potom, kada bude odlazio, neka** (ponovo) **nazove selam, jer prvi selam nimalo nije preči od posljednjeg."**

Ovaj hadis je hasenun.[755] Ovaj hadis je također prenesen od Ibn Adžlana, on od Seida el-Makburija, on od svoga oca, on od Ebu Hurejrea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

١٦ . بَاب الِاسْتِئْذَانِ قُبَالَةَ الْبَيْتِ *

٢٨٦٢ . حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ ح أَخْبَرَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي جَعْفَرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْحُبُلِيِّ عَنْ أَبِي ذَرٍّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **مَنْ كَشَفَ سِتْرًا فَأَدْخَلَ بَصَرَهُ فِي الْبَيْتِ قَبْلَ أَنْ يُؤْذَنَ لَهُ فَرَأَى عَوْرَةَ أَهْلِهِ, فَقَدْ أَتَى حَدًّا لَا يَحِلُّ لَهُ أَنْ يَأْتِيَهُ. لَوْ أَنَّهُ حِينَ أَدْخَلَ بَصَرَهُ اسْتَقْبَلَهُ رَجُلٌ فَفَقَأَ عَيْنَيْهِ مَا عَيَّرْتُ عَلَيْهِ. وَإِنْ مَرَّ الرَّجُلُ عَلَى بَابٍ لَا سِتْرَ لَهُ غَيْرِ مُغْلَقٍ فَنَظَرَ فَلَا خَطِيئَةَ عَلَيْهِ. إِنَّمَا الْخَطِيئَةُ عَلَى أَهْلِ الْبَيْتِ.** وَفِي الْبَاب عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَأَبِي أُمَامَةَ. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ. لَا نَعْرِفُهُ مِثْلَ هَذَا إِلَّا مِنْ حَدِيثِ ابْنِ لَهِيعَةَ. وَأَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْحُبُلِيُّ اسْمُهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يَزِيدَ *

[755] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Ebu Davud i El-Nesai u *Sunenima*, Ibn Hibban u *Sahihu* i Hakim u *Mustedreku*.

16. O traženju dozvole za ulazak stojeći naspram kućnih vrata[756]

2862. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Ibn Lehi'a prenijevši od Ubejdullaha b. Ebu Džefera, on od Ebu Abdur-Rahmana el-Hublija, a on od Ebu Zerra, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Ko otkrije zastor i pogleda u kuću prije nego mu se dozvoli i vidi razotkriveno ženskinje domaćinovo prekoračio je granicu koju nije smio da prekorači. Da ga je čovjek, kad je pogledao u kuću, dočekao i iskopao mu oči, ne bi ga trebalo koriti zbog toga![757] Međutim, ako bi čovjek prošao pored otvorenih vrata na kojima nema ni zastora i pogledao, ne bi bio grješan zbog toga, nego bi bili grješni žitelji** (te) **kuće."**

O ovoj temi preneseni su hadisi i od Ebu Hurejrea i Ebu Umamea. Ovaj hadis je garibun.[758] U ovakvom značenju nam je poznat samo preko Ibn Ebu Lehi'a. Ebu Abdur-Rahmanu el-Hubliju je ime Abdullah b. Jezid.

١٧ . بَاب مَنِ اطَّلَعَ فِي دَارِ قَوْمٍ بِغَيْرِ إِذْنِهِمْ *

٢٨٦٣ . حَدَّثَنَا بندار أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ الثَّقَفِيُّ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسٍ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ فِي بَيْتِهِ فَاطَّلَعَ عَلَيْهِ رَجُلٌ فَأَهْوَى إِلَيْهِ بِمِشْقَصٍ فَتَأَخَّرَ الرَّجُلُ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٢٨٦٤ . حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ السَّاعِدِيِّ: أَنَّ رَجُلًا اطَّلَعَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ جُحْرٍ فِي حُجْرَةِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِدْرَاةٌ يَحُكُّ بِهَا رَأْسَهُ. فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ عَلِمْتُ أَنَّكَ تَنْظُرُ لَطَعَنْتُ بِهَا فِي عَيْنِكَ. إِنَّمَا جُعِلَ الِاسْتِئْذَانُ مِنْ أَجْلِ الْبَصَرِ. وَفِي الْبَاب عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

---

[756] Musliman je dužan, kada hoće da uđe kod nekoga u kuću ili stan, da od domaćina zatraži dozvolu. Traženje dozvole se ranije činilo tako što se nazivao selam ispred vrata. Danas se obično za to koristi zvonce. Međutim, dok zvoni, nije mu dozvoljeno da stoji ispred vrata, nego je obavezan da se skloni na jednu ili drugu stranu vrata kako ne bi vidio, kada mu domaćin otvori, ono što mu, po šeri'atu, nije dozvoljeno vidjeti. Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* bilježi od Abdullaha b. Busra koji je kazao: "Kada bi Vjerovjesnik došao pred nečija vrata, on bi nazvao selam sklonivši se uza zid. Tako bi ostao sve dotle dok mu domaćin ne bi dozvolio da uđe."

[757] Et-Tibi smatra da nad njim, zbog toga, ne bi trebalo izvršavati odmazdu (oko za oko).

[758] Bilježi ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu.* Munziri smatra da su svi prenosioci ovog hadisa pouzdani, osim Ibn Lehie.

17. O osobi koja proviri u nečiju kuću bez dozvole

2863. ISPRIČAO NAM JE Bundar; kaže: Obavijestio nas je Abdul-Vehhab es-Sekafi prenijevši od Humejda, a on od Enesa **da je jednom prilikom Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bio u svojoj sobi. Neki ga čovjek poče kroz rupu posmatrati[759], a on prema njemu ispruži šiljak strijele i on se skloni."** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[760]

2864. ISPRIČAO NAM JE Ibn Ebu Omer; kaže: Obavijestio nas je Sufjan prenijevši od Zuhrija, a on od Sehla b. Sa'da es-Saidija **da je neki čovjek gledao Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kroz rupu u Vjerovjesnikovoj, sallallahu alejhi ve sellem, sobi. U Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, se** (u tom momentu u ruci) **nalazio češalj kojim se češljao.** (Primijetivši to) **Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "Da sam siguran da namjerno gledaš, ovim bih te u oko gađao! Traženje dozvole za ulazak propisano je zbog pogleda."**[761] O ovoj temi prenesen je hadis i od Ebu Hurejrea. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[762]

١٨. بَاب التَّسْلِيمِ قَبْلَ الِاسْتِئْذَانِ *

٢٨٦٥. حَدَّثَنَا سُفْيَانُ بْنُ وَكِيعٍ أَخْبَرَنَا رَوْحُ بْنُ عُبَادَةَ عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ قال: أَخْبَرَنِي عَمْرُو بْنُ أَبِي سُفْيَانَ أَنَّ عَمْرَو بْنَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ صَفْوَانَ أَخْبَرَهُ أَنَّ كَلَدَةَ بْنَ حَنْبَلٍ أَخْبَرَهُ: **أَنَّ صَفْوَانَ بْنَ أُمَيَّةَ بَعَثَهُ بِلَبَنٍ وَلِبَإٍ وَضَغَابِيسَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالنَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِأَعْلَى الْوَادِي: قَالَ: فَدَخَلْتُ عَلَيْهِ وَلَمْ أُسَلِّمْ وَلَمْ أَسْتَأْذِنْ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: ارْجِعْ فَقُلِ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ أَأَدْخُلُ؟ وَذَلِكَ بَعْدَ مَا أَسْلَمَ صَفْوَانُ.** قَالَ عَمْرٌو: وَأَخْبَرَنِي بِهَذَا الْحَدِيثِ أُمَيَّةُ بْنُ صَفْوَانَ **وَلَمْ يَقُلْ سَمِعْتُهُ مِنْ كَلَدَةَ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ ابْنِ جُرَيْجٍ. وَرَوَاهُ أَبُو عَاصِمٍ أَيْضًا عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ مِثْلَ هَذَا *

---

[759] U Buharijevoj predaji ovog hadisa stoji: "...neki ga čovjek poče kroz rupu posmatrati..."

[760] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima.*

[761] Na temelju navedenih hadisa En-Nevevi smatra da je traženje dozvole za ulazak u nečiju kuću ili sobu propisano zato da osoba koja dolazi ne bi vidjela ono što joj nije dozvoljeno da vidi u kući domaćina, ili vlasnika sobe. Zbog toga je i svaki pogled u nečiju kuću, pogotovo u sobu, bez dozvole njena vlasnika zabranjen, svejedno da li se gledalo kroz vrata, prozor ili pukotinu ili rupu na vratima ili zidu. Ibn Hadžer smatra da je obavezno traženje dozvole za ulazak i kod žena koje su najbliži rod, kako neko ko bi ušao iznenada ne bi vidio njihove sramotne dijelove tijela. Alkama priča da je neki čovjek došao Abdullahu b. Mes'udu i upitao ga: Hoću li ja tražiti dozvolu za ulazak u sobu majke, a on reče: Zar bi ti bilo prijatno da vidiš neke dijelove njena tijela?"

[762] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima.*

٢٨٦٦. حَدَّثَنَا سُوَيْدُ بْنُ نَصْرٍ أَنْبَأَنَا عبدالله ابْنُ الْمُبَارَكِ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ عَنْ جَابِرٍ قَالَ: اسْتَأْذَنْتُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي دَيْنٍ كَانَ عَلَى أَبِي. فَقَالَ: مَنْ هَذَا؟ فَقُلْتُ أَنَا. فَقَالَ: أَنَا أَنَا...؟ كَأَنَّهُ كَرِهَ ذَلِكَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

18. O nazivanju selama prije traženja dozvole za ulazak

2865. ISPRIČAO NAM JE Sufjan b. Veki'; kaže: Obavijestio nas je Revh b. Ubade prenijevši od Ibn Džurejdža koji je kazao: Obavijestio me je Amr b. Ebu Sufjan[763] da ga je obavijestio Amr b. Abdullah b. Safvan[764] da ga je obavijestio Kelede b. Hanbel[765] **da ga je Safvan b. Umejje[766] poslao[767] da odnese mlijeka, sjere i sitnih krastavaca Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, koji se nalazio iznad doline.[768] Ušao sam kod njega, veli Kelede, ne tražeći dozvolu za ulazak i ne nazvavši selam.** (Ugledavši me) **Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "Vrati se i reci: Es-selamu alejkum, mogu li ući?" Ovo se dogodilo nakon što je Safvan primio islam. Amr[769] kaže: O ovome hadisu me obavijestio Umejje b. Safvan[770], a nije kazao: Čuo sam ga od Keledea."**

Ovaj hadis je hasenun-garibun.[771] Poznat nam je samo preko Ibn Džurejdža. U sličnj formi ga je i Ebu Asim prenio od Ibn Džurejdža.

2866. ISPRIČAO NAM JE Suvejd b. Nasr; kaže: Saopćio nam je Abdullah b. Mubarek; kaže: Obavijestio nas je Šu'be prenijevši od Muhammeda b. el-Munkedira, a on od Džabira, koji je kazao: **"Jednom**

---

[763] Amr b. Ebu Sufjan b. Abdur-Rahman b. Safvan . Umejje b. Halef el-Džumehi pouzdan je prenosilac hadisa. Prenosio je hadise od Umejjea b. Safvana, amidžića svoga oca Amra b. Abdullaha b. Safvana i dr. Od njega su hadise prenijeli brat mu Hanzala, Ibn Džurejdž i dr.

[764] Amr b. Abdullah b. Safvan b. Umejje b. Halef el-Džumehi el-Mekki iskren je i ugledan prenosilac hadisa. Pripadao je četvrtoj generaciji.

[765] Kelede b. Hanbel el-Džumehi el-Mekki je Vjerovjesnikov, sallallahu alejhi ve sellem, ashab. Safvan b. Umejje mu je brat po majci.

[766] Safvan b. Umejje b. Halef b. Vehb b. Huzafe b. Džemh Ebu Vehb, neki vele Ebu Umejje el-Kureši el-Džumehi. Njegov otac Umejje b. Halef je kao mušrik poginuo u Bici na Bedru. On je primio islam nakon oslobođenja Mekke.

[767] U predaji koju bilježi Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* stoji: "Poslao me, za vrijeme oslobođenja Mekke, da Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, odnesem mlijeka, sjere (gruše) i sitnih krastavaca..."

[768] U predaji koju bilježi Ebu Davud u *Sunenu* stoji: "...Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, koji se nalazio iznad Mekke."

[769] Amr b. Ebu Sufjan.

[770] Umejje b. Safvan b. Umejje b. Halef el-Džumehi el-Mekki prenosilac je hadisa koji zadovoljava (makbul). Pripadao je četvrtoj generaciji.

[771] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Ebu Davud i El-Nesai u *Sunenima.*

prilikom sam zatražio dozvolu za ulazak kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, radi (vraćanja) **duga mog otaca. "Ko je to?", upita on. Ja sam, odgovorih, a on će na to: "Ja sam, ja sam", kao da je prezirao takav odgovor** (i kao da je želio da mu kažem ime)." Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[772]

١٩ . بَاب مَا جَاءَ فِي كَرَاهِيَةِ طُرُوقِ الرَّجُلِ أَهْلَهُ لَيْلًا *

٢٨٦٧ . حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ عَنِ الْأَسْوَدِ بْنِ قَيْسٍ عَنْ نُبَيْحٍ الْعَنَزِيِّ عَنْ جَابِرٍ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَاهُمْ أَنْ يَطْرُقُوا النِّسَاءَ لَيْلًا. وَفِي الْبَاب عَنْ أَنَسٍ وَابْنِ عُمَرَ وَابْنِ عَبَّاسٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ رُوِيَ مِنْ غَيْرِ وَجْهٍ عَنْ جَابِرٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. وَقَدْ رُوِيَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَاهُمْ أَنْ يَطْرُقُوا النِّسَاءَ لَيْلًا. قَالَ فَطَرَقَ رَجُلَانِ بَعْدَ نَهْيِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَوَجَدَ كُلُّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا مَعَ امْرَأَتِهِ رَجُلًا.

19. O pokuđenosti da se čovjek vraća kući (s puta) noću

2867. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Obavijestio nas je Sufjan b. Ujejne prenijevši od Esveda b. Kajsa, on od Nubejha el-Anezija, a on od Džabira: **"Zabranio im je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem da se** (sa puta) **svojim suprugama vraćaju** (kući) **noću."**[773]

O ovoj temi preneseni su hadisi i od Enesa, Ibn Omera i Ibn Abbasa. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[774] Prenesen je sa više seneda od Džabira, od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Preneseno je od Ibn Abbasa: Zabranio im je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem da se sa puta svojim suprugama vraćaju (kući) noću. Dvojica su nakon zabrane Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, došli noću pa je svaki od njih sa ženom zatekao čovjeka.

٢٠ . بَاب مَا جَاءَ فِي تَتْرِيبِ الْكِتَابِ *

٢٨٦٨ . حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ أَخْبَرَنَا شَبَابَةُ عَنْ حَمْزَةَ عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ عَنْ جَابِرٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **إِذَا كَتَبَ أَحَدُكُمْ كِتَابًا فَلْيُتَرِّبْهُ فَإِنَّهُ أَنْجَحُ لِلْحَاجَةِ**. هَذَا حَدِيثٌ مُنْكَرٌ. لَا نَعْرِفُهُ عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ إِلَّا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. وَحَمْزَةُ هُوَ ابْنُ عَمْرٍو النَّصِيبِيُّ هُوَ ضَعِيفٌ فِي الْحَدِيثِ *

---

772 Bilježe ga u *El-Kutubus-sitte* svi osim Ibn Madžea.

773 Ova se zabrana po mišljenju Nevevija odnosi na putovanje na kome je čovjek bio dugo odsutan od kuće. Što se, pak, tiče putovanja na kojima čovjek ostaje kratko, po njegovu mišljenju, nema smetnje da se čovjek kući vraća i noću.

774 Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i El-Buhari i Muslim u *Sahihima*.

20. O pisanju pisma biranim riječima

2868. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Obavijestio nas je Šebabe prenijevši od Hamze, on od Ebu Zubejra, a on od Džabira, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"Kada neko od vas piše** (nekome) **pismo, neka ga napiše biranim riječima jer će time postići bolji efekat."**

Ovaj hadis je munkerun.[775] Od Ebu Zubejra nam je poznat samo sa ovim senedom. Hamza je sin Amra en-Nusejbija i on je slab prenosilac hadisa.

٢١. باب منه

٢٨٦٩. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْحَارِثِ عَنْ عَنْبَسَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زَاذَانَ عَنْ أُمِّ سَعْدٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ قَالَ: **دَخَلْتُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَبَيْنَ يَدَيْهِ كَاتِبٌ فَسَمِعْتُهُ يَقُولُ: ضَعِ الْقَلَمَ عَلَى أُذُنِكَ فَإِنَّهُ أَذْكَرُ لِلْمُمْلِي.** هَذَا حَدِيثٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ وَهُوَ إِسْنَادٌ ضَعِيفٌ. مُحَمَّدُ بْنُ زَاذَانَ وَعَنْبَسَةُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ يُضَعَّفَانِ *

21. O istoj temi

2869. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Abdullah b. Haris[776] prenijevši od Anbesea, on od Muhammeda b. Zazana, on od Ummu Sa'd[777], a ona od Zejda b. Sabita, koji je kazao: **"Ušao sam kod Allahova Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, a pred njim je bio pisar, pa sam čuo kada mu veli: "Stavi pero za uho, to će omogućiti onome koji piše da bolje osmisli ono što hoće da napiše!"**[778]

Ovaj nam je hadis poznat samo sa ovim senedom, a on je slab jer su u njemu Muhammed b. Zazan i Anbese b. Abdur-Rahman koji su, po ocjeni hadiskih učenjaka, slabi prenosioci hadisa.

---

[775] Bilježi ga i Ibn Madže u *Sunenu*. Ovaj hadis je slab jer je u njegovu senedu Hamza b. Ebu Hamza en-Nusajbi koga su hadiski učenjaci kao raviju odbacili. Neki su sumnjali da je on izmišljao hadise.

[776] Abdullah b. Haris b. Abdul-Melik el-Mahzumi Ebu Muhammed el-Mekki pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je osmoj generaciji.

[777] Ummu Sa'd je, po mišljenju nekih učenjaka, kćerka Zejda b. Sabita, a po mišljenju nekih, ona mu je supruga. Ona je sahabijka, muhadžirka. Prenosila je hadise od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, Zejda b. Sabita i Aiše.

[778] Ovim hadisom Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, preporučuje svima koji pišu da tokom pisanja ne žure.

٢٢. بَاب فِي تَعْلِيمِ السُّرْيَانِيَّةِ *

٢٨٧٠. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حُجْرٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ خَارِجَةَ بْنِ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ عَنْ أَبِيهِ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ قَالَ: أَمَرَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ أَتَعَلَّمَ لَهُ كَلِمَاتٍ مِنْ كِتَابِ يَهُودَ. قَالَ: إِنِّي وَاللَّهِ مَا آمَنُ يَهُودَ عَلَى كِتَابِي. قَالَ: فَمَا مَرَّ بِي نِصْفُ شَهْرٍ حَتَّى تَعَلَّمْتُهُ لَهُ. قَالَ: فَلَمَّا تَعَلَّمْتُهُ كَانَ إِذَا كَتَبَ إِلَى يَهُودَ كَتَبْتُ إِلَيْهِمْ. وَإِذَا كَتَبُوا إِلَيْهِ قَرَأْتُ لَهُ كِتَابَهُمْ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ رُوِيَ مِنْ غَيْرِ هَذَا الْوَجْهِ عَنْ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ. و قد رَوَاهُ الْأَعْمَشُ عَنْ ثَابِتِ بْنِ عُبَيْدٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ يقول: أَمَرَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ أَتَعَلَّمَ السُّرْيَانِيَّةَ *

22. O učenju sirijanskog[779] jezika

2870. ISPRIČAO NAM JE Ali b. Hudžr; kaže: Obavijestio nas je Abdur-Rahman b. Ebu Zinad prenijevši od svoga oca , on od Haridžea b. Zejda b. Sabita, a on od svoga oca Zejda b. Sabita, koji je kazao: **"Naredio mi je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, da naučim osnove jevrejskog jezika i kazao: "Tako mi Allaha, ja nemam povjerenja u jevreje da** (pišu ili čitaju) **moje pismo!" Nije prošlo ni pola mjeseca veli** (Zejd), **a ja sam to već naučio. Pošto ga naučiih, veli** (Zejd), **kad god bi** (Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem,) **htio da piše jevrejima, ja bih to pisao, a i kad god bi oni njemu nešto napisali, ja bih to čitao."**

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[780] Prenesen je sa više seneda od Zejda b. Sabita. A'meš je prenio od Sabita b. Ubejda, a on od Zejda b. Sabita, koji je kazao: "Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, mi je naredio da naučim (i) sirijanski jezik."

٢٣. بَاب فِي مُكَاتَبَةِ الْمُشْرِكِينَ *

٢٨٧١. حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ حَمَّادٍ الْبَصْرِيُّ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى عَنْ سَعِيدٍ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بم مالك: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَتَبَ قَبْلَ مَوْتِهِ إِلَى كِسْرَى وَإِلَى قَيْصَرَ وَإِلَى النَّجَاشِيِّ وَإِلَى كُلِّ جَبَّارٍ يَدْعُوهُمْ إِلَى اللَّهِ. وَلَيْسَ بِالنَّجَاشِيِّ الَّذِي صَلَّى عَلَيْهِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ *

---

779 Ovim jezikom je, po mišljenju El-Mubarekforija, napisan Indžil, dok je Tevrat napisan hebrejskim jezikom.

780 Bilježi ga i El-Buhari u *Sahihu* kao *muallak* hadis.

23. O korespondenciji sa mušricima

2871. ISPRIČAO NAM JE Jusuf b. Hammad el-Basri[781]; kaže: Obavijestio nas je Abdul-A'la[782] prenijevši od Seida, on od Katadea, a on od Enesa b. Malika: "**Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je prije smrti pisao kisri- perzijskom kralju, kajsaru-bizantinskom caru, negusu-abesinskom vladaru i drugim moćnicima**[783] **pozivajući ih u islam. Nije to bio onaj negus kome je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem,** (u odsustvu) **klanjao dženezu.**"[784] Ovaj hadis je hasenun-sahihun-garibun.[785]

٢٤. بَاب كَيْفَ يُكْتَبُ إِلَى أَهْلِ الشِّرْكِ *

٢٨٧٢. حَدَّثَنَا سُوَيْدٌ بن نصر أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بن مبارك أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنِ الزُّهْرِيِّ قال: أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بن عتبة عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّهُ أَخْبَرَهُ أَنَّ أَبَا سُفْيَانَ بْنَ حَرْبٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ هِرَقْلَ أَرْسَلَ إِلَيْهِ فِي نَفَرٍ مِنْ قُرَيْشٍ وَكَانُوا تُجَّارًا بِالشَّامِ فَأَتَوْهُ فَذَكَرَ الْحَدِيثَ. قَالَ: ثُمَّ دَعَا بِكِتَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُرِئَ فَإِذَا فِيهِ: **بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ مِنْ مُحَمَّدٍ عَبْدِ اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى هِرَقْلَ عَظِيمِ الرُّومِ السَّلَامُ عَلَى مَنِ اتَّبَعَ الْهُدَى, أَمَّا بَعْدُ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَأَبُو سُفْيَانَ اسْمُهُ صَخْرُ ابْنُ حَرْبٍ *

24. O tome kako se piše mušricima

2872. ISPRIČAO NAM JE Suvejd b. Nasr; kaže: Obavijestio nas je Abdullah b. Mubarek; kaže: Nas je obavijestio Junus prenijevši od Zuhrija koji je kazao: Obavijestio me je Ubejdullah b. Abdullah b. Utbe[786] prenijevši od Ibn Abbasa, koji ga je obavijestio da je njega obavijestio Ebu

[781] Jusuf b. Hammad el-Basri pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je desetoj generaciji.
[782] Abdul-A'la b. Abdul-A'la el-Basri Ebu Muhammed es-Sami pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je osmoj generaciji.
[783] Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je pred smrt poslao pisma svim tadašnjim vladarima iz bližeg okruženja: kisri, kajsaru, negusu, hakanu i azizu. Kisra je bio naziv za perzijske vladare. Kajsar je bio naziv za bizantijske vladare. Negus je bio naziv za abesinske vladare. Hakan je bio naziv za turske vladare, dok je aziz bio naziv za egipatske vladare.
[784] Negus, abesinski car koji je primio islam i kome je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u odsustvu klanjao dženazu zvao se Eshame.
[785] Bilježi ga i Muslim u *Sahihu.*
[786] Ubejdullah b. Abdullah b. Utbe b. Mesud el-Huzeli Ebu Abdullah el-Medeni pouzdan je prenosilac hadisa i šeri'atski pravnik. Pripadao je trećoj generaciji.

Sufjan b. Harb[787] da mu je Heraklije poslao delegaciju sastavljenu od Kurejšija koji su bili trgovci u Šamu[788], potom je spomenuo hadis u cijelosti. Pošto mu dođoše, on zatraži da mu donesu (kopiju) pisma koje je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem uputio (istočnorimskom caru)[789], a u kome je stajalo: **"S imenom Allaha Milostivog, Samilosnog: Od Muhammeda, Allahova roba i poslanika, Herakliju, istočnorimskom, caru. Neka je mir na svakoga ko slijedi ispravan put, a nakon toga..."** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[790] Ebu Sufjanu je bilo ime Sahr b. Harb

٢٥. بَاب مَا جَاءَ فِي خَتْمِ الْكِتَابَ *

٢٨٧٣. حَدَّثَنَا إِسْحَقُ بْنُ مَنْصُورٍ أَخْبَرَنَا مُعَاذُ بْنُ هِشَامٍ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْـــنِ مَالِــكٍ قَالَ: لَمَّا أَرَادَ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَكْتُبَ إِلَى الْعَجَمِ قِيلَ لَهُ إِنَّ الْعَجَمَ لَا يَقْبَلُونَ إِلَّـــا كِتَابًا عَلَيْهِ خَاتَمٌ. فَاصْطَنَعَ خَاتَمًا. قَالَ: فَكَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى بَيَاضِهِ فِي كَفِّهِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ

25. O pečatu na pismu

2873. ISPRIČAO NAM JE Ishak b. Mensur; kaže: Obavijestio nas je Muaz b. Hišam; kaže: Ispričao mi je moj otac prenijevši od Katadea, a on da je Enes b. Malik kazao: **"Kad je Allahov Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, htio da piše strancima**[791] (nearapima), **neko mu reče da stranci ne prihvataju pisma bez pečata, pa je dao da mu se uradi**

---

[787] Ebu Sufjan b. Harb je Sahr b. Harb b. Umejje b. Abdušems b. Abdumenaf el-Emevi je poznati ashab koji je primio islam u vrijeme oslobođenja Mekke.

[788] U delegaciji je, kako ističe Ibn Hadžer, bilo oko trideset konjanika.

[789] U Buharijevoj predaji ovog hadisa stoji: "...Zatražio je (kopiju) pisma koje je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, po Dihjeu el-Kelbiju poslao do gradonačelnika Basre da ga preda Herakliju, istočnorimskom caru. Pošto ga otvori, u njemu je stajalo: " U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog: Od Muhammeda, Allahova roba i poslanika, Herakliju, istočnorimskom caru! Neka je mir na svakoga ko slijedi ispravan put, a nakon toga: Ja te pozivam u islam. Primi islam bit ćeš spašen i Allah će ti dati dvostruku nagradu. Ako ne pristaneš, imat ćeš vlastiti grijeh i grijeh onih koji te budu slijedili. "Reci: O sljedbenici Knjige, dođite da se okupimo oko jedne riječi i nama i vama zajedničke: da se nikome osim Allahu ne klanjamo, da nikoga Njemu ravnim ne smatramo i da jedni druge, pored Allaha, bogovima ne držimo! Pa ako oni ne pristanu, vi recite: Budite svjedoci da smo mi muslimani!" (*Ali Imran*, 64. ajet).

[790] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima* i u dužem i u kraćem obliku.

[791] U Muslimovoj predaji ovog hadisa stoji: "Kad je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, htio da piše kisri perzijskom, kajsaru bizantinskom i negusu, abesinskom caru, neko mu reče da oni ne prihvataju pisma bez pečata.

prsten.[792] **Enes veli: Kao da ga sad gledam kako sija na njegovoj ruci."** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[793]

٢٦. بَاب كَيْفَ السَّلَامُ *

٢٨٧٤. حَدَّثَنَا سُوَيْدٌ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّه بْنُ الْمُبَارَك أَخْبَرَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ الْمُغِيرَة أَخْبَرَنَا ثَابِتٌ الْبُنَانِيُّ أَخْبَرَنَا ابْنُ أَبِي لَيْلَى عَنِ الْمِقْدَادِ بْنِ الْأَسْوَدِ قَالَ: أَقْبَلْتُ أَنَا وَصَاحِبَانِ لِي قَدْ ذَهَبَتْ أَسْمَاعُنَا وَأَبْصَارُنَا مِنَ الْجَهْدِ. فَجَعَلْنَا نَعْرِضُ أَنْفُسَنَا عَلَى أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ فَلَيْسَ أَحَدٌ يَقْبَلُنَا. فَأَتَيْنَا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ فَأَتَى بِنَا أَهْلَهُ فَإِذَا ثَلَاثَةُ أَعْنُزٍ. فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ: احْتَلِبُوا هَذَا اللَّبَنَ. فَكُنَّا نَحْتَلِبُهُ فَيَشْرَبُ كُلُّ إِنْسَانٍ نَصِيبَهُ وَنَرْفَعُ لِرَسُولِ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ نَصِيبَهُ. فَيَجِيءُ رَسُولُ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ مِنَ اللَّيْلِ فَيُسَلِّمُ تَسْلِيمًا لَا يُوقِظُ النَّائِمَ وَيُسْمِعُ الْيَقْظَانَ. ثُمَّ يَأْتِي الْمَسْجِدَ فَيُصَلِّي. ثُمَّ يَأْتِي شَرَابَهُ فَيَشْرَبُهُ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

26. O načinu nazivanju selama u situaciji kada neko spava

2874. ISPRIČAO NAM JE Suvejd; kaže: Obavijestio nas je Abdullah b. Mubarek; kaže: Nas je obavijestio Sulejman b. Mugire[794]; kaže: Nas je obavijestio Sabit el-Bunani; kaže: Nas je obavijestio Ibn Ebu Lejla prenijevši od Mikdada b. Esveda, koji je kazao: **"Jednom prilikom smo se ja i moja dva druga, koji smo bili gotovo ogluhli i obnevidjeli od gladi i umora, primicali Vjerovjesnikovim, sallallahu alejhi ve sellem, ashabima** (ne bi li nam što hrane dali)**. Niko nas od njih ne primi** (jer je ni za sebe nisu imali)**. Mi tada odosmo Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem. On nas uze i odvede kući. Pošto je imao tri koze, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "Pomuzite ih i popijte mlijeka!" Mi ih pomuzosmo i svako popi svoj dio mlijeka. Allahovu Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, ostavismo njegov dio. Allahov Poslanik,**

---

[792] Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredi te mu napraviše pečat od srebra u kome je bilo ugravirano "Muhammedun resulullah. To je, ustvari, bio srebreni prsten kojim je pečatio pisma i druga akta koje je upućivao drugima. To je on, po mišljenju Ebu Fetha el-Ja'merija, učinio sedme godine po Hidžri, dok je, po mišljenju drugih učenjaka, to učinio šeste godine. Međutim, ispravno je mišljenje da je on to uradio pred kraj šeste i početkom sedme godine po Hidžri.

[793] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima.*

[794] Sulejman b. Mugire el-Kajsi Ebu Seid el-Basri je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je sedmoj generaciji.

sallallahu alejhi ve sellem, dođe noću, nazva selam poluglasno, kako se onaj koji spava ne bi probudio, a kako bi ga čuo onaj ko je budan, ode do džamije, klanja, a potom uze svoj dio i popi."Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[795]

٢٧. بَاب مَا جَاءَ فِي كَرَاهِيَةِ التَّسْلِيمِ عَلَى مَنْ يَبُولُ *

٢٨٧٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ وَنَصْرُ بْنُ عَلِيٍّ قَالَا: أَخْبَرَنَا أَبُو أَحْمَدَ الزبيري عَنْ سُفْيَانَ عَنِ الضَّحَّاكِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ: **أَنَّ رَجُلًا سَلَّمَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يَبُولُ فَلَمْ يَرُدَّ عَلَيْهِ**, يَعْنِي السَّلَامَ

٢٨٧٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى النَّيْسَابُورِيُّ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ عَنْ سُفْيَانَ عَنِ الضَّحَّاكِ بن عثمان **بِهَذَا الْإِسْنَادِ نَحْوَهُ**. وَفِي الْبَاب عَنْ عَلْقَمَةَ ابْنِ الْفَغْوَاءِ وَجَابِرٍ وَالْبَرَاءِ وَالْمُهَاجِرِ بْنِ قُنْفُذٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ*

27. O pokuđenosti nazivanja selama osobi dok mokri

2875. ISPRIČALI SU NAM Bundar i Nasr b. Ali i kazali: Obavijestio nas je Abu Ahmed ez-Zubejri prenijevši od Sufjana, on od Dahhaka b. Osmana, on od Nafi'a, a on od Ibn Omera da je: "**Neki čovjek nazva Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, selam dok je mokrio, pa mu Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ne uzvrati na selam.**"[796]

2876. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Jahja en-Nejsaburi; kaže: Obavijestio nas je Muhammed b. Jusuf prenijevši od Sufjana, on od Dahhaka b. Osmana sa ovim senedom **slično prethodnom hadisu.**

O ovoj temi preneseni su hadisi i od Alkamea b. Fegvaa, Džabira, Beraa i Muhadžira b. Kunfuda. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.

٢٨. بَاب مَا جَاءَ فِي كَرَاهِيَةِ أَنْ يَقُولَ عَلَيْكَ السَّلَامُ مُبْتَدِئًا *

٢٨٧٧. حَدَّثَنَا سُوَيْدٌ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّه أَخْبَرَنَا خَالِدٌ الْحَذَّاءُ عَنْ أَبِي تَمِيمَةَ الْهُجَيْمِيِّ عَنْ رَجُلٍ مِنْ قَوْمِهِ قَالَ: **طَلَبْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمْ أَقْدِرْ عَلَيْهِ فَجَلَسْتُ فَإِذَا نَفَرٌ هُوَ فِيهِمْ وَلَا أَعْرِفُهُ وَهُوَ يُصْلِحُ بَيْنَهُمْ. فَلَمَّا فَرَغَ قَامَ مَعَهُ بَعْضُهُمْ فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّه فَلَمَّا رَأَيْتُ ذَلِكَ قُلْتُ عَلَيْكَ السَّلَامُ يَا رَسُولَ اللَّه عَلَيْكَ السَّلَامُ يَا رَسُولَ اللَّه عَلَيْكَ السَّلَامُ يَا رَسُولَ اللَّه. قَالَ: إِنَّ عَلَيْكَ**

[795] Bilježi ga i Muslim u *Sahihu* u nešto dužoj formi.
[796] Vidi komentar ovog hadisa u Knjizi I, str. 218.

السَّلَامُ تَحِيَّةُ الْمَيِّتِ. ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَيَّ فَقَالَ: إِذَا لَقِيَ الرَّجُلُ أَخَاهُ الْمُسْلِمَ فَلْيَقُلِ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّه و بركاته. ثُمَّ رَدَّ عَلَيَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: وَعَلَيْكَ وَرَحْمَةُ اللَّه وَعَلَيْكَ وَرَحْمَةُ اللَّه وَعَلَيْكَ وَرَحْمَةُ اللَّه. وَقَدْ رَوَى هَذَا الْحَدِيثَ أَبُو غِفَارٍ عَنْ أَبِي تَمِيمَةَ الْهُجَيْمِيِّ عَنْ أَبِي جُرَيٍّ جَابِرِ بْنِ سُلَيْمٍ الْهُجَيْمِيِّ قَالَ: أَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرَ الْحَدِيثَ. وَأَبُو تَمِيمَةَ اسْمُهُ طَرِيفُ بْنُ مُجَالِدٍ *

٢٨٧٨. حَدَّثَنَا بِذَلِكَ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ أَخْبَرَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ أَبِي غِفَارٍ الْمُثَنَّى بْنِ سَعِيدٍ الطَّائِيِّ عَنْ أَبِي تَمِيمَةَ الْهُجَيْمِيِّ عَنْ جَابِرِ بْنِ سُلَيْمٍ قَالَ: أَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ عَلَيْكَ السَّلَامُ. فَقَالَ: لَا تَقُلْ عَلَيْكَ السَّلَامُ, وَلَكِنْ قُلِ السَّلَامُ عَلَيْكَ. وَذَكَرَ قِصَّةً طَوِيلَةً. وَهَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٢٨٧٩. حَدَّثَنَا إِسْحَقُ بْنُ مَنْصُورٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ بْنُ عَبْدِ الْوَارِثِ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّه بْنُ الْمُثَنَّى أَخْبَرَنَا ثُمَامَةُ بْنُ عَبْدِ اللَّه عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ: أَنَّ رَسُولَ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا سَلَّمَ سَلَّمَ ثَلَاثًا. وَإِذَا تَكَلَّمَ بِكَلِمَةٍ أَعَادَهَا ثَلَاثًا. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ *

28. O pokuđenosti da neko selam naziva riječima: Alejkes-selamu

2877. ISPRIČAO NAM JE Suvejd; kaže: Obavijestio nas je Abdullah; kaže: Nas je obavijestio Halid el-Hazzai prenijevši od Ebu Temimea el-Hudžejmija[797], a on od nekog čovjeka iz njegova plemena da je kazao: **"Tražio sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i pošto ga nisam našao, sjeo sam. Tad se pomoli grupa ljudi među kojima je bio i on ali ga ja nisam poznavao. On ih je mirio. Pošto završi** (sa tom misijom), **ustade, a sa njim ustadoše i neki od njih, koji uzviknuše: Allahov Poslaniče! Vidjevši** (ko je on), **ja povikah: *Alejkes-selamu,* Allahov Poslaniče, *alejkes-selamu,* Allahov Poslaniče, *alejkes-selamu,* Allahov Poslaniče, a on će na to: "*Alejkes-selamu* je pozdrav za mrtve[798]", onda mi se približi i reče: "Kada osoba sretne svoga brata muslimana, neka rekne: *Es-selamu alejkum ve rahmetullahi ve berekatuhu.*" Potom mi**

[797] Ebu Temime Tarif b. Mudžalid el-Hudžejmi el-Basri pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je trećoj generaciji.

[798] Dakle, tim riječima mnogi običavaju pozdravljati svoje umrle kada zijarete njihove mezare. Mnogi bi i kod nas danas trebalo da nauče iz ovoga hadisa kako treba nazivati selam. Nije dopušteno pozdravljati samo sa "selam", kako to čine neki danas. Ako želimo poštovati praksu i upute Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, onda treba izgovarati puni selam: Es-Selamu alejkum.

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovori na selam riječima: ***Ve alejke ve rahmetullahi, ve alejke ve rahmetullahi, ve alejke ve rahmetullahi."***

Ebu Gifar je ovaj hadis prenio od Ebu Temimea el-Hudžejmija, a on od Ebu Džurejja Džabira b. Sulejma el-Hudžejmija koji je kazao: Došao sam Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, a potom je spomenuo hadis. Ebu Temimeu je ime Tarif b. Mudžalid.

2878. O TOME NAM JE ISPRIČAO Hasan b. Ali; kaže: Obavijestio nas je Ebu Usama prenijevši od Ebu Gifara Musennaa b. Seida et-Taija, on od Ebu Temimea el-Hudžejmija, a on od Džabira b. Sulejma, koji je kazao: **"Došao sam Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: *Alejkes-selamu.* On reče: "Ne govori: *Alejkes-selamu,* nego reci: *Es-Selamu alejkum."*** Spomenuo je poduže kazivanje. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[799]

2879. ISPRIČAO NAM JE Ishak b. Mensur; kaže: Obavijestio nas je Abdus-Sammed b. Abdul-Varis; kaže: Nas je obavijestio Abdullah b. Musenna; kaže: Nas je obavijestio Sumame b. Abdullah prenijevši od Enesa b. Malika: **"Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bi** (ponekad) **selam nazivao po tri puta, a i kad bi govorio, on bi jednu riječ ponavljao po tri puta."**[800] Ovaj hadis je hasenun-sahihun-garibun.[801]

٢٩. باب منه

٢٨٨٠. حَدَّثَنَا الْأَنْصَارِيُّ أَخْبَرَنَا مَعْنٌ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ إِسْحَقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ عَنْ أَبِي مُرَّةَ عَنْ أَبِي وَاقِدٍ اللَّيْثِيِّ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهعَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَمَا هُوَ جَالِسٌ فِي الْمَسْجِدِ وَالنَّاسُ مَعَهُ إِذْ أَقْبَلَ ثَلَاثَةُ نَفَرٍ. فَأَقْبَلَ اثْنَانِ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهِ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَذَهَبَ وَاحِدٌ. فَلَمَّا وَقَفَا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهِ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَلَّمَا. فَأَمَّا أَحَدُهُمَا فَرَأَى فُرْجَةً فِي الْحَلْقَةِ فَجَلَسَ فِيهَا. وَأَمَّا الْآخَرُ فَجَلَسَ خَلْفَهُمْ. وَأَمَّا الْآخَرُ فَأَدْبَرَ ذَاهِبًا. فَلَمَّا فَرَغَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهِ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: أَلَا أُخْبِرُكُمْ عَنِ النَّفَرِ الثَّلَاثَةِ؟ أَمَّا أَحَدُهُمْ فَأَوَى إِلَى اللَّهِ فَأَوَاهُ اللَّهُ. وَأَمَّا الْآخَرُ فَاسْتَحْيَا فَاسْتَحْيَا اللَّهُ مِنْهُ. وَأَمَّا الْآخَرُ فَأَعْرَضَ فَأَعْرَضَ اللَّهُ عَنْهُ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَأَبُو وَاقِدٍ اللَّيْثِيُّ اسْمُهُ

---

[799] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Ebu Davud i El-Nesai u *Sunenima*, Ibn Hibban u *Sahihu* i Hakim u *Mustedreku*.

[800] U Buharijevoj predaji ovog hadisa od Enesa stoji: "Često bi Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kad bi govorio, jednu riječ ponavljao po tri puta kako bi je prisutni što bolje razumjeli. Isto tako bi i selam nazivao po tri puta kako bi ga svi čuli."

[801] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i El-Buhari u *Sahihu*.

الْحَارِثُ بْنُ عَوْفٍ. وَأَبُو مُرَّةَ مَوْلَى أُمِّ هَانِئٍ بِنْتِ أَبِي طَالِبٍ اسْمُهُ يَزِيدُ وَيُقَالُ مَوْلَى عَقِيلِ بْنِ أَبِي طَالِبٍ *

٢٨٨١. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حُجْرٍ أَخْبَرَنَا شَرِيكٌ عَنْ سِمَاكِ بْنِ حَرْبٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ قَالَ: **كُنَّا إِذَا أَتَيْنَا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَلَسَ أَحَدُنَا حَيْثُ يَنْتَهِي**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. وَقَدْ رَوَاهُ زُهَيْرُ بْنُ مُعَاوِيَةَ عَنْ سِمَاكٍ أَيْضًا *

29. O istoj temi

2880. ISPRIČAO NAM JE El-Ensari[802]; kaže: Obavijestio nas je Ma'n; kaže: Nas je obavijestio Malik prenijevši od Ishaka b. Abdullaha b. Ebu Talhe, on od Ebu Murrea[803], a on od Ebu Vakida el-Lejsija: **"Jednog dana, dok je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, sjedio sa ljudima u džamiji, pomoliše se tri osobe; dvije krenuše prema Allahovu Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, a jedna ode.[804] Pošto ova dvojica dođoše do Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, zastadoše i nazvaše selam. Jedan od njih nađe mjesto u halki i sjede u nju, drugi sjede iza njih[805], a treći se okrenu i ode. Pošto Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, završi, reče: "Obavijestit ću vas o ovoj trojici. Jedan od njih se skloni pod Allahovo okrilje i On ga prihvati; drugi osjeti stid od Allaha[806] te i Allah osjeti stid od njega** (da mu se ne smiluje); **treći se, pak, okrenu te se i Allah od njega okrenu[807]."**

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[808] Ebu Vakidu el-Lejsiju je ime Haris b. Avf. Ebu Murre je štićenik Umihane kćerke Ebu Talibove a zvao se Jezid. Neki kažu da je on štićenik Akila b. Ebu Taliba.

---

[802] Ishak b. Musa el-Ensari.

[803] Ebu Murre Jezid štićenik Akila b. Ebu Taliba, neki vele štićenik njegove sestre Umihane kćerke Ebu Talibove. On je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je trećoj generaciji.

[804] U hadisu koji prenosi Enes b. Malik stoji: "Jednog dana, dok je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio u džamiji, naiđoše tri osobe. Pošto vidješe da Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, sjedi sa ashabima, dvije svratiše, a jedna nastavi put..."

[805] U Vjerovjesnikovo, sallallahu alejhi ve sellem, vrijeme praksa je bila da ashabi sjedaju u kružok (halku) dok bi slušali Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada bi im govorio. Jedino to nisu činili za vrijeme hutbi petkom i bajramima. Tada bi sjedili onako kako su posjedali okrenuvši se prema kibli.

[806] Da bi se ugurao u kružok (halku) među ostale ashabe.

[807] Abdur-Rahman el-Mubarekfori smatra, kada je u pitanju treći, da se radilo o licemjeru, munafiku, čije je pravo stanje Allah, dž.š., otkrio Svome Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem.

[808] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima.*

2881. ISPRIČAO NAM JE Ali b. Hudžr; kaže: Obavijestio nas je Šerik prenijevši od Simaka b. Harba, a on od Džabira b. Semurea da je kazao: **"Kada bismo došli kod Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, svako bi od nas sjeo na kraj kružoka."** Ovaj hadis je hasenun-garibun.[809] Prenio ga je i Zuhejr b. Muavija od Simaka.

٣٠. بَاب مَا جَاءَ ما عَلَى الْجَالِسِ فِي الطَّرِيقِ *

٢٨٨٢. حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ أَخْبَرَنَا أَبُو دَاوُدَ عن شُعْبَةَ عَنْ أَبِي إِسْحَقَ عَنِ الْبَرَاءِ وَلَمْ يَسْمَعْهُ مِنْهُ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرَّ بِنَاسٍ مِنَ الْأَنْصَارِ وَهُمْ جُلُوسٌ فِي الطَّرِيقِ. فَقَالَ: إِنْ كُنْتُمْ لَا بُدَّ فَاعِلِينَ فَرُدُّوا السَّلَامَ وَأَعِينُوا الْمَظْلُومَ وَاهْدُوا السَّبِيلَ. وَفِي الْبَاب عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَأَبِي شُرَيْحٍ الْخُزَاعِيِّ. و هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ *

30. O dužnostima onoga koji sjedi pored puta

2882. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Obavijestio nas je Ebu Davud prenijevši od Šu'bea, on od Ebu Ishaka, on od Beraa, koji nije čuo od njega[810] **da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prošao pored grupe ensarija koji su sjedili kraj puta pa im je rekao: "Ako već morate to činiti** (sjediti kraj puta), **onda uzvratite na selam, pomozite onoga kome se nepravda i nasilje čini i pokažite put** (slijepom ili zalutalom)." O ovoj temi preneseni su hadisi i od Ebu Hurejrea i Ebu Šurejha el-Huzaija. Ovaj hadis je hasenun.[811]

٣١. بَاب مَا جَاءَ فِي الْمُصَافَحَةِ *

٢٨٨٣. حَدَّثَنَا سُوَيْدٌ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا حَنْظَلَةُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: قَالَ رَجُلٌ: يَا رَسُولَ اللَّهِ الرَّجُلُ مِنَّا يَلْقَى أَخَاهُ أَوْ صَدِيقَهُ أَيَنْحَنِي لَهُ؟ قَالَ: لَا. قَالَ: أَفَيَلْتَزِمُهُ وَيُقَبِّلُهُ؟ قَالَ: لَا. قَالَ: أَفَيَأْخُذُ بِيَدِهِ وَيُصَافِحُهُ؟ قَالَ: نَعَمْ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ *

٢٨٨٤. حَدَّثَنَا سُوَيْدٌ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا هَمَّامٌ عَنْ قَتَادَةَ قَالَ: قُلْتُ لِأَنَسِ بْنِ مَالِكٍ: هَلْ كَانَتِ الْمُصَافَحَةُ فِي أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ؟ قَالَ: نَعَمْ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

---

[809] Bilježe ga i Ebu Davud i El-Nesai u *Sunenima.*

[810] Tj. koji od Beraa nije izravno čuo ovaj hadis, nego su mu ga od njega prenijeli drugi.

[811] Bilježi ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu.*

٢٨٨٥. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدَةَ الضَّبِّيُّ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمٍ الطَّائِفِيُّ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ خَيْثَمَةَ عَنْ رَجُلٍ عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **مِنْ تَمَامِ التَّحِيَّةِ الْأَخْذُ بِالْيَدِ**. وهَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ. وَلَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ يَحْيَى بْنِ سُلَيْمٍ عَنْ سُفْيَانَ. وسَأَلْتُ مُحَمَّدَ بْنَ إِسْمَعِيلَ عَنْ هَذَا الْحَدِيثِ فَلَمْ يَعُدَّهُ مَحْفُوظًا. و قَالَ إِنَّمَا أَرَادَ عِنْدِي حَدِيثَ سُفْيَانَ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ خَيْثَمَةَ عَمَّنْ سَمِعَ ابْنَ مَسْعُودٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: لَا سَمَرَ إِلَّا لِمُصَلٍّ أَوْ مُسَافِرٍ. قَالَ مُحَمَّدٌ وَإِنَّمَا يُرْوَى عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ أَبِي إِسْحَقَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ يَزِيدَ أَوْ غَيْرِهِ قَالَ: مِنْ تَمَامِ التَّحِيَّةِ الْأَخْذُ بِالْيَدِ *

٢٨٨٦. حَدَّثَنَا سُوَيْدُ بْنُ نَصْرٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّه أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ عَنْ عُبَيْدِ اللَّه بْنِ زَحْرٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ يَزِيدَ عَنِ الْقَاسِمِ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي أُمَامَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **تَمَامُ عِيَادَةِ الْمَرِيضِ أَنْ يَضَعَ أَحَدُكُمْ يَدَهُ عَلَى جَبْهَتِهِ, أَوْ قَالَ عَلَى يَدِهِ, فَيَسْأَلُهُ كَيْفَ هُوَ. وَتَمَامُ تَحِيَّاتِكُمْ بَيْنَكُمْ الْمُصَافَحَةُ**. هَذَا إِسْنَادٌ لَيْسَ بِالْقَوِيِّ. قَالَ مُحَمَّدٌ: عُبَيْدُ اللَّه بْنُ زَحْرٍ ثِقَةٌ, وَعَلِيُّ بْنُ يَزِيدَ ضَعِيفٌ, وَالْقَاسِمُ هو بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ يُكْنَى أَبَا عَبْدِ الرَّحْمَنِ وهو ثقة وَهُوَ مَوْلَى عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ خَالِدِ بْنِ يَزِيدَ بْنِ مُعَاوِيَةَ. وَالْقَاسِمُ شَامِيٌّ *

٢٨٨٧. حَدَّثَنَا سُفْيَانُ بْنُ وَكِيعٍ وَإِسْحَقُ بْنُ مَنْصُورٍ قَالَا: أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّه بْنُ نُمَيْرٍ عَنِ الْأَجْلَحِ عَنْ أَبِي إِسْحَقَ عَنِ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **مَا مِنْ مُسْلِمَيْنِ يَلْتَقِيَانِ فَيَتَصَافَحَانِ إِلَّا غُفِرَ لَهُمَا قَبْلَ أَنْ يَفْتَرِقَا**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ أَبِي إِسْحَقَ عَنِ الْبَرَاءِ. وَ يُرْوَى هَذَا الْحَدِيثُ مِنْ غَيْرِ وَجْهٍ عَنِ الْبَرَاءِ*

31. O rukovanju

2883. ISPRIČAO NAM JE Suvejd; kaže: Obavijestio nas je Abdullah[812]; kaže: Nas je obavijestio Hanzala b. Ubejdullah prenijevši od Enesa b. Malika, koji je kazao: **"Neki čovjek upita: Allahov Poslaniče, kada neko od nas sretne svoga brata** (po vjeri) **ili prijatelja, hoće li mu se nakloniti? "Neće", odgovori on. Hoće li ga zagrliti i poljubiti? "Neće", odgovori on. A hoće li ga uzeti za ruku i sa njim se rukovati? "Hoće", odgovori on."** Ovaj hadis je hasenun.[813]

2884. ISPRIČAO NAM JE Suvejd; kaže: Obavijestio nas je Abdullah; kaže: Nas je obavijestio Hemmam prenijevši od Katadea, koji je kazao:

[812] Abdullah b. Mubarek.
[813] Bilježi ga i Ibn Madže u *Sunenu.*

"Upitao sam Enesa b. Malika: Jesu li ashabi praktikovali da se rukuju? Jesu, odgovori on."Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[814]

2885. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Abde ed-Dabbi; kaže: Obavijestio nas je Jahja b. Sulejm et-Taifi prenijevši od Sufjana[815], on od Mensura, on od Hajsemea[816], on od nekog čovjeka, on od Ibn Mes'uda, a on da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"U potpunost pozdrava spada i prihvatanje za ruku** (rukovanje).**"**

Ovaj hadis je garibun.[817] Poznat nam je samo preko Jahjaa b. Sulejma od Sufjana. Pitao sam Muhammeda b. Ismaila o ovom hadisu pa ga nije ubrajao među izvorno upamćene. Po mome mišljenju, veli (El-Buhari) Jahja b. Sulejm je (kad je prenio ovaj hadis od Sufjana) mislio na hadis koji je prenio Sufjan od Mensura, on od Hajsemea, on od čovjeka koji ga je čuo od Ibn Mes'uda, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je kazao: "Noću treba da je budan samo onaj koji klanja (noćni namaz) i putnik." Muhammed veli: A prenosi se od od Mensura, on od Ebu Ishaka, on od Abdur-Rahmana b. Jezida i drugih (hadis u kome je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem,) kazao: "U potpunost pozdrava spada i prihvatanje za ruku (rukovanje)."

2886. ISPRIČAO NAM JE Suvejd b. Nasr; kaže: Obavijestio nas je Abdullah[818]; kaže: Nas je obavijestio Jahja b. Ejub prenijevši od Ubejdullaha b. Zahraa, on od Alija b. Jezida, on od Kasima Ebu Abdur-Rahmana, a on od Ebu Umamea, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"U potpunost obilaska bolesnika spada i to da, kada ga neki od vas** (posjeti)**, stavi svoju ruku na njegovo čelo ili je rekao na njegovu ruku i upita ga kako je, a u potpunost vaših pozdrava spada i rukovanje."**

Sened ovog hadisa nije jak.[819] Muhammed (El-Buhari) veli: Ubejdullah b. Zahr je pouzdan, dok je Ali b. Jezid slab prenosilac hadisa. Nadimak, po djetetu, za Kasima sina Abdur-Rahmanova je Ebu Abdur-Rahman i on je pouzdan prenosilac hadisa. On je štićenik Abdur-Rahmana b. Halida b. Jezida b. Muavije. Kaim je iz Šama.

2887. ISPRIČALI SU NAM Sufjan b. Veki' i Ishak b. Mensur i kazali: Obavijestio nas Abdullah b. Numejr prenijevši od El-Edžleha, on od Ebu Ishaka, a on od Beraa b. Aziba koji je kazao da je Allahov Poslanik,

---

[814] Bilježi ga i El-Buhari u *Sahihu.*

[815] Sufjan es-Sevri.

[816] Hajseme b. Abdur-Rahman b. Ebu Sebre el-Džu'fi el-Kufi pouzdan je prenosilac hadisa. Prenosio je često mursel hadise. Pripadao je trećoj generaciji.

[817] U njegovu senedu je prenosilac čije ime nije spomenuto.

[818] Abdullah b. Mubarek.

[819] Nije stabilan zbog toga što je u njemu Ali b. Jezid koji je, po ocjeni hadiskih učenjaka, slab prenosilac. Ovaj hadis bilježi također i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu.*

sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Neće se dva muslimana sresti i međusobno rukovati a da im Allah neće oprostiti** (male grijehe) **prije nego razdvoje ruke."**[820] Ovaj hadis Ebu Ishaka od Beraa je hasenun-garibun.[821] On je sa više seneda prenesen od Beraa.

٣٢. بَاب مَا جَاءَ فِي الْمُعَانَقَةِ وَالْقُبْلَةِ *

٢٨٨٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَعِيلَ أَخْبَرَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ يَحْيَى بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَبَّادٍ الْمَدَنِيُّ حَدَّثَنِي أَبِي يَحْيَى بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَقَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: قَدِمَ زَيْدُ بْنُ حَارِثَةَ الْمَدِينَةَ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي بَيْتِي. فَأَتَاهُ فَقَرَعَ الْبَابَ. فَقَامَ إِلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عُرْيَانًا يَجُرُّ ثَوْبَهُ. وَاللَّهِ مَا رَأَيْتُهُ عُرْيَانًا قَبْلَهُ وَلَا بَعْدَهُ. فَاعْتَنَقَهُ وَقَبَّلَهُ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ مِنْ حَدِيثِ الزُّهْرِيِّ إِلَّا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ *

32. O grljenju i ljubljenju

2888. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Ismail[822]; kaže: Obavijestio nas je Ibrahim b. Jahja b. Muhammed b. Abbad el-Medini; kaže: Ispričao mi je moj otac Jahja b. Muhammed prenijevši od Muhammeda b. Ishaka, on od Muhammeda b. Muslima ez-Zuhrija, on od Urvea b. Zubejra, a on od Aiše, koja je kazala: **"Stigao je Zejd b. Harise u Medinu**[823] **kad je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio** (kod mene) **u mojoj sobi. Dođe mu i pokuca na vrata. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je u tom momentu bio go. Ustade da mu otvori vukući za sobom ogrtač. Tako mi Allaha, nisam ga nikad ni do tada, a ni od tada vidjela gola.**[824] (Otvori mu vrata), **zagrli ga**[825] **i poljubi."** Ovaj hadis je hasenun-garibun. Poznat nam je od Zuhrija samo u ovoj formi.

---

[820] Abdul-Aziz b Kavijj el-Munziri u djelu *Et-Tergibu vet-terhibu* bilježi od Huzejfea b. Jemana da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: "Kada vjernik sretne drugog vjernika, nazove mu selam i uzme ga za ruku i sa njim se rukuje, sa njih dvojice spadnu (mali) grijesi poput lišća koje spadne sa drveća."

[821] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Ebu Davud i Ibn Madže u *Sunenima.*

[822] Muhammed b. Ismail b. Ibrahim el-Džufi el-Buhari poznati je hadiski učenjak. Autor je čuvenog *El-Džamius-sahiha.* On je, inače, jedan od Tirmizijevih učitelja.

[823] Stigao je sa putovanja ili iz vojnog pohoda, kako tvrdi Abdur-Rahman el-Mubarekfori.

[824] Tj. nisam ga ni do tada a ni od tada vidjela gola kako ide prema vratima da nekome otvori. To pokazuje koliko je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, volio svog posinka Zejda b. Harisea i koliko se obradovao njegovu povratku.

[825] Et-Taberani u *El-Mu'džemul-evsatu* bilježi od Enesa b. Malika, koji je kazao: "Ashabi su prakticirali, kada se međusobno susretnu, da se rukuju, a kada se neko od njih vrati s puta, da se sa njim zagrle."

٣٣. بَاب مَا جَاءَ فِي قُبْلَةِ الْيَدِ وَالرِّجْلِ *

٢٨٨٩. حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ إِدْرِيسَ وَأَبُو أُسَامَةَ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَلِمَةَ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ عَسَّالٍ قَالَ: قَالَ يَهُودِيٌّ لِصَاحِبِهِ: اذْهَبْ بِنَا إِلَى هَذَا النَّبِيِّ. فَقَالَ صَاحِبُهُ: لَا تَقُلْ نَبِيٌّ, إِنَّهُ لَوْ سَمِعَكَ كَانَ لَهُ أَرْبَعَةُ أَعْيُنٍ. فَأَتَيَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَأَلَاهُ عَنْ تِسْعِ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ. فَقَالَ لَهُمْ: لَا تُشْرِكُوا بِاللَّهِ شَيْئًا, وَلَا تَسْرِقُوا, وَلَا تَزْنُوا, وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ, وَلَا تَمْشُوا بِبَرِيءٍ إِلَى ذِي سُلْطَانٍ لِيَقْتُلَهُ, وَلَا تَسْحَرُوا, وَلَا تَأْكُلُوا الرِّبَا, وَلَا تَقْذِفُوا مُحْصَنَةً, وَلَا تُوَلُّوا الْفِرَارَ يَوْمَ الزَّحْفِ, وَعَلَيْكُمْ خَاصَّةً الْيَهُودَ أَنْ لَا تَعْتَدُوا فِي السَّبْتِ. قَالَ: فَقَبَّلُوا يَدَهُ وَرِجْلَهُ وَقَالُوا: نَشْهَدُ أَنَّكَ نَبِيٌّ. قَالَ: فَمَا يَمْنَعُكُمْ أَنْ تَتَّبِعُونِي؟ قَالُوا إِنَّ دَاوُدَ دَعَا رَبَّهُ أَنْ لَا يَزَالَ فِي ذُرِّيَّتِهِ نَبِيٌّ وَإِنَّا نَخَافُ إِنْ تَبِعْنَاكَ أَنْ تَقْتُلَنَا الْيَهُودُ. وَفِي الْبَاب عَنْ يَزِيدَ بْنِ الْأَسْوَدِ وَابْنِ عُمَرَ وَكَعْبِ بْنِ مَالِكٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

33. O ljubljenju ruke i noge

2889. ISPRIČAO NAM JE Ebu Kurejb; kaže: Obavijestili su nas Abdullah b. Idris i Ebu Usama prenijevši od Šu'bea, on od Amra b. Murrea, on od Abdullaha b. Silemea, a on od Safvana b. Assala, koji je kazao: **"Jednom prilikom jedan jevrej reče svome drugu: Pođi sa mnom tom vjerovjesniku.**[826] **Njegov drug mu reče: Ne govori: vjerovjesnik, jer da te čuje, to bi ga obradovalo.**[827] **Dođoše Allahovu Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i** (da bi ga provjerili), **upitaše ga o devet očevidnih znamenja.**[828] **On im reče: "Ne smatrajte Allahu ništa ravnim, ne**

[826] Tj. pođi sa mnom tom vjerovjesniku Muhammmedu da ga nešto priupitamo.

[827] Ne govori: vjerovjesnik, jer da sazna da ga ti nazivaš vjerovjesnikom, to bi ga obradovalo.

[828] Tj. o devet mudžiza koje su mu date, ako je Vjerovjesnik, kao što su date Musau, a.s, kao što Uzvišeni Allah kaže: "Mi smo Musau devet očevidnih znamenja dali." Tih devet očevidnih znamenja ili devet mudžiza koje su date Musau, a.s, su: štap i ruka kojima je dokazivao poslanstvo. Uzvišeni Allah u suri *El-Kasas* u 31. i 32. ajetu kaže, kaže: "Baci štap tvoj! I kad vidje da se poput hitre zmije kreće, on uzmače i ne vrati se. O, Musa, priđi i ne boj se, sigurno ti se nikakvo zlo dogoditi neće! Uvuci svoju ruku u njedra svoja, pojavit će se bijela, a bez mahane, i priberi se tako od straha. To su dva dokaza od Gospodara tvoga faraonu i glavešinama njegovim; oni su, zaista, narod raskalašeni." Zatim poplave, skakavci, krpelji, žabe i krv koje je Allah slao na narod koji nije vjerovao, a na zahtjev Musaa, a.s. Uzvišeni Allah u suri *El-Ahkaf,* u 133. ajetu kaže: "Zato smo Mi na njih slali poplave, i skakavce, i krpelje, i žabe, i krv - sve jasna znamenja, ali su se oni oholili, narod zlikovački su bili." A potom gladne godine i nerodica kojima je Uzvišeni

kradite, ne činite blud, ne ubijte nikoga koga je Allah zabranio, osim kad pravda zahtijeva, ne optužujte i ne klevećite vladaru nevinoga da bi ga on ubio, ne bavite se sihrom, ne jedite kamatu, ne potvarajte nevine žene, ne bježite sa bojnog polja u vrijeme sukoba sa neprijateljem i, za vas jevreje posebno, ne ogriješite se o subotu!" Potom oni, veli on, ustadoše, poljubiše mu ruke i noge[829] i rekoše: Svjedočimo da si ti vjerovjesnik. "A šta vas onda sprječava da me slijedite?" upita on. Rekoše: Davud je molio svoga Gospodara da vjerovjesnici stalno dolaze od njegova potomstva pa se bojimo, ako te budemo slijedili, da nas jevreji ne ubiju."

O ovoj temi preneseni su hadisi i od Jezida b. Esveda, Ibn Omera i Ka'ba b. Malika. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[830]

٣٤. بَاب مَا جَاءَ فِي مَرْحَبًا *

٢٨٩٠. حَدَّثَنَا إِسْحَقُ بْنُ مُوسَى الْأَنْصَارِيُّ ح أَخْبَرَنَا مَعْنٌ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي النَّضْرِ أَنَّ أَبَا مُرَّةَ، مَوْلَى أُمِّ هَانِئٍ بِنْتِ أَبِي طَالِبٍ، أَخْبَرَهُ أَنَّهُ سَمِعَ أُمَّ هَانِئٍ تَقُولُ: **ذَهَبْتُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَامَ الْفَتْحِ فَوَجَدْتُهُ يَغْتَسِلُ وَفَاطِمَةُ تَسْتُرُهُ بِثَوْبٍ. قَالَتْ فَسَلَّمْتُ فَقَالَ: مَنْ هَذِهِ؟ قُلْتُ: أَنَا أُمُّ هَانِئٍ. قَالَ: مَرْحَبًا بِأُمِّ هَانِئٍ.** فَذَكَرَ قِصَّةً فِي الْحَدِيثِ. هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ *

٢٨٩١. حَدَّثَنَا عَبْدُ بْنُ حُمَيْدٍ وَغَيْرُ وَاحِدٍ قَالُوا: أَخْبَرَنَا مُوسَى بْنُ مَسْعُودٍ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ أَبِي إِسْحَقَ عَنْ مُصْعَبِ بْنِ سَعْدٍ عَنْ عِكْرِمَةَ بْنِ أَبِي جَهْلٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ جِئْتُهُ: **مَرْحَبًا بِالرَّاكِبِ الْمُهَاجِرِ.** وَفِي الْبَاب عَنْ بُرَيْدَةَ وَابْنِ عَبَّاسٍ وَأَبِي جُحَيْفَةَ. وَهَذَا حَدِيثٌ لَيْسَ إِسْنَادُهُ بِصَحِيحٍ. لَا نَعْرِفُهُ مِثْلَ هَذَا إِلَّا مِنْ حَدِيثِ مُوسَى بْنِ مَسْعُودٍ عَنْ سُفْيَانَ. وَمُوسَى بْنُ مَسْعُودٍ ضَعِيفٌ فِي الْحَدِيثِ. وَرَوَى عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ أَبِي إِسْحَقَ مُرْسَلًا. وَلَمْ يَذْكُرْ فِيهِ

Allah faraonov narod kaznio. On u suri *El-A'raf u* 130. ajetu, kaže: "Mi smo faraonov narod gladnim godinama i nerodicom kaznili, da bi se opametili."

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je na pitanje jevreja o devet očevidnih znamenja kao odgovor iznio devet zabrana koje su se odnosile na sve ljude i desetu koja se odnosila isključivo na jevreje. Pošto to saslušaše, shvatiše da je takvo nešto on mogao doznati samo Objavom, priznadoše ga za poslanika i u znak poštovanja ga poljubiše u ruke i noge, ali se pobojaše da ga slijede, da ih jevreji ne bi pobili.

[829] Na temelju ovoga i drugih hadisa neki učenjaci smatraju da je roditelja ili učenog iz poštovanja dozvoljeno poljubiti u ruku. Malik to smatra mekruhom.

[830] Bilježe ga i El-Nesai i Ibn Madže u *Sunenima* i Hakim u *Mustedreku.* Hakim ovaj hadis ocjenjuje pouzdanim.

عَنْ مُصْعَبِ بْنِ سَعْدٍ. وَهَذَا أَصَحُّ. و سَمِعْت مُحَمَّدَ بْنَ بَشَّارٍ يَقُولُ: مُوسَى بْنُ مَسْعُودٍ ضَعِيفٌ فِي
الْحَدِيثِ. قَالَ مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ: وَكَتَبْتُ كَثِيرًا عَنْ مُوسَى بْنِ مَسْعُودٍ ثُمَّ تَرَكْتُهُ*

34. O izgovaranju riječi dobrodošlice (merhaba)

2890. ISPRIČAO NAM JE Ishak b. Musa el-Ensari; kaže: Obavijestio nas je Ma'n; kaže: Nas je obavijestio Malik prenijevši od Ebu Nadra[831] da ga je obavijestio Ebu Murre, štićenik Umihane bint Ebu Talib,[832] da je čuo Umihanu kada je kazala: **"One godine kada je oslobođena Mekka, otišla sam kod Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i zatekla ga kako se kupa, a Fatima ga zastire ogrtačem. Nazvah selam, a on upita: "Ko je ova?" Umihana, odgovorih, a on reče: "Dobro došla, Umihana!"** Potom spomenu poduže kazivanje. Ovaj hadis je sahihun.[833]

2891. ISPRIČALI SU NAM Abd b. Humejd i drugi i kazali: Obavijestio nas je Musa b. Mes'ud[834] prenijevši od Sufjana[835], on od Ebu Ishaka, on od Mus'aba b. Sa'da, a on od Ikrimea b. Ebu Džehla[836] koji je kazao: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, mi je, onoga dana kada sam mu došao (da primim islam),[837] rekao: **"Dobro došao konjanik muhadžir!"**[838]

O ovoj temi preneseni su hadisi i od Burejdea, Ibn Abbasa i Ebu Džuhajfea. Sened ovoga hadisa nije pouzdan.[839] Poznat nam je u ovoj formi

---

[831] Ebu Nadr Salim b. Ebu Umejje.

[832] Umihana bint Ebu Talib je bila Alijina sestra. Zvala se, po mišljenju nekih, Fahita, a po mišljenju drugih, Hinda. Ona je sahabijka. Od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, prenijela je mnogo hadisa. Umrla je za vrijeme Muavijevog hilafeta.

[833] Ovaj hadis bilježe i El-Buhari i Muslim u *Sahihima* u nešto dužoj formi.

[834] Musa b. Mesud en-Nehdi Ebu Huzejfe el-Basri je iskren prenosilac hadisa, ali je slabo pamtio. Pripadao je devetoj generaciji.

[835] Sufjan es-Sevri.

[836] Ikrime b. Ebu Džehl b. Hišam el-Mahzumi, Vjerovjesnikov, sallallahu alejhi ve sellem, ashab, a Ebu Džehlov sin, koji je primio islam nakon osvojenja Mekke, 8. godine po Hidžri. Naime, on i njegov otac Ebu Džehl bili su Vjerovjesnikovi, sallallahu alejhi ve sellem, ljuti neprijatelji. Kada je oslobođena Mekka, on je pobjegao u Jemen. Stigli su ga i njegova žena ga je dovela Allahovu Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem. Kada ga je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ugledao, uzviknuo je: "Dobro došao konjanik muhadžir!" Pao je kao šehid u bici kod Jermuka, 13. godine po Hidžri, u vrijeme Ebu Bekrova hilafeta.

[837] To se dogodilo 8. godine po Hidžri u godini u kojoj je osvojena Mekka.

[838] Dakle, dobro mi došao konjanik koji je došao da bi hidžru učinio Allahu i Njegovu Poslaniku i prešao iz nevjerništva u islam. Nazvao ga je konjanikom zbog toga što je i bio čuven kao vrstan konjanik.

[839] Bilježi ga i Malik b. Enes u *Muvetta'u* od Ibn Šihaba, a on od Ummi Hakim, supruge Ikrimea b. Ebu Džehla, u nešto dužoj formi.

samo preko Musaa b. Mes'uda od Sufjana, a Musa b. Mes'ud je slab prenosilac hadisa. Prenio ga je Abdur-Rahman b. Mehdi od Sufjana, a on od Ebu Ishaka kao mursel, ali u njegovu senedu nije spomenuo od Mus'aba b. Sa'da, i ovo je pouzdanije. Čuo sam Muhammeda b. Beššara kada reče: Musa b. Mes'ud je slab prenosilac hadisa. Muhhammed b. Beššar veli: Zapisivao sam puno od Musaa b. Mes'uda, a onda sam ga ostavio.

٣٥. بَاب مَا جَاءَ فِي تَشْمِيتِ الْعَاطِسِ *

٢٨٩٢. حَدَّثَنَا هَنَّادٌ أَخْبَرَنَا أَبُو الْأَحْوَصِ عَنْ أَبِي إِسْحَقَ عَنِ الْحَارِثِ عَنْ عَلِيٍّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **لِلْمُسْلِمِ عَلَى الْمُسْلِمِ سِتٌّ بِالْمَعْرُوفِ: يُسَلِّمُ عَلَيْهِ إِذَا لَقِيَهُ, وَيُجِيبُهُ إِذَا دَعَاهُ, وَيُشَمِّتُهُ إِذَا عَطَسَ, وَيَعُودُهُ إِذَا مَرِضَ, وَيَتْبَعُ جَنَازَتَهُ إِذَا مَاتَ, وَيُحِبُّ لَهُ مَا يُحِبُّ لِنَفْسِهِ.** وَفِي الْبَاب عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَأَبِي أَيُّوبَ وَالْبَرَاءِ وَأَبِي مَسْعُودٍ. وهَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ. قَدْ رُوِيَ مِنْ غَيْرِ وَجْهٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. وَقَدْ تَكَلَّمَ بَعْضُهُمْ فِي الْحَارِثِ الْأَعْوَرِ *

٢٨٩٣. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بن سعيد أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُوسَى الْمَخْزُومِيُّ الْمَدَنِيُّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ عن أبيه عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **لِلْمُؤْمِنِ عَلَى الْمُؤْمِنِ سِتُّ خِصَالٍ: يَعُودُهُ إِذَا مَرِضَ, وَيَشْهَدُهُ إِذَا مَاتَ, وَيُجِيبُهُ إِذَا دَعَاهُ, وَيُسَلِّمُ عَلَيْهِ إِذَا لَقِيَهُ, وَيُشَمِّتُهُ إِذَا عَطَسَ, وَيَنْصَحُ لَهُ إِذَا غَابَ أَوْ شَهِدَ.** هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ. وَمُحَمَّدُ بْنُ مُوسَى الْمَخْزُومِيُّ الْمَدَنِيُّ ثِقَةٌ, رَوَى عَنْهُ عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُحَمَّدٍ وَابْنُ أَبِي فُدَيْكٍ *

35. O izgovaranju riječi jerhamukellah (Allah ti se smilovao) onome koji kihne

2892. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Obavijestio nas je Ebu Ahves prenijevši od Ebu Ishaka, on od Harisa[840], a on od Alije koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Musliman je prema muslimanu po šeri'atu dužan šestero: kada ga sretne, da mu nazove selam; kada ga pozove da mu se odazove; kada kihne, da mu rekne: *Jerhamukellah*** (Allah ti se smilovao)**; kada se razboli, da ga obiđe; kada umre, da mu klanja dženazu i isprati ga** (do kabura) **i da mu želi ono što želi sam sebi."**

---

[840] Haris b. Abdullah el-A'ver el-Hemdani el-Harisi el-Kufi je jedan od Alijinih učenika. Ša'bij ga optužuje za laž, dok ga neki smatraju rafidijom. Od njega je El-Nesai u *Sunenu* zabilježio dva hadisa. Umro je u vrijeme Ebu Zubejrova hilafeta.

O ovoj temi preneseni su hadisi i od Ebu Hurejrea, Ebu Ejuba, Beraa i Ebu Mes'uda. Ovaj hadis je hasenun.[841] Prenesen je sa više seneda od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Neki su učenjaci polemizirali o Harisu el-A'veru.

2893. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid; kaže: Obavijestio nas je Muhammed b. Musa el-Mahzumi el-Medini[842] prenijevši od Seida b. Ebu Seida el-Makburija, on od svoga oca, a on od Ebu Hurejrea, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Vjernik je prema vjerniku dužan šestero: da ga obiđe kada se razboli; da prisustvuje njegovoj dženazi kada umre; da mu se odazove kada ga pozove; da mu nazove selam kada ga sretne; da mu rekne:** ***Jerhamukellah*** (Allah ti se smilovao) **kada kihne; da mu želi dobro i kad je prisutan i kad je odsutan."**

Ovaj hadis je sahihun.[843] Muhammed b. Musa el-Mahzumi je iz Medine. On je pouzdan prenosilac hadisa. Od njega su hadise prenijeli Abdul-Aziz b. Muhammed i Ibn Ebu Fudejk.

٣٦. بَاب مَا يَقُولُ الْعَاطِسُ إِذَا عَطَسَ *

٢٨٩٤. حَدَّثَنَا حُمَيْدُ بْنُ مَسْعَدَةَ أَخْبَرَنَا زِيَادُ بْنُ الرَّبِيعِ أَخْبَرَنَا حَضْرَمِيٌّ مَوْلَى ال الْجَارُودِ عَنْ نَافِعٍ: أَنَّ رَجُلًا عَطَسَ إِلَى جَنْبِ ابْنِ عُمَرَ فَقَالَ: الْحَمْدُ لِلَّهِ وَالسَّلَامُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ. قَالَ ابْنُ عُمَرَ: وَأَنَا أَقُولُ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَالسَّلَامُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ, وَلَيْسَ هَكَذَا عَلَّمَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. عَلَّمَنَا أَنْ نَقُولَ: الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى كُلِّ حَالٍ. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ. لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ زِيَادِ بْنِ الرَّبِيعِ *

36. Šta će reći osoba koja kihne

2894. ISPRIČAO NAM JE Humejd b. Mes'ade; kaže: Obavijestio nas je Zijad b. Rebi'[844]; kaže: Nas je obavijestio Hadremi[845], štićenik Džarudove porodice, prenijevši od Nafia: **"Neki čovjek kihnu pored Ibn Omera**

[841] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Ibn Madže i Ed-Darimi u *Sunenima*.

[842] Muhammed b. Musa el-Mahzumi el-Medini el-Fitri pouzdan je prenosilac hadisa. Neki smatraju da je bio šiija. Pripadao je sedmoj generaciji.

[843] Bilježi ga i Muslim u *Sahihu* u ovoj formi: "Musliman je prema muslimanu dužan šestero: Šta to, Allahov Poslaniče, upita neko, a on reče: "Kad ga sretneš, nazovi mu selam; kad te pozove, odazovi mu se; kad od tebe zatraži savjet, ti mu ga daj; kad kihne i zahvali Allahu, reci: *Allah ti se smilovao*; kad se razboli, obiđi ga; kad umre, isprati ga."

[844] Zijad b. Rebi' Jahmedi Ebu Hidaš el-Basri pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je osmoj generaciji. Umro je 185. godine po Hidžri.

[845] Hidremi b. Adžlan, štićenik Džarudove porodice, prenosilac je hadisa koji svojim kvalitetom zadovoljava (makbul). Pripadao je sedmoj generaciji.

rekavši: ***El-Hamdu lillahi ves- selamu ala resulillah*** (Hvala Allahu[846] i selam na Allahova Poslanika), **a Ibn Omer mu reče: I ja govorim:** ***El-Hamdu lillahi ves-selamu ala resulillah,*** **međutim tako nas nije naučio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. On nas je naučio da** (kada kihnemo) **reknemo:** ***El-Hamdu lillahi ala kulli halin***[847] (Hvala Allahu na svakom stanju)**."** Ovaj hadis je garibun.[848] Poznat nam je samo preko Zijada b. Rebi'a.

٣٧. بَاب مَا جَاءَ كَيْفَ يشْميتُ الْعَاطِسِ *

٢٨٩٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ حَكِيمِ بْنِ دَيْلَمَ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى قَالَ: **كَانَ الْيَهُودُ يَتَعَاطَسُونَ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَرْجُونَ أَنْ يَقُولَ لَهُمْ يَرْحَمُكُمُ اللَّهُ. فَيَقُولُ: يَهْدِيكُمُ اللَّهُ وَيُصْلِحُ بَالَكُمْ.** وَفِي الْبَاب عَنْ عَلِيٍّ وَأَبِي أَيُّوبَ وَسَالِمِ بْنِ عُبَيْدٍ وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ وَأَبِي هُرَيْرَةَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٢٨٩٦. حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ أَخْبَرَنَا أَبُو أَحْمَدَ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ هِلَالِ بْنِ يَسَافٍ عَنْ سَالِمِ بْنِ عُبَيْدٍ: **أَنَّهُ كَانَ مَعَ الْقَوْمِ فِي سَفَرٍ. فَعَطَسَ رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ فَقَالَ: السَّلَامُ عَلَيْكُمْ. فَقَالَ: عَلَيْكَ وَعَلَى أُمِّكَ. فَكَأَنَّ الرَّجُلَ وَجَدَ فِي نَفْسِهِ فَقَالَ: أَمَا إِنِّي لَمْ أَقُلْ إِلَّا مَا قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَطَسَ رَجُلٌ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: السَّلَامُ عَلَيْكُمْ. فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَيْكَ وَعَلَى أُمِّكَ. إِذَا عَطَسَ أَحَدُكُمْ فَلْيَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ. وَلْيَقُلْ لَهُ**

---

[846] Ibnul-Kajjim el-Dževzije u djelu *Zadul-mead* veli: Kada neko kihne, kihanje mu donese korist, pošto kihanjem izbaci ono što mu smeta. Kada bi to ostalo u njegovom organizmu, pričinjavalo bi mu poteškoće. Zato se kihanje smatra Allahovom blagodati čovjeku na kojoj je čovjek dužan zahvaliti kao i na svim ostalim blagodatima.

[847] U hadisu koji bilježi Et-Taberani u *El-Mu'džemul-kebiru* od Ebu Malika el-Eš'arija stoji da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: " Kada neko od vas kihne, neka rekne: *El-Hamdu lillahi ala kulli halin* (Hvala Allahu na svakom stanju)." Slično su zabilježili i Ebu Davud u *Sunenu* od Ebu Hurejrea, El-Nesai u *Sunenu* od Alije i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i El-Nesai u *Sunenu* od Salima b. Ubejda. El-Buhari u djelu *El-Edebul-mufred* i Et-Taberaniu *El-Mu'džemul-kebiru* bilježe od Ibn Mesuda da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: "Kada neko od vas kihne, neka rekne: *El-Hamdu lillahi rabbil-alemin* (Hvala Allahu, Gospodaru svijetova)." Ebu Džafer et-Taberi u djelu *Et-Tehzib* bilježi, sa senedom koji nije loš, od Ummu Seleme da je kazala: "Neki čovjek kihnu kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i nakon što kihnu, reče: *El-Hamdu lillah.* Čuvši to, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, mu reče: "*Jerhamukellah* (Allah ti se smilovao)." Potom kihnu drugi i nakon što kihnu, reče: *El-Hamdu lillahi Rabbil-alemin hamden tajjiben kesiren mubareken fihi,* a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "Ovaj se ovim riječima uzdigao iznad onog prvog za devetnaest stepeni."

[848] Bilježe ga i El-Bezzar u *Musnedu* i Et-Taberaniu *El-Mu'džemul-kebiru*.

مَنْ يَرُدُّ عَلَيْهِ: يَرْحَمُكَ اللَّهُ. وَلْيَقُلْ: يَغْفِرُ اللَّهُ لِي وَلَكُمْ. هَذَا حَدِيثٌ اخْتَلَفُوا فِي رِوَايَتِهِ عَنْ مَنْصُورٍ. وَقَدْ أَدْخَلُوا بَيْنَ هِلَالِ بْنِ يَسَافٍ و بين وَسَالِمٍ رَجُلًا *

٢٨٩٧. حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ أَخْبَرَنَا أَبُو دَاوُدَ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ أَخْبَرَنِي ابْنُ أَبِي لَيْلَى عَنْ أَخِيهِ عِيسَى عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي لَيْلَى عَنْ أَبِي أَيُّوبَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **إِذَا عَطَسَ أَحَدُكُمْ فَلْيَقُلِ: الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى كُلِّ حَالٍ وَلْيَقُلِ الَّذِي يَرُدُّ عَلَيْهِ: يَرْحَمُكَ اللَّهُ. وَلْيَقُلْ هُوَ يَهْدِيكُمُ اللَّهُ وَيُصْلِحُ بَالَكُمْ.**

٢٨٩٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنِ ابْنِ أَبِي لَيْلَى **بِهَذَا الْإِسْنَادِ نَحْوَهُ**. وَ هَكَذَا رَوَى شُعْبَةُ هَذَا الْحَدِيثَ عَنِ ابْنِ أَبِي لَيْلَى و قال: عَنْ أَبِي أَيُّوبَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. وَكَانَ ابْنُ أَبِي لَيْلَى يَضْطَرِبُ فِي هَذَا الْحَدِيثِ, يَقُولُ أَحْيَانًا عَنْ أَبِي أَيُّوبَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ, وَيَقُولُ أَحْيَانًا عَنْ عَلِيٍّ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

٢٨٩٩. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ وَمُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى الثَّقَفِيُّ الْمَرْوَزِيُّ قَالَا: أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ الْقَطَّانُ عَنِ ابْنِ أَبِي لَيْلَى عَنْ أَخِيهِ عِيسَى عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي لَيْلَى عَنْ عَلِيٍّ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ **نَحْوَهُ** *

37. Šta treba reći onome koji kihne

2895. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Obavijestio nas je Abdur-Rahman b. Mehdi; kaže: Nas je obavijestio Sufjan[849] prenijevši od Hakima b. Dejlema[850], on od Ebu Burdea b. Ebu Musaa[851], a on da je Ebu Musa kazao: "**Jevreji bi** (namjerno) **kihali pored Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, ne bi li im on rekao:** ***Jerhamukumullah*** (Allah vam se smilovao)**, a on bi im govorio:** ***Jehdikumullahu ve juslihu balekum*** (Allah vas uputio i poboljšao vaše stanje).**"**[852]

---

[849] Sufjan es-Sevri.

[850] Hakim b. Dejlem el-Medeni iskren je prenosilac hadisa. Pripadao je šestoj generaciji.

[851] Ebu Burde b. Ebu Musa el-Eš'ari pouzdan je prenosilac hadisa. Neki učenjaci kažu da mu je ime Amir, dok neki vele da mu je ime Haris. Pripadao je trećoj generaciji.

[852] Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bi im od Allaha, dž.š, tražio uputu i poboljšanje njihova stanja, a ne bi im tražio milost zbog toga što se Allahova milost može tražiti samo vjernicima.

O ovoj temi preneseni su hadisi i od Alije, Ebu Ejuba, Salima b. Ubejda, Abdullaha b. Džafera i Ebu Hurejrea. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[853]

2896. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Obavijestio nas je Ebu Ahmed; kaže: Nas je obavijestio Sufjan[854] prenijevši od Mensura[855], on od Hilala b. Jesafa, a on od Salima b. Ubejda[856] **da je sa nekim ljudima bio na putovanju, pa u njegovu prisustvu neki čovjek kihnu, a nakon toga reče:** ***Es-Selamu alejkum***[857] (Neka je mir na vas). **On će na to:** ***Neka je mir i na tebe i na tvoju majku.*** **Čovjek se zbog toga nelagodno osjeti, a on** (mu) **reče: Rekao sam ti samo ono što je govorio Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem. Jednom prilikom je pored njega kihnuo neki čovjek, a nakon toga rekao:** ***Es-Selamu alejkum*** (Neka je mir na vas). **Čuvši to, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem,** (mu) **reče:** ***"Neka je mir i na tebe i na tvoju majku",*** **a onda reče: "Kada neko od vas kihne, neka rekne:** ***El-Hamudu lillahi Rabbil-alemin*** (Hvala Allahu Gospodaru svijetova), **Onaj što mu na to odgovara neka rekne:** ***Jerhamukellah*** (Allah ti se smilovao), **a on neka rekne:** ***Jagfirullahu li ve lekum*** (Neka Allah oprosti i meni i vama)."

Učenjaci se razilaze u pogledu prenošenja ovog hadisa od Mensura. Neki su između Hilala b. Jesafa i Salima u senedu ubacili nekog čovjeka.

2897. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Obavijestio nas je Ebu Davud; kaže: Nas je obavijestio Šu'be; kaže: Mene je obavijestio Ibn Ebu Lejla[858] prenijevši od svoga brata Isaa, on od Abdur-Rahmana b. Ebu Lejla, a on od Ebu Ejuba da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: "**Kada neko od vas kihne, neka rekne:** ***El-hamdu lillahi ala kulli hal*** (Hvala Allahu na svakom stanju). **Onaj koji mu na to odgovara neka rekne:** ***Jerhamukellah*** (Allah ti se smilovao), **a neka on na to odgovori riječima:** ***Jehdikumullahu ve juslihu balekum*** (Allah vas uputio i poboljšao vaše stanje)."

---

[853] Bilježe ga i Ebu Davud i El-Nesai u *Sunenima* i Hakim u *Mustedreku*. I Hakim ovaj hadis smatra sahihom.

[854] Sufjan es-Sevri.

[855] Mensur b. Mu'temir b. Abdullah es-Sulemi Ebu Ussab el-Kufi pouzdan je i siguran prenosilac hadisa. Pripadao je petoj generaciji.

[856] Salim b. Ubejd el-Ešdžei je Vjerovjesnikov, sallallahu alejhi ve sellem, ashab. Bio je jedan od stanovnika sofe.

[857] Ovaj čovjek je smatrao da se poslije kihanja umjesto zahvale Allahu, dž.š., može izgovoriti i selam. Međutim Salim b. Ubejd ga upozori da se nakon kihanja isključivo izgovara zahvala Allahu jer je tako odredio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

[858] Muhammed b. Abdur-Rahman b. Ebu Lejla el-Ensari Ebu Abdur-Rahman el-Kufi je iskren prenosilac hadisa, ali je vrlo slabo pamtio. Pripadao je sedmoj generaciji.

2898. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Musenna; kaže: Obavijestio nas je Muhammed b. Džafer; kaže: Nas je obavijestio Šu'be prenijevši od Ibn Ebu Lejla ovim senedom **slično prethodnom hadisu.**

Tako je Šu'be ovaj hadis prenio od Ibn Ebu Lejla koji je kazao: od Ebu Ejuba, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Ibn Ebu Lejla je bio nesiguran prilikom prenošenja ovog hadisa. Nekad je govorio od Ebu Ejuba od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, a nekada, opet, od Alije od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

2899. ISPRIČALI SU NAM Muhammed b. Beššar i Muhammed b. Jahja es-Sekafi el-Mirvezi i kazali: Obavijestio nas je Jahja b. Seid el-Kattan prenijevši od Ibn Ebu Lejla, on od svoga brata Isaa, on od Abdur-Rahmana b. Ebu Lejla, on od Alije, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, **slično prethodnom hadisu.**

٣٨. بَاب مَا جَاءَ فِي إِيجَابِ التَّشْمِيتِ بِحَمْدِ الْعَاطِسِ *

٢٩٠٠. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ سُلَيْمَانَ التَّيْمِيِّ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ: أَنَّ رَجُلَيْنِ عَطَسَا عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَشَمَّتَ أَحَدَهُمَا وَلَمْ يُشَمِّتِ الْآخَرَ. فَقَالَ الَّذِي لَمْ يُشَمِّتْهُ: يَا رَسُولَ اللَّه شَمَّتَّ هَذَا وَلَمْ تُشَمِّتْنِي؟ فَقَالَ رَسُولُ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّهُ حَمِدَ اللَّهَ وَإِنَّكَ لَمْ تَحْمَدِ اللَّهَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ.

38. O izgovoru *jerhamukellah* tek nakon zahvale onoga koji kihne

2900. ISPRIČAO NAM JE Ibn Ebu Omer; kaže: Obavijestio nas je Sufjan prenijevši od Sulejmana et-Tejmija, a on od Enesa b. Malika: **"Dva su čovjeka[859] kihnula u prisustvu Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, pa je jednom od njh rekao *jerhamukellah*, a dugom nije. Na to će onaj što mu nije rekao *jerhamukellah:* Allahov Poslaniče, ti ovom reče *jerhamukellah,* a meni ne reče? Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovori: "Zato što se on** (nakon kihanja) **zahvalio Allahu, a ti nisi."**[860] Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[861]

[859] U hadisu koji bilježi Et-Taberani u *El-Mu'džemul-kebiru* od Sehla b. Sa'da stoji da su ta dva čovjeka bili Amir b. Tufejl i njegov bratić.

[860] Muslim u *Sahihu* bilježi od Ebu Musaa da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Kada neko kihne, ako zahvali Allahu, recite mu *jerhamukellah*, a ako ne zahvali, nemojte mu govoriti."

[861] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima*.

٣٩. بَاب مَا جَاءَ كَمْ يُشَمَّتُ الْعَاطِسُ *

٢٩٠١. حَدَّثَنَا سُوَيْدُ بْنُ نَصْرٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّه أَخْبَرَنَا عِكْرِمَةُ بْنُ عَمَّارٍ عَنْ إِيَاسِ بْنِ سَلَمَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: **عَطَسَ رَجُلٌ عِنْدَ رَسُولِ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنَا شَاهِدٌ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: يَرْحَمُكَ اللَّهُ. ثُمَّ عَطَسَ الثَّانِيَةَ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَذَا رَجُلٌ مَزْكُومٌ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ.

٢٩٠٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ أَخْبَرَنَا عِكْرِمَةُ بْنُ عَمَّارٍ عَنْ إِيَاسِ بْنِ سَلَمَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهعَلَيْهِ وَسَلَّمَ **نَحْوَهُ, إِلَّا أَنَّهُ قَالَ لَهُ فِي الثَّالِثَةِ أَنْتَ مَزْكُومٌ.** هَذَا أَصَحُّ مِنْ حَدِيثِ ابْنِ الْمُبَارَكِ. وَقَدْ رَوَى شُعْبَةُ عَنْ عِكْرِمَةَ بْنِ عَمَّارٍ هَذَا الْحَدِيثَ نَحْوَ رِوَايَةِ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ.

٢٩٠٣. حَدَّثَنَا بِذَلِكَ أَحْمَدُ بْنُ الْحَكَمِ الْبَصْرِيُّ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ عِكْرِمَةَ بْنِ عَمَّارٍ بِهَذَا .

٢٩٠٤. حَدَّثَنَا الْقَاسِمُ بْنُ دِينَارٍ الْكُوفِيُّ أَخْبَرَنَا إِسْحَقُ بْنُ مَنْصُورٍ السَّلُولِيُّ الْكُوفِيُّ عَنْ عَبْدِ السَّلَامِ بْنِ حَرْبٍ عَنْ يَزِيدَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَبِي خَالد الدلاني عَنْ عُمَرَ ابْنِ إِسْحَقَ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ عَنْ أُمِّهِ عَنْ أَبِيهَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **يُشَمَّتُ الْعَاطِسُ ثَلَاثًا. فَإِنْ زَادَ فَإِنْ شِئْتَ فَشَمِّتْهُ وَإِنْ شِئْتَ فَلَا.** هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ وَإِسْنَادُهُ مَجْهُولٌ *

39. Koliko puta onome koji kihne treba reći *jerhamukellah*

2901. ISPRIČAO NAM JE Suvejd; kaže: Obavijestio nas je Abdullah[862]; kaže: Nas je obavijestio Ikrime b. Ammar prenijevši od Ijasa b. Selemea, a on od svoga oca, koji je kazao: **"U mom prisustvu je čovjek kihnuo kod Allahova Polanika, sallallahu alejhi ve sellem, i on mu je rekao: *"Jerhamukellah."* Potom on kihnu i po drugi put, a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: Ovaj čovjek je prehlađen."** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[863]

2902. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Beššar; kaže: Obavijestio nas je Jahja b. Seid; kaže: Nas je obavijestio Ikrime b. Ammar, prenijevši od Ijasa b. Selemea, on od svoga oca, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi

---

[862] Abdullah b. Mubarek el-Murzi je pouzdan i siguran prenosilac hadisa, šeri'atski pravnik i priznati učenjak. Pripadao je osmoj generaciji. Umro je 181. godine po Hidžri u 63. godini života.

[863] Bilježe ga i Muslim u *Sahihu* i Ebu Davud, El-Nesai i Ibn Madže u *Sunenima*.

ve sellem, **slično prethodnom hadisu, osim što mu je** (u ovom hadisu) **nakon trećeg kihanja rekao: "Ti si prehlađen."**

Ovaj hadis je pouzdaniji od hadisa koji prenosi Ibn Mubarek. Šu'be je ovaj hadis prenio od Ikrimea b. Ammara slično predaji Jahjaa b. Seida.

2903. TAKO NAM JE ISPRIČAO Ahmed b. Hakem el-Basri; kaže: Obavijestio nas je Muhammed b. Džafer; kaže: Nas je obavijestio Šu'be prenijevši **ovo** od Ikrimea b. Ammara.

2904. ISPRIČAO NAM JE Kasim b. Dinar el-Kufi; kaže: Obavijestio nas je Ishak b. Mensur es-Seluli el-Kufi prenijevši od Abdus-Selama b. Harba, on od Jezida b. Abdur-Rahmana Ebu Halida ed-Dalanija, on od Omera b. Ishaka b. Ebu Talhe, on od svoje majke, a ona od svoga oca, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Onome koji kiše do tri puta reci *jerhamukelah.* Nakon toga mu, ako želiš, možeš reći *jerhamukellah,* a ako ne želiš, ne moraš:"** Ovaj hadis je garibun. Njegov sened je nepoznat.

٤٠. بَاب مَا جَاءَ فِي خَفْضِ الصَّوْتِ وَتَخْمِيرِ الْوَجْهِ عِنْدَ الْعُطَاسِ *

٢٩٠٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ وَزِيرٍ الْوَاسِطِيُّ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَجْلَانَ عَنْ سُمَيٍّ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا عَطَسَ غَطَّى وَجْهَهُ بِيَدِهِ أَوْ بِثَوْبِهِ وَغَضَّ بِهَا صَوْتَهُ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

40. O prigušivanju glasa i prekrivanju lica prilikom kihanja

2905. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Vezir el-Vasiti; kaže: Obavijestio nas je Jahja b. Seid[864] prenijevši od Muhammeda b. Adžlana, on od Sumejja[865], on od Ebu Saliha[866], a on od Ebu Hurejrea: **"Kada bi Allahov Poslanik kihao, on bi rukom ili odjećom prekrivao lice i prigušivao svoj glas."** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[867]

[864] Jahja b. Seid el-Kattan.

[865] Sumejj je bio štićenik Ebu Bekra b. Abdur-Rahmana.

[866] Ebu Salih Zekvan es-Semman ez-Zejjat el-Medeni pouzdan je i siguran prenosilac hadisa. Pripadao je trećoj generaciji. Nabavljao je maslo i zejtin u Kufi zbog toga je dobio nadimke ś-Semman i ź-Zejat. Umro je 101. godine po Hidžri.

[867] Bilježe ga i Ebu Davud u *Sunenu* i Hakim u *Mustedreku*.

٤١. بَاب مَا جَاءَ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْعُطَاسَ وَيَكْرَهُ التَّثَاؤُبَ *

٢٩٠٦. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنِ ابْنِ عَجْلَانَ عَنِ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **الْعُطَاسُ مِنَ اللَّهِ وَالتَّثَاؤُبُ مِنَ الشَّيْطَانِ. فَإِذَا تَثَاءَبَ أَحَدُكُمْ فَلْيَضَعْ يَدَهُ عَلَى فِيهِ وَإِذَا قَالَ آهْ آهْ فَإِنَّ الشَّيْطَانَ يَضْحَكُ مِنْ جَوْفِهِ. وَإِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْعُطَاسَ وَيَكْرَهُ التَّثَاؤُبَ. فَإِذَا قَالَ الرَّجُلُ آهْ آهْ إِذَا تَثَاءَبَ فَإِنَّ الشَّيْطَانَ يَضْحَكُ فِي جَوْفِهِ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٢٩٠٧. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ الْخَلَّالُ أَخْبَرَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ أَخْبَرَنِي ابْنُ أَبِي ذِئْبٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْعُطَاسَ وَيَكْرَهُ التَّثَاؤُبَ. فَإِذَا عَطَسَ أَحَدُكُمْ فَقَالَ الْحَمْدُ لِلَّهِ فَحَقٌّ عَلَى كُلِّ مَنْ سَمِعَهُ أَنْ يَقُولَ يَرْحَمُكَ اللَّهُ. وَأَمَّا التَّثَاؤُبُ فَإِذَا تَثَاءَبَ أَحَدُكُمْ فَلْيَرُدَّهُ مَا اسْتَطَاعَ وَلَا يَقُولَ هَاهْ هَاهْ فَإِنَّمَا ذَلِكَ مِنَ الشَّيْطَانِ يَضْحَكُ مِنْهُ.** هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ. وَهَذَا أَصَحُّ مِنْ حَدِيثِ ابْنِ عَجْلَانَ, وَابْنُ أَبِي ذِئْبٍ أَحْفَظُ لِحَدِيثِ سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ وَأَثْبَتُ مِنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَجْلَانَ. و سَمِعْتُ أَبَا بَكْرٍ الْعَطَّارَ الْبَصْرِيَّ يَذْكُرُ عَنْ عَلِيِّ ابْنِ الْمَدِينِيِّ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ قَالَ: قَالَ مُحَمَّدُ بْنُ عَجْلَانَ: أَحَادِيثُ سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ رَوَى بَعْضَهَا سَعِيدٌ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ, وَبَعْضُهَا عَنْ سَعِيدٍ عَنْ رَجُلٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ. وَاخْتَلَطَ عَلَيَّ فَجَعَلْتُهَا عَنْ سَعِيدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ *

41. Allah voli kihanje, a prezire zijevanje

2906. ISPRIČAO NAM JE Ibn Ebu Omer; kaže: Obavijestio nas je Sufjan prenijevši od Ibn Adžlana, on od Makbirija[868], a on od Ebu Hurejrea da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"Kihanje je od Allaha, a zijevanje od šejtana! Zato kada se nekome od vas zijevne neka stavi ruku na usta[869], jer kada** (prilikom zijevanja) **rekne** ***ah, ah,*** (to se) **šejtan iz njegove utrobe smije. Allah voli kihanje[870], a prezire zijevanje. Kada osoba prilikom zijevanja rekne** ***ah, ah,*** (to se) **šejtan iz njene utrobe smije."** Ovaj hadis je hasenun.[871]

---

[868] Seid b. Ebu Seid Kejsan el-Makburi Ebu Seid el-Medeni pouzdan je prenosilac hadisa. Četiri godine prije smrti je posenilio. Pripadao je trećoj generaciji.

[869] U hadisu koji bilježi Muslim u *Sahihu* od Ebu Hurejrea stoji da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: "Kada se nekome od vas počne zijevati, neka stavi ruku na usta, u protivnom će šejtan (u njega) ući."

[870] Allah, dž.š., voli kihanje pošto nakon kihanja uslijedi zahvala Allahu, dž.š, dočim zijevanje, obično, uslijedi zbog lijenosti i pospanosti..

[871] Bilježe ga i El-Nesai u *Sunenu*, Hakim *u Mustedreku* i Ibn Hibban i Ibn Huzejme u *Sahihima.*

2907. ISPRIČAO NAM JE Hasan b. Ali el-Hallal; kaže: Obavijestio nas je Jezid b. Harun; kaže: Mene je obavijestio Ibn Ebu Zi'b[872] prenijevši od Seida b. Ebu Seida el-Makburija, on od svoga oca, a on od Ebu Hurejrea koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Uistinu, Allah voli kihanje, a prezire zijevanje! Kada neko od vas kihne i rekne *El-Hamdu lillah*** (Hvala Allahu), **dužnost je svakome ko ga čuje da rekne: *Jerhamukellah*** (Allah ti se smilovao). **Što se, pak, tiče zijevanja, ukoliko se nekome od vas počne zijevati, neka to spriječi ukoliko je u stanju, kako ne bi govorio ah, ah, jer je to od šejtana koji se iz njega smije."**

Ovaj hadis je sahihun[873] i on je pouzdaniji od hadisa koji prenosi Ibn Adžlan, jer je Ibn Ebu Zi'b bolje i sigurnije pamtio hadise od Seida el-Makburija nego što je Ibn Adžlan. Čuo sam Ebu Bekra el-Attara el-Basrija kada spominje od Alija b. Medinija, a on od Jahjaa b. Seida koji je kazao da je Muhammed b. Adžlan rekao: Neke je hadise Seida el-Makburija prenio Seid od Ebu Hurejrea, a neke Seid od nekog čovjeka, a on od Ebu Hurejrea, pa sam ih pomiješao i prenio sve od Seida od Ebu Hurejrea.

٤٢. بَاب مَا جَاءَ أَنَّ الْعُطَاسَ فِي الصَّلَاةِ مِنَ الشَّيْطَانِ *

٢٩٠٨. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حُجْرٍ أَخْبَرَنَا شَرِيكٌ عَنْ أَبِي الْيَقْظَانِ عَنْ عَدِيٍّ وهو بْنِ ثَابِتٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ رَفَعَهُ قَالَ: **الْعُطَاسُ وَالنُّعَاسُ وَالتَّثَاؤُبُ فِي الصَّلَاةِ, وَالْحَيْضُ وَالْقَيْءُ وَالرُّعَافُ مِنَ الشَّيْطَانِ.** هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ. لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ شَرِيكٍ عَنْ أَبِي الْيَقْظَانِ. وَسَأَلْتُ مُحَمَّدَ بْنَ إِسْمَعِيلَ عَنْ عَدِيِّ بْنِ ثَابِتٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ: قُلْتُ لَهُ: مَا اسْمُ جَدِّ عَدِيٍّ؟ قَالَ: لَا أَدْرِي. وَذُكِرَ عَنْ يَحْيَى بْنِ مَعِينٍ قَالَ: اسْمُهُ دِينَارٌ *

42. Kihanje u namazu je od šejtana

2908. ISPRIČAO NAM JE Ali b. Hudžr; kaže: Obavijestio nas je Šerik prenijevši od Ebu Jakzana, on od Adijja[874], a on je Sabitov sin, on od

[872] Ibn Ebu Zi'b je Muhammed b. Abdur-Rahman b. Mugire b. Haris b. Ebu Zi'b el-Kureši el-Amiri Ebu Haris el-Medeni. Pouzdan je prenosilac hadisa i šeri'atski pravnik. Pripadao je sedmoj generaciji.

[873] Bilježe ga El-Buhari u *Sahihu* i Ebu Davud i El-Nesai u *Sunenima.*

[874] Adijj b. Sabit el-Ensari el-Kufi pouzdan je prenosilac hadisa. Neki smatraju da je bio šiija. Pripadao je četvrtoj generaciji.

svoga oca[875], a on od njegova djeda, vezujući za Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je kazao: **"Kihanje, pospanost i zijevanje u namazu te menstruacija, povraćanje i krvarenje iz nosa** (izvan namaza) **su od šejtana."**[876]

Ovaj hadis je garibun. Poznat nam je samo preko Šerika od Ebu Jakzana. Pitao sam Muhammeda b. Ismaila u pogledu prenošenja Adijja b. Sabita, od svoga oca, a on od njegova djeda: Kako je ime Adijjevu djedu? a on reče: Ne znam. Spominje se da je Jahja b. Mein kazao da mu je ime Dinar.

٤٣ . بَاب كَرَاهِيَةِ أَنْ يُقَامَ الرَّجُلُ مِنْ مَجْلِسِهِ ثُمَّ يُجْلَسُ فِيهِ *

٢٩٠٩ . حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهِ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **لَا يُقِيمُ أَحَدُكُمْ أَخَاهُ مِنْ مَجْلِسِهِ ثُمَّ يَجْلِسُ فِيهِ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ*

٢٩١٠ . حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ الخلال أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَالِمٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **لَا يُقِيمُ أَحَدُكُمْ أَخَاهُ مِنْ مَجْلِسِهِ ثُمَّ يَجْلِسُ فِيهِ**. قَالَ: وَكَانَ الرَّجُلُ يَقُومُ لِابْنِ عُمَرَ فَلَا يَجْلِسُ فِيهِ. هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ *

43. O pokuđenosti da neko nekoga podigne sa mjesta sjedenja da bi on sjeo na njegovo mjesto

2909. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Hammad b. Zejd prenijevši od Ejuba[877], on od Nafi'a[878], a on od Ibn Omera da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Nije dopušteno**

---

[875] Sabita el-Ensarija. Ibn Hibban ga je spomenuo kao pouzdanog prenosioca hadisa, dok za njega Ibn Hadžer el-Askalani kaže da je prenosilac čije je stanje nepoznato (medžhulul-hal).

[876] Spomenuto je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nazvao šejtanskim zbog toga što se njima šejtan raduje. Kihanje, pospanost i zijevanje u namazu uzrokuje šejtan želeći time da klanjačevu pažnju odvrati od namaza, dok menstruacija, povraćanje i krvarenje iz nosa, ukoliko se dese u namazu, kvare namaz, čemu se šejtan, ako se nešto od toga desi, mnogo raduje.

[877] Ejub b. Ebu Temime Kejsan es-Sahtijani Ebu Bekr el-Basri je pouzdan i suguran ravija i šeri'atski pravnik. Slovi kao hudždže u hadisu. Pripadao je petoj generaciji. Umro je 131. godine po Hidžri u 65. godini života.

[878] Nafi' Ebu Abdullah el-Medeni , štićenik Ibn Omera, pouzdan je i siguran prenosilac hadisa i poznati šeri'atski pravnik. Pripadao je trećoj generaciji. Umro je 117. godine po Hidžri.

nikome od vas da podigne svoga brata sa mjesta sjedenja, a onda on tu sjedne."[879] Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[880]

2910. ISPRIČAO NAM JE Hasan b. Ali el-Hallal; kaže: Obavijestio nas je Abdur-Rezzak; kaže: Nas je obavijestio Ma'mer prenijevši od Zuhrija, on od Salima, a on od Ibn Omera koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Nije dopušteno nikome od vas da podigne svoga brata sa mjesta sjedenja, da bi on tu sjeo."** Salim veli: Ljudi bi iz poštovanja ustajali i pravili mjesto Ibn Omeru, ali on nikad nije htio sjesti na njihovo mjesto.

٤٤. بَاب مَا جَاءَ إِذَا قَامَ الرَّجُلُ مِنْ مَجْلِسِهِ ثُمَّ رَجَعَ فَهُوَ أَحَقُّ بِهِ *

٢٩١١. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا خَالِدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْوَاسِطِيُّ عَنْ عَمْرِو بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى بْنِ حَبَّانَ عَنْ عَمِّهِ وَاسِعِ بْنِ حَبَّانَ عَنْ وَهْبِ بْنِ حُذَيْفَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **الرَّجُلُ أَحَقُّ بِمَجْلِسِهِ. وَإِنْ خَرَجَ لِحَاجَتِهِ ثُمَّ عَادَ فَهُوَ أَحَقُّ بِمَجْلِسِهِ.** هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ. وَفِي الْبَاب عَنْ أَبِي بَكْرَةَ وَأَبِي سَعِيدٍ وَأَبِي هُرَيْرَةَ *

44. Kad osoba ustane sa mjesta sjedenja pa se vrati, ima najveće pravo da ponovo tu sjedne

2911. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Halid b. Abdullah el-Vasiti prenijevši od Amra b. Jahjaa, on od Muhammeda b. Jahjaa b. Habbana, on od svoga amidže Vasi'a b. Habbana, a on od Vehba b. Huzejfea[881] da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"Osoba ima najveće prava na mjesto na kome je sjedila, ukoliko iziđe zbog neke potrebe pa se ponovo vrati."** Ovaj hadis je sahihun-garibun.[882] O ovoj temi preneseni su hadisi i od Ebu Bekrea, Ebu Seida i Ebu Hurejrea.

---

[879] Nije dopušteno nikome od vas da sa mjesta na koje je u džamiji ili nekom drugom mjestu prvi sjeo njegov brat musliman, da podigne svoga brata da bi on sjeo na njegovo mjesto.

[880] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima*.

[881] Vehb b. Huzejfe el-Gifari je Vjerovjesnikov, sallallahu alejhi ve sellem, ashab. Jedan je od onih koji su živjeli na džamijskoj sofi. Živio je do Muavijeva hilafeta.

[882] Bilježi ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*.

٤٥ . بَاب مَا جَاءَ فِي كَرَاهِيَةِ الْجُلُوسِ بَيْنَ الرَّجُلَيْنِ بِغَيْرِ إِذْنِهِمَا *

٢٩١٢ . حَدَّثَنَا سُوَيْدٌ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا أُسَامَةُ بْنُ زَيْدٍ حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **لَا يَحِلُّ لِلرَّجُلِ أَنْ يُفَرِّقَ بَيْنَ اثْنَيْنِ إِلَّا بِإِذْنِهِمَا**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ. وَقَدْ رَوَاهُ عَامِرٌ الْأَحْوَلُ عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ أَيْضًا *

45. O pokuđenosti sjedanja između dvije osobe bez njihova dopuštenja

2912. ISPRIČAO NAM JE Suvejd[883]; kaže: Obavijestio nas je Abdullah[884]; kaže: Nas je obavijestio Usame b. Zejd[885]; kaže: Ispričao mi je Amr b. Šuajb prenijevši od svoga oca, a on od Abdullaha b. Amra da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"Nije dozvoljeno osobi da razdvoji dvije osobe, osim sa njihovim dopuštenjem."** Ovaj hadis je hasenun.[886] Prenio ga je također i Amir el-Ahvel od Amra b. Šuajba.

٤٦ . بَاب مَا جَاءَ فِي كَرَاهِيَةِ الْقُعُودِ وَسْطَ الْحَلْقَةِ *

٢٩١٣ . حَدَّثَنَا سُوَيْدٌ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَبِي مِجْلَزٍ: **أَنَّ رَجُلًا قَعَدَ وَسْطَ حَلْقَةٍ. فَقَالَ حُذَيْفَةُ: مَلْعُونٌ عَلَى لِسَانِ مُحَمَّدٍ, أَوْ لَعَنَ اللَّهُ عَلَى لِسَانِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ قَعَدَ وَسْطَ الْحَلْقَةِ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَأَبُو مِجْلَزٍ اسْمُهُ لَاحِقُ بْنُ حُمَيْدٍ *

46. O pokuđenosti sjedanja u sredinu kružoka (halke)

2913. ISPRIČAO NAM JE Suvejd; kaže: Obavijestio nas je Abdullah; kaže: Nas je obavijestio Šu'be prenijevši od Katadea, a on od Midžleza: **"Dođe neki čovjek i sjede u sredinu kružoka, a Huzejfe reče: Proklet je jezikom Muhammedovim ili je kazao: Allah je prokleo jezikom**

---

[883] Suvejd b. Nasr b. Suvejd Ebu Fadl el-Mirvezi pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je desetoj generaciji. Umro je 240. godine po Hidžri u devedesetoj godini života.

[884] Abdullah b. Mubarek.

[885] Usame b. Zejd el-Lejsi el-Medeni iskren je prenosilac hadisa. Pripadao je sedmoj generaciji. Umro je 153. godine po Hidžri u sedamdeset i nekoj godini života.

[886] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Ebu Davud u *Sunenu*.

Muhammedovim onoga koji sjeda u sredinu kružoka!"[887] Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[888] Ebu Midžlezu je ime Lahik b. Humejd.

٤٧ . بَاب مَا جَاءَ فِي كَرَاهِيَةِ قِيَامِ الرَّجُلِ لِلرَّجُلِ *

٢٩١٤ . حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَخْبَرَنَا عَفَّانُ أَخْبَرَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسٍ قَالَ: لَمْ يَكُنْ شَخْصٌ أَحَبَّ إِلَيْهِمْ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ, وَكَانُوا إِذَا رَأَوْهُ لَمْ يَقُومُوا لِمَا يَعْلَمُونَ مِنْ كَرَاهِيَتِهِ لِذَلِكَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ *

٢٩١٥ . حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ أَخْبَرَنَا قَبِيصَةُ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ حَبِيبِ بْنِ الشَّهِيدِ عَنْ أَبِي مِجْلَزٍ قَالَ: خَرَجَ مُعَاوِيَةُ فَقَامَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الزُّبَيْرِ وَابْنُ صَفْوَانَ حِينَ رَأَوْهُ فَقَالَ: اجْلِسَا, سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَتَمَثَّلَ لَهُ الرِّجَالُ قِيَامًا فَلْيَتَبَوَّأْ مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ. وَفِي الْبَابِ عَنْ أَبِي أُمَامَةَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ

٢٩١٦ . حَدَّثَنَا هَنَّادٌ أَخْبَرَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ حَبِيبِ بْنِ الشَّهِيدِ عَنْ أَبِي مِجْلَزٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِثْلَهُ *

47. O pokuđenosti da neko (iz poštovanja) ustaje pred drugim

2914. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Abdur-Rahman; kaže: Obavijestio nas je Affan[889]; kaže: Nas je obavijestio Hammad b. Seleme prenijevši od Humejda, a on da je Enes kazao: **"Ashabima nije bio niko draži od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i pored toga oni, kad bi ga ugledali, ne bi** (iz poštovanja) **pred njim, ustajali znajući da je on to prezirao."** Ovaj hadis je hasenun-sahihun-garibun.

2915. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Obavijestio nas je Kubejsa[890]; kaže: Nas je obavijestio Sufjan[891] prenijevši od Habiba b.

---

[887] Bila je praksa Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba da su sjedali u kružoke dok su slušali i učili od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. U više je hadisa Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao da je svako dužan, kada dođe, sjedati ondje dokle dopire kružok. Iz ovog hadisa saznajemo da nije dopušteno nikome sjedati u sredinu kružoka pomjerajući ljude lijevo i desno da bi tamo dospio.

[888] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Ebu Davud u *Sunenu* i Hakim u *Mustedreku*.

[889] Affan b. Muslim b. Abdullah el-Bahili Ebu Osman es-Saffar el-Basri pouzdan je i siguran prenosilac hadisa. Pripadao je desetoj generaciji.

[890] Kubejsa b. Ukbe b. Muhammed b. Sufjan es-Suvai Ebu Amir el-Kufi iskren je prenosilac hadisa. Pripadao je devetoj generaciji. Umro je 215. godine po Hidžri.

Šehida, a on od Ebu Midžleza koji je kazao: **"Muavija iziđe, a Abdullah b. Zubejr**[892] **i Ibn Safvan, kad ga ugledaše, ustadoše pred njim. On reče: Sjedite jer sam ja čuo Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada je rekao: "Koga raduje da ljudi pred njim ustaju, neka pripremi sebi mjesto u Džehennemu."**[893] O ovoj temi prenesen je hadis i od Ebu Umamea. Ovaj hadis je hasenun.[894]

2916. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Obavijestio nas je Ebu Usame prenijevši od Habiba b. Šehida, on od Ebu Midžleza, on od Muavije, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, **slično prethodnom hadisu.**

٤٨. بَاب مَا جَاءَ فِي تَقْلِيمِ الْأَظْفَارِ *

٢٩١٧. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ الْخَلَّالُ وَغَيْرُ وَاحِد قَالُوا: أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّزَّاق أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَعِيد بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **خَمْسٌ مِنَ الْفِطْرَةِ: الِاسْتِحْدَادُ وَالْخِتَانُ وَقَصُّ الشَّارِبِ وَنَتْفُ الْإِبْطِ وَتَقْلِيمُ الْأَظْفَارِ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ

٢٩١٨. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ وَهَنَّادٌ قَالَا: أَخْبَرَنَا وَكِيعٌ عَنْ زَكَرِيَّا بْنِ أَبِي زَائِدَةَ عَنْ مُصْعَبِ بْنِ شَيْبَةَ عَنْ طَلْقِ بْنِ حَبِيبٍ عَنْ عَبْد اللَّه بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **عَشْرٌ مِنَ الْفِطْرَةِ: قَصُّ الشَّارِبِ وَإِعْفَاءُ اللِّحْيَةِ وَالسِّوَاكُ وَالِاسْتِنْشَاقُ وَقَصُّ الْأَظْفَارِ وَغَسْلُ الْبَرَاجِمِ وَنَتْفُ الْإِبْطِ وَحَلْقُ الْعَانَةِ وَانْتِقَاصُ الْمَاءِ**. قَالَ زَكَرِيَّا: قَالَ مُصْعَبٌ: وَنَسِيتُ الْعَاشِرَةَ إِلَّا أَنْ تَكُونَ الْمَضْمَضَةَ. وَفِي الْبَاب عَنْ عَمَّارِ بْنِ يَاسِرٍ وَابْنِ عُمَرَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ. قَالَ أَبُو عِيسَى: انْتِقَاصُ الْمَاءِ الِاسْتِنْجَاءُ بِالْمَاءِ. *

---

[891] Sufjan es-Sevri.

[892] U ovom hadisu stoji da je Abdullah b. Zubejr ustao iz poštovanja prema Muaviji kao halifi. Međutim, iz hadisa koje bilježe Ebu Davud u *Sunenu* i drugi da se vidjeti da Abdullah b. Zubejr nije ustao iz poštovanja prema Muaviji. Ibn Hadžer el-Askalani o djelu *Fethul-bari*, što se tiče vjerodostojnosti, daje prednost ovim predajama u odnosu na Tirmizijevu.

[893] Da li je dozvoljeno ustajati iz poštovanja pred nekim, sporno je među islamskim učenjacima. Neki učenjaci poput Ebu Zekerijjaa Jahja b. Šerefa en-Nevevija to smatraju dopuštenim. U djelu *El-Ezkar* on tvrdi da je dozvoljeno ustajati pred osobama koje su dostojne poštovanja kao što su učeni, starije osobe i vladari. Neki, opet, poput Ebu Abdullaha b. Hadža el-Malikija to smatraju zabranjenim.

[894] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Ebu Davud u *Sunenu*.

48. O obrezivanju noktiju

2917. ISPRIČALI SU NAM Hasan b. Ali el-Halevani i drugi i kazali: Obavijestio nas je Abdur-Rezzak; kaže: Nas je obavijestio Ma'mer prenijevši od Zuhrija, on od Seida b. Musejjeba, a on od Ebu Hurejea, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Petero spada u fitret[895]: brijanje oko spolnog organa, obrezivanje[896], potkresivanje brkova, brijanje ispod pazuha i obrezivanje noktiju."** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[897]

2918. ISPRIČALI SU NAM Kutejbe i Hennad i kazali: Obavijestio nas je Veki', prenijevši od Zekerijjaa b. Ebu Zaidea, on od Mus'aba b. Šejbea[898], on od Talka b. Habiba[899], on od Abdullaha b. Zubejra, a on od Aiše, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"Desetero se ubraja u sunnet: potkresivanje brkova, puštanje brade, pranje zuba misvakom, ispiranje nosa, obrezivanje noktiju, pranje šaka uz prožimanje prstiju, brijanje ispod pazuha, brijanje oko spolnog ogana i pranje nakon obavljene nužde."** Zekerijja veli da je Mus'ab kazao: Zaboravio sam šta je deseto ako nije ispiranje usta.[900]

O ovoj temi preneseni su hadisi i od Ammara b. Jasira i Ibn Omera. Ovaj hadis je haasenun.[901] Ebu Isa kaže: *Intikasul-mai* znači pranje vodom nakon obavljene nužde.

---

[895] Fitret je prirodno stanje, Allahov, dž.š, zakon koji čovjek treba prakticirati.

[896] Do kog vremena treba obaviti obrezivanje spolnog organa muškog djeteta, sunnećenje, sporno je među islamskim učenjacima. Većina njih smatra da za obrezivanje nema određenog roka i da nije obaveza sunnećenje obaviti dok je dijete još malo. Svoj stav oni temelje na hadisu koji bilježe El-Buhari i Muslim u *Sahihima* od Ebu Hurejrea u kome stoji da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: "Ibrahim, a.s, se osunnetio u osamdesetoj godini života." Eš-Šafi smatra da je roditelj ili staratelj dužan osunnetiti dijete dok je još malo, a najdalje do punoljetnosti. Bilježe El-Bejheki u *Sunenu* i Hakim u *Mustedreku* od Aiše da je kazala: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je Hasana i Husejna osunnetio sedmi dan po rođenju." Iz svega navedenog da se zaključiti da je lijepo dijete osunnetiti, po mogućnosti, sedmi dan po rođenju, a ako se to ne uradi, može kad god se za to dobije prilika, pa makar i pozno.

[897] Bilježe ga u *El-Kutubus-Sitte* svi i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*.

[898] Mus'ab b. Šejbe b. Džubejr b. Šejbe b. Osman el-Abderi el-Mekki bio je popustljiv pri prenošenju hadisa (lejinul-hadisi). Pripadao je petoj generaciji.

[899] Talk b. Habib el-Anezi el-Basri bio je iskren prenosilac hadisa i pobožan čovjek. Neki su sumnjali da je bio murdžija. Pripadao je trećoj generaciji.

[900] Kadija Ijad smatra da je deseto najvjerovatnije obrezivanje spolnog organa, sunnećenje, koje je spomenuto u prethodnom hadisu među petero što je, po riječima Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, sunnet.

[901] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Muslim u *Sahihu* i El-Nesai u *Sunenu*. Međutim, ovdje nam se nameće jedno neizbježno pitanje, a to je: kako je Et-Tirmizi ovaj hadis ocijenio dobrim i kako ga je Muslim mogao zabilježiti u *Sahihu* kad je u njegovu

٤٩ . بَاب فِي التَّوْقِيتِ فِي تَقْلِيمِ الْأَظْفَارِ وَأَخْذِ الشَّارِبِ *

٢٩١٩ . حَدَّثَنَا إِسْحَقُ بْنُ مَنْصُورٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ أَخْبَرَنَا صَدَقَةُ بْنُ مُوسَى أَبُو مُحَمَّدٍ صَاحِبُ الدَّقِيقِ أَخْبَرَنَا أَبُو عِمْرَانَ الْجَوْنِيُّ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَنَّهُ وَقَّتَ لَهُمْ فِي كُلِّ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً تَقْلِيمَ الْأَظْفَارِ وَأَخْذَ الشَّارِبِ وَحَلْقَ الْعَانَةِ *

٢٩٢٠ . حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا جَعْفَرُ بْنُ سُلَيْمَانَ عَنْ أَبِي عِمْرَانَ الْجَوْنِيِّ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: وُقِّتَ لَنَا فِي قَصِّ الشَّارِبِ وَتَقْلِيمِ الْأَظْفَارِ وَحَلْقِ الْعَانَةِ وَنَتْفِ الْإِبْطِ أن لَا نَتْرُكَ أَكْثَرَ مِنْ أَرْبَعِينَ يَوْمًا. هَذَا أَصَحُّ مِنْ حَدِيثِ الْأَوَّلِ وَصَدَقَةُ بْنُ مُوسَى لَيْسَ عِنْدَهُمْ بِالْحَافِظِ *

49. O vremenu nakon kojeg treba obrezati nokte i potkresati brkove

2919. ISPRIČAO NAM JE Ishak b. Mensur; kaže: Obavijestio nas je Abdus-Samed[902]; kaže: Nas je obavijestio Sadeka b. Musa Ebu Muhammed, Dekikov učenik; kaže: Nas je obavijestio Ebu Imran el-Dževni[903] prenijevši od Enesa b. Malika: **Odredio im je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, da ne prođe četrdeset noći, a da ne obrežu nokte, potkrešu brkove i obriju oko spolnih organa."**

2920. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Džafer b. Sulejman prenijevši od Ebu Imrana el-Dževnija, a on da je Enes b. Malik kazao: **"Određeno nam je da, u pogledu potkresivanja brkova, obrezivanja noktiju, brijanja oko spolnog organa i brijanja ispod pazuha ne propustimo više od četrdeset dana."** Ovo je pouzdanije od prvog hadisa.[904] Po njihovom mišljenju, Sadeka b. Musa nije bio hafiz hadisa.

---

senedu Mus'ab b. Šejbe koji je bio popustljiv prilikom prenošenja hadisa. Odgovor na to je sljedeći: Učinili su to za to što su ga Jahja b. Mein, Buharijev učitelji i El-Idžli smatrali pouzdanim prenosiocem hadisa, dok su ga Ahmed b. Hanbel i Ebu Hatim smatrali popustljivim. Osim toga, ovaj hadis je došao u više predaja koje ga osnažuju i uzdižu na stepen vjerodostojnog hadisa.

[902] Abdus-Samed b. Abdul-Varis b. Seid b. Zekvan et-Temimi el-Anberi Ebu Sehl el-Basri pouzdan je i siguran prenosilac hadisa. Pripadao je devetoj generaciji. Umro je 207. godine po Hidžri.

[903] Ebu Imran Abdul-Melik b. Habib el-Dževni el-Ezdi el-Basri pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je četvrtoj generaciji. Umro je 128. godine po Hidžri. Više je poznat po nadimku dobivenom po djetetu nego po imenu.

[904] Prvi hadis osim Tirmizija bilježi i Ebu Davud u *Sunenu*, a drugi Muslim u *Sahihu* i Ibn Madže u *Sunenu*.

٥٠. بَاب مَا جَاءَ فِي قَصِّ الشَّارِبِ *

٢٩٢١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُمَرَ بْنِ الْوَلِيدِ الْكُوفِيُّ الْكِنْدِيُّ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ آدَمَ عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنْ سِمَاكٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُصُّ أَوْ يَأْخُذُ مِنْ شَارِبِهِ. وَكَانَ إِبْرَاهِيمُ خَلِيلُ الرَّحْمَنِ يَفْعَلُهُ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ *

٢٩٢٢. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ أَخْبَرَنَا عَبِيدَةُ بْنُ حُمَيْدٍ عَنْ يُوسُفَ بْنِ صُهَيْبٍ عَنْ حَبِيبِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَرْقَمَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مَنْ لَمْ يَأْخُذْ مِنْ شَارِبِهِ فَلَيْسَ مِنَّا. وَفِي الْبَاب عَنْ الْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ.

٢٩٢٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ يُوسُفَ بْنِ صُهَيْبٍ بِهَذَا الْإِسْنَادِ نَحْوَهُ*

50. O potkresivanju brkova

2921. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Omer b. Velid el-Kufi el-Kindi; kaže: Obavijestio nas je Jahja b. Adem[905], prenijevši od Israila[906], on od Simaka[907], on od Ikrimea, a on da je Ibn Abbas kazao: **"Potkresivao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, brkove ili je kazao[908]: uzimao je od brkova, a činio je to veli** (Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem,) **i Allahov Prijatelj, Ibrahim."** Ovaj hadis je hasenun-garibun.

2922. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Obavijestio nas je Ubejde b. Humejd[909] prenijevši od Jusufa b. Suhejba[910], on od Habiba b. Jesara[911], a on od Zejda b. Erkama da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"Ko ne potkresuje brkove, ne pripada nama."** O ovoj

---

[905] Jahja b. Adem b. Sulejman Ebu Zekerijja el-Kufi pouzdan je i vrijedan prenosilac i hafiz hadisa. Pripadao je devetoj generaciji. Umro je 203. godine po Hidžri.

[906] Israil b. Junus b. Ebu Ishak es-Sebi'i el- Hamdani Ebu Jusuf el-Kufi pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je sedmoj generaciji. Umro je 160. godine po Hidžri. Neki su o njemu neargumentovano polemizirali.

[907] Simak b. Harb b. Evs b. Halid ez-Zuheli Ebu Mugire el-Kufi iskren je prenosilac hadisa. Pripadao je četvrtoj generaciji. Pred kraj života je posenilio, a i u njegovim predajama, posebno od Ikrimea, ima poremećaja.

[908] Ovdje se radi o dilemi nekog od prenosilaca hadisa.

[909] Ubejd b. Humejd el-Kufi Ebu Abdur-Rahman poznat kao El-Hazai iskren je prenosilac hadisa, ali je ponekad prilikom prenošenja hadisa griješio. Pripadao je osmoj generaciji.

[910] Jusuf b. Suhejb el-Kindi el-Kufi pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je šestoj generaciji.

[911] Habib b. Jesar el-Kindi el-Kufi pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je trećoj generaciji. Od njega su Et-Tirmizi i El-Nesai zabilježili jedan hadis, i to onaj o potkresivanju brkova.

temi prenesen je hadis i od Mugirea b. Šu'bea. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[912]

2923. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Obavijestio nas je Jahja b. Seid prenijevši od Jusufa b. Suhejba ovim senedom **slično prethodnom hadisu.**

٥١. بَاب مَا جَاءَ فِي الْأَخْذِ مِنَ اللِّحْيَةِ *

٢٩٢٤. حَدَّثَنَا هَنَّادٌ * عُمَرُ بْنُ هَارُونَ عَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ: **أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَأْخُذُ مِنْ لِحْيَتِهِ مِنْ عَرْضِهَا وَطُولِهَا.** هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ. و سَمِعْت مُحَمَّدَ بْنَ إِسْمَعِيلَ يَقُولُ: عُمَرُ بْنُ هَارُونَ مُقَارِبُ الْحَدِيثِ لَا أَعْرِفُ لَهُ حَدِيثًا لَيْسَ لَهُ أَصْلٌ. أَوْ قَالَ: يَنْفَرِدُ بِهِ إِلَّا هَذَا الْحَدِيثَ. كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَأْخُذُ مِنْ لِحْيَتِهِ مِنْ عَرْضِهَا وَطُولِهَا. وَلَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ عُمَرَ بْنِ هَارُونَ. وَرَأَيْتُهُ حَسَنَ الرَّأْيِ فِي عُمَرَ بْنِ هَارُونَ. و سَمِعْت قُتَيْبَةَ يَقُولُ: عُمَرُ بْنُ هَارُونَ كَانَ صَاحِبَ حَدِيثٍ. وَكَانَ يَقُولُ: الْإِيمَانُ قَوْلٌ وَعَمَلٌ. قَالَ قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا وَكِيعُ بْنُ الْجَرَّاحِ عَنْ رَجُلٍ عَنْ ثَوْرِ بْنِ يَزِيدَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَصَبَ الْمَنْجَنِيقَ عَلَى أَهْلِ الطَّائِفِ. قَالَ قُتَيْبَةُ: قُلْتُ لِوَكِيعٍ: مَنْ هَذَا؟ قَالَ: صَاحِبُكُمْ عُمَرُ بْنُ هَارُونَ *

51. O uzimanju od brade

2924. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Obavijestio nas je Omer b. Harun[913] prenijevši od Usamea b. Zejda, on od Amra b. Šuajba, on od svoga oca, a on od njegova djeda: **"Uzimao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, od brade po širini i po dužini."**[914]

Ovaj hadis je garibun.[915] Čuo sam Muhammeda b. Ismaila kada kaže: Omer b. Harun je osrednji prenosilac hadisa. Nije mi poznato da je prenio ijedan hadis koji nema seneda, ili je kazao: Sam je (iz svoje generacije) prenio ovaj hadis: Uzimao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, od brade po širini i po dužini." Ovaj hadis mi je poznat samo preko Omera b. Haruna.. Vido sam (veli Et-Tirmizi) da je (El-Buhari) o Omeru b. Harunu imao lijepo mišljenje. A čuo sam Kutejbea kada je kazao: Omer b. Harun je bio poznavalac hadisa, a govorio je i ovo: Iman se sastoji iz riječi i djela.

---

[912] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i El-Nesai u *Sunenu*.

[913] Omer b. Harun b. Jezid es-Sekafi je prenosilac kojega su učenjaci odbacili. Pripadao je devetoj generaciji.

[914] Tj. potkraćivao je bradu po širini i po dužini.

[915] Ovaj hadis je slab jer je u njegovu senedu Omer b. Harun koga su hadiski učenjaci kao raviju odbacili. El-Buhari veli: Od hadisa koje je on prenio samo mu je ovaj munker.

Kutejbe veli: Ispričao nam je Veki' b. Džerrah prenijevši od nekog čovjeka, a on od Sevra b. Jezida da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, protiv stanovnika Taifa upotrijebio katapult." Kutejbe veli: Upitao sam Vekia: Ko je ovaj (čovjek od koga je prenesen hadis o katapultu)? Vaš drug Omer b. Harun, odgovorio je on.

٥٢. بَاب مَا جَاءَ فِي إِعْفَاءِ اللِّحْيَةِ *

٢٩٢٥. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ الْخَلَّالُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ نُمَيْرٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **أَحْفُوا الشَّوَارِبَ وَأَعْفُوا اللِّحَى.** هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ *

٢٩٢٦. حَدَّثَنَا الْأَنْصَارِيُّ أَخْبَرَنَا مَعْنٌ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي بَكْرِ بْنِ نَافِعٍ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ عُمَرَ: **أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَرَنَا بِإِحْفَاءِ الشَّوَارِبِ وَإِعْفَاءِ اللِّحَى.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَأَبُو بَكْرِ بْنُ نَافِعٍ هُوَ مَوْلَى ابْنِ عُمَرَ ثِقَةٌ. وَعُمَرُ بْنُ نَافِعٍ ثِقَةٌ. وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ نَافِعٍ مَوْلَى ابْنِ عُمَرَ يُضَعَّفُ *

52. O puštanju brade

2925. ISPRIČAO NAM JE Hasan b. Ali el-Hallal; kaže: Obavijestio nas je Abdullah b. Numejr prenijevši od Ubejdullaha b. Omera, on od Nafi'a, a on od Ibn Omera, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Puštajte brade[916], a potkresujte brkove."** Ovaj hadis je sahihun.[917]

2926. ISPRIČAO NAM JE El-Ensari; kaže: Obavijestio nas je Ma'n; kaže: Nas je obavijestio Malik prenijevši od Ebu Bekra b. Nafi'a[918], on od svoga oca, a on od Ibn Omera: **"Naredio je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, puštanje brade, a potkresivanje brkova."** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[919]

---

[916] Et-Taberi veli da su neki učenjaci, na temelju ovog i drugih hadisa, stali na stanovište da bradu treba pustiti da prirodno raste te da je mekruh da se ona skraćuje bilo po širini ili po dužini. Neki, pak, učenjaci stoje na stanovištu da treba skraćivati sve što premaši dužinu šake. Kao dokaz navode predaje iz kojih se vidi da su i Ibn Omer i Omer tako činili.

[917] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima.*

[918] Ebu Bekr b. Nafi el-Adevi, Ibn Omerov štićenik, iskren je prenosilac hadisa. Vele da mu je ime Omer. Pripadao je sedmoj generaciji.

[919] Bilježe ga i Muslim u *Sahihu* i Ebu Davud i El-Nesai u *Sunenima*.

Ebu Bekr b. Nafi', Ibn Omerov štićenik, pouzdan je prenosilac hadisa. Također i Omer b. Nafi', Ibn Omerov štićenik, pouzdan je prenosilac hadisa, dok je Abdullah b. Nafi'[920], također Ibn Omerov štićenik, slab prenosilac hadisa.

٥٣ . بَاب مَا جَاءَ فِي وَضْعِ إِحْدَى الرِّجْلَيْنِ عَلَى الْأُخْرَى مُسْتَلْقِيًا *

٢٩٢٧ . حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْمَخْزُومِيُّ وَغَيْرُ وَاحِدٍ قَالُوا: أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عَبَّادِ بْنِ تَمِيمٍ عَنْ عَمِّهِ: **أَنَّهُ رَأَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُسْتَلْقِيًا فِي الْمَسْجِدِ وَاضِعًا إِحْدَى رِجْلَيْهِ عَلَى الْأُخْرَى**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَعَمُّ عَبَّادِ بْنِ تَمِيمٍ هُوَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ زَيْدِ ابْنِ عَاصِمٍ الْمَازِنِيُّ *

53. O stavljanju jedne noge preko druge ležeći na leđima

2927. ISPRIČALI SU NAM Seid b. Abdur-Rahman el-Mahzumi i drugi i kazali: Obavijestio nas je Sufjan, prenijevši od Zuhrija, on od Abbada b. Temima[921], a on od svoga amidže[922] **da je vidio Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako u džamiji leži na leđima prebacivši jednu nogu preko druge."**

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[923] Amidža Abbada b. Temima bio je Abdullah b. Zejd b. Asim el-Mazini.

٥٤ . بَاب مَا جَاءَ فِي الْكَرَاهِيَةِ فِي ذَلِكَ *

٢٩٢٨ . حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ أَسْبَاطِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْقُرَشِيُّ أَخْبَرَنَا أَبِي أَخْبَرَنَا سُلَيْمَانُ التَّيْمِيُّ عَنْ خِدَاشٍ عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ عَنْ جَابِرٍ: **أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنِ اشْتِمَالِ الصَّمَّاءِ وَالِاحْتِبَاءِ فِي ثَوْبٍ وَاحِدٍ وَأَنْ يَرْفَعَ الرَّجُلُ إِحْدَى رِجْلَيْهِ عَلَى الْأُخْرَى وَهُوَ مُسْتَلْقٍ عَلَى ظَهْرِهِ**. هَذَا حَدِيثٌ رَوَاهُ غَيْرُ وَاحِدٍ عَنْ سُلَيْمَانَ التَّيْمِيِّ وَلَا يُعْرَفُ خِدَاشٌ هَذَا مَنْ هُوَ وَقَدْ رَوَى لَهُ سُلَيْمَانُ التَّيْمِيُّ غَيْرَ حَدِيثٍ

---

920 Abdullah b. Nafi' el-Medeni, Ibn Omerov štićenik, slab je prenosilac hadisa. Pripadao je sedmoj generaciji. Umro je 154. godine po Hidžri.

921 Abbad b. Temim b. Gazje el-Ensari el-Mazini el-Medeni pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je trećoj generaciji.

922 Amidža mu se zvao Abdullah b. Zejd b. Asim b. Ka'b el-Ensari Ebu Muhammed el-Mazini poznati Vjerovjesnikov, sallallahu alejhi ve sellem, ashab. Za njega vele da je ubio Musejlemu el-Kezzaba.

923 Bilježe ga u *El-Kutubus-sitte* svi osim Ibn Madžea.

٢٩٢٩. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا اللَّيْثُ عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ عَنْ جَابِرٍ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهم عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنِ اشْتِمَالِ الصَّمَّاءِ وَالاحْتِبَاءِ فِي ثَوْبٍ وَاحِدٍ وَأَنْ يَرْفَعَ الرَّجُلُ إِحْدَى رِجْلَيْهِ عَلَى الْأُخْرَى وَهُوَ مُسْتَلْقٍ عَلَى ظَهْرِهِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

54. O pokuđenosti u tom pogledu

2928. ISPRIČAO NAM JE Ubejd b. Esbat b. Muhammed el-Kureši; kaže: Obavijestio nas je moj otac; kaže: Nas je obavijestio Sulejman et-Tejmi prenijevši od Hidaša[924], on od Ebu Zubejra[925], a on od Džabira: **"Zabranio je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prebacivanje krajeva odjeće preko ramena, umotavanje u jednu tkaninu i da čovjek prebaci nogu jednu preko druge noge dok leži na leđima."**[926]

Ovaj su hadis prenijeli mnogi od Sulejmana et-Tejmija. Nije nam poznato ko je Hidaš. Od njega je Sulejman et-Tejmi prenio više od jednog hadisa.

2929. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Lejs prenijevši od Ebu Zubejra, a on od Džabira: **"Zabranio je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prebacivanje krajeva odjeće preko ramena, umotavanje u jednu tkaninu i da čovjek prebaci nogu jednu preko druge noge dok leži na leđima."** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[927]

٥٥. بَاب مَا جَاءَ فِي كَرَاهِيَةِ الاضْطِجَاعِ عَلَى الْبَطْنِ *

٢٩٣٠. حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ أَخْبَرَنَا عَبْدَةُ بْنُ سُلَيْمَانَ وَعَبْدُ الرَّحِيمِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرٍو أَخْبَرَنَا أَبُو سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: رَأَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلًا مُضْطَجِعًا عَلَى بَطْنِهِ فَقَالَ:

---

[924] Hidaš b. Ajjaš el-Abdi el-Basri je prenosilac koji je bio blag i popustljiv prilikom prenošenja hadisa. Pripadao je šestoj generaciji. Et-Tirmizi za njega veli da mu je nepoznat. Prenio je hadise od Ebu Zubejra, a od njega su ih prenijeli Sulejman et-Tejmi i Muhammed b. Sabit el-Abdi.

[925] Ebu Zubejr Muhammed b. Muslim b.Tedrus el-Esedi el-Mekki iskren je prenosilac hadisa s tim što je hadise prenosio od nepouzdanih prenosilaca. Pripadao je četvrtoj generaciji. Umro je 126. godine po Hidžri.

[926] Kako naći suglasje između ovog i hadisa iz prethodnog poglavlja koji su na prvi pogled kontradiktorni? Abdur-Rahman el-Mubarekfori smatra da je dopušteno staviti nogu preko noge prilikom ležanja na leđima onda kada su noge spuštene na tlo, pošto u tom slučaju ne postoji bojazan da se otkriju sramotni dijelovi tijela, a zabranjeno je ukoliko su noge podignute, pošto u tom slučaju postoji takva bojazan. Hatabi, pak, smatra da je hadis u kome se to zabranjuje derogiran.

[927] Bilježi ga i Muslim u *Sahihu.*

إِنَّ هَذِهِ ضَجْعَةٌ لَا يُحِبُّهَا اللَّهُ. وَفِي الْبَاب عَنْ طِهْفَةَ وَابْنِ عُمَرَ. وَرَوَى يَحْيَى بْنُ أَبِي كَثِيرٍ هَذَا الْحَدِيثَ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ يَعِيشَ بْنِ طِهْفَةَ عَنْ أَبِيهِ وَيُقَالُ طِخْفَةُ, وَالصَّحِيحُ طِهْفَةُ. وَقَالَ بَعْضُ الْحُفَّاظِ: الصَّحِيحُ طِخْفَةُ *

55. O pokuđenosti ležanja potrbuške

2930. ISPRIČAO NAM JE Ebu Kurejb; kaže: Obavijestili su nas Abde b. Sulejman[928] i Abdur-Rahim[929] prenijevši od Muhammeda b. Amra,[930] koji je kazao: Obavijestio nas je Ebu Seleme prenijevši od Ebu Hurejrea koji je kazao: **"Vidio je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, čovjeka kako leži potrbuške pe je rekao: "Takvo ležanje Allah ne voli."**[931]

O ovoj temi preneseni su hadisi i od Tihfea i Ibn Omera. Jahja b. Ebu Kesir je ovaj hadis prenio od Ebu Selemea, on od Jeiša b. Tihfea, a on od svoga oca. Neki vele Tihfe, neki Tigfe, a ispravno je Tihfe. Neki hafizi vele da je ispravno Tihfe.

٥٦. بَاب مَا جَاءَ فِي حِفْظِ الْعَوْرَةِ *

٢٩٣١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ أَخْبَرَنَا بَهْزُ بْنُ حَكِيمٍ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ جَدِّي قَالَ: **قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ عَوْرَاتُنَا مَا نَأْتِي مِنْهَا وَمَا نَذَرُ؟ قَالَ: احْفَظْ عَوْرَتَكَ إِلَّا مِنْ زَوْجَتِكَ أَوْ مَا مَلَكَتْ يَمِينُكَ. فَقَالَ: الرَّجُلُ يَكُونُ مَعَ الرَّجُلِ؟ قَالَ: إِنِ اسْتَطَعْتَ أَنْ لَا يَرَاهَا أَحَدٌ فَافْعَلْ. قُلْتُ: وَالرَّجُلُ يَكُونُ خَالِيًا؟ قَالَ: فَاللَّهُ أَحَقُّ أَنْ يُسْتَحْيَا مِنْهُ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ. وَجَدُّ بَهْزٍ اسْمُهُ مُعَاوِيَةُ بْنُ حَيْدَةَ الْقُشَيْرِيُّ. وَقَدْ رَوَى الْجُرَيْرِيُّ عَنْ حَكِيمِ بْنِ مُعَاوِيَةَ وَهُوَ وَالِدُ بَهْزٍ *

---

[928] Abde b. Sulejman el-Kilabi Ebu Muhammed el-Kufi, za koga vele da se zvao Abdur-Rahman. Pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je osmoj generaciji. Umro je 187. godine po Hidžri.

[929] Abdur-Rahim b. Sulejman el-Kinani Ebu Ali el-Ešel el-Mirvezi pouzdan je prenosilac hadisa i autor mnogih djela. Pripadao je osmoj generaciji. Umro je također 187. godine po Hidžri. Nastanio se u Kufi.

[930] Muhammed b. Amr b. Alkame b. Vekas el-Lejsi el-Medeni iskren je i čvrst prenosilac hadisa, s tim što je pravio previde. Pripadao je šestoj generaciji. Umro je 145. godine po Hidžri.

[931] U hadisu koji bilježi Ibn Madže u *Sunenu* od Ebu Zerra stoji da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "To je ležanje stanovnika Džehennema."

56. O čuvanju stidnih mjesta[932]

2931. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Obavijestio nas je Jahja b. Seid; kaže: Nas je obavijestio Behz b. Hakim; kaže: Ispričao mi je moj otac prenijevši od moga djeda,[933] koji je kazao: **"Rekao sam: Allahov Poslaniče, pred kim ćemo sakrivati, a pred kim nećemo sakrivati naše stidno mjesto? On reče: "Svoje stidno mjesto sakrij pred svakim, osim pred suprugom i robinjom!" Hoće li ga muškarac skrivati pred muškarcom?[934] On reče: "Ako si u mogućnosti sakriti svoja stidna mjesta da ih niko ne vidi, učini to!" A treba li ih skrivati ako je osoba sama? On reče: "Allaha se najviše treba stidjeti."**

Ovaj hadis je hasenun.[935] Behzov djed se zvao Muavija b. Hajde el-Kušejri. Džurejri je prenosio hadise od Hakima b. Muavije, a on je Behzov otac.

٥٧. بَاب مَا جَاءَ فِي الاتِّكَاءِ *

٢٩٣٢. حَدَّثَنَا عَبَّاسُ بْنُ مُحَمَّدٍ الدُّورِيُّ الْبَغْدَادِيُّ أَخْبَرَنَا إِسْحَقُ بْنُ مَنْصُورٍ أَخْبَرَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ سِمَاكٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ قَالَ: **رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُتَّكِئًا عَلَى وِسَادَةٍ عَلَى يَسَارِهِ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. وَرَوَى غَيْرُ وَاحِدٍ هَذَا الْحَدِيثَ عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنْ سِمَاكٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ قَالَ: رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُتَّكِئًا عَلَى وِسَادَةٍ وَلَمْ يَذْكُرْ عَلَى يَسَارِهِ.

٢٩٣٣. حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ عِيسَى أَخْبَرَنَا وَكِيعٌ عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنْ سِمَاكِ بْنِ حَرْبٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ قَالَ: **رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُتَّكِئًا عَلَى وِسَادَةٍ.** هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ *

57. O naslanjanju

2932. ISPRIČAO NAM JE Abbas b. Muhammed ed-Devri el-Bagdadi; kaže: Obavijestio nas je Ishak b. Mensur; kaže: Nas je obavijestio Israil prenijevši od Simaka, a on od Džabira b. Semurea koji je kazao:

---

[932] Stidnim mjestom muškaraca smatra se sve od pasa pa do ispod koljena, dok se stidnim mjestom žena smatra sve osim lica, šaka i nogu do članaka.

[933] Djed mu se zvao Muavija b. Hajde b. Muavija b. Ka'b el-Kušejri poznati Vjerovjesnikov, sallallahu alejhi ve sellem, ashab. Nastanio se u Basri, a umro je u Horosanu.

[934] Analogno ovome, i žena pred ženom.

[935] Bilježe ga i Ebu Davud, El-Nesai i Ibn Madže u *Sunenima*. Hakim je ovaj hdis ocijenio sahihom.

"Vidio sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako se na lijevu stranu naslonio na jastuk."

Ovaj hadis je hasenun-garibun. Mnogi su ovaj hadis prenijeli od Israila, on od Simaka, a on od Džabira b. Semurea koji je kazao: "Vidio sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, naslonjenog na jastuk, ali nisu spomenuli: na lijevoj strani."

2933. ISPRIČAO NAM JE Jusuf b. Isa; kaže: Obavijestio nas je Veki'; kaže: Nas je obavijestio Israil prenijevši od Simaka b. Harba, a on od Džabira b. Semurea koji je kazao: **"Vidio sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, naslonjenog na jastuk."** Ovaj hadis je sahihun.[936]

٥٨. باب منه

٢٩٣٤. حَدَّثَنَا هَنَّادٌ أَخْبَرَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ إِسْمَعِيلَ بْنِ رَجَاءٍ عَنْ أَوْسِ بْنِ ضَمْعَجٍ عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **لَا يُؤَمُّ الرَّجُلُ فِي سُلْطَانِهِ وَلَا يُجْلَسُ عَلَى تَكْرِمَتِهِ فِي بَيْتِهِ إِلَّا بِإِذْنِهِ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ *

58. O istoj temi

2934. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Obavijestio nas je Ebu Muavija prenijevši od A'meša, on od Ismaila b. Redžaa, on od Evsa b. Dam'adža[937], a on od Ebu Mes'uda da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"Neka niko ne klanja kao imam u kući domaćina i neka ne sjeda na njegovo mjesto bez njegova dopuštenja."** Ovaj hadis je hasenun.[938]

٥٩. بَاب مَا جَاءَ أَنَّ الرَّجُلَ أَحَقُّ بِصَدْرِ دَابَّتِهِ *

٢٩٣٥. حَدَّثَنَا أَبُو عَمَّارٍ الْحُسَيْنُ بْنُ حُرَيْثٍ أَخْبَرَنَا عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ بْنِ وَاقِدٍ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ بُرَيْدَةَ قَالَ: سَمِعْتُ أَبِي بُرَيْدَةَ يَقُولُ: بَيْنَمَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَمْشِي إِذْ جَاءَهُ رَجُلٌ وَمَعَهُ حِمَارٌ. فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ ارْكَبْ وَتَأَخَّرَ الرَّجُلُ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

[936] Bilježi ga i Ed-Darimi u *Sunenu*. Ebu Avane i Ibn Hibban su ga ocijenili vjerodostojnim hadisom.

[937] Evs b. Dam'adž el-Kufi pouzdan je prenosilac hadisa. On je muhadrem, što znači da je živio u Vjerovjesnikovo, sallallahu alejhi ve sellem, vrijeme, ali se s njim nije susreo. Pripadao je drugoj generaciji.

[938] Bilježi ga i Muslim u *Sahihu*.

وَسَلَّمَ: لا أَنْتَ أَحَقُّ بِصَدْرِ دَابَّتِكَ إِلَّا أَنْ تَجْعَلَهُ لِي. قَالَ: قَدْ جَعَلْتُهُ لَكَ. قَالَ: فَرَكِبَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ *

59. Vlasnik ima najveće pravo da jaše svoju životinju

2935. ISPRIČAO NAM JE Ebu Ammar Husejn b. Hurejs; kaže: Obavijestio nas je Ali b. Husejn b. Vakid; kaže: Ispričao mi je moj otac; kaže: Meni je ispričao Abdullah b. Burejde i kazao: Čuo sam Ebu Burejdea kada veli: **"Dok je jednog dana Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, išao pješke, naiđe neki čovjek koji je za sobom vodio magarca. Reče: Uzjaši naprijed, Allahov Poslaniče! a on se ustuknu nazad. Allahov Poslanik reče: "Ne, ti si preči da na svojoj životinji jašeš naprijed, osim ako to pravo ne ustupaš meni!" Ustupam ti ga, reče! i on uzjaha naprijed."**[939] Ovaj hadis je hasenun-garibun.[940]

٦٠. بَاب مَا جَاءَ فِي الرُّخْصَةِ فِي اتِّخَاذِ الْأَنْمَاطِ *

٢٩٣٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ عَنْ جَابِرٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: هَلْ لَكُمْ أَنْمَاطٌ؟ قُلْتُ: وَأَنَّى تَكُونُ لَنَا أَنْمَاطٌ؟ قَالَ: أَمَا إِنَّهَا سَتَكُونُ لَكُمْ أَنْمَاطٌ. قَالَ: فَأَنَا أَقُولُ لِامْرَأَتِي أَخِّرِي عَنِّي أَنْمَاطَكِ. فَتَقُولُ: أَلَمْ يَقُلِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّهَا سَتَكُونُ لَكُمْ أَنْمَاطٌ؟ قَالَ: فَأَدَعُهَا. هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ حَسَنٌ *

60. O dopuštenosti izrade vunenih prekrivača

2936. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Obavijestio nas je Abdur-Rahman b. Mehdi; kaže: Nas je obavijestio Sufjan prenijevši od Muhammeda b. Munkedira, a on od Džabira, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upitao: **"Imate li vunene prekrivače?"**[941] **Otkud nam vuneni prekrivači? odgovorih. On reče: "Vi ćete imati vunene prekrivače." Kada je** (moja žena donijela od svojih vuneni prekrivač) **ja sam joj rekao: Nosi taj tvoj vuneni prekrivač**

---

939 Ovo je još jedan od hadisa iz koga se vidi skromnost i pravednost Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kome ne bi smetalo da jaše iza leđa običnog čovjeka čije je pravo da na svojoj životinji jaše naprijed. Tek kad mu je dotični čovjek ustupio svoje pravo, on je uzjahao naprijed, a taj čovjek iza njega.

940 Bilježi ga i Ebu Davud u *Sunenu*.

941 U Muslimovoj predaji ovog hadisa.

od mene, a ona reče: Zar Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije rekao: "Vi ćete imati vunene prekrivače." (Čuvši to), **ja ga, veli on, ostavih."**[942] Ovaj hadis je sahihun-hasenun.

٦١. بَاب مَا جَاءَ فِي رُكُوبِ ثَلَاثَة عَلَى دَابَّة *

٢٩٣٧. حَدَّثَنَا عَبَّاسٌ بن عبد العظيم الْعَنْبَرِيُّ أَخْبَرَنَا النَّضْرُ بْنُ مُحَمَّد حَدَّثَنَا عِكْرِمَةُ بْنُ عَمَّارٍ عَنْ إِيَاسِ بْنِ سَلَمَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: لَقَدْ قُدْتُ نَبِيَّ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ وَالْحَسَنَ وَالْحُسَيْنَ عَلَى بَغْلَته الشَّهْبَاءِ حَتَّى أَدْخَلْتُهُ حُجْرَةَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ, هَذَا قُدَّامُهُ وَهَذَا خَلْفُهُ. وَفِي الْبَاب عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ *

61. O jahanju trojice na životinji

2937. ISPRIČAO NAM JE Abbas b. Abdul-Azim el-Anberi; kaže: Obavijestio nas je Nadr b. Muhammed[943]; kaže: Ispričao nam je Ikrime b. Ammar prenijevši od Ijasa b. Selemea, a on od svoga oca,[944] koji je kazao: **"Vodio sam za sobom na jularu Vjerovjesnikovu, sallallahu alejhi ve sellem, crnobijelu mazgu na kojoj je jahao Allahov Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, u sredini, a Hasan i Husejn, jedan ispred njega, a drugi iza njega, sve dok je ne uvedoh u Vjerovjesnikovu, sallallahu alejhi ve sellem, staju."**[945]

---

[942] Ovdje je riječ o mu'džizi. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je nagovijestio da će se muslimani obogatiti, osvojivši brojne pokrajine, do te mjere da će se, nakon tolikog siromaštva, pokrivati luksuznim vunenim prekrivačima.

[943] Nadr b. Muhammed b. Musa el-Džureši Ebu Muhammed el-Jami, štićenik plemena Benu Umejje. Pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je devetoj generaciji.

[944] Selemea b. Amra b. Ekvea Ebu Muslima el-Eslemija. On je poznati Vjerovjesnikov, sallallahu alejhi ve sellem, ashab. Jedan je od onih koji je dao prisegu Allahovu Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, pod drvetom na Hudejbiji. Umro je 64. godine po Hidžri.

[945] U nekim hadisima stoji da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio da na jednoj životinji jašu trojica. Bilježi Et-Taberani u *El-Mu'džemul-vesitu* od Džabira da je kazao: "Zabranio je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, da na jednoj životinji jašu trojica." Po mišljenju El-Mubarekforija, sened ovoga hadisa je slab. Bilježi Et-Taberi od Ebu Seida, koji je kazao: "Neka jednu životinju ne jaše više od dvojice." Sened ovog hadisa je labilan. Ibn Ebu Šejbe je prenio u mursel hadisu od Za'zana da je vidio trojicu kako jašu na jednoj životinji pa je rekao: "Neka siđe jedan jer je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prokleo trećeg." Kako naći kompromisno značenje između ovih hadisa u kojima se zabranjuje trojici da jašu na jednoj životinji i hadisa iz koga se vidi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, jahao na mazgi, a Hasana i Husejna stavio jednog ispred sebe, a drugog iza sebe? Ibn Hadžer el-Askalani u djelu *Fethul-bari*, objašnjavajući ove na prvi pogled kontroverzne hadise, veli: Ovdje se dozvola odnosi na

O ovoj temi preneseni su hadisi i od Ibn Abbasa i Abdullaha b. Džafera. Ovaj hadis je hasenun-sahihun-garibun.[946]

٦٢. بَاب مَا جَاءَ فِي نَظْرَةِ الْمُفَاجَأَةِ *

٢٩٣٨. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ أَخْبَرَنَا هُشَيْمٌ أَخْبَرَنَا يُونُسُ بْنُ عُبَيْدٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ سَعِيدٍ عَنْ أَبِي زُرْعَةَ بْنِ عَمْرِو بْنِ جَرِيرٍ عَنْ جَرِيرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ نَظْرَةِ الْفُجَاءَةِ فَأَمَرَنِي أَنْ أَصْرِفَ بَصَرِي. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَأَبُو زُرْعَةَ بْنُ عَمْرٍو اسْمُهُ هَرِمٌ *

٢٩٣٩. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حُجْرٍ أَخْبَرَنَا شَرِيكٌ عَنْ أَبِي رَبِيعَةَ عَنِ ابْنِ بُرَيْدَةَ عَنْ أَبِيهِ رَفَعَهُ قَالَ: يَا عَلِيُّ لَا تُتْبِعِ النَّظْرَةَ النَّظْرَةَ, فَإِنَّ لَكَ الْأُولَى وَلَيْسَتْ لَكَ الْآخِرَةُ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ شَرِيكٍ *

62. O nehotičnom pogledu

2938. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Obavijestio nas je Hušejm[947]; kaže: Nas je obavijestio Junus b. Ubejd[948] prenijevši od Amra b. Seida[949], on od Ebu Zur'e b. Amra b. Džerira, a on da je Džerir b. Abdullah kazao: **"Upitao sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o nehotičnom pogledu[950] pa mi je naredio da sklanjam pogled."** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[951] Ebu Zur'a se zvao Herem.

---

izdržljive, a zabrana na slabašne životinje. Isto misle i En-Nevevi i drugi učenjaci, uz napomenu da su Hasan i Husejn tada bili mali.

[946] Bilježi ga i Muslim u *Sahihu.*

[947] Hušejm b. Bešir b. Kasim b. Dinar es/Sulemi Ebu Muavija el-Vasiti pouzdan je i siguran prenosilac hadisa. Mnogo je prenosio mursel i mudelles hadise. Pripadao je sedmoj generaciji. Umro je 183. godine po Hidžri.

[948] Junus b. Ubejd b. Dinar el-Abdi Ebu Ubejd el-Basri pouzdan je, siguran i vrijedan prenosilac hadisa. Pripadao je petoj generaciji. Umro je 139. godine po Hidžri.

[949] Amr b. Seid el-Kureši es-Sekafi Ebu Seid el-Basri pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je petoj generaciji.

[950] Upitao sam Allahova Poslanika. sallallahu alejhi ve sellem, o nehotičnom pogledu (muškarca u tuđu ženu i žene u tuđeg muškarca koji nisu blizak rod) pa je naredio da se sklanjaju pogledi kako jedno u drugo ne bi i po drugi put pogledali. Jer prvi pogled, koji obično biva nehotice, nije grijeh a svaki sljedeći bi bio namjeran i bio bi grijeh. Uzvišeni Allah u suri *En-Nu,r* u 30. i 31. ajetu, kaže: "Reci vjernicima neka obore poglede svoje i neka vode brigu o stidnim mjestima svojim; to im je bolje, jer Allah, uistinu, zna ono što oni rade. A reci vjernicama neka obore poglede svoje i neka vode brigu o stidnim mjestima svojim; i neka ne dozvole da se od ukrasa njihovih vidi išta osim onoga što je ionako spoljašnje, i neka vela svoja spuste na grudi svoje; neka ukrase svoje ne pokazuju drugima, to mogu samo muževima svojim, ili očevima svojim, ili očevima muževa svojih, ili sinovima svojim, ili sinovima muževa svojih, ili braći svojoj, ili sinovima braći svoje, ili

2939. ISPRIČAO NAM JE Ali b. Hudžr; kaže: Obavijestio nas je Šerik[952] prenijevši od Ebu Rebi'e[953], on od Ibn Burejdea[954], a on od svoga oca, vezujći za (Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem), koji je rekao: **"Alija, ne slijedi pogled za pogledom, jer ti je dozvoljen prvi, a nije ti dozvoljen drugi."**[955] Ovaj hadis je hasenun-garibun.[956] poznat nam je samo preko Šerika.

٦٣. بَاب مَا جَاءَ فِي احْتِجَابِ النِّسَاءِ مِنَ الرِّجَالِ *

٢٩٤٠. حَدَّثَنَا سُوَيْدٌ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ بْنُ يَزِيدَ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ نَبْهَانَ مَوْلَى أُمِّ سَلَمَةَ: أَنَّهُ حَدَّثَهُ أَنَّ أُمَّ سَلَمَةَ حَدَّثَتْهُ أَنَّهَا كَانَتْ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَيْمُونَةَ. قَالَتْ: فَبَيْنَا نَحْنُ عِنْدَهُ أَقْبَلَ ابْنُ أُمِّ مَكْتُومٍ فَدَخَلَ عَلَيْهِ وَذَلِكَ بَعْدَ مَا أُمِرْنَا بِالْحِجَابِ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ احْتَجِبَا مِنْهُ. فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَلَيْسَ هُوَ أَعْمَى لَا يُبْصِرُنَا وَلَا يَعْرِفُنَا؟ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَفَعَمْيَاوَانِ أَنْتُمَا, أَلَسْتُمَا تُبْصِرَانِهِ؟ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

63. O skrivanju žena pred muškarcima

2940. ISPRIČAO NAM JE Suvejd; kaže: Obavijestio nas je Abdullah[957]; kaže: Nas je obavijestio Junus b. Jezid[958] prenijevši od Ibn

---

sinovima sestara svojih, ili prijateljicama svojim, ili robinjama svojim, ili muškarcima kojima nisu potrebne žene, ili djeci koja još ne znaju koja su stidna mjesta žena, i neka ne udaraju nogama svojim da bi se čuo zveket nakita njihova koji pokrivaju. I svi se Allahu pokajte, o vjernici, da biste postigli ono što želite."

[951] Bilježe ga i Muslim u *Sahihu* i Ebu Davud i El-Nesai u *Sunenima.*

[952] Šerik b. Abdullah en-Nehai Ebu Abdullah el-Kufi iskren je prenosilac hadisa, ali je prilikom prenošenja hadisa mnogo griješio. Pamćenje mu se promijenilo otkako je postao kadija u Kufi. Pripadao je osmoj generaciji.

[953] Ebu Rebi'a Amr b. Rebi'a el-Ejadi prenosilac je hadisa koji zadovoljava (makbul). Pripadao je šestoj generaciji.

[954] Abdullah b. Burejde b. Hasib el-Eslemi Ebu Sehl el-Mirvezi pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je petoj generaciji. Bio je kadija u Mirvezu. Umro je 105., a neki vele 115. godine po Hidžri.

[955] Prvi pogled, koji je obično nehotičan, nije ti grijeh, a svaki sljedeći ti je grijeh, jer je namjeran.

[956] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Ebu Davud i Ed-Darimi u *Sunenima.*

[957] Abdullah b. Mubarek.

[958] Junus b. Jezid b. Ebu Nedžad Ebu Jezid el-Ejli, štićenik Ebu Sufjanove porodice. Pouzdan je prenosilac, ali je prilikom prenošenja hadisa od Zuhrija pravio izvjesne previde. Pripadao je sedmoj generaciji. Umro je 159. godine po Hidžri.

Šihaba, on od Nebhana[959], Ummu Seleminog štićenika, koji mu je ispričao da mu je ispričala Ummu Selema rekavši: **"Dok smo ja i Mejmuna jednog dana bile** (u mojoj sobi) **sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, dođe Ibn Ummu Maktum. To se zbilo nakon što nam je naređeno pokrivanje. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "Sklonite se od njega!" Rekoh: Allahov Poslaniče, zar on nije slijep, ne može nas ni vidjeti ni prepoznati? a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, će na to: "Ako je on slijep, niste vas dvije, zar ga vas dvije ne gledate?"**[960] Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[961]

٦٤. بَاب مَا جَاءَ فِي النَّهْيِ عَنِ الدُّخُولِ عَلَى النِّسَاءِ إِلَّا بِإِذْنِ أَزْوَاجِهِن *

٢٩٤١. حَدَّثَنَا سُوَيْدٌ بن نصر أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بن مبارك أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنِ الْحَكَمِ عَنْ ذَكْوَانَ عَنْ مَوْلَى عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ أَنَّ عَمْرَو بْنَ الْعَاصِ أَرْسَلَهُ إِلَى عَلِيٍّ يَسْتَأْذِنُهُ عَلَى أَسْمَاءَ بِنْتِ عُمَيْسٍ فَأَذِنَ لَهُ. حَتَّى إِذَا فَرَغَ مِنْ حَاجَتِهِ سَأَلَ الْمَوْلَى عَمْرَو بْنَ الْعَاصِ عَنْ ذَلِكَ فَقَالَ: **إِنَّ النبي صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَانَا أَوْ نَهَى أَنْ نَدْخُلَ عَلَى النِّسَاءِ بِغَيْرِ إِذْنِ أَزْوَاجِهِنَّ.** وَفِي الْبَاب عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو وَجَابِرٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

64. O zabrani ulaska među žene, osim sa dopuštenjem njihovih muževa

2941. ISPRIČAO NAM JE Suvejd b. Nasr; kaže: Obavijestio nas je Abdullah b. Mubarek; kaže: Nas je obavijestio Šu'be prenijevši od Hakema,[962] on od Zikvana, a on od štićenika Amra b. Asa[963] koga je Amr b. As poslao Aliji da ga upita da li bi mu dozvolio da uđe kod Esme bint Umejs[964] (radi nekog posla). Zikvan ga je pitao i on mu je dozvolio. Pošto

[959] Nebhan el-Mahzumi Ebu Jahja el-Medeni, Ummu Selemin pisar. On je, prema ocjeni hadiskih učenjaka, prenosilac koji svojim kvalitetima zadovoljava (makbul). Pripadao je trećoj generaciji.

[960] I ovaj hadis učenjaci uzimaju kao dokaz da je ženama zabranjen pogled u tuđe muškarce i izlazak pred njih, osim u slučaju kada za to postoje opravdani razlozi.

[961] Bilježe ga i Ebu Davud, El-Nesai i Ibn Madže u *Sunenima.*

[962] Hakem b. Utejbe Ebu Muhammed el-Kindi el-Kufi pouzdan je i siguran prenosilac hadisa i šeri'atski pravnik. Pripadao je petoj generaciji. Umro je 113. godine po Hidžri. Ponekad je hadise prenosio od nepoznatih prenosilaca.

[963] Ime mu je Ebu Kajs Abdur-Rahman b. Sabit. Pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je drugoj generaciji.

[964] Esma bint Umejs je bila Alijina supruga, nakon Fatime, r.a. Ona je inače sestra Mejmune, Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, supruge.

završi posao, štićenik upita Amra b. Asa o tome[965], a on reče: **"Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nam je zabranio ili je kazao: Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je zabranio da ulazimo kod žena bez dopuštenja njihovih muževa."**

O ovoj temi preneseni su hadisi i od Ukbea b. Amira, Abdullaha b. Amra i Džabira. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[966]

٦٥. بَاب مَا جَاءَ فِي تَحْذِيرِ فِتْنَةِ النِّسَاءِ *

٢٩٤٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الْأَعْلَى الصَّنْعَانِيُّ أَخْبَرَنَا الْمُعْتَمِرُ بْنُ سُلَيْمَانَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ عَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ وَسَعِيدِ بْنِ زَيْدِ بْنِ عَمْرِو بْنِ نُفَيْلٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **مَا تَرَكْتُ بَعْدِي فِي النَّاسِ فِتْنَةً أَضَرَّ عَلَى الرِّجَالِ مِنَ النِّسَاءِ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ رَوَى هَذَا الْحَدِيثَ غَيْرُ وَاحِدٍ مِنَ الثِّقَاتِ عَنْ سُلَيْمَانَ التَّيْمِيِّ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ عَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَمْ يَذْكُرُوا فِيهِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ زَيْدِ بْنِ عَمْرِو بْنِ نُفَيْلٍ, وَلَا نَعْلَمُ أَحَدًا قَالَ عَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ. وَسَعِيدُ بْنُ زَيْدٍ غَيْرُ الْمُعْتَمِرِ. وَفِي الْبَاب عَنْ أَبِي سَعِيدٍ*

65. Upozorenje na iskušenje sa ženama

2942. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Abdul-A'la es-San'ani; kaže: Obavijestio nas je Mu'temir b. Sulejman prenijevši od svoga oca[967], on od Ebu Osmana[968], on od Usamea b. Zejda i Seida b. Zejda b. Amra b. Nufejla, a njih dvojica od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je kazao: **"Iza sebe neću ostaviti muškarcima opasnije iskušenje od žena!"[969]** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[970]

---

[965] Upita ga o tome zbog čega je tražio dozvolu od Alije, r.a, da bi ušao kod njegove supruge Esme bint Umejs.

[966] Bilježi ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*.

[967] Sulejmana b. Turhana et-Tejmija Ebu Mu'temira el-Basrija. On je pouzdan prenosilac i pobožan čovjek. Pripadao je četvrtoj generaciji. Umro je 143. godine po Hidžri u 97. godini života.

[968] Ebu Osman Abdur-Rahman b. Mull en-Nehdi je muhadrem, što znači da je živio u Vjerovjesnikovo, sallallahu alejhi ve sellem, vrijeme ali se s njim nije susreo. On je pouzdan i siguran prenosilac hadisa i pobožan čovjek. Pripadao je drugoj generaciji. Umro je 95. godine po Hidžri. Za njega kažu da je živio 130 godina.

[969] U suri *Ali Imran* u 14. ajetu Uzvišeni Allah veli: "Ljudima se čini da je lijepo samo ono za čim žude; žene, sinovi, gomile zlata i srebra, divni konji, stoka i usjevi. To su blagodati u životu na ovom svijetu; a najljepše mjesto povratka je u Allaha." Od svega onoga za čim će ljudi žudjeti na ovom svijetu, uzvišeni Allah je u uvom ajetu na prvom mjestu spomenuo žene. Bilježi Muslim u *Sahihu* od Ebu Seida da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: "Ovaj svijet je sladak i primamljiv a Allah vas je na njemu

Mnogi su pouzdani prenosioci ovaj hadis prenijeli od Sulejmana et-Tejmija, on od Ebu Osmana, on od Usamea b. Zejda, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, ali u njegovu senedu nisu spomenuli: od Seida b. Zejda b. Amra b. Nufejla. Nije mi poznato da je iko drugi osim Mutemira rekao: od Usamea b. Zejda i Seida b. Zejda. O ovoj temi preneseni su hadisi i od Ebu Seida.

٦٦. بَاب مَا جَاءَ فِي كَرَاهِيَةِ اتِّخَاذِ الْقُصَّةِ *

٢٩٤٣. حَدَّثَنَا سُوَيْدٌ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنِ الزُّهْرِيِّ أَخْبَرَنَا حُمَيْدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ: أَنَّهُ سَمِعَ مُعَاوِيَةَ خطب بِالْمَدِينَةِ يَقُولُ: أَيْنَ عُلَمَاؤُكُمْ يَا أَهْلَ الْمَدِينَةِ؟ إِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَنْهَى عَنْ هَذِهِ الْقُصَّةِ وَيَقُولُ: إِنَّمَا هَلَكَتْ بَنُو إِسْرَائِيلَ حِينَ اتَّخَذَهَا نِسَاؤُهُمْ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ رُوِيَ مِنْ غَيْرِ وَجْهٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ *

66. O pokuđenosti nošenja podrezanog čeonog uvojka kose

2943. ISPRIČAO NAM JE Suvejd; kaže: Obavijestio nas je Abdullah; kaže: Nas je obavijestio Junus prenijevši od Zuhrija, koji je kazao: Obavijestio nas je Humejd b. Abdur-Rahman[971] da je slušao Muaviju kada je držao govor u Medini[972] i kad je (između ostalog) rekao: **"Gdje vam je ulema, o, građani Medine? Čuo sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada je zabranio da se nosi ovaj podrezani uvojak kose na čelu, rekavši da su sinovi Israilovi propali onda kada su im žene počele nositi te uvojke!"** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[973] Prenesen je sa više seneda od Muavije.

---

postavio za svoje namjesnike i motri kako radite. Zato budite oprezni prema ovome svijetu i budite oprezni preme ženama jer su žene bile prvo iskušenje kome su podlegli sinovi Israilovi."

[970] Bilježe ga u *El-Kutuibus-sitte* svi osim Ebu Davuda.

[971] Humejd b. Abdur-Rahman b. Avf ez-Zuhri el-Medeni pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je drugoj generaciji. Umro je 105. godine po Hidžri.

[972] Po mišljenju njegovih biografa, Muavija je ovaj govor u Medini održao 51. godine po Hidžri kada je posljednji put obavio hadždž. Muavija je primijetio mnoge propusta kod stanovnika Medine, zato i uzvikuje gdje vam je ulema, zašto vam to ne objašnjava i ne sprječava. Od propusta koje je tom prilikom uočio bio je i taj što su medinske žene nosile podrezane uvojke (šiške) koji su se vidjeli na čelu. Treba ovdje napomenuti da je u to vrijeme bilo vrlo malo ashaba u Medini. Mnogi su već pomrli, a ostali su se raselili po svijetu kako bi tumačili Allahovu, dž.š, vjeru.

[973] Bilježe ga u *El-Kutubus-sitte* svi osim Ibn Madžea.

٦٧. بَاب مَا جَاءَ فِي الْوَاصِلَةِ وَالْمُسْتَوْصِلَةِ وَالْوَاشِمَةِ وَالْمُسْتَوْشِمَةِ *

٢٩٤٤. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ أَخْبَرَنَا عَبِيدَةُ بْنُ حُمَيْدٍ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَعَنَ الْوَاشِمَاتِ وَالْمُسْتَوْشِمَاتِ وَالْمُتَنَمِّصَاتِ مُبْتَغِيَاتٍ لِلْحُسْنِ مُغَيِّرَاتٍ خَلْقَ اللَّهِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٢٩٤٥. حَدَّثَنَا سُوَيْدٌ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: لَعَنَ اللَّهُ الْوَاصِلَةَ وَالْمُسْتَوْصِلَةَ وَالْوَاشِمَةَ وَالْمُسْتَوْشِمَةَ. قَالَ نَافِعٌ: الْوَشْمُ فِي اللِّثَةِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَفِي الْبَاب عَنْ عَائِشَةَ وَمَعْقِلِ بْنِ يَسَارٍ وَأَسْمَاءَ بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ وَابْنِ عَبَّاسٍ.

٢٩٤٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ أَخْبَرَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَهُ وَلَمْ يَذْكُرْ فِيهِ قَوْلَ نَافِعٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

67. O ženi koja upliće i ženi kojoj se upliće tuđa kosa u njezinu, i ženi koja tetovira i koja se tetovira

2944. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Obavijestio nas je Abide b. Humejd[974] prenijevši od Mensura, on od Ibrahima, on od Alkame, a on od Abdullaha[975]: **"Prokleo je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, žene koje tetoviraju i koje se tetoviraju, i žene koje čupaju obrve radi ljepote i tako mijenjaju oblik Allahovog stvaranja!"**[976] Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[977]

2945. ISPRIČAO NAM JE Suvejd; kaže: Obavijestio nas je Abdullah b. Mubarek prenijevši od Ubejdullaha b. Omera, on od Nafi'a, on od Ibn Omera, a on da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"Prokleo je Allah ženu koja upliće tuđe kose i onu koja traži da joj se uplete tuđa kosa, ženu koja tetovira i ženu koja traži da se tetovira."**[978]

---

[974] Abide b. Humejd el-Kufi Ebu Abdur-Rahman el-Hazai et-Tejmi el-Lejsi iskren je prenosilac hadisa. Pripadao je osmoj generaciji. Umro je 190. godine po Hidžri kad je imao preko 80 godina.

[975] Abdullah b. Mesud poznati Vjerovjesnikov, sallallahu alejhi ve sellem, ashab koji je od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, prenio oko dvije hiljade hadisa.

[976] Sa stanovišta islamskog učenja, zabranjeno je mijenjati nešto od lika kakvog ga je Allah, dž.š, stvorio radi uljepšavanja. Jedino je to dozvoljeno mijenjati u nuždi, iz zdravstvenih razloga.

[977] Zabilježen je u *El-Kutubus-sitte.*

[978] U predislamsko doba to su više radile žene nego muškarci. Zato je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, spomenuo žene. Međutim, navedeno prokletstvo odnosi se na

Nafi kaže da je tetovaža nečista. Ovaj hadis je hasenun-sahihun. O ovoj temi preneseni su hadisi i od Aiše, Ma'kala b. Jesara, Esme bint Ebu Bekr i Ibn Abbasa.

2946. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Obavijestio nas je Jahja b. Seid; kaže: Nas je obavijestio Ubejdullah b. Omer prenijevši od Nafi'a, on od Ibn Omera, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, **slično prethodnom hadisu,** s tim što u njemu nisu spomenuli Nafiove riječi. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.

٦٨. بَاب مَا جَاءَ فِي الْمُتَشَبِّهَاتِ بِالرِّجَالِ مِنَ النِّسَاءِ *

٢٩٤٧. حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ ح أَخْبَرَنَا أَبُو دَاوُدَ الطَّيَالِسِيُّ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ وَهَمَّامٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: لَعَنَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمُتَشَبِّهَاتِ بِالرِّجَالِ مِنَ النِّسَاءِ وَالْمُتَشَبِّهِينَ بِالنِّسَاءِ مِنَ الرِّجَالِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٢٩٤٨. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ الْخَلَّالُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ وَأَيُّوبُ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ : **لَعَنَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمُخَنَّثِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالْمُتَرَجِّلَاتِ مِنَ النِّسَاءِ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَفِي الْبَاب عَنْ عَائِشَةَ *

68. O ženama koje oponašaju muškarce

2947. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Obavijestio nas je Ebu Davud et-Tajalisi; kaže: Nas su obavijestili Šu'be i Hemmam[979] prenijevši od Katadea, on od Ikrimea, a on da je Ibn Abbas kazao: **"Prokleo je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, žene koje**

---

svakoga koji spomenuto bude radio, svejedno da li je u pitanju muškarac ili žena. U to vrijeme tetovaža je rađena obično na licu; danas se ona radi i na drugim dijelovima tijela. Svi vidovi tetovaže muslimanima su ovim hadisom zabranjeni.

[979] Hemmam b. Jahja b. Dinar el-Avzi Ebu Abdullah ili Ebu Bekr el-Ezdi el-Basri pouzdan je prenosilac hadisa s tim što je ponekad prilikom prenošenja hadisa pravio previde. Pripadao je sedmoj generaciji. Umro je 165. godine po Hidžri.

oponašaju muškarce i muškarce koji oponašaju žene!"[980] Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[981]

2948. ISPRIČAO NAM JE Hasan b. Ali el-Hallal; kaže: Obavijestio nas je Abdur-Rezzak; kaže: Nas je obavijestio Ma'mer prenijevši od Jahjaa b. Ebu Kesira i Ejuba, njih dvojica od Ikrimea, a on od Ibn Abbasa, koji je kazao: **"Prokleo je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ženskaste muškarce i muškobanjaste žene!"**[982] Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[983] O ovoj temi prenesen je hadis i od Aiše.

٦٩. بَاب مَا جَاءَ فِي كَرَاهِيَةِ خُرُوجِ الْمَرْأَةِ مُتَعَطِّرَةً *

٢٩٤٩. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ الْقَطَّانُ عَنْ ثَابِتِ بْنِ عُمَارَةَ الْحَنَفِيِّ عَنْ غُنَيْمِ بْنِ قَيْسٍ عَنْ أَبِي مُوسَى عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **كُلُّ عَيْنٍ زَانِيَةٌ. وَالْمَرْأَةُ إِذَا اسْتَعْطَرَتْ فَمَرَّتْ بِالْمَجْلِسِ فَهِيَ كَذَا وَكَذَا يَعْنِي زَانِيَةً.** وَفِي الْبَاب عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ

69. O pokuđenosti da žena (iz kuće) izlazi namirisana

2949. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Obavijestio nas je Jahja b. Seid el-Kattan prenijevši od Sabita b. Umarea el-Hanefija[984], on od Gunejma b. Kajsa[985], on od Ebu Musaa, a on da je Vjerovjesnik, s,a kazao: **"Svako oko čini blud**[986]**, a žena koja se namiriše i** (namjerno) **prođe pored tuđih muškaraca je takva i takva, tj.** (na izvjestan način)

---

[980] Taberi smatra da nije dozvoljeno muškarcima da pri oblačenju i gizdanju oponašaju žene, niti je dozvoljeno ženama da u tome oponašaju muškarce. One koji to čine Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je prokleo. Zato pozivam svakog mladića koji drži minđušu u jednom ili oba uha, kada bude čitao ovaj hadis, da o njemu dobro razmisli kako ta minđuša ne bi bila uzrok da se na njega izlije kletva Allahova miljenika, sallallahu alejhi ve sellem.

[981] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, El-Buhari u *Sahihu*, Ebu Davud i Ibn Madže u *Sunenima*.

[982] Tj. prokleo je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, muškarce koji u svom oblačenju, ponašanju, govoru i pokretima oponašaju žene, i žene koje u tome oponašaju muškarce.

[983] Bilježe ga i El-Buhari u *Sahihu* i Ebu Davud u *Sunenu*.

[984] Sabit b. Umare el-Hanefi Ebu Malik el-Basri iskren je, ali popustljiv prenosilac hadisa. Pripadao je šestoj generaciji.

[985] Gunejm b. Kajs el-Mazini Ebu Anber el-Basri je muhadrem, što znači da je živio u Vjerovjesnikovo, sallallahu alejhi ve sellem, vrijeme, ali se sa njim nije susreo. Pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je drugoj generaciji.

[986] Dakle, svako oko muškarca koje strastveno gleda u tuđu ženu, i oko žene koje strastveno gleda tuđeg muškarca, na izvjestan način, čini blud. Muslimanima je strogo zabranjeno gledati u tuđe žene, a i muslimankama u tuđe muškarce.

bludnica."[987] O ovoj temi prenesen je hadis i od Ebu Hurejrea. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[988]

٧٠. بَاب مَا جَاءَ فِي طِيبِ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ *

٢٩٥٠. حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ حَدَّثَنَا أَبُو دَاوُدَ الْحَفَرِيُّ عَنْ سُفْيَانَ عَنِ الْجُرَيْرِيِّ عَنْ أَبِي نَضْرَةَ عَنْ رَجُلٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **طِيبُ الرِّجَالِ مَا ظَهَرَ رِيحُهُ وَخَفِيَ لَوْنُهُ, وَطِيبُ النِّسَاءِ مَا ظَهَرَ لَوْنُهُ وَخَفِيَ رِيحُهُ.**

٢٩٥١. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حُجْرٍ أَخْبَرَنَا إِسْمَعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنِ الْجُرَيْرِيِّ عَنْ أَبِي نَضْرَةَ عَنِ الطُّفَاوِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ **نَحْوَهُ بِمَعْنَاهُ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ إِلَّا أَنَّ الطُّفَاوِيَّ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا فِي هَذَا الْحَدِيثِ وَلَا نَعْرِفُ اسْمَهُ. وَحَدِيثُ إِسْمَعِيلَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ أَتَمُّ وَأَطْوَلُ و في الباب عن عمران بن حصين *

٢٩٥٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ أَخْبَرَنَا أَبُو بَكْرٍ الْحَنَفِيُّ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنِ الْحَسَنِ عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ قَالَ: قَالَ لِيَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **إِنَّ خَيْرَ طِيبِ الرَّجُلِ مَا ظَهَرَ رِيحُهُ وَخَفِيَ لَوْنُهُ, وَخَيْرَ طِيبِ النِّسَاءِ مَا ظَهَرَ لَوْنُهُ وَخَفِيَ رِيحُهُ وَنَهَى عَنْ مِيثَرَةِ الْأُرْجُوَانِ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ *

70. O parfemima za muškarce i za žene

2950. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Obavijestio nas je Ebu Davud el-Hafri prenijevši od Sufjana, on od El-Džurejrija, on od Ebu Nadrea, on od nekog čovjeka, a on od Ebu Hurejrea, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Parfem za muškarce je snažnijeg mirisa a blaže boje, dok je parfem za žene snažnije boje a blažeg mirisa."**

2951. ISPRIČAO NAM JE Ali b. Hudžr; kaže: Obavijestio nas je Ismail b. Ibrahima prenijevši od El-Džurejrija, on od Ebu Nadrea, on od Et-Tufavija, on od Ebu Hurejrea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, **po značenju slično prethodnom hadisu.**

Ovaj hadis je hasenun.[989] Et-Tufavi nam je poznat samo u ovom hadisu, ali nam je njegovo pravo ime nepoznato. Hadis koji je prenio Ismail

---

987 Svaka žena koja se namiriše i namjerno prođe pored muškaraca koji su joj strani s ciljem da njihovu pažnju skrene na sebe tim gestom čini nešto što je svojstveno samo bludnicama.

988 Bilježe ga i Ebu Davud i El-Nesai u *Sunenima*.

b. Ibrahim potpuniji je i duži od ovoga. O ovoj temi prenesen je hadis i od Imrana b. Husajna.

2952. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Obavijestio nas je Ebu Bekr el-Hanefi; kaže: Ispričao nam je Seid[990] prenijevši od Katadea, on od Hasana[991], a on od Imrana b. Husajna, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Najbolji je parfem za muškarce onaj koji ima snažniji miris a blažu boju, dok je najbolji parfem za žene onaj koji ima snažniju boju a blaži miris, a zabranio je tamnocrveni brokat."** Ovaj hadis je, u ovoj formi, hasenun-garibun.[992]

٧١. بَاب مَا جَاءَ فِي كَرَاهِيَةِ رَدِّ الطِّيبِ *

٢٩٥٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ أَخْبَرَنَا عَزْرَةُ بْنُ ثَابِتٍ عَنْ ثُمَامَةَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: **كَانَ أَنَسٌ لَا يَرُدُّ الطِّيبَ وَقَالَ أَنَسٌ: إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ لَا يَرُدُّ الطِّيبَ**. وَفِي الْبَاب عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٢٩٥٤. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا ابْنُ أَبِي فُدَيْكٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **ثَلَاثٌ لَا تُرَدُّ: الْوَسَائِدُ وَالدُّهْنُ وَاللَّبَنُ**. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ. وَعَبْدُ اللَّهِ ابْنُ مُسْلِمٍ هُوَ بْنِ جُنْدُبٍ وَهُوَ مَدَنِيٌّ *

٢٩٥٥. أخبرنا عثمان بن مهدي أخبرنا مُحَمَّدُ بْنُ خَلِيفَةَ أخبرنا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ عَنْ حَجَّاجٍ الصَّوَّافِ عَنْ حَنَانٍ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ النَّهْدِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **إِذَا أُعْطِيَ أَحَدُكُمُ الرَّيْحَانَ فَلَا يَرُدَّهُ فَإِنَّهُ خَرَجَ مِنَ الْجَنَّةِ**. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ. وَلَا نَعْرِفُ لِحَنَانٍ غير هَذَا الْحَدِيثِ. وَأَبُو عُثْمَانَ النَّهْدِيُّ اسْمُهُ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مُلٍّ. وَقَدْ أَدْرَكَ زَمَنَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَمْ يَرَهُ وَلَمْ يَسْمَعْ مِنْهُ *

71. O pokuđenosti odbijanja parfema

2953. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Obavijestio nas je Abdur-Rahman b. Mehdi; kaže: Nas je obavijestio Azre b. Sabit[993] prenijevši od Semamea b. Abdullaha, koji je kazao: **"Enes nije odbijao**

---

[989] *Bilježi ga i El-Nesai u Sunenu.*

[990] Seid b. Ebu Arube Mihran el-Jeskeri Ebu Nadr el-Basri pouzdan je prenosilac i hafiz hadisa. Autor je mnogih djela iz oblasti hadisa. Pripadao je šestoj generaciji.

[991] Hasan el-Basri.

[992] *Bilježi ga i Ebu Davud u Sunenu.*

[993] Azre b. Sabit b. Ebu Zejd b. Ahtab el-Ensari pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je sedmoj generaciji.

parfem. Enes kaže: Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije odbijao parfem."[994] O ovoj temi prenesen je hadis i od Ebu Hurejrea. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[995]

2954. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Ibn Ebu Fudejk prenijevši od Abdullaha b. Muslima[996], on od svoga oca[997], a on od Ibn Omera, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Troje se ne odbija: jastuk, parfem i mlijeko."** Ovaj hadis je garibun.[998] Abdullah b. Muslim je sin Džundubov iz Medine.

2955. OBAVIJESTIO NAS JE Osman b. Mehdi; kaže: Obavijestio nas je Muhammed b. Halifa[999]; kaže: Nas je obavijestio Jezid b. Zurej' prenijevši od Hadždžadža es-Savvafa, on od Hanana[1000], a on od Ebu Osmana en-Nehdija, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Ako nekome od vas bude dat bosiljak, neka ga ne odbija jer je bosiljak izišao iz Dženneta."**

Ovaj hadis je garibun-hasenun.[1001] Nije nam poznato da je Hanan prenio još neki hadis osim ovoga. Ebu Osmanu en-Nehdiju je ime Abdur-Rahman b. Mell. On je živio u Vjerovjesnikovo, sallallahu alejhi ve sellem, vrijeme, ali se sa njim nije susreo niti je od njega slušao hadise.

٧٢. بَاب فِي كَرَاهِيَةِ مُبَاشَرَةِ الرِّجَلِ الرِّجَلَ وَالْمَرْأَةِ الْمَرْأَةَ *

٢٩٥٦. حَدَّثَنَا هَنَّادٌ أخبرنا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ شَقِيقِ بْنِ سَلَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **لَا تُبَاشِرُ الْمَرْأَةُ الْمَرْأَةَ حَتَّى تَصِفَهَا لِزَوْجِهَا كَأَنَّمَا يَنْظُرُ إِلَيْهَا**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٢٩٥٧. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي زِيَادٍ أخبرنا زَيْدُ بْنُ حُبَابٍ أَخْبَرَنِي الضَّحَّاكُ يعني بْنُ عُثْمَانَ أَخْبَرَنِي زَيْدُ بْنُ أَسْلَمَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **لَا**

[994] Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije odbijao ni jedan poklon koji bi mu bio dat, a posebno nikada nije odbio parfem ukoliko bi mu ga neko dao na poklon.

[995] Bilježe ga i El-Buhari u *Sahihu* i El-Nesai u *Sunenu.*

[996] Abdullah b. Muslim b. Džundub el-Huzeli el-Medeni kao prenosilac hadisa nije loš *(la be'se bihi).* Pripadao je osmoj generaciji.

[997] Muslim b. Džundub el-Kasa el-Huzelija el-Medenija pouzdan je prenosilac hadisa, rječit čovjek i učač Kur'ana. Pripadao je trećoj generaciji.

[998] El-Menavi ga smatra dobrim (hasen) hadisom.

[999] Muhammed b. Halifa el-Basri es-Sajrefi prenosilac je hadisa koji zadovoljava (makbul). Pripadao je desetoj generaciji.

[1000] Hanan el-Esedi amidža Museddedovog oca, a Musedded b. Muserhed b. Muserbel b. Mestur el-Esedi Ebu Hasan el-Basri je hafiz hadisa i čovjek koji je prvi u Basri napisao *Musned.* Hanan je prenosilac hadisa koji zadovoljava. Pripadao je šestoj generaciji.

[1001] Bilježi ga i Ebu Davud u djelu *Merasil.*

يَنْظُرُ الرَّجُلُ إِلَى عَوْرَةِ الرَّجُلِ وَلَا تَنْظُرُ الْمَرْأَةُ إِلَى عَوْرَةِ الْمَرْأَةِ. وَلَا يُفْضِي الرَّجُلُ إِلَى الرَّجُلِ فِي الثَّوْبِ الْوَاحِدِ وَلَا تُفْضِي الْمَرْأَةُ إِلَى الْمَرْأَةِ فِي الثَّوْبِ الْوَاحِدِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ *

72. O pokuđenosti doticanja muškarca sa muškarcem i žene sa ženom

2956. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Obavijestio nas je Ebu Muavija prenijevši od A'meša, on od Šekika b. Selemea, a on od Abdullaha, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Neka žena ne dodiruje drugu ženu[1002] da bi je opisala svome mužu kao da gleda u nju."** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1003]

2957. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Ebu Zijad; kaže: Obavijestio nas je Zejd b. Hubab; kaže: Obavijestio me je Dahhak, tj. Ibn Osman; kaže: Mene je obavijestio Zejd b. Eslem prenijevši od Abdur-Rahmana b. Ebu Seida[1004], a on od svoga oca[1005] koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Neka muškarac ne gleda stidna mjesta drugog muškarca i neka žena ne gleda stidna mjesta druge žene, i neka muškarac ne liježe sa drugim muškarcem pod jedan ogrtač i neka žena ne liježe sa drugom ženom pod jedan ogrtač."**[1006] Ovaj hadis je hasenun-garibun.[1007]

٧٣. بَاب مَا جَاءَ فِي حِفْظِ الْعَوْرَةِ *

٢٩٥٨. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ أخبرنا مُعَاذُ بْنُ مُعَاذٍ وَيَزِيدُ بْنُ هَارُونَ قَالَا: أخبرنا بَهْزُ بْنُ حَكِيمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ: قُلْتُ: يَا نَبِيَّ اللَّهِ عَوْرَاتُنَا مَا نَأْتِي مِنْهَا وَمَا نَذَرُ. قَالَ: احْفَظْ عَوْرَتَكَ إِلَّا مِنْ زَوْجَتِكَ أَوْ مَا مَلَكَتْ يَمِينُكَ. قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِذَا كَانَ الْقَوْمُ بَعْضُهُمْ فِي بَعْضٍ؟ قَالَ: إِنِ

[1002] U Nesaijinoj predaji ovog hadisa stoji da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Neka žena ne liježe sa drugom ženom pod jedan pokrivač."

[1003] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i u *E-Kutubus-sitte* sv, osim Ibn Madžea.

[1004] Abdur-Rahman b. Ebu Seid el-Hudri Sa'd b. Malik el-Ensari el-Hazredži pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je trećoj generaciji. Umro je 112. godine po Hidžri u 77. godini života.

[1005] Sa'da b. Malika b. Sinana b. Ubejda el-Ensarija Ebu Seida el-Hudrija poznatog Vjerovjesnikovog, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba. Za vrijeme Bitke na Uhudu je bio mali, ali je kasnije učestvovao u gotovo svim bitkama. Umro je 65. godine po Hidžri.

[1006] Iz ovoga se hadisa da zaključiti da je haram muškarcima da gledaju stidna mjesta drugih muškaraca, i ženama da gledaju u stidna mjesta drugih žena, osim kada je to neophodno kao što je slučaj sa ljekarima prilikom ukazovanja liječničke pomoći. Također je haram da muškarac liježe sa drugim muškarcem i žena sa drugom ženom izravno, jedna uz drugu, pod isti prekrivač.

[1007] Bilježe ga u *El-Kutubus-sitte* svi osim Buharije.

اسْتَطَعْتَ أَنْ لَا يَرَاهَا أَحَدٌ فَلَا تَرِينهَا. قَال: قُلْتُ يَا نَبِيَّ اللَّهِ إِذَا كَانَ أَحَدُنَا خَالِيًا؟ قَالَ: فَاللَّهُ أَحَقُّ أَنْ يُسْتَحْيَا مِنْهُ مِنَ النَّاسِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ *

73. O pokrivanju stidnih mjesta

2958. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Obavijestili su nas Muaz b. Muaz[1008] i Jezid b. Harun i kazali: Obavijestio nas je Behz b. Hakim prenijevši od svoga oca, a on od moga djeda, koji je kazao: ""**Rekao sam: Allahov Vjerovjesniče, pred kim ćemo sakrivati a pred kim nećemo sakrivati naša stidna mjesta? On reče: "Svoje stidno mjesto sakrij pred svakim, osim pred suprugom i robinjom!" Rekoh: Allahov Poslaniče Hoće li ga muškarac skrivati pred muškarcem i žena pred ženom? ponovo upita. On reče: "Ako si u mogućnosti sakriti svoje stidno mjesto da ga niko ne vidi, učini to!" Rekoh: Allahov Vjerovjesniče, a hoće li ga skrivati osoba ako je sama? On reče: "Allaha se treba stidjeti više nego ljudi."** Ovaj hadis je hasenun.

٧٤. بَاب مَا جَاءَ أَنَّ الْفَخِذَ عَوْرَةٌ *

٢٩٥٩. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ أخبرنا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي النَّضْرِ مَوْلَى عُمَرَ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ زُرْعَةَ بْنِ مُسْلِمِ بْنِ جَرْهَدٍ الْأَسْلَمِيِّ عَنْ جَدِّهِ جَرْهَدٍ قَالَ: **مَرَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِجَرْهَدٍ فِي الْمَسْجِدِ وَقَدْ انْكَشَفَ فَخِذُهُ فَقَال: إِنَّ الْفَخِذَ عَوْرَةٌ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ مَا أَرَى إِسْنَادَهُ بِمُتَّصِلٍ *

٢٩٦٠. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ الْخَلَّالُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ قَالَ: أَخْبَرَنِي ابْنُ جَرْهَدٍ عَنْ أَبِيهِ: **أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرَّ بِهِ وَهُوَ كَاشِفٌ عَنْ فَخِذِهِ. فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: غَطِّ فَخِذَكَ فَإِنَّهَا مِنَ الْعَوْرَةِ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ *

٢٩٦١. حَدَّثَنَا وَاصِلُ بْنُ عَبْدِ الْأَعْلَى أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ آدَمَ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ صَالِحٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَقِيلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَرْهَدٍ الْأَسْلَمِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **الْفَخِذُ عَوْرَةٌ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ *

٢٩٦٢. حَدَّثَنَا وَاصِلُ بْنُ عَبْدِ الْأَعْلَى الْكُوفِيُّ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ آدَمَ أَخْبَرَنَا إِسْرَائِيلَ عَنْ أَبِي يَحْيَى عَنْ مُجَاهِدٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ أن النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **الْفَخِذُ عَوْرَةٌ.** وَفِي الْبَاب عَنْ عَلِيٍّ وَمُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَحْشٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. وَلِعَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَحْشٍ صُحْبَةٌ وَلِابْنِهِ مُحَمَّدٍ صُحْبَةٌ

[1008] Muaz b. Muaz b. Nadr b. Hassan el-Anberi et-Temimi Ebu Musenna el-Basri pouzdan je i vrstan prenosilac hadisa. Pripadao je devetoj generaciji.

74. O tome da i stegno spada u stidna njesta

2959. ISPRIČAO NAM JE Ibn Ebu Omer; kaže: Obavijestio nas je Sufjan prenijevši od Ebu Nadra, štićenika Omera b. Ubejdullaha[1009], on od Zur'aa b. Muslima b. Džerheda el-Eslemija, a on od svoga djeda Džerheda,[1010] koji je kazao: **"Prošao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pored Džerheda koji je u džamiji otkrio svoje stegno. Reče: "Stegno je stidno mjesto."** Ovaj hadis je hasenun.[1011] Držim da njegov sened nije spojen.

2960. ISPRIČAO NAM JE Hasan b. Ali el-Hallal; kaže: Obavijestio nas je Abdur-Rezzak; kaže: Nas je obavijestio Ma'mer prenijevši od Ebu Zinada, koji je kazao: Obavijestio me je Ibn Džerhed[1012] prenijevši od svoga oca **da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, prošao pored njega kad je otkrio stegno pa mu Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "Pokrij stegno, jer i ono spada u stidna mjesta!"** Ovaj hadis je hasenun.[1013]

2961. ISPRIČAO NAM JE Vasil b. Abdul-A'la; kaže: Obavijestio nas je Jahja b. Adem prenijevši od Hasana b. Saliha, on od Abdullaha b. Muhammeda b. Ukajla, on od Abdullaha b. Džerheda el-Eslemija, on od svoga oca, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: **"Stegno spada u stidna mjesta."** Ovaj hadis je u ovoj formi hasenun-garibun.

2962. ISPRIČAO NAM JE Vasil b. Abdul-A'la el-Kufi; kaže: Obavijestio nas je Jahja b. Adem; kaže: Nas je obavijestio Israil prenijevši od Ebu Jahjaa[1014], on od Mudžahida, a on od Ibn Abbasa, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"Stegno spada u stidna mjesta."**

O ovoj temi preneseni su hadisi i od Alije i Muhammeda b. Abdullaha b. Džahša. Ovaj hadis je hasenun-garibun.[1015] Abdullah b. Džahš i njegov sin Muhammed su ashabi.

[1009] Ebu Nadr Salim b. Ebu Umejje, štićenik Omera b. Abdullaha, Et-Tejmi el-Medeni pouzdan je i siguran prenosilac hadisa. Pripadao je petoj generaciji. Ponekad je prenosio mursel hadise. Umro je 129 godine po Hidžri.

[1010] Džerhed b. Rizah el-Eslemi je Vjerovjesnikov, sallallahu alejhi ve sellem, ashab. Jedan je od žitelja sofe.

[1011] Bilježi ga i Ebu Davud u *Sunenu.*

[1012] Abdur-Rahman b. Džerhed el-Eslemi spada među one prenosioce hadisa čije je stanje nedovoljno poznato. Pripadao je trećoj generaciji.

[1013] Bilježi ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu.*

[1014] Ebu Jahja Kattat el-Kufi koji se, po mišljenju nekih učenjaka, zvao Zazan, po mišljenju nekih Dinar, po mišljenju nekih Muslim, a po mišljenju nekih Jezid, spada u kategoriju popustljivih prenosilaca hadisa. Pripadao je šestoj generaciji.

[1015] Bilježi ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*

٧٥. بَاب مَا جَاءَ فِي النَّظَافَة *

٢٩٦٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ أَخْبَرَنَا أَبُو عَامِرٍ أَخْبَرَنَا خَالِدُ بْنُ إِلْيَاسَ عَنْ صَالِحِ بْنِ أَبِي حَسَّانَ قَالَ: سَمِعْتُ سَعِيدَ بْنَ الْمُسَيَّبِ يَقُولُ: إِنَّ اللَّهَ طَيِّبٌ يُحِبُّ الطَّيِّبَ, نَظِيفٌ يُحِبُّ النَّظَافَةَ, كَرِيمٌ يُحِبُّ الْكَرَمَ, جَوَادٌ يُحِبُّ الْجُودَ, فَنَظِّفُوا, أُرَاهُ قَالَ, أَفْنِيَتَكُمْ وَلَا تَشَبَّهُوا بِالْيَهُودِ. قَالَ: فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لِمُهَاجِرِ بْنِ مِسْمَارٍ فَقَالَ: حَدَّثَنِيهِ عَامِرُ بْنُ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِثْلَهُ, إِلَّا أَنَّهُ قَالَ: نَظِّفُوا أَفْنِيَتَكُمْ. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ. وَخَالِدُ بْنُ إِلْيَاسَ يُضَعَّفُ وَيُقَالُ ابْنُ إِيَاسٍ *

75. O čistoći

2963. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Obavijestio nas je Ebu Amir[1016]; kaže: Nas je obavijestio Halid b. Iljas prenijevši od Saliha b. Ebu Hassana, koji je kazao: Čuo sam Seida b. Musejjeba kada veli: **"Allah je dobar i voli ono što je dobro, čist i voli čistoću, plemenit i voli plemenitost i darežljiv i voli darežljivost, pa čistite, mislim da je rekao: vaš okoliš i ne budite poput Jevreja!" Ovo sam, veli** (Salih b. Ebu Hassan), **spomenuo Muhadžiru b. Mismaru pa je rekao: Ispričao mi ga je Amir b. Sa'd prenijevši od svoga oca, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, isti smisao, osim što je on** (izričito bez dileme) **rekao: "Čistite vaš okoliš!"** Ovaj hadis je garibun. Halida b. Ilijasa, neki kažu Ibn Ijasa, smatraju slabim prenosiocem hadisa.

٧٦. بَاب مَا جَاءَ فِي الِاسْتِتَارِ عِنْدَ الْجِمَاعِ *

٢٩٦٤. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ نَيْزَكَ الْبَغْدَادِيُّ أَخْبَرَنَا الْأَسْوَدُ بْنُ عَامِرٍ أَخْبَرَنَا أَبُو مُحَيَّاةَ عَنْ لَيْثٍ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: إِيَّاكُمْ وَالتَّعَرِّيَ, فَإِنَّ مَعَكُمْ مَنْ لَا يُفَارِقُكُمْ إِلَّا عِنْدَ الْغَائِطِ وَحِينَ يُفْضِي الرَّجُلُ إِلَى أَهْلِهِ. فَاسْتَحْيُوهُمْ وَأَكْرِمُوهُمْ. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. وَأَبُو مُحَيَّاةَ اسْمُهُ يَحْيَى بْنُ يَعْلَى *

[1016] Ebu Amir Abdul-Melik b. Kajs el-Kajsi el-Akadi pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je devetoj generaciji. Umro je 204. godine po Hidžri.

76. O prekrivanju prilikom spolnog odnosa

2964. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Muhammed b. Nijzek el-Bagdadi; kaže: Obavijestio nas je Esved b. Amir; kaže: Nas je obavijestio Ebu Muhajjat[1017] prenijevši od Lejsa[1018], on od Nafi'a, a on od Ibn Omera, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"Ne otkrivajte stidna mjesta jer su uz vas oni koji se od vas ne odvajaju[1019] osim tokom obavljanja nužde i kada čovjek prilazi svojoj ženi, pa ih se stidite i poštujte ih!"**

Ovaj hadis je garibun. Poznat nam je samo u ovoj formi. Ebu Muhajjatu je ime Jahja b. Ja'la.

٧٧. بَاب مَا جَاءَ فِي دُخُولِ الْحَمَّامِ *

٢٩٦٥. حَدَّثَنَا الْقَاسِمُ بْنُ دِينَارٍ الْكُوفِيُّ أَخْبَرَنَا مُصْعَبُ بْنُ الْمِقْدَامِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ صَالِحٍ عَنْ لَيْثِ بْنِ أَبِي سُلَيْمٍ عَنْ طَاوُسٍ عَنْ جَابِرٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلَا يُدْخِلْ حَلِيلَتَهُ الْحَمَّامَ. وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلَا يَدْخُلِ الْحَمَّامَ بِغَيْرِ إِزَارٍ. وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلَا يَجْلِسْ عَلَى مَائِدَةٍ يُدَارُ عَلَيْهَا بِالْخَمْرِ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. لَا نَعْرِفُهُ مِنْ حَدِيثِ طَاوُسٍ عَنْ جَابِرٍ إِلَّا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. قَالَ مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَعِيلَ: لَيْثُ بْنُ أَبِي سُلَيْمٍ صَدُوقٌ وَرُبَّمَا يَهِمُ فِي الشَّيْءِ. وقَالَ مُحَمَّدٌ: قَالَ أَحْمَدُ بْنُ حَنْبَلٍ: لَيْثٌ لَا يُفْرَحُ بِحَدِيثِه*

٢٩٦٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ أَخْبَرَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ شَدَّادٍ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي عُذْرَةَ, وَكَانَ قَدْ أَدْرَكَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ, عَنْ عَائِشَةَ: **أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى الرِّجَالَ وَالنِّسَاءَ عَنِ الْحَمَّامَاتِ. ثُمَّ رَخَّصَ لِلرِّجَالِ فِي الْمَيَازِرِ**. هَذَا حَدِيثٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ حَمَّادِ بْنِ سَلَمَةَ وَإِسْنَادُهُ لَيْسَ بِذَاكَ الْقَائِمِ *

٢٩٦٧. حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ أَخْبَرَنَا أَبُو دَاوُدَ أَنْبَأَنَا شُعْبَةُ عَنْ مَنْصُورٍ قَال: سَمِعْتُ سَالِمَ بْنَ أَبِي الْجَعْدِ يُحَدِّثُ عَنْ أَبِي الْمَلِيحِ الْهُذَلِيِّ أَنَّ نِسَاءً مِنْ أَهْلِ حِمْصَ أَوْ مِنْ أَهْلِ الشَّامِ دَخَلْنَ عَلَى عَائِشَةَ, فَقَالَتْ: أَنْتُنَّ اللَّاتِي يَدْخُلْنَ نِسَاؤُكُنَّ الْحَمَّامَاتِ, سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: **مَا مِنِ امْرَأَةٍ تَضَعُ ثِيَابَهَا فِي غَيْرِ بَيْتِ زَوْجِهَا إِلَّا هَتَكَتِ السِّتْرَ بَيْنَهَا وَبَيْنَ رَبِّهَا**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ *

[1017] Ebu Muhajjat Jahja b. Ja'la et-Tejmi el-Kufi pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je osmoj generaciji.

[1018] Lejs b. Ebu Sulejm Ejmen b. Zunejm iskren je prenosilac hadisa, ali je pred kraj života posenilio. Pripadao je šestoj generaciji. Umro je 148. godine po Hidžri.

[1019] Jer su uz vas meleci kiramen-kjatibin.

77. O ulasku u kupalište (hamam)[1020]

2965. ISPRIČAO NAM JE Kasim b. Dinar el-Kufi; kaže: Obavijestio nas je Mus'ab el-Mikdam prenijevši od Hasana b. Saliha, on od Lejsa b. Ebu Sulejma, on od Tavusa, a on od Džabira da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"Ko vjeruje u Allaha i Sudnji dan, neka ne vodi svoju suprugu u kupalište; ko vjeruje u Allaha i Sudnji dan, neka u kupalište ne ulazi bez donjeg ogrtača; i ko vjeruje u Allaha i Sudnji dan, neka ne sjeda za trpezu na kojoj je alkohol."**

Ovaj hadis je hasenun-garibun. Od hadisa koje je prenio Tavus od Džabira poznat nam je samo sa ovim senedom. Muhammed b. Ismail veli: Lejs b. Ebu Sulejm je iskren prenosilac, s tim što je ponekad pravio previde. Muhammed veli da je Ahmed b. Hanbel kazao: Lejsovim se hadisima niko ne raduje.

2966. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Obavijestio nas je Abdur-Rahman b. Mehdi; kaže: Nas je obavijestio Hammad b. Seleme prenijevši od Abdullaha b. Šeddada el-A'redža, on od Ebu Uzrea, koji je vremenski dočekao Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, a on od Aiše: **"Zabranio je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, i muškarcima i ženama ulazak u kupališta, potom je muškarcima dozvolio** (pod uvjetom da ulaze) **u donjim ogrtačima."**

Ovaj hadis nam je poznat samo preko Hammada b. Selemea. Njegov sened nije tako stabilan.

2967. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Obavijestio nas je Ebu Davud; kaže: Saopćio nam je Šu'be prenijevši od Mensura[1021] da je kazao: Čuo sam Salima b. Ebu Dža'da, kada priča od Ebu Meliha el-Huzelija da su žene iz Himsa[1022] ili iz Šama[1023] ušle kod Aiše, pa (im) je

---

[1020] Ovdje se misli na javna kupališta. U početku je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio i muškarcima i ženama da odlaze na takva kupališta, pa je zabrana za žene i dalje ostala na snazi, a dozvolio je muškarcima pod uvjetom da pokriju svoja stidna mjesta i da se u tim kupalištima kupaju samo muškarci. Muškarcima je to dozvolio zato što su kod njih stidna mjesta od pasa do pod koljena pa ih je moguće pokriti i uz to se kupati, dok su stidna mjesta kod žena sve osim lica šaka i nogu do članaka, te im je nemoguće pokriti stidna mjesta i kupati se. Osim toga, i muškarcima i ženama je dozvoljeno otkriti stidna mjesta u nuždi.

[1021] Mensur b. Mu'temir b. Abdullah es-Selemi Ebu Issab el-Kufi pouzdan je i siguran prenosilac hadisa. Pripadao je petoj generaciji. Umro je 132. godine po Hidžri.

[1022] Grad u današnjoj Siriji.

[1023] Ovdje je riječ o dilemi nekog od prenosilaca hadisa. Naime, on nije siguran da li je njegov prethodnik rekao: žene iz Himsa, ili: žene iz Šama, iako je i Hims u Šamu. Uvjet je kod prenošenja hadisa da se doslovno prenese. Zato ravije, kada u nečemu nisu sto posto sigurni, ubace ovo *ili* da bi time skrenuli pažnju onima koji ga slušaju da provjere kako je decidno rečeno.

rekla: **"Kod vas žene ulaze u kupališta, a čula sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada je rekao: "Koja god žena skine sa sebe odjeću izvan kuće svoga muža, ona je skinula veo stida između sebe i svoga Gospodara."**[1024] Ovaj hadis je hasenun.[1025]

٧٨. بَاب مَا جَاءَ أَنَّ الْمَلَائِكَةَ لَا تَدْخُلُ بَيْتًا فِيهِ صُورَةٌ وَلَا كَلْبٌ *

٢٩٦٨. حَدَّثَنَا سَلَمَةُ بْنُ شَبِيبٍ وَالْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ الْخَلَّالُ وَعَبْدُ بْنُ حُمَيْدٍ وَغَيْرُ وَاحِدٍ, وَاللَّفْظُ لِلْحَسَنِ, قَالُوا: أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ أَنَّهُ سَمِعَ ابْنَ عَبَّاسٍ يَقُولُ: سَمِعْتُ أَبَا طَلْحَةَ يَقُولُ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: **لَا تَدْخُلُ الْمَلَائِكَةُ بَيْتًا فِيهِ كَلْبٌ وَلَا صُورَةُ تَمَاثِيلَ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٢٩٦٩. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ أَخْبَرَنَا رَوْحُ بْنُ عُبَادَةَ أَخْبَرَنَا مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ عَنْ إِسْحَقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ أَنَّ رَافِعَ بْنَ إِسْحَقَ أَخْبَرَهُ قَالَ: دَخَلْتُ أَنَا وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي طَلْحَةَ عَلَى أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ نَعُودُهُ. فَقَالَ أَبُو سَعِيدٍ: **أَخْبَرَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ الْمَلَائِكَةَ لَا تَدْخُلُ بَيْتًا فِيهِ تَمَاثِيلُ أَوْ صُورَةٌ.** شَكَّ إِسْحَقُ, لَا يَدْرِي أَيُّهُمَا قَالَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٢٩٧٠. حَدَّثَنَا سُوَيْدٌ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ بْنُ أَبِي إِسْحَقَ أَخْبَرَنَا مُجَاهِدٌ قَالَ: أَخْبَرَنَا أَبُو هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **أَتَانِي جِبْرِيلُ فَقَالَ: إِنِّي كُنْتُ أَتَيْتُكَ الْبَارِحَةَ فَلَمْ يَمْنَعْنِي أَنْ أَكُونَ دَخَلْتُ عَلَيْكَ الْبَيْتَ الَّذِي كُنْتَ فِيهِ إِلَّا أَنَّهُ كَانَ فِي بَابِ الْبَيْتِ تِمْثَالُ الرِّجَالِ. وَكَانَ فِي الْبَيْتِ قِرَامُ سِتْرٍ فِيهِ تَمَاثِيلُ, وَكَانَ فِي الْبَيْتِ كَلْبٌ. فَمُرْ بِرَأْسِ التِّمْثَالِ الَّذِي بِالْبَابِ فَلْيُقْطَعْ فَلْيُصَيَّرْ كَهَيْئَةِ الشَّجَرَةِ. وَمُرْ بِالسِّتْرِ فَلْيُقْطَعْ وَيُجْعَلْ مِنْهُ وِسَادَتَيْنِ مُنْتَبَذَتَيْنِ يُوطَآنِ. وَمُرْ بِالْكَلْبِ فَيُخْرَجْ.** فَفَعَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. **وَكَانَ ذَلِكَ الْكَلْبُ جَرْوًا لِلْحَسَنِ أَوِ الْحُسَيْنِ تَحْتَ نَضَدٍ لَهُ. فَأَمَرَ بِهِ فَأُخْرِجَ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَفِي الْبَابِ عَنْ عَائِشَةَ *

78. O tome da meleci ne ulaze u kuću u kojoj su slika i pas

2968. ISPRIČALI SU NAM Seleme b. Šebib, Hasan b. Ali el-Hallal, Abd b. Humejd i drugi, tekst je Hasanov, i kazali: Obavijestio nas je Abdur-Rezzak; kaže: Nas je obavijestio Ma'mer prenijevši od Zuhrija, on od Ubejdullaha b. Abdullaha b. Utbea da je čuo Ibn Abbasa kada veli: Čuo

---

[1024] Dakle, ona je izgubila stid pred svojim Stvoriteljem.
[1025] Bilježe ga i Ebu Davud i Ibn Madže u *Sunenima*.

sam Ebu Talhu kada kaže: Čuo sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada je rekao: **"Meleci ne ulaze u kuću u kojoj su pas i statua."**[1026] Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1027]

2969. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Obavijestio nas je Revh b. Ubade; kaže: Nas je obavijestio Malik b. Enes prenijevši od Ishaka b. Abdullaha b. Ebu Talhe, da ga je obavijestio Rafi' b. Ishak[1028] rekavši: **"Otišli smo ja i Abdullah b. Ebu Talha Ebu Seidu el-Hudriju da ga obiđemo. Ebu Seid reče: Obavijestio nas je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, da meleci ne ulaze u kuću u kojoj su statua ili slika."** Dilema je kod Ishaka, nije siguran koje je ovo dvoje rekao. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.

2970. ISPRIČAO NAM JE Suvejd; kaže: Obavijestio nas je Abdullah b. Mubarek; kaže: Nas je obavijestio Junus b. Ebu Ishak; kaže: Nas je obavijestio Mudžahid; kaže: Nas je obavijestio Ebu Hurejre, koji je kazao da je rekao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: **"Jednog dana mi dođe Džibril i reče: Dolazio sam ti jučer i nisam mogao ući u sobu u kojoj si se nalazio zbog slika ljudi koje su se nalazile na kućnim vratima. Na kućnim vratima je bio šareni zastor na kome su bile slike, a u kući je bio i pas. Zato naredi da slikama koje su na** (zastoru) **na vratima otkinu glave kako bi izgledale poput drveća, i da zastor isjeku i od njega naprave dvije navlake za jastuke na koje će se naslanjati. Također naredi da se pas istjera iz kuće. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, to uradi. Pas je bio** (malo) **štene Husejna ili Hasana koje se nalazilo pod njegovim ležajem. Naredio je i ono je istjerano iz kuće."** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1029] O ovoj temi prenesen je hadis i od Aiše.

٧٩. بَاب مَا جَاءَ فِي كَرَاهِيَةِ لُبْسِ الْمُعَصْفَرِ لِلرَّجُلِ *

٢٩٧١. حَدَّثَنَا عَبَّاسُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْبَغْدَادِيُّ أَخْبَرَنَا إِسْحَقُ بْنُ مَنْصُورٍ أَخْبَرَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ أَبِي يَحْيَى عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ: مَرَّ رَجُلٌ وَعَلَيْهِ ثَوْبَانِ أَحْمَرَانِ فَسَلَّمَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمْ يَرُدَّ عَلَيْهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ السلام. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ مِنْ هَذَا

[1026] U kuće u kojima su pas, slike i statue ljudi i životinja neće ući meleci Allahove milosti sve dok se to ne izbaci iz kuća. Što se, pak, tiče meleka smrti i meleka koji pišu dobra i loša djela, oni ulaze i u takve kuće. Tamo gdje nisu meleci Allahove milosti, takva mjesta ispunjavaju šejtani, koji su čovjekovi otvoreni neprijatelji.

[1027] Bilježe ga u *El-Kutubus-stte* svi osim Ibn Madže.

[1028] Rafi' b. Ishak el-Medeni, Ebu Talhin štićenik, pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je trećoj generaciji.

[1029] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Ebu Davud i El-Nesai u *Sunenima*.

الْوَجْهِ. وَمَعْنَى هَذَا الْحَدِيثِ عِنْدَ أَهْلِ الْعِلْمِ أَنَّهُمْ كَرِهُوا لُبْسَ الْمُعَصْفَرِ, وَرَأَوْا أَنَّ مَا صُبِغَ بِالْحُمْرَةِ بِالْمَدَرِ أَوْ غَيْرِ ذَلِكَ فَلَا بَأْسَ بِهِ إِذَا لَمْ يَكُنْ مُعَصْفَرًا *

٢٩٧٢. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ ح أَخْبَرَنَا أَبُو الْأَحْوَصِ عَنْ أَبِي إِسْحَقَ عَنْ هُبَيْرَةَ بْنِ يَرِيمَ قَالَ: قَالَ عَلِيّ بن أبي طالب: **نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهِ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ خَاتَمِ الذَّهَبِ وَعَنِ الْقَسِّيِّ وَعَنِ الْمِيثَرَةِ وَعَنِ الْجِعَةِ.** قَالَ أَبُو الْأَحْوَصِ: وَهُوَ شَرَابٌ يُتَّخَذُ بِمِصْرَ مِنَ الشَّعِيرِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٢٩٧٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ وَعَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ قَالَا: أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنِ الْأَشْعَثِ بْنِ سُلَيْمٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ سُوَيْدِ بْنِ مُقَرِّنٍ عَنِ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ قَالَ: **أَمَرَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهِ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِسَبْعٍ, وَنَهَانَا عَنْ سَبْعٍ: أَمَرَنَا بِاتِّبَاعِ الْجَنَازَةِ, وَعِيَادَةِ الْمَرِيضِ, وَتَشْمِيتِ الْعَاطِسِ, وَإِجَابَةِ الدَّاعِي, وَنَصْرِ الْمَظْلُومِ, وَإِبْرَارِ الْقَسَمِ, وَرَدِّ السَّلَامِ. وَنَهَانَا عَنْ سَبْعٍ: عَنْ خَاتَمِ الذَّهَبِ أَوْ حَلْقَةِ الذَّهَبِ, وَآنِيَةِ الْفِضَّةِ, وَلُبْسِ الْحَرِيرِ, وَالدِّيبَاجِ, وَالْإِسْتَبْرَقِ, وَالْقَسِّيِّ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَأَشْعَثُ بْنُ سُلَيْمٍ هُوَ أَشْعَثُ بْنُ أَبِي الشَّعْثَاءِ, وأبو الشَّعْثَاءِ اسْمُهُ سُلَيْمُ بْنُ الْأَسْوَدِ *

79. O pokuđenosti oblačenja muškarcima odjeće obojene šafranovom bojom

2971. ISPRIČAO NAM JE Abbas b. Muhammed el-Bagdadi; kaže: Obavijestio nas je Ishak b. Mensur; kaže: Nas je obavijestio Israil prenijevši od Ebu Jahjaa, on od Mudžahida, a on od Abdullaha b. Amra, koji je kazao: **"Prođe pored Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, neki čovjek koji na sebi imaše dvije crvene tkanine. Nazva mu selam, ali mu Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, na selam ne uzvrati."**[1030]

Ovaj hadis je u ovoj formi hasenun-garibun.[1031] Po mišljenju učenjaka ovaj hadis ukazuje na to da je (Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem,) prezirao oblačenje odjeće obojene šafranovom bojom. Oni smatraju da ne smeta obući ono što je obojeno crvenom ilovačom ili drugom bojom, ako nije šafranova boja.

[1030] Neki učenjaci, među kojima je i Ebu Hanife, ovaj hadis uzimaju kao dokaz kako je muškarcima mekruh nositi crvenu odjeću. Međutim, Eš-Šafi i Malik smatraju da je muškarcima dozvoljeno nositi crvenu odjeću. Svoje mišljenje oni temelje na hadisu koji je zabilježen u *El-Kutubus-sitte* od Beraa koji je kazao: "Nisam vidio nikoga ljepšeg od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u crvenom ogrtaču, kosa mu pala na ramena, širokih pleća, osrednjeg rasta, ni nizak ni visok."

[1031] Ovaj hadis je, po mišljenju Ibn Hadžera, slab, iako Et-Tirmizi ocjenjuje da je dobar. Munziri smatra da je u njegovu senedu Ebu Jahja el-Kattat o čijem su se pravom imenu učenjaci razišli, tako da se hadisi koje je on prenio ne mogu uzimati kao valjani argumenti.

2972. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Ebu Ahves prenijevši od Ebu Ishaka, a on od Hubejrea b. Jerima[1032] koji je kazao da je Alija b. Ebu Talib rekao: **"Zabranio je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nošenje zlatnog prstena, nošenje svile i korištenje pokrovca od svile i brokata, i zabranio je piće koje je spravljano od ječma."** Ebu Ahves veli: To je piće koje se koristi u Egiptu, a spravlja se od ječma. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1033]

2973. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Obavijestili su nas Muhammed b. Džafer[1034] i Abdur-Rahman b. Mehdi i kazali: Obavijestio nas je Šu'be prenijevši od Eš'asa b. Sulejma[1035], on od Muavije b. Suvejda b.Mukarrina[1036], a on od Beraa b. Aziba, koji je kazao: **"Naredio nam je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, sedmero, a zabranio sedmero! Naredio nam je ispraćanje dženaze, obilazak bolesnika, izgovaranje** ***jerhamukellah*** **onome koji kihne, odazivanje na poziv onoga koji nas pozove, pomaganje onoga kome se čini nepravda, pomoć onome ko se na nešto zakleo da ispuni zakletvu i uzvratiti na selam. Zabranio nam je sedmero: nošenje zlatnog prstena ili zlatne burme, upotrebu srebrenog posuđa, oblačenje svile, korištenje svilenog brokata, oblačenje odjeće od kadife i oblačenje odjeće protkane kassiskom svilom."** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1037] Eš'as b. Sulejm je, ustvari, Eš'as b. Ebu Ša'sa. A Ebu Ša'sau je ime Sulejm b. Esved.

٨٠. بَاب مَا جَاءَ فِي لُبْسِ الْبَيَاضِ *

٢٩٧٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ حَبِيبِ بْنِ أَبِي ثَابِت عَنْ مَيْمُونِ بْنِ أَبِي شَبِيب عَنْ سَمُرَةَ بْنِ جُنْدَب قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ: **الْبَسُوا الْبَيَاضَ فَإِنَّهَا أَطْهَرُ وَأَطْيَبُ، وَكَفِّنُوا فِيهَا مَوْتَاكُمْ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَفِي الْبَاب عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ وَابْنِ عُمَرَ *

[1032] Hubejre b. Jerim eš-Šejbani Ebu Haris el-Kufi kao prenosilac hadisa nije loš , bio je šiija. Pripadao je drugoj generaciji.

[1033] Bilježe ga i Muslim u *Sahihu* i Ebu Davud i El-Nesai u *Sunenima.*

[1034] Muhammed b. Džafer el-Medeni el-Basri, poznat po nadimku Gunder, pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je devetoj generaciji. Umro je 293. godine po Hidžri.

[1035] Eš'as b. Sulejm je, ustvari, Eš'as b. Ebu Ša'sa el-Muharibi el-Kufi. Pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je šestoj generaciji.

[1036] Muavija b. Suvejd b. Mukarrin el-Muzeni el-Kufi pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je trećoj generaciji.

[1037] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima.*

80. O oblačenju bijele odjeće

2974. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Obavijestio nas je Abdur-Rahman b. Mehdi; kaže: Nas je obavijestio Sufjan prenijevši od Habiba b. Ebu Sabita, on od Mejmuna b. Ebu Šebiba, a on od Semurea b. Džunduba, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Oblačite bijelo jer je ono najčistije[1038] i najudobnije i u njega umotavajte vaše umrle."**

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1039] O ovoj temi preneseni su hadisi i od Ibn Abbasa i Ibn Omera.

٨١. بَاب مَا جَاءَ فِي الرُّخْصَةِ فِي لُبْسِ الْحُمْرَةِ لِلرِّجَالِ *

٢٩٧٥. حَدَّثَنَا هَنَّادٌ أَخْبَرَنَا عَبْثَرُ بْنُ الْقَاسِمِ عَنِ الْأَشْعَثِ وَهُوَ ابْنُ سَوَّارٍ عَنْ أَبِي إِسْحَقَ عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ قَالَ: رَأَيْتُ النَّبِي صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي لَيْلَة إِضْحِيَانٍ. فَجَعَلْتُ أَنْظُرُ إِلَى رَسُولِ اللَّـه صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَإِلَى الْقَمَرِ وَعَلَيْهِ حُلَّةٌ حَمْرَاءُ فَإِذَا هُوَ عِنْدِي أَحْسَنُ مِنَ الْقَمَرِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيث الْأَشْعَث. وَرَوَاه شُعْبَةُ وَالثَّوْرِيُّ عَنْ أَبِي إِسْحَقَ عَنِ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ قَالَ: رَأَيْتُ عَلَى رَسُولِ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ حُلَّةً حَمْرَاءَ *

٢٩٧٦. حَدَّثَنَا بِذَلِكَ مَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ أَخْبَرَنَا وَكِيعٌ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي إِسْحَقَ. و حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي إِسْحَقَ بِهَذَا. وَفِي الْحَدِيث كَلَامٌ أَكْثَرُ مِنْ هَذَا. سَأَلْتُ مُحَمَّدًا قُلْتُ لَهُ: حَدِيثُ أَبِي إِسْحَقَ عَنِ الْبَرَاءِ أَصَحُّ أَوْ حَدِيثُ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ؟ فَرَأَى كِلَا الْحَدِيثَيْنِ صَحِيحًا. وَفِي الْبَاب عَنْ الْبَرَاءِ وَأَبِي جُحَيْفَةَ *

81. O dopuštenosti oblačenja crvene odjeće ljudima

2975. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Obavijestio nas je Abser b. Kasim prenijevši od Eš'asa, a on je Sivarov sin, on od Ebu Ishaka[1040], a on da je Džabir b. Semure, kazao: **"Vidio sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, jedne svijetle noći[1041] u crvenom ogrtaču.[1042] Gledao**

[1038] Oblačite bijelu odjeću jer se na bijelom najbolje primijeti prljavština, a čim se primijeti prljavo ono će se oprati.

[1039] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i El-Nesai i Ibn Madže u *Sunenima*.

[1040] Ebu Ishak Amr b. Abdullah el-Hamdani es-Sebii pouzdan je prenosilac hadisa i pobožan čovjek. Pred kraj života je posenilio. Pripadao je trećoj generaciji. Umro je 129. godine po Hidžri.

[1041] Jedne svijetle noći obasjane mjesečinom.

sam u Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa u Mjesec, i izgledao mi je ljepši od Mjeseca."[1043]

Ovaj hadis je hasenun-garibun.[1044] Poznat mi je samo preko Eš'asa. Šu'be i Es-Sevri su ga prenijeli od Ebu Ishaka, a on od Beraa b. Aziba, koji je rekao: "Na Allahovu Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, sam vidio crveni ogrtač."

2976. TAKO NAM JE ISPRIČAO Mahmud b. Gajlan; kaže: Obavijestio nas je Veki'; kaže: Nas je obavijestio Sufjan prenijevši od Ebu Ishaka. A ispričao nam je Muhammed b. Beššar; kaže: Obavijestio nas je Muhammed b. Džafer; kaže: Nas je obavijestio Šu'be **ovim senedom od Ebu Ishaka.** Hadis je duži od ovoga.[1045]

Upitao sam Muhammeda (Buharija): Da li je vjerodostojniji hadis koga je prenio Ebu Ishak od Beraa, ili je vjerodostojniji hadis koga je prenio Džabir b. Semure? On je oba (spomenuta) hadisa smatrao vjerodostojnim. O ovoj temi preneseni su hadisi i od Beraa i Ebu Džuhajfea.[1046]

٨٢. بَاب مَا جَاءَ فِي الثَّوْبِ الْأَخْضَرِ *

٢٩٧٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ أَخْبَرَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ إِيَادِ بْنِ لَقِيطٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي رِمْثَةَ قَالَ: رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعَلَيْهِ بُرْدَانِ أَخْضَرَانِ. هَذَا حَدِيثٌ

1042 Ibn Kajjim el-Dževzije smatra da griješi onaj ko misli da je to bio čisto crveni ogrtač. To je bio ogrtač iz Jemena koji je bio protkan crvenocrnim nitima. Sa njim se ne slaže Eš-Ševkani. On smatra da je, ako ga ashab opisuje crvenim, onda crven, jer su ashabi vrlo dobro poznavali jezik.

1043 Na temelju ovog i drugih hadisa su Eš-Šafi i Malik stali na stanovište da je muškarcima dozvoljeno oblačiti crvenu odjeću. Ebu Hanife smatra da je muškarcima mekruh oblačiti crvenu odjeću. Svoje mišljenje on temelji na hadisu koji bilježe Ebu Davud i Et-Tirmizi u *Sunenima* senedom od Abdullaha b. Amra koji je kazao: "Pored Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, prošao je neki čovjek koji je na sebi imao dvije crvene tkanine. Nazvao mu je selam, ali mu Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, na selam nije uzvratio." Po mišljenju Ibn Hadžera el-Askalanija, sened ovoga hadisa je slab iako ga Et-Tirmizi ocjenjuje kao dobar. Munziri ističe da je u njegovu senedu Ebu Jahja el-Kattat, o čijem su se pravom imenu učenjaci razišli, tako da se hadisi koje on prenosi ne mogu uzimati kao valjani argumenti.

1044 Bilježi ga i Ed-Darimi u *Sunenu.*

1045 Ovaj hadis glasi: Ispričao nam je Mahmud b. Gajlan; kaže: Obavijestio nas je Veki'; kaže: Nas je obavijestio Sufjan prenijevši od Ebu Ishaka, a on od Beraa koji je kazao: "Nisam vidio nikoga ljepšeg od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u crvenom ogrtaču, kosa mu pala na ramena, širokih pleća, osrednjeg rasta, ni nizak ni visok."

1046 Hadis koji je prenio Ebu Džuhajfe zabilježio je El-Buhari u *Sahihu.*

حَسَنٌ غَرِيبٌ. لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ إِيَادٍ. وَأَبُو رِمْثَةَ التَّيْمِيُّ اسْمُهُ حَبِيبُ بْنُ حَيَّانَ، وَيُقَالُ اسْمُهُ رِفَاعَةُ بْنُ يَثْرِبِيٍّ *

82. O nošenju zelene odjeće

2977. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Obavijestio nas je Abdur-Rahman b. Mehdi; kaže: Nas je obavijestio Ubejdullah b. Ijad b. Lekit[1047] prenijevši od svoga oca[1048], a on od Ebu Rimsea,[1049] koji je kazao: **"Vidio sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, na njemu su bila dva zelena** (prugasta) **ogrtača."**

Ovaj hadis je hasenun-garibun.[1050] Poznat nam je samo preko Ubejdullaha b. Ijada. Ebu Remseu et-Tejmiju je ime Habib b. Hajjan. Neki vele da mu je ime Rifa'a b. Jesrib.

٨٣. بَاب مَا جَاءَ فِي الثَّوْبِ الْأَسْوَدِ *

٢٩٧٨. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ زَكَرِيَّا بْنِ أَبِي زَائِدَةَ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ مُصْعَبِ بْنِ شَيْبَةَ عَنْ صَفِيَّةَ بِنْتِ شَيْبَةَ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: خَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَاتَ غَدَاةٍ وَعَلَيْهِ مِرْطٌ مِنْ شَعَرٍ أَسْوَدَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ *

83. O nošenju crne odjeće

2978. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Obavijestio nas je Jahja b. Zekerijja b. Ebu Zaide; kaže: Obavijestio me je moj otac prenijevši od Mus'aba b. Šejbea, on od Safije bint Šejbe, a ona od Aiše, koja je kazala: **"Jednog jutra, kad je izišao Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, na sebi je imao ogrtač od crne kostrijeti."**Ovaj hadis je hasenun-sahihun-garibun.[1051]

[1047] Ubejdullah b. Ijad b. Lekit es-Sudusi Ebu Selil el-Kufi iskren je prenosilac hadisa. El-Bezzar smatra da je on bio blag prilikom prenošenja hadisa. Pripadao je sedmoj generaciji.

[1048] Ijada b. Lekita es-Sudusija koji je također bio pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je četvrtoj generaciji.

[1049] Ebu Rimse je Vjerovjesnikov, sallallahu alejhi ve sellem, ashab. Zvao se, po mišljenju nekih Rifa'a b. Jesribi, po mišljenju nekih Jesrib b. Rifa'a, po mišljenju nekih Imare b. Jesribi, a po mišljenju nekih Hibban b. Buhejb, et-Tejmi et-Temimi. Ibn Sa'd veli da je umro u Africi.

[1050] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Ebu Davud i El-Nesai u *Sunenima*.

[1051] Bilježe ga i Muslim u *Sahihu* i Ebu Davud u *Sunenu*.

٨٤. بَاب مَا جَاءَ فِي الثَّوْبِ الْأَصْفَرِ *

٢٩٧٩. حَدَّثَنَا عَبْدُ بْنُ حُمَيْدٍ أَخْبَرَنَا عَفَّانُ بْنُ مُسْلِمٍ الصَّفَّارُ أَبُو عُثْمَانَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ حَسَّانَ أَنَّهُ حَدَّثَتْهُ جَدَّتَاهُ صَفِيَّةُ بِنْتُ عُلَيْبَةَ وَدُحَيْبَةُ بِنْتُ عُلَيْبَةَ, حَدَّثَتَاهُ عَنْ قَيْلَةَ بِنْتِ مَخْرَمَةَ وَكَانَتَا رَبِيبَتَيْهَا. وَقَيْلَةُ جَدَّةُ أَبِيهِمَا أُمُّ أُمِّهِ أَنَّهَا قَالَتْ: قَدِمْنَا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرَتِ الْحَدِيثَ بِطُولِهِ, حَتَّى جَاءَ رَجُلٌ وَقَدِ ارْتَفَعَتِ الشَّمْسُ. فَقَالَ: السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: وَعَلَيْكَ السَّلَامُ وَرَحْمَةُ اللَّهِ. وَعَلَيْهِ تَعْنِي النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَسْمَالُ مُلَيَّتَيْنِ كَانَتَا بِزَعْفَرَانٍ وَقَدْ نَفَضَتَا وَمَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهم عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَسِيبُ نَخْلَةٍ. حَدِيثُ قَيْلَةَ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَسَّانَ *

84. O nošenju žute odjeće

2979. ISPRIČAO NAM JE Abd b. Humejd; kaže: Obavijestio nas je Affan b. Muslim es-Saffar Ebu Osman; kaže: Nas je obavijestio Abdullah b. Hassan[1052] da je čuo svoju nanu Safiju bint Ulejbu[1053] i Duhajbu bint Ulejbu kada su mu ispričale od Kajle bint Mahreme[1054], a njih dvije su bile njene pomajke, a Kajla je bila nana njihova oca, majka njegove majke, da je kazala: **"Dođosmo kod Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem,** (prenijela je podugačak hadis), **kad mu, nakon što Sunce iziđe, dođe neki čovjek i reče: Es-Selamu alejke, Allahov Poslaniče! Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovori: "Ve alejkes-sellamu ve rahmetullahi", a na njemu su, tj. na Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem,** (u tome momentu) **bila dva iznošena platna obojena u žutu šafranovu boju koja su već bila izblijedila. U ruci je držao palminu grančicu bez lišća."** Hadis koji prenosi Kajla poznat mi je samo preko Abdullaha b. Hassana.

[1052] Abdullah b. Hassan Ebu Džunejd el-Anberi spada u kategoriju prenosilaca hadisa koji zadovoljavaju. Pripadao je sedmoj generaciji.
[1053] Safija bint Ulejbe spada u kategoriju prenosilaca koji zadovoljavaju. Pripadala je trećoj generaciji.
[1054] Kajla bint Mahrema el-Anberija je Vjerovjesnikova, sallallahu alejhi ve sellem, sahabijka.

٨٥. بَاب مَا جَاءَ فِي كَرَاهِيَةِ التَّزَعْفُرِ وَالْخَلُوقِ لِلرِّجَالِ *

٢٩٨٠. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ. و حَدَّثَنَا إِسْحَقُ بْنُ مَنْصُورٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ عَنْ حَمَّادِ بْنِ زَيْدٍ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ صُهَيْبٍ عَنْ أَنَسِ ابْنِ مَالِكٍ قَالَ: **نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ التَّزَعْفُرِ لِلرِّجَالِ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَرَوَى شُعْبَةُ هَذَا الْحَدِيثَ عَنْ إِسْمَعِيلَ ابْنِ عُلَيَّةَ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ صُهَيْبٍ عَنْ أَنَسٍ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنِ التَّزَعْفُرِ.

٢٩٨١. حَدَّثَنَا بِذَلِكَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَخْبَرَنَا آدَمُ عَنْ شُعْبَةَ قَالَ: وَمَعْنَى كَرَاهِيَةِ التَّزَعْفُرِ لِلرِّجَالِ أَنْ يَتَزَعْفَرَ الرَّجُلُ يَعْنِي أَنْ يَتَطَيَّبَ بِهِ *

٢٩٨٢. حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ أَخْبَرَنَا أَبُو دَاوُدَ الطَّيَالِسِيُّ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ عَطَاءِ بْنِ السَّائِبِ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا حَفْصِ بْنَ عُمَرَ يُحَدِّثُ عَنْ يَعْلَى بْنِ مُرَّةَ: **أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَبْصَرَ رَجُلًا مُتَخَلِّقًا. قَالَ: اذْهَبْ فَاغْسِلْهُ ثُمَّ اغْسِلْهُ ثُمَّ لَا تَعُدْ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ. وَقَدِ اخْتَلَفَ بَعْضُهُمْ فِي هَذَا الْإِسْنَادِ عَنْ عَطَاءِ ابْنِ السَّائِبِ. قَالَ عَلِيٌّ: قَالَ يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ: مَنْ سَمِعَ مِنْ عَطَاءِ بْنِ السَّائِبِ قَدِيمًا فَسَمَاعُهُ صَحِيحٌ. وَسَمَاعُ شُعْبَةَ وَسُفْيَانَ مِنْ عَطَاءِ بْنِ السَّائِبِ صَحِيحٌ إِلَّا حَدِيثَيْنِ عَنْ عَطَاءِ بْنِ السَّائِبِ عَنْ زَاذَانَ. قَالَ شُعْبَةُ: سَمِعْتُهُمَا مِنْهُ بِآخِرَةٍ. يُقَالُ إِنَّ عَطَاءَ بْنَ السَّائِبِ كَانَ فِي آخِرِ أَمْرِهِ قَدْ سَاءَ حِفْظُهُ. وَفِي الْبَاب عَنْ عَمَّارٍ وَأَبِي مُوسَى وَأَنَسٍ *

85. O pokuđenosti korištenja šafrana i parfema napravljenih od njega muškarcima

2980. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Hammad b. Zejd. A ispričao nam je Ishak b. Mensur; kaže: Obavijestio nas je Abdur-Rahman b. Mehdi prenijevši od Hammada b. Zejda, on od Abdul-Aziza b. Suhejba, a on od Enesa b. Malika, koji je kazao:**"Zabranio je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, korištenje šafrana muškarcima."**[1055]

[1055] Na temelju ovog i drugih vjerodostojnih hadisa Ebu Hanife i Eš-Šafi smatraju da je muškarcima zabranjeno parfemisanje šafranom, i tijela i odjeće. Malikije smatraju da im je zabranjeno parfemisanje šafranom samo tijela, a da im je dozvoljeno parfemisanje odjeće. Dokaz za to im je hadis kojeg bilježi Ebu Davud u *Sunenu* od Ebu Musaa u kome stoji da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Allah neće primiti namaz muškarca na čijem se tijelu nalazi parfem od šafrana." Međutim, veli Abdur-Rahman el-Mubarekfori u senedu ovog hadisa koji prenosi Ebu Musa je Ebu Džafer er-Razi, o kojem su učenjaci puno diskutirali, dok su svi hadisi u kojima se uopćeno zabranjuje upotreba šafrana i drugih parfema od njega svi pouzdani.

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1056] Šu'be je ovaj hadis prenio od Ismaila b. Ulejjea, on od Abdul-Aziza b. Suhejba, a on od Enesa da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio muškarcima korištenje šafrana.

2981. TAKO NAM JE ISPRIČAO Abdullah b. Abdur-Rahman; kaže: Obavijestio nas je Adem prenijevši od Šu'bea da je rekao: Pokuđenost korištenja šafrana muškarcima znači pokuđenost da ga muškarci upotrebljavaju, tj. da se njime parfemišu.

2982. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Obavijestio nas je Ebu Davud et-Tajalisi prenijevši od Šu'bea, a on da je Ata b. Saib kazao: Čuo sam Ebu Hafsa b. Omera kada priča od Ja'laa b. Murrea: **"Primijetio je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nekog čovjeka kako je naparfemisan šafranom pa je rekao: "Idi operi ga", potom ga još jednom operi i nemoj ga više koristiti."**

Ovaj hadis je hasenun.[1057] Neki su se učenjaci razišli u pogledu ovog seneda od Ataa b. Saiba. Ali veli da je Jahja b. Seid rekao: Ko je ranije slušao hadise od Ataa b. Saiba, ti hadisi su vjerodostojni. Svi su hadisi koje su Šu'be i Sufjan čuli od Ataa b. Saiba vjerodostojni osim dva koje je Ata b. Saib prenio od Zazana. Šu'be kaže: Čuo sam ih od njega kasnije. Vele da se pamćenje Ataa b. Saiba pred kraj života pogoršalo. O ovoj temi preneseni su hadisi i od Ammara, Ebu Musaa i Enesa.

٨٦. بَاب مَا جَاءَ فِي كَرَاهِيَةِ الْحَرِيرِ وَالدِّيبَاجِ *

٢٩٨٣. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ أَخْبَرَنَا إِسْحَقُ بْنُ يُوسُفَ الْأَزْرَقُ حدثني عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ أَبِي سُلَيْمَانَ حَدَّثَنِي مَوْلَى أَسْمَاءَ عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: سَمِعْتُ عُمَرَ يَذْكُرُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **مَنْ لَبِسَ الْحَرِيرَ فِي الدُّنْيَا لَمْ يَلْبَسْهُ فِي الْآخِرَةِ**. وَفِي الْبَاب عَنْ عَلِيٍّ وَحُذَيْفَةَ وَأَنَسٍ وَغَيْرِ وَاحِدٍ. وَقَدْ ذَكَرْنَاهُ فِي كِتَابِ اللِّبَاسِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. قَدْ رُوِيَ مِنْ غَيْرِ وَجْهٍ عَنْ عُمَرَ. ومَوْلَى أَسْمَاءَ

El-Buhari i Muslim u *Sahihima* bilježe od Enesa da je Abdur-Rahman b. Avf došao Allahovu Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, a kod njega se osjećao miris šafrana. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ga upita o tome, a on mu reče da se oženio i da se zbog toga njime naparfemisao. Allahov Poslanik mu ništa nije na to odgovorio." El-Buhari je pomirio ovaj i hadise u kojima se zabranjuje upotreba šafrana muškarcima tako što je ustvrdio da je Allah, dž.š, dozvolio upotrebu šafrana muškarcima u slučaju ženidbe, a zabranio u svim drugim prilikama. Abdur-Rahman el-Mubarekfori, pak, smatra da se zabrana upotrebe šafrana muškarcima odnosi samo kada su u ihramu, a da im je dozvoljena u svim drugim prilikama.

[1056] Bilježe ga u *El-Kutubus-sitte* svi osim Ibn Madžea.

[1057] Bilježi ga i El-Nesai u *Sunenu.*

بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ اسْمُهُ عَبْدُ اللَّهِ وَيُكْنَى أَبَا عَمْرٍ. وَقَدْ رَوَى عَنْهُ عَطَاءُ بْنُ أَبِي رَبَاحٍ وَعَمْرُو بْنُ دِينَارٍ *

86. O pokuđenoti nošenja svile i brokata

2983. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Obavijestio nas je Ishak b. Jusuf el-Ezrek; kaže: Ispričao mi je Abdul-Melik b. Ebu Sulejman; kaže: Ispričao mi je Esmin štićenik prenijevši od Ibn Omera, koji je kazao: Čuo sam Omera kada je spomenuo da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Ko bude nosio svilu na ovome svijetu, neće je nositi na budućem."**[1058]

O ovoj temi preneseni su hadisi i od Alije, Huzejfea, Enesa i drugih ashaba. Spomenuli smo ih u poglavlju o oblačenju. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1059] Prenesen je sa više seneda od Omera. Štićeniku Esme bint Ebu Bekr es-Siddik ime je Abdullah[1060], a nadimak po djetetu, Ebu Omer. Od njega su hadise prenijeli Ata b. Rebah i Amr b. Dinar.

٨٧. باب منه

٢٩٨٤. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا اللَّيْثُ عَنِ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنِ الْمِسْوَرِ بْنِ مَخْرَمَةَ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَسَمَ أَقْبِيَةً وَلَمْ يُعْطِ مَخْرَمَةَ شَيْئًا. فَقَالَ مَخْرَمَةُ: يَا بُنَيَّ انْطَلِقْ بِنَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُمَّ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: فَانْطَلَقْتُ مَعَهُ. قَالَ: ادْخُلْ فَادْعُهُ لِي. فَدَعَوْتُهُ لَهُ فَخَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعَلَيْهِ قَبَاءٌ مِنْهَا. فَقَالَ: خَبَأْتُ لَكَ هَذَا. قَالَ: فَنَظَرَ إِلَيْهِ فَقَالَ: رَضِيَ مَخْرَمَةُ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَابْنُ أَبِي مُلَيْكَةَ اسْمُهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ *

[1058] Po mišljenju Ševkanija, ovo ukazuje na to da takve osoba neće ni ući u Džennet, imajući u vidu da je Uzvišeni Allah rekao za stanovnike Dženneta da će njihova odjeća biti od svile. Uzvišeni Allah u suri *El-Hadždž* u 23. ajetu kaže: "A one koji budu vjerovali i dobra djela činili - Allah će sigurno uvesti u džennetske bašče, kroz koje će rijeke teći, u njima će se narukvicama od zlata i biserom kititi, a odjeća će im svilena biti." Bilježe El-Nesai u *Sunenu* od Ibn Omera da je kazao: "Tako mi Allaha (onaj ko bude nosio svilu na ovome svijetu) neće ući u Džennet." Pri tome je spomenuo navedeni ajet.

[1059] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima.*

[1060] Abdullah b. Kejsan et-Tejmi Ebu Omer el-Medeni, štićenik Esme bint Ebu Bekr es-Siddik, pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je trećoj generaciji.

87. O istoj temi

2984. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Lejs prenijevši od Ibn Ebu Mulejkea, a on od Misvera b. Mahremea: **"Jednom prilikom je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dijelio ogrtače.**[1061] **Tom prilikom Mahremeu nije ništa dao. Mahreme reče: Sinko, pođi sa mnom Allahovu Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem.**[1062] **Pošao sam s njim** (i pošto stigosmo), **reče: Uđi i pozovi mi ga! Ja** (uđoh) **i pozvah ga. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, iziđe, a na njemu bijaše jedan od onih** (ogrtača). **Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "Odabrao sam ti ovaj." Mahreme ga pogleda, veli Misver, i reče: Zadovoljan je Mahreme."**

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1063] Ibn Ebu Mulejke se zvao Abdullah b. Ubejdullah b. Ebu Mulejke.

٨٨. بَاب مَا جَاءَ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ أَنْ يَرَى أَثَرَ نِعْمَتِهِ عَلَى عَبْدِهِ *

٢٩٨٥. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الزَّعْفَرَانِيُّ أَخْبَرَنَا عَفَّانُ بْنُ مُسْلِمٍ أَخْبَرَنَا هَمَّامٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ أَنْ يَرَى أَثَرَ نِعْمَتِهِ عَلَى عَبْدِهِ. وَفِي الْبَاب عَنْ أَبِي الْأَحْوَصِ عَنْ أَبِيهِ وَعِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ وَابْنِ مَسْعُودٍ هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ *

88. Allah voli da vidi znak Svoje blagodati na Svome robu

2985. ISPRIČAO NAM JE Hasan b. Muhammed ez-Za'ferani; kaže: Obavijestio nas je Affan b. Muslim; kaže: Nas je obavijestio Hemmam[1064] prenijevši od Katadea, on od Amra b. Šuajba, on od svoga oca, a on od njegova djeda, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve

[1061] U predaji koju prenosi Hammad b. Seleme stoji. "Jednom prilikom su Vjeovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, na poklon dati ogrtači od brokata pa ih je podijelio ashabima..."
[1062] U Hatimovoj predaji stoji da je rekao: "Sinko, pođimo Allahovu Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, možda i nama nešto da..."
[1063] Bilježe ga u *El-Kutubus-sitte* svi osim Ibn Madžea.
[1064] Hemmam b. Jahja b. Dinar el-Avzi Ebu Abdullah, neki vele Ebu Bekr el-Basri, pouzdan je prenosilac hadisa koji je ponekad prilikom prenošenja hadisa pravio previde. Pripadao je sedmoj generaciji. Umro je 165. godine po Hidžri.

sellem, rekao: **"Allah, uistinu, voli da se znak Njegove blagodati vidi na Njegovu robu."**[1065]

O ovoj temi prenijeli su hadise i Ebu Ahves, od svoga oca, Imran b. Husajn i Ibn Mes'ud. Ovaj hadis je hasenun.[1066]

٨٩. بَاب مَا جَاءَ فِي الْخُفِّ الْأَسْوَدِ *

٢٩٨٦. حَدَّثَنَا هَنَّادٌ أَخْبَرَنَا وَكِيعٌ عَنْ دَلْهَمِ بْنِ صَالِحٍ عَنْ حُجَيْرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ ابْنِ بُرَيْدَةَ عَنْ أَبِيهِ: **أَنَّ النَّجَاشِيَّ أَهْدَى إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خُفَّيْنِ أَسْوَدَيْنِ سَاذَجَيْنِ. فَلَبِسَهُمَا ثُمَّ تَوَضَّأَ وَمَسَحَ عَلَيْهِمَا.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ. إِنَّمَا نَعْرِفُهُ مِنْ حَدِيثِ دَلْهَمٍ. وَ رَوَاهُ مُحَمَّدُ بْنُ رَبِيعَةَ عَنْ دَلْهَمٍ *

89. O crnim cipelama

2986. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Obavijestio nas je Veki' prenijevši od Delhema b. Saliha[1067], on od Hudžejra b. Abdullaha, on od Ibn Burejdea, a on od svoga oca: **"Negus je Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, poklonio jednobojne crne cipele. On ih obu i po njima činjaše mesh prilikom uzimanja abdesta."**[1068]

Ovaj hadis je hasenun.[1069] Poznat nam je samo preko Delhema. Prenio ga je i Muhammed b. Rebi'a od Delhema.

٩٠. بَاب مَا جَاءَ فِي النَّهْيِ عَنْ نَتْفِ الشَّيْبِ *

٢٩٨٧. حَدَّثَنَا هَارُونُ بْنُ إِسْحَقَ الْهَمْدَانِيُّ أَخْبَرَنَا عَبْدَةُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَقَ عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ: **أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ نَتْفِ الشَّيْبِ وَقَالَ: إِنَّهُ نُورُ الْمُسْلِمِ.**

[1065] Ovo, po mišljenju El-Mubarekforija, znači da bi se osoba kojoj Uzvišeni Allah podari imetak trebala lijepo oblačiti i na taj način istaknuti blagodat koju joj je Allah, dž.š, podario. Dakle, Uzvišeni Allah voli kada se neko lijepo obuče.

[1066] Bilježi ga i Hakim u *Mustedreku.*

[1067] Delhem b. Salih el-Kindi el-Kufi slab je prenosilac hadisa. Pripadao je šestoj generaciji.

[1068] Bilježi Ibn Hibban u *Sahihu* preko Hejsema b. Adija od Delhema da je negus Allahovu Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, napisao sljedeće: "Šaljem ti Habibu, kćerku Ebu Sufjanovu, ženu iz tvog plemena i tvoje vjere, da je uzmeš za ženu i poklanjam ti kompletnu odjeću: košulju, gaće, ogrtač i jednobojne cipele. Kada je poklon stigao, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je po cipelama činio mesh prilikom uzimanja abdesta."

[1069] Bilježi ga i Ibn Madže u *Sunenu.*

هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ. قَدْ رُوِيَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَارِثِ وَغَيْرِ وَاحِدٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ *

90. O zabrani čupanja sijedih dlaka

2987. ISPRIČAO NAM JE Harun b. Ishak el-Hemdani; kaže: Obavijestio nas je Abde[1070] prenijevši od Muhammeda b. Ishaka[1071], on od Amra b. Šuajba, on od svoga oca, a on od svoga djeda: **"Zabranio je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, čupanje sijedih dlaka** (iz kose i iz brade) **i kazao da su one svjetlo muslimana."**[1072]

Ovaj hadis je hasenun.[1073] Prenijeli su ga i Abdur-Rahman b. Haris i drugi od Amra b. Šuajba, on od svoga oca, a on od svoga djeda.

٩١. بَاب أَنَّ الْمُسْتَشَارَ مُؤْتَمَنٌ *

٢٩٨٨. حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ أَخْبَرَنَا وَكِيعٌ عَنْ دَاوُدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنِ ابْنِ جُدْعَانَ عَنْ جَدَّتِهِ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **الْمُسْتَشَارُ مُؤْتَمَنٌ**. وَفِي الْبَاب عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ وَأَبِي هُرَيْرَةَ وَابْنِ عُمَرَ. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ أُمِّ سَلَمَةَ *

٢٩٨٩. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا شَيْبَانُ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ عُمَيْرٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **الْمُسْتَشَارُ مُؤْتَمَنٌ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ. قَدْ رَوَى غَيْرُ وَاحِدٍ عَنْ شَيْبَانَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ النَّحْوِيِّ. وَشَيْبَانُ هُوَ صَاحِبُ كِتَابٍ, وَهُوَ صَحِيحُ الْحَدِيثِ, وَيُكْنَى أَبَا مُعَاوِيَةَ.

٢٩٩٠. حَدَّثَنَا عَبْدُ الْجَبَّارِ بْنُ الْعَلَاءِ الْعَطَّارُ عَنْ سُفْيَانَ بْنِ عُيَيْنَةَ قَالَ: قَالَ عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ عُمَيْرٍ: **إِنِّي لَأُحَدِّثُ الْحَدِيثَ فَمَا أَخْرِمُ مِنْهُ حَرْفًا** *

[1070] Abde b. Sulejman el-Kilabi Ebu Muhammed el-Kufi, neki vele da mu je ime Abdur-Rahman. Pouzdan je i siguran prenosilac hadisa. Pripadao je osmoj generaciji. Umro je 187. godine po Hidžri.

[1071] Muhammed b. Ishak b. Jesar Ebu Bekr el-Matlebi iskren je prenosilac ali je, po mišljenju nekih učenjaka, bio sklon obmanama. Autor je djela *El-Megazi*. Sumnja se da je protežirao šiizam i kaderizam. Pripadao je petoj generaciji. Umro je 150. godine po Hidžri.

[1072] Sijede dlake kod ljudi javljaju se u njhovoj poznoj dobi, kada su zreli, kada njhovi prohtjevi i strasti počinju stagnirati i kada se ljudi više orijentišu na činjenje dobrih djela i rad za budući svijet. Zbog toga Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, veli da su sijede vlasi svijetlo muslimana jer se javljaju u vrijeme njihove imanske zrelosti. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranjuje čupanje sijedih dlaka, a dozvoljava njihovo knivenje i bojenje.

[1073] Bilježe ga i Ebu Davud, El-Nesai i Ibn Madže u *Sunenima*.

91. O tome da savjetnik mora biti povjerljiv

2988. ISPRIČAO NAM JE Ebu Kurejb; kaže: Obavijestio nas je Veki' prenijevši od Davuda b. Ebu Abdullaha[1074], on od Ibn Džud'ana, on od svoje nane, a ona od Ummu Seleme, koja je kazala da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Savjetnik mora biti povjerljiv."**

O ovoj temi preneseni su hadisi i od Ibn Mes'uda, Ebu Hurejrea i Ibn Omera. Ovaj hadis Ummu Seleme je garibun.[1075]

2989. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Obavijestio nas je Hasan b. Musa; kaže: Nas je obavijestio Šejban prenijevši od Abdul-Melika b. Umejra, on od Ebu Selemea b. Abdur-Rahmana, a on od Ebu Hurejrea, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Savjetnik mora biti povjerljiv."**

Ovaj hadis su mnogi prenijeli od Šejbana b. Abdur-Rahmana en-Nahvija.[1076] Šejban je autor zbirke vjerodostojnih hadisa. Nadimak mu je Ebu Muavija.

2990. ISPRIČAO NAM JE Abdul-Džebbar b. Ala el-Attar prenijevši od Sufjana b. Ujejnea, koji je kazao da je Abdul-Melik b. Umejr rekao: **Ja** (doslovno) **pričam hadise i ne ispuštam ni slova.**

٩٢. بَاب مَا جَاءَ فِي الشُّؤْمِ *

٢٩٩١. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَالِمٍ وَحَمْزَةَ ابْنَيْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ أَبِيهِمَا: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **الشُّؤْمُ فِي ثَلَاثَةٍ: فِي الْمَرْأَةِ وَالْمَسْكَنِ وَالدَّابَّةِ.** هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ. وَبَعْضُ أَصْحَابِ الزُّهْرِيِّ لَا يَذْكُرُونَ فِيهِ عَنْ حَمْزَةَ, إِنَّمَا يَقُولُونَ: عَنْ سَالِمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. وَهَكَذَا رَوَى لَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ هَذَا الْحَدِيثَ عَنْ سُفْيَانَ بْنِ عُيَيْنَةَ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَالِمٍ وَحَمْزَةَ ابْنَيْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ أَبِيهِمَا عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهم عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

٢٩٩٢. وحَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ المخزومي أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَالِمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِنَحْوِهِ, **وَلَمْ يَذْكُرْ فِيهِ سَعِيدُ ابْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ حَمْزَةَ.** وَرِوَايَةُ سَعِيدٍ أَصَحُّ لِأَنَّ عَلِيَّ بْنَ الْمَدِينِيِّ وَالْحُمَيْدِيَّ رَوَيَا عَنْ سُفْيَانَ ولَمْ يَرْوِ لَنَا الزُّهْرِيُّ هَذَا الْحَدِيثَ إِلَّا عَنْ سَالِمٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ. وَرَوَى مَالِكٌ بن أنس هَذَا الْحَدِيثَ عَنِ الزُّهْرِيِّ وَقَالَ عَنْ سَالِمٍ وَحَمْزَةَ ابْنَيْ عَبْدِ اللَّهِ

[1074] Davud b. Ebu Abdullah , štićenik plemena Benu Hašim, prenosilac je hadisa koji zadovoljava (makbul). Pripadao je sedmoj generaciji.

[1075] Bilježi ga i El-Buhari u djelu *El-Edebul-mufred*. U senedu ovog hadisa je nana Ibn Džed'ana čije pravo stanje nije dovoljno poznato.

[1076] Bilježe ga i El-Nesai i Ibn Madže u *Sunenima*.

بْنِ عُمَرَ عَنْ أَبِيهِمَا. وَفِي الْبَاب عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ وَعَائِشَةَ وَأَنَسٍ. وَقَدْ رُوِيَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ: إِنْ كَانَ الشُّؤْمُ فِي شَيْءٍ فَفِي الْمَرْأَةِ وَالدَّابَّةِ وَالْمَسْكَنِ * وَقَدْ رُوِيَ عَنْ حَكِيمِ بْنِ مُعَاوِيَةَ قَالَ: سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: لَا شُؤْمَ وَقَدْ يَكُونُ الْيُمْنُ فِي الدَّارِ وَالْمَرْأَةِ وَالْفَرَسِ.

٢٩٩٣. حَدَّثَنَا بِذَلِكَ عَلِيُّ بْنُ حُجْرٍ أَخْبَرَنَا إِسْمَعِيلُ بْنُ عَيَّاشٍ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ سُلَيْمٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ جَابِرٍ الطَّائِيِّ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ حَكِيمٍ عَنْ عَمِّهِ حَكِيمِ بْنِ مُعَاوِيَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ **بِهَذَا***

92. O fatalnosti

2991. ISPRIČAO NAM JE Ibn Ebu Omer; kaže: Obavijestio nas je Sufjan prenijevši od Zuhrija, on od Salima i Hamze[1077] Ibn Omerovih sinova, a njih dvojica od svoga oca da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: "**Fatalnost može biti** (pri izboru) **jednog od troje: žena, stan i životinja.**"[1078]

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1079] Neki Zuhrijevi učenici u njegovu senedu nisu spomenuli: od Hamze, nego su samo kazali: od Salima, on od svoga oca, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Tako nam je ovaj hadis prenio i Ibn Ebu Omer od Sufjana b. Ujejnea, on od Zuhrija, on od Salima i Hamze sinova Abdullaha b. Omera, njih dvojica od svoga oca, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

2992. ISPRIČAO NAM JE Seid b. Abdur-Rahman el-Mahzumi; kaže: Obavijestio nas je Sufjan prenijevši od Zuhrija, on od Salima, on od svoga oca, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, **slično prethodnom hadisu**, s tim što u njegovu senedu nije spomenuo da je Seid b. Abdur-Rahman prenio od Hamze. Seidova predaja je pouzdanija jer su je prenijeli i Ali b. Medini i El-Humejdi od Sufjana. Zuhri nam je, pak, ovaj hadis prenio isključivo od Salima, a on od Ibn Omera. I Malik b. Enes je ovaj hadis prenio od Zuhrija i kazao: on od Salima i Hamze sinova Abdullaha b. Omera, a njih dvojica od svog oca.

Prenesen je ovaj hadis i od Sehla b. Sa'da, Aiše i Enesa. Preneseno je da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: "Ako ima fatalnosti

---

1077 Hamza b. Abdullah b. Omer b. Hattab rođeni je brat Salimov. Kao prenosilac hadisa je pouzdan. Pripadao je trećoj generaciji.

1078 Fatalnost pri kupovini kuće može biti u tome da čovjek kupi kuću gdje su loše komšije pa da sa njima ima belaja; fatalnost prilikom izbora žene ogleda se u tome da čovjek odabere ženu koja je sklona svađama i belajima, dok je fatalnost prilikom izbora jahalice u tome, ukoliko izabere jahalicu koja hoće ugristi ili udariti, pa da čovjek zbog toga ima neprijatnosti. U našim uvjetima se ovo može odnositi i na izbor prijevoznog sredstva.

1079 Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima*.

(pri izboru) nečega, onda je ima (pri izboru) žene, jahalice i stana." Prenio je Hakim b. Muavija i kazao: Čuo sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kada je rekao: "Nema fatalnosti ni u čemu dok sreća može biti (prilikom izbora) kuće, žene i konja."

2993. TAKO NAM JE ISPRIČAO Ali b. Hudžr; kaže: Obavijestio nas je Ismail b. Ajjaš prenijevši od Sulejmana b. Sulejma[1080], on od Jahjaa b. Džabira et-Taija, on od Muavije b. Hakima, on od svoga amidže Hakima b. Muavije, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, **prethodni hadis.**

٩٣. بَاب مَا جَاءَ لَا يَتَنَاجَى اثْنَانِ دُونَ ثَالِث *

٢٩٩٤. حَدَّثَنَا هَنَّادٌ أَخْبَرَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنِ الْأَعْمَشِ. و حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ شَقِيقٍ عَنْ عَبْدِ اللَّه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ: **إِذَا كُنْتُمْ ثَلَاثَةً فَلَا يَتَنَاجَى اثْنَانِ دُونَ صَاحِبِهِمَا**. و قَالَ سُفْيَانُ فِي حَدِيثِه: لَا يَتَنَاجَى اثْنَانِ دُونَ الثَّالِث فَإِنَّ ذَلِكَ يُحْزِنُهُ. هَـذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ رُوِيَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ: لَا يَتَنَاجَى اثْنَانِ دُونَ وَاحِد فَإِنَّ ذَلِكَ يُؤْذِي الْمُؤْمِنَ وَاللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ يَكْرَهُ أَذَى الْمُؤْمِنِ. وَفِي الْبَاب عَنْ ابْنِ عُمَرَ وَأَبِي هُرَيْرَةَ وَابْنِ عَبَّاسٍ *

93. O tome da dvije osobe ne šapuću u društvu treće

2994. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Obavijestio nas je Ebu Muavija prenijevši od A'meša. Ispričao nam je Ibn Ebu Omer; kaže: Obavijestio nas je Sufjan prenijevši od A'meša, on od Šekika[1081], a on od Abdullaha,[1082] koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "**Ako vas** (u društvu) **budu trojica, neka dvojica ne šapuću u prisustvu trećeg.**" Sufjan je u hadisu kojeg je on prenio kazao: Neka ne šapću dvojica u prisustvu trećeg jer bi ga to ražalostilo.[1083]

[1080] Sulejman b. Sulejm el-Kinani eš-Šami bio je kadija u Himsu. Bio je pouzadan prenosilac hadisa i pobožan čovjek. Pripadao je sedmoj generaciji.

[1081] Šekik b. Seleme el-Esedi Ebu Vail el-Kufi pouzdan je prenosilac hadisa. On je muhadrem, osoba koja je živjela u Vjerovjesnikovo, sallallahu alejhi ve sellem, vrijeme ali se sa njim nije susrela. Umro je za vrijeme hilafeta Omera b. Abdul-Aziza u stotoj godini života.

[1082] Abdullah b. Mesud.

[1083] Nevevi smatra da je ovaj hadis jasan dokaz da je zabranjeno dvojici da šapuću u prisustvu trećeg ili, pak, cijeloj skupini, ukoliko izoluju jednu osobu. Po njegovu mišljenju, to bi bilo dopušteno ukoliko bi im to ona dozvolila. To je, po mišljenju većine učenjaka, zabranjeno i kod kuće i na putu i u svakoj prilici. Neki, pak, smatraju da se ova

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1084] Preneseno je od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je (i ovo) kazao: "Neka ne šapuću dvojica (isključivši) trećeg jer bi to uvrijedilo vjernika, a Allah prezire vrijeđanje vjernika." O ovoj temi preneseni su hadisi i od Ibn Omera, Ebu Hurejrea i Ibn Abbasa.

٩٤. بَاب مَا جَاءَ فِي الْعِدَةِ *

٢٩٩٥. حَدَّثَنَا وَاصِلُ بْنُ عَبْدِ الْأَعْلَى الْكُوفِيُّ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ فُضَيْلٍ عَنْ إِسْمَعِيلَ بْنِ أَبِي خَالِدٍ عَنْ أَبِي جُحَيْفَةَ قَالَ: رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَبْيَضَ قَدْ شَابَ. وَكَانَ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ يُشْبِهُهُ. وَأَمَرَ لَنَا بِثَلَاثَةَ عَشَرَ قَلُوصًا فَذَهَبْنَا نَقْبِضُهَا فَأَتَانَا مَوْتُهُ فَلَمْ يُعْطُونَا شَيْئًا. فَلَمَّا قَامَ أَبُو بَكْرٍ قَالَ: مَنْ كَانَتْ لَهُ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عِدَةٌ فَلْيَجِئْ. فَقُمْتُ إِلَيْهِ فَأَخْبَرْتُهُ فَأَمَرَ لَنَا بِهَا. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ. وَقَدْ رَوَى مَرْوَانُ بْنُ مُعَاوِيَةَ هَذَا الْحَدِيثَ بِإِسْنَادٍ لَهُ عَنْ أَبِي جُحَيْفَةَ نَحْوَ هَذَا. وَقَدْ رَوَى غَيْرُ وَاحِدٍ عَنْ إِسْمَعِيلَ بْنِ أَبِي خَالِدٍ عَنْ أَبِي جُحَيْفَةَ قَالَ: رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَانَ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ يُشْبِهُهُ. وَلَمْ يَزِيدُوا عَلَى هَذَا *

٢٩٩٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ إِسْمَعِيلَ بْنِ أَبِي خَالِدٍ أَخْبَرَنَا أَبُو جُحَيْفَةَ قَالَ: رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَانَ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ يُشْبِهُهُ. وَهَكَذَا رَوَى غَيْرُ وَاحِدٍ عَنْ إِسْمَعِيلَ بْنِ أَبِي خَالِدٍ نَحْوَ هَذَا. وَفِي الْبَابِ عَنْ جَابِرٍ وَأَبُو جُحَيْفَةَ وَهْبٌ السُّوَائِيُّ *

94. O obećanju

2995. ISPRIČAO NAM JE Vasil b. Abdul-A'la el-Kufi; kaže: Obavijestio nas je Muhammed b. Fudajl prenijevši od Ismaila b. Ebu Halida, a on da je Ebu Džuhajfe[1085] kazao: **"Vidio sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, bio je bijelog tena i prosijed, a**

---

zabrana odnosi samo na putovanje. Ona, po njihovu mišljenju, ne važi kod kuće. Ukoliko u društvu budu četverica pa dvojica šapuću u prisustvu druge dvojice, po mišljenju većine učenjaka, to ne smeta. Munafici su namjerno šaputali u društvu vjernika kako bi ih rastužili.

[1084] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, El-Buhari i Muslim u *Sahihima*, te Ebu Davud i Ibn Madže u *sunenima*.

[1085] Ebu Džuhajfe Vehb b. Abdullah es-Suvai poznati je ashab. Umro je 74. godine po Hidžri. On je bio iz plemena Suvaea b. Amira b. Sa'saa. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je naredio da se njemu i grupi ljudi iz njegova plemena da trinaest mladih kamila iz imovine zekjata.

Hasan b. Ali je ličio na njega.[1086] **Naredio je da nam se da trinaest mladih kamila i mi krenusmo da ih preuzmemo. Pošto stiže vijest o njegovoj smrti, prije nego li ih preuzesmo, ne dadoše nam ništa. Pošto se Ebu Bekr** (nakon što bi izabran za halifu) **obrati prisutnim** (u svom govoru on između ostalog i ovo) **reče: Ako je kome Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nešto obećao, neka dođe. Ustadoh i obavijestih ga, a on naredi te nam se** (kamile) **dadoše."**

Ovaj hadis je hasenun. Mervan b. Muavija je ovaj hadis prenio sa senedom od Ebu Džuhajfea u sličnom značenju. Mnogi su prenijeli od Ismaila b. Ebu Halida, a on da je Ebu Džuhajfe, kazao: Vidio sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a Hasan b. Ali je ličio na njega, ne dodavši poslije ovoga ništa.

2996. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Obavijestio nas je Jahja b. Seid prenijevši od Ismaila b. Ebu Halida koji je kazao: Obavijestio nas je Ebu Džuhajfa i kazao: **"Vidio sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem; Hasan b. Ali je ličio na njega."**

Slično ovome mnogi su prenijeli od Ismaila b. Ebu Halida. O ovoj temi prenijeli su hadise i Džabir i Ebu Džuhajfe Vehb es-Suvai.

٩٥. بَاب مَا جَاءَ فِي فِدَاكَ أَبِي وَأُمِّي *

٢٩٩٧. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعِيدٍ الْجَوْهَرِيُّ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ عَلِيٍّ قَالَ: **مَا سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَمَعَ أَبَوَيْهِ لِأَحَدٍ غَيْرَ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ** *

٢٩٩٨. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ الصَّبَّاحِ الْبَزَّارُ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنِ ابْنِ جُدْعَانَ وَيَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ سَمِعَا سَعِيدَ بْنَ الْمُسَيَّبِ يَقُولُ: قَالَ عَلِيٌّ: **مَا جَمَعَ رَسُولُ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَبَاهُ وَأُمَّهُ لِأَحَدٍ إِلَّا لِسَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ. قَالَ لَهُ يَوْمَ أُحُدٍ: ارْمِ فِدَاكَ أَبِي وَأُمِّي. وَقَالَ لَهُ: ارْمِ أَيُّهَا الْغُلَامُ الْحَزَوَّرُ**. وَفِي الْبَاب عَنْ الزُّبَيْرِ وَجَابِرٍ . هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ رُوِيَ مِنْ غَيْرِ وَجْهٍ عَنْ عَلِيٍّ. وَقَدْ رَوَى غَيْرُ وَاحِدٍ هَذَا الْحَدِيثَ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ قَالَ: جَمَعَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَبَوَيْهِ يَوْمَ أُحُدٍ *

[1086] Et-Tirmizi je, sa senedom, u poglavlju: *O vrlinama* zabilježio od Alije da je kazao: U gornjem dijelu tijela, prsima i glavi Hasan je ličio na Allahova Poslanika, a Husejn je na njega ličio u donjem dijelu tijela.

٢٩٩٩. حَدَّثَنَا بِذَلِكَ قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا اللَّيْثُ بْنُ سَعْدٍ وَعَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ قَالَ: **جَمَعَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَبَوَيْهِ يَوْمَ أُحُدٍ**. وَهَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *و كلا الحديثين صحيح.

95. O riječima: Ti si mi umjesto oca i majke

2997. ISPRIČAO NAM JE Ibrahim b. Seid el-Dževheri; kaže: Obavijestio nas je Sufjan b. Ujejne prenijevši od Jahjaa b. Seida, on od Seida b. Musejjeba, a on da je Alija kazao: **"Nisam čuo da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ikome rekao: Ti si mi umjesto oca i majke, osim Sa'du b. Ebu Vekkasu."**[1087]

2998. OBAVIJESTIO NAS JE Hasan b. Sabbah el-Bezzar; kaže: Nas je obavijestio Sufjan prenijevši od Ibn Džud'ana[1088] i Jahjaa b. Seida da su čuli Seida b. Musejjeba kada veli da je Alija kazao: **"Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije nikome rekao: Ti si mi umjesto oca i majke, osim Sa'du b. Ebu Vekkasu. Na dan Bitke na Uhudu mu reče: "Udri, ti si mi umjesto oca i majke, udri** (ih), **porasli dječače!"**

O ovoj temi preneseni su hadisi i od Zubejra i Džabira. Ovaj hadis je hasenun- sahihun.[1089] Prenesen je sa više seneda od Alije. Mnogi su ovaj hadis prenijeli od Jahjaa b. Seida, on od Seida b. Musejjeba, a on da je Sa'd b. Ebu Vekkas kazao: "Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, mi je, na Dan Uhuda, rekao: Ti si mi umjesto oca i majke."

2999. TAKO NAM JE ISPRIČAO Kutejbe b. Seid; kaže: Obavijestili su nas Lejs b. Sa'd i Abdul-Aziz b. Muhammed prenijevši od Jahjaa b. Seida, on od Seida b. Musejjeba, a on od Sa'da b. Ebu Vekkasa, koji je kazao: **"Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, mi je, na Dan**

[1087] Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, često je imao običaj da nekome rekne: Ti si mi umjesto oca, ili da rekne: Ti si mi umjesto majke. Međutim, rijetki su oni kojima je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem rekao da mu je umjesto oba roditelja. To je učinio Sa'du b. Ebu Vekkasu za vrijeme Bitke na Uhudu, rekavši mu: Udri, ti si mi umjesto i oca i majke, i Zubejru za vrijeme Bitke na Hendeku, kako bilježe El-Buhari i Muslim. Njih dvojica u *Sahihima* bilježe od Zubejra, koji je rekao: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, (nakon bitke na Hendeku) reče: "Ko bi otišao do plemena Benu Kurejza da mi izvidi situaciju?" Ja sam otišao i kad sam se vratio on, (zadovoljan) reče: "Ti si mi umjesto i oca i majke."

[1088] Ali b. Zejd b. Abdullah b. Zuhejr b. Abdullah b. Džud'an et-Tejmi el-Basri porijeklom je iz Hidžaza. Kao prenosilac hadisa je slab, pripadao je četvrtoj generaciji.

[1089] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima.*

Uhuda, reko: Ti si mi umjesto oca i majke." Ovaj hadis je hasenun-sahihun, a i oba hadisa su vjerodostojna.[1090]

٩٦. باب مَا جَاءَ فِي يَا بُنَيَّ *

٣٠٠٠. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ أَبِي الشَّوَارِبِ أَخْبَرَنَا أَبُو عَوَانَةَ أَخْبَرَنَا أَبُو عُثْمَانَ شَيْخٌ لَهُ عَنْ أَنَسٍ: **أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَهُ: يَا بُنَيَّ**. وَفِي الْبَاب عَنْ الْمُغِيرَةِ وَعُمَرَ بْنِ أَبِي سَلَمَةَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. وَقَدْ رُوِيَ مِنْ غَيْرِ هَذَا الْوَجْهِ عَنْ أَنَسٍ. وَأَبُو عُثْمَانَ هَذَا شَيْخٌ ثِقَةٌ, وَهُوَ الْجَعْدُ بْنُ عُثْمَانَ, وَيُقَالُ ابْنُ دِينَارٍ وَهُوَ بَصْرِيٌّ. وَقَدْ رَوَى عَنْهُ يُونُسُ بْنُ عُبَيْدٍ وَشُعْبَةُ وَغَيْرُ وَاحِدٍ مِنَ الْأَئِمَّةِ *

96. O tome da se nekome kaže: Sinko moj

3000. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Abdul-Melik b. Ebu Ševarib; kaže: Obavijestio nas je Ebu Avane; kaže: Nas je obavijestio Ebu Osman[1091], njegov učitelj prenijevši od Enesa: **da mu je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, govorio sinko moj."**[1092]

O ovoj temi preneseni su hadisi i od Mugirea, Omera i Ebu Selemea. Ovaj hadis je sa ovim senedom hasenun-sahihun-garibun.[1093] Prenesen je i sa drugim senedima od Enesa. Ebu Osman, ovaj šejh, pouzdan je. Zvao se Dža'd b. Osman, neki vele: Ibn Dinar. On je Basrijac. Od njega su hadise prenijeli Junus b. Ubejd, Šu'be i drugi imami.

٩٧. بَاب مَا جَاءَ فِي تَعْجِيلِ اسْمِ الْمَوْلُودِ *

٣٠٠١. حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّه بْنُ سَعْدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ سَعْدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ حَدَّثَنِي عَمِّي يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ سَعْدٍ أَخْبَرَنَا شَرِيكٌ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَقَ عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ: **أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَرَ بِتَسْمِيَةِ الْمَوْلُودِ يَوْمَ سَابِعِهِ, وَوَضْعِ الْأَذَى عَنْهُ وَالْعَقِّ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ *

[1090] Tj. hadis koji je prenio Jahja b. Seid od Seida b. Musejjeba, a on od Alije, i hadis koji je prenio Seid b. Musejjeb od Sa'da b. Ebu Vekkasa.

[1091] Ebu Osman Dža'd b. Dinar el-Ješkeri es-Sajrafi el-Basri pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je četvrtoj generaciji.

[1092] Ovaj hadis ukazuje da nam je dozvoljeno mlađem od sebe, ko nam nije sin, da kažemo: Sinko moj, Sine moj i sl; kao što nam je dozvoljeno da nekome ko je od nas mlađi ili stariji ili, pak, istih godina, kažemo: Brate moj.

[1093] Bilježi ga i Muslim u *Sahihu*.

97. Žurba sa nadijevanjem imena novorođenčetu

3001. ISPRIČAO NAM JE Ubejdullah b. Sa'd b. Ibrahim b. Sa'd b. Ibrahim b. Abdur-Rahman b. Avf[1094]; kaže: Ispričao mi je moj amidža Jakub b. Ibrahim b. Sa'd; kaže: Obavijestio nas je Šerik prenijevši od Muhammeda b. Ishaka, on od Amra b. Šuajba, on od svoga oca, a on od svoga djeda: **"Naredio je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, da se novorođenčetu nadije ime, otkloni** (od kose) **ono što mu smeta i zakolje kurban sedmi dan."**[1095] Ovaj hadis je hasenun-garibun.

٩٨. بَاب مَا جَاءَ مَا يُسْتَحَبُّ مِنَ الْأَسْمَاءِ *

٣٠٠٢. حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ الْأَسْوَدِ أَبُو عَمْرٍو الْوَرَّاقُ الْبَصْرِيُّ أَخْبَرَنَا مُعَمَّرُ بْنُ سُلَيْمَانَ الرَّقِّيُّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ صَالِحٍ الزنجي عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: أَحَبُّ الْأَسْمَاءِ إِلَى اللَّهِ, عَبْدُ اللَّهِ وَعَبْدُ الرَّحْمَنِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ *

98. Koja je imena lijepo nadijevati

3002. ISPRIČAO NAM JE Abdur-Rahman b. Esved Ebu Amr el-Verraku el-Basri[1096]; kaže: Obavijestio nas je Mamer b. Sulejman er-Rekki prenijevši od Ali b. Saliha ez-Zendžija, on od Abdullaha b. Osmana, on od Nafi'a, on od Ibn Omera, a on da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"Allahu su najdraža imena Abdullah i Abdur-Rahman."**[1097] Ovaj hadis je, sa ovim senedom, hasenun-garibun.[1098]

[1094] Ubejdullah b. Sa-d b. Ibrahim b. Sa-d b. Ibrahim b. Abdur-Rahman b. Avf Ebu Fadl el-Bagdadi pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je jedanaestoj generaciji. Bio je kadija u Isfehanu.

[1095] Opširnije o ovome vidi Tirmizijeva zbirka hadisa, Knjiga IV / 401, 402.

[1096] Abdur-Rahman b. Esved b. Maun el-Hašimi el-Verrak el-Basri pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je jedanaestoj generaciji.

[1097] El-Kurtubi smatra da se ovim misli na sva imena kod kojih je riječ *abd* ispred nekog od Allahovih imena kao što su Abdur-Rahim, Abdul-Kerim i sl. Neki, pak, učenjaci drže da se ovo odnosi samo na dva spomenuta imena, a ne na druga, pošto je u Kur'anu riječ *abd* spomenuta samo uz Allahova imena Allah i Er-Rahman. U suri *El-Džin*, u 19. ajetu Uzvišeni Allah veli: "A kad je Allahov rob ustao da mu se pomoli, oni su se u gomilama oko njega tiskati stali." U suri *El-Furkan* u 63. ajetu Svevišnji kaže: "A robovi Milostivog su oni koji po Zemlji mirno hodaju, a kada ih bestidnici oslove, odgovaraju: Mir vama."

[1098] Bilježe ga i Muslim u *Sahihu* i Ebu Davud i Ibn Madže u *Sunenima*.

٩٩. بَاب مَا يُكْرَهُ مِنَ الْأَسْمَاءِ *

٣٠٠٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ أَخْبَرَنَا أَبُو أَحْمَدَ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ عَنْ جَابِرٍ عَنْ عُمَرَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **لَأَنْهَيَنَّ أَنْ يُسَمَّى رَافِعٌ وَبَرَكَةُ وَيَسَارٌ**. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ. هَكَذَا رَوَاهُ أَبُو أَحْمَدَ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ عَنْ جَابِرٍ عَنْ عُمَرَ. وَأَبُو أَحْمَدَ ثِقَةٌ حَافِظٌ. وَالْمَشْهُورُ عِنْدَ النَّاسِ هَذَا الْحَدِيثُ عَنْ جَابِرٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْسَ فِيهِ عَنْ عُمَرَ*

٣٠٠٤. حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ أَخْبَرَنَا أَبُو دَاوُدَ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ هِلَالِ بْنِ يَسَافٍ عَنِ الرَّبِيعِ بْنِ عُمَيْلَةَ الْفَزَارِيِّ عَنْ سَمُرَةَ بْنِ جُنْدَبٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **لَا تُسَمِّ غُلَامَكَ رَبَاحٌ وَلَا أَفْلَحُ وَ يَسَارٌ وَلَا نَجِيحٌ. يُقَالُ: أَثَمَّ هُوَ. فَيُقَالُ: لَا**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٣٠٠٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مَيْمُونٍ الْمَكِّيُّ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ بن عيينة عَنْ أَبِي الزِّنَادِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ يَبْلُغُ بِهِ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **أَخْنَعُ اسْمٍ عِنْدَ اللَّهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ رَجُلٌ تَسَمَّى بِمَلِكِ الْأَمْلَاكِ. قَالَ سُفْيَانُ: شَاهَانْ شَاهْ** . هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَأَخْنَعُ يَعْنِي وَأَقْبَحُ *

99. Koja je imena pokuđeno nadijevati

3003. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Obavijestio nas je Ebu Ahmed[1099]; kaže: Nas je obavijestio Sufjan prenijevši od Ebu Zubejra, on od Džabira, a on od Omera, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Razmišljam o tome da vam zabranim nadijevanje imena poput Rafi'** (visok)**, Bereket** (blagodat) **Jesar** (lahkoća)**."**

Ovaj hadis je garibun.[1100] Tako ga je prenio Ebu Ahmed od Sufjana, on od Ebu Zubejra, on od Džabira, a on od Omera. Ebu Ahmed je pouzdan prenosilac i hafiz hadisa. Ovaj hadis je više poznat preko Džabira od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, bez spomena Omera.[1101]

[1099] Ebu Ahmed Muhammed b. Abdullah b. Zubejr b. Amr b. Dirhem el-Esedi ez-Zubejri el-Kufi pouzdan je i siguran prenosilac hadisa, s tim što je prilikom prenošenja hadisa od Sevrija ponekad činio greške. Pripadao je devetoj generaciji.

[1100] Bilježi ga i Ibn Madže u *Sunenu.*

[1101] To je hadis što ga bilježi Muslim u *Sahihu* od Ibn Nedžiha koji je kazao: Obavijestio me je Ebu Zubejr da je čuo Džabira b. Abdullaha kada je kazao: "Razmišljao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, o tome da zabrani nadijevanje imena poput Ali (visok), Bereket (blagodat), Efleh (sreća), Jesar (lahkoća), Nafi', (koristan) i sl., potom se ušutio i nije ništa rekao. Preselio je na ahiret, a nije to zabranio. Zatim je Omer razmišljao o tome pa je i on od toga odustao."
Ako bi neko upitao kako pomiriti ovaj hadis iz koga se vidi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, odustao od zabrane nadijevanja imena u spomenutim značenjima dok

3004. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Obavijestio nas je Ebu Davud prenijevši od Šu'bea, on od Mensura, on od Hilala b. Jesafa, on od Rebi'a b. Umejlea el-Fezarija, a on od Semurea b. Džunduba da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"Ne daji svome dječaku ime** (u značenju) **Rebah** (dobit), **Efleh** (sreća), **Jesar** (lahkoća) **niti Nedžih** (ispravan)!" **pa neko upita: Ima li tamo toga**[1102]**? a ovi drugi reknu: Nema."** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1103]

3005. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Mejmun el-Mekki; kaže: Obavijestio nas je Sufjan b. Ujejne prenijevši od Ebu Zinada el-A'redža, a on od Ebu Hurejrea do koga je doprlo da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"Kod Allaha će, na Sudnjem danu, najponiznije ime imati onaj koji se bude zvao Melikul-muluk** (gospodar nad gospodarima), **Sufjan veli:** (kralj nad karaljevima)."[1104] Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1105] Riječ: "ahneu" znači najružniji.

١٠٠. بَاب مَا جَاءَ فِي تَغْيِيرِ الْأَسْمَاءِ *

٣٠٠٦. حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الدَّوْرَقِيُّ وَأَبُو بَكْرِ بندار وَغَيْرُ وَاحد قَالُوا: أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيد الْقَطَّانُ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ: **أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غَيَّرَ اسْمَ عَاصِيَةَ وَقَالَ: أَنْتِ جَمِيلَةُ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. وَإِنَّمَا أَسْنَدَهُ يَحْيَى بْنُ سَعِيد الْقَطَّانُ عَنْ عُبَيْدِ اللَّه عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ. وَرَوَى بَعْضُهُمْ هَذَا عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ أَنَّ عُمَرَ مُرْسَلًا. وَفِي الْبَاب عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَلَامٍ وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُطِيعٍ وَعَائِشَةَ وَالْحَكَمِ بْنِ سَعِيدٍ وَمُسْلِمٍ وَأُسَامَةَ بْنِ أَخْدَرِيٍّ وَشُرَيْحِ بْنِ هَانِئٍ عَنْ أَبِيهِ وَخَيْثَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِيه *

٣٠٠٧. حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ نَافِعٍ الْبَصْرِيُّ أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ عَلِيٍّ الْمُقَدَّمِيُّ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ: **أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يُغَيِّرُ الاسْمَ الْقَبِيحَ.** قَالَ أَبُو بَكْرِ بن نافع وَرُبَّمَا قَالَ عُمَرُ بْنُ عَلِيٍّ فِي هَذَا الْحَدِيث هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيه عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُرْسَلًا وَلَمْ يَذْكُرْ فِيهِ عَنْ عَائِشَةَ *

---

hadis koji prenosi Semure b. Džundub govori da je to on, ipak, učinio Abdur-Rahman el-Mubarekfori odgovara: Odustao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, da to zabrani u formi harama, a učinio je to u formi mekruha (pokuđenog).

[1102] Rebaha (dobiti) ili Efleha (sreće) ili Jesara (lahkoće) ili Nedžiha (ispravnog) pa neko odgovori da nema, što se može shvatiti da tamo neme dobiti, sreće, lahkoće ili ispravnosti.

[1103] Bilježe ga i Muslim u *Sahihu* i Ebu Davud u *Sunenu.*

[1104] Sufjan smatra da su bili učestali nadijevati spomenuta imena, te je to bio razlog da Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, izgovori ove riječi.

[1105] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima* i Ebu Davud u *Sunenu.*

100. O promjeni imena

3006. ISPRIČALI SU NAM Jakub b. Ibrahim ed-Devreki, Ebu Bekr Bundar[1106] i drugi i kazali: Obavijestio nas je Jahja b. Seid el-Kattan, prenijevši od Ubejdullaha b. Omera, on od Nafi'a, a on od Ibn Omera: **"Promijenio je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ime** (ženi) **koja se zvala Asija** (grješnica), **rekavši: "Ti ćeš se** (od danas) **zvati Džemila** (lijepa)!"

Ovaj hadis je hasenun-garibun.[1107] Jahja b. Seid el-Kattan ga je, od Ubejdullaha, on od Nafi'a, a on od Ibn Omera prenio kao merfu', dok su neki ovo prenijeli od Ubejdullaha, on od Nafi'a, a on od Omera kao mursel hadis. O ovoj temi preneseni su hadisi i od Abdur-Rahmana b. Avfa, Abdullaha b. Selama, Abdullaha b. Muti'a, Aiše, Hakema b. Seida, Muslima, Usamea b. Ahderija, Šurejha b. Hani'a, a on od svoga oca, Hajsemea b. Abdur-Rahmana, a on od svoga oca.

3007. ISPRIČAO NAM JE Ebu Bekr b. Nafi' el-Basri; kaže: Obavijestio nas je Omer b. Ali el-Mukaddemi prenijevši od Hišama b. Urvea, on od svoga oca, a on od Aiše: **"Mijenjao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem,** (ljudima) **imena koja su imala pogrdna značenja."**

Ebu Bekr b. Nafi' veli da je Omer b. Ali ponekad, prenoseći ovaj hadis, govorio da ga je prenio Hišam b. Urve od svoga oca, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kao muresel hadis, ne spominjući u njegovu senedu Aišu.

١٠١. بَاب مَا جَاءَ فِي أَسْمَاءِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ *

٣٠٠٨. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْمَخْزُومِيُّ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ لِي أَسْمَاءً: أَنَا مُحَمَّدٌ وَأَنَا أَحْمَدُ وَأَنَا الْمَاحِي الَّذِي يَمْحُو اللَّهُ بِيَ الْكُفْرَ وَأَنَا الْحَاشِرُ الَّذِي يُحْشَرُ النَّاسُ عَلَى قَدَمِي وَأَنَا الْعَاقِبُ الَّذِي لَيْسَ بَعْدِي نَبِيٌّ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ*

[1106] Ebu Bekru Bundaru je ime Muhammed b. Beššar.

[1107] Bilježe ga i Muslim u *Sahihu* i Ebu Davud i Ibn Madže u *Sunenima*.

101. O Vjerovjesnikovim, sallallahu alejhi ve sellem, imenima

3008. ISPRIČAO NAM JE Seid b. Abdur-Rahman el-Mahzumi; kaže: Obavijestio nas je Sufjan prenijevši od Zuhrija, on od Muhammeda b. Džubejra b. Mut'ima, a on od svoga oca koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Ja imam nekoliko imena: Ja sam Muhammed, ja sam Ahmed, ja sam El-Mahi, sa mnom Allah briše kufr, ja sam El-Hašir, nakon čijeg će proživljenja biti proživljeni** (svi ostali) **ljudi, ja sam El-Akib, nakon koga više vjerovjesnika neće biti."** Ovaj hadis je hasenun-sahihun."[1108]

١٠٢. بَاب مَا جَاءَ فِي كَرَاهِيَةِ الْجَمْعِ بَيْنَ اسْمِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكُنْيَتِهِ *

٣٠٠٩. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا اللَّيْثُ عَنِ ابْنِ عَجْلَانَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ: **أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى أَنْ يَجْمَعَ أَحَدٌ بَيْنَ اسْمِهِ وَكُنْيَتِهِ, وَيُسَمِّيَ مُحَمَّدًا أَبَا الْقَاسِمِ.** وَفِي الْبَاب عَنْ جَابِرٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ.

٣٠١٠. حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ حُرَيْثٍ أَخْبَرَنَا الْفَضْلُ بْنُ مُوسَى عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ وَاقِدٍ عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ عَنْ جَابِرٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **إِذَا تَسَمَّيْتُمْ بِي فَلَا تَكْتَنُوا بِي.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ * وَقَدْ كَرِهَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ أَنْ يَجْمَعَ الرَّجُلُ بَيْنَ اسْمِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكُنْيَتِهِ. وَقَدْ فَعَلَ ذَلِكَ بَعْضُهُمْ *و رُوِيَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ سَمِعَ رَجُلًا فِي السُّوقِ يُنَادِي يَا أَبَا الْقَاسِمِ فَالْتَفَتَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَال لَمْ أَعْنِكَ. فَقَال النَّبِيُّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا تَكْتَنُوا بِكُنْيَتِي.

٣٠١١. حَدَّثَنَا بِذَلِكَ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ الْخَلَّالُ أَخْبَرَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِهَذَا. وَفِي هَذَا الْحَدِيثِ مَا يَدُلُّ عَلَى كَرَاهِيَةِ أَنْ يُكَنَّى أَبَا الْقَاسِمِ *

٣٠١٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ الْقَطَّانُ حَدَّثَنَا فِطْرُ بْنُ خَلِيفَةَ حَدَّثَنِي مُنْذِرٌ وَهُوَ الثَّوْرِيُّ عَنْ مُحَمَّدٍ وهوابْنُ الْحَنَفِيَّةِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ أَنَّهُ قَالَ: **يَا رَسُولَ اللَّه أَرَأَيْتَ إِنْ وُلِدَ لِي بَعْدَكَ, أُسَمِّيهِ مُحَمَّدًا وَأُكَنِّيهِ بِكُنْيَتِكَ. قَالَ: نَعَمْ. قَالَ: فَكَانَتْ رُخْصَةً لِي.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

[1108] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima.*

102. O pokuđenosti sastavljanja Vjerovjesnikova, sallallahu alejhi ve sellem, imena i kun'je[1109]

3009. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Lejs prenijevši od Ibn Adžlana, on od svoga oca, a on od Ebu Hurejrea: **"Zabranio je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, da se kod nekoga sastavljaju njegovo ime i njegova kun'ja.[1110] Da se neko nazove Muhammed Ebu Kasim."** O ovoj temi prenesen je hadis i od Džabira. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1111]

3010. ISPRIČAO NAM JE Husejn b. Hurejs; kaže: Obavijestio nas je Fadl b. Musa prenijevši od Husejna b. Vakida, on od Ebu Zubejra, a on od Džabira koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Ako nekome budete dali moje ime, nemojte ga zvati mojim nadimakom** (kun'jom)."

Ovaj hadis je hasenun-garibun.[1112] Neki su učenjaci smatrali pokuđenim da se nekome istodobno daju i njegovo ime i njegov nadimak, dok su to neki praktiticirali.[1113] Prenosi se da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, jednom prilikom u čaršiji čuo nekog čovjeka kako zovnu: Ebu Kasime. On se okrenu, a ovaj reče: Ne zovem tebe, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, će na to: "Ne dajite (drugima) moj nadimak (kun'ju)!"

3011. TAKO NAM JE ISPRIČAO Hasan b. Ali el-Hallal; kaže: Obavijestio nas je Jezid b. Harun, prenijevši od Humejda, on od Enesa, a on

---

[1109] Kun'ja je naziv po djetetu koji Arapi daju nekome po ocu, majci, sinu ili kćerki kao što su: Ebu Ebu Bekr, Ummu Kulsum, Ibn Abbas, Ebu Hanife.

[1110] Muammedov, sallallahu alejhi ve sellem, naziv po djetetu (kun'ja) je Ebu Kasim. Tim nazivom je dozvoljeno zvati svakoga kome nije ime Muhammed ili Ahmed. One kojima je ime Muhammed ili Ahmed nije dopušteno zvati tim nazivom, prema mišljenju nekih učenjaka selefa, što potvrđuje i naredni hadis. Eš-Šafi smatra da nije nikome, svejedno da li se zvao Muhammed i Ahmed ili drugačije, dopušteno davati naziv po djetetu Ebu Kasim. Većina učenjaka smatra da je spomenuti hadis derogiran, da je ta zabrana važila samo u početku i da se danas svakome može davati ovaj naziv, svjedno da li mu je ime Muhammed, Ahmed ili drugačije. Ibn Džerir, pak, smatra da ovaj hadis nije derogiran, tj. da ova zabrana nije u smislu harama nego u smislu mekruha.

[1111] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i El-Buhari u djelu *Edebul-mufred.*

[1112] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Ebu Davud u *Sunenu*. Ibn Hibban je ovaj hadis smatrao vjerodostojnim.

[1113] U vremenu Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba bilo je nekoliko ljudi koji su zvali Muhammed, a imali su naziv po djetetu (kun'ju) Ebu Kasim. To su: Muhammed b. Talha, Muhammed b. Eš'as, Muhammed b. Ebu Huzejfe, a onda poslije njih i sinovi nekih ashaba, kao što su: Muhammed b. Džafer b. Ebu Talib, Muhammed b. Sa'd b. Ebu Vekkas, Muhammed b. Hatib i Muhammed b. Muntešir. Sve ih je El-Bejheki spomenu u *Sunenu*.

od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, **slično prethodnom hadisu.** Ovaj hadis upućuje na to da je pokuđeno nekome davati naziv Ebu Kasim.

3012. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Obavijestio nas je Jahja b. Seid el-Kattan; kaže: Nas je obavijestio Fitr b. Halifa; kaže: Ispričao mi je Munzir es-Sevri[1114] prenijevši od Muhammeda b. Hanefijjea, a on od Alije b. Ebu Taliba da je kazao: **"Šta veliš, Allahov Poslaniče, ako bi mi se, nakon tvoje smrti, rodio sin, mogu li mu nadjeti ime Muhammed i dati mu tvoj naziv po djetetu** (kun'ju)? **"Možeš" reče on. To za mene, veli** (Alija) **bijaše povlastica."** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.

١٠٣. بَاب مَا جَاءَ إِنَّ مِنَ الشِّعْرِ حِكْمَةً *

٣٠١٣. حَدَّثَنَا أَبُو سَعِيدٍ الْأَشَجُّ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ أَبِي غَنِيَّةَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ عَاصِمٍ عَنْ زِرٍّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **إِنَّ مِنَ الشِّعْرِ حِكْمَةً.** هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. إِنَّمَا رَفَعَهُ أَبُو سَعِيدٍ الْأَشَجُّ عَنِ ابْنِ أَبِي غَنِيَّةَ. وَرَوَى غَيْرُهُ عَنِ أَبِي غَنِيَّةَ هَذَا الْحَدِيث مَوْقُوفًا. وَقَدْ رُوِيَ هَذَا الْحَدِيثُ مِنْ غَيْرِ هَذَا الْوَجْهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ. وَفِي الْبَاب عَنْ أُبَيِّ بْنِ كَعْبٍ وَابْنِ عَبَّاسٍ وَعَائِشَةَ وَبُرَيْدَةَ وَكَثِيرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيه عَنْ جَدِّهِ *

٣٠١٤. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ سِمَاكِ بْنِ حَرْبٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **إِنَّ مِنَ الشِّعْرِ حِكَمًا.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ*

103. O tome da u poeziji ima mudrosti

3013. ISPRIČAO NAM JE Ebu Seid el-Ešedždž; kaže: Obavijestio nas je Jahja b. Abdul-Melik b. Ebu Ganijje[1115]; kaže; Ispričao mi je moj otac[1116] prenijevši od Asima[1117], on od Zirra[1118], a on od Abdullaha,[1119] koji

---

[1114] Munzir b. Ja'la es-Sevri Ebu Ja'la el-Kufi pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je šestoj generaciji.

[1115] Jahja b. Abdul-Melik b. Ebu Ganijje el-Huzai el-Kufi, porjeklom iz Isfihana, iskren je prenosilac hadisa. Pripadao je devetoj generaciji. Pojedine je hadise prenio sam.

[1116] Abdul-Melik b. Ebu Ganijje el-Huzai el-Kufi je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je sedmoj generaciji.

[1117] Asim b. Behdele b. Ebu Nedžud el-Esedi el-Kufi Ebu Bekr, poznati imam u kiraetu, iskren je prenosilac hadisa, ali je bio sklon previdima. Pripadao je šestoj generaciji.

je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"U poeziji ima mudrosti."**

Ovaj hadis je, sa ovim senedom, garibun.[1120] Ebu Seid el-Ešedždž ga je od Ibn Ganijjea prenio kao merfu', dok su ga neki od Ebu Ganijjea prenijeli kao mevkuf hadis. Ovaj hadis je sa više seneda prenesen od Abdullaha b. Mes'uda od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. O ovoj temi preneseni su hadisi i od Ubej'a b. Ka'ba, Ibn Abbasa, Aiše, Burejdea, Kesira b. Abdullaha, njegovog oca i njegovog djeda.

3014. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Ebu Avane prenijevši od Simaka b. Harba, on od Ikrimea, a on od Ibn Abbasa, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"U poeziji ima mudrosti."** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1121]

١٠٤. بَاب مَا جَاءَ فِي إِنْشَادِ الشِّعْرِ *

٣٠١٥. حَدَّثَنَا إِسْمَعِيلُ بْنُ مُوسَى الْفَزَارِيُّ وَعَلِيُّ بْنُ حُجْرٍ, الْمَعْنَى وَاحِدٌ, قَالَا: أَخْبَرَنَا ابْنُ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: **كَانَ النبي صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ يَضَعُ لِحَسَّانَ مِنْبَرًا فِي الْمَسْجِدِ يَقُومُ عَلَيْه قَائِمًا يُفَاخِرُ عَنْ رَسُولِ اللَّه صَلَّى اللَّهم عَلَيْه وَسَلَّمَ, أَوْ قَالَ يُنَافِحُ عَنْ رَسُولِ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ, وَيَقُولُ رَسُولُ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ: إِنَّ اللَّهَ يُؤَيِّدُ حَسَّانَ بِرُوحِ الْقُدُسِ مَا يُفَاخِرُ أَوْ يُنَافِحُ عَنْ رَسُولِ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ.**

٣٠١٦. حَدَّثَنَا إِسْمَعِيلُ ابْنُ مُوسَى وَعَلِيُّ بْنُ حُجْرٍ قَالَا: أَخْبَرَنَا ابْنُ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ أَبِيه عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ **مِثْلَهُ**. وَفِي الْبَاب عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَالْبَرَاءِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ صَحِيحٌ. وَهُوَ حَدِيثُ ابْنِ أَبِي الزِّنَادِ *

٣٠١٧. حَدَّثَنَا إِسْحَقُ بْنُ مَنْصُورٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا جَعْفَرُ بْنُ سُلَيْمَانَ غَرِيبٌ ثَابِتٌ عَنْ أَنَسٍ: **أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ دَخَلَ مَكَّةَ فِي عُمْرَةِ الْقَضَاءِ وَعَبْدُ اللَّه بْنُ رَوَاحَةَ بَيْنَ يَدَيْه يَمْشِي وَهُوَ يَقُولُ: خَلُّوا بَنِي الْكُفَّارِ عَنْ سَبِيلِه الْيَوْمَ نَضْرِبْكُمْ عَلَى تَنْزِيلِه. ضَرْبًا يُزِيلُ الْهَامَ عَنْ مَقِيلِه وَيُذْهِلُ الْخَلِيلَ عَنْ خَلِيلِه. فَقَالَ لَهُ عُمَرُ: يَا ابْنَ رَوَاحَةَ بَيْنَ يَدَيْ رَسُولِ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ وَفِي حَرَمِ اللَّهِ تَقُولُ الشِّعْرَ؟ فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ: خَلِّ عَنْهُ يَا عُمَرُ فَلَهِيَ أَسْرَعُ**

[1118] Zirr b. Hubejš b. Hubaše el-Esedi el-Kufi Ebu Merjem pouzdan je i cijenjen prenosilac hadisa. On je muhadrem, što znači da je živio u Vjerovjesnikovo, sallallahu alejhi ve sellem, vrijeme, ali se sa njim nije susreo.

[1119] Abdullah b. Mesud poznati Vjerovjesnikov, sallallahu alejhi ve sellem, ashab.

[1120] Bilježi ga i Ibn Ebu Šejbe.

[1121] Bilježe ga i Ebu Davud i Ibn Madže u *Sunenima*, te El-Buhari u djelu *Edebul-mufred*.

فِيهِمْ مِنْ نَضْحِ النَّبْلِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ صَحِيحٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. وَقَدْ رَوَى عَبْدُ الرَّزَّاقِ هَذَا الْحَدِيثَ أَيْضًا عَنْ مَعْمَرٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَنَسٍ نَحْوَ هَذَا. وَرُوِيَ فِي غَيْرِ هَذَا الْحَدِيثِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَخَلَ مَكَّةَ فِي عُمْرَةِ الْقَضَاءِ وَكَعْبُ بْنُ مَالِكٍ بَيْنَ يَدَيْهِ وَهَذَا أَصَحُّ. عِنْدَ بَعْضِ أَهْلِ الْحَدِيثِ لِأَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ رَوَاحَةَ قُتِلَ يَوْمَ مُؤْتَةَ. وَإِنَّمَا كَانَتْ عُمْرَةُ الْقَضَاءِ بَعْدَ ذَلِكَ*

٣٠١٨. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حُجْرٍ أَخْبَرَنَا شَرِيكٌ عَنِ الْمِقْدَامِ بْنِ شُرَيْحٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَت: قِيلَ لَهَا: هَلْ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَمَثَّلُ بِشَيْءٍ مِنَ الشِّعْرِ؟ قَالَتْ: كَانَ يَتَمَثَّلُ بِشِعْرِ ابْنِ رَوَاحَةَ وَيَقُولُ: وَيَأْتِيكَ بِالْأَخْبَارِ مَنْ لَمْ تُزَوِّدِ. وَفِي الْبَابِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٣٠١٩. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حُجْرٍ أَخْبَرَنَا شَرِيكٌ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ عُمَيْرٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: أَشْعَرُ كَلِمَةٍ تَكَلَّمَتْ بِهَا الْعَرَبُ كَلِمَةُ لَبِيدٍ: أَلَا كُلُّ شَيْءٍ مَا خَلَا اللَّهَ بَاطِلُ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ رَوَاهُ الثَّوْرِيُّ وَغَيْرُهُ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ عُمَيْرٍ *

٣٠٢٠. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حُجْرٍ أَخْبَرَنَا شَرِيكٌ عَنْ سِمَاكٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ قَالَ: جَالَسْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَكْثَرَ مِنْ مِائَةِ مَرَّةٍ فَكَانَ أَصْحَابُهُ يَتَنَاشَدُونَ الشِّعْرَ وَيَتَذَاكَرُونَ أَشْيَاءَ مِنْ أَمْرِ الْجَاهِلِيَّةِ وَهُوَ سَاكِتٌ فَرُبَّمَا تَبَسَّمَ مَعَهُمْ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ رَوَاهُ زُهَيْرٌ عَنْ سِمَاكٍ أَيْضًا *

104. O recitiranju poezije

3015. ISPRIČALI SU NAM Ismail b. Musa el-Fezari i Ali b. Hudžr - isti smisao - i kazali: Obavijestio nas je Ibn Ebu Zinad prenijevši od Hišama b. Urvea, on od svoga oca, a on od Aiše, koja je kazala: **"Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je Hassanu[1122] u džamiji dao postaviti minber sa koga bi hvalio Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem ili je kazala: sa koga je branio od napada, Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.[1123] Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bi govorio: "Allah je Hassana podupirao preko Džibrila u hvaljenju ili odbrani Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem."**

[1122] Hassan b. Sabit Ensari Hazredži je pjesnik Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Arapi su jednoglasni u mišljenju da je Hassan b. Sabit najbolji njihov pjesnik.
[1123] Hassan b. Sabbit je u svojim pjesmama hvalio Allahova Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i odgovaro onima koji su ga u svojim pjesmama napadali.

3016. ISPRIČALI SU NAM Ismail b. Musa i Ali b. Hudžr i kazali: Obavijestio nas je Ibn Ebu Zinad prenijevši od svoga oca, on od Urvea, on od Aiše, a ona od Vjerovjesnika, s,a, **slično prethodnom hadisu.**

O ovoj temi preneseni su hadisi i od Ebu Hurejrea i Beraa. Ovaj hadis je hasenun-garibun-sahihun.[1124] To je hadis što ga je prenio Ibn Ebu Zinad.

3017. ISPRIČAO NAM JE Ishak b. Mensur; kaže: Obavijestio nas je Abdur-Rezzak; kaže: Nas je obavijestio Džafer b. Sulejman; kaže: Obavijestio nas je Sabit prenijevši od Enesa: **"Kada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ulazio u Mekku, prilikom naknadne umre, pred njim je išao Abdullah b. Revaha i govorio** (sljedeće) **stihove: Nevjernici, sklanjajte mu se s puta - danas ćemo vas, ako mu budete smetali da prođe udarati tako da će vam glave iz svoga ležišta iskakati - a i prijatelj će prijatelja zaboravljati. Čuvši to, Omer mu reče: Sine Revahin, zar pred Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, i u Allahovu hramu govoriš poeziju? a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, će na to: "Pusti ga, Omere, ona ih** (nevjernike) **snažnije pogađa od strijele!"**

Ovaj hadis je sa ovim senedom hasenun-garibun-sahihun.[1125] Ovaj hadis je, u istom značenju, prenio Abdur-Rezzak i od Ma'mera, on od Zuhrija, a on od Enesa. U drugom hadisu stoji da je: Kada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ulazio u Mekku, prilikom naknadne umre, pred njim išao Ka'b b. Malik." i ovo je, po mišljenju nekih hadiskih učenjaka, pouzdanije jer je Abdullah b. Revaha poginuo u bici na Muti, a naknadna umra je nakon toga uslijedila.[1126]

3018. ISPRIČAO NAM JE Ali b. Hudžr; kaže: Obavijestio nas je Šerik prenijevši od Mikdama b. Šurejha, on od svoga oca, a on od Aiše: **"Neko ju je upitao: Da li je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nekada citirao stihove? Ona reče: Da, citirao je stihove Abdullaha b. Revahe. Govorio bi** (često stih[1127])**: i dolazit će ti vijesti od Onoga kome nisi dao opskrbu."** O ovoj temi prenesen je hadis i od Ibn Abbasa. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1128]

3019. ISPRIČAO NAM JE Ali b. Hudžr; kaže: Obavijestio nas je Šerik prenijevši od Abdul-Melika b. Umejra, on od Ebu Selemea, on od

---

[1124] Bilježi ga i El-Buhari u *Sahihu.*

[1125] Bilježi ga i El-Nesai u *Sunenu.*

[1126] Ibn Hadžer el-Askalani se ne slaže sa ovakvom tvrdnjom. On smatra da je Abdullah b. Revaha bio sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, u vrijeme obavljanja naknadne umre. Kasnije će se odigrati bitka na Muti u kojoj će poginuti on, Džafer b. Ebu Talib i Zejd b. Harise.

[1127] Po mišljenju El-Mubarekforija ovo je stih Turfea b. Abdulbekrija, a Aiša ga je samo metaforično spomenula uz ime Abdullaha b. Revahe.

[1128] Bilježi ga i Ahmed u *Musnedu.*

Ebu Hurejrea, a on da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"Najljepše riječi koje su Arapi izgovorili su Lebidove[1129] riječi: Sve osim Allaha je prolazno."**

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1130] Es-Sevri i drugi su ga prenijeli od Abdul-Melika b. Umejra.

3020. ISPRIČAO NAM JE Ali b. Hudžr; kaže: Obavijestio nas je Šerik prenijevši od Simaka, a on od Džabira b. Semurea, koji je kazao: **"Sjedio sam sa Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, više od stotinu puta, pa bi njegovi drugovi jedan drugome recitovali poeziju i spominjali štošta iz predislamskog doba, a on bi šutio i po katkad se sa njima osmijehnuo."** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1131] Također je i Zuhejr prenio od Simaka.

١٠٥. بَاب مَا جَاءَ لَأَنْ يَمْتَلِئَ جَوْفُ أَحَدِكُمْ قَيْحًا خَيْرٌ له مِنْ أَنْ يَمْتَلِئَ شِعْرًا *

٣٠٢١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيد عَنْ شُعْبَةَ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ يُونُسَ بْنِ جُبَيْرٍ عَــنْ مُحَمَّد بْنِ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَاصٍ عَنْ أَبِيه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّه صَلَّى الله عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **لَأَنْ يَمْتَلِئَ جَوْفُ أَحَدِكُمْ قَيْحًا خَيْرٌ لَهُ مِنْ أَنْ يَمْتَلِئَ شِعْرًا.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٣٠٢٢. حَدَّثَنَا عِيسَى بْنُ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى بن عبد الرحمن الرَّمْلِيُّ أَخْبَرَنَا عَمِّي يَحْيَى بْنُ عِيسَى عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **لَأَنْ يَمْتَلِئَ جَوْفُ أَحَدِكُمْ قَيْحًا يَرِيَهُ خَيْرٌ لَهُ مِنْ أَنْ يَمْتَلِئَ شِعْرًا.** وَفِي الْبَاب عَنْ سَعْدٍ وَأَبِي سَعِيدٍ وَابْنِ عُمَرَ وَأَبِي الــدَّرْدَاءِ. هَــذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

105. Da se unutrina jednog od vas ispuni gnojem, bolje mu je nego da se ispuni (svakakvom) poezijom

3021. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Obavijestio nas je Jahja b. Seid prenijevši od Šu'bea, on od Katadea, on od Junusa b. Džubejra, on od Muhammeda b. Sa'da b. Ebu Vekkasa, a on od svoga oca

---

[1129] Lebid b. Rebi'a poznati arapski pjesnik iz predislamskog perioda koji će kasnije primiti islam zajedno sa delegacijom iz njegova plemena Benu Džafer b. Kilab sa kojom je došao Allahovu Poslaniku. Živio je oko 140 godina. Umro je 41. godine po Hidžri.

[1130] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima.*

[1131] Bilježi ga i Muslim u *Sahihu.*

koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Da se unutrina jednog od vas ispuni gnojem, bolje mu je nego da se ispuni** (svakakvom) **poezijom."** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1132]

3022. ISPRIČAO NAM JE Isa b. Osman b. Isa b. Abdur-Rahman er-Remli[1133]; kaže: Obavijestio nas je moj amidža Jahja b. Isa[1134] prenijevši od Ebu Saliha, a on od Ebu Hurejrea, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Da se unutrina jednog od vas ispuni gnojem, bolje mu je nego da se ispuni** (svakakvom) **poezijom."**

O ovoj temi preneseni su hadisi i od Sa'da, Ebu Seida, Ibn Omera i Ebu Derdaa. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1135]

١٠٦. بَاب مَا جَاءَ فِي الْفَصَاحَةِ وَالْبَيَانِ *

٣٠٢٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الْأَعْلَى الصَّنْعَانِيُّ أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ عَلِيٍّ الْمُقَدَّمِيُّ أَخْبَرَنَا نَافِعُ بْنُ عُمَرَ الْجُمَحِيُّ عَنْ بِشْرِ بْنِ عَاصِمٍ سَمِعَهُ يُحَدِّثُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **إِنَّ اللَّهَ يَبْغَضُ الْبَلِيغَ مِنَ الرِّجَالِ الَّذِي يَتَخَلَّلُ بِلِسَانِهِ كَمَا تَتَخَلَّلُ الْبَقَرَةُ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. وَفِي الْبَاب عَنْ سَعْدٍ *

106. O rječitosti i retorici

3023. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Abdul-A'la es-San'ani; kaže: Obavijestio nas je Omer b. Ali el-Mukaddemi; kaže: Nas je obavijestio Nafi' b. Omer el-Džumehi[1136] prenijevši od Bišra b. Asima[1137] koga je čuo kako priča od svoga oca[1138], a on od Abdullaha b. Amra da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"Allah prezire rječita čovjeka koji, poput krave** (kad pase), **kovitla svojim jezikom** (da bi svijetu pokazao svoju rječitost)."

[1132] Bilježe ga i Muslim u *Sahihu* i Ibn Madže u *Sunenu.*

[1133] Isa b. Osman b. Isa b. Abdur-Rahman er-Remli en-Nehšeli el-Kufi iskren je prenosilac hadisa. Pripadao je jedanaestoj generaciji.

[1134] Jahja b. Isa et-Temimi en-Nehšeli el-Fahuri el-Kufi iskren je prenosilac hadisa, ali je prilikom prenošenja ponekad griješio. Protežirao je šiizam. Pripadao je devetoj generaciji. Nastanio se u Remeli.

[1135] Bilježe ga El-Buhari i Muslim u *Sahihima* i Ibn Madže u *Sunenu.*

[1136] Nafi' b. Omer b. Abdullah b. Džemil el-Džumehi el-Mekki pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je sedmoj generaciji.

[1137] Bišr b. Asim b. Sufjan b. Abdullah b, Rebi'a b. Haris es-Sekafi et-Tai pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je šestoj generaciji.

[1138] Asima b. Sufjana b. Abdullaha b.Rebi'a b. Harisa es-Sekafija et-Taija. On je iskren prenosilac hadis. Pripadao je trećoj generaciji.

Ovaj hadis je, sa ovim senedom, hasenun-garibun.[1139] O ovoj temi prenesen je hadis i od Sa'da.

١٠٧. باب منه

٣٠٢٤. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ كَثِيرِ بْنِ شِنْظِيرٍ عَنْ عَطَاءِ بْنِ أَبِي رَبَاحٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **خَمِّرُوا الْآنِيَةَ وَأَوْكِئُوا الْأَسْقِيَةَ وَأَجِيفُوا الْأَبْوَابَ وَأَطْفِئُوا الْمَصَابِيحَ فَإِنَّ الْفُوَيْسِقَةَ رُبَّمَا جَرَّتِ الْفَتِيلَةَ فَأَحْرَقَتْ أَهْلَ الْبَيْتِ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. قَدْ رُوِيَ مِنْ غَيْرِ وَجْهٍ عَنْ جَابِرٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ *

107. O istoj temi

3024. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Hammad b. Zejd prenijevši od Kesira b. Šinzira[1140], on od Ataa b. Ebu Rebaha, a on od Džabira b. Abdullaha koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Pokrivajte posude** (sa hranom), **zavezujte mješinu** (sa vodom), **zaključavajte vrata i gasite svjetiljke, jer ih miš može prevrnuti i izazvati požar u kući!"**

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1141] Prenesen je sa više seneda od Džabira b. Abdullaha, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

١٠٨. باب منه

٣٠٢٥. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ سُهَيْلِ بْنِ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **إِذَا سَافَرْتُمْ فِي الْخِصْبِ فَأَعْطُوا الْإِبِلَ حَظَّهَا مِنَ الْأَرْضِ. وَإِذَا سَافَرْتُمْ فِي السَّنَةِ فَبَادِرُوا بِهَا نِقْيَهَا. وَإِذَا عَرَّسْتُمْ فَاجْتَنِبُوا الطَّرِيقَ فَإِنَّهَا طُرُقُ الدَّوَابِّ وَمَأْوَى الْهَوَامِّ بِاللَّيْلِ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَفِي الْبَاب عَنْ جَابِرٍ وَأَنَسٍ *

108. O istoj temi

3025. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Abdul-Aziz b. Muhammed prenijevši od Suhejla b. Ebu Saliha, on od svoga oca, a

---

[1139] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Ebu Davud u *Sunenu*.

[1140] Kesir b. Šinzir el-Mazini Ebu Kurre el-Basri iskren je prenosilac hadisa, ali je prilikom prenošenje bio sklon griješenju. Pripadao je šestoj generaciji.

[1141] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima*, te Ebu Davud, El-Nesai i Ibn Madže u *Sunenima*.

on od Ebu Hurejrea da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"Kada budete putovali plodnom zemljom, podajte devi njen dio iz zemlje, a kada budete putovali neplodnom zemljom, požurite s putovanjem! Kada se, pred kraj noći, budete odmarali, odmaknite se od puta, jer putevima noću obično nailaze divlje zvijeri i otrovni gmizavci."**[1142]

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1143] O ovoj temi preneseni su hadisi i od Enesa i Džabira.

١٠٩. باب منه

٣٠٢٦. حَدَّثَنَا إِسْحَقُ بْنُ مُوسَى الْأَنْصَارِيُّ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ وَهْبٍ عَنْ عَبْدِ الْجَبَّارِ بْنِ عُمَرَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ عَنْ جَابِرٍ قَالَ: **نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَنَامَ الرَّجُلُ عَلَى سَطْحٍ لَيْسَ بِمَحْجُورٍ عَلَيْهِ**. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ مِنْ حَدِيثِ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ عَنْ جَابِرٍ إِلَّا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. وَعَبْدُ الْجَبَّارِ بْنُ عُمَرَ الأيلي يُضَعَّفُ *

٣٠٢٧. حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ أَخْبَرَنَا أَبُو أَحْمَدَ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: **كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَخَوَّلُنَا بِالْمَوْعِظَةِ فِي الْأَيَّامِ مَخَافَةَ السَّآمَةِ عَلَيْنَا**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ.

٣٠٢٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنِ الْأَعْمَشِ، حَدَّثَنِي شَقِيقُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ **نَحْوَهُ** *

109. O istoj temi

3026. ISPRIČAO NAM JE Ishak b. Musa el-Ensari; kaže: Obavijestio nas je Abdullah b. Vehb prenijevši od Abdul-Džebbara b. Omera, on od Muhammeda b. Munkedira, a on da je Džabir kazao: **"Zabranio je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, da neko spava na terasi koja nije ograđena."**

[1142] Ovim hadisom je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ljudima koji su noću putovali na devama, ukazao na troje: 1) ako budu putovali plodnom zemljom na kojoj ima trave i bilja, da ne žure tokom putovanja, nego da često odmaraju i tako omoguće devama da pasu; 2) ako budu putovali pustinjom gdje nema hrane za deve, da se puno ne odmaraju kako bi deve mogle proći taj put dok su još site i dok mogu izdržati; 3. kada noću budu odmarali, da se odmaknu od puta jer obično putevima prolaze divlje zvijeri i otrovni gmizavci pa da ih ne bi napali dok spavaju.

[1143] Bilježe ga i Muslim u *Sahihu* i Ebu Davud i El-Nesai u *Sunenima*.

Ovaj hadis je garibun. Od Muhammeda b. Munkedira, a on od Džabira poznat nam je samo ovim putem. Abdul-Džebbar b. Omer el-Ejle'i je slab prenosilac hadisa.

3027. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Obavijestio nas je Ebu Ahmed; kaže: Nas je obavijestio Sufjan prenijevši od A'meša, on od Ebu Vaila, a on od Abdullaha, koji je kazao: **"Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, savjetovao bi nas u određenim danima iz bojazni da nam ne bude dosadno."** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1144]

3028. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Obavijestio nas je Jahja b. Seid; kaže: Nas je obavijestio Sulejman el-A'meš i kazao: Ispričao mi je Šekik b. Seleme prenijevši od Abdullaha b. Mes'uda **slično prethodnom hadisu.**

١١٠. باب منه

٣٠٢٩. حَدَّثَنَا أَبُو هِشَامٍ الرِّفَاعِيُّ ح أَخْبَرَنَا ابْنُ فُضَيْلٍ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي صَالِحٍ قَالَ: سُئِلَتْ عَائِشَةُ وَأُمُّ سَلَمَةَ: أَيُّ الْعَمَلِ كَانَ أَحَبَّ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ؟ قَالَتَا: مَا دِيمَ عَلَيْهِ وَإِنْ قَلَّ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صحيح غَرِيبٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. وَقَدْ رُوِيَ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: كَانَ أَحَبُّ الْعَمَلِ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا دِيمَ عَلَيْهِ.

٣٠٣٠. حَدَّثَنَا هَارُونُ بْنُ إِسْحَقَ الْهَمْدَانِيُّ أَخْبَرَنَا عَبْدَةُ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ **نَحْوَهُ بِمَعْنَاهُ**. هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ *

110. O istoj temi

3029. ISPRIČAO NAM JE Ebu Hišam er-Rifai; kaže: Obavijestio nas je Ibn Fudajl prenijevši od A'meša, a on da je Ebu Salih kazao: **"Aiša i Ummu Selema su upitane koje je djelo Allahovu Poslaniku bilo najdraže, pa su kazale: Ono na kome se ustrajava, pa makar bilo i najmanje."**

Ovaj hadis je sa ovim senedom hasenun-sahihun-garibun.[1145] Preneseno je od Hišama b. Urvea, on od svoga oca, a on da je Aiša kazala: "Allahovu Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, je bilo najdraže ono djelo na kome se istrajava."

3030. ISPRIČAO NAM JE Harun b. Ishak el-Hemdani; kaže: Obavijestio nas je Abde prenijevši od Hišama b. Urvea, on od svoga oca,

---

[1144] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima.*
[1145] Bilježi ga i El-Nesai u *Sunenu.*

on od Aiše, a ona od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, **po značenju slično prethodnom hadisu.** Ovaj hadis je sahihun.[1146]

[1146] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima.*

بسم الله الرحمن الرحيم

أبواب الْأَمْثَالِ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ *

١. بَاب مَا جَاءَ فِي مَثَلِ اللَّهِ عزوجل لعِبَادِه *

٣٠٣١. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حُجْرٍ السَّعْدِيُّ أَخْبَرَنَا بَقِيَّةُ بْنُ الْوَلِيدِ عَنْ بَحِيرِ بْنِ سَعْدٍ عَنْ خَالِدِ بْنِ مَعْدَانَ عَنْ جُبَيْرِ بْنِ نُفَيْرٍ عَنِ النَّوَّاسِ بْنِ سَمْعَانَ الْكِلَابِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **إِنَّ اللَّهَ ضَرَبَ مَثَلًا صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا عَلَى كَنَفَيِ الصِّرَاطِ زُورَانِ لَهُمَا أَبْوَابٌ مُفَتَّحَةٌ عَلَى الْأَبْوَابِ سُتُورٌ وَدَاعٍ يَدْعُو عَلَى رَأْسِ الصِّرَاطِ وَدَاعٍ يَدْعُو فَوْقَهُ وَاللَّهُ يَدْعُوا إِلَى دَارِ السَّلَامِ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ. وَالْأَبْوَابُ الَّتِي عَلَى كَنَفَيِ الصِّرَاطِ حُدُودُ اللَّهِ فَلَا يَقَعُ أَحَدٌ فِي حُدُودِ اللَّهِ حَتَّى يُكْشَفَ السِّتْرُ. وَالَّذِي يَدْعُو مِنْ فَوْقِهِ وَاعِظُ رَبِّهِ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. سَمِعْت عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ يَقُولُ: سَمِعْتُ زَكَرِيَّا بْنَ عَدِيٍّ يَقُولُ: قَالَ أَبُو إِسْحَقَ الْفَزَارِيُّ: خُذُوا عَنْ بَقِيَّةَ مَا حَدَّثَكُمْ عَنِ الثِّقَاتِ وَلَا تَأْخُذُوا عَنْ إِسْمَعِيلَ بْنِ عَيَّاشٍ مَا حَدَّثَكُمْ عَنِ الثِّقَاتِ وَلَا غَيْرِ الثِّقَاتِ *

٣٠٣٢. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا اللَّيْثُ عَنْ خَالِدِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي هِلَالٍ أَنَّ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيَّ قَالَ: خَرَجَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمًا فَقَالَ: **إِنِّي رَأَيْتُ فِي الْمَنَامِ كَأَنَّ جِبْرِيلَ عِنْدَ رَأْسِي وَمِيكَائِيلَ عِنْدَ رِجْلَيَّ. يَقُولُ أَحَدُهُمَا لِصَاحِبِهِ: اضْرِبْ لَهُ مَثَلًا. فَقَالَ: اسْمَعْ سَمِعَتْ أُذُنُكَ وَاعْقِلْ عَقَلَ قَلْبُكَ إِنَّمَا مَثَلُكَ وَمَثَلُ أُمَّتِكَ كَمَثَلِ مَلِكٍ اتَّخَذَ دَارًا ثُمَّ بَنَى فِيهَا بَيْتًا ثُمَّ جَعَلَ فِيهَا مَائِدَةً ثُمَّ بَعَثَ رَسُولًا يَدْعُو النَّاسَ إِلَى طَعَامِهِ. فَمِنْهُمْ مَنْ أَجَابَ الرَّسُولَ وَمِنْهُمْ مَنْ تَرَكَهُ. فَاللَّهُ هُوَ الْمَلِكُ وَالدَّارُ الْإِسْلَامُ وَالْبَيْتُ الْجَنَّةُ وَأَنْتَ يَا مُحَمَّدُ رَسُولٌ. فَمَنْ أَجَابَكَ دَخَلَ الْإِسْلَامَ وَمَنْ دَخَلَ الْإِسْلَامَ دَخَلَ الْجَنَّةَ وَمَنْ دَخَلَ الْجَنَّةَ أَكَلَ مَا فِيهَا**. هَذَا حَدِيثٌ مُرْسَلٌ. سَعِيدُ بْنُ أَبِي هِلَالٍ لَمْ يُدْرِكْ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ وَفِي الْبَابِ عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ. وَقَدْ رُوِيَ هَذَا الْحَدِيثُ مِنْ غَيْرِ وَجْهٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِإِسْنَادٍ أَصَحَّ مِنْ هَذَا. *

٣٠٣٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي عَدِيٍّ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مَيْمُونٍ عَنْ أَبِي تَمِيمَةَ الْهُجَيْمِيِّ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ قَالَ: **صَلَّى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْعِشَاءَ ثُمَّ انْصَرَفَ فَأَخَذَ بِيَدِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ حَتَّى خَرَجَ بِهِ إِلَى بَطْحَاءِ مَكَّةَ فَأَجْلَسَهُ ثُمَّ خَطَّ عَلَيْهِ خَطًّا ثُمَّ قَالَ: لَا تَبْرَحَنَّ خَطَّكَ فَإِنَّهُ سَيَنْتَهِي إِلَيْكَ رِجَالٌ فَلَا تُكَلِّمْهُمْ فَإِنَّهُمْ لَن يُكَلِّمُونَكَ. ثُمَّ مَضَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَيْثُ أَرَادَ. فَبَيْنَا أَنَا جَالِسٌ فِي خَطِّي إِذْ أَتَانِي رِجَالٌ كَأَنَّهُمُ الزُّطُّ؛ أَشْعَارُهُمْ وَأَجْسَامُهُمْ لَا أَرَى عَوْرَةً وَلَا أَرَى قِشْرًا. وَيَنْتَهُونَ إِلَيَّ وَلَا يُجَاوِزُونَ الْخَطَّ. ثُمَّ**

يَصْدُرون إِلَى رَسُولِ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ حَتَّى إِذَا كَانَ مِنْ آخرِ اللَّيْلِ. لَكن رَسُولُ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ قَدْ جَاءَني وَأَنَا جَالسٌ فَقَالَ: لَقَدْ أَرَاني مُنْذُ اللَّيْلَةَ. ثُمَّ دَخَلَ عَلَيَّ في خَطِّي فَتَوَسَّدَ فَخذي فَرَقَدَ. وَكَانَ رَسُولُ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ إِذَا رَقَدَ نَفَخَ. فَبَيْنَا أَنَا قَاعدٌ وَرَسُولُ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ مُتَوَسِّدٌ فَخذي إِذَا أَنَا برِجَالٍ عَلَيْهِمْ ثيَابٌ بيضٌ. اللَّهُ أَعْلَمُ مَا بِهِمْ مِنَ الْجَمَالِ. فَانْتَهَوْا إِلَيَّ فَجَلَسَ طَائفَةٌ منْهُمْ عنْدَ رَأْسِ رَسُولِ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ وَطَائفَةٌ منْهُمْ عنْدَ رِجْلَيْه. ثُمَّ قَالُوا بَيْنَهُمْ: مَا رَأَيْنَا عَبْدًا قَطُّ أُوتيَ مثْلَ مَا أُوتيَ هَذَا النَّبيُّ. إِنَّ عَيْنَيْه تَنَامَان وَقَلْبُهُ يَقْظَانُ. اضْرِبُوا لَهُ مَثَلًا: مَثَلُ سَيِّدٍ بَنَى قَصْرًا ثُمَّ جَعَلَ مَائدَةً فَدَعَا النَّاسَ إِلَى طَعَامه وَشَرَابه. فَمَنْ أَجَابَهُ أَكَلَ منْ طَعَامه وَشَرِبَ منْ شَرَابه. وَمَنْ لَمْ يُجبْهُ عَاقَبَهُ, أَوْ قَالَ عَذَّبَهُ. ثُمَّ ارْتَفَعُوا وَاسْتَيْقَظَ رَسُولُ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ عنْدَ ذَلكَ فَقَالَ: سَمعْتَ مَا قَالَ هَؤُلَاءِ. وَهَلْ تَدْرِي مَنْ هَمْ؟ قُلْتُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ. قَالَ: هُمُ الْمَلَائكَةُ. فَتَدْرِي مَا الْمَثَلُ الَّذي ضَرَبُوه؟ قُلْتُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ. قَالَ: الْمَثَلُ الَّذي ضَرَبُوه: الرَّحْمَنُ بَنَى الْجَنَّةَ وَدَعَا إِلَيْهَا عبَادَهُ. فَمَنْ أَجَابَهُ دَخَلَ الْجَنَّةَ. وَمَنْ لَمْ يُجبْهُ عَاقَبَهُ أَوْ عَذَّبَهُ. هَذَا حَديثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ صَحيحٌ منْ هَذَا الْوَجْه. وَأَبُو تَميمَةَ وَاسْمُهُ طَرِيفُ بْنُ مُجَالد. وَأَبُو عُثْمَانَ النَّهْديُّ اسْمُهُ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مُلٍّ. وَسُلَيْمَانُ التَّيْميُّ هُوَ سُلَيْمَانُ بْنُ طَرْخَانَ. وَإِنَّمَا كَانَ يَنْزِلُ بَنِي تَيْمٍ فَنُسبَ إِلَيْهِمْ. قَالَ عَليٌّ قَالَ يَحْيَى بْنُ سَعيد: مَا رَأَيْتُ أَخْوَفَ للَّه تَعَالَى منْ سُلَيْمَانَ التَّيْميِّ *

U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog:

POGLAVLJA O IZNOŠENJU POUČNIH PRIMJERA

od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem

1. O poučnim primjerima koje Uzvišeni Allah navodi Svojim robovima

3031. ISPRIČAO NAM JE Ali b. Hudžr es-Sa'di; kaže: Obavijestio nas je Bekijje b. Velid prenijevši od Behire b. Seida[1147], on od Halida b. Ma'dana[1148], on od Džubejra b. Nufejra, a on od Nevvasa b. Sim'ana el-

[1147] Behir b. Sa'd es-Sehuli Ebu Halid el-Himsi pouzdan je i siguran prenosilac hadisa. Pripadao je šestoj generaciji.

[1148] Halid b. Ma'dan el-Kilai Ebu Abdullah el-Himsi bio je pouzdan prenosilac hadisa i pobožan čovjek. Mnogo je prenosio mursel hadise. Pripadao je trećoj generaciji.

Kilabija,[1149] koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Allah poredi Pravi Put sa putem koji je sa dvije strane omeđen zidovima. Na njima su mnoga vrata koja su otvorena, a na kojima su** (samo) **zastori. Na početku puta jedan glasnik poziva** (na Pravi Put), **a i iznad njega drugi uzvikuje: Allah poziva u Kuću Mira i ukazuje na Pravi Put onome kome On hoće.**[1150] **Vrata na stranama Puta simboliziraju Allahove granice, pa neka niko ne prelazi Allahove granice dok ne podigne zastor! Glas koji uzvikuje iznad njega je opominjatelj njegova Gospodara."** [1151]

Ovaj hadis je hasenun-garibun.[1152] Čuo sam veli (Et-Tirmizi) Abdullaha b. Abdur-Rahmana[1153] kada kaže: Čuo sam Zekerijjaa b. Adija[1154] kada veli da je Ebu Ishak el-Fezari[1155] kazao: Uzmite od sviju ono što sam vam ispričao od pouzdanih prenosilaca, a nemojte uzimati ono što sam ispričao od Ismaila b. Ajjaša, svejedno da li on prenosio od pouzdanih ili, pak, nepouzdanih prenosilaca!

3032. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Lejs[1156] prenijevši od Halida b. Jezida, on od Seida b. Ebu Hilala da je Džabir b. Abdullah el-Ensari kazao: **"Jednog dana pred nas iziđe Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i reče: "Usnio sam kako Džibril stoji više moje glave, a Mikail niže mojih nogu. Jedan od njih reče drugome: Navedi mu poučan primjer! A on reče: Slušaj, kako bi čule tvoje uši i razumjelo tvoje srce! Ti i tvoji sljedbenici ste slični vladaru koji sagradi rezidenciju, potom u njoj sagradi jednu prostoriju pa u nju postavi trpezu i pošalje poslanika da pozove ljude na gozbu. Neki mu se ljudi odazovu, a neki ne odazovu. Allah je** (taj) **vladar, a kuća je islam. Rezidencija je Džennet, a ti si, Muhammede poslanik. Ko ti se**

[1149] Nevvas b. Sim'an el-Kilabi poznati je Vjerovjesnikov, sallallahu alejhi ve sellem, ashab. Pred kraj života je živio u Šamu.

[1150] Sura *Junus*, 25. ajet.

[1151] U hadisu koji prenosi Ibn Mesud stoji da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: "Na početku puta glasnik viče: Idite Pravim Putem i ne skrećite na stranputicu." Učenjaci, komentarišući Ibn Mes'udov hadis pojašnjavaju da je Pravi Put, ustvari, vjera islam, da su otvorena vrata Allahove zabrane, zastori na vratima ukazuju na nježnost Allahovih granica, glasnik na početku puta je Kur'an, a glasnik iznad njega je ljudska savjest.

[1152] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i El-Bejheki u djelu *Šuabul-iman.*

[1153] Abdullah b. Abdur-Rahman ed-Darimi autor poznatog sunena.

[1154] Zekerijja b. Adij b. Salt et-Tejmi Darimijev učitelj.

[1155] Ebu Ishak Ibrahim b. Muhammed b. Haris b. Esma b. Haridže b. Hafs b. Huzejfe el-Fezari pouzdan je prenosilac i hafiz hadisa. Pripadao je osmoj generaciji. Autor je mnogih djela.

[1156] Lejs b. Sa-d b. Abdur-Rahman el-Fehmi Ebu Haris el-Masri pouzdan je i siguran prenosilac hadisa, poznavalac šeriatskog prava i poznati imam. Pripadao je sedmoj generaciji. Umro je u šabanu 175. godine po Hidžri.

odazove, prihvatiće islam. Ko prihvati islam, ući će u Džennet! A ko uđe u Džennet, jesti će ono što je u njemu."

Ovaj hadis je mursel[1157], pošto Seid b. Ebu Hilal nije zatekao Džabira b. Abdullaha. O ovoj temi prenesen je hadis i od Ibn Mes'uda. Ovaj hadis je od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, prenesen i sa drugim senedom koji je vjerodostojniji od ovog.

3033. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Obavijestio nas je Muhammed b. Ebu Adij[1158] prenijevši od Džafera b. Mejmuna, on od Ebu Temimea el-Hudžejmija, on od Ebu Osmana, a on od Ibn Mes'uda, koji je kazao: **"Jednom prilikom Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je, nakon što je klanjao jacijski namaz, uzeo Abdullaha b. Mes'uda za ruku i izišao izvan Mekke. Stigavši tamo, on mu reče da sjedne, potom oko njega označi** (u pijesku) **kružnicu i reče: "Ne izlazi iz te kružnice! Pored tebe će naići neki ljudi, sa njima ništa ne zbori, a neće ni oni sa tobom!" Potom je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, otišao tamo gdje je naumio. Dok sam sjedio u kružnici, pored mene naiđoše ljudi čije su kose i tijela bila poput Indijaca. Ne vide im se sramotni dijelovi tijela, a na njima se ne vidi ni odjeća. Prilaze k meni, ali liniju kružnice ne mogoše prijeći! Potom se vraćaju Allahovu Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem. Pred kraj noći, dok sam još sjedio dođe mi Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i reče: "Pokazano mi je** (mnogo čega) **tokom noći!" Zatim uđe u kružnicu, stavi glavu na moje stegno i zaspa. Spavajući hrkao je. Dok sam tako sjedio, a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, spavao na mome stegnu, dođoše neki ljudi u bijeloj odjeći. Samo Allah zna koliko su bili lijepi! Priđoše k meni. Jedna grupa sjede pored glave Allahova Poslanika, a druga pored njegovih nogu, potom jedni drugima rekoše: Nije nam poznato da je ijednom čovjeku dato ono što je dato ovom vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem. Dok njegove oči spavaju, njegovo srce je budno. Navedite mu primjer** (reče jedna grupa drugoj)! **On ti je** (rekoše drugi), **sličan poglavici koji sagradi palaču i priredi gozbu, a potom svijet pozove na hranu i piće. Oni koji mu se odazovu, jedu i piju, dok one koji se ne odazovu kažnjava ili je kazao: muči. Kod tih riječi probudi se Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i reče: "Čuo sam šta su ovi razgovarali. Da li znaš ko su oni?" Allah i Njegov Poslanik to najbolje znaju, odgovorih, a on reče: "To su bili meleci. Jesi li shvatio primjer koji su naveli?" Allah i Njegov Poslanik to**

[1157] Ovaj hadis je ojačan hadisom koji je zabilježio Et-Taberani u *El-Mu'džemul-kebiru* sa dobrim senedom od Rebi'a el-Džerešija.

[1158] Muhammed b. Ibrahim b. Ebu Adij pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je devetoj generaciji. Umro je 294. godine po Hidžri.

najbolje znaju, rekoh, a on će na to: "Primjer koji su naveli znači: Milostivi je stvorio Džennet i pozvao robove u njega. Ko se odazove, ući će u Džennet, a ko se ne odazove, On će ga kazniti ili mučiti."

Ovaj hadis je sa ovim senedom hasenun-garibun-sahihun.[1159] Ebu Temimeu je ime Tarif b. Mudžalid, a Ebu Osmanu en-Nehdiju Abdur-Rahman b. Mull, dok je Sulejman et-Tejmi Ibn Tarhan. Često je navraćao u pleme Benu Temim te je po njemu dobio nadimak i Et-Temimi. Ali[1160] veli da je Jahja b. Seid el-Kattan kazao: Ja od Sulejmana et-Tejmija nisam vidio bogobojaznije osobe.

٢. بَاب مَا جَاءَ مَثَلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالْأَنْبِيَاءِ أجمعين *

٣٠٣٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَعِيلَ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنِ سِنَانٍ أَخْبَرَنَا سَلِيمُ بْنُ حَيَّانَ أَخْبَرَنَا سَعِيدُ بْنُ مِينَاءَ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّه قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **إِنَّمَا مَثَلِي وَمَثَلُ الْأَنْبِيَاءِ قَبْلِي كَرَجُلٍ بَنَى دَارًا فَأَكْمَلَهَا وَأَحْسَنَهَا إِلَّا مَوْضِعَ لَبِنَةٍ. فَجَعَلَ النَّاسُ يَدْخُلُونَهَا وَيَتَعَجَّبُونَ مِنْهَا وَيَقُولُونَ: لَوْلَا مَوْضِعُ اللَّبِنَةِ.** وَفِي الْبَاب عَنْ وَأَبِي هُرَيْرَةَ و أُبَيِّ بْنِ كَعْبٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ *

2. Primjer Vjerovjesnika u odnosu na sve druge vjerovjesnike, sallallahu alejhim ve sellem

3034. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Ismail[1161]; kaže: Obavijestio nas je Muhammed b. Sinan[1162]; kaže: Nas je obavijestio Selim b. Hajjan[1163]; kaže: Nas je obavijestio Seid b. Mina'[1164] prenijevši od Džabira b. Abdullaha, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Ja i ostali vjerovjesnici smo slični čovjeku koji sagradi kuću pa je kompletnu dovrši i ukrasi, s tim što za širinu jednog**

[1159] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Ibn Huzejme u *Sahihu.*

[1160] Ali el-Medini Buharijev i Tirmizijev učitelj.

[1161] Ebu Abdullah Muhammed b. Ismail b. Ibrahim el-Džufi el-Buhari je poznati hadiski učenjak i imam. Rođen je 194., a umro 256. godine po Hidžri.

[1162] Muhammed b. Sinan el-Bahili Ebu Bekr el-Basri pouzdan je i siguran prenosilac hadisa. Pripadao je desetoj generaciji.

[1163] Selim b. Hajjan el-Huzeli el-Basri pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je sedmoj generaciji.

[1164] Ebu Velid Seid b. Mina', štićenik el-Bahterija b. Ebu Ziba el-Hıdžazija, Mekki ili Medeni, pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je trećoj generaciji.

ćerpiča ostane šupljina. Svijet je posjećuje, divi joj se i govori: Kamo sreće da nije ostavljena ni ova šupljina!"[1165]

O ovoj temi preneseni su hadisi i od Ebu Hurejrea i Ubeja b. Ka'ba. Ovaj hadis je sa ovim senedom hasenun-garibun-sahihun.[1166]

٣. بَاب مَا جَاءَ مَثَلِ الصَّلَاةِ وَالصِّيَامِ وَالصَّدَقَةِ *

٣٠٣٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَعِيلَ أَخْبَرَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَعِيلَ أَخْبَرَنَا أَبَانُ بْنُ يَزِيدَ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ سَلَّامٍ أَنَّ أَبَا سَلَّامٍ حَدَّثَهُ أَنَّ الْحَارِثَ الْأَشْعَرِيَّ حَدَّثَهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: إِنَّ اللَّهَ أَمَرَ يَحْيَى بْنَ زَكَرِيَّا بِخَمْسِ كَلِمَاتٍ أَنْ يَعْمَلَ بِهَا وَيَأْمُرَ بَنِي إِسْرَائِيلَ أَنْ يَعْمَلُوا بِهَا. وَإِنَّهُ كَادَ أَنْ يُبْطِئَ بِهَا. قَالَ عِيسَى: إِنَّ اللَّهَ أَمَرَكَ بِخَمْسِ كَلِمَاتٍ لِتَعْمَلَ بِهَا وَتَأْمُرَ بَنِي إِسْرَائِيلَ أَنْ يَعْمَلُوا بِهَا. فَإِمَّا أَنْ تَأْمُرَهُمْ وَإِمَّا أَنْ آمُرَهُمْ؟ فَقَالَ يَحْيَى: أَخْشَى إِنْ سَبَقْتَنِي بِهَا أَنْ يُخْسَفَ بِي أَوْ أُعَذَّبَ. فَجَمَعَ النَّاسَ فِي بَيْتِ الْمَقْدِسِ فَامْتَلَأَ الْمَسْجِدُ وَقَعَدُوا عَلَى الشُّرَفِ. فَقَالَ: إِنَّ اللَّهَ أَمَرَنِي بِخَمْسِ كَلِمَاتٍ أَنْ أَعْمَلَ بِهِنَّ وَآمُرَكُمْ أَنْ تَعْمَلُوا بِهِنَّ: أَوَّلُهُنَّ أَنْ تَعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا. وَإِنَّ مَثَلَ مَنْ أَشْرَكَ بِاللَّهِ كَمَثَلِ رَجُلٍ اشْتَرَى عَبْدًا مِنْ خَالِصِ مَالِهِ بِذَهَبٍ أَوْ وَرِقٍ فَقَالَ هَذِهِ دَارِي وَهَذَا عَمَلِي فَاعْمَلْ وَأَدِّ إِلَيَّ. فَكَانَ يَعْمَلُ وَيُؤَدِّي إِلَى غَيْرِ سَيِّدِهِ. فَأَيُّكُمْ يَرْضَى أَنْ يَكُونَ عَبْدُهُ كَذَلِكَ؟ وَإِنَّ اللَّهَ أَمَرَكُمْ بِالصَّلَاةِ فَإِذَا صَلَّيْتُمْ فَلَا تَلْتَفِتُوا فَإِنَّ اللَّهَ يَنْصِبُ وَجْهَهُ لِوَجْهِ عَبْدِهِ فِي صَلَاتِهِ مَا لَمْ يَلْتَفِتْ. وَآمُرُكُمْ بِالصِّيَامِ, فَإِنَّ مَثَلَ ذَلِكَ كَمَثَلِ رَجُلٍ فِي عِصَابَةٍ مَعَهُ صُرَّةٌ فِيهَا مِسْكٌ فَكُلُّهُمْ يَعْجَبُ أَوْ يُعْجِبُهُ رِيحُهَا وَإِنَّ رِيحَ الصَّائِمِ أَطْيَبُ عِنْدَ اللَّهِ مِنْ رِيحِ الْمِسْكِ. وَآمُرُكُمْ بِالصَّدَقَةِ, فَإِنَّ مَثَلَ ذَلِكَ كَمَثَلِ رَجُلٍ أَسَرَهُ الْعَدُوُّ فَأَوْثَقُوا يَدَهُ إِلَى عُنُقِهِ وَقَدَّمُوهُ لِيَضْرِبُوا عُنُقَهُ. فَقَالَ أَنَا أَفْدِيهِ مِنْكُمْ بِالْقَلِيلِ وَالْكَثِيرِ فَفَدَى نَفْسَهُ مِنْهُمْ. وَآمُرُكُمْ أَنْ تَذْكُرُوا اللَّهَ, فَإِنَّ مَثَلَ ذَلِكَ كَمَثَلِ رَجُلٍ خَرَجَ الْعَدُوُّ فِي أَثَرِهِ سِرَاعًا حَتَّى إِذَا أَتَى عَلَى حِصْنٍ حَصِينٍ فَأَحْرَزَ نَفْسَهُ مِنْهُمْ؛ كَذَلِكَ الْعَبْدُ لَا يُحْرِزُ نَفْسَهُ مِنَ الشَّيْطَانِ إِلَّا بِذِكْرِ اللَّهِ. قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: وَأَنَا آمُرُكُمْ بِخَمْسٍ, اللَّهُ أَمَرَنِي بِهِنَّ: السَّمْعِ وَالطَّاعَةِ وَالْجِهَادِ وَالْهِجْرَةِ وَالْجَمَاعَةِ. فَإِنَّهُ مَنْ فَارَقَ الْجَمَاعَةَ قِيدَ شِبْرٍ فَقَدْ خَلَعَ رِبْقَةَ الْإِسْلَامِ مِنْ عُنُقِهِ إِلَّا أَنْ يَرْجِعَ. وَمَنِ ادَّعَى دَعْوَى

1165 Ovdje Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, poredi svoje mjesto i ulogu u lancu vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, sa ćerpičem koji bi nedostajao u savršeno urađenoj i opremljenoj zgradi. Ma koliko bila ukrašena, ona bi bila manjkava bez tog ćerpiča. Isto tako bi šeri'at, sa kojim su došli svi ostali vjerovjesnici, ma koliko izgledao potpun, bio manjkav i nedovršen bez posljednjeg Allahova poslanika Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, i onoga sa čim je on došao.

1166 Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima.*

الْجَاهِلِيَّةِ فَإِنَّهُ مِنْ جُثَا جَهَنَّمَ. فَقَالَ رَجُلٌ: يَا رَسُولَ اللَّهِ وَإِنْ صَلَّى وَصَامَ؟ قَالَ: وَإِنْ صَلَّى وَصَامَ. فَادْعُوا بِدَعْوَى اللَّهِ الَّذِي سَمَّاكُمُ الْمُسْلِمِينَ الْمُؤْمِنِينَ عِبَادَ اللَّهِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ. قَالَ مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَعِيلَ: الْحَارِثُ الْأَشْعَرِيُّ لَهُ صُحْبَةٌ وَلَهُ غَيْرُ هَذَا الْحَدِيثِ.

٣٠٣٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ أَخْبَرَنَا أَبُو دَاوُدَ الطَّيَالِسِيُّ أَخْبَرَنَا أَبَانُ بْنُ يَزِيدَ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ سَلَّامٍ عَنْ أَبِي سَلَّامٍ عَنِ الْحَارِثِ الْأَشْعَرِيِّ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ **نَحْوَهُ بِمَعْنَاهُ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. وَأَبُو سَلَّامٍ الْحَبَشِيُّ اسْمُهُ مَمْطُورٌ. وَقَدْ رَوَاهُ عَلِيُّ بْنُ الْمُبَارَكِ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ*

3. O primjeru namaza, posta i zekjata

3035. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Ismail; kaže: Obavijestio nas je Musa b. Ismail; kaže: Nas je obavijestio Eban b. Jezid[1167]; kaže: Nas je obavijestio Jahja b. Ebu Kesir, prenijevši od Zejda b. Sellama[1168] da mu je ispričao Ebu Sellam, da je njemu ispričao Haris el-Eš'ari[1169] da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"Allah je Jahjau b. Zekerijjau naredio petero[1170], da to prakticira i da naredi Israilićanima da ih prakticiraju te da sa njima ne oklijevaju. Reče Isa: Allah ti je naredio petero da to prakticiraš i da narediš Israilićanima da prakticiraju. Ako im ih ti nećeš narediti, naredit ću im ih ja. Na to će Jahja: Bojim se, ako bi me ti sa njima pretekao, da u zemlju ne propadnem ili da ne budem kažnjen! On skupi ljude u Bejtul-Makdisu. Napuni se mesdžid do te mjere da su i po prozorima posjedali. On reče: Allah mi je naredio petero da to prakticiram i da vama naredim kako biste prakticirali! Prva od njih je da robujete Allahu i da Mu ništa ne smatrate ravnim. Onaj ko Allahu nekoga bude smatrao ravnim sličan je čovjeku koji kupi roba vlastitim imetkom, zlatom ili srebrom, i rekne mu: Ovo je moja kuća, a ovo je posao koji za mene trebaš raditi. Međutim, on ode raditi za dugoga. Koji bi od vas želio imati takvog**

[1167] Eban b. Jezid el-Atar Ebu Jezid el-Basri pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je sedmoj generaciji. Neke je hadise sam prenio.

[1168] Zejd b. Sellam b. Ebu Selam Memtur el-Habeši pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je šestoj generaciji.

[1169] Haris b. Haris el-Eš'ari Ebu Malik eš-Šami poznati je Vjerovjesnikov, sallallahu alejhi ve sellem, ashab. Ebu Sellam je jedini od njega prenio hadise. Osim ovoga, među ashabima su bila još dvojica koji su nosili nadimke Ebu Malik el-Eš'ari.

[1170] U hadisu koji je zabilježio Ibn Huzejme u *Sahihu* stoji da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: "Allah je Jahjau b. Zekerijjau objavio petero i naredio mu da to prakticira i da naredi Israilićanima da prakticiraju..."

roba? Allah vam je naredio namaz, kada ga budete obavljali, ne okrećite se (lijevo i desno) **jer Allah okrene Svoje lice prema Svome robu kad je u namazu sve dok se ne pođe okretati. Naredio vam je post, a to se može uporediti sa čovjekom koji, u skupini ljudi, sa sobom nosi kesu sa mošusom čijem se mirisu svi dive. Zadah postačevih usta Allahu je ugodniji od mirisa mošusa. Naredio vam je zekjat, a to vam je slično čovjeku koga neprijatelji zarobe, zavežu mu ruku za vrat i povedu ga da mu odrube glavu. On** (u tome momentu) **uzvikne: Hoću da se otkupim po svaku cijenu, malom ili velikom količinom imovine! Oni mu dopuste i on se otkupi. Naredio vam je da se sjećate i spominjete Allaha, a to vam je slično čovjeku čiji trag užurbano slijede neprijatelji, međutim, on se skloni u sigurnu utvrdu i tako se zaštiti od njih. I čovjek se od šejtana može zaštititi samo spominjanjem Allaha. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: Ja vama** (pored toga) **naređujem** (i drugo) **petero koje je Allah naredio meni! Naređujem vam poslušnost, pokornost, borbu na Allahovu Putu, hidžru**[1171] **i zajedništvo. Zaista, ko naruši zajedništvo koliko za jedan pedalj, taj je prekinuo nit koja ga veže za islam, osim ako se ponovo ne povrati. Ko bude težio uvjerenjima iz predislamskog doba, on će biti od onih koji će u Džehennemu klečati!" Na to će neki čovjek: Allahov Poslaniče, pa i ako bude klanjao i postio? On reče: "I ako bude klanjao i postio! Zato, težite onome uvjerenju zbog koga vas je Allah nazvao muslimanima, mu'minima i Allahovim robovima."**

Ovaj hadis je hasenun-sahihun-garibun.[1172] Muhammed b. Ismail veli: Haris el-Eš'ari je ashab. On je prenio i druge hadise osim ovoga.

3036. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Obavijestio nas je Ebu Davud et-Tajalisi; kaže: Nas je obavijestio Eban b. Jezid prenijevši od Jahjaa b. Ebu Kesira, on od Zejda b. Sellama, on od Ebu Sellama, on od Harisa el-Eš'arija, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, **po značenju slično prethodnom hadisu.**

Ovaj hadis je hasenun-garibun. Ebu Sellamu je ime Memtur. Ovaj hadis je prenio Ali b. Mubarek od Jahjaa b. Ebu Kesira.

[1171] Tj. seobu iz Mekke u Medinu prije oslobođenja Mekke, ili seobu iz neislamskih u islamske zemlje kada je to nužno da bi sačuvali svoju vjeru.

[1172] Bilježe ga i Ibn Huzejme i Ibn Hibban u *Sahihima*, El-Nesai u *Sunenu* te Hakim u *Mustedreku*. Hakim smatra da je ovaj hadis vjerodostojan prema kriterijima Buharije i Muslima.

٤ . بَاب مَا جَاءَ مَثَل الْمُؤْمِنِ الْقَارِئِ لِلْقُرْآنِ وَغَيْرِ الْقَارِئِ *

٣٠٣٧ . حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **مَثَلُ الْمُؤْمِنِ الَّذِي يَقْرَأُ الْقُرْآنَ كَمَثَلِ الْأُتْرُنْجَةِ رِيحُهَا طَيِّبٌ وَطَعْمُهَا طَيِّبٌ. وَمَثَلُ الْمُؤْمِنِ الَّذِي لَا يَقْرَأُ الْقُرْآنَ كَمَثَلِ التَّمْرَةِ لَا رِيحَ لَهَا وَطَعْمُهَا حُلْوٌ. وَمَثَلُ الْمُنَافِقِ الَّذِي يَقْرَأُ الْقُرْآنَ كَمَثَلِ الرَّيْحَانَةِ رِيحُهَا طَيِّبٌ وَطَعْمُهَا مُرٌّ. وَمَثَلُ الْمُنَافِقِ الَّذِي لَا يَقْرَأُ الْقُرْآنَ كَمَثَلِ الْحَنْظَلَةِ رِيحُهَا مُرٌّ وَطَعْمُهَا مُرٌّ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ رَوَاهُ شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ أَيْضًا*

٣٠٣٨ . حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ الْخَلَّالُ وَغَيْرُ وَاحِدٍ قَالُوا: أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيِّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **مَثَلُ الْمُؤْمِنِ كَمَثَلِ الزَّرْعِ لَا تَزَالُ الرِّيَاحُ تُفَيِّئُهُ وَلَا يَزَالُ الْمُؤْمِنُ يُصِيبُهُ بَلَاءٌ. وَمَثَلُ الْمُنَافِقِ مَثَلُ شَجَرَةِ الْأَرْزِ لَا تَهْتَزُّ حَتَّى تُسْتَحْصَدَ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٣٠٣٩ . حَدَّثَنَا إِسْحَقُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا مَعْنٌ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **إِنَّ مِنَ الشَّجَرِ شَجَرَةً لَا يَسْقُطُ وَرَقُهَا وَهِيَ مَثَلُ الْمُؤْمِنِ. حَدِّثُونِي مَا هِيَ؟ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ: فَوَقَعَ النَّاسُ فِي شَجَرِ الْبَوَادِي وَوَقَعَ فِي نَفْسِي أَنَّهَا النَّخْلَةُ. فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هِيَ النَّخْلَةُ. فَاسْتَحْيَيْتُ يعني أَنْ أَقُولَ. قَالَ عَبْدُ اللَّهِ: فَحَدَّثْتُ عُمَرَ بِالَّذِي وَقَعَ فِي نَفْسِي فَقَالَ: لَأَنْ تَكُونَ قُلْتَهَا أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ أَنْ يَكُونَ لِي كَذَا وَكَذَا.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَفِي الْبَاب عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ*

4. O primjeru vjernika koji uči Kur'an i vjernika koji ga ne uči

3037. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Ebu Avane prenijevši od Katadea, on od Enesa, a on od Ebu Musaa el-Eš'arija, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem rekao: **"Vjernik koji uči Kur'an poput je limuna čiji su i okus i miris ugodni. Vjernik koji ne uči Kur'an poput je hurme koja je bez mirisa, a ukus joj je sladak. Licemjer koji uči Kur'an poput je bosiljka čiji je miris ugodan, a okus mu je gorak, dok je licemjer koji ne uči Kur'an poput gorke tikvice čiji je miris neugodan a okus joj je gorak."** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1173]

[1173] Zabilježen je u *El-Kutubus-sitte.*

3038. ISPRIČALI SU NAM Hasan b. Ali el-Hallal i dugi i kazali: Obavijestio nas je Abdur-Rezzak; kaže: Nas je obavijestio Ma'mer prenijevši od Zuhrija, on od Seida b. Musejjeba, a on od Ebu Hurejrea, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Vjernik je sličan usjevu koga vjetrovi neprestano njišu. I vjernika stalno snalaze nekakva iskušenja. Licemjer je, pak, poput korijena drveta koje se ne pomjeri dok se ne posiječe.**[1174]" Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1175]

3039. ISPRIČAO NAM JE Ishak b. Musa; kaže: Obavijestio nas je Ma'n[1176]; kaže: Nas je obavijestio Malik[1177] prenijevši od Abdullaha b. Dinara, a on od Ibn Omera da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"Ima jedna vrsta drveta čije lišće ne opada, a koje je slično vjerniku. Recite mi koje je to drvo! Ljudi počeše razmišljati o pustinjskom drveću, a ja u sebi pomislih da je to palma, ali sam se stidio da kažem. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem,** (ne dobivši nikakva odgovora), **reče: "To je palma." Pa sam, veli Abdullah, ispričao Omeru šta sam u sebi pomislio, a on reče: Da si to rekao, volio bih nego da mi je dato to i to**[1178]**."** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1179] O ovoj temi prenesen je hadis i od Ebu Hurejrea.

٥. بَاب مَثَلُ الصَّلَوَاتِ الْخَمْسِ *

٣٠٤٠. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا اللَّيْثُ عَنِ ابْنِ الْهَادِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **أَرَأَيْتُمْ لَوْ أَنَّ نَهْرًا بِبَابِ أَحَدِكُمْ يَغْتَسِلُ فِيهِ كُلَّ يَوْمٍ خَمْسَ مَرَّاتٍ هَلْ يَبْقَى مِنْ دَرَنِهِ شَيْءٌ؟ قَالُوا: لَا يَبْقَى مِنْ دَرَنِهِ شَيْءٌ. قَالَ: فَذَلِكَ مَثَلُ الصَّلَوَاتِ الْخَمْسِ يَمْحُو اللَّهُ بِهِنَّ الْخَطَايَا.** وَفِي الْبَاب عَنْ جَابِرٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ.

٣٠٤١. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا بَكْرُ بْنُ مُضَرَ الْقُرَشِيُّ عَنِ ابْنِ الْهَادِ **نَحْوَهُ** *

[1174] Za razliku od vjernika koje Uzvišeni Allah stalno stavlja na iskušenja da bi isprobao njihovo vjerovanje, licemjeri u životu nemaju nikakvih iskušenja sve dok ih ne zatekne smrt.

[1175] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima.*

[1176] Ma'n b. Isa b. Jahja el-Ešdže'i Ebu Jahja el-Medeni el-Kazzaz pozdan je i siguran prenosilac hadisa. Ebu Hatim veli da je on jedan od najpouzdanijih Malikovih učenika. Pripadao je desetoj generaciji.

[1177] Ebu Abdullah Malik b. Enes el-Esbehi imam i muhadis, utemeljitelj malikijske pravne škole. Rođen je u Medini 93. godine po Hidžri. U njoj je i umro 179. godine po Hidžri.

[1178] U hadisu koji bilježi Ibn Hibban u *Sahihu* stoji: "Volio bih nego da mi neko da crvene deve", što je u to vrijeme bio najvrjedniji imetak.

[1179] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima.*

5. O primjeru pet vakata namaza

3040. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Lejs[1180] prenijevši od Ibnul-Hada[1181], on od Muhammeda b. Ibrahima[1182], on od Ebu Selemea b. Abdur-Rahmana, a on od Ebu Hurejrea da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"Šta mislite kada bi neko od vas imao ispred kuće rijeku i svakodnevno se u njoj pet puta kupao da li bi se na njemu zadržalo prljavštine?" Ne bi na njemu ostalo ni malo prljavštine, odgovoriše prisutni. On reče: Tome je slično pet namaza, Allah njima briše grijehe."**[1183] O ovoj temi prenesen je hadis i od Džabira.[1184] Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1185]

3041. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Bekr b. Mudr el-Kureši prenijevši od Ibnul-Hada, **slično prethodnom hadisu.**

٦. باب منه

٣٠٤٢. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا حَمَّادُ بْنُ يَحْيَى الْأَبَحُّ عَنْ ثَابِتٍ الْبُنَانِيِّ عَنْ أَنَسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **مَثَلُ أُمَّتِي مَثَلُ الْمَطَرِ لَا يُدْرَى أَوَّلُهُ خَيْرٌ أَمْ آخِرُهُ**. وَفِي الْبَاب عَنْ عَمَّارٍ وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو وَابْنِ عُمَرَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. وَيُرْوَى عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ابْنِ مَهْدِيٍّ أَنَّهُ كَانَ يُثَبِّتُ حَمَّادَ بْنَ يَحْيَى الْأَبَحَّ, وَكَانَ يَقُولُ هُوَ مِنْ شُيُوخِنَا *

6. O istoj temi

3042. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Hammad b. Jahja el-Ebehh[1186] prenijevši Sabita el-Bunanija, a on od Enesa,

---

1180 Lejs b. Sa'd.

1181 Jezid b. Abdullah b. Usama Ibnul-Had el-Lejsi Ebu Abdullah el-Medeni pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je petoj generaciji. On je puno prenio hadisa. Umro je 139. godine po Hidžri.

1182 Muhammed b. Ibrahim b. Haris b. Halid et-Tejmi Ebu Abdullah el-Medeni pouzdan je prenosilac hadisa. Mnoge je hadise, iz svoje generacije, sam prenio. Pripadao je četvrtoj generaciji. Umro je 120. godine po Hidžri.

1183 Po mišljenju El-Mubarekforija, ovo se odnosi na male grijehe. Za velike je potrebno pokajanje. Muslim u *Sahihu* bilježi od Alla'a, on od svoga oca, a on od Ebu Hurejrea merfu' hadis u kome stoji da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: "Pet namaza brišu grijehe koje neko počini između njih, ukoliko se kloni velikih grijeha."

1184 Bilježi ga Muslim u *Sahihu*.

1185 Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima* i El-Nesai u *Sunenu*.

1186 Hammad b. Jahja el-Ebehh Ebu Bekr es-Sulemi el-Basri iskren je prenosilac hadisa, s tim što je prilikom prenošenja hadisa ponekad griješio. Pripadao je osmoj generaciji.

koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Moji su sljedbenici poput kiše kod koje se ne zna da li su joj bolje one prve** (kapi) **ili one posljednje."**

O ovoj temi preneseni su hadisi i od Ammara, Abdullaha b. Amra i Ibn Omera. Ovaj hadis je sa ovim senedom hasenun-garibun.[1187] Prenosi se od Abdur-Rahmana b. Mehdija da je Hammada b. Jahjaa el-Ebehha smatrao sigurnim prenosiocem. Govorio je: On je jedan od naših učitelja.

٧. بَاب مَا جَاءَ مَثَل ابْنِ آدَمَ وَأَجَله وَأَمَله *

٣٠٤٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَعِيلَ أَخْبَرَنَا خَلَّادُ بْنُ يَحْيَي أَخْبَرَنَا بَشِيرُ بْنُ الْمُهَاجِرِ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّه بْنُ بُرَيْدَةَ عَنْ أَبِيه قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **هَلْ تَدْرُونَ مَا مثَل هَذه و هَذه؟ وَرَمَى بِحَصَاتَيْنِ. قَالُوا اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ. قَالَ هَذَاكَ الْأَمَلُ وَهَذَاكَ الْأَجَلُ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ مِنْ هَذَا الْوَجْه *

٣٠٤٤. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ الْخَلَّالُ وَغَيْرُ وَاحد قَالُوا: أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّزَّاق أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَالِمٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ: **إِنَّمَا النَّاسُ كَإِبِلٍ مِائَةٍ لَا يَجدُ الرَّجُلُ فِيهَا رَاحِلَةً**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ.

٣٠٤٥. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عَبْد الرَّحْمَنِ الْمَخْزُومِيُّ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ عَنِ الزُّهْرِيِّ بِهَذَا الْإِسْنَاد نَحْوَهُ وَقَالَ: لَا تَجدُ فِيهَا رَاحِلَةً, عن سالم عن ابن عمر قال: قال رَسُولُ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ: **إِنَّمَا النَّاسُ كَإِبِلٍ مائَة لَا تَجدُ فِيهَا رَاحِلَةً أَوْ قَالَ لَا تَجدُ فِيهَا إِلَّا رَاحِلَةً** *

٣٠٤٦. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بن سعيد أَخْبَرَنَا الْمُغِيرَةُ بْنُ عَبْد الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي الزِّنَاد عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ قَالَ: **إِنَّمَا مَثَلِي وَمَثَلُ أُمَّتِي كَمَثَلِ رَجُلٍ اسْتَوْقَدَ نَارًا فَجَعَلَت الذُّبَابُ وَالْفَرَاشُ يَقَعْنَ فِيهَا وَأَنَا آخُذُ بِحُجَزِكُمْ وَأَنْتُمْ تَقَحَّمُونَ فِيهَا**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٣٠٤٧. حَدَّثَنَا إِسْحَقُ بْنُ مُوسَى الأنصارِي أَخْبَرَنَا مَعْنٌ أَخْبَرَنَا مَالكٌ عَنْ عَبْد اللَّه بْنِ دِينَارٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ قَالَ: **إِنَّمَا أَجَلُكُمْ فِيمَا خَلَا مِنَ الْأُمَمِ كَمَا بَيْنَ صَلَاة الْعَصْرِ إِلَى مَغَارِبِ الشَّمْسِ. وَإِنَّمَا مَثَلُكُمْ وَمَثَلُ الْيَهُودِ وَالنَّصَارَى كَرَجُلٍ اسْتَعْمَلَ عُمَّالًا فَقَالَ مَنْ يَعْمَلُ لِي إِلَى نِصْفِ النَّهَارِ عَلَى قِيرَاطٍ قِيرَاط. فَعَملَت الْيَهُودُ عَلَى قِيرَاطٍ قِيرَاط. ثم قَالَ مَنْ يَعْمَلُ لِي مِنْ نِصْفِ النَّهَارِ إِلَى صَلَاة الْعَصْرِ عَلَى قِيرَاطٍ قِيرَاط فَعملَت النَّصَارَى عَلَى قِيرَاطٍ قِيرَاط. ثُمَّ أَنْتُمْ**

[1187] Ibn Hadžer el-Askalani u djelu *Fethul-bari*, govoreći o ovom hadisu, veli da je on hasenun i da je došao sa više seneda koji ga uzdižu na rang sahiha.

تَعْمَلُونَ مِنْ صَلَاةِ الْعَصْرِ إِلَى مَغَارِبِ الشَّمْسِ عَلَى قِيرَاطَيْنِ قِيرَاطَيْنِ. فَغَضِبَتِ الْيَهُودُ وَالنَّصَارَى وَقَالُوا نَحْنُ أَكْثَرُ عَمَلًا وَأَقَلُّ عَطَاءً. فَقَالَ: هَلْ ظَلَمْتُكُمْ مِنْ حَقِّكُمْ شَيْئًا؟ قَالُوا: لَا. قَالَ: فَإِنَّهُ فَضْلِي أُوتِيهِ مَنْ أَشَاءُ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

7. O primjeru čovjeka, njegovog smrtnog časa i njegove nade

3043. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Ismail[1188]; kaže: Obavijestio nas je Hallad b. Jahja[1189]; kaže: Nas je obavijestio Bešir b. Muhadžir[1190]; kaže: Nas je obavijestio Abdullah b. Burejde prenijevši od svoga oca, koji je kazao da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Znate li čemu su primjer ovaj i ovaj?" a onda baci dva kamenčića. Rekoše: Allah i Njegov Poslanik, to najbolje znaju, a on reče: "Kamen** (koji je pao daleko) **simbolizira nadu, dok kamen** (koji je pao blizu) **simbolizira smrtni čas."**[1191] Ovaj hadis je sa ovim senedom hasenun-garibun.

3044. ISPRIČALI SU NAM Hasan b. Ali el-Hallal i dugi i kazali: Obavijestio nas je Abdur-Rezzak; kaže: Nas je obavijestio Ma'mer prenijevši od Zuhrija, on od Salima, a on od Ibn Omera koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Ljudi su poput kamila. Među stotinu kamila čovjek ne može** (sebi) **naći jahalice."**[1192] Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1193]

3045. ISPRIČAO NAM JE Seid b. Abdur-Rahman el-Mahzumi; kaže: Obavijestio nas je Sufjan b. Ujejne prenijevši od Zuhrija, sa ovim senedom, slično prethodnom hadisu, (kazavši): "Ne možeš među njima (sebi) naći jahalice.") Od Salima, a on od Ibn Omera koji je kazao da je Allahov

---

[1188] Ebu Abdullah Muhammed b. Ismail b. Ibrahim el-Džufi el-Buhari (194 - 256).

[1189] Hallad b. Jahja b. Safvan es-Sulemi Ebu Muhammed el-Kufi iskren je prenosilac hadisa. U njega se sumnjalo da je naginjao murdžijama. Pripadao je devetoj generaciji.

[1190] Bešir b. Muhadžir el-Kufi el-Ganevi iskren je prenosilac hadisa, ali je bio blag. Pripadao je petoj generaciji. I u njega su sumnjali da je naginjao murdžijama.

[1191] Uzeo je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dva kamenčića u ruku, a potom od prisutnih tražio da mu kažu šta simboliziraju ova dva kamenčića nakon što je jedan bacio sasvim blizu, a drugi veoma daleko. Pošto ne dobi odgovora, on reče da onaj što je pao blizu simbolizira čovjekov smrtni čas, a onaj što je pao daleko simbolizira njegovu nadu.

[1192] Ovaj hadis nam ukazuje na to da, koliko god je teško među stotinu kamila naći pravu koja može, noseći teret, izdržati duga i naporna putovanja, isto je tako teško među stotinu ljudi naći čovjeka koji je spreman da voli druge i da im želi ono što i sam sebi želi.

[1193] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima*.

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Ljudi su poput kamila. Među stotinu kamila ne možeš** (sebi) **naći jahalice ili je kazao: Možeš** (sebi) **naći samo jednu jahalicu."**

3046. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid; kaže: Obavijestio nas je Mugire b. Abdur-Rahman prenijevši od Ebu Zinada, on od A'redža, a on od Ebu Hurejrea da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"Ja i moji sljedbenici smo slični čovjeku koji** (noću) **zapali veliku vatru pa počnu gmizavci i leptirovi padati u nju. I ja vas hvatam za bokove** (kako bih vas zaštitio od vatre), **a vi se bacate u nju!"** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1194]

3047. ISPRIČAO NAM JE Ishak b. Musa el-Ensari; kaže: Obavijestio nas je Ma'n; kaže: Nas je obavijestio Malik prenijevši od Abdullaha b. Dinara, a on od Ibn Omera da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"Vaš životni vijek, u odnosu na život naroda koji su živjeli prije vas, poput je vremena između ikindijskog namaza i zalaska sunca.[1195] Vaš primjer i primjer jevreja i kršćana bio bi sličan čovjeku koji, u želji da unajmi radnike, rekne: Ko bi mi radio pola dana za jedan kirat?[1196]pa se jave jevreji i rade za jedan kirat. Nakon toga on rekne: Ko bi mi radio od polovine dana do ikindijskog namaza za jedan kirat? pa se jave kršćani i rade za jedan kirat. Nakon toga vi radite, od ikindijskog namaza do zalaska sunca, za dva kirata. To bi rasrdilo jevreje i kršćane koji bi rekli: Kako to, mi smo više radili, a manje dobili? Poslodavac bi im na to odgovorio: Jesam li vam kakvu nepravdu učinio? Jesam li vas, možda, zakinuo u vašem pravu? Nisi, odgovorili bi oni, a on bi rekao: To je moja dobrota i ja je pružam kome hoću."**[1197] Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1198]

[1194] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u Sahihima.

[1195] U hadisu koji je zabilježio El-Buhari u *Sahihu* stoji: "Vaš boravak na ovom svijetu, u odnosu na vrijeme koje su proživjeli narodi prije vas, je kao vrijeme od ikindijskog namaza do zalaska sunca."

[1196] Kirat je mjera koja, gledano u novcu, iznosi šesnaestinu dirhema.

[1197] Ovaj hadis nam ukazuje da će Uzvišeni Allah, na Sudnjem danu, sljedbenike Kur'ana nagrađivati dvostruko većom nagradom nego sljedbenike ostalih objavljenih Knjiga. Razlog tome je vjerovatno taj što su oni vjerovali i u Kur'an i u sve prethodne Knjige, dok su ostali vjerovali samo u Knjigu koja je njima poslata.

[1198] Bilježi ga i El-Buhari u *Sahihu*.

أبواب فَضَائِلِ الْقُرْآنِ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ *

١. بَاب مَا جَاءَ فِي فَضْلِ فَاتِحَةِ الْكِتَابِ *

٣٠٤٨. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرَجَ عَلَى أُبَيِّ بْنِ كَعْبٍ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: يَا أُبَيُّ, وَهُوَ يُصَلِّي, فَالْتَفَتَ أُبَيٌّ وَلَمْ يُجِبْهُ. وَصَلَّى أُبَيٌّ فَخَفَّفَ ثُمَّ انْصَرَفَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: وَعَلَيْكَ السَّلَامُ مَا مَنَعَكَ يَا أُبَيُّ أَنْ تُجِيبَنِي إِذْ دَعَوْتُكَ؟ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي كُنْتُ فِي الصَّلَاةِ. قَالَ: أَفَلَمْ تَجِدْ فِيمَا أَوْحَى اللَّهُ إِلَيَّ: أَنْ اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ؟ قَالَ: بَلَى, وَلَا أَعُودُ إِنْ شَاءَ اللَّهُ. قَالَ: أَتُحِبُّ أَنْ أُعَلِّمَكَ سُورَةً لَمْ يَنْزِلْ فِي التَّوْرَاةِ وَلَا فِي الْإِنْجِيلِ وَلَا فِي الزَّبُورِ وَلَا فِي الْفُرْقَانِ مِثْلُهَا؟ قَالَ: نَعَمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: كَيْفَ تَقْرَأُ فِي الصَّلَاةِ؟ قَالَ: فَقَرَأَ أُمَّ الْقُرْآنِ, فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ مَا أُنْزِلَتْ فِي التَّوْرَاةِ وَلَا فِي الْإِنْجِيلِ وَلَا فِي الزَّبُورِ وَلَا فِي الْفُرْقَانِ مِثْلُهَا. وَإِنَّهَا سَبْعٌ مِنَ الْمَثَانِي وَالْقُرْآنُ الْعَظِيمُ الَّذِي أُعْطِيتُهُ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَفِي الْبَاب عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ *

POGLAVLJA O VRIJEDNOSTIMA KUR'ANA
od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem

1. O vrijednosti Fatihe

3048. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Abdul-Aziz b. Muhammed prenijevši od Alaa b. Abdur-Rahmana, on od svoga oca, a on od Ebu Hurejrea: **"Otišao jednom prilikom, Allahov Poslanik, s,a, do Ubeja b. Kaba[1199], pa ga Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zovnu: "Ubeje!" Pošto je Ubej bio u namazu, samo se okrenu, a ne odazva mu se. On samo nastavi užurbanije klanjati. Kada je završio** (namaz), **uputi se prema Allahovu Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i reče: Es-Selamu alejke** (Neka je na tebe mir), **Allahov Poslaniče!**

[1199] Bilježi El-Buhari u *Sahihu* sa senedom od Ebu Seida el-Muallaa, koji je kazao: "Jednom prilikom dok sam klanjao u džamiji zovnu me Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem..." Ibn Hadžer el-Askalani, u djelu *Fthul-bari*, ističe da je El-Bejheki tvrdio da se to desilo i Ubeju b. Kabu i Ebu Seidu el-Muallau, samo u dva različita vremenska razdoblja.

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: Ve alejke s-selam (Neka je i na tebe mir), **Ubeje, zašto mi se ne odazva kad te zovnuh?" Bio sam u namazu, Allahov Poslaniče, odgovori, a on će to: "Zar u onome što mi je Allah objavio nisi našao riječi da se odazovete Allahu i Poslaniku kad vas pozove na ono što će vam život osigurati?"**[1200] **Jesam, i, ako Bog da, neću to više ponoviti. "Hoćeš li da te uputim na suru kojoj slična nije objavljena ni u Tevratu ni u Indžilu ni u Zeburu, ni u** (preostalom dijelu) **Kur'ana?" Hoću, Allahov Poslaniče, odgovori. On ga upita: "Kako učiš u namazu? On prouči Fatihu, a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "Tako mi Onoga u čijoj je ruci moja duša slična njoj nije objavljena ni u Tevratu ni u Indžili ni u Zeburu ni u** (preostalom dijelu) **Kur'ana! Ona je** (tih) **sedam ajeta koji se ponavljaju**[1201] **i Kur'an Veličanstveni koji su mi dati!"** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1202] O ovoj temi prenesen je hadis i od Enesa b. Malika.

٢. بَاب مَا جَاءَ فِي فَضْلِ سُورَةِ الْبَقَرَةِ وَآيَةِ الْكُرْسِيِّ *

٣٠٤٩. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ سُهَيْلِ بْنِ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **لَا تَجْعَلُوا بُيُوتَكُمْ مَقَابِرَ, وَإِنَّ الْبَيْتَ الَّذِي تُقْرَأُ فِيهِ الْبَقَرَةُ لَا يَدْخُلُهُ الشَّيْطَانُ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٣٠٥٠. حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ أَخْبَرَنَا حُسَيْنٌ الْجُعْفِيُّ عَنْ زَائِدَةَ عَنْ حَكِيمِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **لِكُلِّ شَيْءٍ سَنَامٌ وَإِنَّ سَنَامَ الْقُرْآنِ سُورَةُ الْبَقَرَةِ. وَفِيهَا آيَةٌ هِيَ سَيِّدَةُ آيِ الْقُرْآنِ. هِيَ آيَةُ الْكُرْسِيِّ**. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ. لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ حَكِيمِ بْنِ جُبَيْرٍ. وَقَدْ تَكَلَّمَ فِيهِ شُعْبَةُ وَضَعَّفَهُ *

٣٠٥١. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ الْمُغِيرَةِ أَبُو سَلَمَةَ الْمَخْزُومِيُّ الْمَدَنِيُّ أَخْبَرَنَا ابْنُ أَبِي فُدَيْكٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْمُلَيْكِيِّ عَنْ زُرَارَةَ بْنِ مُصْعَبٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **مَنْ قَرَأَ حم الْمُؤْمِنَ إِلَى .. إِلَيْهِ الْمَصِيرُ , وَآيَةَ الْكُرْسِيِّ حِينَ يُصْبِحُ حُفِظَ بِهِمَا حَتَّى يُمْسِيَ. وَمَنْ قَرَأَهُمَا حِينَ يُمْسِي حُفِظَ بِهِمَا حَتَّى يُصْبِحَ**. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ. وَقَدْ تَكَلَّمَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ فِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي بَكْرِ بْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ الْمُلَيْكِيِّ مِنْ قِبَلِ حِفْظِهِ *

[1200] Sura *El-Enfal,* 24. ajet.

[1201] Sura *El-Hidžr,* u 87., ajetu Uzvišeni Allah veli: "Mi smo ti objavili sedam ajeta, koji se ponavljaju, Kur'an veličanstveni ti objavljujemo."

[1202] Bilježe ga i Ibn Huzejme i Ibn Hibban u *Sahihima.*

٣٠٥٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ أَخْبَرَنَا أَبُو أَحْمَدَ ح أَخبَرَنَا سُفْيَانُ عَنِ ابْنِ أَبِي لَيْلَى عَنْ أَخيهِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي لَيْلَى عَنْ أَبِي أَيُّوبَ الْأَنْصَارِيِّ: أَنَّهُ كَانَتْ لَهُ سَهْوَةٌ فِيهَا تَمْرٌ. فَكَانَتْ تَجِيءُ الْغُولُ فَتَأْخُذُ مِنْهُ. فَشَكَا ذَلِكَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فقَالَ: اذْهَبْ فَإِذَا رَأَيْتَهَا فَقُلْ: بِسْمِ اللَّهِ أَجِيبِي رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. قَالَ: فَأَخَذَهَا فَحَلَفَتْ أَنْ لَا تَعُودَ فَأَرْسَلَهَا. فَجَاءَ إِلَى النبِي صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: مَا فَعَلَ أَسِيرُكَ؟ قَالَ: حَلَفَتْ أَنْ لَا تَعُودَ. قَالَ: كَذَبَتْ وَهِيَ مُعَاوِدَةٌ لِلْكَذِبِ. قَالَ: فَأَخَذَهَا مَرَّةً أُخْرَى فَحَلَفَتْ أَنْ لَا تَعُودَ فَأَرْسَلَهَا فَجَاءَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: مَا فَعَلَ أَسِيرُكَ؟ قَالَ: حَلَفَتْ أَنْ لَا تَعُودَ. فَقَالَ: كَذَبَتْ وَهِيَ مُعَاوِدَةٌ لِلْكَذِبِ. فَأَخَذَهَا فَقَالَ: مَا أَنَا بِتَارِكِكِ حَتَّى أَذْهَبَ بِكِ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. فَقَالَتْ: إِنِّي ذَاكِرَةٌ لَكَ شَيْئًا.. آيَةَ الْكُرْسِيِّ اقْرَأْهَا فِي بَيْتِكَ فَلَا يَقْرَبُكَ شَيْطَانٌ وَلَا غَيْرُهُ. قَالَ فَجَاءَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: مَا فَعَلَ أَسِيرُكَ؟ قَالَ: فَأَخْبَرَهُ بِمَا قَالَتْ. قَالَ: صَدَقَتْ وَهِيَ كَذُوبٌ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ *

٣٠٥٣. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ الْخلالُ أَخْبَرَنَا أَبُو أُسَامَةَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْحَمِيدِ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ عَطَاءٍ مَوْلَى أَبِي أَحْمَدَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: بَعَثَ رَسُولُ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعْثًا وَهُمْ ذُو عَدَدٍ فَاسْتَقْرَأَهُمْ فَاسْتَقْرَأَ كُلَّ رَجُلٍ مِنْهُمْ, يعني مَا مَعَهُ مِنَ الْقُرْآنِ. فَأَتَى عَلَى رَجُلٍ مِنْ أَحْدَثِهِمْ سِنًّا فَقَالَ: مَا مَعَكَ يَا فُلَانُ؟ قَالَ: مَعِي كَذَا وَكَذَا وَسُورَةُ الْبَقَرَةِ. قَالَ: أَمَعَكَ سُورَةُ الْبَقَرَةِ؟ فَقَالَ: نَعَمْ. قَالَ: فَاذْهَبْ فَأَنْتَ أَمِيرُهُمْ. فَقَالَ رَجُلٌ مِنْ أَشْرَافِهِمْ: وَاللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّه مَا مَنَعَنِي أَنْ أَتَعَلَّمَ سُورَةَ الْبَقَرَةِ إِلَّا خَشْيَةَ أَلَّا أَقُومَ بِهَا. فَقَالَ رَسُولُ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: تَعَلَّمُوا الْقُرْآنَ وَاقْرَءُوهُ, فَإِنَّ مَثَلَ الْقُرْآنِ لِمَنْ تَعَلَّمَهُ فَقَرَأَهُ وَقَامَ بِهِ كَمَثَلِ جِرَابٍ مَحْشُوٍّ مِسْكًا يَفُوحُ رِيحُهُ فِي كُلِّ مَكَانٍ. وَمَثَلُ مَنْ تَعَلَّمَهُ فَيَرْقُدُ وَهُوَ فِي جَوْفِهِ كَمَثَلِ جِرَابٍ وُكِئَ عَلَى مِسْكٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ. وَقَدْ روي هذا الحديث عَنْ سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ عَطَاءٍ مَوْلَى أَبِي أَحْمَدَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُرْسَلًا نحوه.

٣٠٥٤. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا اللَّيْثُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ عَطَاءٍ مَوْلَى أَبِي أَحْمَدَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُرْسَلًا نحوه بمعناه وَلَمْ يَذْكُرْ فِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ. و في الباب عن ابي بن كعب *

2. O vrijednosti sure El-Bekare i Ajetul-kursije

3049. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Abdul-Aziz b. Muhammed prenijevši od Suhejla b. Ebu Saliha, on od svoga oca, a on od Ebu Hurejrea da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"Ne činite da vaše kuće budu poput grobnica! Uistinu šejtan ne zalazi u kuću u kojoj se uči sura *El-Bekare!*"**[1203] Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1204]

3050. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Obavijestio nas je Husejn el-Džufi prenijevši od Zaidea, on od Hakima b. Džubejra, on od Ebu Saliha, a on od Ebu Hurejrea, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Sve ima svoj najuzvišeniji dio, a najuzvišeniji dio Kur'ana je sura *El-Bekare*. U njoj je jedan ajet koji je kruna Kur'ana. To je Ajetul-kursija."**

Ovaj hadis je garibun.[1205] Poznat nam je samo preko Hakima b. Džubejra. Šu'be ga je kritikovao i smatrao slabim prenosiocem hadisa.

3051. ISPRIČAO NAM JE Jahja b. Mugire Ebu Seleme el-Mahzumi el-Medini[1206]; kaže: Obavijestio nas je Ibn Ebu Fudejk[1207] prenijevši od Abdur-Rahmana el-Mulejkija[1208], on od Zurarea b. Mus'aba[1209], on od Ebu Selemea, a on od Ebu Hurejrea, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Ko jutrom prouči *Ha-mim, El-Mu'min*[1210] do...ilejhil-masir i *Ajetul-kursiju*, bit će time zaštićen do navečer. A ko to prouči večerom bit će time zaštićen do svanuća."**

1203 U predaji koju je zabilježio Muslim u *Sahihu* stoji da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: "Šejtan bježi iz kuće u kojoj se uči sura *El-Bekare*." U hadisu koji je zabilježio Ibn Hibban u *Sahihu* od Sehla b. Sa'da stoji da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: "Ko prouči suru *El-Bekare* noću, tri noći šejtan neće moći ući u njegovu kuću, a ko je prouči danju tri dana šejtan neće moći ući u njegovu kuću."

1204 Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Muslim u *Sahihu* i El-Nesai u *Sunenu*.

1205 Bilježe ga i Ibn Hibban, sa istim senedom i istim značenjem, u *Sahihu* i Hakim u *Mustedreku* sa istim senedom ali u nešto drugačijoj formi. Hakim smatra da mu je sened vjerodostojan. Šu'be, Ahmed, Ibn Mein i Ebu Hatim smatraju ga slabim hadisom

1206 Jahja b. Mugire Ebu Seleme el-Mahzumi el-Medini je po ocjeni Ibn Hadžera iskren prenosilac hadisa. Ibn Hibban za njega kaže da je iskren i pouzdan, Umro je 253. godine po Hidžri.

1207 Ebu Ismail Muhammed b. Ismail b. Muslim b. Ebu Fudejk ed-Dejlemi el-Medeni pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je osmoj generaciji.

1208 Abdur-Rahman b. Ebu Bekr b. Ubejdullah b. Ebu Mulejke el-Medeni slab je prenosilac hadisa. Pripadao je sedmoj generaciji.

1209 Zurare b. Mus'ab b. Abdur-Rahman b. Avf ez-Zuhri el-Medeni pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je srednjoj generaciji *tabi'ina*.

1210 Ko pruči: *Hamim tenzilul-kitabi minellahil-Azizil-Alim. Gafiriz-zenbi ve kabilit-tevbi šedidil-ikabi zit-tavli la ilahe illa huve ilejhil-masir* (Ha-mim. Knjigu objavljuje Allah, Silni i Sveznajući, Koji oprašta grijehe i prima pokajanje, Koji strahovito kažnjava i obilno

Ovaj hadis je garibun.[1211] Neki učenjaci su Abdur-Rahmana b. Ebu Bekra b. Ebu Mulejkea el-Mulejkija kritikovali zbog lošeg pamćenja.

3052. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Obavijestio nas je Ebu Ahmed; kaže: Nas je obavijestio Sufjan[1212] prenijevši od Ibn Ebu Lajla[1213], on od svoga brata[1214], on od Abdur-Rahmana b. Ebu Lejla[1215], a on od Ebu Ejuba el-Ensarija **da je imao ostavu u kojoj je držao hurme. Dolazila je** (tamo) **jedna demonka i uzimala hurme. On se požali Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, a on reče: "Otiđi tamo i prati je, i kad je ugledaš, reci:** ***Bismillahi, edžibi resulellahi, sallallahu alejhi ve sellem*** (U ime Allaha, odazovi se Allahovu Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem)!" **On otiđe tamo i uhvati je. Pošto mu se ona zakle da više neće dolaziti, on je pusti. Kad dođe Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, on ga upita: "Šta ti radi sužnja?" Zaklela mi se da više neće dolaziti, a on reče: "Slagala ti je! Ona je navikla da laže." On je i po drugi put uhvati, i pošto mu se zakle da više neće dolaziti, on je pusti. Kad dođe Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, on ga upita: "Šta ti radi sužnja? Ponovo se zaklela da više neće dolaziti. On reče: "Slagala ti je! Ona je navikla da laže." Kad je i** (po treći put) **uhvati, reče: Sad te više neću pustiti, sad te vodim Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem. Pusti me, reče ona, kazat ću ti nešto! On je pusti, a ona mu reče: U kući uči** ***Ajetul-kursiju,*** **neće ti se moći ni šejtan, ni bilo ko drugi približiti. Kad dođe Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, on ga upita: "Šta ti radi sužnja?" On mu ispriča šta mu je rekla, a on reče: "Istinu ti je kazala iako je ona lažljivica."** Ovaj hadis je hasenun-garibun.

3053. ISPRIČAO NAM JE Hasan b. Ali el-Hallal; kaže: Obavijestio nas je Ebu Usama; kaže: Nas je obavijestio Abdul-Hamid b. Džafer

---

nagrađuje; drugog Boga osim Njega nema, Njemu se sve vraća). (sura *El-Mu'min* ili sura *El-Gafir*, od 1. do 3. ajeta.

[1211] Bilježi ga i Ed-Darimi u *Sunenu.*

[1212] Sufjan es-Sevri.

[1213] Ebu Abdur-Rahman Muhammed b. Abdur-Bahman b. Ebu Lejla el-Ensari el-Kufi bio je kadija Kufe i iskren prenosilac hadisa, ali je bio veoma loše memorije. Pripadao je sedmoj generaciji.

[1214] Isaa b. Abdur-Rahmana b. Ebu Lejla el-Ensarija el-Kufija. On je bio pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je šestoj generaciji.

[1215] Abdur-Rahman b. Ebu Lejla el-Ensari el-Medeni el-Kufi pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je generaciji starijih tabi'ina. Kada fikhski učenjaci uopćeno reknu Ibn Ebu Lejla, misle na Muhammeda b. Abdur-Rahmana b. Jesara el-Kufija, a kada to kažu hadiski učenjaci, misle na njegova oca Abdur-Rahmana b. Ebu Lejla el-Ensarija el-Medenija el-Kufija. Naziv, po djetetu, Ibn Ebu Lejla nose četverica učenjaka: Ebu Abdur-Rahman Muhammed b. Abdur-Rahman b. Ebu Lejla el-Kufi, spomenuti kadija Kufe, umro 148. godine po Hidžri, njegov brat Isa b. Abdur-Rahman b. Ebu Lejla, također spomenuti, njegov bratić Abdullah b. Isa b. Abdur-Rahman b. Ebu Lejla i spomenuti Abdur-Rahman b. Ebu Lejla Muhammedov i Isaov otac.

prenijevši od Seida el-Makburija, on od Ataa, Ebu Ahmedova štićenika, a on od Ebu Hurejrea koji je kazao: "(Namjeravao je) **Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, spremiti brojnu vojsku. Tražio je od svakog od njih da prouči šta zna iz Kur'ana. Kad je došao do najmlađeg među njima, upita: "Šta ti znaš?" On reče: Znam to i to i suru *El-Bekare*. "Znaš suru *El-Bekare?*" upita. Da, znam, odgovori. On reče: "Kreni, ti ćeš im biti zapovjednik! Jedan od njihovih uglednika reče: Tako mi Allaha, nisam naučio suru *El-Bekare* samo iz bojazni da je neću moći praktikovati** (u noćnom namazu). **Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "Izučavajte Kur'an i učite ga jer onaj koji bude izučavao Kur'an, učio ga i postupao po njemu poput je otvorene torbe pune mošusa čiji se miris širi na sve strane, a onaj koji ga nauči i spava ne učeći ga** (u noćnom namazu), **poput je zavezane torbe sa mošusom."**

Ovaj hadis je hasenun.[1216] Ovaj hadis je, u sličnom značenju, prenesen od Seida el-Makburija, on od Ataa, Ebu Ahmedova štićenika, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kao mursel-hadis.

3054. TAKO NAM JE ISPRIČAO Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Lejs b. Sa'd prenijevši od Seida el-Makburija, on od Ataa, Ebu Ahmedova štićenika, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, **po značenju slično prethodnom hadisu** kao mursel ne spomenuvši u njegovu senedu Ebu Hurejrea. O ovoj temi prenesen je hadis i od Ubeja b. Ka'ba.

٣. بَاب مَا جَاءَ فِي آخِرِ سُورَةِ الْبَقَرَةِ *

٣٠٥٥. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ أَخْبَرَنَا جَرِيرُ بْنُ عَبْدِ الْحَمِيدِ عَنْ مَنْصُورِ بْنِ الْمُعْتَمِرِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ الْأَنْصَارِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **مَنْ قَرَأَ الْآيَتَيْنِ مِنْ آخِرِ سُورَةِ الْبَقَرَةِ فِي لَيْلَةٍ كَفَتَاهُ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ*

٣٠٥٦. حَدَّثَنَا بندار أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ أَخْبَرَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ أَشْعَثَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْجَرْمِيِّ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ أَبِي الْأَشْعَثِ الْجَرْمِيِّ عَنِ النُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **إِنَّ اللَّهَ كَتَبَ كِتَابًا قَبْلَ أَنْ يَخْلُقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِأَلْفَيْ عَامٍ أَنْزَلَ مِنْهُ آيَتَيْنِ خَتَمَ بِهِمَا سُورَةَ الْبَقَرَةِ. وَلَا يُقْرَأَانِ فِي دَارٍ ثَلَاثَ لَيَالٍ فَيَقْرَبُهَا شَيْطَانٌ**. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ*

3. O posljednjim (ajetima) sure: *El-Bekare*

3055. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni; kaže: Obavijestio nas je Džerir b. Abdul-Hamid prenijevši od Mensura b. Mu'temira, on od

[1216] Bilježe ga i El-Nesai i Ibn Madže u *Sunenima* te Ibn Hibban u *Sahihu.*

Ibrahima b. Jezida, on od Abdur-Rahmana b. Jezida, a on od Ebu Mes'uda el-Ensarija koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Ko noću prouči posljednja dva ajeta sure *El-Bekare,* dovoljni su mu."**[1217] Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1218]

3056. ISPRIČAO NAM JE Bundar; kaže: Obavijestio nas je Abdur-Rahman b. Mehdi; kaže: Nas je obavijestio Hammad b. Seleme, prenijevši od Eš'asa b. Abdur-Rahmana el-Džermija[1219], on od Ebu Kilabea, on od Ebu Eš'asa el-Džermija[1220], on od Numana b. Beširа, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je kazao: **"Allah je, na dvije hiljade godina prije nego će stvoriti nebesa i Zemlju, ispisao Knjigu[1221]. Iz nje je spustio dva ajeta kojima je završio suru *El-Bekare.* U kojoj god se kući oni prouče tri noći** (uzastopno) **neće joj se šejtan moći primaknuti."** Ovaj hadis je garibun.[1222]

٤. بَاب مَا جَاءَ فِي سُورَةِ آلِ عِمْرَانَ *

٣٠٥٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَعِيلَ أَخْبَرَنَا هِشَامُ بْنُ إِسْمَعِيلَ أَبُو عَبْدِ الْمَلِكِ الْعَطَّارِ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ شُعَيْبٍ أَخْبَرَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سُلَيْمَانَ عَنِ الْوَلِيدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّهُ حَدَّثَهُمْ عَنْ جُبَيْرِ بْنِ نُفَيْرٍ عَنْ نَوَّاسِ بْنِ سَمْعَانَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ قَالَ: **يَأْتِي الْقُرْآنُ وَأَهْلُهُ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ به فِي الدُّنْيَا تَقْدُمُهُ سُورَةُ الْبَقَرَةِ وَآلُ عِمْرَانَ.** قَالَ نَوَّاسٌ: وَضَرَبَ لَهُمَا رَسُولُ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ ثَلَاثَةَ أَمْثَال مَا نَسِيتُهُنَّ بَعْدُ. قَالَ: **تَأْتِيَانِ كَأَنَّهُمَا غَيَايَتَانِ وَبَيْنَهُمَا شَرْقٌ, أَوْ كَأَنَّهُمَا غَمَامَتَانِ سَوْدَاوَانِ, أَوْ كَأَنَّهُمَا ظُلَّةٌ مِنْ طَيْرٍ صَوَافَّ تُجَادِلَانِ عَنْ صَاحِبِهِمَا.** هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ. وَمَعْنَى هَذَا الْحَدِيث عِنْدَ

[1217] Abdur-Rahman el-Mubarekfori navodi nekoliko značenja na koja se mogu odnositi ove riječi: 1) dovoljna su mu umjesto noćnog namaza; 2) dovoljna su mu za te noći što se tiče učenja Kur'ana; dovoljna su mu što se tiče imanskog uvjerenja; 3) dovoljni su mu kao zaštita od svakog zla te noći; 4) dovoljna su mu kao zaštita od zla šejtana; 5) dovoljna su mu da od njega odbiju zla ljudi i džina; 6) dovoljna su mu radi sevapa te noći.

[1218] Zabilježen je u *El-Kutubus-sitte.*

[1219] Eš'as b. Abdur-Rahman el-Džermi, neki vele i El-Ezdi, iskren je prenosilac hadisa. Pripadao je sedmoj generaciji.

[1220] Ebu Še'as Šerahil b. Ade el-Džeremi es-San'ani pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je drugoj generaciji. Učestvovao je u bici za osvojenje Damaska.

[1221] Zapravo, Uzvišeni je Allah na dvije hiljade godina prije nego će stvoriti nebesa i Zemlju stvorio pero i naredio mu pa je ispisao Knjigu svih Allahovih odredbi, *El-Levhu el-Mahfuz.* Iz nje je spustio posljednja dva ajeta kojom je završio suru *El-Bekaru.* Iako je, po mišljenju nekih učenjaka, cijeli Kur'an spušten iz Knjige svih Allahovih odredbi, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je posebno naglasio spuštanje dva posljednja ajeta sure *El-Bekare* da bi ukazao na njihov značaj.

[1222] Bilježe ga i El-Nesai i Ed-Darimi u *Sunenima,* Ibn Hibban u *Sahihu* i Hakim u *Mustedreku.* Hakim smatra da je ovaj hadis vjerodostojan prema kriterijima Muslima.

أَهْلِ الْعِلْمِ أَنَّهُ يَجِيءُ ثَوَابُ قِرَاءَتِه. كَذَا فَسَّرَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ هَذَا الْحَدِيثَ, وَمَا يُشْبِهُ هَذَا مِنَ
الْأَحَادِيث أَنَّهُ يَجِيءُ ثَوَابُ قِرَاءَةِ الْقُرْآن. وَفِي حَدِيث النَّوَّاسِ بن سمعان عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ
مَا يَدُلُّ عَلَى مَا فَسَّرُوا إِذْ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ: وَأَهْلُهُ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ بِه فِي الدُّنْيَا. فَفِي هَذَا
دَلَالَةٌ أَنَّهُ يَجِيءُ ثَوَابُ الْعَمَلِ.وأَخْبَرَنِي مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَعِيلَ أَخْبَرَنَا الْحُمَيْدِيُّ قال. قال سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ
فِي تَفْسِيرِ حَدِيث عَبْدِ اللَّه بْنِ مَسْعُود: مَا خَلَقَ اللَّهُ مِنْ سَمَاء وَلَا أَرْضٍ أَعْظَمَ مِنْ آيَة الْكُرْسِيِّ. قَالَ
سُفْيَانُ: لِأَنَّ آيَةَ الْكُرْسِيِّ هُوَ كَلَامُ اللَّهِ وَكَلَامُ اللَّهِ أَعْظَمُ مِنْ خَلْقِ اللَّه مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ *

4. O suri Alu Imran

3057. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Ismail[1223]; kaže: Obavijestio nas je Hišam b. Ismail Ebu Abdul-Melik el-Attar[1224]; kaže: Nas je obavijestio Muhammed b. Šuajb[1225]; kaže: Nas je obavijestio Ibrahim b. Sulejman[1226] prenijevši od Velida b. Abdur-Rahmana da im je ispričao prenijevši od Džubejra b. Nufejra, on od Nevvasa b. Sim'ana, a on da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"Doći će na Sudnji dan, Kur'an i njegovi sljedbenici koji su postupali po njemu na ovome svijetu.[1227] Ispred njega** (Kur'ana) **će ići sura *El-Bekare* i sura *Alu Imran*."[1228] Nevvas veli: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nam je iznio tri primjera koja više nisam nikada zaboravio. On je rekao: "Doći će njih dvije[1229] poput dviju sjena između kojih je svjetlost,[1230] ili: doći će poput dva crna oblaka; ili: doći će poput dviju sjenki nastalih od ptičijih raširenih krila, kao dokaz u korist onoga koji ih je učio.[1231]"**

[1223] Muhammed b. Ismail je imam El-Buhari.

[1224] Ebu Abdul-Melik el-Attar ed-Dimeški pouzdan je bio prenosilac hadisa, šeri'atski pravnik i veoma pobožan čovjek. Pripadao je desetoj generaciji.

[1225] Muhammed b. Šuajb b. Šabur el-Emevi ed-Dimeški iskren je prenosilac hadisa. Pripadao je devetoj generaciji. Bio je nastanjen u Bejrutu.

[1226] Ibrahim b. Sulejman el-Eftes ed-Dimeški pouzdan je i siguran prenosilac hadisa, s tim što je ponekad prenosio mursel hadise. Pripadao je osmoj generaciji.

[1227] Po mišljenju Abdur-Rahmana el-Mubarekforija, ovaj hadis je dokaz da se oni koji uče, a ne prakticiraju Kur'an ne mogu nazivati njegovim sljedbenicima, niti će Kur'an takvima biti zagovornik na Sudnjem danu. Naprotiv, on će biti dokaz protiv njih.

[1228] Ispred sevapa od učenja Kur'ana ići će sevapi od učenja ovih dviju sura: *El-Bekare i Alu Imran*. Ovo svakako ukazuje na njihovu vrijednost i značaj.

[1229] Doći će njih dvije sure (*El-Bekare i Alu Imran*) ima značenje da će doći sevapi od učenja ovih dviju sura poput dviju sjena između kojih je svjetlo...itd.

[1230] Neki učenjaci vele da će između njih biti razmak kao što je *Bismilla* razmak između ove dvije sure.

[1231] Kao dokaz u korist onoga koji ih je učio i postupao po njima.

O ovoj temi preneseni su hadisi i od Burejdea i Ebu Umamea. Ovaj hadis je hasenun-garibun.[1232] Po mišljenju nekih učenjaka, ovaj hadis znači da će doći sevabi od njegovog učenja. Tako su neki učenjaci protumačili ovaj i druge njemu slične hadise. Dakle, doći će sevapi od učenja Kur'ana. U hadisu koji je prenio Nevvas b. Sem'an od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, je potvrda ovakvom njihovom tumačenju kada Vjerovjesnik kaže: "I njegove pristalice koje su ga prakticirale na ovom svijetu." Ovo je potvrda da će doći sevapi od prakticiranja. Obavijestio me je Muhammed b. Ismail; kaže: Obavijestio nas je El-Humejdi i kazao da je rekao Sufjan b. Ujejne, komentarišći hadis Abdullaha b. Mes'uda: "Allah na nebesima i na Zemlji nije stvorio nešto veličanstvenije od *Ajetul-kursije.*" Sufjan kaže: *Ajetul-kursija* je Allahov govor, a Allahov govor je uzvišeniji od Allahovih stvorenja na nebesima i na Zemlji.

٥. بَاب مَا جَاءَ فِي سُورَةِ الْكَهْفِ *

٣٠٥٨. حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ أَخْبَرَنَا أَبُو دَاوُدَ أَنْبَأَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي إِسْحَقَ قَال: سَمِعْتُ الْبَرَاءَ بْنَ عَازِبٍ يَقُولُ: **بَيْنَمَا رَجُلٌ يَقْرَأُ سُورَةَ الْكَهْفِ إِذْ رَأَى دَابَّتَهُ تَرْكُضُ فَنَظَرَ فَإِذَا مِثْلُ الْغَمَامَةِ أَوِ السَّحَابَةِ. فَأَتَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرَ ذَلِكَ لَهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: تِلْكَ السَّكِينَةُ نَزَلَتْ مَعَ الْقُرْآنِ أَوْ نَزَلَتْ عَلَى الْقُرْآنِ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ . وَفِي الْبَاب عَنْ أُسَيْدِ بْنِ حُضَيْرٍ *

٣٠٥٩. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ سَالِمِ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ عَنْ مَعْدَانَ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **مَنْ قَرَأَ ثَلَاثَ آيَاتٍ مِنْ أَوَّلِ الْكَهْفِ عُصِمَ مِنْ فِتْنَةِ الدَّجَّالِ.** قَال مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ أَخْبَرَنَا مُعَاذُ بْنُ هِشَامٍ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ قَتَادَةَ بِهَذَا الْإِسْنَادِ نَحْوَهُ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

5. O suri *El-Kehf*

3058. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Obavijestio nas je Ebu Davud[1233]; kaže: Saopćio nam je Šu'be prenijevši od Ebu Ishaka[1234] koji je kazao: Čuo sam Beraa kada veli: **"Dok je jednom prilikom neki**

[1232] Bilježi ga i Muslim u *Sahihu.*
[1233] Ebu Davud et-Tajalisi.
[1234] Ebu Ishak es-Subej'i.

čovjek[1235] **učio suru *El-Kehf,* ugledao je svoga konja kako udara nogom. Bolje se zagleda kad** (iznad njega) **ugleda slično bijelom oblaku ili je kazao: slično oblaku. On ode Allahovu Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i to mu ispriča, a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "To je milost koja je spuštena radi Kur'ana ili radi učenja Kur'ana."**[1236] Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1237] O ovoj temi prenesen je hadis i od Usejda b. Hudajra.

3059. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Obavijestio nas je Muhammed b. Džafer[1238]; kaže: Nas je obavijestio Šu'be prenijevši od Katadea, on od Salima b. Ebu Dža'da, on od Ma'dana b. Ebu Talhe, on od Ebu Derdaa, a on da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"Ko bude učio tri prva ajeta**[1239] **sure *El-Kehf,***[1240] **bit će sačuvan Dedždžalova iskušenja."**

Muhammed b. Beššar veli: Obavijestio nas je Muaz b. Hišam; kaže: Obavijestio me Ebu Katade, sa ovim senedom, slično prethodnom hadisu. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1241]

٦. بَاب مَا جَاءَ فِي فَضْلِ يس *

٣٠٦٠. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ وَسُفْيَانُ بْنُ وَكِيعٍ قَالَا: أَخْبَرَنَا حُمَيْدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الرُّؤَاسِيُّ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ صَالِحٍ عَنْ هَارُونَ أَبِي مُحَمَّد عَنْ مُقَاتِلِ بْنِ حَيَّانَ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **إِنَّ لِكُلِّ شَيْءٍ قَلْبًا وَقَلْبُ الْقُرْآنِ يس. وَمَنْ قَرَأَ يس كَتَبَ اللَّهُ لَهُ بِقِرَاءَتِهَا قِرَاءَةَ الْقُرْآنِ عَشْرَ مَرَّاتٍ.** هَذَا حَدِيثٌ حسن غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ حُمَيْدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ. وَبِالْبَصْرَةِ لَا يَعْرِفُونَ مِنْ حَدِيثِ قَتَادَةَ إِلَّا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. وَهَارُونُ أَبُو مُحَمَّدٍ شَيْخٌ مَجْهُولٌ.

[1235] Objašnjavajući ovaj hadis, Ibn Hadžer el-Askalani kaže da je to bio Usejd b. Hudajr, što potvrđuje hadis koji je on lično prenio.

[1236] U Buharijevoj predaji ovoga hadisa stoji: "Neki je čovjek učio suru *El-Kehf*, a pored njega je bio svezan njegov konj. Iznad njega se pojavi oblak koji ga poplaši. Sutradan, kad je ustao, ode Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i to mu ispriča. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "To je milost koja je spuštena zbog učenja Kur'ana."

[1237] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima.*

[1238] Muhammed b. Džafer poznat kao Gunder.

[1239] U Muslimovoj i Ebu Davudovoj predaji sa istim senedom od Katadea stoji: "Ko bude učio posljednja tri ajeta sure *El-Kehf*..." u predaji koju bilježi Muslim od Hišama, a on od Katadea sa istim senedom stoji: "Ko bude učio prva tri ajeta sure *El-Kehf*..."

[1240] U Muslimovoj predaji ovog hadisa stoji da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Ko nauči napamet deset ajeta sure *El-Kehf,* bit će sačuvan Dedždžalova iskušenja."

[1241] Bilježe ga i Muslim u *Sahihu* i Ebu Davud i El-Nesai u *Sunenima.*

٣٠٦١. حَدَّثَنَا أَبُو مُوسَى مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ سَعِيدٍ الدَّارِمِيُّ أَخْبَرَنَا قُتَيْبَةُ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بِهَذَا. وَفِي الْبَاب عَنْ أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ. وَلَا يَصِحُّ حديث أبي بكر مِنْ قِبَلِ إِسْنَاده وَإِسْنَادُهُ ضَعِيفٌ. وَفِي الْبَاب عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ *

6. O vrijednosti sure *Jasin*

3060. ISPRIČALI SU NAM Kutejbe i Sufjan b. Veki' i kazali: Obavijestio nas je Humejd b. Abdur-Rahman er-Reasi[1242] prenijevši od Hasana b. Saliha, on od Haruna Ebu Muhammeda, on od Mukatila b. Hajjana, on od Katadea, a on od Enesa koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Sve ima svoje srce, a srce Kur'ana je sura *Jasin.* Ko pruči suru *Jasin,* Allah će mu upisati nagradu kao da je deset puta proučio Kur'an** (ali bez nje)**."**

Ovaj hadis je hasenun-garibun.[1243] Poznat nam je samo preko Humejda b. Abdur-Rahmana. U Basri je, što se tiče Katadeova hadisa, učenjacima poznat samo ovaj sened[1244]. Harun Ebu Muhammed je ocijenjen ka nepoznat šejh.

3061. ISPRIČAO NAM JE Ebu Musa Muhammed b. Musenna; kaže: Obavijestio nas je Ahmed b. Seid ed-Darimi; kaže: Nas je obavijestio Kutejbe prenijevši od Humejda b. Abdur-Rahmana (isto) **ovo.**

O ovoj temi prenesen je hadis i od Ebu Bekra es-Siddika. Hadis koji je prenesen od Ebu Bekra nije vjerodostojan sa stanovišta njegova seneda. Njegov sened je slab. O ovoj temi prenesen je hadis i od Ebu Hurejrea.

٧. بَاب مَا جَاءَ فِي حم الدُّخَانِ *

٣٠٦٢. حَدَّثَنَا سُفْيَانُ بْنُ وَكِيعٍ أَخْبَرَنَا زَيْدُ بْنُ حُبَابٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ خَثْعَمٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **مَنْ قَرَأَ حم الدُّخَانَ فِي لَيْلَةٍ أَصْبَحَ يَسْتَغْفِرُ لَهُ سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ**. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. وَعُمَرُ بْنُ أَبِي خَثْعَمٍ يُضَعَّفُ. قَالَ مُحَمَّدٌ: هُوَ مُنْكَرُ الْحَدِيثِ *

[1242] Humejd b. Abdur-Rahman b. Humejd b. Abdur-Rahman er-Reasi Ebu Avf el-Kufi pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je osmoj generaciji.

[1243] Bilježi ga Ed-Darimi u *Sunenu.*

[1244] Učenjacima iz Basre bilo je poznato da je Katade, što se tiče ashaba, hadise slušao samo od Enesa. Od drugih ashaba ih nije slušao.

٣٠٦٣. حَدَّثَنَا نَصْرُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْكُوفِيُّ أَخْبَرَنَا زَيْدُ بْنُ حُبَابٍ عَنْ هِشَامٍ أَبِي الْمِقْدَامِ عَنِ الْحَسَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ قَرَأَ حم الدُّخَانَ فِي لَيْلَةِ الْجُمُعَةِ غُفِرَ لَهُ. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ. لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. وَهِشَامٌ أَبُو الْمِقْدَامِ يُضَعَّفُ. وَلَمْ يَسْمَعِ الْحَسَنُ مِنْ أَبِي هُرَيْرَةَ. هَكَذَا قَالَ أَيُّوبُ وَيُونُسُ بْنُ عُبَيْدٍ وَعَلِيُّ بْنُ زَيْدٍ *

7. O suri *Ha-mim* (*Ed-Duhhan*)

3062. ISPRIČAO NAM JE Sufjan b. Veki'; kaže: Obavijestio nas je Zejd b. Hubab[1245] prenijevši od Omera b. Has'ama, on od Jahjaa b. Ebu Kesira, on od Ebu Selemea, a on od Ebu Hurejrea koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Ko navečer[1246] prouči *Ha-mim* (suru *Ed-Duhhan*) za njega sedamdeset hiljada meleka, sve do svanuća, mole** (Allaha) **za oprost grijeha."**

Ovaj hadis je garibun. Poznat nam je samo sa ovim senedom. Omera b. Ebu Has'ama su neki učenjaci smatrali slabim prenosiocem hadisa. Muhammed (El-Buhari) za njega kaže da je, prilikom prenošenja hadisa, znao često put protivurječiti pouzdanijim, od sebe, prenosiocima.

3063. ISPRIČAO NAM JE Nasr b. Abdur-Rahman el-Kufi; kaže: Obavijestio nas je Zejd b. Hubab prenijevši od Hišama Ebu Mikdama, on od Hasana, a on od Ebu Hurejrea koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Ko uoči petka prouči *Ha-mim*** (**suru *Ed-Duhhan*) bit će mu oprošteni grijesi."**[1247]

Ovaj hadis je garibun. Poznat nam je samo sa ovim senedom. Hišama Ebu Mikdama[1248] su neki čenjaci smatrali slabim prenosiocem hadisa. Hasan nije slušao hadise od Ebu Hurejrea. Tako vele Ejub[1249], Junus b. Ubejd i Ali b. Zejd.

[1245] Zejd b. Hubab Ebu Husejn el-Ukli iskren je prenosilac hadisa, s tim što je griješio prilikom prenošenja hadisa od Sufjana es-Sevrija. Pripadao je devetoj generaciji.

[1246] Ovo znači ko uoči petka prouči *Ha-mim* suru *Ed-Duhhan*. To potvrđuje i sljedeći hadis.

[1247] Abdur-Rahman el-Mubarekfori kaže: mali grijesi.

[1248] Hišam b. Zijad b. Ebu Jezid je Hišam b. Ebu Hišam Ebu Mikdam el-Medeni. Prenosilac je hadisa koga su hadiski učenjaci odbacivali. Pripadao je šestoj generaciji.

[1249] Ejub b. Džedan.

٨. بَاب مَا جَاءَ فِي سُورَةِ الْمُلْكِ *

٣٠٦٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ أَبِي الشَّوَارِبِ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ عَمْرِو بْنِ مَالِكٍ النُّكْرِيُّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي الْجَوْزَاءِ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: **ضَرَبَ بَعْضُ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خِبَاءَهُ عَلَى قَبْرٍ وَهُوَ لَا يَحْسِبُ أَنَّهُ قَبْرٌ. فَإِذَا فِيهِ إِنْسَانٌ يَقْرَأُ سُورَةَ تَبَارَكَ الَّذِي بِيَدِهِ الْمُلْكُ حَتَّى خَتَمَهَا. فَأَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي ضَرَبْتُ خِبَائِي عَلَى قَبْرٍ وَأَنَا لَا أَحْسِبُ أَنَّهُ قَبْرٌ فَإِذَا فِيهِ إِنْسَانٌ يَقْرَأُ سُورَةَ تَبَارَكَ الْمُلْكِ حَتَّى خَتَمَهَا. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هِيَ الْمَانِعَةُ هِيَ الْمُنْجِيَةُ تُنْجِيهِ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. وَفِي الْبَاب عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ *

٣٠٦٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ عَبَّاسٍ الْجُشَمِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **إِنَّ سُورَةً مِنَ الْقُرْآنِ ثَلَاثُونَ آيَةً شَفَعَتْ لِرَجُلٍ حَتَّى غُفِرَ لَهُ. وَهِيَ سُورَةُ تَبَارَكَ الَّذِي بِيَدِهِ الْمُلْكُ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ *

٣٠٦٦. حَدَّثَنَا هُرَيْمُ بْنُ مِسْعَرٍ أَخْبَرَنَا الْفُضَيْلُ بْنُ عِيَاضٍ عَنْ لَيْثٍ عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ عَنْ جَابِرٍ: **أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ لَا يَنَامُ حَتَّى يَقْرَأَ الم تَنْزِيلُ، وَتَبَارَكَ الَّذِي بِيَدِهِ الْمُلْكُ.** هَذَا حَدِيثٌ رَوَاهُ غَيْرُ وَاحِدٍ عَنْ لَيْثِ بْنِ أَبِي سُلَيْمٍ مِثْلَ هَذَا. وَرَوَاهُ مُغِيرَةُ بْنُ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ عَنْ جَابِرٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَ هَذَا. وَرَوَى زُهَيْرٌ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي الزُّبَيْرِ: سَمِعْتَ مِنْ جَابِرٍ يَذْكُرُ هَذَا الْحَدِيثَ. فَقَالَ أَبُو الزُّبَيْرِ: إِنَّمَا أَخْبَرَنِيهِ صَفْوَانُ أَوِ ابْنُ صَفْوَانَ وَكَأَنَّ زُهَيْرًا أَنْكَرَ أَنْ يَكُونَ هَذَا الْحَدِيثُ عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ عَنْ جَابِرٍ.

٣٠٦٧. حَدَّثَنَا هَنَّادٌ أَخْبَرَنَا أَبُو الْأَحْوَصِ عَنْ لَيْثٍ عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ عَنْ جَابِرٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ **نَحْوَهُ.**

٣٠٦٨. حَدَّثَنَا هُرَيْمُ بْنُ مِسْعَرٍ أَخْبَرَنَا فُضَيْلٌ عَنْ لَيْثٍ عَنْ طَاوُسٍ قَالَ: **تَفْضُلَانِ عَلَى كُلِّ سُورَةٍ فِي الْقُرْآنِ بِسَبْعِينَ حَسَنَةً** *

8. O suri *El-Mulk*

3064. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Abdul-Melik b. Ebu Ševarib; kaže: Obavijestio nas je Jahja b. Amr b. Malik en-Nukeri[1250]

[1250] Jahja b. Amr b. Malik en-Nukeri el Basri slab je prenosilac hadisa. Neki vele da je za njega Hammad b. Zejd tvrdio da je lagao. Pripadao je sedmoj generaciji.

prenijevši od svoga oca[1251], on od Ebu Dževzaa[1252], a on od Ibn Abbasa, koji je kazao: **"Neko je od Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba postavio šator ne znajući da je tu mezar. Odjednom iz tog mezara začu nekoga kako uči suru *El-Mulk*. Ne prestade sa učenjem dok je ne dovrši. On tada ode Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i reče: Allahov Poslaniče! Postavio sam svoj šator na jedno mjesto ne znajući da je to mezar, kad iz njega neko zauči suru *El-Mulk* i ne prestade dok je ne dovrši. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "Ona sprječava, ona štiti** (osobu koja je uči) **od kaburske patnje![1253]"** Ovaj hadis je sa ovim senedom garibun.[1254] O ovoj temi prenesen je hadis i od Ebu Hurejrea.

3065. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Obavijestio nas je Muhammed b. Džafer; kaže: Nas je obavijestio Šu'be prenijevši od Katadea, on od Abbasa el-Džušemija[1255], on od Ebu Hurejrea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je kazao: **"Jedna sura iz Kur'ana, koja ima trideset ajeta, zauzimat će se za osobu koja je bude učila sve dotle dok joj ne bude oprošteno. To je sura *Tebarekel-lezi bijedihil-mulk*."[1256]** Ovaj hadis je hasenun.[1257]

3066. ISPRIČAO NAM JE Hurejm b. Mis'ar; kaže: Obavijestio nas je Fudajl b. Ijad[1258] prenijevši od Lejsa, on od Ebu Zubejra, a on od Džabira: **"Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ne bi legao da spava dok ne bi proučio *Elif-lam-mim tenzilu* i *Tebarekel-lezi bijedihil-mulku*."[1259]**

[1251] Amr b. Malik en-Nukeri Ebu Jahja, ili Ebu Malik, el-Basri iskren je prenosilac hadisa, s tim što je prilikom prenošenja nekih hadisa napravio previd. Pripadao je sedmoj generaciji.

[1252] Ebu Dževza Evs b. Abdullah er-Rubei pouzdan je prenosilac hadisa, ali je puno prenio mursel hadisa. Pripadao je trećoj generaciji.

[1253] Dakle, ova sura sprječava osobu, ukoliko je redovno uči, na ovome svijetu od činjenja loših djela zbog kojih bi mogla patiti u kaburu. Ili će sevapi od učenja te sure na dunjaluku za osobu koja ju je redovno učila biti štit od kaburske patnje.

[1254] Ovaj hadis je slab (daif) jer je u njegovu senedu Jahja b. Amr b. Malik en-Nukeri koji je, po ocjeni hadiskih učenjaka, slab prenosilac hadisa.

[1255] Abbas b. Abdullah el-Džušemi je prenosilac hadisa koji zadovoljava (makbul). Pripadao je trećoj generaciji.

[1256] To je sura *El-Mulk*. Ona bez *Bismille* ima trideset ajeta te zbog toga učenjaci koji stoje na stanovištu da *Bismilla* ne spada u sastav sura, i ovaj hadis uzimaju kao dokaz za takvu tvrdnju.

[1257] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u Musnedu, Ebu Davud, El-Nesai i Ibn Madže u *Sunenima*, Ibn Hibban u *Sahihu* i Hakim u *Mustedreku*. Hakim smatra da je sened ovoga hadisa vjerodostojan.

[1258] Fudajl b. Ijad b. Mesud et-Tejmi Ebu Ali ez-Zuhejr porijeklom iz Horasana a živio u Mekki, bio je pouzdan prenosilac, imam u hadisu i pobožan čovjek. Pripadao je osmoj generaciji.

[1259]Ovaj hadis ukazuje na to da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, redovno pred spavanje učio ove dvije sure: *Es-Sedžde* i *El-Mulk*.

Ovaj su hadis, u istom značenju, prenijeli mnogi od Lejsa b. Ebu Sulejma. Mugire b. Muslim[1260] ga je prenio od Ebu Zubejra, on od Džabira, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, u sličnom ovom značenju. Zuhejr je prenio i kazao: Rekao sam Ebu Zubejru: Čuo sam Džabira kada spominje ovaj hadis. Ebu Zubejr će na to: Saopćio mi ga je Safvan[1261] ili[1262] Ibn Safvan. Kao da je time Zuhejr negirao da je ovaj hadis prenesen od Ebu Zubejra, a on od Džabira.

3067. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Obavijestio nas je Ebu Ahves prenijevši od Lejsa, on od Ebu Zubejra, on od Džabira, a on od Vjerovjesnika, **slično prethodnom hadisu.**

3068. ISPRIČAO NAM JE Hurejm b. Mis'ar; kaže: Obavijestio nas je Fudajl prenijevši od Lejsa, a on da je Tavus kazao: **"Ove dvije sure su vrjednije od svake druge sure iz Kur'ana za sedamdeset sevapa."**[1263]

٩. بَاب مَا جَاءَ فِي إِذَا زُلْزِلَتْ *

٣٠٦٩. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُوسَى الْحَرَشِيُّ الْبَصْرِيُّ أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ سَلْمِ بْنِ صَالِحٍ الْعِجْلِيُّ أَخْبَرَنَا ثَابِتٌ الْبُنَانِيُّ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **مَنْ قَرَأَ إِذَا زُلْزِلَتْ عُدِلَتْ لَهُ بِنِصْفِ الْقُرْآنِ. وَمَنْ قَرَأَ قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ عُدِلَتْ لَهُ بِرُبُعِ الْقُرْآنِ. وَمَنْ قَرَأَ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ عُدِلَتْ لَهُ بِثُلُثِ الْقُرْآنِ.** هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ هَذَا الشَّيْخِ الْحَسَنِ بْنِ سَلْمٍ. وَفِي الْبَاب عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ *

٣٠٧٠. حَدَّثَنَا عُقْبَةُ بْنُ مُكْرَمٍ الْعَمِّيُّ الْبَصْرِيُّ حَدَّثَنِي ابْنُ أَبِي فُدَيْكٍ أَخْبَرَنِي سَلَمَةُ بْنُ وَرْدَانَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لِرَجُلٍ مِنْ أَصْحَابِهِ: **هَلْ تَزَوَّجْتَ يَا فُلَانُ؟ قَالَ: لَا وَاللَّه يَا رَسُولَ اللَّه, وَلَا عِنْدِي مَا أَتَزَوَّجُ بِهِ. قَالَ: أَلَيْسَ مَعَكَ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ؟ قَالَ: بَلَى. قَالَ: ثُلُثُ الْقُرْآنِ. قَالَ: أَلَيْسَ مَعَكَ إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّه وَالْفَتْحُ؟ قَالَ: بَلَى. قَالَ: رُبُعُ الْقُرْآنِ. قَالَ: أَلَيْسَ مَعَكَ قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ؟ قَالَ: بَلَى. قَالَ: رُبُعُ الْقُرْآنِ. قَالَ: أَلَيْسَ مَعَكَ إِذَا زُلْزِلَتِ الْأَرْضُ؟ قَالَ: بَلَى. قَالَ: رُبُعُ الْقُرْآنِ. قَالَ: تَزَوَّجْ, تَزَوَّجْ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ *

[1260] Mugire b. Muslim el-Kasmeli Ebu Seleme es-Sirradž el-Medaili, porijeklom iz Merva, iskren je prenosilac hadisa. Pripadao je šestoj generaciji.

[1261] Safvan b. Abdullah b. Safvan b. Umejje el-Kureši pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je trećoj generaciji.

[1262] Ovo, ili, ukazuje na dilemu kod ravije Ebu Zubejra.

[1263] Ovaj Tavusov eser zabilježio je i Ed-Darimi u *Sunenu* ali u sljedećoj formi: "Ove dvije sure su vrjednije od svake druge sure u Kur'anu za šezdeset sevapa."

9. O suri *Iza zul-zilet...*

3069. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Musa el-Džureši el-Basri[1264]; kaže: Obavijestio nas je Hasan b. Selm b. Salih el-Idžli; kaže: Nas je obavijestio Sabit el-Bunani prenijevši od Enesa b. Malika, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Ko prouči: *Iza zul-zilet*, kao da je proučio polovinu Kur'ana;[1265] ko prouči: *Kul ja ejjuhel-kafirun*, kao da je proučio četvrtinu Kur'ana, a ko prouči: *Kul huvallahu ehad*, kao da je proučio trećinu Kur'ana."**

Ovaj hadis je garibun.[1266] Poznat nam je samo preko ovoga šejha Hasana b. Selma: O ovoj temi prenesen je hadis i od Ibn Abbasa.

3070. ISPRIČAO NAM JE Ukbe b. Mukrem el-Ammi el-Basri; kaže: Meni je ispričao Ibn Ebu Fudejk; kaže: Obavijestio me je Seleme b. Verdan prenijevši od Enesa b. Malika da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upitao jednog od svojih ashaba: **"Jesi li oženjen?" Tako mi Allaha, nisam, Allahov Poslaniče, niti imam išta** (što bih dao na ime mehra) **da bih se oženio. On će na to: "Znaš li *Kul huvallahu ehad*?" Da, odgovori. "To ti je trećina Kur'ana. Znaš li *Iza džae nasrullahi vel-feth?*" Znam, odgovori. "To ti je četvrtina Kur'ana." Znaš li *Kul ja ejju hel-kafirun?*" Znam, odgovori. "To ti je četvrtina Kur'ana. A znaš li *Iza zul-ziletil-erd?*" Znam odgovori. "To ti je** (također) **četvrtina Kur'ana", a onda reče: "Zato se ženi, svakako se ženi![1267]"** Ovaj hadis je hasenun.

١٠. بَاب مَا جَاءَ فِي سُورَةِ الْإِخْلَاصِ و فِي سورة إِذَا زُلْزِلَتْ *

٣٠٧١. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حُجْرٍ أَخْبَرَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ أَخْبَرَنَا يَمَانُ بْنُ الْمُغِيرَةِ الْعَنَزِيُّ أَخْبَرَنَا عَطَاءٌ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **إِذَا زُلْزِلَتْ تَعْدِلُ نِصْفَ الْقُرْآنِ. وَقُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ تَعْدِلُ ثُلُثَ الْقُرْآنِ. وَقُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ تَعْدِلُ رُبُعَ الْقُرْآنِ.** هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ يَمَانَ بْنِ الْمُغِيرَةِ *

[1264] Muhammed b. Musa b. Nufej' el-Džureši el-Basri kao prenosilac hadisa bio je popustljiv (lejin). Pripadao je desetoj generaciji.

[1265] Bez spomenute sure. Isti je slučaj i sa ostalim surama koje su spomenute u ovom i u drugim hadisima.

[1266] Zabilježili su ga i Ibn Merdivejh i El-Bejheki u *Sunenu*.

[1267] Zato se ženi, svakako se ženi, a neka ti mehr budu sure koje znaš napamet.

10. O surama *El-Ihlas* i *Iza zul-zileti*

3071. ISPRIČAO NAM JE Ali b. Hudžr; kaže: Obavijestio nas je Jezid b. Harun; kaže: Nas je obavijestio Jeman b. Mugire el-Anezi[1268]; kaže: Nas je obavijestio Ata[1269] prenijevši od Ibn Abbasa, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: ***"Iza zul zilet* vrijedi polovinu Kur'ana; *Kul huvallahu ehad* vrijedi trećinu Kur'ana; dok *Kul ja ejju hel kafirun* vrijedi četvrtinu Kur'ana."** Ovaj hadis je garibun.[1270] Poznat nam je samo preko Jemana b. Mugirea.

١١. بَاب مَا جَاءَ فِي سُورَةِ الْإِخْلَاصِ

٣٠٧٢. حَدَّثَنَا بندار أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ أَخْبَرَنَا زَائِدَةُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ هِلَالِ بْنِ يَسَافٍ عَنْ رَبِيعِ بْنِ خُثَيْمٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ مَيْمُونٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي لَيْلَى عَنِ امْرَأَةِ أَبِي أَيُّوبَ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **أَيَعْجِزُ أَحَدُكُمْ أَنْ يَقْرَأَ فِي لَيْلَةٍ ثُلُثَ الْقُرْآنِ؟ مَنْ قَرَأَ: اللَّهُ الْوَاحِدُ الصَّمَدُ فَقَدْ قَرَأَ ثُلُثَ الْقُرْآنِ.** وَفِي الْبَاب عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ وَأَبِي سَعِيدٍ وَقَتَادَةَ بْنِ النُّعْمَانِ وَأَبِي هُرَيْرَةَ وَأَنَسٍ وَابْنِ عُمَرَ وَأَبِي مَسْعُودٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ. وَلَا نَعْرِفُ أَحَدًا رَوَى هَذَا الْحَدِيثَ أَحْسَنَ مِنْ رِوَايَةِ زَائِدَةَ. وَتَابَعَهُ عَلَى رِوَايَتِهِ إِسْرَائِيلُ وَالْفُضَيْلُ بْنُ عِيَاضٍ. وَقَدْ رَوَى شُعْبَةُ وَغَيْرُ وَاحِدٍ مِنَ الثِّقَاتِ هَذَا الْحَدِيثَ عَنْ مَنْصُورٍ وَاضْطَرَبُوا فِيهِ *

٣٠٧٣. حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ أَخْبَرَنَا إِسْحَقُ بْنُ سُلَيْمَانَ عَنْ مَالِكِ بْنِ أَنَسٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنِ ابْنِ حُنَيْنٍ مَوْلًى لِآلِ زَيْدِ بْنِ الْخَطَّابِ أَوْ مَوْلَى زَيْدِ ابْنِ الْخَطَّابِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: **أَقْبَلْتُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَمِعَ رَجُلًا يَقْرَأُ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَجَبَتْ. قُلْتُ: وَمَا وَجَبَتْ؟ قَالَ: الْجَنَّةُ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صحيح غَرِيبٌ. لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ مَالِكِ بْنِ أَنَسٍ. وَابْنُ حُنَيْنٍ هُوَ عُبَيْدُ بْنُ حُنَيْنٍ *

٣٠٧٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مَرْزُوقٍ الْبَصْرِيُّ أَخْبَرَنَا حَاتِمُ بْنُ مَيْمُونٍ أَبُو سَهْلٍ عَنْ ثَابِتٍ الْبُنَانِيِّ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **مَنْ قَرَأَ كُلَّ يَوْمٍ مِائَتَيْ مَرَّةٍ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ مُحِيَ عَنْهُ ذُنُوبُ خَمْسِينَ سَنَةً إِلَّا أَنْ يَكُونَ عَلَيْهِ دَيْنٌ.** وَبِهَذَا الْإِسْنَادِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **مَنْ أَرَادَ أَنْ يَنَامَ عَلَى فِرَاشِهِ فَنَامَ عَلَى يَمِينِهِ ثُمَّ قَرَأَ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ مِائَةَ مَرَّةٍ فَإِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ**

[1268] Jeman b. Mugire el-Anezi Ebu Huzejfe el-Basri je slab prenosilac hadisa. Pripadao je šestoj generaciji.
[1269] Ata b. Ebu Rebah.
[1270] Bilježe ga i Hakim u *Mustedreku* i El-Bejheki u djelu *Šuabul-iman*.

يَقُولُ لَهُ الرَّبُّ تَبَارَكَ وَتَعَالَى: يَا عَبْدِيَ ادْخُلْ عَلَى يَمِينِكَ الْجَنَّةَ. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ. وَقَدْ رُوِيَ هَذَا الْحَدِيثُ مِنْ غَيْرِ هَذَا الْوَجْهِ أَيْضًا عَنْ ثَابِتٍ *

٣٠٧٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ أَخْبَرَنَا يَزِيدُ بْنُ كَيْسَانَ حَدَّثَنِي أَبُو حَازِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **احْشُدُوا فَإِنِّي سَأَقْرَأُ عَلَيْكُمْ ثُلُثَ الْقُرْآنِ. قَالَ: فَحَشَدَ مَنْ حَشَدَ ثُمَّ خَرَجَ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَرَأَ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ. ثُمَّ دَخَلَ. فَقَالَ بَعْضُنَا لِبَعْضٍ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: فَإِنِّي سَأَقْرَأُ عَلَيْكُمْ ثُلُثَ الْقُرْآنِ. إِنِّي لَأَرَى هَذَا خَبَرٌ جَاءَهُ مِنَ السَّمَاءِ. ثُمَّ خَرَجَ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: إِنِّي قُلْتُ سَأَقْرَأُ عَلَيْكُمْ ثُلُثَ الْقُرْآنِ أَلَا وَإِنَّهَا تَعْدِلُ ثُلُثَ الْقُرْآنِ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. وَأَبُو حَازِمٍ الْأَشْجَعِيُّ اسْمُهُ سَلْمَانُ *

٣٠٧٦. حَدَّثَنَا الْعَبَّاسُ الدُّورِيُّ أَخْبَرَنَا خَالِدُ بْنُ مَخْلَدٍ أَخْبَرَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ بِلَالٍ حَدَّثَنِي سُهَيْلُ بْنُ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ تَعْدِلُ ثُلُثَ الْقُرْآنِ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٣٠٧٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَعِيلَ أَخْبَرَنَا إِسْمَعِيلُ بْنُ أَبِي أُوَيْسٍ حَدَّثَنِي عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ ثَابِتٍ الْبُنَانِيِّ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: **كَانَ رَجُلٌ مِنَ الْأَنْصَارِ يَؤُمُّهُمْ فِي مَسْجِدِ قُبَاءَ. فَكَانَ كُلَّمَا افْتَتَحَ سُورَةً يَقْرَأُ لَهُمْ فِي الصَّلَاةِ يَقْرَأُ بِهَا, افْتَتَحَ بِقُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ. حَتَّى يَفْرُغَ مِنْهَا ثُمَّ يَقْرَأُ بِسُورَةٍ أُخْرَى مَعَهَا. وَكَانَ يَصْنَعُ ذَلِكَ فِي كُلِّ رَكْعَةٍ. فَكَلَّمَهُ أَصْحَابُهُ فَقَالُوا إِنَّكَ تَقْرَأُ بِهَذِهِ السُّورَةِ ثُمَّ لَا تَرَى أَنَّهَا تُجْزِئُكَ حَتَّى تَقْرَأَ بِسُورَةٍ أُخْرَى. فَإِمَّا أَنْ تَقْرَأَ بِهَا وَإِمَّا أَنْ تَدَعَهَا وَتَقْرَأَ بِسُورَةٍ أُخْرَى. قَالَ: مَا أَنَا بِتَارِكِهَا إِنْ أَحْبَبْتُمْ أَنْ أَؤُمَّكُمْ بِهَا فَعَلْتُ, وَإِنْ كَرِهْتُمْ تَرَكْتُكُمْ. وَكَانُوا يَرَوْنَهُ أَفْضَلَهُمْ وَكَرِهُوا أَنْ يَؤُمَّهُمْ غَيْرُهُ. فَلَمَّا أَتَاهُمُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخْبَرُوهُ الْخَبَرَ. فَقَالَ: يَا فُلَانُ مَا يَمْنَعُكَ مِمَّا يَأْمُرُ بِهِ أَصْحَابُكَ وَمَا يَحْمِلُكَ أَنْ تَقْرَأَ هَذِهِ السُّورَةَ فِي كُلِّ رَكْعَةٍ؟ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي أُحِبُّهَا. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ حُبَّهَا أَدْخَلَكَ الْجَنَّةَ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ مِنْ حَدِيثِ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ ثَابِتٍ البناني. وَرَوَى مُبَارَكُ بْنُ فَضَالَةَ عَنْ ثَابِتٍ البناني عَنْ أَنَسٍ: أَنَّ رَجُلًا قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي أُحِبُّ هَذِهِ السُّورَةَ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ. فَقَالَ: إِنَّ حُبَّكَ إِيَّاهَا يُدْخِلُكَ الْجَنَّةَ*

11. O suri *El-Ihlas*

3072. ISPRIČAO NAM JE Bundar; kaže: Obavijestio nas je Abdur-Rahman b. Mehdi; kaže: Nas je obavijestio Zaide[1271] prenijevši od Mensura[1272], on od Hilala b. Jesafa, on od Rebi'a b. Husejma, on od Amra b. Mejmuna[1273], on od Abdur-Rahmana b. Ebu Lejla, on od Ebu Ejubove supruge, a ona od Ebu Ejuba,[1274] koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Ima li neko među vama da nije u stanju** (svake) **noći prouči trećinu Kur'ana?** [1275] **Ko prouči:** ***Allahul-Vahidus-Samedu***[1276] **kao da je proučio trećinu Kur'ana."**

O ovoj temi preneseni su hadisi i od Ebu Derdaa, Ebu Seida, Katadea b. Nu'mana, Ebu Hurejrea, Enesa, Ibn Omera i Ibn Mes'uda. Ovaj hadis je hasenun.[1277] Nije nam poznato da je iko bolje ovaj hadis prenio od Zaideove predaje. U njegovu prenošenju su ga slijedili i Israil i Fudajl b. Ijad. Šu'be i drugi su ovaj hadis prenijeli od pouzdanih prenosilaca, a oni od Mensura, i u njegovu prenošenju su bili nestabilni.

3073. ISPRIČAO NAM JE Ebu Kurejb; kaže: Obavijestio nas je Ishak b. Sulejman prenijevši od Malika b. Enesa, on od Ubejdullaha b. Abdur-Rahmana, on od Ibn Hunejna[1278], štićenika porodice Zejda b. Hattaba, ili štićenika Zejda b. Hattaba, a on da je Ebu Hurejre kazao: **"Jednom prilikom sam išao sa Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, pa je čuo nekog čovjeka kako uči:** ***Kul huvallahu ehad.*** **Allahov**

[1271] Zaide b. Kudame es-Sekafi Ebu Salt el-Kufi pouzdan je i siguran prenosilac hadisa i šeri'atski pravnik. Autor je poznatog *Sunena*. Pripadao je sedmoj generaciji. Umro je 190. godine po Hidžri.

[1272] Mensur b. Mu'temir b. Abdullah es-Selemi Ebu Assab el-Kufi pouzdan je i siguran prenosilac hadisa, s tim što je ponekad obmanjivao. Pripadao je generaciji mlađih tabi'ina. Umro je 132. godine po Hidžri.

[1273] Amr b. Mejmun el-Evdi Ebu Abdullah, neki vele Ebu Jahja, bio je poznat po pouzdanosti i pobožnosti. Slovi kao muhadrem, što znači da je živio u Vjerovjesnikovo, sallallahu alejhi ve sellem, vrijeme, ali se sa njim nije susreo. Umro je 74. godine po Hidžri.

[1274] Ebu Ejub Halid b. Zejd el-Ensari poznati ashab u čijoj je kući Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odsjeo kada je došao iz Mekke u Medinu.

[1275] U predaji ovog hadisa, koju je zabilježio El-Buhari u *Sahihu* od Ebu Seida el-Hudrija, stoji dodatak: "Ovakvo pitanje je teško palo ashabima pa su rekli: Allahov Poslaniče, niko to od nas nije u stanju da učini, a on reče: "*Allahul-Vahidus-Samedu* (ima nagradu) kao da je proučio trećinu Kur'ana."

[1276] Ko prouči suru El-Ih*las: "Kul huvallahu ehad. Allahus-Samed. Lem jelid. Ve lem juled. Ve lem jekun lehu kufuven ehad."*

[1277] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i El-Nesai u *Sunenu*.

[1278] Ebu Abdullah Ubejd b. Hunejn el-Medeni pouzdan je prenosilac hadisa. Spada među one prenosioce koji su prenijeli vrlo malo hadisa. Pripadao je trećoj generaciji.

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "Neminovan (mu) **je." Šta** (mu je) **neminovno, upitah, a on odgovori: "Džennet."**

Ovaj hadis je hasenun-sahihun-garibun.[1279] Poznat nam je samo preko Malika b. Enesa. Ibn Hunejn je Ubejd b. Hunejn.

3074. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Merzuk el-Basri[1280]; kaže: Obavijestio nas je Hatim b. Mejmun Ebu Sehl[1281] prenijevši od Sabita el-Bunanija, on od Enesa b. Malika, a on da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"Ko svaki dan prouči dvjesto puta *Kul huvallahu ehad*, za pedeset godina će mu biti izbrisani svi grijesi, osim duga."** Istim ovim senedom preneseno je od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je kazao: **"Ko, kad htjedne spavati, legne na desnu stranu, a zatim prouči stotinu puta *Kul huvallahu ehad*, na Sudnjem danu će mu Uzvišeni Gospodar reći: Moj robe, uđi na tvoju desnu stranu u Džennet!"**

Ovaj hadis što ga je prenio Sabit od Enesa, je garibun.[1282] Ovaj hadis je, također, sa više seneda prenesen od Sabita.

3075. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Obavijestio nas je Jahja b. Seid[1283]; kaže: Nas je obavijestio Jezid b. Kejsan[1284]; kaže: Ispričao mi je Ebu Hazim prenijevši od Ebu Hurejrea koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Okupite se, proučit ću vam trećinu Kur'ana!" Pošto se okupiše Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, iziđe** (iz sobe) **i prouči: "*Kul huvallahu ehad*", a potom ponovo uđe. Tad neko od nas reče ostalima: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: Proučit ću vam trećinu Kur'ana, mislim da mu je ova vijest došla s neba. Nakon toga Allahov Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, iziđe i reče: "Rekao sam da ću vam proučiti trećinu Kur'ana, eto ova sura ravna[1285] je trećini**

[1279] Bilježe ga i Malik b. Enes u *Muvettau*, El-Nesai u *Sunenu* i Hakim u *Mustedreku*. Hakim smatra da mu je sened vjerodostojan.

[1280] Muhammed b. Muhammed b. Merzuk el-Bahili el-Basri je iskren prenosilac hadisa, s tim što je ponekad prilikom prenošenja hadisa pravio previde. Pripadao je jedanaestoj generaciji.

[1281] Ebu Sehl Hatim b. Mejmun el-Kilabi el-Basri slab je prenosilac hadisa. Pripadao je osmoj generaciji.

[1282] Ovaj hadis je slab, jer je u njegovu senedu Hatim b. Mejmun koji je, po ocjeni hadiskih učenjaka, slab prenosilac hadisa.

[1283] Jahja b. Seid b. Ferruh et-Temimi Ebu Seid el-Kattan el-Basri pouzdan je i temeljit prenosilac hadisa. On slovi kao hafiz i imam u hadisu. Pripadao je generaciji starijih tabi'ina. Umro je u 98. godini po Hidžri. Živio je 78 godina.

[1284] Jezid b. Kejsan el-Ješkeri Ebu Ismail, neki vele Ebu Munejn el-Kufi, iskren je prenosilac hadisa, ali je prilikom prenošenja bio sklon griješenju. Pripadao je šestoj generaciji.

[1285] Ko prouči ovu suru, ima sevapa kao da je proučio trećinu Kur'ana.

Kur'ana!" Ovaj hadis je, sa ovim senedom, hasenun-sahihun-garibun.[1286] Ebu Hazimu el-Ešdžeiju ime je Selman.

3076. ISPRIČAO NAM JE Abbas b. Muhammed ed-Devri; kaže: Obavijestio nas je Halid b. Mahled[1287]; kaže: Nas je obavijestio Sulejman b. Bilal; kaže: Ispričao mi je Suhejl b. Ebu Salih prenijevši od svoga oca, a on od Ebu Hurejrea, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"*Kul huvallahu ehad* je ravno trećini Kur'ana."** Ovaj hadis je hasenun-sahıhun.[1288]

3077. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Ismail[1289]; kaže: Obavijestio nas je Ismail b. Ebu Uvejs; kaže: Ispričao mi je Abdul-Aziz b. Muhammed[1290] prenijevši od Ubejdullaha b. Omera[1291], on od Sabita el-Bunanija, a on od Enesa b. Malika, koji je kazao: **"Jedan ensarija im je klanjao, kao imam, u džamiji u Kubau. Svaki put bi** (nakon *Fatihe*) **proučio *Kul huvallahu ehad*, a potom bi, uz to, proučio i drugu suru. Tako je činio na svakom rekjatu. Jednog dana ljudi mu rekoše: "Ti učiš ovu suru** (*Kul huvallahu ehad*), **potom misliš da ti je ona nedovoljna pa uz nju proučiš i drugu. Trebao bi učiti samo nju, ili, pak, nju izostaviti, a učiti drugu. On će na to: Ja je izostaviti neću. Ako vam se sviđa da vam klanjam kao imam učeći nju, ja ću to činiti, a ako ne, onda ću vas napustiti. Oni su ga smatrali najboljim među njima i nisu željeli da im kao imam klanja neko drugi. Kada im je došao Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, oni ga obavijestiše o tome, a on reče: "Hej, ti, što ne učiniš onako kako zahtijevaju tvoji drugovi? Zašto ovu suru učiš na svakom rekatu?" On odgovori: Allahov Poslaniče, ja je volim, a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "Tvoja ljubav prema njoj će te uvesti u Džennet."**[1292]

[1286] Bilježi ga i Muslim u *Sahihu.*

[1287] Halid b. Mahled el-Katavani Ebu Hejsem el-Bedželi bio je iskren prenoslilac hadisa. Naginjao je ši'izmu. Pripadao je desetoj generaciji prenosilaca. Neke je hadise od svoje generacije prenio sam.

[1288] Bilježi ga i Ibn Madže u *Sunenu.*

[1289] Muhammed b. Ismail b. Ibrahim el-Džufi el-Buhari poznati imam i učenjak hadisa. Inače je Tirmizijev učitelj. Rođen je 194. , a umro 256. godine po Hidžri.

[1290] Abdul-Aziz b. Muhammed b. Ubejdullah ed-Deraverdi Ebu Muhammed el-Džuheni iskren je prenosilac hadisa. On je neke hadise prenio iz djela drugih autora i napravio greške prilikom prenošenja. El-Nesai veli da su mu hadisi koje je prenio od Ubejdullaha el-Umerıja munker. Pripadao je osmoj generaciji.

[1291] Ubejdullah b. Omer b. Hafs b. Asim b. Omer b. Hattab el-Umeri Ebu Osman el-Medeni pouzdan je i siguran prenosilac hadisa. Pripadao je petoj generaciji.

[1292] El-Buhari i Muslim bilježe u *Sahihima* sa senedom od Aiše, r.a: Poslao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nekog čovjeka na čelu vojne izvidnice. On ih je predvodio i u namazu i svaki put bi namaz završio učeći *Kul huvallahu ehad*. Kada su se vratili, izvijestıli su o tome Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. On reče: "Upitajte ga zbog čega je to činio. Oni ga upitaše, a on im reče: Zato što su u toj suri sadržana svojstva

Ovaj hadis je, sa ovim senedom, od Ubejdullaha b. Omera a on od Sabita el-Bunanija, hasenun-garibun[1293]. Mubarek b. Fedale je prenio od Sabita el-Bunanija, a on od Enesa: Neki čovjek reče: Allahov Poslaniče, ja volim ovu suru: *Kul huvallahu ehad,* a on će na to: "Tvoja ljubav prema njoj ćete uvesti u Džennet."

١٢. بَاب مَا جَاءَ فِي الْمُعَوِّذَتَيْنِ *

٣٠٧٨. حَدَّثَنَا بندار أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ أَخْبَرَنَا إِسْمَعِيلُ بْنُ أَبِي خَالِدٍ أَخْبَرَنِي قَيْسُ بْنُ أَبِي حَازِمٍ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ الْجُهَنِيِّ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: قَدْ أَنْزَلَ اللَّهُ عَلَيَّ آيَاتٍ لَمْ يُرَ مِثْلُهُنَّ: قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ إِلَى آخِرِ السُّورَةِ, وَ قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ إِلَى آخِرِ السُّورَةِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٣٠٧٩. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ رَبَاحٍ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ قَالَ: أَمَرَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ أَقْرَأَ بِالْمُعَوِّذَتَيْنِ فِي دُبُرِ كُلِّ صَلَاةٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ *

12. O surama *El-Muavezetejni*[1294]

3078. ISPRIČAO NAM JE Bundar[1295]; kaže: Obavijestio nas je Jahja b. Seid[1296]; kaže: Nas je obavijestio Ismail b. Ebu Halid; kaže: Mene je obavijestio Kajs b. Ebu Hazim prenijevši od Ukbea b. Amira el-Džuhenija, a on da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"Allah mi je objavio ajete kojima nema sličnih. To su: *Kul euzu birabbin-nas* do kraja sure i *Kul euzu birabbil-felek* do kraja sure."**[1297] Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1298]

Milostivog, i zato je volim učiti. Kad su ga o tome obavijestili Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: "Recite mu da i Allah njega voli."

1293 Bilježe ga i El-Buhari u *Sahihu* kao muallek hadis, te El-Bezzar u *Musnedu* i El-Bejheki u *Sunenu.*

1294 *El-Muavizetejni* su sure: *El-Felek* i *En-Nas.*

1295 Muhammed b. Beššar b. Osman el-Abdi el-Basri Ebu Bekr Bundar bio je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je desetoj generaciji. Umro je 252. godine po Hidžri.

1296 Jahja b. Seid el-Kattan.

1297 Ove dvije sure su objavljene u momentu kada je Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem, napravljen sihir od strane jednog jevreja. Uzvišeni Allah poslao je dva meleka, Džibrila i Azraila, da, učeći ove dvije sure, izliječe Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Ovo su jedine dvije sure u Kur'anu čiji se cjelokupni tekst uči radi traženje spasa i zaštite. Zato se i nazivaju *El-Muavezetejn.*

1298 Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu,* Muslim u *Sahihu* i El-Nesai u *Sunenu.*

3079. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Ibn Lehia prenijevši od Jezida b. Ebu Habiba, on od Ali b. Rebaha, a on od Ukbea b. Amira da je kazao: **"Naredio mi je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, da *El-Muavezetejn* učim poslije svakog namaza."** Ovaj hadis je hasenun-garibun.[1299]

١٣. بَاب مَا جَاءَ فِي فَضْلِ قَارِئِ الْقُرْآنِ *

٣٠٨٠. حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ أَخْبَرَنَا أَبُو دَاوُدَ الطيالسي أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ وَهِشَامٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ زُرَارَةَ بْنِ أَوْفَى عَنْ سَعْدِ بْنِ هِشَامٍ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **الَّذِي يَقْرَأُ الْقُرْآنَ وَهُوَ مَاهِرٌ بِهِ مَعَ السَّفَرَةِ الْكِرَامِ الْبَرَرَةِ. وَالَّذِي يَقْرَؤُهُ, قَالَ هِشَامٌ, وَهُوَ شَدِيدٌ عَلَيْهِ, قَالَ شُعْبَةُ, وَهُوَ عَلَيْهِ شَاقٌّ فَلَهُ أَجْرَانِ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٣٠٨١. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حُجْرٍ أَخْبَرَنَا حَفْصُ بْنُ سُلَيْمَانَ عَنْ كَثِيرِ بْنِ زَاذَانَ عَنْ عَاصِمِ بْنِ ضَمْرَةَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **مَنْ قَرَأَ الْقُرْآنَ وَاسْتَظْهَرَهُ فَأَحَلَّ حَلَالَهُ وَحَرَّمَ حَرَامَهُ أَدْخَلَهُ اللَّهُ بِهِ الْجَنَّةَ وَشَفَّعَهُ فِي عَشْرَةٍ مِنْ أَهْلِ بَيْتِهِ كُلُّهُمْ قَدْ وَجَبَتْ لَهُ النَّارُ.** هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. وَلَيْسَ إِسْنَادُهُ بِصَحِيحٍ. وَحَفْصُ بْنُ سُلَيْمَانَ أبو عمر بزاز كوفي يُضَعَّفُ فِي الْحَدِيثِ *

13. O vrijednosti onoga koji uči Kur'an

3080. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Obavijestio nas je Ebu Davud et-Tajalisi; kaže: Nas su obavijestili Šu'be i Hišam[1300] prenijevši od Katadea, on od Zurarea b. Evfaa, on od Sa'da b. Hišama, a on od Aiše, koja je kazala da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "**Onaj koji uči Kur'an i vješt je u tome**[1301] **bit će u društvu pisara časnih i čestitih** (meleka), **dok će onaj koji ga uči - Hišam veli: sa mukom**[1302]**, Šu'be veli: sa poteškoćom imati dvije nagrade."**[1303] Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1304]

[1299] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Ebu Davud i El-Nesai u *Sunenima* te El-Bejheki u djelu: *Ed-Da'vetul-kebir.*

[1300] Hišam b. Ebu Abdullah Senber Ebu Bekr el-Basri ed-Destevai bio je pouzdan i siguran prenosilac hadisa. Neki su ga učenjaci smatrali kaderijom. Pripadao je sedmoj generaciji. Umro je 154. godine po Hidžri. Živio je 78 godina.

[1301] U predaji koju Bilježi El-Buhari u *Sahihu* stoji da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: "Primjer onoga koji uči Kur'an, a koji ga zna napamet..."

[1302] Hišam b. Ebu Abdullah Senber Ebu Bekr el-Basri ed-Destevai u predaji ovog haidsa koji je on prenio veli: sa mukom, dok Šube u predaji hadisa koji je on prenio kaže: sa poteškoćom.

3081. ISPRIČAO NAM JE Ali b. Hudžr; kaže: Obavijestio nas je Hafs b. Sulejman prenijevši od Kesira b. Zazana[1305], on od Asima b. Damrea, a on od Alije b. Ebu Taliba, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Ko bude učio Kur'an i naučio ga napamet, čvrsto vjerujući u ono što je u njemu dopušteno dozvoljenim, a u ono što je u njemu zabranjeno zabranjenim, Allah će ga uvesti u Džennet i omogućit će mu zagovor za desetero od njegova roda koji su svojim postupcima zaslužili Džehennem."**

Ovaj hadis je garibun.[1306] Poznat nam je samo sa ovim senedom. On, ustvari, nema pouzdanog seneda. Hafsa b. Sulejmana Ebu Omera Bezaza Kufija neki su hadiski učenjaci smatrali slabim prenosiocem hadisa.

١٤. بَاب مَا جَاءَ فِي فَضْلِ الْقُرْآنِ *

٣٠٨٢. حَدَّثَنَا عَبْدُ بْنُ حُمَيْدٍ أَخْبَرَنَا حُسَيْنُ بْنُ عَلِيٍّ الْجُعْفِيُّ أَخْبَرَنَا حَمْزَةُ الزَّيَّاتُ عَنْ أَبِي الْمُخْتَارِ الطَّائِيِّ عَنِ ابْنِ أَخِي الْحَارِثِ الْأَعْوَرِ عَنِ الْحَارِثِ الْأَعْوَرِ قَالَ: مَرَرْتُ فِي الْمَسْجِدِ فَإِذَا النَّاسُ يَخُوضُونَ فِي الْأَحَادِيثِ فَدَخَلْتُ عَلَى عَلِيٍّ فَقُلْتُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ أَلَا تَرَى أَنَّ النَّاسَ قَدْ خَاضُوا فِي الْأَحَادِيثِ؟ قَالَ: أَوَقَدْ فَعَلُوهَا؟ قُلْتُ: نَعَمْ. قَالَ: أَمَا إِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: أَلَا إِنَّهَا سَتَكُونُ فِتْنَةٌ. فَقُلْتُ: مَا الْمَخْرَجُ مِنْهَا يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: كِتَابُ اللَّهِ فِيهِ نَبَأُ مَا كَانَ قَبْلَكُمْ وَخَبَرُ مَا بَعْدَكُمْ وَحُكْمُ مَا بَيْنَكُمْ. وَهُوَ الْفَصْلُ لَيْسَ بِالْهَزْلِ. مَنْ تَرَكَهُ مِنْ جَبَّارٍ قَصَمَهُ اللَّهُ. وَمَنِ ابْتَغَى الْهُدَى فِي غَيْرِهِ أَضَلَّهُ اللَّهُ. وَهُوَ حَبْلُ اللَّهِ الْمَتِينُ. وَهُوَ الذِّكْرُ الْحَكِيمُ. وَهُوَ الصِّرَاطُ الْمُسْتَقِيمُ. هُوَ الَّذِي لَا تَزِيغُ بِهِ الْأَهْوَاءُ وَلَا تَلْتَبِسُ بِهِ الْأَلْسِنَةُ وَلَا يَشْبَعُ مِنْهُ الْعُلَمَاءُ وَلَا يَخْلَقُ عَلَى كَثْرَةِ الرَّدِّ وَلَا تَنْقَضِي عَجَائِبُهُ. هُوَ الَّذِي لَمْ تَنْتَهِ الْجِنُّ إِذْ سَمِعَتْهُ حَتَّى قَالُوا: إِنَّا سَمِعْنَا قُرْآنًا عَجَبًا يَهْدِي إِلَى الرُّشْدِ فَآمَنَّا بِهِ. مَنْ قَالَ بِهِ صَدَقَ, وَمَنْ عَمِلَ بِهِ أُجِرَ, وَمَنْ حَكَمَ بِهِ عَدَلَ, وَمَنْ دَعَا إِلَيْهِ هَدَى إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ. خُذْهَا إِلَيْكَ يَا أَعْوَرُ. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ حَمْزَةَ الزَّيَّاتِ. وَإِسْنَادُهُ مَجْهُولٌ. وَفِي حَدِيثِ الْحَارِثِ مَقَالٌ *

[1303] Abdur-Rahman el-Mubarekfori smatra da će jednu nagradu imati za učenje, a drugu za trud koji je uložio trudeći se da ga što ispravnije prouči.

[1304] Zabilježen je u *El-Kutubus-sitte.*

[1305] Kesir b. Zazan en-Nehai el-Kufi je kao prenosilac hadisa nedovoljno poznat (medžhul). Pripadao je sedmoj generaciji.

[1306] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* te Ibn Madže i Ed-Darimi u *Sunenima.*

14. O vrijednosti Kur'ana

3082. ISPRIČAO NAM JE Abd b. Humejd; kaže: Obavijestio nas je Husejn b. Ali el-Džu'fi; kaže: Nas je obavijestio Hamza ez-Zejjat prenijevši od Ebu Muhtara et-Taija[1307], on od bratića Harisa el-A'vera[1308], a on od Harisa el-A'vera,[1309] koji je kazao: **"Prošao sam pokraj džamije vidjevši ljude kako su se upustili u besposlene razgovore:[1310] Uđoh kod Alije i rekoh: Vladaru pravovjernih! Zar ne vidiš da se ljudi odaju besposlenim razgovorima? Zar to čine? upita. Da, odgovorih, a on će na to: Čuo sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada je kazao: "Dogodit će se veliko iskušenje!"[1311] Šta je izlaz iz njega, Allahov Poslaniče? upitah. On reče: "Allahova Knjiga.[1312] U njoj su vijesti o narodima koji su živjeli prije vas, vijesti o onome što će se događati nakon vas, a bit će i sudija među vama. Ona rastavlja istinu od neistine i nije nikakva lakrdija. Ko je iz obijesti ostavi, Allah će ga uništiti. Ko bude tražio uputu mimo nje, Allah će ga u zabludi ostaviti. Ona je čvrsto Allahovo uže. Ona je mudra opomena i ispravni put. S njom se ne može skrenuti na stranputicu. Ona ne predstavlja poteškoće za jezike, niti je se učenjaci mogu zasititi. Ne gubi se slast zbog njenog čestog učenja i ponavljanja, niti prestaju njene neobičnosti. Ona je Knjiga kojoj su se džini zadivili kada su je čuli i rekli: "Mi smo, doista, Kur'an, koji izaziva divljenje, slušali, koji na Pravi Put upućuje, i mi smo u njega povjerovali..."[1313] Ko, u skladu sa njom, bude govorio, istinu će govoriti. Ko se po njoj bude vladao bit će nagrađen. Ko prema njoj bude sudio, pravedno će suditi. Ko** (ljude) **bude pozivao k njoj, pozivat će ih na ispravan put." Upamti od mene ove riječi, A'vere!** (reče Alija).

1307 Ebu Muhtar et-Tai, kome je ime Sa'd, kao prenosilac hadisa, nedovoljno je poznat. Pripadao je šestoj generaciji.

1308 Bratić Harisa el-Avera također je kao prenosilac hadisa nedovoljno poznat.

1309 Haris b. Abdullah el-A'ver el-Hemdani el-Huti Ebu Zuhejr el-Kufi Alijin učenik. Ša'bi je odbacivao njegovo mišljenje, dok su ga neki učenjaci smatrali ratıdijom. Umro je u vrijeme hilafeta Ebu Zubejra. U hadisu koji on prenosi ima slabosti. El-Nesai je od njega preuzeo samo dva hadisa.

1310 Vidio je ljude gdje ne uče Kur'an nego razgovaraju o beznačajnim ovosvjetskim pitanjima.

1311 Ibnul-Melik i Ali el-Kari smatraju da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ovim hadisom nagovijestio iskušenje koje će se dogoditi među njegovim ashabima, a koje će se manifestovati kroz njihove međusobne nesporazume i sukobe.

1312 Tj. postupanje po Allahovoj Knjizi, *Kur-anu.*

1313 Sura *El-Džinn*, 1. i 2. ajet.

Ovaj hadis je garibun.[1314] Poznat nam je samo preko Hamze ez-Zejjata. Njegov sened je nedovoljno poznat. O Harisovu hadisu hadiski učenjaci su puno diskutirali.

١٥. بَاب مَا جَاءَ فِي تَعْلِيمِ الْقُرْآنِ *

٣٠٨٣. حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ أَخْبَرَنَا أَبُو دَاوُدَ أَنْبَأَنَا شُعْبَةُ أَخْبَرَنِي عَلْقَمَةُ بْنُ مَرْثَدٍ قَال: سَمِعْتُ سَعْدَ بْنَ عُبَيْدَةَ يُحَدِّثُ عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **خَيْرُكُمْ مَنْ تَعَلَّمَ الْقُرْآنَ وَعَلَّمَهُ**. قَالَ أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ: فَذَاكَ الَّذِي أَقْعَدَنِي مَقْعَدِي هَذَا. وَعَلَّمَ الْقُرْآنَ فِي زَمَنِ عُثْمَانَ حَتَّى بَلَغَ الْحَجَّاجَ بْنَ يُوسُفَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٣٠٨٤. حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ أَخْبَرَنَا بِشْرُ بْنُ السَّرِيِّ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَلْقَمَةَ بْنِ مَرْثَدٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عُثْمَانَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **خَيْرُكُمْ أَوْ أَفْضَلُكُمْ مَنْ تَعَلَّمَ الْقُرْآنَ وَعَلَّمَهُ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. هَكَذَا رَوَى عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ وَغَيْرُ وَاحِدٍ عَنْ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ عَنْ عَلْقَمَةَ بْنِ مَرْثَدٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عُثْمَانَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. وَسُفْيَانُ لَا يَذْكُرُ فِيهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عُبَيْدَةَ. وَقَدْ رَوَى يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ الْقَطَّانُ هَذَا الْحَدِيثَ عَنْ سُفْيَانَ. وَشُعْبَةَ عَنْ عَلْقَمَةَ بْنِ مَرْثَدٍ عَنْ سَعْدِ بْنِ عُبَيْدَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عُثْمَانَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

٣٠٨٥. حَدَّثَنَا بِذَلِكَ مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ سُفْيَانَ وَشُعْبَةَ. قَالَ مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ: وَهَكَذَا ذَكَرَهُ يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ سُفْيَانَ وَشُعْبَةَ غَيْرَ مَرَّةٍ عَنْ عَلْقَمَةَ بْنِ مَرْثَدٍ عَنْ سَعْدِ بْنِ عُبَيْدَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عُثْمَانَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. قَالَ مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ: وَأَصْحَابُ سُفْيَانَ لَا يَذْكُرُونَ فِيهِ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ سَعْدِ بْنِ عُبَيْدَةَ. قَالَ مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ وَهُوَ أَصَحُّ. قَالَ أَبُو عِيسَى: وَقَدْ زَادَ شُعْبَةُ فِي إِسْنَادِ هَذَا الْحَدِيثِ سَعْدَ بْنَ عُبَيْدَةَ. وَكَأَنَّ حَدِيثَ سُفْيَانَأشبه. قَالَ عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ: قَالَ يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ: مَا أَحَدٌ يَعْدِلُ عِنْدِي شُعْبَةَ. وَإِذَا خَالَفَهُ سُفْيَانُ أَخَذْتُ بِقَوْلِ سُفْيَانَ. سَمِعْتُ أَبَا عَمَّارٍ يَذْكُرُ عَنْ وَكِيعٍ قَالَ: قَالَ شُعْبَةُ: سُفْيَانُ أَحْفَظُ مِنِّي. وَمَا حَدَّثَنِي سُفْيَانُ عَنْ أَحَدٍ بِشَيْءٍ فَسَأَلْتُهُ إِلَّا وَجَدْتُهُ كَمَا حَدَّثَنِي. وَفِي الْبَاب عَنْ عَلِيٍّ وَسَعْدٍ *

٣٠٨٦. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ بْنُ زِيَادٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ إِسْحَقَ عَنِ النُّعْمَانِ بْنِ سَعْدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **خَيْرُكُمْ مَنْ تَعَلَّمَ الْقُرْآنَ وَعَلَّمَهُ**. هَذَا حَدِيثٌ لَا نَعْرِفُهُ مِنْ حَدِيثِ عَلِيٍّ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ إِسْحَقَ

[1314] Bilježi ga i Ed-Darimi u *Sunenu.*

15. O podučavanju Kur'anu

3083. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Obavijestio nas je Ebu Davud[1315]; kaže: Saopćio nam je Šu'be: kaže: Obavijestio me je Alkame b. Mersed i kazao: Čuo sam Sa'da b. Ubejdea[1316] kada priča od Ebu Abdur-Rahmana,[1317] koji je prenio od Osmana b. Affana, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"Najbolji je među vama onaj koji nauči Kur'an i podučava druge."**

Ebu Abdur-Rahman kaže: Eto, to je ono što me posadilo u ovu stolicu.[1318] Učio je (ljude) Kur'anu, sve od vremena Osmanovog hilafeta pa do vremena vladavine Hadždžadža b. Jusufa.[1319] Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1320]

3084. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Obavijestio nas je Bišr b. es-Seri; kaže: Nas je obavijestio Sufjan[1321] prenijevši od Alkamea b. Merseda, on od Ebu Abdur-Rahmana[1322], a on od Osmana, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Najbolji ili najvrjedniji je[1323] među vama onaj koji nauči Kur'an i podučava druge."**

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1324] Tako su Abdur-Rahman b. Mehdi i drugi prenijeli od Sufjana es-Sevrija, on od Alkamea b. Merseda, on od Ebu Abdur-Rahmana, on od Osmana, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Sufjan u njegovu senedu nije spomenuo "od Sa'da b. Ubejdea." Jahja b. Seid el-Kattan je ovaj hadis prenio od Sufjana i Šu'bea, njih dvojica od Alkamea b. Merseda, on od Sa'da b. Ubejdea, on od Ebu Abdur-Rahmana, on od Osmana, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

[1315] Ebu Davud et-Tajalisi.

[1316] Sa'd b. Ubejde es-Sulemi Ebu Hamza el-Kufi bio je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je trećoj generaciji. Umro je u vrijeme vladavine Omera b. Hubejrea nad Irakom.

[1317] Ebu Abdur-Rahman Abdullah b. Habib b. Rebi'a es-Sulemi el-Kufi pouzdan je i siguran prenosilac hadisa. Pripadao je drugoj generaciji. Otac mu, Abdullah b. Habib, bio je ashab.

[1318] Dakle, ovaj hadis što mi ga je ispričao Osman posadio me je u ovu stolicu da tolike godine podučavam ljude Kur'anu.

[1319] Abdur-Rahman el-Mubarekfori smatra da je od početka hilafeta Osmana b. Affana do kraja Hadždžadžove vladavine period od sedamdeset i dvije godine manje tri mjeseca, a od kraja Osmanova hilafeta do početka vladavine Hadždžadža Irakom 38 godina. Dakle, preko četrdeset godina je poučavao ljude Kur'anu.

[1320] Bilježe ga i El-Buhari u *Sahihu* i Ebu Davud, El-Nesai i Ibn Madže u *Sunenima.*

[1321] Sufjan es-Sevri.

[1322] Sufjan es-Sevri u senedu ovog hadisa nije između Alkamea b. Mersada i Ebu Abdur-Rahmana spomenuo Sa'da b. Ubejdea.

[1323] Ovdje je riječ o dilemi nekog od prenosilaca da li je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Najbolji je među vama...", ili je rekao: "Najvrjedniji je među vama..."

[1324] Bilježi ga i El-Buhari u *Sahihu.*

3085. TAKO NAM JE ISPRIČAO Muhammed b. Beššar; kaže: Obavijestio nas je Jahja b. Seid prenijevši od Sufjana i Šu'bea. Muhammed b. Beššar veli: Ovako ga je više puta Jahja b. Seid spomenuo od Sufjana i Šu'bea, njih dvojica od Alkamea b. Merseda, on od Sa'da b. Ubejdea, on od Ebu Abdur-Rahmana, on od Osmana, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Muhammed b. Beššar kaže: Sufjanovi učenici u njegovu senedu nisu spomenuli "od Sufjana od Sa'da b. Ubejdea" i ovo je, veli Muhammed b. Beššar, pouzdanije.

Šu'be je, veli Ebu Isa, u senedu ovog hadisa dodao: Sa'da b. Ubejdea, tako da je Sufjanov hadis pouzdaniji. Ali b. Abdullah veli da je Jahja b. Seid kazao: Po mome mišljenju, nije niko ravan Šu'beu (osim Sufjana). Zato, ako mu protivurječi Sufjan, prihvatit ću Sufjanovo mišljenje. Čuo sam Ebu Ammara kada prenosi od Veki'a da je Šu'be kazao: Sufjan je bolje pamtio od mene. Nije mi Sufjan nikad od nekoga nešto ispričao, a da nije bilo onako kako mi je ispričao, kada bih provjerio. O ovoj temi preneseni su hadisi i od Alije i Sa'da.

3086. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Abdul-Vahid b. Zijad prenijevši od Abdur-Rahmana b. Ishaka[1325], on od Nu'mana b. Sa'da, a on od Alije b. Ebu Taliba, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Najbolji je među vama onaj ko nauči Kur'an i podučava druge."**[1326]

Ovaj Alijin hadis od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, poznat nam je samo preko Abdur-Rahmana b. Ishaka.

١٦. بَاب مَا جَاءَ فِي مَنْ قَرَأَ حَرْفًا مِنَ الْقُرْآن مَالَهُ مِنَ الْأَجْرِ *

٣٠٨٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ أَخْبَرَنَا أَبُو بَكْرٍ الْحَنَفِيُّ أَخْبَرَنَا الضَّحَّاكُ بْنُ عُثْمَانَ عَنْ أَيُّوبَ بْنِ مُوسَى قَالَ: سَمِعْتُ مُحَمَّدَ بْنَ كَعْبٍ الْقُرَظِيَّ قَالَ: سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّه بْنَ مَسْعُود يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ: **مَنْ قَرَأَ حَرْفًا مِنْ كِتَاب اللَّه فَلَهُ بِه حَسَنَةٌ وَالْحَسَنَةُ بِعَشْرِ أَمْثَالِهَا لَا أَقُولُ الم حَرْفٌ وَلَكِنْ أَلِفٌ حَرْفٌ وَلَامٌ حَرْفٌ وَمِيمٌ حَرْفٌ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ مِنْ هَذَا الْوَجْه. سَمِعْت قُتَيْبَةَ بن سعيد يَقُولُ: بَلَغَنِي أَنَّ مُحَمَّدَ بْنَ كَعْبٍ الْقُرَظِيَّ وُلِدَ فِي حَيَاة النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْه

[1325] Abdur-Rahman b. Ishak b. Haris Ebu Šejbe el-Vasiti , po mišljenju Ibn Hadžera el-Askalanija, slab je prenosilac hadisa.

[1326] Abdur-Rahman el-Mubarekfori veli: Iako Ebu Isa Muhammed b. Isa et-Tirmizi nije izrekao nikakvu ocjenu o ovom hadisu. On je slab pošto je u njegovu senedu Abdur-Rahman b. Ishak b. Haris Ebu Šejbe el-Vasiti koji je, kao što smo vidjeli, po ocjeni Ibn Hadžera el-Askalanija slab prenosilac hadisa.

وَسَلَّمَ. وَيُرْوَى هَذَا الْحَدِيثُ مِنْ غَيْرِ هَذَا الْوَجْهِ عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ رَوَاهُ أَبُو الْأَحْوَصِ عَنِ عبد الله ابْنِ مَسْعُودٍ. رَفَعَهُ بَعْضُهُمْ وَوَقَفَهُ بَعْضُهُمْ عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ. وَمُحَمَّدُ بْنُ كَعْبٍ القرظي يُكْنَى أَبَا حَمْزَةَ *

٣٠٨٨. حَدَّثَنَا نَصْرُ بْنُ عَلِيّ الجهضمي أَخْبَرَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ بْنُ عَبْدِ الْوَارِث أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَاصِمٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : **يَجِيءُ الْقُرْآنُ يَوْمَ الْقِيَامَة فَيَقُولُ: يَا رَبِّ حَلِّه فَيُلْبَسُ تَاجَ الْكَرَامَة. ثُمَّ يَقُولُ: يَا رَبِّ زِدْهُ فَيُلْبَسُ حُلَّةَ الْكَرَامَة. ثُمَّ يَقُولُ: يَا رَبِّ ارْضَ عَنْه فَيُقَالُ اقْرَأْ وَارْقَ وَتُزَادُ بِكُلِّ آيَة حَسَنَةً.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ.

٣٠٨٩. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَاصِمِ بْنِ بَهْدَلَةَ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ **نَحْوَهُ وَلَمْ يَرْفَعْهُ.** وَهَذَا أَصَحّ عندناُ مِنْ حَدِيث عَبْدِ الصَّمَدِ عَنْ شُعْبَةَ*

16. Kakvu nagradu ima onaj koji prouči makar jedno slovo iz Kur'ana

3087. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Obavijestio nas je Ebu Bekr el-Hanefi[1327]; kaže: Nas je obavijestio Dahhak b. Osman prenijevši od Ejuba b. Musaa, koji je kazao: Čuo sam Muhammeda b. Ka'ba el-Kurtubija kada veli: Čuo sam Abdullaha b. Mes'uda kada kaže da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Ko prouči jedno slovo iz Allahove Knjige** (Kur'ana) **bit će mu za to upisano dobro djelo, a dobro djelo se deseterostruko nagrađuje.**[1328] **Ne velim vam da je *elif-lam-mim* jedno slovo, nego *elif* je jedno slovo, *lam* je jedno slovo, *mim* je jedno slovo."**

Ovaj hadis je sa ovim senedom hasenun-sahihun-garibun.[1329] Čuo sam Kutejbea b. Seida kada kaže: Obaviješten sam da je Muhammed b. Ka'b el-Kurezi rođen za života Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Ovaj hadis je sa više seneda prenesen od Ibn Mes'uda. I Ebu Ahves ga je prenio od Abdullaha b. Mes'uda. Neki su ga od Ibn Mes'uda prenijeli kao merfu', a neki kao mevkuf hadis. Muhammedu b. Ka'bu el-Kureziju naziv je po djetetu Ebu Hamza.

3088. ISPRIČAO NAM JE Nasr b. Ali el-Džehdami; kaže: Obavijestio nas je Abdus-Samed b. Abdul-Varis; kaže: Nas je obavijestio

---

[1327] Abdul-Kebir b. Abdul-Medžid b. Ubejdullah el-Basri Ebu Bekr el-Hanefi pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je devetoj generaciji. Umro je 204. godine po Hidžri.

[1328] Uzvišeni Allah u 160. ajetu sure *El-En'am* kaže: "Ko uradi dobro djelo, bit će deseterostruko nagrađen, a ko uradi hrđavo djelo, bit će samo prema zasluzi kažnjen, i neće im se učiniti nepravda."

[1329] Bilježi ga i Ed-Darimi u *Sunenu.*

Šu'be prenijevši od Asima[1330], on od Ebu Saliha, on od Ebu Hurejrea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je kazao: **"Na Sudnji dan će doći učač Kur'ana pa će se reći: Gospodaru, nagizdaj onoga koji ga je učio, pa će mu** (na glavu) **biti stavljena kruna časti. Potom će reći: Gospodaru, povećaj mu, pa će mu biti ogrnut ogrtač časti. Potom će reći: Gospodaru budi zadovoljan njime. Reći će se: Uči Kur'an i dosegni viši stepen** (u Džennetu) **jer će ti, na svaki** (proučeni) **ajet, biti uvećano jedno dobro djelo."** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1331]

3089. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Obavijestio nas je Muhammed b. Džafer; kaže: Nas je obavijestio Šu'be prenijevši od Asima b. Behdelea, on od Ebu Saliha, a on od Ebu Hurejrea **slično prethodnom hadisu,** s tim što ga nije vezao za Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Ovo je vjerodostojnije, po našem mišljenju, od Abdus-Samedova hadisa od Šu'bea.

١٧. باب منه

٣٠٩٠. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ أَخْبَرَنَا أَبُو النَّضْرِ ح أَخْبَرَنَا بَكْرُ بْنُ خُنَيْسٍ عَنْ لَيْثِ بْنِ أَبِي سُلَيْمٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَرْطَاةَ عَنْ أَبِي أُمَامَةَ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **مَا أَذِنَ اللَّهُ لِعَبْدٍ فِي شَيْءٍ أَفْضَلَ مِنْ رَكْعَتَيْنِ يُصَلِّيهِمَا. وَإِنَّ الْبِرَّ لَيُذَرُّ عَلَى رَأْسِ الْعَبْدِ مَا دَامَ فِي صَلَاتِهِ. وَمَا تَقَرَّبَ الْعِبَادُ إِلَى اللَّهِ عزوجل بِمِثْلِ مَا خَرَجَ مِنْهُ.** قَالَ أَبُو النَّضْرِ: **يَعْنِي الْقُرْآنَ.** وَقَدْ رُوِيَ هَذَا الْحَدِيثُ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَرْطَاةَ عَنْ جُبَيْرِ بْنِ نُفَيْرٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُرْسَلٌ.

٣٠٩١. حَدَّثَنَا بِذَلِكَ إِسْحَقُ بْنُ مَنْصُورٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ عَنْ مُعَاوِيَةَ عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ الْحَارِثِ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَرْطَاةَ عَنْ جُبَيْرِ بْنِ نُفَيْرٍ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **إِنَّكُمْ لَنْ تَرْجِعُوا إِلَى اللَّهِ بِأَفْضَلَ مِمَّا خَرَجَ مِنْهُ يَعْنِي الْقُرْآنَ.** هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ. لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. وَبَكْرُ بْنُ خُنَيْسٍ قَدْ تَكَلَّمَ فِيهِ ابْنُ الْمُبَارَكِ وَتَرَكَهُ فِي آخِرِ أَمْرِهِ

17. O istoj temi

3090. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Obavijestio nas je Ebu Nadr[1332]; kaže: Nas je obavijestio Bekr b. Hunejs prenijevši od Lejsa b. Ebu Sulejma, on od Zejda b. Ertatea, a on od Ebu Umamea, koji je kazao da

---

1330 Asim b. Behdele b. Ebu Nedžud poznati je imam u kiraetu.

1331 Bilježe ga i Ibn Huzejme u *Sahihu* i Hakim u *Mustedreku*.

1332 Ebu Nadr Hašim b. Kasim b. Muslim el-Bagdadi el-Lejsi pouzdan je i siguran prenosilac hadisa. Pripadao je devetoj generaciji. Umro je 207. godine po Hidžri. Živio je 73 godine.

je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Allah ne sluša od Svoga roba ništa vrjednije od dva rekjata namaza koja** (u ime Njega) **klanja. Na roba se spušta dobročinstvo i milost dok je u namazu. Neće se robovi približiti Uzvišenom Allahu ničim ravnim onome što je od Njega spušteno! Ebu Nadr kaže: tj. Kur'anom."**[1333]

Ovaj je hadis prenesen od Zejda b. Ertatea, on od Džubejra b. Nufejra, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kao mursel-hadis.

3091. TAKO NAM JE ISPRIČAO Ishak b. Mensur; kaže: Obavijestio nas je Abdur-Rahman b. Mehdi prenijevši od Muavije, on od Alaa b. Harisa, on od Zejda b. Ertatea, a on od Džubejra b. Nufejra, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Vi se nećete Allahu vratiti ni sa čim vrjednijim od onoga što je od Njega spušteno, tj. od Kur'ana."**[1334]

Ovaj hadis je garibun.[1335] Poznat nam je samo sa ovim senedom. Bekra b. Hunejsa je kritikovao Ibn Mubarek i na kraju ga je (kao prenosioca) ostavio.

١٨. باب منه

٣٠٩٢. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ أَخْبَرَنَا جَرِيرٌ عَنْ قَابُوسَ بْنِ أَبِي ظَبْيَانَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **إِنَّ الَّذِي لَيْسَ فِي جَوْفِهِ شَيْءٌ مِنَ الْقُرْآنِ كَالْبَيْتِ الْخَرِبِ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٣٠٩٣. حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ أَخْبَرَنَا أَبُو دَاوُدَ الْحَفَرِيُّ وَأَبُو نُعَيْمٍ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ عَاصِمِ بْنِ أَبِي النَّجُودِ عَنْ زِرٍّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **يُقَالُ, يعني لِصَاحِبِ الْقُرْآنِ, اقْرَأْ وَارْتَقِ وَرَتِّلْ كَمَا كُنْتَ تُرَتِّلُ فِي الدُّنْيَا, فَإِنَّ مَنْزِلَتَكَ عِنْدَ آخِرِ آيَةٍ تَقْرَأُ بِهَا.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ

٣٠٩٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ عَاصِمٍ **بِهَذَا الْإِسْنَادِ** نَحْوَهُ *

[1333] Od svih djela kojima se rob približiva Uzvišenom Allahu nema ništa vrjednije od učenja Kur'ana.

[1334] Nećete se Uzvišenom Allahu povratiti sa vrednijim djelima koja ste činili na ovome svijetu od učenja Kur'ana. Učenje Kur'ana spada u najdraža djela Uzvišenom Allahu.

[1335] Bilježi ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu.*

je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Allah ne sluša od Svoga roba ništa vrjednije od dva rekjata namaza koja** (u ime Njega) **klanja. Na roba se spušta dobročinstvo i milost dok je u namazu. Neće se robovi približiti Uzvišenom Allahu ničim ravnim onome što je od Njega spušteno! Ebu Nadr kaže: tj. Kur'anom."**[1333]

Ovaj je hadis prenesen od Zejda b. Ertatea, on od Džubejra b. Nufejra, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kao mursel-hadis.

3091. TAKO NAM JE ISPRIČAO Ishak b. Mensur; kaže: Obavijestio nas je Abdur-Rahman b. Mehdi prenijevši od Muavije, on od Alaa b. Harisa, on od Zejda b. Ertatea, a on od Džubejra b. Nufejra, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Vi se nećete Allahu vratiti ni sa čim vrjednijim od onoga što je od Njega spušteno, tj. od Kur'ana."**[1334]

Ovaj hadis je garibun.[1335] Poznat nam je samo sa ovim senedom. Bekra b. Hunejsa je kritikovao Ibn Mubarek i na kraju ga je (kao prenosioca) ostavio.

١٨. باب منه

٣٠٩٢. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ أَخْبَرَنَا جَرِيرٌ عَنْ قَابُوسَ بْنِ أَبِي ظَبْيَانَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **إِنَّ الَّذِي لَيْسَ فِي جَوْفِهِ شَيْءٌ مِنَ الْقُرْآنِ كَالْبَيْتِ الْخَرِبِ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٣٠٩٣. حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ أَخْبَرَنَا أَبُو دَاوُدَ الْحَفَرِيُّ وَأَبُو نُعَيْمٍ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ عَاصِمِ بْنِ أَبِي النَّجُودِ عَنْ زِرٍّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **يُقَالُ, يعني لِصَاحِبِ الْقُرْآنِ, اقْرَأْ وَارْتَقِ وَرَتِّلْ كَمَا كُنْتَ تُرَتِّلُ فِي الدُّنْيَا, فَإِنَّ مَنْزِلَتَكَ عِنْدَ آخِرِ آيَةٍ تَقْرَأُ بِهَا**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ

٣٠٩٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ عَاصِمٍ **بِهَذَا الْإِسْنَادِ نَحْوَهُ** *

[1333] Od svih djela kojima se rob približiva Uzvišenom Allahu nema ništa vrjednije od učenja Kur'ana.

[1334] Nećete se Uzvišenom Allahu povratiti sa vrednijim djelima koja ste činili na ovome svijetu od učenja Kur'ana. Učenje Kur'ana spada u najdraža djela Uzvišenom Allahu.

[1335] Bilježi ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu.*

18. O istoj temi

3092. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Obavijestio nas je Džerir[1336] prenijevši od Kabusa b. Ebu Zabjana[1337], on od svoga oca[1338], a on od Ibn Abbasa koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Onaj u čijem srcu nema ništa od Kur'ana poput je napuštene kuće."** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1339]

3093. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Obavijestili su nas Ebu Davud el-Haferi[1340] i Ebu Nuajm[1341] prenijevši od Sufjana, on od Asima b. Ebu Nudžuda, on od Zirra[1342], on od Abdullaha b. Amra, a on da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"Reći će se - tj. učaču Kur'ana[1343] uči, uzdiži se na više stepene** (u Džennetu) **i izgovaraj** (Kur'an) **pažljivo kao što si ga izgovarao na dunjaluku! Tvoje će mjesto[1344] biti na stepenu posljednjeg ajeta koji proučiš!"** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1345]

3094. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Obavijestio nas je Abdur-Rahman b. Mehdi prenijevši od Sufjana, a on od Asima, sa ovim senedom, **slično prethodnom hadisu.**

١٩. باب منه

٣٠٩٥. حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ الْوَرَّاقُ الْبَغْدَادِيُّ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْمَجِيدِ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ عَــنِ الْمُطَّلِبِ بن عبد الله بْن حَنْطَبٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّــه عَلَيْــهِ وَسَــلَّمَ:

1336 Džerir b. Abdul-Hamid b. Kurt ed-Dubei el-Kufi pouzdan je prenosilac hadisa. Neki vele da je pred kraj života posenilio. Živio je u Rejju i bio kadija u tome gradu. Pripadao je osmoj generaciji.

1337 Kabus b. Ebu Zabjan el-Dženebi el-Kufi kao prenosilac bio je popustljiv prilikom prenošenja hadisa.

1338 Ebu Zabjan Husajn b. Džundub el-Kufi bio je pouzdan prenosilac hadisa.

1339 Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Ed-Darimi u *Sunenu* i Hakim u *Mustedreku*. Hakim veli da mu je sened vjerodostojan.

1340 Ebu Davud el-Haferi ovaj naziv je dobio po mjestu Hafer u Kufi. Bio je pouzdan prenosilac hadisa i pobožan čovjek.

1341 Ebu Nuajm Fadl b. Dekin.

1342 Zirr b. Hubejš.

1343 Reći će se onome koji je na ovome svijetu puno učio Kur'an, prilikom ulaska u Džennet...

1344 Hattabi veli: "U jednom eseru stoji da je broj ajeta u Kur'anu u skladu sa brojem stepeni u Džennetu. Zato se kaže da će učač Kur'ana imati onaj stepen u Džennetu koliko je učio Kur'an. Ko bude često učio cijeli Kur'an, dosegnut će najviši stepena u Džennetu, naravno, ukoliko bude živio u skladu sa Kur'anom..

1345 Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Ebu Davud, El-Nesai i Ibn Madže u *Sunenima* te Ibn Hibban u *Sahihu*.

عُرِضَتْ عَلَيَّ أُجُورُ أُمَّتِي حَتَّى الْقَذَاةُ يُخْرِجُهَا الرَّجُلُ مِنَ الْمَسْجِدِ. وَعُرِضَتْ عَلَيَّ ذُنُوبُ أُمَّتِي فَلَمْ أَرَ ذَنْبًا أَعْظَمَ مِنْ سُورَةٍ مِنَ الْقُرْآنِ أَوْ آيَةٍ أُوتِيهَا رَجُلٌ ثُمَّ نَسِيَهَا. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. وَذَاكَرْتُ بِهِ مُحَمَّدَ بْنَ إِسْمَعِيلَ فَلَمْ يَعْرِفْهُ وَاسْتَغْرَبَهُ. قَالَ مُحَمَّدٌ: وَلَا أَعْرِفُ لِلْمُطَّلِبِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ سَمَاعًا مِنْ أَحَدٍ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَّا قَوْلَهُ حَدَّثَنِي مَنْ شَهِدَ خُطْبَةَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. و سَمِعْت عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ يَقُولُ: لَا نَعْرِفُ لِلْمُطَّلِبِ سَمَاعًا مِنْ أَحَدٍ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. قَالَ عَبْدُ اللَّهِ: وَأَنْكَرَ عَلِيُّ بْنُ الْمَدِينِيِّ أَنْ يَكُونَ الْمُطَّلِبِ سَمِعَ مِنْ أَنَسٍ *

19. O istoj temi

3095. ISPRIČAO NAM JE Abdul-Vehhab el-Verrak el-Bagdadi[1346]; kaže: Obavijestio nas je Abdul-Medžid b. Abdul-Aziz[1347] prenijevši od Ibn Džurejdža[1348], on od Muttaliba b. Abdullaha b. Hantaba[1349], a on od Enesa b. Malika,[1350] koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Pokazani su mi sevapi mojih sljedbenika, čak i za trun koji osoba izbaci iz džamije, a pokazani su mi i grijesi mojih sljedbenika. Nisam vidio većega grijeha[1351] od toga da neko nauči suru ili ajet iz Kur'ana pa ga potom zaboravi."**[1352]

Ovaj hadis je garibun.[1353] Poznat nam je samo sa ovim senedom. Spomenuo sam ga Muhammedu b. Ismailu pa mu je bio čudan i nepoznat. Muhammed kaže: Nije mi poznato da je Muttalib b. Abdullah b. Hantab

---

[1346] Abdul-Vehhab b. Abdul-Hakem b. Nafi' Ebu Hasan el-Verrak el-Bagdadi pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je jedanaestoj generaciji.

[1347] Abdul-Medžid b. Abdul-Aziz b. Ebu Revvad el-Ezdi iskren je prenosilac hadisa, ali je prilikom prenošenja hadisa bio sklon griješenju. Neki su ga smatrali murdžijom. Ibn Hibban ga je kao prenosioca hadisa odbacio i po mišljenju mnogih učenjaka u tome pretjerao. Pripadao je devetoj generaciji.

[1348] Abdul-Melik b. Abdul-Aziz b. Džurejdž el-Emevi pouzdan je prenosilac hadisa, poznati šeri'atski pravnik i izuzetno vrijedan čovjek. Ponekad je imao običaj da prenosi krivotvorene hadise. Pripadao je šestoj generaciji.

[1349] Muttalib b. Abdullah b.Muttalib b. Hantab b. Haris el-Mahzumi iskren je prenosilac hadisa, ali je puno prenosio krivotvorene i mursel hadise. Pripadao je četvrtoj generaciji.

[1350] Enes b. Malik poznati je Vjerovjesnikov, sallallahu alejhi ve sellem, ashab. On od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, prenosi mnogo hadisa.

[1351] Većeg grijeha iz kategorije malih grijeha, smatraju neki učenjaci.

[1352] Sve što je Allahovu Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, pokazano od onosvjetskog pokazano mu je za vrijeme Mi'radža.

[1353] Bilježe ga i Ebu Davud i Ibn Madže u *Sunenima* te Ibn Huzejme u *Sahihu*. Munziri kaže: U senedu ovog hadisa je Abdul-Medžid b. Abdul-Aziz b. Ebu Revvad el-Ezdi o kome su neki učenjaci polemisali, dak ga je Jahja b. Mein ocijenio pouzdanim prenosiocem hadisa.

slušao hadise i od jednog Vjerovjesnikova, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba, osim jednog slučaja kada je kazao: Pričao mi je je neko ko je prisustvovao Vjerovjesnikovu, sallallahu alejhi ve sellem, govoru. Čuo sam Abdullaha b. Abdur-Rahmana kada veli: Nije mi poznato da je Muttalib slušao hadise i od jednog Vjerovjesnikova, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba. Abdullah kaže: Alija b. el-Medini je negirao da je Muttalib hadise slušao od Enesa.

٢٠. باب منه

٣٠٩٦. حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ أَخْبَرَنَا أَبُو أَحْمَدَ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ خَيْثَمَةَ عَنِ الْحَسَنِ عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ أَنَّهُ مَرَّ عَلَى قَارِئٍ يَقْرَأُ ثُمَّ سَأَلَ فَاسْتَرْجَعَ ثُمَّ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: **مَنْ قَرَأَ الْقُرْآنَ فَلْيَسْأَلِ اللَّهَ بِهِ فَإِنَّهُ سَيَجِيءُ أَقْوَامٌ يَقْرَءُونَ الْقُرْآنَ يَسْأَلُونَ بِهِ النَّاسَ**. و قَالَ مَحْمُودٌ: هَذَا خَيْثَمَةُ الْبَصْرِيُّ الَّذِي رَوَى عَنْهُ جَابِرٌ الْجُعْفِيُّ وَلَيْسَ هُوَ خَيْثَمَةَ بْنَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ. وَخَيْثَمَةُ هَذَا شَيْخٌ بَصْرِيٌّ يُكْنَى أَبَا نَصْرٍ قَدْ رَوَى عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَحَادِيثَ. وَقَدْ رَوَى جَابِرٌ الْجُعْفِيُّ عَنْ خَيْثَمَةَ هَذَا أَيْضًا *

٣٠٩٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَعِيلَ الْوَاسِطِيُّ أَخْبَرَنَا وَكِيعٌ أَخْبَرَنَا أَبُو فَرْوَةَ يَزِيدُ بْنُ سِنَانٍ عَنْ أَبِي الْمُبَارَكِ عَنْ صُهَيْبٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **مَا آمَنَ بِالْقُرْآنِ مَنِ اسْتَحَلَّ مَحَارِمَهُ**. وَقَدْ رَوَى مُحَمَّدُ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِيهِ هَذَا الْحَدِيثَ فَزَادَ فِي هَذَا الْإِسْنَادِ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيِّبِ عَنْ صُهَيْبٍ وَلَا يُتَابَعُ مُحَمَّدُ بْنُ يَزِيدَ عَلَى رِوَايَتِهِ وَهُوَ ضَعِيفٌ. وَأَبُو الْمُبَارَكِ رَجُلٌ مَجْهُولٌ. هَذَا حَدِيثٌ لَيْسَ إِسْنَادُهُ بِذَاكَ. وَقَدْ خُولِفَ وَكِيعٌ فِي رِوَايَتِهِ. و قَالَ مُحَمَّدٌ: أَبُو فَرْوَةَ يَزِيدُ بْنُ سِنَانٍ الرُّهَاوِيُّ لَيْسَ بِحَدِيثِهِ بَأْسٌ إِلَّا رِوَايَةَ ابْنِهِ مُحَمَّدٍ عَنْهُ فَإِنَّهُ يَرْوِي عَنْهُ مَنَاكِيرَ*

٣٠٩٨. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَرَفَةَ أَخْبَرَنَا إِسْمَعِيلُ بْنُ عَيَّاشٍ عَنْ بَحِيرِ بْنِ سَعْدٍ عَنْ خَالِدِ بْنِ مَعْدَانَ عَنْ كَثِيرِ بْنِ مُرَّةَ الْحَضْرَمِيِّ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: **الْجَاهِرُ بِالْقُرْآنِ كَالْجَاهِرِ بِالصَّدَقَةِ وَالْمُسِرُّ بِالْقُرْآنِ كَالْمُسِرِّ بِالصَّدَقَةِ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. وَمَعْنَى هَذَا الْحَدِيثِ أَنَّ الَّذِي يُسِرُّ بِقِرَاءَةِ الْقُرْآنِ أَفْضَلُ مِنَ الَّذِي يَجْهَرُ بِقِرَاءَةِ الْقُرْآنِ لِأَنَّ صَدَقَةَ السِّرِّ أَفْضَلُ عِنْدَ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ صَدَقَةِ الْعَلَانِيَةِ. وَإِنَّمَا مَعْنَى هَذَا عِنْدَ أَهْلِ الْعِلْمِ لِكَيْ يَأْمَنَ الرَّجُلُ مِنَ الْعُجْبِ لِأَنَّ الَّذِي يُسِرُّ بِالْعَمَلِ لَا يُخَافُ عَلَيْهِ الْعُجْبُ مَا يُخَافُ عَلَيْهِ فِي عَلَانِيَتِهِ *

20. O istoj temi

3096. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Obavijestio nas je Ebu Ahmed[1354]; kaže: Nas je obavijestio Sufjan[1355] prenijevši od A'meša, on od Hajsemea[1356], on od Hasana[1357], a on od Imrana b. Husajna koji je prošao pored učača Kur'ana koji je učio (Kur'an), a potom tražio od svijeta da mu nešto daju. Vidjevši to, Imran prouči: *Inna lillahi ve inna ilejhi radžiun* (Mi smo Allahovi i mi ćemo se Njemu vratiti)[1358] i reče: Čuo sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem kada je kazao: **"Ko bude učio Kur'an, neka njime traži** (opskrbu) **od Allaha! Doći će vrijeme kada će ljudi učiti Kur'an da bi njime tražili** (opskrbu) **od ljudi."**

Mahmud[1359] veli: Ovo je Hajseme el-Basri od koga je prenio Džabir el-Džu'fi, a nije Hajseme b. Abdur-Rahman. Ovaj hadis je hasenun.[1360] Ovaj Hajseme je šejh iz Basre koji je imao naziv Ebu Nasr. On je mnogo hadisa prenio od Enesa b. Malika, a Džabir el-Džu'fi je hadise prenosio od ovog Hajsemea.

3097. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Ismail el-Vasiti; kaže: Obavijestio nas je Veki'; kaže: Nas je obavijestio Ebu Ferve Jezid b. Sinan, on od Ebu Mubareka, a on od Suhejba[1361] koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Ne vjeruje u Kur'an onaj ko smatra dozvoljenim ono što je u njemu zabranjeno."**

Muhammed b. Sinan je ovaj hadis prenio od svoga oca i u njegovu senedu dodao: od Mudžahida, on od Seida b. Musejjeba, a on od Suhejba. Muhammeda b. Jezida nisu slijedili u njegovoj predaji koja je slaba. Ebu Mubarek je kao prenosilac hadisa nedovoljno poznat. Sened ovog hadisa nije tako stabilan. Veki' joj je svojom predajom protivrječio. Muhammed

---

[1354] Ebu Ahmed Muhammed b. Abdullah b. Zubejr b. Amr b. Dirhem el-Esedi ez-Zubejri el-Kufi pouzdan je i siguran prenosilac hadisa, osim što je ponekad griješio prilikom prenošenja hadisa od Es-Sevrija. Pripadao je devetoj generaciji. Umro je 203. godine po Hidžri.

[1355] Sufjan es-Sevri.

[1356] Hajseme b. Ebu Hajseme, neki učenjaci vele da se zvao Abdur-Rahman Ebu Nasr el-Basri, prenosio je hadise od Enesa i Hasana el-Basrija. Za njega Ibn Mein kaže da on kao prenosilac hadisa ne predstavlja ništa, dok ga je Ibn Hibban svrstao među pouzdane prenosioce.

[1357] Hasan el-Basri.

[1358] Ove riječi se izgovaraju onda kada čovjeka zadesi nešto loše u životu. Ashab Imran b. Husajn ih je izgovorio zbog toga što mu je teško palo kada je vidio čovjeka kako, učeći Kur'an, prosi.

[1359] Mahmud b. Gajlan.

[1360] Bilježi ga Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*.

[1361] Suhejb b. Sinan Ebu Jahja er-Rumi poznati Vjerovjesnikov, sallallahu alejhi ve sellem, ashab.

kaže: Nisu loši hadisi koje je prenio Ebu Fevre Jezid b. Sinan er-Rehavi, osim predaja koja je njegov sin prenio od njega. On je od njega prenosio munker hadise.

3098. ISPRIČAO NAM JE Hasan b. Arefe; kaže: Obavijestio nas je Ismail b. Ajjaš prenijevši od Behira b. Sa'da, on od Halida b. Ma'dana, on od Kesira b. Murrea el-Hadremija, a on od Ukbea b. Amira koji je kazao: Čuo sam Allahova Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kada je rekao: **"Onaj koji Kur'an uči javno** (naglas) **poput je onoga koji sadaku dijeli javno, dok je onaj koji Kur'an uči tajno** (u sebi) **poput onoga koji tajno sadaku dijeli:"**

Ovaj hadis je hasenun-garibun.[1362] Ovaj hadis znači da je onaj koji tajno (u sebi) uči Kur'an vrjedniji od onoga koji ga uči javno (naglas), pošto je sadaka koja se podijeli tajno, po mišljenju učenjaka, vrjednija od one koja se podijeli javno. Ovo je, po mišljenju učenjaka, vrjednije kako bi čovjek bio siguran od umišljenosti, pošto nema bojazni od umišljenosti za onoga koji dobro radi u tajnosti koliko je ima za onoga koji to javno čini.

٢١. باب منه

٣٠٩٩. حَدَّثَنَا صَالِحُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَخْبَرَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَبِي لُبَابَةَ قَالَ : قَالَتْ عَائِشَةُ: **كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَنَامُ حَتَّى يَقْرَأَ بَنِي إِسْرَائِيلَ وَالزُّمَرَ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. وَأَبُو لُبَابَةَ شَيْخٌ بَصْرِيٌّ قَدْ رَوَى عَنْهُ حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ غَيْرَ حَدِيثٍ. وَيُقَالُ اسْمُهُ مَرْوَانُ.

٣١٠٠. حَدَّثَنَا بِذَلِكَ مُحَمَّدُ ابْنُ إِسْمَعِيلَ فِي كِتَابِ التَّارِيخِ *

٣١٠١. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حُجْرٍ أَخْبَرَنَا بَقِيَّةُ بْنُ الْوَلِيدِ عَنْ بَحِيرِ بْنِ سَعْدٍ عَنْ خَالِدِ بْنِ مَعْدَانَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بِلَالٍ عَنْ عِرْبَاضِ بْنِ سَارِيَةَ: **أَنَّهُ حَدَّثَهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَقْرَأُ الْمُسَبِّحَاتِ قَبْلَ أَنْ يَرْقُدَ وَيَقُولُ: إِنَّ فِيهِنَّ آيَةً خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ آيَةٍ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ *

21. O istoj temi

3099. ISPRIČAO NAM JE Salih b. Abdullah; kaže: Obavijestio nas je Hammad b. Zejd prenijevši od Ebu Lubabea,[1363] koji je kazao da je Aiša

---

[1362] Bilježe ga i Ebu Davud i El-Nesai u *Sunenima.*

[1363] Ebu Lubabe Mervan el-Verrak el-Basri pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je četvrtoj generaciji. Bio je Aišin štićenik, neki vele da je bio štićenik Hinde bint Muhaelleb, dok neki vele da je bio štićenik Abdur-Rahmana b. Zijada.

rekla: **"Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ne bi zaspao dok ne bi proučio Benu Israil i Ez-Zumer."**[1364]

Ovaj hadis je hasenun-garibun.[1365] Ebu Lubabe šejh iz Basre, Hammad b. Zejd je od njega prenio više hadisa. Vele da se zvao Mervan.

3100. ISTO TAKO NAM JE ISPRIČAO Muhammed b. Ismail u djeu *Et-Tarih*.

3101. ISPRIČAO NAM JE Ali b. Hudžr; kaže: Obavijestio nas je Bekijje b. Velid prenijevši od Behira b. Sa'da, on od Halida b. Ma'dana, on od Abdullaha b. Ebu Bilala[1366], a on od Irbada b. Sarijea, koji mu je ispričao: **"Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je prije spavanja učio El-Musebbihat.**[1367] **On kaže: "U njima je jedan ajet**[1368] **koji je vrjedniji od hiljadu drugih ajeta!"** Ovaj hadis je hasenun-garibun.[1369]

٢٢. باب منه

٣١٠٢. حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ أَخْبَرَنَا أَبُو أَحْمَدَ الزُّبَيْرِيُّ أَخْبَرَنَا خَالِدُ بْنُ طَهْمَانَ أَبُو الْعَلَاءِ الْخَفَّافُ حَدَّثَنِي نَافِعُ بْنُ أَبِي نَافِعٍ عَنْ مَعْقِلِ بْنِ يَسَارٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ قَالَ: مَنْ قَالَ حِينَ يُصْبِحُ ثَلَاثَ مَرَّات: أَعُوذُ بِاللَّه السَّمِيعِ الْعَلِيمِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ وَقَرَأَ ثَلَاثَ آيَات مِنْ آخِرِ سُورَةِ الْحَشْرِ وَكَّلَ اللَّهُ بِه سَبْعِينَ أَلْفَ مَلَك يُصَلُّونَ عَلَيْه حَتَّى يُمْسِيَ. وَإِنْ مَاتَ فِي ذَلِكَ الْيَوْمِ مَاتَ شَهِيدًا. وَمَنْ قَالَهَا حِينَ يُمْسِي كَانَ بِتِلْكَ الْمَنْزِلَة. هَذَا حَدِيثٌ حسن غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ هَذَا الْوَجْه *

[1364] Ne bi zaspao dok ne bi proučio sure: *El-Isra i Ez-Zumer*. U predaji koju bilježe Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Et-Tirmizi i El-Nesai u *Sunenima* te Hakim u *Mustedreku* od Aiše stoji: "Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bi svake noći učio: *Benu Isra* (suru *El-Isra* i suru) *Ez-Zumer*."

[1365] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, El-Nesai u *Sunenu* i Hakim u *Mustedreku*.

[1366] Abdullah b. Ebu Bilal el-Huzai eš-Šami prenosilac je hadisa koji po mišljenju hadiskih učenjaka zadovoljava. Pripadao je četvrtoj generaciji.

[1367] To su sure koje počinju riječima: *Subhane, sebbeha, jusebbihu i sebbih*. Takvih sura u Kur'anu ima sedam. To su sljedeće sure: *El-Isra, El-Hadid, El-Hašr, Es-Saf, El-Džum'a, Et-Tegabun* i *El-A'la*.

[1368] Neki učenjaci smatraju da je to 21. ajet sure *El-Hašr*: "Da ovaj Kur'an kakvom brdu objavimo, ti bi vidio kako je strahopoštovanja puno i kako bi se od straha pred Allahom raspalo. Takve primjere navodimo ljudima da bi razmislili." Ibn Kesir smatra da je to 3. ajet sure *El-Hadid*: "On je Prvi i Posljednji i Vidljivi i Nevidljivi; i On zna sve." Et-Tibi, pak, smatra da je taj ajet sakriven kao što je sakrivena noć Lejletul-kadr kako bi ljudi učili sve spomenute sure.

[1369] Bilježe ga i Ebu Davud i El-Nesai u *Sunenima*.

22. O istoj temi

3102. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Obavijestio nas je Ebu Ahmed ez-Zubejri; kaže: Nas je obavijestio Halid b. Tahman Ebul-Ala el-Haffaf; kaže: Ispričao mi je Nafi' b. Ebu Nafi' prenijevši od Ma'kila b. Jesara, a on da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"Ko, kad se ujutro probudi, tri puta rekne: "*Euzu billahis-Semi'il-Alimi mineš-šejtanir-radžim*** (Utičem se Allahu koji sve čuje i zna od prokletog šejtana), **a potom prouči tri posljednja ajeta sure *El-Hašr*, Allah zaduži sedamdeset hiljada meleka da ga blagosiljaju do večeri. Ako bi umro toga dana, umro bi kao šehid. Isto važi i za onoga ko to prouči uvečer."** Ovaj hadis je hasenun-garibun.[1370] Poznat nam je samo sa ovim senedom.

٢٣. بَاب مَا جَاءَ كَيْفَ كَانَتْ قِرَاءَةُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ *

٣١٠٣. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا اللَّيْثُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ يَعْلَى بْنِ مَمْلَكٍ: **أَنَّهُ سَأَلَ أُمَّ سَلَمَةَ زَوْجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ قِرَاءَةِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَصَلَاتِهِ. فَقَالَتْ: مَا لَكُمْ وَصَلَاتَهُ؟ كَانَ يُصَلِّي ثُمَّ يَنَامُ قَدْرَ مَا صَلَّى. ثُمَّ يُصَلِّي قَدْرَ مَا نَامَ. ثُمَّ يَنَامُ قَدْرَ مَا صَلَّى حَتَّى يُصْبِحَ. ثُمَّ نَعَتَتْ قِرَاءَتَهُ فَإِذَا هِيَ تَنْعَتُ قِرَاءَةً مُفَسَّرَةً حَرْفًا حَرْفًا.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ. لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ لَيْثِ بْنِ سَعْدٍ عَنِ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ يَعْلَى بْنِ مَمْلَكٍ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ. وَقَدْ رَوَى ابْنُ جُرَيْجٍ هَذَا الْحَدِيثَ عَنِ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يُقَطِّعُ قِرَاءَتَهُ. وَحَدِيثُ لَيْثٍ أَصَحُّ *

٣١٠٤. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا اللَّيْثُ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ صَالِحٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي قَيْسٍ قَالَ: **سَأَلْتُ عَائِشَةَ عَنْ وِتْرِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَيْفَ كَانَ يُوتِرُ مِنْ أَوَّلِ اللَّيْلِ أَوْ مِنْ آخِرِهِ؟ فَقَالَتْ: كُلُّ ذَلِكَ قَدْ كَانَ يَصْنَعُ. رُبَّمَا أَوْتَرَ مِنْ أَوَّلِ اللَّيْلِ وَرُبَّمَا أَوْتَرَ مِنْ آخِرِهِ. قُلْتُ: الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَعَلَ فِي الْأَمْرِ سَعَةً. فَقُلْتُ كَيْفَ كَانَتْ قِرَاءَتُهُ أَكَانَ يُسِرُّ بِالْقِرَاءَةِ أَمْ يَجْهَرُ؟ قَالَتْ: كُلُّ ذَلِكَ قَدْ كَانَ يَفْعَلُ. قَدْ كَانَ رُبَّمَا أَسَرَّ وَرُبَّمَا جَهَرَ. قَالَ فَقُلْتُ: الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَعَلَ فِي الْأَمْرِ سَعَةً. قُلْتُ: فَكَيْفَ كَانَ يَصْنَعُ فِي الْجَنَابَةِ؟ أَكَانَ يَغْتَسِلُ قَبْلَ أَنْ يَنَامَ أَوْ يَنَامُ قَبْلَ أَنْ يَغْتَسِلَ؟ قَالَتْ: كُلُّ ذَلِكَ قَدْ كَانَ يَفْعَلُ. فَرُبَّمَا اغْتَسَلَ فَنَامَ وَرُبَّمَا تَوَضَّأَ فَنَامَ. قُلْتُ: الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَعَلَ فِي الْأَمْرِ سَعَةً.**
هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ *

[1370] Bilježi ga i Ed-Darimi u *Sunenu*.

٣١٠٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَعِيلَ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا إِسْرَائِيلُ أَخْبَرَنَا عُثْمَانُ بْنُ الْمُغِيرَةِ عَنْ سَالِمِ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ عَنْ جَابِرٍ قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَعْرِضُ نَفْسَهُ بِالْمَوْقِفِ فَقَالَ: أَلَا رَجُلٌ يَحْمِلُنِي إِلَى قَوْمِهِ, فَإِنَّ قُرَيْشًا قَدْ مَنَعُونِي أَنْ أُبَلِّغَ كَلَامَ رَبِّي. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ *

23. Kako je izgledalo Vjerovjesnikovo, sallallahu alejhi ve sellem, učenje

3103. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Lejs prenijevši od Abdullaha b. Ubejdullaha b. Ebu Mulejkea[1371], on od Ja'laa b. Memleka: **da je pitao Ummu Selemu Vjerovjesnikovu, sallallahu alejhi ve sellem, suprugu o Vjerovjesnikovu, sallallahu alejhi ve sellem, učenju i** (noćnom) **namazu. Ona reče: Što pitate o njegovu namazu kad niste u stanju klanjati kao on? Prvo bi klanjao, onda bi spavao, onoliko vremena koliko je proveo u namazu. Potom bi ustao i klanjao onoliko vremena koliko je proveo u spavanju, a potom bi spavao onoliko vremena koliko je proveo u namazu. Tako je radio sve do svanuća. Potom je podrobno opisala njegovo učenje."**

Ovaj hadis je hasenun-sahihun-garibun.[1372] Poznat nam je samo preko Lejsa b. Sa'da od Ibn Ebu Mulejkea, on od Ja'laa b. Memleka, a on od Ummu Seleme. Ibn Džurejdž je ovaj hadis prenio od Ibn Ebu Mulejkea, a on od Ummu Seleme: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bi zastajao prilikom učenja."[1373] Lejsov hadis je vjerodostojniji.

3104. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Lejs prenijevši od Muavije b. Saliha, a on da je Abdullah b. Ebu Kajs kazao: **"Pitao sam Aišu o vitr namazu Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da li ga je klanjao na početku ili na kraju noći. Ona reče: Praktikovao je i jedno i drugo. Nekad bi ga klanjao na početku, a nekad na kraju noći. Rekoh: Hvala Allahu koji je za izvršenje svakog propisa ostavio više mogućnosti. Kako mu je izgledalo učenje? Da li je učio u sebi ili je učio naglas? upitah. Praktikovao je i jedno i drugo. Nekad bi učio u sebi a nekad naglas, odgovori ona. Rekoh: Hvala Allahu koji je za izvršenje svakog propisa ostavio više mogućnosti. A**

[1371] Abdullah b. Ubejdullah b. Ebu Mulejke b. Abdullah b. Džed'an et-Tejmi el-Medeni pouzdan je prenosilac hadisa i šeri'atski pravnik. Pripadao je trećoj generaciji. Za njega vele da je zatekao trideset Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba. Vele da se Ebu Mulejke zvao Zuhejr et-Tejmi.

[1372] Bilježe ga i Ebu Davud i El-Nesai u *Sunenima.*

[1373] Učio je ajet po ajet, zastajući na kraju svakog ajeta.

kako je postupao u situaciji kada bi bio nečist (džunub)? **Da li bi se prvo okupao pa spavao, ili bi prvo spavao, a poslije spavanja se kupao? ponovo upitah. Praktikovao je i jedno i drugo. Nekad bi se okupao pa spavao, a nekad bi samo uzeo abdest i spavao, odgovori ona. Rekoh: Hvala Allahu koji je za izvršenje svakog propisa ostavio više mogućnosti."**Ovaj hadis je sa ovim senedom hasenun-garibun.[1374]

3105. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Ismail; kaže: Obavijestio nas je Muhammed b. Kesir[1375]; kaže: Nas je obavijestio Israil[1376]; kaže: Nas je obavijestio Osman b. Mugire prenijevši od Salima b. Ebu Džada, a on od Džabira b. Abdullaha da je kazao: **"Nudio se Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ljudima u vrijeme hodočašća. Govorio je: Hoće li me neko povesti u svoje pleme pošto mi Kurejševići zabranjuju da dostavljam riječ moga Gospodara."**[1377] Ovaj hadis je hasenun-sahihun-garibun.[1378]

٢٤. باب منه

٣١٠٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَعِيلَ أَخْبَرَنَا شِهَابُ بْنُ عَبَّادٍ الْعَبْدِيُّ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ أَبِي يَزِيدَ الْهَمْدَانِيُّ عَنْ عَمْرِو بْنِ قَيْسٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **يَقُولُ الرَّبُّ عَزَّ وَجَلَّ: مَنْ شَغَلَهُ الْقُرْآنُ وَذِكْرِي عَنْ مَسْأَلَتِي أَعْطَيْتُهُ أَفْضَلَ مَا أُعْطِي السَّائِلِينَ. وَفَضْلُ كَلَامِ اللَّهِ عَلَى سَائِرِ الْكَلَامِ كَفَضْلِ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ*

[1374] Bilježe ga i Muslim u *Sahihu* i Ebu Davud u *Sunenu*.

[1375] Muhammed b. Kesir el-Abdi el-Basri pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je desetoj generaciji. Oni što su ga ocijenili slabim prenosiocem nisu bili u pravu.

[1376] Israil b. Junus b. Ebu Ishak es-Subej'i el-Hemdani Ebu Jusuf el-Kufi pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je sedmoj generaciji. Neki su neargumentirano polemisali o njemu.

[1377] Ibn Hadžer el-Askalani navodi od Ibn Ishaka i drugih biografa da se Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nakon poniženja koje je doživio u Taifu od strane plemena Sekif, vratio u Mekku i za vrijeme hodočašća počeo se nuditi plemenima da ga prihvate. U nekim predajama stoji da mu je čovjek iz plemena Hamdan obećao da će ga prihvatiti, ali pošto nije bio siguran da li će to prihvatiti i njegovi sunarodnjaci, on mu obeća da će ih konsultirati, pa ukoliko budu za to, naredne godine će ga povesti sa sobom. Međutim, naredne godine su ga prihvatila plemena Evs i Hazredž iz Medine, dali mu prisegu i on će sa muslimanima, nešto kasnije, i preseliti njima.

[1378] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Ebu Davud, El-Nesai i Ibn Madže u *Sunenima* te Hakim u *Mustedreku*. Hakim ga ocjenjuje sahih hadisom.

24. O istoj temi

3106. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Ismail[1379]; kaže: Obavijestio nas je Šihab b. Abbad el-Abdi[1380]; kaže: Nas je obavijestio Muhammed b. Hasan b. Ebu Jezid el-Hemdani prenijevši od Amra b. Kajsa, a on od Ebu Seida, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prenio da je rekao Uzvišeni Allah: **"Koga Kur'an okupira od spominjanja Mene i traženja od Mene, Ja ću mu dati više nego što dajem onima koji me mole. A vrijednost Allahovih riječi u odnosu na druge riječi je kao vrijednost Allaha nad Njegovim stvorenjima."** Ovaj hadis je hasenun-garibun.[1381]

[1379] Muhammed b. Ismail b. Ibrahim Ebu Abdullah el-Džufi el-Buhari poznati imam u hadisu. Rođen je 194., a umro 256. godine po Hidžri. Autor poznatog *El-Džami'us Sahiha.*

[1380] Šihab b. Abbad el-Abdi Ebu Omer el-Kufi pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je desetoj generaciji.

[1381] Bilježe ga i Ed-Darimi u *Sunenu* i El-Bejheki u djelu *Šuabul-iman.*

أبواب الْقِرَاءَاتِ عَنْ رَسُولِ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ *

١. بَاب فِي فَاتِحَةِ الْكِتَابِ *

٣١٠٧. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حُجْرٍ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ الْأُمَوِيُّ عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ عَنِ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ قَالَتْ: **كَانَ رَسُولُ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُقَطِّعُ قِرَاءَتَهُ يَقْرأ: الْحَمْدُ لِلَّه رَبِّ الْعَالَمِينَ , ثُمَّ يَقِفُ. الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ , ثُمَّ يَقِفُ. وَكَانَ يَقْرَؤُهَا: مَلِكِ يَوْمِ الدِّينِ.** هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ. وَبِه يَقْرَأُ أَبُو عُبَيْدٍ وَيَخْتَارُهُ. وَهَكَذَا رَوَى يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ الْأُمَوِيُّ وَغَيْرُهُ عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ عَنِ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ, وَلَيْسَ إِسْنَادُهُ بِمُتَّصِلٍ لِأَنَّ اللَّيْثَ بْنَ سَعْدٍ رَوَى هَذَا الْحَدِيثَ عَنِ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ يَعْلَى بْنِ مَمْلَكٍ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ أَنَّهَا وَصَفَتْ قِرَاءَةَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَرْفًا حَرْفًا. وَحَدِيثُ اللَّيْثِ أَصَحُّ. وَلَيْسَ فِي حَدِيثِ اللَّيْثِ, وَكَانَ يَقْرَأُ: مَلِكِ يَوْمِ الدِّينِ *

٣١٠٨. حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرٍ مُحَمَّدُ بْنُ أَبَانَ أَخْبَرَنَا أَيُّوبُ بْنُ سُوَيْدٍ الرَّمْلِيُّ عَنْ يُونُسَ بْنِ يَزِيدَ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَنَسٍ: **أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبَا بَكْرٍ وَعُمَرَ, وَأُرَاهُ قَالَ, وَعُثْمَانَ كَانُوا يَقْرَءُونَ: مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ.** هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ مِنْ حَدِيثِ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ هَذَا الشَّيْخِ أَيُّوبَ بْنِ سُوَيْدٍ الرَّمْلِيِّ . وَقَدْ رَوَى بَعْضُ أَصْحَابِ الزُّهْرِيِّ هَذَا الْحَدِيثَ عَنِ الزُّهْرِيِّ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبَا بَكْرٍ وَعُمَرَ كَانُوا يَقْرَءُونَ: مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ. وَرَوَى عَبْدُ الرَّزَّاقِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيِّبِ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبَا بَكْرٍ وَعُمَرَ كَانُوا يَقْرَءُونَ: مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ*

٣١٠٩. حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ أَخْبَرَنَا ابْنُ الْمُبَارَكِ عَنْ يُونُسَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ أَبِي عَلِيِّ بْنِ يَزِيدَ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَرَأَ: **أَنَّ النَّفْسَ بِالنَّفْسِ وَالْعَيْنُ بِالْعَيْنِ.**

٣١١٠. حَدَّثَنَا سُوَيْدُ بْنُ نَصْرٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّه بْنُ الْمُبَارَكِ عَنْ يُونُسَ بْنِ يَزِيدَ **بِهَذَا الْإِسْنَادِ نَحْوَهُ.** وَأَبُو عَلِيِّ بْنُ يَزِيدَ هُوَ أَخُو يُونُسَ بْنِ يَزِيدَ. وَهَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. قَالَ مُحَمَّدٌ: تَفَرَّدَ ابْنُ الْمُبَارَكِ بِهَذَا الْحَدِيثِ عَنْ يُونُسَ بْنِ يَزِيدَ. وَهَكَذَا قَرَأَ أَبُو عُبَيْدٍ: وَالْعَيْنُ بِالْعَيْنِ , اتِّبَاعًا لِهَذَا الْحَدِيثِ *

٣١١١. حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ أَخْبَرَنَا رِشْدِينُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ زِيَادِ بْنِ أَنْعُمَ عَنْ عُتْبَةَ بْنِ حُمَيْدٍ عَنْ عُبَادَةَ بْنِ نُسَيٍّ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ غَنْمٍ عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَرَأَ: **هَلْ تَسْتَطِيعُ رَبَّكَ.** هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ رِشْدِينَ بن سعد. وَلَيْسَ إِسْنَادُهُ بِالْقَوِيِّ. وَرِشْدِينُ ابْنُ سَعْدٍ و عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ زِيَادِ بْنِ أَنْعُمَ الْأَفْرِيقِيُّ يُضَعَّفَانِ فِي الْحَدِيثِ.

٣١١٢. حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْبَصْرِيُّ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ حَفْصٍ أَخْبَرَنَا ثَابِتٌ الْبُنَانِيُّ عَنْ شَهْرِ بْنِ حَوْشَبٍ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَقْرَؤُهَا: **إِنَّهُ عَمِلَ غَيْرَ صَالِحٍ**. هَذَا حَدِيثٌ قَدْ رَوَاهُ غَيْرُ وَاحِدٍ عَنْ ثَابِتٍ الْبُنَانِيِّ نَحْوَ هَذَا. وَهُوَ حَدِيثُ ثَابِتٍ الْبُنَانِيِّ. وَقَدْ رُوِيَ هَذَا الْحَدِيثُ أَيْضًا عَنْ شَهْرِ بْنِ حَوْشَبٍ عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ يَزِيدَ. و سَمِعْتُ عَبْدَ بْنَ حُمَيْدٍ يَقُولُ: أَسْمَاءُ بِنْتُ يَزِيدَ هِيَ أُمُّ سَلَمَةَ الْأَنْصَارِيَّةُ. كِلَا الْحَدِيثَيْنِ عِنْدِي وَاحِدٌ. وَقَدْ رَوَى شَهْرُ بْنُ حَوْشَبٍ غَيْرَ حَدِيثٍ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ الْأَنْصَارِيَّةِ. وَهِيَ أَسْمَاءُ بِنْتُ يَزِيدَ. وَقَدْ رُوِيَ عَنْ عَائِشَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوُ هَذَا *

٣١١٣. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا وَكِيعٌ وَحَبَّانُ بْنُ هِلَالٍ قَالَا: حَدَّثَنَا هَارُونُ النَّحْوِيُّ عَنْ ثَابِتٍ الْبُنَانِيِّ عَنْ شَهْرِ بْنِ حَوْشَبٍ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ **أَنَّ** رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَرَأَ هَذِهِ الْآيَةَ: **إِنَّهُ عَمِلَ غَيْرَ صَالِحٍ***

٣١١٤. حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ نَافِعٍ الْبَصْرِيُّ أَخْبَرَنَا أُمَيَّةُ بْنُ خَالِدٍ أَخْبَرَنَا أَبُو الْجَارِيَةِ الْعَبْدِيُّ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ أَبِي إِسْحَقَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ أُبَيِّ ابْنِ كَعْبٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَرَأَ: (**قَدْ بَلَغْتَ مِنْ لَدُنِّي عُذْرًا**) **مُثَقَّلَةً**. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ. لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. وَأُمَيَّةُ بْنُ خَالِدٍ ثِقَةٌ. وَأَبُو الْجَارِيَةِ الْعَبْدِيُّ شَيْخٌ مَجْهُولٌ وَلَا نَعْرِفُ اسْمَهُ *

٣١١٥. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا مُعَلَّى بْنُ مَنْصُورٍ عن مُحَمَّدُ بْنُ دِينَارٍ عَنْ سَعْدِ بْنِ أَوْسٍ عَنْ مِصْدَعٍ أَبِي يَحْيَى عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ أُبَيِّ بْنِ كَعْبٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَرَأَ: (**فِي عَيْنٍ حَمِئَةٍ**). هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. وَالصَّحِيحُ مَا رُوِيَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قِرَاءَتُهُ. وَيُرْوَى أَنَّ ابْنَ عَبَّاسٍ وَعَمْرَو بْنَ الْعَاصِ اخْتَلَفَا فِي قِرَاءَةِ هَذِهِ الْآيَةِ وَارْتَفَعَا إِلَى كَعْبِ الْأَحْبَارِ فِي ذَلِكَ. فَلَوْ كَانَتْ عِنْدَهُ رِوَايَةٌ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَاسْتَغْنَى بِرِوَايَتِهِ وَلَمْ يَحْتَجْ إِلَى كَعْبٍ *

٣١١٦. حَدَّثَنَا نَصْرُ بْنُ عَلِيٍّ الْجَهْضَمِيُّ أَخْبَرَنَا الْمُعْتَمِرُ بْنُ سُلَيْمَانَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سُلَيْمَانَ الْأَعْمَشِ عَنْ عَطِيَّةَ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ قَالَ: **لَمَّا كَانَ يَوْمُ بَدْرٍ ظَهَرَتِ الرُّومُ عَلَى فَارِسَ فَأَعْجَبَ ذَلِكَ الْمُؤْمِنِينَ فَنَزَلَتْ: الم غُلِبَتِ الرُّومُ إِلَى قَوْلِهِ يَفْرَحُ الْمُؤْمِنُونَ. فَفَرِحَ الْمُؤْمِنُونَ بِظُهُورِ الرُّومِ عَلَى فَارِسَ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. وَيُقْرَأُ: غَلَبَتْ وَ غُلِبَتْ. يَقُولُ: كَانَتْ غُلِبَتْ ثُمَّ غَلَبَتْ. هَكَذَا قَرَأَ نَصْرُ بْنُ عَلِيٍّ غَلَبَتْ *

٣١١٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ حُمَيْدٍ الرَّازِيُّ أَخْبَرَنَا نُعَيْمُ بْنُ مَيْسَرَةَ النَّحْوِيُّ عَنْ فُضَيْلِ بْنِ مَرْزُوقٍ عَنْ عَطِيَّةَ الْعَوْفِيِّ عَنِ ابْنِ عُمَرَ: **أَنَّهُ قَرَأَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: خَلَقَكُمْ مِنْ ضَعْفٍ. فَقَالَ: مِنْ ضُعْفٍ.**

٣١١٨. حَدَّثَنَا عَبْدُ بْنُ حُمَيْد أَخْبَرَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ عَنْ فُضَيْلِ بْنِ مَرْزُوقٍ **نَحْوَهُ**. هَـذَا حَـدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيث فُضَيْلِ بْنِ مَرْزُوق *

٣١١٩. حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ أَخْبَرَنَا أَبُو أَحْمَدَ الزُّبَيْرِيُّ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي إِسْحَقَ عَنِ الْأَسْوَدِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ: **أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ كَانَ يَقْرَأُ : فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ*

٣١٢٠. حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ هِلَالٍ الصَّوَّافُ البصري أَخْبَرَنَا جَعْفَرُ بْنُ سُلَيْمَانَ الضُّبَعِيُّ عَنْ هَارُونَ الْأَعْوَرِ عَنْ بُدَيْلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ شَقِيقٍ عَنْ عَائِشَةَ: **أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ كَـانَ يَقْـرَأُ: فَـرُوحٌ وَرَيْحَانٌ وَجَنَّةُ نَعِيمٍ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيث هَارُونَ الْأَعْوَرِ *

٣١٢١. حَدَّثَنَا هَنَّادٌ أَخْبَرَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ قَالَ: **قَدِمْنَا الشَّامَ فَأَتَانَـا أَبُو الدَّرْدَاءِ فَقَالَ: أَفِيكُمْ أَحَدٌ يَقْرَأُ عَلَيَّ قِرَاءَةَ عَبْدِ اللَّهِ؟ قَالَ : فَأَشَارُوا إِلَيَّ فَقُلْتُ: نَعَـمْ. قَـالَ: كَيْفَ سَمِعْتَ عَبْدَ اللَّهِ يَقْرَأُ هَذِهِ الْآيَةَ: وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَى؟ قَالَ: قُلْتُ سَمِعْتُهُ يَقْرَؤُهَا: وَاللَّيْـلِ إِذَا يَغْشَى وَالذَّكَرِ وَالْأُنْثَى. فَقَالَ أَبُو الدَّرْدَاءِ: وَأَنَا وَاللَّهِ هَكَذَا سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْـه وَسَلَّمَ ي وهو يَقْرَؤُهَا. وَهَؤُلَاءِ يُرِيدُونَنِي أَنْ أَقْرَأَهَا: وَمَا خَلَقَ , فَلَا أُتَابِعُهُمْ**. هَذَا حَـدِيثٌ حَـسَنٌ صَحِيحٌ. وَهَكَذَا قِرَاءَةُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ: وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَى وَالنَّهَارِ إِذَا تَجَلَّى وَالذَّكَرِ وَالْأُنْثَى *

٣١٢٢. حَدَّثَنَا عَبْدُ بْنُ حُمَيْد أَخْبَرَنَا عُبَيْدُ اللَّه عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنْ أَبِي إِسْحَقَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ قَالَ: **أَقْرَأَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ: إِنِّي أَنَا الـرَّزَّاقُ ذُو الْقُـوَّةِ الْمَتِينُ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٣١٢٣. حَدَّثَنَا أَبُو زُرْعَةَ وَالْفَضْلُ بْنُ أَبِي طَالِبٍ وَغَيْرُ وَاحِدٍ قَالُوا: أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْـنُ بِـشْرٍ عَـنِ الْحَكَمِ بْنِ عَبْدِ الْمَلِكِ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ: **أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ قَرَأَ: وَتَـرَى النَّاسَ سُكَارَى وَمَا هُمْ بِسُكَارَى**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ.و هكذا روي الْحَكَمِ بْنِ عَبْدِ الْمَلِكِ عَنْ قَتَادَةَ وَلَا نَعْرِفُ لِقَتَادَةَ سَمَاعًا مِنْ أَحَدٍ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ إِلَّا مِنْ أَنَسٍ وَأَبِي الطُّفَيْـلِ. وَهَذَا عِنْدِي مُخْتَصَرٌ إِنَّمَا يُرْوَى عَنْ قَتَادَةَ عَنِ الْحَسَنِ عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ قَالَ: كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ فِي سَفَرٍ فَقَرَأَ: يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمْ . الْحَدِيثَ بِطُولِهِ. وَحَدِيثُ الْحَكَمِ بْنِ عَبْـدِ الْمَلِكِ عِنْدِي مُخْتَصَرٌ مِنْ هَذَا الْحَدِيث *

٣١٢٤. حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ أَخْبَرَنَا أَبُو دَاوُدَ أَنْبَأَنَا شُعْبَةُ عَنْ مَنْصُورٍ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا وَائِلٍ عَـنْ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ قَالَ: **بِئْسَمَا لِأَحَدِهِمْ أَوْ لِأَحَدِكُمْ أَنْ يَقُولَ: نَسِيتُ آيَةَ كَيْتَ**

وَكَيْتَ بَلْ هُوَ نُسِّيَ فَاسْتَذْكِرُوا الْقُرْآنَ. فَوَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَهُوَ أَشَدُّ تَفَصِّيًا مِنْ صُدُورِ الرِّجَالِ
مِنَ النَّعَمِ مِنْ عُقُلِهِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

POGLAVLJA O KIRAETIMA

od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem

1. O Fatihi

3107. ISPRIČAO NAM JE Ali b. Hudžr; kaže: Obavijestio nas je Jahja b. Seid el-Emevi prenijevši od Ibn Džurejdža, on od Ibn Ebu Mulejkea, a on da je Ummu Seleme kazala: **"Zastajao bi Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prilikom učenja** (Kur'ana) **poslije svakog ajeta. Proučio bi: El-Hamdu lillahi Rabbil-alemin, pa bi stao. Potom bi proučio: Er-Rahmanir-Rahim, pa stao. A učio je Meliki Jevmid-din."**[1382]

Ovaj hadis je garibun.[1383] U skladu sa ovim hadisom učio je Ebu Ubejd[1384] i smatrao to najispravnijim. Tako su prenijeli Jahja b. Seid el-Emevi i drugi od Ibn Džurejdža, on od Ibn Ebu Mulejkea, a on od Ummu Seleme. Sened ovoga hadisa nije spojen jer je Lejs b. Sa'd ovaj hadis prenio od Ibn Mulejkea, od Ja'laa b. Memleka, a on od Ummu Seleme koja je Vjerovjesnikovo, sallallahu alejhi ve sellem, učenje (kiraet) opisala podrobno. Lejsov hadis je vjerodostojniji i u njemu ne stoji da je (Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem,) učio: "Meliki Jevmid-din."

3108. ISPRIČAO NAM JE Ebu Bekr Muhammed b. Eban; kaže: Obavijestio nas je Ejub b. Suvejd er-Remli[1385] prenijevši od Junusa b. Jezida, on od Zuhrija, a on od Enesa da su Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, Ebu Bekr, Omer, a mislim da je rekao i Osman, učili: ***"Maliki Jevmid-din."***

[1382] Ovaj hadis ukazuje da je Allahov poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, 3. ajet *Fatihe Maliki Jevmid-din*, izgovarao: *meliki Jevmid-din.*. U sljedećem hadisu stoji da ga je izgovarao: *Maliki Jevmid-din.* Ibn Kesir u *Tefsiru* veli: Neki su imami učili: Meliki, a neki: Maliki. Oba ova kiraeta su mutevatir.

[1383] Bilježi ga i Ebu Davud u *Sunenu.*

[1384] Ebu Ubejd Kasim b. Selam el-Bagdadi pouzdan je i vrijedan prenosilac i poznati imam u kiraetu. Es-Sujuti u djelu *El-Itkan* ističe da je on prvi napisao djelo iz oblasti kiraeta.

[1385] Ejub b. Suvejd er-Remli Ebu Mesud el-Humejri eš-Šejbani iskren je prenosilac hadisa, s tim što je ponekad prilikom prenošenja hadisa griješio. Pripadao je devetoj generaciji.

Ovaj hadis je garibun.[1386] Nije nam hadis ovog šejha Ejuba b. Suvejda er-Remlija poznat od Zuhrija, a on od Enesa b. Malika. Neki su Zuhrijevi učenici ovaj hadis prenijeli od Zuhrija da su Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, Ebu Bekr i Omer učili: *Maliki Jevmid-din*. Prenio je i Abdur-Rezzak od Ma'mera, on od Zuhrija, a on od Seida b. Musejjeba: da su Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, Ebu Bekr i Omer učili: *Maliki Jevmid-Din*.

3109. ISPRIČAO NAM JE Ebu Kurejb; kaže: Obavijestio nas je Ibn Mubarek prenijevši od Junusa b. Jezida, on od Ebu Alija b. Jezida[1387], on od Zuhrija, a on od Enesa b. Malika da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, učio: ***"Ennen-nefse bin-nefsi vel-ajnu bil-ajni."***[1388]

3110. ISPRIČAO NAM JE Suvejd b. Nasr[1389]; kaže: Obavijestio nas je Ibn Mubarek prenijevši od Junusa b. Jezida sa ovim senedom **slično prethodnom hadisu.**

Ebu Ali b. Jezid je brat Junusa b. Jezida. Ovaj hadis je hasenun-garibun.[1390] Muhammed (El-Buhari) veli: Ibn Mubarek je sam ovaj hadis prenio od Junusa b. Jezida. Postupajući po ovom hadisu, i Ebu Ubejd je učio: "*vel-ajnu bil-ajni.*"

3111. ISPRIČAO NAM JE Ebu Kurejb; kaže: Obavijestio nas je Rišdin b. Sa'd prenijevši od Abdur-Rahmana b. Zijada b. En'ama, on od Utbea b. Humejda, on od Ubadea b. Nusejja, on od Abdur-Rahmana b. Ganma, a on od Muaza b. Džebela da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, učio: ***"Hel testetiu Rabbeke."***[1391]

Ovaj hadis je garibun. Poznat nam je samo preko Rišdina b. Sa'da. Nije mu sened pouzdan jer su u njemu dva prenosioca: Rišdin b. Sa'd i

---

[1386] U njegovu je senedu Ebu b. Suvejd koga su mnogi hadiski učenjaci smatrali slabim prenosiocem.

[1387] Ebu Ali b. Jezid el-Ejli rođeni je brat Junusa b. Jezida. Ibn Hibban ga je svrstao među pouzdane prenosioce hadisa. Za njega Ebu Hatim kaže da je kao prenosilac nedovoljno poznat. Pripadao je sedmoj generaciji.

[1388] U ovom hadisu stoji da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u 45. ajetu sure *El-Maide* riječ: *vel-ajne* izgovarao sa damom *vel-ajnu*. El-Begavi u djelu *El-Mealim* veli da je El-Kisai prihvatio ovaj kiraet i da je ovu riječ, i ostale koje poslije nje slijede, izgovarao u nominativu sa damom. Ibn Kesir, Ibn Amir, Ebu Džafer i Amr su i riječ: *vel-džuruha,* u istom ajetu, izgovarali također u nominativu sa damom *vel-džuruhu,* dok su ostali imami kiraeta sve spomenute riječi izgovarali u akuzativu sa fethom.

[1389] Suvejd b. Nasr el-Mirvezi Ebu Fadl poznat pod nazivom Šah.

[1390] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Ebu Davud u *Sunenu*.

[1391] Ovaj hadis ukazuje na to da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u 112. ajetu sure *El-Maide* riječ: *jesteti'u* izgovarao sa harfom **ta** *testeti'u,* a riječ: *Rabbuke* u akuzativu sa fethom na harfu ba *Rabbeke.* Ovakav kiraet je od njega preuzeo El-Kisai. Ostali imami u kiraetu učili su: *jesteti'u* sa harfom **ja** i *Rabbuke* u nominativu sa damom na harfu **ba**.

Abdur-Rahman b. Zijad b. En'am el-Ifriki, koje hadiski učenjaci smatraju slabim.

3112. ISPRIČAO NAM JE Husejn b. Muhammed el-Basri[1392]; kaže: Obavijestio nas je Abdullah b. Hafs; kaže: Nas je obavijestio Sabit el-Bunani, prenijevši od Šehra b. Havšeba, a on od Ummu Seleme da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, učio: ***"Innehu amile gajre salihin."***[1393]

Ovaj su hadis u sličnom značenju prenijeli mnogi od Sabita el-Bunanija. Ovaj hadis prenesen je i od Šehra b. Havšeba, a on od Esme bint Jezid. Čuo sam Abda b. Humejda kada kaže da je Esma b. Jezid, ustvari, Ummu Selema el-Ensarijja. Oba hadisa su, po mome mišljenju, ista. Šehr b. Havšeb je više hadisa prenio od Ummu Seleme el-Ensarijje, a ona je Esma bint Jezid. Slično je preneseno i od Aiše, a ona od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

3113. ISPRIČAO NAM JE Jahja b. Musa; kaže: Ispričali su nam Veki' i Habban b. Hilal i kazali: Nama je ispričao Harun en-Nahvi prenijevši od Ibn Sabita el-Bunanija, on od Šehra b. Havšeba, a on od Ummu Seleme da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ovaj ajet učio ovako: ***"Ennehu amelun gajru salihin."***

3114. ISPRIČAO NAM JE Ebu Bekr b. Nafi' el-Basri[1394]; kaže: Obavijestio nas je Umejje b. Halid[1395]; kaže: Nas je obavijestio Ebu Džarije el-Abdi[1396] prenijevši od Šu'bea, on od Ebu Ishaka[1397], on od Seida b. Džubejra, on od Ibn Abbasa, on od Ubejja b. Ka'ba, a on da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, učio: ***"Kad belagte min ledunni uzra, sa tešdidom."***[1398]

[1392] Husejn b. Muhammed b. Ejub ez-Zura' es-Sa'di Ebu Ali el-Basri iskren je prenosilac hadisa. Pripadao je desetoj generaciji. Umro je 247. godine po Hidžri.

[1393] Ovaj hadis nam ukazuje da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u 46. ajetu sure *Hud* riječi: *innehu amelun gajru salihin* izgovarao: *innehu amile gajre salihin*, dok u sljedećem hadisu stoji da ga je izgovarao ovako: *ennehu amelun gajru salihin.*

[1394] Ebu Bekr Muhammed b. Ahmed b. Nafi' el-Abdi el-Basri iskren je prenosilac hadisa. Pripadao je desetoj generaciji. Umro je poslije 240. godine po Hidžri.

[1395] Umejje b. Halid b. Esved el-Kajsi Ebu Abdullah el-Basri iskren je prenosilac hadisa. Pripadao je devetoj generaciji.

[1396] Ebu Džarije el-Abdi. Za njega Ibn Hadžer el-Askalani veli da je kao prenosilac hadisa nedovoljno poznat.

[1397] Ebu Ishak Amr b. Abdullah es-Subej'i el-Hemdani bio je pouzdan prenosilac hadisa i pobožan čovjek. Pred kraj života je posenilio. Pripadao je trećoj generaciji.

[1398] U ovom hadisu stoji da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, u 76. ajetu sure *El-Kehf* riječi: *Kad belagte min ledunni uzra,* izgovarao sa tešdidom na **nunu** u riječi *ledunni,* dok su, po mišljenju El-Begavija, Ebu Džafer, Nafi' i Ebu Bekr i drugi učili je bez tešdida, *leduni.*

Ovaj hadis je garibun.[1399] Poznat nam je samo sa ovim senedom. Umejje b. Halid pouzdan je prenosilac hadisa, dok je Ebu Džarije el-Abdi šejh koji je nedovoljno poznat, njegovo ime nam je nepoznato.

3115. ISPRIČAO NAM JE Jahja b. Musa; kaže: Obavijestio nas je Mualla b. Mensur[1400] prenijevši od Muhammeda b. Dinara[1401], on od Sa'da b. Evsa, on od Misdea Ebu Jahjaa[1402], on od Ibn Abbasa, a on od Ubejja b. Ka'ba da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, učio: **"Fi ajnin hami'etin."**[1403]

Ovaj hadis je garibun.[1404] Poznat nam je samo sa ovim senedom. Vjerodostojan je onaj njegov kiraet koji je prenesen od Ibn Abbasa. Prenosi se da su se Ibn Abbas i Amr b. As razišli u pogledu učenja ovog ajeta. Obratiše se za to Ka'bu el-Ahbariju, a da je (Ibn Abbas) o tome imao predaju od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, ne bi se obraćao Ka'bu.

3116. ISPRIČAO NAM JE Nasr b. Ali el-Džehdami; kaže: Obavijestio nas je Mu'temir b. Sulejman, prenijevši od svoga oca[1405], on od Sulejmana el-A'meša, on od Atijjea[1406], a on od Ebu Seida, koji je kazao: **"Na dan Bitke na Bedru Bizantinci su pobijeđeni od Perzijanaca. To začudi vjernike. Tim povodom bi objavljeno: "*Elif-lam-mim gulibetir-rum*[1407] - do: i tada će se vjernici radovati. I vjernici su se radovali pobjedi Bizantinaca nad Perzijancima."**

Ovaj hadis je sa ovim senedom hasenun-garibun.[1408] Uči se: *Galebet* i *gulibet*. Kaže se: *Kanet gulibet* (Bili su pobijeđeni) summe galebet (potom su oni pobijedili). *Galebet* je učio Nasr b. Ali.

[1399] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Ebu Davud u *Sunenu*.

[1400] Mualla b. Mensur er-Razi Ebu Ja'la pouzdan je prenosilac hadisa i šeri'atski pravnik. Pripadao je desetoj generaciji. Živio je u Bagdadu. Tražili su od njega da im bude kadija, međutim on je to odbio.

[1401] Muhammed b. Dinar el-Ezdi Ebu Bekr et-Tahi iskren je prenosilac hadisa, s tim što je imao lošu memoriju. Pripadao je osmoj generaciji. Neki su ga smatrali kaderijom. Pred kraj života je posenilio.

[1402] Misde' Ebu Jahja el-A'redž prenosilac je hadisa koji zadovoljava (makbul). Pripadao je trećoj generaciji.

[1403] U ovom hadisu stoji da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, u 86. ajetu sure *El-Kehf* riječ: *hami'etin,* izgovarao sa fethom bez elifa i sa hemzetom, dok su, po mišljenju El-Begavija, Ebu Džafer, Ebu Amir i Hamza učili sa elifom i bez hemzeta: *hamijetin.*

[1404] Bilježi ga i Ebu Davud u *Sunenu*.

[1405] Sulejmana b. Turhana.

[1406] Atijje b. Sa'd b. Džunade el-Avfi.

[1407] U ovom hadisu stoji da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u 2. ajetu sure *Er-Rum* riječ *gulibet* učio sa **damom** na gajnu. Tako ju je učila većina imama u kiraetu. Neki su je, pak, učili sa **fethom** u aktivnom značenju. Prvi način učenja je ispravniji i argumentovaniji.

[1408] Bilježi ga i El-Bezzar u *Musnedu*.

3117. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Humejd er-Razi; kaže: Obavijestio nas je Nuajm b. Mejsere en-Nahvi[1409] prenijevši od Fudajla b. Merzuka, on od Atijjea el-Avfija, a on od Ibn Omera: da je pred Vjerovjesnikom učio: **"Halekakum min da'fin[1410]. On mu je proučio: min du'fin."**

3118. ISPRIČAO NAM JE Abd b. Humejd; kaže: Obavijestio nas je Jezid b. Harun prenijevši od Fudajla b. Merzuka **slično prethodnom hadisu.**

Ovaj hadis je hasenun-garibun.[1411] Poznat nam je samo preko Fudajla b. Merzuka, od Atijjea, on od Ibn Omera, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

3119. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Obavijestio nas je Ebu Ahmed ez-Zubejri; kaže: Nas je obavijestio Sufjan prenijevši od Ebu Ishaka, on od Esveda b. Jezida, a on od Abdullaha b. Mes'uda: da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, učio: ***"Fehel min muddekir."***[1412] Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1413]

3120. ISPRIČAO NAM JE Bišr b. Hilal es-Savvaf el-Basri; kaže: Obavijestio nas je Džafer b. Sulejman ed-Dubei prenijevši od Haruna el-A'vera[1414], on od Budejla[1415], on od Abdullaha b. Šekika, a on od Aiše: da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, učio: ***Ferevhun ve rejhanun ve džennetu neimin."***[1416] Ovaj hadis je hasenun-garibun.[1417] Poznat nam je samo preko Haruna el-A'vera.

3121. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Obavijestio nas je Ebu Muavija, prenijevši od A'meša, on od Ibrahima, a on od Alkamea da je kazao: **"Kad smo stigli u Šam dođe nam Ebu Derda i upita: Da li neko**

[1409] Nuajm b. Mejsere en-Nahvi Ebu Omer el-Kufi iskren je prenosilac hadisa. Pripadao je osmoj generaciji. Nastanio se u Reju.

[1410] Sura *Er-Rum,* 54. ajet. Riječ *da'fun* (slabost) sa *fethom* na harfu **dād** se izgovarala u plemenu Temim, dok se ista riječ u plemenu Kurejš izgovarala sa *damom* na harfu **dād**, *du'fun.*

[1411] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Ebu Davud u *Sunenu.*

[1412] U ovom hadisu stoji da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, u 22. ajetu sure El-Kamer riječ: *muddekir* učio sa harfom **dāl** neki su ga imami u kiraetu učili sa harfom **zāl** *muzzekir.*

[1413] Bilježe ga u *El-Kutubus-sitte* svi, osim Ibn Madže.

[1414] Harun b. Musa el-A'ver el-Ezdi en-Nahvi el-Basri pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je sedmoj generaciji. Neki su ga smatrali kaderijom.

[1415] Budejl b. Mejsere e -Ukajli el-Basri pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je petoj generaciji. Umro je 125. godine po Hidžri.

[1416] Ovaj hadis nam ukazuje da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u 89. ajetu sure *El-Vaki'a* riječ: *ferevhun* učio sa **damom** na fā *furevhun*, dok su je svi znameniti imami u kiraetu učili sa **fethon** na fā *ferevhun.*

[1417] Bilježe ga i Ebu Davud i El-Nesai u *Sunenima.*

među vama uči po kiraetu Abdullaha?[1418] **Pokazaše na mene, i ja rekoh: Da, ja učim. On me upita: Da li si čuo kako je Abdullah učio ovo:** ***Vel-lejli iza jagša?*** **Jesam, odgovorih. Čuo sam da je to učio ovako:** Vel-***lejli iza jagša vez-zekeri vel-unsa.***[1419] **Na to će Ebu Derda. Tako mi Allaha i ja sam čuo Allahova Poslanika gdje to tako uči. Od mene traže da to učim ovako:** ***Vema haleka,*** **i ja ih u tome neću poslušati."**

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1420] Kiraet Abdullaha b. Mes'uda izgleda ovako: "Vel-lejli iza jagša ven-nehari iza tedžella vez-zekeri vel-unsa."

3122. ISPRIČAO NAM JE Abd b. Humejd; kaže: Obavijestio nas je Ubejdullah[1421] prenijevši od Israila[1422], on od Ebu Ishaka[1423], on od Abdur-Rahmana b. Jezida[1424], a on od Abdullaha b. Mes'uda da je kazao: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, mi je učio: **"Inni ener-Rezzaku zul-kuvvetil-metin."**[1425] Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1426]

3123. ISPRIČALI SU NAM Ebu Zur'a[1427], Fadl b. Ebu Talib[1428] i drugi i kazali: Obavijestio nas je Hasan b. Bišr[1429] prenijevši od Hakema b. Abdul-Melika[1430], on od Katadea, a on od Imrana b. Husajna: da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem učio: **"Ve teren-nase sukara vema hum bisukara."**[1431]

Ovaj hadis je hasenun. Tako je prenio Hakem b. Abdul-Melik, od Katadea. Međutim, nije nam poznato da je Katade slušao od nekoga od Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba, osim od Enesa i Ebu

---

1418 Dakle, po kiraetu Abdullaha b. Mesuda.

1419 U Buharijevoj predaji ovog hadisa stoji da je učio: "*Vellejli iza jagša ven-nehari iza tedžella vez-zekere vel-unsa.*" U Predaji koju je Israil prenio od Mugirea stoji da je učio: *Vellejli iza jagša vez-zekere vel-unsa, bez ven-nehari iza tedžella.*"

1420 Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima.*

1421 Ubejdullah b. Musa.

1422 Israil b. Junus.

1423 Ebu Ishak es-Subej'i.

1424 Abdur-Rahman b. Jezid b. Kajs en-Nehai.

1425 Ovako je po kiraetu Abdullaha b. Mesuda. Po mutevatir kiraetu 58. ajet sure *Ez-Zarijat* uči se ovako: "Innellahe huver-Rezzaku zul-kuvvetil-metin."

1426 Bilježe ga i Ebu Davud i El-Nesai u *Sunenima.*

1427 Ebu Zur'a Ubejdullah b. Abdul-Kerim er-Razi.

1428 Fadl b. Džafer b. Abdullah el-Bagdadi Ebu Sehl b. Ebu Talib Vasiti pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je jedanaestoj generaciji. On je brat Jahjaa b. Ebu Taliba.

1429 Hasan b. Bišr b. Selm el-Hemdani el-Bedželi Ebu Ali el-Kufi iskren je prenosilac hadisa, s tim što je ponekad prilikom prenošenja hadisa griješio. Pripadao je desetoj generaciji.

1430 Hakem b. Abdul-Melik el-Kureši el-Basri slab je prenosilac hadisa. Pripadao je sedmoj generaciji. Nastanio se u Kufi.

1431 Ovako je u 2. ajetu sure *El-Hadždž* Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, učio spomenute riječi. I to je mutevatir kiraet. Hamza ih je učio ovako: "Ve teren-nase sukra ve ma hum bisukra."

Tufejla. Po mom mišljenju ovo je sažeto. Prenosi se od Katadea, on od Hasana, a on od Imrana b. Husajna da je kazao: Bili smo sa Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, na jednom putovanju pa je učio: *"Ja ejjuhen-nasut-teku rabbekum,* podugačak hadis, dok je hadis Hakema b. Abdul-Melika, po mom mišljnju, sažet iz ovog hadisa.

3124. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Obavijestio nas je Ebu Davud[1432]; kaže: saopćio nam je Šu'be prenijevši od Mensura[1433] koji je kazao: Čuo sam Ebu Vaila[1434] kada prenosi od Abdullaha[1435], a on da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"Jadno je to da neko od njih ili je kazao od vas rekne: Zaboravio sam taj i taj ajet. Zato ponavljajte Kur'an. Tako mi Onoga u čijoj je ruci moja duša on se lakše izmigolji iz vašeg pamćenja nego što se kamila izmigolji iz svog konopa."** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1436]

٢. بَاب مَا جَاءَ أَنَّ الْقُرْآنَ أُنْزِلَ عَلَى سَبْعَةِ أَحْرُف *

٣١٢٥. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا شَيْبَانُ عَنْ عَاصِمٍ عَنْ زِرِّ بْنِ حُبَيْشٍ عَنْ أُبَيِّ بْنِ كَعْبٍ قَالَ: **لَقِيَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جِبْرِيلَ فَقَالَ: يَا جِبْرِيلُ إِنِّي بُعِثْتُ إِلَى أُمَّةٍ أُمِّيِّينَ مِنْهُمُ الْعَجُوزُ وَالشَّيْخُ الْكَبِيرُ وَالْغُلَامُ وَالْجَارِيَةُ وَالرَّجُلُ الَّذِي لَمْ يَقْرَأْ كِتَابًا قَطُّ. قَالَ: يَا مُحَمَّدُ إِنَّ الْقُرْآنَ أُنْزِلَ عَلَى سَبْعَةِ أَحْرُفٍ.** وَفِي الْبَاب عَنْ عُمَرَ وَحُذَيْفَةَ بْنِ الْيَمَانِ وَأَبِي هُرَيْرَةَ وَأُمِّ أَيُّوبَ وَهِيَ امْرَأَةُ أَبِي أَيُّوبَ الْأَنْصَارِيِّ وَسَمُرَةَ وَابْنِ عَبَّاسٍ وَأَبِي جُهَيْمِ بْنِ الْحَارِثِ بْنِ الصِّمَّةِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ رُوِيَ عَنْ أُبَيِّ بْنِ كَعْبٍ مِنْ غَيْرِ وَجْهٍ *

٣١٢٦. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ الْخَلَّالُ وَغَيْرُ وَاحِدٍ قَالُوا: أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنِ الْمِسْوَرِ بْنِ مَخْرَمَةَ وَعَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَبْدٍ الْقَارِيِّ أَخْبَرَاهُ أَنَّهُمَا سَمِعَا عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ يَقُولُ: **مَرَرْتُ بِهِشَامِ بْنِ حَكِيمِ بْنِ حِزَامٍ وَهُوَ يَقْرَأُ سُورَةَ الْفُرْقَانِ فِي حَيَاةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاسْتَمَعْتُ قِرَاءَتَهُ. فَإِذَا هُوَ يَقْرَأُ عَلَى حُرُوفٍ كَثِيرَةٍ لَمْ يُقْرِئْنِيهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. فَكِدْتُ أُسَاوِرُهُ فِي الصَّلَاةِ فَنَظَرْتُ حَتَّى سَلَّمَ. فَلَمَّا سَلَّمَ لَبَّبْتُهُ بِرِدَائِهِ فَقُلْتُ: مَنْ أَقْرَأَكَ هَذِهِ السُّورَةَ الَّتِي سَمِعْتُكَ تَقْرَؤُهَا؟ فَقَالَ: أَقْرَأَنِيهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. قُلْتُ لَهُ: كَذَبْتَ وَاللَّهِ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَهُوَ أَقْرَأَنِي هَذِهِ السُّورَةَ الَّتِي**

1432 Ebu Davud et-Tajalisi.
1433 Mensur b. Mu'temir.
1434 Ebu Vail Šekik b. Seleme.
1435 Abdullah b. Mesud.
1436 Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima* i El-Nesai u *Sunenu.*

تَقْرَؤُهَا. فَانْطَلَقْتُ أَقُودُهُ إِلَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي سَمِعْتُ هَذَا يَقْرَأُ سُورَةَ الْفُرْقَانِ عَلَى حُرُوفٍ لَمْ تُقْرِئْنِيهَا وَأَنْتَ أَقْرَأْتَنِي سُورَةَ الْفُرْقَانِ. فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَرْسِلْهُ يَا عُمَرُ. اقْرَأْ يَا هِشَامُ. فَقَرَأَ عَلَيْهِ الْقِرَاءَةَ الَّتِي سَمِعْتُ. فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: هَكَذَا أُنْزِلَتْ ثُمَّ قَالَ لِيَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: اقْرَأْ يَا عُمَرُ. فَقَرَأْتُ بِالْقِرَاءَةِ الَّتِي أَقْرَأَنِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: هَكَذَا أُنْزِلَتْ. ثُمَّ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ أُنْزِلَ عَلَى سَبْعَةِ أَحْرُفٍ فَاقْرَءُوا مَا تَيَسَّرَ مِنْهُ. هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ رَوَاهُ مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ بِهَذَا الْإِسْنَادِ نَحْوَهُ, إِلَّا أَنَّهُ لَمْ يَذْكُرْ فِيهِ الْمِسْوَرَ بْنَ مَخْرَمَةَ *

2. O tome da je Kur'an objavljen na sedam harfova

3125. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Obavijestio nas je Hasan b. Musa[1437]; kaže: Nas je obavijestio Šejban[1438] prenijevši od Asima[1439], on od Zirra b. Hubejša, a on od Ubeja b. Ka'ba, koji je kazao: **"Jednom prilikom Allahov Poslanik sallallahu alejhi ve sellem, srete Džibrila i reče: "Džibrile, ja sam poslat neukom narodu u kome ima staraca, starica, dječaka i djevojčica, koji nikada nisu čitali knjigu." On će na to: Muhammede, Kur'an je objavljen na sedam harfova."**[1440]

O ovoj temi preneseni su hadisi i od Omera, Huzejfea b. Jemana, Ebu Hurejrea, Ummi Ejub, supruga Ebu Ejuba el-Ensarija, Semurea, Ibn Abbasa i Ebu Džuhejma b. Harisa b. Sammea. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1441] Sa više je seneda prenesen od Ubej'a b. Ka'ba.

[1437] Hasan b. Musa el-Ešjeb Ebu Ali el-Bagdadi pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je devetoj generaciji. Umro je 209. godine po Hidžri. Bio je kadija u Mevsilu i drugim mjestima.

[1438] Šejban b. Abdur-Rahman et-Temimi en-Nahvi Ebu Muavije el-Basri pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je sedmoj generaciji.

[1439] Asim b. Bedele b. Ebu Nedžud poznati je imam u kiraetu, čiji kiraet mi u Bosni slijedimo.

[1440] Učenjaci su se razišli u pogledu shvatanja ovog hadisa. Većina učenjaka smatra da se pod sedam harfova misli na sedam najpoznatijih narječja kojima su govorila najpoznatija arapska plemena. Po mišljenju Ebu Ubejda, to su sljedeća plemena: Kurejš, Huzejl, Sekif, Hevazin, Kinane, Temim i Jemen. Ko želi da ovome nešto šire sazna, neka pogleda: Mehmed Handžić *Uvod u tefsirsku i hadisku nauku*, od 15. - 20. strane. II izdanje Sarajevo 1972.

[1441] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu,* Muslim u *Sahihu*, te Ebu Davud i El-Nesai u *Sunenima.*

3126. ISPRIČALI SU NAM Hasan b. Ali el-Hallal i drugi i kazali: Obavijestio nas je Abdur-Rezzak; kaže: Nas je obavijestio Ma'mer prenijevši od Zuhrija, on od Urvea b. Zubejra, a on od Misvera b. Mahremea[1442] i Abdur-Rahmana b. Abdul-Karri'a, koji su ga obavijestili da su čuli Omera b. Hattaba kada je kazao: **"Prošao sam pored Hišama b. Hakima b. Hizama[1443] dok je, za života Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, učio suru *El-Furkan*. Poslušao sam njegovo učenje, kad li on uči na više harfova na kojima preda mnom nije učio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. Htio sam da ga udarim po glavi u namazu, ali sam sačekao dok preda selam. Pošto predade selam, ja ga uhvatih za ogrtač i upitah: Ko te nauči da tako učiš ovu suru koju sam čuo? Naučio me Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovori on. Tako mi Allaha, lažeš! Rekoh: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je i mene naučio suru koju si ti proučio. Odvedoh ga Allahovu Poslaniku i rekoh: Allahov Poslaniče, čuo sam ovoga da suru *El-Furkan* uči na harfovima na kojima mi je ti nisi učio iako si, me naučio suru *El-Furkan*. Čuvši to, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "Pusti ga, Omere! "Uči, Hišame!" On je prouči na način kako sam ja čuo, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: Ovako je objavljena. "Uči sad ti, Omere!" ponovo će Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem. Ja je proučih kako sam je čuo od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "I ovako je objavljena!" Potom Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "Ovaj Kur'an je objavljen na sedam harfova, pa učite ga onim harfom koji je za vas najprikladniji!"**

Ovaj hadis je sahihun.[1444] Malik b. Enes ga je od Zuhrija sa ovim senedom prenio slično prethodnom hadisu, s tim što u njegovu senedu nije spomenuo: od Misvera b. Mahremea.

٣. باب منه

٣١٢٧. حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ أَخْبَرَنَا أَبُو أُسَامَةَ أَخْبَرَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ نَفَّسَ عَنْ أَخِيهِ كُرْبَةً مِنْ كُرَبِ الدُّنْيَا نَفَّسَ اللَّهُ عَنْهُ كُرْبَةً مِنْ كُرَبِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ. وَمَنْ سَتَرَ مُسْلِمًا سَتَرَهُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ. وَمَنْ يَسَّرَ عَلَى مُعْسِرٍ يَسَّرَ اللَّهُ عَلَيْهِ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ. وَاللَّهُ فِي عَوْنِ الْعَبْدِ مَا كَانَ الْعَبْدُ فِي عَوْنِ أَخِيهِ. وَمَنْ سَلَكَ طَرِيقًا يَلْتَمِسُ فِيهِ عِلْمًا سَهَّلَ اللَّهُ لَهُ طَرِيقًا إِلَى الْجَنَّةِ. وَمَا قَعَدَ قَوْمٌ فِي مَسْجِدٍ يَتْلُونَ كِتَابَ اللَّهِ

1442 Misver b. Mahreme b. Nevfel Vjerovjesnikov, sallallahu alejhi ve sellem, ashab.

1443 Hišam b. Hakim b. Hizam b. Huvejlid b. Esed el-Kureši el-Esedi Vjerovjesnikov, sallallahu alejhi ve sellem, ashab, i on i otac mu Hakim b. Hizam.

1444 Bilježe ga u *El-Kutubus-sitte* svi osim Ibn Madžea.

وَيَتَدَارَسُونَهُ بَيْنَهُمْ إِلَّا نَزَلَتْ عَلَيْهِمُ السَّكِينَةُ وَغَشِيَتْهُمُ الرَّحْمَةُ وَحَفَّتْهُمُ الْمَلَائِكَةُ. وَمَنْ أَبْطَأَ بِهِ عَمَلُهُ لَمْ يُسْرِعْ بِهِ نَسَبُهُ. هَكَذَا رَوَى غَيْرُ وَاحِدٍ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِثْلَ هَذَا الْحَدِيثِ. وَرَوَى أَسْبَاطُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنِ الْأَعْمَشِ قَالَ: حُدِّثْتُ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرَ بَعْضَ هَذَا الْحَدِيثِ *

3. O istoj temi

3127. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Obavijestio nas je Ebu Usama; kaže: nas je obavijestio A'meš prenijevši od Ebu Saliha, a on od Ebu Hurejrea, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Ko od svoga brata odagna neku ovosvjetsku brigu, Allah će od njega odagnati brigu Sudnjeg dana. Ko pokrije muslimana, Allah će pokriti njega i na ovom i na budućem svijetu.[1445] Ko olakša dužniku, Allah će olakšati njemu i na ovome i na budućem svijetu.[1446] Allah će biti u pomoći svome robu sve dotle dok on bude u pomoći svome bratu. Ko krene na put da bi tražio znanje, Allah će mu olakšati put do Dženneta. Kad god ljudi sjednu u džamiji da uče Allahovu Knjigu i međusobno je proučavaju, na njih bude spušten mir i spokojstvo, prekrije ih milost i okruže ih meleci. Kome njegovo djelo zaustavi** (sreću), **neće mu je pospješiti njegovo porijeklo."**

Tako su prenijeli mnogi od A'meša, on od Ebu Saliha, on od Ebu Hurejrea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, slično ovom hadisu. Esbat b. Muhammed je prenio od A'meša, koji je kazao: Isričano mi je od Ebu Saliha, on od Ebu Hurejrea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, pa je spomenuo dio ovoga hadisa.

٤. باب منه

٣١٢٨. حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ أَسْبَاطِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْقُرَشِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ مُطَرِّفٍ عَنْ أَبِي إِسْحَقَ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ: **قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ فِي كَمْ أَقْرَأُ الْقُرْآنَ؟ قَالَ: اخْتِمْهُ فِي شَهْرٍ. قُلْتُ: إِنِّي أُطِيقُ أَفْضَلَ مِنْ ذَلِكَ. قَالَ: اخْتِمْهُ فِي عِشْرِينَ. قُلْتُ: إِنِّي أُطِيقُ أَفْضَلَ مِنْ ذَلِكَ. قَالَ:**

[1445] Abdur-Rahman el-Mubarekfori drži da se ovo može shvatiti na dva načina: ko kupi odjeću pa je podari muslimanu da se obuče u situaciji kada nema šta obući, i ko pokrije kakvu mahanu, nedostatak ili grijeh jednog muslimana, Allah će pokriti njegove mahane, nedostatke ili grijehe i na ovome i na budućem svijetu.

[1446] Ko dužniku siromahu produži rok za vraćanje duga, ili mu nešto od tog duga oprosti ili mu ga, pak, u cijelosti oprosti, ako ga nije u stanju vratiti, Allah će njemu olakšati nevolje i na ovom i na budućem svijetu.

اخْتِمْهُ فِي خَمْسَةَ عَشَرَ. قُلْتُ: إِنِّي أُطِيقُ أَفْضَلَ مِنْ ذَلِكَ. قَالَ: اخْتِمْهُ فِي عَشْرٍ. قُلْتُ: إِنِّي أُطِيقُ أَفْضَلَ مِنْ ذَلِكَ. قَالَ: اخْتِمْهُ فِي خَمْسٍ. قُلْتُ: إِنِّي أُطِيقُ أَفْضَلَ مِنْ ذَلِكَ. قَالَ: فَمَا رَخَّصَ لِي. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ يُسْتَغْرَبُ مِنْ حَدِيثِ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو. وَقَدْ رُوِيَ هَذَا الْحَدِيثُ مِنْ غَيْرِ وَجْهٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو. وَرُوِي عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: لَمْ يَفْقَهْ مَنْ قَرَأَ الْقُرْآنَ فِي أَقَلَّ مِنْ ثَلَاثٍ. وَرُوِي عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَهُ: اقْرَأِ الْقُرْآنَ فِي أَرْبَعِينَ. و قَالَ إِسْحَقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ: وَلَا نُحِبُّ لِلرَّجُلِ أَنْ يَأْتِيَ عَلَيْهِ أَكْثَرُ مِنْ أَرْبَعِينَ يَوْمًا وَلَمْ يَقْرَأِ الْقُرْآنَ لِهَذَا الْحَدِيثِ. و قَالَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ: لَا يُقْرَأُ الْقُرْآنُ فِي أَقَلَّ مِنْ ثَلَاثٍ لِلْحَدِيثِ الَّذِي رُوِيَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. وَرَخَّصَ فِيهِ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ. وَرُوِي عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ أَنَّهُ كَانَ يَقْرَأُ الْقُرْآنَ فِي رَكْعَةٍ يُوتِرُ بِهَا. وَرُوِي عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ أَنَّهُ قَرَأَ الْقُرْآنَ فِي رَكْعَةٍ فِي الْكَعْبَةِ. وَالتَّرْتِيلُ فِي الْقِرَاءَةِ أَحَبُّ إِلَى أَهْلِ الْعِلْمِ *

٣١٢٩. حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي النَّضْرِ الْبَغْدَادِيُّ أَخْبَرَنَا عَلِيُّ بْنُ الْحَسَنِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُبَارَكِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ سِمَاكِ بْنِ الْفَضْلِ عَنْ وَهْبِ بْنِ مُنَبِّهٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَهُ: **اقْرَأِ الْقُرْآنَ فِي أَرْبَعِينَ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. وَقَدْ رَوَى بَعْضُهُمْ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ سِمَاكِ بْنِ الْفَضْلِ عَنْ وَهْبِ بْنِ مُنَبِّهٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَرَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَمْرٍو أَنْ يَقْرَأَ الْقُرْآنَ فِي أَرْبَعِينَ *

٣١٣٠. حَدَّثَنَا نَصْرُ بْنُ عَلِيٍّ الْجَهْضَمِيُّ أَخْبَرَنَا الْهَيْثَمُ بْنُ الرَّبِيعِ حَدَّثَنَا صَالِحٌ الْمُرِّيُّ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ زُرَارَةَ بْنِ أَوْفَى عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: **قَالَ رَجُلٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيُّ الْعَمَلِ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ؟ قَالَ: الْحَالُّ الْمُرْتَحِلُ**. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ مِنْ حَدِيثِ ابْنِ عَبَّاسٍ إِلَّا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ.

٣١٣١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ أَخْبَرَنَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَخْبَرَنَا صَالِحٌ الْمُرِّيُّ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ زُرَارَةَ بْنِ أَوْفَى عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ **نَحْوَهُ بِمَعْنَاهُ وَلَمْ يَذْكُرْ فِيهِ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ**. وَهَذَا عِنْدِي أَصَحُّ مِنْ حَدِيثِ نَصْرِ ابْنِ عَلِيٍّ عَنِ الْهَيْثَمِ بْنِ الرَّبِيعِ *

٣١٣٢. حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ أَخْبَرَنَا النَّضْرُ بْنُ شُمَيْلٍ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ يَزِيدَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الشِّخِّيرِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **لَمْ يَفْقَهْ مَنْ قَرَأَ الْقُرْآنَ فِي أَقَلَّ مِنْ ثَلَاثٍ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ.

٣١٣٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ **بِهَذَا الْإِسْنَادِ نَحْوَهُ** *

4. O istoj temi

3128. ISPRIČAO NAM JE Ubejd b. Esbat b. Muhammed el-Kureši i kazao: Ispričao mi je moj otac prenijevši od Mutarrifa[1447], on od Ebu Ishaka[1448], on od Ebu Burdea, a on od Abdullaha b. Amra, koji je kazao: **"Rekao sam: Allahov Poslaniče, za koliko vremena mogu proučiti cijeli Kur'an? "Prouči za mjesec!" odgovori on. Rekoh: Ja mogu i brže od toga. "Dobro, onda ga prouči** za **dvadeset dana!" odgovori on. Rekoh: Ja mogu i brže od toga. "Prouči ga onda za petnaest dana!" odgovori on. Rekoh: Ja mogu i brže od toga. Prouči ga, onda, za deseet dana, odgovori on. Rekoh: Ja mogu i brže od toga. "Prouči ga, onda, za pet dana!" odgovori on. Rekoh: Ja mogu i brže od toga. Međutim, on mi ne preporuči da ga proučim u vremenu kraćem od toga."**[1449]

Ovaj hadis je hasenun-sahihun-garibun.[1450] Ebu Burde ga sam prenosi od Abdullaha b. Amra. Ovaj hadis je sa više seneda prenesen od Abdullaha b. Amra. Preneseno je od Abdullaha b. Amra, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je kazao: "Neće shvatiti Kur'an onaj koji ga prouči prije tri dana."[1451] Prenosi se od Abdullaha b. Amra da mu je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Prouči Kur'an za četrdeset dana!" Ishak b. Ibrahim veli: U skladu sa ovim hadisom, ne bih volio da prođe četrdeset dana a da neko u tom roku ne prouči Kur'an. Neki učenjaci vele: Kur'an ne bi trebalo proučiti prije tri dana, shodno hadisu koji je prenesen od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Neki učenjaci to dopuštaju. Prenosi se od Osmana b. Affana da je proučio cijeli Kur'an na jednom rekjatu vitr- namaza. Prenosi se od Seida b. Džubejra da je cijeli Kur'an proučio na jednom rekjatu pored Kabe. Melodično učenje Kur'ana po tertilu učenjaci više vole.

3129. ISPRIČAO NAM JE Ebu Bekr b. Ebu Nadr el-Bagdadi; kaže: Obavijestio nas je Ali b. Hasan[1452] prenijevši od Abdullaha b. Mubareka, on

---

[1447] Mutarrif b. Turejf el-Kufi Ebu Bekr, ili Ebu Abdur-Rahman pouzdan je prenosilac hadisa i izuzetno vrijedan čovjek. Pripadao je šestoj generaciji. Umro je 141. godine po Hidžri.

[1448] Ebu Ishak Amr b. Abdullah es-Subej'i.

[1449] Preporučio je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, da se Kur'an uči lagahno kako bi se moglo razmišljati o njemu. Zbog toga Abdullahu b. Amru nije dopustio da cijeli Kur'an prouči u roku kraćem od pet dana.

[1450] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima.*

[1451] Bilježi Seid b. Mensur sa drugim senedom od Ibn Mes'uda da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Proučite Kur'an za sedam dana, a nemojte ga učiti ispod tri dana!"

[1452] Ali b. Hasan b. Šekik Ebu Abdur-Rahman el-Mirvezi pouzdan je prenosilac i hafiz hadisa. Pripadao je desetoj generaciji. Umro je 215. godine po Hidžri.

od Ma'mera, on od Simaka b. Fadla[1453], on od Vehba b. Munebbiha, a on od Abdullaha b. Amra da mu je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Uči cijeli Kur'an za četrdeset dana!"**

Ovaj hadis je hasenun-garibun. Neki su prenijeli od Ma'mera, on od Simaka b. Fadla, a on od Vehba b. Munebbiha "da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, preporučio Abdullahu b. Amru da Kur'an prouči u četrdeset dana."

3130. ISPRIČAO NAM JE Nasr b. Ali el-Džehdami; kaže: Obavijestio nas je Hejsem b. Rebi'; kaže: Ispričao nam je Salih el-Murri prenijevši od Katadea, on od Zurarea b. Evfaa, a on od Ibn Abbasa da je kazao: Neki čovjek upita: Allahov Poslaniče, koje je djelo Allahu najmilije? Reče: **"Proučiti cijeli Kur'an polagahno, melodičnim glasom!"** Ovaj hadis je garibun. Poznat nam je od Ibn Abbasa samo ovim senedom.

3131. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Obavijestio nas je Muslim b. Ibrahim; kaže: Nas je obavijestio Salih el-Murri prenijevši od Katadea, on od Zurarea b. Evfaa, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, po **značenju slično prethodnom hadisu,** s tim što u njegovu senedu nije spomenuo: od Ibn Abbasa. Ovo je, po mome mišljenju, vjerodostojnije od hadisa Nasra b. Alija od Hejsema b. Rebi'a.

3132. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Obavijestio nas je Nadr b. Šumejl; kaže: Nas je obavijestio Šu'be prenijevši od Katadea, on od Jezida b. Abdullaha b. Šihhira, a on od Abdullaha b. Amra da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"Neće shvatiti Kur'an onaj koji ga prouči u roku kraćem od tri dana."**Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1454]

3133. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Obavijestio nas je Muhammed b. Džafer; kaže: Nas je obavijestio Šu'be sa ovim senedom **slično prethodnom hadisu.**

[1453] Simak b. Fadl el-Havlani el-Jemani pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je šestoj generaciji.

[1454] Bilježe ga i Ebu Davud, El-Nesai, Ibn Madže i Ed-Darimi u *Sunenima*.

أبواب تَفْسِيرِ الْقُرْآنِ عَنْ رَسُولِ اللَّه صَلَّى اللّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ *

بسم الله الرحمن الرحيم

١. بَاب مَا جَاءَ فِي الَّذِي يُفَسِّرُ الْقُرْآنَ بِرَأْيِه *

٣١٣٤. حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ أَخْبَرَنَا بِشْرُ بْنُ السَّرِيِّ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَبْدِ الْأَعْلَى عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **مَنْ قَالَ فِي الْقُرْآنِ بِغَيْرِ عِلْمٍ فَلْيَتَبَوَّأْ مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٣١٣٥. حَدَّثَنَا سُفْيَانُ بْنُ وَكِيعٍ أَخْبَرَنَا سُوَيْدُ بْنُ عَمْرٍو الْكَلْبِيُّ أَخْبَرَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ عَبْدِ الْأَعْلَى عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **اتَّقُوا الْحَدِيثَ عَنِّي إِلَّا مَا عَلِمْتُمْ. فَمَنْ كَذَبَ عَلَيَّ مُتَعَمِّدًا فَلْيَتَبَوَّأْ مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ. وَمَنْ قَالَ فِي الْقُرْآنِ بِرَأْيِهِ فَلْيَتَبَوَّأْ مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ *

٣١٣٦. حَدَّثَنَا عَبْدُ بْنُ حُمَيْدٍ حَدَّثَنِي حَبَّانُ بْنُ هِلَالٍ أَخْبَرَنَا سُهَيْلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ وَهُوَ ابْنُ أَبِي حَزْمٍ أَخُو حَزْمٍ الْقُطَعِيِّ حَدَّثَنَا أَبُو عِمْرَانَ الْجَوْنِيُّ عَنْ جُنْدَبِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **مَنْ قَالَ فِي الْقُرْآنِ بِرَأْيِهِ فَأَصَابَ فَقَدْ أَخْطَأَ**. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ. وَقَدْ تَكَلَّمَ بَعْضُ أَهْلِ الْحَدِيثِ فِي سُهَيْلِ بْنِ أَبِي حَزْمٍ. وَهَكَذَا رُوِيَ عَنْ بَعْضِ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَغَيْرِهِمْ أَنَّهُمْ شَدَّدُوا فِي هَذَا فِي أَنْ يُفَسَّرَ الْقُرْآنُ بِغَيْرِ عِلْمٍ. وَأَمَّا الَّذِي رُوِيَ عَنْ مُجَاهِدٍ وَقَتَادَةَ وَغَيْرِهِمَا مِنْ أَهْلِ الْعِلْمِ أَنَّهُمْ فَسَّرُوا الْقُرْآنَ فَلَيْسَ الظَّنُّ بِهِمْ أَنَّهُمْ قَالُوا فِي الْقُرْآنِ أَوْ فَسَّرُوهُ بِغَيْرِ عِلْمٍ أَوْ مِنْ قِبَلِ أَنْفُسِهِمْ. وَقَدْ رُوِيَ عَنْهُمْ مَا يَدُلُّ عَلَى مَا قُلْنَا أَنَّهُمْ لَمْ يَقُولُوا مِنْ قِبَلِ أَنْفُسِهِمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ.

٣١٣٧. حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ مَهْدِيٍّ الْبَصْرِيُّ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ قَتَادَةَ قَالَ: **مَا فِي الْقُرْآنِ آيَةٌ إِلَّا وَقَدْ سَمِعْتُ فِيهَا شَيْئًا**.

٣١٣٨. **حَدَّثَنَا** ابْنُ أَبِي عُمَرَ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ عَنِ الْأَعْمَشِ قَالَ: قَالَ مُجَاهِدٌ: **لَوْ كُنْتُ قَرَأْتُ قِرَاءَةَ ابْنِ مَسْعُودٍ لَمْ أَحْتَجْ إِلَى أَنْ أَسْأَلَ ابْنَ عَبَّاسٍ عَنْ كَثِيرٍ مِنَ الْقُرْآنِ مِمَّا سَأَلْتُ** *

POGLAVLJA O TUMAČENJU KUR'ANA
od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem

Bismillahir-Rahmanir-Rahim
1. O onome koji Kur'an tumači po svome nahođenju

3134. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Obavijestio nas je Bišr b. Es-Serri; kaže: Nas je obavijestio Sufjan[1455] prenijevši od Abdul-A'laa[1456], on od Seida b. Džubejra, a on od Ibn Abbasa koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Ko o Kur'anu bude govorio bez znanja,[1457] neka pripremi sebi mjesto u Džehennemu."** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1458]

3135. ISPRIČAO NAM JE Sufjan b. Veki'; kaže: Obavijestio nas je Suvejd b. Amr el-Kelbi; kaže: Nas je obavijestio Ebu Avane, prenijevši od Abdul-A'laa, on od Seida b. Džubejra, on od Ibn Abbasa, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je kazao: **"Čuvajte se da od mene prenosite hadise, osim ono što vam je sigurno poznato![1459] Ko na mene slaže namjerno, neka pripremi sebi mjesto u Džehennemu, i ko o Kur'anu bude govorio bez znanja, neka pripremi sebi mjesto u Džehennemu."** Ovaj hadis je hasenun.[1460]

3136. ISPRIČAO NAM JE Abd b. Humejd; kaže: Ispričao mi je Habban b. Hilal[1461]; kaže: Obavijestio nas je Suhejl b. Abdullah[1462], Ibn Ebu Hazm brat Hazma el-Kuttaija; kaže: Ispričao nam je Ebu Imran el-Dževni prenijevši od Džunduba b. Abdullaha koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Ko o Kur'anu bude govorio po svome nahođenju, pogriješio je pa makar i ispravno kazao."**[1463]

[1455] Sufjan es-Sevri.

[1456] Abdul-A'la b. Amir.

[1457] Dakle, ko Kur'an bude tumačio bez valjanih šeri'atskih i naučnih argumenataa, neka se pripremi za Džehennem.

[1458] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i El-Nesai u *Sunenu.*

[1459] Ovo znači: Prenosite samo one hadise za koje sigurno znate da su pouzdani. Ako tako ne budete radili, pripremite se za Džehennem!

[1460] Bilježi ga i Ahmed u *Musnedu.*

[1461] Habban b. Hilal Ebu Habib el-Basri pouzdan je i siguran prenosilac hadisa. Pripadao je devetoj generaciji. Umro je 216. godine po Hidžri.

[1462] Suhejl b. Abdullah b. Ebu Hazm el-Kuttai el-Basri slab je prenosilac hadisa. Pripadao je sedmoj generaciji.

[1463] Ko Kur'an bude tumačio po svome nahođenju, bez valjanih šeri'atskih i naučnih argumenata, pogriješio je pa makar i ispravno protumačio. Učinio je grijeh jer se nije držao navedenih hadisa u pogledu tumačenja Kur'ana. To što je možda pogodio pravo značenje neće za njega biti nikakvo opravdanje

Ovaj hadis je garibun.[1464] Neki su hadiski učenjaci diskutirali o Suhejlu b. Ebu Hazmu. Preneseno je od mnogih učenjaka iz generacije Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba i ostalih da su bili veoma rigorozni u pogledu tumačenja Kur'ana bez znanja. Što se tiče onoga što je preneseno od Mudžahida, Katadea i drugih učenjaka da su tumačili Kur'an, time se ne misli da su oni o Kuranu govorili ili da su ga tumačili bez znanja ili po svom nahođenju. Od njih je preneseno ono što ukazuje na ono što smo mi rekli da oni nisu o (Kur'anu) govorili po svome nahođenju, bez znanja.

3137. ISPRIČAO NAM JE Husejn b. Mehdi el-Basri[1465]; kaže: Obavijestio nas je Abdur-Rezzak prenijevši od Ma'mera, a on od Katadea, koji je kazao: **"Ne postoji u Kur'anu ni jedan ajet, a da o njemu nisam čuo nešto."**

3138. ISPRIČAO NAM JE Ibn Ebu Omer; kaže: Obavijestio nas je Sufjan b. Ujejne prenijevši od A'meša, koji je kazao: Mudžahid je rekao: **"Da sam učio po Ibn Mes'udovu kiraetu, ne bih imao potrebe da pitam Ibn Abbasa o mnogo čemu iz Kura'na o čemu sam ga pitao."**

٢. مِنْ سُورَةِ فَاتِحَةِ الْكِتَابِ *

بسم الله الرحمن الرحيم

٣١٣٩. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **مَنْ صَلَّى صَلَاةً لَمْ يَقْرَأْ فِيهَا بِأُمِّ الْقُرْآنِ فَهِيَ خِدَاجٌ فَهِيَ خِدَاجٌ غَيْرُ تَمَامٍ. قَالَ: قُلْتُ: يَا أَبَا هُرَيْرَةَ إِنِّي أَحْيَانًا أَكُونُ وَرَاءَ الْإِمَامِ؟ قَالَ: يَا ابْنَ الْفَارِسِيِّ فَاقْرَأْهَا فِي نَفْسِكَ, فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: قَالَ اللَّهُ تَعَالَى: قَسَمْتُ الصَّلَاةَ بَيْنِي وَبَيْنَ عَبْدِي نِصْفَيْنِ فَنِصْفُهَا لِي وَنِصْفُهَا لِعَبْدِي وَلِعَبْدِي مَا سَأَلَ. يَقوم الْعَبْدُ فَيَقُولُ: الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ. فَيَقُولُ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى: حَمِدَنِي عَبْدِي. فَيَقُولُ: الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ. فَيَقُولُ اللَّهُ: أَثْنَى عَلَيَّ عَبْدِي. فَيَقُولُ: مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ. فَيَقُولُ: مَجَّدَنِي عَبْدِي, وَهَذَا لِي. وَبَيْنِي وَبَيْنَ عَبْدِي إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ. وَآخِرُ السُّورَةِ لِعَبْدِي وَلِعَبْدِي مَا سَأَلَ. يَقُولُ: اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ. وَقَدْ رَوَى شُعْبَةُ وَإِسْمَعِيلُ ابْنُ جَعْفَرٍ وَغَيْرُ وَاحِدٍ عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَ هَذَا الْحَدِيثِ. وَرَوَى ابْنُ جُرَيْجٍ وَمَالِكُ بْنُ أَنَسٍ عَنِ الْعَلَاءِ

[1464] Bilježe ga i Ebu Davud i El-Nesai u *Sunenima.*

[1465] Husejn b. Mehdi b. Malik el-Ubuli Ebu Seid el-Basri iskren je prenosilac hadisa. Pripadao je jedanaestoj generaciji.

بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي السَّائِبِ مَوْلَى هِشَامِ بْنِ زُهْرَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَ هَذَا. وَرَوَى ابْنُ أَبِي أُوَيْسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ قَالَ: حَدَّثَنِي أَبِي وَأَبُو السَّائِبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَ هَذَا.

٣١٤٠. حَدَّثَنَا بِذَلِكَ مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى وَيَعْقُوبُ بْنُ سُفْيَانَ الْفَارِسِيُّ قَالَا: حَدَّثَنَا إِبْنُ أَبِي أُوَيْسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ قال: حَدَّثَنِي أَبِي وَأَبُو السَّائِبِ مَوْلَى هِشَامِ بْنِ زُهْرَةَ وَكَانَا جَلِيسَيْنِ لِأَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **مَنْ صَلَّى صَلَاةً لَمْ يَقْرَأْ فِيهَا بِأُمِّ الْقُرْآنِ فَهِيَ خِدَاجٌ، فَهِيَ خِدَاجٌ غَيْرُ تَمَامٍ.** وَلَيْسَ فِي حَدِيثِ إِسْمَعِيلَ بْنِ أَبِي أُوَيْسٍ أَكْثَرُ مِنْ هَذَا. وَسَأَلْتُ أَبَا زُرْعَةَ عَنْ هَذَا الْحَدِيثِ فَقَالَ: كِلَا الْحَدِيثَيْنِ صَحِيحٌ. وَاحْتَجَّ بِحَدِيثِ ابْنِ أَبِي أُوَيْسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الْعَلَاءِ *

٣١٤١. حَدَّثَنَا عَبْدُ بْنُ حُمَيْدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ سَعْدٍ أَخْبَرَنَا عَمْرُو بْنُ أَبِي قَيْسٍ عَنْ سِمَاكِ بْنِ حَرْبٍ عَنْ عَبَّادِ بْنِ حُبَيْشٍ عَنْ عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ قَالَ: **أَتَيْتُ رَسُولَ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ جَالِسٌ فِي الْمَسْجِدِ. فَقَالَ الْقَوْمُ: هَذَا عَدِيُّ بْنُ حَاتِمٍ. وَجِئْتُ بِغَيْرِ أَمَانٍ وَلَا كِتَابٍ. فَلَمَّا دُفِعْتُ إِلَيْهِ أَخَذَ بِيَدِي وَقَدْ كَانَ قَالَ قَبْلَ ذَلِكَ: إِنِّي لَأَرْجُو أَنْ يَجْعَلَ اللَّهُ يَدَهُ فِي يَدِي. قَالَ: فَقَامَ فَلَقِيَتْهُ امْرَأَةٌ وَصَبِيٌّ مَعَهَا فَقَالَا: إِنَّ لَنَا إِلَيْكَ حَاجَةً. فَقَامَ مَعَهُمَا حَتَّى قَضَى حَاجَتَهُمَا. ثُمَّ أَخَذَ بِيَدِي حَتَّى أَتَى بِي دَارَهُ. فَأَلْقَتْ لَهُ الْوَلِيدَةُ وِسَادَةً فَجَلَسَ عَلَيْهَا وَجَلَسْتُ بَيْنَ يَدَيْهِ فَحَمِدَ اللَّهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ ثُمَّ قَالَ: مَا يُفِرُّكَ أَنْ تَقُولَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ فَهَلْ تَعْلَمُ مِنْ إِلَهٍ سِوَى اللَّهِ؟ قَالَ: قُلْتُ لَا. قَالَ: ثُمَّ تَكَلَّمَ سَاعَةً ثُمَّ قَالَ: إِنَّمَا تَفِرُّ أَنْ تَقُولَ اللَّهُ أَكْبَرُ، وَتَعْلَمُ أَنَّ شَيْئًا أَكْبَرُ مِنَ اللَّهِ؟ قَالَ: قُلْتُ لَا. قَالَ: فَإِنَّ الْيَهُودَ مَغْضُوبٌ عَلَيْهِمْ وَإِنَّ النَّصَارَى ضُلَّالٌ. قَالَ: قُلْتُ فَإِنِّي حَنِيفٌ مُسْلِمٌ. قَالَ: فَرَأَيْتُ وَجْهَهُ تَبَسَّطَ فَرَحًا. قَالَ: ثُمَّ أَمَرَ بِي فَأُنْزِلْتُ عِنْدَ رَجُلٍ مِنَ الْأَنْصَارِ جَعَلْتُ أَغْشَاهُ طَرَفَيِ النَّهَارِ. قَالَ: فَبَيْنَمَا أَنَا عِنْدَهُ عَشِيَّةً إِذْ جَاءَهُ قَوْمٌ فِي ثِيَابٍ مِنَ الصُّوفِ مِنْ هَذِهِ النِّمَارِ. قَالَ: فَصَلَّى وَقَامَ فَحَثَّ عَلَيْهِمْ. ثُمَّ قَالَ: وَلَوْ صَاعٌ وَلَوْ بِنِصْفِ صَاعٍ وَلَوْ بِقَبْضَةٍ وَلَوْ بِبَعْضِ قَبْضَةٍ يَقِي أَحَدُكُمْ وَجْهَهُ حَرَّ جَهَنَّمَ أَوِ النَّارِ وَلَوْ بِتَمْرَةٍ وَلَوْ بِشِقِّ تَمْرَةٍ. فَإِنَّ أَحَدَكُمْ لَاقِي اللَّهَ وَقَائِلٌ لَهُ مَا أَقُولُ لَكُمْ: أَلَمْ أَجْعَلْ لَكَ سَمْعًا وَبَصَرًا؟ فَيَقُولُ: بَلَى. فَيَقُولُ: أَلَمْ أَجْعَلْ لَكَ مَالًا وَوَلَدًا؟ فَيَقُولُ: بَلَى. فَيَقُولُ: أَيْنَ مَا قَدَّمْتَ لِنَفْسِكَ؟ فَيَنْظُرُ قُدَّامَهُ وَبَعْدَهُ وَعَنْ يَمِينِهِ وَعَنْ شِمَالِهِ ثُمَّ لَا يَجِدُ شَيْئًا يَقِي بِهِ وَجْهَهُ حَرَّ جَهَنَّمَ. لِيَقِ أَحَدُكُمْ وَجْهَهُ النَّارَ وَلَوْ بِشِقِّ تَمْرَةٍ. فَإِنْ لَمْ يَجِدْ فَبِكَلِمَةٍ طَيِّبَةٍ. فَإِنِّي لَا أَخَافُ عَلَيْكُمُ الْفَاقَةَ فَإِنَّ اللَّهَ نَاصِرُكُمْ وَمُعْطِيكُمْ حَتَّى تَسِيرَ الظَّعِينَةُ فِيمَا بَيْنَ يَثْرِبَ وَالْحِيرَةِ أَوْ أَكْثَرَ. مَا يَخَافُ عَلَى مَطِيَّتِهَا السَّرَقَ. فَجَعَلْتُ أَقُولُ فِي نَفْسِي فَأَيْنَ لُصُوصُ طَيِّءٍ؟.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. لَا

نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ سِمَاكِ بْنِ حَرْبٍ. وَرَوَى شُعْبَةُ عَنْ سِمَاكِ بْنِ حَرْبٍ عَنْ عَبَّادِ بْنِ حُبَيْشٍ عَنْ عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْحَدِيثَ بِطُولِه.

٣١٤٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى وَمُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ قَالَا: أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ سِمَاكِ بْنِ حَرْبٍ عَنْ عَبَّادِ بْنِ حُبَيْشٍ عَنْ عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **الْيَهُودُ مَغْضُوبٌ عَلَيْهِمْ وَالنَّصَارَى ضُلَّالٌ**. فَذَكَرَ الْحَدِيثَ بِطُولِه *

2. *Iz Fatihe*[1466], prvog poglavlja Kur'ana
U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog:

3139. IAPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Abdul-Aziz b. Muhammed prenijevši od Alaa b. Abdur-Rahmana, on od svoga oca, a on od Ebu Hurejrea da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"Ko klanja namaz i u njemu ne prouči *Fatihu*, namaz mu je manjkav, namaz mu je manjkav, nepotpun." Rekoh: Ebu Hurejre! A šta kada klanjam za imamom? On reče: Sine Farisijev, uči je u sebi. Čuo sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada je kazao da je Uzvišeni Allah rekao: Podijelio sam namaz**[1467] **između Mene i Moga roba na dva dijela: dio Meni, a dio Mome robu. Mome robu pripada ono što traži. Kada rob stane** (u namaz) **i prouči: El-Hamdu lillahi Rabbil-alemin** (Tebe, Allaha, Gospodara svjetova, hvalimo), **Uzvišeni Allah rekne: Zahvaljuje Mi se moj rob. Kada prouči: Er-Rahmannir-Rahim** (Milostivog, Samilosnog), **Uzvišeni Allah rekne: Hvali Me moj rob. Kada prouči: Maliki jevmid-din** (Vladara Dana sudnjeg), **Uzvišeni Allah rekne: Veliča Me Moj rob. Ovo pripada meni. Zajedničko između Mene i Moga roba je: Ijjake na'budu ve ijjake nestein** (Tebi se klanjamo i od tebe pomoć tražimo), **a ono do kraja sure pripada Mome robu. Dakle, Mome robu pripada ono što traži, učeći: Ihdinas-siratal-mustekim. Siratallezine en'amte alejhim gajril-magdubi alejhim veled-dallin** (Uputi nas na Pravi Put, na put onih kojima

[1466] *Fatiha* je prva sura u Kur'anu. Ima ukupno sedam ajeta. Po mišljenju većine islamskih učenjaka objavljena je u Mekki. Neki učenjaci tvrde da je objavljena u Medini, a ima i onih koji su skloni ustvrditi da je ona dva puta objavljena, jedanput u Mekki, a drugi put u Medini.

[1467] Učenjaci smatraju da se ovdje riječ *namaz* odnosi na *Fatihu* te da je Uzvišeni Allah podijelio *Fatihu* između Njega i Njegovih robova s obzirom na značenje. Tri prva ajeta sadrže zahvalu i veličanje Allaha, posljednja tri sdrže molbu i traženje od Allaha, dok u četvrtom rob priznaje da je samo Allah dostojan da se Njemu klanja i od Njega pomoć traži.

si milost Svoju darovao, a ne na put onih koji su protiv sebe srdžbu izazvali, niti onih koji su zalutali)."

Ovaj hadis je hasenun.[1468] Prenijeli su Šu'be, Ismail b. Džafer i drugi od Alaa b. Abdur-Rahmana, on od svoga oca, on od Ebu Hurejrea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, slično ovom hadisu. Prenijeli su Ibn Džurejdž i Malik b. Enes od Alaa b. Abdur-Rahmana, on od Ebu Saiba, štićenika Hišama b. Zuhrea, on od Ebu Hurejrea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, slično ovome. Prenio je Ibn Ebu Uvejs od svoga oca, on od Alaa b. Abdur-Rahmana, koji je kazao: Ispričali su mi moj otac i Ebu Saib od Ebu Hurejrea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, slično ovome.

3140. TAKO SU NAM ISPRIČALI Muhammed b. Jahja[1469] i Jakub b. Sufjan el-Farisi[1470] i kazali: Ispričao nam je Ibn Ebu Uvejs[1471] prenijevši od svoga oca[1472], on od Alaa b. Abdur-Rahmana, koji je kazao: Ispričali su mi moj otac i Ebu Saib, štićenik Hišama b. Zuhrea[1473], koji su sjedili sa Ebu Hurejreom, od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je kazao: **"Ko klanja namaz i u njemu ne prouči *Fatihu*, namaz mu je manjkav, namaz mu je manjkav, nepotpun."**

U hadisu koga je prenio Ismail b. Ebu Uvejs nema ništa više od ovoga. Pitao sam Ebu Zur'u[1474] o ovome hadisu pa je rekao: Oba su hadisa vjerodostojna. Kao dokaz za to upotrijebio je hadis koga je prenio Ibn Ebu Uvejs, od svoga oca, a on od Alaa.

3141. ISPRIČAO NAM JE Abd b. Humejd; kaže: Obavijestio nas je Abdur-Rahman b. Sa'd[1475]; kaže: Nas je obavijestio Amr b. Ebu Kajs prenijevši od Simaka b. Harba, on od Abbada b. Hubejša[1476], a on od Adija

---

[1468] Bilježe ga u *El-Kutubus-sitte* svi osim Buharija.

[1469] Muhammed b. Jahja b. Abdullah b. Halid b. Faris b. Zuvejb ez-Zuheli en-Nejsaburi pouzdan je prenosilac i hafiz hadisa. Pripadao je jedanaestoj generaciji. Umro je 258. godine po Hidžri.

[1470] Jakub b. Sufjan el-Farisi Ebu Jusuf el-Kusevi pouzdan je prenosilac i hafiz hadisa. Pripadao je jedanaestoj generaciji. Umro je 277. godine po Hidžri.

[1471] Ismail b. Abdullah b. Abdullah b. Uvejs b. Malik b. Ebu Amir el-Esbehi..

[1472] Abdullah b. Abdullah b. Uvejs b. Malik b. Ebu Amir el-Esbehi Ebu Uvejs el-Medeni iskren je prenosilac hadisa, s tim što je prilikom prenošenja hadisa pravio previde. Pripadao je sedmoj generaciji.

[1473] Ebu Saib Abdullah b. Saib el-Ensari el-Medeni, štićenik Hišama b. Zuhrea, pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je trećoj generaciji.

[1474] Ebu Zur'a er-Razi.

[1475] Abdur-Rahman b. Abdullah b. Sa'd b. Osman ed-Deštek Ebu Muhammed er-Razi, imam u kiraetu, pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je desetoj generaciji.

[1476] Abbad b. Hubejš el-Kufi prenosilac je hadisa koji zadovoljava (makbul). Pripadao je trećoj generaciji.

b. Hatima,[1477] koji je kazao: **"Došao[1478] sam Allahovu Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, koji je sjedio u džamiji. Ljudi rekoše. Ovo je Adij b. Hatim. Došao sam ne da bih povjereno vratio, niti da bih pismo predao. Pošto stigoh do njega, on me uze za ruku, a prije toga je govorio: "Volio bih da Allah učini da njegova ruka bude u mojoj." Kada krenusmo, susrete ga neka žena sa dječakom. Rekoše mu: Mi imamo jednu potrebu kod tebe. On ode sa njima i pošto završi ono što su od njega tražili, ponovo me uze za ruku i povede svojoj kući. Sluškinja[1479] mu dodade jastuk na koji on sjede, a ja sjedoh ispred njega. Nakon što zahvali Allahu i izreče pohvalne riječi, on upita: "Šta te to sprečava da posvjedočiš da je samo Allah Bog? Da ne poznaš nekog drugog Boga osim Allaha?" Ne poznam, odgovorih. Govoraše izvjesno vrijeme, a potom me ponovo reče: "Izbjegavaš da rekneš: Allah je najveći? Da možda ne poznaješ nekoga ko je veći od Allaha?" Ne poznajem, odgovorih. On dalje nastavi: "Jevreji su oni koji su protiv sebe izazvali srdžbu, a kršćani su oni koji su zalutali." Ja rekoh: Ja težim čistoj vjeri, težim da budem musliman. Kad to izustih, primijetih mu radost na licu. Potom naredi da me smjeste kod nekog ensarije. Kod njega sam navraćao jutrom i večerom. Jedne večeri, dok sam bio kod njega, dođoše mu neki ljudi u prugastoj vunenoj odjeći. On klanja namaz, potom ustade i poče im govoriti i podsticati ih na činjenje dobra. Govorio je: "Neka se svaki od vas pokuša zaštititi od džehennemske vreline tako što će** (na ime sadake) **podijeliti makar sā, ili pola sāa, šaku ili dio šake, ili, pak, makar pola hurme. Svaki će, od vas, sresti Allaha kada će mu reći isto ovo što vam ja danas govorim. Reći će: Nisam li ti dao sluh i vid? Jesi, odgovoriće. Nisam li ti dao imetak i potomstvo? Jesi, odgovoriće. Pa gdje ti je onda ono što si za sebe poslao? Čovjek će pogledati ispred sebe i iza sebe, desno i lijevo i neće ništa naći čime bi se zaštitio od džehennemske vreline. Zato neka se svaki od vas pokuša zaštiti od vatre pa makar time što će** (na ime milostinje) **podijeliti pola hurme. Ako ne bude imao ni to, onda lijepom riječju. Ja se za vas ne plašim neimaštine, Allah će vam davati i pomagat će vas do te mjere da će žena** (slobodno) **putovati u nosiljci na devi između Jesriba i Hire[1480] i još dalje, a neće se bojati svojoj jahaćoj**

[1477] Adij b. Hatım b. Abdullah b. Sa'd b. Hašredž et-Tai poznati Vjerovjesnikov, sallallahu alejhi ve sellem, ashab.

[1478] Adij b. Hatim je ovom prilikom došao da primi islam. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ranije je izrazio želju da bi volio da on primi islam. O tom događaju Adij b. Hatim priča u ovom hadisu.

[1479] Velida je bila djevojčica koja je dobrovoljno služila Allahova Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

[1480] Hira je bio grad u Perziji.

životinji od lopova." Gdje će biti lopovi plemena Tajj[1481] **prošaputah u sebi."**

Ovaj hadis je hasenun-garibun.[1482] Poznat nam je samo preko Simaka b. Harba. Šu'be je prenio od Simaka b. Harba, on od Abbada b. Hubejša, on od Adijja b. Hatima, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, u nešto dužem obliku.

3142. ISPRIČALI SU NAM Muhammed b. Musenna i Muhammed b. Beššar i kazali: Obavijestio nas je Muhammed b. Džafer; kaže: Nas je obavijestio Šu'be prenijevši od Simaka b. Harba, on od Abbada b. Hubejša, on od Adija b. Hatima, a on da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"Jevreji su oni koji su protiv sebe srdžbu izazvali, a kršćani su oni koji su zalutali."** On je spomenuo hadis u dužem obliku.

٣. بَاب وَمِنْ سُورَةِ الْبَقَرَةِ *

بسم الله الرحمن الرحيم

٣١٤٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ وَابْنُ أَبِي عَدِيٍّ وَمُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ وَعَبْدُ الْوَهَّابِ قَالُوا: أَخْبَرَنَا عَوْفُ بْنُ أَبِي جَمِيلَةَ الْأَعْرَابِيُّ عَنْ قَسَامَةَ بْنِ زُهَيْرٍ عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى خَلَقَ آدَمَ مِنْ قَبْضَةٍ قَبَضَهَا مِنْ جَمِيعِ الْأَرْضِ. فَجَاءَ بَنُو آدَمَ عَلَى قَدْرِ الْأَرْضِ. فَجَاءَ مِنْهُمُ الْأَحْمَرُ وَالْأَبْيَضُ وَالْأَسْوَدُ وَبَيْنَ ذَلِكَ وَالسَّهْلُ وَالْحَزْنُ وَالْخَبِيثُ وَالطَّيِّبُ.** قَالَ أَبو عِيسَى: هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٣١٤٤. حَدَّثَنَا عَبْدُ بْنُ حُمَيْدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ هَمَّامِ بْنِ مُنَبِّهٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي قَوْله تعالي: **ادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا , دَخَلُوا مُتَزَحِّفِينَ عَلَى أَوْرَاكِهِمْ أَيْ مُنْحَرِفِينَ * وَبِهَذَا الْإِسْنَادِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: فَبَدَّلَ الَّذِينَ ظَلَمُوا قَوْلًا غَيْرَ الَّذِي قِيلَ لَهُمْ. قَالَ: قَالُوا حَبَّةٌ فِي شَعْرَةٍ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٣١٤٥. حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ أَخْبَرَنَا وَكِيعٌ أَخْبَرَنَا أَشْعَثُ السَّمَّانُ عَنْ عَاصِمِ بْنِ عُبَيْدِ اللَّه عَنْ عَبْدِ اللَّه بْنِ عَامِرِ بْنِ رَبِيعَةَ عَنْ أَبِيه قَالَ: **كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي سَفَرٍ فِي لَيْلَةٍ مُظْلِمَةٍ فَلَمْ نَدْرِ أَيْنَ الْقِبْلَةُ. فَصَلَّى كُلُّ رَجُلٍ مِنَّا عَلَى حِيَالِهِ. فَلَمَّا أَصْبَحْنَا ذَكَرْنَا ذَلِكَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّه**

[1481] To je pleme iz koga je došao Adij b. Hatim. Nalazilo se na putu između Hidžaza i Iraka. Bilo je poznato po tome što je imalo dosta lopova i razbojnika koji su pljačkali putnike i trgovce. Hadis aludira na to da će zavladati sigurnost tako da neće biti lopova i drumskih razbojnika.

[1482] Bilježi ga i Ahmed u *Musnedu.*

عَلَيْه وَسَلَّمَ فَنَزَلَتْ: **فَأَيْنَمَا تُوَلُّوا فَثَمَّ وَجْهُ اللَّه**. هَذَا حَديثٌ غَريبٌ. لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا منْ حَديث أَشْعَثَ السَّمَّان أَبي الرَّبيعِ عَنْ عَاصم بْن عُبَيْد اللَّه. وَأَشْعَثُ يُضَعَّفُ في الْحَديث *

٣١٤٦. حَدَّثَنَا عَبْدُ بْنُ حُمَيْد أَخْبَرَنَا يَزيدُ بْنُ هَارُونَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْمَلك بْنُ أَبي سُلَيْمَانَ قَالَ: سَمعْتُ سَعيدَ بْنَ جُبَيْرٍ يُحَدِّثُ عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: **كَانَ النَّبيُّ صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ يُصَلِّي عَلَى رَاحلَته تَطَوُّعًا أَيْنَمَا تَوَجَّهَتْ به وَهُوَ جَاءٍ منْ مَكَّةَ إِلَى الْمَدينَة. ثُمَّ قَرَأَ ابْنُ عُمَرَ هَذه الْآيَةَ: وَللَّه الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ. فَقَالَ ابْنُ عُمَرَ: فَفي هَذَا أُنْزِلَتْ هَذه الْآيَةُ**. هَذَا حَديثٌ حَسَنٌ صَحيحٌ. وَيُرْوَى عَنْ قَتَادَةَ أَنَّهُ قَالَ في هَذه الْآيَة: وَللَّه الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ فَأَيْنَمَا تُوَلُّوا فَثَمَّ وَجْهُ اللَّه هيَ مَنْسُوخَةٌ نَسَخَهَا: فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجد الْحَرَام, أَيْ تلْقَاءَهُ.

٣١٤٧. حَدَّثَنَا بذَلكَ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْد الْمَلك بْنِ أَبي الشَّوَارب أَخْبَرَنَا يَزيدُ بْنُ زُرَيْعٍ عَنْ سَعيد عَنْ قَتَادَةَ. وَيُرْوَى عَنْ مُجَاهد في هَذه الْآيَة: **فَأَيْنَمَا تُوَلُّوا فَثَمَّ وَجْهُ اللَّه, قَالَ: فَثَمَّ قبْلَةُ اللَّه**.

٣١٤٨. **حَدَّثَنَا** بذَلكَ أَبُو كُرَيْبٍ مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاء أَخْبَرَنَا وَكيعٌ عَنِ النَّضْرِ بْنِ عَرَبيٍّ عَنْ مُجَاهد بهَذَا *

٣١٤٩. حَدَّثَنَا عَبْدُ بْنُ حُمَيْد أَخْبَرَنَا الْحَجَّاجُ بْنُ منْهَال أَخْبَرَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ حُمَيْد عَنْ أَنَس: **أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّاب قَالَ يَا رَسُولَ اللَّه لَوْ صَلَّيْنَا خَلْفَ الْمَقَام فَنَزَلَتْ: وَاتَّخذُوا منْ مَقَام إِبْرَاهيمَ مُصَلًّى**. هَذَا حَديثٌ حَسَنٌ صَحيحٌ *

٣١٥٠. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنيعٍ أَخْبَرَنَا هُشَيْمٌ أَخْبَرَنَا حُمَيْدٌ الطَّويلُ عَنْ أَنَس قَالَ: قَالَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّاب: **قُلْتُ لرَسُول اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ: لَوِ اتَّخَذْتَ منْ مَقَام إِبْرَاهيمَ مُصَلًّى فَنَزَلَتْ: وَاتَّخذُوا منْ مَقَام إِبْرَاهيمَ مُصَلًّى**. هَذَا حَديثٌ حَسَنٌ صَحيحٌ. وَفي الْبَاب عَنْ ابْنِ عُمَرَ *

٣١٥١. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنيعٍ أَخْبَرَنَا أَبُو مُعَاويَةَ أَخْبَرَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ أَبي صَالحٍ عَنْ أَبي سَعيد عَنِ النَّبيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ في قَوْله: **وَكَذَلكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا, قَالَ: عَدْلًا**. هَذَا حَديثٌ حَسَنٌ صَحيحٌ *

٣١٥٢. حَدَّثَنَا عَبْدُ بْنُ حُمَيْد أَخْبَرَنَا جَعْفَرُ بْنُ عَوْن أَخْبَرَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ أَبي صَالحٍ عَنْ أَبي سَعيد قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ: **يُدْعَى نُوحٌ فَيُقَالُ هَلْ بَلَّغْتَ؟ فَيَقُولُ: نَعَمْ. فَيُدْعَى قَوْمُهُ فَيُقَالُ هَلْ بَلَّغَكُمْ؟ فَيَقُولُونَ: مَا أَتَانَا منْ نَذير وَمَا أَتَانَا منْ أَحَد. فَيُقَالُ: مَنْ شُهُودُكَ؟ فَيَقُولُ: مُحَمَّدٌ وَأُمَّتُهُ. قَالَ: فَيُؤْتَى بكُمْ تَشْهَدُونَ أَنَّهُ قَدْ بَلَّغَ. فَذَلكَ قَوْلُ اللَّه تَعَالَى: وَكَذَلكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا لتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ وَيَكُونَ الرَّسُولُ عَلَيْكُمْ شَهيدًا. وَالْوَسَطُ الْعَدْلُ**. هَذَا حَديثٌ حَسَنٌ صَحيحٌ.

٣١٥٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ أَخْبَرَنَا جَعْفَرُ بْنُ عَوْنٍ عَنِ الْأَعْمَشِ نَحْوَهُ *

٣١٥٤. حَدَّثَنَا هَنَّادٌ أَخْبَرَنَا وَكِيعٌ عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنْ أَبِي إِسْحَقَ عَنِ الْبَرَاءِ قَالَ: لَمَّا قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَدِينَةَ صَلَّى نَحْوَ بَيْتِ الْمَقْدِسِ سِتَّةَ أَوْ سَبْعَةَ عَشَرَ شَهْرًا. وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُحِبُّ أَنْ يُوَجَّهَ إِلَى الْكَعْبَةِ. فَأَنْزَلَ اللَّهُ عزوجل: قَدْ نَرَى تَقَلُّبَ وَجْهِكَ فِي السَّمَاءِ فَلَنُوَلِّيَنَّكَ قِبْلَةً تَرْضَاهَا فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ. فَوُجِّهَ نَحْوَ الْكَعْبَةِ وَكَانَ يُحِبُّ ذَلِكَ. فَصَلَّى رَجُلٌ مَعَهُ الْعَصْرَ. قَالَ: ثُمَّ مَرَّ عَلَى قَوْمٍ مِنَ الْأَنْصَارِ وَهُمْ رُكُوعٌ فِي صَلَاةِ الْعَصْرِ نَحْوَ بَيْتِ الْمَقْدِسِ. فَقَالَ: هُوَ يَشْهَدُ أَنَّهُ صَلَّى مَعَ رَسُولِ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنَّهُ قَدْ وُجِّهَ إِلَى الْكَعْبَةِ. قَالَ: فَانْحَرَفُوا وَهُمْ رُكُوعٌ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ رَوَاهُ سُفْيَانُ الثَّوْرِيُّ عَنْ أَبِي إِسْحَقَ *

٣١٥٥. حَدَّثَنَا هَنَّادٌ أَخْبَرَنَا وَكِيعٌ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: كَانُوا رُكُوعًا فِي صَلَاةِ الْفَجْرِ. وَفِي الْبَابِ عَنْ عَمْرِو بْنِ عَوْفٍ الْمُزَنِيِّ وَابْنِ عُمَرَ وَعُمَارَةَ بْنِ أَوْسٍ وَأَنَسِ بْنِ مَالِكٍ. حَدِيثُ ابْنِ عُمَرَ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٣١٥٦. حَدَّثَنَا هَنَّادٌ وَأَبُو عَمَّارٍ قَالَا: أَخْبَرَنَا وَكِيعٌ عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنْ سِمَاكٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: لَمَّا وُجِّهَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى الْكَعْبَةِ قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ كَيْفَ بِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ مَاتُوا وَهُمْ يُصَلُّونَ إِلَى بَيْتِ الْمَقْدِسِ؟ فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى: وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُضِيعَ إِيمَانَكُمْ, الْآيَةَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٣١٥٧. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ قَالَ: سَمِعْتُ الزُّهْرِيَّ يُحَدِّثُ عَنْ عُرْوَةَ قَالَ: قُلْتُ لِعَائِشَةَ: مَا أَرَى عَلَى أَحَدٍ لَمْ يَطُفْ بَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ شَيْئًا وَمَا أُبَالِي أَنْ لَا أَطُوفَ بَيْنَهُمَا. فَقَالَتْ: بِئْسَ مَا قُلْتَ يَا ابْنَ أُخْتِي. طَافَ رَسُولُ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَطَافَ الْمُسْلِمُونَ. وَإِنَّمَا كَانَ مَنْ أَهَلَّ لِمَنَاةَ الطَّاغِيَةِ الَّتِي بِالْمُشَلَّلِ لَا يَطُوفُونَ بَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى: فَمَنْ حَجَّ الْبَيْتَ أَوِ اعْتَمَرَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ أَنْ يَطَّوَّفَ بِهِمَا. وَلَوْ كَانَتْ كَمَا تَقُولُ لَكَانَتْ: فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ أَنْ لَا يَطَّوَّفَ بِهِمَا. قَالَ الزُّهْرِيُّ: فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لِأَبِي بَكْرِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَارِثِ بْنِ هِشَامٍ فَأَعْجَبَهُ ذَلِكَ وَقَالَ: إِنَّ هَذَا الْعِلْمُ. وَلَقَدْ سَمِعْتُ رِجَالًا مِنْ أَهْلِ الْعِلْمِ يَقُولُونَ. إِنَّمَا كَانَ مَنْ لَا يَطُوفُ بَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ مِنَ الْعَرَبِ يَقُولُونَ: إِنَّ طَوَافَنَا بَيْنَ هَذَيْنِ الْحَجَرَيْنِ مِنْ أَمْرِ الْجَاهِلِيَّةِ. وَقَالَ آخَرُونَ مِنَ الْأَنْصَارِ: إِنَّمَا أُمِرْنَا بِالطَّوَافِ بِالْبَيْتِ وَلَمْ نُؤْمَرْ بِهِ بَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى: إِنَّ الصَّفَا وَالْمَرْوَةَ مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ. قَالَ أَبُو بَكْرِ بْنُ عَبْدُ الرَّحْمَنِ: فَأُرَاهَا قَدْ نَزَلَتْ فِي هَؤُلَاءِ وَهَؤُلَاءِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٣١٥٨. حَدَّثَنَا عَبْدُ بْنُ حُمَيْد أَخْبَرَنَا يَزِيدُ بْنُ أَبِي حَكِيمٍ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ عَاصِمٍ الْأَحْوَلِ قَالَ: سَأَلْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ عَنِ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ فَقَالَ: **كَانَا مِنْ شَعَائِرِ الْجَاهِلِيَّةِ فَلَمَّا كَانَ الْإِسْلَامُ أَمْسَكْنَا عَنْهُمَا فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى: إِنَّ الصَّفَا وَالْمَرْوَةَ مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ فَمَنْ حَجَّ الْبَيْتَ أَوِ اعْتَمَرَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ أَنْ يَطَّوَّفَ بِهِمَا. قَالَ: هُمَا تَطَوُّعٌ. وَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَإِنَّ اللَّهَ شَاكِرٌ عَلِيمٌ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٣١٥٩. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: **سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ قَدِمَ مَكَّةَ طَافَ بِالْبَيْتِ سَبْعًا فَقَرَأَ: وَاتَّخِذُوا مِنْ مَقَامِ إِبْرَاهِيمَ مُصَلًّى. فَصَلَّى خَلْفَ الْمَقَامِ ثُمَّ أَتَى الْحَجَرَ فَاسْتَلَمَهُ ثُمَّ قَالَ نَبْدَأُ بِمَا بَدَأَ اللَّهُ وَقَرَأَ: إِنَّ الصَّفَا وَالْمَرْوَةَ مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٣١٦٠. حَدَّثَنَا عَبْدُ بْنُ حُمَيْد أَخْبَرَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى عَنْ إِسْرَائِيلَ بْنِ يُونُسَ عَنْ أَبِي إِسْحَقَ عَنِ الْبَرَاءِ قَالَ: **كَانَ أَصْحَابُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا كَانَ الرَّجُلُ صَائِمًا فَحَضَرَ الْإِفْطَارُ فَنَامَ قَبْلَ أَنْ يُفْطِرَ لَمْ يَأْكُلْ لَيْلَتَهُ وَلَا يَوْمَهُ حَتَّى يُمْسِيَ. وَإِنَّ قَيْسَ بْنَ صِرْمَةَ الْأَنْصَارِيَّ كَانَ صَائِمًا فَلَمَّا حَضَرَ الْإِفْطَارُ أَتَى امْرَأَتَهُ فَقَالَ: هَلْ عِنْدَكِ طَعَامٌ؟ قَالَتْ: لَا, وَلَكِنْ أَنْطَلِقُ فَأَطْلُبُ لَكَ, وَكَانَ يَوْمَهُ يَعْمَلُ, فَغَلَبَتْهُ عَيْنُهُ وَجَاءَتْهُ امْرَأَتُهُ فَلَمَّا رَأَتْهُ قَالَتْ خَيْبَةً لَكَ. فَلَمَّا انْتَصَفَ النَّهَارُ غُشِيَ عَلَيْهِ فَذَكَرَ ذَلِكَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَنَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةَ: أُحِلَّ لَكُمْ لَيْلَةَ الصِّيَامِ الرَّفَثُ إِلَى نِسَائِكُمْ. ,فَفَرِحُوا بِهَا فَرَحًا شَدِيدًا, وَكُلُوا وَاشْرَبُوا حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَكُمُ الْخَيْطُ الْأَبْيَضُ مِنَ الْخَيْطِ الْأَسْوَدِ مِنَ الْفَجْرِ** . هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٣١٦١. حَدَّثَنَا هَنَّادٌ أَخْبَرَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ ذَرٍّ عَنْ يُسَيْعٍ الْكِنْدِيِّ عَنِ النُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي قَوْلِهِ: **وَقَالَ رَبُّكُمُ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ قَالَ: الدُّعَاءُ هُوَ الْعِبَادَةُ, وَقَرَأَ: وَقَالَ رَبُّكُمُ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ إِلَى قَوْلِهِ دَاخِرِينَ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٣١٦٢. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ أَخْبَرَنَا هُشَيْمٌ أَخْبَرَنَا حُصَيْنٌ عَنِ الشَّعْبِيِّ أَخْبَرَنَا عَدِيُّ بْنُ حَاتِمٍ قَالَ: **لَمَّا نَزَلَتْ: حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَكُمُ الْخَيْطُ الْأَبْيَضُ مِنَ الْخَيْطِ الْأَسْوَدِ مِنَ الْفَجْرِ , قَالَ لِيَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّمَا ذَاكَ بَيَاضُ النَّهَارِ مِنْ سَوَادِ اللَّيْلِ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ.

٣١٦٣. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ أَخْبَرَنَا هُشَيْمٌ أَخْبَرَنَا مُجَالِدٌ عَنِ الشَّعْبِيِّ عَنْ عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ **مِثْلَ ذَلِكَ** *

٣١٦٤. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ مُجَالِدٍ عَنِ الشَّعْبِيِّ عَنْ عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ قَالَ: **سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ الصَّوْمِ فَقَالَ: حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَكُمُ الْخَيْطُ الْأَبْيَضُ مِنَ الْخَيْطِ**

الْأَسْوَد. قَالَ: فَأَخَذْتُ عِقَالَيْنِ أَحَدُهُمَا أَبْيَضُ وَالْآخَرُ أَسْوَدُ فَجَعَلْتُ أَنْظُرُ إِلَيْهِمَا فَقَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَيْئًا لَمْ يَحْفَظْهُ سُفْيَانُ. قَالَ: إِنَّمَا هُوَ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٣١٦٥. حَدَّثَنَا عَبْدُ بْنُ حُمَيْد أَخْبَرَنَا الضَّحَّاكُ بْنُ مَخْلَد أبو عاصم النبيل عَنْ حَيْوَةَ بْنِ شُرَيْحٍ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيب عَنْ أَسْلَمَ أَبِي عِمْرَانَ التُّجِيبِيِّ قَالَ: كُنَّا بِمَدِينَةِ الرُّومِ فَأَخْرَجُوا إِلَيْنَا صَفًّا عَظِيمًا مِنَ الرُّومِ فَخَرَجَ إِلَيْهِمْ مِنَ الْمُسْلِمِينَ مِثْلُهُمْ أَوْ أَكْثَرُ. وَعَلَى أَهْلِ مِصْرَ عُقْبَةُ بْنُ عَامِرٍ وَعَلَى الْجَمَاعَةِ فَضَالَةُ بْنُ عُبَيْد فَحَمَلَ رَجُلٌ مِنَ الْمُسْلِمِينَ عَلَى صَفِّ الرُّومِ حَتَّى دَخَلَ فِيهِمْ فَصَاحَ النَّاسُ وَقَالُوا سُبْحَانَ اللَّهِ يُلْقِي بِيَدَيْهِ إِلَى التَّهْلُكَة. فَقَامَ أَبُو أَيُّوبَ الْأَنْصَارِيُّ فَقَالَ: يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّكُمْ تَتَأَوَّلُونَ هَذِهِ الْآيَةَ هَذَا التَّأْوِيلَ. وَإِنَّمَا أُنْزِلَتْ هَذِهِ الْآيَةَ فِينَا مَعْشَرَ الْأَنْصَارِ لَمَّا أَعَزَّ اللَّهُ الْإِسْلَامَ وَكَثُرَ نَاصِرُوهُ. فَقَالَ بَعْضُنَا لِبَعْضٍ سِرًّا دُونَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ أَمْوَالَنَا قَدْ ضَاعَتْ وَإِنَّ اللَّهَ قَدْ أَعَزَّ الْإِسْلَامَ وَكَثُرَ نَاصِرُوهُ فَلَوْ أَقَمْنَا فِي أَمْوَالِنَا فَأَصْلَحْنَا مَا ضَاعَ مِنْهَا. فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَلَى نَبِيِّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَرُدُّ عَلَيْنَا مَا قُلْنَا: وَأَنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا تُلْقُوا بِأَيْدِيكُمْ إِلَى التَّهْلُكَة. فَكَانَتِ التَّهْلُكَةُ الْإِقَامَةَ عَلَى الْأَمْوَالِ وَإِصْلَاحِهَا وَتَرْكَنَا الْغَزْوَ. فَمَا زَالَ أَبُو أَيُّوبَ شَاخِصًا فِي سَبِيلِ اللَّهِ حَتَّى دُفِنَ بِأَرْضِ الرُّومِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ صَحِيحٌ*

٣١٦٦. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حُجْرٍ أَخْبَرَنَا هُشَيْمٌ أَخْبَرَنَا مُغِيرَةُ عَنْ مُجَاهِد قَالَ: قَالَ كَعْبُ بْنُ عُجْرَةَ: وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَفِيَّ نَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ وَإِيَّايَ عَنَى بِهَا: فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَرِيضًا أَوْ بِهِ أَذًى مِنْ رَأْسِهِ فَفِدْيَةٌ مِنْ صِيَامٍ أَوْ صَدَقَة أَوْ نُسُك. قَالَ: كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْحُدَيْبِيَةِ وَنَحْنُ مُحْرِمُونَ. وَقَدْ حَصَرَنَا الْمُشْرِكُونَ وَكَانَتْ لِي وَفْرَةٌ فَجَعَلَتِ الْهَوَامُّ تَسَاقَطُ عَلَى وَجْهِي فَمَرَّ بِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: كَأَنَّ هَوَامَّ رَأْسِكَ تُؤْذِيكَ؟ قَالَ: قُلْتُ نَعَمْ. قَالَ: فَاحْلِقْ. وَنَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ. قَالَ مُجَاهِدٌ: الصِّيَامُ ثَلَاثَةُ أَيَّامٍ وَالطَّعَامُ لِسِتَّةِ مَسَاكِينَ وَالنُّسُكُ شَاةٌ فَصَاعِدًا.

٣١٦٧. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حُجْرٍ أَخْبَرَنَا هُشَيْمٌ عَنْ أَبِي بِشْرٍ عَنْ مُجَاهِد عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي لَيْلَى عَنْ كَعْبِ بْنِ عُجْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِنَحْوِ ذَلِكَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ.

٣١٦٨. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حُجْرٍ أَخْبَرَنَا هُشَيْمٌ عَنْ أَشْعَثَ بْنِ سَوَّارٍ عَنِ الشَّعْبِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَعْقِلٍ أيضا عَنْ كَعْبِ بْنِ عُجْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِنَحْوِ ذَلِكَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ رَوَى عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ الْأَصْبَهَانِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَعْقِلٍ نَحْوَ هَذَا *

٣١٦٩. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حُجْرٍ أَخْبَرَنَا إِسْمَعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ مُجَاهِد عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي لَيْلَى عَنْ كَعْبِ بْنِ عُجْرَةَ قَالَ: أَتَى عَلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنَا أُوقِدُ تَحْتَ قِدْرٍ

وَالْقَمْلُ يَتَنَاثَرُ عَلَى جَبْهَتِي أَوْ قَالَ حَاجِبَيَّ. فَقَالَ: أَتُؤْذِيكَ هَوَامُّكَ؟ قُلْتُ: نَعَمْ. قَالَ: فَاحْلِقْ رَأْسَكَ وَانْسُكْ نَسِيكَةً أَوْ صُمْ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ أَوْ أَطْعِمْ سِتَّةَ مَسَاكِينَ. قَالَ أَيُّوبُ: لَا أَدْرِي بِأَيَّتِهِنَّ بَدَأَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٣١٧٠. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ عَنْ بُكَيْرِ بْنِ عَطَاءٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ يَعْمَرَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **الْحَجُّ عَرَفَاتٌ, الْحَجُّ عَرَفَاتٌ, الْحَجُّ عَرَفَاتٌ. أَيَّامُ مِنًى ثَلَاثٌ: فَمَنْ تَعَجَّلَ فِي يَوْمَيْنِ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ وَمَنْ تَأَخَّرَ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ. وَمَنْ أَدْرَكَ عَرَفَةَ قَبْلَ أَنْ يَطْلُعَ الْفَجْرُ فَقَدْ أَدْرَكَ الْحَجَّ**. قَالَ ابْنُ أَبِي عُمَرَ: قَالَ سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ: وَهَذَا أَجْوَدُ حَدِيثٍ رَوَاهُ الثَّوْرِيُّ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَرَوَاهُ شُعْبَةُ عَنْ بُكَيْرِ بْنِ عَطَاءٍ وَلَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ بُكَيْرِ بْنِ عَطَاءٍ *

٣١٧١. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ عَنِ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **أَبْغَضُ الرِّجَالِ إِلَى اللَّهِ الْأَلَدُّ الْخَصِمُ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ *

٣١٧٢. حَدَّثَنَا عَبْدُ بْنُ حُمَيْدٍ حَدَّثَنِي سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ أَخْبَرَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ قَالَ: **كَانَتِ الْيَهُودُ إِذَا حَاضَتِ امْرَأَةٌ مِنْهُمْ لَمْ يُؤَاكِلُوهَا وَلَمْ يُشَارِبُوهَا وَلَمْ يُجَامِعُوهَا فِي الْبُيُوتِ. فَسُئِلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ ذَلِكَ فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى: وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْمَحِيضِ قُلْ هُوَ أَذًى. فَأَمَرَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يُؤَاكِلُوهُنَّ وَيُشَارِبُوهُنَّ وَأَنْ يَكُونُوا مَعَهُنَّ فِي الْبُيُوتِ وَأَنْ يَفْعَلُوا كُلَّ شَيْءٍ مَا خَلَا النِّكَاحَ. فَقَالَتِ الْيَهُودُ مَا يُرِيدُ أَنْ يَدَعَ شَيْئًا مِنْ أَمْرِنَا إِلَّا خَالَفَنَا فِيهِ. قَالَ: فَجَاءَ عَبَّادُ بْنُ بِشْرٍ وَأُسَيْدُ بْنُ حُضَيْرٍ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرَاهُ بِذَلِكَ. وَقَالَا يَا رَسُولَ اللَّهِ أَفَلَا نَنْكِحُهُنَّ فِي الْمَحِيضِ؟ فَتَمَعَّرَ وَجْهُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى ظَنَنَّا أَنَّهُ قَدْ غَضِبَ عَلَيْهِمَا فَقَامَا فَاسْتَقْبَلَتْهُمَا هَدِيَّةٌ مِنْ لَبَنٍ فَأَرْسَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي أَثَرِهِمَا فَسَقَاهُمَا فَعَلِمَا أَنَّهُ لَمْ يَغْضَبْ عَلَيْهِمَا**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ.

٣١٧٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الْأَعْلَى أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ ابْنُ مَهْدِيٍّ عَنْ حَمَّادِ بْنِ سَلَمَةَ **نَحْوَهُ بِمَعْنَاهُ** *

٣١٧٤. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنِ ابْنِ الْمُنْكَدِرِ سَمِعَ جَابِرًا يَقُولُ: كَانَتِ الْيَهُودُ تَقُولُ: **مَنْ أَتَى امْرَأَتَهُ فِي قُبُلِهَا مِنْ دُبُرِهَا كَانَ الْوَلَدُ أَحْوَلَ. فَنَزَلَتْ: نِسَاؤُكُمْ حَرْثٌ لَكُمْ فَأْتُوا حَرْثَكُمْ أَنَّى شِئْتُمْ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٣١٧٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنِ ابْنِ خُثَيْمٍ عَنِ ابْنِ سَابِطٍ عَنْ حَفْصَةَ بِنْتِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي قَوْلِهِ: **نِسَاؤُكُمْ**

حَرْثٌ لَكُمْ فَأْتُوا حَرْثَكُمْ أَنَّى شِئْتُمْ . يَعْنِي صِمَامًا وَاحِدًا. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَابْنُ خُثَيْمٍ هُوَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُثْمَانَ بْنِ خُثَيْمٍ. وَابْنُ سَابِطٍ هُوَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَابِطٍ الْجُمَحِيُّ الْمَكِّيُّ. وَحَفْصَةُ هِيَ بِنْتُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ. وَيُرْوَى فِي سِمَامٍ وَاحِدٍ *

٣١٧٦. حَدَّثَنَا عَبْدُ بْنُ حُمَيْدٍ أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا يَعْقُوبُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ أَبِي الْمُغِيرَةِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: جَاءَ عُمَرُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: **يَا رَسُولَ اللَّهِ هَلَكْتُ. قَالَ: وَمَا أَهْلَكَكَ؟ قَالَ: حَوَّلْتُ رَحْلِيَ اللَّيْلَةَ. قَالَ: فَلَمْ يَرُدَّ عَلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَيْئًا. قَالَ: فَأُنْزِلَتْ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَذِهِ الْآيَةَ: نِسَاؤُكُمْ حَرْثٌ لَكُمْ فَأْتُوا حَرْثَكُمْ أَنَّى شِئْتُمْ. أَقْبِلْ وَأَدْبِرْ وَاتَّقِ الدُّبُرَ وَالْحَيْضَةَ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. وَيَعْقُوبُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْأَشْعَرِيُّ هُوَ يَعْقُوبُ الْقُمِّيُّ *

٣١٧٧. حَدَّثَنَا عَبْدُ بْنُ حُمَيْدٍ أَخْبَرَنَا الْهَاشِمُ بْنُ الْقَاسِمِ عَنِ الْمُبَارَكِ بْنِ فَضَالَةَ عَنِ الْحَسَنِ عَنْ مَعْقِلِ بْنِ يَسَارٍ: **أَنَّهُ زَوَّجَ أُخْتَهُ رَجُلًا مِنَ الْمُسْلِمِينَ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. فَكَانَتْ عِنْدَهُ مَا كَانَتْ ثُمَّ طَلَّقَهَا تَطْلِيقَةً لَمْ يُرَاجِعْهَا حَتَّى انْقَضَتِ الْعِدَّةُ فَهَوِيَهَا وَهَوِيَتْهُ. ثُمَّ خَطَبَهَا مَعَ الْخُطَّابِ فَقَالَ لَهُ: يَا لُكَعُ أَكْرَمْتُكَ بِهَا وَزَوَّجْتُكَهَا فَطَلَّقْتَهَا وَاللَّهِ لَا تَرْجِعُ إِلَيْكَ أَبَدًا آخِرُ مَا عَلَيْكَ. قَالَ: فَعَلِمَ اللَّهُ حَاجَتَهُ إِلَيْهَا وَحَاجَتَهَا إِلَى بَعْلِهَا فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى: وَإِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ فَبَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ، إِلَى قَوْلِهِ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ. فَلَمَّا سَمِعَهَا مَعْقِلٌ قَالَ: سَمْعٌ لِرَبِّي وَطَاعَةٌ. ثُمَّ دَعَاهُ فَقَالَ: أُزَوِّجُكَ وَأُكْرِمُكَ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ رُوِيَ مِنْ غَيْرِ وَجْهٍ عَنِ الْحَسَنِ. وَفِي هَذَا الْحَدِيثِ دَلَالَةٌ عَلَى أَنَّهُ لَا يَجُوزُ النِّكَاحُ بِغَيْرِ وَلِيٍّ لِأَنَّ أُخْتَ مَعْقِلِ بْنِ يَسَارٍ كَانَتْ ثَيِّبًا. فَلَوْ كَانَ الْأَمْرُ إِلَيْهَا دُونَ وَلِيِّهَا لَزَوَّجَتْ نَفْسَهَا وَلَمْ تَحْتَجْ إِلَى وَلِيِّهَا مَعْقِلِ بْنِ يَسَارٍ. وَإِنَّمَا خَاطَبَ اللَّهُ فِي هَذِهِ الْآيَةِ الْأَوْلِيَاءَ فَقَالَ: لَا تَعْضُلُوهُنَّ أَنْ يَنْكِحْنَ أَزْوَاجَهُنَّ. فَفِي هَذِهِ الْآيَةِ دَلَالَةٌ عَلَى أَنَّ الْأَمْرَ إِلَى الْأَوْلِيَاءِ فِي التَّزْوِيجِ مَعَ رِضَاهُنَّ *

٣١٧٨. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ عَنْ مَالِكِ بْنِ أَنَسٍ وَ حَدَّثَنَا الْأَنْصَارِيُّ أَخْبَرَنَا مَعْنٌ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنِ الْقَعْقَاعِ بْنِ حَكِيمٍ عَنْ أَبِي يُونُسَ مَوْلَى عَائِشَةَ قَالَ: **أَمَرَتْنِي عَائِشَةُ أَنْ أَكْتُبَ لَهَا مُصْحَفًا فَقَالَتْ: إِذَا بَلَغْتَ هَذِهِ الْآيَةَ فَآذِنِّي: (حَافِظُوا عَلَى الصَّلَوَاتِ وَالصَّلَاةِ الْوُسْطَى). فَلَمَّا بَلَغْتُهَا آذَنْتُهَا فَأَمْلَتْ عَلَيَّ: حَافِظُوا عَلَى الصَّلَوَاتِ وَالصَّلَاةِ الْوُسْطَى وَصَلَاةِ الْعَصْرِ وَقُومُوا لِلَّهِ قَانِتِينَ. وَقَالَتْ: سَمِعْتُهَا مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.** وَفِي الْبَابِ عَنْ حَفْصَةَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٣١٧٩. حَدَّثَنَا حُمَيْدُ بْنُ مَسْعَدَةَ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ عَنْ سَعِيدٍ عَنْ قَتَادَةَ أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ عَنْ سَمُرَةَ بْنِ جُنْدَبٍ أَنَّ نَبِيَّ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **صَلَاةُ الْوُسْطَى صَلَاةُ الْعَصْرِ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٣١٨٠. حَدَّثَنَا هَنَّادٌ أَخْبَرَنَا عَبْدَةُ عَنْ سَعِيدِ بن أبي عروبة عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَبِي حَسَّانَ الْأَعْرَجِ عَنْ عَبِيدَةَ السَّلْمَانِيِّ أَنَّ عَلِيًّا حَدَّثَهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَوْمَ الْأَحْزَابِ: **اللَّهُمَّ امْلَأْ قُبُورَهُمْ وَبُيُوتَهُمْ نَارًا كَمَا شَغَلُونَا عَنْ صَلَاةِ الْوُسْطَى حَتَّى غَابَتِ الشَّمْسُ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. قَدْ رُوِيَ مِنْ غَيْرِ وَجْهٍ عَنْ عَلِيٍّ. وَأَبُو حَسَّانَ الْأَعْرَجُ اسْمُهُ مُسْلِمٌ *

٣١٨١. حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ أَخْبَرَنَا أَبُو النَّضْرِ وَأَبُو دَاوُدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ طَلْحَةَ بْنِ مُصَرِّفٍ عَنْ زُبَيْدٍ عَنْ مُرَّةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **صَلَاةُ الْوُسْطَى صَلَاةُ الْعَصْرِ**. وَفِي الْبَاب عَنْ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ وَأَبِي هَاشِمِ بْنِ عُتْبَةَ وَأَبِي هُرَيْرَةَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٣١٨٢. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ أَخْبَرَنَا مَرْوَانُ بْنُ مُعَاوِيَةَ وَيَزِيدُ بْنُ هَارُونَ وَمُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدٍ عَنْ إِسْمَعِيلَ بْنِ أَبِي خَالِدٍ عَنِ الْحَارِثِ بْنِ شُبَيْلٍ عَنْ أَبِي عَمْرٍو الشَّيْبَانِيِّ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَرْقَمَ قَالَ: **كُنَّا نَتَكَلَّمُ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الصَّلَاةِ فَنَزَلَتْ: وَقُومُوا لِلَّهِ قَانِتِينَ. فَأُمِرْنَا بِالسُّكُوتِ**.

٣١٨٣. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ ابْنُ مَنِيعٍ أَخْبَرَنَا هُشَيْمٌ أَخْبَرَنَا إِسْمَعِيلُ بْنُ أَبِي خَالِدٍ **نَحْوَهُ وَزَادَ فِيهِ: وَنُهِينَا عَنِ الْكَلَامِ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَأَبُو عَمْرٍو الشَّيْبَانِيُّ اسْمُهُ سَعْدُ بْنُ إِيَاسٍ *

٣١٨٤. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَخْبَرَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنِ السُّدِّيِّ عَنْ أَبِي مَالِكٍ عَنِ الْبَرَاءِ: (**وَلَا تَيَمَّمُوا الْخَبِيثَ مِنْهُ تُنْفِقُونَ**) قَالَ: **نَزَلَتْ فِينَا مَعْشَرَ الْأَنْصَارِ. كُنَّا أَصْحَابَ نَخْلٍ فَكَانَ الرَّجُلُ يَأْتِي مِنْ نَخْلِهِ عَلَى قَدْرِ كَثْرَتِهِ وَقِلَّتِهِ وَكَانَ الرَّجُلُ يَأْتِي بِالْقِنْوِ وَالْقِنْوَيْنِ فَيُعَلِّقُهُ فِي الْمَسْجِدِ**. وَكَانَ أَهْلُ الصُّفَّةِ لَيْسَ لَهُمْ طَعَامٌ فَكَانَ أَحَدُهُمْ إِذَا جَاعَ أَتَى الْقِنْوَ فَضَرَبَهُ بِعَصَاهُ **فَيَسْقُطُ مِنَ الْبُسْرِ وَالتَّمْرِ فَيَأْكُلُ. وَكَانَ نَاسٌ مِمَّنْ لَا يَرْغَبُ فِي الْخَيْرِ يَأْتِي الرَّجُلُ بِالْقِنْوِ فِيهِ الشِّيصُ وَالْحَشَفُ وَبِالْقِنْوِ قَدِ انْكَسَرَ فَيُعَلِّقُهُ. فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَبَارَكَ تَعَالَى: يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَنْفِقُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا كَسَبْتُمْ وَمِمَّا أَخْرَجْنَا لَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ وَلَا تَيَمَّمُوا الْخَبِيثَ مِنْهُ تُنْفِقُونَ وَلَسْتُمْ بِآخِذِيهِ إِلَّا أَنْ تُغْمِضُوا فِيهِ. قَالَ: لَوْ أَنَّ أَحَدَكُمْ أُهْدِيَ إِلَيْهِ مِثْلُ مَا أَعْطَاهُ لَمْ يَأْخُذْهُ إِلَّا عَلَى إِغْمَاضٍ أَوْ حَيَاءٍ. قَالَ: فَكُنَّا بَعْدَ ذَلِكَ يَأْتِي أَحَدُنَا بِصَالِحِ مَا عِنْدَهُ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. وَأَبُو مَالِكٍ هُوَ الْغِفَارِيُّ وَيُقَالُ اسْمُهُ غَزْوَانُ. وَقَدْ رَوَى سُفْيَانُ الثَّوْرِيُّ عَنِ السُّدِّيِّ شَيْئًا مِنْ هَذَا *

٣١٨٥. حَدَّثَنَا هَنَّادٌ أَخْبَرَنَا أَبُو الْأَحْوَصِ عَنْ عَطَاءِ بْنِ السَّائِبِ عَنْ مُرَّةَ الْهَمْدَانِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **إِنَّ لِلشَّيْطَانِ لَمَّةً بِابْنِ آدَمَ وَلِلْمَلَكِ لَمَّةً. فَأَمَّا لَمَّةُ الشَّيْطَانِ فَإِيعَادٌ بِالشَّرِّ وَتَكْذِيبٌ بِالْحَقِّ. وَأَمَّا لَمَّةُ الْمَلَكِ فَإِيعَادٌ بِالْخَيْرِ وَتَصْدِيقٌ بِالْحَقِّ. فَمَنْ وَجَدَ ذَلِكَ فَلْيَعْلَمْ أَنَّهُ مِنَ اللَّهِ فَلْيَحْمَدِ اللَّهَ. وَمَنْ وَجَدَ الْأُخْرَى فَلْيَتَعَوَّذْ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ. ثُمَّ قَرَأَ: الشَّيْطَانُ يَعِدُكُمُ الْفَقْرَ وَيَأْمُرُكُمْ بِالْفَحْشَاءِ, الْآيَةَ.** هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ. وَهُوَ حَدِيثُ أَبِي الْأَحْوَصِ لَا نَعْلَمُهُ مَرْفُوعًا إِلَّا مِنْ حَدِيثِ أَبِي الْأَحْوَصِ *

٣١٨٦. حَدَّثَنَا عَبْدُ بْنُ حُمَيْدٍ أَخْبَرَنَا أَبُو نُعَيْمٍ أَخْبَرَنَا فُضَيْلُ بْنُ مَرْزُوقٍ عَنْ عَدِيِّ بْنِ ثَابِتٍ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ اللَّهَ طَيِّبٌ لَا يَقْبَلُ إِلَّا طَيِّبًا. وَإِنَّ اللَّهَ أَمَرَ الْمُؤْمِنِينَ بِمَا أَمَرَ بِهِ الْمُرْسَلِينَ, فَقَالَ: يَا أَيُّهَا الرُّسُلُ كُلُوا مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَاعْمَلُوا صَالِحًا إِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ. وَقَالَ: يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ. قَالَ: وَذَكَرَ الرَّجُلَ يُطِيلُ السَّفَرَ أَشْعَثَ أَغْبَرَ يَمُدُّ يَدَهُ إِلَى السَّمَاءِ يَا رَبِّ يَا رَبِّ وَمَطْعَمُهُ حَرَامٌ وَمَشْرَبُهُ حَرَامٌ وَمَلْبَسُهُ حَرَامٌ وَغُذِّيَ بِالْحَرَامِ فَأَنَّى يُسْتَجَابُ لِذَلِكَ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. وَإِنَّمَا نَعْرِفُهُ مِنْ حَدِيثِ فُضَيْلِ بْنِ مَرْزُوقٍ. وَأَبُو حَازِمٍ هُوَ الْأَشْجَعِيُّ اسْمُهُ سَلْمَانُ مَوْلَى عَزَّةَ الْأَشْجَعِيَّةِ *

٣١٨٧. حَدَّثَنَا عَبْدُ بْنُ حُمَيْدٍ أَخْبَرَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنِ السُّدِّيِّ قَالَ: حَدَّثَنِي مَنْ سَمِعَ عَلِيًّا يَقُولُ: **لَمَّا نَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةَ: إِنْ تُبْدُوا مَا فِي أَنْفُسِكُمْ أَوْ تُخْفُوهُ يُحَاسِبْكُمْ بِهِ اللَّهُ فَيَغْفِرُ لِمَنْ يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ, الْآيَةَ أَحْزَنَتْنَا. قَالَ: قُلْنَا يُحَدِّثُ أَحَدُنَا نَفْسَهُ فَيُحَاسَبُ بِهِ لَا نَدْرِي مَا يُغْفَرُ مِنْهُ وَلَا مَا لَا يُغْفَرُ فَنَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ بَعْدَهَا فَنَسَخَتْهَا: لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْ***

٣١٨٨. حَدَّثَنَا عَبْدُ بْنُ حُمَيْدٍ أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ مُوسَى وَرَوْحُ بْنُ عُبَادَةَ عَنْ حَمَّادِ بْنِ سَلَمَةَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ زَيْدٍ عَنْ أُمَيَّةَ أَنَّهَا سَأَلَتْ عَائِشَةَ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى: **إِنْ تُبْدُوا مَا فِي أَنْفُسِكُمْ أَوْ تُخْفُوهُ يُحَاسِبْكُمْ بِهِ اللَّهُ. وَعَنْ قَوْلِهِ: مَنْ يَعْمَلْ سُوءًا يُجْزَ بِهِ, فَقَالَتْ: مَا سَأَلَنِي عَنْهَا أَحَدٌ مُنْذُ سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: هَذِهِ مُعَاتَبَةُ اللَّهِ الْعَبْدَ فِيمَا يُصِيبُهُ مِنَ الْحُمَّى وَالنَّكْبَةِ حَتَّى الْبِضَاعَةُ يَضَعُهَا فِي يَدِ قَمِيصِهِ فَيَفْقِدُهَا فَيَفْزَعُ لَهَا حَتَّى إِنَّ الْعَبْدَ لَيَخْرُجُ مِنْ ذُنُوبِهِ كَمَا يَخْرُجُ التِّبْرُ الْأَحْمَرُ مِنَ الْكِيرِ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ عَائِشَةَ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ حَمَّادِ بْنِ سَلَمَةَ *

٣١٨٩. حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ أَخْبَرَنَا وَكِيعٌ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ آدَمَ بْنِ سُلَيْمَانَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: **لَمَّا نَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةَ: وَإِنْ تُبْدُوا مَا فِي أَنْفُسِكُمْ أَوْ تُخْفُوهُ يُحَاسِبْكُمْ بِهِ**

اللَّهُ, دَخَلَ قُلُوبَهُمْ مِنْهُ شَيْءٌ لَمْ يَدْخُلْ مِنْ شَيْءٍ فَقَالُوا لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: قُولُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا فَأَلْقَى اللَّهُ الْإِيمَانَ فِي قُلُوبِهِمْ فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى: آمَنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ, الْآيَةَ: لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْ رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا إِنْ نَسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا. قَالَ قَدْ فَعَلْتُ: رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَا إِصْرًا كَمَا حَمَلْتَهُ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِنَا. قَالَ قَدْ فَعَلْتُ: رَبَّنَا وَلَا تُحَمِّلْنَا مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِ وَاعْفُ عَنَّا وَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا, الْآيَةَ: قَالَ قَدْ فَعَلْتُ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ رُوِيَ هَذَا مِنْ غَيْرِ هَذَا الْوَجْهِ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ. وَفِي الْبَابِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ. وَآدَمُ بْنُ سُلَيْمَانَ يُقَالُ هُوَ وَالِدُ يَحْيَى بْنِ آدَمَ *

3. Iz sure *El-Bekare*

U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog:

3143. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Obavijestili su nas Jahja b. Seid[1483], Ibn Ebu Adij, Muhammed b. Džafer i Abdul-Vehhab[1484] i kazali: Obavijestio nas je Avf b. Ebu Džemila el-A'rabi prenijevši od Kasamea b. Zuhejra[1485], a on od Ebu Musaa el-Eš'arija, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Allah je stvorio čovjeka od šake zemlje koju je uzeo sa cijele zemljine površine. Otuda su ljudi onakvi kakva je i zemlja: crveni, bijeli, crni i između toga, zatim blagi, grubi, dobri i loši."** Ebu Isa kaže: Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1486]

3144. ISPRIČAO NAM JE Abd b. Humejd; kaže: Obavijestio nas je Abdur-Razzak prenijevši od Ma'mera, on od Hemmama b. Munebbiha, a on od Ebu Hurejrea, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o riječima Uzvišenog: ***Na kapiju uđite glava pognutih***[1487] **- rekao: "Ušli su na koljenima, tj. pognuti."** Sa ovim senedom je preneseno od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je o riječima Uzvišenog: **Onda su oni koji su bili nepravedni zamijenili drugom riječ koja im je**

[1483] Jahja b. Seid el-Kattan.

[1484] Abdul-Vehhab b. Abdul-Medžid b. Salt es-Sekafi Ebu Muhammed el-Basri pouzdan je prenosilac hadisa. Pred kraj života je posenilio. Pripadao je osmoj generaciji.

[1485] Hasame b. Zuhejr el-Mazini el-Basri pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je trećoj generaciji.

[1486] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Ebu Davud i El-Bejheki u *Sunenima* i Hakim u *Mustedreku*.

[1487] Dio 58. ajeta sure *El-Bekare*, a koji u cijelosti glasi: "I kada smo rekli: Uđite u ovaj grad i jedite što god hoćete i koliko god hoćete, a na kapiju pognutih glava uđite, i recite: Oprosti - oprostit ćemo vam grijehe vaše, a onima koji čine dobra djela dat ćemo i više!"

bila rečena[1488] - kazao: "**Zamijenili su riječ** ***šeiretun*** **riječju** ***habbetun***[1489]**.**" Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1490]

3145. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Obavijestio nas je Veki'; kaže: Nas je obavijestio Eš'as es-Semman prenijevši od Asima b. Ubejdullaha, on od Abdullaha b. Amira b. Rebi'a, a on od svoga oca, koji je kazao: "**Jedne tamne noći bili smo sa Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, na jednom putovanju. Nismo znali gdje je kibla pa je svako od nas klanjao po svome nahođenju. Kada smo osvanuli, spomenuli smo to Allahovu Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem. Tim povodom bi objavljeno:** ***Kuda god se okrenete, pa tamo je Allahova strana.***"[1491]

Ovaj hadis je hasenun-garibun. Poznat nam je samo preko Eš'asa es-Semmana Ebu Rebi'a, od Asima b. Ubejdullaha. Eš'asa su neki hadiski učenjaci smatrali slabim prenosiocem hadisa.

3146. ISPRIČAO NAM JE Abd b. Humejd; kaže: Obavijestio nas je Jezid b. Harun; kaže: Nas je obavijestio Abdul-Melik b. Ebu Sulejman i kazao: Čuo sam Seida b. Džubejra kada priča da je Ibn Omer kazao: "**Klanjao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nafilu, na svojoj jahalicii, okrenuvši se tamo kud je ona bila okrenuta,**[1492] **a putovao je iz Mekke u Medinu. Potom je Ibn Omer proučio ovaj ajet:** ***Allahov je i istok i zapad, i*** **kazao da je tom prilikom objavljen.**"

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1493] Preneseno je od Katadea da je za ajet: *Allahov je istok i zapad, pa kuda god se okreneš, tamo je Allahova strana,* kazao da je on derogiran ajetom: *Okreni svoje lice naspram Mesdžidul-Harama*, tj. prema Kabi.

3147. TAKO NAM JE ISPRIČAO Muhammed b. Abdul-Melik b. Ebu Ševarib; kaže: Obavijestio nas je Jezid b. Zurej'[1494] prenijevši od

---

[1488] Dio 59. ajeta sure *El-Bekare*, a koji u cijelosti glasi: "Onda su oni koji su bili nepravedni zamijenili drugom riječ koja im je bila rečena, i Mi smo na one koji su bili nepravedni s neba kaznu spustili, zato što nisu poslušali."

[1489] Oni su riječ *hittatun* (oprosti) u predhotnom ajetu, da bi svjesno iskrivili značenje ajeta, zamijenili riječju *habbetun* (zrno).

[1490] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima* i El-Nesai u *Sunenu.*

[1491] Dio 115. ajeta sure *El-Bek*are, a koji u cijelosti glasi: "Allahov je istok i zapad; kuda god se okrenete, pa tamo je Allahova strana. Allah je, zaista, neizmjerno dobar i On sve zna."

[1492] Abdur-Rahman el-Mubarekfori smatra da je ovaj hadis jasan dokaz da je nafilu dozvoljeno klanjati na jahalici. Uvjet je da se prema kibli okrene prilikom stupanja u namaz i izgovora početnog tekbira, a kasnije može biti okrenut tamo kuda je okrenuta jahalica. Ovo se u današnjim okolnostima odnosi i na sve vrste prijevoznih sredstava. En-Nevevi tvrdi da su u tome saglasni svi učenjaci.

[1493] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima.*

[1494] Jezid b. Zurej' Ebu Muavija el-Basri pouzdan je i siguran prenosilac hadisa. Pripadao je osmoj generaciji.

Seida[1495], on od Katadea. A prenosi se i od Mudžahida da je o ovom ajetu: ***Kuda god se okrenete, pa tamo je Allahova strana*, kazao: Tj. tamo je Allahova kibla."**

3148. TAKO NAM JE ISPRIČAO Ebu Kurejb Muhammed b. Ala; kaže: Obavijestio nas je Veki' prenijevši od Nadra b. Arebija[1496], a on od Mudžahida **slično ovome.**

3149. ISPRIČAO NAM JE Abd b. Humejd; kaže: Obavijestio nas je Hadždžadž b. Minhal; kaže: Nas je obavijestio Hammad b. Seleme prenijevši od Humejda, a on od Enesa da je Omer b. Hattab rekao: **"Allahov Poslaniče, bilo bi dobro da klanjamo iza mjesta** (na kome je stajao Ibrahim), **pa je objavljeno: *Neka vam mjesto na kome je stajao Ibrahim bude prostor iza koga ćete namaz[1497] obavljati...*"**[1498] Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1499]

3150. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Obavijestio nas je Hušejm; kaže: Nas je obavijestio Humejd et-Tavil prenijevši od Enesa, koji je kazao da je Omer b. Hattab rekao: **"Rekao sam: Allahov Poslaniče, dobro bi bilo da mjesto** (na kome je stajao Ibrahim) **uzmeš kao prostor za klanjanje, pa je objavljeno: *Neka vam mjesto na kome je stajao Ibrahim bude prostor iza koga ćete namaz obavljati.*"** Ovaj hadis je hasenun-sahihun. O ovoj temi prenesen je hadis i od Ibn Omera.

3151. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Obavijestio nas je Ebu Muavija[1500]; kaže: Nas je obavijestio A'meš prenijevši od Ebu Saliha[1501], on od Ebu Seida, a on da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, o riječima Uzvišenog: ***I tako smo od vas stvorili zajednicu srednjeg puta*[1502], kazao: "Pravednu zajednicu."** Ovaj hadis je sahihun.

[1495] Seid b. Ebu Arube Mehran el-Jeskeri Ebu Nadr el-Basri pouzdan je prenosilac i hafiz hadisa. Autor je mnogih djela. Pripadao je šestoj generaciji. Bio je sklon tedlisu i pred kraj života je posenilio.

[1496] Nadr b. Arebi el-Bahili Ebu Ruh, neki vele Ebu Omer el-Harani, nije loš prenosilac hadisa. Pripadao je šestoj generaciji.

[1497] Ovo se odnosi na dva rekata nafile koji se klanjaju nakon obavljenog tavafa oko Kabe.

[1498] Dio 125. ajeta sure *El-Bekare* koji u cijelosti glasi: "I učinili smo Hram utočištem i sigurnim mjestom ljudima. Neka vam mjesto na kome je stajao Ibrahim bude prostor iza koga ćete namaz obavljati! I Ibrahimu i Ismailu smo naredili: Hram Moj očistite za one koji ga budu obilazili, koji budu tu boravili i koji budu namaz obavljali."

[1499] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima* u nešto dužem obliku.

[1500] Ebu Muavija Muhammed b. Hazim ed-Darir el-Kufi pouzdan je prenosilac hadisa. Jedan je od onih koji su najbolje upamtili A'mešove hadise. Pripadao je devetoj generaciji..

[1501] Ebu Salih es-Semman kome je bilo ime Zekvan.

[1502] Dio 143. ajeta sure *El-Bekare* koji u cijelosti glasi: "I tako smo vas učinili pravednom zajednicom da budete svjedoci protiv ostalih ljudi, i da Poslanik bude protiv vas svjedok. Mi smo promijenili kiblu prema kojoj si se prije okretao samo zato da bismo ukazali na one koji će slijediti Poslanika i na one koji će se stopama svojim vratiti - nekima je to bilo

3152. ISPRIČAO NAM JE Abd b. Humejd; kaže: Obavijestio nas je Džafer b. Avn; kaže: Nas je obavijestio A'meš prenijevši od Ebu Saliha, a on od Ebu Seida, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem rekao: "**Nuh će biti pozvan**[1503] **i upitan: Jesi li dostavio Objavu? Jesam, odgovorit će. Potom će biti pozvan i upitan njegov narod: Je li vam dostavio Objavu? Odgovorit će: Nama nije niko došao, niti nam je došao neko da nas opomene. Reći će se** (Nuhu): **Ko su ti svjedoci? Muhammed i njegovi sljedbenici, odgovorit će. Tada ćete biti vi dovedeni da posvjedočite da im je on dostavio Objavu. O tome govore Riječi Plemenitoga i Uzvišenog:** ***I tako smo od vas stvorili pravednu zajednicu da budete svjedoci protiv ostalih ljudi, i da Poslanik bude protiv vas svjedok.*** **Riječ:** ***vesetan*** **znači** ***pravedan.***"Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1504]

3153. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Obavijestio nas je Džafer b. Avn prenijevši od A'meša **slično prethodnom hadisu.**

3154. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Obavijestio nas je Veki' prenijevši od Israila, on od Ebu Ishaka, a on od Beraa, koji je kazao: "**Kad je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, stigao u Medinu, on se šesnaest ili**[1505] **sedamnaest mjeseci u namazu okretao prema Bejtul-Makdisu.**[1506] **Žudio je da bude okrenut prema Kabi pa je Uzvišeni objavio:** ***Vidimo Mi kako sa žudnjom bacaš pogled prema nebu, i Mi ćemo sigurno učiniti da se okrećeš prema strani koju ti želiš: okreni zato lice svoje prema Časnom hramu!***[1507] **On se okrenu prema Kabi jer je to želio. Sa njim je jedan čovjek** (tom prilikom) **klanjao ikindijski namaz, potom je prošao pored grupe ensarija koji su bili na ruku' u ikindijskom namazu, a bili su okrenuti prema Bejtul-Makdisu. On posvjedoči da je bio klanjao sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, koji je** (u namazu) **bio okrenut prema Kabi. Kad to čuše, oni**

---

doista teško, ali ne i onima kojima je Allah ukazao na pravi put. Allah neće dopustiti da propadnu namazi vaši. A Allah je prema ljudima zaista vrlo blag i milostiv."

[1503] Nuh će biti pozvan na Sudnjem danu i upitan...

[1504] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu,* El-Buhari u *Sahihu* i El-Nesai u *Sunenu.*

[1505] Ovdje je riječ o dilemi nekog od prenosilaca hadisa.

[1506] Zabilježio je Et-Taberani u *El-Mu'džemul-kebiru* sa senedom od Ibn Džurejdža, koji je kazao: "Klanjao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, u početku prema Kabi, pa je, dok je još bio u Mekki, okrenut prema Bejtul-Makdisu. Prema njemu je klanjao tri godine. Potim je hidžru učinio i još šesnaest mjeseci iz Medine klanjao prema Bejtul-Makdisu, a onda je okrenut da klanja prema Kabi."

[1507] Dio 144. ajeta sure *El-Bekare.* Ovaj ajet u cijelosti glasi: "Vidimo Mi kako sa žudnjom bacaš pogled prema nebu, i Mi ćemo sigurno učiniti da se okrećeš prema strani koju ti želiš: Okreni zato lice svoje prema Časnom hramu! I ma gdje bili, okrenite lica svoja na tu stranu. Oni kojima je data Knjiga sigurno znaju da je to istina od Gospodara njihova - a Allah motri na ono što oni rade."

se na ruku'u (ne prekidajući namaz) **okrenuše** (prema Kabi)[1508], **veli on."** Ovaj hadis je hasenun-sahihun. Prenio ga je i Sufjan es-Sevri od Ebu Ishaka.

3155. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Obavijestio nas je Veki' prenijevši od Sufjana, on od Abdullaha b. Dinara, a on od Ibn Omera, koji je kazao: **"Bili su na ruku'u u sabahskom namazu."**

O ovoj temi preneseni su hadisi i od Amra b. Avfa el-Muzenija, Ibn Omera, Umarea b. Evsa i Enesa b. Malika. Ibn Omerov hadis je hasenun-sahihun.

3156. ISPRIČALI SU NAM Hennad i Ebu Ammar i kazali: Obavijestio nas je Veki' prenijevši od Israila, on od Simaka, on od Ikrimea, a on od Ibn Abbasa, koji je kazao: **"Pošto je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bio okrenut** (u namazu) **prema Kabi, bio je upitan: Allahov Poslaniče! Šta će biti sa našom braćom koji su umrli, a namaz su klanjali okrenuti prema Bejtul-Makdisu? Tim povodom Uzvišeni Allah objavi:** ***Allah neće dopustiti da propadnu namazi vaši."***[1509] Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1510]

3157. ISPRIČAO NAM JE Ibn Ebu Omer; kaže: Obavijestio nas je Sufjan i kazao: Čuo sam Zuhrija kada priča da je Urve rekao: **"Rekao sam Aiši: Ne vidim nikakva prijestupa za onoga koji ne obilazi između Saffe i Merve. Zato se neću puno obazirati ukoliko i ja ne budem obilazio između njih.** (Čuvši to), **ona reče: Loše je to što govoriš, sestriću! Obilazio je između njih Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, a obilazili su i muslimani. Oni što su hodočastili bezbožničke kumire naspram Mušelela nisu obilazili između Saffe i Merve. Uzvišeni Allah je objavio:** ***Onaj koji Kabu hodočasti ili umru obavi ne čini nikakav prijestup ako krene između njih.***[1511] **Da je to tako kako ti veliš stajalo bi: Ne čini nikakav prijestup ako ne krene između njih."**[1512]

Zuhri kaže: To sam spomenuo Ebu Bekru b. Abdur-Rahmanu b. Harisu b. Hišamu pa mu se to dopalo. On tom prilikom reče: Uistinu je ovo veliko saznanje. Čuo sam neke učenjake kada kažu: Neki su Arapi, (nakon

---

[1508] Ovo se dogodilo na mjestu na kome je danas ssgrađena džamija koja se zove Kibletejn - Džamija sa dvije kible. nazvana je tim imenom pošto je tu jedan namaz klanjat istovremeno prema dvije kible.

[1509] Dio 143. ajeta sure *El-Bekare.*

[1510] Bilježe ga i Ebu Davud u *Sunenu*, Ibn Hibban u *Sahihu* i Hakim u *Mustedreku.*

[1511] Dio 158. ajeta sure *El-Bekare* a koji u cjelosti glasi: "Safa i Merva su Allahova časna mjesta, zato onaj koji Kabu hodočasti ili umru obavi ne čini nikakav prestup ako krene oko njih. A onaj koji drage volje učini kakvo dobro djelo - pa, Allah je doista blagodaran i sve zna."

[1512] U Buharijevoj predaji ovoga hadisa stoji: "Prakticirao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, da obilazi između Safe i Merve, tako da nije dozvoljeno nikome da izostavlja sa'j između njih."

što su primili islam) smatrali da ne treba hodati između Safe i Merve. Govorili su: Naše bi hodanje između ova dva kamena bio paganski običaj. Drugi su pak, a to su bile neke ensarije, govorili: Naređeno nam je da obilazimo oko Kabe a nije nam naređeno da hodamo između Safe i Merve, pa je Uzvišeni Allah objavio: *Safa i Merva su Allahova časna mjesta...* Ebu Bekr b. Abdur-Rahman kaže: Mislim da su, povod objavi ovog ajeta i jedni i drugi. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1513]

3158. ISPRIČAO NAM JE Abd b. Humejd; kaže: Obavijestio nas je Jezid b. Ebu Hakim[1514], prenijevši od Sufjana, a on od Asima el-Ahvela da je rekao: **"Upitao sam Enesa b. Malika za Safu i Mervu.[1515] On reče: Bila su to paganska časna mjesta. Kada je došao islam mi smo se sustezali od sa'ja između njih, pa je Uzvišeni i Plemeniti Allah objavio: *Safa i Merva su Allahova časna mjesta, zato onaj koji Kabu hodočasti ili umru obavi ne čini nikakav prestup ako krene između njih.* Enes kaže: Hodanje između njih je dobrovoljno! A onaj koji drage volje učini kakvo dobro djelo - pa, Allah je doista blagodaran i sve zna."**[1516] Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1517]

3159. ISPRIČAO NAM JE Ibn Ebu Omer; kaže: Obavijestio nas je Sufjan prenijevši od Džafera b. Muhammeda[1518], on od svoga oca[1519], a on od Džabira b. Abdullaha da je kazao: **"Čuo sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da je stigavši u Mekku i obišavši sedam puta oko Kabe, proučio: *Neka vam mjesto na kome je stajao Ibrahim bude prostor iza kog ćete namaz obavljati!* Klanjao je iza mjesta na kome je stajao Ibrahim, potom je prišao Hadžerul-esvedu, poljubio ga, a zatim rekao: "Počet ćemo od onoga od čega je počeo Uzvišeni Allah." Počeo**

[1513] Bilježe ga El-Buhari i Muslim u *Sahihima.*

[1514] Jezid b. Ebu Hakim Ebu Abdullah el-Adeni iskren je prenosilac hadisa. Pripadao je devetoj generaciji.

[1515] U Buharijevoj predaji ovoga hadisa stoji: Upitao sam Enesa b. Malika. Jeste li vi prezirali da obavljate sa'j između Safe i Merve? Jesmo, odgovorio je. Bila su to paganska časna mjesta..."

[1516] Učenjaci su se razišli u pogledu sa'ja između Safe i Merve prilikom obavljanja hadždža ili umre. Ibn Omer, Aiša i Džabir smatrali su da je sa'j između Safe i Merve rukn hadždža bez koga hadždž ne vrijedi. Ovo mišljenje zastupaju i Eš-Šafi i Malik i Ahmed b. Hanbel, prema nekim predajama, te Ishak i Ebu Sevr. Svoj stav oni temelje na Vjerovjesnikovim, sallallahu alejhi ve sellem, riječima: "Obavljajte sa'j između Safe i Merve jer vam ga je Allah propisao." (Bilježe ga Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Ed-Darekutni i El-Bejheki u *Sunenima.* Ebu Hanife Sufjan es-Sevri smatraju da je sa'j između Safe i Merve vadžib. Ibn Abbas, Ibn Sirin, Ata i Mudažhid smatraju da je on sunnet.

[1517] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima* i El-Nesai u *Sunenu.*

[1518] Džafer b. Muhammed poznat kao Džafer es-Sadik.

[1519] Muhammeda b. Alija b. Husejna Ebu Džafera el-Bakira.

je od Safe proučivši: *Saffa i Merva su Allahova časna mjesta.*"[1520] Ovaj hadis je hasenun-sahihun.

3160. ISPRIČAO NAM JE Abd b. Humejd; kaže: Obavijestio nas je Ubejdullah b. Musa[1521] prenijevši od Israila b. Junusa, on od Ebu Ishaka, a on od Beraa, koji je kazao: **"U početku su Vjerovjesnikovi, sallallahu alejhi ve sellem, ashabi prakticirali, ukoliko bi neko od njih postio i zaspao prije iftara, da cijelu noć i sutrašnji dan do večeri ne jede ništa. Jednog dana je Kajs b. Sirme el-Ensari postio. Pred iftar je upitao ženu: Imaš li šta od hrane? Nemam, odgovori ona, ali ću otići da ti potražim. Pošto je cijeli dan radio, umor ga savlada i on zaspa. Ugledavši ga, žena reče: Teško tebi! Kad je sutradan bilo oko pola dana, on se onesvijeti. To su rekli Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem. Tim povodom bi objavljen ajet: *Dozvoljava vam se da se u noćima dok traje post sastajete sa svojim ženama; i: Jedite i pijte sve dok ne budete mogli razlikovati bijelu nit od crne niti zore*[1522], čemu se oni mnogo obradovaše."** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1523]

3161. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Obavijestio nas je Ebu Muavija prenijevši od A'meša, on od Zerra[1524], on od Jusejji'a el-Kindija,[1525] on od Nu'mana b. Bešira, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je o riječima Uzvišenog: ***Gospodar vaš je rekao: Pozovite Me i zamolite, Ja ću vam se odazvati!***[1526] **kazao: "Dova je srž ibadeta", a potom proučio: *Gospodar vaš je rekao: Pozovite Me i zamolite, Ja ću vam se odazvati! do* (*kraja ajeta do riječi*) *poniženi.*"** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.

[1520] Dakle, on je sa'j između Saffe i Merve počeo sa Saffe.

[1521] Ubejdullah b. Musa el-Abesi el-Kufi.

[1522] Ovo je dio 187. ajeta sure *El-Bekare*. On u cijelosti glasi: "Dozvoljava vam se da se u noćima dok traje post sastajete sa svojim ženama, one su odjeća vaša, a vi ste njihova odjeća. Allah zna da vam je bilo teško, pa je prihvatio pokajanje vaše i oprostio vam. Zato se sada sastajte s njima u želji da dobijete ono što vam je Allah već odredio. Jedite i pijte sve dok ne budete mogli razlikovati bijelu nit od crne niti zore; od tada postite do noći. Sa ženama ne smijete imati snošaja dok ste u i'tikafu u džamijama. To su Allahove granice, i ne približujte im se! Eto tako Allah objašnjava ljudima propise Svoje da bi se onoga što im je zabranjeno klonili."

[1523] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, El-Buhari u *Sahihu*, te Ebu Davud i El-Nesai u *Sunenima*.

[1524] Zerr b. Abdullah el-Murhibi bio je pouzdan prenosilac hadisa i pobožan čovjek. Pripadao je šestoj generaciji. Neki su smatrali da je on bio šiija.

[1525] Jusejji' b. Ma'dan el-Kindi el-Hadremi el-Kufi pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je trećoj generaciji.

[1526] Dio 60. ajeta sure *El-Gafir*, koji u cijelosti glasi: "Gospodar vaš je rekao: Pozovite Me i zamolite, Ja ću vam se odazvati! Oni koji iz oholosti neće da Mi se klanjaju - ući će, sigurno u džehennem poniženi."

3162. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Obavijestio nas je Hušejm[1527]; kaže: Nas je obavijestio Husajn[1528] prenijevši od Ša'bija; kaže: Obavijestio nas je Adij b. Hatim i rekao: **"Kada je objavljeno:** ***dok ne budete mogli razlikovati bijelu nit od crne niti zore***[1529] **Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, mi reče: "To jest, bjelinu dana od crnine noći."** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1530]

3163. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni; kaže: Obavijestio nas je Hušejm; kaže: Nas je obavijestio Mudžalid[1531] prenijevši od Ša'bija, on od Adija b. Hatima, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, **slično tome.**

3164. ISPRIČAO NAM JE Ibn Ebu Omer; kaže: Obavijestio nas je Sufjan prenijevši od Mudžalida, on od Ša'bija, a on od Adija b. Hatima, koji je kazao: **"Upitao sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o postu pa je rekao:** "(Jedite i pijte) **dok ne budete mogli razlikovati bijelu nit od crne niti!" Uzeo sam, veli, dva konca, bijeli i crni, i počeo ih posmatrati, a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, mi reče** (nešto što nije upamtio Sufjan): **"To su noć i dan."** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.

3165. ISPRIČAO NAM JE Abd b. Humejd; kaže: Obavijestio nas je Dahhak b. Mahled Ebu Asim en-Nebil prenijevši od Hajvea b. Šurejha, on od Jezida b. Ebu Habiba, a on od Eslema Ebu Imrana et-Tedžibija,[1532] koji je kazao: **"Bili smo pred bizantinskim gradom.**[1533] **Bizantinci nam suprotstaviše poveću grupu. Suprotstaviše i muslimani njima toliku ili još veću grupu. Na čelu egipatske jedinice bio je Ukbe b. Amir, dok je na čelu cijele vojske bio Fedale b. Ubejd. Jedan muslimanski borac navali na bizantinsku vojsku. Pošto uđe među njih, ljudi povikaše: Neka je slavljen Allah, on se svojim rukama baca u propast! Kad to ču Ebu Ejub el-Ensari, ustade i reče: O, ljudi, pogrešno ste razumjeli ovaj ajet. Ovaj ajet je objavljen u vezi sa nama ensarijama! Pošto je Allah ojačao islam i pošto se povećao broj njegovih pomagača, mi jedni drugima, tajno, bez znanja Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, rekosmo: Naš se imetak prilično istrošio, a Allah je ojačao**

[1527] Hušejm b. Bešir b. Kasim b. Dinar.

[1528] Husajn b. Abdur-Rahman es-Sulemi.

[1529] Dio 187. ajeta sure *El-Bekare*.

[1530] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima* i Ebu Davud u *Sunenu*.

[1531] Mudžalid b. Seid b. Umejr el-Hemdani el-Kufi kao prenosilac hadisa je nedovoljno stabilan. Pripadao je šestoj generaciji. Pred kraj života je posenilio.

[1532] Eslem b. Jezid Ebu Imran et-Tedžibi el-Masri pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je drugoj generaciji.

[1533] U Ebu Davudovoj predaji stoji: "Krenuli smo iz Medine prema Konstantinopolu da ga osvojimo. Na čelu naše vojske bio je Abdur-Rahman sin Halida b. Velida..."

islam, a i povećao se broj njegovih pomagača. Možda ne bi bilo loše da se malo posvetimo našim imecima i nadoknadimo ono što se potrošilo. Uzvišeni Allah (tim povodom) **objavi Svome Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, odgovor na ono što smo kazali:** ***I imetak na Allahovu Putu žrtvujte, i sami sebe u propast ne dovodite.***[1534] **Dovođenje u propast ogledalo se u tome što smo mislili da se posvetimo imovini, kako bismo naknadili ono što je potrošeno, a napustimo borbu. Ebu Ejub se lično borio na Allahovu Putu sve do smrti. Pokopan je u bizantinskoj zemlji**[1535]**."** Ovaj hadis je hasenun-garibun-sahihun.[1536]

3166. ISPRIČAO NAM JE Ali b. Hudžr; kaže: Obavijestio nas je Hušejm[1537]; kaže: Nas je obavijestio Mugire[1538] prenijevši od Mudžahida koji je kazao da je Ka'b b. Udžre rekao: **"Tako mi Onoga u čijoj je ruci moja duša, u vezi sa mnom je objavljen ovaj ajet i na mene se odnosio:** ***A onoga među vama koji se razboli, ili ga glavobolja muči, neka se postom, ili sadakom, ili kurbanom iskupi!***[1539] **Bili smo, veli, sa Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, na Hudejbiji u ihramima. Mušrici nas spriječiše** (da uđemo u Mekku). **Ja sam imao podužu kosu te su vaške počele da mi padaju niz lice. Pored mene prođe Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, i reče: "Čini mi se da te vaške uznemiravaju!" Da, odgovorih, a on će na to: "Obrij glavu!" Tim povodom bi objavljen ovaj ajet."** Mudžahid kaže: Post tri dana, nahraniti šest siromaha i kurban, ovca pa naviše.

3167. ISPRIČAO NAM JE Ali b. Hudžr; kaže: Obavijestio nas je Hušejm prenijevši od Ebu Bišra[1540], on od Mudžahida, on od Abdur-

---

1534 Dio 195. ajeta sure *El-Bekare* koji u cijelosti glasi: "I imetak na Allahovu putu žrtvujte, i sami sebe u propast ne dovodite, i dobro činite; Allah, zaista, voli one koji dobra djela čine."

1535 Pokopan je u Istanbulu.

1536 Bilježe ga i Ebu Davud i El-Nesai u *Sunenima*, Ebu Ja-la el-Mevsili u *Musnedu*, Ibn Hibban u *Sahihu* i Hakim u *Mustedreku*. Hakim veli da je vjerodostojan prema kriterijima Buharija i Muslima.

1537 Hušejm b. Bešir b. Kasim.

1538 Mugire b. Miksem ed-Dubeji Ebu Hišam el-Kufi pouzdan je i precizan prenosilac hadisa. Pripadao je šestoj generaciji. Bio je sklon tedlisu, posebno u hadisima koje je prenio od Ibrahima.

1539 Dio 196. ajeta sure *El-Bekare*, koji u cijelosti glasi: "Hadž i umru radi Allaha izvršavajte! A ako budete spriječeni, onda kurbane koji vam se nađu pri ruci zakoljite, a glave svoje, dok kurbani ne stignu do mjesta svoga, ne brijte. A onaj među vama koji se razboli ili ga glavobolja muči, neka se postom, ili milostinjom, ili kurbanom iskupi. Kad budete slobodni, obavite umru do hadždža i zakoljite kurban do koga možete lahko doći. A onaj ko ga ne nađe neka posti tri dana u danima hadždža, i sedam dana po povratku, - to jest punih deset dana. To je za onoga koji nije iz Mekke. I bojte se Allaha i znajte da On teško kažnjava."

1540 Ebu Bišr Džafer b. Ijas.

Rahmana b. Ebu Lejla, a on od Ka'ba b. Udžrea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, **slično tome.** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1541]

3168. ISPRIČAO NAM JE Ali b. Hudžr; kaže: Obavijestio nas je Hušejm, prenijevši od Eš'asa b. Sevvara, on od Ša'bija, on od Abdullaha b. Ma'kila,[1542] on od Ka'ba b. Udžrea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, **slično ovome.**

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1543] Prenio je i Abdur-Rahman b. El-Esbehani, od Abdullaha b. Ma'kila slično ovome.

3169. ISPRIČAO NAM JE Ali b. Hudžr; kaže: Obavijestio nas je Ismail b. Ibrahim prenijevši od Ejuba, on od Mudžahida, on od Abdur-Rahmana b. Ebu Lejla, a on od Ka'ba b. Udžrea, koji je kazao: **"Došao mi je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dok sam ložio vatru pod lonac. Vaške su mi padale na čelo ili na obrve. Kad to vidje, on me upita: "Uznemiravaju li te vaške? Da, odgovorih. On reče: "Obrij glavu i zakolji kurban, ili posti tri dana i nahrani šest siromaha!"** Ebu Ejub kaže: Ne znam šta je prvo spomenuo. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.

3170. ISPRIČAO NAM JE Ibn Ebu Omer; kaže: Obavijestio nas je Sufjan b. Ujejne prenijevši od Sufjana es-Sevrija, on od Bukejra b. Ataa[1544], a on od Abdur-Rahmana b. Ja'mera koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Hadždž je Arefat! Hadždž je Arefat! Hadždž je Arefat! Boravak na Mini traje tri dana. A ni onome ko požuri i ostane samo dva dana nije grijeh; a neće se ogriješiti ni onaj koji se duže zadrži. Ko stigne na Arefat prije zore stigao je da obavi hadždž."**

Ibn Ebu Umer veli da je Sufjan b. Ujejne rekao: Ovo je najbolji hadis što ga je prenio Es-Sevri. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1545] Prenio ga je Šu'be od Bukejra b. Ataa, i poznat nam je samo preko Bukejra b. Ataa.

3171. ISPRIČAO NAM JE Ibn Ebu Omer; kaže: Obavijestio nas je Sufjan, prenijevši od Ibn Džurejdža, on od Ibn Ebu Mulejkea, a on od Aiše koja je kazala da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Allahu je najmrži onaj čovjek koji je sklon svađi."** Ovaj hadis je hasenun.[1546]

[1541] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima.*

[1542] Abdullah b. Ma'kil b. Mukrin el-Muzeni el-Kufi pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je trećoj generaciji.

[1543] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima.*

[1544] Bukejr b. Ata el-Lejsi el-Kufi pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je četvrtoj generaciji.

[1545] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Ebu Davud, El-Nesai, Ibn Madže i Ed-Darimi u *Sunenima.*

[1546] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima.*

3172. ISPRIČAO NAM JE Abd b. Humejd; kaže: Ispričao mi je Sulejman b. Harb[1547]; kaže: Obavijestio nas je Hammad b. Seleme prenijevši od Sabita, a on od Enesa, koji je kazao: **"Jevreji ne bi, kada bi neka žena među njima dobila mjesečno pranje, sa njom jeli, niti pili, niti bi sa njom boravili u istim prostorijama. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je upitan o tome pa je Uzvišeni Allah objavio:** ***I pitaju te o mjesečnom pranju. Reci: To je neprijatnost.***[1548] **Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, im naredi da jedu i piju sa njima, da sa njima budu u prostorijama i da čine sve osim spolnog općenja. Jevreji rekoše: On ne želi prakticirati ništa što mi prakticiramo. Želi da se u svemu razlikuje od nas. Tom prilikom Allahovu Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, dođoše, veli** (Enes) **Abbad b. Bišr i Usajd b. Hudajr, obavijestiše ga o tome i rekoše: Zašto mi ne bismo i općili sa njima za vrijeme mjesečnog pranja, Allahov Poslaniče?**[1549] **Promijeni se lice Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem**[1550]**, da smo pomislili da se na njih dvojicu rasrdio. Njih dvojica ustadoše** (i odoše). **Nakon njih neko na poklon donese mlijeko, te ga Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, posla za njima da popiju. Tako saznasmo da se nije rasrdio na njih."** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1551]

3173. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Abdul-A'la; kaže: Obavijestio nas je Abdur-Rahman b. Mehdi prenijevši od Hammada b. Selemea, **po značenju, slično prethodnom hadisu.**

3174. ISPRIČAO NAM JE Ibn Ebu Omer; kaže: Obavijestio nas je Sufjan prenijevši od Ibn Munkedira, koji je čuo Džabira kada je kazao: **"Jevreji su govorili: Ko bude sa ženom općio u spolni organ, ali odzada, bit će** (mu) **škiljavo dijete, pa je objavljeno:** ***Žene vaše su njive***

[1547] Sulejman b. Harb el-Ezdi el-Vašihi el-Basri. pouzdan je prenosilac i imam i hafiz u hadisu. Bio je kadija u Mekki. Pripadao je devetoj generaciji.

[1548] Dio 222. ajeta sure *El-Bekare* koji u cijelosti glasi: "I pitaju te o mjesečnom pranju. Reci: To je neprijatnost. Zato ne općite sa ženama za vrijeme mjesečnog pranja, i ne prilazite im dok se ne okupaju. A kada se okupaju, onda im prilazite onako kako vam je Allah naredio. - Allah zaista voli one koji se često kaju i voli one koji se mnogo čiste."

[1549] Njih dvojica su ovakvo pitanje uputili Allahovu Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, smatrajući da bi se, ukoliko bi i to uradili, potpuno razlikovali od jevreja.

[1550] Promijenilo se lice Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, zbog toga što su predložili nešto što bi se kosilo sa punovažnim propisom koji je bio objavljen o tome i ako bi i on sam volio da se u svemu razlikuju od jevreja.

[1551] Bilježe ga u *El-Kutubus-sitte svi* osim Buharija.

vaše, i vi njivama svojim prilazite kako hoćete."[1552] Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1553]

3175. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Obavijestio nas je Abdur-Rahman b. Mehdi; kaže: Nas je obavijestio Sufjan prenijevši od Ibn Husejma, on od Ibn Sabita, on od Hafse bint Abdur-Rahman, ona od Ummu Seleme, a ona od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao, tumačeći riječi Uzvišenog: ***Žene vaše su njive vaše, i vi njivama svojim prilazite kako hoćete,***[1554] **tj. u spolni organ."**

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1555] Ibn Husejm je Abdullah b. Osman b. Husejm. Ibn Sabit je Abdur-Rahman b. Abdullah b. Sabit el-Džumehi el-Mekki. Hafsa je kćerka Abdur-Rahmana b. Ebu Bekra es-Siddika. Prenosi se: "i u jedan otvor".

3176. ISPRIČAO NAM JE Abd b. Humejd; kaže: Obavijestio nas je Hasan b. Musa; kaže: Nas je obavijestio Jakub b. Abdullah el-Eš'ari[1556] prenijevši od Džafera b. Ebu Mugirea[1557], on od Seida b. Džubejra, a on da je Ibn Abbas kazao: **"Jednom prilikom dođe Omer Allahovu Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i reče: Propao sam, Allahov Poslaniče! "Šta te upropastilo?" upita on. Noćas sam sa ženom spolno općio odzada! Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, mu ništa ne odgovori. Allahovu Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem,** (tim povodom) **bi objavljen ovaj ajet:** ***Žene vaše su njive vaše, i vi vašim njivama prilazite kako hoćete,*** **dakle, prilazi im sprijeda i odzada, ali pazi da ne općiš u stražnjicu i da ne općiš sa njima za vrijeme mjesečnog pranja."** Ovaj hadis je hasenun-garibun.[1558] Jakub b. Abdullah el-Eš'ari je Jakub el-Kummi.

3177. ISPRIČAO NAM JE Abd b. Humejd; kaže: Obavijestio nas je Hišam b. Kasim[1559] prenijevši od Mubareka b. Fedalea, on od Hasana[1560], a

---

[1552] Dio 223. ajeta sure *El-Bekare*, a koji u cijelosti glasi: "Žene vaše su njive vaše, i vi njivama svojim prilazite kako hoćete, a pripremite što i za duše svoje. I bojte se Allaha i znajte da ćete pred Njega stati. A ti obraduj prave vjernike."

[1553] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima.*

[1554] Svi se islamski učenjaci slažu u tome da je haram sa ženom općiti u zadnjicu, i onda kada je čista i onda kad ima mjesečno pranje. Kazao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: "Neka je proklet onaj koji sa ženom opći u stražnjicu!" To podrazumijeva da je proklet i onaj koji opći i sa muškarcem.

[1555] Bilježi ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu.*

[1556] Jakub b. Abdullah b. Sa'd el-Eš'ari Ebu Hasan el-Kummi iskren je prenosilac hadisa, ali je bio sklon previdima. Pripadao je osmoj generaciji.

[1557] Džafer b. Ebu Mugire el-Huzai el-Kummi iskren je prenosilac hadisa, ali je i on bio sklon previdima. Pripadao je petoj generaciji. Vele da je Ebu Mugireu bilo ime Dinar.

[1558] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu,* i Ebu Davud i Ibn Madže u *Sunenima.*

[1559] Hišam b. Kasim b. Muslim el-Lejsi Ebu Nadr el-Bagdadi pouzdan je i siguran prenosilac hadisa. Pripadao je devetoj generaciji.

[1560] Hasan el-Basri.

on od Ma'kila b. Jesara **da je u vrijeme Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, udao sestru[1561] za nekog muslimana.[1562] Za njim je bila izvjesno vrijeme, a onda je on pusti opozivim razvodom. Nije je tražio nazad dok nije prošlo određeno vrijeme za čekanje. Pošto ju je volio, a i ona je voljela njega, on je preko posrednika od njega ponovo zaprosi, a on mu reče: Počastio sam te i udao je za tebe pa si je pustio. Tako mi Allaha, ona ti se više nikada neće vratiti. To je posljednji put da si je imao. Međutim, Uzvišeni Allah je znao koliko mu je bilo stalo do nje i njoj do muža, veli on. Uzvišeni Allah objavi:** *Kada pustite žene, onda ih, prije nego što ispune njima propisano vrijeme za čekanje... do a vi ne znate.*[1563] **Kada je to čuo, Makil reče: Slušam i pokoravam se svome Gospodaru. Potom je zaprosi od njega. On reče: Počastit ću te i dati ti je."**[1564]

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1565] Prenesen je sa više seneda od Hasana. Ovaj hadis je dokaz da nije dozvoljen brak bez staratelja jer je Ma'kilova sestra bila raspuštenica. Da joj je bilo dopušteno sklopiti brak bez staratelja, ona bi se udala i ne bi se osvrtala na staratelja Ma'kila b. Jesara. Allah je uputio ove riječi stârateljima rekavši: *Ne smetajte im da se ponovo udaju za svoje muževe!* U ovome ajetu je dokaz da su ove riječi upućene stârateljima u pogledu udaje uz njihov pristanak.

3178. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe, prenijevši od Malika b. Enesa. A ispričao nam je El-Ensari; kaže: Obavijestio nas je Ma'n; kaže: Nas je obavijestio Malik prenijevši od Zejda b. Eslema, on od Ka'kaa b. Hakima, a on od Ebu Junusa, Aišinog štićenika, koji je kazao: **"Aiša mi naredi da joj napišem mushaf i reče: Kad stigneš do ovog ajeta:** ***Redovno namaz obavljajte, naročito onaj krajem dana,***[1566] **izvijesti me! Kad sam stigao do tog ajeta, ja je izvijestih, a ona mi izdiktira sljedeće: Redovno**

[1561] Zvala se Džumejl b. Jesar. Neki kažu da se zvala Lejla, a neki, opet, da se zvala Fatima.

[1562] On se zvao Ebu Bedah b. Asim el-Ensari. Neki vele da je to bio Abdullah b. Revaha.

[1563] To su 231. i 232 ajet sure *El-Bekare*, a koji glase: "Kada pustite žene, onda ih, prije nego što ispune njima propisano vrijeme za čekanje, ili na lijep način zadržite ili ih velikodušno otpremite I ne zadržavajte ih da biste im učinili nasilje; a onaj ko tako postupi ogriješio se prema sebi. Ne igrajte se Allahovim propisima i neka vam je na umu blagodat koju vam Allah daje, i Knjiga i mudrost koju vam objavljuje, kojom vas savjetuje. Allaha se bojte i da Allah sve zna na umu imajte. A kada pustite žene i one ispune njima propisano vrijeme za čekanje, ne smetajte im da se ponovo udaju za svoje muževe, kada se slože da lijepo žive. Ovim se savjetuju oni među vama koji vjeruju u Allaha i u onaj svijet. To vam je bolje i ljepše. A Allah sve zna, a vi ne znate."

[1564] U Ebu Davudovoj predaji stoji: "Izvršit ću kefaret za zakletvu i dat ću ti je."

[1565] Bilježe ga u *El-Kutubus-sitte svi* osim Muslima.

[1566] Dio 238. ajeta sure *El-Bekare*, a koji u cijelosti glasi: "Redovno namaz obavljajte, naročito onaj krajem dana, i pred Allahom ponizno stojte!"

namaz obavljajte, naročito onaj krajem dana i ikindijski namaz, i pred Allahom ponizno stojte, i reče: Tako sam ga čula od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.[1567]" O ovoj temi prenesen je hadis i od Hafse. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1568]

3179. ISPRIČAO NAM JE Humejd b. Mes'ade; kaže: Ispričao nam je Jezid b. Zurej' prenijevši od Seida, on od Katadea; kaže: Obavijestio nas je Hasan prenijevši od Semurea b. Džunduba da je Allahov Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"Srednji namaz je ikindijski namaz."** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.

3180. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Obavijestio nas je Abde prenijevši od Seida b. Ebu Arubea, on od Katadea, on od Ebu Hassana el-A'redža, on od Abidea es-Selmanija, da mu je Alija ispričao da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, na dan bitke protiv saveznika (na Hendeku)[1569] kazao: **"Allahu, ispuni im[1570] grobove i kuće vatrom zato što su nas zabavili od srednjeg namaza dok nije sunce zašlo!"**[1571]

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1572] Prenesen je sa više seneda od Alije. Ebu Hassan el-A'redž se zvao Muslim.

3181. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Obavijestili su nas Ebu Nadr[1573] i Ebu Davud[1574] prenijevši od Muhammeda b. Talhe b. Musarrifa, on od Zubejda[1575], on od Murrea, a on od Abdullaha b. Mes'uda, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Srednji namaz je ikindijski namaz:"**

[1567] Aišine riječi: Tako sam ga čula od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, po mišljenju El-Mubarekforija treba razumjeti na jedan od dva načina: 1) da je ovaj ajet u početku tako bio objavljen pa su riječi "i ikindijski namaz" derogirane, a Aiši nije bilo poznato da su one derogirane, i 2) da je ovaj ajet objavljen ovakav kakav je i danas pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, da bi pojasnio koji je to srednji namaz, od sebe dodao i ikindijski namaz, pa je Aiša mislila da su i one sastavni dio Kur'ana.

[1568] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Muslim u *Sahihu* i Ebu Davud i El-Nesai u *Sunenima*.

[1569] Bitka na Hendeku bila je 4. godine po Hidžri.

[1570] Allahu, ispuni mušricima iz Mekke i njihovim saveznicima grobove i kuće njihove vatrom zato što smo, kopajući hendeke, propustili ikindijski namaz, a oni su bili uzrok tome.

[1571] U Muslimovoj predaji ovoga hadisa stoji: "Zabavili su nas od srednjeg namaza, ikindijskog namaza, Allah ispunio kuće njihove i grobove njihove vatrom!" Klanjao ga je između akšamskog i jacijskog namaza."

[1572] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, El-Buhari i Muslim u *Sahihima* i Ebu Davud u *Sunenu*.

[1573] Ebu Nadr Hašim b. Kasim.

[1574] Ebu Davud et-Tajalisi.

[1575] Zubejd b. Haris el-Jami.

O ovoj temi preneseni su hadisi i od Zejda b. Sabita, Ebu Hašima b. Utbea i Ebu Hurejrea. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1576]

3182. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Obavijestili su nas Mervan b. Muavija, Jezid b. Harun i Muhammed b. Ubejd[1577] prenijevši od Ismaila b. Ebu Halida, on od Harisa b. Šubejla, on od Ebu Amra eš-Šejbanija, a on od Zejda b. Erkama, koji je kazao: **"Mi smo u vrijeme Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, razgovarali u namazu pa je objavljeno:** ***i pred Allahom ponizno stojte***[1578]**, te nam je naređeno da šutimo."**[1579]

3183. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Obavijestio nas je Hušejm; kaže: Nas je obavijestio Ismail b. Ebu Halid slično prethodnom hadisu, s tim što je on u ovom dodao: **"a zabranjeno da razgovaramo."** Ovaj hadis je hasenun-sahihun. Ebu Amru eš-Šejbaniju je ime Sa'd b. Ijas.

3184. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Abdur-Rahman; kaže: Obavijestio nas je Ubejdullah b. Musa prenijevši od Israila[1580], on od Es-Suddijja[1581], on od Ebu Malika[1582], a on od Beraa, koji je kazao: ***"Ne izdvajajte ono što ne vrijedi da biste to udijelili***[1583]**, objavljeno je u vezi sa grupom nas, ensarija. Mi smo posjedovali datule. Neki bi ljudi dijelili datule shodno tome da li ih imaju puno ili malo. Neki bi grozd ili dva objesili u džamiji pa bi poneko od stanovnika sofe, koji nisu imali druge hrane, udarao štapom po grozdu, i kad bi spala nezrela ili zrela datula, on bi je pojeo. Bilo je ljudi koji nisu težili dobru. Donijeli bi grozd sa lošim i pokvarenim datulama i objesili ga** (u džamiju). **Uzvišeni Allah je** (tim povodom) **objavio:** ***O, vjernici, udjeljujte od lijepih stvari koje stičete i od onoga što vam Mi iz zemlje dajemo, ne izdvajajte ono što ne vrijedi da biste to udijelili - kad ni vi sami to ne biste primili, osim zatvorenih očiju.*** **Kada bi nekome od vas, veli** (Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem,) **bilo dato na poklon nešto slično onome što on daje, ne**

[1576] Bilježi ga i Muslim u *Sahihu*.

[1577] Muhammed b. Ubejd b. Ebu Umejje et-Tanafusi.

[1578] Dio 238. ajeta sure *El-Bekare*.

[1579] Opširnije o ovoj temi pogledaj *Tirmizijeva zbirka hadisa, Knjiga* II, na str.178.

[1580] Israil b. Junus.

[1581] Ismail b. Abdur-Rahman es-Suddi Ebu Muhammed el-Kufi iskren je prenosilac hadisa, ali je bio sklon previdima prilikom prenošenja hadisa. Pripadao je četvrtoj generaciji. Neki su ga smatrali šiijom.

[1582] Ebu Malik Gazvan el-Gifari el-Kufi, pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je trećoj generaciji.

[1583] Dio 267. ajeta sure *El-Bekare*, a koji u cijelosti glasi: "O, vjernici, udjeljujte od lijepih stvari koje stičete i od onoga što vam Mi iz zemlje dajemo, ne izdvavajajte ono što ne vrijedi da biste to udijelili - kad ni vi sami to ne biste primili, osim zatvorenih očiju. I znajte da Allah nije ni o kome ovisan i da je hvale dostojan."

bi to primio osim zatvorenih očiju ili zbog stida. Nakon toga je, veli Bera, svako od nas dijelio ono što je najbolje imao."

Ovaj hadis je hasenun-garibun.[1584] Ebu Malik je El-Gifari, kažu da se zvao Gazevan. Nešto od ovoga je prenio Es-Sevri od Es-Suddijja.

3185. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Obavijestio nas je Ebu Ahves prenijevši od Ataa b. Saiba, on od Murrea el-Hemdanija, a on od Abdullaha b. Mes'uda, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Šejtan došaptava čovjeku, a i melek došaptava čovjeku. Što se tiče šejtanovog došaptavanja, on ga plaši, podstiče na zlo i na negiranje istine. Što se tiče melekovog došaptavanja, on mu obećava i podstiče ga na dobro i na potvrđivanje Istine. Ko ovo osjeti neka zna da je to od Allaha i nek zahvali Allahu, a ko osjeti ono drugo, nek traži utočište od Allaha od prokletog šejtana. Potom je proučio:** ***Šejtan vas plaši neimaštinom i navraća vas da budete škrti***[1585]***."*** Ovaj hadis je garibun.[1586] Ebu Ahvesov hadis nam je kao merfu' hadis poznat samo preko Ebu Ahvesa.

3186. ISPRIČAO NAM JE Ubejd b. Humejd; kaže: Obavijestio nas je Ebu Nuajm; kaže: Nas je obavijestio Fudajl b. Merzuk prenijevši od Adija b. Sabita, on od Ebu Hazima, a on od Ebu Hurejrea, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"O, ljudi, Allah je dobar i prima samo ono što je dobro! Naredio je vjernicima ono što je naredio i poslanicima. On kaže:** ***O, poslanici, dozvoljenim i lijepim jelima se hranite i dobra djela činite, jer Ja dobro znam što vi radite;***[1587] **i kaže:** ***O, vjernici, jedite ukusna jela koja smo vam podarili***[1588]**, potom je,** veli (Ebu Hurejre), **Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, spomenuo čovjeka raščupana i prašnjava od dugog putovanja,**[1589] **koji podigne ruke k nebu i moli: Gospodaru, Gospodaru, a hrana mu haram, piće mu haram, odjeća mu haram i hrani se haramom, pa kako da mu bude uslišano."**

Ovaj hadis je hasenun-garibun.[1590] Poznat nam je preko Fudajla b. Merzuka. Ebu Hazim je el-Ešdže'i, a ime mu je Selman on je štićenik Azzea el-Ešdže'ija.

[1584] Bilježe ga i Ibn Madže u *Sunenu* i Hakim u *Mustedreku*.

[1585] Dio 268. ajeta sure *El-Bekare*, a koji u cijelosti glasi: "Šejtan vas plaši neimaštinom i navraća vas da budete škrti, A Allah vam obećava oprost i nagradu Svoju; Allah je neizmjerno dobar i zna sve."

[1586] Bilježi ga i El-Nesai u *Sunenu* i Ibn Hibban u *Sahihu*.

[1587] Sura *El-Mu'minun*, 51., ajet.

[1588] Dio 172. ajeta sure *El-Bekare*, a koji u cijelosti glasi: "O vjernici, jedite ukusna jela koja smo vam podarili i budite Allahu zahvalni, tá vi se samo njemu klanjate."

[1589] Raščupanog, prašnjavog i umornog od putovanja na hadždž, umru ili nekog drugog putovanja koje čini s ciljem postizanja Allahova, dž. š., zadovoljstva.

[1590] Bilježi ga i Muslim u *Sahihu*.

3187. ISPRIČAO NAM JE Ubejd b. Humejd; kaže: Obavijestio nas je Ubejdullah b. Musa prenijevši od Israila, a on od Es-Suddijja, koji je kazao: Ispričala mi je osoba koja je čula Aliju kada je kazao: **"Ražalostilo nas je kad je objavljen ovaj ajet:** ***Pokazivali vi ono što je u dušama vašim ili to krili, Allah će vas za to pitati; oprostit će onom kome On hoće, a kaznit će onoga koga On hoće.***[1591] **Veli, govorili smo: Neko nešto u sebi pomisli i bit će za to pitan, a ne znamo hoće li mu to biti oprošteno ili neće. Nakon njega je objavljen sljedeći ajet koji ga je derogirao:** ***Allah nikoga ne opterećuje preko mogućnosti njegovih: u njegovu korist je dobro koje učini, a na njegovu štetu zlo koje uradi."***[1592]

3188. ISPRIČAO NAM JE Abd b. Humejd; kaže: Obavijestili su nas Hasan b. Musa i Revh b. Ubade prenijevši od Hammada b. Selemea, on od Ali b. Zejda[1593], a on od Umejje[1594] da je pitala Aišu o riječima Plemenitoga i Uzvišenog: ***Pokazivali vi ono što je u dušama vašim ili to krili Allah će vas za to pitati,*** **i za Njegove riječi:** ***Onaj ko radi zlo biće kažnjen za to***[1595]**, pa je rekla: O njima me, otkako sam o tome pitala Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, dosad nije niko pitao. On je rekao: "Ovo je Allahovo kažnjavanje roba zbog grijeha koje učini i to tako što ga stavlja u iskušenja: vrućicom, bijedom, čak i sitnišom koji u džepu košulje izgubi pa za njim tugu osjeti, kako bi ga oslobodio tih grijeha kao što se crveni metal oslobodi prašine nakon korištenja kovačkog mijeha."**

Ovaj hadis koji je prenesen od Aiše je hasenun-garibun. Poznat nam je samo preko Hammada b. Selemea.

3189. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Obavijestio nas je Veki'; kaže: Nas je obavijestio Sufjan prenijevši od Adema b.

[1591] Dio 284. ajeta sure *El-Bekare*, koji u cijelosti glasi: "Allahovo je sve što je na nebesima i što je na Zemlji! Pokazivali vi ono što je u dušama vašim ili to krili Allah će vas za to pitati; oprostiće onom kome On hoće, a kazniće onoga koga On hoće - Allah je kadar sve."

[1592] Ovo je dio 286. ajeta sure *El-Bekare*, koji u cijelosti glasi: "Allah nikoga ne opterećuje preko mogućnosti njegovih: u njegovu korist je dobro koje učini, a na njegovu štetu zlo koje uradi. Gospodaru naš, ne kazni nas ako zaboravimo ili što nehotice učinimo! Gospodaru naš, ne tovari na nas breme kao što si ga tovario na one prije nas! Gospodaru naš, ne stavljaj nam u dužnost ono što ne možemo podnijeti, pobriši grijehe naše i oprosti nam, i smiluj se na nas. Ti si Gospodar naš pa nam pomozi protiv naroda koji ne vjeruje."

[1593] Ali b. Zejd b. Abdullah b. Zuhejr b. Abdullah b. Džed'an et-Tejmi el-Basri slab je prenosilac hadisa. Pripadao je četvrtoj generaciji. Porijeklom je iz Hidžaza.

[1594] Umejja bint Abdullah Ummu Muhammed, supruga oca Ali b. Zejda. Ez-Zehebi ju je u djelu *Mizanul-i'tidal* svrstao među nedovoljno poznate prenosioce hadisa. Pripadala je drugoj generaciji.

[1595] Ovo je dio 123. ajeta sure *En-Nisa*, koji u cijelosti glasi: "To neće biti ni po vašim željama ni po željama sljedbenika Knjige: onaj ko radi zlo biće kažnjen za to i neće naći, osim Allaha, ni zaštitnika ni pomagača."

Sulejmana[1596], on od Seida b. Džubejra, a on da je Ibn Abbas kazao: **"Kad je objavljen ovaj ajet:** ***Pokazivali vi ono što je u dušama vašim ili to krili, Allah će vas za to pitati,*** **u njihova srca se uvukao nekakav strah kakav do tada nisu osjetili. Oni o tome obavijestiše Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, a on reče: "Kažite: Čuli smo i pokoravamo se", te je Allah u njihova srca ubacio iman. Plemeniti i Uzvišeni Allah** (tim povodom) **objavi:** ***Poslanik vjeruje u ono što mu se objavljuje od Gospodara njegova, i vjernici...*** **do kraja ajeta;"**[1597] **i** ***Allah nikoga ne opterećuje preko mogućnosti njegovih, u njegovu korist je dobro koje učini, a na njegovu štetu zlo koje uradi. Gospodaru naš, ne kazni nas ako zaboravimo ili što nehotice učinimo!*** **Allah reče: To sam već uslišao.** ***Gospodaru naš, ne tovari na nas breme kao što si ga tovario na one prije nas!*** **On reče: To sam** (također) **uslišao.** ***Gospodaru naš, ne stavljaj nam u dužnost ono što ne možemo podnijeti, pobriši grijehe naše i oprosti nam, i smiluj se na nas. Ti si...*** **do kraja ajeta.**[1598] **On reče: I to sam uslišao."**

Ovaj hadis je hasenun-sahihun[1599] Prenesen je sa više seneda od Ibn Abbasa. O ovoj temi prenesen je hadis i od Ebu Hurejrea. Kažu da je Adem b. Sulejman otac Jahjaa b. Adema.

[1596] Adem b. Sulejman el-Kureši el-Kufi iskren je prenosilac hadisa. Pripadao je sedmoj generaciji.

[1597] Sura *El-Bekara*; 285. ajet koji glasi: "Poslanik vjeruje u ono što mu se objavljuje od Gospodara njegova, i vjernici - svaki vjeruje u Allaha, i meleke Njegove, i knjige Njegove, i poslanike Njegove: Mi ne izdvajamo nijednoga od poslanika Njegovih. I oni govore: Čujemo i pokoravamo se: oprosti nam, Gospodaru naš; tebi ćemo se vratiti."

[1598] Sura *El-Bekara*; 286. ajet koji glasi: "Allah nikoga ne opterećuje preko mogućnosti njegovih, u njegovu korist je dobro koje učini, a na njegovu štetu zlo koje uradi. Gospodaru naš, ne kazni nas ako zaboravimo ili što nehotice učinimo! Gospodaru naš, ne tovari na nas breme kao što si ga tovario na one prije nas! Gospodaru naš, ne stavljaj nam u dužnost ono što ne možemo podnijeti, pobriši grijehe naše i oprosti nam, i smiluj se na nas. Ti si Gospodar naš pa nam pomozi protiv naroda koji ne vjeruje."

[1599] Bilježi i Muslim u *Sahihu*.

٤. وَمِنْ سُورَةِ آلِ عِمْرَانَ *

بسم الله الرحمن الرحيم

٣١٩٠. حَدَّثَنَا عَبْدُ بْنُ حُمَيْدٍ أَخْبَرَنَا أَبُو الْوَلِيدِ أَخْبَرَنَا يَزِيدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَخْبَرَنَا ابْنُ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: **سُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ هَذِهِ الْآيَةِ: هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ مِنْهُ آيَاتٌ مُحْكَمَاتٌ، إِلَى آخِرِ الْآيَةِ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِذَا رَأَيْتُمُ الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ فَأُولَئِكَ الَّذِينَ سَمَّاهُمُ اللَّهُ فَاحْذَرُوهُمْ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَرُوِيَ عَنْ أَيُّوبَ عَنِ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ هذا الحديث عَنْ عَائِشَةَ.

٣١٩١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ أَخْبَرَنَا أَبُو دَاوُدَ الطَّيَالِسِيُّ أَخْبَرَنَا أَبُو عَامِرٍ وَهُوَ الْخَزَّازُ وَيَزِيدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ كِلَاهُمَا عَنِ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ قَالَ: يَزِيدُ عَنِ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَائِشَةَ وَلَمْ يَذْكُرْ أَبُو عَامِرٍ الْقَاسِمَ. قَالَتْ: **سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ قَوْلِهِ: فَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ فَيَتَّبِعُونَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ ابْتِغَاءَ الْفِتْنَةِ وَابْتِغَاءَ تَأْوِيلِهِ. قَالَ: فَإِذَا رَأَيْتِيهِمْ فَاعْرِفِيهِمْ. و قَالَ يَزِيدُ: فَإِذَا رَأَيْتُمُوهُمْ فَاعْرِفُوهُمْ قَالَهَا مَرَّتَيْنِ أَوْ ثَلَاثًا**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ * هَكَذَا رَوَى غَيْرُ وَاحِدٍ هَذَا الْحَدِيثَ عَنِ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ عَائِشَةَ وَلَمْ يَذْكُرُوا فِيهِ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ. وَإِنَّمَا ذَكَرَهُ يَزِيدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنِ الْقَاسِمِ بن محمد فِي هَذَا الْحَدِيثِ. وَابْنُ أَبِي مُلَيْكَةَ هُوَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ سَمِعَ مِنْ عَائِشَةَ أَيْضًا *

٣١٩٢. حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ أَخْبَرَنَا أَبُو أَحْمَدَ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي الضُّحَى عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **إِنَّ لِكُلِّ نَبِيٍّ وُلَاةً مِنَ النَّبِيِّينَ. وَإِنَّ وَلِيِّي أَبِي وَخَلِيلُ رَبِّي. ثُمَّ قَرَأَ: إِنَّ أَوْلَى النَّاسِ بِإِبْرَاهِيمَ لَلَّذِينَ اتَّبَعُوهُ وَهَذَا النَّبِيُّ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَاللَّهُ وَلِيُّ الْمُؤْمِنِينَ**.

٣١٩٣. حَدَّثَنَا مَحْمُودٌ أَخْبَرَنَا أَبُو نُعَيْمٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي الضُّحَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ **مِثْلَهُ وَلَمْ يَقُلْ فِيهِ عَنْ مَسْرُوقٍ**. هَذَا أَصَحُّ مِنْ حَدِيثِ أَبِي الضُّحَى عَنْ مَسْرُوقٍ. وَأَبُو الضُّحَى اسْمُهُ مُسْلِمُ بْنُ صُبَيْحٍ.

٣١٩٤. حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ أَخْبَرَنَا وَكِيعٌ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي الضُّحَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ **نَحْوَ حَدِيثِ أَبِي نُعَيْمٍ وَلَيْسَ فِيهِ عَنْ مَسْرُوقٍ** *

٣١٩٥. حَدَّثَنَا هَنَّادٌ أَخْبَرَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ شَقِيقِ بْنِ سَلَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **مَنْ حَلَفَ عَلَى يَمِينٍ وهُوَ فِيهَا فَاجِرٌ لِيَقْتَطِعَ بِهَا مَالَ امْرِئٍ مُسْلِمٍ لَقِيَ**

اللَّهَ وَهُوَ عَلَيْهِ غَضْبَانُ. فَقَالَ الْأَشْعَثُ بْنُ قَيْسٍ: فِيَّ وَاللَّهِ كَانَ ذَلِكَ. كَانَ بَيْنِي وَبَيْنَ رَجُلٍ مِنَ الْيَهُودِ أَرْضٌ فَجَحَدَنِي فَقَدَّمْتُهُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَلَكَ بَيِّنَةٌ؟ فَقُلْتُ: لَا. فَقَالَ لِلْيَهُودِيِّ: احْلِفْ. فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِذَنْ يَحْلِفُ فَيَذْهَبُ بِمَالِي. فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى: إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَأَيْمَانِهِمْ ثَمَنًا قَلِيلًا , إِلَى آخِرِ الْآيَةِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَفِي الْبَابِ عَنْ ابْنِ أَبِي أَوْفَى *

٣١٩٦. **حَدَّثَنَا** إِسْحَقُ بْنُ مَنْصُورٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ بَكْرٍ السَّهْمِيُّ أَخْبَرَنَا حُمَيْدٌ عَنْ أَنَسٍ قَالَ: لَمَّا نَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةَ: لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ, أَوْ مَنْ ذَا الَّذِي يُقْرِضُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا, قَالَ أَبُو طَلْحَةَ وَكَانَ لَهُ حَائِطٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ حَائِطِي لِلَّهِ وَلَوِ اسْتَطَعْتُ أَنْ أُسِرَّهُ لَمْ أُعْلِنْهُ. فَقَالَ: اجْعَلْهُ فِي قَرَابَتِكَ أَوْ أَقْرَبِيكَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ رَوَاهُ مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ عَنْ إِسْحَقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ *

٣١٩٧. حَدَّثَنَا عَبْدُ بْنُ حُمَيْدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ يَزِيدَ قَالَ: سَمِعْتُ مُحَمَّدَ بْنَ عَبَّادِ بْنِ جَعْفَرٍ يُحَدِّثُ عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: قَامَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: مَنِ الْحَاجُّ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: الشَّعِثُ التَّفِلُ. فَقَامَ رَجُلٌ آخَرُ فَقَالَ: أَيُّ الْحَجِّ أَفْضَلُ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: الْعَجُّ وَالثَّجُّ. فَقَامَ رَجُلٌ آخَرُ فَقَالَ: مَا السَّبِيلُ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: الزَّادُ وَالرَّاحِلَةُ. هَذَا حَدِيثٌ لَا نَعْرِفُهُ مِنْ حَدِيثِ ابْنِ عُمَرَ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ يَزِيدَ الْخُوزِيِّ الْمَكِّيِّ. وَقَدْ تَكَلَّمَ بَعْضُ أَهْلِ الْحَدِيثِ فِي إِبْرَاهِيمَ بْنِ يَزِيدَ مِنْ قِبَلِ حِفْظِهِ *

٣١٩٨. **حَدَّثَنَا** قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا حَاتِمُ بْنُ إِسْمَعِيلَ عَنْ بُكَيْرِ بْنِ مِسْمَارٍ عَنْ عَامِرِ بْنِ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: لَمَّا نَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةَ: تَعَالَوْا نَدْعُ أَبْنَاءَنَا وَأَبْنَاءَكُمْ وَنِسَاءَنَا وَنِسَاءَكُمْ, الْآيَةَ دَعَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلِيًّا وَفَاطِمَةَ وَحَسَنًا وَحُسَيْنًا فَقَالَ: اللَّهُمَّ هَؤُلَاءِ أَهْلِي. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ صَحِيحٌ *

٣١٩٩. حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ أَخْبَرَنَا وَكِيعٌ عَنِ الرَّبِيعِ وهو ابْنِ صَبِيحٍ وَحَمَّادُ ابْنُ سَلَمَةَ عَنْ أَبِي غَالِبٍ قَالَ: رَأَى أَبُو أُمَامَةَ رُءُوسًا مَنْصُوبَةً عَلَى دَرَجِ مَسْجِدِ دِمَشْقَ. فَقَالَ أَبُو أُمَامَةَ: كِلَابُ النَّارِ شَرُّ قَتْلَى تَحْتَ أَدِيمِ السَّمَاءِ خَيْرُ قَتْلَى مَنْ قَتَلُوهُ ثُمَّ قَرَأَ: يَوْمَ تَبْيَضُّ وُجُوهٌ وَتَسْوَدُّ وُجُوهٌ إِلَى آخِرِ الْآيَةِ. قُلْتُ لِأَبِي أُمَامَةَ: أَنْتَ سَمِعْتَهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ؟ قَالَ: لَوْ لَمْ أَسْمَعْهُ إِلَّا مَرَّةً أَوْ مَرَّتَيْنِ أَوْ ثَلَاثًا أَوْ أَرْبَعًا حَتَّى عَدَّ سَبْعًا مَا حَدَّثْتُكُمُوهُ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ. وَأَبُو غَالِبٍ يُقَالُ اسْمُهُ حَزَوَّرٌ. وَأَبُو أُمَامَةَ الْبَاهِلِيُّ اسْمُهُ صُدَيُّ بْنُ عَجْلَانَ وَهُوَ سَيِّدُ بَاهِلَةَ *

٣٢٠٠. حَدَّثَنَا عَبْدُ بْنُ حُمَيْد أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّزَّاق عَنْ مَعْمَر عَنْ بَهْز بْن حَكِيم عَنْ أَبِيه عَنْ جَدِّه: **أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ يَقُولُ فِي قَوْلِه تَعَالَى: كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّة أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ قَالَ: إِنَّكُمْ تَتمُّونَ سَبْعِينَ أُمَّةً أَنْتُمْ خَيْرُهَا وَأَكْرَمُهَا عَلَى اللَّه.** هَذَا حَديثٌ حَسَنٌ. وَقَدْ رَوَى غَيْرُ وَاحِد هَذَا الْحَديثَ عَنْ بَهْز بْنِ حَكِيم نَحْوَ هَذَا وَلَمْ يَذْكُرُوا فِيه: كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّة أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ*

٣٢٠١. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيع أَخْبَرَنَا هُشَيْمٌ أَخْبَرَنَا حُمَيْدٌ عَنْ أَنَس: **أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ كُسِرَتْ رَبَاعِيَتُهُ يَوْمَ أُحُد وَشُجَّ وَجْهُهُ شَجَّةً فِي جَبْهَته حَتَّى سَالَ الدَّمُ عَلَى وَجْهِه فَقَالَ: كَيْفَ يُفْلِحُ قَوْمٌ فَعَلُوا هَذَا بِنَبِيِّهِمْ وَهُوَ يَدْعُوهُمْ إِلَى اللَّه؟ فَنَزَلَتْ: لَيْسَ لَكَ مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ أَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ أَوْ يُعَذِّبَهُمْ إِلَى آخرِهَا.** هَذَا حَديثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٣٢٠٢. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيع وَعَبْدُ بْنُ حُمَيْد قَالَا: أَخْبَرَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ أَخْبَرَنَا حُمَيْدٌ عَنْ أَنَس: **أَنَّ رَسُولَ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ شُجَّ فِي وَجْهِه وَكُسِرَتْ رَبَاعِيَتُهُ وَرُمِيَ رَمْيَةً عَلَى كَتِفه فَجَعَلَ الدَّمُ يَسِيلُ عَلَى وَجْهِه وَهُوَ يَمْسَحُهُ وَيَقُولُ: كَيْفَ تُفْلِحُ أُمَّةٌ فَعَلُوا هَذَا بِنَبِيِّهِمْ وَهُوَ يَدْعُوهُمْ إِلَى اللَّه؟ فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى: لَيْسَ لَكَ مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ أَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ أَوْ يُعَذِّبَهُمْ فَإِنَّهُمْ ظَالِمُونَ.** سَمِعْت عَبْدَ بْنَ حُمَيْد يَقُولُ: غَلِطَ يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ فِي هَذَا. هَذَا حَديثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٣٢٠٣. حَدَّثَنَا أَبُو السَّائِبِ سَلْمُ بْنُ جُنَادَةَ بْنِ سَلْمٍ الْكُوفِيُّ أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ بَشِيرٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ حَمْزَةَ عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْد اللَّه بْنِ عُمَرَ عَنْ أَبِيه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ يَوْمَ أُحُد: **اللَّهُمَّ الْعَنْ أَبَا سُفْيَانَ اللَّهُمَّ الْعَنِ الْحَارِثَ بْنَ هِشَامٍ اللَّهُمَّ الْعَنْ صَفْوَانَ بْنَ أُمَيَّةَ. قَالَ: فَنَزَلَتْ: لَيْسَ لَكَ مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ أَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ أَوْ يُعَذِّبَهُمْ. فَتَابَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ فَأَسْلَمُوا فَحَسُنَ إِسْلَامُهُمْ.** هَذَا حَديثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. يُسْتَغْرَبُ مِنْ حَديث عُمَرَ بْنِ حَمْزَةَ عَنْ سَالِمٍ. وَكَذا رَوَاهُ الزُّهْرِيُّ عَنْ سَالِمٍ عَنْ أَبِيه *

٣٢٠٤. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ حَبِيبِ بْنِ عَرَبِيٍّ الْبَصْرِيُّ أَخْبَرَنَا خَالِدُ ابْنُ الْحَارِث عَنْ مُحَمَّد بْنِ عَجْلَانَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْد اللَّه بْنِ عُمَرَ: **أَنَّ رَسُولَ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ كَانَ يَدْعُو عَلَى أَرْبَعَة نَفَرٍ فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى: لَيْسَ لَكَ مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ أَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ أَوْ يُعَذِّبَهُمْ فَإِنَّهُمْ ظَالِمُونَ. فَهَدَاهُمُ اللَّهُ لِلْإِسْلَامِ.** هَذَا حَديثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ صَحِيحٌ. يُسْتَغْرَبُ مِنْ هَذَا الْوَجْه مِنْ حَديث نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ .وَرَوَاهُ يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ عَنِ ابْنِ عَجْلَانَ *

٣٢٠٥. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ الْمُغِيرَة عَنْ عَلِيِّ بْنِ رَبِيعَةَ عَنْ أَسْمَاءَ بْنِ الْحَكَمِ الْفَزَارِيِّ قَال سَمِعْتُ عَلِيًّا يَقُولُ: **إِنِّي كُنْتُ رَجُلًا إِذَا سَمِعْتُ مِنْ رَسُولِ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ حَدِيثًا نَفَعَنِي اللَّهُ مِنْهُ بِمَا شَاءَ أَنْ يَنْفَعَنِي. وَإِذَا حَدَّثَنِي رَجُلٌ مِنْ أَصْحَابِه اسْتَحْلَفْتُهُ فَإِذَا حَلَفَ لِي صَدَّقْتُهُ. وَإِنَّهُ حَدَّثَنِي أَبُو بَكْرٍ وَصَدَقَ أَبُو بَكْرٍ قَالَ:** سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ

يَقُولُ: **مَا مِنْ رَجُلٍ يُذْنِبُ ثُمَّ يَقُومُ فَيَتَطَهَّرُ ثُمَّ يُصَلِّي ثُمَّ يَسْتَغْفِرُ اللَّهَ إِلَّا غَفَرَ لَه. ثُمَّ قَرَأَ هَذِهِ الْآيَةَ: وَالَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً أَوْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللَّهَ**إِلَى آخِرِ الْآيَةِ. هَذَا حَدِيثٌ قَدْ رَوَاهُ شُعْبَةُ وَغَيْرُ وَاحِدٍ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ الْمُغِيرَةِ فَرَفَعُوهُ. وَرَوَاهُ مِسْعَرٌ وَسُفْيَانُ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ الْمُغِيرَةِ فَلَمْ يَرْفَعَاهُ. وَلَا نَعْرِفُ لِأَسْمَاءَ بْنِ الْحَكَمِ حَدِيثًا إِلَّا هَذَا *

٣٢٠٦. حَدَّثَنَا عَبْدُ بْنُ حُمَيْدٍ أَخْبَرَنَا رَوْحُ بْنُ عُبَادَةَ عَنْ حَمَّادِ بْنِ سَلَمَةَ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ عَنْ أَبِي طَلْحَةَ قَالَ: **رَفَعْتُ رَأْسِي يَوْمَ أُحُدٍ فَجَعَلْتُ أَنْظُرُ. وَمَا مِنْهُمْ يَوْمَئِذٍ أَحَدٌ إِلَّا يَمِيدُ تَحْتَ حَجَفَتِهِ مِنَ النُّعَاسِ. فَذَلِكَ قَوْلُهُ عَزَّ وَجَلَّ: (ثُمَّ أَنْزَلَ عَلَيْكُمْ مِنْ بَعْدِ الْغَمِّ أَمَنَةً نُعَاسًا.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ.

٣٢٠٧. حَدَّثَنَا عَبْدُ بْنُ حُمَيْدٍ أَخْبَرَنَا رَوْحُ بْنُ عَبَادَةَ عَنْ حَمَّادِ بْنِ سَلَمَةَ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الزُّبَيْرِ **مِثْلَهُ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٣٢٠٨. حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ حَمَّادٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى عَنْ سَعِيدٍ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ أَنَّ أَبَا طَلْحَةَ قَالَ: **غُشِينَا وَنَحْنُ فِي مَصَافِّنَا يَوْمَ أُحُدٍ** . **حَدَّثَ أَنَّهُ كَانَ فِيمَنْ غَشِيَهُ النُّعَاسُ يَوْمَئِذٍ قَالَ: فَجَعَلَ سَيْفِي يَسْقُطُ مِنْ يَدِي وَآخُذُهُ وَيَسْقُطُ مِنْ يَدِي وَآخُذُهُ. وَالطَّائِفَةُ الْأُخْرَى الْمُنَافِقُونَ لَيْسَ لَهُمْ هَمٌّ إِلَّا أَنْفُسُهُمْ. أَجْبَنُ قَوْمٍ وَأَرْعَبُهُ وَأَخْذَلُهُ لِلْحَقِّ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٣٢٠٩. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ بْنُ زِيَادٍ عَنْ خُصَيْفٍ أَخْبَرَنَا مِقْسَمٌ قَالَ: **قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ: نَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةَ: مَا كَانَ لِنَبِيٍّ أَنْ يَغُلَّ, فِي قَطِيفَةٍ حَمْرَاءَ افْتُقِدَتْ يَوْمَ بَدْرٍ. فَقَالَ بَعْضُ النَّاسِ: لَعَلَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخَذَهَا. فَأَنْزَلَ اللَّهُ: مَا كَانَ لِنَبِيٍّ أَنْ يَغُلَّ**إِلَى آخِرِ الْآيَةِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. وَقَدْ رَوَى عَبْدُ السَّلَامِ بْنُ حَرْبٍ عَنْ خُصَيْفٍ نَحْوَ هَذَا. وَرَوَى بَعْضُهُمْ هَذَا الْحَدِيثَ عَنْ خُصَيْفٍ عَنْ مِقْسَمٍ وَلَمْ يَذْكُرْ فِيهِ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ *

٣٢١٠. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ حَبِيبِ بْنِ عَرَبِيٍّ أَخْبَرَنَا مُوسَى بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ كَثِيرٍ الْأَنْصَارِيُّ قَال: سَمِعْتُ طَلْحَةَ بْنَ خِرَاشٍ قَالَ: سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ يَقُولُ: **لَقِيَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لِي: يَا جَابِرُ مَا لِي أَرَاكَ مُنْكَسِرًا؟ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ اسْتُشْهِدَ أَبِي وَتَرَكَ عِيَالًا وَدَيْنًا. قَالَ: أَفَلَا أُبَشِّرُكَ بِمَا لَقِيَ اللَّهُ بِهِ أَبَاكَ؟ قَالَ: قُلْتُ بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ. قَالَ: مَا كَلَّمَ اللَّهُ أَحَدًا قَطُّ إِلَّا مِنْ وَرَاءِ حِجَابٍ وَأَحْيَا أَبَاكَ فَكَلَّمَهُ كِفَاحًا. فَقَالَ: يَا عَبْدِي تَمَنَّ عَلَيَّ أُعْطِكَ. قَالَ: يَا رَبِّ تُحْيِينِي فَأُقْتَلَ فِيكَ ثَانِيَةً. قَالَ الرَّبُّ عَزَّ وَجَلَّ: إِنَّهُ قَدْ سَبَقَ مِنِّي أَنَّهُمْ إِلَيْهَا لَا يُرْجَعُونَ. قَالَ: وَأُنْزِلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ: وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتًا** , الْآيَةَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. وَلَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ مُوسَى بْنِ إِبْرَاهِيمَ. وقد وَرَوَاهُ عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمَدِينِيِّ وَغَيْرُ وَاحِدٍ مِنْ كِبَارِ

أَهْلِ الْحَدِيثِ هَكَذَا عَنْ مُوسَى بْنِ إِبْرَاهِيمَ. وَقَدْ رَوي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عَقِيلٍ عَنْ جَابِرٍ شَيْئًا مِنْ هَذَا *

٣٢١١. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُرَّةَ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ: **أَنَّهُ سُئِلَ عَنْ قَوْلِهِ: وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتًا بَلْ أَحْيَاءٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ. فَقَالَ: أَمَا إِنَّا قَدْ سَأَلْنَا عَنْ ذَلِكَ فَأُخْبِرْنَا أَنَّ أَرْوَاحَهُمْ فِي طَيْرٍ خُضْرٍ تَسْرَحُ فِي الْجَنَّةِ حَيْثُ شَاءَتْ وَتَأْوِي إِلَى قَنَادِيلَ مُعَلَّقَةٍ بِالْعَرْشِ فَاطَّلَعَ إِلَيْهِمْ رَبُّكَ اطِّلَاعَةً فَقَالَ: هَلْ تَسْتَزِيدُونَ شَيْئًا فَأَزِيدُكُمْ؟ قَالُوا: رَبَّنَا وَمَا نَسْتَزِيدُ وَنَحْنُ فِي الْجَنَّةِ نَسْرَحُ حَيْثُ شِئْنَا. ثُمَّ اطَّلَعَ إِلَيْهِمُ الثَّانِيَةَ فَقَالَ: هَلْ تَسْتَزِيدُونَ شَيْئًا فَأَزِيدُكُمْ؟ فَلَمَّا رَأَوْا أَنَّهُمْ لَمْ يُتْرَكُوا قَالُوا: تُعِيدُ أَرْوَاحَنَا فِي أَجْسَادِنَا حَتَّى نَرْجِعَ إِلَى الدُّنْيَا فَنُقْتَلَ فِي سَبِيلِكَ مَرَّةً أُخْرَى.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ.

٣٢١٢. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَطَاءِ بْنِ السَّائِبِ عَنْ أَبِي عُبَيْدَةَ عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ **مِثْلَهُ وَزَادَ فِيهِ: وَتُقْرِئُ نَبِيَّنَا السَّلَامَ وَتُخْبِرُهُ عَنَّا أَنَّا قَدْ رَضِينَا وَرُضِيَ عَنَّا. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ** *

٣٢١٣. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ جَامِعٍ وَهُوَ ابْنُ أَبِي رَاشِدٍ وَعَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ أَعْيَنَ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ يَبْلُغُ بِهِ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **مَا مِنْ رَجُلٍ لَا يُؤَدِّي زَكَاةَ مَالِهِ إِلَّا جَعَلَ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِي عُنُقِهِ شُجَاعًا. ثُمَّ قَرَأَ عَلَيْنَا مِصْدَاقَهُ مِنْ كِتَابِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ: وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ يَبْخَلُونَ بِمَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ, الْآيَةَ. وَ قَالَ مَرَّةً: قَرَأَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِصْدَاقَهُ: سَيُطَوَّقُونَ مَا بَخِلُوا بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ. وَمَنِ اقْتَطَعَ مَالَ أَخِيهِ الْمُسْلِمِ بِيَمِينٍ لَقِيَ اللَّهَ وَهُوَ عَلَيْهِ غَضْبَانُ. ثُمَّ قَرَأَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِصْدَاقَهُ مِنْ كِتَابِ اللَّهِ: إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ, الْآيَةَ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. و معني قوله: شجاعا أقرع يعني حية *

٣٢١٤. حَدَّثَنَا عَبْدُ بْنُ حُمَيْدٍ أَخْبَرَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ وَسَعِيدُ بْنُ عَامِرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرٍو عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **إِنَّ مَوْضِعَ سَوْطٍ فِي الْجَنَّةِ لَخَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا. اقْرَءُوا إِنْ شِئْتُمْ: فَمَنْ زُحْزِحَ عَنِ النَّارِ وَأُدْخِلَ الْجَنَّةَ فَقَدْ فَازَ وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا مَتَاعُ الْغُرُورِ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ*

٣٢١٥ . حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الزَّعْفَرَانِيُّ أَخْبَرَنَا الْحَجَّاجُ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ: قَالَ ابْنُ جُرَيْجٍ: أَخْبَرَنِي ابْنُ أَبِي مُلَيْكَةَ أَنَّ حُمَيْدَ بْنَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ مَرْوَانَ بْنَ الْحَكَمِ قَالَ: اذْهَبْ يَا رَافِعُ, لِبَوَّابِهِ, إِلَى ابْنِ عَبَّاسٍ فَقُلْ لَهُ: **لَئِنْ كَانَ كُلُّ امْرِئٍ فَرِحَ بِمَا أُوتِيَ وَأَحَبَّ أَنْ يُحْمَدَ بِمَا لَمْ يَفْعَلْ مُعَذَّبًا لَنُعَذَّبَنَّ أَجْمَعُونَ. فَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ: مَا لَكُمْ وَلِهَذِهِ الْآيَةِ إِنَّمَا أُنْزِلَتْ هَذِهِ فِي أَهْلِ الْكِتَابِ. ثُمَّ تَلَا ابْنُ عَبَّاسٍ: وَإِذْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ لَتُبَيِّنُنَّهُ لِلنَّاسِ وَلَا تَكْتُمُونَهُ.**

وَتَلَا لَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ يَفْرَحُونَ بِمَا أَتَوْا وَيُحِبُّونَ أَنْ يُحْمَدُوا بِمَا لَمْ يَفْعَلُوا. قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ: سَأَلَهُمُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ شَيْءٍ فَكَتَمُوهُ وَأَخْبَرُوهُ بِغَيْرِهِ. فَخَرَجُوا وَقَدْ أَرَوْهُ أَنْ قَدْ أَخْبَرُوهُ بِمَا قَدْ سَأَلَهُمْ عَنْهُ فَاسْتُحْمِدُوا بِذَلِكَ إِلَيْهِ وَفَرِحُوا بِمَا أُوتُوا مِنْ كِتْمَانِهِمْ, وَمَا سَأَلَهُمْ عَنْهُ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ صَحِيحٌ *

4. Iz sure *Alu Imran*

U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog:

3190. ISPRIČAO NAM JE Abd b. Humejd; kaže: Obavijestio nas je Ebu Velid[1600]; kaže: Nas je obavijestio Jezid b. Ibrahim[1601]; kaže: Nas je obavijestio Ibn Ebu Mulejke prenijevši od Kasima b. Muhammeda, a on da je Aiša kazala: "Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, za ovaj ajet: ***"On tebi objavljuje Knjigu, u njoj su ajeti jasni, oni su glavnina Knjige...* do kraja ajeta"[1602], pa je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Kada vidite one koji slijede one što su manje jasni, to su oni koje je Allah imenovao, pripazite ih se!"**

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1603] Ovaj hadis je prenesen od Ejuba, on od Ibn Ebu Mulejkea, a on od Aiše.

3191. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Obavijestio nas je Ebu Davud et-Tajalisi; kaže: Nas su obavijestili Ebu Amir el-Hazzaz i Jezid b. Ibrahim, njih dvojica su prenijeli od Ibn Ebu Mulejkea. Jezid (u predaji koju on prenosi) veli: od Ibn Ebu Mulejkea, on od Kasima b. Muhammeda, a on od Aiše, ne spomenuvši od Ebu Amira, koja je kazala: **"Upitala sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o riječima Uzvišenog: *Oni čija su srca pokvarena - željna smutnje i svog tumačenja - slijede one što su manje jasni* pa je kazao: "Ako ih vidiš, pripazi ih se!" Zejd veli, da je rekao: "Ako ih vidite, pripazite ih se!" Te je riječi** (Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem) **ponovio dva ili tri puta."**

1600 Ebu Velid Hišam b. Abdul-Melik el-Bahili et-Tajalisi el-Basri pouzdan je i siguran prenosilac hadisa. Pripadao je devetoj generaciji. Umro je 227. godine po Hidžri.

1601 Ebu Seid Jezid b. Ibrahim et-Tusteri pouzdan je i siguran prenosilac hadisa, s tim što je prilikom prenošenja hadisa od Katadea bio popustljiv i blag. Pripadao je sedmoj generaciji. Nastanio se u Basri.

1602 Dio 7. ajeta sure *Ali Imran*, koji u cijelosti glasi: "On tebi objavljuje Knjigu, u njoj su ajeti jasni, oni su glavnina Knjige, a drugi su manje jasni. Oni čija su srca pokvarena - željna smutnje i svog tumačenja - slijede one što su manje jasni. A tumačenje njihovo zna samo Allah. Oni koji su dobro u nauku upućeni govore: Mi vjerujemo u njih, sve je od Gospodara našeg! - A samo razumom obdareni shvaćaju."

1603 Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, El-Buhari i Muslim u *Sahihima* te Ebu Davud i Ibn Madže u *Sunenima*.

Ovaj hadis je hasenun-sahihun. Tako su mnogi ovaj hadis prenijeli od Ibn Ebu Mulejkea, a on od Aiše, a u njegovu senedu nisu spomenuli: od Kasima b. Muhammeda, nego je Jezid b. Ibrahim spomenuo od Kasima b. Muhammeda. Ibn Ebu Mulejke je Abdullah b. Ubejdullah b. Ebu Mulejke. On je hadise također slušao i od Aiše.

3192. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Obavijestio nas je Ebu Ahmed[1604]; kaže: Nas je obavijestio Sufjan[1605] prenijevši od svoga oca[1606], on od Ebu Duhaa[1607], on od Mesruka, a on od Abdullaha,[1608] koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Svaki je vjerovjesnik imao prijatelje među vjerovjesnicima. Moj prijatelj je moj praotac i prijatelj moga Gospodara", a onda je proučio:** ***"Ibrahimu su od ljudi najbliži oni koji su ga slijedili, zatim ovaj vjerovjesnik i vjernici.[1609] A Allah je zaštitnik vjernika.[1610]"***

3193. ISPRIČAO NAM JE Mahmud; kaže: Obavijestio nas je Ebu Nuajm; kaže: Nas je obavijestio Sufjan prenijevši od svoga oca, on od Ebu Duhaa, on od Abdullaha[1611], a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, **isto kao u prethodnom hadisu, s tim što u njegovu senedu nije spomenuo Mesruka.** Ovo je pouzdanije od hadisa koji je prenio Ebu Duha od Mesruka. Ebu Duha se zvao Muslim b. Subejh.

3194. ISPRIČAO NAM JE Ebu Kurejb; kaže: Obavijestio nas je Veki' prenijevši od Sufjana, on od svoga oca, on od Ebu Duhaa, on od Abdullaha, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, **slično Ebu Nuajmovu hadisu,** s tim što u (njegovu senedu) nije Mesruk.

3195. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Obavijestio nas je Ebu Muavija prenijevši od A'meša, on od Šekika b. Selemea, a on od Abdullaha, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Ko se lažno zakune da bi prisvojio imovinu muslimana, srest će Allaha, a On će na njega biti srdit."Eš'as b. Kajs kaže: U vezi sa mnom je ovo rečeno. Ja i jedan jevrej smo imali zajedničku zemlju. On pokuša da preotme moj dio negirajući da je moj. Ja ga optužih Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem,**

[1604] Ebu Ahmed Muhammed b. Abdullah b. Zubejr ez-Zubejri.

[1605] Sufjan b. Seid b. Mesruk es-Sevri Ebu Abdullah el-Kufi pouzdan prenosilac, hafiz hadisa i poznati učenjak i šeri'atski pravnik. Slovi i kao imam i hudždžde u hadisu. Pripadao je sedmoj generaciji.

[1606] Seid b. Mesruk es-Sevri pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je šestoj generaciji.

[1607] Ebu Duha Muslim b. Subejh el-Hemdani el-Kufi el-Attar pouzdan je i vrijedan prenosilac hadisa. Pripadao je četvrtoj generaciji.

[1608] Abdullah b. Mesud poznati Vjerovjesnikov, sallallahu alejhi ve sellem, ashab.

[1609] Tj. Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, i vjernici iz njegova naroda koji su ga slijedili.

[1610] Sura *Alu Imran,* 68. ajet.

[1611] Abdullah b. Mesud.

me upita: "Imaš li svjedoke?" Nemam, odgovorih. Onda on zatraži od jevreja da se zakune (na ono što tvrdi)." **Rekoh: Allahov Poslaniče! On će se i krivo zakleti da mi oduzme imovinu. Plemeniti i Uzvišeni Allah** (tim povodom) **objavi:** ***Oni koji obavezu svoju prema Allahu i zakletve svoje zamjenjuju nečim što malo vrijedi*** **- do kraja ajeta.**[1612] Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1613] O ovoj temi prenesen je hadis i od Ibn Ebu Evfaa.

3196. ISPRIČAO NAM JE Ishak b. Mensur; kaže: Obavijestio nas je Abdullah b. Bekr es-Sehmi; kaže: Nas je obavijestio Humejd prenijevši od Enesa, koji je kazao: **"Kad je objavljen ajet:** ***"Nećete zaslužiti nagradu sve dok ne udijelite dio od onoga što vam je najdraže..."***[1614] **i** ***"Ko je taj ko će Allahu drage volje zajam dati...",***[1615] **Ebu Talha, koji je imao vrt, reče: Allahov Poslaniče, ja svoj vrt dajem u ime Allaha. Da sam to u stanju tajno učiniti da to ne objelodanjujem, ja bih to učinio. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "Zadrži ga za svoje bližnje, ili je kazao: za svoje najbliže!"**

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1616] Prenio ga je Malik b. Enes od Ishaka b. Abdullaha b. Ebu Talhe, a on od Enesa b. Malika.

3197. ISPRIČAO NAM JE Abd b. Humejd; kaže: Obavijestio nas je Abdur-Rezzak; kaže: Nas je obavijestio Ibrahim b. Jezid i kazao: Čuo sam Muhammeda b. Abbada b. Džafera kako priča da je Ibn Omer kazao: **"Ustade neki čovjek i upita Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem: Allahov Poslaniče, ko je pravi hadžija? On reče: "To je onaj koji je** (od dugog putovanja) **uprašen i razbarušen i koji** (od znoja) **zaudara." Potom ustade drugi i upita: Allahov Poslaniče, koje je djelo** (izuzevši njegove ruknove) **kod hadždža najvrjednije? On reče: "Glasno izgovaranje telbije i klanje kurbana." Potom ustade još jedan čovjek i**

[1612] Ovo je dio 77. ajeta sure *Ali Imran,* koji u cijelosti glasi: "Oni koji obavezu svoju prema Allahu i zakletve svoje zamjenjuju nečim što malo vrijedi - na onom svijetu nikakva dobra neće imati, Allah ih neće ni osloviti, niti će na njih, na Sudnjem danu, pažnju obratiti, niti će ih očistiti - njih bolna patnja čeka."

[1613] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, El-Buhari i Muslim u *Sahihima* te Ebu Davud, El-Nesai i Ibn Madže u *Sunenima.*

[1614] Dio 92. ajeta sure *Alu Imran*, a koji u cijelosti glasi: "Nećete zaslužiti nagradu sve dok ne udijelite dio od onoga što vam je najdraže; a bilo šta vi udijelili, Allah će, sigurno, za to znati."

[1615] Dio 245. ajeta sure *El-Bekare*, a koji u cijelosti glasi: "Ko je taj ko će Allahu drage volje zajam dati, pa da mu ga On mnogostruko vrati? - A Allah uskraćuje i obilno daje, i Njemu ćete se povratiti."

[1616] Bilježe ga i Malik b. Enes u *Muvetta'u,* Ahmed b. Hanbel u *Musnedu,* El-Buhari i Muslim u *Sahihima* te Ebu Davud i El-Nesai u *Sunenima.*

upita: Allahov Poslaniče, a ko je to u mogućnosti[1617] (obaviti hadždž)? **On reče: "Onaj ko posjeduje opskrbu za put i jahalicu**[1618]**."**

Ovaj nam je hadis poznat samo preko Ibrahima b. Jezida el-Huzija el-Mekkija. Neki su hadiski učenjaci polemisali o Ibrahimu b. Jezidu zbog njegove loše memorije.

3198. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Hatim b. Ismail prenijevši od Bukejra b. Mismara[1619], on od Amira b. Sa'da, a on od svoga oca, koji je kazao: **"Kad je objavljen ovaj ajet: *Hodite, pozvat ćemo sinove naše i sinove vaše, i žene naše i žene vaše...*"**[1620] **Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je pozvao Aliju, Fatimu, Hasana i Husejna i rekao: "Allahu, oni su moja porodica."** Ovaj hadis je hasenun-garibun-sahihun.[1621]

3199. ISPRIČAO NAM JE Ebu Kurejb; kaže: Obavijestio nas je Veki' prenijevši od Rebi'a, a on je sin Sabiha, i Hammad b. Selemea, a njih dvojica od Ebu Galiba, koji je kazao: **Vidjevši Ebu Umame glave ubijenih** (haridžija) **na džamijskom stepeništu u Damasku, reče: Džehennemski psi, oni su najgori ubijeni pod ovim nebeskim svodom, a najbolji ubijeni je onaj koga su oni ubili!**[1622] **Potom prouči: *Na Dan kad će neka lica pobijeljeti, a neka pocrnjeti* - do kraja ajeta**[1623] **Rekao sam Ebu Umami: Jesi li ti to čuo od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem? On reče: Da to nisam čuo jednom ili dvaput ili triput ili četiri puta, sve dok ne nabroja sedam puta ja vam ne bih ispričao:"**

Ovaj hadis je hasenun.[1624] Ebu Galib se zvao Hazzur, a Ebu Umame el-Bahili Sudej b. Adžlan. On je bio poglavica plemena Bahilea.

3200. ISPRIČAO NAM JE Abd b. Humejd; kaže: Obavijestio nas je Abdur-Rezzak prenijevši od Ma'mera, on od Behza b. Hakima, on od svoga oca a on od njegova djeda **da je čuo Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve**

1617 U riječima Uzvišenog Allaha: "Hodočastiti Hram dužan je, Allaha radi, svaki onaj koji je u mogućnosti..."dio 97. ajeta sure *Alu Imran.*

1618 Dakle, u našim uslovima, svako ko posjeduje finansijska sredstva i prijevoz do Mekke i nazad.

1619 Bukejr b. Mismar ez-Zuhri Ebu Muhammed el-Medeni je iskren prenosilac hadisa. Pripadao je četvrtoj generaciji.

1620 Dio 61. ajeta sure *Alu Imran*, koji u cijelosti glasi: "A onima koji s tobom o njemu budu raspravljali, pošto si već pravu istinu saznao, ti reci: Hodite, pozvaćemo sinove naše i sinove vaše, i žene naše i žene vaše, a doći ćemo i mi, pa ćemo se svesrdno pomoliti i Allahovo prokletstvo na one koji neistinu govore prizvati."

1621 Bilježi ga i Muslim u *Sahihu* u nešto dužem obliku.

1622 Oni su ubili Aliju b. Ebu Taliba, četvrtog halifu.

1623 Ovo je 106. ajet sure *Alu Imran*, a u cijelosti glasi: "Na Dan kad će neka lica pobijeljeti, a neka pocrnjeti. Onima u kojih lica budu crna reći će se: Zašto ste, pošto ste vjernici bili, nevjernici postali? Pa iskusite patnju zato što niste vjerovali."

1624 Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Ibn Madže u *Sunenu.*

sellem, kada je o riječima Uzvišenog: ***Vi ste narod najbolji od svih koji se ikada pojavio***[1625]**,rekao: "Sa vama će biti upotpunjen broj od sedamdeset naroda. Vi ste kod Allaha najbolji i najplemenitiji."**

Ovaj hadis je hasenun.[1626] Mnogi su ovaj hadis prenijeli od Behza b. Hakima u sličnom značenju, s tim što njemu nisu spomenuli: *Vi ste narod najbolji od svih koji se ikada pojavio.*

3201. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Obavijestio nas je Hušejm; kaže: Nas je obavijestio Humejd prenijevši od Enesa: **"U Bici na Uhudu Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, su izbijeni sjekutići i razbijeno čelo tako da mu je krv lila niz lice. On je tada rekao: "Kako može uspjeti narod koji ovo uradi vjerovjesniku koji ih poziva Allahu? pa je objavljeno:** ***Od tebe ne zavisi da li će On pokajanje njihovo primiti ili će ih na muke staviti*** **- do kraja**[1627] Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1628]

3202. ISPRIČALI SU NAM Ahmed b. Meni' i Abd b. Humejd i kazali: Obavijestio nas je Jezid b. Harun; kaže: Nas je obavijestio Humejd prenijevši od Enesa: **"Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rasječen po licu, izbijeni su mu sjekutići i pogođen je strijelom u plećku. Krv mu je lila niz lice. On ju je brisao i govorio: "Kako može uspjeti narod koji ovako uradi vjerovjesniku koji ih poziva Allahu? pa je Plemeniti i Uzvišeni Allah objavio:** ***Od tebe ne zavisi da li će On pokajanje njihovo primiti ili će ih na muke staviti, jer oni su zaista nasilnici."***[1629]

Čuo sam (veli Tirmizija) Abd b. Humejda kada je rekao da je Jezid b. Harun pogriješio prilikom prenošenja ovog hadisa.[1630] Ovaj hadis je hasenun-sahihun.

3203. ISPRIČAO NAM JE Ebu Saib Selm b. Džunade b. Selm el-Kufi; kaže: Obavijestio nas je Ahmed b. Bešir prenijevši od Omera b. Hamze, on od Salima b. Abdullaha b. Omera, a on od svoga oca, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, na dan Bitke na

---

[1625] Dio 110. ajeta sure *Ali Imran*, a koji u cijelosti glasi: "Vi ste narod najbolji od svih koji se ikada pojavio: tražite da se čine dobra djela, a od nevaljalih odvraćate, i u Allaha vjerujete. A kad bi sljedbenici Knjige ispravno vjerovali, bilo bi bolje za njih; ima ih i pravih vjernika, ali većinom su nevjernici."

[1626] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Ibn Madže Ed-Darimi u *Sunenima.*

[1627] Ovo je 128. ajet sure *Alu Imran* koji glasi: "Od tebe ne zavisi da li će On pokajanje njihovo primiti ili će ih na muke staviti, jer oni su zaista nasilnici."

[1628] Bilježe ga Ahmed b. Hanbel u *Musnedu,* Muslim u *Sahihu* i El-Nesai u *Sunenu.*

[1629] El-Buhari je u *Sahihu* zabilježio sa senedom od Ibn Omera da je čuo Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako poslije ruku'a na drugom rekjatu sabahskog farza, nakon izgovora: *semiallahu limen hamideh Rabbena velekel-hamd*, govori: "Allahu, prokuni tog i tog i tog" pa je Uzvišeni objavio: *Od tebe ne zavisi da li će On pokajanje njihovo primiti ili će ih na muke staviit..."*

[1630] Pogriješio je jer je, od sebe, dodao riječi: "i pogođen je strijelom u plećku".

Uhudu rekao: **"Allahu, prokuni Ebu Sufjana![1631] Allahu, prokuni Harisa b. Hišama![1632] Allahu, prokuni Safvana b. Umejjea![1633] pa je, veli, objavljeno:** ***Od tebe ne zavisi da li će On pokajanje njihovo primiti ili će ih na muke staviti...*** **Allah im oprosti te primiše islam i do kraja života ostaše u islamu."**

Ovaj hadis je hasenun-garibun. Neobično je što ga je samo Omer b. Hamza prenio od Salima. Ovako ga je i Zuhri prenio od Salima, a on od svoga oca.

3204. ISPRIČAO NAM JE Jahja b. Habib b. Arebi el-Basri; kaže: Obavijestio nas je Halid b. Haris prenijevši od Muhammeda b. Adžlana, on od Nafi'a, a on od Abdullaha b. Omera: **"Proklinjao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, četiri osobe te je Plemeniti i Uzvišeni Allah objavio:** ***Od tebe ne zavisi da li će On pokajanje njihovo primiti ili će ih na muke staviti, jer oni su zaista nasilnici,*** **pa ih je Allah uputio u islam."**

Ovaj hadis je hasenun-garibun-sahihun.[1634] Garib je sa ovim senedom Nafi' od Ibn Omera. Jahja b. Ejub ga je prenio od Ibn Adžlana.

3205. OBAVIJESTIO NAS JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Ebu Avane prenijevši od Osmana b. Mugirea, on od Alija b. Rebie, a on od Esmaa b. Hakema el-Fezarija, koji je kazao: Čuo sam Aliju kada kaže: Ja spadam u one ljude koji, kada bi čuli hadis od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, on bi mi koristio onoliko koliko Allah hoće da mi koristi. A ukoliko bi mi ga ispričao neko od njegovih ashaba, ja bih tražio da mi se zakune, pa ukoliko bi se zakleo, ja bih ono (što je ispričao) smatrao istinom. Ispričao mi je Ebu Bekr, a Ebu Bekr istinu govori, i kazao: Čuo sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada kaže: **"Neće nijedna osoba počiniti grijeh, potom ustati i očistiti se, zatim klanjati i zatražiti oprost od Allaha, a da joj Allah neće oprostiti." Potom je citirao ovaj ajet[1635]:** ***i za one koji se, kada grijeh počine ili kad se prema***

[1631] Ebu Sufjan Sahr b. Harb b. Umejje b. Abdušems b. Abdulmenaf el-Emevi. On je Muavijin otac. U vrijeme bitki na Uhudu i Hendeku stajao je na čelu idolopokloničke vojske. Primio je islam u vrijeme oslobođenja Mekke. Učestvovao je kao muslima u bitkama na Hunejnu i Taifu.

[1632] Haris b. Hišam b. Mugire el-Kureši el-Mahzumi je Ebu Džehlov rođeni brat. Na strani idolopoklonika je učestvovao u bitkama na Bedru, kad mu je brat ubijen, i Uhudu. Primio je islam za vrijeme oslobođenja Mekke. Borio se u Šamu i drugim bitkama na strani muslimana sve do svoje smrti 18.godine po Hidžri.

[1633] Safvan b. Umejje b. Halef el-Džumehi el-Kureši na dan oslobođenja Mekke pobjegao je iz grada. Kasnije je došao Allahovu Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i sa njim se borio kao nevjernik u bitkama na Hunejnu i Taifu. Nakon toga je primio islam.

[1634] Bilježi ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*.

[1635] *Alu Imran,* 135. ajet.

sebi ogriješe, Allaha sjete i oprost za grijehe svoje zamole. A ko će oprostiti grijehe ako ne Allah? - i koji svjesno u grijehu ne ustraju."[1636]

Ovaj su hadis prenijeli Šu'be i drugi od Osmana b. Mugirea kao merfu-hadis. Mis'ar i Sufjan su ga od Osmana b. Mugirea prenijeli kao mevkuf-hadis. Nije nam poznato da je Esma prenio ijedan drugi hadis osim ovoga.

3206. ISPRIČAO NAM JE Abd b. Humejd; kaže: Obavijestio nas je Revh b. Ubade prenijevši od Hammada b. Selemea, on od Sabita, on od Enesa, a on od Ebu Talhe, koji je kazao: **"Podigao sam glavu, na dan Bitke na Uhudu, i pogledao: svi su bili pognuli glave prema svojim kožnim štitovima na prsima od sna. Na to se odnose riječi Uzvišenog:** *Zatim vam je, poslije nevolje, spokojstvo ulio, san je neke od vas uhvatio..."*[1637] Ovaj hadis je hasenun-sahihu.[1638]

3207. ISPRIČAO NAM JE Abd b. Humejd; kaže: Obavijestio nas je Revh b. Ubade prenijevši od Hammada b. Selemea, on od Hišama b. Urvea, on od svoga oca, a on od Ebu Zubejra, **isto kao u prethodnom hadisu.** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1639]

3208. ISPRIČAO NAM JE Jusuf b. Hammad; kaže: Obavijestio nas je Abdul-A'la prenijevši od Seida, on od Katadea, on od Enesa, a on od Ebu Talhe, koji je kazao: **"Uhvatio nas je san na bojištu, na dan Bitke na Uhudu. Pričajući da je i on bio jedan od onih koje je uhvatio san, on kaže: Od silne pospanosti mač mi je ispadao iz ruke, ja bih ga uzeo, a on bi ponovo ispao. Zatim bih ga ponovo uzeo. Druga skupina bili su licemjeri, koje su zanimali samo lični interesi. Oni su bili najveće kukavice, najveći strašljivci i najmalodušniji ljudi."** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1640]

3209. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Abdul-Vahid b. Zijad prenijevši od Husajfa. Obavijestio nas je Miksem i kazao da je Ibn Abbas rekao: **"Ovaj ajet:** *Nezamislivo je da Vjerovjesnik šta utaji!*[1641] **objavljen je u vezi sa crvenim plišem**[1642] **koji je nestao na dan**

[1636] Komentar na ovaj hadis već sam dao u: *Tirmizijeva zbirka hadisa, Knjiga II, na 180.* strani.

[1637] Početak 154. ajeta sure *Alu Imran*.

[1638] Bilježe ga i El-Nesai u *Sunenu* i Hakim u *Mustedreku*.

[1639] Bilježi ga i El-Nesai u *Sunenu*.

[1640] Bilježi ga i El-Buhari u *Sahihu*.

[1641] Ovo je 161. ajet sure *Alu Imran*, a koji glasi: "Nezamislivo je da Vjerovjesnik šta utaji! A onaj ko nešto utaji - donijeće na Sudnji dan to što je utajio i tada će se svakome u potpunosti dati ono što je zaslužio, nikome se nepravda neće učiniti."

[1642] Tj. crvenog pliša iz ratnog plijena.

Bitke na Bedru. Neki su ljudi[1643] **rekli: Možda ga je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uzeo sebi? pa je Plemeniti i Uzvišeni Allah objavio:** ***Nezamislivo je da Vjerovjesnik šta utaji!*** **- do kraja ajeta."**

Ovaj hadis je hasenun-garibun.[1644] Abdus-Selam b. Harb je od Husajfa prenio slično ovome. Neki su ovaj hadis prenijeli od Husajfa, a on od Miksema, ali u njegovu senedu nisu spomenuli: od Ibn Abbasa.

3210. ISPRIČAO NAM JE Jahja b. Habib b. Arebi; kaže: Obavijestio nas je Musa b. Ibrahim b. Kesir el-Ensari[1645] i kazao: Čuo sam Talhu b. Hiraša[1646] kada je rekao: Čuo sam Džabira b. Abdullaha kada veli: **"Sreo me je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i upitao: "Džabire, šta je, vidim, nešto si skrhan?" Rekoh: Allahov Poslaniče, otac mi pade kao šehid, a iza sebe ostavi mnogobrojnu porodicu i dug. On reče: "Hoćeš li da ti kažem radosnu vijest, kako je Allah primio tvoga oca?" Hoću, Allahov Poslaniče, odgovorih, a on reče: "Sa svakim sa kim je Allah** (dosad) **razgovarao, razgovarao je iza zastora. Tvoga oca je proživio i sa njim izravno razgovarao. Rekao** (mu) **je: Poželi šta hoćeš pa da ti dam. On je rekao: Gospodaru, proživi me da se borim i da po drugi put poginem na Tvome Putu. Plemeniti i Uzvišeni Gospodar reče: Ranije je, od Mene, prethodila odredba da se niko** (na dunjaluk) **više neće vratiti. Tim povodom je, veli on, objavljen ovaj ajet:** ***Nikako ne smatraj mrtvima one koji su na Allahovu Putu izginuli! Ne, oni su živi i u obilju su kod Gospodara svoga."***[1647]

Ovaj hadis je sa ovim senedom hasenun-garibun. Poznat nam je samo preko Musaa b. Ibrahima. Također su ga Ali b. Abdullah b. el-Medini i drugi veliki hadiski učenjaci prenijeli od Musaa b. Ibrahima. Abdullah b. Muhammed b. Akil je od Džabira prenio nešto od ovoga.

3211. ISPRIČAO NAM JE Ibn Ebu Omer; kaže: Obavijestio nas je Sufjan prenijevši od A'meša, on od Abdullaha b. Murrea, on od Mesruka, a on od Abdullaha b. Mes'uda **da je upitan o riječima Uzvišenog:** ***Nikako ne smatraj mrtvima one koji su na Allahovu Putu izginuli! Ne, oni su živi i u obilju su kod Gospodara svoga*****, pa je rekao: I mi smo o tome pitali**[1648] **pa smo obaviješteni da su njihove duše u zelenim pticama, i da**

[1643] Zabilježio je Ibn Merdivejh od Ebu Amra b. Alaa, on od Mudžahida, a on od Ibn Abbasa, koji je rekao: "Licemjeri su za nešto potvorili Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa je Uzvišeni Allah objavio: *Nezamislivo je da Vjerovjesnik šta utaji*!"

[1644] Bilježe ga i Ebu Davud u *Sunenu* i Abd b. Humejd u *Musnedu*.

[1645] Musa b. Ibrahim b. Kesir el-Ensari el-Harami el-Medeni iskren je prenosilac hadisa, s tim što je ponekad prilikom prenošenja hadisa griješio. Pripadao je osmoj generaciji.

[1646] Talha b. Hiraš b. Abdur-Rahman el-Ensari el-Medeni iskren je prenosilac hadisa. Pripadao je četvrtoj generaciji.

[1647] *Ali Imran*, 169. ajet.

[1648] Tj. i mi smo o tome pitali Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa nas je obavijestio da su njihove duše...

idu po Džennetu kud hoće, potom se vraćaju na svjetiljke koje su okačene o Arš. Tad se pred njima pojavljuje tvoj Gospodar i pita ih: Tražite li nešto više, pa da vam dam? Oni odgovaraju: Kako bismo tražile više, a nalazimo se u Džennetu i idemo kuda hoćemo. Potom se pred njima On pojavljuje i po drugi put ih pita: Tražite li nešto više pa da vam dam? Pošto vidješe da ih ne prestaje pitati, oni reknu: Vrati naše duše u naša tijela kako bismo se mogli povratiti na dunjaluk i još jednom poginuti na Tvome Putu." Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1649]

3212. ISPRIČAO NAM JE Ibn Ebu Omer; kaže: Obavijestio nas je Sufjan prenijevši od Ataa b. Saiba, on od Ebu Ubejdea, a on od Ibn Mes'uda, slično prethodnom hadisu, s tim što je u ovome (Ebu Ubejde) dodao (da je Ibn Abbas) rekao i ovo: **"Allahu, dostavi selam našem Vjerovjesniku i obavijesti ga da smo mi zadovoljni** (sa Allahom) **i da je** (Allah) **zadovoljan sa nama."** Ovaj hadis je hasenun.

3213. ISPRIČAO NAM JE Ibn Ebu Omer; kaže: Obavijestio nas je Sufjan prenijevši od Džami'a, a on je sin Ebu Rašida[1650] i Abdul-Melika b. A'jena, on od Ebu Vaila, a on od Abdullaha koji ga vezuje za Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je kazao: **"Ko god ne bude redovno dijelio zekjat na svoju imovinu, Allah će mu na Sudnjem danu o vrat objesiti otrovnicu zmiju, a onda nam je kao potvrdu tome proučio ajet iz Allahove knjige:** ***Neka oni koji škrtare u onom što im Allah iz obilja Svoga daje nikako ne misle da je to dobro za njih; ne, to je zlo za njih! Na Sudnjem danu biće im o vratu obješeno ono čime su škrtarili, a Allah će nebesa i Zemlju naslijediti; Allah dobro zna ono što radite."***[1651] **Jednom je** (Abdullah b. Mes'ud) **rekao: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je kao potvrdu tome proučio:** ***Na Sudnjem danu bit će im o vratu obješeno ono čime su škrtarili.*** **Ko prisvoji imetak svoga brata muslimana lažno se kunući, srest će Allaha, a On će na njega biti srdit. Potom je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kao potvrdu tome proučio iz Allahove Knjige:** ***Oni koji obavezu svoju prema Allahu i zakletve svoje zamjenjuju nečim što malo vrijedi - na onom svijetu nikakva dobra neće imati, Allah ih neće ni osloviti, niti će na njih, na Sudnjem danu, pažnju obratiti, niti će ih očistiti - njih bolna patnja čeka***[1652]***."*** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1653] *Šudža'an akrea* znači: zmiju.

[1649] Bilježe ga i Muslim u *Sahihu* i El-Nesai i Ibn Madže u *Sunenima.*

[1650] Džami', a on je Ibn Ebu Rašid es-Sajrafi el-Kahili el-Kufi pouzdan je i vrijedan prenoosilac hadisa. Pripadao je petoj generaciji.

[1651] *Ali Imran,* 180. ajet.

[1652] *Ali Imran,* 77. ajet.

[1653] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i El-Nesai i Ibn Madže u *Sunenima.*

3214. ISPRIČAO NAM JE Abd b. Humejd; kaže: Obavijestili su nas Jezid b. Harun i Seid b. Amir[1654] prenijevši od Muhammeda b. Amra, on od Ebu Selemea[1655], a on od Ebu Hurejrea koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Mjesto koliko može bič poklopiti u Džennetu bolje je od cijeloga ovog svijeta i svega što je na njemu! Proučite ako hoćete:** ***i ko bude od vatre udaljen i u Džennet uveden - taj je postigao što je želio; a život na ovom svijetu je samo varljivo naslađivanje.***[1656]**"** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1657]

3215. ISPRIČAO NAM JE Hasan b. Muhammed ez-Za'ferani; kaže: Obavijestio nas je Hadždžadž b. Muhammed i kazao da je Ibn Džurejdž rekao: Obavijestio me je Ibn Ebu Mulejke da ga je obavijestio Humejd b. Abdur-Rahman b. Avf[1658] da je Mervan b. Hakem[1659], svome vrataru, rekao: "**Rafi'e! Otiđi do Ibn Abbasa i reci mu: Ako će svaki onaj koga veseli ono što radi i kome će biti drago da bude pohvaljen i za ono što nije učinio biti kažnjen, onda ćemo biti kažnjeni svi. Čuvši to, Ibn Abbas reče: Šta vam je? Taj ajet je objavljen u vezi sa sljedbenicim Knjige, a onda prouči:** ***A kada je Allah uzeo obavezu od onih kojima je Knjiga data da će je sigurno ljudima objašnjavati***[1660]**, i prouči:** ***Ne misli nikako da će oni koje veseli ono što rade i kojima je drago da budu pohvaljeni i za ono što nisu učinili...***[1661] **Ibn Abbas kaže: Pitao ih je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, za nešto**[1662] **pa su to prikrili, a nešto mu sasvim drugo rekli. Izišli su** (od njega) **uvjereni da on misli da su mu rekli ono o čemu ih je pitao. Čak su očekivali i da im se zahvali**

[1654] Seid b. Amir ed-Dubei.

[1655] Ebu Seleme b. Abdur-Rahman.

[1656] Dio 185. ajeta sure *Alu Imran*, a koji u cijelosti glasi: "Svako živo biće će smrt okusiti! I samo na Sudnjem danu dobićete u potpunosti plate vaše, i ko bude od vatre udaljen i u Džennet uveden - taj je postigao što je želio; a život na ovom svijetu je samo varljivo naslađivanje."

[1657] Bilježe ga i Ibn Hibban u *Sahihu* i Hakim u *Mustedreku*.

[1658] Humejd b. Abdur-Rahman b. Avf ez-Zuhri el-Medeni pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je drugoj generaciji. Vele da su hadisi koje je on prenio od Omera mursel hadisi.

[1659] Mervan b. Hakem je u to vrijeme bio gradonačelnik Medine. Imenovao ga je na taj položaj Muavija. Nakon njega je postao halifa.

[1660] Dio 187. ajeta sure *Alu Imran*, a koji u cijelosti glasi: "A kada je Allah uzeo obavezu od onih kojima je Knjiga data da će je sigurno ljudima objašnjavati da neće iz nje ništa kriti, oni su je, za leđa svoja bacili i nečim što malo vrijedi zamijenili; a kako je ružno to što su u zamjenu dobili."

[1661] Dio 188. ajeta sure *Ali Imran*, a koji u cijelosti glasi: "Ne misli nikako da će oni koje veseli ono što rade i kojima je drago da budu pohvaljeni i za ono što nisu učinili - nikako ne misli da će se kazne spasiti; njih čeka teška patnja."

[1662] Pitao ih je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, da mu kaže šta u njihovoj Knjizi stoji o njemu. Prikrili su pravu istinu o tome, a kazali mu sasvim nešto drugo.

na tome, a bili su radosni zbog toga što su prikrili, iz njihove knjige, ono o čemu ih je pitao." Ovaj hadis je hasenun-garibun-sahihun.[1663]

٥. وَمِنْ سُورَةِ النِّسَاءِ *

بسم الله الرحمن الرحيم

٣٢١٦. حَدَّثَنَا عَبْدُ بْنُ حُمَيْدٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ آدَمَ أَخْبَرَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ قَالَ: سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ يَقُولُ: **مَرِضْتُ فَأَتَانِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَعُودُنِي وَقَدْ أُغْمِيَ عَلَيَّ. فَلَمَّا أَفَقْتُ قُلْتُ: كَيْفَ أَقْضِي فِي مَالِي؟ فَسَكَتَ عَنِّي حَتَّى نَزَلَتْ: يُوصِيكُمُ اللَّهُ فِي أَوْلَادِكُمْ لِلذَّكَرِ مِثْلُ حَظِّ الْأُنْثَيَيْنِ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ رَوَاهُ غَيْرُ وَاحِدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ

٣٢١٧. حَدَّثَنَا الْفَضْلُ بْنُ الصَّبَّاحِ الْبَغْدَادِيُّ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ عَنِ محمد ابْنِ الْمُنْكَدِرِ عن جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ عن النبي صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ **نحوه**. و في حديث الْفَضْلُ بْنُ الصَّبَّاحِ كلام أكثر من هذا *

٣٢١٨. حَدَّثَنَا عَبْدُ بْنُ حُمَيْدٍ أَخْبَرَنَا حَبَّانُ بْنُ هِلَالٍ أَخْبَرَنَا هَمَّامُ بْنُ يَحْيَى أَخْبَرَنَا قَتَادَةُ عَنْ أَبِي الْخَلِيلِ عَنْ أَبِي عَلْقَمَةَ الْهَاشِمِيِّ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ: **لَمَّا كَانَ يَوْمُ أَوْطَاسٍ أَصَبْنَا نِسَاءً لَهُنَّ أَزْوَاجٌ فِي الْمُشْرِكِينَ فَكَرِهَهُنَّ رِجَالٌ مِنَّا فَأَنْزَلَ اللَّهُ: (وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ النِّسَاءِ إِلَّا مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ).** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ *

٣٢١٩. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ أَخْبَرَنَا هُشَيْمٌ أَخْبَرَنَا عُثْمَانُ الْبَتِّيُّ عَنْ أَبِي الْخَلِيلِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ: **أَصَبْنَا سَبَايَا يَوْمَ أَوْطَاسٍ لَهُنَّ أَزْوَاجٌ فِي قَوْمِهِنَّ. فَذَكَرُوا ذَلِكَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَنَزَلَتْ: (وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ النِّسَاءِ إِلَّا مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ).** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ. وَهَكَذَا رَوَى الثَّوْرِيُّ عَنْ عُثْمَانَ الْبَتِّيِّ عَنْ أَبِي الْخَلِيلِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَهُ. وَلَيْسَ فِي هَذَا الْحَدِيثِ عَنْ أَبِي عَلْقَمَةَ. وَلَا أَعْلَمُ أَنَّ أَحَدًا ذَكَرَ أَبَا عَلْقَمَةَ فِي هَذَا الْحَدِيثِ إِلَّا مَا ذَكَرَ هَمَّامٌ عَنْ قَتَادَةَ. وَأَبُو الْخَلِيلِ اسْمُهُ صَالِحُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ *

٣٢٢٠. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الْأَعْلَى الصَّنْعَانِيُّ حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ الْحَارِثِ عَنْ شُعْبَةَ أَخْبَرَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي بَكْرٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْكَبَائِرِ قَالَ: **الشِّرْكُ بِاللَّهِ وَعُقُوقُ**

[1663] Bilježe ga ı Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, El-Buhari i Muslim u *Sahihima* i El-Nesai u *Sunenu*.

الْوَالِدَيْنِ وَقَتْلُ النَّفْسِ وَقَوْلُ الزُّورِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ صَحِيحٌ. وَرَوَاهُ رَوْحُ بْنُ عُبَادَةَ عَنْ شُعْبَةَ. وَقَالَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ وَلَا يَصِحُّ *

٣٢٢١. حَدَّثَنَا حُمَيْدُ بْنُ مَسْعَدَةَ أَخْبَرَنَا بِشْرُ بْنُ الْمُفَضَّلِ أَخْبَرَنَا الْجُرَيْرِيُّ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي بَكْرَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **أَلَا أُحَدِّثُكُمْ بِأَكْبَرِ الْكَبَائِرِ؟ قَالُوا: بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ. قَالَ: الْإِشْرَاكُ بِاللَّهِ وَعُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ. قَالَ: وَجَلَسَ وَكَانَ مُتَّكِئًا قَالَ: وَشَهَادَةُ الزُّورِ أَوْ قَالَ قَوْلُ الزُّورِ.** قَالَ: فَمَا زَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ **يَقُولُهَا حَتَّى قُلْنَا لَيْتَهُ سَكَتَ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ *

٣٢٢٢. حَدَّثَنَا عَبْدُ بْنُ حُمَيْدٍ أَخْبَرَنَا يُونُسُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا اللَّيْثُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَعْدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زَيْدِ بْنِ مُهَاجِرِ بْنِ قُنْفُذٍ التَّيْمِيِّ عَنْ أَبِي أُمَامَةَ الْأَنْصَارِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أُنَيْسٍ الْجُهَنِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **إِنَّ مِنْ أَكْبَرِ الْكَبَائِرِ الشِّرْكُ بِاللَّهِ وَعُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ وَالْيَمِينُ الْغَمُوسُ. وَمَا حَلَفَ حَالِفٌ بِاللَّهِ يَمِينَ صَبْرٍ فَأَدْخَلَ فِيهَا مِثْلَ جَنَاحِ بَعُوضَةٍ إِلَّا جُعِلَتْ نُكْتَةً فِي قَلْبِهِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ.** وَهَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. وَأَبُو أُمَامَةَ الْأَنْصَارِيُّ هُوَ ابْنُ ثَعْلَبَةَ وَلَا نَعْرِفُ اسْمَهُ. وَقَدْ رَوَى عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَحَادِيثَ *

٣٢٢٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ فِرَاسٍ عَنِ الشَّعْبِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **الْكَبَائِرُ الْإِشْرَاكُ بِاللَّهِ وَعُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ أَوْ قَالَ الْيَمِينُ الْغَمُوسُ شَكَّ شُعْبَةُ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٣٢٢٤. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنِ ابْنِ أَبِي نَجِيحٍ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ أَنَّهَا قَالَتْ: **يَغْزُو الرِّجَالُ وَلَا تَغْزُو النِّسَاءُ وَإِنَّمَا لَنَا نِصْفُ الْمِيرَاثِ. فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى: (وَلَا تَتَمَنَّوْا مَا فَضَّلَ اللَّهُ بِهِ بَعْضَكُمْ عَلَى بَعْضٍ). قَالَ مُجَاهِدٌ: وَأَنْزَلَ فِيهَا: (إِنَّ الْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ). وَكَانَتْ أُمُّ سَلَمَةَ أَوَّلَ ظَعِينَةٍ قَدِمَتِ الْمَدِينَةَ مُهَاجِرَةً.** هَذَا حَدِيثٌ مُرْسَلٌ. وَرَوَاهُ بَعْضُهُمْ عَنِ ابْنِ أَبِي نَجِيحٍ عَنْ مُجَاهِدٍ مُرْسَلًا أَنَّ أُمَّ سَلَمَةَ قَالَتْ كَذَا وَكَذَا *

٣٢٢٥. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ عَنْ رَجُلٍ مِنْ وَلَدِ أُمِّ سَلَمَةَ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ قَالَتْ. **يَا رَسُولَ اللَّهِ لَا أَسْمَعُ اللَّهَ ذَكَرَ النِّسَاءَ فِي الْهِجْرَةِ. فَأَنْزَلَ اللَّهُ** تَعَالَى: **(أَنِّي لَا أُضِيعُ عَمَلَ عَامِلٍ مِنْكُمْ مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَى بَعْضُكُمْ مِنْ بَعْضٍ)** *

٣٢٢٦. حَدَّثَنَا هَنَّادٌ ح أَخْبَرَنَا أَبُو الْأَحْوَصِ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ قَالَ: قَالَ عَبْدُ اللَّهِ: **أَمَرَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ أَقْرَأَ عَلَيْهِ وَهُوَ عَلَى الْمِنْبَرِ. فَقَرَأْتُ عَلَيْهِ مِنْ سُورَةِ النِّسَاءِ حَتَّى إِذَا بَلَغْتُ: (فَكَيْفَ إِذَا جِئْنَا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ بِشَهِيدٍ وَجِئْنَا بِكَ عَلَى هَؤُلَاءِ شَهِيدًا),**

غَمَزَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِيَدِهِ فَنَظَرْتُ إِلَيْهِ وَعَيْنَاهُ تَدْمَعَانِ. هَكَذَا رَوَى أَبُو الْأَحْوَصِ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ. وَإِنَّمَا هُوَ إِبْرَاهِيمُ عَنْ عَبِيدَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ *

٣٢٢٧. حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ أَخْبَرَنَا مُعَاوِيَةُ بْنُ هِشَامٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَبِيدَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: اقْرَأْ عَلَيَّ. فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ أَقْرَأُ عَلَيْكَ وَعَلَيْكَ أُنْزِلَ؟ قَالَ: إِنِّي أُحِبُّ أَنْ أَسْمَعَهُ مِنْ غَيْرِي. فَقَرَأْتُ سُورَةَ النِّسَاءِ حَتَّى إِذَا بَلَغْتُ: ﴿ وَجِئْنَا بِكَ عَلَى هَؤُلَاءِ شَهِيدًا ﴾. قَالَ: فَرَأَيْتُ عَيْنَيِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَهْمِلَانِ. هَذَا أَصَحُّ مِنْ حَدِيثِ أَبِي الْأَحْوَصِ.

٣٢٢٨. حَدَّثَنَا سُوَيْدُ بْنُ نَصْرٍ أَخْبَرَنَا ابْنُ الْمُبَارَكِ عَنْ سُفْيَانَ عَنِ الْأَعْمَشِ نَحْوَ حَدِيثِ مُعَاوِيَةَ بْنِ هِشَامٍ *

٣٢٢٩. حَدَّثَنَا عَبْدُ بْنُ حُمَيْدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ سَعْدٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ الرَّازِيِّ عَنْ عَطَاءِ بْنِ السَّائِبِ عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ السُّلَمِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ قَالَ: صَنَعَ لَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ طَعَامًا فَدَعَانَا وَسَقَانَا مِنَ الْخَمْرِ. فَأَخَذَتِ الْخَمْرُ مِنَّا وَحَضَرَتِ الصَّلَاةُ فَقَدَّمُونِي فَقَرَأْتُ: قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ وَنَحْنُ نَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ. قَالَ: فَأَنْزَلَ اللَّهُ: ﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْرَبُوا الصَّلَاةَ وَأَنْتُمْ سُكَارَى حَتَّى تَعْلَمُوا مَا تَقُولُونَ ﴾. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ صَحِيحٌ *

٣٢٣٠. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا اللَّيْثُ بْنُ سَعْدٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ أَنَّهُ حَدَّثَهُ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ الزُّبَيْرِ حَدَّثَهُ: أَنَّ رَجُلًا مِنَ الْأَنْصَارِ خَاصَمَ الزُّبَيْرَ فِي شِرَاجِ الْحَرَّةِ الَّتِي يَسْقُونَ بِهَا النَّخْلَ. فَقَالَ الْأَنْصَارِيُّ: سَرِّحِ الْمَاءَ يَمُرُّ. فَأَبَى عَلَيْهِ. فَاخْتَصَمُوا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِلزُّبَيْرِ: اسْقِ يَا زُبَيْرُ وَأَرْسِلِ الْمَاءَ إِلَى جَارِكَ. فَغَضِبَ الْأَنْصَارِيُّ وَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ أَنْ كَانَ ابْنَ عَمَّتِكَ؟ فَتَغَيَّرَ وَجْهُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ قَالَ: يَا زُبَيْرُ اسْقِ وَاحْبِسِ الْمَاءَ حَتَّى يَرْجِعَ إِلَى الْجُدُرِ. فَقَالَ الزُّبَيْرُ: وَاللَّهِ إِنِّي لَأَحْسِبُ هَذِهِ الْآيَةَ نَزَلَتْ فِي ذَلِكَ ﴿ فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّى يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ﴾. الْآيَةَ

٣٢٣١. سَمِعْتُ مُحَمَّدًا يَقُولُ: قَدْ رَوَى ابْنُ وَهْبٍ هَذَا الْحَدِيثَ عَنِ اللَّيْثِ بْنِ سَعْدٍ وَيُونُسُ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ نَحْوَ هَذَا الْحَدِيثِ. وَرَوَى شُعَيْبُ بْنُ أَبِي حَمْزَةَ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنِ الزُّبَيْرِ وَلَمْ يَذْكُرْ فِيهِ: عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ابْنِ الزُّبَيْرِ *

٣٢٣٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَدِيِّ بْنِ ثَابِتٍ قَالَ: سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ يَزِيدَ يُحَدِّثُ عَنْ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ فِي هَذِهِ الْآيَةِ ﴿ فَمَا لَكُمْ فِي الْمُنَافِقِينَ فِئَتَيْنِ ﴾ قَالَ: رَجَعَ نَاسٌ مِنْ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ أُحُدٍ فَكَانَ النَّاسُ فِيهِمْ فَرِيقَيْنِ:

فَرِيقٌ يَقُولُ: اقْتُلْهُمْ. وَفَرِيقٌ يَقُولُ: لَا. فَنَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةَ: (فَمَا لَكُمْ فِي الْمُنَافِقِينَ فِئَتَيْنِ). فَقَالَ: إِنَّهَا طِيبَةُ. وَقَالَ: إِنَّهَا تَنْفِي الْخَبَثَ كَمَا تَنْفِي النَّارُ خَبَثَ الْحَدِيدِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٣٢٣٣. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الزَّعْفَرَانِيُّ أَخْبَرَنَا شَبَابَةُ أَخْبَرَنَا وَرْقَاءُ بْنُ عُمَرَ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: يَجِيءُ الْمَقْتُولُ بِالْقَاتِلِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ نَاصِيَتُهُ وَرَأْسُهُ بِيَدِهِ وَأَوْدَاجُهُ تَشْخَبُ دَمًا يَقُولُ: يَا رَبِّ قَتَلَنِي هَذَا حَتَّى يُدْنِيَهُ مِنَ الْعَرْشِ. قَالَ: فَذَكَرُوا لِابْنِ عَبَّاسٍ التَّوْبَةَ فَتَلَا هَذِهِ الْآيَةَ: (وَمَنْ يَقْتُلْ مُؤْمِنًا مُتَعَمِّدًا فَجَزَاؤُهُ جَهَنَّمُ). قَالَ: مَا نُسِخَتْ هَذِهِ الْآيَةُ وَلَا بُدِّلَتْ وَأَنَّى لَهُ التَّوْبَةُ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ. وَقَدْ رَوَى بَعْضُهُمْ هَذَا الْحَدِيثَ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ نَحْوَهُ وَلَمْ يَرْفَعْهُ *

٣٢٣٤. حَدَّثَنَا عَبْدُ بْنُ حُمَيْدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبِي رِزْمَةَ عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنْ سِمَاكِ بْنِ حَرْبٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: مَرَّ رَجُلٌ مِنْ بَنِي سُلَيْمٍ عَلَى نَفَرٍ مِنْ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَعَهُ غَنَمٌ لَهُ. فَسَلَّمَ عَلَيْهِمْ. قَالُوا: مَا سَلَّمَ عَلَيْكُمْ إِلَّا لِيَتَعَوَّذَ مِنْكُمْ. فَقَامُوا فَقَتَلُوهُ. وَأَخَذُوا غَنَمَهُ فَأَتَوْا بِهَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى: (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا ضَرَبْتُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَتَبَيَّنُوا وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ أَلْقَى إِلَيْكُمُ السَّلَامَ لَسْتَ مُؤْمِنًا). هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ. وَفِي الْبَابِ عَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ *

٣٢٣٥. حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ أَخْبَرَنَا وَكِيعٌ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي إِسْحَقَ عَنِ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ قَالَ: لَمَّا نَزَلَتْ: (لَا يَسْتَوِي الْقَاعِدُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ) الْآيَةَ, جَاءَ عَمْرُو ابْنُ أُمِّ مَكْتُومٍ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ, وَكَانَ ضَرِيرَ الْبَصَرِ, فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا تَأْمُرُنِي إِنِّي ضَرِيرُ الْبَصَرِ؟ فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى هَذِهِ الْآيَةَ: (غَيْرُ أُولِي الضَّرَرِ) الْآيَةَ. فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِيتُونِي بِالْكَتِفِ وَالدَّوَاةِ أَوِ اللَّوْحِ وَالدَّوَاةِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَيُقَالُ عَمْرُو ابْنُ أُمِّ مَكْتُومٍ. وَيُقَالُ عَبْدُ اللَّهِ ابْنُ أُمِّ مَكْتُومٍ وَهُوَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ زَائِدَةَ. وَأُمُّ مَكْتُومٍ أُمُّهُ *

٣٢٣٦. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الزَّعْفَرَانِيُّ أَخْبَرَنَا الْحَجَّاجُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ قَالَ: أَخْبَرَنِي عَبْدُ الْكَرِيمِ سَمِعَ مِقْسَمًا, مَوْلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَارِثِ, يُحَدِّثُ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّهُ قَالَ: (لَا يَسْتَوِي الْقَاعِدُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ غَيْرُ أُولِي الضَّرَرِ) عَنْ بَدْرٍ وَالْخَارِجُونَ إِلَى بَدْرٍ. لَمَّا نَزَلَتْ غَزْوَةُ بَدْرٍ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَحْشٍ وَابْنُ أُمِّ مَكْتُومٍ: إِنَّا أَعْمَيَانِ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَهَلْ لَنَا رُخْصَةٌ؟ فَنَزَلَتْ: (لَا يَسْتَوِي الْقَاعِدُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ غَيْرُ أُولِي الضَّرَرِ وَ فَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ عَلَى الْقَاعِدِينَ دَرَجَةً). فَهَؤُلَاءِ الْقَاعِدُونَ غَيْرُ أُولِي الضَّرَرِ وَفَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ عَلَى الْقَاعِدِينَ أَجْرًا عَظِيمًا. دَرَجَاتٍ مِنْهُ عَلَى الْقَاعِدِينَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ غَيْرِ أُولِي الضَّرَرِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ مِنْ حَدِيثِ ابْنِ

عَبَّاسٍ. وَمِقْسَمٌ يُقَالُ هُوَ مَوْلَى عَبْدِ اللَّهِ ابْنِ الْحَارِثِ وَيُقَالُ هُوَ مَوْلَى ابْنِ عَبَّاسٍ. ومِقْسَمٌ يكنى أَبَا الْقَاسِمِ *

٣٢٣٧. حَدَّثَنَا عَبْدُ بْنُ حُمَيْد حَدَّثَنِي يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عن سَعْد عَنْ صَالِحِ بْنِ كَيْسَانَ عَنِ ابْنِ شِهَاب قال: حَدَّثَنِي سَهْلُ بْنُ سَعْد الساعدي قَالَ: **رَأَيْتُ مَرْوَانَ بْنَ الْحَكَمِ جَالِسًا فِي الْمَسْجِد فَأَقْبَلْتُ حَتَّى جَلَسْتُ إِلَى جَنْبِه. فَأَخْبَرَنَا أَنَّ زَيْدَ بْنَ ثَابت أَخْبَرَهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ أَمْلَى عَلَيْه: لَا يَسْتَوِي الْقَاعِدُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّه. قَالَ: فَجَاءَهُ ابْنُ أُمِّ مَكْتُومٍ, وَهُوَ يُمْلِيهَا عَلَيَّ, فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّه وَاللَّه لَوْ أَسْتَطِيعُ الْجِهَادَ لَجَاهَدْتُ. وَكَانَ رَجُلًا أَعْمَى, فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَلَى رَسُوله صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ, وَفَخِذُهُ عَلَى فَخِذِي, فَثَقُلَتْ حَتَّى هَمَّتْ تَرُضُّ فَخِذِي ثُمَّ سُرِّيَ عَنْهُ, فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَلَيْه: (غَيْرُ أُولِي الضَّرَرِ)**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَفِي هَذَا الْحَدِيث رِوَايَةُ رَجُلٍ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهم عَلَيْه وَسَلَّمَ عَنْ رَجُلٍ مِنَ التَّابِعِينَ. رَوَاي سَهْلُ بْنُ سَعْد الْأَنْصَارِيُّ عَنْ مَرْوَانَ بْنِ الْحَكَمِ وَمَرْوَانُ لَمْ يَسْمَعْ مِنَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ وَهُوَ مِنَ التَّابِعِينَ.

٣٢٣٨. حَدَّثَنَا عَبْدُ بْنُ حُمَيْد أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّزَّاق أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ: سَمِعْتُ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ عَبْد اللَّه بْنِ أَبِي عَمَّارٍ يُحَدِّثُ عَنْ عَبْد اللَّه بْنِ بَابَاهُ عَنْ يَعْلَى ابْنِ أُمَيَّةَ قَالَ: **قُلْتُ لِعُمَرَ: إِنَّمَا قَالَ اللَّهُ: (أَنْ تَقْصُرُوا مِنَ الصَّلَاة إِنْ خِفْتُمْ), وَقَدْ أَمِنَ النَّاسُ. فَقَالَ عُمَرُ: عَجِبْتُ مِمَّا عَجِبْتَ مِنْهُ فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لِرَسُولِ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ فَقَالَ: صَدَقَةٌ تَصَدَّقَ اللَّهُ بِهَا عَلَيْكُمْ فَاقْبَلُوا صَدَقَتَهُ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٣٢٣٩. حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الصَّمَد بْنُ عَبْد الْوَارِث أَخْبَرَنَا سَعِيدُ بْنُ عُبَيْد الْهُنَائِيُّ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّه بْنُ شَقِيق قال. أَخْبَرَنَا أَبُو هُرَيْرَةَ: **أَنَّ رَسُولَ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ نَزَلَ بَيْنَ ضَجْنَانَ وَعُسْفَانَ. فَقَالَ الْمُشْرِكُونَ: إِنَّ لِهَؤُلَاء صَلَاةً هِيَ أَحَبُّ إِلَيْهِمْ مِنْ آبَائِهِمْ وَأَبْنَائِهِمْ, وَهِيَ الْعَصْرُ. فَأَجْمِعُوا أَمْرَكُمْ فَمِيلُوا عَلَيْهِمْ مَيْلَةً وَاحِدَةً. وَأَنَّ جِبْرِيلَ أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ فَأَمَرَهُ أَنْ يَقْسِمَ أَصْحَابَهُ شَطْرَيْنِ: فَيُصَلِّيَ بِهِمْ وَتَقُومُ طَائِفَةٌ أُخْرَى وَرَاءَهُمْ وَلْيَأْخُذُوا حِذْرَهُمْ وَأَسْلِحَتَهُمْ. ثُمَّ يَأْتِي الْآخَرُونَ وَيُصَلُّونَ مَعَهُ رَكْعَةً وَاحِدَةً ثُمَّ يَأْخُذُ هَؤُلَاء حِذْرَهُمْ وَأَسْلِحَتَهُمْ. فَتَكُونُ لَهُمْ رَكْعَة رَكْعَة وَلِرَسُولِ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ رَكْعَتَان**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيث عَبْد اللَّه بْنِ شَقِيقٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ. وَفِي الْبَاب عَنْ عَبْد اللَّه بْنِ مَسْعُود وَزَيْد بْنِ ثَابِت وَابْنِ عَبَّاسٍ وَجَابِرٍ وَأَبِي عَيَّاشٍ الزُّرَقِيِّ وَابْنِ عُمَرَ وَحُذَيْفَةَ وَأَبِي بَكْرَةَ وَسَهْلِ بْنِ أَبِي حَثْمَةَ. وَأَبُو عَيَّاشٍ الزُّرَقِيُّ اسْمُهُ زَيْدُ بْنُ صَامِت *

٣٢٤٠. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي شُعَيْبٍ أَبُو مُسْلِمٍ الْحَرَّانِيُّ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَمَةَ الْحَرَّانِيُّ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَقَ عَنْ عَاصِمِ بْنِ عُمَرَ بْنِ قَتَادَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَتَادَةَ بْنِ النُّعْمَانِ قَالَ: كَانَ أَهْلُ بَيْتٍ مِنَّا يُقَالُ لَهُمْ بَنُو أُبَيْرِقٍ بِشْرٌ وَبُشَيْرٌ وَمُبَشِّرٌ. وَكَانَ بُشَيْرٌ رَجُلًا مُنَافِقًا. يَقُولُ الشِّعْرَ يَهْجُو بِهِ أَصْحَابَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. ثُمَّ يَنْحَلُهُ بَعْضَ الْعَرَبِ, ثُمَّ يَقُولُ: قَالَ فُلَانٌ كَذَا وَكَذَا. فَإِذَا سَمِعَ أَصْحَابُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَلِكَ الشِّعْرَ قَالُوا: وَاللَّهِ مَا يَقُولُ هَذَا الشِّعْرَ إِلَّا هَذَا الْخَبِيثُ أَوْ كَمَا قَالَ الرَّجُلُ وَقَالُوا: ابْنُ الْأُبَيْرِقِ قَالَهَا. قَالَ: وَكَانُوا أَهْلَ بَيْتِ حَاجَةٍ وَفَاقَةٍ فِي الْجَاهِلِيَّةِ وَالْإِسْلَامِ. وَكَانَ النَّاسُ إِنَّمَا طَعَامُهُمْ بِالْمَدِينَةِ التَّمْرُ وَالشَّعِيرُ. وَكَانَ الرَّجُلُ إِذَا كَانَ لَهُ يَسَارٌ فَقَدِمَتْ ضَافِطَةٌ مِنَ الشَّامِ مِنَ الدَّرْمَكِ ابْتَاعَ الرَّجُلُ مِنْهَا فَخَصَّ بِهَا نَفْسَهُ. وَأَمَّا الْعِيَالُ فَإِنَّمَا طَعَامُهُمُ التَّمْرُ وَالشَّعِيرُ. فَقَدِمَتْ ضَافِطَةٌ مِنَ الشَّامِ فَابْتَاعَ عَمِّي رِفَاعَةُ بْنُ زَيْدٍ حِمْلًا مِنَ الدَّرْمَكِ فَجَعَلَهُ فِي مَشْرُبَةٍ لَهُ, وَفِي الْمَشْرُبَةِ سِلَاحٌ: وَدِرْعٌ وَسَيْفٌ. فَعُدِيَ عَلَيْهِ مِنْ تَحْتِ الْبَيْتِ, فَنُقِبَتِ الْمَشْرُبَةُ وَأُخِذَ الطَّعَامُ وَالسِّلَاحُ. فَلَمَّا أَصْبَحَ أَتَانِي عَمِّي رِفَاعَةُ فَقَالَ: يَا ابْنَ أَخِي إِنَّهُ قَدْ عُدِيَ عَلَيْنَا فِي لَيْلَتِنَا هَذِهِ فَنُقِبَتْ مَشْرُبَتُنَا وَذُهِبَ بِطَعَامِنَا وَسِلَاحِنَا. قَالَ: فَتَحَسَّسْنَا فِي الدَّارِ وَسَأَلْنَا فَقِيلَ لَنَا قَدْ رَأَيْنَا بَنِي أُبَيْرِقٍ اسْتَوْقَدُوا فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ. وَلَا نَرَى فِيمَا نَرَى إِلَّا عَلَى بَعْضِ طَعَامِكُمْ. قَالَ: وَكَانَ بَنُو أُبَيْرِقٍ قَالُوا: وَنَحْنُ نَسْأَلُ فِي الدَّارِ, وَاللَّهِ مَا نُرَى صَاحِبَكُمْ إِلَّا لَبِيدَ بْنَ سَهْلٍ. رَجُلٌ مِنَّا لَهُ صَلَاحٌ وَإِسْلَامٌ. فَلَمَّا سَمِعَ لَبِيدٌ اخْتَرَطَ سَيْفَهُ وَقَالَ: أَنَا أَسْرِقُ؟ فَوَاللَّهِ لَيُخَالِطَنَّكُمْ هَذَا السَّيْفُ أَوْ لَتُبَيِّنُنَّ هَذِهِ السَّرِقَةَ. قَالُوا: إِلَيْكَ عَنْهَا أَيُّهَا الرَّجُلُ فَمَا أَنْتَ بِصَاحِبِهَا. فَسَأَلْنَا فِي الدَّارِ حَتَّى لَمْ نَشُكَّ أَنَّهُمْ أَصْحَابُهَاز فَقَالَ لِي عَمِّي: يَا ابْنَ أَخِي لَوْ أَتَيْتَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرْتَ ذَلِكَ لَهُ. قَالَ قَتَادَةُ: فَأَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ: إِنَّ أَهْلَ بَيْتٍ مِنَّا أَهْلَ جَفَاءٍ عَمَدُوا إِلَى عَمِّي رِفَاعَةَ بْنِ زَيْدٍ فَنَقَبُوا مَشْرُبَةً لَهُ وَأَخَذُوا سِلَاحَهُ وَطَعَامَهُ فَلْيَرُدُّوا عَلَيْنَا سِلَاحَنَا فَأَمَّا الطَّعَامُ فَلَا حَاجَةَ لَنَا فِيهِ. فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: سَآمُرُ فِي ذَلِكَ. فَلَمَّا سَمِعَ بَنُو أُبَيْرِقٍ أَتَوْا رَجُلًا مِنْهُمْ, يُقَالُ لَهُ أُسَيْرُ بْنُ عُرْوَةَ, فَكَلَّمُوهُ فِي ذَلِكَ فَاجْتَمَعَ فِي ذَلِكَ نَاسٌ مِنْ أَهْلِ الدَّارِ فَقَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ قَتَادَةَ بْنَ النُّعْمَانِ وَعَمَّهُ عَمَدَا إِلَى أَهْلِ بَيْتٍ مِنَّا أَهْلِ إِسْلَامٍ وَصَلَاحٍ يَرْمُونَهُمْ بِالسَّرِقَةِ مِنْ غَيْرِ بَيِّنَةٍ وَلَا ثَبْتٍ. قَالَ قَتَادَةُ: فَأَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَكَلَّمْتُهُ فَقَالَ: عَمَدْتَ إِلَى أَهْلِ بَيْتٍ ذُكِرَ مِنْهُمْ إِسْلَامٌ وَصَلَاحٌ تَرْمِهِمْ بِالسَّرِقَةِ عَلَى غَيْرِ ثَبْتٍ وَلَا بَيِّنَةٍ. قَالَ: فَرَجَعْتُ وَلَوَدِدْتُ أَنِّي خَرَجْتُ مِنْ بَعْضِ مَالِي وَلَمْ أُكَلِّمْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي ذَلِكَ. فَأَتَانِي عَمِّي رِفَاعَةُ فَقَالَ: يَا ابْنَ أَخِي مَا صَنَعْتَ؟ فَأَخْبَرْتُهُ بِمَا قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. فَقَالَ: اللَّهُ الْمُسْتَعَانُ. فَلَمْ يَلْبَثْ أَنْ نَزَلَ

الْقُرْآنُ: (إِنَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ لِتَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ بِمَا أَرَاكَ اللَّهُ وَلَا تَكُنْ لِلْخَائِنِينَ خَصِيمًا)، بَنِي أُبَيْرِقٍ، (وَاسْتَغْفِرِ اللَّهَ) أَيْ مِمَّا قُلْتَ لِقَتَادَةَ (إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا. وَلَا تُجَادِلْ عَنِ الَّذِينَ يَخْتَانُونَ أَنْفُسَهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ مَنْ كَانَ خَوَّانًا أَثِيمًا. يَسْتَخْفُونَ مِنَ النَّاسِ وَلَا يَسْتَخْفُونَ مِنَ اللَّهِ) إِلَى قَوْلِهِ (غَفُورًا رَحِيمًا). أَيْ لَوِ اسْتَغْفَرُوا اللَّهَ لَغَفَرَ لَهُمْ. (وَمَنْ يَكْسِبْ إِثْمًا فَإِنَّمَا يَكْسِبُهُ عَلَى نَفْسِهِ) إِلَى قَوْلِهِ (إِثْمًا مُبِينًا). قَوْلَهُم لِلَبِيد: (وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكَ وَرَحْمَتُهُ) إِلَى قَوْلِهِ (فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا). فَلَمَّا نَزَلَ الْقُرْآنُ أَتَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالسِّلَاحِ فَرَدَّهُ إِلَى رِفَاعَةَ. فَقَالَ قَتَادَةُ: لَمَّا أَتَيْتُ عَمِّي بِالسِّلَاحِ وَكَانَ شَيْخًا، قَدْ عَشَا أَوْ عَسَا — و أَلشك من أبو عسي — فِي الْجَاهِلِيَّةِ وَكُنْتُ أُرَى إِسْلَامُهُ مَدْخُولًا. فَلَمَّا أَتَيْتُهُ بِالسِّلَاحِ قَالَ: يَا ابْنَ أَخِي هُوَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ. فَعَرَفْتُ أَنَّ إِسْلَامَهُ كَانَ صَحِيحًا. فَلَمَّا نَزَلَ الْقُرْآنُ لَحِقَ بُشَيْرٌ بِالْمُشْرِكِينَ. فَنَزَلَ عَلَى سُلَافَةَ بِنْتِ سَعْدِ ابْنِ سُمَيَّةَ. فَأَنْزَلَ اللَّهُ تعالي: (وَمَنْ يُشَاقِقِ الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ الْهُدَى وَيَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيلِ الْمُؤْمِنِينَ نُوَلِّهِ مَا تَوَلَّى وَنُصْلِهِ جَهَنَّمَ وَسَاءَتْ مَصِيرًا. إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا). فَلَمَّا نَزَلَ عَلَى سُلَافَةَ رَمَاهَا حَسَّانُ بْنُ ثَابِتٍ بِأَبْيَاتٍ مِنْ شِعْرِهِ. فَأَخَذَتْ رَحْلَهُ فَوَضَعَتْهُ عَلَى رَأْسِهَا. ثُمَّ خَرَجَتْ بِهِ فَرَمَتْ بِهِ فِي الْأَبْطَحِ، ثُمَّ قَالَتْ: أَهْدَيْتَ لِي شِعْرَ حَسَّانَ مَا كُنْتَ تَأْتِينِي بِخَيْرٍ. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ. لَا نَعْلَمُ أَحَدًا أَسْنَدَهُ غَيْرَ مُحَمَّدِ بْنِ سَلَمَةَ الْحَرَّانِيِّ. وَرَوَى يُونُسُ بْنُ بُكَيْرٍ وَغَيْرُ وَاحِدٍ هَذَا الْحَدِيثَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَقَ عَنْ عَاصِمِ بْنِ عُمَرَ بْنِ قَتَادَةَ مُرْسَلًا لَمْ يَذْكُرُوا فِيهِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ. وَقَتَادَةُ بْنُ النُّعْمَانِ هُوَ أَخُو أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ لِأُمِّهِ. وَأَبُو سَعِيدٍ اسْمُهُ سَعْدُ بْنُ مَالِكِ بْنِ سِنَانٍ

٣٢٤١. حَدَّثَنَا خَلَّادُ بْنُ أَسْلَمَ الْبَغْدَادِيُّ أَخْبَرَنَا النَّضْرُ بْنُ شُمَيْلٍ عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنْ ثُوَيْرٍ وهو بْنِ أَبِي فَاخِتَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ قَالَ: **مَا فِي الْقُرْآنِ آيَةٌ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ هَذِهِ الْآيَةِ: (إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ)**. وهَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. وَأَبُو فَاخِتَةَ اسْمُهُ سَعِيدُ بْنُ عِلَاقَةَ. وَثُوَيْرٌ يُكْنَى أَبَا جَهْمٍ. وَهُوَ رَجُلٌ كُوفِيٌّ. وَقَدْ سَمِعَ مِنِ ابْنِ عُمَرَ وَابْنِ الزُّبَيْرِ وَابْنُ مَهْدِيٍّ كَانَ يَغْمِزُهُ قَلِيلًا *

٣٢٤٢. حَدَّثَنَا بْنِ أَبِي عُمَرَ وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي زِيَادٍ الْمَعْنَى وَاحِدٌ قَالَا: أخبرنا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ عَنِ ابْنِ مُحَيْصِنٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ قَيْسِ بْنِ مَخْرَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: **لَمَّا نَزَلَت: (مَنْ يَعْمَلْ سُوءًا يُجْزَ بِهِ) شَقَّ ذَلِكَ عَلَى الْمُسْلِمِينَ فَشَكَوْا ذَلِكَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. فَقَالَ: قَارِبُوا وَسَدِّدُوا. وَفِي كُلِّ مَا يُصِيبُ الْمُؤْمِنَ كَفَّارَةٌ حَتَّى الشَّوْكَةَ يُشَاكُهَا أَوِ النَّكْبَةَ يُنْكَبُهَا**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. وابْنُ مُحَيْصِنٍ اسمه عُمَرُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ مُحَيْصِنٍ *

٣٢٤٣. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ مُوسَى وَعَبْدُ بْنُ حُمَيْدٍ قَالَا: أخبرنا رَوْحُ بْنُ عُبَادَةَ عَنْ مُوسَى بْنِ عُبَيْدَةَ قال: أَخْبَرَنِي مَوْلَى ابْنِ سِبَاعٍ قَالَ: سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ يُحَدِّثُ عَنْ أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ قَالَ: كُنْتُ عِنْدَ النبي صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأُنْزِلَتْ عَلَيْهِ هَذِهِ الْآيَةَ: (مَنْ يَعْمَلْ سُوءًا يُجْزَ بِهِ وَلَا يَجِدْ لَهُ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا). فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: يَا أَبَا بَكْرٍ أَلَا أُقْرِئُكَ آيَةً أُنْزِلَتْ عَلَيَّ؟ قُلْتُ: بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ. قَالَ: فَأَقْرَأَنِيهَا فَلَا أَعْلَمُ إِلَّا أَنِّي قَدْ كُنْتُ وَجَدْتُ انْقِصَامًا فِي ظَهْرِي فَتَمَطَّأْتُ لَهَا. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَا شَأْنُكَ يَا أَبَا بَكْرٍ؟ قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي وَأَيُّنَا لَمْ يَعْمَلْ سُوءًا وَإِنَّا لَمُجْزَوْنَ بِمَا عَمِلْنَا؟ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَمَّا أَنْتَ يَا أَبَا بَكْرٍ وَالْمُؤْمِنُونَ فَتُجْزَوْنَ بِذَلِكَ فِي الدُّنْيَا حَتَّى تَلْقَوْا اللَّهَ وَلَيْسَ لَكُمْ ذُنُوبٌ. وَأَمَّا الْآخَرُونَ فَيُجْمَعُ ذَلِكَ لَهُمْ حَتَّى يُجْزَوْا بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ. وَفِي إِسْنَادِهِ مَقَالٌ. وَمُوسَى بْنُ عُبَيْدَةَ يُضَعَّفُ فِي الْحَدِيثِ. ضَعَّفَهُ يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ وَأَحْمَدُ بْنُ حَنْبَلٍ. وَمَوْلَى ابْنِ سِبَاعٍ مَجْهُولٌ. وَقَدْ رُوِيَ هَذَا الْحَدِيثُ مِنْ غَيْرِ هَذَا الْوَجْهِ عَنْ أَبِي بَكْرٍ. وَلَيْسَ لَهُ إِسْنَادٌ صَحِيحٌ أَيْضًا. وَفِي الْبَاب عَنْ عَائِشَةَ *

٣٢٤٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى أخبرنا أَبُو دَاوُدَ الطيالسي أخبرنا سُلَيْمَانُ بْنُ مُعَاذٍ عَنْ سِمَاكٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: خَشِيَتْ سَوْدَةُ أَنْ يُطَلِّقَهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ: لَا تُطَلِّقْنِي وَأَمْسِكْنِي وَاجْعَلْ يَوْمِي لِعَائِشَةَ. فَفَعَلَ فَنَزَلَتْ: (فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا أَنْ يُصْلِحَا بَيْنَهُمَا صُلْحًا وَالصُّلْحُ خَيْرٌ). فَمَا اصْطَلَحَا عَلَيْهِ مِنْ شَيْءٍ فَهُوَ جَائِزٌ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ *

٣٢٤٥. حَدَّثَنَا عَبْدُ بْنُ حُمَيْدٍ أخبرنا أَبُو نُعَيْمٍ أخبرنا مَالِكُ بْنُ مِغْوَلٍ عَنْ أَبِي السَّفَرِ عَنِ الْبَرَاءِ قَالَ: آخِرُ آيَةٍ أُنْزِلَتْ أَوْ آخِرُ شَيْءٍ أُنْزِلَ: (يَسْتَفْتُونَكَ قُلِ اللَّهُ يُفْتِيكُمْ فِي الْكَلَالَةِ). هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ. وَأَبُو السَّفَرِ اسْمُهُ سَعِيدُ بْنُ أَحْمَدَ, وَيُقَالُ ابْنُ يُحْمِدَ الثَّوْرِيُّ *

٣٢٤٦. حَدَّثَنَا عَبْدُ بْنُ حُمَيْدٍ أخبرنا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ عَنْ أَبِي بَكْرِ بْنِ عَيَّاشٍ عَنْ أَبِي إِسْحَقَ عَنِ الْبَرَاءِ قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ: يَسْتَفْتُونَكَ قُلِ اللَّهُ يُفْتِيكُمْ فِي الْكَلَالَةِ. فَقَال لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تُجْزِئُكَ آيَةُ الصَّيْفِ *

5. Iz sure *En-Nisa*

U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog:

3216. ISPRIČAO NAM JE Abd b. Humejd; kaže: Obavijestio nas je Jahja b. Adem; kaže: Nas je obavijestio Ibn Ujejne prenijevši od Muhammeda b. Munkedira, koji je kazao: Čuo sam Džabira b. Abdullaha

kada veli: "**Razbolio sam se i došao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, da me obiđe. Bio sam u nesvijesti. Kad sam došao k sebi, upitao sam: Kako da postupim sa svojim imetkom? Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, mi ništa ne reče dok ne bi objavljeno:** ***Allah vam naređuje da od djece vaše - muškom pripadne toliko koliko dvijema ženskima***[1664]**.**" Ovaj hadis je hasenun-sahihun. Mnogi su ga prenijeli od Muhammeda b. Munkedira.

3217. ISPRIČAO NAM JE Fadl b. Sabbah el-Bagdadi; Obavijestio nas je Sufjan b. Ujejne, prenijevši od Muhammeda b. Munkedira, on od Džabira b. Abdullaha, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, **slično prethodnom hadisu.** U hadisu koji je prenio Fadl b. Sabbah nešto je poduži tekst od ovoga."

3218. ISPRIČAO NAM JE Abd b. Humejd; kaže: Obavijestio nas je Habban b. Hilal; kaže: Nas je obavijestio Hemmam b. Jahja; kaže: Nas je obavijestio Katade[1665] prenijevši od Ebu Halila, on od Ebu Alkamea el-Hašimija[1666], a on od Ebu Seida el-Hudrija, koji je kazao: "**U bici kod Evtasa**[1667] **zarobili smo i žene koje su imale muževe među idolopoklonicima. Neki su ashabi prezirali da stupaju u odnos sa njima** (zbog toga što su već bile udate i što su imale muževe)**, pa je Uzvišeni** (tim povodom) **objavio:** ***i udate žene, osim onih koje zarobite.***[1668] Ovaj hadis je hasenun.

[1664] Dio 11. ajeta sure *En-Nisa*, a koji u cijelosti glasi: "Allah vam naređuje da od djece vaše - muškom pripadne toliko koliko dvjema ženskima. A ako bude više od dviju ženskih, njima - dvije trećine onoga što je ostavio, a ako je samo jedna, njoj - polovina. A roditeljima, svakom posebno - šestina od onoga što je ostavio, ako bude imao dijete; a ako ne bude imao djeteta, a nasljeđuju ga samo roditelji, onda njegovoj materi - trećina. A ako bude imao braće, onda njegovoj materi - šestina, pošto se izvrši oporuka koju je ostavio, ili podmiri dug. Vi znate ko vam je bliži, roditelji vaši ili sinovi vaši. To je Allahova zapovijed! - Allah, zaista, sve zna i mudar je."

[1665] Katade b. Diame b. Katade es-Sedusi Ebu Hattab el-Basri pouzdan je i siguran prenosilac hadisa. Pripadao je četvrtoj generaciji.

[1666] Ebu Alkama el-Hašimi el-Farisi el-Masri, štićenik plemena Benu Hašim, pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je trećoj generaciji. Bio je kadija u Africi.

[1667] Evtas je mjesto nedaleko od Taifa.

[1668] Ovo je početak 24. ajeta sure *En-Nisa*. U prethodnom ajetu Allah Uzvišeni nabrojao je žene koje su muslimanima zabranjene. U ovom ajetu spominje još jednu vrstu žena koja im je zabranjena, to su udate žene koje imaju muževe. Izuzetak su udate žene koje muslimanima padnu u ropstvo. U tom slučaju im one postaju dozvoljene. Ajet u cijelosti glasi: "i udate žene, osim onih koje zarobite; to su vam Allahovi propisi, - a ostale su vam dozvoljene, ako želite da im vjenčane darove date i da se njima oženite, a ne da blud činite. A ženama vašim s kojima ste imali bračne odnose podajte vjenčane darove njihove kao što je propisano. I nije vam grehota ako se, poslije određenog vjenčanog dara, s njima nagodite. Allah zaista sve zna i mudar je."

3219. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Obavijestio nas je Hušejm; kaže: Nas je obavijestio Osman el-Betti[1669] prenijevši od Ebu Halila, a on od Ebu Seida da je kazao: **"U bici kod Evtasa zarobili smo i žene čiji su muževi ostali u njihovu narodu. To je spomenuto Allahovu Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, pa je** (tim povodom) **objavljeno:** ***i udate žene, osim onih koje zarobite.***"

Ovaj hadis je hasenun.[1670] Tako je i Es-Sevri prenio od Osmana el-Bettija, on od Ebu Halila, on od Ebu Seida el-Hudrija, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, slično prethodnom hadisu, s tim što u njegovu senedu nema: od Ebu Alkamea. Nije mi poznato da je iko drugi spomenuo: od Ebu Alkamea, osim Hemmam prenijevši od Katadea. Ebu Halil se zvao Salih b. Ebu Merjem.

3220. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Abdul-A'la es-San'ani; kaže: Obavijestio nas je Halid b. Haris prenijevši od Šu'bea koji kaže: Obavijestio nas je Ubejdullah b. Ebu Bekr prenijevši od Enesa b. Malika, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je (nabrajajući šta sve spada) u velike grijehe, rekao: **"Pridruživanje Allahu druga, neposlušnost prema roditeljima, bespravno ubijanje čovjeka i laž."**

Ovaj hadis je hasenun-garibun-sahihun.[1671] Prenio ga je Revh b. Ubade od Šu'bea koji je kazao: od Abdullaha b. Ebu Bekra, što je nepouzdano.

3221. ISPRIČAO NAM JE Humejd b. Mes'ade; kaže: Obavijestio nas je Bišr b. Mufeddal; kaže: Nas je obavijestio El-Džurejri prenijevši od Abdur-Rahmana b. Ebu Bekrea, a on od svoga oca, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Hoćete li da vam ispričam koji su to najveći grijesi?" Hoćemo, Allahov Poslaniče, povikaše prisutni, a on reče: "Pridruživanje Allahu druga i neposlušnost prema roditeljima." Bio je naslonjen, a onda sjede i nastavi: "i lažno svjedočenje i laž." Ovo** (dvoje) **je, veli, toliko ponavljao da smo rekli: Da hoće ušutjeti."** Ovaj hadis je hasenun-sahihun-garibun.

3222. ISPRIČAO NAM JE Abd b. Humejd; kaže: Obavijestio nas je Junus b. Muhammed; kaže: Nas je obavijestio Lejs b. Sa'd prenijevši od Hišama b. Sa'da, on od Muhammeda b. Zejda b. Muhadžira b. Kunfuza et-Tejmija, on od Ebu Umamea el-Ensarija, a on od Abdullaha b. Unejsa el-Džuhenija, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"U najveće grijehe spadaju: pridruživanje Allahu druga,**

[1669] Osman b. Muslim el-Betti Ebu Amr el-Basri iskren je prenosilac hadisa. Zamjerali su mu što je fetve donosio prema vlastitom nahođenju. Pripadao je petoj generaciji.

[1670] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Muslim u *Sahihu* i Ebu Davud, El-Nesai i Ibn Madže u *Sunenima*.

[1671] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima*.

neposlušnost prema roditeljima i krivokletstvo. Neće se neko zakleti i u zakletvu ubaciti, koliko krilo mušice, neistine, a da mu ona neće ostaviti mrlju na njegovu srcu do Sudnjeg dana!"

Ovaj hadis je hasenun-garibun.[1672] Ebu Umame el-Ensari je sin Sa'lebin čije nam je ime nepoznato. On je od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, prenio više hadisa.

3223. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Obavijestio nas je Muhammed b. Džafer; kaže: Nas je obavijestio Šu'be prenijevši od Firasa[1673], on od Ša'bija, on od Abdullaha b. Amra, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je kazao: "**U velike grijehe[1674] spadaju: pridruživanje Allahu druga i neposlušnost prema roditeljima ili je kazao: krivokletstvo, dilema je kod Šu'bea."** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1675]

3224. ISPRIČAO NAM JE Ibn Ebu Omer; kaže: Obavijestio nas je Sufjan prenijevši od Ibn Ebu Nedžiha, on od Mudžahida, a on od Ummu Seleme, koja je rekla: **"Ljudi ratuju, a žene ne ratuju,[1676] i nama pripada od naslijeđa polovina** (od onoga što pripada muškarcima), **pa je Allah, Plemeniti i Uzvišeni objavio: "*I ne poželite ono čime je Allah neke od vas odlikovao!*[1677] Mudžahid veli: U vezi sa njom[1678] je** (i ovo) **objavljeno: *muslimanima i muslimankama...*[1679] Ummu Selema je prva žena koja je učinila hidžru u Medinu."**

1672 Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Hakim u *Mustedreku*.

1673 Firas b. Jahja el-Hemdani.

1674 Četiri spomenuta hadisa: Enesov, Ebu Bekreov, hadis Abdullaha b. Unejsa i hadis Abdullaha b. Amra Et-Tirmizi je spomenuo u svrhu objašnjenja 31. ajeta sure *En-Nisa*, a koji glasi: "Ako se budete klonili velikih grijehova, onih koji su vam zabranjeni, Mi ćemo preći preko manjih ispada vaših i uvest ćemo vas u divno mjesto."

1675 Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, El-Buhari u *Sahihu* i El-Nesai u *Sunenu*.

1676 U predaji koju je zabilježio Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* stoji da je Ummu Selema rekla: "Allahov Poslaniče: Muškarci ratuju, a mi ne ratujemo... " Time je htjela da kaže da su muškarci u povoljnijem položaju u odnosu na žene. Oni ratuju i dobivaju od ratnog plijena, što nije slučaj sa ženama, a uz to duplo više od žena dobivaju od nasljedstva.

1677 Dio 32. ajeta sure *En-Nisa*, a koji u cijelosti glasi: "I ne poželite ono čime je Allah neke od vas odlikovao. Muškarcima pripada nagrada za ono što oni urade, a ženama nagrada za ono što one urade. I Allaha iz obilja Njegova molite. - Allah, zaista, sve dobro zna."

1678 Zabilježio je El Nesai u *Sunenu* sa senedom da je Ummu Selema rekla Allahovu Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem: "Allahov Vjerovjesniče, primjećujem da se u Kur'anu spominju ljudi, a žene se ne spominju?" pa je ubrzo Allah Uzvišeni objavio: "muslimanima i muslimankama, vjernicima i vjernicama..." *(El-Ahzab, 35. ajet.)*

1679 Ovo je 35. ajet sure *El-Ahzab*, a koji u cijelosti glasi: "Muslimanima i muslimankama, vjernicima i vjernicama, i poslušnim muškarcima i poslušnim ženama, i iskrenim muškarcima i iskrenim ženama, i strpljivim muškarcima i strpljivim ženama, i poniznim muškarcima i poniznim ženama, i muškarcima koji dijele zekat i ženama koje dijele zekat, i muškarcima koji poste i ženama koje poste, i muškarcima koji o svojim stidnim mjestima

Ovaj hadis je mursel.[1680] Neki su ga prenijeli od Ibn Ebu Nedžiha, a on od Mudžahida kao mursel hadis da je Ummu Seleme rekla to i to.

3225. ISPRIČAO NAM JE Ibn Ebu Omer; kaže: Obavijestio nas je Sufjan prenijevši od Amra b. Dinara, on od Ummu Seleminog sina[1681], a on od Ummu Seleme, koja je rekla: **"Allahov Poslaniče! Nisam čula da je Allah spomenuo žene u vezi hidžre, pa je Allah Plemeniti i Uzvišeni objavio: *Nijednom trudbeniku između vas trud njegov neću poništiti, ni muškarcu ni ženi - vi ste jedni od drugih*[1682]."**

3226. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Obavijestio nas je Ebu Ahves[1683] prenijevši od A'meša, on od Ibrahima, a on Alkamea, koji je kazao da je Abdullah[1684] rekao: **"Od mene je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dok je stajao na minberu, zatražio da mu nešto proučim. Ja mu proučih** (odlomak) **iz sure *En-Nisa.* Kad sam stigao do: *A šta će, tek, biti kada dovedemo svjedoka iz svakog naroda, a tebe dovedemo kao svjedoka protiv ovih*[1685], Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, mi rukom dade znak da prestanem sa učenjem. Kad sam ga pogledao, a oči mu pune suza."**

Tako je Ebu Ahves prenio od A'meša, on od Ibrahima, on od Alkamea, a on od Abdullaha, a ustvari je: Ibrahim prenio od Ubejdea, a on od Abdullaha.

3227. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Obavijestio nas je Muavija b. Hišam; kaže: Nas je obavijestio Sufjan prenijevši od A'meša, on od Ibrahima, on od Ubejdea[1686], a on od Abdullaha, koji je kazao: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, mi (jednom prilikom) reče: **"Prouči mi nešto** (iz Kur'ana)." **Rekoh: Allahov Poslaniče, kako ću ti ja proučiti kad je tebi objavljen. On reče: "Volim ga slušati od drugog." Ja počeh učiti suru *En-Nisa*, i kad sam stigao do: *a tebe dovedemo kao***

---

vode brigu i ženama koje o svojim stidnim mjestima vode brigu, i muškarcima koji često spominju Allaha i ženama koje često spominju Allaha, - Allah je, doista, za sve njih oprost i veliku nagradu pripremio."

[1680] Bilježi ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu.*

[1681] On se zvao Selema b. Abdullah b. Omer b. Ebu Seleme b. Abdulesed el-Mahzumi.

[1682] Ovo je 195. ajet sure *Alu Imran,* a koji u cijelosti glasi: "I Gospodar njihov im se odazva: Nijednom trudbeniku između vas trud njegov neću poništiti, ni muškarcu ni ženi - vi ste jedni od drugih. Onima koji se isele i koji budu iz zavičaja svoga prognani i koji budu na putu Mome mučeni i koji se budu borili i poginuli sigurno ću preko hrđavih djela njihovih preći i sigurno ću ih u džennetske bašče, kroz koje će rijeke teći, uvesti; nagrada će to od Allaha biti. - A u Allaha je nagrada najljepša."

[1683] Ebu Ahves Selam b. Sulejm el-Hanefi el-Kufi pouzdan je i precizan prenosilac hadisa. Pripadao je sedmoj generaciji.

[1684] Abdullah b. Mesud poznati Vjerovjesnikov, sallallahu alejhi ve sellem, ashab.

[1685] *En-Nisa,* 41. ajet.

[1686] Ubejde b. Amr es-Selmani el-Muradi.

svjedoka protiv ovih, **ugledah Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, oči punę suza."** Ovo je vjerodostojnije od hadisa Ebu Ahvesa.

3228. ISPRIČAO NAM JE Suvejd b. Nasr; kaže: Obavijestio nas je Ibn Mubarek prenijevši od Sufjana, on od A'meša, **slično hadisu Muavije b. Hišama.**

3229. ISPRIČAO NAM JE Abd b. Humejd; kaže: Obavijestio nas je Abdur-Rahman b. Sa'd prenijevši od Ebu Džafera er-Razija, on od Ataa b. Saiba, on od Ebu Abdur-Rahmana es-Sulemija, a on od Alije b. Ebu Taliba, koji je kazao: **"Abdur-Rahman b. Avf nam je pripremio hranu, pozvao nas na nju i napojio nas vinom.[1687] Kad je nastupilo vrijeme namaza, vino nas je već bilo uhvatilo. Mene proturiše naprijed. Ja počeh učiti:** ***Kul ja ejju hel kafirun la a'budu ma ta'budun ve nahnu na'budu ma ta'budun*** (Reci: O, vi, nevjernici, ja se neću klanjati onima kojim se vi klanjate, a mi ćemo se klanjati onima kojima se vi klanjate). **Allah** (tim povodom) **objavi:** ***O, vjernici, pijani nikako namaz ne obavljajte, sve dok ne budete znali šta izgovarate[1688]."*** Ovaj hadis je hasenun-garibun-sahihun.[1689]

3230. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Lejs prenijevši od Ibn Šihaba, on od Urvea b. Zubejra koji mu je ispričao da je njemu ispričao Abdullah b. Zubejr da je neki ensarija[1690] optužio Zubejra Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, u vezi s koritom kojim teče voda iz kamenjara kojom navodnjavaju palme. Ensarija reče: Pusti vodu neka prolazi![1691] Pošto ovaj odbi, on se obrati Allahovu Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, koji reče Zubejru: **"Zubejre, zalij** (svoje), **a onda pusti vodu svome susjedu!" To rasrdi ensariju, koji reče: Je li** (to tako sudiš) **zbog toga što ti je on tečić? Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pocrvenje u licu, a onda reče: "Zubejre, zalij** (svoje), **a onda obustavi vodu nek se vrati u branu!"** Zubejr kaže: Tako mi Allaha, mislim da je tim povodom objavljen ajet: ***I tako mi Gospodara tvoga, oni neće biti vjernici dok za sudiju u sporovima međusobnim tebe ne prihvate i da onda zbog presude tvoje u u dušama svojim nimalo tegobe ne osjete i dok ti se sasvim ne pokore[1692]."***

[1687] Ovo se dogodilo, kao što stoji u Ebu Davudovoj predaji ovog hadisa, prije nego je Uzvišeni Allah zabranio alkohol.

[1688] Dio 43. ajeta sure *En-Nisa.*

[1689] Bilježe ga i Ebu Davud i El-Nesai u *Sunenima.*

[1690] Ed-Daverdi tvrdi da je taj ensarija bio jedan od licemjera, munafika.

[1691] Ebu Ubejd veli da su u to doba u Medini bila dva korita u kojima se nakon kiša zadržavala voda. Jedno od njih je prolazilo kroz Zubejrov posjed. Zubejr je napravio branu i iz nje navodnjavao svoj posjed. Pošto je posjed ensarije bio ispod Zubejrovog posjeda, on je tražio da Zubejr propušta vodu i njemu.

[1692] *En-Nisa,* 65. ajet.

3231. ČUO SAM (veli Et-Tirmizi) Muhammeda (Buharija) kada kaže: Ibn Vehb je prenio od Lejsa b. Sa'da i Junusa, njih dvojica od Zuhrija, on od Urvea, a on od Abdullaha b. Zubejra **slično ovom hadisu.** Šuajb b. Ebu Hamza je prenio od Zuhrija, a on od Urvea b. Zubejra i u njegovu senedu nije spomenuo: od Abdullaha b. Zubejra.

3232. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Obavijestio nas je Muhammed b. Džafer; kaže: Nas je obavijestio Šu'be prenijevši od Adija b. Sabita da je kazao: Čuo sam Abdullaha b. Jezida[1693] kada priča od Zejda b. Sabita da je u vezi sa ajetom: ***Zašto se podvajate kada su u pitanju licemjeri?***[1694] **rekao: "Vrati se jedna skupina Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, pristalica sa Uhuda ne želeći da učestvuju u bici.**[1695] **Ashabi se u vezi sa njima podijeliše u mišljenju. Neki su smatrali da ih treba sve pobiti, dok su drugi smatrali da to ne treba činiti. Tim povodom bi objavljen ovaj ajet: *Zašto se podvajate kada su u pitanju licemjeri...* On** (Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem,) **rekao je: "Ona** (Medina) **je ugodna i ona odvaja nevaljalce** (od iskrenih) **kao što vatra odvaja hrđu od gvožđa."**[1696] Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1697]

3233. ISPRIČAO NAM JE Hasan b. Muhammed ez-Za'ferani; kaže: Obavijestio nas je Šebaba[1698]; kaže: Nas je obavijestio Verka b. Omer[1699] prenijevši od Amra b. Dinara, on od Ibn Abbasa, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je kazao: **"Ubijeni će na Sudnji dan dovesti ubicu. Držat će ga rukom za čeoni uvojak kose i za glavu. Iz vratnih žila će mu teći krv i govorit će: Gospodaru moj, ovaj me ubio** (to će ponavljati) **dok se sa njim ne približi Aršu. On kaže: Tom**

[1693] Abdullah b. Jezid b. Zejd b. Husajn el-Ensari el-Hatami pripadao je generaciji mlađih Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba. Bio je valija Kufe u vrijeme vladavine Ibn Zubejra.

[1694] *En-Nisa*, 88. ajet, a koji u cijelosti glasi: "Zašto se podvajate kada su u pitanju licemjeri koje je Allah vratio u nevjernike zbog postupaka njihovih! Zar želite da na pravi put uputite one koje je Allah u zabludi ostavio? A onoga koga Allah u zabludi ostavi ti nikada nećeš na pravi put uputiti."

[1695] To je bila skupina licemjera, munafika, njih oko tri stotine, na čelu sa Abdullahom b. Ubejom b. Selulom, koji ne htjedoše da učestvuju u bici ostavljajući muslimane tako na cjedilu protiv četiri puta brojnijeg neprijatelja.

[1696] Prvi put je Medina odvojila nevaljalce od vjernika Hidžrom. Vjernici su se iz Mekke, ostavljajući sve svoje, preselili u Medinu, a u Mekki su ostali mušrici. I drugi put je Medina odvojila nevaljalce od vjernika, u vrijeme Bitke na Uhudu kada su se svi licemjeri, munafici, vratili kući, a samo su vjernici ostali da se bore protiv mušrika.

[1697] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima*.

[1698] Šebaba b. Suvar el-Medaini, porijeklom iz Horasana, pouzdan je prenosilac i hafiz hadisa. Neki kažu da se zvao Mervan i da je bio štićenik plemena Benu Fezare. Pripadao je devetoj generaciji. Neki su sumnjali da je naginjao murdžijama.

[1699] Verka b. Omer el-Ješkeri Ebu Bišr el-Kufi bio je iskren prilikom prenošenja hadisa od Mensura, inače blag prenosilac hadisa. Pripadao je sedmoj generaciji.

prilikom Ibn Abbasu spomenuše teobu (pokajanje)[1700], **a on** (kao odgovor na to) **citira ovaj ajet:** ***Onome ko hotimično ubije vjernika kazna će biti - Džehennem, u kome će vječito ostati.***[1701]**, a potom reče: Ovaj ajet niti je derogiran niti je zamijenjen, pa odakle će imati mogućnost pokajanja?"**

Ovaj hadis je hasenun.[1702] Neki su ovaj hadis prenijeli od Amra b. Dinara, a on od Ibn Abbasa, slično prethodnom hadisu, kao mursel-hadis.

3234. ISPRIČAO NAM JE Abd b. Humejd; kaže: Obavijestio nas je Abdul-Aziz b. Ebu Rizme[1703] prenijevši od Israila, on od Simaka b. Harba, on od Ikrimea, a on da je Ibn Abbas kazao: **"Prođe neki čovjek, iz plemena Benu Sulejm pored skupine ashaba Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, sa stadom i nazva im selam.**[1704] **Nazvao vam je selam samo da bi se od vas zaštitio, povikaše neki. Kad to ostali čuše, ustadoše i ubiše ga i uzeše mu stado. Kad su sa njim došli Allahovu Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, Allah Uzvišeni objavi:** ***O, vjernici, kada u boj krenete, na Allahovu Putu, sve dobro ispitajte i onome ko vam nazove selam ne recite: Ti nisi vjernik!***[1705]**."** Ovaj hadis je hasenun.[1706] O ovoj temi prenesen je hadis i od Usame b. Zejda.

3235. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Obavijestio nas je Veki'; kaže: Nas je obavijestio Sufjan prenijevši od Ebu Ishaka[1707], a on od Beraa b. Aziba, koji je kazao: **"Kad je objavljeno:** ***Vjernici koji se ne bore***

[1700] Tj. upitaše ga da li za namjernog ubicu postoji mogućnost pokajanja, a Ibn Abbas im kao odgovor citira spomenuti ajet. Od Ibn Abbasa su o ovom pitanju prenesena dva stava. Jedan u kome on smatra da za namjernog ubicu ne postoji mogućnost pokajanja, a koji temelji na spomenutom ajetu iz Kur'ana, i drugi u kome on smatra da za namjernog ubicu, ipak, postoji mogućnost pokajanja, a koji temelji na 110. ajetu sure *En-Nisa*, a koji glasi: "Onaj ko kakvo zlo učini ili se prema sebi ogriješi pa poslije zamoli Allaha da mu oprosti - naći će da Allah prašta i da je milostiv." Sa njegovim drugim stavom saglasna je većina ashaba, tabi'ina i učenjaka poslije njih.

[1701] *En-Nisa,* 93. ajet.

[1702] Bilježe ga i El-Nesai i Ibn Madže u *Sunenima.*

[1703] Abdul-Aziz b. Ebu Rizme el-Ješkeri Ebu Muhammed el-Mirvezi pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je devetoj generaciji. Umro je 206. godine po Hidžri.

[1704] U predaji ovoga hadisa koji je prenio Bera b. Azib stoji: Prođe neki čovjek, iz plemena Benu Sulejm, pored skupine ashaba i reče: *Eśhedu en la ilahe illellah* (svjedočim da je samo Allah Bog). U nekim predajama stoji da je rekao: *La ilahe illellah Muhammedun resulullah, es-selamu alejkum* (Samo je Allah Bog a Muhammed je Allahov Poslanik, neka je na vas mir)."

[1705] Dio 94. ajeta sure *En-Nisa*, a koji u cijelosti glasi: "O, vjernici, kada u boj krenete, na Allahovu putu, sve dobro ispitajte i onome ko vam nazove selam ne recite: Ti nisi vjernik! - kako biste se domogli ovozemaljskih dobara; ta u Allaha su mnoge dobiti! I vi ste prije bili kao oni, pa vam je Allah darovao milost Svoju; zato uvijek sve dobro ispitajte, a Allahu je, zaista, poznato ono što radite."

[1706] Bilježe ga u *El-Kutubus-sitte* svi osim Ibn Madžea.

[1707] Ebu Ishak Amr b. Abdullah es-Subej'i.

***nisu jednaki onima koji se na Allahovu Putu bore*[1708], dođe Amr b. Ummu Mektum koji je bio slijep[1709] Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i reče: Allahov Poslaniče, šta mi naređuješ da činim pošto sam slijep? Ubrzo zatim Allah objavi: *osim onih koji su za borbu nesposobni.* Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem,** (tada) **reče: "Donesite mi kost plećke i pribor za pisanje ili je kazao: ploču i pribor za pisanje!"**[1710]

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1711] Neki vele Amr b. Ummu Mektum, a neki Abdullah b. Ummu Mektum. On je, ustvari, Abdullah b. Zaide, a Ummu Mektum mu je majka.

3236. ISPRIČAO NAM JE Hasan b. Muhammed ez-Za'ferani; kaže: Obavijestio nas je Hadždžadž b. Muhammed prenijevši od Ibn Džurejdža, koji je kazao: Obavijestio me je Abdul-Kerim[1712] da je čuo Miksema, štićenika Abdullaha b. Harisa, kako priča da je Ibn Abbas kazao: ***"Vjernici koji se ne bore - osim onih koji su za borbu nesposobni* - na Bedru- *nisu jednaki* - onima koji su izišli na Bedr da se bore. Kad se kretalo u Bitku na Bedr, Abdullah b. Džahš i Ibn Ummu Mektum rekoše: Allahov Poslaniče, pošto smo slijepi, imamo li povlasticu** (da ne idemo u borbu)? **Tim povodom bi objavljeno: *Vjernici koji se ne bore - osim onih koji su za borbu nesposobni - nisu jednaki onima koji se na Allahovu putu bore imecima svojim i životima svojim. One koji se budu borili ulažući imetke svoje i živote svoje Allah će odlikovati čitavim stepenom nad onima koji se ne budu borili.*[1713] Allah će, dakle, vjernike koji se budu borili odlikovati, nad onim koji se ne budu borili - osim onih koji su za borbu nesposobni -,velikom nagradom."**

[1708] *En-Nisa*, 95. ajet koji u cijelosti glasi: "Vjernici koji se ne bore nisu jednaki onima koji se na Allahovu putu bore imecima svojim i životima svojim - osim onih koji su za borbu nesposobni -. One koji se budu borili ulažući imetke svoje i živote svoje Allah će odlikovati čitavim stepenom nad onima koji se ne budu borili, i On svima obećava lijepu nagradu. Allah će borcima, a ne onima koji se ne bore, dati veliku nagradu."

[1709] Kad je objavljen prvi dio 95. ajeta sure *En-Nisa* dođe Amr b. Ummu Mektum, Vjerovjesnikov, sallallahu alejhi ve sellem, muezin, Allahovu Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, da ga upita šta da radi pošto je bio slijep. Tim povodom bi objavljen dio ovog ajeta u kome se od borbe izuzimaju oni koji su za nju nesposobni: - *osim onih koji su za borbu nesposobni.*

[1710] Pošto u to vrijeme nije bilo papira, pisalo se po raznim predmetima. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zatražio je kost braveće plećeke, pošto je bila široka i moglo se po njoj pisati, ili kakvu ploču i pisaći pribor da se Ummu Mektumu napiše dio ajeta u kome se od borbe izuzimaju oni koji su za nju nesposobni.

[1711] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima.*

[1712] Abdul-Kerim b. Malik el-Džezeri.

[1713] *En-Nisa*, 95. ajet.

Ovaj Ibn Abbasov hadis je sa ovim senedom hasenun-garibun.[1714] Za Miksema neki učenjaci vele da je bio štićenik Abdullaha b. Harisa, a neki da je bio štićenik Abdullaha b. Abbasa. Miksemu je bio naziv Ebu Kasim.

3237. ISPRIČAO NAM JE Abd b. Humejd; kaže: Ispričao mi je Jakub b. Ibrahim b. Sa'd prenijevši od Saliha b. Kejsana[1715], a on od Ibn Šihaba, koji je kazao: Ispričao mi je Sehl b. Sa'd es-Saidi i rekao: **"Ugledah Mervana b. Hakema[1716] u džamiji. Priđoh mu i sjedoh pored njega. On nas obavijesti da ga je obavijestio Zejd b. Sabit da mu je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, diktirao: *Vjernici koji se ne bore - osim onih koji su za borbu nesposobni - nisu jednaki onima koji se na Allahovu putu bore...* Dok mi je to diktirao, veli on, priđe mu Ibn Ummu Mektum i reče: Tako mi Allaha, Allahov Poslaniče, da se mogu boriti na Allahovu Putu, ja bih se borio. Bio je slijep. Njegovo stegno bilo je naslonjeno na moje. Pošto mu dotuži, on ga odmače, a Allah Svome Poslaniku objavi: *osim onih koji su za borbu nesposobni.*"**

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1717] U ovom hadisu se radi o predaji Vjerovjesnikova, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba od tabi'ina. Sehl b. Sa'd el-Ensari je prenio od Mervana b. Hakema. Mervan je tabi'in i nije mogao hadis čuti od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

3238. ISPRIČAO NAM JE Abd b. Humejd; kaže: Obavijestio nas je Abdur-Rezzak; kaže: Nas je obavijestio Ibn Džurejdž i kazao: Čuo sam Abdur-Rahman b. Abdullaha b. Ebu Ammara kada priča da je Abdullah b. Babah, prenoseći od Ja'laa b. Umejjea, kazao: **"Rekao sam Omeru: Allah kaže:: *Nije vam grijeh da namaz na putovanju skratite, i kada se bojite da će vam nevjernici neko zlo nanijeti.*[1718], a danas su ljudi sigurni. Omer reče: Čudio sam se tome čemu se i ti čudiš pa sam to spomenuo Allahovu Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, a on reče: "To je[1719] sadaka koju je Allah darovao vama pa prihvatite tu njegovu sadaku!"** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1720]

3239. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Obavijestio nas je Abdus-Samed b. Abdul-Varis; kaže: Nas je obavijestio Seid b. Ubejd el-

---

[1714] Bilježi ga i El-Buhari u *Sahihu.*

[1715] Salih b. Kejsan Ebu Muhammed el-Medeni pouzdan je i siguran prenosilac hadisa i šeri'atski pravnik. Pripadao je četvrtoj generaciji. Bio je odgajatelj sina halife Omera b. Abdul-Aziza.

[1716] Mervan b. Hakem b. Ebu As bio je u to vrijeme gradonačelnik Medine. Kasnije će biti izabran za halifu.

[1717] Bilježi ga i El-Buhari u *Sahihu.*

[1718] *En-Nisa*, 101. ajet, a koji u cijelosti glasi: "Nije vam grijeh da namaz na putovanju skratite, i kada se bojite da će vam nevjernici neko zlo nanijeti. Nevjernici su vam, doista, otvoreni neprijatelji."

[1719] Skraćivanje namaza na putu i kad ste sigurni je Allahova sadaka vama pa to prihvatite.

[1720] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i u *El-Kutubus-sitte* svi osim Buharija.

Hunai[1721]; kaže: Nas je obavijestio Abdullah b. Šekik i kazao: Obavijestio nas je Ebu Hurejre **da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odsjeo između Dudžnana[1722] i Usfana[1723]** (da klanja namaz). **Kad to mušrici primijetiše, rekoše jedni drugima: Ovi imaju namaz, a to je ikindijski namaz, koji im je draži od očeva njihovih i sinova njihovih. Zato se grupišite i na njih, istovremeno, kao jedan udarite! Tada Džibril dođe Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i naredi mu da svoje drugove podijeli na dvije skupine. Dok sa jednom skupinom bude klanjao, da druga uzme oružje i iza njih pazi na njih. Onda će druga skupina klanjati sa njim jedan rekjat, a prva će uzeti oružje i iza njih paziti na njih. Svaka, od njih dvije klanjat će po jedan rekjat, a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, će klanjati dva."**

Ovaj hadis Abdullaha b. Šekika od Ebu Hurejrea je hasenun-sahihun-garibun.[1724] O ovoj temi preneseni su hadisi i od Abdullaha b. Mes'uda, Zejda b. Sabita, Ibn Abbasa, Džabira, Ebu Ajjaša ez-Zurekija, Ibn Omera, Huzejfea, Ebu Bekrea i Sehla b. Ebu Hasmea. Ebu Ajjaš ez-Zureki zvao se Zejd b. Samit.

3240. ISPRIČAO NAM JE Hasan b. Ahmed b. Ebu Šuajb Ebu Muslim el-Harrani[1725]; kaže: Obavijestio nas je Muhammed b. Seleme el-Harrani;[1726] kaže: Nas je obavijestio Muhammed b. Ishak[1727] prenijevši od Asima b. Omera b. Katadea, on od svoga oca[1728], a on od njegova djeda Katadea b. Nu'mana, koji je rekao: "**Bila je među nama jedna porodica koja se zvala Benu Ubejrik: Bišr, Bušejr i Mubeššir. Bušejr je bio licemjer, munafik. Govorio je stihove u kojima je ismijavao Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, ashabe. Kada bi ga neko od Arapa pokušao u tome spriječiti, on bi u stihu kazao: Taj** (mi) **to i to govori. Kada bi ashabi Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, čuli te stihove govorili bi: Ovakve stihove je mogao izgovoriti samo onaj pokvarenjak, ili slično tome. Ili bi rekli: Ibn Ubejrik ih je izgovorio. Bila je to oskudna i siromašna porodica i u predislamskom**

1721 Seid b. Ubejd el-Hunai el-Basri kao prenosilac hadisa nije loš. Pripadao je šestoj generaciji.

1722 Mjesto ili brdo između Mekke i Medine.

1723 Asfan je selo između Mekke i Medine.

1724 Bilježi ga i El-Nesai u *Sunenu.*

1725 Hasan b. Ahmed b. Ebu Šuajb Ebu Muslim el-Harrani pouzdan je prenosilac hadisa, ali je često iz svoje generacije prenosio sam pojedine hadise. Pripadao je jedanaestoj generaciji. Nastanio se u Bagdadu.

1726 Muhammed b. Seleme b. Abdullah el-Harrani el-Bahili pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je, također jedanaestoj generaciji.

1727 Muhammed b. Ishak autor poznatog djela *El-Megazi.*

1728 Omer b. Katade ez-Zufri el-Ensari el-Medeni prenosilac je hadisa koji zadovoljava, makbul. Pripadao je trećoj generaciji.

dobu, a i u vrijeme islama. Ljudi su u Medini inače tada za hranu koristili datule i ječam. Ako je neko bio bogat, on bi, kad stignu tovarne kamile iz Šama, pšenišno bijelo brašno kupio samo za sebe, dok bi se njegova porodica i dalje hranila datulama i ječmom. Jednom prilikom stigoše tovarne kamile iz Šama, moj amidža Rifaa b. Zejd kupi tovar bijelog pšeničnog brašna i stavi ga u jednu sobu u kojoj je držao oružje; štit i mač. Neko ispod potkopa uđe u sobu i iz nje mu ukrade hranu i oružje. Kad svanu, dođe mi amidža Rifaa i reče: Bratiću! Noćas smo pokradeni. Neko je potkopao ispod naše sobe i odnio hranu i oružje. Osluškivali smo, veli on, i raspitivali se (ko bi to mogao biti). Neko nam reče: Vidjeli smo Benu Ubejrek da su te noći ložili (u kući) vatru, mislim da je to bilo zbog vaše hrane. I iz Benu Ubejrika su govorili: I mi smo se raspitivali po mahali. Tako nam Allaha, samo vam je to mogao ukrasti Lebid b. Sehl, a on je bio naš i bio je dobar čovjek i dobar musliman. Kad to ču, Lebid izvuče mač i uzviknu: Ja ukrao! Tako mi Allaha, ova sablja će vam presuditi ako mi ne dokažete tu krađu! Rekosmo: Mi na tebe ne sumnjamo, ti nisi čovjek od takvog posla. I dalje smo se raspitivali po mahali kako ne bismo sumnjali da su to oni ukrali. Amidža mi tada reče: Bratiću, kako bi bilo da odeš do Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i da ga obavijestiš o tome? Katade kaže: Otišao sam Allahovu Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: Neki su se, između nas, uputili mome amidži Rifai b. Zejdu, potkopali mu sobu i iz nje mu uzeli oružje i hranu. Neka vrate oružje, a hranu mogu zadržati. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "Naredit ću to." Kad to čuše, Benu Ubejrik odoše nekom njihovom čovjeku koji se zvao Usejr b. Urve porazgovaraše sa njim o tome, dogovoriše se i odoše Allahovu Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekoše: Allahov Poslaniče, Katade b. Nu'man i njegov amidža dođoše jednoj našoj porodici, koja je poznata po islamu i po dobru, i bez svjedoka i bez dokaza potvoriše ih da su ukrali. Katade kaže: Otiđoh (nakon toga) Allahovu Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, da sa njim porazgovaram, a on mi reče: Ti si neku porodicu poznatu po dobru i po vjeri, potvorio za krađu bez svjedoka i bez dokaza. Kad sam se vratio (kući), veli Katade, više sam volio da sam izdvojio dio svog imetka nego što sam o tome ragovorao sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem. Malo zatim dođe mi amidža Rifaa i upita: Bratiću, šta si uradio? Ja ga obavijestih šta mi je rekao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, a on će na to: Ja od Allaha tražim pomoć. Ne prođe malo vremena, a bi objavljeno iz Kur'ana: *Mi tebi objavljujemo Knjigu, samu istinu, da ljudima sudiš*

onako kako ti Allah objavljuje. I ne budi branilac varalicama[1729]*, i zamoli oprost od Allaha, - Allah, uistinu, prašta i milostiv je. I ne brani one koji su u dušama svojim podmukli jer Allah nikako ne voli onoga ko je podmukao, griješnik. Oni se kriju od ljudi, ali se ne mogu sakriti od Allaha, a On je s njima i kad noću smišljaju riječi kojima On nije zadovoljan; Allah dobro zna sve ono što oni rade. Eto, vi ih branite na ovom svijetu, a ko će ih pred Allahom na Sudnjem danu braniti, ili ko će im zastupnik biti. Onaj ko kakvo zlo učini ili se prema sebi ogriješi pa poslije zamoli Allaha da mu oprosti - naći će da Allah prašta i da je milostiv* (tj. ako od Njega zatraže oprost, On će im oprostiti). *Onaj ko grijeh uradi - na svoju štetu ga je uradio. A Allah sve zna i mudar je. A onaj ko kakav prestup ili grijeh počini pa time nedužna čovjeka potvori - natovario je na sebe i kletvu i grijeh očiti* (ovo se odnosi na njihove riječi upućene Lebidu) *Da nije Allahove dobrote i Njegove milosti prema tebi, - neki pojedinci njihovi su bili naumili da te prevare - ali su samo sebe prevarili, a tebi nisu nimalo naudili. Tebi Allah objavljuje Knjigu i mudrost i uči te onome što nisi znao; velika je Allahova blagodat prema tebi! Nema kakva dobra u mnogim njihovim tajnim razgovorima, osim kada traže da se milostinja udjeljuje ili da se dobra djela čine ili da se uspostavlja sloga među ljudima. A ko to čini iz želje da Allahovu naklonost stekne Mi ćemo mu, sigurno, veliku nagradu dati.*[1730] **Kad je objavljen Kur'an, bi doneseno oružje Allahovu Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i on ga vrati Rifai. Kad sam amidži došao sa oružjem, veli Katade, bio je star ili je kazao: bio je obnevidio još u predislamskom dobu, ovdje je dilema kod Ebu Isaa, ja sam ga do tada kao vjernika držao nestabilnim. Kad sam mu predao oružje, on reče: Bratiću! Poklanjam ga na Allahovu putu. Tad se uvjerih da mu je vjerovanje, ipak, bilo ispravno. Kad je objavljen Kur'an**[1731] **Bušejr se pripoji mušricima. Pošto odsjede kod Sulafe bint Sa'd b. Sumejje, Uzvišeni Allah objavi:** *Onoga koji se suprotstavi Poslaniku, a poznat mu je pravi put, i koji pođe putem koji nije put vjernika, pustićemo da čini šta hoće, i bacićemo ga u džehennem, - a užasno je on boravište. Allah sigurno neće oprostiti da Njemu druge smatraju ravnim, a oprostiće kome hoće ono što je manje od toga. A daleko je zalutao onaj ko smatra da je Allahu neko ravan.*[1732]**Pošto odsjede kod Sulafe, kad je Hassan b. Sabit napade stihovima** (zbog njega), **ona uze njegov prtljag stavi ga na**

[1729] Ovo se, po mišljenju El-Mubarekforija, odnosilo na porodicu Benu Ubejrik, čiji su članovi bili varalice i lopovi.

[1730] *En-Nisa,* od 105 do 114. ajeta.

[1731] Koji je objelodanio da su članovi porodice Benu Ubejrik varalice i lopovi.

[1732] *En-Nisa,* 115. i 116. ajet.

glavu, odnese ga i baci u dolinu Ebtah i reče: Poklonio si mi stihove Hassana, a nikakvo mi dobro nisi donio!"

Ovaj hadis je garibun.[1733] Nije nam poznato da ga je iko drugi osim, Muhammeda b. Selemea el-Harranije prenio sa potpunim senedom. Junus b. Bukejr i drugi prenijeli su ovaj hadis od Muhammeda b. Ishaka, a on od Asima b. Omera b. Katadea kao mursel-hadis u čijem senedu nisu spomenuli: *on od svoga oca, a on od njegova djeda.* Katade b. Nu'man je brat po majci Ebu Seidu el-Hudriju. Ebu Seid se zvao Sa'd b. Malik b. Sinan.

3241. ISPRIČAO NAM JE Hallad b. Eslem el-Bagdadi; kaže: Obavijestio nas je Nadr b. Šumejl prenijevši od Israila, on od Suvejra, a on je Ibn Ebu Fahite, on od svoga oca[1734], a on od Alije b. Ebu Taliba, koji je kazao: **"Nema mi u Kura'nu dražeg ajeta od ovoga: *Allah sigurno neće oprostiti da Njemu druge smatraju ravnim , a oprostit će kome hoće ono što je manje od toga*[1735]."**[1736]

Ovaj hadis je hasenun-garibun. Ebu Fahite se zvao Seid b. Ilaka, a Suvejru je naziv Ebu Džehm. On je iz Kufe. Slušao je hadise od Ibn Omera. Ibn Zubejr i Ibn Mehdi su ga malo kritizirali.

3242. ISPRIČALI SU NAM Ibn Omer, Abdullah b. Ebu Zijad isti smisao, i kazali: Obavijestio nas je Sufjan b. Ujejne prenijevši od Ibn Muhajsina, on od Muhammeda b. Kajsa b. Mahremea, a on od Ebu Hurejrea, koji je kazao: **"Kad je objavljeno: *Onaj ko radi zlo biće kažnjen za to...*[1737], to teško pade muslimanima pa se požališe Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, a on reče: "Ljubazno govorite i ispravno postupajte! Sve što vjernika zadesi bit će mu to iskup** (za grijehe), **i trn koji ga ubode i** (svaka) **nezgoda koja ga zadesi."** Ovaj hadis je hasenun-garibun.[1738] Ibn Muhajsin se zvao Omer b. Abdur-Rahman b. Muhajsin.

3243. ISPRIČALI SU NAM Jahja b. Musa[1739] i Abd b. Humejd i kazali: Obavijestio nas je Revh b. Ubade prenijevši od Musaa b. Ubejdea koji je kazao: Ispričao mi je Ibn Sibaov štićenik i rekao: Čuo sam Abdullaha b. Omera kada priča od Ebu Bekra es-Siddika, koji je rekao: **"Zadesio sam se kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kada**

[1733] Bilježi ga i Hakim u *Mustedreku* i kaže da je vjerodostojan prema kriterijima Muslima.

[1734] Ebu Fahite Seid b. Alaka el-Hašimi el-Kufi pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je trećoj generaciji. Više je poznat po nazivu nego po imenu.

[1735] *En-Nisa,* 116. ajet.

[1736] Zato što je on argument protiv haridžija koji su smatrali da je svaki grijeh širk i da će se zbog svakog grijeha vječito boraviti u Džehennemu.

[1737] Ovo je dio 123. ajeta sure *En-Nisa*, a koji u cijelosti glasi: "To neće biti ni po vašim željama ni po željama sljedbenika Knjige: onaj ko radi zlo biće kažnjen za to i neće naći, osim Allaha, ni zaštitnika ni pomagača."

[1738] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Muslim u *Sahihu* i El-Nesai u *Sunenu.*

[1739] Jahja b. Musa el-Belhi.

mu je objavljen ovaj ajet: ***Onaj ko radi zlo biće kažnjen za to i neće naći, osim Allaha, ni zaštitnika ni pomagača.*** **Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "Ebu Bekre, hoćeš li da ti proučim ajet koji mi je** (trenutno) **objavljen?" Hoću, Allahov Poslaniče, odgovorih. On mi prouči** *(ovaj ajet),* **a ja, čuvši ga, osjetih neku muku u leđima, a onda se smirih. "Šta ti je, Ebu Bekre?" upita Allahov Poslanik. Ti si mi umjesto oca i majke, Allahov Poslaniče, ko to od nas ne uradi loše djelo, a bit ćemo kažnjeni za to? Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "Što se tiče tebe Ebu Bekre i vjernika, vi ćete za to biti kažnjeni na ovome svijetu, tako da ćete se sresti s Allahom bez grijeha! Što se tiče ostalih, sva njihova zla će biti sabrana i za njih će biti kažnjeni na Sudnjem danu."**

Ovaj hadis je garibun.[1740] Njegov sened je diskutabilan. U njemu je Musa b. Ubejde koga su neki smatrali slabim prenosocem hadisa. Slabim su ga ocijenili Jahja b. Seid i Ahmed b. Hanbel. Ibn Sibaov štićenik je, kao prenosilac, nedovoljno poznat. Ovaj hadis je prenesen i drugim senedima od Ebu Bekra, ali nijedan od njih nije pouzdan. O ovoj temi prenesen je hadis i od Aiše.

3244. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Musenna; kaže: Obavijestio nas je Ebu Davud et-Tajalisi; kaže: Nas je obavijestio Sulejman b. Muaz prenijevši od Simaka, on od Ikrimea, a on od Ibn Abbasa, koji je kazao: **"Sevda[1741] se poboja da će je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ostaviti pa reče: Ne ostavljaj me, zadrži me, a dan koji trebaš biti kod mene budi kod Aiše! On tako uradi te bi objavljeno:** ***Onda se oni neće ogriješiti ako se nagode, - a nagodba je najbolji način***[1742]**. Kako**

[1740] Bilježi ga i Ebu Bekr b. Merdivejh u *Tefsiru.*

[1741] Sevda bint Zim'a b. Kajs el-Kurešija el-Amirija je bila supruga Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. On se njom oženio nakon smrti Hatidže još u Mekki. Sa ostalim muslimanima učinila je hidžru u Medinu. Umrla je pred kraj Omerovog hilafeta. Kad je ostarila, ona se poboja da će je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ostaviti, te mu predloži da i dan koji bi trebao biti kod nje, provodi kod Aiše, pošto je ona bila tada dosta stara, a Aiša je bila mlada. Bilježi Ibn Sa'd u djelu *Et-tabekat* sa senedom u kome su svi prenosioci pouzdani od Kasima b. Ebu Bezzea: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je pustio Sevdu. Jednog dana ona sjede na put pred njega i reče: Tako mi Onoga koji te je sa istinom poslao, ja nemam nikakve potrebe za muškarcem, ali želim da budem na Sudnjem danu proživljena sa ostalim tvojim suprugama. Zato te zaklinjem da mi kažeš jesi li me pustio zbog prijezira koji osjećaš prema meni? "Nisam", odgovori, a ona nastavi: Zaklinjem te da me vratiš, što on i učini. Dan i noć koje bi trebao provoditi kod mene poklonila sam, reče ona, ljubavi Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem."

[1742] Ovo je dio 128. ajeta sure *En-Nisa*, a koji u cijelosti glasi: "Ako se neka žena plaši da će joj se muž početi joguniti ili da će je zanemariti, onda se oni neće ogriješiti ako se nagode, - a nagodba je najbolji način -, ta ljudi su stvoreni lakomi! I ako vi budete lijepo postupali i Allaha se bojali - pa, Allah dobro zna ono što radite."

god se njih dvoje nagode, to je dopušteno." Ovaj hadis je hasenun-sahihun-garibun.[1743]

3245. ISPRIČAO NAM JE Abd b. Humejd; kaže: Obavijestio nas je Ebu Nuajm; kaže: Nas je obavijestio Malik b. Migvel prenijevši od Ebu Sefera, a on od Beraa, koji je kazao: **"Posljednji ajet koji je objavljen ili posljednje što je objavljeno je: *Oni traže od tebe tumačenje. Reci: Allah će vam kazati propis o kelali...*"**[1744] Ovaj hadis je hasenun.[1745] Ebu Sefer se zvao Seid b. Ahmed, neki vele Ibn Juhmid es-Sevri.

3246. ISPRIČAO NAM JE Abd b. Humejd; kaže: Obavijestio nas je Ahmed b. Junus prenijevši od Ebu Bekra b. Ajjaša, on od Ebu Ishaka, a on od Beraa da je kazao: **"Dođe neki čovjek[1746] Allahovu Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i reče: Allahov Poslaniče, *oni traže od tebe tumačenje. Reci Allah će vam kazati propis o kelali*[1747]**, (šta je to kelala)[1748]? **Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "Dovoljan ti je Ajettus-sajfi** (na kraju sure *En-Nisa*).**"**[1749]

[1743] Bilježe ga i Et-Taberani u *El-Mu'džemul-kebiru* i El-Bejheki u *Sunenu*.

[1744] *En-Nisa*, 176. ajet, a koji u cijelosti glasi: "Oni traže od tebe tumačenje. Reci: Allah će vam kazati propis o kelali: ako neko umre, i ne bude imao djeteta, a ima sestru, njoj pripada - polovina njegove ostavštine, a on će naslijediti nju ako ona ne bude imala dijete; a ako su dvije, njima pripada - dvije trećine njegove ostavštine. A ako su oni braća i sestre, onda će muškarcu pripasti dio jednak koliko dvijema ženskima. To vam Allah objašnjava, da ne zalutate. A Allah zna sve."

[1745] Bilježe ga u *El-Kutubus-sitte svi* osim Ibn Madžea.

[1746] Hattabi bilježi predaju u kojoj stoji da je taj čovjek bio Omer b. Hattab.

[1747] Po mišljenju većine ashaba *kelalom* se naziva osoba koja nema ni djece ni roditelja kao nasljednika u imovini. Slično mišljenje preneseno je i od Omera b. Hattaba.

[1748] U predaji koju bilježi Ebu Davud u *Sunenu* stoji dodatak da je taj čovjek upitao Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, nakon što mu je citirao spomenuti ajet, *šta je to kelala.* Ovog dodatka u hadisu koji bilježi Et-Tirmizi u tekstu nema, i zato je stavljen u zagradu.

[1749] Hattabi ističe da su o kelali objavljena dva ajeta jedan zimi a drugi ljeti. Zimi je objavljen 12. ajet sure *En-Nisa*, a koji glasi: "*A vama pripada - polovina onoga što ostave žene vaše, ako ne budu imale djteta, a ako budu imale dijete, onda - četvrtina onoga što su ostavile, pošto se izvrši oporuka koju su ostavile, ili podmiri dug. A njima - četvrtina onoga što vi ostavite, ako ne budete imali djeteta; a ako budete imali dijete, njima - osmina onoga što ste ostavili, pošto se izvrši oporuka koju ste ostavili, ili podmiri dug. A ako muškarac ili žena ne budu imali ni roditelja ni djeteta, a budu imali brata ili sestru , onda će svako od njih dvoje dobiti - šestinu; a ako ih bude više, onda zajednički učestvuju u trećini, pošto se izvrši, ne oštećujući nikoga, oporuka koja je ostavljena ili podmiri dug; to je Allahova zapovijed! - A Allah sve zna i blag je.*" Ljeti je objavljen posljednji ajet sure *En-Nisa* koji podrobnije pojašnjava kelalu. Zbog toga je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao spomenutom čovjeku da mu je kao objašnjenje kelale dovoljan ajet o njoj objavljen ljeti.

٦. وَمِنْ سُورَةِ الْمَائِدَةِ *

بسم الله الرحمن الرحيم

٣٢٤٧. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ أخبرنا سُفْيَانُ عَنْ مِسْعَرٍ وَغَيْرِهِ عَنْ قَيْسِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ طَارِقِ بْنِ شِهَابٍ قَالَ: **قَالَ رَجُلٌ مِنَ الْيَهُودِ لِعُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ: يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ لَوْ عَلَيْنَا أُنْزِلَتْ هَذِهِ الْآيَةَ: (الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا) لَاتَّخَذْنَا ذَلِكَ الْيَوْمَ عِيدًا. فَقَالَ عُمَرُ: أَنِّي أَعْلَمُ أَيَّ يَوْمٍ أُنْزِلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ. أُنْزِلَتْ يَوْمَ عَرَفَةَ فِي يَوْمِ الْجُمُعَةِ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٣٢٤٨. حَدَّثَنَا عَبْدُ بْنُ حُمَيْدٍ أَخْبَرَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ أَخْبَرَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ عَمَّارِ بْنِ أَبِي عَمَّارٍ قَالَ: **قَرَأَ ابْنُ عَبَّاسٍ: (الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا) وَعِنْدَهُ يَهُودِيٌّ فَقَالَ: لَوْ أُنْزِلَتْ هَذِهِ عَلَيْنَا لَاتَّخَذْنَا يَوْمَهَا عِيدًا. فَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ: فَإِنَّهَا نَزَلَتْ فِي يَوْمِ عِيدَيْنِ: فِي يَوْمِ جُمُعَةٍ وَيَوْمِ عَرَفَةَ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ ابْنِ عَبَّاسٍ *

٣٢٤٩. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ أخبرنا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَقَ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **يَمِينُ الرَّحْمَنِ مَلْأَى سَحَّاءُ لَا يُغِيضُهَا اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ. قَالَ: أَرَأَيْتُمْ مَا أَنْفَقَ مُنْذُ خَلَقَ السَّمَوَاتِ ؟ فَإِنَّهُ لَمْ يَغِضْ مَا فِي يَمِينِهِ. وَعَرْشُهُ عَلَى الْمَاءِ وَبِيَدِهِ الْأُخْرَى الْمِيزَانُ يَرْفَعُ وَيَخْفِضُ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَهذا الحديث فِي تَفْسِيرُ هَذِهِ الْآيَةِ: (وَقَالَتِ الْيَهُودُ يَدُ اللَّهِ مَغْلُولَةٌ غُلَّتْ أَيْدِيهِمْ وَلُعِنُوا بِمَا قَالُوا بَلْ يَدَاهُ مَبْسُوطَتَانِ يُنْفِقُ كَيْفَ يَشَاءُ) وَهَذَا حَدِيثٌ قال الْأَئِمَّةُ نُؤْمِنُ بِهِ كَمَا جَاءَ مِنْ غَيْرِ أَنْ يُفَسَّرَ أَوْ يُتَوَهَّمَ هَكَذَا.قَالَ غَيْرُ وَاحِدٍ مِنَ الْأَئِمَّةِ مِنْهُمْ سُفْيَانُ الثَّوْرِيُّ وَمَالِكُ بْنُ أَنَسٍ وَابْنُ عُيَيْنَةَ وَابْنُ الْمُبَارَكِ أَنَّهُ تُرْوَى هَذِهِ الْأَشْيَاءُ وَيُؤْمَنُ بِهَا وَلَا يُقَالُ كَيْفَ *

٣٢٥٠. حَدَّثَنَا عَبْدُ بْنُ حُمَيْدٍ أخبرنا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أخبرنا الْحَارِثُ بْنُ عُبَيْدٍ عَنْ سَعِيدٍ الْجُرَيْرِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ شَقِيقٍ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: **كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُحْرَسُ حَتَّى نَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةَ: (وَاللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ). فَأَخْرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأْسَهُ مِنَ الْقُبَّةِ فَقَالَ لَهُمْ: يَا أَيُّهَا النَّاسُ انْصَرِفُوا فَقَدْ عَصَمَنِي اللَّهُ.** هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ. وَرَوَى بَعْضُهُمْ هَذَا الْحَدِيثَ عَنِ الْجُرَيْرِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ شَقِيقٍ قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُحْرَسُ وَلَمْ يَذْكُرُوا فِيهِ عَنْ عَائِشَةَ *

٣٢٥١. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَخْبَرَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ أَخْبَرَنَا شَرِيكٌ عَنْ عَلِيِّ بْنِ بَذِيمَةَ عَنْ أَبِي عُبَيْدَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **لَمَّا وَقَعَتْ بَنُو إِسْرَائِيلَ فِي الْمَعَاصِي نَهَتْهُمْ عُلَمَاؤُهُمْ فَلَمْ يَنْتَهُوا فَجَالَسُوهُمْ فِي مَجَالِسِهِمْ وَوَاكَلُوهُمْ وَشَارَبُوهُمْ فَضَرَبَ اللَّهُ قُلُوبَ بَعْضِهِمْ بِبَعْضٍ وَلَعَنَهُمْ عَلَى لِسَانِ دَاوُدَ وَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ ذَلِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا يَعْتَدُونَ. قَالَ: فَجَلَسَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَانَ مُتَّكِئًا فَقَالَ: لَا وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ حَتَّى تَأْطُرُوهُمْ أَطْرًا.** قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ: قَالَ يَزِيدُ: وَكَانَ سُفْيَانُ الثَّوْرِيُّ لَا يَقُولُ فِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. وَقَدْ رُوِيَ هَذَا الْحَدِيثُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمِ بْنِ أَبِي الْوَضَّاحِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ بَذِيمَةَ عَنْ أَبِي عُبَيْدَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بن مسعود عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَهَذَا. وَبَعْضُهُمْ يَقُولُ عَنْ أَبِي عُبَيْدَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُرْسَلٌ *

٣٢٥٢. حَدَّثَنَا محمد بن بشار أخبرنا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ أخبرنا سُفْيَانُ عَنْ عَلِيِّ بْنِ بَذِيمَةَ عَنْ أَبِي عُبَيْدَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّم عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **إِنَّ بَنِي إِسْرَائِيلَ لَمَّا وَقَعَ فِيهِمُ النَّقْصُ كَانَ الرَّجُلُ فِيهِمْ يَرَى أَخَاهُ عَلَى الذَّنْبِ فَيَنْهَاهُ عَنْهُ. فَإِذَا كَانَ الْغَدُ لَمْ يَمْنَعْهُ مَا رَأَى مِنْهُ أَنْ يَكُونَ أَكِيلَهُ وَشَرِيبَهُ وَخَلِيطَهُ. فَضَرَبَ اللَّهُ قُلُوبَ بَعْضِهِمْ بِبَعْضٍ وَنَزَلَ فِيهِمُ الْقُرْآنُ فَقَالَ: (لُعِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ عَلَى لِسَانِ دَاوُدَ وَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ ذَلِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا يَعْتَدُونَ) فَقَرَأَ حَتَّى بَلَغَ (وَلَوْ كَانُوا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالنَّبِيِّ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْهِ مَا اتَّخَذُوهُمْ أَوْلِيَاءَ وَلَكِنَّ كَثِيرًا مِنْهُمْ فَاسِقُونَ) قَالَ: وَكَانَ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُتَّكِئًا فَجَلَسَ فَقَالَ: لَا حَتَّى تَأْخُذُوا عَلَى يَدِ الظَّالِمِ فَتَأْطُرُوهُ عَلَى الْحَقِّ أَطْرًا.**

٣٢٥٣. حَدَّثَنَا محمد بن بشار أخبرنا أَبُو دَاوُدَ الطَّيَالِسِيُّ وَأَمْلَاهُ عَلَيَّ أخبرنا مُحَمَّدُ بْنُ مُسْلِمِ بْنِ أَبِي الْوَضَّاحِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ بَذِيمَةَ عَنْ أَبِي عُبَيْدَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ **مِثْلَهُ** *

٣٢٥٤. حَدَّثَنَا أَبُو حَفْصٍ عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ أخبرنا أَبُو عَاصِمٍ أخبرنا عُثْمَانُ بْنُ سَعْدٍ أخبرنا عِكْرِمَةُ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ: **أَنَّ رَجُلًا أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي إِذَا أَصَبْتُ اللَّحْمَ انْتَشَرْتُ لِلنِّسَاءِ وَأَخَذَتْنِي شَهْوَتِي فَحَرَّمْتُ عَلَيَّ اللَّحْمَ فَأَنْزَلَ اللَّهُ: (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تُحَرِّمُوا طَيِّبَاتِ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكُمْ وَلَا تَعْتَدُوا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ وَكُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ حَلَالًا طَيِّبًا).** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. وَرَوَاهُ بَعْضُهُمْ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ سَعْدٍ مُرْسَلًا. لَيْسَ فِيهِ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ. وَرَوَاهُ خَالِدٌ الْحَذَّاءُ عَنْ عِكْرِمَةَ مُرْسَلًا *

٣٢٥٥. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا إِسْرَائِيلُ أخبرنا أَبُو إِسْحَقَ عَنْ عَمْرِو بْنِ شُرَحْبِيلَ عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ أَنَّهُ قَالَ: **اللَّهُمَّ بَيِّنْ لَنَا فِي الْخَمْرِ بَيَانَ شِفَاءٍ فَنَزَلَتِ الَّتِي**

فِي الْبَقَرَةِ: (يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ) الْآيَةَ. فَدُعِيَ عُمَرُ فَقُرِئَتْ عَلَيْهِ فَقَالَ: اللَّهُمَّ بَيِّنْ لَنَا فِي الْخَمْرِ بَيَانَ شِفَاءٍ فَنَزَلَتِ الَّتِي فِي النِّسَاءِ: (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْرَبُوا الصَّلَاةَ وَأَنْتُمْ سُكَارَى). فَدُعِيَ عُمَرُ فَقُرِئَتْ عَلَيْهِ ثُمَّ قَالَ: اللَّهُمَّ بَيِّنْ لَنَا فِي الْخَمْرِ بَيَانَ شِفَاءٍ فَنَزَلَتِ الَّتِي فِي الْمَائِدَةِ: (إِنَّمَا يُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُوقِعَ بَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ فِي الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ) إِلَى قَوْلِهِ (فَهَلْ أَنْتُمْ مُنْتَهُونَ). فَدُعِيَ عُمَرُ فَقُرِئَتْ عَلَيْهِ فَقَالَ: انْتَهَيْنَا انْتَهَيْنَا. وَقَدْ رُوِيَ عَنْ إِسْرَائِيلَ هَذَا الْحَدِيثُ مُرْسَلًا.

٣٢٥٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ أخبرنا وَكِيعٌ عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنْ أَبِي إِسْحَقَ عَنْ أَبِي مَيْسَرَةَ: أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ قَالَ: **اللَّهُمَّ بَيِّنْ لَنَا فِي الْخَمْرِ بَيَانَ شِفَاءٍ**. فَذَكَرَ نَحْوَهُ. وَهَذَا أَصَحُّ مِنْ حَدِيثِ مُحَمَّدِ بْنِ يُوسُفَ *

٣٢٥٧. حَدَّثَنَا عَبْدُ بْنُ حُمَيْدٍ أخبرنا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنْ أَبِي إِسْحَقَ عَنِ الْبَرَاءِ قَالَ: **مَاتَ رِجَالٌ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَبْلَ أَنْ تُحَرَّمَ الْخَمْرُ. فَلَمَّا حُرِّمَتِ الْخَمْرُ قَالَ رِجَالٌ: كَيْفَ بِأَصْحَابِنَا وَقَدْ مَاتُوا يَشْرَبُونَ الْخَمْرَ؟ فَنَزَلَتْ: (لَيْسَ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جُنَاحٌ فِيمَا طَعِمُوا إِذَا مَا اتَّقَوْا وَآمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ)**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ رَوَاهُ شُعْبَةُ عَنْ أَبِي إِسْحَقَ عَنِ الْبَرَاءِ أَيْضًا *

٣٢٥٨. حَدَّثَنَا بذَلكَمحمد بن بشار أخبرنا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ عن شُعْبة عَنْ أَبِي إِسْحَقَ قَالَ: قَالَ الْبَرَاءُ: **مَاتَ نَاسٌ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُمْ يَشْرَبُونَ الْخَمْرَ. فَلَمَّا نَزَلَ تَحْرِيمُهَا قَالَ نَاسٌ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: فَكَيْفَ بِأَصْحَابِنَا الَّذِينَ مَاتُوا وَهُمْ يَشْرَبُونَهَا؟ فَنَزَلَتْ: (لَيْسَ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جُنَاحٌ فِيمَا طَعِمُوا)** الْآيَةَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٣٢٥٩. حَدَّثَنَا عَبْدُ بْنُ حُمَيْدٍ أخبرنا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبِي رِزْمَةَ عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنْ سِمَاكٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: **قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ أَرَأَيْتَ الَّذِينَ مَاتُوا وَهُمْ يَشْرَبُونَ الْخَمْرَ لَمَّا نَزَلَ تَحْرِيمُ الْخَمْرِ؟ فَنَزَلَتْ: (لَيْسَ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جُنَاحٌ فِيمَا طَعِمُوا إِذَا مَا اتَّقَوْا وَآمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ)**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٣٢٦٠. حَدَّثَنَا سُفْيَانُ بْنُ وَكِيعٍ أخبرنا خَالِدُ بْنُ مَخْلَدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُسْهِرٍ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: **لَمَّا نَزَلَتْ: (لَيْسَ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جُنَاحٌ فِيمَا طَعِمُوا إِذَا مَا اتَّقَوْا وَآمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ) قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَنْتَ مِنْهُمْ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٣٢٦١. حَدَّثَنَا أَبُو سَعِيد الْأَشَجُّ أخبرنا مُنْصُورُ بْنُ وَرْدَانَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ عَبْد الْأَعْلَى عَنْ أَبِيه عَنْ أَبِي الْبَخْتَرِيِّ عَنْ عَلِيٍّ قَالَ: **لَمَّا نَزَلَتْ: (وَللَّه عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ إِلَيْه سَبِيلًا) قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّه فِي كُلِّ عَامٍ؟ فَسَكَتَ. فَقَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّه فِي كُلِّ عَامٍ؟ قَالَ: لَا, وَلَوْ قُلْتُ نَعَمْ لَوَجَبَتْ. فَأَنْزَلَ اللَّهُ: (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَسْأَلُوا عَنْ أَشْيَاءَ إِنْ تُبْدَ لَكُمْ تَسُؤْكُمْ)**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيث عَلِيٍّ. وَفِي الْبَاب عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَابْنِ عَبَّاسٍ *

٣٢٦٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مَعْمَرٍ أَبُو عَبْد اللَّه الْبَصْرِيُّ أخبرنا رَوْحُ بْنُ عُبَادَةَ أخبرنا شُعْبَةُ أَخْبَرَنِي مُوسَى بْنُ أَنَسٍ قَال: سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالك يَقُولُ: **قَالَ رَجُلٌ: يَا رَسُولَ اللَّه مَنْ أَبِي؟ قَالَ: أَبُوكَ فُلَانٌ. فَنَزَلَتْ: (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَسْأَلُوا عَنْ أَشْيَاءَ إِنْ تُبْدَ لَكُمْ تَسُؤْكُمْ)**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ *

٣٢٦٣. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ أخبرنا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ أخبرنا إِسْمَعِيلُ بْنُ أَبِي خَالد عَنْ قَيْسِ بْنِ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيق أَنَّهُ قَالَ: **يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّكُمْ تَقْرَءُونَ هَذه الْآيَةَ: (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا عَلَيْكُمْ أَنْفُسَكُمْ لَا يَضُرُّكُمْ مَنْ ضَلَّ إِذَا اهْتَدَيْتُمْ) وَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ يَقُولُ: إِنَّ النَّاسَ إِذَا رَأَوْا ظَالِمًا فَلَمْ يَأْخُذُوا عَلَى يَدَيْه أَوْشَكَ أَنْ يَعُمَّهُمُ اللَّهُ بِعِقَابٍ مِنْهُ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ رَوَاهُ غَيْرُ وَاحد عَنْ إِسْمَعِيلَ بْنِ أَبِي خَالد نَحْوَ هَذَا الْحَدِيث مَرْفُوعًا. وَرَوَى بَعْضُهُمْ عَنْ إِسْمَعِيلَ عَنْ قَيْسٍ عَنْ أَبِي بَكْرٍ قَوْلَهُ وَلَمْ يَرْفَعُوهُ *

٣٢٦٤. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ يَعْقُوبَ الطَّالَقَانِيُّ أخبرنا عَبْدُ اللَّه بْنُ الْمُبَارَك أَخْبَرَنَا عُتْبَةُ بْنُ أَبِي حَكِيمٍ أخبرنا عَمْرُو بْنُ جَارِيَةَ اللَّخْمِيُّ عَنْ أَبِي أُمَيَّةَ الشَّعْبَانِيِّ قَالَ: **أَتَيْتُ أَبَا ثَعْلَبَةَ الْخُشَنِيَّ فَقُلْتُ لَهُ: كَيْفَ تَصْنَعُ بِهَذه الْآيَة؟ قَالَ: أَيَّةُ آيَة؟ قُلْتُ قَوْلُهُ تَعَالَى: (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا عَلَيْكُمْ أَنْفُسَكُمْ لَا يَضُرُّكُمْ مَنْ ضَلَّ إِذَا اهْتَدَيْتُمْ). قَالَ: أَمَا وَاللَّه لَقَدْ سَأَلْتَ عَنْهَا خَبِيرًا, سَأَلْتُ عَنْهَا رَسُولَ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ فَقَالَ: بَلِ ائْتَمِرُوا بِالْمَعْرُوف وَتَنَاهَوْا عَنِ الْمُنْكَرِ حَتَّى إِذَا رَأَيْتَ شُحًّا مُطَاعًا وَهَوًى مُتَّبَعًا وَدُنْيَا مُؤْثَرَةً وَإِعْجَابَ كُلِّ ذِي رَأْيٍ بِرَأْيِه فَعَلَيْكَ بِخَاصَّة نَفْسِكَ وَدَعِ الْعَوَامَّ. فَإِنَّ مِنْ وَرَائِكُمْ أَيَّامًا الصَّبْرُ فِيهِنَّ مِثْلُ الْقَبْضِ عَلَى الْجَمْرِ. لِلْعَامِلِ فِيهِنَّ مِثْلُ أَجْرِ خَمْسِينَ رَجُلًا يَعْمَلُونَ مِثْلَ عَمَلِكُمْ. قَالَ عَبْدُ اللَّه بْنُ الْمُبَارَك: وَزَادَنِي غَيْرُ عُتْبَةَ قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّه أَجْرُ خَمْسِينَ مِنَّا أَوْ مِنْهُمْ قَالَ بَلْ أَجْرُ خَمْسِينَ مِنْكُمْ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ** *

٣٢٦٥. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي شُعَيْب الْحَرَّانِيُّ أخبرنا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَمَةَ الْحَرَّانِيُّ أخبرنا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَقَ عَنْ أَبِي النَّضْرِ عَنْ بَاذَانَ مَوْلَى أُمِّ هَانِئٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ: **عَنْ تَمِيمٍ الدَّارِيِّ فِي هَذه** الْآيَة: (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا شَهَادَةُ بَيْنِكُمْ إِذَا حَضَرَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ) **قَالَ: بَرِئَ مِنْهَا النَّاسُ غَيْرِي**

وَغَيْرَ عَدِيِّ بْنِ بَدَّاءٍ. وَكَانَا نَصْرَانِيَّيْنِ يَخْتَلِفَانِ إِلَى الشَّامِ قَبْلَ الْإِسْلَامِ. فَأَتَيَا الشَّامَ لِتِجَارَتِهِمَا. وَقَدِمَ عَلَيْهِمَا مَوْلًى لِبَنِي سَهْمٍ يُقَالُ لَهُ بُدَيْلُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ بِتِجَارَةٍ وَمَعَهُ جَامٌ مِنْ فِضَّةٍ يُرِيدُ بِهِ الْمَلِكَ وَهُوَ عُظْمُ تِجَارَتِهِ. فَمَرِضَ فَأَوْصَى إِلَيْهِمَا وَأَمَرَهُمَا أَنْ يُبَلِّغَا مَا تَرَكَ أَهْلَهُ. قَالَ تَمِيمٌ: فَلَمَّا مَاتَ أَخَذْنَا ذَلِكَ الْجَامَ فَبِعْنَاهُ بِأَلْفِ دِرْهَمٍ ثُمَّ اقْتَسَمْنَاهُ أَنَا وَعَدِيُّ بْنُ بَدَّاءٍ. فَلَمَّا قَدِمْنَا إِلَى أَهْلِهِ دَفَعْنَا إِلَيْهِمْ مَا كَانَ مَعَنَا وَفَقَدُوا الْجَامَ. فَسَأَلُونَا عَنْهُ فَقُلْنَا مَا تَرَكَ غَيْرَ هَذَا وَمَا دَفَعَ إِلَيْنَا غَيْرَهُ. قَالَ تَمِيمٌ: فَلَمَّا أَسْلَمْتُ بَعْدَ قُدُومِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَدِينَةَ تَأَثَّمْتُ مِنْ ذَلِكَ. فَأَتَيْتُ أَهْلَهُ فَأَخْبَرْتُهُمُ الْخَبَرَ وَأَدَّيْتُ إِلَيْهِمْ خَمْسَ مِائَةِ دِرْهَمٍ وَأَخْبَرْتُهُمْ أَنَّ عِنْدَ صَاحِبِي مِثْلَهَا. فَأَتَوْا بِهِ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَأَلَهُمُ الْبَيِّنَةَ فَلَمْ يَجِدُوا. فَأَمَرَهُمْ أَنْ يَسْتَحْلِفُوهُ بِمَا يُعظم بِهِ عَلَى أَهْلِ دِينِهِ فَحَلَفَ. فَأَنْزَلَ اللَّهُ: (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا شَهَادَةُ بَيْنِكُمْ إِذَا حَضَرَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ) إِلَى قَوْلِهِ (أَوْ يَخَافُوا أَنْ تُرَدَّ أَيْمَانٌ بَعْدَ أَيْمَانِهِمْ). فَقَامَ عَمْرُو بْنُ الْعَاصِ وَرَجُلٌ آخَرُ فَحَلَفَا. فَنُزِعَتِ الْخَمْسُ مِائَةِ دِرْهَمٍ مِنْ عَدِيِّ بْنِ بَدَّاءٍ. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ. وَلَيْسَ إِسْنَادُهُ بِصَحِيحٍ .وَأَبُو النَّضْرِ الَّذِي رَوَى عَنْهُ مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَقَ هَذَا الْحَدِيثَ هُوَ عِنْدِي مُحَمَّدُ بْنُ السَّائِبِ الْكَلْبِيُّ يُكْنَى أَبَا النَّضْرِ. وَقَدْ تَرَكَهُ أَهْلُ الْعِلْمِ بِالْحَدِيثِ. وَهُوَ صَاحِبُ التَّفْسِيرِ. سَمِعْت مُحَمَّدَ بْنَ إِسْمَعِيلَ يَقُولُ: مُحَمَّدُ بْنُ السَّائِبِ الْكَلْبِيُّ يُكْنَى أَبَا النَّضْرِ وَلَا نَعْرِفُ لِسَالِمٍ أَبِي النَّضْرِ الْمَدَنِيِّ رِوَايَةً عَنْ أَبِي صَالِحٍ مَوْلَى أُمِّ هَانِئٍ. وَقَدْ رُوِيَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ شَيْءٌ مِنْ هَذَا عَلَى الِاخْتِصَارِ مِنْ غَيْرِ هَذَا الْوَجْهِ *

٣٢٦٦. حَدَّثَنَا سُفْيَانُ بْنُ وَكِيعٍ أخبرنا يَحْيَى بْنُ آدَمَ عَنِ ابْنِ أَبِي زَائِدَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي الْقَاسِمِ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ سَعِيدِ بن جبير عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: خَرَجَ رَجُلٌ مِنْ بَنِي سَهْمٍ مَعَ تَمِيمٍ الدَّارِيِّ وَعَدِيِّ بْنِ بَدَّاءٍ. فَمَاتَ السَّهْمِيُّ بِأَرْضٍ لَيْسَ فِيهَا مُسْلِمٌ. فَلَمَّا قَدِمْنَا بِتَرِكَتِهِ فَقَدُوا جَامًا مِنْ فِضَّةٍ مُخَوَّصًا بِالذَّهَبِ. فَأَحْلَفَهُمَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. ثُمَّ وُجِدَ الْجَامُ بِمَكَّةَ. فَقِيلَ: اشْتَرَيْنَاهُ مِنْ تَمِيمٍ وَعَدِيٍّ. فَقَامَ رَجُلَانِ مِنْ أَوْلِيَاءِ السَّهْمِيِّ فَحَلَفَا بِاللَّهِ لَشَهَادَتُنَا أَحَقُّ مِنْ شَهَادَتِهِمَا. وَأَنَّ الْجَامَ لِصَاحِبِهِمْ. قَالَ: وَفِيهِمْ نَزَلَتْ: (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا شَهَادَةُ بَيْنِكُمْ). هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. وَهُوَ حَدِيثُ ابْنِ أَبِي زَائِدَةَ *

٣٢٦٧. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ قَزَعَةَ الْبَصْرِيُّ أخبرنا سُفْيَانُ بْنُ حَبِيبٍ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ خِلَاسِ بْنِ عَمْرٍو عَنْ عَمَّارِ بْنِ يَاسِرٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أُنْزِلَتِ الْمَائِدَةُ مِنَ السَّمَاءِ خُبْزًا وَلَحْمًا. وَأُمِرُوا أَنْ لَا يَخُونُوا وَلَا يَدَّخِرُوا لِغَدٍ. فَخَانُوا وَادَّخَرُوا وَرَفَعُوا لِغَدٍ فَمُسِخُوا قِرَدَةً وَخَنَازِيرَ. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ. وَرَوَاهُ أَبُو عَاصِمٍ وَغَيْرُ وَاحِدٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي عَرُوبَةَ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ خِلَاسٍ عَنْ عَمَّارٍ مَوْقُوفًا. وَلَا نَعْرِفُهُ مَرْفُوعًا إِلَّا مِنْ حَدِيثِ الْحَسَنِ بْنِ قَزَعَةَ.

٣٢٦٨. حَدَّثَنَا حُمَيْدُ بْنُ مَسْعَدَةَ أخبرنا سُفْيَانُ بْنُ حَبِيبٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي عَرُوبَةَ نَحْوَهُ وَلَمْ يَرْفَعْهُ. وَهَذَا أَصَحُّ مِنْ حَدِيثِ الْحَسَنِ بْنِ قَزَعَةَ. وَلَا نَعْلَمُ لِلْحَدِيثِ الْمَرْفُوعِ أَصْلًا *

٣٢٦٩. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ أخبرنا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ عَنْ طَاوُوسٍ عَنْ أَبِي هُرَيْــرَةَ قَالَ: يُلَقَّى عِيسَى حُجَّتَهُ فَلَقَّاهُ اللَّهُ فِي قَوْلِهِ: (وَإِذْ قَالَ اللَّهُ يَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ أَأَنْتَ قُلْتَ لِلنَّــاسِ اتَّخِذُونِي وَأُمِّيَ إِلَهَيْنِ مِنْ دُونِ اللَّهِ). قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَقَّاهُ اللَّهُ: (سُبْحَانَكَ مَا يَكُونُ لِي أَنْ أَقُولَ مَا لَيْسَ لِي بِحَقٍّ), الْآيَةَ كُلَّهَا. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٣٢٧٠. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أخبرنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ وَهْبٍ عَنْ حُيَيٍّ عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْحُبُلِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ: آخِرُ سُورَةٍ أُنْزِلَت الْمَائِدَةُ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. وَرُوِيَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّهُ قَــالَ: آخِرُ سُورَةٍ أُنْزِلَتْ: إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ *

6. Iz sure *El-Maide*

U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog:

3247. ISPRIČAO NAM JE Ibn Ebu Omer; kaže: Obavijestio nas je Sufjan prenijevši od Mis'ara i drugih, oni od Kajsa b. Muslima, a on od Tarika b. Šihaba da je kazao: **"Jedan jevrej[1750] reče Omeru b. Hattabu: Vladaru pravovjernih, da je nama objavljen ovaj ajet: *Sada sam vam vjeru vašu usavršio i blagodat Svoju prema vama upotpunio i zadovoljan sam da vam islam bude vjera*[1751], mi bismo taj dan proglasili praznikom. Omer reče: Ja znam u kojem je danu objavljen ovaj ajet; objavljen na dan Arefata u petak."** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1752]

3248. ISPRIČAO NAM JE Abd b. Humejd; kaže: Obavijestio nas je Jezid b. Harun; kaže: Nas je obavijestio Hammad b. Seleme prenijevši od Ammara b. Ebu Ammara da je kazao: **"Ibn Abbas je u prisustvu jednog jevreja proučio: *Sada sam vam vjeru vašu usavršio i blagodat Svoju prema vama upotpunio i zadovoljan sam da vam islam bude vjera,* koji reče: Da je ovaj ajet objavljen nama, mi bismo taj dan u kome je objavljen proglasili praznikom. Ibn Abbas reče: Objavljen je u dvostruko svečanom danu; u petak na Dan Arefata."** Ovaj Ibn Abbasov hadis je hasenun-garibun.

[1750] Bio je to Ka'b b. Mati' el-Humejri Ebu Ishak poznat kao Ka'b el-Ahbar. Pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je drugoj generaciji. Ustvari, on je muhadrem, što znači da je živio u Vjerovjesnikovo, sallallahu alejhi ve sellem, vrijeme, ali se sa njim nije susreo. Bio je iz Jemena, a živio je u Šamu. Umro je za vrijeme Osmanova hilafeta.

[1751] Dio 3. ajeta sure *El-Maide.*

[1752] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima* i El-Nesai u *Sunenu.*

3249. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Obavijestio nas je Jezid b. Harun; kaže: Nas je obavijestio Muhammed b. Ishak prenijevši od Ebu Zinada, on od A'redža, a on od Ebu Hurejrea, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Allahova desnica je prepuna darežljivosti, ne umanjuje se ni noću ni danju. Zar ne vidite koliko je On samo udijelio, od stvaranja nebesa[1753], i ništa se nije umanjilo još od vremena kad je Njegov arš bio na vodi[1754]?! U Njegovoj drugoj ruci je vaga** (čiji se tas) **čas spušta, a čas diže[1755]."**

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1756] On je tumač ovom ajetu: *Jevreji govore: Allahova ruka je stisnuta! Stisnute bile ruke njihove*[1757] Učenjaci vele da ovo treba vjerovati onako kako je rečeno a ne da se komentariše i pretpostavlja. Tako vele mnogi učenjaci poput Sufjana es-Sevrija, Malika b. Enesa, Ibn Ujejnea i Ibn Mubareka. Oni kažu da je to tako preneseno i da u to treba vjerovati bez postavljanja pitanja kako.

3250. ISPRIČAO NAM JE Abd b. Humejd; kaže: Obavijestio nas je Muslim b. Ibrahim; kaže: Nas je obavijestio Haris b. Ubejd[1758] prenijevši od Seida el-Džurejrija, on od Abdullaha b. Šekika, a on od Aiše, koji je kazala: **"Imao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, tjelesno osiguranje[1759] sve dok nije objavljen ovaj ajet: *a Allah te od ljudi štiti.*[1760] Tada Allahov Poslanik promoli glavu iz šatora i reče stražarima: "Ljudi, raziđite se, mene Allah štiti."**

[1753] U Buharijevoj i drugim predajama stoji: "...od stvaranja nebesa i Zemlje..."

[1754] U hadisu koga prenosi Imran b. Husajn stoji da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Allah je postojao, a ništa drugo nije postojalo. Tada je Njegov prijesto bio na vodi. Nakon toga je stvorio nebesa i Zemlju."

[1755] Po mišljenju El-Hattabija, vaga ovdje simbolizira Njegovu raspodjelu nafake stvorenjima. Tako da On, kad nekome hoće, povećava nafaku, a kad hoće, umanjuje je.

[1756] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima.*

[1757] *El-Maide,* 64. ajet, a koji u cijelosti glasi: "Jevreji govore: Allahova ruka je stisnuta! Stisnute bile ruke njihove i prokleti bili zbog toga što govore! Ne, obje ruke Njegove su otvorene, On udjeljuje koliko hoće! A to što ti objavljuje Gospodar tvoj pojačaće kod mnogih od njih zabludu i nevjerovanje. Mi smo ubacili među njih neprijateljstvo i mržnju sve do Smaka svijeta. Kad god pokušaju da potpale ratnu vatru, Allah je ugasi. Oni nastoje da na Zemlji smutnju prave, a Allah ne voli smutljivce."

[1758] Haris b. Ubejd el-Ejadi Ebu Kudame el-Basri iskren je prenosilac hadisa, s tim što je ponekad prilikom prenošenja hadisa griješio. Pripadao je osmoj generaciji.

[1759] Tj. ashabi su ga čuvali od nevjernika i licemjera sve dotle dok ga Allah u spomenutom ajetu nije obavijestio da ga On od ljudi štiti. Od tada pa do njegove smrti nije ga niko čuvao.

[1760] *El-Maide*, 67. ajet, a koji u cijelosti glasi: "O, Poslaniče, kazuj ono što ti se objavljuje od Gospodara tvoga, - ako ne učiniš, onda nisi dostavio poslanicu Njegovu - a Allah te od ljudi štiti. Allah zaista neće ukazati na pravi put narodu koji neće da vjeruje."

Ovaj hadis je garibun.[1761] Neki su ovaj hadis prenijeli od El-Džurejrija, a on od Abdullaha b. Šekika, koji je rekao: Imao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, tjelesno osiguranje..., ali u njegovu senedu nisu spomenuli: *od Aiše.*

3251. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Abdur-Rahman; kaže: Obavijestio nas je Jezid b. Harun; kaže: Nas je obavijestio Šerik prenijevši od Ali b. Bezijmea[1762], on od Ebu Ubejdea[1763], a on od Abdullaha b. Mes'uda, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Kad su sinovi Israilovi počeli griješiti, njihova ih je ulema pokušala spriječiti u tome, ali oni ne prestadoše. Međutim, oni se i dalje nastaviše družiti, jesti i piti sa njima, te Allah sjedini srca njihova i prokle ih jezikom Davuda i Isaa sina Merjeminog zbog toga što neposlušni bijahu i što sve granice zla prelaziše." Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je do tada, veli, bio naslonjen, a onda sjede i reče: "Ne, tako mi Onoga u čijoj je ruci moja duša, nećete, ni vi biti spašeni sve dotle dok i one koji poput njih griješe ne spriječite u tome!"**

Abdullah b. Abdur-Rahman veli da je Jezid[1764] kazao: Sufjan es-Sevri u senedu ovog hadisa nije spomenuo: *od Abdullaha.* Ovaj hadis je hasenun-garibun.[1765] Ovaj hadis prenesen je od Muhammeda b. Muslima b. Ebu Veddaha, on od Ali b. Bezijmea, on od Ubejdea, on od Abdullaha b. Mes'uda, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, slično prethodnom hadisu. Neki vele: od Ebu Ubejdea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kao mursel hadis.

3252. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Obavijestio nas je Abdur-Rahman b. Mehdi; kaže: Nas je obavijestio Sufjan prenijevši od Alija b. Bezijmea, a on od Ebu Ubejdea,[1766] koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Kad su sinovi Israilovi počeli griješiti, jedan drugog su sprečavali u tome. Sutradan to ne bi činili, ali bi nastavili da se druže i da jedu i piju zajedno, te Allah objedini srca njihova. U vezi sa njima bi objavljeno: *Jezikom Davuda i Isa, sina Merjemina, prokleti su oni od sinova Israilovih koji nisu vjerovali - zato***

[1761] Bilježi ga i Hakim u *Mustedreku* i smatra da mu je sened vjerodostojan.

[1762] Ebu Abdullah Ali b. Bezijme, štićenik Džabira b. Semurea, pouzdan je prenosilac hadisa. Neki za njega tvrde da je naginjao ši'izmu. Pripadao je šestoj generaciji.

[1763] Ebu Ubejde b. Abdullah b. Mesud pouzdan je prenosilac hadisa. Bio je poznat po nazivu Ebu Ubejde, pošto mu je, kako tvrde neki, ime nepoznato. Neki, pak, učenjaci vele da mu je bilo ime Amir. Pripadao je trećoj generaciji.

[1764] Jezid b. Harun.

[1765] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* te Ebu Davud i Ibn Madže u *Sunenima.*

[1766] El-Munziri smatra da Ebu Ubejde b. Abdullah b. Mesud ovaj hadis nije prenio od svoga oca, a pošto on nije zatekao Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, onda je ovaj hadis mursel.

što su se bunili i uvijek granice zla prelazili.[1767] **On im to prouči do riječi:** *A da vjeruju u Allaha i Vjerovjesnika i ono što se njemu objavljuje, oni s njima ne bi prijateljevali, ali, mnogi su od njih nevjernici.*[1768] **Do tad je, veli** (Ebu Ubejde), **Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bio naslonjen, a onda sjede i nastavi: "Ne, nećete ni vi biti spašeni sve dotle dok onoga koji čini nasilje ne spriječite u činjenju nasilja i ne usmjerite ga na Pravi Put!"**

3253. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Obavijestio nas je Ebu Davud diktirajući meni; kaže: Nas je obavijestio Muhammed b. Muslim b. Ebu Vedah prenijevši od Ali b. Bizijmea, on od Ebu Ubejdea, on Abdullaha, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, **slično prethodnom hadisu.**

3254. ISPRIČAO NAM JE Ebu Hafs Amr b. Ali; kaže: Obavijestio nas je Ebu Asim[1769]; kaže: Nas je obavijestio Osman b. Sa'd[1770]; kaže: Nas je obavijestio Ikrime prenijevši od Ibn Abbasa: **"Neki čovjek dođe Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i reče: Allahov Poslaniče, kad jedem meso, osjetim veću potrebu i nadražaj prema ženama te sam sebi zabranio jedenja mesa. Tim povodom bijaše objavljeno:** ***O, vjernici, ne uskraćujte sebi lijepe stvari koje vam je Allah dozvolio, samo ne prelazite mjeru, jer Allah ne voli one koji pretjeruju. I jedite ono što vam Allah daje, što je dozvoljeno i lijepo***[1771]**."**

Ovaj hadis je hasenun-garibun. Dugi, osim Osmana b. Sa'da, prenijeli su ga kao mursel hadis ne spomenuvši u njegovu senedu: od Ibn Abbasa. Halid el-Hazzai ga je od Ikrimea prenio kao mursel hadis.

3255. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Abdur-Rahman; kaže: Obavijestio nas je Muhammed b. Jusuf; kaže: Nas je obavijestio Israil; kaže: Nas je obavijestio Ebu Ishak prenijevši od Amra b. Šurahbila, a on od Omera b. Hattaba, koji je rekao: **"Allahu, daj nam o alkoholu jasan stav! pa je objavljeno:** ***Pitaju te o vinu i kocki. Reci: Oni donose veliku štetu, a i neku korist...***[1772] **Kad je ovo objavljeno, Omer bi pozvan i ovo mu proučeno. Čuvši to, on reče: Allahu, daj nam jasniji stav o alkoholu! Tada bi objavljeno:** ***O, vjernici, pijani nikako namaz ne obavljajte, sve***

[1767] *El-Maide,* 78. ajet.

[1768] *El-Maide,* 81. ajet.

[1769] Ebu Asim Dahhak b. Muhalled b. Dahhak b. Muslim eš-Šejbani en-Nebil el-Basri pouzdan je i siguran prenosilac hadisa. Pripadao je devetoj generaciji. Umro je 212. godine po Hidžri.

[1770] Osman b. Sa'd el-Katib el-Muallim.

[1771] *El-Maide,* 87. i 88. ajet.

[1772] *El-Bekare,* 219. ajet, a koji u ciojelosti glasi: "Pitaju te o vinu i kocki. Reci: Oni donose veliku štetu, a i neku korist ljudima, samo je šteta od njih veća od koristi. I pitaju te koliko da udjeljuju? Reci višak! Eto, tako vam Allah objašnjava propise da biste razmislili."

dok ne budete znali šta izgovarate...[1773] **Kad je i ovo objavljeno, Omer bi pozvan i ovo mu proučeno. Čuvši to on, ponovo, reče: Allahu, daj nam još jasniji stav o alkoholu! Tada bi objavljeno:** ***Šejtan želi da pomoću vina i kocke unese među vas neprijateljstvo i mržnju i da vas od sjećanja na Allaha i od obavljanja namaza odvrati. Pa hoćete li se okaniti?***[1774] **Kad je ovo objavljeno, Omer bi pozvan i ovo mu proučeno. Čuvši to, on uzviknu: Prošli smo se, prošli smo se!"** Israil ga je prenio kao mursel hadis.

3256. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Ala[1775]; kaže: Obavijestio nas je Veki' prenijevši od Israila, on od Ebu Ishaka, a on od Ebu Mejserea[1776] da je Omer b. Hattab rekao: **"Allahu, daj nam o alkoholu jasan stav!"** Spomenuo je slično prethodnom hadisu i ovo je pouzdanije od hadisa koji je prenio Muhammed b. Jusuf.

3257. ISPRIČAO NAM JE Abd b. Humejd; kaže: Obavijestio nas je Ubejdullah b. Musa prenijevši od Israila, on od Ebu Ishaka, a on od Beraa, koji je kazao: **"Neki su Vjerovjesnikovi, sallallahu alejhi ve sellem, ashabi pomrli prije nego je alkohol zabranjen. Kad je došla zabrana alkohola,**[1777] **upitaše neki: Šta će biti sa našim drugovima koji su umrli pijući alkohol? pa je objavljeno:** ***Onima koji vjeruju i dobra djela čine nema nikakva grijeha u onome što oni pojedu i popiju kad se klone onoga što im je zabranjeno i kad vjeruju i dobra čine***[1778]**."** Ovaj hadis je hasenun-sahihun. Također ga je i Šu'be prenio od Ebu Ishaka, a on od Beraa.

[1773] En-Nisa, 43. ajet.

[1774] *El-Maide,* 91. ajet. Et-Tibi smatra da je tim povodom objavljen i 90. i 91. ajet sure *El-Maide* koji sadrže sedam dokaza o zabrani alkohola. Prvi dokaz je da su vino, kumiri i strelice za gatanje nazvane odvratnim stvarima, a sve što je odvratno muslimanima se zabranjuje. Drugi dokaz je da su one šejtanovo djelo, a sve što je šejtanovo djelo zabranjeno je. Treći dokaz je da je naređeno da se toga klonimo (*"zato se toga klonite"*), a sama naredba da se nečega klonimo ukazuje na zabranjenost toga. Četvrti dokaz je: *"da biste postigli što želite"*, a sve čije je odbacivanje uvjet da bi se ono što se želi postiglo je haram. Peti dokaz je da šejtan želi pomoću vina i kocke da unese među vas neprijateljstvo i mržnju, a sve što vodi neprijateljstvu i mržnji među muslimanima je zabranjeno. Šesti dokaz je da on pomoću toga želi da vas odvrati od sjećanja na Allaha, a sve ono pomoću čega šejtan odvraća od sjećanja na Allaha i od namaza zabranjeno je. Sedmi dokaz je to što Uzvišeni Allah traži da se okanimo toga, a sve ono što od nas Allah traži da ga se kaniemo je haram.

[1775] Ebu Kurejb Muhammed b. Ala b. Kurejb el-Hemdani el-Kufi pouzdan je prenosilac i hafiz hadisa. Pripadao je desetoj generaciji. Više je poznat po nadimku Ebu Kurejb nego po imenu.

[1776] Ebu Mejsere Amr b. Šurahbil el-Hemdani el-Kufi pouzdan je prenosilac hadisa i pobožan čovjek. On je muhadrem, što znači da je živio u Vjerovjesnikovo, sallallahu alejhi ve sellem, vrijeme, ali se sa njim nije susreo.

[1777] Ibn Hadžer el-Askalani smatra da je alkohol definitivno zabranjen 8. godine po Hidžri u kojoj je oslobođena Mekka. On navodi nekoliko predaja koje to potvrđuju.

[1778] *El-Maide,* 93. ajet.

3258. TAKO NAM JE ISPRIČAO Muhammed b. Beššar; kaže: Obavijestio nas je Muhammed b. Džafer prenijevši od Šu'bea, a on od Ebu Ishaka, koji je kazao da je Bera b. Azib[1779] rekao: **"Pomrli su neki ashabi Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pijući alkohol. Kad je došla njegova zabrana, neki Vjerovjesnikovi, sallallahu alejhi ve sellem, ashabi rekoše: Šta će biti sa našim drugovima koji su pomrli pijući alkohol? pa je, veli, objavljeno:** ***Onima koji vjeruju i dobra djela čine nema nikakva grijeha u onome što oni pojedu i popiju kad se klone onoga što im je zabranjeno i kad vjeruju i dobra čine, zatim se Allaha boje i vjeruju i onda se grijeha klone i dobra djela čine. A Allah voli one koji drugima dobro čine."*** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1780]

3259. ISPRIČAO NAM JE Abd b. Humejd; kaže: Obavijestio nas je Abdul-Aziz b. Ebu Rizme prenijevši od Israila, on od Simaka, on od Ikrimea, a on da je Ibn Abbas kazao: **"Neki rekoše: Allahov Poslaniče, šta veliš o onima koji su umrli pijući alkohol prije nego je alkohol zabranjen? Pa je objavljeno:** ***Onima koji vjeruju i dobra djela čine nema nikakva grijeha u onome što oni pojedu i popiju kad se klone onoga što im je zabranjeno i kad vjeruju i dobra čine."*** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.

3260. ISPRIČAO NAM JE Sufjan b. Veki'; kaže: Obavijestio nas je Halid b. Mahled prenijevši od Alija b. Mishera, on od A'meša, on od Ibrahima, on od Alkame, a on da je Abdullah kazao: "Kad je objavljeno: ***Onima koji vjeruju i dobra djela čine nema nikakva grijeha u onome što oni pojedu i popiju kad se klone onoga što im je zabranjeno i kad vjeruju i dobra čine,*** **Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, mi reče: "Ti si jedan od njih[1781]."** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1782]

3261. ISPRIČAO NAM JE Ebu Seid el-Ešedždž; kaže: Obavijestio nas je Mensur b. Verdan[1783] prenijevši od Alija b. Abdul-A'laa, on od svoga oca[1784], on od Ebu Bahterija, a on da je Alija kazao: **"Kad je objavljeno:** ***Hodočastiti Hram dužan je, Allaha radi, svaki onaj koji je u***

[1779] Bera b. Azib b. Haris b. Adij el-Ensari el-Evsi poznati Vjerovjesnikov, sallallahu alejhi ve sellem, ashab. I otac mu je ashab. Azib je kasnije živio u Kufi. Umro je 72. godine po Hidžri.

[1780] Bilježi ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* dodavši na kraju: "a kad je promijenjena kibla, neki ljudi upitaše: Allahov Poslaniče, šta će biti sa našim drugovima koji su umrli klanjajući prema Bejtul-Makdisu? pa je Allah objavio: *"Allah neće dopustiti da propadnu namazi vaši..."* (završetak 143. ajeta sure *El-Bekare).*

[1781] Tj. ti si Ibn Mesude, jedan od onih koji vjeruju i dobra djela čine.

[1782] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i El-Nesai u *Sunenu.*

[1783] Mensur b. Verdan el-Esedi el-Attar el-Kufi prenosilac je hadisa koji zadovoljava, makbul. Pripadao je devetoj generaciji.

[1784] Abdul-A'la b. Amir es-Sa'lebi el-Kufi iskren je prenosilac hadisa, s tim što je ponekad prilikom prenošenja hadisa činio previde. Pripadao je šestoj generaciji.

mogućnosti,[1785] **prisutni upitaše: Je li svake godine? On zašutje. Kad ovi ponovo upitaše: Je li dužan svake godine? on reče: Ne, ali da sam rekao da, bio bi dužan** (svake godine).[1786] **Tim povodom Uzvišeni Allah objavi: *O, vjernici, ne zapitkujte o onome što će vam pričiniti neprijatnosti ako vam se objasni*[1787]."**

Ovaj Alijin hadis je hasenun-garibun.[1788] O ovoj temi preneseni su hadisi i od Ebu Hurejrea i Ibn Abbasa.

3262. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Ma'mer Ebu Abdullah el-Basri[1789]; kaže: Obavijestio nas je Revh b. Ubade; kaže: Nas je obavijestio Šu'be; kaže: Obavijestio me je Musa b. Enes[1790] i kazao: Čuo sam Enesa b. Malika kada veli: **"Neki čovjek[1791] upita: Allahov Poslaniče, ko je moj otac? "Tvoj otac je taj i taj", reče on.[1792] Malo zatim, veli, bi objavljeno: *O, vjernici, ne zapitkujte o onome što će vam pričiniti***

[1785] *Alu Imran*, 97. ajet, koji u cijelosti glasi: "U njemu su znamenja očevidna - mjesto na kojem je stajao Ibrahim. I onaj ko uđe u njeg treba da bude siguran. Hodočastiti Hram dužan je, Allaha radi, svaki onaj koji je u mogućnosti; a onaj ko neće da vjeruje - pa, zaista, Allah nije ovisan ni okome."

[1786] Ovo je dokaz da je ono što naredi Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, farz kao i ono što Allah u Kur'anu naredi. To potvrđuju njegove riječi: "da sam rekao da bio bi obavezan onaj koji je u mogućnosti da svake godine hodočasti Hram.

[1787] *El-Maide,* 101. ajet, a koji u cijelosti glasi: "O, vjernici, ne zapitkujte o onome što će vam pričiniti neprijatnosti ako vam se objasni; a ako budete pitali za to dok se Kur'an objavljuje, objasniće vam se, ono ranije Allah vam je već oprostio. - A Allah prašta i blag je."

[1788] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Ibn Madže u *Sunenu.*

[1789] Ebu Abdullah Muhammed b. Ma'mer el-Basri el-Bahrani iskren je prenosilac hadisa. Pripadao je jedanaestoj generaciji.

[1790] Musa b. Enes b. Malik el-Ensari pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je četvrtoj generaciji. Bio je kadija u Basri.

[1791] U predaji ovog hadisa koju bilježi El-Buhari u *Sahihu* stoji: "Jednog dana Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, iziđe (iz kuće), pred njega stade Abdullah b. Huzafe i upita: Allahov Poslaniče, ko je moj otac?..."

[1792] Ovdje se neminovno nameću dva pitanja prvo, zašto je ovaj čovjek, u Buharijevoj predaji Abdullah b. Huzafe, uopće pitao ko mu je otac, i drugo, kako je to mogao znati Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem,? Odgovor na prvo pitanje bio bi: Zato što bi ga svako sa kim bi se počeo prepirati pripisivao drugom ocu, a odgovor na drugo pitanje bio bi : Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je to mogao znati na osnovu Objave ili na temelju svoga iskustva i svoje pronicljivosti.

neprijatnosti ako vam se objasni."[1793] Ovaj hadis je hasenun-sahihun-garibun.[1794]

3263. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni?; kaže: Obavijestio nas je Jezid b. Harun; kaže: Nas je obavijestio Ismail b. Ebu Halid prenijevši od Kajsa b. Ebu Hazima, a on od Ebu Bekra es-Siddika, koji je kazao: **"O, ljudi, vi učite ovaj ajet: *O, vjernici, brinite se o sebi; ako ste na Pravom Putu, neće vam nauditi onaj koji je zalutao!*[1795], a ja sam čuo Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada je kazao: "Kada ljudi vide nekoga ko čini nasilje pa ga u tome ne spriječe, postoji bojazan da Allah ne spusti Svoju kaznu na sve."**[1796]

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1797] Mnogi su ga prenijeli od Ismaila b. Ebu Halida slično prethodnom hadisu kao merfu' hadis. Neki su iste riječi prenijeli od Ismaila b. Kajsa, a on od Ebu Bekra kao mevkuf hadis.

3264. ISPRIČAO NAM JE Seid b. Jakub et-Talekani; kaže: Ispričao nam je Abdullah b. Mubarek; kaže: Obavijestio nas je Utbe b. Ebu Hakim; kaže: Nas je obavijetio Amr b. Džarije el-Lahmi, a on od Ebu Umejjea eš-Ša'banija, koji je kazao: Došao sam kod Ebu Sa'lebea el-Hušenija i rekao mu: **"Šta veliš o ovom ajetu? O kojem ajetu? upita on. Rekoh: O riječima Uzvišenog: *O, vjernici, brinite se o sebi; ako ste na pravom putu, neće vam nauditi onaj koji je zalutao!* On reče: Tako mi Allaha, o njemu sam pitao onoga koji zna. O njemu sam pitao Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa je rekao: "Naređujte jedni drugima dobro, a zabranjujte zlo, sve dok ne vidiš da se** (ljudi) **pokoravaju pohlepi, slijede strasti, da su odabrali ovaj svijet i da svako postupa isključivo po vlastitom mišljenju, tada povedi računa o sebi, a pusti druge ljude. Pred vama su dani koji će iziskivati strpljenje poput strpljenja onoga koji stoji na žeravici. Onaj ko** (tada) **bude radio dobro, imat će nagradu kao pedeset ljudi koji rade slično onome što vi radite."** Abdullah b. Mubarek veli: Utbe i drugi su, u predaji koju su mi prenijeli,

---

[1793] Ovaj ajet je, tvrdi Mahluf, objavljen kad su ljudi oko Muhammeda, a.s., mnogo zapitkivali o onome što bi im, kad im se pruži odgovor, zlo pričinilo bilo zbog toga što bi stavljanje toga u dužnost po njih bilo teško, ili zbog toga što je to skriveno a iznošenje toga na vidjelo donosi sramotu po onoga ko pita. Ljudi su, npr., pitali: Da li hadždž obavljati svake godine? Zatim: Gdje su njihovi mrtvi očevi (idolopoklonici)? Nakon toga bilo im je zabranjeno da o tome zapitkuju...(vidi Karićev prijevod Kur'ana na bosanski jezik, str, 124.

[1794] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu,* El-Buhari i Muslim u *Sahihima* i El-Nesai u *Sunenu.*

[1795] *El-Maide,* 105. ajet, a koji u cijelosti glasi: "O, vjernici, brinite se o sebi; ako ste na pravom putu, neće vam nauditi onaj koji je zalutao! Allahu ćete se svi vratiti i On će vas obavijestiti o onome što ste radili."

[1796] Kratak komentar na ovaj hadis dat je ranije, vidi *Tirmizijeva zbirka hadisa*, 5/309.

[1797] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* te Ebu Davud, El-Nesai i Ibn Madže u *Sunenima* i Ibn Hibban u *Sahihu.*

dodali: "**Neko upita: Allahov Poslaniče, hoće li imati nagradu kao pedeset ljudi od nas** (ashaba) **ili kao pedeset ljudi od njih** (ljudi koji će u to vrijeme živjeti)? **On reče: "Kao pedeset ljudi od vas** (ashaba)." Ovaj hadis je hasenun-garibun.[1798]

3265. ISPRIČAO NAM JE Hasan b. Ahmed b. Ebu Šuajb el-Harrani; kaže: Obavijestio nas je Muhammed b. Seleme el-Harrani; kaže: Nas je obavijestio Muhammed b. Ishak, prenijevši od Ebu Nadra[1799], on od Bazana[1800], Umihaninog štićenika, on od Ibn Abbasa, a on od Temima ed-Darija "**da je o ovom ajetu:** ***O vjernici, kada vam se približi smrt, prilikom davanja oporuke neka vam posvjedoče dvojica pravednih rođaka vaših ili neka druga dvojica, koji nisu vaši, - ako ste na putu, a pojave se znaci smrti. A ako posumnjate, zadržite ih poslije obavljenog namaza i neka se Allahom zakunu: Mi zakletvu ni za kakvu cijenu nećemo prodati makar se radilo i o kakvu rođaku i svjedočenje koje je Allah propisao nećemo uskratiti, jer bismo tada bili, doista, griješnici.***[1801]**, rekao: Ljudi misle da se on odnosi na drugu dvojicu, a ne mene i Adija b. Beddaa, koji su bili kršćani, a koji su, prije prelaska na islam, često putovali u Šam. Jednom prilikom su, sa trgovačkom robom, stigli u Šam. Sa njima je bio i štićenik plemena Benu Sehm Budejl b. Ebu Merjem. U robi je imao i srebrenu posudu koju je želio prodati vladaru jer mu je to bilo nešto najvrednije što je imao. Međutim, on se razboli i oporuči njima dvojici i naredi im da obavijeste njegovu porodicu šta je ostavio iza sebe. Temim kaže: Kad je umro mi smo tu srebernu posudu prodali za hiljadu dirhema, a novac ja i Adij b. Bedda podijelili između sebe. Kad smo stigli njegovoj porodici mi joj predadosmo ono to što je preostalo kod nas. Pošto u robi ne nađoše posudu oni nas upitaše za nju. Mi rekosmo: Ništa drugo nije ostavio, nama je predao samo to. Temim kaže: Pošto primih islam, nakon dolaska Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u Medinu, počeh osjećati grižnju savjesti zbog toga, te otiđoh njegovoj porodici ispričah joj istinu i dadoh joj pet stotina dirhema, kazavši joj da još toliko ima kod mog saputnika.[1802] Oni ga optužiše Allahovu Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, od njih zatraži da dovedu svjedoke. Pošto nisu imali svjedoka, on im naredi da od njega zatraže**

[1798] Bilježe ga i Ebu Davud i Ibn Madže u *Sunenima* te Hakim u *Mustedreku* i El-Bejheki u djelu *Šu'abul-iman.*

[1799] Ebu Nadr Muhammed b. Saib b. Bišr el-Kelbi el-Kufi. Na njega su neki sumnjali da je lagao i da je bio rafidija. Pripadao je šestoj generaciji.

[1800] Bazan Ebu Salih, Umihanin štićenik, slab je prenosilac hadisa. Bio je sklon obmanama. Pripadao je trećoj generaciji.

[1801] *El-Maida, 106. ajet.*

[1802] Adija b. Beddaa.

zakletvu. Pošto im se on zakle (da kod njega nema ništa) **bi objavljeno:** ***O vjernici, kada vam se približi smrt...*** **do -** ***i da se ne plaše da će njihove zakletve drugim zakletvama biti pobijene.***[1803] **Nakon toga ustadoše Amr b. As i još neki čovjek**[1804] **i zakleše se** (da on to duguje) **te od Adijja b. Beddaa bi uzeto pet stotina dirhema** (i vraćeno porodici Budejla b. Ebu Merjema)."

Ovaj hadis je garibun, a njegov sened je nepouzdan. Ebu Nadr od koga je ovaj hadis prenio Muhammed b. Ishak, po mome mišljenju, je Muhammed b. Saib el-Kelbi, čiji je naziv po djetetu Ebu Nadr. Hadiski učenjaci su ga kao prenosioca ostavili. Autor je *Tefsira.* Čuo sam (veli Tirmizija) Muhammeda b. Ismaila (Buhariju) kada veli: Muhammedu b. Saibu el-Kelbiju je nadimak Ebu Nadr, dok mi nije poznato da je Salim Ebu Nadr el-Medeni nešto prenio od Ebu Saliha, Umihaninog štićenika. Nešto od ovoga je, samo u skraćenoj verziji, sa drugim senedom preneseno od Ibn Abbasa.

3266. ISPRIČAO NAM JE Sufjan b. Veki'; kaže: Obavijestio nas je Jahja b. Adem prenijevši od Ibn Ebu Zaidea, on od Muhammeda b. Ebu Kasima, on od Abdul-Melika b. Seida b. Džubejra, on od svoga oca, a on da je Ibn Abbas kazao: **"Neki čovjek iz plemena Benu Sehm**[1805] **iziđe sa Temimom ed-Darijem i Adijjom b. Beddaom** (u Šam radi trgovine). **Es-Sehmi umrije u zemlji u kojoj nije bilo ni jednog muslimana. Pošto ova dvojica donesoše ono što je iza sebe ostavio, nedostajaše srebrena posuda ukrašena zlatom. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, od njih dvojice zatraži zakletvu. Kasnije je ta posuda pronađena kod nekih ljudi u Mekki. Na upit odakle im, oni rekoše: Kupili smo je od Temima i Adija. Tada ustadoše dvojica Es-Sehmovih prijatelja i zakleše se Allahom i rekoše: Naša zakletva je preča od njihove, posuda je, uistinu, njihovog prijatelja! U vezi s njima, veli on, bi objavljeno:** ***O, vjernici, kada vam se približi smrt, prilikom davanja oporuke neka vam posvjedoče dvojica pravednih rođaka vaših ili neka druga dvojica, koji nisu vaši, - ako ste na putu..."*** Ovaj hadis[1806] koji je prenio Ibn Ebu Zaide je hasenun-garibun.[1807]

[1803] *El-Maida, od 106. do 108. ajeta.*

[1804] Mukatil b. Sulejman.

[1805] To je bio Budejl b. Ebu Merjem koji je spomenut u prethodnom hadisu.

[1806] Ovaj hadis je mursel ashaba pošto Ibn Abbas nije prisustvovao ovom događaju, a nije spomenuo Temima koji mu je to ispričao. Očito je da se sve ovo zbilo prije, nego su spomenuti u ovom hadisu, primili islam. Parnica je pokrenuta nakon njihovog primanja islama. Najvjerovatnije se to dogodilo, kako tvrdi El-Mubarekfori, 8. godine po Hidžri za vrijeme oslobođenja Mekke.

[1807] Bilježe ga i El-Buhari u *Sahihu* i Ebu Davud u *Sunenu.*

3267. ISPRIČAO NAM JE Hasan b. Kaza'a el-Basri[1808]; kaže: Obavijestio nas je Sufjan b. Habib[1809]; kaže: Ispričao nam je Seid[1810] prenijevši od Katadea, on od Hilasa b. Amra, a on od Ammara b. Jasira koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Spuštena je trpeza s neba[1811]; hljeb i meso i naređeno im je da ne varaju i da ništa ne ostavljaju za sutra. Međutim, oni i varaše i ostaviše za sutra te zbog toga bijahu pretvoreni u majmune i svinje."**[1812]

Ovaj hadis je garibun. Prenijeli su ga Ebu Asim i drugi od Seida b. Ebu Arubea, on od Katadea, on od Hilasa, a on od Ammara kao mevkuf hadis. Samo nam je kao merfu' hadis poznat preko Hasana b. Kaza'a.

3268. ISPRIČAO NAM JE Humejd b. Mes'ade; kaže: Obavijestio nas je Sufjan b. Habib prenijevši od Seida b. Ebu Arubea **slično prethodnom hadisu, s tim što ga nisu vezali za Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.** Ovo je pouzdanije od hadisa koji je prenio Hasan b. Kaza'a. Nije nam poznato (da ovaj hadis kao) merfu' ima sened.

3269. ISPRIČAO NAM JE Ibn Ebu Omer; kaže: Obavijestio nas je Sufjan prenijevši od Amra b. Dinara, on od Tavusa, a on od Ebu Hurejrea, koji je kazao: **"Od Isaa će biti zatraženo objašnjenje:** ***A kada Allah rekne: O, Isa, sine Merjemin, jesi li ti govorio ljudima: Prihvatite mene i majku moju kao dva boga uz Allaha!*** **On će, kao što kaže Ebu Hurejre prenijevši od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, reći:** ***Hvaljen neka si Ti! Meni nije prilično da govorim ono što nemam pravo. Ako sam ja to govorio, Ti to već znaš; Ti znaš šta ja znam, a ja ne znam šta Ti znaš;***

1808 Hasan b. Kaza'a b. Ubejd el-Hašimi Ebu Ali el-Basri iskren je prenosilac hadisa. Pripadao je desetoj generaciji.

1809 Sufjan b. Habib el-Basri Ebu Muhammed el-Bezzaz pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je devetoj generaciji.

1810 Seid b. Ebu Arube.

1811 Neki učenjaci smatraju da trpeza nije spuštena, jer su Isaovi učenici, nakon što im je Allah, dž.š, zaprijetio da će one između njih koji i nakon toga ne budu vjerovali kazniti kaznom kakvom nikoga na svijetu neće kazniti, odustali od daljnjeg insistiranja. Većina učenjaka, pak, smatra da je ona spuštena. Ovo mišljenje i Ibn Džerir smatra meritornijim.

1812 Ovaj hadis pojašnjava sljedeće ajete: "I Kada sam učenicima naredio: Vjerujte u Mene i Poslanika Moga! - oni su odgovorili: Vjerujemo, a Ti budi svjedok da smo muslimani. A kada učenici rekoše: O, Isa, sine Merjemin, može li nam Gospodar tvoj trpezu s neba spustiti? - on reče: Bojte se Allaha ako ste vjernici. Mi želimo - rekoše oni - da s nje jedemo i da srca naša budu smirena i da se uvjerimo da si nam istinu govorio, i da o njoj budemo svjedoci. Isa, sin Merjemin, reče: O, Allahu, Gospodaru naš, spusti nam s neba trpezu da nam bude praznik, i prvima od nas i onima kasnijim, i čudo Tvoje, i nahrani nas, a Ti si hranitelj najbolji. Ja ću vam je spustiti - reče Allah -, ali ću one među vama koji i poslije ne budu vjerovali kazniti kaznom kakvom nikoga na svijetu neću kazniti!" *(El-Maide,* 111. - 115. ajet).

samo Ti jedini sve što je skriveno znaš."[1813] Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1814]

3270. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Abdullah b. Vehb prenijevši od Hujjea, on od Ebu Abdur-Rahmana el-Hublija, a on od Abdullaha b. Amra, koji je kazao: **"Posljednje objavljene su: *El-Maida* i *El-Feth*[1815]."**

Ovaj hadis je hasenun-garibun. Preneseno je od Ibn Abbasa da je rekao: Posljednja je objavljena sura: *"Iza džae nasrullahi vel-feth."*

٧. وَمِنْ سُورَةِ الْأَنْعَامِ *

بسم الله الرحمن الرحيم

٣٢٧١. حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ أخبرنا مُعَاوِيَةُ بْنُ هِشَامٍ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ أَبِي إِسْحَقَ عَنْ نَاجِيَةَ بْنِ كَعْبٍ عَنْ عَلِيٍّ : **أَنَّ أَبَا جَهْلٍ قَالَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّا لَا نُكَذِّبُكَ وَلَكِنْ نُكَذِّبُ بِمَا جِئْتَ بِهِ. فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى: (فَإِنَّهُمْ لَا يُكَذِّبُونَكَ وَلَكِنَّ الظَّالِمِينَ بِآيَاتِ اللَّهِ يَجْحَدُونَ).**

٣٢٧٢. حَدَّثَنَا إِسْحَقُ بْنُ مَنْصُورٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ ابْنُ مَهْدِيٍّ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ أَبِي إِسْحَقَ عَنْ نَاجِيَةَ: **أَنَّ أَبَا جَهْلٍ قَالَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: فَذَكَرَ نَحْوَهُ وَلَمْ يَذْكُرْ فِيهِ عَنْ عَلِيٍّ**. وَهَذَا أَصَحّ*

٣٢٧٣. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ أخبرنا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ سَمِعَ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ يَقُولُ: **لَمَّا نَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةَ: (قُلْ هُوَ الْقَادِرُ عَلَى أَنْ يَبْعَثَ عَلَيْكُمْ عَذَابًا مِنْ فَوْقِكُمْ أَوْ مِنْ تَحْتِ أَرْجُلِكُمْ) قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَعُوذُ بِوَجْهِكَ. فَلَمَّا نَزَلَتْ: (أَوْ يَلْبِسَكُمْ شِيَعًا وَيُذِيقَ بَعْضَكُمْ بَأْسَ بَعْضٍ) قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: هَاتَانِ أَهْوَنُ, أَوْ هَاتَانِ أَيْسَرُ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٣٢٧٤. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَرَفَةَ عن إِسْمَعِيلُ بْنُ عَيَّاشٍ عَنْ أَبِي بَكْرِ بْنِ أَبِي مَرْيَمَ الْغَسَّانِيِّ عَنْ رَاشِدِ بْنِ سَعْدٍ عَنْ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي هَذِهِ الْآيَةِ: **(قُلْ هُوَ الْقَادِرُ عَلَى أَنْ يَبْعَثَ عَلَيْكُمْ عَذَابًا مِنْ فَوْقِكُمْ أَوْ مِنْ تَحْتِ أَرْجُلِكُمْ). فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَمَا إِنَّهَا كَائِنَةٌ وَلَمْ يَأْتِ تَأْوِيلُهَا بَعْدُ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ *

[1813] Mufessiri su se razišli u pogledu vremena u kome će biti vođen ovakav dijalog. Es-Suddi smatra da je ovakav dijalog Allah sa Isaom vodio onda kada ga je uzdigao na nebesa. Većina mufessira stoji na stanovištu da će ovakav dijalog sa Isaom biti vođen tek na Sudnjem danu.

[1814] Bilježi ga i Hakim u *Mustedreku.*

[1815] Es-Sujuti kaže da je to sura *Iza džae nasrullahi vel-feth.*

٣٢٧٥. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ خَشْرَمٍ أَخْبَرَنَا عِيسَى بْنُ يُونُسَ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: **لَمَّا نَزَلَتْ (الَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ) شَقَّ ذَلِكَ عَلَى الْمُسْلِمِينَ فَقَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ وَأَيُّنَا لَا يَظْلِمُ نَفْسَهُ؟ قَالَ: لَيْسَ ذَلِكَ. إِنَّمَا هُوَ الشِّرْكُ. أَلَمْ تَسْمَعُوا مَا قَالَ لُقْمَانُ لِابْنِهِ (يَا بُنَيَّ لَا تُشْرِكْ بِاللَّهِ إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ)**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٣٢٧٦. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ أخبرنا إِسْحَقُ بْنُ يُوسُفَ الأزرق أخبرنا دَاوُدُ بْنُ أَبِي هِنْدٍ عَنِ الشَّعْبِيِّ عَنْ مَسْرُوقٍ قَالَ: **كُنْتُ مُتَّكِئًا عِنْدَ عَائِشَةَ فَقَالَتْ: يَا أَبَا عَائِشَةَ, ثَلَاثٌ مَنْ تَكَلَّمَ بِوَاحِدَةٍ مِنْهُنَّ فَقَدْ أَعْظَمَ الْفِرْيَةَ عَلَى اللَّهِ: مَنْ زَعَمَ أَنَّ مُحَمَّدًا رَأَى رَبَّهُ فَقَدْ أَعْظَمَ الْفِرْيَةَ عَلَى اللَّهِ . وَاللَّهُ يَقُولُ: (لَا تُدْرِكُهُ الْأَبْصَارُ وَهُوَ يُدْرِكُ الْأَبْصَارَ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ) (وَمَا كَانَ لِبَشَرٍ أَنْ يُكَلِّمَهُ اللَّهُ إِلَّا وَحْيًا أَوْ مِنْ وَرَاءِ حِجَابٍ). وَكُنْتُ مُتَّكِئًا فَجَلَسْتُ فَقُلْتُ: يَا أُمَّ الْمُؤْمِنِينَ , أَنْظِرِينِي وَلَا تُعْجِلِينِي. أَلَيْسَ اللَّهُ تَعَالَى يَقُولُ: (وَلَقَدْ رَآهُ نَزْلَةً أُخْرَى) (وَلَقَدْ رَآهُ بِالْأُفُقِ الْمُبِينِ)؟ قَالَتْ: أَنَا وَاللَّهِ أَوَّلُ مَنْ سَأَلَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ هَذَا, قَالَ: إِنَّمَا ذَاكَ جِبْرِيلُ. مَا رَأَيْتُهُ فِي الصُّورَةِ الَّتِي خُلِقَ فِيهَا غَيْرَ هَاتَيْنِ الْمَرَّتَيْنِ. رَأَيْتُهُ مُنْهَبِطًا مِنَ السَّمَاءِ سَادًّا عِظَمُ خَلْقِهِ مَا بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ. وَمَنْ زَعَمَ أَنَّ مُحَمَّدًا كَتَمَ شَيْئًا مِمَّا أَنْزَلَ اللَّهُ عَلَيْهِ فَقَدْ أَعْظَمَ الْفِرْيَةَ عَلَى اللَّهِ. يَقُولُ اللَّهُ: (يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ). وَمَنْ زَعَمَ أَنَّهُ يَعْلَمُ مَا فِي غَدٍ فَقَدْ أَعْظَمَ الْفِرْيَةَ عَلَى اللَّهِ. وَاللَّهُ يَقُولُ: (لَا يَعْلَمُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ الْغَيْبَ إِلَّا اللَّهُ)**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَمَسْرُوقُ بْنُ الْأَجْدَعِ يُكْنَى أَبَا عَائِشَةَ *

٣٢٧٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُوسَى الْبَصْرِيُّ الْحَرَشِيُّ أَخْبَرَنَا زِيَادُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْبَكَّائِيُّ أَخْبَرَنَا عَطَاءُ بْنُ السَّائِبِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: **أَتَى أُنَاسٌ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ أَنَأْكُلُ مَا نَقْتُلُ وَلَا نَأْكُلُ مَا يَقْتُلُ اللَّهُ؟ فَأَنْزَلَ اللَّهُ: (فَكُلُوا مِمَّا ذُكِرَ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ إِنْ كُنْتُمْ بِآيَاتِهِ مُؤْمِنِينَ) إِلَى قَوْلِهِ (وَإِنْ أَطَعْتُمُوهُمْ إِنَّكُمْ لَمُشْرِكُونَ)**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. وَقَدْ رُوِيَ هَذَا الْحَدِيثُ مِنْ غَيْرِ هَذَا الْوَجْهِ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ أَيْضًا. وَرَوَاهُ بَعْضُهُمْ عَنْ عَطَاءِ بْنِ السَّائِبِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُرْسَلًا *

٣٢٧٨. حَدَّثَنَا الْفَضْلُ بْنُ الصَّبَّاحِ الْبَغْدَادِيُّ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ فُضَيْلٍ عَنْ دَاوُدَ الْأَوْدِيِّ عَنِ الشَّعْبِيِّ عَنْ عَلْقَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: **مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَنْظُرَ إِلَى الصَّحِيفَةِ الَّتِي عَلَيْهَا خَاتَمُ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلْيَقْرَأْ هَذِهِ الْآيَاتِ: (قُلْ تَعَالَوْا أَتْلُ مَا حَرَّمَ رَبُّكُمْ عَلَيْكُمْ) الْآيَةَ إِلَى قَوْلِهِ (لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ)**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ *

٣٢٧٩. حَدَّثَنَا سُفْيَانُ بْنُ وَكِيعٍ أَخْبَرَنَا أَبِي عَنِ ابْنِ أَبِي لَيْلَى عَنْ عَطِيَّةَ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي قَوْلِ اللَّهِ تعالي: (**أَوْ يَأْتِيَ بَعْضُ آيَاتِ رَبِّكَ**) قَالَ: **طُلُوعُ الشَّمْسِ مِنْ مَغْرِبِهَا**. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ. وَرَوَاهُ بَعْضُهُمْ وَلَمْ يَرْفَعْهُ *

٣٢٨٠. حَدَّثَنَا عَبْدُ بْنُ حُمَيْدٍ أَخْبَرَنَا يَعْلَى بْنُ عُبَيْدٍ عَنْ فُضَيْلِ بْنِ غَزْوَانَ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **ثَلَاثٌ إِذَا خَرَجْنَ (لَمْ يَنْفَعُ نَفْسًا إِيمَانُهَا لَمْ تَكُنْ آمَنَتْ مِنْ قَبْلُ) الْآيَةَ: الدَّجَّالُ وَالدَّابَّةُ وَطُلُوعُ الشَّمْسِ مِنْ مَغْرِبِهَا أَوْ مِنَ الْمَغْرِبِ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ.

٣٢٨١. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ وَقَوْلُهُ الْحَقُّ: إِذَا هَمَّ عَبْدِي بِحَسَنَةٍ فَاكْتُبُوهَا لَهُ حَسَنَةً. فَإِنْ عَمِلَهَا فَاكْتُبُوهَا لَهُ بِعَشْرِ أَمْثَالِهَا. وَإِذَا هَمَّ بِسَيِّئَةٍ فَلَا تَكْتُبُوهَا. فَإِنْ عَمِلَهَا فَاكْتُبُوهَا بِمِثْلِهَا. فَإِنْ تَرَكَهَا وَرُبَّمَا قَالَ لَمْ يَعْمَلْ بِهَا فَاكْتُبُوهَا لَهُ حَسَنَةً. ثُمَّ قَرَأَ: (مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرُ أَمْثَالِهَا)**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

7. Iz sure *El-En'am*

U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog:

3271. ISPRIČAO NAM JE Ebu Kurejb; kaže: Obavijestio nas je Muavija b. Hišam prenijevši od Sufjana, on od Ebu Ishaka, on od Nadžijea b. Ka'ba[1816], a on od Alije[1817] **da je Ebu Džehl rekao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem: Mi tebe ne smatramo lašcem nego poričemo to sa čim si došao[1818], pa je objavljeno: *Oni, doista, ne okrivljuju tebe da si lažac, nego nevjernici poriču Allahove riječi."*[1819]**

3272. ISPRIČAO NAM JE Ishak b. Mensur; kaže: Obavijestio nas je Abdur-Rahman b. Mehdi, prenijevši od Sufjana, on od Ebu Ishaka, a on od Nadžijea **da je Ebu Džehl rekao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem..."** spomenuo je slično prethodnom hadisu, s tim što u senedu nije spomenuo: od Alije. Ovo je pouzdanije.

[1816] Nadžije b. Ka'b el-Esedi pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je trećoj generaciji.

[1817] Ovaj Alijin hadis bilježi i Hakim u *Mustedreku* i smatra da je vjerodostojan prema kriterijima Buharija i Muslima.

[1818] Mušrici su znali da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, iskren i znali su da je istina ono što mu se objavljuje, ali to iz zavisti i zbog ličnih ovosvjeskih koristi nisu htjeli da prihvate, tvrdi El-Mubarekfori.

[1819] *El-En'am,*33. ajet, a koji u cijelosti glasi: "Mi znamo da tebe zaista žalosti to što oni govore: Oni, doista, ne okrivljuju tebe da si lažac, nego nevjernici poriču Allahove riječi."

3273. ISPRIČAO NAM JE Ibn Ebu Omer; kaže: Obavijestio nas je Sufjan prenijevši od Amra b. Dinara da je čuo Džabira b. Abdullaha kada je kazao: **"Kad je objavljen ovaj ajet: *Reci: On je kadar da pošalje protiv vas kaznu iznad vaših glava ili ispod vaših nogu*[1820], Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: Utječem Ti se** (od toga) **Tvojim licem! A kad je objavljeno: *ili da vas u stranke podijeli i učini da silu jedni drugih iskusite,* Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "To dvoje je blaže[1821] ili: to dvoje je lakše."[1822]** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1823]

3274. ISPRIČAO NAM JE Hasan b. Arefe prenijevši od Ismaila b. Ajjaša, on od Ebu Bekra b. Ebu Merjema el-Gassanija, on od Rašida b. Sa'da[1824], on od Sa'da b. Ebu Vekkasa, a on od Vjerovjesnika: **"Kad je objavljen ovaj ajet: *Reci: On je kadar da pošalje protiv vas kaznu iznad vaših glava ili ispod vaših nogu*[1825], Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "Ona** (kazna) **i dalje je moguća pošto obećanje nije promijenjeno."** Ovaj hadis je hasenun-garibun.[1826]

3275. ISPRIČAO NAM JE Ali b. Hašrem; kaže: Obavijestio nas je Isa b. Junus prenijevši od A'meša, on od Ibrahima[1827], on od Alkamea[1828], a on od Abdullaha,[1829] koji je kazao: **"Kad bi objavljeno: *Bit će sigurni samo oni koji vjeruju i vjerovanje svoje s nasiljem ne miješaju*[1830], to teško pade muslimanima.[1831] Oni rekoše: Allahov Poslaniče, ko to od**

[1820] *El-En'am,* 65. ajet.

[1821] Ovo dvoje: 1) da vas u stranke podijeli i 2) učini da silu jedni drugih iskusite blaži su oblici kazne od toga da protiv vas pošalje kazu iznad vaših glava i ispod vaših nogu.

[1822] Ovdje se radi o dilemi nekog od prenosilaca.

[1823] Bilježe ga i El-Buhari i Ibn Hibban u *Sahihima* i El-Nesai u *Sunenu.*

[1824] Rašid b. Sa'd el-Mukri el-Humsi pouzdan je prenosilac hadisa, ali je prenio puno mursel-hadisa. Pripadao je trećoj generaciji.

[1825] Tj. da vas iz neba kamenjem obaspe ili da vas u zemlju zatjera. Oba ova vida kažnjavanja su moguća i sljedbenicima islama, pošto je Allahovo, dž.š, obećanje u tom pogledu ostalo nepromijenjeno. Neki učenjaci smatraju da ove vrste kazne neće zadesiti sljedbenike islama, pošto je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, od Allaha zatražio utočište od toga. Ibn Merdivejh bilježi od Ibn Abbasa da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Molio sam Allaha da moje sljedbenike sačuva od četveroga: sačuva od kazne s neba i od kazne propadanja u zemlju, da ih u stranke ne podijeli i da silu jedni drugih ne iskuse, pa mi je prvo dvoje uslišao, a drugo dvoje odbio da usliša."

[1826] Bilježi ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu.*

[1827] Ibrahim en-Nehai.

[1828] Alkama b. Kajs.

[1829] Abdullah b. Mesud.

[1830] *El-En'am,* 82. ajet.

[1831] Ashabi su razumjeli da se riječ *nasilje* odnosi na svaki vid griješenja. Zbog toga su se nelagodno osjetili. Zato su uputili pitanje Allahovu Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem: Ko to od nas ne čini sebi nasilje? Drugim riječima, ko to od nas nekad ne pogriješi?

nas ne čini sebi nasilje? On reče: "Nije to! Ovo se odnosi na mnogoboštvo. Zar niste čuli šta je Lukman rekao svome sinu: ***O, sinko moj, ne smatraj druge Allahu ravnim, mnogoboštvo je, zaista, velika nepravda!***"[1832] Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1833]

3276. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Obavijestio nas je Ishak b. Jusuf el-Ezrek; kaže: Nas je obavijestio Davud b. Ebu Hind prenijevši od Ša'bija, a on da je Mesruk kazao: "**Jednom prilikom bijah naslonjen kod Aiše, kad ona reče: O, oče Aišin![1834] Ko izgovori troje, izgovorio je najveću laž na Allaha: ko ustvrdi da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, vidio svoga Gospodara, izgovorio je na Allaha najveću laž! Allah kaže:** ***Pogledi do Njega ne mogu doprijeti, a On do pogleda dopire; On je milostiv i upućen u sve.***[1835] ***Nijednom čovjeku nije dato da mu se Allah obraća osim na jednom od tri načina: nadahnućem, ili iza zastora, ili da pošalje izaslanika koji, Njegovom voljom, objavljuje ono što On želi.***[1836] **Pošto bijah naslonjen, ja sjedoh i rekoh: Sačekaj malo, Majko pravovjernih, i nemoj mi žuriti! Zar Uzvišeni Allah ne kaže:** ***On ga je i drugi put vidio,***[1837] ***On ga je u obzorju jasnom vidio?***[1838] **Ona će na to: Ja sam to prva pitala Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa je rekao: "To se radi o Džibrilu. Ja sam ga, u njegovom stvarnom liku, u kome je stvoren, vidio samo dva puta. Vidio sam ga ogromnog kad je silazio s neba, ispunio je prostor između nebesa i Zemlje!" ko ustvrdi da je Muhammed prikrio nešto od onoga što mu je Allah objavio izgovorio je na Allaha najveću laž. Allah veli:** ***O, Poslaniče, kazuj ono što ti se objavljuje od Gospodara tvoga...***[1839]**; i ko ustvrdi da zna ono što će se u budućnosti dogoditi, također je na Allaha izgovorio najveću laž. Allah veli:** ***Niko, osim Allaha, ni na nebu ni na Zemlji, ne zna što će se dogoditi***[1840]**."** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1841] Naziv po djetetu Mesruka b. Eddždea bio je Ebu Aiše.

3277. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Musa el-Basri el-Hareši; kaže: Obavijestio nas je Zijad b. Abdullah el-Bekkai; kaže: Nas je obavijestio Ata b. Saib prenijevši od Seida b. Džubejra, a on da je Abdullah

---

[1832] *Lukman,* 13. ajet.
[1833] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima.*
[1834] Mesruk je imao kćerku Aišu, te mu je naziv po djetetu bio Ebu Aiša (Otac Aišin).
[1835] *El-En'am,* 103. ajet.
[1836] *Eš-Šura,* 51. ajet.
[1837] *En-Nedžm,* 13. ajet.
[1838] *Et-Tekvir,* 23. ajet.
[1839] *El-Maide,* 67. ajet.
[1840] *En-Neml,* 65. ajet.
[1841] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima* i El-Nesai u *Sunenu.*

b. Abbas kazao: "**Dođoše neki ljudi**[1842] **Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i upitaše: Allahov Poslaniče, zar možemo jesti ono što mi usmrtimo, a ne možemo jesti ono što usmrti Allah? pa je objavljeno:** ***Zato jedite ono pri čijem klanju je spomenuto Allahovo ime, ako vjerujete u njegove ajete.*** **- do:** ***pa ako biste im se pokorili, i vi biste, sigurno, mnogobošci postali***[1843]**.**"

Ovaj hadis je hasenun-garibun.[1844] Ovaj hadis je također sa više seneda prenesen od Ibn Abbasa. Neki su ga prenijeli od Ataa b. Saiba, on od Seida b. Džubejra, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kao mursel hadis.

3278. ISPRIČAO NAM JE Fadl b. Sabbah el-Bagdadi; kaže: Obavijestio nas je Muhammed b. Fudajl prenijevši od Davuda el-Evdija[1845], on od Ša'bija, on od Alkamea, a on od Abdullaha,[1846] koji je kazao: "**Koga raduje da gleda u stranice na kojima je Muhammedov, sallallahu alejhi ve sellem, pečat,**[1847] **neka uči ove ajete:** ***Reci: Dođite da vam kažem šta vam Gospodar vaš propisuje - do da biste se grijeha klonili***[1848]**.**" Ovaj hadis je hasenun-garibun.

[1842] U Ebu Davudovoj predaji stoji da su jevreji došli Allahovu Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekli: Mi jedemo ono što mi usmrtimo, pa zar da ne jedemo ono što Allah usmrti'..." Po mišljenju Ibn Kesira, ova Ebu Davudova predaja je malo problematična i to zbog tri razloga: 1) jevreji nisu smatrali da je strv dozvoljena; 2) ovaj ajet je iz sure *El-En'am*, a ona je objavljena u Mekki; i 3) kad je objavljeno: "Zato jedite pri čijem klanju je spomenuto Allahovo ime" Perzijanci su poručili mekanskim idolopoklonicima zašto ne polemišete sa Muhammedom; dozvoljeno im je ono što oni zakolju nožem a nije im dozvoljeno ono što Allah usmrti, pa je objavljeno: "A šejtani navode štićenike svoje da se s vama raspravljaju, pa ako biste im se pokorili, i vi biste, sigurno, mnogobošci postali."

[1843] *El-En'am*, 118. do 121. ajeta, oni u cijelosti glase: "Zato jedite ono pri čijem klanju je spomenuto Allahovo ime, ako vjerujete u Njegove ajete. A zašto da ne jedete ono pri čijem klanju je spomenuto Allahovo ime kad vam je On objasnio šta vam je zabranio, - osim kad ste u nevolji; mnogi, prema prohtjevima svojim, nemajući za to nikakva dokaza, zavode druge u zabludu. A Gospodar tvoj dobro zna one koji u zlu prelaze svaku mjeru. Ne griješite ni javno ni tajno! Oni koji griješe sigurno će biti kažnjeni za ono što su zgriješili. Ne jedite ono pri čijem klanju nije spomenuto Allahovo ime, to je, uistinu, grijeh! A šejtani navode štićenike svoje da se s vama raspravljaju, pa ako biste im se pokorili, i vi biste, sigurno, mnogobošci postali."

[1844] Bilježi ga i Ebu Davud u *Sunenu*.

[1845] Davud b. Abdullah el-Evdi ez-Zeaferi Ebul-Ala el-Kufi pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je šestoj generaciji.

[1846] Abdullah b. Mes'ud poznati Vjerovjesnikov, sallallahu alejhi ve sellem, ashab.

[1847] Ovo aludira na to da su ovi ajeti važeći, da nisu derogirani i da su iste propise koji su sadržani u njima sadržavale sve objavljene Knjige.

[1848] *El-En'am*, 151. do 153. ajeta,oni glase: "Dođite da vam kažem šta vam Gospodar vaš propisuje: da Mu ništa ne pridružujete, da roditeljima dobro činite, da djecu svoju, zbog neimaštine ne ubijate - Mi vas i njih hranimo - ne približujte se nevaljaštinama, bile javne ili tajne; ne ubijajte onog koga je Allah zabranio ubiti, osim kad to pravda zahtijeva, - eto, to vam On preporučuje da biste razmislili - i da se imetku siročeta ne približavate, osim na

3279. ISPRIČAO NAM JE Sufjan b. Veki'; kaže: Obavijestio nas je moj otac[1849] prenijevši od Ibn Ebu Lejla[1850], on od Atijjea[1851], on od Ebu Seida, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je o riječima Uzvišenog Allaha: *"ili neki predznaci od Gospodara tvoga*[1852], **rekao: "To je izlazak sunca sa zapada."** Ovaj hadis je garibun.[1853] Neki su ga prenijeli kao mevkuf hadis.

3280. ISPRIČAO NAM JE Abd b. Humejd; kaže: Obavijestio nas je Ja'la b. Ubejd prenijevši od Fudajla b. Gazevana, on od Ebu Hazima, on od Ebu Hurejrea, a on da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"Troje, kada se pojave,** ***ni jednom čovjeku neće biti od koristi to što će tada vjerovati, ako prije nije vjerovao*****: kad se pojave Deždžal, životinja iz zemlje i Sunce sa njegova zapada ili je kazao: sa zapada".** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1854]

3281. ISPRIČAO NAM JE Ibn Ebu Omer; kaže: Obavijestio nas je Sufjan prenijevši od Ebu Zinada, on od A'redža, a on od Ebu Hurejrea, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao da je Uzvišeni Allah rekao, a Njegova riječ je istina: **"Kad Moj rob naumi uraditi dobro djelo, upišite mu ga onako kako ga je naumio** (i ako ga ne uradi)! **Ako ga, pak, uradi, upišite mu ga deseterostruko! A kada naumi uraditi loše djelo, ne upisujte ga** (ako ga ne uradi)! **Ako ga, pak, uradi, upišite mu samo jedan grijeh shodno njegovoj težini! A ako odustane od njega, ili je možda kazao: ako ga ne uradi, upišite mu ga kao dobro djelo!" Potom je proučio:** ***Ko uradi dobro djelo, bit će desetorostruko nagrađen***[1855]**."** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1856]

---

najljepši način, sve dok punoljetno ne postane, i da krivo na litru i na kantaru ne mjerite, - Mi nikoga preko njegove mogućnosti ne zadužujemo -, i kad govorite, da krivo ne govorite, pa makar se ticalo i srodnika, i da obaveze prema Allahu ne kršite, - eto, to vam On naređuje da biste to na umu imali. I doista, ovo je pravi put moj, pa se njega držite i druge puteve ne slijedite, pa da vas odvoje od puta Njegova; - eto, to vam On naređuje, da biste se grijeha klonili."

[1849] Veki b. Džerrah.

[1850] Muhammed b. Abdur-Rahman b. Ebu Lejla el-Ensari.

[1851] Atijje b. Seid b. Džunade el-Avfi el-Džedeli Ebu Hasan el-Kufi iskren je prenosilac hadisa, ali je prilikom prenošenja hadisa puno griješio. Uz to je naginjao šiizmu i bio sklon obmanama. Pripadao je trećoj generaciji.

[1852] *El-En'am,* 158. ajet, a koji glasi: "Zar oni čekaju da im meleci dođu, ili kazna Gospodara tvoga, ili neki predznaci od Gospodara tvoga? Onoga dana kada neki predznaci od Gospodara tvoga dođu, ni jednom čovjeku neće biti od koristi to što će tada vjerovati, ako prije nije vjerovao, ili ako nije, kao vjernik, kakvo dobro uradio. Reci: Samo vi čekajte, i mi ćemo, doista, čekati!"

[1853] Bilježi ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu.*

[1854] Bilježe ga i Muslim u *Sahihu* i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu.*

[1855] *El-En'am,* 160. ajet, a koji glasi: "Ko uradi dobro djelo, bit će desetorostruko nagrađen, a ko uradi hrđavo djelo, bit će samo prema zasluzi kažnjen, i neće im se učiniti nepravda."

٨. وَمِنْ سُورَةِ الْأَعْرَافِ *

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

٣٢٨٢. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَخْبَرَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ أَخْبَرَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَرَأَ هَذِهِ الْآيَةَ: (**فَلَمَّا تَجَلَّى رَبُّهُ لِلْجَبَلِ جَعَلَهُ دَكًّا**) **قَالَ حَمَّادٌ: هَكَذَا, وَأَمْسَكَ سُلَيْمَانُ بِطَرَفِ إِبْهَامِهِ عَلَى أُنْمُلَةِ إِصْبَعِهِ الْيُمْنَى. قَالَ: فَسَاخَ الْجَبَلُ وَخَرَّ مُوسَى صَعِقًا.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ. لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ حَمَّادِ بْنِ سَلَمَةَ.

٣٢٨٣. حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ الْوَرَّاقُ الْبَغْدَادِيُّ أَخْبَرَنَا مُعَاذُ بْنُ مُعَاذٍ عَنْ حَمَّادِ بْنِ سَلَمَةَ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ **نَحْوَهُ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ *

٣٢٨٤. حَدَّثَنَا الْأَنْصَارِيُّ أَخْبَرَنَا مَعْنٌ أَخْبَرَنَا مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ عَنْ زَيْدِ ابْنِ أَبِي أُنَيْسَةَ عَنْ عَبْدِ الْحَمِيدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ زَيْدِ بْنِ الْخَطَّابِ عَنْ مُسْلِمِ بْنِ يَسَارٍ الْجُهَنِيِّ: **أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ سُئِلَ عَنْ هَذِهِ الْآيَةِ: (وَإِذْ أَخَذَ رَبُّكَ مِنْ بَنِي آدَمَ مِنْ ظُهُورِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَأَشْهَدَهُمْ عَلَى أَنْفُسِهِمْ أَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ؟ قَالُوا: بَلَى شَهِدْنَا أَنْ تَقُولُوا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّا كُنَّا عَنْ هَذَا غَافِلِينَ) فَقَالَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُسْأَلُ عَنْهَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ اللَّهَ خَلَقَ آدَمَ ثُمَّ مَسَحَ ظَهْرَهُ بِيَمِينِهِ فَأَخْرَجَ مِنْهُ ذُرِّيَّةً فَقَالَ: خَلَقْتُ هَؤُلَاءِ لِلْجَنَّةِ وَبِعَمَلِ أَهْلِ الْجَنَّةِ يَعْمَلُونَ. ثُمَّ مَسَحَ ظَهْرَهُ فَاسْتَخْرَجَ مِنْهُ ذُرِّيَّةً فَقَالَ: خَلَقْتُ هَؤُلَاءِ لِلنَّارِ وَبِعَمَلِ أَهْلِ النَّارِ يَعْمَلُونَ. فَقَالَ رَجُلٌ: يَا رَسُولَ اللَّهِ فَفِيمَ الْعَمَلُ؟ قَالَ: فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ اللَّهَ إِذَا خَلَقَ الْعَبْدَ لِلْجَنَّةِ اسْتَعْمَلَهُ بِعَمَلِ أَهْلِ الْجَنَّةِ حَتَّى يَمُوتَ عَلَى عَمَلٍ مِنْ أَعْمَالِ أَهْلِ الْجَنَّةِ فَيُدْخِلَهُ اللَّهُ الْجَنَّةَ. وَإِذَا خَلَقَ الْعَبْدَ لِلنَّارِ اسْتَعْمَلَهُ بِعَمَلِ أَهْلِ النَّارِ حَتَّى يَمُوتَ عَلَى عَمَلٍ مِنْ أَعْمَالِ أَهْلِ النَّارِ فَيُدْخِلَهُ اللَّهُ النَّارَ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ. وَمُسْلِمُ بْنُ يَسَارٍ لَمْ يَسْمَعْ مِنْ عُمَرَ. وَقَدْ ذَكَرَ بَعْضُهُمْ فِي هَذَا الْإِسْنَادِ بَيْنَ مُسْلِمِ بْنِ يَسَارٍ وَبَيْنَ عُمَرَ رَجُلًا *

٣٢٨٥. حَدَّثَنَا عَبْدُ بْنُ حُمَيْدٍ أَخْبَرَنَا أَبُو نُعَيْمٍ أَخْبَرَنَا هِشَامُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **لَمَّا خَلَقَ اللَّهُ آدَمَ مَسَحَ ظَهْرَهُ فَسَقَطَ مِنْ ظَهْرِهِ كُلُّ نَسَمَةٍ هُوَ خَالِقُهَا مِنْ ذُرِّيَّتِهِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ. وَجَعَلَ بَيْنَ عَيْنَيْ كُلِّ إِنْسَانٍ مِنْهُمْ وَبِيصًا مِنْ نُورٍ. ثُمَّ عَرَضَهُمْ عَلَى آدَمَ فَقَالَ: أَيْ رَبِّ, مَنْ هَؤُلَاءِ؟ قَالَ: هَؤُلَاءِ ذُرِّيَّتُكَ. فَرَأَى رَجُلًا مِنْهُمْ فَأَعْجَبَهُ وَبِيصُ مَا بَيْنَ عَيْنَيْهِ فَقَالَ: أَيْ رَبِّ, مَنْ هَذَا؟ قَالَ: هَذَا رَجُلٌ مِنْ آخِرِ الْأُمَمِ مِنْ ذُرِّيَّتِكَ**

[1856] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima*.

يُقَالُ لَهُ دَاوُدُ. قَالَ: رَبِّ وَكَمْ جَعَلْتَ عُمْرَهُ؟ قَالَ سِتِّينَ سَنَةً. قَالَ: أَيْ رَبِّ, زِدْهُ مِنْ عُمْرِي أَرْبَعِينَ سَنَةً. فَلَمَّا قُضِيَ عُمْرُ آدَمَ جَاءَهُ مَلَكُ الْمَوْتِ فَقَالَ: أَوَلَمْ يَبْقَ مِنْ عُمْرِي أَرْبَعُونَ سَنَةً؟ قَالَ: أَوَلَمْ تُعْطِهَا لابْنِكَ دَاوُدَ؟ قَالَ: فَجَحَدَ آدَمُ فَجَحَدَتْ ذُرِّيَّتُهُ. وَنَسِيَ آدَمُ فَنَسِيَتْ ذُرِّيَّتُهُ. وَخَطِئَ آدَمُ فَخَطِئَتْ ذُرِّيَّتُهُ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ رُوِيَ مِنْ غَيْرِ وَجْهٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ*

٣٢٨٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى أَخْبَرَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ بْنُ عَبْدِ الْوَارِثِ أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ قَتَادَةَ عَنِ الْحَسَنِ عَنْ سَمُرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: لَمَّا حَمَلَتْ حَوَّاءُ طَافَ بِهَا إِبْلِيسُ وَكَانَ لَا يَعِيشُ لَهَا وَلَدٌ. فَقَالَ: سَمِّيهِ عَبْدَ الْحَارِثِ. فَسَمَّتْهُ عَبْدَ الْحَارِثِ فَعَاشَ. وَكَانَ ذَلِكَ مِنْ وَحْيِ الشَّيْطَانِ وَأَمْرِهِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ عُمَرَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ قَتَادَةَ. وَرَوَاهُ بَعْضُهُمْ عَنْ عَبْدِ الصَّمَدِ وَلَمْ يَرْفَعْهُ*

8. Iz sure *El-A'raf*

U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog:

3282. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Abdur-Rahman; kaže: Obavijestio nas je Sulejman b. Harb; kaže: Nas je obavijestio Hammad b. Seleme prenijevši od Sabita, a on od Enesa: **"Proučio je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ovaj ajet: *I kad se Gospodar njegov onom brdu otkri, On ga sa zemljom sravni,*[1857] ovako, veli Hammad, Sulejman zgrabi vrhom svoga palca jagodicu desnog prsta i reče: Brdo utonu, a Musa se onesviješćen strovali!"** Ovaj hadis je hasenun-sahihun-garibun.[1858] Poznat nam je samo preko Hammada b. Selemea.

3283. ISPRIČAO NAM JE Abdul-Vehhab el-Verrak el-Bagdadi; kaže: Obavijestio nas je Muaz b. Muaz[1859] prenijevši od Hammada b. Selemea, on od Sabita, on od Enesa, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, **slično prethodnom hadisu.** Ovaj hadis je hasenun.

3284. ISPRIČAO NAM JE El-Ensari; kaže: Obavijestio nas je Ma'n; kaže: Nas je obavijestio Malik b. Enes prenijevši od Zejda b. Ebu Unejsea,

---

[1857] *El-A'raf*, 143. ajet, a koji u cijelosti glasi: "I kad nam Musa dođe u određeno vrijeme, i kada mu Gospodar njegov progovori, on reče: Gospodaru moj, ukaži mi se da Te vidim! ne možeš Me vidjeti - reče -, ali pogledaj u ono brdo, pa ako ono ostane na svome mjestu, vidjećeš Me! I kad se Gospodar njegov onom brdu otkri, On ga sa zemljom sravni, a Musa se onesviješćen strovali. Čim se osvijesti reče: Hvaljen neka si! Kajem Ti se, ja sam vjernik prvi."

[1858] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Hakim u *Mustedreku*.

[1859] Muaz b. Muaz b. Nasr b. Hassan el-Anberi Ebu Musenna el-Basri pouzdan je i precizan prenosilac hadisa. Pripadao je devetoj generaciji.

on od Abdul-Hamida b. Abdur-Rahmana b. Zejda b. Hattaba[1860], a on od Muslima b. Jesara el-Džuhenija[1861]: **"Upitan je Omer b. Hattab o ovom ajetu:** ***I kad je Gospodar tvoj iz kičmi Ademovih sinova izveo potomstvo njihovo i zatražio od njih da posvjedoče protiv sebe: Zar ja nisam Gospodar vaš? - oni su odgovorili: Jesi, mi svjedočimo - i to zato da na Sudnjem danu ne reknete: Mi o ovome nismo ništa znali.***[1862] **Omer b. Hattab je rekao: Čuo sam kad je neko o njemu upitao Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Stvorio je Allah Adema i potro ga Svojom desnicom po leđima i iz njih izveo**[1863] **dio potomstva njegova i rekao: Ove sam stvorio za Džennet i oni će raditi djela stanovnika Dženneta! Potom ga je ponovo potro po leđima i iz njih izveo dio potomstva njegova i rekao: Ove sam stvorio za Džehennem i radit će djela stanovnika Džehennema! Na to će neki čovjek: Pa čemu onda činjenje dobrih djela, Allahov Poslaniče? Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, veli on, reče: "Kada Allah stvori jednog roba za Džennet, On ga predodredi da radi djela stanovnika Dženneta sve do smrti, a onda ga uvede u Džennet, a kada stvori jednog roba za Džehennem, On ga predodredi da radi djela stanovnika Džehennema sve do smrti, a onda ga uvede u Džehennem!"**

Ovaj hadis je hasenun.[1864] Muslim b. Jesar nije slušao hadise od Omera. Neki su u senedu ovog hadisa između Muslima b. Jesara i Omera spomenuli još nekog čovjeka.

3285. ISPRIČAO NAM JE Abd b. Humejd; kaže: Obavijestio nas je Ebu Nuajm; kaže: Nas je obavijestio Hišam b. Sa'd prenijevši od Zejda b. Eslema, on od Ebu Saliha, a on od Ebu Hurejrea, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Kad je Allah stvorio Adema, potro ga je po leđima i iz njegovih leđa izveo sve duše od kojih će stvarati njegovo potomstvo sve do Sudnjeg dana. On učini da svaki od njih ima svijetleći sjaj među očima, a onda ih predoči Ademu. On upita: Gospodaru, ko su ovi? On reče: To su tvoji potomci. Među njima on ugleda jednog čovjeka čiji ga sjaj među očima zadivi.**

[1860] Abdul-Hamid b. Abdur-Rahman b. Zejd b. Hattab el-Adevi Ebu Omer el-Medeni pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je četvrtoj generaciji.

[1861] Muslim b. Jesar el-Džuheni prenosilac ja hadisa koji zadovoljava (makbul). Pripadao je trećoj generaciji.

[1862] *El-A'raf,* 172. ajet.

[1863] Bilježe Ahmed b. Hanbel u *Musnedu,* El-Nesai u *Sunenu* i Hakim u *Mustedreku*, i kaže da mu je sened pouzdan, od Ibn Abbasa, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je kazao: "Allah je uzeo zavjet od duša (Ademova potomstva) koje je izveo iz njegovih leđa na Arefatu."

[1864] Bilježe ga i Malik b. Enes u *Muvetta'u,* Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, El-Nesai u *Sunenu* i Ibn Hibban u *Sahihu*.

Gospodaru, ko je ovaj čovjek? upita. On reče: To je jedan od tvojih potomaka koji će se pojaviti među posljednjim narodima, a koji će se zvati Davud[1865]. Gospodaru, koliki si mu životni vijek odredio? upita. Šezdeset godina, reče On, a Adem će na to: Dodaj mu od moga života još četrdeset godina. Kad istekne Ademov životni vijek, doći će mu melek smrti. Pošto ga ugleda, reći će: Zar mi nije ostalo još četrdeset godina života? Melek će reći: Zar ih nisi dao svom potomku Davudu? Adem će, veli (Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem,) **to poreći[1866] te će poricati i njegovi potomci. Adem će zaboraviti te će zaboravljati i njegovi potomci. Adem će pogriješiti te će griješiti i njegovi potomci."**

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1867] Prenesen je sa više seneda od Ebu Hurejrea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

3286. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Musenna; kaže: Obavijestio nas je Abdus-Samed b. Abdul-Varis; kaže: Nas je obavijestio Omer b. Ibrahim[1868] prenijevši od Katadea, on od Hasana, on od Semurea b. Džunduba, a on da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"Havi su umirala djeca. Pošto ponovo zanese, dođe joj Iblis i reče: Daj mu ime Abdulharis! Ona mu dade ime Abdulharis i ostade joj u životu. To bijaše šejtanovo došaptavanje i šejtanova naredba."**

Ovaj hadis je hasenun-garibun.[1869] Poznat nam je samo preko Omera b. Ibrahima od Katadea. Neki su ga od Abdus-Sameda prenijeli kao mevkuf hadis.

[1865] Najvjerovatnije je Davud, a.s, imao poseban sjaj među očima koji je zadivio Adema, a.s., zbog toga jer će on biti najpobožniji čovjek ovoga svijeta do Sudnjega dana.

[1866] To je Adem, a.s, poricao jer se toga u tome momentu nije sjećao. To što je obećao on je tada bio zaboravio, kao što je zaboravio na Allahovu zabranu da ne jede plod zabranjenog drveta, te je zbog toga počinio grijeh. Otuda će kasnije i njegovi potomci slijediti osobine svoga praoca pa će biti skloni poricanju, zaboravu, a i griješenju.

[1867] Bilježi ga i Hakim u *Mustedreku* i kaže da je vjerodostojan prema kriterijima Buharija i Muslima, ali ga njih dvojica nisu zabilježili u svojim *Sahihima.*

[1868] Omer b. Ibrahim el-Abdi el-Basri bio je iskren prenosilac hadisa, osim prilikom prenošenja od Katadea gdje je bio e slab kao prenosilac. Pripadao je šestoj generaciji.

[1869] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Hakim u *Mustedreku.* Po mišljenju Ibn Kesira, ovaj hadis ima tri nedostatka: 1) Omer b. Ibrahim slovi kao slab prenosilac, kad je riječ o njegovu prenošenju hadisa od Katadea. Osim toga Ebu Hatim er-Razi smatra da se hadisi koje je on prenio ne mogu uzimati kao argumenat; 2) u jednoj predaji se ove riječi prenose kao Semureove i ne vezuju se za Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem; 3) Hasan el-Basri, koji ovaj hadis prenosi od Semurea, ajet u vezi sa kojim je Semure izgovorio ove riječi, drugačije je protumačio od Semurea, a da je ove riječi držao Vjerovjesnikovim, sallallahu alejhi ve sellem, ne bi mu u tumačenju protivurječio.

٩. وَمِنْ سُورَةِ الْأَنْفَالِ *

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

٣٢٨٧. حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ أَخْبَرَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ عَيَّاشٍ عَنْ عَاصِمِ بْنِ بَهْدَلَةَ عَنْ مُصْعَبِ بْنِ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: **لَمَّا كَانَ يَوْمُ بَدْرٍ جِئْتُ بِسَيْفٍ فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ قَدْ شَفَى صَدْرِي مِنَ الْمُشْرِكِينَ أَوْ نَحْوَ هَذَا هَبْ لِي هَذَا السَّيْفَ. فَقَالَ: هَذَا لَيْسَ لِي وَلَا لَكَ. فَقُلْتُ: عَسَى أَنْ يُعْطَى هَذَا مَنْ لَا يُبْلِي بَلَائِي. فَجَاءَنِي الرَّسُولُ فَقَالَ: إِنَّكَ سَأَلْتَنِي وَلَيس لِي وَإِنَّهُ قَدْ صَارَ لِي وَهُوَ لَكَ. قَالَ: فَنَزَلَتْ: (يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْأَنْفَالِ) الْآيَةَ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ رَوَاهُ سِمَاكٌ عَنْ مُصْعَبِ بن سعد أَيْضًا. وَفِي الْبَابِ عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ *

٣٢٨٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ يُونُسَ الْيَمَامِيُّ أَخْبَرَنَا عِكْرِمَةُ بْنُ عَمَّارٍ أَخْبَرَنَا أَبُو زُمَيْلٍ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبَّاسٍ حَدَّثَنِي عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ قَالَ: **نَظَرَ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى الْمُشْرِكِينَ وَهُمْ أَلْفٌ وَأَصْحَابُهُ ثَلَاثُ مِائَةٍ وَبِضْعَةَ عَشَرَ رَجُلًا. فَاسْتَقْبَلَ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْقِبْلَةَ ثُمَّ مَدَّ يَدَيْهِ وَجَعَلَ يَهْتِفُ بِرَبِّهِ: اللَّهُمَّ أَنْجِزْ لِي مَا وَعَدْتَنِي. اللَّهُمَّ إِنْ تُهْلِكْ هَذِهِ الْعِصَابَةَ مِنْ أَهْلِ الْإِسْلَامِ لَا تُعْبَدُ فِي الْأَرْضِ. فَمَا زَالَ يَهْتِفُ بِرَبِّهِ مَادًّا يَدَيْهِ مُسْتَقْبِلَ الْقِبْلَةِ حَتَّى سَقَطَ رِدَاؤُهُ مِنْ مَنْكِبَيْهِ. فَأَتَاهُ أَبُو بَكْرٍ فَأَخَذَ رِدَاءَهُ فَأَلْقَاهُ عَلَى مَنْكِبَيْهِ ثُمَّ الْتَزَمَهُ مِنْ وَرَائِهِ. وَقَالَ: يَا نَبِيَّ اللَّهِ كَفَاكَ مُنَاشَدَتَكَ رَبَّكَ فَإِنَّهُ سَيُنْجِزُ لَكَ مَا وَعَدَكَ. فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى: (إِذْ تَسْتَغِيثُونَ رَبَّكُمْ فَاسْتَجَابَ لَكُمْ أَنِّي مُمِدُّكُمْ بِأَلْفٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ مُرْدِفِينَ). فَأَمَدَّهُمُ اللَّهُ بِالْمَلَائِكَةِ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ. لَا نَعْرِفُهُ مِنْ حَدِيثِ عُمَرَ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ عِكْرِمَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي زُمَيْلٍ. وَأَبُو زُمَيْلٍ اسْمُهُ سِمَاكٌ الْحَنَفِيُّ. قالَ: وَإِنَّمَا كَانَ هَذَا يَوْمَ بَدْرٍ *

٣٢٨٩. حَدَّثَنَا عَبْدُ بْنُ حُمَيْدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنْ سِمَاكٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: **لَمَّا فَرَغَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ بَدْرٍ قِيلَ لَهُ: عَلَيْكَ الْعِيرَ لَيْسَ دُونَهَا شَيْءٌ. قَالَ: فَنَادَاهُ الْعَبَّاسُ, وَهُوَ فِي وَثَاقِهِ, لَا يَصْلُحُ. وَقَالَ: لِأَنَّ اللَّهَ وَعَدَكَ إِحْدَى الطَّائِفَتَيْنِ وَقَدْ أَعْطَاكَ مَا وَعَدَكَ. قَالَ: صَدَقْتَ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٣٢٩٠. حَدَّثَنَا سُفْيَانُ بْنُ وَكِيعٍ أَخْبَرَنَا ابْنُ نُمَيْرٍ عَنْ إِسْمَعِيلَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مُهَاجِرٍ عَنْ عَبَّادِ بْنِ يُوسُفَ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ بْنِ أَبِي مُوسَى عَنْ أَبِيهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **أَنْزَلَ اللَّهُ عَلَيَّ أَمَانَيْنِ لِأُمَّتِي: (وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ وَأَنْتَ فِيهِمْ, وَمَا كَانَ اللَّهُ مُعَذِّبَهُمْ وَهُمْ يَسْتَغْفِرُونَ).**

فَإِذَا مَضَيْتُ تَرَكْتُ فِيهِمُ الِاسْتِغْفَارَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ. وَإِسْمَعِيلُ بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنُ مُهَاجِرٍ يُضَعَّفُ فِي الْحَدِيثِ *

٣٢٩١. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ أَخْبَرَنَا وَكِيعٌ عَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ عَنْ صَالِحِ بْنِ كَيْسَانَ عَنْ رَجُلٍ لَمْ يُسَمِّهِ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَرَأَ هَذِهِ الْآيَةَ عَلَى الْمِنْبَرِ: (وَأَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ) قَالَ: أَلَا إِنَّ الْقُوَّةَ الرَّمْيُ، ثَلَاثَ مَرَّاتٍ. أَلَا إِنَّ اللَّهَ سَيَفْتَحُ لَكُمُ الْأَرْضَ وَسَتُكْفَوْنَ الْمُؤْنَةَ. فَلَا يَعْجِزَنَّ أَحَدُكُمْ أَنْ يَلْهُوَ بِأَسْهُمِهِ. وَقَدْ رَوَى بَعْضُهُمْ هَذَا الْحَدِيثَ عَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ عَنْ صَالِحِ بْنِ كَيْسَانَ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ. وَحَدِيثُ وَكِيعٍ أَصَحُّ. وَصَالِحُ بْنُ كَيْسَانَ لَمْ يُدْرِكْ عُقْبَةَ بْنَ عَامِرٍ وَقَدْ أَدْرَكَ ابْنَ عُمَرَ *

٣٢٩٢. حَدَّثَنَا عَبْدُ بْنُ حُمَيْدٍ أَخْبَرَنِي مُعَاوِيَةُ بْنُ عَمْرٍو عَنْ زَائِدَةَ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: لَمْ تَحِلَّ الْغَنَائِمُ لِأَحَدٍ سُودِ الرُّءُوسِ مِنْ قَبْلِكُمْ كَانَتْ تَنْزِلُ نَارٌ مِنَ السَّمَاءِ فَتَأْكُلُهَا. قَالَ سُلَيْمَانُ الْأَعْمَشُ: فَمَنْ يَقُولُ هَذَا إِلَّا أَبُو هُرَيْرَةَ الْآنَ. فَلَمَّا كَانَ يَوْمُ بَدْرٍ وَقَعُوا فِي الْغَنَائِمِ قَبْلَ أَنْ تَحِلَّ لَهُمْ. فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى: (لَوْلَا كِتَابٌ مِنَ اللَّهِ سَبَقَ لَمَسَّكُمْ فِيمَا أَخَذْتُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ). هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٣٢٩٣. حَدَّثَنَا هَنَّادٌ أَخْبَرَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ عَنْ أَبِي عُبَيْدَةَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ قَالَ: لَمَّا كَانَ يَوْمُ بَدْرٍ وَجِيءَ بِالْأَسَارَى قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَا تَقُولُونَ فِي هَؤُلَاءِ الْأَسَارَى؟ فَذَكَرَ فِي الْحَدِيثِ قِصَّةً. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا يَنْفَلِتَنَّ مِنْهُمْ أَحَدٌ إِلَّا بِفِدَاءٍ أَوْ ضَرْبِ عُنُقٍ. فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْعُودٍ: فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِلَّا سُهَيْلَ ابْنَ بَيْضَاءَ فَإِنِّي قَدْ سَمِعْتُهُ يَذْكُرُ الْإِسْلَامَ. قَالَ: فَسَكَتَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. قَالَ: فَمَا رَأَيْتُنِي فِي يَوْمٍ أَخْوَفَ أَنْ تَقَعَ عَلَيَّ حِجَارَةٌ مِنَ السَّمَاءِ مِنِّي فِي ذَلِكَ الْيَوْمِ. حَتَّى قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِلَّا سُهَيْلَ ابْنَ الْبَيْضَاءِ. قَالَ: وَنَزَلَ الْقُرْآنُ بِقَوْلِ عُمَرَ: (مَا كَانَ لِنَبِيٍّ أَنْ يَكُونَ لَهُ أَسْرَى حَتَّى يُثْخِنَ فِي الْأَرْضِ) إِلَى آخِرِ الْآيَاتِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ. وَأَبُو عُبَيْدَةَ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ لَمْ يَسْمَعْ مِنْ أَبِيهِ *

9. Iz sure *El-Enfal*

U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog:

3287. ISPRIČAO NAM JE Ebu Kurejb; kaže: Obavijestio nas je Ebu Bekr b. Ajjaš prenijevši od Asima b. Behdelea, on od Mus'aba b. Sa'da[1870], a on od svoga oca,[1871] koji je kazao: **"Na dan Bitke na Bedru otišao sam Allahovu Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, sa mačem** (iz ratnog plijena) **i rekao: Allahov Poslaniče, Allah je izliječio moje grudi od mušrika, ili je kazao slično ovome, pa mi daj ovaj mač! On reče. "On nije ni moj ni tvoj." Rekoh: Možda će zapasti nekome ko** (njime) **neće uraditi ono što ću ja uraditi? Nakon izvjesnog vremena priđe mi Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i reče: "Tražio si od mene ono što nije bilo moje. Sad je postalo moje pa ti ga dajem!** [1872] **Tada je, veli on, bilo objavljeno:** ***Pitaju te o plijenu. Reci: Plijen pripada Allahu i Poslaniku***[1873]**."**

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1874] Također ga je i Simak prenio od Mus'aba b. Sa'da. O ovoj temi prenesen je hadis i od Ubadea b. Samita.

3288. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Obavijestio nas je Omer b. Junus el-Jemami; kaže: Nas je obavijestio Ikrime b. Ammar; kaže: Nas je obavijestio Ebu Zumejl[1875]: kaže: Ispričao mi je Abdullah b. Abbas; kaže: Ispričao mi je Omer b. Hattab: **"Ugledavši mušrike**[1876]**, kojih je bilo hiljadu, a njegovih ashaba tristo četrnaest, okrenu se Allahov Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, prema kibli, podiže ruke i poče moliti svoga Gospodara: "Allahu, izvrši ono što si mi obećao. Ako dopustiš da ova skupina muslimana bude uništena, na Zemlji Tebi neće imati ko robovati." Toliko je molio svoga Gospodara podigavši ruke i**

[1870] Mus'ab b. Sa'd b. Ebu Vekkas ez-Zuhri Ebu Zurare el-Medeni pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je trećoj generaciji. Umro je 103. godine po Hidžri.

[1871] Sa'd b. Ebu Vekkas Malik b. Vuhejb b. Abdumenaf b. Zehre b. Kilab Ebu Ishak ez-Zuhri poznati Vjerovjesnikov, sallallahu alejhi ve sellem, ashab. Jedan je od deseterice ashaba kojima je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, za života obećao Džennet.

[1872] Sa'd b. Ebu Vekkas je od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, zatražio mač iz ratnog plijena prije nego je objavljen 1. ajet sure *El-Enfal* i prije nego je ratni plijen muslimanima bio dozvoljen. Zato mu ga Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije mogao dati. Kad je objavljen spomenuti ajet i muslimanima dozvoljen ratni plijen, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, mu ga dade.

[1873] *El-Enfal,* 1. ajet, a koji u cijelosti glasi: "Pitaju te o plijenu. Reci: Plijen pripada Allahu i Poslaniku. Zato se bojte Allaha i izgladite međusobne razmirice, i pokoravajte se Allahu i Njegovu Poslaniku, ako ste pravi vjernici."

[1874] Bilježe ga i Muslim u *Sahihu* i Ebu Davud i El-Nesai u *Sunenima*.

[1875] Ebu Zumejl Semak b. Velid el-Hanefi.

[1876] U Muslimovoj predaji ovog hadisa stoji: Kad je bila bitka na Bedru, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pogleda u mušrike kojih je bilo..." Bitka na Bedru bila je u petak 17. ramazana druge godine po Hidžri.

okrenuvši se prema kibli da mu je ogrtač spao sa ramena. Primijetivši to, Ebu Bekr priđe i podiže mu ogrtač na ramena, a potom stade iza njega i reče: Allahov Vjerovjesniče, dosta ti je traženja od tvoga Gospodara, On će ispuniti ono što ti je obećao. Malo zatim bi objavljeno: ***I kada ste od Gospodara svoga pomoć zatražili, On vam se odazvao: Poslat ću vam u pomoć hiljadu meleka koji će jedni za drugim dolaziti.***[1877] **Allah im je poslao u pomoć meleke."**

Ovaj hadis je hasenun-sahihun-garibun.[1878] Ovaj Omerov hadis nam je poznat samo preko Ikrimea b. Ammara od Ebu Zumejla. Ebu Zumejl se zvao Simak el-Hanefi. (Et-Tirmizi) kaže: Ovo se dogodilo na dan Bitke na Bedru.

3289. ISPRIČAO NAM JE Abd b. Humejd; kaže: Obavijestio nas je Abdur-Rezzak prenijevši od Israila, on od Simaka, on od Ikrimea, a on da je Ibn Abbas kazao: **"Pošto Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, završi sa Bedrom, neko mu reče: Sad kreni da uzmeš karavanu, zbog koje si izišao** (na Bedr). **Čuvši to, Abbas, koji bijaše među robljem, reče: "Ne čini to! Allah ti je obećao jednu od dvije skupine i ispunio ti je obećanje.**[1879] **On će na to: "Istinu si kazao."** Ovaj hadis je hasenun.[1880]

3290. ISPRIČAO NAM JE Sufjan b. Veki'; kaže: Obavijestio nas je Ibn Numejr[1881] prenijevši od Ismaila b. Ibrahima b. Muhadžira, on od Abbada b. Jusufa, on od Ebu Burdea b. Ebu Musaa, a on od svoga oca, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Allah mi je objavio da je mojim sljedbenicima dao dvije garancije**[1882]**:** ***Allah ih nije kaznio, jer si ti među njima bio; i Allah ih neće kazniti sve dok neki od njih mole da im se oprosti.***[1883] **Zato, kad ja odem, ostavljam im mogućnost traženja oprosta do Sudnjeg dana."**

[1877] *El-Enfal,* 9. ajet.

[1878] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Muslim u *Sahihu* i Ebu Davud u *Sunenu.*

[1879] Kad je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, čuo da su mušrici u Šam poslalii veliku karavanu s ciljem pripreme za napad na muslimane u Medini, on sa 314 ashaba iziđe na Bedr da bi zarobio tu karavanu. Allah mu obeća ili tu karavanu bez borbe ili pobjedu ukoliko dođe do sukoba. Pošto su pobijedili na Bedru, neko od ashaba predloži Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, da odu i zaplijene i karavanu. Abbas, Vjerovjesnikov, sallallahu alejhi ve sellem, amidža, koji je bio zarobljen, upozori ga da mu je Allah obećao samo jedno od to dvoje, i to je već dobio. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, potvrdi da je to istina i odusta od karavane.

[1880] Bilježi ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu.*

[1881] Abdullah b. Numejr.

[1882] Te dvije garancije su: 1) da ih na ovome svijetu neće kazniti dok sam ja Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, živ među njima; i 2) da ih neće kazniti ni nakon moje smrti dok među njima bude onih koji od Njega traže oprost za počinjene grijehe.

[1883] *El-Enfal*, 33. ajet.

Ovaj hadis je garibun. Ismaila b. Ibrahima b. Muhadžira neki su smatrali slabim prenosiocem hadisa.

3291. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Obavijestio nas je Veki' prenijevši od Usamea b. Zejda, on od Saliha b. Kejsana, on od nekog čovjeka čije ime nije spomenuo, a on od Ukbea b. Amira: **"Proučio je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, na minberu ovaj ajet: *I protiv njih pripremite koliko god možete snage*[1884], a onda reče tri puta: "Snaga je streljaštvo. Allah će vam pomoći i vi ćete osvojiti mnoge predjele. Imat ćete dovoljno opskrbe. Međutim, nipošto ne zapostavljajte vaše strijele!"**[1885]

Neki su ovaj hadis prenijeli od Usamea b. Zejda, on od Saliha b. Kejsana, a on od Ukbea b. Amira. Međutim, Vekiov hadis je pouzdaniji, pošto Salih b. Kejsan nije zatekao Ukbea b. Amira, a zatekao je Ibn Omera.

3292. ISPRIČAO NAM JE Abd b. Humejd; kaže: Obavijestio me je Muavija b. Amr[1886] prenijevši od Zaidea, on od A'meša, on od Ebu Saliha, on od Ebu Hurejrea, a on da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"Plijen nije bio dozvoljen ni jednom narodu prije vas! S neba bi bila spuštena vatra koja bi ga spalila** (ukoliko bi ga neko uzeo)!" Sulejman el-A'meš kaže: Ovo je mogao kazati samo Ebu Hurejre. **"Nakon Bitke na Bedru** (muslimani) **uzeše plijen, prije nego im bi dozvoljen, pa je Allah objavio: *Da nije ranije Allahove odredbe, snašla bi vas patnja velika zbog onoga što ste uzeli*[1887]."** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.

3293. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Obavijestio nas je Ebu Muavija prenijevši od A'meša, on od Amra b. Murrea, on od Ebu Ubejdea b. Abdullaha, a on od Abdullaha b. Mes'uda, koji je kazao: **"Kada su na Bedru dovedeni zarobljenici, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upita: "Šta, po vašem mišljenju, treba uraditi sa ovim zarobljenicima?" Potom je spomenuo poduže kazivanje.**[1888] (Nakon što je saslušao mišljenja ashaba), **Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "Niko se neće izbaviti! Ili će se otkupiti ili će biti pogubljen!" Osim Suhejla b. Bejdaa, o, Allahov Poslaniče! uzviknu Abdullah b. Mes'ud. Čuo sam ga kako spominje islam. Allahov**

[1884] *El-Enfal*, 60. ajet, a koji u cijelosti glasi: "I protiv njih pripremite koliko god možete snage i konja za boj, da biste time zaplašili Allahove i vaše neprijatelje, i druge osim njih - vi ih ne poznajete, Allah ih zna. Sve što na Allahovu putu potrošite naknađeno će vam biti, neće vam se nepravda učiniti!"

[1885] Dakle, i kad se to desi, budite oprezni i stalno uvježbavajte gađanje vašim strijelama, odnosno vašim oružjem kako vas neprijatelj ne bi iznenadio i uhvatio na spavanju nespremne.

[1886] Muavija b. Amr b. Muhelleb b. Amr el-Ezdi Ebu Amr el-Bagdadi pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je devetoj generaciji. Poznatiji je kao Ibnul-Kermani.

[1887] *El-Enfal*, 68. ajet.

[1888] V. o ovome opširnije u: *Tirmizijeva zbirka hadisa*, Knjiga V, str. 54.

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zašutje, a on reče: Nikad se više nisam uplašio da će na mene početi padati kamenje s neba kao tog dana, sve dok Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije rekao: "Osim Suhejla b. Bejdaa." Ubrzo bi objavljeno u Kur'anu u skladu sa Omerovim prijedlogom: ***Nijednom vjerovjesniku nije bilo dopušteno da drži sužnje dok ne izvojvuje pobjedu na Zemlji; vi želite prolazna dobra ovoga svijeta, a Allah želi onaj svijet. - Allah je silan i mudar. Da nije ranije Allahove odredbe, snašla bi vas patnja velika zbog onoga što ste uzeli. Sada jedite ono što ste zaplijenili, kao dopušteno i lijepo, i bojte se Allaha. - Allah zaista prašta i milostiv je[1889]."***

Ovaj hadis je hasenun.[1890] Ebu Ubejde b. Abdullah nije slušao hadise od svoga oca.

١٠ . وَمِنْ سُورَةِ التَّوْبَةِ *

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

٣٢٩٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ وَمُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ وَابْنُ أَبِي عَدِيٍّ وَسَهْلُ بْنُ يُوسُفَ قَالُوا: أَخْبَرَنَا عَوْفُ بْنُ أَبِي جَمِيلَةَ حَدَّثَنِي يَزِيدُ الْفَارِسِيُّ حَدَّثَنِي ابْنُ عَبَّاسٍ قَالَ: قُلْتُ لِعُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ: مَا حَمَلَكُمْ أَنْ عَمَدْتُمْ إِلَى الْأَنْفَالِ وَهِيَ مِنَ الْمَثَانِي, وَإِلَى بَرَاءَةٌ وَهِيَ مِنَ الْمِئِينَ. فَقَرَنْتُمْ بَيْنَهُمَا وَلَمْ تَكْتُبُوا بَيْنَهُمَا سَطْرَ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ. وَوَضَعْتُمُوهَا فِي السَّبْعِ الطُّوَلِ, مَا حَمَلَكُمْ عَلَى ذَلِكَ؟ فَقَالَ عُثْمَانُ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِمَّا يَأْتِي عَلَيْهِ الزَّمَانُ وَهُوَ تَنْزِلُ عَلَيْهِ السُّوَرُ ذَوَاتُ الْعَدَدِ. فَكَانَ إِذَا نَزَلَ عَلَيْهِ الشَّيْءُ دَعَا بَعْضَ مَنْ كَانَ يَكْتُبُ, فَيَقُولُ: ضَعُوا هَؤُلَاءِ الْآيَاتِ فِي السُّورَةِ الَّتِي يُذْكَرُ فِيهَا كَذَا وَكَذَا. وَإِذَا نَزَلَتْ عَلَيْهِ الْآيَةَ فَيَقُولُ: ضَعُوا هَذِهِ الْآيَةَ فِي السُّورَةِ الَّتِي يُذْكَرُ فِيهَا كَذَا وَكَذَا. وَكَانَتِ الْأَنْفَالُ مِنْ أَوَائِلِ مَا أُنْزِلَتْ بِالْمَدِينَةِ. وَكَانَتْ بَرَاءَةٌ مِنْ آخِرِ الْقُرْآنِ. وَكَانَتْ قِصَّتُهَا شَبِيهَةً بِقِصَّتِهَا فَظَنَنْتُ أَنَّهَا مِنْهَا. فَقُبِضَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَمْ يُبَيِّنْ لَنَا أَنَّهَا مِنْهَا. فَمِنْ أَجْلِ ذَلِكَ قَرَنْتُ بَيْنَهُمَا وَلَمْ أَكْتُبْ بَيْنَهُمَا سَطْرَ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ. فَوَضَعْتُهَا فِي السَّبْعِ الطُّوَلِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ عَوْفٍ عَنْ يَزِيدَ الْفَارِسِيِّ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ. وَيَزِيدُ الْفَارِسِيُّ هُوَ مِنَ التَّابِعِينَ وهو مِنْ أَهْلِ الْبَصْرَةِ. وَيَزِيدُ بْنُ أَبَانَ الرَّقَاشِيُّ هُوَ مِنَ التَّابِعِينَ مِنْ أَهْلِ الْبَصْرَةِ. وهو أصغر من يَزِيدَ الْفَارِسِيِّ. وَيَزِيدُ الرَّقَاشِيُّ إِنَّمَا يرْوِى عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ. *

[1889] *El-Enfal*, 67. i 68. ajet.
[1890] Bilježi ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*.

٣٢٩٥. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ الْخَلَّالُ أَخْبَرَنَا حُسَيْنُ بْنُ عَلِيٍّ الْجُعْفِيُّ عَنْ زَائِدَةَ عَنْ شَبِيبِ بْنِ غَرْقَدَةَ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ عَمْرِو بْنِ الْأَحْوَصِ قال: حَدَّثَنِي أَبِي: **أَنَّهُ شَهِدَ حَجَّةَ الْوَدَاعِ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَحَمِدَ اللَّهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ وَذَكَّرَ وَوَعَظَ ثُمَّ قَالَ: أَيُّ يَوْمٍ أَحْرَمُ, أَيُّ يَوْمٍ أَحْرَمُ, أَيُّ يَوْمٍ أَحْرَمُ؟ قَالَ فَقَالَ النَّاسُ: يَوْمُ الْحَجِّ الْأَكْبَرِ يَا رَسُولَ اللَّه. قَالَ: فَإِنَّ دِمَاءَكُمْ وَأَمْوَالَكُمْ وَأَعْرَاضَكُمْ عَلَيْكُمْ حَرَامٌ كَحُرْمَةِ يَوْمِكُمْ هَذَا, فِي بَلَدِكُمْ هَذَا, فِي شَهْرِكُمْ هَذَا. أَلَا لَا يَجْنِي جَانٍ إِلَّا عَلَى نَفْسِهِ. وَلَا يَجْنِي وَالِدٌ عَلَى وَلَدِهِ. وَلَا وَلَدٌ عَلَى وَالِدِهِ. أَلَا إِنَّ الْمُسْلِمَ أَخُو الْمُسْلِمِ فَلَيْسَ يَحِلُّ لِمُسْلِمٍ مِنْ أَخِيهِ شَيْءٌ إِلَّا مَا أَحَلَّ مِنْ نَفْسِهِ. أَلَا وَإِنَّ كُلَّ رِبًا فِي الْجَاهِلِيَّةِ مَوْضُوعٌ. لَكُمْ رُءُوسُ أَمْوَالِكُمْ لَا تَظْلِمُونَ وَلَا تُظْلَمُونَ غَيْرَ رِبَا الْعَبَّاسِ بْنِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ فَإِنَّهُ مَوْضُوعٌ كُلُّهُ. أَلَا وَإِنَّ كُلَّ دَمٍ كَانَ فِي الْجَاهِلِيَّةِ مَوْضُوعٌ. وَأَوَّلُ دَمٍ أَضَعُ مِنْ دِمَاءِ الْجَاهِلِيَّةِ دَمُ الْحَارِثِ بْنِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ. كَانَ مُسْتَرْضَعًا فِي بَنِي لَيْثٍ فَقَتَلَتْهُ هُذَيْلٌ. أَلَا وَاسْتَوْصُوا بِالنِّسَاءِ خَيْرًا. فَإِنَّمَا هُنَّ عَوَانٌ عِنْدَكُمْ, لَيْسَ تَمْلِكُونَ مِنْهُنَّ شَيْئًا غَيْرَ ذَلِكَ إِلَّا أَنْ يَأْتِينَ بِفَاحِشَةٍ مُبَيِّنَةٍ. فَإِنْ فَعَلْنَ فَاهْجُرُوهُنَّ فِي الْمَضَاجِعِ وَاضْرِبُوهُنَّ ضَرْبًا غَيْرَ مُبَرِّحٍ. فَإِنْ أَطَعْنَكُمْ فَلَا تَبْغُوا عَلَيْهِنَّ سَبِيلًا. أَلَا إِنَّ لَكُمْ عَلَى نِسَائِكُمْ حَقًّا. وَلِنِسَائِكُمْ عَلَيْكُمْ حَقًّا. فَأَمَّا حَقُّكُمْ عَلَى نِسَائِكُمْ فَلَا يُوطِئْنَ فُرُشَكُمْ مَنْ تَكْرَهُونَ. وَلَا يَأْذَنَّ فِي بُيُوتِكُمْ لِمَنْ تَكْرَهُونَ. أَلَا وَإِنَّ حَقَّهُنَّ عَلَيْكُمْ أَنْ تُحْسِنُوا إِلَيْهِنَّ فِي كِسْوَتِهِنَّ وَطَعَامِهِنَّ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَ رَوَاهُ أَبُو الْأَحْوَصِ عَنْ شَبِيبِ بْنِ غَرْقَدَةَ *

٣٢٩٦. حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ بْنُ عَبْدِ الصَّمَدِ بْنِ عَبْدِ الْوَارِثِ أَخْبَرَنَا أَبِي عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَقَ عَنْ أَبِي إِسْحَقَ عَنِ الْحَارِثِ عَنْ عَلِيٍّ قَالَ: **سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ يَوْمِ الْحَجِّ الْأَكْبَرِ فَقَالَ: يَوْمُ النَّحْرِ** *

٣٢٩٧. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي إِسْحَقَ عَنِ الْحَارِثِ عَنْ عَلِيٍّ قَالَ: **يَوْمُ الْحَجِّ الْأَكْبَرِ يَوْمُ النَّحْرِ.** هَذَا الْحَدِيثُ أَصَحُّ مِنْ حَدِيثِ مُحَمَّدِ ابْنِ إِسْحَقَ. لِأَنَّهُ رُوِيَ مِنْ غَيْرِ وَجْهِ هَذَا الْحَدِيثُ عَنْ أَبِي إِسْحَقَ عَنِ الْحَارِثِ عَنْ عَلِيٍّ مَوْقُوفًا. وَلَا نَعْلَمُ أَحَدًا رَفَعَهُ إِلَّا مَا رُوِيَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَقَ*

٣٢٩٨. حَدَّثَنَا بُنْدَارٌ أَخْبَرَنَا عَفَّانُ بْنُ مُسْلِمٍ وَعَبْدُ الصَّمَدِ قَالَا: أَخْبَرَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ سِمَاكِ بْنِ حَرْبٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: **بَعَثَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِبَرَاءَةٌ مَعَ أَبِي بَكْرٍ. ثُمَّ دَعَاهُ فَقَالَ: لَا يَنْبَغِي لِأَحَدٍ أَنْ يُبَلِّغَ هَذَا إِلَّا رَجُلٌ مِنْ أَهْلِي. فَدَعَا عَلِيًّا فَأَعْطَاهُ إِيَّاهَا.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ *

٣٢٩٩. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَعِيلَ أَخْبَرَنَا سَعِيدُ بْنُ سُلَيْمَانَ أَخْبَرَنَا عَبَّادُ بْنُ الْعَوَّامِ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ بْنُ حُسَيْنٍ عَنِ الْحَكَمِ بْنِ عُتَيْبَةَ عَنْ مِقْسَمٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: **بَعَثَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَبَا بَكْرٍ وَأَمَرَهُ أَنْ يُنَادِيَ بِهَؤُلَاءِ الْكَلِمَاتِ, ثُمَّ أَتْبَعَهُ عَلِيًّا. فَبَيْنَا أَبُو بَكْرٍ فِي بَعْضِ الطَّرِيقِ إِذْ سَمِعَ رُغَاءَ نَاقَةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْقَصْوَاءِ. فَخَرَجَ أَبُو بَكْرٍ فَزِعًا فَظَنَّ أَنَّهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. فَإِذَا هُوَ عَلِيٌّ. فَدَفَعَ إِلَيْهِ كِتَابَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَمَرَ عَلِيًّا أَنْ يُنَادِيَ بِهَؤُلَاءِ الْكَلِمَاتِ. فَانْطَلَقَا فَحَجَّا فَقَامَ عَلِيٌّ أَيَّامَ التَّشْرِيقِ فَنَادَى: ذِمَّةُ اللَّهِ وَرَسُولِهِ بَرِيئَةٌ مِنْ كُلِّ مُشْرِكٍ. فَسِيحُوا فِي الْأَرْضِ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ, وَلَا يَحُجَّنَّ بَعْدَ الْعَامِ مُشْرِكٌ, وَلَا يَطُوفَنَّ بِالْبَيْتِ عُرْيَانٌ, وَلَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ إِلَّا مُؤْمِنٌ. وَكَانَ عَلِيٌّ يُنَادِي فَإِذَا عَيِيَ, قَامَ أَبُو بَكْرٍ فَنَادَى بِهَا.** وَهَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ مِنْ حَدِيثِ ابْنِ عَبَّاسٍ *

٣٣٠٠. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي إِسْحَقَ عَنْ زَيْدِ بْنِ يُثَيْعٍ قَالَ: **سَأَلْنَا عَلِيًّا بِأَيِّ شَيْءٍ بُعِثْتَ فِي الْحَجَّةِ؟ قَالَ: بُعِثْتُ بِأَرْبَعٍ: لَا يَطُوفَنَّ بِالْبَيْتِ عُرْيَانٌ. وَمَنْ كَانَ بَيْنَهُ وَبَيْنَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَهْدٌ فَهُوَ إِلَى مُدَّتِهِ, وَمَنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ عَهْدٌ فَأَجَلُهُ أَرْبَعَةُ أَشْهُرٍ. وَلَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ إِلَّا نَفْسٌ مُؤْمِنَةٌ. وَلَا يَجْتَمِعُ الْمُشْرِكُونَ وَالْمُسْلِمُونَ بَعْدَ عَامِهِمْ هَذَا.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وهوحَدِيثِ ابْنِ عُيَيْنَةَ عَنْ أَبِي إِسْحَقَ. وَرَوَاهُ سفيان الثَّوْرِيُّ عَنْ أَبِي إِسْحَقَ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ عَلِيٍّ . وَفِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ.

٣٣٠١. حَدَّثَنَا نَصْرُ بْنُ عَلِيٍّ وَغَيْرُ وَاحِدٍ قَالُوا: أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ أَبِي إِسْحَقَ عَنْ زَيْدِ ابْنِ يُثَيْعٍ عَنْ عَلِيٍّ **نَحْوَهُ**.

٣٣٠٢. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ خَشْرَمٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ أَبِي إِسْحَقَ عَنْ زَيْدِ بْنِ أُثَيْعٍ عَنْ عَلِيٍّ **نَحْوَهُ**. قَالَ أَبو عِيسَى: وَقَدْ رُوِيَ عَنِ عُيَيْنَةَ كِلْتَا الرِّوَايَتَيْنِ عَنِ ابْنِ أُثَيْعٍ وَعَنِ ابْنِ يُثَيْعٍ. وَالصَّحِيحُ زَيْدُ بْنُ يُثَيْعٍ. وَقَدْ رَوَى شُعْبَةُ عَنْ أَبِي إِسْحَقَ غَيْرَ هَذَا الْحَدِيثِ فَوَهِمَ فِيهِ. وَقَالَ: زَيْدُ بْنُ أُثَيْلٍ, وَلَا يُتَابَعُ عَلَيْهِ *

٣٣٠٣. حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ أَخْبَرَنَا رِشْدِينُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ الْحَارِثِ عَنْ دَرَّاجٍ عَنْ أَبِي الْهَيْثَمِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **إِذَا رَأَيْتُمُ الرَّجُلَ يَعْتَادُ الْمَسْجِدَ فَاشْهَدُوا لَهُ بِالْإِيمَانِ. قَالَ اللَّهُ تَعَالَى: (إِنَّمَا يَعْمُرُ مَسَاجِدَ اللَّهِ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ).**

٣٣٠٤. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ وَهْبٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ الْحَارِثِ عَنْ دَرَّاجٍ عَنْ أَبِي الْهَيْثَمِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ **نَحْوَهُ, إِلَّا أَنَّهُ قَالَ: يَتَعَاهَدُ الْمَسْجِدَ.** هَذَا حَدِيثٌ

حَسَنٌ غَرِيبٌ. وَأَبُو الْهَيْثَمِ اسْمُهُ سُلَيْمَانُ بْنُ عَمْرِو بْنِ عَبْدٍ الْعُتْوَارِيُّ. وَكَانَ يَتِيمًا فِي حِجْرِ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ *

٣٣٠٥. حَدَّثَنَا عَبْدُ بْنُ حُمَيْدٍ أَخْبَرَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ سَالِمِ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ عَنْ ثَوْبَانَ قَالَ: **لَمَّا نَزَلَتْ:** (**وَالَّذِينَ يَكْنِزُونَ الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ**) **قَالَ: كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي بَعْضِ أَسْفَارِهِ. فَقَالَ بَعْضُ أَصْحَابِهِ: أُنْزِلَ فِي الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ لَوْ عَلِمْنَا أَيُّ الْمَالِ خَيْرٌ فَنَتَّخِذَهُ. فَقَالَ: أَفْضَلُهُ لِسَانٌ ذَاكِرٌ وَقَلْبٌ شَاكِرٌ وَزَوْجَةٌ مُؤْمِنَةٌ تُعِينُهُ عَلَى إِيمَانِهِ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ. سَأَلْتُ مُحَمَّدَ بْنَ إِسْمَعِيلَ فَقُلْتُ لَهُ: سَالِمُ بْنُ أَبِي الْجَعْدِ سَمِعَ مِنْ ثَوْبَانَ؟ فَقَالَ: لَا. فَقُلْتُ لَهُ: مِمَّنْ سَمِعَ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ؟ فَقَالَ: سَمِعَ مِنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ وَأَنَسِ بْنِ مَالِكٍ وَذَكَرَ غَيْرَ وَاحِدٍ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ *

٣٣٠٦. حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ يَزِيدَ الْكُوفِيُّ أَخْبَرَنَا عَبْدُ السَّلَامِ بْنُ حَرْبٍ عَنْ غُطَيْفِ بْنِ أَعْيَنَ عَنْ مُصْعَبِ بْنِ سَعْدٍ عَنْ عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ قَالَ: **أَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَفِي عُنُقِي صَلِيبٌ مِنْ ذَهَبٍ. فَقَالَ: يَا عَدِيُّ اطْرَحْ عَنْكَ هَذَا الْوَثَنَ. وَسَمِعْتُهُ يَقْرَأُ فِي سُورَةِ بَرَاءَةٌ:** (**اتَّخَذُوا أَحْبَارَهُمْ وَرُهْبَانَهُمْ أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللَّهِ**), **قَالَ: أَمَا إِنَّهُمْ لَمْ يَكُونُوا يَعْبُدُونَهُمْ, وَلَكِنَّهُمْ كَانُوا إِذَا أَحَلُّوا لَهُمْ شَيْئًا اسْتَحَلُّوهُ, وَإِذَا حَرَّمُوا عَلَيْهِمْ شَيْئًا حَرَّمُوهُ**. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ عَبْدِ السَّلَامِ بْنِ حَرْبٍ. وَغُطَيْفُ بْنُ أَعْيَنَ لَيْسَ بِمَعْرُوفٍ فِي الْحَدِيثِ *

٣٣٠٧. حَدَّثَنَا زِيَادُ بْنُ أَيُّوبَ الْبَغْدَادِيُّ أَخْبَرَنَا عَفَّانُ بْنُ مُسْلِمٍ أَخْبَرَنَا هَمَّامٌ أَخْبَرَنَا ثَابِتٌ عَنْ أَنَسٍ أَنَّ أَبَا بَكْرٍ حَدَّثَهُ قَالَ: **قُلْتُ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَنَحْنُ فِي الْغَارِ: لَوْ أَنَّ أَحَدَهُمْ يَنْظُرُ إِلَى قَدَمَيْهِ لَأَبْصَرَنَا تَحْتَ قَدَمَيْهِ. فَقَالَ: يَا أَبَا بَكْرٍ مَا ظَنُّكَ بِاثْنَيْنِ اللَّهُ ثَالِثُهُمَا**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ. إِنَّمَا يُروي مِنْ حَدِيثِ هَمَّامٍ. وَقَدْ رَوَى هَذَا الْحَدِيثَ حَبَّانُ بْنُ هِلَالٍ وَغَيْرُ وَاحِدٍ عَنْ هَمَّامٍ نَحْوَ هَذَا *

٣٣٠٨. حَدَّثَنَا عَبْدُ بْنُ حُمَيْدٍ قال: حَدَّثَنِي يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَقَ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: سَمِعْتُ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ يَقُولُ: **لَمَّا تُوُفِّيَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أُبَيٍّ دُعِيَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِلصَّلَاةِ عَلَيْهِ. فَقَامَ إِلَيْهِ. فَلَمَّا وَقَفَ عَلَيْهِ يُرِيدُ الصَّلَاةَ تَحَوَّلْتُ حَتَّى قُمْتُ فِي صَدْرِهِ فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ, أَعَلَى عَدُوِّ اللَّهِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أُبَيٍّ الْقَائِلِ يَوْمَ كَذَا وَكَذَا كَذَا وَكَذَا, يَعُدُّ أَيَّامَهُ, قَالَ: وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَبَسَّمُ. حَتَّى إِذَا أَكْثَرْتُ عَلَيْهِ قَالَ: أَخِّرْ عَنِّي يَا عُمَرُ, إِنِّي قد خُيِّرْتُ فَاخْتَرْتُ. قَدْ قِيلَ لِي:** (اسْتَغْفِرْ لَهُمْ أَوْ لَا تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ إِنْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ سَبْعِينَ مَرَّةً فَلَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ). **لَوْ أَعْلَمُ أَنِّي لَوْ**

زِدْتُ عَلَى السَّبْعِينَ غُفِرَ لَهُ لَزِدْتُ. قَالَ: ثُمَّ صَلَّى عَلَيْهِ وَمَشَى مَعَهُ. فَقَامَ عَلَى قَبْرِهِ حَتَّى فُرِغَ مِنْهُ. قَالَ: فَعُجِبَ لِي وَجُرْأَتِي عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ, وَاللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ. فَوَاللَّهِ مَا كَانَ إِلَّا يَسِيرًا حَتَّى نَزَلَتْ هَاتَانِ الْآيَتَانِ: (وَلَا تُصَلِّ عَلَى أَحَدٍ مِنْهُمْ مَاتَ أَبَدًا وَلَا تَقُمْ عَلَى قَبْرِهِ) إِلَى آخِرِ الْآيَةِ. قَالَ: فَمَا صَلَّى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعْدَهُ عَلَى مُنَافِقٍ وَلَا قَامَ عَلَى قَبْرِهِ حَتَّى قَبَضَهُ اللَّهُ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ صَحِيحٌ *

٣٣٠٩. حَدَّثَنَا بندار أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ أَخْبَرَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا نَافِعٌ عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: جَاءَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أُبَيٍّ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ مَاتَ أَبُوهُ فَقَالَ: أَعْطِنِي قَمِيصَكَ أُكَفِّنْهُ وَصَلِّ عَلَيْهِ وَاسْتَغْفِرْ لَهُ. فَأَعْطَاهُ قَمِيصَهُ وَقَالَ: إِذَا فَرَغْتُمْ فَآذِنُونِي. فَلَمَّا أَرَادَ أَنْ يُصَلِّيَ جَذَبَهُ عُمَرُ وَقَالَ: أَلَيْسَ قَدْ نَهَى اللَّهُ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى الْمُنَافِقِينَ؟ فَقَالَ: أَنَا بَيْنَ الخِيرَتَيْنِ: (اسْتَغْفِرْ لَهُمْ أَوْ لَا تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ). فَصَلَّى عَلَيْهِ, فَأَنْزَلَ اللَّهُ: (وَلَا تُصَلِّ عَلَى أَحَدٍ مِنْهُمْ مَاتَ أَبَدًا وَلَا تَقُمْ عَلَى قَبْرِهِ). فَتَرَكَ الصَّلَاةَ عَلَيْهِمْ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٣٣١٠. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا اللَّيْثُ عَنْ عِمْرَانَ بْنِ أَبِي أَنَسٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ أَنَّهُ قَالَ: تَمَارَى رَجُلَانِ فِي الْمَسْجِدِ الَّذِي أُسِّسَ عَلَى التَّقْوَى مِنْ أَوَّلِ يَوْمٍ. فَقَالَ رَجُلٌ: هُوَ مَسْجِدُ قُبَاءَ. وَقَالَ الْآخَرُ: هُوَ مَسْجِدُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: هُوَ مَسْجِدِي هَذَا. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ رُوِيَ هَذَا عَنْ أَبِي سَعِيدٍ مِنْ غَيْرِ هَذَا الْوَجْهِ. وَرَوَاهُ أُنَيْسُ ابْنُ أَبِي يَحْيَى عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ*

٣٣١١. حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ أَخْبَرَنَا مُعَاوِيَةُ بْنُ هِشَامٍ أَخْبَرَنَا يُونُسُ بْنُ الْحَارِثِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ أَبِي مَيْمُونَةَ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: نَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ فِي أَهْلِ قُبَاءَ: (فِيهِ رِجَالٌ يُحِبُّونَ أَنْ يَتَطَهَّرُوا وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُطَّهِّرِينَ). قَالَ: كَانُوا يَسْتَنْجُونَ بِالْمَاءِ فَنَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ فِيهِمْ. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. وَفِي الْبَابِ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ وَأَنَسِ بْنِ مَالِكٍ وَمُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَلَامٍ *

٣٣١٢. حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ أَخْبَرَنَا وَكِيعٌ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي إِسْحَقَ عَنْ أَبِي الْخَلِيلِ عَنْ عَلِيٍّ قَالَ: سَمِعْتُ رَجُلًا يَسْتَغْفِرُ لِأَبَوَيْهِ وَهُمَا مُشْرِكَانِ. فَقُلْتُ لَهُ: أَتَسْتَغْفِرُ لِأَبَوَيْكَ وَهُمَا مُشْرِكَانِ؟ فَقَالَ: أَوَلَيْسَ اسْتَغْفَرَ إِبْرَاهِيمُ لِأَبِيهِ وَهُوَ مُشْرِكٌ؟ فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَنَزَلَتْ: (مَا كَانَ لِلنَّبِيِّ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَنْ يَسْتَغْفِرُوا لِلْمُشْرِكِينَ). هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ. وَفِي الْبَابِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِيهِ *

٣٣١٣. حَدَّثَنَا عَبْدُ بْنُ حُمَيْد أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّزَّاق أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عَبْد الرَّحْمَنِ بْنِ كَعْبِ بْنِ مَالك عَنْ أَبِيه قَالَ: لَمْ أَتَخَلَّفْ عَنِ النبي اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ فِي غَزْوَة غَزَاهَا حَتَّى كَانَتْ غَزْوَةُ تَبُوكَ إِلَّا بَدْرًا. وَلَمْ يُعَاتِبِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ أَحَدًا تَخَلَّفَ عَنْ بَدْرٍ. إِنَّمَا خَرَجَ يُرِيدُ الْعِيرَ. فَخَرَجَتْ قُرَيْشٌ مُغيثينَ لعيرهِمْ, فَالْتَقَوْا عَنْ غَيْرِ مَوْعد كَمَا قَالَ اللَّهُ تعالى. وَلَعَمْرِي إِنَّ أَشْرَفَ مَشَاهد رَسُول اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ فِي النَّاسِ لَبَدْرٌ. وَمَا أُحِبُّ أَنِّي كُنْتُ شَهِدْتُهَا مَكَانَ بَيْعَتِي لَيْلَةَ الْعَقَبَة حَيْثُ تَوَاثَقْنَا عَلَى الْإِسْلَامِ. ثُمَّ لَمْ أَتَخَلَّفْ بَعْدُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ حَتَّى كَانَتْ غَزْوَةُ تَبُوكَ وَهِيَ آخِرُ غَزْوَة غَزَاهَا. وَآذَنَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ النَّاسَ بِالرَّحِيلِ فَذَكَرَ الْحَدِيثَ بِطُولِه. قَالَ: فَانْطَلَقْتُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ فَإِذَا هُوَ جَالِسٌ فِي الْمَسْجِد وَحَوْلَهُ الْمُسْلِمُونَ وَهُوَ يَسْتَنِيرُ كَاسْتِنَارَة الْقَمَرِ. وَكَانَ إِذَا سُرَّ بِالْأَمْرِ اسْتَنَارَ. فَجِئْتُ فَجَلَسْتُ بَيْنَ يَدَيْه. فَقَالَ: أَبْشِرْ يَا كَعْبُ بْنَ مَالك بِخَيْرِ يَوْمٍ أَتَى عَلَيْكَ مُنْذُ وَلَدَتْكَ أُمُّكَ. فَقُلْتُ يَا نَبِيَّ اللَّه, أَمِنْ عِنْد اللَّه أَمْ مِنْ عِنْدكَ؟ قَالَ: بَلْ مِنْ عِنْد اللَّه. ثُمَّ تَلَا هَؤُلَاءِ الْآيَاتِ: (لَقَدْ تَابَ اللَّهُ عَلَى النَّبِيِّ وَالْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ فِي سَاعَة الْعُسْرَة من بعد ما كاد يزيغ قلوب فريق منهم ثم تاب عليهم انه بهم رؤف رَحِيمٌ). قَالَ: وَفِينَا أُنْزِلَتْ أَيْضًا: (اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا مَعَ الصَّادقينَ). قَالَ قُلْتُ: يَا نَبِيَّ اللَّه إِنَّ مِنْ تَوْبَتِي أَنْ لَا أُحَدِّثَ إِلَّا صِدْقًا, وَأَنْ أَنْخَلِعَ مِنْ مَالِي كُلِّه صَدَقَةً إِلَى اللَّه وَإِلَى رَسُوله. فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ: أَمْسِكْ عَلَيْكَ بَعْضَ مَالكَ فَهُوَ خَيْرٌ لَكَ. فَقُلْتُ: فَإِنِّي أُمْسِكُ سَهْمِيَ الَّذِي بِخَيْبَرَ. قَالَ: فَمَا أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيَّ نِعْمَةً بَعْدَ الْإِسْلَامِ أَعْظَمَ فِي نَفْسِي مِنْ صِدْقِي رَسُولَ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ حِينَ صَدَقْتُهُ أَنَا وَصَاحِبَايَ وَلَا نَكُونُ كَذَبْنَا فَهَلَكْنَا كَمَا هَلَكُوا. وَإِنِّي لَأَرْجُو أَنْ لَا يَكُونَ اللَّهُ أَبْلَى أَحَدًا فِي الصِّدْقِ مِثْلَ الَّذِي أَبْلَانِي مَا تَعَمَّدْتُ لِكَذِبَة بَعْدُ. وَإِنِّي لَأَرْجُو أَنْ يَحْفَظَنِي اللَّهُ فِيمَا بَقِيَ. وَقَدْ رُوِيَ عَنِ الزُّهْرِيِّ هَذَا الْحَدِيثُ بِخِلَاف هَذَا الْإِسْنَاد. وَقَدْ قِيلَ عَنْ عَبْد الرَّحْمَنِ ابْنِ عَبْد اللَّه بْنِ كَعْبِ بْنِ مَالك عَنْ أَبِيه عَنْ كَعْبٍ. وَقَدْ قِيلَ غَيْرُ هَذَا. وَرَوَى يُونُسُ بْنُ يَزِيدَ هَذَا الْحَدِيثَ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عَبْد الرَّحْمَنِ بْنِ عَبْد اللَّه بْنِ مَالك أَنَّ أَبَاهُ حَدَّثَهُ عَنْ كَعْبِ بْنِ مَالك *

٣٣١٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ أَخْبَرَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْد عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُبَيْد بْنِ السَّبَّاق أَنَّ زَيْدَ بْنَ ثَابت حَدَّثَهُ قَالَ: بَعَثَ إِلَيَّ أَبُو بَكْرٍ الصِّدِّيقُ, مَقْتَلَ أَهْلِ الْيَمَامَة, فَإِذَا عُمَرُ بْنُ الْخَطَّاب عِنْدَهُ. فَقَالَ: إِنَّ عُمَرَ قَدْ أَتَانِي فَقَالَ: إِنَّ الْقَتْلَ قَد اسْتَحَرَّ بِقُرَّاءِ الْقُرْآنِ يَوْمَ الْيَمَامَة. وَإِنِّي لَأَخْشَى أَنْ يَسْتَحِرَّ الْقَتْلُ بِالْقُرَّاءِ فِي الْمَوَاطِنِ كُلِّهَا فَيَذْهَبَ قُرْآنٌ كَثِيرٌ. وَإِنِّي أَرَى أَنْ تَأْمُرَ بِجَمْعِ الْقُرْآنِ. قَالَ أَبُو بَكْرٍ لِعُمَرَ: كَيْفَ أَفْعَلُ شَيْئًا لَمْ يَفْعَلْهُ رَسُولُ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْه

وَسَلَّمَ؟ فَقَالَ عُمَرُ: هُوَ وَاللَّه خَيْرٌ. فَلَمْ يَزَلْ يُرَاجِعُني في ذَلكَ حَتَّى شَرَحَ اللَّهُ صَدْرِي للَّذي شَرَحَ لَهُ صَدْرَ عُمَرَ. وَرَأَيْتُ فيه الَّذي رَأَى. قَالَ زَيْدٌ: قَالَ أَبُو بَكْرٍ: إِنَّكَ شَابٌّ عَاقلٌ لَا نَتَّهِمُكَ. قَدْ كُنْتَ تَكْتُبُ لرَسُول اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ الْوَحْيَ فَتَتَبَّعِ الْقُرْآنَ. قَالَ: فَوَاللَّه لَوْ كَلَّفُوني نَقْلَ جَبَلٍ منَ الْجبَال مَا كَانَ أَثْقَلَ عَلَيَّ منْ ذَلكَ. قُلْتُ: كَيْفَ تَفْعَلُونَ شَيْئًا لَمْ يَفْعَلْهُ رَسُولُ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ؟ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ: هُوَ وَاللَّه خَيْرٌ. فَلَمْ يَزَلْ يُرَاجِعُني في ذَلكَ أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ حَتَّى شَرَحَ اللَّهُ صَدْرِي للَّذي شَرَحَ لَهُ صَدْرَهُمَا صَدْرَ أَبي بَكْرٍ وَعُمَرَ. فَتَتَبَّعْتُ الْقُرْآنَ أَجْمَعُهُ منَ الرِّقَاع وَالْعُسُب وَاللِّخَاف، يَعْني الْحجَارَةَ وَصُدُور الرِّجَال، فَوَجَدْتُ آخرَ سُورَة بَرَاءَةٌ مَعَ خُزَيْمَةَ بْن ثَابت: (لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ منْ أَنْفُسكُمْ عَزيزٌ عَلَيْه مَا عَنتُّمْ حَريصٌ عَلَيْكُمْ بالْمُؤْمنينَ رَءُوفٌ رَحيمٌ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْه تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْش الْعَظيم). هَذَا حَديثٌ حَسَنٌ صَحيحٌ *

٣٣١٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ أَخْبَرَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَنَسٍ: أَنَّ حُذَيْفَةَ قَدمَ عَلَى عُثْمَانَ بْن عَفَّانَ. وَكَانَ يُغَازِي أَهْلَ الشَّام في فَتْح أَرْمينيَةَ وَأَذْرَبيجَانَ مَعَ أَهْل الْعرَاق. فَرَأَى حُذَيْفَةُ اخْتلَافَهُمْ في الْقُرْآن. فَقَالَ لعُثْمَانَ بْن عَفَّانَ: يَا أَميرَ الْمُؤْمنينَ أَدْرِكْ هَذه الْأُمَّةَ قَبْلَ أَنْ يَخْتَلفُوا في الْكتَاب كَمَا اخْتَلَفَت الْيَهُودُ وَالنَّصَارَى. فَأَرْسَلَ إِلَى حَفْصَةَ أَنْ أَرْسلي إِلَيْنَا بالصُّحُف نَنْسَخُهَا في الْمَصَاحف ثُمَّ نَرُدُّهَا إِلَيْك. فَأَرْسَلَتْ حَفْصَةُ إِلَى عُثْمَانَ بالصُّحُف. فَأَرْسَلَ عُثْمَانُ إِلَى زَيْد بْن ثَابتٍ وَسَعيد بْن الْعَاص وَعَبْد الرَّحْمَن بْن الْحَارث بْن هشَامٍ وَعَبْد اللَّه بْن الزُّبَيْر أَن انْسَخُوا الصُّحُفَ في الْمَصَاحف. وَقَالَ للرَّهْط الْقُرَشيِّينَ الثَّلَاثَة: مَا اخْتَلَفْتُمْ أَنْتُمْ وَزَيْدُ بْنُ ثَابت فَاكْتُبُوهُ بلسَان قُرَيْشٍ. فَإِنَّمَا نَزَلَ بلسَانهمْ حَتَّى نَسَخُوا الصُّحُفَ في الْمَصَاحف بَعَثَ عُثْمَانُ إِلَى كُلِّ أُفُقٍ بمُصْحَفٍ منْ تلْكَ الْمَصَاحف الَّتي نَسَخُوا. قَالَ الزُّهْرِيُّ: وَحَدَّثَني خَارجَةُ بْنُ زَيْد أَنَّ زَيْدَ بْنَ ثَابت قَالَ: فَقَدْتُ آيَةً منْ سُورَة الْأَحْزَاب كُنْتُ أَسْمَعُ رَسُولَ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ يَقْرَؤُهَا: (منَ الْمُؤْمنينَ رجَالٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْه. فَمنْهُمْ مَنْ قَضَى نَحْبَهُ وَمنْهُمْ مَنْ يَنْتَظرُ)، فَالْتَمَسْتُهَا فَوَجَدْتُهَا مَعَ خُزَيْمَةَ بْن ثَابت أَوْ أَبي خُزَيْمَةَ فَأَلْحَقْتُهَا في سُورَتهَا. قَالَ الزُّهْريُّ: فَاخْتَلَفُوا يَوْمَئذٍ في التَّابُوت وَالتَّابُوه. فَقَالَ الْقُرَشيُّونَ: التَّابُوتُ. وَقَالَ زَيْدٌ: التَّابُوهُ. فَرُفعَ اخْتلَافُهُمْ إِلَى عُثْمَانَ فَقَالَ: اكْتُبُوهُ التَّابُوتُ فَإِنَّهُ نَزَلَ بلسَان قُرَيْشٍ. قَالَ الزُّهْرِيُّ: فَأَخْبَرَني عُبَيْدُ اللَّه بْنُ عَبْد اللَّه بْن عُتْبَةَ أَنَّ عَبْدَ اللَّه بْنَ مَسْعُود كَرهَ لزَيْد بْن ثَابت نَسْخَ الْمَصَاحف. وَقَالَ: يَا مَعْشَرَ الْمُسْلمينَ أُعْزَلُ عَنْ نَسْخ كتَابَة الْمُصْحَف وَيَتَوَلَّاهَا رَجُلٌ وَاللَّه لَقَدْ أَسْلَمْتُ وَإِنَّهُ لَفي صُلْب رَجُلٍ كَافرٍ، يُريدُ زَيْدَ بْنَ ثَابتٍ. وَلذَلكَ قَالَ عَبْدُ اللَّه بْنُ مَسْعُودٍ: يَا أَهْلَ

الْعِرَاقِ اكْتُمُوا الْمَصَاحِفَ الَّتِي عِنْدَكُمْ وَغُلُّوهَا. فَإِنَّ اللَّهَ يَقُولُ: (وَمَنْ يَغْلُلْ يَأْتِ بِمَا غَلَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ) فَالْقُوا اللَّهَ بِالْمَصَاحِفِ. قَالَ الزُّهْرِيُّ: فَبَلَغَنِي أَنَّ ذَلِكَ كَرِهَهُ مِنْ مَقَالَةِ ابْنِ مَسْعُودٍ رِجَالٌ مِنْ أَفَاضِلِ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَهُوَ حَدِيثُ الزُّهْرِيِّ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِهِ *

10. Iz sure *Et-Tevbe*

U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog:

3294. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Obavijestili su nas Jahja b. Seid, Muhammed b. Džafer, Ibn Ebu Adij i Sehl b. Jusuf[1891] i kazali: Obavijestio nas je Avf b. Ebu Džemile; kaže: Ispričao mi je Jezid el-Farisi[1892]; kaže: Ispričao mi je Ibn Abbas i kazao: Rekao sam Osmanu b. Affanu: **Zbog čega ste stavili suru *El-Enfal*, koja ima manje od stotinu ajeta, prije sure *El-Berae,* koja ima preko stotinu ajeta, i zbog čega ste ih sastavili ne ubacivši između njih *Bismillahir-Rahmannir-Rahim*, a onda ih** (obje zajedno kao jednu) **uvrstili među sedam dugih sura? Zbog čega ste to učinili? Osman reče: Bilo je vremena kada bi Allahovu Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, bilo objavljeno više sura. Kad bi mu nešto bilo objavljeno, on bi pozvao one koji zapisuju** (Kur'an) **i rekao: Ove ajete upišite u tu i tu suru između tih i tih riječi, a kada bi mu bio objavljen jedan ajet, rekao bi: Stavite ovaj ajet u tu suru između tog i tog ajeta. Sura *El-Enfal* je objavljena među prvim surama u Medini, a *El-Berae* među posljednjim surama Kur'ana. Njen sadržaj je sličan sadržaju sure *El-Enfal* pa sam mislio da je od nje. Preselio je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, a ne bi nam jasno je li od nje ili nije[1893] te sam ih zbog toga sastavio ne upisavši između njih *Bismllahir-Rahmannir-Rahim*[1894], a onda ih** (obje kao jednu) **uvrstio među sedam dugih sura."**[1895]

[1891] Sehl b. Jusuf el-Enmati el-Basri pouzdan je prenosilac hadisa. Neki su ga okarakterisali kao kaderiju. Pripadao je devetoj generaciji.

[1892] Jezid el-Farisi el-Basri prenosilac je hadisa koji zadovoljava (makbul). Pripadao je četvrtoj generaciji.

[1893] Nije nam objasnio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, da li je sura *Et-Tevba* sastavni dio sure *El-Enfal* ili je ona samostalna sura.

[1894] El-Kušejri smatra najpouzdanijim što Bismilla ne stoji na početku sure *Et-Tevba* to što je Džibril spustio ovu suru ovako bez *Bismille.*

[1895] Islamski su učenjaci podijelili cijeli Kur'an na četiri dijela. Prvi dio, koji se zove *Es-Seb'ut-tival* (sedam dugih sura) sačinjavaju prvih sedam sura u Kur'anu. Drugi dio se zove *El-Miune* (stotine) , a sačinjavaju ga sure koje imaju oko stotine ajeta. Treći dio se zove *El-Mesani*, a sačinjavaju ga sure koje imaju manje od stotinu ajeta. Četvrti dio je *El-Mufesal*

Ovaj hadis je hasenun.[1896] Poznat mi je samo preko Avfa od Jezida el-Farisija, a on od Ibn Abbasa. Jezid el-Farisi je tabi'in iz Basre, a i Jezid b. Eban er-Rikaši je tabi'in iz Basre. On je mlađi od Jezida el-Farisija. Jezid er-Rekaši je hadise prenosio od Enesa b. Malika.

3295. ISPRIČAO NAM JE Hasan b. Ali el-Hallal; kaže: Obavijestio nas je Husejn b. Ali el-Džu'fi prenijevši Zaidea[1897], on od Šebiba b. Garkadea, on od Sulejmana b. Amra el-Ahvesa, koji je kazao: **Ispričao mi je moj otac da je sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, prisustvovao na Oprosnom hadžu. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je** (tom prilikom) **zahvalio Allahu, uputio Mu riječi pohvale, spomenuo Ga, održao govor, a onda prisutne upitao: "Koji je dan najsvetiji? Koji je dan najsvetiji? Koji je dan najsvetiji?" Dan velikog hadždža, Allahov Poslaniče, odgovoriše prisutni, a on reče: "Vaši životi, vaši imeci i vaše časti među vama su sveti kao što je svet ovaj vaš dan, u ovom vašem gradu i u ovom vašem mjesecu! Onaj ko počini ubistvo sam je za njeg odgovoran. Nije odgovoran roditelj za ubistvo koje počini njegovo dijete, niti je dijete odgovorno za ubistvo koje počini njegov roditelj. Musliman je muslimanu brat. Muslimanu je od njegova brata dopušteno samo ono što mu on sam dozvoli. Svaka se kamata iz predislamskog doba proglašava ništavnom, posebno se proglašava ništavnom kamata Abbasa b. Abdul-Muttaliba. Ona se poništava u cijelosti. Vama pripadaju glavnice vaših imetaka kako ne biste nekome nasilje učinili i kako vama nasilje ne bi bilo učinjeno. Ni jedna kazna za ubojstvo počinjeno u predislamskom dobu više ne važi. Prvom nevažećom kaznom, iz predislamskog doba, proglašavam kaznu za ubojstvo Harisa b. Abdul-Muttaliba. On je dat na dojenje plemenu Benu Lejs pa ga je ubio neko iz plemena Huzejl. Preporučujem vam da lijepo postupate sa vašim ženama. One su vaše i samo ih možete savjetovati, osim ako počnu očito griješiti. U tom slučaju se u posteljama od njih rastavite pa ih i udarite na način da ih ne ozlijedite! Kad vam postanu poslušne, onda im zulum ne činite! Vaše žene imaju dužnosti prema vama i vi imate dužnosti prema vašim ženama! U dužnosti žena prema vama spada i to da ne puštaju u kuću i ne druguju sa osobama koje vi prezirete, a u dužnosti vaše prema njima**

(izrastavljani dio Kur'ana) koji počinje prema mišljenju nekih učenjaka, od sure *Kaf*, a prema mišljenju nekih od sure *El-Hudžurat*. (V. M. Handžić *Uvod u Tefsirsku i hadisku nauku*, II izdanje, Sarajevo 1972. str. 37.

[1896] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Ebu Davud i El-Nesai u *Sunenima*, Ibn Hibban u *Sahihu* i Hakim u *Mustedreku*. Hakim kaže da je ovaj hadis vjerodostojan prema kriterijima Buharija i Muslima, ali ga njih dvojica nisu zabilježili u svojim *Sahihima*.

[1897] Zaide b. Kudame es-Sekafi Ebu Salt el-Kufi pouzdan je i siguran prenosilac hadisa i vrstan je hadiski učenjak. Pripadao je sedmoj generaciji.

spada i to da ih lijepo oblačite i da ih hranite!" Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1898] Prenio ga je Ebu Ahves od Šebiba b. Garkadea.

3296. ISPRIČAO NAM JE Abdul-Varis b. Abdus-Samed b. Abdul-Varis[1899]; kaže: Obavijestio me je moj otac prenijevši od svoga oca, on od Muhammeda b. Ishaka, on od Ebu Ishaka, on od Harisa, a on da je Alija rekao: **"Upitao sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o danu velikog hadždža, pa je kazao: "To je prvi dan Kurban-bajrama."**[1900]

3297. ISPRIČAO NAM JE Ibn Ebu Omer; kaže: Obavijestio nas je Sufjan prenijevši od Ebu Ishaka, on od Harisa, a on da je Alija kazao: **"Dan velikog hadždža je prvi dan Kurban-bajrama."**

Ovo je pouzdanije od hadisa Muhammeda b. Ishaka, jer je on ovaj hadis prenio sa više seneda od Ebu Ishaka, on od Harisa, a on od Alije kao mevkuf hadis, i nije nam poznato da ga je iko drugi prenio kao merfu' hadis, osim što je preneseno od Muhammeda b. Ishaka.

3298. ISPRIČAO NAM JE Bundar; kaže: Obavijestili su nas Affan b. Muslim i Abdus-Samed i kazali: Obavijestio nas je Hammad b. Seleme prenijevši od Simaka b. Harba, a on od Enesa b. Malika, koji je kazao: " **Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je bio uputio obznanu** (mušricima) **po Ebu Bekru, a onda ga je zovnuo i rekao: "Nije lijepo da je neko drugi proklamuje, osim neko iz moje porodice!" Potom je zovnuo Aliju i predao mu je."**[1901] Ovaj Enesov hadis je hasenun-garibun.[1902]

[1898] Bilježi ga i Ibn Madže u *Sunenu.*

[1899] Abdul-Varis b. Abdus-Samed b. Abdul-Varis b. Seid b. Zekvan el-Anberi el-Basri iskren je prenosilac hadisa. Pripadao je jedanaestoj generaciji.

[1900] V. *Tirmizijeva zbirka hadisa*, Knjiga III, str. 351.

[1901] Obznana koju je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao po Aliji da je proklamuje mušricima sadržana je u prvim ajetima sure *Et-Tevbe*. Tekst obznane glasi: *"Obznana od Allaha i Njegova Poslanika onim mnogobošcima s kojima ste zaključili ugovore: Putujte po svijetu još četiri mjeseca, ali znajte da Allahu nećete umaći i da će Allah nevjernike osramotiti. I proglas od Allaha i Njegova Poslanika ljudima na dan velikog hadždža: Allah i Njegov Poslanik ne priznaju mnogobošce. Pa ako se pokajete, to je za vas bolje; a ako se okrenete, znajte da Allahu nećete umaći! A nevjernike obraduj kaznom nesnosnom! Mnogobošcima s kojima imate zaključene ugovore koje oni nisu ni u čemu povrijedili, niti su ikoga protiv vas pomagali, ispunite ugovore do ugovorenog roka. Allah zaista voli pobožne."* Poslao ju je po Aliji, a ne po Ebu Bekru zato što je kod Arapa bio običaj da ugovor može prekinuti ili nešto u njemu promijeniti samo onaj ko ga je sklopio, ili neko od njegova bližnjeg roda, a Alija spada u Vjerovjsnikovu najužu porodicu. Obznana je preko Alije proklamovana mnogobošcima, po mišljenju El-Mubarekforija, 9. godine po Hidžri, godinu dana prije Oprosnog hadždža.

[1902] Bilježi ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu.*

3299. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Ismail; kaže: Obavijestio nas je Seid b. Sulejman[1903]; kaže: Nas je obavijestio Abbad b. Avvam; kaže: Nas je obavijestio Sufjan b. Husejn prenijevši od Hakema b. Utejbea, on od Miksema[1904], a on da je Ibn Abbas kazao: **"Posla Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, Ebu Bekra i naredi mu da proklamuje** (ljudima) **ove riječi. Potom za njim posla Aliju. Dok je Ebu Bekr putovao, začu riku Kasve, kamile Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Ebu Bekr se, preplašen, izdvoji misleći da je to Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kad ugleda Aliju koji mu predade pismo Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u kome se naređuje Aliji da proklamuje te riječi. Nastaviše put obojica i obaviše hadždž. Kad su došli dani Kurban-bajrama, Alija ustade i glasno poče proklamovati: Obznana od Allaha i Njegova Poslanika svakom mnogobošcu s kojima ste zaključili ugovore: Putujte po svijetu još četiri mjeseca! Nakon ove godine** (Kabu) **više neće moći hodočastiti ni jedan idolopoklonik, niti će oko Kabe moći obilaziti nag! U Džennet će ući samo vjernik! Alija je glasno proklamovao, a kad više ne mogaše, ustade Ebu Bekr i nastavi da proklamuje."** Ovaj Ibn Abbasov hadis je, sa ovim senedom, hasenun-garibun.

3300. ISPRIČAO NAM JE Ibn Ebu Omer; kaže: Obavijestio nas je Sufjan prenijevši od Ebu Ishaka, a on da je Zejd b. Jusejji' kazao: **"Upitali smo Aliju: Radi čega si poslat na hadždž? On reče: Poslat sam da** (mušricima obznanim) **četvero: da više oko Kabe ne mogu obilaziti nagi; da će ugovor onih koji su ga sklopili sa Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, do roka biti ispoštovan, a da oni koji nemaju ugovora imaju roka još četiri mjeseca; da će u Džennet ući samo vjernik i da se nakon ove godine mušrici i muslimani neće miješati."**

Ovaj hadis je hasenun-sahihun To je hadis koji je prenio Ibn Ujejne od Ebu Ishaka. Prenio ga je i Sufjan es-Sevri od Ebu Ishaka, on od nekih ashaba, a oni od Alije. U njegovu senedu stoji: i od Ebu Hurejrea.

3301. ISPRIČALI SU NAM Nasr b. Ali i drugi i kazali: Obavijestio nas je Sufjan b. Ujejne, prenijevši od Ebu Ishaka, on od Zejda b. Jusejji'a, a on od Alije **slično prethodnom hadisu.**

3302. ISPRIČAO NAM JE Ali b. Hašrem; kaže: Obavijestio nas je Sufjan b. Ujejne prenijevši od Ebu Ishaka, on od Zejda b. Usejji'a, a on od Alije **slično prethodnom hadisu.**

[1903] Seid b. Sulejman ed-Dubeji Ebu Osman el-Vasiti pouzdan je prenosilac i hafiz hadisa. Pripadao je desetoj generaciji. Nadimak po djetetu mu je Sa'divejh. Živio je u Bagdadu.

[1904] Miksem b. Nedžre Ebu Kasim, po mišljenju nekih, štićenik Abdullaha b. Harisa, a po mišljenju drugi štićenik Abdullaha b. Abbasa, iskren je prenosilac hadisa. Ponekad je prenosio mursel hadise. Pripadao je četvrtoj generaciji.

Ebu Isa kaže: Obje ove predaje su prenesene od Ujejnea, on od Ibn Usejji'a i Ibn Jusejji'a, a ispravno je Zejd b. Jusejji'. Šu'be je od Ebu Ishaka prenio i drugi hadis i u njemu napravio previd rekavši: Zejd b. Usejl, ali ga u tome nisu slijedili.

3303. ISPRIČAO NAM JE Ebu Kurejb; kaže: Obavijestio nas je Rišdin b. Sa'd prenijevši od Amra b. Harisa, on od Derradža, on od Ebu Hejsema, a on od Ebu Seida koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Kad vidite osobu da posjećuje**[1905] **džamiju, svjedočite za nju da je vjernik. Uzvišeni Allah veli:** ***Allahove džamije održavaju oni koji u Allaha i u onaj svijet vjeruju***[1906]**."**

3304. ISPRIČAO NAM JE Ibn Ebu Omer; kaže: Obavijestio nas je Abdullah b. Vehb prenijevši od Amra b. Harisa, on od Derradža, on od Ebu Hejsema, on od Ebu Seida, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, **slično prethodnom hadisu, osim što je** (u ovome) **kazao: "Kad vidite osobu da brine o džamiji..."**

Ovaj hadis je hasenun-garibun. Ebu Hejsem zvao se Sulejman b. Amr b. Abdulutvari. Bijaše siroče u kući Ebu Seida el-Hudrija.

3305. ISPRIČAO NAM JE Abd b. Humejd; kaže: Obavijestio nas je Ubejdullah b. Musa[1907] prenijevši od Israila, on od Mensura, on od Salima b. Ebu Dža'da, a on da je Sevban[1908] kazao: **"Kad je objavljeno:** ***Onima koji zlato i srebro gomilaju i ne troše ga na Allahovu Putu***[1909] **bili smo sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, na nekom putovanju. Neki njegovi ashabi rekoše: Objavljeno je u vezi sa zlatom i srebrom. Kad bismo znali koji je imetak bolji** (od toga), **da njega prihvatimo. On reče: "Bolji je jezik koji Allaha spominje i srce koje mu je zahvalno i žena vjernica koja muža podupire u njegovu vjerovanju."**

Ovaj hadis je hasenun.[1910] Upitao sam Muhammeda b. Ismaila: Je li Salim b. Ebu Dža'd slušao hadise od Sevbana? Nije, reče on. A od koga ih je, od ashaba, slušao? Reče: Slušao ih je od Džabira b. Abdullaha i Enesa b. Malika. Spomenuo je mnoge Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, ashabe.

[1905] U sljedećoj predaji stoji: "Kad vidite osobu da brine o džamiji..."

[1906] *Et-Tevbe*, 18. ajet, koji u cijelosti glasi: "Allahove džamije održavaju oni koji u Allaha i u onaj svijet vjeruju i koji namaz obavljaju i zekjat daju i koji se nikoga osim Allaha ne boje; oni su, nadati se je, na Pravom Putu."

[1907] Ubejdullah b. Musa el-Abesi el-Kufi.

[1908] Sevban el-Hašimi Vjerovjesnikov, sallallahu alejhi ve sellem, štićenik.

[1909] *Et-Tevba*, 34. ajet, a koji u cijelosti glasi: "O vjernici, mnogi svećenici i monasi doista na nedozvoljen način tuđa imanja jedu i od Allahova Puta odvraćaju. Onima koji zlato i srebro gomilaju i ne troše ga na Allahovu Putu -navijesti bolnu patnju."

[1910] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Ibn Madže u *Sunenu*.

3306. ISPRIČAO NAM JE Husejn b. Jezid el-Kufi; kaže: Obavijestio nas je Abdus-Selam b. Harb prenijevši od Gutajfa b. A'jena[1911], on od Mus'aba b. Sa'da, a on da je Adij b. Hatim kazao: **"Došao sam Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, a na vratu mi krst od zlata. On reče: "O, Adije, odbaci od sebe taj kumir!" Čuo sam ga kada iz sure *El-Berae* uči: *Oni, pored Allaha, bogovima smatraju svećenike svoje i monahe svoje.*[1912] Oni se, veli on, njima nisu klanjali, ali jesu: kad bi im oni nešto** (što je zabranjeno) **dozvolili, smatrali su to dozvoljenim, a kad bi im nešto** (što je dozvoljeno) **zabranili, smatrali su to zabranjenim."**

Ovaj hadis je garibun.[1913] Poznat nam je samo preko Abdus-Selama b. Harba. Gutajf b. A'jen nije poznat u hadiskoj nauci.

3307. ISPRIČAO NAM JE Zijad b. Ejub el-Bagdadi; kaže: Obavijestio nas je Affan b. Muslim; kaže: Nas je obavijestio Hemmam; kaže: Nas je obavijestio Sabit prenijevši od Enesa da mu je ispričao Ebu Bekr i kazao: **"Rekao sam Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, kad smo bili u pećini: Samo da neko od njih pogleda pred noge, ugledao bi nas pred svojim nogama! On reče: "Ebu Bekre, kako to misliš o dvojici sa kojima je Allah treći?"**

Ovaj hadis je hasenun-sahihun-garibun.[1914] Prenesen je preko Hemmama. U sličnom značenju su ovaj hadis prenijeli i Habbab b. Hilal i drugi od Hemmama.

3308. ISPRIČAO NAM JE Abd b. Humejd i kazao: Ispričao mi je Jakub b. Ibrahim b. Sa'd prenijevši od svoga oca, on od Muhammeda b. Ishaka, on od Zuhrija, on od Ubejdullaha b. Abdullaha b. Utbea, a on da je Ibn Abbas kazao: Čuo sam Omera b. Hattaba kada veli: **"Kad je umro Abdullah b. Ubej, pozvan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, da mu klanja dženazu. On otiđe. Kad priđe da mu klanja dženazu, iziđoh i stadoh naspram njegovih prsa i rekoh: Allahov Poslaniče, zar Allahovu neprijatelju, koji je tog i tog dana rekao to i to, nabrojavši mu dane. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, se, veli on, smiješio. Pošto pretjerah, on reče: "Prestani, Omere!" Dvoumio sam se i odlučio. Rečeno mi je:** *Molio ti oprosta za njih ili ne*

[1911] Gutajf b. A'jen eš-Šejbani el-Džezeri slab je prenosilac hadisa. Pripadao je sedmoj generaciji. Od njega je, po mišljenju Ibn Hadžera el-Askalanija, Et-Tirmizi zabilježio samo jedan hadis.

[1912] *Et-Tevba,* 31. ajet, a koji u cijelosti glasi: "Oni, pored Allaha, bogovima smatraju svećenike svoje i monahe svoje i Mesiha, sina Merjemina, a naređeno im je da se samo jednom Bogu klanjaju, - nema drugog Boga osim Njega. On je vrlo visoko iznad onih koje oni Njemu ravnim smatraju."

[1913] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i El-Bejheki u *Sunenu.*

[1914] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima.*

molio, molio čak i sedamdeset puta, Allah im neće oprostiti.[1915] **"A kad bih znao da će im oprostiti, ako bih molio preko sedamdeset puta, ja bih to učinio." Potom mu, veli Omer, klanja dženazu, otprati ga do kabura i prisustvova njegovoj sahrani - sve dok se ne završi. Kopkala me je, Allah i Njegov Poslanik najbolje znaju, ta moja drskost naspram Allahova Poslanika. Tako mi Allaha, ne prođe vrlo malo vremena, a bijahu objavljena ova dva ajeta:** ***I nijednom od njih, kad umre, nemoj dženazu klanjati, niti sahrani njegovoj prisustvovati, jer oni u Allaha i Njegova Poslanika ne vjeruju i kao nevjernici oni umiru. Neka te ne ushićuju bogatstva njihova i djeca njihova! Allah želi da ih njima na ovom svijetu namuči i da skončaju kao nevjernici.***[1916] **Nakon toga, do kraja života, Allahov Poslanik. sallallahu alejhi ve sellem , više nije ni jednom licemjeru klanjao dženazu, niti je prisustvovao njihovoj sahrani."** Ovaj hadis je hasenun-garibun-sahihun.[1917]

3309. ISPRIČAO NAM JE Bundar; kaže: Obavijestio nas je Jahja b. Seid; kaže: Nas je obavijestio Ubejdullah; kaže: Nas je obavijestio Nafi' prenijevši da je Ibn Omer kazao: **"Kad mu je umro otac Abdullah b. Abdullah b. Ubej**[1918] **došao je Allahovu Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: Daj mi svoju košulju da mu od nje napravim ćefine u koje ću ga zamotati, klanjaj mu dženazu i moli oprost za njega! On mu dade košulju i reče: "Kad završite, obavijestite me! Kad je htio da klanja, Omer ga povuče i reče: Zar ti Allah nije zabranio da klanjaš dženazu licemjerima? On će na to: "Ja imam pravo izbora: da za njih molim oprost, ili da ne molim." On mu klanja dženazu. Ubrzo zatim Allah objavi:** ***Ni jednom od njih, kad umre, nemoj dženazu klanjati, niti sahrani njegovoj prisustvovati!*** **On** (nakon toga) **prestade da im klanja dženazu."** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1919]

[1915] *Et-Tevba,* 80. ajet, a koji u cijelosti glasi: "Molio ti oprosta za njih ili ne molio, molio čak i sedamdeset puta Allah im neće oprostiti - zato što u Allaha i Njegova Poslanika ne vjeruju. A Allah neće ukazati na Pravi Put nevjernicima."

[1916] *Et-Tevba,* 83. i 84. ajet.

[1917] Bilježe ga i El-Buhari u *Sahihu* i El-Nesai u *Sunenu.*

[1918] Abdullah b. Abdullah b. Ubej je jedan od Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, znamenitih ashaba. Učesnik je Bedra i drugih bitki. Jednom prilikom, čuvši šta je o Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, govorio njegov otac, on dođe Allahovu Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i od njega zatraži dozvolu da ubije svog oca. Naravno, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, mu to nije dozvolio, ali je ovo pokazatelj koliko je bio iskren u vjeri i koliko je bio privržen Allahovu Poslaniku iako mu je otac bio vođa munafika u Medini. Pao je kao šehid u jednoj od bitki koje su vođene za vrijeme hilafeta Ebu Bekra. On je smatrao da je njegov otac, na temelju onoga što je javno ispoljavao, musliman i da mu treba klanjati dženazu te je zbog toga pozvao Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da mu klanja dženazu i od njega zatražio košulju da mu od nje napravi ćefine u koje će ga umotati.

[1919] Bilježe ga *u El-Kutubus-sitte* svi osim Ebu Davuda.

3310. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Lejs prenijevši od Imrana b. Ebu Enesa[1920], on od Abdur-Rahmana b. Ebu Seida, a on da je Ebu Seid el-Hudri kazao: **"Dvojica ljudi su se međusobno prepirali u vezi s džamijom čiji su temelji, od prvog dana, postavljeni na strahu od Allaha. Jedan reče: To je džamija u Kubau. Drugi reče: To je džamija Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Čuvši to Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "To je ova moja džamija."**

Ovaj hadis je hasenun-sahihun. Ovo je preneseno od Ebu Seida i sa drugim senedom. Prenio ga je Unejs b. Ebu Jahja od svoga oca, a on od Ebu Seida.

3311. ISPRIČAO NAM JE Ebu Kurejb; kaže: Obavijestio nas je Ebu Muavija b. Hišam; kaže: Nas je obavijestio Junus b. Haris[1921] prenijevši od Ibrahima b. Ebu Mejmunea, on od Ebu Saliha, on od Ebu Hurejrea, a on da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"Ovaj ajet je objavljen u vezi sa stanovnicima Kubaa: *U njoj su ljudi koji vole da se često peru, a Allah voli one koji se mnogo čiste.*[1922] On kaže: Oni su se,** (prvi) **nakon obavljene nužde, počeli čistiti vodom te je u vezi sa njima objavljen ovaj ajet."**

Ovaj hadis je, u ovoj formi, garibun.[1923] O ovoj temi preneseni su hadisi i od Ebu Ejuba, Enesa b. Malika i Muhammeda b. Abdullaha b. Selama.

3312. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Obavijestio nas je Veki'; kaže: Nas je obavijestio Sufjan prenijevši od Ebu Ishaka[1924], on od Ebu Halila[1925], a on da je Alija kazao: **"Čuo sam nekog čovjeka kako moli za oprost svojim roditeljima koji su bili idolopoklonici, pa sam mu rekao: Moliš za oprost svojim roditeljima koji su bili idolopoklonici? On će na to: Zar i Ibrahim nije molio oprost za svoga oca koji je bio idolopoklonik? Ja sam to spomenuo Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve**

[1920] Imran b. Ebu Enes el-Kureši el-Amiri el-Medeni pouzdan je i siguran prenosilac hadisa. Pripadao je petoj generaciji. Živio je u Aleksandriji.

[1921] Junus b. Haris es-Sekafi et-Tai slab je prenosilac hadisa. Pripadao je šestoj generaciji. Živio je u Kufi.

[1922] *Et-Tevba*, 108. ajet, a koji u cijelosti glasi: "Ti u njoj nemoj nikad namaz obavljati! Džamija čiji su temelji, već od prvog dana, postavljeni na strahu od Allaha zaista više zaslužuje da u njoj obavljaš namaz. U njoj su ljudi koji vole da se često peru, a Allah voli one koji se mnogo čiste."

[1923] Bilježe ga i Ebu Davud i Ibn Madže u *Sunenima.*

[1924] Ebu Ishak es-Subej'i.

[1925] Ebu Halil Abdullah b. Halil el-Hadremi el-Kufi prenosilac je hadisa koji zadovoljava (makbul). Pripadao je drugoj generaciji.

sellem, i bi objavljeno: ***Vjerovjesniku i vjernicima nije dopušteno da mole oprost za mnogobošce***[1926]**."**

Ovaj hadis je hasenun.[1927] O ovoj temi prenesen je hadis i od Seida b. Musejjeba, a on od svoga oca.

3313. ISPRIČAO NAM JE Abd b. Humejd; kaže: Obavijestio nas je Abdur-Rezzak; kaže: Nas je obavijestio Ma'mer prenijevši od Zuhrija, on od Abdur-Rahmana b. Ka'ba b. Malika, a on od svoga oca da je kazao: **"Nisam izostao ni iz jedne bitke koju je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, vodio, do pohoda na Tebuk, osim iz bitke na Bedru. Nije Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nikoga, ko je izostao iz bitke na Bedru, korio zbog toga jer je krenuo s ciljem da zarobi karavanu, a mušrici su izašli da je brane i tako je došlo do sukoba koji nije ranije najavljen kao što je kazao Uzvišeni Allah**[1928]**. Života mi, najuzvišenije poprište Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, sa ljudima bio je Bedr. Volio bih da sam mu prisustvovao isto kao što volim što sam prisustvovao prisegi one noći na Akkabi kad smo mu se zakleli na islam. Više nisam izostajao od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, do pohoda na Tebuk, koji je i posljednji njegov pohod. Obznanio je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ljudima putovanje, potom je spomenuo priču u cijelosti.**[1929] **Otišao sam, veli**

[1926] *Et-Tevba*, 113. ajet, a koji u cijelosti glasi: "Vjerovjesniku i vjernicima nije dopušteno da mole oprost za mnogobošce, makar im bili i rod najbliži, kad im je jasno da će oni stanovnici u Džehennemu biti." El-Buhari i Muslim u *Sahihima* bilježe sljedeće: "Kad je Ebu Talib bio na smrtnoj postelji, dođe mu Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i kod njega zateče Ebu Džehla b. Hišama i Abdullaha b. Ebu Umejjea b. Mugirea. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče Ebu Talibu: "Amidža, reci da je samo Allah Bog, zauzet ću se za tebe kod Allaha." Ebu Džehl i Abdullah b. Ebu Umejje će na to: Ebu Talibe, zar da napustiš vjeru Abdul-Muttalibovu? Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, tada reče: "Ja ću moliti Allaha da ti oprosti sve dotle dok mi to ne bude zabranjeno." Pa je objavljeno: "Vjerovjesniku i vjernicima nije dopušteno da mole oprost za mnogobošce."

[1927] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i El-Nesai u *Sunenu.*

[1928] "...ako vjerujete u Allaha i u ono što smo objavili robu našem na dan pobjede, na dan kad su se sukobile dvije vojske, - a Allah sve može -, kad ste vi bili u dolini bližoj, a oni u dolini daljoj, a karavana niže vas. O vremenu borbe ne biste se dogovorili i da ste se dogovarali, ali se ona dogodila da bi Allah dao da se ispuni ono što je moralo da se dogodi, i da vjernik ostane vjernik poslije očigledna dokaza, - a Allah doista sve čuje i zna." (*El-Enfal,* 41. i 42. ajet).

[1929] Naime kad je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, po običaju obznanio putovanj, od putovanja izostaše svi licemjeri, a uz njih, bez ikakva opravdana razloga, izostaše i tri znamenita ashaba: Ka'b b. Malik, Mirare b. Rebi'a i Hilal b. Umejje. Kad se Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, vrati s Tebuka svi licemjeri dođoše kod njega i ispričaše se što on uvaži, jer je znao da lažu kao i obično. Tad kod njega dođoše i ova trojica ashaba da se ispričaju i da od njega zatraže oprost. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odbi da im oprosti i zabrani svim ostalim ashabima da sa njima komuniciraju sve dotle dok Allah, dž.š, u vezi njima trojicom nešto ne objavi. Pošto ih

Kab, do Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Zatekao sam ga, gdje sjedi u džamiji, a oko njega muslimani. Lice mu je sjalo poput mjeseca. Inače bi mu lice sjalo kad bi se nečemu obradovao. Dođoh i sjedoh ispred njega. On reče: "Raduj se Ka'be, sine Malikov dobru kojim si nagrađen. Takvim dobrom nisi nagrađen od kako te je majka rodila." Rekoh: Allahov Vjerovjesniče je li ono od Allaha ili je od tebe? On reče: "Od Allaha", a onda prouči ove ajete: ***Allah je oprostio Vjerovjesniku, i muhadžirima i ensarijama, koji su ga u teškom času slijedili, u vrijeme kada se srca nekih od njih zamalo nisu pokolebala; On je poslije i njima oprostio, jer je On prema njima blag i milostiv, i onoj trojici koja su bila izostala, i to tek onda kad im je zemlja, koliko god da je bila prostrana, postala tijesna, i kad im se bilo stisnulo u dušama njihovim i kad su uvidjeli da nema utočišta od Allaha nego samo u Njega.On je poslije i njima oprostio da bi se i ubuduće kajali, jer Allah, uistinu, prima pokajanje i milostiv je.***[1930] **Ka'b kaže: U vezi nas je također i ovo objavljeno:** ***Bojte se Allaha i budite s onima koji su iskreni.***[1931] **Rekoh: Allahov Vjerovjesniče znak mog iskrenog pokajanja je i taj da ću ubuduće govoriti samo istinu i da sav svoj imetak dajem na ime sadake Allahu i Njegovu Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, će na to: "Zadrži za sebe jedan dio imovine, to je bolje za tebe." Rekoh: Dobro, onda za sebe zadržavam posjed u Hajberu. Kab kaže: Za mene nije bilo veće blagodati, nakon islama, od moje iskrenosti prema Allahovu Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, što smo mu ja i moja dva druga rekli istinu i što ga nismo lagali pa da nas stigne propast kao što je stigla one. Ja molim Allaha da više ničiju iskrenost ne kuša kao što je kušao moju, nakon čega više nikad ne namjeravam lagati, i molim Allaha da me od toga sačuva do kraja moga života."**

Od Zuhrija je ovaj hadis prenesen sa drugim senedom. U njemu je rečeno: "od Abdur-Rahmana b. Abdullaha b. Ka'ba b. Malika, on od njegova oca, a on od Ka'ba. Neki su kazali i drugačije od ovoga. Junus b. Jezid je ovaj hadis prenio od Zuhrija, a on od Abdur-Rahmana b. Abdullaha b. Malika da mu ga je njegov otac ispričao od Ka'ba b. Malika.

3314. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Obavijestio nas je Abdur-Rahman b. Mehdi; kaže: Nas je obavijestio Ibrahim b. Sa'd prenijevši od Zuhrija, on od Ubejda b. Sebbaka da mu je ispričao Zejd b. Sabit i kazao: **"Poslao je po mene Ebu Bekr es-Siddik nakon pogibije**

---

obavijestiše da je nešto objavljeno K'ab b. Malik ode Allahovu Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem..."

[1930] *Et-Tevba,* 117. i 118. ajet.

[1931] *Et-Tevba,* 119. ajet, a koji u cijelosti glasi: "O vjernici, bojte se Allaha i budite s onima koji su iskreni."

muslimana na Jemami. Kad sam stigao kod njega bijaše Omer. Kaže Ebu Bekr: Dođe mi Omer i reče: Borba se rasplamsala i u bici kod Jemame poginuše mnogi hafizi Kur'ana pa se bojim da borba ne odnese hafize Kur'ana i u drugim mjestima i da se tako zagubi veliki dio Kur'ana. Mislim da trebaš narediti da se Kur'an sakupi. Ebu Bekr će Omeru: Kako da uradim nešto što nije uradio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem? Omer reče: Tako mi Allaha to je dobro. Neprestano mi to ponavljaše dok mi Allah ne otvori dušu za ono zašto je otvorio i Omerovu, te počeh o tome misliti kao i Omer. Zejd veli: Ebu Bekr mi tada reče: Ti si mlad i pametan, i mi u tebe ne sumnjamo. Osim toga ti si zapisivao objavu Allahovu Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, zato počni da sakupljaš Kur'an. Reče: Tako mi Allaha, da su me zadužili da prebacim brdo na drugo mjesto ne bi mi se činilo težim od toga. Kako možete činiti nešto što nije učinio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upitah, a Ebu Bekr reče: Tako mi Allaha, to je dobro. Ebu Bekr i Omer mi to stalno ponavljaše dok mi Allah ne otvori dušu za ono zašto je otvorio i njihovu: dušu Ebu Bekra i dušu Omera. Počeh da sakupljam Kur'an. Skupljao sam ga sa komada kože, palmina granja, kamenih ploča, tj. kamenja, pergamenata i iz pamćenja ljudi. Završetak sure *El-Berae* našao sam kod Huzejmea b. Sabita: *Došao vam je Poslanik, jedan od vas, teško mu je što ćete na muke udariti, jedva čeka da pravim putem pođete, a prema vjernicima je blag i milostiv. Ako oni glave okrenu, ti reci: meni je dovoljan Allah, nema boga osim Njega; samo se uzdam u Njega, On je Gospodar svemira veličanstvenoga."* Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1932]

3315. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Obavijestio nas je Abdur-Rahman b. Mehdi; kaže: Nas je obavijestio Ibrahim b. Sa'd prenijevši od Zuhrija, a on od Enesa: **"Dođe Huzejfe[1933] Osmanu b. Affanu, dok je pripremao stanovnike Šama sa stanovnicima Iraka za borbu za osvojenje Jermenije i Azerbejdžana. Huzejfe je primijetio među njima razlike u pogledu Kur'ana pa je rekao Osmanu b. Affanu: Vladaru pravovjernih, preduprijedi ovaj narod prije nego se raziđu o Knjizi kao što su se razišli jevreji i kršćani! On tada napisa Hafsi: Pošalji nam primjerak mushafa da ga prepišemo u više primjeraka, pa ćemo ti ga ponovo vratiti! Kad Hafsa posla primjerak mushafa Osmanu b. Affanu, on pozva Zejda b. Sabita, Seida b. Asa, Abdur-Rahmana b. Harisa b. Hišama i Abdullaha b. Zubejra i naredi im da mushaf prepišu u više primjeraka. Trojici Kurejšija on tada reče: Ukoliko se u nečemu raziđete sa Zejdom b. Sabitom, pišite to jezikom**

[1932] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, El-Buhari u *Sahihu* i El-Nesai u *Sunenu*.
[1933] Huzejfe b. Jeman.

Kurejšija jer je na njihovom jeziku objavljen! Pošto ga prepisaše u više primjeraka, on po jedan od primjeraka koje su napisali posla u različite pokrajine."

Zuhri kaže: Ispričao mi je Haridže b. Zejd da je Zejd b. Sabit kazao: Zagubio sam jedan ajet iz sure *El-Ahzab* koji sam čuo od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kad ga je učio: *Ima vjernika koji ispunjavaju zavjet dat Allahu, ima ih koji su poginuli, i ima ih koji to čekaju - nisu ništa izmijenili.*[1934] Tražio sam ga i pronašao kod Huzejmea b. Sabita, ili kod Ebu Huzejmea i pripojio njegovoj suri.

Zuhri kaže: Razišli su se upogledu riječi "*Et-Tabutu*" i "*Et-Tabuhu*". Kurejšije su govorile da je "*Et-Tabutu*", a Zejd da je "*Et-Tabuhu*". Obratiše se Osmanu, a on reče: Upišite "*Et-Tabutu*" jer je on objavljen na jeziku Kurejšija.

Zuhri kaže: Obavijestio me je Ubejdullah b. Abdullah b. Utbe da je Abdullah b. Mes'ud osporavao Zejdu b. Sabitu pisanje mushafa. On kaže. "O, skupino muslimana, ja se udaljavam od pisanja mushafa, a to preuzima čovjek! Tako mi Allaha, ja sam primio islam dok je on još bio u kičmi čovjeka nevjernika, aludirajući time na Zejda b. Sabita. Zbog toga Abdullah b. Mes'ud reče: O, Iračani, sakrijte mushafe koji su kod vas i utajite ih, jer je Allah rekao: A onaj ko nešto utaji - donijeće na Sudnji dan to što je utajio[1935], pa susretnite Allaha sa mushafima.[1936]

Zuhri kaže: Obaviješten sam da su ovaj Ibn Mes'udov postupak osudili svi znameniti ashabi Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1937] To je Zuhrijev hadis, poznat nam je samo kao njegov hadis.

١١. وَمِنْ سُورَةِ يُونُسَ *

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

٣٣١٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍأَخْبَرَنَاعَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ أَخْبَرَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ ثَابِتٍ الْبُنَانِيِّ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي لَيْلَى عَنْ صُهَيْبٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي قَوْلِ اللَّه عَزَّ وَجَلَّ : (**لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا الْحُسْنَى وَزِيَادَةٌ**) **قَالَ: إِذَا دَخَلَ أَهْلُ الْجَنَّةِ الْجَنَّةَ نَادَى مُنَادٍ, إِنَّ لَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ**

1934 *El-Ahzab,* 23. ajet.

1935 *Ali Imran,* 161. ajet.

1936 Abdullah b. Mesud je smatrao da je jedino ispravan mushaf onaj koji je on sabrao i napisao. Kad je halifa Osman b. Affan, nakon što je mushaf prepisan u više primjeraka i ti primjerci poslani u razne pokrajine, naredio da se svi ostali mushafi imaju spaliti, on od Iračana traži da sakriju njegove mushafe i obeća im da će za to na Sudnjem danu biti nagrađeni, pozivajući se na ajet o utaji.

1937 Bilježi ga i El-Buhari u *Sahihu.*

مَوْعِدًا ويُرِيدُ أَنْ يُنْجِزَكُمُوهُ. قَالُوا: أَلَمْ يُبَيِّضْ وُجُوهَنَا وَيُنْجِنَا مِنَ النَّارِ وَيُدْخِلْنَا الْجَنَّةَ؟ قَالَ: فَيُكْشَفُ الْحِجَابُ. قَالَ: فَوَاللَّهِ مَا أَعْطَاهُمُ شَيْئًا أَحَبَّ إِلَيْهِمْ مِنَ النَّظَرِ إِلَيْهِ. حَدِيثُ حَمَّادِ بْنِ سَلَمَةَ. هَكَذَا رَوَاهُ غَيْرُ وَاحِدٍ عَنْ حَمَّادِ بْنِ سَلَمَةَ مَرْفُوعًا. رَوَى سُلَيْمَانُ بْنُ الْمُغِيرَةِ هَذَا الْحَدِيثَ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي لَيْلَى قَوْلَهُ وَلَمْ يَذْكُرْ فِيهِ عَنْ صُهَيْبٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ *

٣٣١٧. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَأَخْبَرَنَاسُفْيَانُ عَنِ ابْنِ الْمُنْكَدِرِ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ رَجُلٍ مِنْ أَهْلِ مِصْرَ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا الدَّرْدَاءِ عَنْ هَذِهِ الْآيَةِ: (لَهُمُ الْبُشْرَى فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا) قَالَ: مَا سَأَلَنِي عَنْهَا أَحَدٌ مُنْذُ سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْهَا. فَقَالَ: مَا سَأَلَنِي عَنْهَا أَحَدٌ غَيْرُكَ مُنْذُ أُنْزِلَتْ. هِيَ الرُّؤْيَا الصَّالِحَةُ يَرَاهَا الْمُسْلِمُ أَوْ تُرَى لَهُ.

٣٣١٨. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَأَخْبَرَنَاسُفْيَانُ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ رُفَيْعٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ السَّمَّانِ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ رَجُلٍ مِنْ أَهْلِ مِصْرَ عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ فَذَكَرَ نَحْوَهُ.

٣٣١٩. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدَةَ الضَّبِّيُّ أَخْبَرَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ عَاصِمِ بْنِ بَهْدَلَةَ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَهُ. وَلَيْسَ فِيهِ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ. وَفِي الْبَاب عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ *

٣٣٢٠. حَدَّثَنَا عَبْدُ بْنُ حُمَيْدٍ أَخْبَرَنَا الْحَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ أَخْبَرَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ زَيْدٍ عَنْ يُوسُفَ بْنِ مِهْرَانَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: لَمَّا أَغْرَقَ اللَّهُ فِرْعَوْنَ قَالَ (آمَنْتُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا الَّذِي آمَنَتْ بِهِ بَنُو إِسْرَائِيلَ). فَقَالَ جِبْرِيلُ: يَا مُحَمَّدُ فَلَوْ رَأَيْتَنِي وَأَنَا آخُذُ مِنْ حَالِ الْبَحْرِ فَأَدُسُّهُ فِي فِيهِ مَخَافَةَ أَنْ تُدْرِكَهُ الرَّحْمَةُ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ *

٣٣٢١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الْأَعْلَى الصَّنْعَانِيُّ أَخْبَرَنَاخَالِدُ بْنُ الْحَارِثِ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ قَال: أَخْبَرَنِي عَدِيُّ بْنُ ثَابِتٍ وَعَطَاءُ بْنُ السَّائِبِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ, ذَكَرَ أَحَدُهُمَا عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَنَّهُ ذَكَرَ أَنَّ جِبْرِيلَ جَعَلَ يَدُسُّ فِي فِي فِرْعَوْنَ الطِّينَ خَشْيَةَ أَنْ يَقُولَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ فَيَرْحَمَهُ اللَّهُ, أَوْ خَشْيَةَ أَنْ يَرْحَمَهُ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ صَحِيحٌ *

11. Iz sure *Junus*

U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog:

3316: ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Obavijestio nas je Abdur-Rahman b. Mehdi; kaže: Nas je obavijestio Hammad b. Seleme prenijevši od Sabita el-Bunanija, on od Abdur-Rahman b. Ebu

Lajla, on od Suhejba[1938], a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, **da je o riječima Uzvišenog:** ***One koji čine dobra djela čeka nagrada, i više od toga!***[1939] **kazao: "Kad stanovnici Dženneta uđu u Džennet, glasnik će povikati: Vi kod Allaha imate još jedno obećanje pa vam ga želi ispuniti. Reći će: Zar nam nije dovoljno to što nam je naša lica učinio svijetlim, i što nas je spasio Džehennema, i što nas je uveo u Džennet?" Tada će biti podignut zastor. "Tako mi Allaha" veli Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, "gledanje u Njega će im biti nešto najdraže od svega što im je podario."**

Hadis Hammada b. Seleme su mnogi od Hammada b. Seleme prenijeli kao merfu' hadis. Ovaj hadis je i Sulejman b. Mugire prenio od Sabita, a on od Abdur-Rahmana b. Ebu Lejla, ali u njegovu senedu nije spomenuo: *"od Suhejba, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem."*

3317. ISPRIČAO NAM JE Ibn Ebu Omer; kaže: Obavijestio nas je Sufjan prenijevši od Ibnul-Munkedira, on od Ataa b. Jesara, a on od nekog čovjeka iz Egipta, koji je kazao: **"Upitao sam Ebu Derdaa o ovom ajetu:** ***Za njih su dobre vijesti i na ovom i na onom svijetu...***[1940] **On kaže: O tome me niko nije pitao otkako sam ja o njemu pitao Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. On je kazao: "O njemu me prije tebe otkako je objavljen** (ovaj ajet), **nije niko upitao. To su istiniti snovi koje usnije musliman ili koje neko za njega usnije."**[1941]

[1938] Suhejb b. Sinan Ebu Jahja er-Rumi, poznati Vjerovjesnikov, sallallahu alejhi ve sellem, ashab. Umro je u Medini 38. godine po Hidžri. Neki učenjaci vele da mu je ime Malik, a da mu je Suhejb naziv po djetetu. Porijeklom je iz Nemra.

[1939] *Junus*, 26. ajet, a koji u cijelosti glasi: "One koji čine dobra djela čeka nagrada, i više od toga! Lica njihova neće tama i sjeta prekrivati; oni će stanovnici Dženneta biti, u njemu će vječno boraviti." Dakle, one koji budu vjerovali i dobra djela činili čeka Džennet i gledanje u Gospodara svoga.

[1940] *Junus,* 64. ajet, koji u cijelosti glasi: "Za njih su dobre vijesti i na ovom i na onom svijetu, Allahove riječi niko ne može izmijeniti - to će, zaista, veliki uspjeh biti."

[1941] U pogledu shvatanja Allahovih riječi: "Za njih su dobre vijesti i na ovom i na onom svijetu" učenjaci imaju različita mišljenja. Po mišljenju nekih, dobre vijesti za njih su na onom svijetu vijesti o Džennetu koji ih čeka, a na ovom istiniti snovi koje će sanjati sve dok su na njemu. Kao potvrdu tog mišljenja, oni navode ovaj i hadis Ubadea b. Samita koji je Et-Tirmizi naveo na početku poglavlja *O snovima.* Po mišljenju drugih, za njih su dobre vijesti na onom svijetu vijesti o Džennetu koji ih čeka, a na ovom to što će ljudi o njima lijepo govoriti. Kao potvrdu svog mišljenja oni navode hadis koji bilježi Muslim u *Sahihu* od Ebu Zerra, koji je kazao: "Neko upita Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: Šta veliš o čovjeku koji radi dobra djela, a ljudi ga zbog toga hvale? On reče: "To su za vjernika dobre vijesti na ovome svijetu." Ibn Abbas, pak, smatra da su za njih dobre vijesti na ovome svijetu vijesti koje će im meleci saopćiti na smrtnom času. Kao dokaz za to, on navodi sljedeći ajet: "Onima koji govore: Gospodar naš je Allah pa poslije ostanu pri tome - dolaze meleci: Ne bojte se i ne žalostite se, i radujte se Džennetu koji vam je obećan" (*Fusilet,* 30. ajet).

3318. ISPRIČAO NAM JE Ibn Ebu Omer; kaže: Obavijestio nas je Sufjan prenijevši od Abdul-Aziza b. Rufej'a, on od Ebu Saliha es-Semmana, on od Ataa b. Jesara, on od nekog čovjeka iz Egipta, a on od Ebu Derdaa, **pa je spomenuo slično prethodnom hadisu.**

3319. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Abde ed-Dabbijj; kaže: Obavijestio nas je Hammad b. Zejd, prenijevši od Asima b. Behdelea, on od Ebu Saliha, on od Ebu Derdaa, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, **slično prethodnom hadisu,** s tim što u njegovu senedu nema: *od Ataa b. Jesara.* O ovoj temi prenesen je hadis i od Ubadea b. Samita.

3320. ISPRIČAO NAM JE Abd b. Humejd; kaže: Obavijestio nas je Hadždžadž b. Minhal; kaže: Nas je obavijestio Hammad b. Seleme prenijevši od Ali b. Zejda[1942], on od Jusufa b. Mehrana[1943], a on od Ibn Abbasa da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"Pošto Allah potopi faraona, on uzviknu: Ja vjerujem da nema boga osim Onoga u kojeg vjeruju sinovi Israilovi.[1944] Džibril veli: Da si me** (tada) **vidio, Muhammede, kako mu trpam u usta mulj iz mora bojeći se da ga ne stigne milost!"** Ovaj hadis je hasenun.[1945]

3321. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Abdul-A'la es-San'ani; kaže: Obavijestio nas je Halid b. Haris; kaže: Nas je obavijestio Šu'be i kazao: Obavijestili su me Adij b. Sabit i Ata b. Saib prenijevši od Seida b. Džubejra, a on od Ibn Abbasa, jedan od njih dvojice je spomenuo od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem[1946] **da je spomenuo da je Džibril u usta faraona trpao mulj iz bojazni da ne rekne: Samo je Allah Bog pa da mu se Allah ne smiluje ili je kazao: iz bojazni da će mu se smilovati[1947]."** Ovaj hadis je hasenun- garibun-sahihun.[1948]

1942 Ali b. Zejd b. Džed'an.

1943 Jusuf b. Mehran el-Basri je od strane hadiskih učenjaka ocijenjen kao blag prenosilac hadisa. Pripadao je četvrtoj generaciji. On je hadis prenio od Ibn Džed'ana.

1944 Allah, dž.š, je odredio da neće primiti ni vjerovanje, a ni pokajanje u posljednjem času, posebno u času kada nekoga kažnjava zbon nevjerovanja ili griješenja. Tako Allah, dž.š, nije primio ni faraonovo vjerovanje u času kad se počeo daviti.

1945 Bilježi ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu.*

1946 Dakle, jedan od njih dvojice - Adij b. Sabit i Ata b. Saib je ovaj hadis prenio kao merfu', a drugi kao mevkuf hadis.

1947 Ovdje je riječ o dilemi nekog od prenosilaca spomenutog hadisa, da li je rečeno: "iz bojazni da ne rekne : Samo je Allah Bog pa da mu se Allah smiluje zbog toga", ili je rečeno: "iz bojazni da mu se Allah ne smiluje nakon što je posvjedočio da je samo Allah Bog."

1948 Između ova dva hadisa, a oba su prenesena od Ibn Abbasa, postoji izvjesna nejasnoća. U jednom stoji da je faraon povjerovao, a u drugom da se Džibril plašio da ne povjeruje. Što se tiče toga, bitno je istaknuti da i Kur'an ističe da je faraon u tome momentu povjerovao: "I Mi prevedosmo preko mora sinove Israilove, a za petama su im bili faraon i vojnici njegovi progoneći ih ni krive ni dužne. A on, kad se poče daviti, uzviknu: Ja vjerujem da nema Boga osim Onoga u kojeg vjeruju sinovi Israilovi i ja se pokoravam! Zar

١٢. وَمِنْ سُورَةِ هُودٍ *

بسم الله الرحمن الرحيم

٣٣٢٢. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ أَخْبَرَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ أَخْبَرَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ يَعْلَى بْنِ عَطَاءٍ عَنْ وَكِيعِ بْنِ حُدُسٍ عَنْ عَمِّهِ أَبِي رَزِينٍ قَالَ: **قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيْنَ كَانَ رَبُّنَا قَبْلَ أَنْ يَخْلُقَ خَلْقَهُ؟ قَالَ: كَانَ فِي عَمَاءٍ مَا تَحْتَهُ هَوَاءٌ وَمَا فَوْقَهُ هَوَاءٌ وَخَلَقَ عَرْشَهُ عَلَى الْمَاءِ**. قَالَ أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ: قَالَ يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ: الْعَمَاءُ أَيْ لَيْسَ مَعَهُ شَيْءٌ. هَكَذَا يقول حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ: وَكِيعُ بْنُ حُدُسٍ. وَيَقُولُ شُعْبَةُ وَأَبُو عَوَانَةَ وَهُشَيْمٌ: وَكِيعُ بْنُ عُدُسٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ *

٣٣٢٣. حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ أَخْبَرَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنْ بُرَيْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى يُمْلِي، وَرُبَّمَا قَالَ، يُمْهِلُ الظَّالِمَ حَتَّى إِذَا أَخَذَهُ لَمْ يُفْلِتْهُ. ثُمَّ قَرَأَ: (وَكَذَلِكَ أَخْذُ رَبِّكَ إِذَا أَخَذَ الْقُرَى وَهِيَ ظَالِمَةٌ) الْآيَةَ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ. وَقَدْ رَوَاهُ أَبُو أُسَامَةَ عَنْ بُرَيْدٍ نَحْوَهُ. وَقَالَ يُمْلِي.

٣٣٢٤. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعِيدٍ الْجَوْهَرِيُّ عَنْ أَبِي أُسَامَةَ عَنْ بُرَيْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ جَدِّهِ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ **نَحْوَهُ**. وَقَالَ: يُمْلِي، وَلَمْ يَشُكَّ فِيهِ *

٣٣٢٥. حَدَّثَنَامحمد بن بشار أَخْبَرَنَا أَبُو عَامِرٍ الْعَقَدِيُّ هُوَ عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ عَمْرٍو قال: أَخْبَرَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ سُفْيَانَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ قَالَ: **لَمَّا نَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ: (فَمِنْهُمْ شَقِيٌّ وَسَعِيدٌ) سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ: يَا نَبِيَّ اللَّهِ فَعَلَى مَا نَعْمَلُ عَلَى شَيْءٍ قَدْ فُرِغَ مِنْهُ، أَوْ عَلَى شَيْءٍ لَمْ يُفْرَغْ مِنْهُ؟ قَالَ: بَلْ عَلَى شَيْءٍ قَدْ فُرِغَ مِنْهُ وَجَرَتْ بِهِ الْأَقْلَامُ يَا عُمَرُ وَلَكِنْ كُلٌّ مُيَسَّرٌ لِمَا خُلِقَ لَهُ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ . لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ عَمْرٍو *

٣٣٢٦. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا أَبُو الْأَحْوَصِ عَنْ سِمَاكِ بْنِ حَرْبٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ وَالْأَسْوَدِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: **جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: إِنِّي عَالَجْتُ امْرَأَةً فِي أَقْصَى الْمَدِينَةِ وَإِنِّي أَصَبْتُ مِنْهَا مَا دُونَ أَنْ أَمَسَّهَا وَأَنَا هَذَا فَاقْضِ فِيَّ مَا شِئْتَ. فَقَالَ لَهُ عُمَرُ: لَقَدْ سَتَرَكَ اللَّهُ لَوْ سَتَرْتَ عَلَى نَفْسِكَ. فَلَمْ يَرُدَّ عَلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَيْئًا. فَانْطَلَقَ الرَّجُلُ فَأَتْبَعَهُ**

---

sada, a prije si neposlušan bio i razdor sijao?!" *(Junus,* 90. i 91. ajet*).* To potvrđuje smisao prvog hadisa. Što se, pak, tiče drugog hadisa u njemu je riječ o dilemi nekog od prenosilaca koji nije siguran da li je rečeno: "iz bojazni da ne rekne: Samo je Allah Bog pa da mu se Allah smiluje, ili je rečeno: "iz bojazni da mu se Allah smiluje, nakon što je posvjedočio (da je samo Allah Bog)."

رَسُولُ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ رَجُلًا فَدَعَاهُ فَتَلَا عَلَيْه: (وَأَقِمِ الصَّلَاةَ طَرَفَيِ النَّهَارِ وَزُلَفًا مِنَ اللَّيْلِ إِنَّ الْحَسَنَاتِ يُذْهِبْنَ السَّيِّئَاتِ ذَلِكَ ذِكْرَى لِلذَّاكِرِينَ) إِلَى آخِرِ الْآيَة. فَقَالَ رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ: هَذَا لَهُ خَاصَّةً؟ قَالَ: لَا, بَلْ لِلنَّاسِ كَافَّةً. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَهَكَذَا رَوَى إِسْرَائِيلُ عَنْ سِمَاكٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ وَالْأَسْوَدِ عَنْ عَبْدِ اللَّه عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ نَحْوَهُ. وَرَوَى شُعْبَةُ عَنْ سِمَاكٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنِ الْأَسْوَدِ عَنْ عَبْدِ اللَّه عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ نَحْوَهُ. وَرَوَى سُفْيَانُ الثَّوْرِيُّ عَنْ سِمَاكٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ عَبْدِ اللَّه عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ مِثْلَهُ. وَرِوَايَةُ هَؤُلَاءِ أَصَحُّ مِنْ رِوَايَةِ الثَّوْرِيِّ.

٣٣٢٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى النَّيْسَابُورِيُّ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ عَنْ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ عَنِ الْأَعْمَشِ وَسِمَاكٌ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ عَبْدِ اللَّه عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ **نَحْوَهُ بِمَعْنَاهُ.**

٣٣٢٨. حَدَّثَنَا مَحْمُودُ ابْنُ غَيْلَانَ أَخْبَرَنَا الْفَضْلُ بْنُ مُوسَى عَنْ سُفْيَانَ عَنْ سِمَاكٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ عَبْدِ اللَّه بْنِ مَسْعُودٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ **نَحْوَهُ بِمَعْنَاهُ. وَلَمْ يَذْكُرْ فِيه عن الْأَعْمَشَ.** وَقَدْ رَوَى سُلَيْمَانُ التَّيْمِيُّ هَذَا الْحَدِيثَ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ النَّهْدِيِّ عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ *

٣٣٢٩. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ سُلَيْمَانَ التَّيْمِيِّ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ: **أَنَّ رَجُلًا أَصَابَ مِنِ امْرَأَةٍ قُبْلَةَ حَرَامٍ. فَأَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ فَسَأَلَهُ عَنْ كَفَّارَتِهَا. فَنَزَلَتْ: (وَأَقِمِ الصَّلَاةَ طَرَفَيِ النَّهَارِ وَزُلَفًا مِنَ اللَّيْلِ إِنَّ الْحَسَنَاتِ يُذْهِبْنَ السَّيِّئَاتِ). فَقَالَ الرَّجُلُ: أَلِي هَذِه يَا رَسُولَ اللَّه؟ فَقَالَ: لَكَ وَلِمَنْ عَمِلَ بِهَا مِنْ أُمَّتِي.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٣٣٣٠. حَدَّثَنَا عَبْدُ بْنُ حُمَيْدٍ أَخْبَرَنَا حُسَيْنُ بْنُ عَلِيٍّ الْجُعْفِيُّ عَنْ زَائِدَةَ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ عُمَيْرٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي لَيْلَى عَنْ مُعَاذٍ قَالَ: **أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ رَجُلٌ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّه أَرَأَيْتَ رَجُلًا لَقِيَ امْرَأَةً وَلَيْسَ بَيْنَهُمَا مَعْرِفَةٌ. فَلَيْسَ يَأْتِي الرَّجُلُ شَيْئًا إِلَى امْرَأَتِه إِلَّا قَدْ أَتَى هُوَ إِلَيْهَا إِلَّا أَنَّهُ لَمْ يُجَامِعْهَا؟ قَالَ: فَأَنْزَلَ اللَّهُ: (وَأَقِمِ الصَّلَاةَ طَرَفَيِ النَّهَارِ وَزُلَفًا مِنَ اللَّيْلِ إِنَّ الْحَسَنَاتِ يُذْهِبْنَ السَّيِّئَاتِ ذَلِكَ ذِكْرَى لِلذَّاكِرِينَ). فَأَمَرَهُ أَنْ يَتَوَضَّأَ وَيُصَلِّيَ. قَالَ مُعَاذٌ: فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّه أَهِيَ لَهُ خَاصَّةً أَمْ لِلْمُؤْمِنِينَ عَامَّةً؟ قَالَ: بَلْ لِلْمُؤْمِنِينَ عَامَّةً.** هَذَا حَدِيثٌ لَيْسَ إِسْنَادُهُ بِمُتَّصِلٍ. عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي لَيْلَى لَمْ يَسْمَعْ مِنْ مُعَاذ بن جبل. وَمُعَاذُ بْنُ جَبَلٍ مَاتَ فِي خِلَافَةِ عُمَرَ وَقُتِلَ عُمَرُ وَعَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي لَيْلَى غُلَامٌ صَغِيرٌ ابْنُ سِتِّ سِنِينَ. وَقَدْ رَوَى عَنْ عُمَرَ وَرَآهُ. وَرَوَى شُعْبَةُ هَذَا

الْحَدِيثَ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ عُمَيْرٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي لَيْلَى عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُرْسَلاً *

٣٣٣١. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّه بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَخْبَرَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ أَخْبَرَنَا قَيْسُ بْنُ الرَّبِيعِ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عَبْدِ اللَّه بْنِ مَوْهَبٍ عَنْ مُوسَى بْنِ طَلْحَةَ عَنْ أَبِي الْيَسَرِ قَالَ: أَتَتْنِي امْرَأَةٌ تَبْتَاعُ تَمْرًا. فَقُلْتُ: إِنَّ فِي الْبَيْتِ تَمْرًا أَطْيَبَ مِنْهُ. فَدَخَلَتْ مَعِي فِي الْبَيْتِ فَأَهْوَيْتُ إِلَيْهَا فَتَقَبَّلْتُهَا. فَأَتَيْتُ أَبَا بَكْرٍ فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لَهُ. قَالَ: اسْتُرْ عَلَى نَفْسِكَ وَتُبْ وَلَا تُخْبِرْ أَحَدًا. فَلَمْ أَصْبِرْ. فَأَتَيْتُ عُمَرَ فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لَهُ. فَقَالَ: اسْتُرْ عَلَى نَفْسِكَ وَتُبْ وَلَا تُخْبِرْ أَحَدًا. فَلَمْ أَصْبِرْ. فَأَتَيْتُ النبي صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لَهُ. فَقَال له: أَخَلَفْتَ غَازِيًا فِي سَبِيلِ اللَّه فِي أَهْلِه بِمِثْلِ هَذَا؟ حَتَّى تَمَنَّى أَنَّهُ لَمْ يَكُنْ أَسْلَمَ إِلَّا تِلْكَ السَّاعَةَ. حَتَّى ظَنَّ أَنَّهُ مِنْ أَهْلِ النَّارِ. قَالَ: وَأَطْرَقَ رَسُولُ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ طَوِيلًا حَتَّى أَوحى إِلَيْه: (وَأَقِمِ الصَّلَاةَ طَرَفَيِ النَّهَارِ وَزُلَفًا مِنَ اللَّيْلِ) إِلَى قَوْلِه (ذِكْرَى لِلذَّاكِرِينَ). قَالَ أَبُو الْيَسَرِ: فَأَتَيْتُهُ فَقَرَأَهَا عَلَيَّ رَسُولُ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ. فَقَالَ أَصْحَابُهُ: يَا رَسُولَ اللَّه أَلِهَذَا خَاصَّةً أَمْ لِلنَّاسِ عَامَّةً؟ قَالَ: بَلْ لِلنَّاسِ عَامَّةً. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ. وَقَيْسُ بْنُ الرَّبِيعِ ضَعَّفَهُ وَكِيعٌ وَغَيْرُهُ. وَرَوَى شَرِيكٌ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عَبْدِ اللَّه هَذَا الْحَدِيثَ مِثْلَ رِوَايَةِ قَيْسِ بْنِ الرَّبِيعِ. وَفِي الْبَاب عَنْ أَبِي أُمَامَةَ وَوَاثِلَةَ بْنِ الْأَسْقَعِ وَأَنَسِ بْنِ مَالِكٍ. وَأَبُو الْيَسَرِ اسمه كَعْبُ بْنُ عَمْرٍو *

12. Iz sure *Hud*

U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog:

3322. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Obavijestio nas je Jezid b. Harun; kaže: Nas je obavijestio Hammad b. Seleme prenijevši od Ja'laa b. Ataa, on od Veki'a b. Hudusa[1949], a on od svoga amidže Ebu Rezina, koji je kazao: **"Upitao sam: Allahov Poslaniče, gdje je bio naš Gospodar prije nego je stvorio Svoja stvorenja?[1950] On reče: "Bio je sam i osim Njega ništa drugo nije postojalo. Nije bilo ni zraka iznad Njega ni ispod Njega. Onda je stvorio** (vodu) **i na vodi svoje prijestolje."**

[1949] Veki' b. Hudus, neki vele Veki' b. Udus, Ebu Mus'ab el-Ukajli et-Taifi kao prenosilac hadisa zadovoljava (makbul). Pripadao je četvrtoj generaciji.

[1950] U predaji koju bilježi Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* stoji: "prije nego je stvorio nebesa i Zemlju?"

Ahmed veli: *El-Amau* znači da uz Njega ništa drugo nije postojalo. Hammad b. Seleme kaže: Veki' b. Hudus. Šu'be, Ebu Avane i Hušejm vele: Veki' b. Hudus. Ovaj hadis je hasenun.[1951]

3323. ISPRIČAO NAM JE Ebu Kurejb; kaže: Obavijestio nas je Ebu Muavija prenijevši od Burejda b. Abdullaha, on od Ebu Burdea, a on od Ebu Musaa da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"Uzvišeni Allah ostavlja, možda je kazao: ostavlja silnika, ali kad ga ščepa, neće ga pustiti. Onda je proučio:** ***Eto, tako Gospodar tvoj kažnjava sela i gradove koji su nasilje činili. Kažnjavanje Njegovo je zaista bolno i strašno***[1952]**."**

Ovaj hadis je hasenun-sahihun-garibun.[1953] Ebu Usame je prenio od Burejda slično prethodnom hadisu i kazao: *ostavlja.*

3324. ISPRIČAO NAM JE Ibrahim b. Seid el-Dževheri; kaže: Obavijestio nas je Ebu Usame prenijevši od Burejda b. Abdullaha, on od svoga djeda Ebu Burejda, on od Ebu Musaa, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, **slično prethodnom hadisu** i kazao: ostavlja, ne dvoumeći se.

3325. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Obavijestio nas je Ebu Amir el-Akadi , a on je Abdul-Melik b. Amr, i kazao: Obavijestio nas je Sulejman b. Sufjan prenijevši od Abdullaha b. Dinara, on od Ibn Omera, a on od Omera b. Hattaba, koji je kazao: **"Kad je objavljen ovaj ajet:** ***a među njima bit će nesretnih i sretnih***[1954]**, upitao sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: Allahov Vjerovjesniče, zbog čega se onda trudimo? Da li se trudimo za ono što je već određeno, ili za ono što nije određeno? On reče: "Za ono što je određeno i što su pera registrirala, Omere, s tim što će svakome biti olakšano ono što mu je predodređeno."**

Ovaj hadis je sa ovim senedom hasenun-garibun. Poznat nam je samo preko Abdul-Melika b. Amra.

3326. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Ebu Ahves prenijevši od Simaka b. Harba, on od Ibrahima, on od Alkame i Esveda, a njih dvojica da je Abdullah kazao: **"Dođe neki čovjek Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i reče: Ja sam se zabavljao sa ženskom na kraju grada i sa njom sam činio sve osim spolnog odnosa, pa evo me pred tobom, presudi mi kako hoćeš! Omer mu reče: Allah ti je sakrio sramotu, pa da si je i ti sakrio. Allahov Poslanik mu ništa ne odgovori i ovaj ode. Ubrzo zatim Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve**

[1951] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Ibn Madže u *Sunenu.*

[1952] *Hud,* 102. ajet.

[1953] Bilježe ga i El-Buihari i Muslim u *Sahihima* i El-Nesai i Ibn Madže u*Sunenima.*

[1954] *Hud,* 105. ajet, a koji u cijelosti glasi: "Onoga dana kad dođe, bez dopuštenja Njegova niko ni riječ neće izustiti, a među njima bit će nesretnih i sretnih."

sellem, za njim posla čovjeka koji ga zovnu, a onda mu prouči: ***I obavljaj namaz početkom i krajem dana, i u prvim časovima noći! Dobra djela zaista poništavaju hrđava. To je pouka za one koji pouku žele.***[1955] **Na to će neki čovjek**[1956]**: Je li se ovo odnosi samo na njega? On reče: "Ne, nego na sve ljude."**

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1957] Također je i Israil prenio od Simaka, on od Ibrahima, on od Alkamea i Esveda, on od Abdullaha, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, slično prethodnom hadisu. Prenio je Šu'be od Simaka, on od Ibrahima, on od Esveda, on od Abdullaha, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, slično prethodnom hadisu. I Sufjan es-Sevri je prenio od Simaka, on od Ibrahima, on od Abdur-Rahmana b. Jezida, on od Abdullaha, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, isto kao u prethodnom hadisu. Ova predaja je pouzadnija od Es-Sevrijeve predaje.

3327. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Jahja en-Nejsaburi; kaže: Obavijestio nas je Muhammed b. Jusuf prenijevši od Sufjana es-Sevrija, a on od A'meša. A Simak je prenio od Ibrahima, on od Abdur-Rahmana b. Jezida, on od Abdullaha, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, **po značenju slično prethodnom hadisu.**

3328. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Obavijestio nas je Fadl b. Musa prenijevši od Sufjana, on od Simaka, on od Ibrahima, on od Abdur-Rahmana b. Jezida, on od Abdullaha b. Mes'uda, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, **po smislu slično prethodnom hadisu,** s tim što u njegovu senedu nije spomenuo: od A'meša. Sulejman et-Tejmi je ovaj hadis prenio od Ebu Osmana en-Nehdija, on od Ibn Mes'uda, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

3329. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Obavijestio nas je Jahja b. Seid prenijevši od Sulejmana et-Tejmija, on od Ebu Osmana, a on od Ibn Mes'uda: **"Neki čovjek je poljubio ženu koja mu je bila haram pa je došao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, da ga pita za iskup toga grijeha. Tim povodom bi objavljeno:** ***I obavljaj namaz početkom i krajem dana, i u prvim časovima noći! Dobra djela zaista poništavaju hrđava. To je pouka za one koji pouku žele.*** **Da li ovo važi samo za mene? upita, a on reče: "Za tebe i za sve moje sljedbenike koji budu postupali u skladu sa njim.**[1958]**."** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1959]

[1955] *Hud,* 114. ajet.

[1956] Neki smatraju da je to bio Omer b. Hattab, a neki da je to bio Muaz b. Džebel.

[1957] Bilježe ga i Muslim u *Sahihu* i Ebu Davud, El-Nesai i Ibn Madže u *Sunenima.*

[1958] U skladu sa spomenutim ajetom.

[1959] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima.*

3330. ISPRIČAO NAM JE Abd b. Humejd; kaže: Obavijestio nas je Husejn b. Ali el-Džu'fi prenijevši od Zaidea[1960], on od Abdul-Melika b. Umejra, on od Abdur-Rahmana b. Ebu Lejla, a on od Muaza b. Džebela, koji je kazao: **"Dođe neki čovjek Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i reče: Allahov Poslaniče, šta veliš za čovjeka koji s nepoznatom ženom uradi sve ono što čovjek radi s vlastitom ženom, osim što sa njom spolno ne opći? Tim povodom, veli on, Allah objavi:** ***I obavljaj namaz početkom i krajem dana, i u prvim časovima noći! Dobra djela zaista poništavaju hrđava. To je pouka za one koji pouku žele.*** **On mu** (nakon ovoga) **naredi da uzme abdest i da klanja. Ja, veli Muaz, upitah: Allahov Poslaniče, da li to važi samo za njega ili važi i za sve vjernike? On reče: "Za sve vjernike."**

Sened ovog hadisa nije spojen pošto Abdur-Rahman b. Ebu Lejla nije slušao hadise od Muaza b. Džebela. Muaz b. Džebel je umro za vrijeme Omerovog hilafeta, a kad je Omer ubijen, Abdur-Rahman b. Ebu Lejla je bio dječak od šest godina. Međutim, Omera je i vidio i od njega prenio hadise. Šu'be je ovaj hadis prenio od Abdul-Melika b. Umejra, on od Abdur-Rahman b. Ebu Lejla, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kao mursel hadis.

3331. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Abdur-Rahman; kaže: Obavijestio nas je Jezid b. Harun; kaže: Nas je obavijestio Kajs b. Rebi' prenijevši od Osman b. Abdullaha b. Mevhiba, on od Musaa b. Talhe, a on od Ebu Jesera, koji je kazao: **"Dođe mi neka žena da kupi hurmi.**[1961] **Rekoh: U kući su mi bolje hurme. Pošto sa mnom uđe u kuću, ja se usmjerih prema njoj i pođoh je ljubiti. Nakon toga otiđoh do Ebu Bekra i to mu saopćih. On reče: Sakrij svoju sramotu, pokaj se i ne govori o tome nikome! Nisam izdržao. Otiđoh i kod Omera te i njega o tome obavijestih. On mi reče: Sakrij svoju sramotu, pokaj se i o tome ne govori nikome! Nisam izdržao. Otiđoh i Allahovu Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, te i njega o tome obavijestih. On mi reče: "Iznevjerio si borca na Allahovu Putu u vezi sa njegovom ženom uradivši tako nešto!"** (Toliko ga je grdio) **da je pomislio da je stanovnik Vatre i da je poželio da je tek primio islam.**[1962] **Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, veli, dugo zašutje sve dotle dok mu ne bi objavljeno:** ***I obavljaj namaz početkom i krajem dana, i u prvim časovima noći! Dobra djela zaista poništavaju hrđava. To je pouka za one koji pouku žele.*** **Ebu Jeser kaže: Otišao sam mu pa mi ga je Allahov**

[1960] Zaide b. Kudame.

[1961] U jednoj predaji stoji: "Dođe mi žena čovjeka koga je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao u jednoj jedinici da kupi hurmi..."

[1962] U tome momentu je poželio da je tek primio islam pošto primanje islama briše sve grijehe koje neko prije toga počini.

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, proučio. Kad su to čuli, ashabi upitaše: Allahov Poslaniče, da li se to odnosi samo na ovog ili na sve ljude? On reče: "Odnosi se na sve ljude."

Ovaj hadis je hasenun-sahihun-garibun.[1963] Kajsa b. Rebi'a su Veki' i drugi smatrali slabim prenosiocem hadisa. Šerik je ovaj hadis prenio od Osmana b. Abdullaha isto kao u predaji Kajsa b. Rebi'a. O ovoj temi preneseni su hadisi i od Ebu Umamea, Vasila b. Eskaa i Enesa b. Malika. Ebu Jeser se zvao Ka'b b. Amr.[1964]

١٣. وَمِنْ سُورَةِ يُوسُفَ *

بسم الله الرحمن الرحيم

٣٣٣٢. حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ حُرَيْثٍ الْخُزَاعِيُّ أَخْبَرَنَا الْفَضْلُ بْنُ مُوسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرٍو عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **إِنَّ الْكَرِيمَ ابْنَ الْكَرِيمِ ابْنِ الْكَرِيمِ ابْنِ الْكَرِيمِ يُوسُفُ بْنُ يَعْقُوبَ بْنِ إِسْحَقَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ. قَالَ: وَلَوْ لَبِثْتُ فِي السِّجْنِ مَا لَبِثَ يُوسُفُ ثُمَّ جَاءَنِي الرَّسُولُ أَجَبْتُ. ثُمَّ قَرَأَ: (فَلَمَّا جَاءَهُ الرَّسُولُ قَالَ ارْجِعْ إِلَى رَبِّكَ فَاسْأَلْهُ مَا بَالُ النِّسْوَةِ اللَّاتِي قَطَّعْنَ أَيْدِيَهُنَّ). قَالَ: وَرَحْمَةُ اللَّهِ عَلَى لُوطٍ إِنْ كَانَ لَيَأْوِي إِلَى رُكْنٍ شَدِيدٍ فَمَا بَعَثَ اللَّهُ مِنْ بَعْدِهِ نَبِيًّا إِلَّا فِي ذِرْوَةٍ مِنْ قَوْمِهِ.**

٣٣٣٣. حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ أَخْبَرَنَا عَبْدَةُ وَعَبْدُ الرَّحِيمِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرٍو **نَحْوَ حَدِيثِ الْفَضْلِ بْنِ مُوسَى إِلَّا أَنَّهُ قَالَ: مَا بَعَثَ اللَّهُ بَعْدَهُ نَبِيًّا إِلَّا فِي ثَرْوَةٍ مِنْ قَوْمِهِ.** قَالَ مُحَمَّدُ بْنُ عَمْرٍو الثَّرْوَةُ: الْكَثْرَةُ وَالْمَنَعَةُ. وَهَذَا أَصَحُّ مِنْ رِوَايَةِ الْفَضْلِ بْنِ مُوسَى. وَهَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ *

13. Iz sure *Jusuf*

U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog:

3332. ISPRIČAO NAM JE Husejn b. Hurejs el-Huzai; kaže: Obavijestio nas je Fadl b. Musa prenijevši od Muhammeda b. Amra, on od Ebu Selemea, a on od Ebu Hurejrea, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Zaista je on plemenit, sin plemenitog, sin plemenitog, sin plemenitog Jusuf b. Jakub b. Ishak b. Ibrahim. On** (dalje) **veli: "Da sam ja ostao u hapsu onoliko koliko je ostao Jusuf, a**

[1963] Bilježe ga El-Nesai u *Sunenu* i El-Bezzar u *Musnedu.*

[1964] Ebu Jeser Ka'b b. Amr b. Abbad es-Selemi el-Ensari znameniti Vjerovjesnikov, sallallahu alejhi ve sellem, ashab koji je među prvima primio islam.

potom mi došao izaslanik, ja bih mu se odazvao."[1965] A onda prouči: *I kad Jusufu izaslanik dođe, on reče: Vrati se gospodaru svome i upitaj ga: Šta je s onim ženama koje su svoje ruke porezale?*[1966] On (dalje) **kaže: "Neka je Allahova milost i na Luta koji se osloni na Snažnog[1967]. Allah je i poslije njega svakog vjerovjesnika poslao iz prvaka njegova naroda."**

3333. ISPRIČAO NAM JE Ebu Kurejb; kaže: Obavijestili su nas Abde[1968] i Abdur-Rahim[1969] prenijevši od Muhammeda b. Amra **slično hadisu Fudajla b. Musaa, osim što je on kazao: "I poslije njega je Allah svakog vjerovjesnika poslao iz mnoštva njegova naroda."**

Muhammed b. Amr kaže: *Es-Servetu* znači: mnoštvo i čvrstinu. Ovo je vjerodostojnije od predaje Fadla b. Musaa. Ovaj hadis je hasenun.

١٤. وَمِنْ سُورَةِ الرَّعْدِ *

بسم الله الرحمن الرحيم

٣٣٣٤. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَخْبَرَنَا أَبُو نُعَيْمٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْوَلِيدِ, وَكَانَ يَكُونُ فِي بَنِي عِجْلٍ, عَنْ بُكَيْرِ بْنِ شِهَابٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: **أَقْبَلَتْ يَهُودُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالُوا: يَا أَبَا الْقَاسِمِ, أَخْبِرْنَا عَنِ الرَّعْدِ مَا هُوَ؟ قَالَ: مَلَكٌ مِنَ الْمَلَائِكَةِ مُوَكَّلٌ بِالسَّحَابِ مَعَهُ مَخَارِيقُ مِنْ نَارٍ يَسُوقُ بِهَا السَّحَابَ حَيْثُ شَاءَ اللَّهُ. فَقَالُوا: فَمَا هَذَا الصَّوْتُ الَّذِي نَسْمَعُ؟ قَالَ: زَجْرُهُ بِالسَّحَابِ إِذَا زَجَرَهُ حَتَّى يَنْتَهِيَ إِلَى حَيْثُ أُمِرَ. قَالُوا: صَدَقْتَ. فقالوا: فَأَخْبِرْنَا عَمَّا حَرَّمَ إِسْرَائِيلُ عَلَى نَفْسِهِ. قَالَ: اشْتَكَى عِرْقَ النَّسَا فَلَمْ يَجِدْ شَيْئًا يُلَائِمُهُ إِلَّا لُحُومَ الْإِبِلِ وَأَلْبَانَهَا. فَلِذَلِكَ حَرَّمَهَا. قَالُوا: صَدَقْتَ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صحيح غَرِيبٌ*

٣٣٣٥. حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ خِدَاشٍ الْبَغْدَادِيُّ أَخْبَرَنَا سَيْفُ بْنُ مُحَمَّدٍ الثَّوْرِيُّ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي قَوْلِهِ: (**وَنُفَضِّلُ بَعْضَهَا عَلَى بَعْضٍ فِي الْأُكُلِ**

[1965] Da sam ja, veli Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, ostao u zatvoru onoliko koliko je ostao Jusuf, a.s, a potom mi došao vladarev izaslanik da me izvede iz zatvora, ja bih odmah izišao bez postavljanja ikakvih pitanja i uvjeta. Međutim, Jusuf, a.s, nije htio izići iz zatvora, sve dok nije otklonjena svaka sumnja u pogledu njegove nevinosti i čestitosti. Neki učenjaci smatraju da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, ovo rekao prije nego je saznao da je on najodabraniji Allahov poslanik i vjerovjesnik.

[1966] *Jusuf,* 50. ajet, a koji u cijelosti glasi: "I vladar reče: Dovedite mi ga! I kad Jusufu izaslanik dođe, on reče: Vrati se gospodaru svome i upitaj ga: Šta je s onim ženama koje su svoje ruke porezale - Vlasnik moj dobro zna spletke njihove!"

[1967] Tj. na Allaha, dž.š. On od svoga naroda nije imao nikoga uza se.

[1968] Abde b. Sulejman el-Kilabi.

[1969] Abdur-Rahim b. Sulejman el-Ešel.

) قَالَ: الدَّقَلُ وَالْفَارِسِيُّ وَالْحُلْوُ وَالْحَامِضُ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. وَقَدْ رَوَاهُ زَيْدُ بْنُ أَبِي أُنَيْسَةَ عَنِ الْأَعْمَشِ نَحْوَ هَذَا. وَسَيْفُ بْنُ مُحَمَّدٍ هُوَ أَخُو عَمَّارِ بْنِ مُحَمَّدٍ. وَعَمَّارٌ أَثْبَتُ مِنْهُ. وَهُوَ ابْنُ أُخْتِ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ *

14. Iz sure *Er-Ra'd*

U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog:

3334. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Abdur-Rahman; kaže: Obavijestio nas je Ebu Nuajm prenijevši od Abdullaha b. Velida[1970], koji je stanovao u plemenu Benu Idžl, on od Bukejra b. Šihaba[1971], on od Seida b. Džubejra, a on od Ibn Abbasa, koji je kazao: **"Dođoše jevreji Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekoše: Ebu Kasime,[1972] obavijesti nas o gromu, šta je to? On reče: "Jedan je melek zadužen za oblake, uz njega je i raspršivač od vatre pomoću koga ih on usmjerava tamo gdje Allah hoće." A kakav je ono glas koji čujemo? ponovo će oni. On reče: "To je glas opomene u oblacima kada ih tjera tamo gdje mu je naređeno." Istinu si kazao, rekoše oni. A reci nam šta je to Israil sebi zabranio? ponovo upitaše. On reče: "Israil[1973] je obolio od išijasa. S obzirom da nije našao lijeka, on se Allahu zavjetova da će sebi, ukoliko mu podari lijek, zabraniti najdraže jelo i piće. Pošto je od jela najviše volio kamilje meso, a od pića kamilje mlijeko, on ih sebi zabrani." Oni će na to: Istinu si kazao."** Ovaj hadis je hasenun-sahihun-garibun.[1974]

3335. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Hidaš el-Bagdadi; kaže: Obavijestio nas je Sejf b. Muhammed es-Sevri[1975] prenijevši od A'meša, on od Ebu Saliha, on od Ebu Hurejrea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi

---

[1970] Abdullah b. Velid b. Abdullah b. Ma'kal b. Mukrin el-Mekki el-Kufi pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je sedmoj generaciji.

[1971] Bukejr b. Šihab el-Kufi prenosilac je hadisa koji svojim kvalitetima zadovoljava (makbul). Pripadao je šestoj generaciji.

[1972] Ebu Kasim je Vjerovjesnikov, sallallahu alejhi ve sellem, naziv po djetetu (po sinu).

[1973] Jakub, a.s.

[1974] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i El-Nesai u *Sunenu.*

[1975] Ovdje se nameće pitanje: Ako su neki hadiski učenjaci Sejfa b. Muhammeda smatrali lašcem, kako je onda Et-Tirmizi ovaj hadis mogao ocijeniti kao hasen. Odgovor na to pitanje je sljedeći: Nije samo Sejf b. Muhammed prenio ovaj hadis. Postoje i druge predaje istog hadisa u čijem je senedu, umjesto Sejfa b. Muhammeda, Zejd b. Unejse koji je, po mišljenju Ibn Hadžera el-Askalanija i drugih, pouzdan prenosilac hadisa.

ve sellem, da je o riječima Uzvišenog: ***plod nekih činimo ukusnijim od drugih***[1976]**kazao: "Lošijim i boljim, slatkim i kiselim."**

Ovaj hadis je hasenun-garibun.[1977] Prenio ga je i Zejd b. Ebu Unejse od A'meša u sličnom smislu. Sejf b. Muhammed je brat Ammara b. Muhammeda. Ammar je sigurniji od njega, on je sestrić Sufjana es-Sevrija.

١٥ . وَمِنْ سُورَةِ إِبْرَاهِيمَ *

بسم الله الرحمن الرحيم

٣٣٣٦. حَدَّثَنَا عَبْدُ بْنُ حُمَيْدٍ أَخْبَرَنَا أَبُو الْوَلِيدِ أَخْبَرَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ شُعَيْبِ بْنِ الْحَبْحَابِ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: **أُتِيَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِقِنَاعٍ عَلَيْهِ رُطَبٌ فَقَالَ: مَثَلُ (كَلِمَةً طَيِّبَةً كَشَجَرَةٍ طَيِّبَةٍ أَصْلُهَا ثَابِتٌ وَفَرْعُهَا فِي السَّمَاءِ تُؤْتِي أُكُلَهَا كُلَّ حِينٍ بِإِذْنِ رَبِّهَا) قَالَ: هِيَ النَّخْلَةُ. (وَمَثَلُ كَلِمَةٍ خَبِيثَةٍ كَشَجَرَةٍ خَبِيثَةٍ اجْتُثَّتْ مِنْ فَوْقِ الْأَرْضِ مَا لَهَا مِنْ قَرَارٍ) قَالَ: هِيَ الْحَنْظَلَةُ. قَالَ: فَأَخْبَرْتُ بِذَلِكَ أَبَا الْعَالِيَةِ فَقَالَ: صَدَقَ وَأَحْسَنَ.**

٣٣٣٧. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ شُعَيْبِ بْنِ الْحَبْحَابِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ **نَحْوَهُ بِمَعْنَاهُ وَلَمْ يَرْفَعْهُ، وَلَمْ يَذْكُرْ قَوْلَ أَبِي الْعَالِيَةِ.** وَهَذَا أَصَحُّ مِنْ حَدِيثِ حَمَّادِ بْنِ سَلَمَةَ. وَرَوَى غَيْرُ وَاحِدٍ مِثْلَ هَذَا مَوْقُوفًا. وَلَا نَعْلَمُ أَحَدًا رَفَعَهُ غَيْرَ حَمَّادِ بْنِ سَلَمَةَ. وَرَوَاهُ مَعْمَرٌ وَحَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ وَغَيْرُ وَاحِدٍ وَلَمْ يَرْفَعُوهُ.

٣٣٣٨. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدَةَ الضَّبِّيُّ أَخْبَرَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ شُعَيْبِ بْنِ الْحَبْحَابِ عَنْ أَنَسِ بْنِ مالك **نَحْوَ حَدِيثِ عبد الله أبي بكر بن شُعَيْبِ بْنِ الْحَبْحَابِ وَلَمْ يَرْفَعْهُ** *

٣٣٣٩. حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ أَخْبَرَنَا أَبُو دَاوُدَ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ قَالَ: أَخْبَرَنِي عَلْقَمَةُ بْنُ مَرْثَدٍ قَالَ: سَمِعْتُ سَعْدَ بْنَ عُبَيْدَةَ يُحَدِّثُ عَنِ الْبَرَاءِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى: **(يُثَبِّتُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ) قَالَ: فِي الْقَبْرِ إِذَا قِيلَ لَهُ: مَنْ رَبُّكَ وَمَا دِينُكَ وَمَنْ نَبِيُّكَ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

[1976] *Er-Ra'd*, 4. ajet, koji u cijelosti glasi: "Na Zemlji ima predjela koji jedni s drugima graniče i bašča ima loza zasađenih, i njiva, i palmi sa više izdanaka i samo s jednim; iako upijaju jednu te istu vodu, plod nekih činimo ukusnijim od drugih. To su doista dokazi ljudima koji pamet imaju."

[1977] Bilježi ga i El-Bezzar u *Musnedu.*

٣٣٤٠. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ دَاوُدَ بْنِ أَبِي هِنْدٍ عَنِ الشَّعْبِيِّ عَنْ مَسْرُوقٍ قَالَ: تَلَتْ عَائِشَةُ هَذِهِ الْآيَةَ: ﴿ يَوْمَ تُبَدَّلُ الْأَرْضُ غَيْرَ الْأَرْضِ ﴾ قَالَتْ: يَا رَسُولَ اللَّهِ فَأَيْنَ يَكُونُ النَّاسُ؟ قَالَ: عَلَى الصِّرَاطِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ رُوِيَ مِنْ غَيْرِ هَذَا الْوَجْهِ عَنْ عَائِشَةَ *

15. Iz sure *Ibrahim*

3336. ISPRIČAO NAM JE Abd b. Humejd; kaže: Obavijestio nas je Ebu Velid[1978]; kaže: Nas je obavijestio Hammad b. Seleme prenijevši od Šuajba b. Habhaba[1979], a on od Enesa b. Malika, koji je kazao: **"Donesena je Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, korpa svježih hurmi pa je rekao: "Lijepa riječ je kao lijepo drvo: korijen mu je čvrsto u zemlji, a grane prema nebu; ono plod svoj daje u svako doba koje Gospodar njegov odredi, a to je palma.** ***A ružna riječ je kao ružno drvo; iščupanom drvetu s površine zemlje nema opstanka***[1980]**, to je, veli on, gorka tikvica."** O tome sam veli (Šuajb b. Habhab) obavijestio Ebu Alijea pa je rekao: Istinu je (Enes) rekao i lijepo je to prenio.

3337. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Ebu Bekr b. Šuajb b. Habhab[1981] prenijevši od svog oca, a on od Enesa b. Malika, **po smislu slično prethodnom hadisu, s tim što to nije vezao za Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, niti je spomenuo riječi Ebu Alijea.**

Ovo je pouzdanije od hadisa Hammada b. Selemea. Mnogi su slično ovome prenijeli kao mevkuf' hadis i nije nam poznato da ga je iko prenio kao merfu' hadis, osim Hammada b. Selemea. Prenijeli su ga i Ma'mer, Hammad b. Zejd i drugi kao mevkuf hadis.

3338. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Abde ed-Dabbijj; kaže: Obavijestio nas je Hammad b. Zejd prenijevši od Šuajba b. Habhaba, a on od Enesa b. Malika **slično hadisu Abdullaha Ebu Bekra b. Šuajba b. Habhaba kao mevkuf hadis.**

3339. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Obavijestio nas je Ebu Davud; kaže: Nas je obavijestio Šu'be i kazao: Obavijestio me je Alkame b. Mersed i kazao: Čuo sam Seida b. Ubejdea kako priča od Beraa,

---

1978 Ebu Velid Hišam b. Abdul-Melik el-Bahili et-Tajalisi el-Basri pouzdan je i siguran prenosilac hadisa. pripadao je devetoj generaciji. Umro je 227. godine po Hidžri.

1979 Šuajb b. Habhab el-Ezdi Ebu Salih el-Basri pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je četvrtoj generaciji.

1980 *Ibrahim,* 24 - 26. ajet.

1981 Ebu Bekr b. Šuajb b. Habhab el-Ezdi el-Basri, vele da mu je ime Abdullah, pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je sedmoj generaciji.

a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, **da je o riječima Uzvišenog:** ***Allah će vjernike postojanom riječju učvrstiti i na ovom i na onom***[1982] ***svijetu***[1983]**, kazao: "U kaburu**[1984] **kada bude pitan: Ko ti je Gospodar, šta ti je vjera i ko ti je vjerovjesnik?"** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1985]

3340. ISPRIČAO NAM JE Ibn Ebu Omer; kaže: Obavijestio nas je Sufjan prenijevši od Davuda b. Ebu Hinda, on od Ša'bija, a on da je Mesruk kazao: **"Aiša je proučila ovaj ajet:** ***na dan kad Zemlja bude zamijenjena drugom zemljom***[1986]**, a onda upitala: Allahov Poslaniče, gdje će tada biti ljudi? "Na Siratu", odgovori on."** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1987] Prenesen je i drugim senedom od Aiše.

١٦. وَمِنْ سُورَةِ الْحِجْرِ *

بسم الله الرحمن الرحيم

٣٣٤١. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا نُوحُ بْنُ قَيْسٍ الْحُدَّانِيُّ عَنْ عَمْرِو بْنِ مَالِكٍ عَنْ أَبِي الْجَوْزَاءِ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: كَانَتِ امْرَأَةٌ تُصَلِّي خَلْفَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَسْنَاءَ مِنْ أَحْسَنِ النَّاسِ. فَكَانَ بَعْضُ الْقَوْمِ يَتَقَدَّمُ حَتَّى يَكُونَ فِي الصَّفِّ الْأَوَّلِ لِئَلَّا يَرَاهَا. وَيَسْتَأْخِرُ بَعْضُهُمْ حَتَّى يَكُونَ فِي الصَّفِّ الْمُؤَخَّرِ. فَإِذَا رَكَعَ نَظَرَ مِنْ تَحْتِ إِبْطَيْهِ فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى: (وَلَقَدْ عَلِمْنَا الْمُسْتَقْدِمِينَ مِنْكُمْ وَلَقَدْ عَلِمْنَا الْمُسْتَأْخِرِينَ). وَرَوَى جَعْفَرُ بْنُ سُلَيْمَانَ هَذَا الْحَدِيثَ عَنْ عَمْرِو بْنِ مَالِكٍ عَنْ أَبِي الْجَوْزَاءِ نَحْوَهُ, وَلَمْ يَذْكُرْ فِيهِ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ. وَهَذَا أَشْبَهُ أَنْ يَكُونَ أَصَحَّ مِنْ حَدِيثِ نُوحٍ *

[1982] Na ovom svijetu da ne podlegnu iskušenjima, a na budućem svijetu u kaburu kada budu odgovarali na pitanja meleka Munkira i Nekira.

[1983] *Ibrahim*, 27. ajet, a koji u cijelosti glasi: "Allah će vjernike postojanom riječju učvrstiti i na ovom i na onom svijetu, a nevjernike će u zabludi ostaviti; Allah radi što hoće."

[1984] U Buharijevoj i Muslimovoj predaji ovog hadisa stoji da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Ovaj ajet je objavljen u vezi sa kaburskim azabom." Kermani smatra da nema ništa u ovom ajetu što bi upućivalo na kaburski azab. Možda je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, čovjekovo stanje, zbog silnog straha koji će osjećati kada mu dođu meleci Munkir i Nekir, nazvao kaburskim azabom. Ko umre sa imanom, Allah, dž.š, će od njega u tome momentu odagnati strah i učvrstit će mu jezik te će moći dati odgovor na postavljena pitanja.

[1985] Zabilježen je u *El-Kutubus-sitte*.

[1986] *Ibrahim*, 48. ajet, a koji u cijelosti glasi: "na dan kad Zemlja bude zamijenjena drugom zemljom, a i nebesa, i kad svi iziđu pred Allaha Jedinoga i Svemogućeg."

[1987] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Muslim u *Sahihu* i Ibn Madže u *Sunenu*.

٣٣٤٢. حَدَّثَنَا عَبْدُ بْنُ حُمَيْدٍ أَخْبَرَنَا عُثْمَانُ بْنُ عُمَرَ عَنْ مَالِكِ بْنِ مِغْوَلٍ عَنْ جُنَيْدٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **لِجَهَنَّمَ سَبْعَةُ أَبْوَابٍ. بَابٌ مِنْهَا لِمَنْ سَلَّ السَّيْفَ عَلَى أُمَّتِي، أَوْ قَالَ عَلَى أُمَّةِ مُحَمَّدٍ.** هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ مَالِكِ بْنِ مِغْوَلٍ *

٣٣٤٣. حَدَّثَنَا عَبْدُ بْنُ حُمَيْدٍ أَخْبَرَنَا أَبُو عَلِيٍّ الْحَنَفِيُّ عَنِ ابْنِ أَبِي ذِئْبٍ عَنِ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **الْحَمْدُ لِلَّهِ أُمُّ الْقُرْآنِ وَأُمُّ الْكِتَابِ وَالسَّبْعُ الْمَثَانِي.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٣٣٤٤. حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ حُرَيْثٍ أَخْبَرَنَا الْفَضْلُ بْنُ مُوسَى عَنْ عَبْدِ الْحَمِيدِ بْنِ جَعْفَرٍ عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ أُبَيِّ بْنِ كَعْبٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **مَا أَنْزَلَ اللَّهُ فِي التَّوْرَاةِ وَلَا فِي الْإِنْجِيلِ مِثْلَ أُمِّ الْقُرْآنِ. وَهِيَ السَّبْعُ الْمَثَانِي. وَهِيَ مَقْسُومَةٌ بَيْنِي وَبَيْنَ عَبْدِي وَلِعَبْدِي مَا سَأَلَ.**

٣٣٤٥. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ: **أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرَجَ عَلَى أُبَيٍّ وَهُوَ يُصَلِّي فَذَكَرَ نَحْوَهُ بِمَعْنَاهُ.** حَدِيثُ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ مُحَمَّدٍ أَطْوَلُ وَأَتَمُّ. وَهَذَا أَصَحُّ مِنْ حَدِيثِ عَبْدِ الْحَمِيدِ بْنِ جَعْفَرٍ. وهَكَذَا رَوَى غَيْرُ وَاحِدٍ عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ *

٣٣٤٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَعِيلَ أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ أَبِي الطَّيِّبِ أَخْبَرَنَا مُصْعَبُ بْنُ سَلَّامٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ قَيْسٍ عَنْ عَطِيَّةَ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **اتَّقُوا فِرَاسَةَ الْمُؤْمِنِ. فَإِنَّهُ يَنْظُرُ بِنُورِ اللَّهِ. ثُمَّ قَرَأَ: (إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِلْمُتَوَسِّمِينَ).** هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ لانَعْرِفُهُ الامِنْ هَذَا الْوَجْهِ. وَقَدْ رُوِيَ عَنْ بَعْضِ أَهْلِ الْعِلْمِ فِي تَفْسِيرِ هَذِهِ الْآيَةِ: (إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِلْمُتَوَسِّمِينَ) قَالَ: لِلْمُتَفَرِّسِينَ *

٣٣٤٧. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدَةَ الضَّبِّيُّ أَخْبَرَنَا الْمُعْتَمِرُ عَنْ لَيْثِ بْنِ أَبِي سُلَيْمٍ عَنْ بِشْرٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي قَوْلِهِ: **(لَنَسْأَلَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ) قَالَ: عَنْ قَوْلِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ.** هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ إِنَّمَا نَعْرِفُهُ مِنْ حَدِيثِ لَيْثِ بْنِ أَبِي سُلَيْمٍ. وَقَدْ رَوَاه عَبْدُ اللَّهِ بْنُ إِدْرِيسَ عَنْ لَيْثِ بْنِ أَبِي سُلَيْمٍ عَنْ بِشْرٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ نَحْوَهُ وَلَمْ يَرْفَعْهُ *

16. Iz sure *El-Hidžr*

U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog:

3341. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Nuh b. Kajs el-Huddani prenijevši od Amra b. Malika, on od Ebu Dževzaa, a on da

je Ibn Abbas kazao: **"Neka je žena, ljepotica, klanjala za Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem. Bila je najljepša. Neki su ljudi ranili kako bi stigli u prvi saf da je ne bi gledali, dok su neki kasnili kako bi bili u posljednjem safu, pa kad odu na ruku', da je gledaju ispod pazuha, pa je Allah Uzvišeni objavio: *I samo Mi znamo one koji su vam prethodili, i samo Mi znamo one koji će poslije doći*[1988]."**

Džafer b. Sulejman je ovaj hadis prenio od Amra b. Malika, a on od Ebu Dževzaa, slično prethodnom hadisu, s tim što u njegovu senedu nije spomenuo: od Ibn Abbasa. Ovo je bliže vjerodostojnosti od Nuhova hadisa.

3342. ISPRIČAO NAM JE Abd b. Humejd; kaže: Obavijestio nas je Osman b. Omer, prenijevši od Malika b. Migvela, on od Džunejda, on od Ibn Omera, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je kazao: **"Džehennem ima sedam kapija, na jednu od njih će ući oni koji su izvukli mač na moje sljedbenike ili je kazao na Muhammedove sljedbenike."** Ovaj hadis je garibun.[1989] Poznat nam je samo preko Malika b. Migvela.

3343. ISPRIČAO NAM JE Abd b. Humejd; kaže: Obavijestio nas je Ebu Ali el-Hanefi[1990] prenijevši od Ibn Ebu Zi'ba, on od Makburija, a on od Ebu Hurejrea, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"El-Hamdulillahi je Ummul-Kur'an, Ummul-Kitab i Es-Seb'ul-Mesani."**[1991] Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[1992]

3344. ISPRIČAO NAM JE Husejn b. Hurejs; kaže: Obavijestio nas je Fadl b. Musa prenijevši od Abdul-Hamida b. Džafera, on od Alaa b. Abdur-Rahmana, on od svoga oca, on od Ebu Hurejrea, a on od Ubej'a b. Ka'ba, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Allah u Tevratu i Indžilu nije objavio ništa slično *Fatihi*. U njoj je sedam ajeta koji se ne ponavljaju. Ona je podijeljena između Mene i Moga roba, a za Mog je roba ono što traži."**

3345. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Abdul-Aziz b. Muhammed[1993] prenijevši od Alaaa b. Abdur-Rahmana, on od svoga oca, a on od Ebu Hurejrea: **"Istupi Vjerovjesnik, sallallahu alejhi**

[1988] *El-Hidžr,* 24. ajet.

[1989] Bilježi ga i El-Buhari u *Et-Tarihu.*

[1990] Ebu Ali Ubejdullah b. Abdul-Medžid el-Hanefi el-Basri iskren je prenosilac hadisa. Pripadao je devetoj generaciji.

[1991] Nazvao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, *Fatihu Umul-Kur'an ili Ummul-Kitab* zato što se nalazi na početku Kur'ana, Allahove Knjige, i *Es-Seb'ul-Mesani* jer u sebi sadrži sedam ajeta koji se ne ponavljaju, a i zato što se ona uči u svim namazaima i tȍ na svakom rekjatu i njome se zahvaljuje Uzvišenom Allahu.

[1992] Bilježe ga i El-Buhari u *Sahihu* i Ebu Davud u *Sunenu.*

[1993] Abdul-Aziz b. Muhammed ed-Daverdi.

ve sellem, pred Ubeja dok je klanjao... spomenuo je, po smislu, slično prethodnom hadisu."

Hadis koji je prenio Abdul-Aziz b. Muhammed je duži i potpuniji[1994]. Ovo je vjerodostojnije od hadisa Abdul-Hamida b. Džafera. Tako su mnogi prenijeli od Alaa b. Abdur-Rahmana.

3346. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Ismail[1995]; kaže: Obavijestio nas je Ahmed b. Ebu Tajjib; kaže: Nas je obavijestio Mus'ab b. Selam prenijevši od Amra b. Kajsa, on od Atijjea, a on od Ebu Seida el-Hudrija, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Čuvajte se vjernikove pronicljivosti jer on gleda Allahovim svjetlom!" Potom je proučio: *to su, zaista, pouke za one koji posmatraju*[1996]."**

Ovaj hadis je garibun.[1997] Poznat nam je samo sa ovim senedom. Preneseno je od nekih učenjaka da su komentarišući ovaj ajet: To su, zaista, pouke za one koji posmatraju, kazali: koji su pronicljivi.

3347. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Abde ed-Dabbijj; kaže: Obavijestio nas je Mu'temir prenijevši od Lejsa b. Ebu Sulejma, on od Bišra, on od Enesa b. Malika, a on od Vjerovijesnika, sallallahu alejhi ve sellem, **da je o riječima Uzvišenog: *njih ćemo sve na odgovornost pozvati za ono što su radili!*[1998] kazao: "Za riječi: Samo je Allah Bog."**

Ovaj hadis je garibun. Poznat nam je preko Lejsa b. Ebu Sulejma. Prenio ga je Abdullah b. Idris od Lejsa b. Ebu Sulejma, on od Bišra, a on od Enesa b. Malika slično prethodnom hadisu, ali ga nije vezao za Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

١٧. وَمِنْ سُورَةِ النَّحْلِ *

بسم الله الرحمن الرحيم

٣٣٤٨. حَدَّثَنَا عَبْدُ بْنُ حُمَيْدٍ أَخْبَرَنَا عَلِيُّ بْنُ عَاصِمٍ عَنْ يَحْيَى الْبَكَّاءِ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ قَالَ: سَمِعْتُ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **أَرْبَعٌ قَبْلَ الظُّهْرِ بَعْدَ الزَّوَالِ** تُحْسَبُ بِمِثْلِهِنَّ فِي صَلَاةِ السَّحَرِ. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: وَلَيْسَ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا

[1994] Ovaj hadis je u cijelosti ranije naveden u ovoj knjizi u poglavlju *O vrijednosti Fatihe.*
[1995] Muhammed b. Ismail b. Ibrahim el-Džufi Ebu Abdullah el-Buhari.
[1996] *El-Hidžr,* 75. ajet.
[1997] Bilježi ga i El-Buhari u *Et-Tarihu.*
[1998] *El-Hidžr*, 92. i 93. ajet, a koji u cijelosti glase. "I Tako Mi Gospodara tvoga, njih ćemo sve na odgovornost pozvati za ono što su radili!"

وَيُسَبِّحُ اللَّهَ تِلْكَ السَّاعَةَ. ثُمَّ قَرَأَ: (يَتَفَيَّأُ ظِلَالُهُ عَنِ الْيَمِينِ وَالشَّمَائِلِ سُجَّدًا لِلَّهِ وَهُمْ دَاخِرُونَ) الْآيَةَ كُلَّهَا. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ عَلِيِّ بْنِ عَاصِمٍ *

٣٣٤٩. حَدَّثَنَا أَبُو عَمَّارٍ الْحُسَيْنُ بْنُ حُرَيْثٍ أَخْبَرَنَا الْفَضْلُ بْنُ مُوسَى عَنْ عِيسَى بْنِ عُبَيْدٍ عَنِ الرَّبِيعِ بْنِ أَنَسٍ عَنْ أَبِي الْعَالِيَةِ قَالَ: حَدَّثَنِي أُبَيُّ بْنُ كَعْبٍ قَالَ: لَمَّا كَانَ يَوْمُ أُحُدٍ أُصِيبَ مِنَ الْأَنْصَارِ أَرْبَعَةٌ وَسِتُّونَ رَجُلًا وَمِنَ الْمُهَاجِرِينَ سِتَّةٌ منهم حَمْزَةُ, فَمَثَّلُوا بِهِمْ. فَقَالَتِ الْأَنْصَارُ: لَئِنْ أَصَبْنَا مِنْهُمْ يَوْمًا مِثْلَ هَذَا لَنُرْبِيَنَّ عَلَيْهِمْ. قَالَ: فَلَمَّا كَانَ يَوْمُ فَتْحِ مَكَّةَ فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى: (وَإِنْ عَاقَبْتُمْ فَعَاقِبُوا بِمِثْلِ مَا عُوقِبْتُمْ بِهِ وَلَئِنْ صَبَرْتُمْ لَهُوَ خَيْرٌ لِلصَّابِرِينَ). فَقَالَ رَجُلٌ: لَا قُرَيْشَ بَعْدَ الْيَوْمِ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: كُفُّوا عَنِ الْقَوْمِ إِلَّا أَرْبَعَةً. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ أُبَيِّ بْنِ كَعْبٍ *

17. Iz sure *En-Nahl*

U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog:

3348. ISPRIČAO NAM JE Abd b. Humejd; kaže: Obavijestio nas je Ali b. Asim prenijevši od Jahjaa el-Bekkaa; kaže: Ispričao mi je Abdullah b. Omer i kazao: Čuo sam Omera b. Hattaba kada kaže da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Četiri rekjata, nakon što Sunce pređe zenit, a prije podnevskog farza, vrijede kao četiri rekjata namaza zorom.[1999] Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: "I ne postoji ništa što Allaha u tom času ne veliča!" Potom je proučio: *Zar oni ne vide da sve ono što je Allah stvorio sad desno, sad lijevo pruža sjene svoje Allahu poslušno i da je i ono pokorno[2000]*."** Ovaj hadis je garibun.[2001] Poznat nam je samo preko Ali b. Asima.

3349. ISPRIČAO NAM JE Ebu Ammar Husejn b. Hurejs; kaže: Obavijestio nas je Fadl b. Musa prenijevši od Isaa b. Ubejda[2002], on od Rebi'a b. Enesa, on od Ebu Alijea, koji je kazao: Ispričao mi je Ubej' b. Ka'b i rekao: **"U Bici na Uhudu poginulo je šezdeset i četvoro ensarija i**

[1999] U ovom hadisu se naglašava vrijednost četiri rekjata suneta koji se klanjaju prije podnevskog farza. Ističe se da su oni vrijedni kao četiri rekjata sabahskog namaza (dva sunneta i dva farza). Razlog tome bi, kako ističe El-Mubarekfori, bio taj što u tom trenutku, sve što je na nebesima i na Zemlji, slavi Allaha, dž.š. Međutim, ovaj hadis je slab. U njegovu senedu je Jahja el-Bekkai koji je, po ocjeni hadiskih učenjaka, slab prenosilac hadisa.

[2000] *En-Nahl,* 48. ajet.

[2001] Bilježi ga i El-Bejheki u djelu *Šuabul-iman.*

[2002] Isa b. Ubejd b. Malik Ebu Munib el-Kindi iskren je prenosilac hadisa. Pripadao je osmoj generaciji.

šest muhadžira, a među njima i Hamza. Pošto ih mnogobošci izmasakriraše, enasrije rekoše: Ako jednog dana mi njima nanesemo gubitke, mi ćemo njih još više izmasakrirati. Kad dođe dan osvojenja Mekke, Uzvišeni Allah objavi: ***A ako hoćete da na nepravdu uzvratite, onda učinite to samo u onolikoj mjeri koliko vam je učinjeno; a ako otrpite, to je, doista, bolje za strpljive***[2003]**, na to će neki čovjek: Od danas više Kurejšija neće biti, a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "Sustegnite se od ubijanja ljudi osim četvorice**[2004]**."** Ovaj hadis Ubej'a b. Ka'ba je hasenun-garibun.[2005]

١٨. وَمِنْ سُورَةِ بَنِي إِسْرَائِيلَ *

بسم الله الرحمن الرحيم

٣٣٥٠. حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قال: أَخْبَرَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ النبي صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **حِينَ أُسْرِيَ بِي لَقِيتُ مُوسَى، قَالَ فَنَعَتَهُ، فَإِذَا رَجُلٌ حَسِبْتُهُ قَالَ مُضْطَرِبٌ رَجِلُ الرَّأْسِ كَأَنَّهُ مِنْ رِجَالِ شَنُوءَةَ. قَالَ: وَلَقِيتُ عِيسَى، قَالَ فَنَعَتَهُ، قَالَ: رَبْعَةٌ أَحْمَرُ كَأَنَّمَا خَرَجَ مِنْ دِيمَاسٍ يَعْنِي الْحَمَّامَ. وَرَأَيْتُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ: وَأَنَا أَشْبَهُ وَلَدِه بِه. قَالَ: وَأُتِيتُ بِإِنَاءَيْنِ أَحَدُهُمَا لَبَنٌ وَالْآخَرُ خَمْرٌ. فَقِيلَ لِي خُذْ أَيَّهُمَا شِئْتَ فَأَخَذْتُ اللَّبَنَ فَشَرِبْتُهُ. فَقِيلَ لِي: هُدِيتَ لِلْفِطْرَةِ أَوْ أَصَبْتَ الْفِطْرَةَ. أَمَا إِنَّكَ لَوْ أَخَذْتَ الْخَمْرَ غَوَتْ أُمَّتُكَ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٣٣٥١. حَدَّثَنَا إِسْحَقُ بْنُ مَنْصُورٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ: **أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُتِيَ بِالْبُرَاقِ لَيْلَةَ أُسْرِيَ بِه مُلْجَمًا مُسْرَجًا. فَاسْتَصْعَبَ عَلَيْهِ. فَقَالَ لَهُ جِبْرِيلُ: أَبِمُحَمَّدٍ تَفْعَلُ هَذَا؟ فَمَا رَكِبَكَ أَحَدٌ أَكْرَمُ عَلَى اللَّه مِنْهُ. قَالَ: فَارْفَضَّ عَرَقًا.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ عَبْدِ الرَّزَّاقِ*

[2003] *En-Nahl,* 126. ajet.

[2004] U hadisu koga bilježi El-Nesai u *Sunenu* stoji da je Sa'd b. Ebu Vekkas kazao: "Na dan oslobođenja Mekke Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je garantovao sigurnost svim Mekelijama, osim četveerici muškaraca i dvjema ženama. Za njih je rekao: Ubijte ih pa makar ih zatekli pored Kabe gdje se drže za njen ogrtač. Ubijte: Ikrimea b. Ebu Džehla, Abdullaha b. Hatala, Mukajjisa b. Subabea i Abdullaha b. Sa'da b. Ebu Sereha."

[2005] Bilježe ga i El-Nesai u *Sunenu*, Ibn Hibban u *Sahihu*, Et-Taberani u *El-Mu'džemul-kebiru* i Hakim u *Mustedreku*. Hakim ga smatra vjerosotojnim hadisom.

٣٣٥٢. حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الدَّوْرَقِيُّ أَخْبَرَنَا أَبُو تُمَيْلَةَ عَنِ الزُّبَيْرِ بْنِ جُنَادَةَ عَنِ ابْنِ بُرَيْدَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **لَمَّا انْتَهَيْنَا إِلَى بَيْتِ الْمَقْدِسِ قَالَ جِبْرِيلُ بِإِصْبَعِهِ فَخَرَقَ بِهِ الْحَجَرَ وَشَدَّ بِهِ الْبُرَاقَ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ *

٣٣٥٣. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **لَمَّا كَذَّبَتْنِي قُرَيْشٌ قُمْتُ فِي الْحِجْرِ فَجَلَّى اللَّهُ لِي بَيْتَ الْمَقْدِسِ. فَطَفِقْتُ أُخْبِرُهُمْ عَنْ آيَاتِهِ وَأَنَا أَنْظُرُ إِلَيْهِ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَفِي الْبَابِ عَنْ مَالِكِ بْنِ صَعْصَعَةَ وَأَبِي سَعِيدٍ وَابْنِ عَبَّاسٍ وَأَبِي ذَرٍّ وَابْنِ مَسْعُودٍ *

٣٣٥٤. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ فِي قَوْلِهِ تعالي: (**وَمَا جَعَلْنَا الرُّؤْيَا الَّتِي أَرَيْنَاكَ إِلَّا فِتْنَةً لِلنَّاسِ**) **قَالَ: هِيَ رُؤْيَا عَيْنٍ أُرِيَهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْلَةَ أُسْرِيَ بِهِ إِلَى بَيْتِ الْمَقْدِسِ**. (**وَالشَّجَرَةَ الْمَلْعُونَةَ فِي الْقُرْآنِ**) **قال: هِيَ شَجَرَةُ الزَّقُّومِ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٣٣٥٥. حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ أَسْبَاطِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْقُرَشِيُّ الْكُوفِيُّ أَخْبَرَنَا أَبِي عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي قَوْلِهِ تعالي: (**وَقُرْآنَ الْفَجْرِ إِنَّ قُرْآنَ الْفَجْرِ كَانَ مَشْهُودًا**) **قَالَ: تَشْهَدُهُ مَلَائِكَةُ اللَّيْلِ وَمَلَائِكَةُ النَّهَارِ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَرَوَاه عَلِيُّ بْنُ مُسْهِرٍ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَأَبِي سَعِيدٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

٣٣٥٦. **حَدَّثَنَا** بِذَلِكَ عَلِيُّ بْنُ حُجْرٍ أَخْبَرَنَا عَلِيُّ بْنُ مُسْهِرٍ عَنِ الْأَعْمَشِ **فَذَكَرَ نَحْوَهُ** *

٣٣٥٧. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَخْبَرَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنِ السُّدِّيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى: (**يَوْمَ نَدْعُو كُلَّ أُنَاسٍ بِإِمَامِهِمْ**) **قَالَ: يُدْعَى أَحَدُهُمْ فَيُعْطَى كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ. وَيُمَدُّ لَهُ فِي جِسْمِهِ سِتُّونَ ذِرَاعًا وَيُبَيَّضُ وَجْهُهُ وَيُجْعَلُ عَلَى رَأْسِهِ تَاجٌ مِنْ لُؤْلُؤٍ يَتَلَأْلَأُ. فَيَنْطَلِقُ إِلَى أَصْحَابِهِ فَيَرَوْنَهُ مِنْ بَعِيدٍ فَيَقُولُونَ: اللَّهُمَّ ائْتِنَا بِهَذَا وَبَارِكْ لَنَا فِي هَذَا حَتَّى يَأْتِيَهُمْ فَيَقُولُ لهم: أَبْشِرُوا لِكُلِّ رَجُلٍ مِنْكُمْ مِثْلُ هَذَا. وَأَمَّا الْكَافِرُ فَيُسَوَّدُ وَجْهُهُ وَيُمَدُّ لَهُ فِي جِسْمِهِ سِتُّونَ ذِرَاعًا عَلَى صُورَةِ آدَمَ. فَيُلْبَسُ تَاجًا فَيَرَاهُ أَصْحَابُهُ فَيَقُولُونَ: نَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ شَرِّ هَذَا, اللَّهُمَّ لَا تَأْتِنَا بِهَذَا. قَالَ: فَيَأْتِيهِمْ فَيَقُولُونَ: اللَّهُمَّ أَخْزِهِ. فَيَقُولُ: أَبْعَدَكُمُ اللَّهُ فَإِنَّ لِكُلِّ رَجُلٍ مِنْكُمْ مِثْلَ هَذَا**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. وَالسُّدِّيُّ اسْمُهُ إِسْمَعِيلُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ *

٣٣٥٨. حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ أَخْبَرَنَا وَكِيعٌ عَنْ دَاوُدَ بْنِ يَزِيدَ الزَّعَافِرِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي قَوْلِهِ: (**عَسَى أَنْ يَبْعَثَكَ رَبُّكَ مَقَامًا مَحْمُودًا**),و **سُئِلَ عَنْهَا**

قَالَ: هِيَ الشَّفَاعَةُ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ. وَدَاوُدُ الزَّعَافِرِيُّ هُوَ دَاوُدُ الْأَوْدِيُّ بْنُ يَزِيدَ بْنِ عَبْدِ الرحمن وَهُوَ عَمُّ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ إِدْرِيسَ *

٣٣٥٩. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنِ ابْنِ أَبِي نَجِيحٍ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ أَبِي مَعْمَرٍ عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ قَالَ: **دَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَكَّةَ عَامَ الْفَتْحِ وَحَوْلَ الْكَعْبَةِ ثَلَاثُ مِائَةٍ وَسِتُّونَ نُصُبًا. فَجَعَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَطْعُنُهَا بِمِخْصَرَةٍ فِي يَدِهِ. وَرُبَّمَا قَالَ بِعُودٍ, وَيَقُولُ: جَاءَ الْحَقُّ وَزَهَقَ الْبَاطِلُ إِنَّ الْبَاطِلَ كَانَ زَهُوقًا , جَاءَ الْحَقُّ وَمَا يُبْدِئُ الْبَاطِلُ وَمَا يُعِيدُ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَفِيهِ عَنِ ابْنِ عُمَرَ *

٣٣٦٠. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ أَخْبَرَنَا جَرِيرٌ عَنْ قَابُوسَ بْنِ أَبِي ظَبْيَانَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: **كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَكَّةَ ثُمَّ أُمِرَ بِالْهِجْرَةِ. فَنَزَلَتْ عَلَيْهِ: (وَقُلْ رَبِّ أَدْخِلْنِي مُدْخَلَ صِدْقٍ وَأَخْرِجْنِي مُخْرَجَ صِدْقٍ وَاجْعَلْ لِي مِنْ لَدُنْكَ سُلْطَانًا نَصِيرًا).** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٣٣٦١. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ زَكَرِيَّا بْنِ أَبِي زَائِدَةَ عَنْ دَاوُدَ بْنِ أَبِي هِنْدٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: **قَالَتْ قُرَيْشٌ لِيَهُودَ: أَعْطُونَا شَيْئًا نَسْأَلُ عنه هَذَا الرَّجُلَ. فَقَالَ: سَلُوهُ عَنِ الرُّوحِ. فَسَأَلُوهُ عَنِ الرُّوحِ, فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى: (وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الرُّوحِ قُلِ الرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّي وَمَا أُوتِيتُمْ مِنَ الْعِلْمِ إِلَّا قَلِيلًا). قَالُوا: أُوتِينَا عِلْمًا كَبِيرًا. أُوتِينَا التَّوْرَاةَ وَمَنْ أُوتِيَ التَّوْرَاةَ فَقَدْ أُوتِيَ خَيْرًا كَثِيرًا. فَأُنْزِلَتْ: (قُلْ لَوْ كَانَ الْبَحْرُ مِدَادًا لِكَلِمَاتِ رَبِّي لَنَفِدَ الْبَحْرُ) إِلَى آخِرِ الْآيَةِ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ *

٣٣٦٢. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ خَشْرَمٍ أَخْبَرَنَا عِيسَى بْنُ يُونُسَ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: **كُنْتُ أَمْشِي مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي حَرْثٍ بِالْمَدِينَةِ وَهُوَ يَتَوَكَّأُ عَلَى عَسِيبٍ. فَمَرَّ بِنَفَرٍ مِنَ الْيَهُودِ. فَقَالَ بَعْضُهُمْ: لَوْ سَأَلْتُمُوهُ. فَقَالَ بَعْضُهُمْ: لَا تَسْأَلُوهُ فَإِنَّهُ يُسْمِعُكُمْ مَا تَكْرَهُونَ. فَقَالُوا: يَا أَبَا الْقَاسِمِ حَدِّثْنَا عَنِ الرُّوحِ. فَقَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَاعَةً وَرَفَعَ رَأْسَهُ إِلَى السَّمَاءِ. فَعَرَفْتُ أَنَّهُ يُوحَى إِلَيْهِ حَتَّى صَعِدَ الْوَحْيُ, ثُمَّ قَالَ: (الرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّي وَمَا أُوتِيتُمْ مِنَ الْعِلْمِ إِلَّا قَلِيلًا).** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٣٣٦٣. حَدَّثَنَا عَبْدُ بْنُ حُمَيْدٍ أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ مُوسَى وَسُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ قَالَا: أَخْبَرَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ زَيْدٍ عَنْ أَوْسِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **يُحْشَرُ النَّاسُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ثَلَاثَةَ أَصْنَافٍ: صِنْفًا مُشَاةً وَصِنْفًا رُكْبَانًا وَصِنْفًا عَلَى وُجُوهِهِمْ. قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ وَكَيْفَ يَمْشُونَ عَلَى وُجُوهِهِمْ؟ قَالَ: إِنَّ الَّذِي أَمْشَاهُمْ عَلَى أَقْدَامِهِمْ قَادِرٌ عَلَى أَنْ**

يُمْشِيَهُمْ عَلَى وُجُوهِهِمْ. أَمَا إِنَّهُمْ يَتَّقُونَ بِوُجُوهِهِمْ كُلَّ حَدَبٍ وَشَوْكٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ. وَقَدْ رَوَى وُهَيْبٌ عَنِ ابْنِ طَاوُسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَيْئًا مِنْ هَذَا *

٣٣٦٤. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ أَخْبَرَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ أَخْبَرَنَا بَهْزُ بْنُ حَكِيمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّكُمْ مَحْشُورُونَ رِجَالًا وَرُكْبَانًا وَتُجَرُّونَ عَلَى وُجُوهِكُمْ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ *

٣٣٦٥. حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ أَخْبَرَنَا أَبُو دَاوُدَ وَيَزِيدُ بْنُ هَارُونَ وَأَبُو الْوَلِيدِ , وَاللَّفْظُ لَفْظُ يَزِيدَ وَالْمَعْنَى وَاحِدٌ, عَنْ شُعْبَةَ عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ابْنِ سَلَمَةَ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ عَسَّالٍ المرادي أَنَّ يَهُودِيَّيْنِ قَالَ أَحَدُهُمَا لِصَاحِبِهِ: اذْهَبْ بِنَا إِلَى هَذَا النَّبِيِّ نَسْأَلُهُ. قَالَ: لَا تَقُلْ له نَبِيٌّ, فَإِنَّهُ إِنْ سَمِعَهَا تَقُولُ نَبِيٌّ كَانَتْ لَهُ أَرْبَعَةُ أَعْيُنٍ. فَأَتَيَا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَأَلَاهُ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ: (وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى تِسْعَ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ), فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا تُشْرِكُوا بِاللَّهِ شَيْئًا وَلَا تَزْنُوا وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَا تَسْرِقُوا وَلَا تَسْحَرُوا وَلَا تَمْشُوا بِبَرِيءٍ إِلَى سُلْطَانٍ فَيَقْتُلَهُ وَلَا تَأْكُلُوا الرِّبَا وَلَا تَقْذِفُوا مُحْصَنَةً وَلَا تَفِرُّوا مِنَ الزَّحْفِ, شَكَّ شُعْبَةُ, وَعَلَيْكُمْ يَا مَعْشَرَ الْيَهُودِ خَاصَّةً لَا تَعْدُوا فِي السَّبْتِ. فَقَبَّلَا يَدَيْهِ وَرِجْلَيْهِ وَقَالَا: نَشْهَدُ أَنَّكَ نَبِيٌّ. قَالَ: فَمَا يَمْنَعُكُمَا أَنْ تُسْلِمَا؟ قَالَا: إِنَّ دَاوُدَ دَعَا اللَّهَ أَنْ لَا يَزَالَ فِي ذُرِّيَّتِهِ نَبِيٌّ, وَإِنَّا نَخَافُ إِنْ أَسْلَمْنَا أَنْ تَقْتُلَنَا الْيَهُودُ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٣٣٦٦. حَدَّثَنَا عَبْدُ بْنُ حُمَيْدٍ أَخْبَرَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ دَاوُدَ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ أَبِي بِشْرٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ, وَلَمْ يَذْكُرْ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ وَهُشَيْمٍ, عَنْ أَبِي بِشْرٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ: (وَلَا تَجْهَرْ بِصَلَاتِكَ) قَالَ: نَزَلَتْ بِمَكَّةَ. كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا رَفَعَ صَوْتَهُ بِالْقُرْآنِ سَبَّهُ الْمُشْرِكُونَ وَمَنْ أَنْزَلَهُ وَمَنْ جَاءَ بِهِ. فَأَنْزَلَ اللَّهُ: (وَلَا تَجْهَرْ بِصَلَاتِكَ) فَيَسُبُّوا الْقُرْآنَ وَمَنْ أَنْزَلَهُ وَمَنْ جَاءَ بِهِ. (وَلَا تُخَافِتْ بِهَا) عَنْ أَصْحَابِكَ بِأَنْ تُسْمِعَهُمْ حَتَّى يَأْخُذُوا عَنْكَ الْقُرْآنَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٣٣٦٧. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ أَخْبَرَنَا هُشَيْمٌ أَخْبَرَنَا أَبُو بِشْرٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ فِي قَوْلِهِ: (وَلَا تَجْهَرْ بِصَلَاتِكَ وَلَا تُخَافِتْ بِهَا وَابْتَغِ بَيْنَ ذَلِكَ سَبِيلًا) قَالَ: نَزَلَتْ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهم عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُخْتَفٍ بِمَكَّةَ. فَكَانَ إِذَا صَلَّى بِأَصْحَابِهِ رَفَعَ صَوْتَهُ بِالْقُرْآنِ. فَكَانَ الْمُشْرِكُونَ إِذَا سَمِعُوهُ شَتَمُوا الْقُرْآنَ وَمَنْ أَنْزَلَهُ وَمَنْ جَاءَ بِهِ. فَقَالَ اللَّهُ تعالي لِنَبِيِّهِ: (وَلَا تَجْهَرْ بِصَلَاتِكَ) أَيْ بِقِرَاءَتِكَ, فَيَسْمَعَ الْمُشْرِكُونَ فَيَسُبُّوا الْقُرْآنَ (وَلَا تُخَافِتْ بِهَا) عَنْ أَصْحَابِكَ (وَابْتَغِ بَيْنَ ذَلِكَ سَبِيلًا). هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٣٣٦٨. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ مِسْعَرٍ عَنْ عَاصِمِ بْنِ أَبِي النَّجُودِ عَنْ زِرِّ بْنِ حُبَيْشٍ قَالَ: **قُلْتُ لِحُذَيْفَةَ بْنِ الْيَمَانِ: أَصَلَّى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي بَيْتِ الْمَقْدِسِ؟ قَالَ: لَا. قُلْتُ: بَلَى. قَالَ: أَنْتَ تَقُولُ ذَاكَ يَا أَصْلَعُ. بِمَ تَقُولُ ذَلِكَ؟ قُلْتُ: بِالْقُرْآنِ. بَيْنِي وَبَيْنَكَ الْقُرْآنُ. فَقَالَ حُذَيْفَةُ: مَنِ احْتَجَّ بِالْقُرْآنِ فَقَدْ أَفْلَحَ. قَالَ سُفْيَانُ: يَقُولُ فَقَدِ احْتَجَّ, وَرُبَّمَا قَالَ: قَدْ فَلَجَ. فَقَالَ: (سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَى بِعَبْدِهِ لَيْلًا مِنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَى). قَالَ: أَفَتُرَاهُ صَلَّى فِيهِ؟ قُلْتُ: لَا. قَالَ: لَوْ صَلَّى فِيهِ لَكُتِبَتْ عَلَيْكُمُ الصَّلَاةُ فِيهِ كَمَا كُتِبَتِ الصَّلَاةُ فِي الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ. قَالَ حُذَيْفَةُ: أُتِيَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِدَابَّةٍ طَوِيلَةِ الظَّهْرِ مَمْدُودَةٍ هَكَذَا. خَطْوُهُ مَدُّ بَصَرِهِ. فَمَا زَايَلَا ظَهْرَ الْبُرَاقِ حَتَّى رَأَيَا الْجَنَّةَ وَالنَّارَ وَوَعْدَ الْآخِرَةِ أَجْمَعَ. ثُمَّ رَجَعَا عَوْدَهُمَا عَلَى بَدْئِهِمَا. قَالَ: وَيَتَحَدَّثُونَ أَنَّهُ رَبَطَهُ لِمَا لِيَفِرُّ مِنْهُ وَإِنَّمَا سَخَّرَهُ لَهُ عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٣٣٦٩. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَلِيِّ بْنِ زَيْدِ بْنِ جُدْعَانَ عَنْ أَبِي نَضْرَةَ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **أَنَا سَيِّدُ وَلَدِ آدَمَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَا فَخْرَ. وَبِيَدِي لِوَاءُ الْحَمْدِ وَلَا فَخْرَ. وَمَا مِنْ نَبِيٍّ يَوْمَئِذٍ آدَمَ فَمَنْ سِوَاهُ إِلَّا تَحْتَ لِوَائِي. وَأَنَا أَوَّلُ مَنْ تَنْشَقُّ عَنْهُ الْأَرْضُ وَلَا فَخْرَ. قَالَ: فَيَفْزَعُ النَّاسُ ثَلَاثَ فَزَعَاتٍ. فَيَأْتُونَ آدَمَ فَيَقُولُونَ: أَنْتَ أَبُونَا آدَمُ فَاشْفَعْ لَنَا إِلَى رَبِّكَ. فَيَقُولُ: إِنِّي أَذْنَبْتُ ذَنْبًا أُهْبِطْتُ مِنْهُ إِلَى الْأَرْضِ, وَلَكِنِ ائْتُوا نُوحًا. فَيَأْتُونَ نُوحًا فَيَقُولُ: إِنِّي دَعَوْتُ عَلَى أَهْلِ الْأَرْضِ دَعْوَةً فَأُهْلِكُوا, وَلَكِنِ اذْهَبُوا إِلَى إِبْرَاهِيمَ. فَيَأْتُونَ إِبْرَاهِيمَ فَيَقُولُ: إِنِّي كَذَبْتُ ثَلَاثَ كَذِبَاتٍ. ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهعَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَا مِنْهَا كَذِبَةٌ إِلَّا مَا حَلَّ بِهَا عَنْ دِينِ اللَّهِ. وَلَكِنِ ائْتُوا مُوسَى. فَيَأْتُونَ مُوسَى فَيَقُولُ: إِنِّي قَدْ قَتَلْتُ نَفْسًا, وَلَكِنِ ائْتُوا عِيسَى. فَيَأْتُونَ عِيسَى فَيَقُولُ: إِنِّي عُبِدْتُ مِنْ دُونِ اللَّهِ, وَلَكِنِ ائْتُوا مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. قَالَ: فَيَأْتُونَنِي فَأَنْطَلِقُ مَعَهُمْ**. قَالَ ابْنُ جُدْعَانَ: قَالَ أَنَسٌ: **فَكَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ** وَسَلَّمَ قَالَ: **فَآخُذُ بِحَلْقَةِ بَابِ الْجَنَّةِ فَأُقَعْقِعُهَا. فَيُقَالُ: مَنْ هَذَا؟ فَيُقَالُ: مُحَمَّدٌ. فَيَفْتَحُونَ لِي وَيُرَحِّبُونَ بِي فَيَقُولُونَ: مَرْحَبًا. فَأَخِرُّ سَاجِدًا. فَيُلْهِمُنِي اللَّهُ مِنَ الثَّنَاءِ وَالْحَمْدِ, فَيُقَالُ لِي: ارْفَعْ رَأْسَكَ وَسَلْ تُعْطَ وَاشْفَعْ تُشَفَّعْ وَقُلْ يُسْمَعْ لِقَوْلِكَ. وَهُوَ الْمَقَامُ الْمَحْمُودُ الَّذِي قَالَ اللَّهُ: (عَسَى أَنْ يَبْعَثَكَ رَبُّكَ مَقَامًا مَحْمُودًا)**. قَالَ سُفْيَانُ: **لَيْسَ عَنْ أَنَسٍ إِلَّا هَذِهِ الْكَلِمَةُ: فَآخُذُ بِحَلْقَةِ بَابِ الْجَنَّةِ فَأُقَعْقِعُهَا**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ. وَقَدْ رَوَى بَعْضُهُمْ هَذَا الْحَدِيثَ عَنْ أَبِي نَضْرَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ, الْحَدِيثَ بِطُولِهِ *

18. Iz sure *Benu Israil*

U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog:

3350. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Obavijestio nas je Abdur-Rezzak; kaže: Nas je obavijestio Ma'mer prenijevši od Zuhrija da je kazao: Obavijestio me je Seid b. Musejjeb prenijevši od Ebu Hurejrea, koji je kazao da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Kad sam bio na Noćnom putovanju, vidio sam Musaa - pa ga je, veli Ebu Hurejre, opisao - kao visoka čovjeka, opuštene kose kao da je iz plemena Šenue. Sreo sam, veli, i Isaa - opisao ga je, veli - kao čovjeka srednjeg rasta, crvena lica, kao da je iz hamama izišao. Vidio sam i Ibrahima. Ja sam mu najsličniji od svih njegovih potomaka. Ponuđene su mi, veli, dvije posude: u jednoj je bilo mlijeko, a u drugoj vino.[2006] Rečeno mi je: Uzmi koju hoćeš! Uzeo sam onu s mlijekom i popio ga. Tad mi neko reče: Upućen si onome prirodnom, ili je kazao: odabrao si ono što je ispravno, a da si uzeo vino, tvoji bi sljedbenici stradavali[2007]."** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[2008]

3351. ISPRIČAO NAM JE Ishak b. Mensur; kaže: Obavijestio nas je Abdur-Rezzak; kaže: Nas je obavijestio Ma'mer prenijevši od Katadea, a on od Enesa: **"Doveden je Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, zauzdan i osedlan Burak, u noći u kojoj je preveden[2009], koji bijaše jogunast. Džibril mu reče[2010]: Zar se prema Muhammedu tako odnosiš? Od njega te do sada nije niko, plemenitiji kod Allaha, uzjahao! Kad to ču, obli ga, veli, znoj** (i primiri se)." Ovaj hadis je garibun.[2011] Poznat nam je samo preko Abdur-Rezzaka.

[2006] U predaji koju bilježi Ebu Ishak od Ebu Seida el-Hudrija stoji da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: "Kad sam završio sa namazom u Bejtul-Makdisu, ponuđene su mi tri posude: u jednoj je bilo mlijeko, u drugoj vino, a u trećoj voda. Odabarao sam onu sa mlijekom." U Muslimovoj predaji ovog hadisa od Enesa stoji da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: "Ušao sam u Mesdžid i u njemu klanjao dva rekjata, potom iziđoh, a Džibril mi donese posudu sa vinom i posudu sa mlijekom, pa sam uzeo mlijeko." Ove dvije predaje ukazuju na to da su Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, spomenute posude ponuđene u Bejtul-Makdisu.

[2007] Po mišljenju El-Mubarekforija, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, odabrao vino, njegovim sljedbenicima bi bilo dozvoljeno vino. Oni bi se napijali i pod djelovanjem alkohola bi stradavali i zalutali sa Pravoga Puta.

[2008] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima.*

[2009] Iz Hrama časnog u Hram daleki.

[2010] U predaji koju bilježi Ibn Ishak od Katadea stoji: "Pošto se poče opirati, Džibril stavi svoju ruku na njegov vrat i reče: Kako te nije stid, plemenitije te stvorenje, kod Allaha, od Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, do sad nije uzjahalo...?!"

[2011] Bilježi ga i Ibn Hibban u *Sahihu* i smatra ga vjerodostojnim hadisom.

3352. ISPRIČAO NAM JE Jakub b. Ibrahim ed-Devreki; kaže: Obavijestio nas je Ebu Tumejle[2012] prenijevši od Zubejra b. Džunadea, on od Ibn Burejdea, a on od svoga oca koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Pošto stigosmo do Bejtul-Makdisa, Džibril uperi prst prema kamenu, probuši ga njime i za njega priveza Buraka."**[2013] Ovaj hadis je garibun.[2014]

3353. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Lejs prenijevši od Ukajla, on od Zuhrija, on od Ebu Seleme, a on od Džabira b. Abdullaha da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"Pošto mi Kurejševići ne povjerovaše** (i od mene zatražiše dokaze), **ja stadoh uz polukružni zid pored Kabe, Allah mi pokaza Bejtul-Makdis i ja počeh, gledajući u njega, da ih obavještavam o njegovim znamenjima."**[2015]

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[2016] O ovoj temi preneseni su hadisi i od Malika b. Sa'saa, Ebu Seida, Ibn Abbasa, Ebu Zerra i Ibn Mes'uda,

3354. ISPRIČAO NAM JE Ibn Ebu Omer; kaže: Obavijestio nas je Sufjan, prenijevši od Amra b. Dinara, on od Ikrimea, a on od Ibn Abbasa **da je o riječima Uzvišenog:** ***A san koji smo ti dali da usniješ i drvo ukleto, u Kur'anu spomenuto, iskušenje su za ljude***[2017]**, kazao: Taj san je ono što je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, očima vidio u noći u kojoj je preveden do Bejtul-Makdisa**[2018]**, dok je *drvo ukleto u Kur'anu spomenuto* drvo Zakkum."** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[2019]

3355. ISPRIČAO NAM JE Ubejd b. Esbat b. Muhammed el-Kureši el-Kufi; kaže: Obavijestio nas je moj otac prenijevši od A'meša, on od Ebu Saliha, on od Ebu Hurejrea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, **da je o riječima Uzvišenog:** ***i namaz u zoru jer namazu u zoru***

[2012] Ebu Tumejle Jahja b. Vadih el-Mirvezi pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je devetoj generaciji. Više je poznat po nazivu Ebu Tumejle nego po imenu.

[2013] U El-Bezzarovoj predaji ovog hadisa stoji: "...stavi svoj prst na kamen, probuši ga njime i za njega priveza Buraka." U Muslimovoj predaji ovog hadisa stoji: "...i priveza Buraka za halku za koju su raniji Vjerovjesnici vezivali svoje jahalice."

[2014] Bilježi ga i Bezzar u *Musnedu.*

[2015] U predaji koju bilježe Ahmed b. Hanbel i El-Bezzar u *Musnedima* stoji: "Primaknut mi je Bejtul-Makdis kod Ukajlove kuće i ja sam u njega gledao i opisivao im ga." Ovim je pokazana jedna od Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, mu'džiza.

[2016] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima.*

[2017] *El-Isra,* 60. ajet, a koji u cijelosti glasi: "I rekli smo ti: Svi su ljudi u Allahovoj vlasti! A san koji smo ti dali da usniješ i drvo ukleto, u Kur'anu spomenuto, iskušenje su za ljude. Mi ih zastrašujemo, ali njima to samo povećava ionako veliko bezvjerstvo."

[2018] Većina islamskih učenjaka smatra da je Isra i Mi'radž bio stvaran i da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u jednom času noći preveden iz Hrama časnog u Hram daleki, a odatle u nebeska prostranstva i tijelom i dušom i da je sve što je te noći vidio vidio svojim vlastitim očima.

[2019] Bilježe ga i El-Buhari u *Sahihu* i El-Nesai u *Sunenu.*

mnogi prisustvuju[2020]**, kazao: "Prisustvuju mu** (sabah-namazu) **meleci noći i meleci dana."**

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[2021] Prenio ga je i Ali b. Mushir od A'meša, on od Ebu Saliha, on od Ebu Hurejrea i Ebu Seida, a njih dvojica od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

3356. TAKO NAM JE ISPRIČAO Ali b. Hudžr; kaže: Obavijestio nas je Ali b. Mushir prenijevši od A'meša, **pa je spomenuo slično prethodnom hadisu.**

3357. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Abdur-Rahman[2022]; kaže: Obavijestio nas je Ubejdullah b. Musa[2023] prenijevši od Israila[2024], on od Es-Suddijja, on od svoga oca, on od Ebu Hurejrea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, **da je o riječima Uzvišenog:** ***A na Dan kad pozovemo sve ljude s vođom njihovim***[2025]**, kazao: "Bit će pozvan jedan od njih** (muslimana), **bit će mu data njegova knjiga u desnu ruku njegovu, tjelo će mu biti produženo za šezdeset aršina, lice će mu blistati, a na glavi će nostiti krunu od bisera koja svijetli. Poći će prema svojoj skupinii. Kad ga ugledaju izdaleka, reći će: Allahu! Daj i nama ovako i blagoslovi nas u tome! Kad stigne do njih, reći će im: Radujte se, svakog od vas čeka isto ovako" Što se tiče nevjernika, njegovo lice će pocrnjeti, tijelo će mu biti u ljudskom liku produženo za šezdeset aršina, a na glavi će mu biti kruna. Kad ga njegova družina ugleda, reći će: Utječemo se Allahu od zla ovoga! Allahu, ne daj nama ovo! Kad stigne do njih, oni će povikati: Allahu, ponizi ga! a on će im odgovoriti: Jadni ne bili, i vas svakog čeka isto ovo!"** Ovaj hadis je hasenun-garibun.[2026] Es-Suddij se zvao Ismail b. Abdur-Rahman.

3358. ISPRIČAO NAM JE Ebu Kurejb; kaže: Obavijestio nas je Veki' prenijevši od Davuda b. Jezida ez-Zeafirija, on od svoga oca, a on od Ebu Hurejrea, koji je kazao **da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o riječima Uzvišenog,:** ***Gospodar tvoj će ti na onome svijetu hvale***

[2020] *El-Isra,* 78. ajet, akoji u cijelosti glasi: "Obavljaj propisane namaze kad Sunce s polovine neba krene, pa do noćne tmine, i namaz u zoru jer namazu u zoru mnogi prisustvuju."
[2021] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i El-Nesai i Ibn Madže u *Sunenima.*
[2022] Abdullah b. Abdur-Rahman je imam Ed-Darimi.
[2023] Ubejdullah b. Musa el-Abesi el-Kufi.
[2024] Israil b. Junus.
[2025] *El-Isra,* 71. ajet, a koji u cijelosti glasi: "A na Dan kad pozovemo sve ljude s vođom njihovim, oni kojima se knjiga njihova da u desnu ruku njihovu čitaće knjige svoje i neće im biti ni koliko trun jedan učinjena nepravda."
[2026] Bilježi ga i El-Bezzar u *Musnedu.*

dostojno mjesto darovati[2027]**, upitan na što se one odnose, rekao: "Na zagovor (šefa'at)**[2028]**."**

Ovaj hadis je hasenun.[2029] Davud ez-Zeafiri je Davud el-Evdi b. Jezid b. Abdur-Rahman. On je amidža Abdullaha b. Idrisa.[2030]

3359. ISPRIČAO NAM JE Ibn Ebu Omer; kaže: Obavijestio nas je Sufjan[2031] prenijevši od Ibn Ebu Nedžiha, on od Mudžahida, on od Ebu Ma'mera, a on od Ibn Mes'uda, koji je kazao: **"Ušao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, na dan oslobođenja u Mekku, a oko Kabe tri stotine i šezdeset kumira. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ih poče razbijati štapom koji mu je bio u ruci možda je kazao: motkom izgovarajući:** ***Došla je Istina, a nestalo je laži; laž, zaista, nestaje!***[2032] ***Došla je Istina, a laži je nestalo!***[2033]**"** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[2034] Prenesen je i od Ibn Omera.

3360. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Obavijestio nas je Džerir[2035] prenijevši od Kabusa b. Ebu Zabjana, on od svoga oca[2036], a on od Ibn Abbasa: **"Živio je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, u Mekki, a onda mu bi naređena hidžra. Bi mu objavljeno:** ***I reci: Gospodaru moj, učini da iz mrtvih ustanem, a da si Ti zadovoljan mnome, i daruj mi od Sebe snagu koja će mi pomoći***[2037]**."** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[2038]

3361. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Jahja b. Zekerijja b. Ebu Zaide prenijevši od Davuda b. Ebu Hinda, on od Ikrimea, a on od Ibn Abbasa: **"Kurejšije rekoše jevrejima: Dajte nam nešto o čemu da pitamo ovog čovjeka**[2039]**. Rekoše: Pitajte ga o duši. Oni ga upitaše o duši, a Uzvišeni Allah objavi:** ***Pitaju te o duši. Reci: Šta je duša - samo Gospodar moj zna, a vama je dato samo malo znanja.***[2040] **Oni će na to: Nama je dato veliko znanje, dat nam je Tevrat, a kome je dat Tevrat,**

[2027] *El-Isra*, 79. ajet, a koji u cijelosti glasi: "I probdij dio noći u namazu, - to je samo tvoja dužnost; Gospodar tvoj će ti na onom svijetu hvale dostojno mjesto darovati."

[2028] Tj. hvale dostojno mjesto je zagovor (šefa'at).

[2029] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Ibn Džerir u *Tefsiru*.

[2030] Abdullaha b. Idrisa b. Jezida b. Abdur-Rahmana el-Evdija.

[2031] Sufjan b. Ujejne.

[2032] *El-Isra,* 81. ajet.

[2033] *Saba',* 49. ajet.

[2034] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima.*

[2035] Džerir b. Abdul-Hamid.

[2036] Husajna b. Džunduba b. Harisa el-Džuhenija el-Kufija. On je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je drugoj generaciji.

[2037] *El-Isra,* 80. ajet.

[2038] Bilježi ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu.*

[2039] Tj. Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem.

[2040] *El-Isra,* 85. ajet.

dato mu je veliko dobro. Pa je objavljeno: ***Reci: Kad bi more bilo mastilo da se ispišu riječi Gospodara moga, more bi presahlo, ali ne i riječi Gospodara moga, pa i kad bismo se pomogli još jednim sličnim***[2041]**."** Ovaj hadis je sa ovim senedom hasenun-sahihun-garibun.[2042]

3362. ISPRIČAO NAM JE Ali b. Hašrem; kaže: Obavijestio nas je Isa b. Junus prenijevši od A'meša, on od Ibrahima, on od Alkamea, a on od Abdullaha,[2043] koji je kazao: **"Išao sam sa Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, preko jedne njive u Medini. On se poštapao palminom granom. Prođe pored grupe jevreja, a neki od njih rekoše: Da ste ga upitali? Ne pitajte ga ništa, odgovoriše drugi, reći će vam ono što vam neće biti drago. Rekoše: Ebu Kasime, reci nam o duši. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, za trenutak zastade i podiže glavu ka nebesima. Znao sam da prima Objavu, a kad mu bi spuštena Objava on reče: "*Šta je duša - Gospodar moj zna, a vama je dato samo malo znanja.*"**[2044] Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[2045]

3363. ISPRIČAO NAM JE Abd b. Humejd; kaže: Obavijestili su nas Hasan b. Musa i Sulejman b. Harb i kazali: Obavijestio nas je Hammad b. Seleme prenijevši od Alija b. Zejda, on od Evsa b. Halida, a on od Ebu Hurejrea, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Na Sudnjem danu će biti proživljene tri vrste ljudi. Jedna vrsta će biti pješaci, jedna vrsta će biti jahači, a jedna grupa će hodati na licima svojim." Allahov Poslaniče, a kako će hodati na licima svojim? upita neko. On reče: "Onaj koji im je dao sposobnost hodanja na nogama u stanju im je dati i sposobnost hodanja na licima njihovim. Zar oni svoja lica ne sklanjaju od svakog ispupčenja i svake bodlje?"**

Ovaj hadis je hasenun.[2046] Prenio je Vehib od Ibn Tavusa, on od svoga oca, on od Ebu Hurejrea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, nešto od ovoga.

3364. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Obavijestio nas je Jezid b. Harun; kaže: Nas je obavijestio Behz b. Hakim prenijevši od svoga oca, a on od njegova djeda, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu

---

2041 *El-Kehf*, 109. ajet.

2042 Bilježi ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu.*

2043 Abdullah b. Mes'ud.

2044 Iz prethodnog hadisa se da zaključiti da su Kurejšije Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pitali u Mekki o duši. Iz ovoga se hadisa vidi da su ga jevreji o tome pitali u Medini. Po mišljenju Ibn Hadžera el-Askalanija, ova dva hadisa je moguće pomiriti tako što treba shvatiti da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o tome više puta pitan, ali da je ovaj ajet kao odgovor na pitanje koje su postavili jedni i drugi, objavljen tek u Medini.

2045 Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i El-Buhari i Muslim u *Sahihima.*

2046 Bilježi ga i El-Bejheki u *Sunenu.*

alejhi ve sellem, rekao: **"Vi ćete biti proživljeni hodajući na nogama, jašući i hodajući na licima vašim!"** Ovaj hadis je hasenun.

3365. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Obavijestili su nas Jezid b. Harun, Ebu Davud i Ebu Velid - tekst je Jezidov, a smisao je isti - prenijevši od Šu'bea, on od Amra b. Murrea, on od Abdullaha b. Selemea, a on od Safvana b. Assala el-Muradija **da je jedan jevrej rekao svome drugu: Pođi sa mnom do tog Vjerovjesnika da ga nešto upitamo! On reče: Ne govori vjerovjesnik jer će on čuti da si mu rekao vjerovjesnik pa će dobiti četvere oči! Došli su Vjerovjesniku i upitali o riječima Uzvišenog Allaha:** ***Mi smo Musau devet očevidnih znamenja dali***[2047]**, a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "Ne smatrajte Allahu ništa ravnim, ne činite blud, ne ubijajte onog koga je Allah zabranio ubiti, osim kad to pravda zahtijeva, ne kradite, ne činite sihir, ne optužujte vladaru nevinoga pa da ga ubije, ne jedite kamatu, ne potvarajte čestitu ženu, ne napuštajte bojne redove -dilema kod Šu'bea -, a posebno za vas jevreje važi: o subotu se ne ogriješite! Njih dvojica mu poljubiše ruke i noge i rekoše: Svjedočimo da si ti vjerovjesnik! "Šta vas, onda, sprečava da primite islam?" upita on. Rekoše: Davud je molio Allaha da uvijek između njegovih potomaka bude vjerovjesnik. Bojimo se, ukoliko primimo islam, da će nas jevreji ubiti."** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.

3366. ISPRIČAO NAM JE Abd b. Humejd; kaže: Obavijestio nas je Sulejman b. Davud[2048] prenijevši od Šu'bea, on od Ebu Bišra[2049], on od Seida b. Džubejra, a nije spomenuo od Ibn Abbasa i Hušejma, od Ebu Bišra, on od Seida b. Džubejra, a on od Ibn Abbasa **da je za riječi Uzvišenog:** ***Ne izgovaraj na sav glas Kur'an kad namaz obavljaš, a i ne prigušuj ga***[2050] **kazao: Objavljene su u Mekki. Kad god bi Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, podigao svoj glas učeći Kur'an u namazu, mušrici bi grdili njega i Onoga koji ga je objavio i onoga koji je sa njim došao, pa je Allah objavio:** ***Ne izgovaraj na sav glas Kur'an kad namaz obavljaš*** **pa da grde Kur'an i Onoga koji ga je objavio i onoga koji je sa njim došao, a i ne prigušuj ga svojim drugovima. Neka ga oni čuju**

[2047] *El-Isra*, 101. ajet, a koji u cijelosti glasi: " Mi smo Musau devet očevidnih znamenja dali, pa upitaj sinove Israilove kad je precima njihovim došao i kada mu je faraon rekao: Ja mislim, o Musa, da si ti doista opčinjen."

[2048] Sulejman b. Davud Ebu Davud et-Tajalisi.

[2049] Ebu Bišr Džafer b. Ijas.

[2050] *El-Isra*, 110. ajet, a koji u cijelosti glasi: "Reci: Zovite: Allah ili zovite: Milostivi, a kako Ga god budete zvali, Njegova su imena najljepša. Ne izgovaraj na sav glas Kur'an kad namaz obavljaš, a i ne prigušuj ga; traži sredinu između toga."

kako bi od tebe mogli zapamtiti Kur'an!" Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[2051]

3367. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Obavijestio nas je Hušejm; kaže: Nas je obavijestio Ebu Bišr prenijevši od Seida b. Džubejra, a on od Ibn Abbasa **da je o riječima Uzvišenog:** ***Ne izgovaraj na sav glas Kur'an kad namaz obavljaš, a i ne prigušuj ga; traži sredinu između toga*****, kazao: Objavljen je dok je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, još tajno pozivao u Mekki. Kad bi on, klanjajući sa svojim ashabima podigao glas učeći Kur'an, mnogobošci bi, kad bi ga čuli, grdili i Kur'an i Onoga koji ga je objavio i onoga koji je sa njim došao, pa je Uzvišeni Allah Svome Vjerovjesniku rekao:** ***Ne izgovaraj na sav glas Kur'an kad namaz obavljaš*****, pa da ga čuju mnogobošci i grde Kur'an,** ***i ne prigušuj ga*** **od tvojih ashaba, traži sredinu između toga!"** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.

3368. ISPRIČAO NAM JE Ibn Ebu Omer; kaže: Obavijestio nas je Sufjan prenijevši od Mis'ara[2052], on od Asima b. Ebu Nedžuda, a on od Zirra b. Hubejša, koji je kazao: **"Upitao sam Huzejfu b. Jemana: Da li je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, klanjao u Bejtul-Makdisu? Nije, odgovori on. Jeste, rekoh, a on će na to: To ti kažeš, ćelo? Na osnovu čega to govoriš? Rekoh: Na osnovu Kur'ana, između mene i tebe je Kur'an. Huzejfe reče: Ko** (nešto) **ustvrdi na osnovu Kur'ana, on je spašen. Sufjan kaže: Huzejfe je mislio na to da je donio valjan dokaz. Možda je kazao da je** (u raspravi) **pobijedio.** (Zirr b. Hubejš) **citira:** ***Hvaljen neka je Onaj koji je u jednom času noći preveo Svoga roba iz Hrama časnog u Hram daleki***[2053]**. Huzejfe će na to: Da li ti iz toga vidiš da je on klanajo u njemu? Ne, rekoh. On reče: Da je klanjao u njemu, bio bi vam propisan namaz u njemu kao što vam je propisan u El-Mesdžidul-Haramu! Huzejfe kaže: Dovedena je Allahovu Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, životinja dugačkih leđa, ovako:[2054] korak joj je dužine pogleda. Njih dvojica[2055] se ne odvajaše od leđa Buraka dok ne ugledaše Džennet i Džehennem i sva ostala obećanja ahireta. Potom su se vratili tamo odakle su krenuli. Pričali su, veli, da ga je vezao kako mu ne bi pobjegao. Međutim,** (on nije

---

[2051] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i El-Buhari i Muslim u *Sahihima.*

[2052] Mis'ar b. Kedam.

[2053] *El-Isra*, 1. ajet , a koji u cijelosti glasi: "Hvaljen neka je Onaj koji je u jednom času noći preveo Svoga roba iz Hrama časnog u Hram daleki, čiju smo okolinu blagoslovili kako bismo mu neka znamenja Naša pokazali. - On, uistinu, sve čuje i sve vidi."

[2054] Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je ovako rukom pokazao na dužinu njenih leđa.

[2055] Džibril i Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem.

mogao pobjeći) **pošto mu ga je potčinio Onaj koji pozna vidljivi i nevidljivi svijet."** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[2056]

3369. ISPRIČAO NAM JE Ibn Ebu Omer; kaže: Obavijestio nas je Sufjan prenijevši od Alija b. Zejda b. Džud'ana, on od Ebu Nadrea[2057], a on od Ebu Seida el-Hudrija koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Ja ću, ne hvaleći se, na Sudnjem danu biti poglavar Ademova potomstva. U mojoj će ruci, ne hvaleći se, biti zastava hvale. Tog dana će svaki vjerovjesnik, Adem i ostali, biti pod mojom zastavom. Ja ću, ne hvaleći se, biti prvi nad kim će raspuknuti zemlja![2058] Ljudi će se", veli, "tri puta prestrašiti[2059] pa će otići Ademu i reći: Ti si naš praotac Adem pa se zauzmi za nas kod tvoga Gospodara! On će reći: Ja sam učinio grijeh[2060] zbog koga sam poslan na Zemlju, idite Nuhu! Otići će Nuhu, a on će reći: Ja sam prokleo stanovnike Zemlje pa su zbog toga uništeni[2061], idite Ibrahimu! Otići će Ibrahimu, a on će reći: Ja sam rekao tri neistine[2062], - Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: sve trima neistinama on je branio Allahovu vjeru -, idite Musau! Otići će Musau, a on će reći: Ja sam ubio jednu osobu, idite Isau! Otići će Isau, a on će reći: Meni su se uz Allaha klanjali, idite Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem! Doći će kod mene", veli, "i ja ću poći sa njima."**

Ibn Džed'an veli da je Enes kazao: Kao da gledam u Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada je rekao: "Uzet ću za halku na džennetskim vratima i prodrmati njome, a neko će upitati: Ko je to? Muhammed, odgovorit će se. Otvorit će mi vrata i izraziti mi dobrodošlicu. Ja ću tada pasti na sedždu, a Allah će me nadahnuti riječima slave i hvale. Reći će mi: Podigni glavu i traži, bit će ti dato što tražiš! Zauzimaj se biće ti prihvaćen zagovor. Reci, biće saslušane

---

[2056] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i El-Nesai u *Sunenu.*

[2057] Ebu Nadre Munzir b. Malik el-Abdi.

[2058] Bit ću prvi proživljen od svih Allahovih, dž.š, stvorenja.

[2059] Kad im bude pokazan Džehennem i njegovi užasi.

[2060] Jedući plod zabranjenog drveta u Džennetu.

[2061] "I Nuh reče: Gospodaru moj, ne ostavi na Zemlji ni jednog nevjernika, jer ako ih ostaviš, oni će robove Tvoje u zabludu zavoditi i samo će grešnika i nevjernika rađati!" (*Nuh*, 26. i 27. ajet).

[2062] Prvu: kad su od njega njegovi savremenici tražili da prisustvuje njihovim obredima, a on u želji da to ne uradi, baci pogled na zvijezde, pa reče: Ja ću se, evo, razboljeti, a nije se razbolio; drugu: kad je za svoju ženu Saru rekao da mu je sestra. Naime, on je sa njom otišao u jednu zemlju kojom je vladao silan vladar. Pošto je Sara bila izuzetno lijepa, on se poboja da mu je silom ne preotme ako sazna da mu je žena, zato joj reče da kaže da mu je sestra, misleći na sestru po vjeri; treću: kad je porazbijao njihove kipove i okačio sjekiru o vrat najvećeg od njih. Na upit ko je ovo uradio sa njima, Ibrahime, on reče: Ovaj najveći između njih.

tvoje riječi. To je hvale dostojno mjesto za koje je Allah rekao: ***Gospodar tvoj će ti na onom svijetu hvale dostojno mjesto darovati.***[2063] **Sufjan kaže: Enesove su samo riječi: Uzet ću za halku na džennetskim vratima i prodrmati njome."**

Ovaj hadis je hasenun.[2064] Neki su ovaj hadis u dužem obliku prenijeli od Ebu Nadrea, a on od Ibn Abbasa.[2065]

١٩. وَمِنْ سُورَةِ الْكَهْفِ *

بسم الله الرحمن الرحيم

٣٣٧٠. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ قَالَ: قُلْتُ لِابْنِ عَبَّاسٍ: إِنَّ نَوْفًا الْبِكَالِيَّ يَزْعُمُ أَنَّ مُوسَى صَاحِبَ بَنِي إِسْرَائِيلَ لَيْسَ بِمُوسَى صَاحِبِ الْخَضِرِ. قَالَ: كَذَبَ عَدُوُّ اللَّهِ. سَمِعْتُ أُبَيَّ بْنَ كَعْبٍ يَقُولُ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: قَامَ مُوسَى خَطِيبًا فِي بَنِي إِسْرَائِيلَ, فَسُئِلَ أَيُّ النَّاسِ أَعْلَمُ؟ فَقَالَ: أَنَا أَعْلَمُ فَعَتَبَ اللَّهُ عَلَيْهِ إِذْ لَمْ يَرُدَّ الْعِلْمَ إِلَيْهِ. فَأَوْحَى اللَّهُ إِلَيْهِ أَنَّ عَبْدًا مِنْ عِبَادِي بِمَجْمَعِ الْبَحْرَيْنِ هُوَ أَعْلَمُ مِنْكَ. قَالَ موسى أَيْ رَبِّ فَكَيْفَ لِي بِهِ؟ فَقَالَ لَهُ: احْمِلْ حُوتًا فِي مِكْتَلٍ فَحَيْثُ تَفْقِدُ الْحُوتَ فَهُوَ ثَمَّ. فَانْطَلَقَ وَانْطَلَقَ مَعَهُ فَتَاهُ, وَهُوَ يُوشَعُ بْنُ نُونٍ. فَجَعَلَ مُوسَى حُوتًا فِي مِكْتَلٍ فَانْطَلَقَ هُوَ وَفَتَاهُ يَمْشِيَانِ حَتَّى أَتَيَا الصَّخْرَةَ. فَرَقَدَ مُوسَى وَفَتَاهُ. فَاضْطَرَبَ الْحُوتُ فِي الْمِكْتَلِ حَتَّى خَرَجَ مِنَ الْمِكْتَلِ فَسَقَطَ فِي الْبَحْرِ. قَالَ: وَأَمْسَكَ اللَّهُ عَنْهُ جِرْيَةَ الْمَاءِ حَتَّى كَانَ مِثْلَ الطَّاقِ وَكَانَ لِلْحُوتِ سَرَبًا. وَكَانَ لِمُوسَى وَلِفَتَاهُ عَجَبًا. فَانْطَلَقَا بَقِيَّةَ يَوْمِهِمَا وَلَيْلَتِهِمَا. وَنُسِّيَ صَاحِبُ مُوسَى أَنْ يُخْبِرَهُ. فَلَمَّا أَصْبَحَ مُوسَى قَالَ لِفَتَاهُ: (آتِنَا غَدَاءَنَا لَقَدْ لَقِينَا مِنْ سَفَرِنَا هَذَا نَصَبًا). قَالَ : وَلَمْ يَنْصَبْ حَتَّى جَاوَزَ الْمَكَانَ الَّذِي أُمِرَ بِهِ. قَالَ: (أَرَأَيْتَ إِذْ أَوَيْنَا إِلَى الصَّخْرَةِ فَإِنِّي نَسِيتُ الْحُوتَ وَمَا أَنْسَانِيهُ إِلَّا الشَّيْطَانُ أَنْ أَذْكُرَهُ وَاتَّخَذَ سَبِيلَهُ فِي الْبَحْرِ عَجَبًا). قَالَ مُوسَى: (ذَلِكَ مَا كُنَّا نَبْغِ فَارْتَدَّا عَلَى آثَارِهِمَا قَصَصًا). قَالَ: يَقُصَّانِ آثَارَهُمَا. قَالَ سُفْيَانُ: يَزْعُمُ نَاسٌ أَنَّ تِلْكَ الصَّخْرَةَ عِنْدَهَا عَيْنُ الْحَيَاةِ, لَا يُصِيبُ مَاؤُهَا مَيِّتًا إِلَّا عَاشَ. قَالَ: وَكَانَ الْحُوتُ قَدْ أُكِلَ مِنْهُ. فَلَمَّا قُطِرَ عَلَيْهِ الْمَاءُ عَاشَ. قَالَ : فَقَصَّا آثَارَهُمَا حَتَّى أَتَيَا الصَّخْرَةَ. فَرَأَى رَجُلًا مُسَجًّى عَلَيْهِ بِثَوْبٍ. فَسَلَّمَ عَلَيْهِ مُوسَى. فَقَالَ : أَنَّى بِأَرْضِكَ السَّلَامُ؟ فقَالَ: أَنَا مُوسَى. فقَالَ: مُوسَى بَنِي إِسْرَائِيلَ؟ قَالَ: نَعَمْ. قَالَ : يَا مُوسَى إِنَّكَ عَلَى عِلْمٍ مِنْ عِلْمِ اللَّهِ عَلَّمَكَهُ لَا أَعْلَمُهُ. وَأَنَا عَلَى عِلْمٍ مِنْ عِلْمِ اللَّهِ عَلَّمَنِيهِ لَا تَعْلَمُهُ.

[2063] *El-Isra,* 79. ajet.

[2064] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Ibn Madže u *Sunenu.*

[2065] Zabilježio ga je Ahmed b. Hanbel u *Musnedu.*

فَقَالَ مُوسَى: (هَلْ أَتَّبِعُكَ عَلَى أَنْ تُعَلِّمَنِ مِمَّا عُلِّمْتَ رُشْدًا قَالَ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا وَكَيْفَ تَصْبِرُ عَلَى مَا لَمْ تُحِطْ بِهِ خُبْرًا قَالَ سَتَجِدُنِي إِنْ شَاءَ اللَّهُ صَابِرًا وَلَا أَعْصِي لَكَ أَمْرًا). قَالَ لَهُ الْخَضِرُ: (فَإِنِ اتَّبَعْتَنِي فَلَا تَسْأَلْنِي عَنْ شَيْءٍ حَتَّى أُحْدِثَ لَكَ مِنْهُ ذِكْرًا). قَالَ: نَعَمْ. فَانْطَلَقَ الْخَضِرُ وَمُوسَى يَمْشِيَانِ عَلَى سَاحِلِ الْبَحْرِ. فَمَرَّتْ بِهِمَا سَفِينَةٌ فَكَلَّمَاهُمْ أَنْ يَحْمِلُوهُمَا. فَعَرَفُوا الْخَضِرَ فَحَمَلُوهُمَا بِغَيْرِ نَوْلٍ. فَعَمَدَ الْخَضِرُ إِلَى لَوْحٍ مِنْ أَلْوَاحِ السَّفِينَةِ فَنَزَعَهُ. فَقَالَ لَهُ مُوسَى: قَوْمٌ حَمَلُونَا بِغَيْرِ نَوْلٍ عَمَدْتَ إِلَى سَفِينَتِهِمْ فَخَرَقْتَهَا (لِتُغْرِقَ أَهْلَهَا لَقَدْ جِئْتَ شَيْئًا إِمْرًا. قَالَ أَلَمْ أَقُلْ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا قَالَ لَا تُؤَاخِذْنِي بِمَا نَسِيتُ وَلَا تُرْهِقْنِي مِنْ أَمْرِي عُسْرًا). ثُمَّ خَرَجَا مِنَ السَّفِينَةِ فَبَيْنَمَا هُمَا يَمْشِيَانِ عَلَى السَّاحِلِ وَإِذَا غُلَامٌ يَلْعَبُ مَعَ الْغِلْمَانِ فَأَخَذَ الْخَضِرُ بِرَأْسِهِ فَاقْتَلَعَهُ بِيَدِهِ فَقَتَلَهُ. فَقَالَ لَهُ مُوسَى: (أَقَتَلْتَ نَفْسًا زَكِيَّةً بِغَيْرِ نَفْسٍ لَقَدْ جِئْتَ شَيْئًا نُكْرًا قَالَ أَلَمْ أَقُلْ لَكَ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا) قَالَ وَهَذِهِ أَشَدُّ مِنَ الْأُولَى (قَالَ إِنْ سَأَلْتُكَ عَنْ شَيْءٍ بَعْدَهَا فَلَا تُصَاحِبْنِي قَدْ بَلَغْتَ مِنْ لَدُنِّي عُذْرًا فَانْطَلَقَا حَتَّى إِذَا أَتَيَا أَهْلَ قَرْيَةٍ اسْتَطْعَمَا أَهْلَهَا فَأَبَوْا أَنْ يُضَيِّفُوهُمَا فَوَجَدَا فِيهَا جِدَارًا يُرِيدُ أَنْ يَنْقَضَّ)، يَقُولُ مَائِلٌ، فَقَالَ الْخَضِرُ بِيَدِهِ هَكَذَا فَأَقَامَهُ. فَقَالَ لَهُ مُوسَى: قَوْمٌ أَتَيْنَاهُمْ فَلَمْ يُضَيِّفُونَا وَلَمْ يُطْعِمُونَا (لَوْ شِئْتَ لَاتَّخَذْتَ عَلَيْهِ أَجْرًا قَالَ هَذَا فِرَاقُ بَيْنِي وَبَيْنِكَ سَأُنَبِّئُكَ بِتَأْوِيلِ مَا لَمْ تَسْتَطِعْ عَلَيْهِ صَبْرًا). قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: يَرْحَمُ اللَّهُ مُوسَى. لَوَدِدْنَا أَنَّهُ كَانَ صَبَرَ حَتَّى يَقُصَّ عَلَيْنَا مِنْ أَخْبَارِهِمَا. قَالَ: فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: الْأُولَى كَانَتْ مِنْ مُوسَى نِسْيَانٌ. قَالَ: وَجَاءَ عُصْفُورٌ حَتَّى وَقَعَ عَلَى حَرْفِ السَّفِينَةِ ثُمَّ نَقَرَ فِي الْبَحْرِ. فَقَالَ لَهُ الْخَضِرُ: مَا نَقَصَ عِلْمِي وَعِلْمُكَ مِنْ عِلْمِ اللَّهِ إِلَّا مِثْلُ مَا نَقَصَ هَذَا الْعُصْفُورُ مِنَ الْبَحْرِ. قَالَ سَعِيدُ بْنُ جُبَيْرٍ: وَكَانَ يَعْنِي ابْنَ عَبَّاسٍ يَقْرَأُ: وَكَانَ أَمَامَهُمْ مَلِكٌ يَأْخُذُ كُلَّ سَفِينَةٍ صَالِحَةٍ غَصْبًا. وَكَانَ يَقْرَأُ: وَأَمَّا الْغُلَامُ فَكَانَ كَافِرًا. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ رَوَاهُ أَبُو إِسْحَقَ الْهَمْدَانِيُّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ أُبَيِّ بْنِ كَعْبٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. وَرَوَاهُ الزُّهْرِيُّ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ أُبَيِّ بْنِ كَعْبٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. قَالَ أَبَا مُزَاحِمٍ السَّمَرْقَنْدِيَّ: قال عَلِيَّ بْنَ الْمَدِينِيِّ: حَجَجْتُ حَجَّةً وَلَيْسَ لِي هِمَّةٌ إِلَّا أَنْ أَسْمَعَ مِنْ سُفْيَانَ يَذْكُرُ فِي هَذَا الْحَدِيثِ الْخَبَرَ حَتَّى سَمِعْتُهُ يَقُولُ: حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ. وَقَدْ كُنْتُ سَمِعْتُ هَذَا مِنْ سُفْيَانَ مِنْ قَبْلِ ذَلِكَ، وَلَمْ يَذْكُرْ فِيهِ الْخَبَرَ *

٣٣٧١. حَدَّثَنَا أبو حفص عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ أَخْبَرَنَا أَبُو قُتَيْبَةَ سَلْمُ بْنُ قُتَيْبَةَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْجَبَّارِ بْنُ الْعَبَّاسِ عَنْ أَبِي إِسْحَقَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ أُبَيِّ ابْنِ كَعْبٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: الْغُلَامُ الَّذِي قَتَلَهُ الْخَضِرُ طُبِعَ يَوْمَ طُبِعَ كَافِرًا. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ*

٣٣٧٢. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامِ بْنِ مُنَبِّهٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **إِنَّمَا سُمِّيَ الْخَضِرَ لِأَنَّهُ جَلَسَ عَلَى فَرْوَةٍ بَيْضَاءَ فَاهْتَزَّتْ تَحْتَهُ خَضْرَاءَ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ *

٣٣٧٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ وَغَيْرُ وَاحِدٍ, الْمَعْنَى وَاحِدٌ, وَاللَّفْظُ لِابْنِ بَشَّارٍ قَالُوا: أَخْبَرَنَا هِشَامُ بْنُ عَبْدِ الْمَلِكِ أَخْبَرَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَبِي رَافِعٍ مِنْ حَدِيثِ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي السَّدِّ قَالَ: **يَحْفِرُونَهُ كُلَّ يَوْمٍ حَتَّى إِذَا كَادُوا يَخْرِقُونَهُ قَالَ الَّذِي عَلَيْهِمْ: ارْجِعُوا فَسَتَخْرِقُونَهُ غَدًا. قال: فَيُعِيدُهُ اللَّهُ كَأَمْثَلِ مَا كَانَ حَتَّى إِذَا بَلَغَ مُدَّتَهُمْ وَأَرَادَ اللَّهُ أَنْ يَبْعَثَهُمْ عَلَى النَّاسِ قَالَ الَّذِي عَلَيْهِمْ: ارْجِعُوا فَسَتَخْرِقُونَهُ غَدًا إِنْ شَاءَ اللَّهُ وَاسْتَثْنَى. قَالَ: فَيَرْجِعُونَ فَيَجِدُونَهُ كَهَيْئَتِهِ حِينَ تَرَكُوهُ. فَيَخْرِقُونَهُ فَيَخْرُجُونَ عَلَى النَّاسِ فَيَسْتَقُونَ الْمِيَاهَ. وَيَفِرُّ النَّاسُ مِنْهُمْ فَيَرْمُونَ بِسِهَامِهِمْ فِي السَّمَاءِ فَتَرْجِعُ مُخَضَّبَةً بِالدِّمَاءِ. فَيَقُولُونَ: قَهَرْنَا مَنْ فِي الْأَرْضِ وَعَلَوْنَا مَنْ فِي السَّمَاءِ, قَسْوَةً وَعُلُوًّا, فَيَبْعَثُ اللَّهُ عَلَيْهِمْ نَغَفًا فِي أَقْفَائِهِمْ فَيَهْلِكُونَ. قال: فَوَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ إِنَّ دَوَابَّ الْأَرْضِ تَسْمَنُ وَتَبْطَرُ وَتَشْكَرُ شَكَرًا مِنْ لُحُومِهِمْ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. إِنَّمَا نَعْرِفُهُ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ مِثْلَ هَذَا *

٣٣٧٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ وَغَيْرُ وَاحِدٍ قَالُوا: أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَكْرٍ الْبُرْسَانِيُّ عَنْ عَبْدِ الْحَمِيدِ بْنِ جَعْفَرٍ قال: أَخْبَرَنِي أَبِي عَنِ ابْنِ مِينَاءَ عَنْ أَبِي سَعْدِ بْنِ أَبِي فَضَالَةَ الْأَنْصَارِيِّ, وَكَانَ مِنَ الصَّحَابَةِ, قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: **إِذَا جَمَعَ اللَّهُ النَّاسَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ لِيَوْمٍ لَا رَيْبَ فِيهِ نَادَى مُنَادٍ: مَنْ كَانَ أَشْرَكَ فِي عَمَلٍ عَمِلَهُ لِلَّهِ أَحَدًا فَلْيَطْلُبْ ثَوَابَهُ مِنْ عِنْدِ غَيْرِ اللَّهِ. فَإِنَّ اللَّهَ أَغْنَى الشُّرَكَاءِ عَنِ الشِّرْكِ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ مُحَمَّدِ بْنِ بَكْرٍ *

٣٣٧٥. حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ فُضَيْلٍ الْجَزَرِيُّ وَغَيْرُ وَاحِدٍ قَالُوا: أَخْبَرَنَا صَفْوَانُ بْنُ صَالِحٍ أَخْبَرَنَا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ عَنْ يَزِيدَ بْنِ يُوسُفَ الصَّنْعَانِيِّ عَنْ مَكْحُولٍ عَنْ أُمِّ الدَّرْدَاءِ عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي قَوْلِهِ: (**وَكَانَ تَحْتَهُ كَنْزٌ لَهُمَا**) **قَالَ: ذَهَبٌ وَفِضَّةٌ**.

٣٣٧٦. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ الْخَلَّالُ أَخْبَرَنَا صَفْوَانُ بْنُ صَالِحٍ أَخْبَرَنَا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ عَنْ يَزِيدَ بْنِ يُوسُفَ الصَّنْعَانِيِّ عَنْ يَزِيدَ بْنِ يَزِيدَ بْنِ جَابِرٍ عَنْ مَكْحُولٍ **بِهَذَا الْإِسْنَادِ نَحْوَهُ***

19. Sura *El-Kehf*

U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog:

3370. ISPRIČAO NAM JE Ibn Ebu Omer; kaže: Obavijestio nas je Sufjan prenijevši od Amra b. Dinara, on od Seida b. Džubejra, koji je rekao:

"Rekao sam Ibn Abbasu: Nevf el-Bikali[2066] smatra da Musa, koji je bio od sinova Israilovih, nije onaj Musa što je putovao sa Hadirom. On reče: Neistinu je kazao Allahov neprijatelj![2067] Čuo sam Ubeja b. Ka'ba kada je rekao: Čuo sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada kaže: "Musa je jednom prilikom sinovima Israilovim držao govor. Neko ga je upitao: Ko je najznaniji? On je rekao: Ja sam najznaniji. Allah ne bi zadovoljan što on najveće znanje ne pripisa Njemu, pa mu objavi: *Ima jedan Moj rob, na mjestu gdje se sastaju dva mora, znaniji je od tebe.* Musa reče: Gospodaru, kako da ga pronađem? On mu reče: U korpu[2068], od palmina lišća, ubaci ribu i putuj! Tamo gdje riba nestane, tamo je to mjesto.[2069] Krenu Musa i sa njim njegov momak Joše' b. Nun. Ubaciše ribu[2070] u korpu od palmina drveća te on i njegov momak krenuše. Putovali su, a kad stigoše do jedne stijene, Musa i njegov momak zaspaše, a iz korpe riba kliznu u more. Allah zaustavi protjecanje vode tako da (korpa) izgledaše poput obruča. Riba je našla izlaz, što Musau i njegovu momku bijaše čudnovato. Putovali su ostatak dana i noći, a njegov ga momak zaboravi (o tome) obavijestiti. Kad je svanulo, Musa reče momku svome: Daj nam užinu našu, jer smo se od ovog našeg putovanja umorili[2071], a nije se umorio dok nije prošao mjesto do koga mu je naređeno (da dođe). "Vidi! - reče on - kad smo se kod one stijene svratili, ja sam zaboravio onu ribu, - sam šejtan je učinio da je zaboravim, da ti je ne spomenem -, mora da je ona kliznula u more; baš čudnovato!"[2072] E, to je ono što tražimo! - reče Musa, i njih dvojica se vratiše putem kojim su bili došli. Vratili su

---

[2066] Nevf b. Fedale el-Bikali sin supruge Ka'ba el-Ahbarija, neki kažu da mu je bratić. On je tabiin i kao prenosilac hadisa je iskren. Pripadao je drugoj generaciji.

[2067] El-Nesai bilježi od Seida b. Džubejra, koji je kazao: "Jednom prilikom sam došao kod Ibn Abbasa, a kod njega su sjedili neki ljudi od sljedbenika ranije objavljenih Knjiga. Jedan od njih mu reče: Nevf, prenijevši od Ka'ba el-Ahbarija, smatra da je Musa koji je (od Hadira) tražio da ga pouči onome što zna, ustvari, Musa b. Mejša, tj. Ibn Ifraim b. Jusuf. Ibn Abbas će na to: Jesi li to čuo od Seida? Jesam, odgovori, a on reče: Slagao je Nevf! U Tirmizijevoj predaji stoji da je kazao: "Slagao je Allahov neprijatelj." Abdur-Rahman el-Mubarekfori smatra da Ibn Abbas, kad je ovo kazao, nije stvarno mislio da je on Allahov neprijatelj nego je među ulemom bio takav adet da nekoga ko ih iznenadi nekom svojom tvrdnjom tako oslove.

[2068] To je, ustvari, bila lađa ispletena od palmina granja i lišća.

[2069] Ove riječi, tvrdi El-Mubarekfori, ukazuju da je to mjesto daleko pošto ovaj prilog, po mišljenju lingvista, označava daljinu. Samim tim se da zaključiti da su sa sobom ponijeli veliku ribu kojom se mogu dugo hraniti.

[2070] U predaji ovog hadisa koji je Muslim u *Sahihu* zabilježio od Ibn Ishaka stoji da su za hranu ponijeli osoljenu ribu. To kazuje da riba nije bila živa jer se živa riba ne soli.

[2071] *El-Kehf,* 62. ajet, a koji u cijelosti glasi: "A kada se udaljiše Musa reče momku svome: Daj nam užinu našu, jer smo se od ovoga našeg putovanja umorili."

[2072] *El-Kehf,* 63. ajet.

se, veli, prateći svoje tragove. Sufjan kaže: Neki ljudi smatraše da je kod te stijene izvor života, ako njegova voda dotakne nešto mrtvo, ono oživi. Riba je bila mrtva, od nje je nešto već bilo i pojedeno; (vjerovatno) kad ju je (ta) voda zapljusnula, ona je oživjela. Njih dvojica se, veli on, vratiše prateći svoje tragove. Pošto stigoše do stijene, ugledaše čovjeka prekrivenog ogrtačem. Musa mu nazva selam, a on reče: Odakle u ovoj zemlji selam?[2073] Reče: Ja sam Musa.[2074] Musa od sinova Israilovih? upita onaj. Da, odgovori on. Reče onaj: Musa, tebi je dato nešto od Allahova znanja. Allah te je poučio onome što ja ne znam, a i meni je dato nešto od Allahova znanja. Allah je i mene poučio onome što ti ne znaš. Mogu li da te pratim - upita ga Musa -, ali da me poučiš onome čemu si ti ispravno poučen? Ti sigurno nećeš moći sa mnom da izdržiš - reče onaj -, a i kako bi izdržao ono o čemu ništa ne znaš? Vidjet ćeš da ću strpljiv biti, ako Allah da! - reče Musa - i da ti se neću ni u čemu protiviti. Hadir mu reče: Ako ćeš me već pratiti, onda me ni o čemu ne pitaj dok ti ja o tome prvi ne kažem![2075] Uredu, odgovori Musa. I krenuše Hadir i Musa morskom obalom. Pored njih naiđe lađa i njih dvojica ih zamoliše da ih povezu. Pošto prepoznaše Hadira, povezoše ih bez naknade. Hadir probuši lađu, a Musa ga trže, rekavši mu: Zar je probuši, a ljudi nas bez naknade povezoše, da potopiš one koji na njoj plove? Učinio si, doista, nešto vrlo krupno! Ne rekoh li ja - reče onaj - da ti, doista, nećeš moći izdržati sa mnom? Ne kori me što sam zaboravio - reče - i ne čini mi poteškoće u ovom poslu mome! Potom njih dvojica napustiše lađu i, dok su putovali morskom obalom, naiđoše na dječaka koji se igrao sa drugim dječacima. Hadir ga ščepa za glavu i ubi ga svojom rukom. Musa mu reče: Što ubi dijete bezgrješno, koje nikoga nije ubilo?! Učinio si, zaista, nešto vrlu ružno! Ne rekoh li ja tebi - reče onaj - da ti, doista, nećeš moći izdržati sa mnom? i to, veli, još više nego prvi put. Ako te i poslije ovoga za bilo šta upitam - reče -, onda se nemoj sa mnom družiti! Eto sam ti se opravdao! I njih dvojica krenuše; i kad dođoše do jednoga grada, zamoliše stanovnike njegove da ih nahrane, ali oni odbiše da ih ugoste. U gradu njih dvojica naiđoše na jedan zid koji samo što se nije bio srušio, veli, bijaše nagnut, a Hadir mu, veli, pokaza na njega rukom, a onda ga prezida i ispravi. Musa mu reče: Zar ljudima koji nas ne htjedoše ugostiti i nahraniti? Mogao si uzeti nagradu za to. Sada se

---

[2073] Po mišljenju Ibn Hadžera el-Askalanija, ove riječi ukazuju na to da stanovnici te zemlje još nisu bili prihvatili vjeru.

[2074] U Buharijevoj predaji ovog hadisa stoji da je Musa, na upit Hadira, a ko si ti, odgovorio: Ja sam Musa.

[2075] *El-Kehf*, od 64. - 70. ajeta.

rastajemo ja i ti! - reče onaj -, pa da ti objasnim zbog čega nisi mogao da se strpiš."

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: "Smilovao se Allah Musau! Voljeli bismo da se strpio kako bi nam još nešto ispričao od vijesti u vezi s njima dvojicom." Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, veli: "Prva reakcija Musaa bila je iz zaborava."[2076] **On** (dalje) **veli: "Potom je došao vrabac, spustio se na kraj lađe i kljucnuo u more, a Hadir mu reče: Mojim i tvojim znanjem Allahovo znanje nije umanjeno ni onoliko koliko je ovaj vrabac umanjio more. Seid b. Džubejr kaže: Ibn Abbas je učio: (*Ve kane emamehum malikun je'huzu kulle sefinetin salihatin gasba)* jer je pred njima bio jedan vladar koji je svaku ispravnu lađu otimao. Također je učio: *(Ve emmal-gulamu fekane kafiren)* Što se onoga dječaka tiče, on je bio nevjernik."**

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[2077] Prenio ga je i Ebu Ishak el-Hemdani od Seida b. Džubejra, on od Ibn Abbasa, on od Ubej'a b. Ka'ba, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. A Zuhri ga je prenio od Ubejdullaha b. Abdullaha b. Utbea, on od Ibn Abbasa, on od Ubeja b. Ka'ba, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Ebu Muzahim el-Semerkandi[2078] veli da je Ali el-Medini kazao: Otišao sam na hadždž s ciljem da od Sufjana, u prenošenju ovog hadisa, čujem riječi: Ispričao nam je, ili: Obavijestio nas je. Čuo sam ga kada kaže: Ispričao mi je Amr b. Dinar. Čuo sam i ranije, od Sufjana, ovaj hadis, ali nisam čuo riječi: Ispričao nam je, ili: Obavijestio nas je.

3371. ISPRIČAO NAM JE Ebu Hafs Amr b. Ali; kaže: Obavijestio nas je Ebu Kutejbe Selm b. Kutejbe; kaže: Nas je obavijestio Abdul-Džebbar b. Abbas[2079] prenijevši od Ebu Ishaka, on od Seida b. Džubejra, on od Ibn Abbasa, on od Ubej'a b. Ka'ba, a on da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"Dječak kojega je Hadir ubio, još kad je stvoren, bio je nevjernik."** Ovaj hadis je hasenun-sahihun-garibun.[2080]

3372. ISPRIČAO NAM JE Jahja b. Musa[2081]; kaže: Obavijestio nas je Abdur-Rezzak; kaže: Nas je obavijestio Ma'mer prenijevši od Hemmama b.

[2076] U Buharijevoj predaji ovog hadisa koju je zabilježio u *Sahihu* u poglavlju "O tefsiru" stoji: Prva Musaova rekacija je bila iz zaborava, na što upućuju Musaove riječi: Ne kori me što sam zaboravio. Druga je bila uvjetovana, na što upućuju Musaove riječi: Ako te poslije ovoga za bilo šta upitam - reče - onda se nemoj sa mnom družiti. Treća je bila namjerna, na što upućuju Musaove riječi: Mogao si uzeti nagradu za to.

[2077] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima* i El-Nesai u *Sunenu*.

[2078] Ebu Muzahim Siba' b. Nadr es-Semerkandi prenosilac ja hadisa koji zadovoljava (makbul). Pripadao je dvanaestoj generaciji.

[2079] Abdul-Džebbar b. Abbas eš-Šibami iskreni je prenosilac hadisa. Neki su smatrali da je protežirao ši'izam Pripadao je sedmoj generaciji. Stanovao je u Kufi.

[2080] Bilježe ga i Muslim u *Sahihu* i Ebu Davud u *Sunenu*.

[2081] Jahja b. Musa el-Belhi.

Munebbiha, a on od Ebu Hurejrea, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "**Nazvan je Hadirom**[2082] (zelenim) **zato što bi, kad bi sjeo na bijelu golu pustinju, ispod njega ona obrasla zelenilom.**" Ovaj hadis je hasenun-sahihun-garibun.[2083]

3373. ISPRIČALI SU NAM Muhammed b. Beššar i drugi, isti smisao, a tekst je Muhammeda b. Beššara, i kazali: Obavijestio nas je Hišam b. Abdul-Melik; kaže: Nas je obavijestio Ebu Avane prenijevši od Katadea, on od Ebu Rafia, on je prenio hadis od Ebu Hurejrea, a on da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, o zidu[2084] kazao: "**Svaki dan ga** (Jedžudž i Medžudž) **prokopavaju i kad dođu u situaciju da ga probiju, njihov vođa im rekne: Vratite se pa ga sutra probijte! Sutradan ga, veli, Allah povrati u prvobitno stanje. Sve će tako biti dok ne stigne rok u kome Allah hoće da se oni pojave svijetu. Kad dođe to vrijeme, njihov vođa će im reći: Sutradan ćete ga, ako Allah htjedne, prokopati! Kad sutradan stignu do njega, zateći će ga u stanju u kome su ga i ostavili. Tad će ga prokopati i ljudi će ih vidjeti. Popit će sve vode, a svijet će, iz straha od njih, bježati. Oni će tada svoje strijele odapeti prema nebesima, a one će se krvave vraćati. Oholeći se, govorit će: Potčinili smo one na Zemlji i pobijedili one na nebesima! Tada će Allah na njih, u njihove zatioke, poslati crve pa će biti uništeni!**[2085] **Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: "Tako mi Onoga u čijoj je ruci moja duša, od njihova će se mesa zemaljski gmizavci toliko ugojiti da će postati obijesni i uznositi!**" Ovaj hadis je hasenun-garibun.[2086] Poznat nam je samo sa ovim senedom.

3374. ISPRIČALI SU NAM Muhammed b. Beššar i drugi i kazali: Obavijestio nas je Muhammed b. Bekr el-Bursani prenijevši od Abdul-Hamida b. Džafera koji je kazao: Obavijestio me je moj otac[2087] prenijevši

---

[2082] Hadir, u nekim predajama Hidar, a u narodu je poznat kao hazreti Hidr.

[2083] Bilježi ga i El-Buhari u *Sahihu.*

[2084] O zidu koji je podigao Zulkarnejn u suri *El-Kehf*, u 93., 94., i 95 ajetu Uzvišeni Allah veli: "I kad stiže između dvije planine, naiđe ispred njih na narod koji je jedva govor razumijevao. O Zulkarnejne, - rekoše oni - Jedžudž i Medžudž čine nered po Zemlji., pa hoćeš li da između nas i njih zid podigneš, mi ćemo te nagraditi. Bolje je ono što mi je Gospodar moj dao - reče on. Nego, samo vi pomozite meni što više možete, i ja ću između vas i njih zid podići. Donesite mi velike komade gvožđa! I kad on izravna dvije strane brda, reče: Púšite! A kad ga usija, reče: Donesite mi rastopljen mjed da ga zalijem! I tako oni nisu mogli ni da ga pријеđu niti su mogli da ga prokopaju."

[2085] U predaji koju je Ibn Madže u *Sunenu* zabilježio od Ebu Seida stoji da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: "Umrijet će poput skakavaca."

[2086] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Ibn Madže u *Sunenu.*

[2087] Džafer b. Abdullah b. Hakem el-Ensari pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je trećoj generaciji.

od Ibn Minaa[2088], a on od Ebu Seida b. Ebu Fedalea el-Ensarija - a on je ashab - da je kazao: Čuo sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada kaže: **"Kad Allah skupi ljude na Sudnjem danu, u u šta nema sumnje, glasnik će povikati: Ko je, radeći dobro djelo, nekoga Allahu pridružio, neka od toga traži nagradu, a ne od Allaha, Allah prima samo ona djela koja su isključivo u ime Njega urađena!"** Ovaj hadis je garibun.[2089] Poznat nam je samo preko Muhammeda b. Bekra.

3375. ISPRIČALI SU NAM Džafer b. Muhammed b. Fudajl el-Džezeri[2090] i drugi i kazali: Obavijestio nas je Safvan b. Salih[2091]; kaže: Nas je obavijestio Velid b. Muslim, prenijevši od Jezida b. Jusufa es-San'anija[2092], on od Mekhula, on od Ummu Derda, ona od Ebu Derdaa, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, **da je o riječima Uzvišenog: *a pod njim je zakopano njihovo blago*[2093], kazao: "Zlato i srebro."**[2094]

3376. ISPRIČAO NAM JE Hasan b. Ali el-Hallal; kaže: Obavijestio nas je Safvan b. Salih; kaže: Nas je obavijestio Velid b. Muslim prenijevši od Jezida b. Jusufa es-San'anija, on od Jezida b. Jezida b. Džabira, a on od Mekhula, **sa ovim senedom, slično prethodnom hadisu.**

٢٠. وَمِنْ سُورَةِ مَرْيَمَ *

بسم الله الرحمن الرحيم

٣٣٧٧. حَدَّثَنَا أَبُو سَعِيدٍ الْأَشَجُّ وَمُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى قَالَا حَدَّثَنَا ابْنُ إِدْرِيسَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سِمَاكِ بْنِ حَرْبٍ عَنْ عَلْقَمَةَ بْنِ وَائِلٍ عَنِ الْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ قَالَ: بَعَثَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهم عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى نَجْرَانَ فَقَالُوا لِي أَلَسْتُمْ تَقْرَءُونَ يَا أُخْتَ هَارُونَ وَقَدْ كَانَ بَيْنَ عِيسَى وَمُوسَى مَا كَانَ فَلَمْ أَدْرِ مَا أُجِيبُهُمْ. فَرَجَعْتُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرْتُهُ فَقَالَ: أَلَا أَخْبَرْتَهُمْ أَنَّهُمْ كَانُوا

[2088] Zijad b. Mina prenosilac ja hadisa koji zadovoljava (makbul). Pripadao je trećoj generaciji.

[2089] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Ibn Madže u *Sunenu* i Ibn Hibban u *Sahihu.*

[2090] Džefer b. Muhammed b. Fudajl el-Džezeri Ebu Fadl er-Rasi iskren je prenosilac i hafiz hadisa. Pripadao je jedanaestoj generaciji.

[2091] Safvan b. Salih es-Sekafi Ebu Abdul-Melik ed-Dimeški pouzdan je prenosilac hadisa, ali je bio sklon obmanama. Pripadao je desetoj generaciji.

[2092] Jezid b. Jusuf er-Rehabi es-San'ani slab je prenosilac hadisa. Pripadao je devetoj generaciji.

[2093] *El-Kehf,* 82. ajet, a koji u cijelosti glasi: "a što se onoga zida tiče, - on je dvojice dječaka, siročadi iz grada, a pod njim je zakopano njihovo blago. Otac njihov je bio dobar čovjek i Gospodar tvoj želi, iz milosti Svoje, da oni odrastu i izvade blago svoje. Sve to ja nisam uradio po svome rasuđivanju. Eto to je objašnjenje za tvoje nestrpljenje."

[2094] Bilježe ga i El-Buhari u *Et-Tarihu*, Et-Taberani u *El-Mu'džemul-kebiru* i Hakim u *Mustedreku.*

يُسَمُّونَ بِأَنْبِيَائِهِمْ وَالصَّالِحِينَ قَبْلَهُمْ. قَالَ أَبُو عِيسَى هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ ابْنِ إِدْرِيسَ *

٣٣٧٨. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ حَدَّثَنَا النَّضْرُ بْنُ إِسْمَعِيلَ أَبُو الْمُغِيرَةِ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِي اللَّهم عَنْهم قَالَ: **قَرَأَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ (وَأَنْذِرْهُمْ يَوْمَ الْحَسْرَةِ) قَالَ يُؤْتَى بِالْمَوْتِ كَأَنَّهُ كَبْشٌ أَمْلَحُ حَتَّى يُوقَفَ عَلَى السُّورِ بَيْنَ الْجَنَّةِ وَالنَّارِ فَيُقَالُ يَا أَهْلَ الْجَنَّةِ فَيَشْرَئِبُّونَ وَيُقَالُ يَا أَهْلَ النَّارِ فَيَشْرَئِبُّونَ فَيُقَالُ هَلْ تَعْرِفُونَ هَذَا فَيَقُولُونَ نَعَمْ هَذَا الْمَوْتُ فَيُضْجَعُ فَيُذْبَحُ فَلَوْلَا أَنَّ اللَّهَ قَضَى لِأَهْلِ الْجَنَّةِ الْحَيَاةَ فِيهَا وَالْبَقَاءَ لَمَاتُوا فَرَحًا وَلَوْلَا أَنَّ اللَّهَ قَضَى لِأَهْلِ النَّارِ الْحَيَاةَ فِيهَا وَالْبَقَاءَ لَمَاتُوا تَرَحًا.** قَالَ أَبُو عِيسَى هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

٣٣٧٩. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ قَتَادَةَ فِي قَوْلِهِ (وَرَفَعْنَاهُ مَكَانًا عَلِيًّا) قَالَ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ أَنَّ نَبِيَّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهم عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **لَمَّا عُرِجَ بِي رَأَيْتُ إِدْرِيسَ فِي السَّمَاءِ الرَّابِعَةِ.** قَالَ وَفِي الْبَاب عَنْ أَبِي سَعِيدٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهم عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَبُو عِيسَى هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ وَقَدْ رَوَاهُ سَعِيدُ بْنُ أَبِي عَرُوبَةَ وَهَمَّامٌ وَغَيْرُ وَاحِدٍ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ عَنْ مَالِكِ بْنِ صَعْصَعَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهم عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَدِيثَ الْمِعْرَاجِ بِطُولِهِ وَهَذَا عِنْدَنَا مُخْتَصَرٌ مِنْ ذَاكَ *

٣٣٨٠. حَدَّثَنَا عَبْدُ بْنُ حُمَيْدٍ حَدَّثَنَا يَعْلَى بْنُ عُبَيْدٍ حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ ذَرٍّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهم عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِجِبْرِيلَ: **مَا يَمْنَعُكَ أَنْ تَزُورَنَا أَكْثَرَ مِمَّا تَزُورُنَا قَالَ فَنَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةَ (وَمَا نَتَنَزَّلُ إِلَّا بِأَمْرِ رَبِّكَ) إِلَى آخِرِ الْآيَةِ.** قَالَ هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ حُرَيْثٍ حَدَّثَنَا وَكِيعٌ عَنْ عُمَرَ بْنِ ذَرٍّ نَحْوَهُ *

٣٣٨١. حَدَّثَنَا عَبْدُ بْنُ حُمَيْدٍ أَخْبَرَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنِ السُّدِّيِّ قَالَ سَأَلْتُ مُرَّةَ الْهَمْدَانِيَّ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ: (**وَإِنْ مِنْكُمْ إِلَّا وَارِدُهَا**) فَحَدَّثَنِي أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ مَسْعُودٍ حَدَّثَهُمْ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهم عَلَيْهِ وَسَلَّمَ **يَرِدُ النَّاسُ النَّارَ ثُمَّ يَصْدُرُونَ مِنْهَا بِأَعْمَالِهِمْ فَأَوَّلُهُمْ كَلَمْحِ الْبَرْقِ ثُمَّ كَالرِّيحِ ثُمَّ كَحُضْرِ الْفَرَسِ ثُمَّ كَالرَّاكِبِ فِي رَحْلِهِ ثُمَّ كَشَدِّ الرَّجُلِ ثُمَّ كَمَشْيِهِ.** قَالَ هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ وَرَوَاهُ شُعْبَةُ عَنِ السُّدِّيِّ وَلَمْ يَرْفَعْهُ.

٣٣٨٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنِ السُّدِّيِّ عَنْ مُرَّةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ: (**وَإِنْ مِنْكُمْ إِلَّا وَارِدُهَا**) **قَالَ يَرِدُونَهَا ثُمَّ يَصْدُرُونَ بِأَعْمَالِهِمْ.**

٣٣٨٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ ابْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ عَنْ شُعْبَةَ عَنِ السُّدِّيِّ بِمِثْلِهِ قَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ قُلْتُ لِشُعْبَةَ: **إِنَّ إِسْرَائِيلَ حَدَّثَنِي عَنِ السُّدِّيِّ عَنْ مُرَّةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ**. قَالَ شُعْبَةُ: وَقَدْ سَمِعْتُهُ مِنَ السُّدِّيِّ مَرْفُوعًا وَلَكِنِّي عَمْدًا أَدَعُهُ *

٣٣٨٤. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ سُهَيْلِ بْنِ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **إِذَا أَحَبَّ اللَّهُ عَبْدًا نَادَى جِبْرِيلَ إِنِّي قَدْ أَحْبَبْتُ فُلَانًا فَأَحِبَّهُ قَالَ فَيُنَادِي فِي السَّمَاءِ ثُمَّ تَنْزِلُ لَهُ الْمَحَبَّةُ فِي أَهْلِ الْأَرْضِ فَذَلِكَ قَوْلُ اللَّهِ (إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَيَجْعَلُ لَهُمُ الرَّحْمَنُ وُدًّا) وَإِذَا أَبْغَضَ اللَّهُ عَبْدًا نَادَى جِبْرِيلَ إِنِّي أَبْغَضْتُ فُلَانًا فَيُنَادِي فِي السَّمَاءِ ثُمَّ تَنْزِلُ لَهُ الْبَغْضَاءُ فِي الْأَرْضِ**. قَالَ أَبُو عِيسَى هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ وَقَدْ رَوَى عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُم عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَ هَذَا *

٣٣٨٥. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي الضُّحَى عَنْ مَسْرُوقٍ قَالَ سَمِعْتُ خَبَّابَ بْنَ الْأَرَتِّ يَقُولُ: **جِئْتُ الْعَاصَ بْنَ وَائِلٍ السَّهْمِيَّ . أَتَقَاضَاهُ حَقًّا لِي عِنْدَهُ فَقَالَ لَا أُعْطِيكَ حَتَّى تَكْفُرَ بِمُحَمَّدٍ فَقُلْتُ لَا حَتَّى تَمُوتَ ثُمَّ تُبْعَثَ. قَالَ : وَإِنِّي لَمَيِّتٌ ثُمَّ مَبْعُوثٌ؟ فَقُلْتُ: نَعَمْ، فَقَالَ إِنَّ لِي هُنَاكَ مَالًا وَوَلَدًا فَأَقْضِيكَ فَنَزَلَتْ: (أَفَرَأَيْتَ الَّذِي كَفَرَ بِآيَاتِنَا وَقَالَ لَأُوتَيَنَّ مَالًا وَوَلَدًا) الْآيَةَ.**

٣٣٨٦. حَدَّثَنَا هَنَّادٌ حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنِ الْأَعْمَشِ **نَحْوَهُ** قَالَ هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

20. Iz sure *Merjem*
U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog:

3377. ISPRIČALI SU NAM Ebu Seid el-Ešedždž i Ebu Musa Muhammed b. Musenna i kazali: Obavijestio nas je Ibn Idris[2095] prenijevši od svoga oca, on od Simaka b. Harba, on od Alkamea b. Vaila, a on od Mugirea b. Šu'bea, koji je kazao: **"Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, me poslao u Nedžran[2096].** (Stanovnici Nedžrana) **mi rekoše: Zar vi ne učite:** ***Ej ti, sestro Harunova***[2097]**, a između Musaa i Isaa prošlo je**

[2095] Abdullah b. Idris b. Jezid b. Abdur-Rahman el-Evdi Ebu Muhammed el-Kufi pouzdan je prenosilac hadisa, šeri'atski pravnik i veoma pobožan čovjek. Pripadao je osmoj generaciji.

[2096] Nedžran je mjesto između Hidžaza i Šama.

[2097] *Merjem,* 28. ajet, a koji u cijelosti glasi: "Ej, ti, koja u čednosti ličiš Harunu, otac ti nije bio nevaljao, a ni mati tvoja nije bila nevaljalica."

toliko vremena. Ne znam šta sam im odgovorio. Kad sam se vratio, o tome sam obavijestio Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, a on reče: "Što ih nisi obavijestio da su oni, i prije njih, djeci davali imena njihovih vjerovjesnika i dobrih ljudi."[2098] Ovaj hadis je hasenun-sahihun-garibun.[2099] Poznat nam je samo preko Ibn Idrisa.

3378. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Obavijestio nas je Nadr b. Ismail Ebu Mugire prenijevši od A'meša, on od Ebu Saliha, a on od Ebu Seida el-Hudrija, koji je kazao: **"Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je učio: I** *spomeni ih na Dan tuge...*[2100] **On kaže: "Tog dana će smrt, poput crna ovna, biti dovedena i postavljena na zid između Dženneta i Džehennema. Reći će se: O, stanovnici Dženneta! Oni će podići glave. Onda će se reći: O, stanovnici Džehennema, pa će i oni podići glave. Tada će biti** (i jedni i drugi) **upitani: Znate li vi šta je ovo? Znamo, reći će, to je smrt! Ona će tog momenta biti povaljena na bok i preklana. Da Allah stanovnicima Dženneta nije odredio da će u njemu vječito živjeti i boraviti, tada bi oni, od radosti, pomrli, i da stanovnicima Džehennema nije odredio da će u njemu vječito živjeti i boraviti, tada bi** (i oni) **od tuge pomrli."** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[2101]

3379. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Obavijestio nas je Husejn b. Muhammed[2102]; kaže: Nas je obavijestio Šejban[2103] prenijevši od Katadea **da je o riječima Uzvišenog:** ***i Mi smo ga***[2104] ***na visoko mjesto digli***[2105]**, kazao: Ispričao nam je Enes b. Malik da je Allahov Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Kad sam bio na Mi'radžu, vidio sam Idrisa na četvrtom nebu."**

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[2106] O ovoj temi prenesen je hadis i od Ebu Seida, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Prenijeli su Seid b. Ebu Arube, Hemmam i drugi od Katadea, on od Enesa b. Malika, on od Malika b. Sa'sa'a, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, podugačak hadis o Mi'radžu. Po meni je ovo njegova skraćena verzija.

[2098] Prema tome, ovdje se, po mišljenju nekih učenjaka, ne radi o Harunu, Musaovu, a.s, bratu, nego o čestitom čovjeku iz Merjemina vremena. Neki, pak, učenjaci misle da se ovdje ipak radi o Harunu, Musaovom, a.s, bratu, a Merjemu su nazvali njegovom sestrom zato što je, po čestitosti, ličila njemu, kao što sestra liči rođenom bratu.

[2099] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Muslim u *Sahihu* i El-Nesai u *Sunenu*.

[2100] *Merjem,* 39. ajet, a koji u cijelosti glasi: "I spomeni ih na Dan tuge kada će biti s polaganjem računa završeno, a oni su ravnodušni bili i nisu vjerovali."

[2101] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima* i El-Nesai u *Sunenu*.

[2102] Husejn b. Muhammed b. Behram et-Temimi.

[2103] Šejban b. Abdur-Rahman en-Nehavi.

[2104] Idrisa, a.s.

[2105] *Merjem,* 57. ajet.

[2106] Bilježi ga i Muslim u *Sahihu* u nešto dužoj formi.

3380. ISPRIČAO NAM JE Abd b. Humejd; kaže: Obavijestio nas je Ja'la b. Ubejd:; kaže: Nas je obavijestio Omer b. Zerr[2107] prenijevši od svoga oca[2108], on od Seida b. Džubejra, a on od Ibn Abbasa, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao Džibrilu: **"Šta te sprječava da nas češće posjećuješ? pa je objavljen ovaj ajet:** *(Džibril reče): **Mi silazimo samo po naredbi tvoga Gospodara. Njemu pripada ono što je pred nama i što je za nama i što je između toga. I tvoj Gospodar nije zaboravan.***[2109]" Ovaj hadis je hasenun-garibun.[2110]

3381. ISPRIČAO NAM JE Abd b. Humejd; kaže: Obavijestio nas je Ubejdullah b. Musa prenijevši od Israila, a on od Es-Suddijja da je kazao: **"Upitao sam Murrea el-Hemdanija o riječima Uzvišenog:** ***I svaki od vas će do njega stići!***[2111] **pa mi je ispričao da je njemu Abdullah b. Mes'ud ispričao: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je kazao: "Ljudi će stići do Džehennema**[2112]**, a potom će od njega svojim djelima biti udaljavani. Prvi od njih** (bit će udaljeni) **brzinom munje, potom brzinom vjetra, zatim brzinom trka konja, pa brzinom jahača na devi, pa brzinom čovjeka koji juriša, a onda brzinom čovjeka koji lagahno pješači!"** Ovaj hadis je hasenun.[2113] Prenio ga je Šu'be od Es-Suddijja kao mevkuf hadis.

3382. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Obavijestio nas je Jahja b. Seid; kaže: Nas je obavijestio Šu'be prenijevši od Es-Suddijja, on od Murea, koji je kazao da je Abdullah (o riječima Uzvišenog): ***I svaki od vas će do njega stići!*** **kazao: Stići će do njega** (Džehennema), **a potom će od njega, svojim djelima, biti udaljeni!"**

3383. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Obavijestio nas je Abdur-Rahman[2114] prenijevši od Šu'bea, a on od Es-Suddija, **isto kao u prethodnom hadisu.**

2107 Omer b. Zerr el-Hemdani el-Murhibi.

2108 Zerra b. Abdullaha el-Hemdanija el-Murhibija.

2109 *Merjem*, 64. ajet.

2110 Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, El-Buhari u *Sahihu* i El-Nesai u *Sunenu*.

2111 *Marjam*, 71. ajet, koji u cijelosti glasi: "I svaki od vas će do njega stići! Gospodar tvoj se sigurno tako obavezao!"

2112 Ibn Hadžer el-Askalani u djelu *Fethul-bari* ističe da su se učenjaci selefa razišli u pogledu shvatanja ovog ajeta. Neki misle da to znači da će svi ljudi ući u Džehennem s tim što će on za vjernike biti hladan. Neki, pak, misle da ajet: I svaki od vas će do njega stići, znači: Svaki će od vas pored njega proći. A onda ističu da od ulaska vjernika u Džehennem ima nekoliko koristi: 1) kad saznaju da će iz njega izići, to će kod njih uvećati radost; 2) izlazak vjernika iz Džehennama će kod nevjernika povećati razočarenje i tugu; 3) kad vjernici vide džehennemske patnje, to će im uvećati užitak naslađivanja džennetskim blagodatima.

2113 Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Hakim u *Mustedreku*. Hakim ga smatra vjerodostojnim hadisom.

2114 Abdur-Rahman b. Mehdi.

Kaže Abdur-Rahman: Rekao sam Šu'beu: Israil mi je ispričao od Es-Suddijja, on od Murrea, on od Abdullaha, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Šu'be reče: Ti si ga od Es-Suddijja čuo kao merfu' hadis, a ja ga namjerno ostavljam.

3384. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Abdul-Aziz b. Muhammed[2115] prenijevši od Suhejla b. Ebu Saliha, on od svoga oca, a on od Ebu Hurejrea da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"Kad Allah zavoli jednog roba, zovne Džibrila i rekne mu: Ja volim tog i tog roba pa ga i ti voli! Tada" veli Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, "Džibril uzvikne na nebesima:** (Allah voli tog i tog roba pa ga i vi volite)![2116] **Potom ljubav prema njemu bude spuštena u** (srca) **stanovnika Zemlje. Na to upućuju riječi Uzvišenog:** *One koji su vjerovali i dobra djela činili Milostivi će sigurno voljenim učiniti.*[2117] **A kada Allah zamrzi jednog roba, zovne Džibrila i rekne mu: Ja mrzim tog i tog** (pa ga i ti mrzi)! **Tada Džibril uzvikne na nebesima:** (Allah mrzi tog i tog roba, pa ga i vi mrzite)! **Potom mržnja prema njemu bude spuštena na Zemlju."**

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[2118] Preneseno je od Abdur-Rahmana b. Abdullaha b. Dinara, on od svoga oca, on od Ebu Saliha, on od Ebu Hurejrea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, slično ovome.

3385. ISPRIČAO NAM JE Ibn Ebu Omer; kaže: Obavijestio nas je Sufjan[2119] prenijevši od A'meša, on od Ebu Duhaa[2120], a on od Mesruka, koji je kazao: Čuo sam Habbaba b. El-Eretta kad kaže: **"Otišao sam kod Asa b. Vaila es-Sehmija[2121] da od njega zatražim svoj dug. Reče: Ne dam ti ga dok ne zaniječeš Muhammeda! Rekoh: Ne, dok ne umreš a potom ne budeš proživljen![2122] Reče: Zar ću umrijeti a potom biti proživljen? Da, odgovorih, a on reče: Tamo će mi biti dato bogatstvo i djeca pa ću ti tamo dug vratiti! Pa je objavljeno:** ***Zar nisi vidio onoga***

[2115] Abdul-Aziz b. Muhammed ed-Deraverdi.

[2116] U Buharijevoj predaji ovog hadisa stoji: "...pa ga zavole stanovnici nebesa."

[2117] *Merjem,* 96. ajet.

[2118] Bilježe ga Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i El-Buhari i Muslim u *Sahihima.*

[2119] Sufjan es-Sevri.

[2120] Ebu Duha Muslim b. Sabih el-Hemdani el-Kufi el-Attar pouzdan i vrijedan prenosilac hadisa. Pripadao je četvrtoj generaciji. Više je poznat po nazivu Ebu Duha nego po imenu. Umro je 100. godine po Hidžri.

[2121] As b. Vail es-Sehmi je bio otac poznatog Vjerovjesnikovog, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba Amra b. Asa. Među predislamskim Arapima bio je vreoma utjecajan, ali islam nije prihvatio. Umro je kao mnogobožac.

[2122] To drugim riječima znači da mu nikada ne namjerava isplatiti dug.

koji u dokaze Naše ne vjeruje i govori: Zacijelo će mi biti dato bogatstvo i djeca![2123]".

3386. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Obavijestio nas je Ebu Muavija prenijevši od A'meša, **slično prethodnom hadisu.** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[2124]

٢١ . وَمِنْ سُورَةِ طه *

بسم الله الرحمن الرحيم

٣٣٨٧ . حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ حَدَّثَنَا النَّضْرُ بْنُ شُمَيْلٍ أَخْبَرَنَا صَالِحُ بْنُ أَبِي الْأَخْضَرِ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيِّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ : لَمَّا قَفَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ خَيْبَرَ أَسْرَى لَيْلَةً حَتَّى أَدْرَكَهُ الْكَرَى أَنَاخَ فَعَرَّسَ ثُمَّ قَالَ: يَا بِلَالُ اكْلَأْ لَنَا اللَّيْلَةَ. قَالَ : فَصَلَّى بِلَالٌ ثُمَّ تَسَانَدَ إِلَى رَاحِلَتِهِ مُسْتَقْبِلَ الْفَجْرِ فَغَلَبَتْهُ عَيْنَاهُ فَنَامَ فَلَمْ يَسْتَيْقِظْ أَحَدٌ مِنْهُمْ وَكَانَ أَوَّلَهُمُ اسْتِيقَاظًا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: أَيْ بِلَالُ. فَقَالَ بِلَالٌ : بِأَبِي أَنْتَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَخَذَ بِنَفْسِي الَّذِي أَخَذَ بِنَفْسِكَ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: اقْتَادُوا ثُمَّ أَنَاخَ فَتَوَضَّأَ فَأَقَامَ الصَّلَاةَ ثُمَّ صَلَّى مِثْلَ صَلَاتِهِ لِلْوَقْتِ فِي تَمَكُّثٍ ثُمَّ قَالَ : (أَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِي). قَالَ هَذَا حَدِيثٌ غَيْرُ مَحْفُوظٍ رَوَاهُ غَيْرُ وَاحِدٍ مِنَ الْحُفَّاظِ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيِّبِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَمْ يَذْكُرُوا فِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَصَالِحُ بْنُ أَبِي الْأَخْضَرِ يُضَعَّفُ فِي الْحَدِيثِ ضَعَّفَهُ يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ الْقَطَّانُ وَغَيْرُهُ مِنْ قِبَلِ حِفْظِهِ *

21. Iz sure Ta Ha

U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog:

3387. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Obavijestio nas je Nadr b. Šumejl; kaže: Nas je obavijestio Salih b. Ebu Ahdar prenijevši od Zuhrija, on od Seida b. Musejjeba, a on od Ebu Hurejrea, koji je kazao: **"Kad se Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vraćao iz Hajbera,[2125] putovao je noću sve dok ga drijemež nije savladao. On u posljednjoj trećini noći naredi da zaustave deve i odsjede da se odmori. Reče: "Bilale! Ti nas noćas pazi!" Bilal je, veli, klanjao** (nafile koliko je

2123 *Merjem,* 77. ajet. U sljedeća dva ajeta sure Merjem Allah Uzvišeni kaže: "Ili je on budućnost prozreo ili je od Milostivog obećanje primio. Nijedno! Mi ćemo ono što on govori zapisati i patnju mu veoma produžiti."

2124 Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, El-Buhari i Muslim u *Sahihima* i El-Nesai u *Sunenu.*

2125 Bitka u Hajberu desila se u muharremu 7. godine po Hidžri.

mogao), **a onda se, očekujući sabahski namaz, uznageo na sedlo da se odmori. San ga savlada i on zaspa. Niko se od njih** (na sabah) **nije probudio. Prvi se probudi Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem. Pošto se probudi, uzviknu: "Bilale!" On reče: Ti si mi umjesto oca i majke, i mene je savladalo ono što i tebe.**[2126] **Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "Krenimo odmah iz ovog mjesta!"**[2127] **Nakon** (izvjesnog vremena) **naredi da zaustave deve. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, uze abdest i klanja sabahski namaz, polagahno, ne žureći, a onda prouči:** ***i namaz obavljaj da bih ti uvijek na umu bio***[2128]**."**

Ovaj hadis nije zapamćen kako treba. Prenijeli su ga mnogi hafizi (hadisa) od Zuhrija, a on od Seida b. Musejjeba da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem... međutim, u njegovu senedu nisu spomenuli od Ebu Hurejrea. Saliha b. Ebu Ahdara su smatrali slabim prenosiocem hadisa. Jahja b. Seid el-Kattan i drugi su ga smatrali slabim zbog njegovog lošeg pamćenja.

[2126] Dakle, i mene je savladao san kao i tebe.

[2127] U Muslimovoj predaji ovog hadisa stoji: "Neka svako od vas uzme svoju životinju i neka krene jer je sa nama u ovom mjestu bio prisutan šejtan." Oni su sabahski namaz klanjali tek kad su izišli iz ovog mjesta.

[2128] *Ta Ha*, 14. ajet, a koji u cijelosti glasi: "Ja sam, uistinu, Allah, drugog Boga osim Mene nema; zato se samo Meni klanjaj i namaz obavljaj da bih ti uvijek na umu bio."

TUMAČ MANJE POZNATIH RIJEČI IZ ARAPSKOG I DRUGIH STRANIH JEZIKA

ahad (predaja) *ar.* - to su pojedinačne predaje koje ne ispunjavaju uvjete mutevatir hadisa

aloja *grč.* - vrsta biljke s velikim mesnatim listovima

ashab *ar.* - Muhammedov, sallallahu ajejhi ve sellem, savremenik

beduin. *ar.* - stanovnik pustinje

bereket *ar.* - blagoslov, sreća i blagostanje

ćefin *tur.* - bijelo platno u koje muslimani umotavaju umrle

daif *ar.* - slab, u hadiskoj nauci hadis kojem nedostaje jedan od uvjeta da bi bio sahih

deredža *ar.* - stepen

dirhem *ar.* - drahma, srebreni novčić

dženaza-namaz *ar.* - namaz koji se klanja umrloj osobi

eden *hebr.* - vrt, raj

ensarija *ar.* - Muhammedov, sallallahu alejhi ve sellem, pristalica iz Medine

eser *ar.* - trag; hadis čiji sened doseže do tabi'ina.

ešhurul-hurum *ar.* - sveti mjeseci / zulkade, zulhidže, muharem i redžep

evlija *ar.* - prijatelj, zaštitnik

ferseh *ar.* - mjera za dužinu, jedan ferseh = tri milje, odn. 2250 m

fetva *ar.* - mišljenje; rješenje šejhul-islama ili muftije o pravnom vjerskom pitanju u slučaju koji nije predviđen u šeri'at

Firdevs *ar.* - bašča, vrt. najljepše mjesto u Džennetu

garib(un) *ar.* - tuđin, stranac; u hadiskoj nauci hadis koji je iz cijele generacije prenio samo jedan prenosilac

hafiz hadisa *ar.* - hadiski učenjak koji pamti sto hiljada hadisa

hakk *ar.* - istina, pravo

halka *ar.* - kružok

haridžija *ar.* - pripadnik pobunjeničke sekte koja je ustala protiv h. Alije

hasenun *ar.* - dobar; u hadiskoj nauci hadis koji ispunjava sve uvjete sahiha, ali njegove ravije (prenosioci) nisu na rangu ravija sahih-hadisa

hasenun-garibun *ar.* - dobar hadis; hadis koji je iz jedne generacije prenio samo jedan prenosilac

hasenun-sahihun *ar.* - hadis čiji je sened dobar a tekst vjerosostojan, ili hadis koji neki smatraju dobrim, a neki vjerodostojnim i sl.

hasenun-sahihun- garibun *ar.* - hadis čiji je sened dobar a tekst vjerodostojan, ili hadis koji neki smatraju dobrim, a neki vjerodostojnim, a iz cijele generacije prenosi ga samo jedan prenosilac

hasura *tur.* - prostirka od rogozine

hendek *ar.* - jarak, rov, opkop; zaštitini opkop oko Medine

hidžra *ar.* - seoba, preseljenje Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, iz Mekke u Medinu (622. g. n. e)

hilafet *ar.* - vladavina halife

hudždže *ar.* - osoba koja pamti tri stotine hiljada hadisa

hurija *tur.* - džennetska djevojka

ibadet *ar.* - obožavanje, obred, pokornost

ihram *ar.* - nijjet za hadždž, ogrtač koji nose hadžije

kabur *ar.* - mezar, grob

kader *ar.* - sudbina Allahova odredba.

kaderija *ar.* - pristalica vjerovanja u slobodu volje, indeterminist

kadija *ar.* - šeri'atski sudija

kanat *tur.* - krilo na vratima ili prozoru

kefaret *ar.* - iskup

kelala *ar.* - dalja rodbina

kontradiktoran *lat.* - protuslovan, proturječan, oprečan

makbul *ar.* - primljen, prihvaćen, dovoljan

mangala *tur.* - limena zdjela, posuda sa staklom; služi umjesto peći – za grijanje

merfu' *ar.* - podignut, uzdignut, hadis čiji sened doseže do Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem

mevkuf *ar.* - zaustavljen, hadis čiji sened doseže do ashaba

mezar *ar.* - svetište, grob

milja *lat.* - mjera za dužinu, npr. geografska milja ima 7.420 metara, morska milja 1.852 metra i sl.

mošus *grč.* - misk, tamnosmeđa masa gorka okusa i karakteristična mirisa upotrebljava se, uglavnom, u industriji parfema

muallek *ar.* - obješen, viseći, u hadiskoj nauci hadis iz čijeg je seneda na početku ispušten jedan ili više prenosilaca uzastopno

mudellis *ar.* - varalica

mudelles *ar.* - hadis u čijem senedu postoji kakav vid obmane, falsifikata

mu'džiza *ar.* - nadnaravno čudo
muhadrem *ar.* - osoba koja je živjela u Poslanikovo, sallallahu alejhi ve sellem, ali se sa njim nije susrela
muhadžir *ar.* - iseljenik (općenito); iseljenik iz Mekke u Medinu
munkerul-hadis *ar.* - slab prenosilac hadisa koji prilikom prenošenja hadisa protivurječi pouzdanom prenosiocu hadisa
munafik *ar.* - licemjer, dvoličnjak
munker *ar.* - pokuđen, ružan, čudan, neobičan, slab hadis koji prenosi slab prenosilac a protivurječi pouzdanom prenosiocu
munkerun-hasenun *ar.* - hadis koji neki učenjaci smatraju munker hadisom, a neki hasen (dobrim) hadisom.
murdžija *ar.* - pristalice jedne islamske sekte
mursel *ar.* - hadis koji tabi'in izravno prenosi od Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem.
musalla *ar.* - mjesto na otvorenom prostoru namijenjeno za klanjanje
musannef *ar.* - književno djelo, hadiska zbirka u kojoj su sabrani hadisi zajedno sa mišljenjima ashaba i fetvama tabi'ina
mushaf *ar.* - pisani (štampani) primjerak časnog Kur'ana, Kur'an.
musned *ar.* - hadis s cjelovitim nizom prenosilaca – do Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem; vrstahadiske zbirke
mušrik *ar.* - idolopoklonik
nafila *ar.* - dobrovoljni ibadet
namaz *perz.* - muslimanska molitva
ortak *tur.* - drug, poslovni patner
plejada *grč.* - grupa osoba istaknutih u nekom pravcu i povezanihu svojoj djelatnosti zajedničkim zadacima i zajedničkim pogledima
poseniliti *lat.* - podjetinjiti, u starosti se ponašati kao dijete
preokupacija *lat.* - zaokupljenost, briga, zabrinutost
rafidija *ar.* - pripadnik jedne islamske sekte
ravija *ar.* - prenosilac hadisa
rivajet *ar.* - predaja
safir *hebr.* - dragi kamen plave boje
sahih(un) *ar.* - vjerodostojan, pouzdan
sahihun-garibun *ar.* - vjerodostojan hadis koji je u jednoj generaciji prenio samo jedan prenosilac.
sa'j *ar.* - hodanje između Safe i Merve prilikom obavljanja hadždža i umre

salavat *ar.* - blagosov, milost, izgovaranje riječi *Allahumme salli ala Muhammedin ve ala ali Muhammed*
selef *ar.* - prethodni, raniji
sened *ar.* - niz, lanac
sevap *ar.* - nagrada
sindžir *tur.* - lanac, verige
sofa (stanovnici sofe) *tur.* - prostor pred džamijom (oni koji žive u tom prostoru)
sunen *ar.* - hadiska zbirka u kojoj su hadisi ustrojeni po fikhskim temama
surma *tur.* - antimonov preparat; služi kao crnilo za obrve i trepavice
surmelijast *tur.* - boje surme
šefa'at *ar.* - zauzimanje, zagovor
šehid *ar.* - osoba koja pogine na Allahovu putu
šija *ar.* - pripadnik islamske sekte koja priznaje samo Kur'an, a odbacuje sunnet
širk *ar.* - idolopoklonstvo
tabi'in *ar.* - savremenik Muhammedovih, sallallahu alejhi ve sellem ashaba
tedlis *ar.* - prijevara, obmana.
telbija *ar.* - izgovaranje riječi *lebejkellahumme lebejk* prilikom obavljanja hadždža i umre
tertil *ar.* - recitiranje, lagahno - lijepim glasom učiti Kur'an
topaz *grč.* - zelen ili žut poludragi kamen
ummet *ar.* - sljedbenici, narod
umra *ar.* - hodočašće Mekke koje se može obaviti u bilo koje doba godine.
zekjat *ar.* - obavezna milostinja koja se daje na imovinu.

SADRŽAJ

POGLAVLJA O OPISU SUDNJEG DANA
od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem

POGLAVLJA O OPISU DŽENNETA
od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem

POGLAVLJA O NAUCI
od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem

POGLAVLJA O TRAŽENJU DOZVOLE I LIJEPOM PONAŠANJU
od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem

POGLAVLJA O IZNOŠENJU POUČNIH PRIMJERA
od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem

POGLAVLJA O VRIJEDNOSTIMA KUR'ANA
od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem

POGLAVLJA O KIRAETIMA
od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem

POGLAVLJA O TUMAČENJU KUR'ANA
od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem

Izdavač:

ELČI IBRAHIM-PAŠINA MEDRESA

Travnik, ul. Mostarska bb

Za izdavača

Muharem Dautović

Dizajn korice

Muhammed Bajramović, prof.

Štampa:

"Dom Štampe" D.D. Zenica

